This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

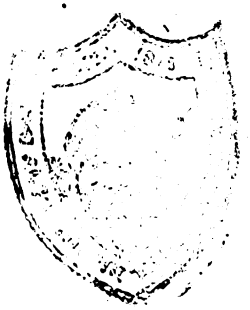
Digitized by Google

Digitized by Google

ՋԵՆԵՎԵՆԱՈՒԹԻՒՆ

ՏԻՆԿ

ԴԵՐՁԱԿ

Digitized by Google

Digitized by Google

ՊԻՇ ՏԻՀՐ

ՔԻՐԳՈՒ

Ընտիր ամիկտահ տէրջ օլսըն նազլեյը
Էյլէյը հազգընտահ իւչ չիլտ լաազ
սիմի իլէ

Գուռտա չէրիճ բահիպլէրինուէն սապըգ ըս
տանպօլ փաթրիգի Տուրկիէլի Պօղոս Աչիս
կոպոսուն ղայրէթի իլէ ինշա

Գուռտա չէրիճ փաթրիգի իպնիմիտլի Գաբրիէլ Ամ
եպիսկոպոսուն էմրի իւզրէ

Դասմա

ՃԻԼՏԻ ՍԱԼԷՍ

Պէյնէնէ փէրթէն՝ ձէ Ամէն Մէսրուպեան տիւպաչընէն նափէ

1840 — ՀԱՄԱՔ

ԳՈՒՏՍ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ՄԱՐ ԵԱԳՈՒՊ ԵՐՄԵՆԻ ՄԱՆԱՍԹԵՐՐՆՏԵ
ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ
HARRY G. BERBERIAN
837 WASHINGTON ST.
BOSTON MASS.
Digitized by Google

WID-LC
AM1E4ST
PL
102
.O 8
18.18x
vol. 10a
pt. 3

Յոհ. Սիցեն. քեզ տուրքն յանէնէց · եմացարուք զամն յաչ-
գաց մինչև յաշդա · 2 Օէ · 32 · 7 ·

POGHOS
=
"BES DEHR. FARKI"

HARVARD UNIVERSITY
LIBRARY
FEB 0 1 1997

Digitized by Google

Digitized by Google

ՊԷՇԻՆՃԻ ՏԷՀՐ

Յուզա Հէմահէթինին եվրոպիշ սէնէկ պաղտատտա էսիր գալուսը, պատէհոռ խէլաս օլարագ տառճարը վէ երուսաղէմի եավմասը. վուրվէրէսվէլէր իլէ չոգ վագըթ Հէնկ իւգրէ օլառգտէն սոնկրա, ըօմա վատիշահընըն երուսաղէմ էյալէթինկ զապտէ էտիսը՝ քէնտի դարագընտէն պիրինճի վէ պիւյիւք հերովդէս նամ քիմսանէյի իսրայէլ Հէմահէթինին իւգրէրինէ վատիշահ նասսը էթմէսէ. վէ մեսէհ էֆէնտիմիզին տիւնեայէ կէլէսը՝ ինսանընը խէլասը էչիւն պիրը սէյասէթ չէքէրէք ռուրը խաչըն իւգրէրինտէ միւպարէք ըուհինկ վէտէրուլահընը եկտի շէրիֆինէ Թէսլիմ էթմէսինէն պէյանինտէ տիր.

Digitized by Google

ԳԻՐՔ ՏԻՀՐ

ՔԱՐԳԱՆ

ԳԼՈՒԽ ԱՌԱՋԻՆ ՏԻՀՐ

Սիւաղ Ա.

Պեղինգի տէհր՝ նիճէ ֆէրզ օլուր տեօրտիւնճիւտէն։

Ճէվապ.

Յուդանըն Ճինսինտէն փատիշահլըգ լիգի օղլուդ՝ Ճէմահէթին պաղտատտա էսիր կիթմէսի, վէ մեսիհ էֆէնտիմիզին տիւնեայէ կէլիւպ՝ ինսանըն կիւնահտէն քէչտա էտէճէք վազիֆին պէյան օլմասը իլէ։ Ֆիլհագիգա՝ Ճէմահէթ պաղտատտե եէթմիշ սէնէ էսիր գալուպ՝ պատէհու էսէլտա օլտ տէյու՝ ալլահըն իհսանը իլէ Երեմիա փէյղամպէր մուգատտեմ պէյան եէթտի [1], դանիէլ փէյղամպէր տոխթա պաղտադա էսիր կիթմիշ օլմադ իլէ, Ճէմահէթին կէչտա օլմասը, երուսաղէմին վէ տաճարըն եափըլմասը էչիւն տայիմա ալլահա նիյազ էտէր խոթ։ Պու խաբարտան՝ տէկիթ քի եալընըզ դանիէլ, իլա՝ իսրայէլ Ճէմահէթին նին հիւքիւմտարը միքայէլ հրեշտագապետ տաղթի՝ զայ քաբուտ փէյղամպէրին եէտթ իլէ (ազիզ քիթապտե տէրՃ օլտուղի մէնվար իւղրե) էեթմիշ սէնէ խիթաբ մինտե ալլահտան տիլէր քի՝ մէրհամէթ եէթսին երու-

---

[1] Ա յսպէս ասէ տէր զօրութեանց . . . էղիցի ամենայն երկիր ըստ այդ յաւերակ և յապականութիւն . և ծառայեսցեն ազգացն այնոցիկ՝ և արքայն քաբելացւոց չէօթանասուներն ամ։ Երէմ . 25 . 8 .

Digitized by Google

ծաղէմ վէ Եւսհուտխատան մէմէքէթլերինէ [1] ։
Վագաա՝ ալլահ քէնուի վատինուտ սատըդ օլմադ իլէ՝
վատե թէքմիլինուտ ձէմաէթ հէր հալ խէլաս օլաձագ
իտի ։ վէ լաքին ալլահըն վատինին ինձրասը խուսուսին
տե ։ թամ իթիգաթ պիրլե նիյազե մէշղուլ օլմագ
տանի ինսանէ պօրձ օլմադ իլէ (նիձէ քի իւչինձիւ
տէհրին իկիրմի սիւալինտե պէյան տըր) ։ Թային օ֊
լան եէթմիշ սէնե քի թէքմիլ օլտու ։ դանիէլ օրուձ
դուԹուպ չուլ կիյինէրէք ղայէթ չէտիտ աչգ վէ տա֊
ղն տէրուն պիրլէ՝ թէքըրար նիյազե տուրտուդտե ։
ալլահըն էմրի իւզրե գաբրիէլ մէլայիք կէլուպ՝ ձէմա֊
էթին էսիրլիքտէն դուրԹուլաձաղինի խապէր վէրտիք
տէն մատե ։ տէօրԹ եիւզ տօգսան սէնէտէն սօնկրա՝
մեսիհ վէֆաթ էտիւպ՝ անըն էօլմէսի իլէ ։ ինսանըն
կիւնահը ա՛ն օլտրադ՝ չէյԹանըն էլինտէն ինսան խէ֊
լաս օլա տէյու վագըԹ Թային էտեր [2] ։ քի անըն կէ֊
լէձէք վագԹինին էլամէԹլերինի ֆէհմ էտիւպ՝ կէլ֊
տիկինտե իթիգաթ էտէլէր ։ Պէլի՝ դանիէլ ձէմաէ֊
Թին ձիհանին էսիրլիքտէն խէլասը իչիւն տուա է֊
տեր իտի ։ լաքին ալլահ անէ ինսան դապիլէձէքնըն
րուհանի էսիրլիքտէն խէլաս օլաձաղինի տաճի պէյան
էԹուի՝ քի Թէսէլլա օլա ։ Ջիրա մէզպուր տայիմա ար֊
զու էտեր իտի քի մեսիհ տիւնեայէ կէլուպ՝ ինսանէք
կիւնահտէն խէլաս էտե ։ նիձէ քի մէլայիք անըն պու
միսիլլիւ աչգ վէ մուհապպէԹ լուղրե օլտուղինի զահիրը

---

1 Պատասխանի եւ հրեշտակն (միքայէլ) և ասէ ։ Որ ամենակալ
մինչև ցերեկ ոչ ողորմեսցես ի վերայ երուսաղէմ ։ և քաղաքացն յուդայ ։
զորս անտես արարեր՝ այս եօԹանասնեւորիւք ամ է ։ Զաք. Ի. 12։

2 ԵօԹանասուն եօԹնեւորդք համառօտեցան ի վերայ ժողովրդեան
քոյ ։ և ի վերայ քաղաքին սրբոյ ։ ի վախճանիլ մեղաց ։ և ի կնքել
քել անօրէնութեց ։ և ի քաւել անբաւութեց ։ և ի քաւել ամ
բարշտութեց ։ և ի գալ յաւիտենական արդարութե ։ և ի կնքել
տեսլեան և մարգարէի ։ և յօծանել սրբութեն ։ Դան. 9. 24 ։

Digitized by Google

էթոի [1] ։ Ֆիլհագիգա մեսիհին հայր աբրահամըն Ձ/ն սինտէն Թէն ալուպ [2] , քեթնէհէմտե տօղաձաղի [3] , պատե հու երթասաղեմ կէլիպ [4] , անտե ինսանը նէ դարը խէլաս հտեձէկի [5] , ազիզ քիթապտե մուգոտ տեմ եաբլըը շ օլտուղի աշխքեար իսէտե , կէլէձէկի վագըթ մալիսմ տեկիլ խոխ ։ պու տէձա պէյան օլտու ։ Պալատե մեղքիւը տեօրթ եիւղ տօգսան սէ նէնին իմիտատաը՝ կիւրոս փատիշահըն էմրի իլե Ձէ մահթին էսիրլիքտեն քէլաս օլտուղե զէմանտեն հի սապ օլունուը ։

Սիւտ 2 ։

Յուդա Ձէմահէթի՝ պաղտատտե եէթմիշ սէնէ էսիրլիք վագ Թինտե նիՁէ իտարէ օլուը իտի ։

Ճ։ Ինայէթի պարի հիւսանիւ հալ իւղրէ ։ զէրա ալ լահ՝ փուԹփէրէսԹլերին գալպինէ ըահմ մէ մէրհա մէթ պէրտամաղ իլե [6] , անլերե քետեր մէ սըգընմըը վէրմէզլեր ։ օ էՁիլտեն նօմնատու աշխքեար սագլամաղէ գատըը օլուպ՝ ֆեգաթ գուրպան էտմէզ իտիլէը ։

---

1 Ձի այր ցանկալի ես դու ։ Դան ։ 9 ։ 23 ։

2 Եւ օրհնեսցին ի զաւակի քումմ ամ ազգք երկրի ։ Ծնն ։ 22 ։ 18 ։

3 Եւ դու բեթլէհեմ տուն Եվրաթայ սակաւաւոր իցես լինիլ ի հազարաւորս յուդայ ։ ի քէն ելցէ ինձ լինել էշխան իսրայէլի ։ և ելք նորա ի սկզբանէ աւուրց աշխարհի ։ Միւռ ։ 5 ։ 2 ։

4 Ասացէք դստեր սիոնի ։ ահաւասիկ փրկիչ քո հասեալ գայ՝ և ունի զվարձս իւր ընդ իւր ։ և գործ իւր առաջի երեսաց իւրոց ։ Եսայ ։ 62 ։ 11 ։ = Զաք ։ 9 ։ 9 ։

5 Նա զմեզ մեր բառնայ՝ և վն մեր չարչարի ։ և մեք հանաքեցաք զնա ի ցաւս՝ և ի հարուածս՝ և ի չարչարանս լբրև յայ ։ քայց նա վիրաւորեցաւ վն մեղաց մերոց ։ և պատժեցաւ վն մերոց անօրէնութեանց ։ խրատ խաղաղութեան մերոյ ի նմա ։ և նորա վիրօքն բժշկեցաք ։ Եսայ ։ 53 ։ 4 ։

6 Եա զնոսա ի գԹուխս առաջի ամ ջէշմէշաց նոցա ։ Սաղ ։ 105 ։

Digitized by Google

զիրա տաձարտան ղայրի մահալտե ալլահա գուրպան
սունմագ նօմնա մուղայիր իտի ։ Պախուսա քի քենդ
տիլերինտեն հաքիմ նասպ օլուպ՝ Չէմահէթին պէյնին
տե զուհուր էտէն նիզայը քենտիլերի կեօրիւպ՝ շա-
զէպէ միւսթահագ օլանը Թէքուիր էտեր իտիլեր ։ Թա-
քի նօմնս միւձիւլինձէ գաթիլ վաձիպ օլանը տահի
Թաշլայուպ էօլտիւրմէկ ըուխսէԹիլերի վար իտի ։
Պունտան գաթիլ նադար ։ դանիիել՝ վէ անքն ընֆիգլերի
ադարքա՝ միսայէլ՝ վէ անանիա (երեք մանկուունք) ։ քե
անլեր տահի մուգատտեմ չօձուգլուգտե էսեր կիմ-
միշ օլուպ՝ պաղտատ փատիշահը նաբուգոդոնոսորուն
խնտինտե ղայեթ զիյատե իԹԹիհամ պուլմաղ իլե ա-
զիմ չէրֆ օլտուլեր Չէմահէթե ։
Ֆէլհագիգա՝ հէԹմիշ ահնե զարֆընտե՝ պաղտատտե
Հահուտիլերե զուհուր էտեն մասլահաթլերը յուդա
փատիշահլերինին նագիյէթ քԹԹաղընտե հաղըը տե
կել իսէտե ։ դանիիէլ փէյղամպէրլերն քԹԹաղընտե
ահէրձ օլմաղ իլե ՝ անլեր տահի իշ պու մահալտե խիւ-
լասա պիրլե զիքը օլունուրլեր ։

Օն իւչիւնձիւ ֆասլ ։

Յուհակիմ նամինտե ղայեթ տէվլէԹլիւ՝ վէ մե-
Թէպեր պիր քիմսենե վար իտի պաղտատտե ՝ վէ ե-
վինե գարիպ պահՉէհի տահի օլուպ՝ զէվՉէհի շու-
շան վագըթ վագըթ պահՉէյէ կիտեր իտի ։ վէ Չէ-
մահէթին պիւյիւքլէրլի տույնա անքն էվլինե կելմիկ ի-
լե ՝ անլերտեն իքրի իԹԹիհամ՝ (քե օ ահնե Չէմահէ-
Թին իւզերինե հաքիմ նասպ օլմուշ իտիլեր) շուշանը
կեօրիւպ գաթալլերինտեն փըսգը ֆէտատ իւզրե օլտու-
լեր իսէտե ՝ հիձաղլերինտեն նաշի պիրի պիրինե սըր
վերմէյիւպ՝ ֆուրտատ արար իտիլեր մէրամէրինի Չէ-
րա էԹմէկ իչե ։ վէ պիր կիշի եէնե էքիսի պիրտեն յո-

Digitized by Google

վանկամին էվինտե պուլունտուգտե , գուշլուգ վագթի տիր էմե կիտուպ գասամ կտեկլիմ տեյերե՛ք պիրի պի՛ րինտեն այրըլուպ կիթտիքտեն սանկրա , թէկըրտը տեօ նիպ կէկիրըկը • վե նէ՛ ձիհէթտեն կէլտիքէրինի պի՛ րի պիրինե սիպաշ կտերե՛ք պի փերվա իգրար կտեր՛ լեր գըսգը գենատ արգուսինտե օլտուգլերինի ։

կէրչի սէղպուրլեր մուգատտեմ սըր վէրուէլիպ հի՛ ձաս կթտիլեր խսկտե , պու տեղա եկ՛ տիլ օլուպ՝ մէրամլերինի թէ՛քիլ կթմե՛ք կաուսուսինտե շուշանը եաղլընըգ պուլմազե մինաստիպէթլի վագրը արտրլեր ։ վե պիր կիւն հաղա սգձագ օլմազ իլե , շուշան՛ քե՛ղ կիվիկ՛ կբրի կաղտրըգ իլե կօյլէն վագթի պահչէվէ կի՛ տե՛ քի հաղրուգտե եայգանա • մէգըչի՛բ իսթիճաար լեր տաղսի պիր թագրիպ իչերի կէրուպ կնգլենիրլեր • Մահչուպ շուշան կաղտրըգլերդե տեր քի , կիտին սաշ պուն կէթիրին , վե պահչէնին գաստուսունու գաստայ՛ քն • մէգպուրդլեր կիտուպ՝ շուշան եաղլընը գաղտրդե հաղտե , հէման մէյտանէ էրգուպ քեօթիւ գնդլերի՛ նի՛ իչրա կթմե՛ք արտրսի իլե տերլեր քի , կիկեր րի՛ գա օլմազ խսկն՝ շահատեթլիք կտերիգ՝ քի սէնքն իլե պիր կէնչ ուշագ վար իտի • ծ սէպէպտեն կաղտրըգ՛ լերի կրսաշ կթտին ։

վե չիւնքի շուշան պայէթ ըղգէկլի՝ ապահտան գօր՛ գաս՝ գաղտլիկթլի՝ վե քինէզատե խտ • ահ ու գի՛ պան պիրլե չէվաս կտեր քի՝ հեր վէչէ՛ իլե ապիմ սպգընթգ տըր պանա • կէկեր մէրամընըգը իչրա կթսեմ՝ ձօլիամ տիւր պանա • կէկեր կթմե՛սեմ՝ պիզնի եկինիգտեն խեկտա օլամամ • լապ՛ն՝ ապտեկըն հուգտուրինտե կիւնահ իչէմե՛տեն իսկ , ձօլմեսի էյի տիր տեյիւգ [1] ՝ իւչե

---

1 Յոգւոց էհան շաւշան՝ և ասէ . տագնապ է ինձ յամ կողմանց . և թէ գայդ գործ գործեցից՝ մահ է ինձ . և եթէ ոչ գործեցից՝ չեմ ապրելոց՝ ի ձեռաց ձերոց . բայց լաւ լիցի ինձ չգործել զայդ՝ և անկանիլ ի ձեռս ձեր . քան թէ մեղայց առաջի՛ն Դան. 13. 22։

Digitized by Google

աչս իլէ ֆիրեաստ էթտիքտե ، անլէր տախի նիտա է ، տիւպ՝ պիրի կիտեր պահՃէնին գաւիուսունու աչար։ Շուշանըն թէվապիլէրի չամաթայը տուբուպ կէլտիք ، լէրինտե ، քեօթիւ լիսթիեարլէր խելտիը լինա շուշա նէ ֆիտիրա էտինՃէ՝ ղայէթ հլՃապ էթտիլէր ։ զիրա ծ՛ միսիլլիս քեօթիւլիւք իշխտիմիշ տէկիլ էտի անըն հագգընտե ։ Վէ էրթէսի կիւն՝ ՃԷմ օլուպ տիվան էթ ، տիքլէրինտե՝ շուշանը տախի հուզուրա կէթիրէրէր ։ լաքին մէզպուրե ղայէթ հիւսիւնտար օլմադ իլէ՝ իւ զէրինէ ֆօրթիւ ալմըշ էտի ، էմր էտիւպ ֆօրթիւյիւ գալտըրըրլէր՝ քի անըն հիսնիւնէ պագուպ խօշլանա լէր ։ ֆէհմ էյլէ ։ հագ դարաիրնտեն հաքիմ վէ զա պիթ նատպ օլունտու տիւնեատե ، քի տիվան գու բուպ՝ վէ ատալէթ իւզրե շէրիյաթ կեօրիպ՝ թէքտիրե միսթահագ օլանէ ղարէպ վէրիլե ، քի հէրա քէս լապրէթ ալարագ քեօթիւ ֆէյլէտէն կէրի տուրա ։ Լաքին օ տիվանը գուրան հապիմլէր ، քենտիլէրի գապահաթլը վէ թէքտիրե միսթահագ ։ անՃագ՝ հալ պու քի ، անլէրին գապահաթլը օլտուղունի՝ օ ա նե տէկին քիմսե պիլմէյիպ՝ ֆէգաթ շուշան պիլիր իւ տի ։ անի տախի գապահաթլը կիսի հուզուրա կէթիր տիքլէրինտե ، մէզպուրե հէր վէՃհ իլէ ինսանլէրտեն գաթիլ ումուտ օլմադ իլէ ، աղլայարագ կեօյէ տօղրու պագուպ ، քի ազնահ ինսայէթ էտիւպ՝ քենտի կեօրէքեն շէրիյաթը ։ մաւաամ՝ քի գաթը տէկիլ իտի գապա հաթըգ օլտուղունի իստապաթ էթմէկե ։ ֆիլհագիգա շուշան՝ ալապահա ումուտ պիրլե ، շէրիյաթը անըն ըչ նե իհալէ էթտի իսէտե ، մէզքիւր իսթիհսարլէր՝ աշ լահընի գօրգուսունու գալպլէրինտեն իսթրաՃ էթմիշ օլ մալէրի իլէ ، հէման գալդուպ էլլէրինի անըն պաշնե գօյարագ շահատէյիլիք էտէրլէր ، քի պահՃէտե պիր աուէմ իլէ կիւնահ իշլէր իլէն կեօրտիւք ։ վէ գաթը օլմամագ անի դուքմադլէ ։ զիրա պիզտէն զօրլու օլ

Digitized by Google

մաղ իւղ գաչտը ։ վէ անդն քիմ օլտուղինի սիւաալ եթէ տիքտե սեօյլէմէտի ։ Վագաա մէզպուլկերինն սեօյլե տիկի խիլաֆ իտի , լաքին Հաքիմ օլմալերի իւչ , Հա զըրը մէճիս օլանլէր լինաճուպ՝ շու չանը եօլտուքմէկէ սիճիլ ետերլեր ։ Օվ պապատե մէզպուրե Թեքբար ալ լահա նիյազ ետուպ՝ եա բապպի , ճիւմլէ շէյ սանա մալում տիր ։ պիլդրսին քի պունլար պէնիմ Հագգըմ տե խիլաֆ եկրե շահատեթլիք եթտիլեր ։ վէ շիմտի եօլճէկիմ տեյու , իւճէկ սէս իւչ ֆէրեատ եթտիքտե , ալլահ իշխտիր անդն նիյազընը [1] ։ Վէ ճէմաեթ ա նէ ալուպ եօլտուքմէկէ կեօթիւրուր իքէն , դանիէլ օ վագըթ (նիճէ քի տէնիլիր) տահա ան իւքի եաշլտուե մըգտարի ջօճուպ , ալլահդն իլհամը իւչ նիտա էտեր քի , պէն պօրճլու տէկիլիմ պունուն գանընչէ [2] ։ Դանիէլին նիտասընը իշխտիպ՝ նէ տիր տեյու սիւաալ եթտիքլերինտե , ճէվապ էտեր քի՝ օ գատար ֆի քիրսէզսինիզ քի՝ թահդիգը մասլահաթ եթմէտէն՝ եօլուպ պօրճլու եթտինիզ իսրայիլին գըզընը ։ տեօ նէն չերիյաթ տիվանընե ։ զիրա խիլաֆ շահատեթլիք եթտիլեր ։ Ա՛եմաեթ պու միսիլլե ճեվապլերի իշիթ տիկի հալտե ։ ֆեհմ էտեր՝ քի ալլահ տըր անի սեօյլէտէն ։ օ էճիլտէն կէրե տեօնիւպ շէրիյաթը դանիէլե խոպլե էտերլեր ։ օ տախի զատտար իլաՀիեաբլերի պաշգա պաշգա Հուզուրինե կեթիրտիպ սիւաալ ե

---

1 Աղաղակեաց ՚ի ձայն բարձր շուշան՝ և ասէ . ՚ած յաւիտենական՝ ծածկագէտ . որ գիտես քեզ յաւաղ քան զլինիլ նոցա ։ ու գիտես՝ զի սուտ վկայեն զինէն . և ահա մեռանիմ ։ որ ոչինչ գործեցի՝ զոր ւղքայլ անօրինեն զինէն ։ և լսաւ տէր ձայնի նորա . Դան . 13 . 42 ։

2 Ի՚նչպէս տանէին վնաս Հրուսանել , զարթոյց ած զՀոգին ՚ի վերայ մանկան մոյ տղայոյ . որում անուն էր դանիէլ ։ և աղաղակեաց ՚ի ձայն բարձր՝ և ասէ . անպատճառ եմ ես յարենէ դորա . Դան . 13 . 45 ։

Digitized by Google

տեր ։ Մեղապուրկըին Թագաւորների պիրի պիրինե մուղայիր օլուպ՝ խիլաի եդրե շահատեթլիք եթուիլերի զահիրե ջըգտըգտե ։ Ձիւմլեսի նիւտա հտեղիք ալար, հա տուա հտըլըը ։ զիրա քենարինե ումուտ հտենի խեյաս եթաի [1] ։ Մեղքիւը յ եսթիւ իսթիեարների կեօթիւրիւպ նօմօս միւձիւպինձե հօլտիւրտիւլը ։ Գու պապտե տեկիլ քի եալըղ շու-շանըն փհտերի՝ վալիտեսի՝ հՏլի յոլակամ մէ ագրապալերի ։ իլա քի Ձիւմլե Ձեմաեթ տախի շատ ու մեսրուր օլտուլը ։ պախտուսա քի դանիել տախի Ձեմաեթին ինտինտե զայեթ միւշերրեֆ օլտու ։

Իալրեթ ա՛լ ։ շու-շան՝ թեն իլե հօլմեկե բուզի օլտու՝ քի կիւնահա տիւշիւպ Ձան իլե հօլմասին ։ մէ ալլահա ումուտ եթմեսի իլե խեյաս օլուպ՝ աղիմ շեքեֆ քեսպ եթտի ։ մէ լաքին զատտար իխթիեարլըը՝ նե ֆալերինե ույտուպ ֆըստը ֆեհատ ֆիքիր իւ զիրե խալաֆ սեօյլեմեկլերի իլե հեյլաք օլուպ՝ տիւնեատե ըհզիլ ու պեհնամ օլտուգտէն մատե ։ ախրեֆտե տախի Ձեհհաննեմին պի նեհայեթ զաղեպինե լայիգ օլտուլեր ։ Եյիմտի զայեթ տիգատ պիրլե խեվֆ եյլե քի՝ կիւնահ արզուսի գալպինե տիւշմեսին ։ զիրա քեօթիւ ֆեյիլ տայիմա պիրի պիրինի տաւֆեթ ետեըհզ նիհայեթ ինսանըն թեհլեֆինե պատի օլուը ։ Նիձե քի մեղքիւը իխթիեարլեր՝ եյլեկա եալըղըզ քենտի քեօթիւ ֆեյիլլերինե վասլ օլմագ արզուսնտե իքենն ։ մերամերինին իձրա օլմայաձաղի աշիքեատ օլտուգտե ։ տահա զիյատե ֆենայե գատեմ պատուպ՝ շու-շանըն հօլիւմիւնե գատ եթմելերի իլե քենտի գանլերինե կիրտիլեր ։ (պու խուսուսատե նադար եյլե տեօրտիւնճիւ տեհրին եյլի ալթը սիւալինե տախի) ։

---

1 Աղաղակեաց ամ ժողովուրդն ի ձայն մեծ . և օրհնեցին զԾԾ՝ որ ապրեցուցանէ զյուսացեալս իւր . Դան . 13 . 60 ։

Ա Իւնքի պաղտատ փատիշահը Նաբուգոդոնոսոր եր-
եքասունվեցմէ վարտըգտե , յուդա փատիշահը յոյակիմ
մի երիս էտիւպ պաղտատտե կեօթիւրտիւ (նիշէ քի
տեօրտիւնճիւ տէհրին եիւզ պէշ սիւալինտե զիքը օշ
տու) , անդն իւէ տախի երուսաղէմ էհալիսինտէն ջօգ նաէ-
ատէմ էսիր էթմէկ իւէ , դանիէլ մէ անդն ըէ-
անանիա՝ ազարիա՝ մէ միսայէլ էսիր օլմըշ խոլէր ։
մէզքիւր յոյակիմ խէլաս օլուպ Թէքրար երուսաղէ-
մէ կիւթտի խէտե , դանիէլ՝ անանիա՝ ազարիա՝ մի-
սայէլ մէ սայրիւէրի տախի պաղտատտե ըէհդին միսիր-
լիւ մէքս օլունուրլեր ։ Նաբուգոդոնոսոր եմր էտեր
ատիանէզ նամ հնտերուն աղասընէ քի , էսիրլէրտէն
հիւանէ մնալը ալիմ՝ զիհդինտար՝ մէ Ճհսուր ջօճուգ-
լեր պուլուպ իւէ սէնէ անլերէ իլմ հիքմէտիւպ Թէր-
պիլէ էտե , քի անլեր փատիշահդն խըզմէթինտե օլա-
լեր ։ մէ տախի քէնտի սօղրասընտէն դատմ մէ շէ-
րապ Թայդն էտեր անլերէ ։ Եմր օլտուղի իւզրէ մէզ-
քիւր ատիանէզ մասլահաթը իՃրա էթմէկլի օլտուգ-
տե , դանիէլ՝ անանիա՝ ազարիա՝ մէ միսայէլ տա-
խի սայրը ջօճուգլերը իլէ սէյիրլիւպ իլմ հօկրէնմէկէ
մէշղուլ օլուրլեր (տէնիլիւր քի օ՝ վագրէթ պուննար ի-
կինմի եաշընտե մըգտարի վար իտիլեր) ։ մէ ատիանէզ
անլերդն իսիմլերդնի տէկիլտիւպ , դանիէլդն իսիմնի լաշ-
տասար գօր ։ անանիանդն՝ սեդրաք ։ միսայէլդն՝ միսաք
մէ ազարիանդն՝ աբեդնագոյ ։ Ջէհմ էյլէ պուրատե
մէզպուրլերդն ջահիլ Թինե ։ պէրի էսիր իտիլեր , մէ
լաքդն մինւ Թիւեբհսիլերդն դատմընտէն եէմէք՝ մէ շէ-
րապընտէն իչմէք՝ իսրաէլ միլլէթինե եաստագ օլմազ իւ-
լէ , դանիէլ նիյաղ էտեր քի , էքնտիլէրդնե նօհուտ՝
պեօյրիւէն՝ փատգա (ուէնդ) մէ անլերդն եմնալը դա-
տմ՝ մէ սատե սու մէնէլեր ։ Ըսմանէզ Ճէվապ էտէր

Digitized by Google

քի՝ խեվշ էտէրիմ։ զիրա օլա քի պաշդա դատամ եկ
մէնիզ իլէ պէնկլիղինիղ սօլուպ՝ պէնի գէտպահաթը էտէ
սինիզ։ Վէ չիւնքի մէզպուր՝ անլէրին իւզէրինէ քէնտի
դարադըլմատըն մաղտատ նամ քիմսէնէյի մամուր թային
էթմիշ իտի՝ դանիէլ անէ տէր քի ան կիւն թէքրիւ
պէ էտիլն պիղի՝ պու գաղիզ ս՛ տախի ըրազի օլուպ՝ ան
կիւն սատե զախիրէ եէրլէր։ ան կիւնտէն սօնկըտա հինայ
էթի պարի՝ մէզպուրլէրին վիւճուտի վէ էհղէսի տայ
իր չօճուգլէրտէն զիյատե (անլէր քի փատիշահըն
դատրընտէն եէր իտիլէր)։ դու վէկթիլ վէ տիլլէր կէօ
րիւնմէկ իլէ [1]՝ մէզքիւր մաղտատ՝ փատիշահըն թայ
ին էթտիկի դատմը վէ շէրատը քէնտի ալուպ՝ դ.ոնիլ
էլին մաթլուպի իւզրէ՝ զախիրէ վէ սատե սու վէրիր
իտի անլէրէ։ Պու պատտէ դանիէլին՝ վէ անլըն ընֆիդ
լէրինին իթիգադըթը զահիր օլտու։ զիրա փէհրիզ եէ
մէկի՝ վէ սատե սու իլէ իտարէ օլտուլէր խէտե՝ ի
նայէթի խիւսա վիւճուտլէրինէ էպէտի զայիֆլիք կէլ
մէտիքտէն մատե։ Ճիւմլէսինտէն զիյատե իլմ թահսի
լինտե տահսի ալմըմ քէմալէթ քէսպ էթտիլէր։
Վէ թային օլան միւտտէթ թէքմիլինտե՝ փատիշահ
անլէրի հուզուրինէ կէթիրտիր՝ վէ խիթիհան էտէպ՝
իլմ տայիր խուսուսլէրտէ հէր նէ քի սիւալ էթտի իս
սէ՝ քէնտի թահդի հիւքմինտե պուլունան Ճիւմլէ
ալիմլէրտէն օն գաթ զիյատե պուլունուպ [2]՝ տայիմա
փատիշահըն խըզմէթինտե օլուր իտիլէր։

---

1 Եւ ետ ած դանիէլի ընդդէմ և ողորմութիւն առաջի նեղքինապե
տին . . . և անտաց նոցա՝ և վտրձեաց զնոսա աւուրս տասն։
և յետ կատարելոյ աւուրցն տասանց՝ երևեցան երեսք նոցա
նմա բարիք՝ և հզօրք մարմնով քան զամ մանկանսն՝ որք ու
տէին զսեղան թագաւորին։ Դան. 1. 9։

2 Եւ յամ քան իմաստուէ և գիտուէ, զոր խնդրէր ի նոցանէ
թագաւորն՝ գտանէր զնոսա տասնապատիկ առաւել քան զամ
գէտս և մոգս. որք էին ի թագաւորութէ նորա։ Դան. 1. 20։

Digitized by Google

Նպրէթ ալըննլէր դանիէլտէն , վէ անդն ըհ-ղիճ լէրինտէն՝ սէդնա մէձլիսինտե եէյիւպ լիճիպ վիւճու տիմիզէ գայիֆլիք կելէ՜սին տէյու՝ սուրբ եվեղեցինին թէնպի հինե մուղայիր դատ եէյէնլէր : Ֆիլհագիգա՝ ինսան հէր նե գատար եէմէկե միհթաճ իսե՜տե , տեկիլ քի սէֆալը դատ եէմէկ իլե եաշար , իլլա քի ալլահըն միրատը ալիյէսի վէ գուտրէթի իլե , մա՜ տատ քի տոպիմա սէֆալը դատ եէյինլէր տոպի էօ լիրլէր , պախուստուս քի ՛ միսիլլիս քիմսանէլէր դա՜ ատ սեպեպինե չօգ տէֆա կեօնաեկեան եմրազ տահի՜ պի օլուրլէր [1] :

Իքինճի Ֆասլ :

Պէղքիւր նաքուգողոնոսոր փատիշահ՝ հէյ պէթլի րուեա կեօրիւպ Ֆիքրինտե սագլայամազ , վէ ու յանուպ գ՜ալգողինտե պաղտատտե պուլունան ա՜ լիմլերի չաղըրուպ իպրահ էոեր , քի կեօրտիւկիւ րոշ եայը վէ անդն Թապիրինի սեօյլէյէլէր : Ֆիատմա ղայ իպ պիլմէք եալընըզ ալլահ մախտուս օլմազ իլե , նէ կեօրտիւն իսե սեօյլէ՝ քի Թապիր էտելիմ տէտիլեր ի՜ սէտե , Հէվապ էտեր քի՝ Ֆիքրիմտէն ջըգտը , էկէր ատի՝ վէ անդն Թապիրինի պէյան էտերսէնիզ՝ չօգ հէտիւէ վէ իքրամ կեօրեբրսիւնիւզ , էկէր էԹմէզ սէնիզ՝ հէլլաք օլտ՜պ էվինիզ եատմա օլսուն :

Ֆիլհագիգա ալիմլերին Ճիւմլէսի պիրտէն Հէվապ էյ տիւ՝ ինսան գատըր տէկիլ տիր սէնին րուեանը պիլ մէկէ , իլլա քի ալլահ մախտուս տըր օ իշ տէյու՝ տե՜ ՖաԹէն Թագրիր ևԹտիլեր , վէ լաքին՝ մէզպուր պիր կեօնէ իսքեաԹ օլմայուպ՝ ղայէԹ էօվքէյէ չըգարագ էմր էտեր՝ քի անէրին Ճիւմլէսինի գըբմալըր :

Մէզպուրլէրի գըբմազէ պաշլայընՃէ , դանիէլի վէ ա՜

1 Ըստ աւանդին՝ քաջմանորութիւ սեղան՝ ե հիւանդութեց չտեմարան։

Digitized by Google

նըն տօսԹԼԷԼինի տախի արարլէր՝ քի Էօլտիւրէլէր։ Պու նաչԼերի էմրինն իՃրասընէ՝ ապիուլ նամ ՃԷԼատ պաշը Թային օլմադ իլէ, դանիէլ անէ մնասլահաթը սիւալ էտիւպ անկլատըդօ՝ այր կիւն մՇօհլէԹ խա Թէր՝ քի պէյան էՇԹին փատիշահրն բուԷասընը վէ անըն Թաապրինի։ Վէ էվինէ կէտիւպ անանհայէ, ա զարխայէ, վէ մնայհլէ տախի խատաբ վէրիւպ, պիլ լԹԹիֆադ. ալլահա նիյազ էՇտիրէրինտէ, օ կէՃԷ ալլահ պէյան էտէր դանիէլէ փատիշահրն բուԷասընը վէ անըն մՇրհուպինի։ օլ պապատէ դանիէլ տուա էտիւպ մՇինուն օլուբ ալլահաան[1]։ Վէ սուալահ օլտուզտէ՝ մԷզքիւր արիուզըա տէր քի զըրմա ալիմլէրի։ պէնի կԷօՇիւբ փատիշահրն հուզուրունէ։ օ տախի կԷօՇիւբտիւ կիւնտէ, փատիշահ տէր քի գատըբ մըսըն քի նազլ էտիպն պանա կԷօրտիւթիւմ բուԷայը, վէ անըն Թաապրինի։ դանիէլ ՃԷվապ էտէր քի, ա լիմլէրինի պիլԷՃէկ իչի տիկլ տէր ահնէն սիւալինն, իլա լա քի ալլահրն պէյան էԹԹաՇ սինէ միւՏԹաՃ։ Ջիրա՝ սէն եաՃուղինտէ միւլահազա էտէր խալն քի սէնտէն սօնկրա նէ հալ քէսապ էտէՃէք տիր սէնինն փատիշահ լըղրն։ օ էՃիլտէն պատիլ զէմման նէ քի օլաՃադ խսէ՝ ալլահ սանա պէյան էԹԹի տ՛յիւպ՝ կԷօրտիւկիւ բուբ Եայը՝ այնի իչէ խատաբ վէրուի։

Վաղտան փատիշահ բուԷասընտէ պիր հէյկէԹլի պիւյ իւք Թաապրիր կԷօրտիւ, քի անրն պաշը խատ ալԹտէն, էլէրի կԷօքսիւ՝ վէ պաղտուէրի կիւմիւշ, պէլինտէն աշաղը տիզ գաւխաղընէ տէ կինն փիրինջ, տիզ գաւխաղընտէն աշաղը Թախտուզտունա տէկին տէմիր, այադ լարնին նըսՃի տէմիրտէն, վէ նըսՃը չամուրտան օլուպ

---

1 Յայնժամ դանիէլ ի տեսլեան գիշերոյն յայտնեցաւ խորհուրդն. և օրհնեաց զՅած երկնից դանիէլ։ և ասէ՝ եղիցի անուն այ օրհնեալ յաւիտենից մինչև յաւիտեան. զի իմաստութիւն՝ և հանճար՝ և զօրութիւն նորա է. Դան. 2. 19։

անէ պաղատ իմի , թա՛ք ի՛ր եւ տօգանմադսըզըն տաղտան այիր գայա գօմսար , վէ Թաստիրին այադէրինէ վուրուպ գըրմադ լէ , ալեսէմիւէ ջամուր տէմիր վիրինջ կիւմիւշ վէ ալԹուն տախի ուղալուպ հադմանն Թօզու կիսի օլուրէր , վէ շիտտԹիլի րիւկնար անէրի ալուպ եկր պուլունմադ անէրէ : Վէ գինըր օ լան գայա՛ բի եւ տօգանմադսըզըն տաղտան գօմուպ մէղքիւր սըղաԹը վուրտու , պիւյիւք տաղ օլուպ տօղ տուրտու տիւնեայը [1] :

Ո՛ւ իր օլտուղի մէնմա՛լ իւզրէ դանիէլ մէղքիւր բուեայը նագլ եՀաղ՛քտէն ստանգրա , անրն մանաստը տայխի Թապիր ետիւպ տեր քի , սէնօն վաստ՛շահլար վաստ՛շահը ալԹուն պուշ , քի ստանա վէրտի ալահ գուվվէԹլի վաստ՛շահլըդ , քի ձիւմլէյէ հինքամ եաէը սէն , սէնտէն սանգրա կէլէն վաստ՛շահ , սէնտէն աշաղը օլուպ անտէն սանգրա իւչիւնձիւ վաստ՛շահլըդ փինրիջ կիսի տահա աշաղը , պատՀու տեօրտիւնձիւ վաստ՛շահլըդ՝ անտէն աշաղը օլաձագ տըր , նիձէ քի տէմիր , փիրինջտէն աշաղը տըր , Լորին տէմիր կիսի գուվվէԹլի օլուպ՝ ձիւմլեսինի ալԹ ետերէք Թէքտիր եՀտահ կերէք : Վէ նիձէ քի մէղքիւր սըղաՀըն այադ ղըրըն նըշանը տէմիր՝ վէ նըշանը ջամուր իտի , քէզա տեօրտիւնձիւ վաստ՛շահլըղըն նըշանը ղազէԹ ղալմադ , վէ նըշանը զայիֆ օլարագ , տէմիր ն վէ ջամուրուն պի՛ր պիրի իլէ իմԹիզաձ եՀմէտ՛լի Հիսաբ՝ օ վաստ՛շահլըդ տահի նիձագ իւզրէ իբդիւէ Թագսիմ օլուպ՝ պիրի պիրի իլէ իմԹիզաձ եՀմէտ՛լերէք լնդրուպ պուլմադ իլէ , անլէրին վագԹ՛ինտէ ալահ՝ ասիւմանի վաստ՛շահլըդ վէրտի կէրէք , դի օ եպէտ՛լ եպէտ պէր

---

1 Պատասխանի ետ դանիէլ առաջի Թագաւորին՝ և ասէ . . . դու արքայ՝ տեսանէիր . և ահա պատկեր մի մեծ . և երկար նորա՝ և տեսիլ նորա ահագին էր՝ և կայր առաջի քո . և հասուր էր պատկերն . Ի՛սա . 2 . 27 .

Digitized by Google

գաւառը գալուպ ինգրաղ պուլմայաձագ , վէ անոնց փա-
տիշահլղին սայիր միւլէթէ գալմայուպ , Ձիւմլէ փատի-
շահլըդէրի փէթհ ետերէք՝ քէնտի էպէտի գարար ը-
լա , նիձէ քի եղ տօգանմագսըզըն՝ տաղտան գայա գը-
փուպ՝ ջամուրու , տէմիրի , փիրինճի , կիւմիւշիւ , վէ
այթունի գըրուպ ուփալթտը վէ պիւյիւք տաղ օլուպ
Ձէմի տիւնեայը տօլտուրտու : Նաբուգոդոնոսոր պու
միսիւլիս Ձէվապլերի իչինթէքտէ , ըուեաստը փիքրինէ
կէլիւպ՝ դանիէլին սեօյլէտիքլէրինին սահիհ օլտուղունի
փէհմ էթմէկ իլէ , հէմման եիւզ իւսթ իւնէ տիւշերէք
թէմէննա ետեր ունի , վէ տախի էմր ետեր քի գուրը
պան վէ պուխուր սունուլա դանիէլ : Լաքին գուրը
պան վէ պուխուր եաղմըզ այլահա սունուլմադ իլէ՝
մէն ետեր անդերի դանիէլ՝ քի այլահա մախասուս օլան
իզզէթի ինսանա վէրմէյէր : Օլ պապատ՝ նաբուգոդո-
նոսոր տէր քի՝ հագիգաթ սիզին այլահընըզ տըր այ-
լահլարընըն այլահը , սահիպլերին սահիպի , վէ փատի-
շահլերին փատիշահը , քի պէյան ետեր էսրարլերի [1]՝
քի սէն գաւտըր օլտուն պու սըրրը մունայեան էթմէ կէ :
Փիլհագիգաս նաբուգոդոնոսոր իսրայէլին այլահընըն
պիւյիւքլիւ կինի՝ վէ գուտրէթինի աշխէտար թագրիր
ետուպ՝ ё տէրհԱՁ խօշլանտը , թաւ քի դանիէլէ պայ-
էթ ջոգ փէշկէշ վերիպ՝ անի պաղտատ էյալէթինաէ
Ձիւմլէ րիՁալլերին՝ վէ այլիմլերին իւզերինէ պիւյիւք
նատպ էթտիքտէն մատե , անըն մաթրուպի իւսլրէ սեզ-
րաքաա՝ միսաքաա՝ վէ աբեթինաքրուլա տախի մանստուպ վէ
րիւպ՝ պաղտատտու խըզմէթէ Թային ետեր անդերի :
Դայէթ տիգաթ պիրլե փէհմ էյլե պուրատտ՝ քի այ-
լահ նիՁէ միւջերրէտ էթտի քէնտի սատըգ գուլլարի-
նի , պէլի՝ դանիէլ վէ անըն ընէֆիգլերի էսիր իտիլեր ,

1 Պատասխանի ետ Թագաւորն՝ և ասէ ցդանիէլ . արդարև՝ ձեր ձեր՝ նա է ած աստուածոց՝ և տէր տէրանց՝ և Թագաւոր Թագաւորաց՝ որ յայտնէ գխորհուրդս . Դան . 2 . 47 :

Digitized by Google

մէջ լսեցին տապլիմա ալլահըն խղաճքնտե օլուպ՝ հեթ վէշտ իւլե նամտուն խշրատընտե պուլունմայերի իւլե , փատիշահըն ինտինտե աղիմ չերճի քեսպ էտերէք հիւքիւմտար տաքի օլտուլեր ։ զիրա տէկիւլ քի նա քուգտոնոսոր քենտի դապիաթը իւլե ունուԹտու կէօրդ տիւկիւ քուեայը , իւլա՝ կէզլի հիքմէթ սէպէպլի իւլե , քի դանիէլ մէ անըն րէֆիղլերի զիյատե միւչերրեհ օ լուեր ։ պախտուսու քի իսրայէլին ալլահընըն պիւյիք լինկի մէ գուտրՀԹի տղիմներըն ձիւմլեյէ զահիր օլա ։ Պապլատե մէղքիւր տեօրԹ փատիշահըզ ՝ անլեր քի ալԹունէ՝ կիւմիւշ՝ փիրինձ՝ տէմիրճ մէ չամուրա Թէշպիհ օլունտուլեր ։ էվվելա՝ պաղտատըն ։ իքինձի՝ աձէմլերին ։ իւչինձիւ՝ եվնանիլերին ։ տեօրտունձիւ՝ րոմալըլերին փատիշահըղինի պէյան էտիւպ՝ պուտէհու մեսիհ ՀՓէնտիմիզին՝ մէ սուրբ ևկեղեցիներին րուհանի փատիշահըղըն էպէտել էպէտ պէրը գաթաը օլուպ՝ ձիւմլե փատիշահըզլերե հիւքմ էտեր ։

Վ ագաւա՝ զինքը օլան տեօրԹ փատիշահըզ՝ պէրի պի քինին արտըսըրա գուվվէթը քէսպ եԹմիւլեր խսէտե , պէրի պէրինի տակի ալԹ էտիւպ՝ խարապ եԹմիւլեր ։ Չերա՝ պաղտատա փատիշահըղինի զապԹ եԹմիւլեր աձէմլեր ։ աձէմին փատիշահըղինի զապԹ եԹմիւլեր եվնանիլեր ։ եվնանի փատիշահըղինի զապԹ եԹմիւլեր րոմալըլեր ։ Պատեհու մեսիհ ՀՓէնտիմիզ կէլսէ , նէձե քի քուհանի ֆինքիր իւզրե պալատե մէղքիւր տաղ սուրբ աստուածածինէ , մէ էլ տօգանմագսըզըն անտէն գօփան գայա , մեսիհ ՀՓէնտիմիզէ ըէամ մէ հօրնէկ անկլանըը [1] ։

[1] Ի լեռնէ վէմն առանց ձեռին հատեալ . դանիէլ գուշակեաց զանաւերսն գծնունդ քո հարսն երկնաւոր մայր և կոյս ծնընդ գեան ձեալով կոյս . Շարք . 6 ։

Digitized by Google

Ֆիլհագիգա պալատէ գինքը օլտուղն մէնլէր խուզրէ աղիմ շէրէֆի իտի նաքուդոնոսորա քէն ՝ օ ԷՄ նատէ ձիւմլէ փատիշահլէրտէն գիւլատէ միւշէրրէֆ օլ մաղ իլէ , դանիէլ անի ալթուն պուշա թէշխիսի էթտի ։ Վէ լաքին րուհասընտէ կէօրտիւկիւս սըֆաթ ուատէ ալ թուն օլմայուպ , անտէ կիւմիւշ փէրչինճ տէմիր վէ չամուր տախի օլմադ իլէ , պուխուսուս տողտուան գօ փան թաշընն՝ անի գըբուպ թէկէֆ էթմէսի իլէ , մու այհան օլտու քէն պիր վազըֆտէն սօնկրա՝ քէնտի փա տիշահլըղը տախի զայ օլսա կէրէք ։ Պունտան գաթի նազար , դանիէլէ ազիմ փայէ վէրիւպ՝ անի ձիւմլէ րի ձալ վէ քիպարլէրինին խուզէրինէ պիւյիւք նուսաթ էթ տիկինտէն , եահուտի այնքընը գուպրու էթտի տէյու էհալինին պէյնինտէ զայէֆ լնսանէ կէլտի ։ Օ՛ էձիլ տէն կէօրտիւկիւս րուհասընըն խիլաֆը վէ եահուտի այնը նէ մեղայիը օլարագ՝ քէնտի փատիշահլըղինին ան ա քիպէնձի սէնէսինտէ , ալթմըշ տրլըն պոյինտէ վէ ալ թը տրլըն էնինտէ՝ սատէ ալթունտան պիր սըֆաթ եահուպ՝ պաղտատ էյալէթինտէ գէնէրա նամ օլատէ տուբտուբուր [1] , վէ թահդին հինքմիւնտէ օլան էհլը լէքտէ պուլունան՝ միրխէվա , միր ալայ , զաւալըքան՝ իչէրի , վէ ձիւմլէ պիւյիւքլէրէ էմր էտտր քի՝ կէ լիւպ մէղլիւր սաքիաճը սէձտէ գըբալէր ։ Վէ անտէ պիր քիւչիան (հնոց) տախի եատիսըրըպ քի սէձտէ դըրմայան օլուր իտի , օ՛ քիւչիանէ աճաքլուպ եանտա ։ Վաղատ՝ հէր մահալտէն վէ հէր միլլէթլէրտէն ղայ էթ քիւչիչիէթլի ատէմ գէլիւպ ձէմ օլտուգտէ , կէօ

1 Ցամին ուճուսաասանէրորւրէ նաբուգոդոնոսորայ ապբայէ ։ արար պատիկը ոսկի ։ բարձրութիւն նորա վաթսուն կանգուն ։ և լայնութիւն նորա կանգուն վեց ։ և կանգնեաց զնա ի դաշտին դէղեթայ աշխարհին բաբելացւոց ։ Դան ։ 3 ։

նակեօն սաղ՝ վէ չալկըլըը պաշլանըը չալընմալը , վէ
թէլլաղ նիտա էտէր՝ քի չալկը սէուտաբը իչէրինձէ ,
ձիւմլէսի սէձոե գըլա նաբուգոդոնոսորուն տիքտիկի
սըձնաթա ։ Էմր օտուղի իւզրե ձիւմլէսի սէձոե գըլ-
ար խսէտե , դանիէլին ընձիւգլերի մէզքիւր սեղրաք՝ մի
սաք՝ վէ ապեդնագոյ սէձոե գըլմազլեր ։ Փըլհագի
գա՝ փատիշահ խըզմէթիններե օլանլերին մատչնինե
եքսերի հասետ վէ խուսուսէն եքսիք օլմատըղինե ,
պաղտատըլեր՝ անլեր քի զաթը մէզպուրլերը հասէտ
էտեր խոխլեր , պու տէձա անձագոե ֆուրսաղ պու-
լուպ՝ նաբուգոդոնոսորա տէրլեր քի սէնինն տիքտիկին
սըձնաթա ձիւմլէսի սէձոե գըլա տէյու էմր եթոնին ։
լաքին սեղրաք միսաք վէ ապեդնագոյ , անլերի քի
մանսուպ իւզերինե թային եթոնին , սէձոե գըլմա-
տըլեր ։ Նազար գըլ հասիւտլերին ֆէնատ ֆէյլինե ։
ղնրա պու խուսուսատ նաբուգոդոնոսորու գապա-
հաթը եթմէնէ արզուսլինոե օլտուլեր , քի անի զնյա
տե էօվլէնէյի չըգարուպ՝ տերհալ ապեդնե ապետըրա
լեր սեղրաքը միսաքը վէ ապեդնագոյու ։ Վագտա մէզ
քիւր հասիւտլերին թահրիքի իլե՝ նաբուգոդոնոսոր
անլերի ապեդնե ապետըրմատը իսէտե , ղայեթ հըրա
լանմազ իլե հուզուրինե կէթիքտէուղ տեր քի , հա
գիգաթ սէձոե գըլմատընըզ մը պէնիմ տիքտիկիմ սը
ֆաթա ։ կէօյա տէմէք իսթեր քի , պու անե տիկին
էմրիմե իղաաթ եթմէտինիզ իսե , պուննտան պէօյլե
հաղըր օլուն չալկըլար պաշլայընձէ սէձոե գըլմազե ,
վէ էկեր գըլմազ իսէնիզ՝ անիտե ապեդլերսընըզ ձէօ-
փիւրմիւշ ապեդնին քիւլհանընըե , վէ քիմ տըր օ աս-
լահ քի սիզի խեղաս էթսին պէնիմ էլինմուէն [1] ։
Նազար գըլ պու բաւոե նաբուգոդոնոսորուն քիհանլերլե
կինե ։ օ քի մուգատտեմ իսրայէլին ալլահընըզ մետո
եուսպ՝ անլըն պիւյիքլիւկինի վէ գուտրեթինի թագ-

1 Եւ ոչ է ած որ փրկեսցէ զձեզ ի ձեռաց իմոց ։ Դան. 3. 15 ։

րիր եթան (նիձէ քի պալատե գինքը օլտու) , պու տեֆա անգն գուտրեթինէ գարշը ձեվապ ետեր ։ Իմոի սեդրաք միսաք վե աբեդնագով՝ մեզապուրուն պու միսէլլու քիւֆը եթաիկինի իչեթաիքլերի հալա տե , անտեն եպետի խեվի եթմեյերեք , ղայեթ ձե սարեթ պիրլե տերլերը քի՝ պու խուսուստե սանա ձե վապ վերմէք իգիթիզա եթմեզ ։ զիրա գատըր տըր պիզիմ ալլահըմըզ քիւչանըն աթեչկինտեն՝ վե սեկինն էլինտեն պիզի խելաս եթմեկե , վե եկեր խելաս եթմեզ իսե տաթաք , մանլուսիւն օլսուն քի պիզ սեկնե տիքաթի գինն սըֆաթա սեձտե գելմայըզ [1] ։ Պու ձեվապ իլե ալ լահըն գուտրեթի ազիմկերինէ վե անըն գիւզլի չերիա քըզնե ինսանըն ֆիքրի երմեզ օլտուղինի թաղրիր եթ միշ օլտաւ՝ անըն միւրատը ալիյեսինէ եհալե եթմիլերը քզնտիկերինի ։ Զիրա պիլերերը քի ալլահ գուտրեթ քեանի օլմազ իլե գատըր տըր խելաս եթմեկե , վե լոքին՝ եկեր կիզլի սեպեպ ձեհեթի իլե խելաս եթ մեզ իսետե , եենե օ գուտրեթքեանի ալլահ տըր հեբ վեձհ իլե ինսանե պօրձ տըր քի անի սեվե , վե քեմալի մերթեպե անըն իղաաթըտե օլտաւ՝ եմրինե սեպեպ սիւաւ եթմեյե ։ Փինհագիզա պու պատտե մեզպուրլերին իթիգաթը վե մաւհապեթի զահիր օլտու , զիրա տեկիլ քի խելաս օլմազ իչիւն ալլահա իղաաթ ետեր իտիրեր , իլլա քի անըն պիւյիւքլիւկինե թանըրլուպ իզզեթինի սագլամազ իչիւն ։ խուսուսա

---

[1] Պատասխանի եաուն՝ սեդրաք՝ միսաք՝ և աբեդնագով . և ա՛ տեն ցարքայ նաբուգոդոնոսոր . ոչինչ է պիտոյ վասն քանիզ այդորիկ տալ քեզ պատասխանի ։ զի է մեր ած յերկինն՝ զոր մեքն պաշտեմք . կարօղ է փրկել զմեզ ի հնոցէ հրոյդ բորբո քելոյ . և ի ձեռաց քոց ազգայ ապրեցուցանել զմեզ . ապա թե ոչ այս ինչ յայտնի լիցի քեզ ա՛րքայ . զդիս քո մեք ոչ պաշտեմք . և պատկերիդ ոսկւոյ՝ զոր կանգնեցեր՝ երկիր ոչ պագանեմք . Դան . 3 . 16 ։

քի պու միսիլլու թէստի Ձէվապ եթմիշլերի՝ փատիշա
հա պիւյիւք ընչալեթ իտի ։ կնօյա տէմիք խոթէրլերը
քի՝ սկնին կթտիւկն էմր նաշէրի վէ հաւատացիզ օշ
մաղ իլե ։ գարշըլըզ Ձէվապ լայիգ տեկիլ տիր ։ զի
ըա ՝ քի սահին վէ միւգթաղի օլանք իշքիլ վէ շիւպ
հէ ալթընե պըրագարտագ սիւալ կթտ ։ Ձէվապ նա
սեզա տըր [1] ։ Օ՛ պադշահ նաբուգոդոնոսոր պայեթ
թահվիրե կելմեկ իլե ։ հօրֆիւ չէհրե քեսպ ետերկը
էմր հտեր քի՝ քիւլխանը եէտի գաթ գիյասէ գըզգոր
քուպ անլերի աթէշէ աթալեր ։ Վէ անիտե պէշ Ձէ
սուր ատեմ ՝ սեդրաքը՝ միսաքը՝ վէ աբեդնագով
պադշայուպ՝ էսվապլերի իլե աթարլեր քիւլխանէ [2] ։
Նազար էյլէ ։ մէզկուրլերը նիՁէ քի աթէշէ աթմա
մազտեն էվվել՝ փատիշահտան վէ աթէշտեն էպէտե
գօրգմայուպ՝ պայեթ սերապէսթիկ իլե Ձէվապ էտեր
խոխլեր ։ քեզգա պադշանուպ աթէշէ աթըլտըդլերինտե
տախի պիրան խէվֆ եթմեզլեր ։ Ֆիլհագիգա պիլոխ
լեր քի աթէշէ աթըլմնՁէ ՝ անիտե եանապՁագլեր ՝ վէ
լաքին Թէն իլե եանմադե ըհգա օլուրլեր քի ՝ ալեահ
էմրինե մուղայիր հալդքեթտե պուլունմասընլեր ։ զի
ըա ՝ քի Ձիսմանի փատիշահտան վէ Ձիսմանի աթէշ
տէն խէվֆ էտերկը կլեհահ իշլեր ՝ տլլահտան թէգ
տիր օլուպ հէրհալ ախրեթտե Ձէհէննեմին սեֆիւն
մէզ աթէշինե տիւշեր ։ Եֆլիմտի մէզպուրլերին իթի
գաթքնը իշնեթտին ՝ ալլահըն անլերե կթտիկի իմայե
քի տուխի իշտիւպ իպրեթ ալ ։ վէ տիւնեատտա հէր
նե մըգտար ուգուպկեթ վէ եզիյեթ շուհուր եթտ ՝
իթիգաթքնե խէյրլ վէրմեյերեք ալլահըն մուհաֆզե
լինի վէ գօրգուտսունու զինհար փիքրինտեն իմտաՁ

---

1 Ըստ աւանդին ՝ որ գՀարկաւորն էբր Երկեսյաիան Հարցանէ ՝ պատասխանուդ չէ արժանի ։

2 Եւ Երեքին նոքա՝ սեդրաք՝ միսաք՝ և աբեդնագով ՝ անկան ՛ի մէջ հնոցին կապեալք ։ Դան ։ 3 ։ 23 ։

Digitized by Google

եթէ մկրտուիլ՝ անոնց գուտորէթինէ վէ ինայէթինէ իհալէ էլլէ քէնտինի ։ Զիրա միւթատը ալիյեսի օլուր իսկ գա-
տը տըր սէնի խէլաս եթմէկէ ։ Նիձէ քի սեղրաք՝ մի-
սայէ՝ վէ ազաճնադով աթէշէն աճըլտըդլերի հալտե ,
հիւքմէթուլլահ՝ անլերին էլլերինտե վէ այագլերինտե
օլան պաղ անիտե սեօքիւլիւպ՝ պաշլատը լեր քիւլլաա
նըն լէյնտե սերպէսթ կէզմէկէ ։ վէ տուայա տուբաբայ՝
էվվելա ալլահըն միւպարէք իսմի շերիֆինի միւշերրեֆ
էտերէք [1] , անըն շերիաթընըն ատրլ սահկէ՝ վէ տօղա-
րու օլտուղունի թազրիր եթտիքտեն մատե , եմրե մու-
ղայիր հարէքեթ եթմէկլերի իչուն զաալընըն էլլինէ տիւ-
շիւպ՝ զայէթ նահջար հալե կէրիֆեթար օլտուգլերինի
իթիրաճ պէրլե , տիլերլեր քի ինայէթինի տիրիղ եթ-
մէկիւպ՝ խէլաս եթսին քէնտիլերինի , քի ալլահըն հար
տընը վէ մէրհամէթի զահիրե էզգուպ՝ Ճիւմլեսի թա-
նըսըն անըն գուտրէթինի ։ վէ տույիմա միշերրեֆ օլ-
ուն անընը միւպարէք իսմի շերիֆի ։ նիձէ քի մեզքիւր
առուա պէյան տըր մահալինտե ։ վէ հեր կիւն օգուր-
նուր առուրը էկճեղեյինտե [2] ։ Մեզպուրլեր քի՝ ալլահըն
գուտրէթի աղիմլերինե վէ ինայէթինե ուսմուտ պէրլ-
լե քիւլլահանտե տուայէ տուբտուլեր , ծ վազըթ դանի-
հլ տաճի անլերին խէլատ խուսուսինտե ալլահա նիյ-
ազ էտուր իտի [3] ։ Ֆիլվագի պուհնլեր տէբուհի նարտե
սի քէտեր՝ վէ ղայէթ շազ ու մէսրաբ օլտուլեր իսկ
տե , փատիշահըն ատեմլերի քիւլլահանէ պիր գարար
նէֆիճ եաղը զինճի՝ քէթէչի՝ վէ ասմա չուպաճըն ա-
թարլար քի աճէշ զիյատե շիտտէթլէնէ , վէ լաքին
հիքմէթ պու քի , քիւլլահանըն իսթիւ ազզզ օլմադ ի-
լե , ալէճ ։ գըրդ թօգուզ արշըն էհւքսճլիւպ՝ ֆղրաճ

---

1 Գնային ։ ի ՃՀ հրոյն ։ օրհնէին՝ և գովէին զինր ՃԾ ։ Դան. 3. 24։
2 Օրհնեալ են տէր ՃԾ հարցն մերոց ։ և այլն ։ Դան ։ 3 ։ 26 ։
3 Մարգարէն դանիէլ աղօթէր առ տէր ՃԾ ։ ապրեցուցանել
զերիս մանկունսն ի հնոցէն ի բաբելոնի ։ Շար ։ 39 ։

Digitized by Google

տա օրհնելերի եագաբ իտի ։ Նաբազար գըլ պուրատե ալ-
լահըն ատալեթինե • քիւլխանըն իչինտե օրհնելը եան-
մայուպ՝ տիշարտե պուլուենանլեր եանտը ։ Ջիրա մե-
լայիք քիւլխանի լինիւպ՝ սեդրաքա՝ միսաքա՝ վե աբեդ-
նագուա ըճֆիդ օրհնել իլե մեն էթտի աթէշի՝ քի եագ-
լայշմասըն ալլահըն սատըգ գուլլերինե ։ Պուհատան գա-
թի նազար ՝ պատե սէպահ կիպի սերին բիւզկեաբ է
սիւպ՝ աթէշ էպէտի սըգընթը վերմէզ իտի անլերե [1] ,
թա՛ քի՝ քենտիլերի տուապե տուրուպ ալլահը մետո
էթտիքլերինտեն մատե ՝ ասիւմանի՝ զեմինի՝ վե անլերը
տե օրհն ձիւմլե մախլուգլերի տաղլեթ էտերլերը՝ քի ան-
լեր տաքի ալլահըն միւպարեք քսմի չերինինի միւչեր
րեզ էտերլեր [2] ։ Վե նաբուգոդոնոսոր քի անտե օթուր
մուշ իտի ՝ մեզպուրլերին տուապսրնը իշինտենձե ՝ ղա-
էթ հեյալեթտե գալարուպ ՝ տեքհալ գալգուպ պա-
գար քի՝ տեօրթ ատեմ սերպեսթ կեզերլեր քիւլխա-
նըն իչինտե ։ Մեզպուր՝ պու խուսուստե թաապճիւպ
տե գալարուպ ըճալլերինե տեր քի՝ պիզ իւչ ատեմ
աթտըգ աթէշե • լաքին պէն տեօրթ ատեմ կեօրիւյօ
րում՝ քի տնլեր սերպեսթ մե պի քետեր կեզեյօր
լար ՝ վե տեօրտիւնձիւսիւ՝ ալլահըն եմլաստընե պենկ
պեր [3] ։ Փիլհագիգա նաբուգոդոնոսոր հեր նե գաստաբ
քեսքեր իսետե ՝ պու միսիլլիւ միւձիւգաթը կեօրտիւքը

---

1 Եւ հրեշտակ այ էջ՝ եկաց ընդ ազարիանս • • • և թօթա-
փեաց զբոց հրոյն ՝ի հնոցէ անտի ։ և արար ՝ի մէջ հնոցին իբ-
րև զհողմ՝ որ քաղաքին ընչիցէ • և ոչ մերձենայր ամենևին
հառքն ՝ի նմա • ոչ տրտմեցուցանէր՝ և ոչ նեղէր զինն. Դան. 3. 49։

2 Օրհնեցէք ամ գործք տն զտր • օրհնեցէք և լայրք արարչէք
զնա յաւիտեան • և այլն • Դան • 3 • 57 •

3 Եւ նաբուգոդոնոսոր էբրև լուաւ զօրհնութիւն նոցա՝ զարմա-
ցաւ • • • և առէ ցմեծամեծս խր • ոչ արս երիս կապեալս
արկաք ՝ի մէջ հրոյն • • • այլ ես տեսանեմ արս չորս արձա-
կրեալ • և գնան ՝ի մէջ հրոյն • և ապականութիւն ինչ՝ ոչ գոյ ՝ի
նոսա • և տեսիլ չորրորդին նման է որդւոյ այ • Դան • 3 • 91 •

Digitized by Google

ոտէ , անկլար քի ալլահ տէր ան[illegible]երի հըզիզ էտէն ։ Օ՛ էչիլտէն քիւլխանըն գաւհուստունէ եաթլաշուպ՝ եա գուտրէթքեանի ալլահըն գուլլերի՝ չըդըն տիշարը տէյ՝ ու խամիների իւէ չաղըրըը անլերի ։ Մէզպուրլեր տիշար ը չըդտըգլերինտէ , չիւմլէ ըիչալ քիպար վէ զապը թան չէմ օլուպ՝ պադարլար քի աթէշ անլերէ էպէ տի եագլաշմըշ տէյիլ ։ վերա պաշլերինին գըլը տակի գաւրուլմայուպ ։ վէ էպլաղլերինին ընկիւն օօմայուպ՝ պիր կէօնէ աթէշ դօգուստու եօք իտի անլերտէ ։

Օ՛ պապտան նաբուգոդոնոսոր ալլահա սէչտէ գըլը լուպ տէր քի՝ միւպարէք տիր սէդրաքըն՝ միսաքըն՝ վէ աբեդնագովուն ալլահը՝ քի քէնտի մէլայիքինէ իր տալ էտիւպ խէլաս եթտի գուլլերինի ։ զերա անէ ու մուտ էթմէկ իւէ՝ փատիշահըն էմրինի ընէտա էթտիլեր ։ վէ եաղըդ քէնտիլերինին ալլահընա սէչտէ գըլմադ իչուն աթէշէ ատըլտըլեր ։

Ֆէհմ էյլէ ։ նաբուգոդոնոսոր մուգաատամ՝ քիմ տիր ը ալլահ քի պէնիմ էլիմտէն տիզի խէլաս էտէ տէյու՝ ալլահըն գուտրէթինէ գարշը չէվապ էթտի ՝ լաքին պու տէֆա քէնտի սէչտէ գըլըտաւ անի մէտո էթ տիքտէն մատե ՝ անըն գուտրէթի ազիմէլերի չիւմ լէյէ աշիքեաը օլմադ իչուն ՝ թահդի հինէմիւնտէ օ լան մահալլերէ տախի ֆերման իրսալ էտիւպ էմր էտտեր քի ՝ սեդրաքըն՝ միսաքըն՝ վէ աբեդնագովուն ալլահըն գարշը չէվապ էտէնլեր հէյլէտէ օլուպ՝ էվլերի եաղմա օլսուն ՝ զերա անտէն զայրի ալլահ եօք տըր ՝ քի գատըր օլա քէնտի գուլտունու խէլաս էթմէկէ ։ Պունտան գաթի նագլար ՝ սեդրաքա՝ միսաքա՝ վէ ա բեդնագովա զայէֆ ազիմ փայէ վէ շէրէֆ վերիւպ ՝ ան էչտա էտեր քի՝ քէնտի զիյրէ տէստունտէ օլան չիւմ լէ եահուտիլերէ հինէմ էտտիլեր ։

Digitized by Google

աթոռը բոմաղէ սեպհէպ օլտուլեր ։ ինայէթլի պարսի՝ ան
լեր միշտ ի՛ւզաթ իլէ խնլաս օլարագ գիյատե չերկի
քեսպ եթտիքլերինտե ։ քենտիլերի նատիմ օլուպ ըն
զիլ ու պեթնամ օլտուլեր ։ գիլըա մեզպուրլերին քեզ
թիւ ֆէյիլ խուզրե եթտիքլերինի՝ ալլահ էյիյե թեպ
տիլ եթտի ։ Իշտե պեօյլե տիլ հասետ խուզրե օլան ա
տեմին հալի ։ քիմե քի հասետ էտեր իսե ։ անըն չէ
ընֆինի արթգրուպ՝ քենտի պու տիւնեատե ընգիլ օլ
տուգտէն մատե ։ ահրեթտե տալեի եպհտիլ եպհտ
թէքտիրե միւսթահգ օլուր ։

Պուրատե գայէթ տիգաթ պիրլե միւլահազա էյլե
ալլահըն կիզլի չերիյաթընը ։ նաբուդոնոսոր՝ իա
րայէլին նօմնօսունա մուղայիր սքիաթ եասիտը՝ քի եա
հուտի այնընա մեյլ եթտի տեմեսինլեր ։ լաքին ալլահ
մասլահաթը ծ հիյեթե կեթերտի ։ քիա քի՝ հասեպիլ
իգթիգա ։ կերդ քենտի՝ վե կերդ անի լնսանե ա
լտնլեր՝ մէՀպուր օլտուլեր իսրայէլին ալլահընըն գուտ
րեթինի աւմմ պէյան եթմէկէ ։

Նպրեթ ա՛լ երեք մանկունքուն ֆազիլեթինտէն ։
վե տայիմա սատագաթ պիրլե ալլահ գուլլուգ ե
ուպ անըն իդատաթընտե օ՛ր քի ։ նրի Չիհանտե մու
չ՛երգե օլաքն ։ Ֆիլհագիգա սեգրագ՝ միսաք՝ վե ա
թեգնագոմ՝ ազիզ քիթապտե չօՀուգ իսմի իլե անըլ
տրլեր խսետ ։ աթեկչե աթբտրգելերինտե տեկնիլ քի
չօՀուգ իսոիլեր ։ իրա քի քիւ-էնգիլիքտե էսիր կիթ
մէլերի իլե չօՀուգ անըլտրլեր ։

Տեօրեհնէիւ Փասլ ։

Ալազար գրլ պուրատե նաբուգոդոնոսորուն հա
լե գեֆիյեթինե ։ Ֆիլհագիգա մեզպուր եզ գաոիմ
քենտինի պեկլենուս քիսիրլեկմեկ իլե ալլահըն գուտ
րեթի ազիմլերինի թանըմազ իսի ։ վե ասքին պաշտա

Digitized by Google

տե մեղքիւը միւնիւզաթըն իւզերինէ՝ անըն ձիւմլէյէ գաւտըր վէ գուտրէթքեանի օլտուղինի աշխքեար իգ- ըար ետիւպ՝ պիր վագըթ թէվազիւ հալ իւղրէ հատ- տինի թանըտը իսէտե , սուբ՝ սայտա՝ վէ մնսըր փատի- շահլերինին իւզերինէ կիտիւպ՝ անլերի թէքտիր եթ- տիկինտե , թէքրար տերձնալինի գայպ ետերէք քի- պիրլիկէ եիւզ դուբտու ։

Պու պատտե ղայէթ տիգաթ պիրլե միւլահազա էյլէ ալահըն աստաղֆիրինի , զիրա երուսաղէմ եհալինինին էմրէ մուղայիր հարէքէթ իւղրե օլտուղինէ մէպնի կիւձնիւզ՝ նաբուգոդոնոսորուն եէտի իլէ՝ երուսա- ղէմի խարապ ետերէք ձեմաեթի թէքտիր եթտիկինտե (նիձէ քի տեօրտինձիւ տէհրին եիւզ ալըը սիւ- ալինտե զինքը օլտու) , մեղքիւը սուբ՝ վէ սայտա փա- տիշահ՝ անլերի էպէտի ահձմայուպ՝ օվս օվս տէյու զէվքլէնտրէք մեզազ եթտիքտէն մատե [1] , քենտի գուվ- վէթինէ վէ տեվէթինէ նազարէն ղուրուրիյէթ տախի փէյտա եթտի ։ Օ՛ եձիլտէն ալլահ՝ նաբուգոդոնոսորու- անըն իւզերինէ թայինի ետէր՝ քի հատտինի թանըսըն , վէ անըն թէքտիրիյէթինի իշլետնլերը տախի հէյրէթ- ատե գալարազ ղայէթ եաս ու մաթեմ իւզրե խէվլի եչ տելըը [2] ։ Վէ չինքի օ մեմլեքէթե ղայէթ մեթինի լոռի , նաբուգոդոնոսոր անի ֆեթհ եթտիկինտե , ջօգ մեշազ գաթ չէքմէշ օլմազ իլլէ , զահմեթինէ պետել իւձրեթ վէրիլէ տէյու՝ թէքրար անի մնսըր փատիշահը փարս- ւօնուն իւզերինէ թայինի ետէր ։ Զիրա օ տախի քէնդ տի գուվվէթինէ վէ հիւքմիւնէ ումուտ ետերէք ղայ-

---

1 Ոտնհար եղև ծուբ ՚ի վերայ երուսաղէմ . և ասէ՝ վա՛յ՝ վա՛յ՝ զի բեհաւ՝ հոբեաւ . Եզեկ . 26 . 2 ։

2 Ամենայն իշխանք ազգաց ծովուդ . . . տագնապելով տագնա- պեսցին . . . ողբս առցեն ՚ի վերայ քո՝ և ասասցեն . վի- ա՛րդ հոբեար՝ քակտեցար . ՚ի մէջ ծովուդ քաղաքդ հռչա- կաւոր . Եզեկ . 26 . 16 ։

Digitized by Google

եթէ քեզ կարենայ[1]։ Նիձէ քի մեղքիւր նազելիներէն է, զեկուլ փեղշամպերին քիթասլանտէ իկիրմի աղեղ փասլանէն օձուզ իլի փասլըն նիհայեթինե տեկին մուս փասսըլէն զինքը օլունուրլեր։

Ֆիլհագիգա պու պապտէ նաբուգոդոնոսոր՝ ալլահըն էմրինի իձրա եթտի իսէտե, մեղքիւր փատիշահլերին զաղէպինտեն էպէտի իպրեթ ալմատըգտեն մատե, ու միսիլլու ազիմ փեթուհաթ քենտի զարզը տեսնէի վէ գուվվեթի իլե իձրա օլտու տէյու՝ անլերտեն զինյատե քիպրիլլըքտե Թարագգա պուլտուղլի հալտե, ալլահ անի տախի Թեքտիր էտէձէք օլտու։ Ֆիամմա՝ քենտի ազիմ մերհամեթինե մեպնի՝ էվվելա րուհասընտե պէյան էտեր անե վերէձէկի ղազէպի, քի հատտինի Թաղնըլյուպ քիպրիլլըքտեն կերի տուրսուն։

Ու իրա մեզպուր րուհասընտե ղայեթ պիւյիւք պիր ադամ կեօրտե քի՝ անըն եիւքսեքլիկի ասիւմանե տեկին սեր չեքիւպ կենիշ լինկի տիւնեանըն տեօրթ դարափընե եայըլմըշ, եափրագլարը կիւզել, մէյմէսի ղայեթ չօգ, եապանի Հանավարլերը անըն Թահդինտե, վե կեօյլերինե գուշլեքի տալլերինտե սաբին օլարագ՝ Ձիւմլեսի անըն մէյմէսինտեն եէյիւպ կեչինիր իտիլեր։ Զե պիր մէյսի իք կեօյտեն ինիւպ եիւքսեկ սես իլե նիտա էտեր քի, ու ազադը քենիւպ գօփարըն տալլերինի վե եափրագլերինի, վե տաղլարըն մէյմէսինի՝ քի Հանավարլեր վե գուշլեր գադըսընլեր, Ֆեգաթ քեօքիւ եերտե գալուպ, տեմիր՝ վե փիրինջ զենձիլ իլե պաղլանադագ՝ օձլուգ իւզերի աչըգ մահալտե Հանավարլերը իլե պէրաձերը տաքին օլտուն, վե ինսանլըգ գալպի անուտկն ըեֆ պիրլե՝ Հանավար գալպի վերինինե անե, Թա՛ քի

---

1 Ա. յապէս ասէ ադօնայէ տէր. կործանեսցին մոյթքն եգիպտացւոց. և իջցէ հպարտութիւն զօրութեան նորա... և կորուսիցի զբազմութիւն եգիպտացւոց՝ ի ձեռն նաբուգոդոնոսորայ արքային բաբելացւոց. Եզէկ. 30. 6.

Digitized by Google

եւ ետի վազելը առիւծին առջեւ իւրերիանց ։ Ապա ինքն թագաւորն սկսաւ աղաղակել ձայնիւ մեծաւ առ Դանիէլ , եւ ասէ ցնա . Դանիէլ ծառայ Աստուծոյ կենդանւոյ , Աստուածդ քո զոր դու միշտ պաշտես , կարո՞ղ եղեւ փրկել զքեզ ի ձեռաց առիւծուց . Եւ Դանիէլ ասէ ցթագաւորն . Թագաւոր յաւիտեան ապրեսցես . Աստուածս իմ առաքեաց զհրեշտակ իւր , եւ փակեաց զբերանս առիւծուցն , եւ ոչ վնասեցին ինձ , զի առաջի նորա արդար գտայ ես , եւ առաջի քո ես ոչ արարի չարիս , թագաւոր ։ Յայնժամ ուրախ եղեւ թագաւորն վասն նորա , եւ հրամայեաց հանել զԴանիէլ ի գուբէն , եւ հանին զԴանիէլ ի գուբէն , եւ ամենայն վնաս ոչ գտաւ ի նմա , զի հաւատացեալ էր Աստուծոյ իւրում ։ Եւ հրամայեաց թագաւորն , եւ բերին զայրն այն , որ զնա մատնեաց , եւ ընկեցին զնա ի գուբն առիւծուց , նա եւ որդիք նորա եւ կանայք նորա , եւ ոչ հասին մինչեւ ի յատակ գուբին , մինչ զի տիրեցին նոցա առիւծունքն , եւ զամենայն ոսկերս նոցա ջախջախեցին ։

Եւ գրեաց Դարեհ թագաւորն առ ամենայն ազգս եւ առ ամենայն լեզուս , որ բնակեալ էին ընդ ամենայն երկիր , խաղաղութիւն ձեզ լիցի առատապէս . Հրաման տուի ես , զի ամենայն իշխանութեան իմոյ մարդիկ երկնչին եւ զարհուրին յԱստուծոյ Դանիէլի , զի նա է Աստուած կենդանի , եւ կայ յաւիտեանս , եւ թագաւորութիւն նորա ոչ կորնչի , եւ իշխանութիւն նորա մինչեւ յաւիտեան ։ Նա է որ ազատէ եւ փրկէ , եւ առնէ նշանս եւ սքանչելիս յերկինս եւ յերկրի , որ եւ զԴանիէլ ազատեաց ի ձեռաց առիւծուց ։

Եւ Դանիէլ էր յաջողեալ ի թագաւորութեան Դարեհի , եւ ի թագաւորութեան Կիւրոսի Պարսից թագաւորի ։

---

1 Մեկնութեամբ զուարթնոյ է բանս . եւ պատգամ սրբոց է հարցուածս . զի ծանիցեն կենդանիքն՝ թէ արիւն բարձրեալն Թագաւորութեանն մարդկան . եւ ումեմն կամի , տացէ զնա . եւ զսոր համարէն ի մարդկանէ յաթուսցէ ի վեր նը . Դան . 4 . 14 .

եկյուպ՝ գըրտա չիյ վէ հաղմուը ալթընտե եհտի ան-
նե գալասըն , թէ՛ քի Թանըլսուպ պիլհսին՝ քի ալլահ
տըը հիւքմ հտէն ինսանլերին փոտիշահլըղնին իւղէ-
ըինե ։ վէ քիմե միւթաու հտէր իսե անե վէրիը ։
Վէ մէլայիք քի՝ աղաձըն քեօքիւնիւ եէրտե պըրագըն
տհտի , պու՝ ձէվապ պէյան հտէր քի՝ ալլահըն գուտ
ընէթինի Թանըտըղնտե , եէնե փոտիշահլըղըն սանա
գալաձագ տըը ։ Փիլհագիգա դանիէլ պիլ լութֆու
պարի մէղքիւը ըուհայը Թապիր հտիւ՝ նաբուգոդ-
դոնոսորուն Թէքտիը օլաձաղնին մուհագագ պիլտի ։
լաքին՝ անի քհտերտեն հսիրկհմէ՛ք արղուսի իլէ տէր
քի՝ գաստալ ՚էթ նասիյհէթիմի , սուտագա վէր , վէ
Փըգարէյհ մէրհամէԹ էյլէ , օլա քի՝ ալլահ սաուր
եԹսին սէնին էիւնաՀընէ [1] ։ Վագաա դանիէլին Ձէվապ
լերինին սահիհ օլտուղնի պիլէրհէ պիր վագըԹ սա-
տագա վէրտի խսհտե , քիսիրլհքտհն կէրի տուրմայ-
ուպ Թէքտիը օլաձաղի Փիքրինհ կէլտիքձէ , աղնմ ճն
տիշէյհ տուէջար օլարագ Ձանը սըգըլըը իտի ։ Վէ պիր
սհնհտհն սանկրա սարայընըն իւղերինտե կէղեր իքհն ,
մէմլհքհԹին ղոյհէԹ պիւյհւք վէ մամուը օլտուղնհ
նաձարհն գինյատե ղուրուրիյհէԹ վհյտաա հտիւպ՝ քհն-
տի քհնտինհ տէր քի , պու՝ օ պիւյիւք պաղտատ տհ-
կինի մի քի , անի պհն եափտըմ պհնիմ մամուը գուվ-
վհԹիմ իլհ , պհնիմ մհՁտ ու սալհԹանաձէըմ իչինն ։
՚Նաձար գ-ըՂ մհգսուրաան քիսիրլհկինհ , գիրաա պաղ-
տատըն Թհմգլինի գուրուպ եափտան , իքինՁի տհհրին
գալհը սիւալինտե գինքը օլան նեմրուտ (նեբրոմէ) իւ-
տի ։ նաբուգոդոնոսոր գհհգաՁէ անհ գինյատե մհՁԹա-
նհէ վէրմհսհ իլհ , կհօյա քի անի միւՁհտհտհն եաղի

---

1 (Աստ դանիէլ ցնաբուգոդոնոսոր) վասն այդորիկ ա՛րքայ՝ խը-
րատս իմ հաճոյ Թուեսցի քեզ . և զմեղս քո ողորմութ՛ քաւեսջիջ .
և զանօրէնութիս քո դԹողէ տնանկաց . Թերևս երկայնամիտ լիցի՛ ի վերայ յանցանաց քոց ՚ՅԱՆ . 4 . 24 ։

մեջ կիպի՝ քիպիրլենելդ քենտինի մետՀ եթմիշ ալտոռ ։ Փելվագի պու դարպ Փիքիը իլե գալպինին սը գընթըսընե Թեսեկլա պուլմագ արզուսինտե օլուպ՝ տեմե՛ք խսթէտի քի ։ պենի քիմ գատըը տըը պու մե՛մե՛քեթտեն գաչըրմազե ։ անի քի պեն եափտըմ ։ ՓեՀմ՝ եյլե քի՝ քիպիրլենելուպ քենտի գուվվեթինե ու մռտ եթմե՛ք ։ նե՛ գատար պի՛ւիք խեդա տըը ։ ղիրա մեզպուր պու միսիլլիւ Ճեվապ իլե՝ ալլահըն գուտրե՛ թինի վե քենտինե եթտինի քերեմի Թանըմագ օլտոռ ղինտեն մատե ։ ըռեեանըն Թապիրինի տախի անի քի դանիել պեյան եթտի ։ գապիլսիհզ վե խիլաՓ պեվլեմիշ օլուպ գատապհաթը զի՛յատե Թարագգա պուլմաղ իլե՛ տահա Ճեվապ աղզընտե իքէն ։ անիտե կեօյտեն սետա կելիր՝ քի սանա տենինիր եա՛ նաբուգոդոնոսոր ։ սենին վուտիշահլըղըն ըՀԲ օլմուշ տըը սենտեն ։ գալ ջըրսընլեր սենի լինսանլերին մապե՛նինտեն ։ վե չեօլտե Ճանավարլեր իլե սաբին օլուպ՝ եօքիպ կիպի օՓ եե՛յե սին եե՛տի սենե ։ վե Թանըյասըն քի՝ ալլահ հիւքմե՛ տեր լինսանլերին վուտիշահլըղինե ։ վե քիմե միւրատ ետեր իսե անե վերիր [1] ։

ԻսոշՀա միւլահազա եյլե պուրատե քենտինի պեկլենմիշ քիպիր նաբուգոդոնոսորուն սեՓիլ ու սերկերտան հալի վեՓիյեթինե ։ ղիրա կեօյտեն սես զուհուբ եթտիկի հալտե ։ տերագեպ ՃեմաեՓ ասիլլիկե եիւզ դուԹարուպ՝ ազիմ վեյլիկե վե կիւրիլթիւ սեսի իշի՛ տիմե՛կ իլե ։ գալպինե տերեՃետեն խարիՃ գօրգուս

---

1 Եւ մինչդեռ բանքն ի բերանն էին Թագաւորին ՝ ձայն եղեւ յերկինից ։ քե՛զ ասի նաբուգոդոնոսոր արքայ ։ Թագաւորութի՛ քո անցեալ է ի քէն ։ և ի մարդկանէ հալածեսցեն զքեզ ։ և ընդ գազանս անապատի բնակուի՛ քո ։ և խոտ իբրև արջառոյ ջամբեսցեն քեզ ։ և եօթն ժամանակք վրոխեսցեն ի վրե՛ քո ։ մինչև ծանիցես՝ Թե տիրէ բարձրեալն Թագաւորութե՛ մարդկան ։ և ումի կամի ՝ տացե՛ զնա ։ Դան ։ 4 ։ 28 ։

Digitized by Google

տիւշէր ։ վէ ծմայա քի քէնտինի դուԹուպ էօլտիւ
ըԹլեր տէյու՝ զայ ագըլ տերհալ պէրլի եապան օր
մանե ֆիրար ետերէք ։ վէ հայվան կիպի օԹ եէյերէք՝
Ճանաւարլեր իլե կէՃէ կիւնտիւզ էյի վէ եաղմուր ոլ
Թընտե գալուպ՝ սաչլարը վէ Թըռնագլարը ուզայուպ՝
հայվան շէքլի քէսպ ետեր ։ Պու միսիլլիւ սէֆիլ հալ
իւզրէ եէտի սէնե օրմանտա Ճանաւարլեր մապէնինտե
սաքլն օլուպ՝ վէ էսվապը տաԹի ԹէկլԷֆ օլարադ էրպ
լագ գալմադ իլե ։ ԹէկՆի հայվան տերիսի ։ վէ էկՆ
րեսի տաԹի զայէԹ աՃայիպ վէ եադըշըդըլը հիյէԹե
վասըլ օլտու խէտե ։ հիքմէԹուլլահ էօլմէտի ։ վէ
Ճանաւարլեր անե քէտեր վէրմէտիլեր ։ Պէրի Թահամ
միւլտէն խաբիՃ իտի անըն չէքտիկի ։ զիրա քիւչիւք
լիւկտէն պէրու սէֆա իչինտե պիւյիւ միւշ ։ պախտու
սուս վատիշահ իլքէն ։ հայվան տերհՃէսինե հինիպ՝
դաւամը օԹլուգ ։ ԹէկՆի էրպլագ ։ եաՃաղը ԹիւրաԹ ։
էյի վէ եաղմուր ալԹընտե ։ եազ վէ գըշ օրման իչինտե ։ րեֆիֆլերի Ճանաւար ։ պիր քիմսեսինե ԹէՆ
սէլլա պուլաՃագ հալի գալմատդիկտէն մատե ։ քնսան
լեր կէլիւպ քէնտինի էօլտիւրմէսինլեր տէյու՝ տայիմա
խէվի իւզրե կիպլէնէՃէք եեր տուար ։

Պէ չիւնքի պալատե զիրը օլտուղի մէնվալ իւզրէ՝ եե
նե վատիշահլըղընե վասըլ օլաՃագ իտի ։ ո էՃիլտեն
ալլահ անի հըֆզ էԹտի ։ քի Թէրպիյէ օլտուպ քէնտի
հատտինի՝ վէ ալլահըն գուտրեԹինի Թանըսըն ։

Վագտա մէզկուր՝ պու միսիլլիւ էմսալի սատգաԹ էԹ
մէմիշ ղազէպե կիրիՆԹար օլտու խէտե ։ պիլիր իտի
քէնտինին ինսան՝ վէ վատիշահ օլտուղնի ։ զիրա տե
կիլ քի ինսանլըղի՝ հայվան դատխարլընե Թէպտիլ օլ
տու ։ իլլա քի ղազէպ իտի չէքտիկի ։ փէպա անըն
հագգընտե ղինՃիլ իլե պուդղանսըն տէյու սիՃիլ օլ
տու ։ անՃագ պու քէլուռը պադըսը տիկէրկէտն մա
նասընտե անկլամադ իլե տէր քի ։ ինսանլերտեն պադ

Digitized by Google

լանմայուզ ֆէգաաԹ ալլահըն աստալէԹ չէրիաԹընըն գուվվէԹի իլէ պաղլանմըշ տուլլուր ։ զիրա էկէր ձիսմանի զինձիլ իլէ պէնտ էԹմիշ օլսաէր ։ օրմանէ ֆէրար էտէմէզ իտի ։ պու խաստուստէ նաշլար էյլէ չէրհ քիԹապլէրինէ ։ Վէ եէտի սէնէ Թէքմիլինտէ չէհրէսի հիւսնիւ զաաԹընէ մէ ապզը պաշընէ կէլէրէք ։ օ անէ տէկինի չէքտիկի սէրէնձամըն քէնտի քիպէրլիկէ նէ պէտէլ ղազէպ օլտուղունի պիլիւսա՝ ալլահը մէտհ մէ միւչէրրէֆ էտէրէք անըն հիւքմիւնէւն պի նիհայէ էԹ մէ էպէտի գաարար օլտուղունի Թագդիր էԹտիկի հալտե [1] ։ դանիէլին խաապը մէրմէսի իլէ պաղտատըն քիձմը քիպարը՝ անի օրմանտա արայուպ պուլուրլէր ։ մէ ազիմ մէձմա ու սալԹանաԹ պիրլէ կէԹէրիւպ քէմա ֆի սաապզ փատիշահլըզ քիւրսիւսինտէ օԹուրտա ըազ՝ ձիւմլէսի անըն իզաաԹընտէ օլտու ։ Մէզպուրուն օրմանէ ֆիրար էԹմիկի վագըԹտէն օ անէ տէկինի օղլու եղմարովզաը ումուրի փատիշահլըղի իտարէ էտէր իտի տէնիլիր ։

Նազար էյլէ պուրատէ իգպալ իլէ քէտերինի ֆէրքի նէ ։ զիրա իգպալ՝ նաբուգոդոնոսորու Թահդի շահայ նէտէն իխրաձ էտիւպ՝ հայվան տերէձէսինէ քնտիրտի ։ ղազէպ՝ անի Թէքրար Թահդի շահանդէյէ վասլ էԹտի ։ ֆիլհադիգա մէզպուր մուգաատէմ հէր նէ մուգաատար քիպրլէնտի իսէտէ ։ մէղքիւր ղազէպէն իւզերինէ քէ մալի մէրԹէպէ ագը պաշընէ կէլիւպ՝ Թէվազիւ գուլպ իւզրէ սալտհը ղայէԹ միւչէրրէֆ էտէրէք անըն գուտ

---

1 Եւ յետ կատարածի տուրցն՝ ես Նաբուգոդոնոսոր զաչս իմ ՚ի յերկինս համբարձի ։ և միտք իմ առիս դարձան ։ և զբարձրեալն օրհնեցի ։ և զկենդանին յաւիտեանից գովեցի՝ և փա ռաւորեցի ։ զի իշխանութիւն նորա իշխանութիւն յաւիտեանա կան ։ և տէրութիւն նորա յազգաց յազգս ։ ։ ։ ՚ի նմին ժա մանակի ։ ։ ։ ՚ի պատիւ Թագաւորութե՛ն իմոյ եկի ։ և կեր պարանք իմ առիս դարձան ։ Դան ։ 4 ։ 31 ։

Digitized by Google

ընդ[1] ինքն վէ առաջնորդինն իգրար ետեր : Պատեհու ա-
զնիմ շնորհք պիտի ան սենդ մըգտարի տախի փառիչահ
լըզ ետիւզ վէճաթ եթտիքտե , օղու՝ եաման թօղ-
նու բաղտասար փառիչահ օլուր պաղտատտա : Բաշ-
Զիրա տէնիվիր քի պալատե մէգքիւր եղմարտվդաք՝ ը պատաք
վագըթ եօմիւշ օմադ իլե , անըն օղու բաղտասար
փառիչահ օլտու :

Ետպրեթ ան մէգքիւր փառիչահլերին սէրկենճամին
տէն , իլինէք տէվէթինէք հիւքիւնէ քիպիրլենմէ ,
իլա քի՝ ալլահտան հիչտզ ետերէք անըն գօրգուտտու
նու ֆինճրինտէն իխրաճ եթմէկիւզ՝ տայիմա թեվաղիւ
գաթլ իւզրե եմրինէ միւնթազիր օլ[2] , քի թեքտիր
օլմայտըն : Անլահ քենտի ինայեթինէ մեպնի պաղը-
լերինէ զիյատե իլմ վէրիր քի՝ ադըզ երմէյենդ ադըմ
եօղրէտտե , տէվէթ վէրիր քի՝ ֆընգաբէյէ տեստիկիր օ
լա , հիւքմ սահիպի ետեք քի՝ նահէմվար հարեքեթ
իւզրե օլանը թեքտիր ետիւզ ինչիայի ատաէթ ետե :
Ի՛մի քինշի՝ իլինէք՝ տէվէթինէ՝ վէ հիւքմիւնէ նազա-
քէն ղուրտուրինէթ փէյտա ետեր իսե , ալլահըն քերէ-
մինի կիւնահ ատէթի եթմէզ օլտուզ՝ հէրհալ շէհիտ գա-
զէպե միւսթահագ օլուր :

Պէշինճի ֆասլ .

Պալատե մէգքիւր բաղտասար փառիչահըն
վագըթինտե , մար դարեհ տէնիվէն ադէմ վէ քեւրտ

---

1 Ասդ՝ եա նաբուգոդոնոսոր օրհնեմ , և տուտւել բարձրացու-
ցանեմ , և վաւաւորեմ զարքայն երկնից . զի ամ գործք նորա
ճշմարիտք են . և շաւիղք նորա իրաւունք . և զամենեսեան՝ ոյք
գնան ամբարտաւանութեամբ՝ կարող է խոնարհեցուցանել։ Դան. 4. 34։

2 Ամ պարծեսցի խորհրդականն՝ ի խորհուրդս իւր . և ամ պարծե-
սցի հզօրն՝ ի զօրութեան իւրում . և ամ պարծեսցի մեծն՝ ի մե-
ծութեան իւրում։ այլ որ պարծին՝ ի սմա պարծեսցի։ Երեմ. 9. 23։

Digitized by Google

փատիշահը կեղծելով գուշատը պատրաստել քի անի զատկե էտե ։ Վե լաքին մեմլեքեթ ղայեթ մեթին վե մամուր օլուպ՝ անի ֆեթհ եթմեք ղայեթ կիւճ օլմազ լիզ ։ քաղտասար եպետի խեվթ եթմեյերեք տիւշմա նըն տեֆինե տիգաթ եթմեզ ։ Պունտան գաթի նազար՝ եհալինին գալսի միսթերիհ օլուպ՝ անլեր տահի խեվթ եթմեսինլեր տեյու ՝ պլին ատեմե՝ անլեր քի բիճաղ վե քիպար լսիլեր ՝ ազիմ զիյաֆեթ էտեր ։ Պախուստա պէվճեյերինի վե օտալդլերինի տահի սօֆրայա օթուր տուպ՝ իչրեթե մեշղուլ օլտուգտե ՝ տաճարըն ալթունի՝ վե կիւմիշ թագըմլերինի կեթիրտիւպ՝ (անլերդեքի նա քուգտողոսոր երուսաղեմտեն ալուպ քենտի վաւելոճ նուն եվլատե տագլամըշ իտի ՝ նիճե քի տեօրտիւնճիւ տե հրին եիւզ պեշ սիւալինտե զինքը օլտու) պաշլարընդը անլեր իլե չերպաթ իչերդե քենտի փուԹլերինե տուա եթմեկե ՝ քի օ փուԹլեր ալթուն կիւմիշ փիրինջ տեմիր՝ ազաճ վե դոշտան հաւրըմըշ իտիլեր ՝ վե լա քին ալլահ տուա եթմեզլեր [1] ։ Ֆիլհագիգա՝ մեզ պուրլեր եեյիւպ իչիւպ ղայեթ շազ ու մեսրուր օլ տօալեր իսետե ՝ օթուրտուգլերի մահալին տիվարընդ տե հինդմեթուլլահ՝ հեման անիտե լինսան միաթմազ լերի կեօրիւնիւպ տիվարա եազը եազար իտի ։ փատիշահ շահ անի կեօրտիւքտե՝ խեվֆինտեն նազլի պենկղի սօ լար ՝ վե ազիմ հնտիշէյե վարմազ իլե ՝ սինիրլերի կեվ չելիւպ՝ տիզլերինի պիրի պիրինե վուրուր ։ Վե տեր հալ ձիւմլե ալեմլերի չաղըրուպ վատ տեր քի՝ օ եազըլը քիմ քի օգուլյոպ թաստիր էտեր իտե ՝ անե ազիմ իզ զեթ վե վայե վերե ։ Մեզպուրլեր անի օգումազեն հեր պիր տիրլիւ գատըր օլսմատըգլերի հալտե ՝ փատի շահ վե ձիւմլե բիճաղ քիպար ՝ ուրու ելամեթինի հեր

---

1 Ըմպելին զգինի ՝ և օրհնելին զՅեսուէ զղուխճիսն՝ և զպղնձիս՝ և զերկաթեայս ՝ և զփայտեղէնս՝ և զքարեղէնս ՝ և զՅեսուէ տանիդ ոչ օրհնեցին ։ Դտն ։ 5 ։ 4 ։

հալ քէնտի հապլերինտե՝ ազիմ քէտերէ պատի օլա
ճաղինի ֆէհմ էտերէք ։ տահա զիյատե կնտիշէյե
կիրիֆթաը օլտուղեր ։

վէ չինաքէ դանիէլ մուգատտեմ՝ նաբուգոդոնոսորուն
րուեասընը վէ անըն Թաղիրինի պէյան էթմիշ իտի ։
փատիշահըն վալիտէսի սուլթան տախի անըն պու մի
սիլլեւ էսրար մատտէլերե վուգուֆ օլտուղինի պիլիւպ՝
խաապեր վէրտիքտե ։ տերհալ դանիէլե կէթիրտիւպ
փատիշահ տեր քի ։ ֆկէր պու եազըլը օգուլլուպ Թա
պիր էտեր իսկն՝ ազիմ փայէյե վասըլ էտերիմ սէնի ։
Դանիէլ գապուլ էթմէյիւպ՝ սէնին փէշկէշին սանա
օլսուն ։ էտէձկինի իքրամը պաշգասընե կէթ տէտի ի
սէտե ։ եազըլը օգուլլուպ Թապիր էթմէկէ սեօզ վէ
րիր ։ Լաքին եվվէլա անըն ԹագսիրաԹընը զահիր կ
տեր՝ քի Թեքտիր օլտուղինտե ։ ալլահտան մաղֆուր
սիյե ղաֆէպ օլտուղի մուայեան օլուպ՝ հէրքես էզ
րէթ ալսըն ։ Օ՛ ֆէձիլտէն նաբուգոդոնոսորուն պաշղնա
կէլէն սէրէնճամը (նիձէ քի պալատե զինքը օլտու
պիր պիր պէյան էտէպ տեր քի՝ սէն անտէն էպէտի
հիսսե ալմայուպ քինգիրէնտինի ։ վէ ալլահընը տաձա
րընըն Թագսէրէրինի կէթիրտիւպ անլեր իլե չէրապ
իչտիկինիզտե ։ սիզինի փուԹլերինիզե՝ անլեր քի կէօր
մէզլեր իլինմէզլեր վէ անկլամազլեր տուա էտիպ՝
ալլահա տուա էթմէտինի ։ քի սէնինի էօմրիւն անըն է
լինտե տիր ։ պու սէպէպ իլե ալլահտան իրսալ օլուն
տու օ էլ տէյու ¹ սեօյլէտի քտինն մատե ։ տիվարտե

¹ Եւ ասէ դանիէլ աւաջի Թագաւորին . . . ոչ խոնարհեցու
ցեր զսիրտ քո առաջի ՚ՅՀ . . . և ընդ դէմ ՚ՅՀ երկնից Հպար
տացար ։ և զսպասս տան նորա բերին առաջի քո ։ և դու՝ և
մեծամեծք քո՝ հարճք քո՝ և կանայք քո ըմպէին նոքօք զգինի ։
և զածս . . . որք ոչ տեսանեն՝ և ոչ լսեն՝ և ոչ խմանան՝ օրհ
նէիր ։ և զած՝ որոյ շունչ քո ի ձեռին նր է՝ և ամ ճանապարհք
քո ՝ զնա ոչ փառաւորեցեր ։ վասն այնորիկ յերեսաց նր առա
քեցաւ Թաթ ձեռինն՝ և զդիրգ զայդ գրեաց ։ Դան ։ 5 ։ 17 ։

Digitized by Google

եաղբլանը տախի օգուտուգտե , վատիշտիՀլըգ սՀուեն ըհֆ օլունուպ՝ սայլիսինե վերիլեչէկինի աչիքեաը խաւպեր վերիր ։ Հիրա մեդքիւր տիվարտե իչ լուս ղեֆ , մանե , թեկել , փարէս , եաղբլըգ խոյ ։ վե անլերի տախի թաւպեր խոյուպ տեր քի , մանե լու ղեֆ թի՝ պեչյան հտեր քի՝ ալլահ հօյլափու սենին փատիշահլըղընի , վե ըհֆ եթտի ։ Թեկել , միզանտա թաը թըլուպ նօգսան պուլունտու ։ փարէս , սենին փատիշահլըղըն աչեմլերե վե քիւրսիերե վերիլտի [1] ։

Ֆիլհագիգա՝ պու պատտե քաղտասարըն թեքտիր ը լանգաղի մալում օլտու խսեե , մեզպուր եենե քիսիրը լեկի թեքը էտուպ՝ թեռպե տեմզ ։ Ղեգաֆ անքե եմ րի իլե վիւզարեկերե մախասս օլան լնպատը անիտե դայ նիելե կկյոմրիւպ ։ վե ը վագելին ատեթի իւզրե պօյ նունա ալթուն հուգա պըրագուպ՝ հօսիւնտե թեկլոր ջաղըրը՝ քի դանիել հիւքիւմտար օլտու վատիշահլը ղըն սօվլիւսինե ։ Վե չիւնքի պուլատե մեզքիւր դարեց՝ պատտատը գուշտամըշ իտի , ը կկէկ իչերի կերիւպ Դալեե հօլտիւրիւր քաղտասարը ։ վե ղապե էտեր անըն փատիշահլըղընի ։

Ապրեթ ալ , նաբուգոդոնոսոր քիպիրլինկինե մեզ նի եչետտի ղազեպ իլե թեքտիր օլտու ։ լաքին սօնկրա թեռպեյե կելիպ՝ ալլահըն պիւյիւքլիւկինի վե գուտ բեթինի Թանըմադ իչ՝ մաղնիրեթե երզանի օլարագ եենե վատիշահլըղընե վասըլ օլտու ։ Ընչագ՝ մեզքիւր քաղտասար՝ քիպիրլինկինտեն մատե , իշրեթե տախի մեշղուլ օլուպ՝ վե ալլահըն իզզեթինի սագլամայուպ՝ անըն իսմինե եաիրլան տաչարըն Թագըմերի իլե շե րապ իչտիկինատեն տերհալ թեքտիր օլտու ։

---

1 Ա. յս է մեկնութիւն բանից . մանե , չափեաց ած զԹագաւոր րութիւն քո՝ և վախճանեաց զնա ։ Թեկել , կշռեցաւ ի կշիռս՝ և գտաւ պակասեալ ։ փարէս , բաժանեցաւ Թագաւորութիւն քո ։ և առաւ միւսոց՝ և պարսից ։ Դան ։ 5 ։ 26 ։

Digitized by Google

Խմոր զանն էթամ քի մէզքիւր ինչ լուղէք , մանէ , թէկէլ , փարէս , եալընըզ բաղտասար փատիշահըն հագըքնտե եաղըլտը , իւլա քի՝ Ձիւմլե քիպիրլերինն մէ ալլահըն էմրինե մուղայիր հարէքեթ իւզրե օլանլերին հագըքնտե տայնի տայիմա սիձիլ օլուր . զիրա քէնիսինն կիւնահ էօչիւսիւ տօլտուրնտե՝ հեր հալ ալ լտա թէնքտիր ետեր անի : Նիձէ քի ջոգ տեֆա հիւ քիւմտաւը մէ մալտար քիմէնսիլէր՝ էմրի հագըա մուղայիր հարէքեթ էթմէկ իւճ թէնքտիր օլուրլեր . մէ պու միսիլլու թէքտիրիյէրինն քենտի կիւնահլերինե պէտել օլտուղունի ֆէրզ ետմէյիւղ՝ իսլահի նէֆս օլ մաաթդէրինտէն մատ , թէշէքքիւրի տախի ետիրէք սայ էրլերինե պէհանե պուլուրլեր :

Ալթընձը ֆասլ .

Փալատե մէզքիւր դաւեհ փատիշահ՝ քի պուղա տատը զապթ էթտի , եիւզ լկլերմի ընձալ թայլն ե տեր ձիւմլե հիւքմ էթտիկի եերլերին իտարէսինե քի՝ քենտի զահմէթ չէքմէսին : Անլերին իւզէրինե տախի իւչ քիմսանե նատպ ետեր , քի անլերին պիրի դանիհ քիսի : Ապքին դանիհլ զիյատե ալիմ մէ սատտգանե օլ մաղ իլե՝ անի ձիւմլեսինին իւզէրինե նազըր էթտի կինտե , մէզպուրլեր խոշլանմայուղ հատետլերինտէն նաչի սեպեպ արար իտիլեր քի՝ փատիշահըն կնտինտե անի գաւպահաթը էտէլը : Ֆէյամմա դանիհլ չինէքի հեր մէձհ իլե սատտգաձքեար իտի , անըն հագըքնտե Թէշէքքի էտէձէք պիր մալահաթ պուլամայուղ աերլեր քի՝ սուրէթի ախեր իլե անտե եբսիկլիք պուլամայղ , իւլա քի՝ քենտի ալլահըն նօմնտու իտուսու պինտե , զիրա նօմնա մուղայիր հարէքեթ էթմէզ օլ տուշինի պիլեր իտիլեր : Օ՛ եձիլտէն Ձիւմլեսի պիւ իթ Թինձագ փատիշահա տեղլեր քի , սենկին Թահդի հիւք

միւնտե օլան Ճիւմլե լուձալ՝ քիպլսը՝ հիւքիւմտար՝ վե զապթան մէշվերթե եթտիլեր քի՝ պիր այ միւտտեթ պէյնինտե պիր քիմսե եպէտի տէլէկ եթմէսին ալլահ տան վե ինսանտան , իլլա քի փատիշահտան տիլէյե հեր նե քի խոթեր խսե ։ վե քիմ քի պիր այա տէկին՝ ալլահտան՝ եաքօտ փատիշահտան ղայրի քիմսէնէտէն պիր շէյ մաթլուպ էտեր խսե , աճըքլեր անի ասլան լերին գույուտունա ։ մէզպուրլերին մաթլուպի իւզրե՝ փատիշահ տախթ լոզդի օլտւպ էմր եաղըլդը ։

Նազար էյլե պուրտտե դանիէլին իթթիգաթընե ։ զի բա պու միսիլլու թերթիյպի իշտիւպ՝ քենտի հագ գընտե թուզագ օլտուղունի պիլտի իսէտե , նիձէ քի տայիմա կիւնտե իւչ տեֆա էվլինին իւսթ գաթընտե եըուսաղէմ տօղրու պազան փէնձէրէնին էօնիւնտե ատուրտուպ՝ ալլահա տօբա էտերէք մէմնունե օլուր ի տի , քէնզա եէնե պի խէվճ տուպյե տուրտուր [1] ։

փէնձէրէլեր տախի աչըզ օլտւպ մէզքիւր հասիւտլեր անըն տօբա եթահկինի տույունձէ , տերհալ վարտւպ փատիշահա թէշէք քի էտերլեր ։ վե էմրե մուզայիր տիր տեյիւպ՝ սիձիլ օլտուղի մէնվալ իւզրե անի աս լանլերին գույուտունա աթմագ իսթեբլեր ։

Ֆիլհագիգա՝ փատիշահ պու խուտտուտե ղույեթ գա սամլեթ էտիւպ դանիէլի խէյլաս եթմէք իսթետի , լա քին մէզպուրլեր տերլեր քի , ատէմլերին վե քիւրտ լերին էմրի՝ անի քի փատիշահ սապիթ եթսե , շու ռուլե տէկիլ տիր քի թէպտիլ օլա ։ Պու պապատե փադ տիշահ պիլ զարուրի գանիէլի կէթիրթտի իսէտե , ա նի ատըյուպ տեր քի՝ ալլահ խէյլաս եթսին սէնի ։

---

1 Եւ դանիէլ եբրև գիտաց՝ թէ կարգեցաւ հրամանն , եմուտ ի տուն իւր՝ և պատուհանք բաց էին նմա ի վերնատունս իւր ընդդէմ երուսաղէմի ։ և երիս ժամս յաւուրն դնէր ծունր՝ և կայր յաղօթս ։ և գոհանայր առաջի Աստուծոյ իւրոյ ։ որպէս սկսանէր յառաջագոյն ։ Դան ։ 6 ։ 10 ։

Օ՛ պատուե՛ մեզ քիւր հասիւտները տերհալ աթաղլար դանիէլե ասլանլերին գուլուստունա [1] : Վե լաքին՝ դանի֊ էլին տայիմա տուայե մէշղուլ ալարագ ալահա նիյազ եթմիկինե նազարէն՝ փատիշահ ումար իտի քի ալահ անի հըզէշ ետեր : Օ՛ էձլետէն գուլուստուն իւզերինե պիր դաշ գլուպ միւհիւրլեր՝ քի օլմայա կիզլի կե֊ լուպ անի էօլտիւրմէլեր : քէզա հասիւտլեր տախի միւ֊ հիւրլերլեր օ դաշը՝ քի օլմայա փատիշահ անի գուլու֊ տան չըգարա : Փէհմ էյլե , ասլանլեր դանիէլե քե֊ տեր էտէրլեր տէյու՝ օ գատար խէվլէ եթմէտի դա֊ րէհ , նէ գատար քի լինսանլեր քէտեր եթմէսէն տէյ֊ ու խէվլէ եթտի : զերա պիլեր իտի քի նազաղ եէրե տիւշմանլերզ եթտիլեր անե : վէ էվինե կիտիւպ գասըդ վէեթինտեն օ կեձէ դասամ եթմէզ : վէ ուլգուսու գա֊ չար : Պունտան գաթէի նազար , սապահ օլունձա էրքէն կելիւպ թաշը գալտըրտըր , վէ իւձէ սես իլե չաղը , ըուպ տեր քի , եա դանիէլ ալահ սենի խէլաս եթտի մի՞ , քի տայիմա անե տուա էտեր իտին : Դանիէլ ձէ֊ վապ էտեր քի , տայիմա սաղ օլ փատիշահ՝ պենիմ ալահըմ քենտի մէլայիքինի իրսալ էտիւպ , ասլանլէ֊ րին աղզընը գափատը՝ վէ պենի լինձիտմէտիլեր , անըն հուզուրինտե սատագաթըմ պէյան օլտու , վէ սենին հուզուրինտե տախի քէտեր եթմէտիմ [2] : օլ տէմ փատի֊ շահ ղայէթ չոզ օլուպ , անիտե էրգարտըր անի գուլուստան : Փիլհագիգա լինայէթի պարի՝ դանիէլէ եպէտի քէտեր օլմուշ տէկիլ իտի , մատամ՝ քի թամ եթիդաթ իլե ալահա ումուտ եթտի :

---

1 Յայնժամ հրամայեաց եւ թագաւորն՝ և ածին զդանիէլ . և արկին զնա ի գուբն առիւծուց . Դան . 6 . 16 :

2 Եւ ասէ դանիէլ ցարքայ . արքայ յաւիտեան կեաց . Աստ իմ առաքեաց զհրեշտակ իւր . և եխէց զբերանս առիւծուցս . և ոչ ապականեցին զիս . առաջի նորա արդարութիւն գտաւ իմ . և առաջի քո արքայ վնաս ինչ ոչ արարի . Դան . 6 . 21 :

Digitized by Google

Նազար գըլ դանիէլէ հասկո հոգնելըն սկիլ հա-
լինէ ։ զիրա անըն գաղափարը օլմատըդի զահիր օլ-
տուգտե ։ փատիշահըն էմրի իւզրե աթարլեր անլերի
անլերին զինվահերինի՝ վէ հիլատլերինի ծ գույուէ ։
վէ մեզպուրլեր տահա աշադը ինմէքսիզին՝ ասլանլեր
հիւճմ հոգիս՝ անիտե ձիւմլեսինիտե հելլաք հոգ-
րեք անլերին՝ քիմիքլերինի տակի գըրուզ փարչա-
լարլար ։ Դարեհ պոս խուսուստե ղայէթ մեծրուր օլ-
մասը իլէ ։ Թահդի հիւքմիւնտե օլան ձիւմլե մահա-
լերե ֆերման իրսալ հոգիս էմր հոգը քի ՝ ձիւմլե-
սիտե դանիէլին ալըհընտան խեվիք հոգլերը ։ վէ ալըշ-
հըն տայիմա պիր գարար վէ միւձիւղաֆեանի օլ-
տուղինի իգրար հոգիս՝ ասլանլարըն էլինտէն դանիէլի
խեյաս եթմիկինի պէյան հոգը ձիւմլեսինէ ։

Լապրեթ ալ ՝ դանիէլ ինսանլերտէն խեվիք եթմեյ
երեք տայիմա ալահա նիյազ վէ տուա եթմեսի իլե ՝
էօլիւմտէն խեյաս օլտու ։ վէ անի հասկո հոգնելը՝
գուրտուգլերին թուզաղա քէնտիլերի տիւշիւպ հոգ-
լաք օլտուլեր ։

Ան տեօրտինձիւ ֆասլ ։

Պալատե մեզքիւր դարեհ փատիշահ հօլտուք-
տէն սոնկրա ՝ անըն թօուհնու կիւրոս նամ քիմսանէ՝ ծ
քի ահէմ փատիշահը իտի՝ պաղտատ փատիշահլըղընը-
տախի զապթ եթտի ։ Վէ դանիէլ՝ նիձէ քի անտէն եմ-
վէլ օլան փատիշահլերին սեվկիւլիւ օլուպ՝ ազիմ փայե
վէ հերհանգ քեսպ եթմիշ իտի ՝ ։ Վէ լսըրին բեհ նամինտե
պիր վուճուդ վար իտի զաղտատտա՝ քի անի դաամ օլա-
բաղ եէմիյէ ան իչի քիչէ խաս ուն՝ գըրըգ գօյուն՝ վէ

1 Եւ դանիէլ էր կենաց հպարտ թագաւորին ՝ և վասաւոր քան
զաւետեան բարեկամն նորա ։ Դան ։ 14 ։

ալեթք մետրե չերտապ թային եթմիշ իտիլեր ։ փատիշահ տաճի անե թափընուպ տայիմա կիտեր սեչտե գըլար իտի ։ Վե ըսքին դանիէլ փուԹա սեչտե գըլմայուպ եաըընըզ ալահա սեչտե գըլմադ իլե , նինջիսն սեչտե գըլմադըն քեզե տեյու՝ փատիշահ սիւալ եթտիքտե , Ճեվապ ետեր քի ։ էլ եափըսը փուԹա սեչտե գըլմամ ։ իլլա՝ եերի կեօյիւ եարատան՝ հայաթ տահլուկի ալահա սեչտե գըլտըըմ քի՝ օ Ճիւմլեյե հիւքմ ետեր [1] ։ փատիշահ տեր քի՝ մէկեր քեզ հայաթ տա հիսլի տիկիլ մի տիր ։ կեօրմէզ միսին քի նէ գատար եէր իչեր ։ Օվ պապտե դանիել կիւզէրքե տեր քի ։ ալտանմա եաւ փատիշահ ։ զիրա անըն իչի Թօխրադ վե տիշարըսը միրինջ օլուպ՝ եպետի եէչիւպ իչտիկի եօգ տը ։ Պու Ճեվապա փատիշահ կիւՃենմէկ իլե ։ տեր հալ փուԹխանե շեհիլերինի չաղըրուպ տեր քի՝ բէնե Թային օլան գաատը եէյեն քիմ իսե պանա սեօյլէմէզ սենիզ հեղլաք օլուրտունուզ ։ վե եկեր անի քեզ եեր իսե ։ Հօյսիւն գանիել ։ զիրա քիւրը եթտի քեզե ։

Վե չինքի մեզքիւր շեհիլեր՝ զեվՃեհերինտեն վե եվ լատհերինտեն մատի եվ Հմիշ ատմ իտիլեր ։ քի օ գա աըզ զեվՃեհերի վե չօձո գէրի իլե եերլեր նտի ։ օ ա նե տեկին եթտիքլերի հիլյե զահիրե չըգուպ Թեքտիր օլմասընլեր տեյու տերլեր քի , ալիզ փուԹխանետեն տիշարը չըգալմ՝ սեն գաատը քեզլին եհնիւնե գօյուպ գափուկյու միհրիբլե ։ սապահ կեչ պէգ ։ եկեր ան ըրի քեզ եեմիշ տեկիլ իսե ։ ալիզ հօչլամ ։ վե եկեր եեմիշ նտե ։ գանիել հօլմեն ։ Զիրա մեզպուրըեր՝ զեյ

---

1 Եւ էր կուռք մի բաբելացւոց՝ անուն բէլ . . . և թագաւորն պաշտէր զնա . . . բայց դանիէլ պագանէր երկիր այ իւրոյ , և ասէ ցնա թագաւորն դու ընդէր ոչ երկիր պագանես բէլ , և նա ասէ . քանզի ոչ պաշտեմ զկուռս ձեռագործս , այլ զՅԾ կենդանի՝ զարարիչն երկնի և երկրի . որ ունի իշխանութիւն ամենայն մարմնոյ . Դան . 14 . 2 ։

Digitized by Google

րի զեմինտէն սեղանըն ալէքնա տէկին կիզլի եօլ եաիմ
մըշ օլմաղ իլէ , տայիմա վարուպ բէյլին եօնիւնէ գօ
նուլան դաամը եէր իտիլը ։ օ ձէիլտէն պու միսիլիւ
գավ էթմէկէ ձէսարէթ կտւրլը ։ Դանիէլ տախի
պու գավէ ըաշի օլտուգտէ , վատիշահ պիլ նէֆս
գօր դաամը բէյլին եօնիւնէ ։ շէխլէր տիշարը ջըգտըգ
լերինտէ , դանիէլ քէնտի աուէմի իլէ քիւլ կէթիը
տիւպ՝ եքեր փուԹխանէնին իչինտէ զէմինէ ։ վէ տի
շարը ջըգուպ՝ փատիշահըն միհիւբի իլէ գափուչու
միհիւրլէչիւպ կիտէրլէր ։ Վէ շէխլէր՝ նիձէ քի տայ
իմա ետէր իտիլը , պու տէֆա տախի զէվձէկլերի վէ
ջօձուգլերի իլէ վարուպ՝ օ դաամըն վէ շէրաալըն հե
փիսինի եէյիւպ իչտիպ պիր շէյ պըրագմազլէր ։
Սապահ օլտուգտէ փատիշահ՝ դանիէլ իլէ կէլիւպ գա
փուչու աչընձա , սօֆրայա պագուպ՝ իւձէ սես իլէ նէ
տա ետէրսէք տեր քի ։ պիւյիւքսիւն սեն եա՛ բէլ ։ վէ
հիյլէ եօգ տըր սենտե ։ զիրա զանն ետեր քի՝ բէլ
տիր դաամը եէյէն ։ Վէ տահա իչերի կիրմիզտէն , դա
նիէլ կիւչերէք փատիշահա տեր քի՝ զեմինե նազար
էյլէ , պու իշ քիմին տիր ։ օ տախի պագուպ գարձ
երքէք՝ վէ ջօձուգ այաղը իզի կեօրիւպ՝ մնսլահաթը
անկլատըգտե , շէխլերի դուԹար , վէ մէզպուրլերին
հիյլեսի զահիր օլմաղ իլէ՝ կիզլետե օլան գափուչու
տախի պէյան ետերլէր ։ Օլ պատտե փատիշահ ղայ
էթ կիւձէնիւպ՝ անլերին ձիւմլեսինի էօլտուրտուք
առն մատե , բէլի տախի դանիէլէ Թէսլիմ էթմէկ իլէ
գըրսար անի դանիէլ , վէ փուԹխանէյի տախի երգար ։
Ֆիլհագիգա դանիէլին ձէվապընըն սահիհ օլտուղի զա
հիրե ջըգուպ՝ փատիշահ նատիմ օլտու իսետե , պաղ
տատտա պիր պիւյիւք ագաճտեր (վիշապ) վար իտի ,
քի անե տախի ալտահ տէյտու ձիւմլէ պագտատտ էհալի
սի Թափընըր իտի ։ Վէ չիւնքի բէլին հագգընտե մի
լինջ տիր , վէ եէյիւպ իչտիկի եօգ տըր տեսի դա

նիել , օ էՀիլտեն փատիշահ անե տեր քի՝ աժտերին հագգընտե տախի վիրինջ տիր , վէ ալլահ տեկիլ տիր ուէր միսին . զիրա օ տիրի տիր , վէ եեր իչեր , կիլ ա նե սեՀտե գըլ : Դանիել Թեքրար , պեն սահիպ ալլահ հըմա սեՀտե գըլըրըմ տէյու գաթի ՀեվապՀ եթտիք տեն մատե , մէզքիւր աժտերին տախի՝ ալլահ օլմա տըղինի . անե պէյան եթմէք խաթէմկ իչե տեր քի՝ եկեր պանա րուխսեթ վերիր իսէն , պեն անի գըլըջ սըզ վէ տէյնկսիզ էօլտիւրէյիմ , փատիշահ տախի րուխսեթ վերտի . զիրա ուժմաղ իտի քի՝ գատըր օլա անի էօլտիւրմեկէ : Իմտի դանիել պիրազ եաղ՝ զինթի՝ իչ եաղը՝ վէ գըլ աըլուպ՝ Հեվիսինի պերապեր փիչերիր , վէ անի թօփ եափուպ աժտերին աղըզնե պըրագը , աժտեր անի եէտիքտե , պիր կեօնե նէՀէա ալմաղէ գատըր օլամայարագ՝ անիոե չաթըյաթպ էօլտիւկի Հալտե , դանիել տեր քի՝ կեօրտիւնիզ միւ թափտը ղընըզ չէյի :

Վագտա փատիշահ՝ պու խուսուստե տախի դանիելէ կիւՀենմէտի իսէտե , պաղտատ էՀալիսի ղայէթ կիւչ նէլպ տերլեր քի , փատիշահ եաՀուտի օլտու , զինրա ըվելի գըրտը , աժտերի էօլտիւրտիւ , վէ փուԹ չէվերինի գըլըջտեն կէչիրտի , վէ Հիւմմէսի եէք տիր Հիւքմ էտիպ՝ փատիշահա տերլեր քի , վեր պիզե դանիել , եկեր վերմէզ իսէն , էօլտիւրիւրիւզ ակնի՝ վէ սէնին սինսիլէնի : Իմտի մէզպուր նաչար գալուպ՝ դանիելի անլերե Թէսլիմէթտիկի Հալտե , տերագէպ աԹարլար անի ասլանլարըն գուչուսունա [1] : Պու տէֆա ալԹը կիւն գալտը դանիել գուչուտա , քի անտե եէտի ասլան օլուպ՝ կիւնտե իքի ինսան Թէկնի , վէ իքի գոյ ուն պըրագըրլար իտի գուչուեա . լսքին դանիելի ա

---

1 Եւ էբրև ետես Թագաւորն՝ Թէ կարի տագնապեն զնա . Հարկե ետ ՚ի ձեռս նոցա զԴանիէլ , և նոքա արկին զնա ՚ի գուբն առիւծուց . և անդ էր զվեց օր . Դան . 14 . 29 .

Digitized by Google

թագաւորն ասաց, զայրի սիրտ շէյ վերմէղէ՛ք քի ասլանլարը ան գալմաղ իլէ, տէրհալ անլի եէսինլէր։

Նազար էյլէ պուրատ՝ քի ալլահ քենտի սատըգ գուլտանու նիձէ հըլըզ էթտի, զիրա դանիէլ գուլտանա էն տիքտէ, ասլանլէր հէր նէ գատար ան իսեէրտէ, ան նէ տօգանմայուպ՝ կէօյա քենտիլէրինէ միսաֆիր կէլմիշ կիմսէ՝ եպէտի սըզընթը վէրմէտիլէր։ Վէ պու մի սիլլիս աղիմ միձիս զաթ՝ երուսաղէմ էյալէթինտէ պուլունան իսրայէլ ձէմաէթինէ պէյան օլունարագ՝ անլէր տախի թէսէլլա քեսպ էթսինլէր, պախտուստա քի ալլահըն գուտրէթի ազիմլէրի վէ դանիէլէ էթտիկի ինայէթ ձիւմլէյէ զահիր օլա տէյու՝ եահուտիա տան դօփրաղինտէն ամբակում վէյղամպէրին եէտի իլէ դանիէլէ դաամ իրսալ էթտի ալլահ, զիրա ամբակում ջօրպա վիշէրիւպ վէ իչինէ էքմէք տօղրայուպ՝ անլի Թարլատա օլան իչձիլէրինէ կէօթիւբիւր իքէն, մէկայիք անէ տէր քի՝ օ եէմէկի կէօթիւր պաղտատա տա դանիէլէ, օ քի ասլանլէրինն գուլտատունտա տըր։ Ամբակում ձէվապ էտիւպ՝ այնիմ պաղտատը կէօրտիւմ եօգ, վէ գուլտ նէրէտե տիր պիլմէմ տէտիկինտէ, հիքմէթուլլահ մէկայիք հէման անլի միր, չէվիրտէն դութարագ տէրագէպ պաղտատա կէօթիրիւպ՝ մէզքիւր գուլտատա վասըլ էթտիկի հալտէ [1], ամ բակում նիտտա ետէր քի դանիէլ դանիէլ գալգ այ հէմ մէկի, անլի քի ալլահ սանա իրսալ էթտի։ Օլ պաղտատե դանիէլ ալլահտան ձէմինտն օլարագ եէմէկի ա լուպ եէտիքտե, տէրհալ մէկայիք եէնէ ամբակումու ալուպ կէօթիրտիւ քենտի մահալլինէ [2]։

Փէհմ էյլէ պուրատե մէզքիւր հասիւտլէրին սէֆիլ

---

1 Եւ բառն էհար հրեշտակին զդագաթանէ նր. և հալաւ գլխոյ նր. և եզ զնա ի բաբելոն ի վր գերոյն. Դան. 14.35.

2 Եւ յարեաւ դանիէլ և եկեր. և հրեշտակն ած տարաւ զամբակում նոյն ժամայն անդրէն ի տեղի իւր. Դան. 14.38.

հալինի • զիրա գանիէլի գուլուեա աթտըգլերինե ղայ-
էթ շաշ օլտուլեր իսէտե , փատիշահ չլեանքի գանիէլի
առաքը իտի , եէտինջի կիւն գուլունուն եանընից կէլիր
քի անի աղլայէ • վէ պադուպ գուլունուն էյնուտե դա-
նիէլի այի քէուեր օթուրմուշ կեօրտիւկի հալտե , իւ-
ճէ սէս իլէ նիտա էուիւպ տեր քի՝ պիւյիւքսիւն եամ
գանիէլին սահիպ ալլահը • սէնտէն ղայրի ալլահ եօք-
տըր [1] : Պունտան գաթի նազալը՝ դանիէլի չըգարտուպ
անըն տիւշմանլերինի աթտըրը գուլուեա , վէ անիտե
մէզպուրլերի ասլանլեր փարաշալընճէ , փատիշահ Թէք-
բար տեր քի՝ ճիւմլէ տիւնեատե սաքլին օլանլեր խէվճ
պիրլէ հէյկէլ Թտե գալըրլեր դանիէլին ալլահընտան •
զիրա օ տըր գուրթարըճը վէ միւճիզաթքեանի , քի
խէլաս էթտի դանիէլի ասլանլարըն գուլուսունտան [2] •
Պու նազիյէթին հագգընտե պադըսը տեր քի նա-
քուգոդոնոսորուն վագթինտե զուհուր էթտի • վէ լա-
քին հէր նէ վագըթ օլտու իսէտե , պու պատտե ալ-
լահըն գուտրէթի զահիրե չըգուպ՝ անըն միւպարէք
իսմի -հէրինի միւշերրեֆ օլտու • պախուսուս՝ դանիէլին
վէ ճիւմլէ իսրայիլ ճէմաէթինին շաշ ու մէսրուր օլ-
մալերինէ պատի՝ ազիմ պիր մէվատ օլտուդուկըն մա-
տե , ճիւմլէ ինսանլերե տաքի ազիմ իտրէթ օլտու ,
քի քէնտի կէչինմէլերի սեպեպինէ խիլաֆը լինճա հա-
րէքէթ իւզրե քիմսէյի ալտամամայէր •
Պու անե տէկին՝ դանիէլ վէյղամպէրինն վագթինտե

---

1 Իւ Թագաւորն եկն յաւուրն եօթներորդի աչխարել զդանիէլն և եկն ի բերան գբոյն . և հայեցաւ , և ետես զդանիէլ՝ զի նստէր • և աղաղակեաց ի ձայն մեծ՝ և ասէ . մե՛ծ ես դո ա՛ծ դանիէլի , և չ՚ք այլ ոք բաց ի քէն • Դան • 14 • 39 •

2 Յայնժամ ասէ Թագաւորն • պահնուցան ամենայն բնակիչք ընդհանրոյ երկրի յա՛յ դանիէլէ . զի նա է վրկիչ՝ արարօղ նշանաց՝ և աքաղնէից երկրի . որ փրկեաց զդանիէլ ի գրոյ առիւծուց • Դան • 14 • 42 •

Digitized by Google

պաղատանտա զուհուր հտեն նագլխէթլեր միւխթա-
սարիձէ պէյան օլտու իսէտե , անլն քիթապլընն եկ-
տի ֆասլընտէն ան իւրի ֆասլըն նիհայէթլինէ գատար ,
միւսթեքպելտե (առ յապայն) զուհուր հտիձէք պա-
զը մատտելեր , անլեր քի պաղտատ՝ ատձեմ՝ քիւրտ՝
եունանի՝ սիւրեանի՝ մլսլը վէ տաճկի սայիր փատիշահ-
լերին զէմանլէրինտե իձրա օլաձագ իտիլեր , պախու-
սու՝ իլք սիւալտե զիքր օլտուղն մենվալ իւզրե , մե-
սիհ էֆենտիմիզին տիւնեայէ կելէձէք վագթի , պա-
տհու տիւնեանըն նիհայէթինտե թէձձալ կելիւպ՝
վէ անըն հիւքմիւ իւջ պուջուգ սէնէ սիւրիւպ հեչ-
լըք օլտուգտե , ասլիւմանի փատիշահլըդ՝ մեսիհին
հիւքմինիւն եպէտիլ եպետ թէպտիլ ու թաղիր օլ-
մայարագ՝ տայիմա պիր գարար գալձաղն տախի ,
կեօյու հաղըրտա օլմուշ կիպի՝ պիլ լութֆու պարի
դանիելե իլհամ օլտու , նիձէ քի պէյան տըր մահա-
լինտե վէ չէրհ քիթապլերինտե ։

Ա՝հդ քիւր մատտելեր , անլերի քի ալլահ սըրրան դա-
նիելե պէյան եթտի , վագթինէ իհալե օլունարագ՝
չնմոհլիք իսրայէլ ձէմաեթինին նե սուրեթ իլե պաղ-
տատ էսիրլիկինտէն խելլաս օլտուղի իշ պու մահալտե
խուլասէ օլունուր ։

Սլաւլ 3 ։

Չանկը վատիշահըն վագթինտե խելլաս օլտու խրայէլ ձէմաե-
թի պաղտատ էսիրլիկինտէն ։

8. Պիւրոս փատիշահըն ։ Զիրա (նիձէ քի դանիել
էլինն օն տեօրտիւնձ՛իւ ֆասլընտե զիքր օլտու) պաղ-
տատ փատիշահլըդի կիւրոսուն թահդի հիւքմինէ
կէջտիկինին իլք սէնէսինտե՝ ձէմաեթի էսիրլիքտէն
ազատ էթտի ։ Ֆիամմա՝ տեկիլ քի քէնտի ըհչի իլե
պու միսիլլիւ էլլիկ էթտի եահուտիլերե , իլլա քի՝

Digitized by Google

աշխարհն ազգիմ լինայեթի վէ անոնց միւռատոր աշխէհի իւ
լէ · նիձէ քի մէզպուր տահա տիւնեայէ կէլմէզտէն
իքի եիւզ սէնէ մըզտարի ագտիմ, եապայի փիչղամպէր
անոնց հագգընտե եաղմըշ իտի՝ քի կիւբռոսուն եէտի
իլէ ձեմանէթի եսիրլիքտուն խէլաս ըլա [1] : Օ՛ էձիլտէն
կիւբռոս քէնտի Թահդի հիւքմիւնտե օլան եէրլերնէ ւԵչր·
փերման իրսալ՝ ետեր · քի եահուտիները կիտիւպ՝ աշ Գլ·Ե·
լահընն տաձարընը եափսընլեր երուսաղէմտե · վէ կիթ 2Եչր·
մէք իսթէմէյէնլեր , աշթուն կիւմիւշ՝ վէ տաձարա Գլ·Ա·
իգթիչա ետձէք լեվազիմէթլերի վէրսիմլեր :

Ձիրա պազըլերի եսիր կիթտիքլերի մահալտե միւլք՝
էվ՝ վէ կէչինէձէք ետինմիշ օլուպ երուսաղէմ կիթ
մետիլեր իսէտե , տաձարընն լինշասընէ իմտատ եթտի
լեր : Գէզա կիւբռոս տախի՝ տաձարընն աշթուն վէ կիւ
միւշ թագըմլերինի՝ (անլերի քի նաբուգոդոնոսոր ե
րուսաղէմտեն ալուպ պաղտատտա քէնտի փուխուա
նուն էվինէ գօմուշ իտի , նիձէ քի զիրը օլտու տեօր
տիւնձիւ տէհրին եիւզ պէշ սիւռլինտե) անլերին
ձիւմլէ սինի կէթիրտիւպ թէսլիմ ետեր եահուտիլերնէ
քի երուսաղէմ կեօթիւրելեր :

Ինայեթի պարի իսրայիլ ձէմաեթի պու միսիլիւ բուխ
սեթ պուլտուգտե , խըզմէթքեար՝ խալայըգ վէ ջօ 2Եչր·
ձուգլերտեն մատե , գըրդ իքի պին իւչ եիւզ աշթը Գլ·Ի·
ատէմ ձէմ օլարագ՝ ազիմ շաշլըգ պիրլե երուսաղէմ ւԵչր·
էյալեթինէ կէլիւպ՝ հէրքես քէնտի եէրինէ վէ միւլ Գլ·Ե·
քինէ տահապէթլիք ետեր : Վէ կէչինլերնին սինսիլե
լերինի Թասիհ էթմէք իսթէտիքլերինտե , քահանա
լերնին պազըլերի ձինսլերինի իտապէթ ետեմէտիքլերինը
տէն , անլերի քահանալըգտէն իխրաձ ետերլերը , Թա
քի մալիւմ օլա անլերին ձինսի :

---

1 Ա յայէս ասէ տէր ցօծեաւն իւր՝ ցկիւրոս . զորոյ կոչայ զա
ղոյ ձէուանէ նորա . . . նա շինեացէ զգաղաքն իմ . և զգեթրա
Թեան ժողովրդեան իմոյ դարձուացէ . Եսայ . 45 :

Digitized by Google

2ԵՂԲ· Պատեհ հու Ձիւմէնի երուսաղէմ կելլուպ՝ յօսեբեկին
ԳԼԳ· օղլու յեսու ՝ վէ սաղաթիելին օղլու զօրաբաբել նահ
քիմհանելեր ՝ վէ անդերին գարնուսաշէրթ տաճարտա
սեղանը եափուպ՝ մովսէսին նամօսունտա տերմ օլտուշ
ղի ժնիալ իւզրէ՝ ատեթ օլան գուրպանլերին ալլահա
սունարլեր ՝ պախուսուս՝ սայտա դարաթիլտին եափըլա
իգթիզա ետին նըղդը կելթիրտիւպ՝ ամէն վէ անլերին
իտարէսինէ մամուրլըր թային ետիւպ՝ տաճարըն թէ
մէլինի պըրաւոզգէրինտե ՝ պօրուլեր չալուպ ազիմ
շէնլիք պիրլէ զէպուր օգուշարազ մէմնուն օլուրլեր
ալլահտան [1] ՝ վէ անլեր քի մուգաւտտէմ տաճարըն եաչ
փըշըրը կեօրմիւշ տեհլիլ իտիլեր ՝ ղայեթ շուշ օլտուլեր
իսետե ՝ վերան օլմազտան եվվէլ անի կեօրենլեր աղ
լարլեր ՝ զերա ուամտտ եթէմզլեր քի հէյեքի ասլիյէտի
իւզրէ եավըլա ՝ վէ դարաթիլյենլին սէսի պ՛ըրի պիրինճ
գարըշուպ ուազագ մահալէ տեկլէն լըլտիլեր իտի ՝

Սիւաչ 4 ՝

*Եաճուտիլեր տաճարը եավմազլէ պաշլատըգլերինտե ՝ տիւշման
լըգ գառսի իլե եավըրը մէն էտէն օլտը՛ մը ՝*

2ԵՂԲ· Ճ· ( )լտու ՝ Ջիրա սամարիա էհալիսի (անլերի
ԳԼԴ· քի սիւրեանի վիատիշհը սաղմանատար սայիր մահալ
տէն կելթիրիւպ՝ անտե սաքին եթտիրմիշ իտի ՝ նիչէ քի
գիքը օլտու տեօրտիւնճիւ տէհրին եիւզ սիւալինտե ՝)
երուսաղէմ կելիւպ՝ իսթերլեր քի պերապեր եավըճը
լեր ՝ Լաքին մէզպուրլեր եզ գառտիմ յուդանըն վէ ըն
նիամինին ձինսինէ տիւշման օլմազ իլե ՝ մէզքիւր ը
թաբաթել յեսու՝ վէ սայիր սեօզ սահիալերի բիզա օ

---

1 Եւ ասեն այր ցընկեր իւր · խոստովան եղերուք · և գոհացարուք ցնա · զի քաղցր է · զի յաւիտեան է ողորմութիւն նորա ՚ի վերայ իսրայէլի · և ամ ժողովուրդն մեծաձայն օրհնէին զՏէր ասծ իսրայէլի · վ՚ զի արկան հիմունք տանն Տեն · 2 ԵՂԲ · 3 · 11 ·

Digitized by Google

մայրաքաղաքն էր, կիւրոս փառիշահ Բաբելոնը պիտի
ելնէր, ինքն ալ Ասորեստանի եւ Միջագետքի կողմերը
գնաց, ամէն տեղ ազատութիւն տալով ժողովուրդներուն
որ իրենց տուներուն եւ հայրենեաց դարձեալ բնակին,
եւ Աստուծոյ տաճարները նորոգեցին։ Ասոնց մէջ
Հրեաստանի գերիներն ալ կային, որոնց համար
Երեմիա մարգարէ ըսած էր թէ եօթանասուն տարի
գերութեան մէջ պիտի մնան։ Ասոնք ալ Կիւրոսի
ազատութեան հրովարտակովը Երուսաղէմ դարձան,
եւ Սողոմոնի տաճարին հիմերը դնելով՝ շինութեան
գործին ձեռնարկեցին։ Բայց Սամարացիներ եւ ուրիշ
հարեւան ազգեր խանգարեցին զանոնք, եւ տաճարին
շինութիւնը երկար ատեն դադրեցաւ։ Ասոնց
վրայ Դարեհ Ա. փառիշահի ատեն մարգարէներ
Ագգէոս եւ Զաքարիա հրամանով Աստուծոյ
սկսան ժողովուրդը յորդորել, որ տաճարին
շինութիւնը չդադրեցնէ, եւ ինքն ալ Դարեհ
հրամայեց որ շինեն։ Ասոր վրայ տաճարը
շինուեցաւ եւ կատարուեցաւ Դարեհի վեցերորդ
տարին։ Ասկէ ետքը Եզրաս քահանայ եւ գրագէտ
Բաբելոնէն եկաւ Երուսաղէմ, եւ Աստուծոյ
օրէնքը ժողովրդեան կարդաց եւ բացատրեց։
Ասոր ատենները Նեեմիա Երուսաղէմի պարիսպները
նորոգեց։ Ասոնցմէ ետքը Հրեաստանի վրայ
պարսից տիրապետութիւնը դադրեցաւ, եւ
Մակեդոնացիներ տիրեցին։

Ա. ԵՒ. Բ. ԵՋՐԱՒ 47

մայրաքաղաքն էր, կիւրոս փառիշահ Բաբելոնը պիտի
ելնէր, ինքն ալ Ասորեստանի եւ Միջագետքի կողմերը
գնաց, ամէն տեղ ազատութիւն տալով ժողովուրդներուն
որ իրենց տուներուն եւ հայրենեաց դարձեալ բնակին,
եւ Աստուծոյ տաճարները նորոգեցին։ Ասոնց մէջ
Հրեաստանի գերիներն ալ կային, որոնց համար
Երեմիա մարգարէ ըսած էր թէ եօթանասուն տարի
գերութեան մէջ պիտի մնան։ Ասոնք ալ Կիւրոսի
ազատութեան հրովարտակովը Երուսաղէմ դարձան,
եւ Սողոմոնի տաճարին հիմերը դնելով՝ շինութեան
գործին ձեռնարկեցին։ Բայց Սամարացիներ եւ ուրիշ
հարեւան ազգեր խանգարեցին զանոնք, եւ տաճարին
շինութիւնը երկար ատեն դադրեցաւ։ Ասոնց
վրայ Դարեհ Ա. փառիշահի ատեն մարգարէներ
Ագգէոս եւ Զաքարիա հրամանով Աստուծոյ
սկսան ժողովուրդը յորդորել, որ տաճարին
շինութիւնը չդադրեցնէ, եւ ինքն ալ Դարեհ
հրամայեց որ շինեն։ Ասոր վրայ տաճարը
շինուեցաւ եւ կատարուեցաւ Դարեհի վեցերորդ
տարին։ Ասկէ ետքը Եզրաս քահանայ եւ գրագէտ
Բաբելոնէն եկաւ Երուսաղէմ, եւ Աստուծոյ
օրէնքը ժողովրդեան կարդաց եւ բացատրեց։
Ասոր ատենները Նեեմիա Երուսաղէմի պարիսպները
նորոգեց։ Ասոնցմէ ետքը Հրեաստանի վրայ
պարսից տիրապետութիւնը դադրեցաւ, եւ
Մակեդոնացիներ տիրեցին։

Digitized by Google

սարկաք իւրեանց ծուռ՝ կեօնակեօն հարեցին եղծանիլէն
մըշ կուտ ։ անոնք գունվինէի իւրեանց ղայիթ չեն
մանկ վերեն ։ Իմոն ։ քի շրխատալեն հագուստնուն հագ
հունդրան չաղրըշըն՝ քի հին բերան ծուռ կերեսնին
ատեն վանալտաթա գասրան վերեսը ։ Եվ ինչպէս
քի շերտագ չիւմլէսնան ղիյատե գունվինէի տիր ։
Իրինձիսի հագատ քի՝ փատիշահ չիւմլէսնան ղիյատ
տե գունվինէի տիր ։ Վե իւչինձիսե (։ քի գե
ըսաբաթեր կոսի (հագատ քի՝ չիւմլէսնան ղիյատե
գունվինէի տիրերը տիշ եհղիներ ։ վե անդերտեն ղիյատ
տե գունվինէի տիր առահիհղեք (չիմատաբեթիւն) ։ վե
հեր պիրի հագատղինի միւհիւրդիյիւ փատիշահըն պատ
շը ուշտունա գօրևար ։ Փատիշահ ուղատուղ անդերին
հագատղինի օգուտուղինտե ղայիթ կաշկանատագ տեղ
հար պատուտե մեզգիներ ընչար վե քիսաբերի չեմ ե
տիւղ տիւմեն կոտը ։ վե ղիրե օլան իւչ ատեմի տաքե
գունվինէի կիտեք ։ գարեհ տաքի օտատընե կրնիւղ ու
պատ չեմ կտիւղ՝ անդերե ազիմ ղիյատեք եկատ ։
վե ահեմ պեդերինի՝ ևիւղ իդերմի եհտի րնչար քի
գրգիւ տեր ։ վատե հու գարեհ՝ ենտի թեկատիներ քիերտ
ատեմ իրե անի քենտի օտատընե մուհաղեղ թայնի ե
տաղեմտեն անդեն հանքնե կիտեր քի՝ տատարդ վե նրուշ
սաղեմի հափտաղա ըսեխտեք ատա ։ Ինայեթի պատրե
գարեհ տախի անե իշխատար ետիւղ ։ սայիր իրե ա
տեմ իրե անի քենտի օտատընե մուհաղեղ թայնի ե

Digitized by Google

քինէ պիտի պիտի պեյտան եթուի ։ փատիշահըն հագցնէ ։ Եղբ·
ան եօթան տանէի փատիշահներուն նաւթեօստունու մէ Գէր·
գուվէթինի պեյտան ետէր ։ Վէ պօրաքաբէր՝ օ քէն
տիշ էհլի մէ սահիհլիք հագցնտէ եազմըշ իտէ ։
նիսվան դայիճէսինին մեռհապէթի՝ քէնտի երինին ին
տիքնտէ պայէթ միւճէրրէպ օլմադ իլէ ։ անլէրէ փատի
շահլեր տօնի ընայէթ ետեբլեր ուէյա թաստիք կիչ
ատիքտէն սանկրա ։ Ճէվապ ետեր քի պրունտարքն Ճիւմ
լէսինտէն գիյատե սահիհլիք գուվէթլի տիր ։ գիրա
Ճիւմլէսինէ ալէ ետիւտ՝ քինէ գատըր օլսունալ անէ
գադրը տուրմադէ ։ մէ էսկիտի էսկետ պէր գարար ։
լուպ Ճիւմլէ մնձատգլեր անէ աւմուտ ետերլեր ։ գի
րա անտէ գատտադրդէ եօգ տըր ։ մէ ալլահ տըր ա
նըն սահիպի ։ մէ տահա պու միսիլլու Ճէվապլեր տա
հիհլիկին հագցնտէ սեօյլէտիլինտէ ։ տահիլի մէՃլիս
գանդերին Ճիւմլեսի եէք տիլ իւՃէ սէս լէ նիտա ֆ
տերլեր քի սահիհլիք գայէթ պիւյիք մէ գուվէթլի
տիր ։ մէ Ճիւմլեսինի ալէ ետեր [1] ։ Օլ պատտէ փատի
շահ տահի գօրաքաբէրլին Ճէվապլէրինտէն գայէթ խօշ
լանուպ տէր քի տիլէ հեր նե քի խոթերիսէն մերկ
իմ ։ գերու Ճիւմլեսինտէն գիյատե ալիմ պուլունտուն ։
մէ պէնիմ իւրքինճի քիւրսիւմտե օթուրտում պահա
ադրատպա չաղրըլտըգըն ։

Վէ ջինդի մէջտուր՝ մահսուս տաՃարըն մէ երուսա
գէմին ինշասընդ / գին ալմադ իչէրն կէմիյէ իտի ։ ինալէ
թի պատի պու միսիլլու փուտուտ եղինդ կէչտիկի հալ
տէ ։ գայրի չէյ մանթուպ էյմէդլիս պ ֆէֆտաֆ տա
Ճարը մէ երուսադէմի եաւիմադա իգին իսթեր ։
Պահուտտա ։ նիՃէ քի պաղատե մէգքիւր կիւրտա՝ տա
Ճարը եաւիմադա նիյիգ էթմիյէ իտի ։ քէզա դարեճ
տաճի նիյեթ էթմիյէ օլմադ իլէ՝ պօրաքաբէր տեր քի ։

---

1 Ա՛մենայն ժողովն յայնժամ մեծաձայն աղաղակեցին՝ և ասեն ·
մեծ է Ճշմարտութիւն ։ և յաղթող՝ և զրաւար ։ 1 Եզր· 4· 41 ·

Digitized by Google

նիձէ քի ալլահա նիյէթ եթտին , թէ քիչ կ'ի նիյէթ
թինի ։ Դարեհ պու ձէվապէրի իշիտինձէ գալդու պու
ես տէր անի ։ մէ շէտիտ եմր եաղար զապըթանը
կերէ՝ քի անի մէ ան՝ քի իւէ օլանկերի երուսաղէմ էր
ատ էտիւ՝ մերկի մէ սալամանա խուսուսի տէ քիմսէ
մանի օղլասըն ։ մէ հէրքէս անկերէ տեսուիկիր օղու՝
տիւրգիւ տաղընտէն եաթըղա իգիթիզա էտէն նըզգը
երուսաղէմ իրսալ եթսինկեր ։ մէ քիմ քի անկերին
եէրկերինի զապէ եթմիշ իսե ։ քենտիկերինէ թեսկեմ
էտե ։ Զօրաքաբէ՝ լինայէթի պարլ պրե միսիլլիս եմ
քի շահանէյի ալուդ տիշարը չզգտըգտե ։ երուսաղէմին
դարաձքնէ տօղրու էլկերինի կեօյէ գալտըրուդ նիյատ
ազիրկե մեմեուն օղուր ալլահատան [1] ։

Պատէհօտ պաղտատտա կէկլիս՝ անտե օլան եահուտի
կերէ նագլ եթտիքըտե ։ անկեր տախի ալլահա տուս է
տիւդ մեմեուն օլարագ՝ եէտի կիւն ազիմ շինկիր իւզ
ԱԵԼԲ· րե շազ օղուրկեր ։ Վէ քիմ քի զօրաքաբէլ իլե կինթմէք
ԳԼԽԵ· արդու եթտի իսե ՝ պէլ իլթիխիադ եօլա չզգուդ՝ ա
զիմ շազլզդ իլե երուսաղէմ կինթտիկերինտե ՝ թէդ
ՁԵԼՒ· րար պաչտարկեր տաձարը եաւխմազէ ։ Օ՛ էտնատե ան
ԳԼՀԶ· գէ մէ զաքարիա փէյղամպէր երուսաղէմտե օղմազ ի
ՀԵԼՒ· կէ՝ տաձարըն ինչտար հագդընտե փէյղամպէրկեր
ԳԼՀԵ· րեք ձէմաեթէ ղայրէթ մէ րեալ եարտը՝ էտե քոխ
կեր ։ նիձէ քի պէյան տգը անկերին քլթաալկերինտե ։
Փիլհագդա՝ պու պատատե ձիւմկե խարայել ձէմաեթէ
աերկձէտէն խարինձ շազ ու մէսրուր օլտուկեր իսե տե ՝
երուսաղէմ գարիպ եէրկերտե՝ դարեհին դարաձքնը
տէն թայինի օլան հիւքիւմտարկեր տաձարըն եաւխմազտը
ղինի իշիտինձէ ՝ երուսաղէմ կէկլիս՝ քիմին եմրի իլե

---

1 Եւ յորժամ եկ թագաւորին զօրաքաբէլ ՝ համ
բարձ գձեաս իւր յերկինս ընդ կողմն եչխ ։ և օրհնեաց զին
գթագաւորն երկնից ՝ և ասէ ՚ի քէն և յաղթեաց ։ և ՚ի քէն
է խնասուքիւ ։ և քեզ վայելէն վաթք ՝ 1 Եզր · 4 · 58 ։

Digitized by Google

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ։

Ա. 9 Պաղեստին ։ Զիրա՝ նիձէ քի պու անէ տեղ կին գիրը օլանլէտտէն մաքիւմ ոլը քի՝ մեզոպոտամը քաղ-
ձէան կիւնո քաղաքըսըդ ոլայրամը էտիւ՝ վէ ջօք գուրպան-
քէսիւ՝ զայէթ մեսրուրիյէթ պիրլէ մեճպուն օլուր-
լար ազլահտան ։

Սիւաղ 6 ։

Եահուտիները էսիրլէքտէն խելաս օլտուգտէ , վէճմանը ասկէքա-
ձրինէ կիտիւ՝ տաճարը քի նավտրէր , էմմոն մեզէճէկ ա-
լտն խզաաճ ընտաճ գաղտրլար մը ։

Digitized by Google

ՀամԹ գալստեաՀ , ալլահըն էմրինէ գարշը Հարիքէթէ
մէյլ էտէը իտիլեը ։ քէզա պու տէՀքա տաախի նօմաստ
մուղայիը կէօնաիէան նահէմմաը իշլերին սիւլիւք եւ
տիւպ ։ պախուստուս քի եղրաՓտէ օլան փուԹփէ ե
րէսԹէրին գէզլերինի գէնտիւրինէ զէվզէկ էտերէք՝
ան[illegible]ը իլէ գարըշըլուպ իւլքէթի էտէրլեը ։ Վէ ՛ վա
գըԹ պաղտատտա քահանայ սինսիլէսինտէն եզըտաս
նամինտէ ազիզ վէ ալիմ պիր քիմսէնէ ՛ ՛ քի Հէր
վէզՀ իլէ նօմաստ վուգուՀ իտի ։ Երուսաղէմտէ օլան
եահուտիլերին էապգըշըպազ Փէրիլէրինի տուլմաղ իւ
լէ ՝ իսԹեր քի անլերնէսլՀի նէՀա էտէ ։ Վէ լայրին
ՀիւանիւԹ ՀիւմմէԹ վէ եարտըմ էվՓմէկ իլէ ՝ մէղՔիւր
եազրաս՝ անտէն էմի իսԹեր քի Երուսաղէմ կիտիւպ
եահուտիլերին իտարէսինէ վէ Թէրպիլէսինէ տիգաԹ
էտէ ։ Վէ արտաշէս Հէր վէՀՀ իլէ միւաէրրատ վէ չէ
տիտ Փէրմանվէրիւպ էմր էտէր քի՝ եազրաս վէ տախի
անընէ իլէ քիմ իսԹեր իսէ կիտէ Երուսաղէմ ։
Պախուստուս՝ պաղտատ սաքինլերինտէն ալՓաուն վէ կիւ
միւշ Հէմ էտիւպ կէօՓիւրէ քահանալերէ՝ քի ալլա
Հա գուրպան էտէրլեր ։ Պուննան գաԹի նազար ՝ ար
տաշէս քէնտի՝ վէ այըն մէշիլերէԹէ տախիլ եէտի ԹԷ
վասիլերի տախի՝ ալՓաուն կէօմիշ վերտիքլերինտէն
մատէ ՝ Երուսաղէմ էյալէԹի դարաՓքանտէ օլան Հիւ
քիմտարլերինէ եաղար քի՝ միրի դարաՓքանտէն ալ
լահա Հէտիյէ վէ փէշկէշ օլարաք ։ ադէՀ՝ պուղտաս՝
շէրապ՝ վէ զէյԹինյաղ սի գուստուր վերմիշլեր ։
Վէ տախի տաՀնուրըն խաղմԷԹլինտէ օլանլերին ՀիւմմԷ սէ
նի խարաՀտան մահէմ էտիւպ՝ զայէԹ ԹէքՓուտ սիրէք
էմր էտէր քի՝ ալլահըն վէ փատիշահըն էմրինի քիմ
էտէր քի՝ ալլահըն վէ փատիշահըն էմրինէ քիմ
էտէր քի՝ ալլահըն վէ փատիշահըն էմրինի քիմ

ձԸՀՔ· Գւ·Ը· 2ԸՀՔ· Գւ·Ե· Ա[illegible]ա· 2Հ՝

Digitized by Google

տիւսպ գոթերէն վաՀիսլ ալանները Հօտիւրէն ։ Եչրատ պուռ միսիլլիս չետիսա էմբի շահանէյի ալտըգտան ։ տուա էտիւսպ մէյմուն ալտր ալլահտան ։

պատէհու՝ անըն իւէ Երուսաղէմէ կիւիմէկէ արպու էտէն մեօթեմէներ քիմէհանէկեր քիւլլիյէճի չէմիյէթ ալտուպ ջէդաւրեր պաղտատտան ։ վէ Հօլ մուխաթաբատ 2Եզր. լը օվմաղ լէկ ։ ալլահա տուա էտիւսպ օրուջ դուրթար Գ։Ը։ լէր ։բի՝ քէնտիլէրինի Տրդնէ էտե տիւշմանտէն ։ Ինսայէթի խիւտա՝ պի քէտեր Երուսաղէմէ կէլտիւքէ րինտե ։ Հիւմմէ կէթիրտիւքլերի մեպլաղը տաՀարքն ։բա Հանապէրինէ Թէշլիմ էտիւպ՝ վէ գուրպան քէսիւպ՝ մէյմուն ալտրլեր ալլահտան ։ վէ փնատիշտէն էմրինէ ։ Հիւքիւմտարլերինէ կՀաստերտիքլերին ։ ։ էյտլեթլերին Հիւքիւմտարլերինէ կՀաստերտիքլերին տե ։ Հիւմմէկի իպզէնէ պիրլէ ապիմ չէլ՝նէ վէրիր ան լէրէ վէ տաՀարա ։

պատէհու մէզքիւր եզրատ՝ Հէմաէթին իտարէսի 2Եզր. խուսուսինէ տիգաթ էմմէկի ալտպ՝ նօմնատ մուղայիր Գ։Թ։ վուԹմփնրկատլեր իւէ իւլՓնէ կԹտիքերինի ։ վէ ան լէրին գէզէլերինի քէնտիլերինի պկվՀէ ալտըգլերինի տուլյտուգտե ։ էտվապընը ԵրուքՀուպ ստագալընը վէ պաշընքն վիրջիմինի Հօլուպ՝ ապուդարատ դուրթ շՀ֊ տիտ գասատէմ իւէրէ ապշամ գուրսանը վագԹինէ տեկինի ապղընը ազտպ Հէվատէ գատըր ալամատը ի֊ սէտե ։ ալլահըն լինայէթինէ ուդուտ պիրլէ՝ տաՀարըն գօնուշտե տիզ լուԹԹ նիյապէ վէ տուպայէ մէշղուր ։ օլարագ Հէմաէթին ապղը կիւշնաՀա տիւշիւկինի ։ վէ ալլահըն ապնմ լինայէթինի Թագրնը տեր ։

Սիւալ 7 ։

պատէտե պէյթը օլտուպ մէհնապէ իւէրէ Երտու ։բի՝ Հէմաէթին իսլա֊ տի ղայրէթինտե օլտու ։ Հէմաէթ տապէ իւէտաԹե էԹտիՓ ան ։

Digitized by Google

2ՇԸԼԼ· ընդը օլտուղինի պիլմէկ իլէ , եր վէ նիւանան պիւլիւք
Գէշ· քիւչիւք այ ու ֆիղան իւպրէ ծ ուէրէնէ աղէտյուա
գաւաավէթ էտերլեր , թա՛ քի քիմսէ Չեվապէ դա-
տըը օլամազ · ծ՛ւ պապատէ յէքդնիա նաամինտե պիր ա-
տէմ՝ եզրատա տէր քի՝ ալլահըն էմրինէ գաբշը էկ
գա էթաէք · չիմտի Չիւմլէմիզ տե եէմին էտելիմ ալ
լահըն հաւզուրինտե , վէ տեֆթ էտելիմ փուԹվիերեթ
լերտէն ասըղդըմըզ գէվէչէրի վէ անլերին եվլատլերի
նի , գ՛ալ՛ք՝ նիէէ քի նամա էմր էտեր խոկ իչբրա եչ-
լէ · գիրա պիզ ակինի իլէ պերապէրիզ · պու խոսաա
տե նէ քի եմր էտեր խէն թէքմիլ էտերիզ ·

Իզրաս պու միսիլլիս Չէվապլերի իշլիտիքտե , եէմին
վէրտիրիր քահանալրին վէ ղէտաճիլերին ապիւիւքլե-

ՅԵՇՈ· բինա՝ քի ալլահըն էմրինի իչբրա էտելեր · վէ անտէն
Գէշ· գալգուպ կիտեր եղիսոբա տունլէն քահանալրն օղ-
լու օհանըն էվինէ · լուքին գահրընտան՝ նէ էէմէք եէր
վէ նէ տու իչեր , իլլա՛ քի Չէմաէթին կիւնահընը ազ-
ընդուպ եաա էտեր խոկ · Պունտան գաթի նազար ,
Չիւմլէ խարայէլին էյալէթլերինէ ատէմ իրսալ էտիւպ
թէնապհ էտեր քի , էսիրլիքտէն կէչընլերին Չիւմլեսի
տե իւչ կիւնէ տեկին մուԹլագ Երուսաղէմ կէլսին ,
վէ քիմ քի կէլմեզ խոկ , մողը գապաթ օլտնուպ Թէք
տիրիլիքեթ պերլէ սիւրկիւն օլտուն : Օլ ապատե յուդա
նըն վէ բէնիամինին Չինսի իդուամեթ էտիւպ՝ Չիւմլեսի
տե կէչլերլեր Երուսաղէմ · վէ տաՃարըն ասվլուտուն
տե ՃԷմ օլտուգլերինտե , եզրատ ալլահըն էմրինի ան
լերէ պէյան էտիւպ էմր էտեր քէն՝ իսրաՃ էԹթինլեր
փուԹվիերեթսիզլերտէն ալտըդլերի գէվէչէրի , վէ ան
լերտէն Թօղան չօՃուգլերի :

Փիլհագիգա՝ պու պապատե Չիւմլեսի եէգ տիլ իդա-
աթ իւգրե օլտու խէտե , վագըԹ գըշ էտնատը
Թաղմուր վէ տալտուգ գայլեթ շիտտեԹլե օլմազ լիէ ,
քէշիւիւպ ԹիԹէրեկեր իտիլեք · պապատատու՝ քի մանալ

Digitized by Google

հանձն ինձրատ պիր լքի կիւն պէյնինտե միւմքինսիզ
օլտուղի աշխքեաթ կեօրիւնմեկ իլե ։ եզրաստան իզնի
խաթերլեր՝ քի հերքես եերինե կիտե ։ պատե հոս իւ-
ղերլերինե մամուրլեր թային օլուպ՝ քիմին եանընտե
փութփերեսի միլլեթինտեն զեվձե վար իսե ։ մութ
լուզ իչրաձ եառ ։ եշրաս տախի պու ձեվապա ըաղե
օլմադ իլե ։ ատեմ թային եափուպ՝ նօմօսա մուղայիք
ալտըդլերի զեվձեղլերի՝ վե անլերին էվլատլերինի իմ-
ըաձ ետերլեր ։ պատե հոս՝ ձիւմլեսի տաձարըն դաւիու-
սունուն էօնլինտե ձէմ օլուպ՝ եզրաս անլերին հուզու-
րունտե նօմօսա գըըրասի եթաիքտե ։ ափգանի ափրլե
տինդիկիպ ալտնա սեձտե գըըրար իտիլեր ։ վե չինքի
նօմօսա իզաաթ էտիպ՝ քեօթիւ ձեկիլլերինի թէկրը
եթափլեր ։ օ կիւնիւ ազիզ սագլայարադ՝ վե ղայիթ
շաղ օլարադ եէկիպ իչնպ չէնդիք էտերլեր երուսաղ
ղեմտե ։ վե գուտրեթի երեկլեր՝ ֆագիրլերդե եէմէկ
վերիրլեր՝ քի անլեր տախի շաղ օլալեր ։

Ֆիլհագիգա պու խուսուստե եզրաս՝ վե ձիւմլե ձէ-
մաեթ ազիմ մէսրուրիյեթ պիրլե շաղ օլտուլեր ։ զե-
քա ինսայեթի ապրի՝ տաձար եաւիրլուպ թէքմիլ օլ-
տու ։ մովլեփնին նօմօսա իւզրե գուրպանլեր սունու-
լուպ՝ քահիանալար վե ղէհտայիլեր տաձարըն խրզմեթի
նե թային օլուպ՝ ձէմաեթ տախի ալտնըն էմրինե
մուզայիր հարեքեթտեն եկերի տուրտու ։ վե լուքին
փութփերեսի գըզլերինե զեվձեղիքտեն ըետտ եթմե-
լեր ։ եդրափտե օլան փութփուխ ըսթլերդե ղայեթ զիւլ
վե ըեզաղեթ օլմադ իլե ։ պախուսուս՝ քի մեզպուրլեր
եպ գաստիմ տիւշման իտիլեր ։ պու տեփնա տաձա զեղ-
աատե խուսուսեթ իւզրե օլուպ՝ թաձիւզ վե ըահաթ
սըզ ետերլեր եաՀուտիլերին ։ Պեղի միատիշտան խեվէ
եթմեկ իլե՝ ձենկ հարեքեթի կեօստերմեզլեր ։ անձաղ
կիզլե վե կէձե վազթի գեվլուպ՝ երուսաղեմին գաւիու-
ղերինի գըըրուպ եազար իտիլեր ։ զերրա ։ անե տեկկիւ

Digitized by Google

Թէքմիլ եավըզլըճ տեկիլ իտի երուսաղէմին հիսարը ։
() ՝ էնտատե պալատե մէզքիւր արտաչէս փատիշահ
շուշ տէնիլէն մէմլէքէթտե օլուպ՝ եահուտի միլէ-
Գլ · Թինտէն նէեմի իսմինտե պիր շերպէթչի պաշըսը վար
Ե · իտի ։ քի մէզպուր՝ սատագաճքեար վէ միւտեպպիյը
քիմսե օլմադ իլէ ։ արտաչէսին ինտինտե ղայէթ մեծ
Թէպէր իտի ։ երուսաղէմտե եահուտիլէրին սըգլէթ
իչինտե՝ վէ փէրուշան հալ իւզրե օլտուգլէրինի ։
պախտուսուս քի երուսաղէմ վէրանկ հիսապը վէ հի-
սարընըն Թէքմիլ եաիըլմայուպ՝ գուսուր գալմըշ օլ-
տուղինի տուչունէ ։ ղայէթ եաս ու մաթեմ իւզրե
ջոգ վագըթ աղայարագ օրուճ դուԹուպ ալլահա նին-
աղ ետեր՝ քի Ճեմաեթի վէ երուսաղէմի խէյաս էթ-
Գլ · սին տիւշմանը շերրինտէն ։ Վէ պիր կիւն արտաչէս ան-
Բ · տէն շերապ իսԹեր ։ ֆ տախի վէրտիփինտե ՝ անրն գա-
սաղէթ իւզրե օլտուղինի ֆէկմ էտիւպ սեպեպինէ
սիւաղ էԹտիքտե ՝ երուսաղէմին վէ եահուտիլէրինն
փերուշան հալտե օլտուգլէրինի պէյան պիրլե նիյաղ
էտեր՝ քի իրսաղ էԹսին ֆէնտինի քի վարուպ երու-
սաղէմին հիսարընըն եափսըն ։ Ինայէթի պադի՝ արտա-
չէս անրն մաԹլուպի իւզրե չէտիտ էմր վէրտի խսե-
տե ։ վագըթ Թայլին էտեր՝ քի խըղմէԹինի Թէքմիլ
էԹտիքտե Թէքրար կէլէ ։ վէ նէեմի Թաահուտ էտ-
տեր եէնե կէլմէկէ ։ պախտուսուս իգԹիզա էտէն հիւ-
քիմտարլէրե տախի էմր եազար՝ քի նէեմիյի պի ֆէ-
տեր երուսաղէմ վասըլ էտէլէր ։ Մէզպուր երուսա-
ղէմէ կէլիւպ՝ պիլ նէֆս կէնդեր հիսարըն եդրաֆընը ՝
քահանալէրե վէ սեոզ սահիպլէրինե մասլահաԹը
անկլաԹտըգտե ՝ անլեր տախի ղայրէԹե կէլիւպ պաշ-
լարլեր հիսարը եաիմաղե ։ Վէ կիւն եվլէյ Թէքմիլ օլ-
Պլ · սուն տէյու ամէլէյի Թագըմ Թագըմ այըրուպ՝ հէր
Գ · պիր Թաղըմընն իւզէրինե պաշգա պաշգա մամուրլեր
Թայլին էտէրէք եավաշճագ եէրլէրինի պէյան էտէրլեր՝

Digitized by Google

քի հերքէս քենտինե մահասուս օլան եէրե պիլիսպ՝ ա
նե կէօրե ղայրեթ ետե · զերա տիւշմանլէր մեն եթ Գ
մէք խոթէր էտիլեր : Վէ պազըլերի տահի մեզաք ե Դ
տիւզ՝ եաւիտըլըլերի հիսարըն իւզերինե թիլքիլեր ջեփ
սա երգըլըր տէյու զեվքլենիրլեր : Ֆիլհագիգա՝ նէեմի
վէ Ճիւմլէ եահուտիլեր պու խուսուստե հեր նէ գա
տար թամ իթիգաթ իլե ալլահա նիյազ էթտիլեր ի
սետե , էլտեն կելէնի տահի կերի պըրագմայու՝ ա
մէլենիւն եանընե սիլահ իլե ատեմ թայնի էտերլեր՝ քի
ափանսըզ տիւշման կելտիկինտե գարշը տուրալեր :
Վագաս՝ մեզպուրլեր օ տէրեձէ տիգաթ պիրլե ղայ
րեթ իւզրե օլուրլեր , թա քի պիր էլինտե սիլահ օ
լուպ՝ օ պիր էլի իլե ամէլեյե եարտըմ էտերեք թաշ
վե թօխրագ վերիր իտիլեր · ամէլե տահի սիլահ իլե
թէթիկ իւզրե տուրուր իտի · պահասուս չիւնքի
հիսար ղայեթ պիւյիւք իտի , մահալ պէ մահալ ա
տեմ տուրտուրուլեր՝ քի տիւշման կելմէլի օլտուգտե ,
պօրու չալարագ պիրեն պիրինե տուլ էթմէկ իլե՝ Ճեմ
օլուպ տիւշմանը գաչըրալեր : Պունտան գաւթի նազար ,
ամէլենին պիր թագըմը կիւնտիւզ՝ պիր թագըմը կե
Ճե իլլեր իտի , քի կիւն երվել թէքմիլ օլա · ինայէթի
պարի՝ էլլի կիւն պէրնինտե թէքմիլ օլուր հիսար :
Ահմաեթ պու միսիլիս մէշագգաթ իւղրե օլուպ՝ կե Գ
չինմէլերինե ամիզ իքէն՝ սալեհանա իւզերինե մամու Ե
օլանլեր տահի անլերե չօգ սըգընթը վերմէկ իլե ,
մեզպուրլերին ֆերեատը տերհետեն խարիճ ղայեթ
չօղալտըղըն հալտե , նէեմի՝ Ճիւմլէ հիւքիւմտարլերի
Ճեմ էտիպ՝ ղատտարլըգ էտենլերի մասլահաթտան
մեն էտեր · վե քենտի Ճէպրեն քիմսէտեն պիր չէյ
մաթրուպ էթմէտիկինտեն մատե , չօգլերինի տահի
պէսլեր իտի :

Digitized by Google

Սիւռէ 8 ·

Ներեմիայէն ընդունէ մուղայիր հարեւցեալ էտէն օլսուն մը ·

Գ· Ը· ( )լսող · զիրար ևրուստաղէմին եաւիրլսողլինի իս
Ը · Թէմմէյէնլեր՝ աշխքեաւր տիւշմանլըգ ետիւտ եաւրլսըլ
մէն էթմէկէն գատըր օլամատըլէր խնէտ · սանաքաց
ղատ՝ վէ տուբքիա նամ քիմէնկելեր ղայէթ քեօթիւ
օլմադ իլէ · պախուստուտ քի եահուտիլերտէն տաիկ
պադըլերի անլեր իլէ իւթիւիֆադ ետիւտ ինչնա իլէ
ներեմիյի եօլտուրմէք իսթերլեր · լաքին ինչատ խուզրե
օլտուգլերի զաճիրքե չըգմասըն տէյու՝ տօսթլուգ
տուբքեթի իլէ անկ տեինաթէն տաեմ խրատ ետիրմէք
չաղըրըրլեր՝ քի պիր եէրէ կելիւպ մէշիմերէթ ետիլեր ·
ներեմի անլերին ինչատընըզ պիլմէկ իլէ կիրմէզ անլերին
եաննէ · ինիամմա տանաքաղատ բահսէ տուբմայուգ
աննկ գօրգուտ մէքմէնէ իչքուն թէնքրատ խատեր ետէր՝ քի
սէնին հադգընտե ինատիշահ օլաճագ տէյու պէյնիլ
նաս թէվաթուր պուլտու · ինատիշահ տուչմատան կէլ
քի մէշվերեթէ ետուլիմ · անճագ ներեմի խէվրի էթմէյէ
ընէք՝ պու ճէվապը սէնսին սեօյլէյէն տէյու խատեր է
տիւպ կիլիմիտիքտե · մէզարտու նուչտար գաւրուգ՝ ադչէ
իլէ եաւանճը փէյղամպեր ճելլ ետէր՝ քի ան֊ն թահ֊
րիւրի իլէ տաճարտա գատուպ կիղդէնէ՝ քի գատաւհաթ֊
լը օլա · լաքին ներեմի տալսդա ուսմատ վէ նիյադ էթմէկ
իլէ · անլերին ճէվապընըն խիլաֆ օլտուղունի պիլիւպ է֊
պէտե խէվրէ էթմէկ · տիւշմանլեր անն ճէտարեթինէ
գեօրիւնճէ · քենտիլերի անտըն խէվրէ ետէրլեր · զիրա
անկլարլեր քի աւլսդ տըր անկ եաղուրմ ետէն ։
Գէ · Պուննատան գաթի նադար · ներեմի հիտատ գատիուլերինէ
Ե · պէգճէ թայինն ետէր՝ քի կիւն թօղմադատան էվվէլ գաճ
Ը · փուլար աչըլմասըն · զիրա տէրսունի չէ հիրսեթ էվլերը ատա
Ը · հա թէքմիլ եաւիրլըլըշ օլմադըղընտէն · էհալի ազ խոթ ։

իրէ պատրաստուած կեղեցիներին աւելցնելը իշխու ,
Հեմահեմի թեքրատը տէ Յոհաննէս ասուպ՝ տաճարըն ա֊
լուսանուտ Հեմ էտեր ։ Վէ եզրաս նօմսուս անդերին
հուպրուրինտե օգուտուգտե , գայէթ տիգաթ պիրէք
տիմնեչիուպ՝ վէ իդաաթ իւզրէ թեօպէ տեչիուպ՝ եր֊
տեքերի քեօթ֊ւրիւքտաէն միուշման օլտուղ տէն մատե ,
ջուղ կիյնեներեք պաշերինե քիւղաերմիները , վէ տու֊
այե տուրուպ՝ ալահըն ծ անե տեկին իսրայէղ միլե֊
թինե եթտիկի ինայէթի՝ վէ իսրայէլին ջօգ տեծա ա֊
նըն եմըտնե մուղայիր հարեքէթ իւզրէ խեդա իշլե֊
տիկինի թագըիր պիրէք , գաւղ էտերէր քի տայիմա
ալահըն իդաաթըտե օլտեր ։ Ալխան իրէ սեօյլետիրէր
րինի քեաղըտե եազուպ՝ Հեմահեմին պիւյիւքներին միւ֊ Գղ ·
հիւրէրէրէր ծ քեաղըտը , քի պատիւ գէման եկենէ մու֊ Յ ·
ղուիր Հարեքէթե մէյլ էթմէյէրեր · պահաուատս գաղ մինչև
բատ վերիրէրեր քի՝ նօմսատ քիմ գարշը տուրուբ իսկ՝ Յգ ·
լանէթ օլտուն անե ։ Վէ տուխի քատահուտ էտերէրեր՝
քի գէզատրէյե ատատագա վերիւպ՝ տաճարտա վէ քահէ֊
նաւլարտա ատեթ օլան վերկինի տուխի պի գուստուր ֆոտա
էտելեր ։ Օ պատպոտ՝ նեհամ Հեմահեմին պիւյիւքներին
դի իսքատաթ էտեր՝ քի երուսաղեմտե թեմմէքքիւն էտե֊
լեր · Հեմահեմին տուխի ճատա պիրինի՝ երուսաղեմտե
ատքին եթտիրիր , քի երուսաղեմ մամուր գաղըպ , վէ
գուստուր Հեմահեթե իշլին վեբիր՝ քի հերքես քենտի
մէմլեքեթինե կիտիւպ իտարե օլալեր ։ Գիլհաքիգա՝
նեհամ ան իքի ատնե երուսաղեմտե գալուպ՝ հէր վեչ
իշլե Հեմահեթի հիւսնիւ թերթիյպե խտխաղ եթտի ։
Գատե հու՝ նիչէ քի պատատե գիքը օլտու , ատտաշէտ
փատիշահա սեօզ վերմիշ օլմադ իլե կիտեր անըն եա֊
նընե ։ վե պիր վագըթ տախե անըն եանքնտե՝ տուրա֊
տուգտեն սօնկրա , թեքրատ փատիշահըն էմրի իլե կե֊
լեր երուսաղեմ ։ Լաքին Հեմահեթի պերատագտեքե հատ֊
տե ատուլմայուպ՝ քեօթթե Գեյիլտե ալուլմադ իլե , գաղ֊

Digitized by Google

էթ գասալէթէ կիրիֆթաք օլտու ։ Զիրա նէեմի եւ
բուսաղէմտէն կիթտիքտէն սանկրա՝ Ջէմաէթ եէնէ նօ
մօսա գարշը փուխիւերէսթէրտէն գէվէճ ալմըշ իտի ։
Գախուսուս՝ եղիասիք նամ քահանայ , քի օ վագըթ
Ճիւմլէ քահանալերին պիւյիւկի օլմաղ իլէ՝ պալատե
մէզքիւր փուխիւերէսթ տուշխա իլէ տախի ագրա-
պա օլտուղինտէն՝ տաՃարտա անէ էվ վէրմիշ իտի ։
Վէ տաՃարըն խըզմէթինտե օլան քահանալեր վէ ղէ-
տայիլեր կէլինէմէզ օլուպ՝ զարուրի ընչէպերլիք ետեր
իտիլեր ։ Փէգա նէեմիյի եօլտուրմէք իսթէյէն պալատե
մէզքիւր ատնաբաղատ , երուսաղէմտե մէսքեան ետի-
նիւպ Ջէմաէթէ կեօնակեան խէլալ վէրտիքտէն մատե ,
Ճիւմաա երթէսի կիւնլերինի տախի սագլամաղ իտի-
լեր ։ Նէեմի պու մէսէլլիւ նահէմվար հարնէքէթլերին
Ճիւմլէսինի՝ անլեր քի նօմօսա մուղայիր իտիլեր , մէն
ետիւպ գալտըրըր , վէ ֆէնատե պայիս օլանլերի տա-
խի թէքտիր ետիւպ տեֆ ետեր երուսաղէմտէն ։
Հահանալերի վէ ղէտայիլերի կէթիրտիւպ քէլ էվ-
վէլ թայինի ետեր տաՃարըն խըզմէթինե , վէ անլերին
իտաէսինե իգթիզա ետէն իրատը տախի թէրթիյպ
ետեր , քի տայիմա տաՃարըն խըզմէթինտե օլալեր ։

Ապրեթ այ նէեմինին ֆազիլէթինտէն , զիրա քէն-
տի բահաթլըղնի թէրը պիրլե՝ նօմօս վէ միլլէթ ղայ-
րեթի իւզրե ԱՀէմիստան թօփրաղինտէն իբի տեֆա
երուսաղէմ կէլուպ՝ քեօթիւ քիմսանէլերին եէտինէ
տէն պիր վագըթ մէշագգաթ չէքտի իսէտե , ալլա
հքն ինայէթինե ուսմուտ ետերքը սապր եթմէսի իլէ ։
միլլէթինե ղայրէթ չօգ մէնֆայէթի օլուպ՝ ազիմ շէ-
րեֆ քեսպ եթտի ։

Էյիմտե պու անէ տէկին զիքր օլանլերտէն պէյան տըր
քի , մէզքիւր ԱՀէմ վիատիշհլերի նէ գատար քի եաղ
Հուտիատան էյալեթինե հիւքմ ետեր իտիլեր , խսրայ-
էլ Ջէմաէթի ատուտե հալ իւզրե բահաթ գուլըղ ։

Digitized by Google

Սիւաղ 9 ։

Մէզքիւր աչէմ վատիշահլէրինաէն ոանկրա՝ քիմ հիւքմ էթտի եահուտիսաան էյալէթինէ ։

ՃԻ. Պազը վադրի մլսըր վատիշահլէրի՝ պազը սիւրի՝ Եանի ։ զիրա արտաշէս էօլիւպ՝ տիկեր դարեհ նամին՝ տե պիր քիմսե աչէմ վատիշահը օլտու ։ լաքին՝ պիւյիւք տեմիրկ իլե մարուզ՝ իսքէնտեր ։ (մէճ աղէքսանդր) դարեհի ալթ էտիւպ՝ ՛ տերհչէ գուվվեթի քեսպ էտեր ։ թա՛քի չէմի տիւնեայէ հիւքմ էթմէկէ գատըր օլամատը իսկտե ։ նըսիհնինէ հիւքմ էտիւպ՝ ոն իլի սէ նէ վատիշահլըդ էթտի ։ Լաքին չինըլի մէզլուրուն էվլատը եօգ իտի ։ էօլէչէկի վագըթ՝ քէնտի վատիշահլըդնի տեօրթ սէվկիւլիւ թէվապիէրինէ թագսիմ էտեր ։ քի անլեր իլե քիւչիւքլիքտե պիր եէրտե պիւյիւմիշ իտի ։ 1 Մակ ։ 1 ։ Ընդերն պիրի՝ մլսըր էյալէթինէ ։ պիրի՝ սիւրեանի ։ պիրի՝ բումէլի ։ վէ պիրի՝ անատօլու դարապղնէ վատիշահ օլուր ։ Ընձագ մէզպուլերին վէ անլերին էվլատլերինին վէ չինալերինին մապէյնինտէ՝ տայիմա նիֆագ վէ տիւշմանլըգ էքսիք օլմայուպ՝ չօգ վագըթ պիրի պիրի իլե չէնկ իտըրէ օլտուգլերինտեն մատ ։ կիւն պէ կիւն ընէնալըգտե տապխի թարագտա պուլուր իտիլեր ։ (նիչէ քի դանիէլ փէյղամպէր անլերին հագգընտե եազար ։ Դան ։ 8 ։ վէ ։ 11 ։) Վէ իսրայէլին դօմրաղը՝ մլսըր վէ սիւրեանի էյալէթլերինէ սինօրտաշ վէ դարթիպ օլմաղ իլե ՝ անլերին վատիշահլերի պիրի պիրի իլե չէնկ իտըրէ օլտուգլերինտէ իսրայէլէ տապխի քէտեր օլուր իտի ։ պէյ խուստուս՝ իսրայէլին վատիշահլըդի դադմըշ օլտուղունտեն ։ հանկը վատիշահ ղալխուպ օլուպ՝ եահուտիստանի հիւքմ էտեր իսէ ՝ իսրայէլ չէմաէթի տապխի զարուրլի անդե իդաաթլընէ տապխի օլարագ՝ մէչպուր օլուր իտի անդե վէրկի վէրմէկէ ։ ինգաթ օլտուղի մէրթէպէ չէ

մանէթի քէնտիլերի խտարե էտիւտ՝ քիմանէ անլէրին հօ
մօտունե միւտախէլէ եէմիէզ խոմ ։
Չոզ վադըթ պու մէնվալ նւզրե խտարե օլտուլէր ի
Գլ. սէտե ։ պալատե մէզքիւր իսքէնտէր փատիշահըն Թէ
Ա. վապիլէրինին Չինսինտէն՝ պեղոմէոս նամինտե ոլիր քի
մէնանէ՝ քի անքո մախլէսինէ մինուսուտոմը տէնիլեր իսի ։
Պոլը մըսըր փատիշահը օլտու ։ Ֆէզա ոլիւլիւք անտիոքոս
Էտու տէմէկ իլէ մարտոփ՝ ոլիր քէմէնանէ՝ միւրեաննի փատի
շահը օլուր ։ Լաքին մէզոտոնլէրը ոլիրի ոլիրինէ խասիմ
օլուզ՝ մըսըր իլէ գազան նամ մէմլէքէթին մապէյնի՝
հուտայա տէնիլէն մահալոե Չէնէկ իւզրե օլտուլէր ։
Վէ անահորքոս ոլլի օլուզ Ֆիլոմոր կէտիքտե՝ պեղոմէ
ոս էդրաֆ էյտէթլէրէրի կէզիւտ ունէրին էհտվահնե
միէշկէճ վէրիր ։ Վէ իսրայիլլի իհթիւեարլէրի՝ խէվֆ
լէրինտէն նուշի անե հէտիյէ իթտաղ էտուրլէր ։
Մէզոպոտ երուսաղէմ կէլտիկինտե ՝ տաճարա կիրիւզ
անըն եաւիւտըն վը Թապուքլէրինէ Թաատիւզ էտուրէք
զայէթ խոշնունտը լահտե ՝ միւրատ էտուր քի տաճար
տա սըքտուԹիւն սրըտուԹեանց տէնիւյէն մահալե տաճէի
կիրե ։ Ֆիամմա՝ ջիւնքի ոլլուհրն Թէնպիհի իւզրե ՝
մահալե ահնէտե ոլիր տէֆա եաղըրըզ ոլիւյիւք քատհա
նայատպետ կիրիւզ՝ զայրի քիմնե կիրէմէզ իտի (նի
Չէ քի զէքըր օլտու ուէօրտինէՁիւ տէհրին ն միւաւլինէ
տե) ՝ ՝ եՁիլտէն Չիւմլէ քատհանալար չոզ տէֆա ըն
Չու էտուրէք ՝ նօմօտա մուզայիր տիր տէնին ՝ մահալե
կիրմէն տէյու նիյազ էտուրլեր ։ եհալե տաճի տուլյուզ՝
եր վը նիտման Չիւմլեսի եէք տիլ շէտիտ Ֆէղան ոլիր
լե ազիմ վէլվէլե էտուրէք Չէնէկ Թէտուրլերի իւզրե ան
զահլանուզ՝ ազիզ եէրին քէտուրինի կէօրմէնինլեր տէյ
ու եօլմէք արզտըսինտե օլտուլեր իսէտե ՝ Չէմանէքինի
Թէօքիւեարլերի այնՁազտե Թէսքին էտուրլեր անլերի ։
լաքին քիւլիւ վէ ինատՁը պուղոմէոս ոլիր կէօնե իտ
քեաթէ ոլմազ ։ Օլ պատպտե Չիւմլեսի ոլլուհրն գուտտ

Digitized by Google

ընթրինք ուսմուտ ետիւպ տիւերըդը քի նօմնատու այտպ
աղըրնդ պըդրագմասըն · մէ օ տերկնչէ տաղի տերուն
պէրդե այ՛ն ու ֆէդրեատ ֆեաղրե նիյազէ տուրտուրդը ·
Թա՛ քի անդերին ֆիղանընտէն հատտէն պիրուն շամա՛յ
Թա հատըդ օլմադ իլե · զանն ալունուբ իտի՛ քի՝ էհկի՛
րին պէտէնդերի տախի նիտա ետերդը · ֆէզա ք՛ահա՛ղ
նաղէր նիյազէ տուրուպ՝ աղլան՛ըն իտրայէ՛ չէմաէթինդ Գղ ·
ետուկի քերկմի Թագրիր պիրլե տիւերդը քի պու Բ ·
տէղա տաղի քէնտի լինայէթինի տիրիդ ետմէ՛սին ·
Մէ չիւմլէյէ գատըր գուտրուէթքեանի աղլա՛յ՝ անդերին
տուբասքը գապուղ ետմի՛կ լրե · մէզքիւր պտողմէտոս՝
քի օ անդ տէկնին ինատտրնե զաղիպ քիպիրնիկ իւե իչէ
րի կերմէ՛ք իսԹէր իտի · հինքմէԹ ուլլա՛յ՝ անդետ տիւ՛
շիւպ եօղիւմ հիյէթինդե վասըդ սլտու [1] · մէ եպետի
զըմըդանաչափ հաղի գաղմատըղինտէն · ետԹապիրերին
տիչարը էզգարըդրը անի · մէ պիր վազդը քէնտինդ
տէն այ՛ն խատպեր գաղուպ՝ պատէհու անչագտե քէնդ՛
տինդե կէդիր ։

Միւսղ ԼՕ ։

Մէզքիւր պտողմէոս հազ գաղտնիընտէն տատչարտա Թէքքտիր օղ
տուղինտե · եահուտաիէրնե քէտեր վէրտի՛մ ։

Ճ· Ա էրտի · Պէղի՛ խէմֆինտէն նաչղ օ վագդը
քիմնէյէ՛ քէտեր ետմէ՛տի իսէտե · փիւշմանդ տախի օղ

---

1 Իսկ Ըբեն՝ որ՛ն Ըրա բնակեալ է . ամենապօք՝ ամենակալն Ա՛ծ
լուսաւ գօրինաւոր գաղօթս խնդրուածոց ժողովրդեանն . այն
որ արդևս հպարտութ՛ և ամբարտաւանութ՛ մեծաւ՛ վէմ նոցա
համբարձեալ ստատիացեալ էր . հարիանէր զնա աստի անտի
սաստիկ հարուածովք . տանէր՝ և շարժէր զնա իբրև զեղէգն
՛ի հողմոց . և անդէն զգետնէր . և նա՛ այնպէս անկեալ դնելոք
անգամ՝ ընդարմացեալ՝ անմռունչ՝ անդամալոյծ՝ լուծեալ յամ՛
յոդից . զի սաստիկ և արագ արարք հաւանէր՛ ի վերայ նորա
գատաստանն հպարտութեան . 3 Մակ· 2 · ԼՕ ։

Digitized by Google

մաշ · վէ մըսըրա կիլճոխկինտե եօվքեսինի թէնքին եչ
տեմէլիւ՝ եահուտիլէրտէն եօչ ալմադ գաստի իլէ ·
թահդի հիւքմիւնտե օլան եէրլէրե ղէրման իրսալ եչ
տերէք եահուտիլէրին հադգընտե տիւրլիւ քիւֆր վէ
թէշէէքքի պիրլէ եմր ետեր քի՝ նօմսուզ թէրք ետիւպ՝
վուճա թաւիզնալէր · վէ իդաաթ էթմէյէն եշէտտի
ղազեպ իլէ թէքտիր օլա · Վէ լաքին Ճիւմլեսինե աչ
տուզ օլմասըն տէյու ըուխսէթ տաախի վէրիր՝ քի իդա
աթ էտեն օլուր իսէ , անլէրե իհթիյար ետիւպ իւքէն
տերիյէ ֆհալիսի սայըլսընլէր : եահուտիլէրտէն չօգլե
րի՝ քի անլէրին ֆիքրի զաթը տօղրու տեկիլ իտի , ա
նըն եմրինե իդաաթ ետիւպ նօմսուզ թէրք ետերլէր :
Վէ անլէր՝ քի իդաաթ էթմէտիլէր , քէնտի սէլամէթ
լէրի իչիւն ագեճ վէրմէճէք օլտուլեր իսէտե , պուղդ
Գւ · մէռա տուչյուտուտե , ղայէթ հօվքեյե չըգմադ իլէ՝
Գ · տեկիլ քի եաղընըղ կրուսադեմտե , իլլա քի՝ նէրետե
եահուտի վար իսէ , իսթէր քի Ճիւմլե սինի իւքէնտե
րիյէյէ կէթիրտիւպ սիյասեթ իլէ հօլտուբ :
Վէ չինքի մէղպուրլեր Ճիւմանի խուտուսլերտե հէր
վէճհ իլէ իդաաթ իւզրե օլուպ գէգաթ քէնտի նօ
մօսլերինի սագլամագ իչիւն պու մինիլլիւ ուգուպճ
թէ տիւչար օլտուլեր , ս էՃիլտեն փութփութբէթլերը
ոէն անլէրի աՃըյան օլտու , լաքին փատիշահտան
խէվֆ էթմէկ իլէ , քիմսէ գաստը օլամազ անլէրե
եարտըմ էտիւպ տէստիկիր օլմադէ , իլլա՝ թէհէլլա
էտերէք տերլեր քի՝ անլէրին ալլահը պըրագմազ քի
տու գաստը ՃէմաԱէթ թէկէֆֆ օլա : ԱնՃագ քիպիր
պուղդմէտս՝ ալլահըն գուվվէթինի ֆիքր էթմէյէպ՝
տայիմա քէնտի հիւքմիւ իՃրատ օլուր զաննը իլէ , զա
ալլըթանլերե էմր իրսալ էտեր՝ քի եահուտիլեր էյլիք
պիլմէդիլ իդաաթսըզ՝ վէ խասիմ օլմալերի իլէ տիչար
տան տիւՃմանե զուհուր էթտիկէ հալտե , օլմայա քի
անլէր տախի իչէրտեն տիւՃմանլըգ էտերլեր տէյու՝ ան

լերի՝ հվատ վէ էյալէրի իլէ էշէտուի ղաղէպ իւղրէ պաղալայուզ՝ վէ իւզերլերինէ ասքէր թային էուիւզ՝ քէնտինէ իւտալ էտէլեր ։ Վէ քիմ քի անկերտէն պի րինի հըձըզ էուիւզ՝ խատպէր վէրքէն օլուր իսկ ։ մանկի՝ խատպէր վէրքինին օլուռն ։ վէ ան՛ միրիտէն իմամ օլուպ մահվ օլա ։ վէ հըձըզ էտինին հվի եանուպ խարապ օլսուն ։

Գլ · Դ ։

Ընաղար գալ պուրատե եահուտիլերին սէձիլ ու փէ ղուշան հալինէ ։ զիրա պու միսկինիւ ինքրմանըն վասըլ օլուռզին մէմլէքէթլերտե ։ փուռթիկերէսթերը ձճմիյէթ իլէ աղիմ շէհրլիք էտիւպ՝ դաղպէրինտէրի կիզլի տիւշ մանլըղի աչիքեաւր էտինձէ ։ եահուտիլերին զայէթ եաս ու մաթէմ իւ զրե կէօզ եարը տէօքերքը՝ թահամմիւլ տէն խարիձ ան ու ինիլտըրինէ պիր կէճէ եէյուրէկ տայանմազ ։ մատամ քի հէր մահալտե անլերին ինքը եատ ու ինիլտան պիրլէ նիտա վէ աղլամազ աճսի ճօզ սան տէկիլ իտի ։ Ձիրա հէր մէմլէքէթին զաալիթանը կընձէ՝ իսթիհեարա՝ վէ ջաձուղա մէրհամէթ եէմէկէ՝ րեք ձիւմլէսինին պաղալայուպ՝ զայէթ եզիկէթ իլէ տե նիզ գըյըրընա կէօթիւրիւպ՝ վէ տեր զինձիլ կէմիյէ գ-յուպ՝ քիմինի եղինտէն ։ քիմինի ալտաղըտան պաղլար լեր քի տիւշմանլըղ եթմէմիւնլեր ։ Վէ պու միսկինիւ սիյ ասկեթ իլէ իսքենտերիյէ վասըլ օլտուզտե ։ շէ՛ հիրտէն տիշարը պիր կէնիշ մէյտան եէրտե մէդտ էտերլեր ան լերի քի ալէմ կէօրսիւն ։ Վէ անտէ պու-լունան եահա տիլեր կիչլի կեղիպ աղլաշտըգլերինտե ։ փատիշահըն էմրի իւզրե անլերի տուխի դուրուպ կէթիրիրլեր՝ քի ծ պիրլեր իլէ եօլտիւրսիւնլեր ։ Ընահուտիլեր՝ քի պու տերհձէ եմանալն իչխտիմէիչ աղլամ իսքենձէյէ կիրլին թար օլտուղլեր ՝ փատիշահ ծ վագըթ քէնտի փուռթ խանէսինտե ձիւմլէ րինձլերի էլէ ատեթտէն խարիձ շազ ու մէսրուր օլարագ՝ փուռթա լիրտամ էտիւպ մէտհ էտեր անլի ։

Digitized by Google

ալ չիւնքի վատիշահին եմրի իւզրե քեամիկլերը թող-
ին օրուպ եահուտիլերի տեփթերին ալերլերը լոխ , ան-
լերին ջօգլուղինե նազարեն , կելիսպ րնձա հտերրեը
քի գատրը տեկիլիզ անլերի եազմաղե , ղերա՝ հի-
սատսըզ օլմալերի իլե , քեամղետ եքսիլիուպ գալեմ ա-
ջընտը : Օլ սրապտե վատիշահ կիւձենիուպ կեօյա ու-
պուտիյեթ արզուսի իլե եահուտիլերի խակլօս եթ-
մեք իսթեհլերը տեյու թեքմուր հտեր քեամիկլերի :
վագսա պու խռուսատե՝ ալլահ եահուտիլերե եար-
տամ հտեձեք օլմազ իլե , քեամիկլերը պու միսիլլիս
հարնդքեթ եթտիլեր խոհտե , վատիշահ ղայեթ հօվ-
քեյէ ջեզմազ իլե հեքմեն նամինտե ֆիլէի պաշըմ ջա-
ղըրուպ եմր հտեր քի՝ երթեխի կիւն պէշ եիւզ ֆիլ
հաղըր հտիպ՝ վե տիւրլիս եզալեր իլե շերապ իչի-
րիպ անլերի գըզմըրա : վե քենտի ջօգ ասքեր վե
րինձալերի իլե (քի ունլեր տահա զիյատե եահուտիլե-
րե տիւշման իսիլեր) եէնե կիտեր եէյիւպ իչիպ շազ
օլմազե :

Ա՛եզքիւր ֆիլէի պաշը՝ եմր օլտուղի իւզրե ֆիլլերի
հաղըր հտիպ՝ եահուտիլերինն էլերինե վե պայազերի
նի պաղչատրգտեն մատե , օ կէձէ եղրաֆլերինի գու-
շատուպ պէքլերլեր՝ քի տաազահ օլտուդտե ձիւմլեսի-
նի ֆիլլերե չինհտիւպ հեյլաք հտելեր :

Սիւռ II :

Գալատե գիքը օլտուղի մենվալ իւզրե եահուտիլերը էօլիւմ տե-
րէձինե վատը օլտուգլերինտե , ինսանլերտեն պիր քիմսեյե
ըձա վե նիյազ եթտիլը մի :

Ճ. Ա՛թմեհտիլեը : Ձիրա վատիշահ՝ վե րնձալ քի-
պար քենտիլերինե խաեսիմ օլմազ իլե , քիմսե գատրը
տե կիւ իտի անլերե տեհտիկլը օլմազե , վագսա մեղ-
պուրլերինն պիր կեօնե ինսանտան եարտամ վե խամտատ

Digitized by Google

պռելաչափ հայի գալմատը խախտե , ալլահըն ինայեն
թինուեն գաթի ուսմուտ ալմայուպ՝ ձիւմլեսի եկը տիլ
ղայեթ տաղն տէրուն պիրլե կեօղ եաչը տեօքերեք չէ
տուտ նիյազե տուրուրլեր , քի ալլահ՝ փատիշահըն
ֆիքրինի չեվիրսին : Վե չիւնքի նօմօսա մուղայիր հայ
րէ.քէթ եթմէյելիմ տէյու պու միսիլլիւ ուգուսպեթե
կերի ինթար օլտուլեր , ալլահ տախի քենտի ազիմ ի
նայեթինի անլերե պէյան էտեձէք օլմազ իլե , երթէ
սի կիւն երքէն ֆիլձի պաշը սսրայա կիտեր՝ քի փատի
շահտան իկին ալտպ էօլտուրե անլերի , լաքին հազ
դարաֆլընտեն փատիշահըն իւզերինէ ղայեթ աղըր վե
դաթլը ույգու կելիւպ՝ թային օլան վազլըթ կէչմեկ իչ
ե [1] , եահուտիլեր օ կիւն էօլիւմ սատըրնըր կէչերիւպ՝
մէմնունիյեթե պիրլե թեքբար ալլահա տուա էտերլեր :
Ինայեթի պարի՝ նիձե քի պու տէֆա՝ քենտպ գաչ տե
ֆա տախի՝ ֆիլլերի գըզմըր ըուպ անլերի էօլտիւրմէձէք
օլտուլեր , լաքին փատիշահ եվնե չէվապընը կերի ալ
մադ իլե , խելասա օլուր իտիլեր , նիձէ քի մուֆասըլէն
պէյան տըր մահալինտե :

Ֆիլհագիգա մէզկուրլեր տեֆաթէն էօլիւմ աերեձէք
սինե վասըլ օլուպ ալլահ անլերի հընթիպ եթտի խախտե ,
ընձալ քիպարըն թահրիքի իլե , փատիշահ թեքբար
ղայեթ թահվիրե կեչերեք , գաթի չէվապ ետիւպ՝
պիրան եվվել մուԹլագ հեվլաք օլտունլեր տէյու էմր
ետեր : Վե ասքեր՝ փիւր սիլահ քիւլլիյեթլի չէմիյեթ
իլե չեհիրին գափուտսունէ կելտիքլերինտե , եահուտ

---

1 Իսկ այն՝ որ յաւիտենից ժամանակաց գերդեցիկ արարածք բար-
եաւոք բաժին տունչեան և գիշերոյ · վիճակ երէսաց յեհնաւոր
ՙի պարգեւատու յառաւտաձեւն այ , ելաներ օարդև մի մանր
քնոյ · զոր առաքեր ՙի վերայ Թագաւորին · և անդէն Թանձր
և խորխորին · և քաղցր և անոյշ քնով ՙի զօրութիւն տեառն
կապեր զԹագաւորն · և զնա յանշարժ խորհրդոց անտի խաբել
զբնչգետալ կացուցաներ · ՅՄոիս · 5 · 6 ։

տիւէրին սէֆիլ ու սէրկէրտան հալի քէֆիյէթլէրինէ քիմ գատըը օլա պիլիր քի Բաքիի էտե ։ Ջիրա օ գատար Ճէհիյէթին կիւնահլէթիսինիւ իշիտուպ՝ քէնտի հագլէրինտէ ատն տատի օլտուղի աշիքեար օլմազ իլէ ղայէթ չիտուէթլի ֆէրեատ ու ֆիղանլէրի սէմայէ չըգար իտի ։ Պախտուտս քի միէտէր՝ վէ եվլատ՝ չօճուգ՝ վէ վալիտէ ։ գարտաշ՝ վէ գըզ գարնտաշ՝ խըսըմ վէ ագրապա՝ աղայարագ պիրի պիրինին պօյնուն սարըլուպ՝ Ջհէմիլէսինին գալպի գանէ պուլանը ։ գիրա ֆիլէրը ղայէթ գըզըպ գուտուբմուշ ։ ասքէր էդրաֆլէրինի գուշատմըշ ։ ինսանլէրտէն քիմսէ մէր համդէթ էթմէզ քէնտիլէրինէ ։ Վագտա՝ պու միսիլ լու էմտալի ատապտան էթմէմիշ էչէտի սիյատէթ իւզ րէ էօլիւմ տէրէճէսինէ վասըլ օլտուղը իսէ տէ ։ գա Թի ուամուտ օլմայարադ Ջհէմիլէսի պիրտէն եէրէ գա Գ· փանուպ՝ ալլահա նիյազ էտերլէր ։ Օլ պապտե՝ եղիա Ջ · զարիս նամ ֆազլէթլու վէ ալիմ պիր քուհանիյ տու խի տուպայէ տուբուպ՝ ալլահդն միւՀիւզաթլէրինի՝ վէ մուգատտէմլէրտե խարայէլ միլլէթինէ էթտիկի ինայէթի պիր պիր Թադրիր էթտիքտե ։ հիքմէթ ուէլսհ հէմման անիտե կէօյտէն իքի մէլայիք ինհիպ՝ փուԹփէ րէսՀլէրինի վէ ֆիլէրին մապէյնինէ ծ տէրճէհ գար կուշալըգ պըրադըրլըր ։ Թա՛ քի Ջհէմիլէսի ղայէթ խէվֆ պիրլէ հէյպէթտե գալուպ քէնտիլէրինի չաշըրըրլըր ։ ֆիլէրը տախի անլէրին իւզէրինէ տեօնհիւպ հիՀՀմ էթ մէկ իլէ ։ ջոգլէրինի պյագ ալԹընէ ալուպ հէվլատ էտերլէր ։ լաբին հիքմէթ պու քի ։ մէլայիքլէր պաչգասընէ կէօրհնամէյհիպ ֆէգաԹ եահուտիլէրէ կէօրհնհիւը [1] ։ վէ վհատհիշահ տախի անտե հա

1 Յայնմ ժամանակի բարձրէլն փառաք՝ մեծապատիւ ամենակալ Չմարիտն Ա՛ծ երևեցոյց զերեսս իւր · եբաց նա զդրունս երկնից · աստի եկին իջին երկու վտաւորեալք անբիւրոցք հրեշտակք · զի ո՛չ ոամեք երևեին՝ բայց միայն հրեղէն · ՅՄո՛ւ. 6. 14։

Digitized by Google

զբր օմաղ իլէ՝ պու միսիլլիս ագբլտէն խարիճ զուճ
հուբաթը կեօրտիւքտէ , հատտէն պիրուն խէվի իւզ
րէ հէյպեթտե գալարագ վիւճուտի ղայէթ թիթիրեր ·
պախուստս քի՝ եահուտիլերին ֆերեաստ պէրլէ չաղ
րըչարգլերինի իչնէթտիկի հալտե , վէ ալլահ տախի ա
նէն գալղնի չէվիրմէկ իլէ՝ կեօզլերի եաշ իլէ տօլուպ
մերհամեթե կելտիքտէն մատե , բիճիլերինե կիւճենէ
րէք աղիմ իթաապ էտեր՝ քի զօրպալըգ էտիւպ պէնի
թահրիք էթմէնիզ իլէ , նէ քի տէվլեթիմիզե փայտե
սիզ տիր՝ անի էթտիրտինիզ · խուստսա քի եահու
տիլերի մէտտ էտիւպ տայիմա սատտագաթ իւզրե օլ
տուգլերինի թագրիր էտերէք՝ տերհալ խէլաս օլալեր
տէյու էմր էտեր : Պուննտան գաճի նազար , օ մու
հալտե եէտի կիւն ագիմ իզզեթ պիրլե զիւաղեթ էտ
տեր անլերե : Պատէհու ճիւմլեսինե խարճլըգ վե նե
վալե վերիւպ՝ մէմլեքեթլերինե կիթմէկէ լուազսեթ
վերտիքտէն մատե , ալլահըն եարտըմը իլե անլերին խէ
լաս օլտուղինի պէյան էտերէք՝ անլերտէն հեր քիմ
չէյ ալմըշ իսե , սահիպինե թէսլիմ էտե · զիրա անլե
րե քէմլիք էտէն՝ տեկիլ քի ինսանտան , իլա քի ալ
լահտան թէքտիր օլուր տէյու թահդի հիւքմիւնտե
օլան ճիւմլե զատըթանե խիթապէն չէտիւտ ֆերմանն Գլ ·
վերիր : Մէզքիւր եահուտիլեր՝ պու միսիլլիս ֆերմանն Ե ·
ալտուպ ղայէթ շազ օլտուղէր իսէտե , տայիրլերինե իպ
րեթ օլմագ իչին՝ քենտի րիզալերի իլե նօմօսու թերք
էտէն եահուտիլերի էօլտիւրմէք արզուսինտե օլարագ՝
փատիշահըն եանքընե վարուպ անե տուա էթտիքտէն
սօնկրա , անլերին գաթլինե տախի իշնն իսթէյիւպ
տերլեր քի , օ ատեմլեր պօղազլէրինին քեօթիւլիւկիւ
իչնէն փէտերլերինին նօմօսունու թերք էտերլեր իսե ,
փատիշահա տախի սատտագաթ պիրլե խըզմէթ էթմէ
կե գատըր օլմազղեր : Ֆիլհագիգա քիչի ըուհանի
խուսուսլերտե մուխալիֆ հարեքէթ իւզրե օլսա · Ճիւ

մանի մասլահաթները հագցնեստե տախի մուխտալիֆ եւ առձեռնի տեքնեաթ տըր [1] : Պու ձեվապե փատիշահ տախի հագ վերիւպ , էմր էտեր քի՝ քենտի հիւքմիւն տե ալլահըն նօմօսուննու թերը էտէն եահուտի ներե տե վար իսե ձիւմլէ սինի գըրտըր : Ֆինհագիգա՝ պիր կիւնտե իկիրմի պին՝ իւչ եիւզ ատեմտէն զիյատե դու թուպ եօլտուրտուրը : Ընձագ զանն էթմե քի պու խուսուսատ մեզպուրներին էթտիկլի զատատարըզ իտի , իլլա քի ազիմ ատալէթ , զիրա օ քեօթիւ քիմսէ անէլեր ալլահըն իզզէթինի սագլամայուպ՝ նօմօսու թերը էթ մեկ իլե , զատզեպե միւսթահագ իտիլեր :

Ֆէհմ էյլե , մեզքուր պուղամտա մուգատատեմ զատ տարըզ էտերէք եահուտիլերե սիյասէթ վերիւպ ա զիմ գօրգու իլե անլերի աղլամտը իսէտե , սանկրա քենտի տախի ադիմ խեվֆ իւզրե աղլատը : Օ՛ քի մու գատատեմ եահուտիլերե քեօթիւ սեօյլեր իտի , սանկրա մեհտի էտեր ոնլերի : Օ՛ քի մու գատատեմ էչէտտի զա զեպ իլե անլերի իսքէնտերիյէյե կէթերտի՝ քի եզնյեթ իլե եօլտուրե , սանկրա ազիմ իքրամ էտուպ՝ շազըրզ պիրլե իրսալ էտեր մեմլեքեթլերինե : Օ՛ քի նօմօսու թերը էթմեյենլերի եօլտուրմեզ իսթերը իտի , սանկրա էմր էտեր քի նօմօսու թերը էտենլեր գամէլ օլսուն : Ենիլմոի , էկեր սուլհ քիմսե՝ զատատար ատեմլին եյինե տեն թերքտուր օլուպ՝ ալլահ ոնի տերհուզ խէյրա էթմեզ իսե , զանն եյլմե քի ատալէթ շերիյատը իպթալ օլուբ , իլլա քի ալլահ քենտի գուտրեթինի՝ մե սա լին ատեմին ֆազիլեթինի ալեմե պեյան էյլեմեք իչիւն պիր վագըթ սապր էտեր , քի սոնկրա զատատարը թեր զիմ ատեմին ֆազիլեթինի ալեմե պեյան էյլեմեք իչիւն տիր էտիւպ՝ սալհի խէյրա էթտիկինտե , հերգես իպ րեր ալլատագ խէվֆ էտե , մե քիմսեյե զատատարըզ

---

1 Եւ ասէին . եթէ մարդ՝ որք մի պարտայն և որկորոյն շարուն՝ յօժարեցան անցանել ըստ օրէնս նախնեացն . երբեք հոգա չիցեն զքանի պարտականել միամտութէ մէ կարծն . 3 Մա · 7 · 7 ։

ԷԹՄԷՅԷ · ոպէ՛ռուսուս քի պի ղայրի հագդըն Թէքմէր
պշան՝ ալլահըն ինայէթինտէն գաթի ուսմուտ օլմայա ·
պերու էր վէ կէչ՝ ատաչէթ չէրկյաթը հէր հալ ինձրա
օլսա կէրէք ։

՛Նազար գըլ պուրատե ինսանըն սիւրտիւկիւ սէֆանըն
վէ չէքմէյի էզիյէթլէ՛ն ՓԷրգինէ · պերու՝ էկէր սէֆա՝
եկէր էզիյէթ՝ իքիսինտե կէչէր իսէտե ; հալ պու քի՝
սէֆանըն սօնու էզիյէթէ , վէ էզիյէթին սօնու չաթ-
լըղէ Թէպտիլ օլուր ։ Նիչէ քի Ձիսմանի ըահաթլըդ
սէրպէյինէ նօմսուս Թէրք էտինլեր հէլլաք օլտուլեր ·
վէ նօմս ղայրէթի իլէ էզիյէթ չէքէնլեր իսէլսա օ-
լուպ՝ ուզուն շազըրդ վէ մէսրուրիյէթ իւղրե տուա է-
տերէք՝ վէ ալլահտան մէմնունլուղ օլարադ կէօնաւէօն
զիյնէթ իլէ հէրքէս էյիլմտի քէնտի մէմլէքէթինէ ։
Պու պաբատե խօշչա միւսլահաթա էԹսին օ քիմսէնէ ,
քի Ձիսմանի մէնֆաէթինի վէսիլէ էտերէք աչէն
միլլէթին եանլըտե անլերե խօշ քիշե օլմագ արզուսի
իլէ · ալլահըն էմրինէ՝ վէ միլլէթինին չուռուրԹունէ
մուղայիր հարէքէթ էտեր ։ Պու միսիլլիս ատէմ տէ-
կիլ քի եալնըզ ալլահըն ինտինտե գաթպահաթը պու-
լունուպ Թէքտիրե միւսԹահագ օլուր , իլլա քի ին-
սանըն էնտինտե տախի միւտայի վէ քեօթիւ սայըլուպ՝
ըէզիլ ու պէԹնամ օլուր · մաւտամ քի տինինէ վէ միլ-
լէթինէ գէրէկլի էկէԹիրմէկէ սեպէպ օլան ատէմտինէն՝ հէր
քես էՁՁիյէթինի գաթի էտեր ։ Ձիրա ՛ քի ալլա-
հա վէ քէնտի միլլէթինին չուռուրԹունէ վէ այնըլէ
սատտագաթի պիրլէ խըզմէթ էԹմէզ , հէր հալ ին-
սանէ տուխի անըն սատտագաթի իւղրե հարէքէթի վէ
խըզմէթի էԹմէյէճէկլի տէրքեար տըր ։

Digitized by Google

Պալատէ մէջբիւր միւձիւզաթըն խզէրինէ՝ պողոմէոս վատիշահ
Թէգբար սըզլնթը վէրսի՞մի եահուտիէրէ ·

Ճ· Ա Երմէոյ · զներա անլէրնե սլլահըն եարատմըգ ի թ՚
տիկն զահրնե ջըգնաղ իլէ՝ վէզիաթընե տէկնի հիւանիւ
նաձարըլտըն սագլատը անլէրի · Պատէհու մէղալուբ
եօլտնքտե · սիրիւքը անտիոքոս տէնիլէն մէարեանի
վատիշահը (ո ֆի Թօգտուղ սիւաղնե գնըր ալտու) ·
Ածիւ մըսըրը զաւակ էտիւպ եահուտիատան էյալէթինէ
տու 188 հիւքմ եԹտի իսկտե · եահուտիէրը անըն կիւնիւնտե
Գլ· օլտուղնի մէրԹէպէ ասուտե հալ իւզրե իտիլըր ·
Գ · Օ՛ տախի եօլտնքտե · ողլու սեվէկիու նամ ֆըմէանե
Սէնէ սիւրեանի վատիշահը օլտպ՝ եահուտիստան անըն
հէտ Թահդի հիւքմիւնե կէչտի · Օ՛ էմնատե՝ ոնիա նամինը
տե պիր քահանայապետ վար իտի էրուսաղէմտե՝ ֆի
մէզպուր ֆաղիէֆլիւ վէ հեր վէչհ իլէ սատաԹաճ
քեար օլմաղ իլէ · Ճիւմլե իսրայէլ ՃէմաէԹինի ղայ
էԹ հիւանիւ ԹէրԹիյպ իւզրնե իտուրէ եատը իտի · վէ
լաբին սիմոն նամինտե պիր ֆըօֆիւ ֆիմէնտե տախտ
տաճարըն խըզմէԹինտե օլտպ՝ զատտարլըղն սէպէպի
նե մէղֆիւր ոնիա իԹապ եատը անե · Օ՛ պատտե
զատտար սիմոն կիւՃէնիւպ՝ ոնիատնե ինԹիգամ ալա
մագ տրղուսլմնտե օլտը · Փիամմա տուրէԹի տախտ
իլէ անի Թէքտիր եՀմէնէ գատտը օլատմատրղմնտեն՝
կիտէր ապողոնիոս տէնիլէն քիմսէյէ (ո ֆի վատիշահ
հըն դարափընտեն հիւքմատար իտի վատիշահ գըտը
լարընտա) միւղէվիլէը սպնղե նապալ ետեր անե ֆի՝ հի
տատտըղ կատիկնե վար տը տաճարտա · Ճիմիչ տիր ֆի
անի վատիշահ տըսըն · Օ՛ տախի մատտահաԹը վատի
շահա պէյան եԹտիքտե · զայէԹ ֆօշկնտուպ՝ քենտը
քիձալէրնտեն հէղիօդորոս նամ ֆըմէանէյի շէտիա Փէը
ման իլէ երուսաղէմի իրտալ ետեր ֆի՝ զիբը օլան մէզ

լաղի ոնիա քահանայապետին ալուա կնթիրե ։ Հեղիոդորոս երուսաղէմ կնէտիկինտե ։ Հալի անի ս֊ էիմ իզգնե պիրնե գապու ե թոտի իսնտե ։ ոնիա մաս֊ լահաթը անկլայնձե ։ Ձիվապ ետեր քի՝ պելի տաձար֊ տա մալ վար տըր ։ լաքին սիմնուն տետինկի կնպի տե֊ կնի ։ իլար քի տաձար ազնզ մե մեսթեպեր ներ օլտու֊ ղինտեն ։ պաղըլերի եմանեթ պըրագմշ տըրնը ։ մե պա֊ ղըլերի տախի նեթիմ մե ֆըգարե իշնեն մերմինգեր տիր՝ քի անըն իրե ֆըգարե կնէլինե ։ իսմի գապու տեկիր տիր քի ծ մալտան քիմնեյե մերնե ։ Ընձագ հեղիոդո֊ րոս՝ մուԹլաք փատիշահըն եմրի իձրա օլունձագ տըր֊ տետինկինտե ։ քահանալար սեղանըն եմնինտե եւ֊ զ֊ թասԹիւ եկրե գապմանարագ՝ պայեթ տաղի տնրուն պիրնե ալլահա նիյազ ետերեր ։ պախուսուս քի հմա֊ լի տախի տուլումպ տեղունի չեհնիրտե ազիմ մինմնե֊ իւզրե ։ եր մե նիմանն Ձիւմլեսի եկրե գապմանուագ՝ մե եյերինի ասլամանե գալտըրուագ՝ պայեթ չետիտ ֆինդան իրե տուա ետերեք աղլար խոնրեր ։ ֆինհագի֊ գա՝ մեղպուրըր պու միսիրլիս հարեքեթ իւզրե ալ֊ լահըն եարտըմընե քի ուամուտ եթտիրեր ։ ալլահ տա֊ քի ազիզ եկրնի իւզեթինի ալեմե պեյան եթմեք իս֊ չինե ։ քենտի գուտրեթնի աղիմներինի անտե զահիր եթտի ։ Ջնրա հեղիոդորոս քի՝ քենտի եթպայիրերի իրե տաձարա կնրիւզ լատղինե օլտուղի մահալտե կե֊ ղեր իտի ։ հիքմեթ ուլուհ անլատե պիր հէյքեմրե աճե֊ ը փիւը սիահ մե աղիտուն Թագըմ իրե տանանմշ ։ հօ֊ նիեմտե զինեթրե իրի ձհսուր տելիդանը կնօրնինիւ՝ հեղիոդորոսու ծ գատար տեօյերրեր ։ Թա՛ քի եօլիւմ հէյեթինե վասըլ օլմադ իրե ։ քենտինտեն պե խասկե տիւշիւպ գալըը անտե ։ Ընձն եթպայիրերի տախի խե֊վ֊ինրինտեն նաշի զայեթ հէյքեթ իւզրե՝ ուլու֊ չարագ Թագաւորերի քեսիլնւագ տիւշմէկ իրե ։ պիր կնօնե հարեքեթե մե ձհնլատե գատըը օլամադրեր։

Digitized by Google

ծ՛ տեմ մեզպուրու տիշարք չըգաւրտշլեը իսկտե ՝ եւ
լնում հիւլեթինե վարմը շ օլտուղինտէն նե ֆեա ալսմազ
իտի [1] ։ Պու պապտե ոնիա ՛ի Ճիւմլե եահուտիլեը ղալ-
կե շազ օլուպ՝ մեմնունի՛լեթ պիրլէ ալահը մեՃտ է
տերլեը՝ քի քենտի ազնդ եերինի միւշէրեֆ կե
ու [2] ։ լաքին օմայա քի փաստիշահա պաշդա սու-
րեթ իլե կապերը վերկլեը տէյու ՝ ոնիա հեղիօդորոսուն
չինիա պու լուղուղինի իսթեր իտի ՝ քի վարուպ կեօր-
ուիւկի կիպի փաստիշահա նադլ կեթմի՛ն ։ Մեզպուը պու
մի լահազա իւղրե իլէն ՝ հեղիօդորոսուն թեվաֆիլե
րի տաթի անընը կապէի փայինե տիւշէրեք րիՃա ետեը
լեը քի եօլմե՛սին տէյու ալահա նիյազ ետե ։ Վե ոնիա
նիյազե տուրուպ գուրպան քեսուիկինտե ՝ մուգատ
տեմ կեօրիւնէն տէլիգանլըեը տերհալ էինե կեօրիւ
նիւպ հեղիօդորոսա տերլեը քի՝ չօգ մեմնուն օ՛ ոնիա
քահանայապետուն ՝ զիրա անընը կապերը իչինն ալլահ
աէնի եօլտուրմետի ՝ վե Ճիւմլե սինե նադլ կ՛ելե ալլահը
գուվվեթինի ։ պու Ճեվապլերի տեօղլերիդ անի տե
կեօյե եիւքսելիպ կեօրիւնմեզ օլտուլեը [3] ։ զիրա մե-
լայիք իտիլեը ։ Օ՛ պապտե մեզպուը այըլուպ քենտի

---

1 Մինչդեռ նա ոպատաւորաւն հանդերձ իր գանձին տուն չըը-
չէր ... երևեցաւ նոցա յանկարծ երիվար մի մեծաչուք հե-
ծեալով հանդերձ . երևելի զարդու՛ի զէն ոսկի վառեալով ։ և
այլ երկու արք երիտասարդք հզօրեղք՛ի զարդ գեղեցիկ զար-
դարեալք առաջի հեծելոյն . որք մատեան վազվաղակի յաջմէ
և յահեկէ . ՛ի մեծամեծս հարուածս հարիանէին զհեղիօդո-
րոս ։ մինչև անկեալ յանզգայ Թմբրեալ մերձ՛ի մահ բաս-
նային զնա . 2 Մակ . 3 . 23 .

2 Իսկ որք զոնեաւ էին ՝ զտէր օրհնէին ։ որ վաստաւորէր զիւր
տեղին սրբութեան . 2 Մակ . 3 . 30 .

3 Ա՛յն ինչ քաւուիլքն՛ի ձեռս քահանայապետին մատչէին ՝ վաղ-
վաղակի նոյն երիտասարդք գային՝ իջանէին առաջի հեղիօդո-
րոսի ... և ասէին՝ բազում՝ շնորհս դու ունեայ քահանայապե-
տի կալչէր ։ վե՛ նի՛ քեզ ՝ որ ... զողգոդ շնորհեաց 2 Մակ . 3 . 33 .

Digitized by Google

նե կ՚ելլեին քառ , ղայլեր մեծաւնիկներ պիրկե ալլա
Հա գուբսան եղեռնագործքեն մատե , ոնիայե տակին
ազիմ իշղիե վե իքրամ ետուալ՝ կիտեր փատիշահա
վե Չուլէյմանե նազլ ետեր պաշընա կելլեն սերբենձա
մը : Պու Ճեվահիրլերին սահին օլտուղի փատիշահա
Հեր նե գատար մալըմ օլտու իսկոտ , դամանի օվմաղ
իլե իսթեր քի երուսաղեմե թեքքար առեմ իրտալ ե
տե · օվ պապատ հեղինաղոտս տեր քի , էկեր ատնա
ուրշման՝ վե սենկին իշինե քետեր ետեն վար կոե ,
անի իրտալ կե՝ քի թեքտիր օլտուն · գիրտա ալլահ
անտե քենտի գուվվէթինի պէյան ետեր · վե քիմ քի
ծ մահալե ունչմանլըդ արդուսինտե օլսդատ եաղա
չըը կոե , պիւյուք ղաշկե իլե թեքտիր օլտը · փա
տիշահ պու միսիլլու Ճէվահիրլերի իշտունճէ , պիր տա
Հա սըդընթը վէր ինձ երուսաղեմ եչհալիսինե ։
Վե լաբլին մեզբիւբ սիմոն եէնե ֆենաստունն կելդի Գլ ·
աուբմայտաղ՝ թեքքար ապօշընիոսան եանընե կիւ Դ ·
ուպ՝ անդն թահդիքի իւզրե երուսաղեմ եչհալիսի
նե ջոգ քետեր վերիր , թա՛ քի ոնիա մասլահաթը
փատիշահա պէյան եթմեկ իլե · մեզպուրլերին չեր
քինտեն խելլաս օլտու ։

Սիւռէ ԻՅ ։

Պատէհու՝ նիձե օլտու եահուտիէրդին հալը ։

Ճ· Ի այեթ սեղիլ օլտու ։ Ձիրա՝ պալատե մեղ
քիւր սիւլիւք անտիդոսաւն պիր ծղտու տահա օլտ
անի քենտի սաղլըղինտե ըօմայա ըեկինի իրտալ եթմիշ
խտի , քի անե մեշհուր անտիդոս տենիլիր ։ Մեզպուր
նե վադըթ իշտիւր քի փետերի եօլիւպ գարնտաշը սե
լեկիտա փատիշահ ալմուշ , պիր թաղրիպ ըօմատան խե
լաս օլարագ կելիւպ անի զեհիրլեր ։ վե քենտե փատի
շահ օլտուր սիւբեհանիլերդե ։ ՈՒ Մա . Ռ . ԱՒ ։ վե պալատե

Digitized by Google

մեղքերը ունիա , օ՛ր ի երուսաղէմտե քահանայապետ իտի , անոնց գարնտաշը յասան նամ քիմէնե ղայէթ քեօթիւ վէ ղատտար օլմազ իլէ անտիոքոսա սլթմըշ քենե ապէյե վատ ետիւա՝ քահանայապետիկի գարըն տաշընդե էլինտէն ալմազ իսթէր : Պունտան գաթի նա զար , եիւղ քենե տախի վատ ետեր՝ ի երուսաղէմտե փուռվիրէսթերէրին ատէթի իւզրե օյունպազ եէրի եա փուռ՝ վէ եահուտի չօճուգլերինի անտե Ձմ ետիւա՝ Գըզդը Գենատ իւզրե օլարագ անլերտէն ապէյ Ձնլա ետե : Ընտիոքոս տախի ղայէթ քեօթիւ վէ գամախ օ լուա՝ անցն մաթլուպինի Թեգմիլ եէտիկտե , յասօն Ե րուսաղէմ կէլիւս քահանայապետ օլտուգտէն մա տե , Գենատ Գէլլի իւզրե փուռվիրէսթերէնը քեօթիւ ատէթլերինի ինշրա ետեր : Վէ չօգ Գէնա քիմսեյնը անկ միլլիւն օլարագ կիտերլեր անտիոքոստան իլլին ալըրլեր քի՝ եահուտի այնընը Թեգըր ետիւ փուռ փիրէսթ օլալը , քահանալար տախի տաձարընն խըզ մէթինտէն կէրի տուրուլեր : Վէ ունիա քի Գաղիլէե լիս պիւր քիմսեյնէ իտի , գարնտաշը յասօնտան օ միսիր լիս Գըզդը Գենատ իւզրե քեօթիւ հարաքէթինէ պիւր կէօնէ Թահտամիւլ ետիմէզ օլտու իսէտե , մէնինէ տա խի գատըր օլամայտա՝ անցն չերրինտէն հընդիզ օլմագ իչիւն՝ երուսաղէմտէն Գիրսար պիրլէ կիտեր անթէքեայե գարիւզ դաւինա տէնդիլէն մահալլին գաղէսինտե սաքինա օլուր :

() Ետնատե փուռվիրէսթերը քենտի ատէթլերին իւզրե րե պէշ սէնէտե պիրե տեղա՝ սուր տէնդիլէն մէմլէքէթե տե աշխմ չէնդիլ պիրլէ գուրսպան ետեր իտիլեր փուռվլերինէ : անտիոքոս տախի օ մահալե կէլմիկ իւ լէ , մէզքիւր յասօն միւրայիլինը ետիւա՝ անէ գուրսպան ապէյեսի իրսալ ետեր քի խոշ քիշի օլա : Վէ լսելն՝ չինէքի օ ապէյի երուսաղէմին ետհալիսինտէն ալմըշ իտի , անի կէօթիւրէնլէր՝ փուռվթուն իսմինէ օլան գու

Digitized by Google

պատճառ վէրինմիշ օլմասըն տէյու , ըլնձա ետերլէր քի՝ սայլեր եէրե խարձ օլուներա · օ եձիլտէն միրի կէմիլէրին նին մասրաֆընէ սարֆ էտերլէր անի ։

Օ՛ վաղըթլերտէ տեօրտիւնձիւ պտղոմէոս տէմիկ իւլէ մարուֆ մըսըր փատիշահը էօլիւպ՝ իւրի ձահիլ եվլատը գալը , քի անլերին վալիտէսի պալատե գիքը օլան մէշհուր անտիոքոսուն գըզ գարնտաշը իտի ։ Մէզքիւր իւրի գարնտաշըն պէյնինտե խուսուսմէթ փէյտա օլմադ իլէ , անտիոքոս իսթէր քի անլերին էլչիլերն տէն մըսըրը ալուպ գապէ էտե , անձադ պու մէսէլե լիւ ֆէսատ իւզրէ օլտուղունի գահիր էթմէյիւպ՝ կէօյա տօսթլուղ պինայրն չօձուգլերին իտարէսի խուսուսունէ կիտեր կիպի մըսըրա եագըն վարտըգտե , ատեմ իր սալ էտիւպ կէլտիկինի պէյան էտեր , քի տիւշմանլըգ զանն օլունմասըն ։ Վէ լարին օ անէ տէվլին իւրի գարըն տաշ պիրի պիրի իլէ պարը չուպ՝ էհալի տախի անլեր իլէ եէք տիլ օլմուշ իտի , օ եձիլտէն անտիոքոս քէնտի ֆէյլինէն ինձրա օլմայաձաղինի պիլմէկ իլէ կէրի տէօ ներ · վէ եաձա դարափըլտէն կէչիւպ երուսաղէմ կէլտիկինտե , էհալի անէ գարըն չըգարագ՝ ղայէթ աչզիմ պինէթ վէ իւրամ պիրլէ գապուլ էտեր անի ։

Սիւալ 14 ·

Մէզքիւր անտիոքոս փատիշահ՝ երուսաղէմ կէլտիկինտե , եաչ հուտիլերե քէտեր վերմէ՞մի ·

Ճ· Ա էրմէտի ։ Ֆիլհագիգա մէզպուրուն ֆիքրի տայիմա քէմիւնը իւզրե իտի , լաքին պու տէֆա գալա պինտէքի ֆէսատը զահիր էթմէյիւպ՝ վէ քիմսէյե քէնտէր վերմէյիւպ՝ սուր վէ սայտա դարափըլերինէ ավ տէթ էթտի իսէտե , իւչ սէնէտեն ասնկրա՝ պալատե մէզքիւր յասան՝ (օն իւրի սիւալտե զինքր օլան զատտար սիմճնուն գարնտաշը) մէնեղաւոս նամ քիմսէ անէյի՝ քէնդ

Digitized by Google

ան մասնահաթը իչխան անտիոքոսա իրսալ էտիւպ՝ մայ
լը միրիկի տախի անե թէսլիմ էտեր քի կէօթիւրէ ։
Վէ մէզպուր վարուպ անտիոքոսուն հուզուրլնտե իշ
զէթ պուլտուգտե ։ յոսօնուն էլլնտէն քահանայա
պետլիկի ալմագ արզուսի իլէ՝ ի՞չ եիւզ քէսե ագչէ
վատ էտերէք քահանայապետլիկի ալուպ՝ էմրի շահ
նե իլէ երուսաղէմ կէլտի ։ օ՛ր պատգտե յոսօն խէվ
ճլնտէն նաչի գաչարը ամնլու տէնիլէն փուճփերէսճ
լերին էյալէթինե ։

Այաղար գալ պուրատե տլլահրն չերիյաթընե ։ պիրա
նիձէ քի յոսօն զատտարլգ պիրլե քէնտի գարնտա
շը ունիայը քահանայապետլիքտէն իխրաձ էթտի ։ քէն
տի տախի մենեղաւոսուն եկտի իլե իխրաձ օլուպ՝ մէձ
պուր օլտու տիյարը ախէրե փիրար էթմէկե ։
Վէ լաքին հալ պու քի ՝ մենեղաւոս տախի վատ էճ
տիկի մեպլաղըն թէքմիլէն էտասքնե գաստըր օլմազ ։
զերա մալի միրի իւզերինե թային օլան սուստրատոս
նամ պին պաշը (օ՛ քի երուսաղէմին գալեսինտե մու
հաֆըզ իտի) պըլտգմազ քի մենեղաւոս էհալիտէն
ագչէ ձէմ էտե ։ իմտի մասնահաթ անտիոքոսուն մայ
լնւմի օլտուգտե ՝ մէզպուրլերի հուզուրինե չաղըր
տուպ՝ մենեղաւոսու քահանայապետլիքտէն իխրաձ էչ
տէք ։ վէ սուստրատոսու տախի գըպրըզըն իտարէսինե
իրսալ էտիւպ՝ մենեղաւոսուն գարնտաշը լուսիմաքոս
նամ քիմսէնէյի քահանայապետ նասպ էտեր ։
Օ՛ էսնատե անտիոքոս՝ թէրսխա վէ մալը տէնիլէն մէմ
լէքէթլերին իրատընը քէնտի օտալըղընգ մայէչէթինե
թային էթմիշ օլմազ իլէ ՝ եհալինէն պէյնինտե նիզա
հասըլ օլուպ անլերի թէսգին էթմէք իչխուն ՝ պիր
նէձա թէրսխա զարատճընե կիլճտիկինտե ՝ անդրոնիկոս
նամինտե սէվիկիւլե ըձալինե իհալե էտեր ձէմաե
թին իտարէսինե ՝ վէ մէզքիւր մենեղաւոս՝ քի ման
տուպ սէպէպինե վարլյէթինե թէլեճ էթտիքտէն մայ

Digitized by Google

ան՝ ըեզալեթ պիրլե տախի մանսուպտան իսրաէլ օ֊
լունձե ։ պիր թագրիպ տաշարըն ալթուն թագըմէբինի
ջալուպ պազըէբինի մէզքիւր անդրոնիկոսա վէրիր՝ քի
անի քենտինե չէլպ ետե ։ վե պազըէբինի սաթուպ
ագչե ետեր ։ Անձագ՝ պալատե զիքը օլան ոնիա քա֊
հանայապետ՝ քի գարնտաշը յատանուն շերբինտէն գա֊
ջուպ դափնա գալէսինտե հրնիզ օլմուշ իտի ։ վե֊
նեղաւոտուն տաշարտան չէյ չալտըղինի տուլյուպ՝ անկ
չէտիտ իթաապ եաղար ։ Օլ պատե մենեղաւոս անկ
կիւչենմէկ իլէ ։ անդրոնիկոսա բիչա ետէր քի անկե
եօլտիւրե ։ ՚ տախի եէմին ետերէք ֆենտո իլէ ոնիայը
ինանտըրուպ՝ գալէտէն տիշարը չզգաստղինտե ։ տեր
հալ եօլտիւրիւր ։ վե չիւնքի ոնիա ֆագիւեթլիւ վե ա֊
լիմ պիր քիմսե իտի ։ պախտուսուս՝ չիւմիւսինին ինանմ
տե չէբեզիլ օլմադ իլէ ։ անթէքեա եհուլիսի ղալեթ ա֊
ձըր ունի ։ Ընտիղըոս տախի թէրսխտէն տեռնիւպ կէչ
տիկինտե ։ ոնիանըն նահագ եէրտե եօլտիւ կիւնիւ տուլ֊
ուպ՝ աղլատըգտէն մատե ։ զալըմ անդրոնիկոսու չէ հէ֊
րին լէյնտե րեզալեթ պիրլե կէզտիրէրէք՝ ոնիանըն եօլ֊
տիւկիւ եէրտե չէտիտ իսթէնձէ վէրիւպ հեկլուսթ ետեր ։
Զագաա անտիղըոս՝ հէր նե մըգտար քեօթիւ իսետե ։
պու պատե իչրույլե աստալեթ եթտի ։

Զաստատար անդրոնիկոս հեկլուսթ օլտուգտե ՝ մենեղաւոս
նահչար գալուպ՝ գարնտաշը լուսիմաքոսա իլե եէք տիլ
ըլարագ եէնե տաշարտան մալ չալմաղե պաշլար ՝
լեր ։ վե չէմահէթ տուլյուպ լուսիմաքոսաուն իւզերինե
հիւքմ էթտիքլերինտե ՝ մէզպուր իւչ պին հալարտա
պուլիֆեսի չէմ ետիւպ եհալի իլէ չէնկ ետեր ։
Եհալինին էլինտե ՚ վագըթ հազըր սիլահ պուլունմա֊
տը իսետե ՝ քիմի դաշ քիմի ասիա իլէ վե քիմի զօմ
քագ վե գում ալտրագ՝ լուսիմաքոսու այնագ ալթը֊
նե ալուպ եօլտիւրիւրլեր ։ պու սեպեպ իլե եհալի՝ ան֊
տիոքոսա իւչ պատէմ իրսալ ետիւպ՝ մասալահաթը պէյ֊

Digitized by Google

ան եղծտիքերկնատե , գաւապահաթ մեռնեղաւոսուն իւզէ
րինտե գաւրաւ գըլտը , լաքին մէզպուր ագչէ վերմէ
իւէ խեղաս օլուպ՝ մէղքիւր իւչ ատէմի եօլտուրիւը
լէր , վե անլերին նահագ եկրինե եօլտուկիւ աշխքեաթ
օլմադ իւէ , եհալի աճչուպ ազիմ իզդէթ պիրլե տէքն
ճտերլեր անլերի , վե մեռնեղաւոսու եկնե իրսալ ճաէր
լեր երուսաղէմ քէնտի մանսուպլինէ ։

Վէ չինքի անտիոքոս՝ (պաղատե զիքր օլտուղի մէն
վաղ իւզրե) մըտըղ ալմադ իսթեր իտի , օ ԷՃՒատէն
պերլեն վէ պահրէն ղայթե Ճէսիմ ատքեր իւէ կի
տիւպ ջոզ ատէմ գըրար , վե փատիշահը գուջըրուպ
զապէճ ճտեր մըտըղը ։ ՀՄԻ ։ Ռ ։ ՌԸ ։ Մէղպուր տահա
մըտըրտա իքէն , հիքմէթ ուլլահ երուսաղէմտե կէօյ
ևիւզիւնտե ղայթե հէյուէթլիւ ջոզ ատքեր՝ ահլը վէ
հայատ ալթուն թաղըմ իւէ տօնանմըշ ալիւր սիլահ կէօ
քիւնիւպ՝ պիրի պիրի իւէ Ճէնկ իւզրե օլտրագ կէօ
նակէօն կիւեւիւլթիւ ատի իշխտիկիր ճտի , պու եկրա
մէթ գըլըգ կիւն սիւրիւպ Ճիւմլե եհալի անի աշխ
քեաթ կէօրմէկ իւէ , հէր պիրի պիր կէօնկ մանե վե
րերէք՝ (ալլահ խայիրե թէպտիլ եթմէյն տէյու) նիյ
ազ եթտիւէր իսետե , երուսաղէմին իւզէրինէ ազիմ
ղաղեպ զօհտուր ետՃԷկի լա չիւմկե ապէյան իտի ։
Պու խուսուստե Ճիւմլեսի խէվիթ պիրլե գաւաւէթ
իւզրե իքէն , անտիոքոս փատիշահ եօլտու տէյու
պէյնիլ նաս խիլտիթը լինճա ազիմ թէվաթուր օլտու ։
Պու պապաե զամն օլունուպ քի՝ Ճէմաէթ միւսթէ
րի՛ օլուն տէյու , երուսաղէմին պիւյիւքլէրինին թէղ
թիյի իւզրե իտի պու միսիլլիւ խիւտի ։ լաքին մէզ
պուրլեր՝ եթտիւէրի քէօթիւլիւկի կէօրե պէրլէրինի
պուլաՃագ օլմադ իւէ , պապատե մէղքիւր յատօն՝ ։
քի ամօն էյլէթինէ գուշմէշ իտի , փատիշահ եօլտու
տէյու գանըը գաթիլ պին ատմ Ճէմ էտուպ՝ ատնան
տէշ կէւիր երուսաղէմին իւզէրինէ ։ Օլ պապատե մէղ

Digitized by Google

քիւր մեռնելուս՝ խեչիքինտէն նայի գալիլէ գաչտերը տէ, ղատտար յատան մէրէքէթի սահիպսիզ պուլուպ՝ ղայէթ չօգ ատեմ թէլէֆ էյնախ իսէտե, նիհայէթ էհալի չէ Լ օտարդ անչն ատէմէրինի գըրուպ գաչըր տըզ լէրինտե, եէնէ ամօն էյալէրինէ ֆիրար էտէր ։ Լաքին անտե տախի ըահաճ տուրմայուպ՝ արապալարըն արեւտա նատ վատիչահրնըն ինտինտե խիյանէթի գա֊ հիր օլմադ իլէ, ղայէթ խէլճ իւզրե չէհիրտին չէ ֊ հիրե գաչարատ՝ ափրրի եատան էերտե հէլլաք օ֊ ատուգտէն մատե, մէզարե տախի նատեղա օլուռ ։

Լսպրեթ ա՛ղ ։ գիրա հալինե շիւքր էթմէլիւ՝ ղիյատե փայէ վէ չերեզ արղուսի իլէ ղատտարըզ էֆ աէնին սանու ըէզալեթ տիր ։

Սխալ 15 ։

Պալատե զիքր օլտուղի մէնձալ իւղրե՝ էրուսաղէմ էհալիսինին իսթիքլալէ վարտըլինէ անտինտա իշիտուպ անլերե քէտեր վէր֊ տի՛ մի ։

Ճ· Ա էրուսէ ։ Ջիրա՝ մըսըրտան ավետեր էթտիւ֊ գինտե, երուսաղէմ էհալիսի ատ օլմուշ տէյու՝ ղայ֊ եթ հըրս իլէ կէլիւպ, իսթիքպալտէ վէ ջօձուղե մէրհա֊ մէթ էթմէյնէրեք՝ էր վէ նիսպան իւչ կիւն մագէմնին տե սեքսէն պին ատեմ գըրուպ՝ վէ գըրդ պին ատեմ էսիր էտիւպ ատթարգտէն մատե, երուսաղէմի վէ ու նըն հիսարընը տախի վէրան էտեր ։ Պոնտատն գաթոլի նազար, մէզքիւր մեռնելուսուն թահրիւրի իւղրե տու֊ Ճարտա կիրիւպ՝ հիր նե մըգտար ալթուն կիւմիւշ վէ գինէթ թագտիմ վար իսե, Ճիւմլեսինի ալտպ կեօթիւ բիւր անթէքեայէ ։ Վէ փիլիպպոս նամինտե պիր քիյ մէնէկի երուսաղէմտե պէրտըգըն՝ քի Ճեմաէթի իտա֊ լե էտե, վէ լսրին մէզարտա տախի ղայէթ քեօթիւ օլմադ իլէ, տա֊ֆա գիյատե Ճեմաէթէ էղիյէթ վէրիր էհալիսի ատ՝ աէնին սանու ըէզալեթ տիր ։

Digitized by Google

խոի ։ Վէ մէզքիւր մէնեղաւոս՝ քէմա ֆի սապէզ և
ըոսաղէմոե մանաուս սահիպի օլմազ իսթէտի իսէ-
տե ։ անտիոքոս անքն երուսաղէմոե դաւրոզինի մինաշ
սիպ կեօրմէզ ։ զիրա՝ օ քի քէնոթի տինկնե վէ միլէ-
թինկ խիյանէթիւք էտեր ։ սայրիյէ տասի սատագաթ
իւզրե հարէքէթ էթմէյէնկի աշխէեար օլմազ իւէ ։
քահանայապետիքտեն իսթաշ էտիւպ գարիզին նամ
մահալէ հիւքիւմռաք իրսաշ էտեր անի ։ վէ անդիոս
նիկոս նամ քիմսենկի տասխի անքն մայինէթինկ (օգ-
ետական) թայինի էտեր ։

Պատհոս խնկիրմի պին ասքեր իւէ մաշրուֆ տուգաղոնիոս
նամինոտ զուդէթ զաստատար պիր քիմսենկ իրսաշ էտեր
երուսաղէմ՝ քի Ճիւմլէ էրքէդէրլերի գըրուպ ։ նիւսա
դայինէնսինի վէ ջոՃուգլերի էսիր էտիւպ սաթա ։
Մեզկուր երուսաղէմ կէլմիկինոտ ։ գաւլմտոքէն
քէմլիկի սկեան էթմէկիւպ՝ Ճիւմաոս էրթէսի կիւնիւ
աքքերինկ ՃէնկՃաղմի էթմէրիրը ։ վէ եահուտիլէր
անկիրը էթմէկէ կէլտիքլերինոտ ։ անլերի գըրըտըգտէն
մատ ։ չէհրիին խէյնէ տասխի աքքեր տուաղըլուգ
րաաթ կէլէնի էօլտիւրիւլըր խոի ։

Եահուտիլէր պու միսիլլիւ հչէտոի ուգուպէթէ կին-
րինֆաար օլուպ՝ ջօգ վագըթ կէչտիքտէն սօնկրա ։
անտիոքոս թէքրար՝ աթէնոքիոս նամ պիր խնթիւհա-
լը իրսաշ էտեր երուսաղէմ՝ քի Ճիւմլէ եահուտի-
լեր նօմսուս ղէնգ պիրլե փուխիւրէսէր օլուպ՝ իդա-
աե էթմէյէն հէլլուք օլաս ։ Վէ տաՃաթը փուխտան իս-
մինկ թաքսիս էտերէք՝ սեղանըն իւզերինկ փուխ գօ-
տուգտէն մատ ՝ Ճիւմլէ եահուտիստան էյլէթինկ
տե հէր մահալտե ւիուխա սեղան եափարլեր ։

Գու միսիլլիս նաՃէրի էմր Ճիւմլէյե աշխէեար օլտուղ
հալտե ՝ անլեր քի էզ գատիմ քէօթիւ ֆէյրէ իւզրե
խոիլեր ՝ մէզպուրտըն էմրինկ իդուաե էտերէք նօմ ՝
տաւ ֆէրք պիրլե՝ փուխիւրէսէրինկ քէօթիւ ա ՝

Digitized by Google

տեղերին ինչպա եղծանիները իսկոտե , ալլահըն իզգեթէ
նի սագլայուրագ նօմօս ինչրասը զայրեթլինուե օլանլե-
րին՝ քիմի չեօլ մահալլերե ֆիրար եուէր , քիմի տաղոն
կեօնակեօն իսքենճէյե մերտլիք իւզրե թահամմիւլ է
տիւագ՝ նօմօս ուղրունե եշխոտի սիյասեթ իլե եօլմե կե
րագի օլուր իտի : Ջիլրա անտիքոսուն գարագընտէն
պու մասլահաթըն իւզերինե թային օլան մուպաշըր-
լեր վագըթ վագըթ թէֆթիշ ընդմաղ իլե , քիմանե
գատըր օլամագ իտի Ջիւմաա երթեսի վե պայրամ
կիւնլերինի նօմօս միւճիպինճե սագլամաղե , եախօտ
օղլունու սիւննեթ եթմե կե , պաղտուսուս քի եահուտի
անըլմաղե , զիրա հեր մահալե աստմ իրսալ օլուն-
տու քի՝ Ջիւմլեսի փուԹլերե գուրպան եուէ , վե քիմ
քի եթմեզ իսե , հեման անինտե գըլըճտուն կեշկ :
() վագըթ իքի նիսա՝ ջօձուգլերինի սիւննեթ եթմիշ
օլմաղ իլե , մեզպուրեկլերինն հագգընտե քեաղըտ եա-
պուպ թեշեքքի եթտիքլերինտե , անլերի հուզուրա
կեթիրիւ՝ վե ջօձուգլերի վլախտեկլերինին մեմլեթին
տեն ատուպ՝ ըեզալեթ պիրլե մեյտանտե կեզտիրտիք-
տեն մատե , չեհիրին պետենինտեն աշաղը աթարլեր
անլերի : Վե պագըլերի Ջիւմաա երթեսի կիւնլինե
սագլամագ արզուսի իլե՝ եագըն մահալլերտե օլան մա-
ղարալերե ֆիրար ետիպ կիզլենտիլեր իսկոտե , տուլ-
տուգլերինտե աթեշ պըրագուպ անլերին Ջիւմլեսի
նի եագար իտիլեր :

Ֆիլհագիգա՝ ալլահըն գօրգուսունու գալալլերինտեն
խթրաձ ետենլեր նօմօսու թեերը կեթտիլեր , լաքին ջօձ-
լերի տախլ՝ ալլահտան խէվֆ ետերեք՝ նօմօստ մուզայ-
իր հարեքեթտե պուլունմայալմ տեյու՝ բիզա օլուր ի
տիլեր գալըմըն ելինտեն եզիյեթ չեքիւպ եօլմկե :
Ինձե քի անթեքեուտա եղխազար նամ թօգատն եա-
ընտա ֆագիլե թիլու՝ ալիմ՝ վե ղայեթ մեօմեպկը պիր
քահանանըն՝ եաւաշա իլե Ջեպրի աղգընը աչուպ՝ ե-

Digitized by Google

մօսա մուղայիր խընդիր էթի եէտիր ՚ի՛ք խաթերդեր ա՛
նէ , քի Ճահիլդեր կՃօրիւ՚ Ճի՛մէհի պիրտէն նօմա՛
տու Թէրք էտէլեր ։ Վէ մէղպու՛ր սիյասէթ իլէ էօլ՛
մէկէ ընդա օլուա՛ նօմսատ գարշը Հարէքէթ էթմէք
իւՃէմէտիկի Հալտե , տերլէր քի՛ տուրԹէն պիր տէ՛
ֆնա Թատհուտ ՚ի՛լէ վատալահլն էմրինի , տանա պուշ՛
գա էթ վէրելիմ՛ քի խէլատ օլսըն ։ Ֆիլհագիգա՛ ա՛
նըն ինՃիլեար ըղինէ նազարէն պու միսիլլիւ բու Լասէթ
վէրտիլեր իսէտե , Ճէվապ էտեր քի՛ լայըգ տէկիլ
տիր պէնիմ տերեՃէվի՛ նօմսա խուստուսինտե միւբայի՛
լէք պիրլե միլէթիմէ իւէթիւալ վ՚էրիւա՛ եզիւազար Թօփ՛
սան եաՃըտե միուՃիհէսէթ օլսուս տէյու՛ տիւանէատե
ֆէնա իսիմ պըրտագմագ ։ ե՛լէր պու գատար ուահ՛
եաՃայուա՛ ինսանտէն պի՛ք քէտեր գալսՃագ օլսամ ,
ասէրէԹտե գապ՛ը տէկիլ տիր ալլահըն էլինտէն իսէլաս
օլմագ [1] ։ Նազար էյլե եզիւազարըն ֆազիլէԹինի ։ զի՛
քա նօմսատ մուղայիր Հարէքէթ էտերէք քեսԹիւ ի՛
սիմ իլե եաշամատան իսէ ։ սի՛յասէԹ չէքերէք մէրտինէ
իլե էօլիւագ սայիրլերինէ ֆազիլէԹ էօրինէկի օլմագե ար՛
զուքէշ օլսուս քի՛ անլեր տահի ԼզիլէԹտէն ՚ի՛ք էօլիւա՛
տէն խէլ՚ը էԹմէ՛ կ իլե ալլահըն նօմսատունու Թէրք էԹ՛
մէյէլեր ։ վուԹիւերեսիԹլեր անըն պու միսիլլիւ Ճէվապ՛
լերինի իՃինՃիքտե , զայէԹ հըրսլանաւագ չէտիտ սէյ՛
ատէԹ իլե էօլտիւրուլլեր անի ։

Գլե՛ ՊատՃ հու՛ , ֆազիլէԹլիւ պիր նիսա դուՃուագ՛ (քի ա՛

---

1 Ո՛չ արժան . ո՛չ պատշաճ ասէ՝ մերոյ չափս հասակի կեղծաւորութիւնս մտանել ՚ի սրբութիւն խոստովանուիս . իցեն բազումք ՚ի մանկտոյ այսի . որք . . . գայթակղեցան . և զայս խիղճ մտաց և կեղտ անուն ծերութեան յաշխարհի Թողից , իսկ արդ՝ եթէ ամենևին նայլևս ժամանակս կենաց ընդհատիցեն ինձ՝ և ՚ի ձեռս մարդկան ընաւ այլ ոչ մատնիցիմ . սակայն ՚ի յաւիտեն ևից ՚ի մշտնջենաւոր ձեռաց անտի՝ ո՛չ կենդանեաք , և ո՛չ յետ կենդանութեան ատրեք վախչիլ կարիցեմ ։ 2 Սամ . 6 . 24 ։

Digitized by Google

նըն իսմի չամունէ խոխ տէնիլը) եէտի կէնձ էվլատը
իլէ՝ անտիոքոսուն հուզուրինէ կէօթիւրիւրէը՝ քի նօ
մայա մուզայիր խընգիր էթի եէտիրիէը , վէ էկէր եէ
մէզիէը իսէ՝ կէօնա կ՚էն սիյասէթ իլէ էօլտուրէիը ։
Ֆէհմէլէ մէզպուրէրին իկիտալիկինէ , զիրա նէձէ քի
պալատե մէզքիւր եղնազար՝ ալլահըն իզզէթինի սազ
ըյուզ ձիսմանի էօլտամէն պիրան խէվի էթմէտի ։
պունէր տախի եէտի գարնտաշ՝ պիլ իթթիֆագ եէր
տիլ ողուզ վէ էպէտի խէվի էթմէյուզ՝ անէրտէն
պիրի ձէվապ էտէր քի , նէ տուրուզ սիւռ էտէրսիզ
նիզ , պիզ էօլմէյէ հազըրըզ , վէ փէտուրէրիմիզին նօ
մատունու թէրք էթմէյիզ ։ Պու ձէվապա անտիոքոս
ղայէթ կիւձէնմէկ իլէ , սիյասէթ ալէթէրինի հազըր
լատուզ՝ անըն տիլինի քէտիրտիքտէն մատե , պաշընըն
տէրիւինի տաքի իզզիտ եիւղիւնէ ջէվիրտի ։ պա
տէհու՝ այագէրինին վէ էլլէրինին գնարմագէրինին ու
ձունու քէտիրիւ՝ վէ գըզկըն եաղ թաւասընէ պըշ
ըատուզ խաշլամազ իլէ էօլտիւրիւը անի ։
Ղատտար անտիոքոս պու միսիլլու խակկնձէ վէրին ի
տի քի՝ անըն գարնտաշէրի խէվի էտիւզ՝ նամագերինի
թէրք էտուէը ։ ըարկն անէր՝ ալլահըն գուարթէինէ
ուամուտ պիրէ էպէտի խէվի էթմէտիրէրինտէն մա
տե ։ վալիտէէրի իլէ պէրապէր տաճա գիյատե պիրի
պիրէրինի թէսէլլու էտիւզ՝ վէ պիրի պիրինէ զայրէթ
վէ նասիյհէթ վերիւզ տէրէր քի , մէրտիկ իլէ էօ
լիւզ ձանը՛ըզը խէյաս էտէլիմ՝ զիրա ալլահըն ինտինա
տե զայ օմնըզ չէքտիկիմիզ էզիյէթ [1] ։
Իքինձ՛ինի տախի սիյասէթ եէրլինէ կէձիքիւզ՝ սիւ
ալ էթտիքլէրինտե ։ նօմօսու թէրք էթմէմ տէյու

---

1 Ակսան էզբարքն ընդ միմեանս մարբն հանդերձ վիթարել և ասել ։ քաջութեամբ մեւցուք ։ զանուն և զոգիս ժառանգեցուք ։ հայի տէր ած ի ձգնութիւն պատերազմի մերոյ ։ և ի ծառայս իւր միթարն ։ 2 Մակ ։ 7 ։ 5 ։

գաթի չեվապ եթմեկ իլե , անե տախի եվվեկլքինե եՁոտիքլերի իսքենՁելի վերմեկե պաշլաստզգերի հալատե , անտիոքոսա տեր քի , եա քիպիր՝ սեն զանն եՁ տեքսին քե պիզե եօլտիբրիւրսիւն , լաքին պիզ քի նօմօս իչեւն եօլեւրիւզ , ախրեթատե եպեսի եօմիւրե լայիգ օլուրուզ ։

Պատեհու՝ իւչեւնՁիւսինի կեթիրիւպ տիլինի ուզաթ տետոիքլերինտե , անիտե տիլինի ուզաթատզգտեն մատե , ելլերինի տախի մերտլիկ իլե ուզատզը՝ քի քեսսինլեր , անտիոքոս անըն չեեսրեթինե նազարեն թաաՁիւպ եթտի իսետե , ղաստաարլըգտեն կերի ատրմատզ ։

Ֆիլհագիգա պու միսլիլե թահամիւլտեն խարիՁ կեօ նաակեօ չետիտ սիյասեթ իլե ալթըսընը եօլտիբրիւպ՝ եետինՁիյի տախի , օ քի հեփիսինտեն քիւչիւք իտի , իսքենՁելե ատնտուգլերինտե , անտիոքոս աՁլյարագ՝ թեսելլա ատրեթի ջօգ չեվապլեր իլե՝ եեմին ետեք անի ազամ փույեյե վասըլ եթմեկե , եկէր նօմօսու թերք ետեր իսե , մեզպուր՝ անըն չեվապընը գա պու եթմետիկի հալտե , վալետեսինե իպրամ ետեք՝ քի ջօՁուղլի իսքեւոթ ետե ։ Լաքին մեզպուրե՝ նիՁե քի մոգաստոմ ալթը օղլունա զայրեթ վե նասիյհեթ վերիր իտի՝ քի իսքենՁետեն վե եօլիմտեն խավֆ եթ մեյլուպ՝ մերտլիկ իլե ալլահըն ուղրուրունա գան տեօ քերեր , քեզա՝ քիչիք օղլունա տահա պի յատե զայ րեթ վե ումուտ վերիր՝ քի խավֆ եթմեսին իսքենՁե տեն , իլլա քի ֆիքրինի ալլահա վերիւպ գարնատաշեն րինտեն կերի գալմասըն ։ Օ պապատ ջօՁուգ՝ հաստաս լարտա տեր քե՝ քիմե պեբերելիւպ էլլեհիրսինիզ , վատեհ շահրն եմրինի տիյնեյիՁեք տեկիլիմ՝ լիլա քի վեետե քիմին նօմօսունա իղատաթըմ վար տըր ։ Պունատան գաղ թի նագարը , անտիոքոսա տուախի տեր քի , սեն՝ քիպիրը վե քեօթիւ քինե , պիզե քի պու քեմինլերերի եթ տըն , ալլահըն էլչիտեն խեչլատա օլամասըն , վե պիզ քի

սատան ֆռեներից՝ եպիսկոպոսին վարձել օրերուզ · զի
նա ալևոհա ուսուցաւ մեզ նիւյազ ետերից · մեզ տասնից պուճ
միսիլիս Ձեվաղեր սեղմելովիկի հալտե , անտիոքոսուն
գալպի հեր նե գատար գըրըլտը խեփտե · նեփտի գա-
րընտաշ եդբտիլ քեղտի էմրինի այաք սլթընե ատըզ-
լերի իշիւն կիւ Ձենիւպ , տահա զիյատե իսքենձե իլե
եզատիւրտիւր անի · պատճհու՝ վալիտեղերինի տակից
ղույեթ չետիւս եզնիւթ իլե հօլտիւրիւրլեր ·
իոզչա միւսահապա էլլե պուրատե ատևոհըն գուտրե-
թինի · զիրա օ ոերկձե գուվվեթ մե Ձեսարեթ մեր-
ու անլերե , թաւ քի Ձիւմլեսիտե թահամմիւլտեն խա-
րիձ իսքենձե իչինտե ալի խեվեթ տուրուպ՝ խեփտո ·
Հաղըմ տեյտե եպիտի րիձա մե նիյազ եթմեհիքլերինի
տեղն մատե , անտիոքոս քի անլերե թաղթինե հտերեզ
ուղիմ գնալե վատ հտեր իտի , գատարը եթմեհիւլ՝ ա-
նըն նիւպլինե գարըզ հեր պիրի պիր կիօնե թահզեր մե
աղեր Ձեվապ հտեր իտիլեր · ապահուստա քի ատևոհըն
ինայեթինի մե աստուղթինի աշխեհատ թագրիր հտե-
բեզ · ախրեթտե ալի նիհայեթ հօմիւրեզ վատըմ օղա-
Ձուզերինե ուսուցաւ հտերըզեր · նիձեզ քի ալեյան տըղ
մահալինտե ·

Ֆիլհագիգա՝ ազիզ քիթտաւ մեզքիւր եչտի գատրըն
առաչըն ֆահղիլթինի մե ակրոտիկինի հեր նե գատար
մեհտ հտեր իսեփտե , անդերին վալիտեսինին իմհիգա-
քընը մե Ձեսարեթինի տահա զիյատե մեհտ հտիւզ ·
հէքմե թնի վալիտե իանի իլե ատևոհ անի [1] : Հիրա հմ-
ատրինի ֆահղիլե թատրիգերինտե թեքմահիչե հտիւզ
ազիւ թտիւքտեն մատե , մեհտուհնիչեթ ալրնե եչտի
քի հօլտեմտեն գօրգմասընդեր տեյտե ատևոհ զալրեթ

[1] Ըստ առաւել բարեաց յիշատակից արժանի՝ մայրն սքանչելի ·
որ զայնպիսի չէօձն որով ի յիւրում խորտակալ ի միում առաց
ժամանակի՝ վասն յաւտոյն ՅՈ · 2 Մեհ · 7 · 20 ·

Digitized by Google

մեջբերությունները, որոնք ցույց են տալիս, որ Աստված ամենակարող է, ամենագետ, ամենաողորմած, ամենաարդար, ամենաիմաստուն, ամենաճշմարիտ, ամենաբարի, ամենաստեղծ, ամենակենդանի, ամենատես, ամենալսող, ամենախոսուն, ամենակամ, ամենահաճո, ամենահոգատար, ամենահարուցիչ, ամենաարարիչ, ամենակերտող, ամենաձևավորող, ամենաբարձր, ամենաբարձրյալ, ամենամեծ, ամենահզոր, ամենահաղթ, ամենահաղթական, ամենահաղթող, ամենահաղթանակ, ամենահաղթանակող, ամենահաղթանակական, ամենահաղթանակական, ամենահաղթանակական

քի Թեոպէյե կելնէ իսլահի նեգա օլաղը ։ լաքին ան
տիոքոս քիսիրըլենեղրեք զանն ետէր իտի՝ քենտի
դարպալ տեսնի իլե գատըր օլտու անլերի Թէքտիր եԹ
մեկե ։ պախուսուս տերեձէյի աստալեԹտէն Թարեձ
զատտարըղղե մեղ եԹտիկինտե ։ ալլահ եահուտիլերե ։
եաղտըմ եԹմեկ իլե անտիոքոսուն դարպաղը լինդրազ
պուլտրագ՝ նիհայեԹ քենտի տախի զայեԹ չեուտ իս
քենձէյե տիւշնալ սեզիլ հալ լուզրե՝ պերրու եապան
չեօլտե հելլուզ օլտու ։ Ջիրա օ ֆսնատե զևլինին ձին ։ Մաֆ.
սինտեմատաԹի նամինտե զայեԹ մեօԹեպերը պիր քի Գլ.Բ.
մեկան ։ (քի անըն պեշ իվլատը վարը իտի ՝ յօհաննես՝
շմաւօն՝ յուդա՝ եղիազար՝ վե յոսիեաԹան) երուսաղեմ
տե կերեք փուԹփերեսԹլերին՝ վե կերեք նօմօսա
մուզայիր օլան եահուտիլերին քեՀԹիլ հարեքեքինին
կեօրիալ Թահամմիւլ ետեմէտինկինտեն ։ էվլատլերի ի
լե վարուզ մունզիմ՝ տենինկեն մեմլեքեԹտե սաքին օլտու
իսետե ՝ միլլեԹինին սեֆիլ հալինե՝ տուձարըն վե ե
ըուսաղեմին տիւշմանլերինե կեչտիկինե եաս ետերէք ։
ազիմ գատատեԹ ոխրըե եսմապլերինի երուԹուպ չուլ
կինսիտիլեր ։ վե անտիոքոսուն ատեմլերը օ մահալե
տոխի վարուպ՝ փուլԹա գուրսան ետեձէք օլտուգլե
րինտե ՝ անե չօգ մալ վե փայե վատ ետերեք տերլեր
քի՝ վատիշահըն եմրինե կվվել սեն իղատաԹ ետիպ
փուլԹա գուրսան եԹ՝ քի սայիրլերի տախի ետե ։ նի
ձէ քի ձիւմլե եահուտի եյատեԹլերինտե վե երու
սաղեմտե եԹտիլեր ։ Օլ պատե մատաԹի իւձե սես
իլե բետտի ձեվապ իւզրե տեր քի՝ անլեր նօմօսու
ԹԷրը եԹտիլեր եսետե ՝ հաշա քի պեն ոչենիմ եվ
լատլերիմ՝ վե գարնտաշլերիմ նօմօսու ԹԷրը ետեմիմ ։
պօե միսիլիւ քելամ տահա մեղպուրնուն աղզընտե ե
քեն ։ եահուտինին պիրի հեմտեն իլերի կելիպ փու
Թա գուրսան եԹմեզլե օլտու ։ Նահազար եյլե պուրատե
մատաԹինին ձաղլեԹինե ՝ ղերա ալլահըն եմրինե մու

Digitized by Google

զայիր Տարէքերի կեօղտիւկի Հալտե , զայկէ Հըրդ
լանուս՝ Հօլքեսինտէն վիւՀտուի պաշլար Թիմիրեմի
կե , վէ պիր կեօնկ Թահամմիւլ եաեմիչերէք՝ անիտե
մէդքիւր եահուտիյի այազ ալճընկե ալուպ Հեվլաք
էթտիքտէն մատե , վատիշահըն դարագընտէն կելկ
ատմի տախի Հօլտիւրիւպ՝ փուԹու զըրար , վէ փուԹ
խանէյի եզդար [1] , պախեւսուս՝ քիմ՞քի նսմօսու ստգլաց
մադ իսԹեր իսե , ատտրմընըզա կէլմին տէյու՝ նիտա կ
տէրէք , էշեալերինի անտէ ալըրադուպ չեօղե ֆիրար
ետերլէր : Մեզպուրուն՝ նօմօս զայրէԹի իւզրե Տարէ
քերի պահիր օլտուգտե , եահուտիլերտէն չօգլերի
անլէր քի ալճահրն իդուսաԹընտե իտիլըր , եվլատ ը Հա
Հիլէրի վէ ՀայվանաԹլերի իլե վարուպ անլերին նա
նընտե սաքին օլուրլար , պաղըլերի տախի՝ անլէրե նա
զարէն զայրեմէԹ կելմէպ ԹերԹըքի վէԹան պիրլէ՝ սայիր
չեօղլերե ֆիրար ետերլէր : Վէ վատիշահըն դարագընը
տէն Թային ալան Հիւքիւմտար՝ օ քի երուսաղէմտե օ
ԹուրուԹ իտի , վէ տախի սայիր փուԹփէրտօմլերը
մասլահաԹը տուդտուդլերինտե , չեօղե ֆիրար ետինլե
րե ան տուրքերի իլե խաստեր կնճտուեիրլէր՝ քի պարե
պուռնտան ոգեալէ վատիշահըն էյրինե իդաատ եթմէ
լեր : Մեզպուրլեր իդաատ էթմէյինճէ , սայիր կիւնտե
անլերին իւզրինե վարմադա Ձէնսարեթ ետեմէյիւպ՝
Ձիւմատա երԹեսի կիւնիւ ատիանուզ պատուպ՝ պին ա
տեմ Հօլտիւրտիւքտէն մատե , չօգլերինի տախի դուշ

---

1 Ահն ինչ նորա բանքն չի բերան էին , այլ մի ի հրեից անոնք յանդիման ամենեցուն յաւաչ եկաց զոհս մատուցանել . . . երբև ետես մատաթի , ի նախանձ բարկութեամբ էրդեցաւ . երկ կամունք իւր զդուշանի հարան . և մի եղև սրտմտութիւնն . . . զոտս արձակեաց և եհար զերեխայն և անդէն սատակեաց ա աւաչի բաղնին , և զայրն որ արդանի հրամանաւն տաճնապետէ զղոհն մատուցանէ՝ անդէն սպանանէր , զբազինն կոթծանէք և զմեհեանն աւերէք . 1 Մակ . 2 . 23 .

թուպ եսիր ետեղլեր ։ վէ անլերին հայլէանաթլերինե
աղբղլեր ։ զնրա նամնատ մուզայիր հարեքէթտե պու
լունայալը ։ տէյու՝ եահուտիլեր չիւմնա երթէսթ կիւշ
նիւ ձեռնէ էթմէյիւպ ֆեգաթ պիրի պիրինէ զայրեթ
վէրիր իսթիլեր ։ Մեզքիւր մատաթի՝ Ձհմանէթին պու
միսիլլու քետերէ օղրատողինի տուլյուգտե ։ մէշվե
բեր ետիւպ գարար վերիլէր քի՝ քենտիլէրի Ձիւ
մնատ երթեսի կիւնիւ տիւշմանլեր իւզերինէ վարմայ
ուպ՝ տիւշմեն էկերը քենտի իւզերլերինէ կէլիր իսէ ։
կերի տուրմայուգ Ձեռնէ ետելեր՝ քի Ձեմաեթ թեկ
լեֆ ալմասըն ։

Ա՝ատաթինին Ձեմարեթի՝ Ձիւմլէ եահուտիլերէ պէյ
ան օլտուգտե ։ ջոզ քիմսանելեր՝ անլեր քի սլլահըն
իզզեթինի սագլամագ արզուսի իլե տայիմա նամնա զայ
բեթի իւզերէ իսդիլեր ։ անլեն եանընէ կելիւպ Ձեմ օլուր
լեր ։ Օլ պատատե մեշպուր՝ անլերէ պու՝ օլուպ Ձիւմլէ
սի եէք ալլ սլահըն լինայեթինէ ըսմուտ ետոերէք՝ ա
զիմ Ձհաարեթ պիրլե տիւշմանլեն իւզերինէ վարուպ
գըրարլեր վէ գաշըրըլըբ անլըր ։ Պու սուբեթ իլե
մատաթի՝ տիւշմանը թեքտիր ետիւպ՝ վէ անլերին
վուրլերինի գըրուպ՝ վուրթսանեկերինի տուխի վերան
եթտիքտեն մատե ։ Հեր եերտե նամնատ Ձեքա եթմէկ
իլե՝ վատիշահըն էմիրինի կէրի պըրագտըրըր իտի ։
զեքա օ քի սլլահըն իզզեթինի սագլայարագ տայիմա
նամնատն Ձեքրաը զայրեթինտե օլտուգ ։ սլլահ տաֆ
անե եարտըմ եթմէկ իլե՝ տիւշմանն անլեն կիւնիւնտե
քինգրադ պուլուգ իտի ։ Մատաթի՝ նիձե քի հայաթըն
տե տայիմա սլլահըն միձտինինի զայրեթինտե օլտուգ՝
եպէտի վիւջուտինի եսիրկեմեմի ։ քեղու եօկ Ձեկե
վագըթ տուխի՝ եվլատլերինին չաղըրտուպ թեկնայիհ եշ
տեր քի՝ նամնա վէ միլլեթ ուղրտուգնա վիւջուտլերինի
պիրան եսիրկեմեմիւպ՝ մերտլիկ իլե տիւշմանե գարշը
տուրալեր ։ քի ախրեթտե պի՛ն նեհայեթ եօմիւրե լայ

Digitized by Google

ին զալեը ։ Օ՛ էքիլտէն աքրահամըն վադխնտէն պէրու՝ ալլահըն իսմի չէրինի իչիւն փետիւլերինին եղ՝ տէքլերի ղայրեթի վէ մէրտլիկի պիր պիր պէյան եւ տեր ։ քի անլէը կիսպի Ճէսուր օլուպ՝ տիւշմանտէն խեվֆ եթմէյելեր ։ պախտուտուս լիքինէի օղլու շմաւօն՝ ղայեթ միւտեպպիլլը քիմսէ օլմադը իլէ ։ անի օ պիր էվ լատլերինին իւզերինէ փետեր մադամընտե պիւդիւք նատպ էտեր՝ քի անե իդաաթ էտէլեր ։ քեզա իւչիւն Ճիւ օղլու յոհաննէ սէրտաքեր էտեր ։ զիրու մէզպուր հէր վէՃԸ իլէ մէրտ վէ Ճէսուր իտի ։ պու Ճիհեթտէն անե մանաւաբե տէնիլտի՝ քի Ճինկէի տեմէք տիր ։

Պատեհու Ճիւմլեսինե տուա էտերէք վեֆաթ էտեր ։ վէ մովզիմ տէնիլէն մէմլեքեթտե անի տէնին էտիւպ՝ Ճիւմլե իսրայէլ Ճէմաէթի եաս ու մահէմիւզրե աղլաորլեր ։ Զիրա պալատե զիքր օլտուղի մէնվալ իւզրե ։ օ էանալեթտե տիւշմանն ղայեթ ղալիպ օլտուղինտէն մաղտե ։ եահուտիլերտէն պազը քեօթիւ քիմսէ անէլէը տաղխի Ճէմաէթին մահզ՛ինիտե իլթիհլէյե պատի հարեք քեզի իւզրե օլտուգէրինտէն՝ Ճիւմլե իսրայէլ օ տեքեզե վիերուշան հալ քեսպ եղմիշ իտի ։ թա՛ քի տիւշմանըն չէրինտէն քիմսէ գաղըր տէկիլ իտի նօմտուս աչիքեատ իզրա եթմէկե ։ Ֆեգաթ մէզքիւր մատաթի՝ նօմս վէ միլլեթ ղայրեթի իւզրե ալլահըն գաղտեթի նե ուամուտ էտերէք տիւշմանը ֆեզեհ եթմէկ իլէ՝ նօ մտուն իզրասընե գաղըր օլտուլեր ։

Սիւռէ 17 ։

Յուդա մահաբէ սէրտաքեր օլտուգտե ։ իսրայէլ Ճէմաէթի ան իւչաաթ եթմի մ ։

Ա. Ե՛թտի ։ Ֆիլհագիգա պալատե մէզքիւր մատտաթի էօլտիւկինտե՝ Ճէմաէթ եաս դուշտուպ անի աղլաորլեր ։ լինայէթի պարի՝ յուդա անտէն զիյատե

մերտ վէր ձեռուը օրուագ՝ տայեմա իշխայի փեթուհաթ
իւզուե տիւշմանըն իւզերինե ղալիագ օլարագ անչերի
քեչտիր եթմիկ լիե , ձիւմլե իսրայէլ ձեմաեթի ա֊
զիմ թեսեկլա քեսագ եթտի , նիձէ քի անքն մերտլի֊
կինի ազուզ քիթագ մուճաասըլէն զինքը ետեր ։
Ջիրա գարնտաշլերի վէ տաղի սայիր եահուտիլերը ի֊ 1Մա֊.
լե՝ քի անչեր երգ գատիմ նօմօս ղայրեթի իւզրե իտի֊ Գլ·Գ·
լեր , եեք տիլ օլուագ՝ տլեթը պէն ատեմ անքն եանընտե Դ·
ձեմ օլտուգտե , ալլահա նիյազ պիրլե անքն եարտը 2Մա֊.
մընե ուամուտ ետերեք կեձէ վէ կիւնտիւզ տեմէյ֊ Գլ·Ե·
իւզ տիւշմանքն իւզերինե պի խօլճ հիւքմ եթմէկ լի
լե՝ ձիւմլեսինի գըրար վէ գաչըրըր , վէ անչելին եեր
լերինի ալըգուագ աթեչե վուրաբաբտ , մաղլուբ զալիմին
էլինտեն խլտաս ետեր իտի ։
Յուդանքն պու միսիլլու հարեքեթինի՝ սամարիտաե
վատիշահըն դարաձքնտէն նասագ օլան ապոլնիոս
տուրուագ՝ ջօգ ասքեր ձեմ ետերեք անքն իւզերինե
կեմլելե օլտուգտե , յուդա տերհալ անե գարըր վա֊
բուագ՝ հելլուք ետեր անի , վէ ասքերինի գըրուագ թա֊
լան ետեր , վէ անքն գըրըձքնը ալուագ՝ պատեհու օ
գըրըձ իլե գըրուագ իտի տիւշմանը ։
Ի֊նդա սիւրեանի ասքերինին հիւքիւմտարը՝ սքեն տե֊
նիլէն քիմսե տախի ղայեթ ջօգ ասքեր ձեմ ետեր՝ քի
եահուտիլերտեն էօձ ալուագ՝ փատիշահըն ինտիտե
զեյատե չերեգ վէ նիհիալը քեսագ ետե ։ Վէ լաքին օ
վագըմ յուդանըն ասքերի՝ Թաձըմ Թաձըմ էդրաֆա
ջամիըլա կիճմիշ օլուագ՝ եանքնտե գալան ասքեր ղայ֊
եթ եօրկուն վէ ազ օլմագ իլե տիւշմանտան խեկմէ
եթտիլեր խաետե , յուդա անչերե զայրեթ վերիւագ
տեր քի , ալլահ գատըր տլեր ազ ատեմ երկի իլե՝ ջօգ
լերինի ալը եթմիկե ։ զինքա տեկիլ քի ջօգ ասքեր իլե
փեթուհաթ օլուր , իլլա քի ալլահըն գուվմերեթի եա֊
ե ։ անչեր քիսիրլիք վէ ղատտաալըդ իլե կեվերեք պէ֊

Digitized by Google

զի ՚ի ըրեալ էվլատ ը էյալէրիմիզին էսիր եթամչկէ , ու քին պիզ նօմօս իչիւն Ճէնկ ետերիզ՝ խէվճի կթամչկէ · ալլահ հէլալը ետեր անէրի [1] , վէ տահա ոյու միսիլ լիւ Ճէվապլեր իլէ ալլահըն գուուրեթլինէ ուժուտ է տէրճք՝ անիտէ տիւ շհանըն իւզերինէ եիւ ըիւչիւչ պիւ լէ անլ ըրի պօզտուզ տէն մատէ , էնքսէկերինէ տիւչիւ սէքիզ հիւզ աստմ գըրուպ գուսանըճք գաչըբըր : Պու պատատ ինայէթի պարի՝ յուդանըն մէրտիվկի օ տերկՃէ զահիրէ չըդտը , թա քի փուԹփ ըէսօրեր անտէն խէվճի ետեր իտիլեր · վէրտա ասլըն միսալի անըն իւսի ալէմէ հէյպէԹլի օլմազ իտի · նիՃէ քի ազիզ քիԹապ աս լանա պէնկէկէտիք անի [2] :

Սիւաղ 18 ·

Գաւառար անտիոքոս՝ յուդանըն հարէքէԹինի իչէԹտիկինտէ եաւ հուտիլէրէ քէտը էԹմի մի ·

Ճ· Ը ԹմտԹ · պուհատուտա քի՝ անկէրին Ճիւմլէսինկ տիլ քէՃտ գըրուպ՝ եահուտի միլկէրինին իսմինի տիւճ եատէն գալտըրմՃագ օլտու : Հիրա ծ տերկՃէ հըզըմ լանատուգ էօվքէյէ չըգտը , թա քի Թահդի հիւքմէն տէ օլան մէ՚ինէքէ Թէրտուն զայէֆ ջօգ ատքեր Ճէմ է տիւպ՝ Ճիւմլէսինէ գանի հէտիյէ վէրմէկ իւչ խազինկ

---

1 Քանչէրեր սիտա պնոտա յուդա՝ և ասէ ՝ գործ մի գիւրին է այ մատնել զաչպուան ՚ի չեւս ատչաւուց · · · զի ո՛չ ևՀէ բազում զօրօք յաղԹուԹիւնէ կանգնի · տալ յերկինից է զօրուԹիւն յաղԹուէ , նորա գան ՚ի վերայ մեր ՚ի հպարտուԹէ ամբարտաւանուԹէ · անօրէնուԹէ զմեզ չՆչել · զկանայս և զորդիս մեր վարել ՚ի գերուԹիւն ՝ մեք մարտնչիմք · · · վ՚ն օրինաց մերոց , և ՚ի սատակէսցէ պնոտա առաջի ոտից մերոց · և դուք զօրացարո՛ւք · քա՛չ լերուք՝ և մի՛ վանգ խոէք · 1 Մաւ · 3 · 18 ։

2 Նմանեցաւ (յուդա) առիւծոյ գործոյզ խրտվիլ · և իբրև էլորինն առիւծուց որ մանչէ · 1 Մաւ · 3 · 4 ·

Digitized by Google

սի Թիւքէնիր։ Պուռնատ գաթի նազար, եահուտիա-
տան վէրան օլուպ՝ մալի մըրի տախի նօգատան պուլմալը
իլէ, պէվբի ասքերին իտարեսինէ ազէ քինֆայէթ
էթմէդ տէյու խէվվի հատրէք ալիմէնտիչէյէ տի՝ նար
օլտու։ Օ՛ հէչլուէն լիւսիաս նամինտէ պիր քիմսէյի
քէնտի եէրինէ վէքիլ նասպ էտիւպ՝ ասքերին պըրա-
նը անէ թէսլիմ էտէր։ քի վարուպ եահուտիների գըր-
բա, վէ օղլունու (քի անլըն իսմի տախի անտիոքոս
իտի) լիւսիասըն եանըմտէ պը րադուպ՝ քէնտի գունա-
նըսըճ ասքեր իլէ կիտեր աճէմիատան էյալէթլէրինէ՝
քի օ մահալլէրտէն ազէ ճէմ էտիւպ՝ եահուտիա-
տանըն իւզէրինէ կէլի։

()Լ պապտե մէդպուռ լիւսիաս՝ իհալէ էտէր ասքերի
պտղամէոս նամ քիմսէնէյէ, վէ անլըն մայինէթինէ տա-
խի նի կանօր վէ գորդիաս տէնիլէն իլքի մէշհուր բինա-
լը Թային էտէր՝ քի վարուպ ճէմի եահուտիլէրի գըր-
լեր։ Պուռնատ տահա Թէտարիք լէզրէ իլքէն, երուսա-
ղէմտէ փատիշահըն դարպաճըտան հինքիմտար նասպ
օլան վինիպոս (օ քի ան պէշ սիւռլտէ զինբր օլտու)
պտղամէոսա խապեր էտէր՝ քի պիրան էվվէլ կէլիպ՝
եահուտիստանտէ օլան փուԹմիշերէսԹիրե իստատ է-
տէ։ զինբա յուդա՝ անլերի տայիմա գէլըպ հէյլասը է-
տէր իտի։ Պուղամէոս պու խապերի ալտըգտէ, տէրա-
հալ մէդքիւր նիկանօրու վէ գորգ իսպը՝ գըրգ պէյն
ատէմ իլէ իչտալ էտէր իտրայէլնն դօխրաղինէ։
Նազար գըլպուրատէ նիկանօրուն քի պիրլիկ նէ, զին-
բա ասքերինէ ումուտ էթմէկ իլէ՝ կէօյա քի իչրայէլ
ֆէթուհաթ իւզրէ եահուտիլերի դուԹուպ էսիր էդէ
միշ կիպի, քէնտի քէնտինէ գարար վէր՛ր՝ քի Թօգ-
սան եահուտիյի պիր քէսէ ազէչէյէ սաՀԹուպ՝ մու-
ԹաՀ օլան էվլուզ քէսէ ազէչէյի էտա էտէ, ան՝ի քի
անտիոքոս սէնէվվի քօմալըէրե վէրիր իտի։ Օ՛ հէչլ
տէն էդըրած մէմլէքէԹլէրե խապեր էտէր քի՝ Թիւճ

Digitized by Google

Ձայնեց գինվորներին ապէշ ինչ օտոսուլա կենդանուց խոսը ուզելը։ Պու մինչեւ խապէր չհասկնայ ընկերներուն, ալն Ծինաձոր գիտէ սկսնորդներուն վրան ջոդ-ման, ալն Ծինաձոր գիտէ սկսնորդներուն վրան ջոդ-մաղալ ինչ օտոսուլա կլսուածին մասէ, ասկը ինչ սայրելու տակն կիտուլ՝ պատճէ գինվորներն ատեմ, ձեմ օլուր։

Ալ չուդա՝ քի հղտացիա ջարուտ Թայնն կիմիշ խոն, նիկանօղուն հարեցներնին տուցատուգտե, Եանընտե օ-լան ասցնին ջօղերն խոչնիրնիտն նայն գատուլ, քենտի գնդաթ ալեր պէն ատեմ ինչ գալոր խոցտե, ալլահըն գուտրեցինչ ուզուտ պիտի՝ պայնցե մերնը անկերե քի խովնե կիմանգներ։ ձակատուտա՝ ալլահըն խարտյէ-մերնիսնե կիտանկն Եարտըձ պէյան Տոեր-ըն, գաղնի ուզուտ օլմասընդեր։ Պոնատան գաղն նագտ-օրուձ դուգուտ մէ ջոլ կնկինուտ՝ ալլահա պայնցե չէտու նիյաղ պէնե նետա Տոեր-ըն գատանկեն ձգնդ-իւղե օտուգներն հագտե։ Ինայնցե պարն չուդա՝ տուձմանը ալե Տոնուտ գրդատ մէ գատրդը։

Ֆիրհագուգա նկնօղ ալե օտու, լարկն անըն մայնց-նկերնե Թայնն օլսընդը՝ ասկը գուտրեցինկոնկերն ձգնդ Տոնուտ Թայնն գնդաթ չուդա՝ Թէրդատ ինչ-իւղե կէտնկերնց բլնոտ, անդերն ատկն գէդատ։ մէ օտոսուլերնին Թալ-լան Տոնուտ՝ պայնցե մերատնդը մնալ ատը։

Պատաճ մէգնօսը Ծինաձորցը՝ քի հարը ատուտ քեսը-նէմէկե կիմիշկե խոնկը, անդերն ատկն Թալան Տոեր-ը։ Վէ կիմանցերնի Թատնատան՝ ատու գատրեցը, ատկե Տոնուտ Թէրդատ ինչ-իւղե

Նաջաթ յուդա. զնորա անդեր տաճարըն ջնաիուելիկին
Եագմըշ իտիլեր. Նազար էյլե ալուբաուտ. զի ալլահ
նիՀէ Եարտըմ էտեր տօղրու գալսա իւե զբնտիկնե ու-
մուտ էտենե. զնորա սյոս միակլիս ազնի զեբեուհաթ
յուդանըն եէտի իւե իՀնրա օլտուղն Հալտե, էդրան-
տե օլան Հիւմմե ալուբիկերեսիըեր՝ անըն զօրգուստոն
տէն թիթիրեր իտիլեր. Չեղա ուշդիւր նիկատը, ս
քի քենտի ասքերկնե ուտուտ պիրլե Յօգաստան Եա-
Հուտկե պիր քեսե ադչկե ստեմատ արզուսկնուտ Ի
տի, ասքերի թեկրդ մե գերուշտան ալտուգատեն մատե,
քենտի տակի օ տերեզէ խեզկ էտեր, թա զի սեկիլ
մե տիկենէի գըլըզկնե կնտիուտ ազնի գաստակեր իւ-
րե անթեքեսայե գաշտըզկնուտ, ալատկըն գու գկկիկուկ
Լուգար պիրլե տեր զի Իսրայէլ միկրեի ալատկըն Նուհ
տուտու Իհրա էթմեկ իւե, պի քենտեր գալըր.
Ձնուտուտա զի՝ գնատկըն Եէրկնե մե՞ղկ օլան մեզ-
քիւր լիւսիաս, օ զի անթեքեատե օՅուտրուր Նոկ,
յուդանըն Հարեքեթկնի Իշնտիւգ ղայնե ազնի գատա-
մե՞ղեզ կերկնիքատը օլտու. գնորա գնատկըն մե զի
տինկե ըեկկնե մուղայկը Նոկ օլան Նշկեր. Օ՛ կՀնտուն
երեքեսի սեկե ալեքնը պկն եայան, մե պեշ պկն ալե
ը տաքեր իւե յուդանըն Յեզերկնե կեկիր. զի անտեկ Ի
թիգամ ալա. մե յուդա՝ ան պկր պկն առեմ իւե տու-
պյե տուրուտ՝ ալատկըն Նայեթկնե ուտուտ Ետերեր
Հնկ Յեզե օլտուգկերկնտե, Նեսկատըն դարատիը ալե
օլուպ՝ պեշ պկն ատեմի գերնըզմադ Նե անկլատ զի.
յուդա՝ մե անըն ատքերկ եուկտե Եօկնուտկն խեզկ
էքեմգկեր. Ֆկրկատգկա մեզկտուտ զբնտե ատքերկնկ
Յօգտուգկնե ուտուտ էքեմեկ Նե՝ մուերկտագ Նշտայկ գե-
մայաշտկնկ պկկերեր տեօղնուտ անթեքեատ դատակերկնե
կկՈտի Նսեատ. Ըեկրատա ատքեր Ըեսուսերկնտե.

լուր՝ քի եէնէ կէլիւպ եահուտիստանը վրուրա ։

Սիւալ 19 ։

Պայատէ զիրը օլտուղի մէնվալ իւզրէ , յուդա՝ քի տիւշմանը ֆէթհ էթտի , երուսաղէմ տախի մէթանէթ վէրտի՛ մի ։

Ճ· Ի էրտի ։ Զիրա ինայէթի պարի՝ տիւշման ինգլ րազ պուլտուղի հալտե , յուդա իգթիզա էտնէրը ի լէ մէշվէրկէ էտիւպ երուսաղէմ էվլիր քի տաճարը թէմիզլէյէ ։ վէ ալտհա գուրպան սունուպ՝ քել էվլ վէլ տաճարտա նամնօսու ինձրա կաե ։ վէ լաքին ծ անդ տէվլին երուսաղէմին գալէսի տիւշմէն էլինտե օլմազ լէյ , անըն եղրաիլնն ապքեր թոպլին կոտր քի տիւշ ման գաստը պլմասըն տիշարը չըդուպ քէտը վէրմէ կէ ։ վէ նէ վագըթ քի սիանա վէ տաճարա վարուպ ապիզ եէրլէրի վէրտնէ հալ իւզրէ նէօրտիւլէր ։ ղոյ էթ եաս ալ մնթէմպիրլէ ապլատըգտէն մատե , չուլ կիյինէրկէ վէ պաշլէրինէ ղօփրապ սէրմիթկէ եէր իւ զէրինէ տիւչիւպ՝ իւճէ սէս իլէ ալտհա նիտա կտէր լէր՝ քի ինայէթինի տիրիղ էթմէյէպ՝ քէնտիլէրինէ եարտըմ էթմէն ։ Զիրա վէնիր զէման տաճար տիւշ ման էլինտե գալմազ իլէ , անըն չօգ եէրլէրինի խարապ էտէրէք՝ սէզանըն իւզէրինտէ տախի փուճփէրէպէ ատէյի իւզրէ գուրպան էթմիշ իտիլէր ։ Օ՝ էչիլտիճ անըն իւզրինտէ գուրպան սունուլմասընը միհնախոլ կէօրէյիւպ սէսքէրլէր անի , վէ թաշլէրինի սագլազ լէր , թա՛ քի միչլտանդէր եէտի իլէ՝ անըն չագգընտէ իգթիզա էտէն նէ իսե պէյան օլա ։ վէ տաճարը թէք միչլէյիւպ՝ նամօս միճիպինձէ օլան ատէթլէրի իչրա էտէրլէր ։ վէ գուրպան քէսիւպ տուա էթտիքտէն մատե , սէքիզ կիւն ազիմ չէնլիք պէրլէ ալտհտանը մէնմնուն օլուրլէր ։ վէ տախի տաճարըն գափուլէրի նի՝ անլէրի քի տիւշման եագմըշ իտի , եահիալըլար ։

Digitized by Google

Պէլի տաճար թեմիզլէնիւպ՝ հեր վէճՀ իլէ նօմօս քէ
ման ֆի սապըզ իձրա օլմազէ պաշլատը · լաբլէն չիւնքի
երուսաղէմին գալէսի տիւշման էլինտե իտի , վէ մեմ
լէքէթտե տաճի եՀալի ազ օլմազ իլէ , օլմայա քի
տիւշման եէնե տաճարա քետեր վէրթ տէյու , սիօն
տաղլնտան պաշլայուպ՝ տաճարըն էդրադիլնէ Հիւսը
վէ մամուր գուլէլեր եաֆմըլէր : ՊատէՀու քեՃտու
րա տէնիլէն մէմլէքէթի մամուրլատուպ ապեր Թայինի
ֆտեր՝ քի եդումլու տէնիլէն ֆուԹփէրֆսԹէրինն դարտ
ֆիլնտան զուՀուր էտնն տիւշմանէ գարշը տուրմըշեր :
Ցուդա քի՝ պու վիւլլիւ զայրեթ իլէ տաճարը վէ ց
րուսաղէմի Հըղղ եԹմէկէ տիգաթ էտէր իտի , էդ- 1 Մաֆ.
րաֆտե օլան ֆուԹփէրֆսԹէրը իշՀաբուպ պայէԹ կիւ- Գալ.
ձէնիրէր · վէ պիրի պիրի իլէ իմԹիՀանաՃ էտէրէք
քէնտի էյալէԹլէրինտե պուլունան խարայել միլլէթինի
գուշատուպ զըրմանէ պաշլայըձէ , յուդա տերՀալ
անլերին իւզէրինէ վարմազ իլէ ինայէԹի պարի ջօղէ
բ՛նի զըրուպ Թալան էտեր · մամուր եէրլերե գաչան
օլտու իսէտե , օ մահալլերի տանի պատուպ եաքուշ
տէն մատե , տիւշմանըն ջօգ մէմլէքէԹլէրինի գապէԹ
էտերէք ամուձէ էտեր եահուտլատան էյալէԹինէ ։

Սիւաձ 20 ։

Պալատե մէջբեր ֆուԹփէրֆսԹէրը՝ խարայէձ չէմաէԹինէ ԹԷք
բար քէտեր վէրտիլըն մի ։

ձ· Ա Էրտիլէր ։ Ֆիլհագ իգա պու տէնիա տիւշման
հեր նէ գատար ջօղ Թէքտիր օլտու իսէտե , եէնէ
րատաձ տուրմայուպ՝ գաղատաղ նամ էյալէԹտե օ ։
լան խարայէլին իւզէրինէ վարմազլէրինտե , խարայէձ

Digitized by Google

նաև ջանայիր կինդուց նուէ կինանիւթ ոչ մեր ձեռն կուգայիր
Վէ յուդա դի գաղտուկ դարմանիչէ կուգուն , յորդոր
տան էյալէթինէ :
Ձիւանէսի կնօջ նիկոդիմոս՝ կնիկերուն հարցուցա-
ծին վրայ ինչ որ ըսաւ , ինչմանէք Թէոդոսի ալ
տիկնոջ մասին կրնայ ըսել , Ձէմանէք Թէոդոսի
ալ ամուսնացած էր , ինչպէս Ձիւանէսի կնօջ
նիկոդիմոս՝ կնիկերուն հարցուցածին վրայ ինչ որ
ըսաւ , ինչմանէք Թէոդոսի ալ ամուսնացած էր ,
ինչպէս Ձիւանէսի կնօջ նիկոդիմոս՝ կնիկերուն
հարցուցածին վրայ ինչ որ ըսաւ , ինչմանէք Թէո-
դոսի

աչ, տասյատ քի սիւշնան խտայեչ ձեմատեքնատեն չօշ-
կրկնի վրտրտա թեպան եչեմիշ. սկ խտսօր տեչկեչ
մչմեքնչետե տախի Ձեմ օշմուշեր. քի նկրետե հա
լատչ վեր հա, ձիւսեքնչկնի սկր կիւտե ցշտատեր.
ե ցձկետն տերատչեպ ակերկն իշգեքնկե վարտեպ.
ձիւսե երգեքշերկ գաշտձատա կիկերտեքտեն մատ
շնհկրի տախի թեպան հտիւպ ակեչշե եագատ։
Վչ չիշեր պաշատե գներ օստուկն ձչնչատ իշգե, հա
հտատիչերկն գնրատա հշեիպ հշնպ օստուպե գաշեկ տիշ
ման գտշատնեշ հտե, սկ երթեշտ կիետնե ակն երշտուպ
ձիւսեքտկնի գշրտմագ հտեձչ հտե, յտուտա ե կիչեչ մչպ
քիեր գաւիչկն իտգերկնե վարտուպ ատատչ օստուգտատ,
կեօրիտչեր քի սիւշնան սկն հկտատպ ատշեշ, սկ կիեշ
նատկեն ակեքներ կնչ գաւիչկ եշգտատա կիկեկ։
Օշ պատգտե յտուտա գրկտկ ատշեկնչե կտկեշ երգեքկն
տչյտե շայչեքե սկ գիւտպ պօրտե չատատշտատգ ձիւսեշ
տկ պկրտչն կիտա կրչ ակաչկա տտւա սկ կկյատգ կեք-
ատկեքնկատե, հկրտչեք ուգտեհ տսրշկնե ատշեկ շտկչ
կհչկշ հտեքնչ գաշտեր պաշատ կիտա եշեմիկե. յտեպա տչրտ
կկնչ կշտոկտպ կտհչեքկնատկն պատչ ատկեկ ատկտ ակտ
գ գաւիչտե օշտե հտատչեշ ձչտատեքշ տսրշկնե կչտտչ
ակրկնչ գտարշետգտատ ատչեստատե չեչ ձեքտկե կնկշ, տսրշ
տկրկնչ գտարշետգտատ ատչեստատե սչր ձեքտկե կնկշ, տսրշ
գտատ ագտատչեքկատե, գտարտկեկնկն սետչեքտ սկրտկ
մատչե գտարեքշ օ տսկչձչե չտշշտատեքշ քկնտսրեքնկե,
գտատ քի կչեշերտսրեքնկ ձիւսեշ շատգեքնկե սկտատ
ատկրկնչ գտարշետգտատ, ատչեստատե սչր ձեքտկե կնկշ, տսրշ
ձիւսեշ երգեքնկերկ գաշտձատա կիկերտեքտեն մատ
շնհկրի տախի թեպան հտիւպ ակեչշե եագատ։
Վչ չիշեր պաշատե գներ օստուկն ձչնչատ իշգե, հա
հտատիչերկն գնրատա հշեիպ հշնպ օստուպե գաշեկ տիշ
ման գտշատնեշ հտե, սկ երթեշտ կիետնե ակն երշտուպ
ձիւսեքտկնի գշրտմագ հտեձչ հտե, յտուտա ե կիչեչ մչպ
քիեր գաւիչկն իտգերկնե վարտուպ ատատչ օստուգտատ,
կեօրիտչեր քի սիւշնան սկն հկտատպ ատշեշ, սկ կիեշ
նատկեն ակեքներ կնչ գաւիչկ եշգտատա կիկեկ։
Օշ պատգտե յտուտա գրկտկ ատշեկնչե կտկեշ երգեքկն
տչյտե շայչեքե սկ գիւտպ պօրտե չատատշտատգ ձիւսեշ
տկ պկրտչն կիտա կրչ ակաչկա տտւա սկ կկյատգ կեք-
ատկեքնկատե, հկրտչեք ուգտեհ տսրշկնե ատշեկ շտկչ
կհչկշ հտեքնչ գաշտեր պաշատ կիտա եշեմիկե. յտեպա տչրտ
կկնչ կշտոկտպ կտհչեքկնատկն պատչ ատկեկ ատկտ ակտ
գ գաւիչտե օշտե հտատչեշ ձչտատեքշ տսրշկնե կչտտչ
ակրկնչ գտարշետգտատ ատչեստատե չեչ ձեքտկե կնկշ, տսրշ
գտատ ագտատչեքկատե, գտարտկեկնկն սետչեքտ սկրտկ
մատչե գտարեքշ օ տսկչձչե չտշշտատեքշ քկնտսրեքնկե,
գտատ քի կչեշերտսրեքնկ ձիւսեշ շատգեքնկե սկտատ
ատկրկնչ գտարշետգտատ, ատչեստատե սչր ձեքտկե կնկշ, տսրշ

Digitized by Google

ամեն գաստի իլէ , թէ քրար ղայեթ քիւղլիյեթլի
ասլերը ձմ էտիւ՝ կելիր ուսին տէնիլէն չայըն գալը
չըսընտե գուրար օրտուսունու : Վէ յուդա՝ անըն հա
րէքէթլին տուդուդ՝ տերհալ ջայը կէչէրէք ափանըզդ
անի պաստըղլնտե , մէզդուրլէր քէնտիլերին չաշըը
մազիլէ սիւահլերինի տակի եալտա իւզերլէրլնտէն ա
թարագ կաւնայլին տէնիլէն մէմլէքէթէ գաչարլէր ,
անձագ յուդա անի տակի էրդուդ՝ ձիւմլէսինի հէլլաք
էթտի : Պատէհու՝ օ գարապիլերտե օլան իսրայէլ ձէ
մաէթինի կեօչ էթտիրիւդ կէթիրիր եահուտատանէ ,
քի տիւշմանըն չէրրինտէն ազատ օլալէր :

Վէ չինքի ղայեթ քիւղլիյեթլի ձէմիյեթ օլտուլէր ,
եօլ իւզերինտե եփրան տէնիլէն մէմլէքէթէ կելմէքլէ
րինտե՝ հ՚ամալի գաւուլէրի գաւայուդ՝ րուհսհէթ վէր
մէզ քի չէհիրին իչլինտէն կէչէյիր , վէ լաթին մինտան
պէթիլ պուշդա եօլ օլմայուդ՝ հէր հալ անտէն կէչմէ
կէ մէձպուր օլմալէրի իլէ , յուդա թէվրազիս ձէվապ
իւզրէ խաապեր կտեր քի՝ սիզ քէտէրիմ օլմազ , ձէչ
գաթ դափրաղընըզդա պաստուդ կէչէձէկիզ , մէզդուրլէր
պիր կեօնէ խաջեաթ օլմայընձէ , մէզլէքէթի վուրուդ
վէրան էյմտիքտէն մատէ , անտէ օլան էրքէքլէրի տա
խի գըրուդ թալան էտեր , վէ լէշլերին իւզէրլնտէն
կէչէրէք աղիմ շաղլըգ պիրլէ երուսաղէմ կէլտիքլէ
րինտե , տաձարտա ալլահա գուրպան էտիւդ մէնիւն
օլուրլէր , զիրա օ գատար աղիմ ձմնկ իւզրէ օլտուլէր
իսէտե , լինայէթի պարի՝ քէնտիլերինտէն պիր քիմսէ
թէլէթի օլմատը , ձիէդաթ պալատե մէզքիւր յօսէպ
սուն վէ ազարիանըն սէպեպինէ ձիւմլէ իսրայէլ ձէ
մաէթի աղիմ գատալէթէ տիւշեր : Զիրա պուհլար՝
յուդանըն վէ անըն զարնտաշը շըմաւօնուն հ՚ետինկի
մէրտլիկէ՝ վէ անէրլին չերէձինէ նազարէն , քէնտիլէ
րի տակի չերէձ քէսդ հ՚ետէք արզուսի իլէ , յուդա
նըն թէնապհինէ մուղայիր տիւշմանըն իւզերինէ վար

Digitized by Google

Ա · ԵՒ · Բ · ՄԱԿ ՟ ՟ ՟

վիճ երուսաղէմի վաթուայ՝ ձիւմլե իսրայէլ միլլէթինին
դալըշտան կէչիւրիւքտէն մատե · տաճարը վէ երուսա-
ղէմի տախի եզգուսպ խարապ կտե : Վէ չիւնքի գօշու
իլէ կիտեր իտի · գօշույու սիւրէն ատեմ էմր էտեր
քի՝ ղայէթ չիտուէթլի սիւրէ · զիրա եօվքէսինտէն
ատպր էտէմէզ օլտու :

Նազար էլլէ պուրատէ ալլահըն ատաւէթինէ · քիպիր
անտիոքոս՝ պի ղայրի հագգըն իսրայէլ ձէմաէթինին
գըրուպ՝ տաճարը վէ երուսաղէմի վէրան էթմէք ար-
ղուսինտէ օլարագ ատէլէ կիտեր իքէն , տէրհալ վիճ
Ջուտինէ վէ ձեմի քէմիքլերինէ Թահամմիւլտէն խա
րիճ սանձը զուհուրի իլէ՝ ղայէթ բահաթսըզ օլտու ի-
ահտե , տլլահտան ղազէպ օլտուղինի ֆէրգ էթմէդ
իւպ՝ զանն էտեր քի ատեթա գապիաճ իւզրէ զու-
հուրաթ տըր իւզերինէ կէլէն սանձը : Վէ գօշույու
տահա պիյատե ատէլէ սիւրմէ կէ պաշլայընձէ , հէման
գօշու տէվրիլիպ քէնտի տախի տիւշմէկ իլէ , ձիւմ
լէ քէմիքլերի դըրըլարադ՝ հէր պիրի քէնտի էէրինտ
տէն ջըգտը · վէ պիր կէճէնէ պիյագ իւսթիւ տուրադաճագ
հալի գապմատղինտէն՝ թէձէկերէ իլէ գապտըրըլէր ի
տի ունի : Պունտան գաթի նատղար , էարաչարը ծ տէ
րէձէ գօգուպ գուրտուլանըր , թա՛ քի կէօզլէրինտէն
վէ պիւթիւն վիճձուտինտէն գուրտուլար գայնատը գ-
ուն մատե , քէօրիւ գօգունտան չիտուէթինտէն քիմսէ
Թահամմիւլ էտեմէդ իտի անըն էանըմէ վարմադէ [1] ,
պախտաւտա քէնտի տախի իւզերինտե օլան ֆէնտա գօ

---

1 Իսկ աւետարանի բարձրեալ ոեր ած ելիւ էհար զնա աներկ ոյժ-
հարուածովք . այն ինչ նորա քանք ի քերան լինէին . ցաւք
սաստիկ և անհնարինք ոսկերաց ի վեր հասանէին . և պատ-
նուէ խիթք ի վորն անկանէին . . . մինչև յաչսց անտի անօ-
րինին էատնդն որդանց բղխեալ սորսորել . և կենդանութիւ
խորով ախտին ցաւոց զանդամն ի միմեանց յօշել . և ի նո-
խոց հոտոյ զօրացն ամենայնի նեղիլ տագնապաւ . 2 Մակ . 9 . 5 .

գուլայ սապր էտեմեզ օլտու ։ Մեզապուր պու միսիլին-
եշշետտի իակինձեյե տիւշտիւկի հալտե , ագլը պաշըա-
նե կելիւսյ՝ անկլար քի եահուտիլերե եթտիկի ղատը
տարլըղե պետել տիր զուհուր էտեն զազեպ ։

Նպրեթ ու զատտար վե քիպիր անտիոքսուն սե
փիլ հալինտեն ։ ջ քի տեհնիկե վե գարայա հիւքմ եթ
մեք արզուսինտե օլարաք՝ տաշլարը տախի ալթ իւսթ
էտեյիմ տեր ինքեն , զազեպլին գարաքտեն մեձապուր ը
լուպ թագրիր էտեր՝ քի ինսանա պօրձ տըր քիպիրլին
տեն կելի տուրուպ՝ ալլահըն իզաապերնտե օլմագ ։
վե տախի վատ էտեր՝ քի իսրայել միլլեթինե հեք վեձ
իլե հիւսնիւ հիւմմեթ էտիւպ՝ անլերի ունհլ էտե ։
վե տաձարըն թագըմլերինի՝ անլերի քի ալմըշ իտի ։ եա
հուտիլերե թեզլիմ եթտիքտեն մատե ։ տատա զինյա
տե թագըմ իլե տաձարը տճատուպ՝ ձեմի իգլիզտա
էտեն մատրաիը միրիտեն վերե ։ պւսխուտա քենտի
տախի եահուտի օլուպ՝ ալլահըն դուտրեթինի ալե-
մե նագլ էտե ։

Սիւալ 22 ։

Գալատե զեքր օլտուղե ճենվալ իւզե՝ ալգիր անտիոքոս զե
պու միսիլիւ թագրիր էթտի ։ մաղմիրիմի անձա պուպ վեֆա
պուլտուճ մը ։

---

1 Անդրէաս (անտիոքոս) ուիտու դնեը ատ այն՝ որ չեր նա-
տղըմաբերց ։ շ Մակ ։ գ ։ 13 ։

հուտիլերէ ֆէրմանն եաշտը՝ քի իղաաթտէ գալալէրը ։ Ալֆ չիւնքի մէզպահլարուն անտիոքոս նամինտէ պիր օղլու վար իտի ։ քի ատէմ դարափքնէ կիթտիկինտէ անկի քէնտի վէ բիլի լիւսիասը՝ եանընտէ պըրագմէշ իտի ։ (նէյէ քի օն սէքիզ սիւալտէ զիքը օլտու) անի քէնտի եէրինէ փատշահ էթմէք իսթէյիւաշ՝ թէվապիլէ բինտէն փիլիպոս նա հինտէ պիր քիմսէյէ փատիշահլըգ թաէյնը՝ լիպասըը վէ միւհիւրինի վէրիր ։ քի անլէրի անթէքեայէ կէօթիւրիւաշ՝ օղլունու փատիշահ էտէլէր ։ Վէ քէնտի ղայէթ իսկէնտէ իչինտէ սէֆիր հալ իւզրէ պէրլի հապան եէրտէ հէլաք օլար ։ իշտէ պու տըր ղոտտար վէ քիպիր ատէմին նիհայէթի ։ Վէ մէզքիւր փիլիպոս՝ փատիշահլըգ թաէյնը լիպասընը՝ վէ միւհիւրինի անթէքեայէ կէօթիւրմէյիւաշ՝ մըսըրա կիթտի իսէտ ։ անտիոքոս՝ փէտրինին էօլ-

Ապե- տիւկինի իչիտիւաշ՝ անըն եէրինէ անթէքեատէ փա-
գոս տիշահ օլտուգտէ ։ պալատէ մէզքիւր լիւսիասը՝ փա-
բաշամ վէ անէ գարիպ սայիր էյալէթլէրէ հիւքիւմ-
տար նասապ էտէր ։

2Մակ. 8 ()՝ էտնալէրտէ եէնկ յուդա ալտընըն ինայէթինէ ոճ-
Գլխ. ։ մուտ էտէրէք՝ իսրայէլ միլլէթինին խէլասը իչիւն փուռ-
փէրէոմէլէր իլէ Ճէնկ իւզրէ օլուպ անլէրի գէլտար ։ վէ
մէմլէքէթլէրինին եըգտուպ վէրան էտէր իտի ։

Սխալ 23 ։

Յուդա՝ Ճիամիէ վըրտուղի մէմլէքէթլէրէ ասքէր թայինի էտէ-
րէք անլէրէ տայնմա հիւքմ էտմէ մի իտի ։

Ճ· Լ ԹՄԷզ իտի ։ Ջիրա նէրէտե՞ քի իսրայէլ Ճէ-
մանէթինին քէտէր վէրճն օլտու իսէ՝ անլէրի Թէքտիր
էտիւպ տէրհալ սայիր մահալլէ վարմադ իչի՝ ազ վա-
գըթ մապէյնինտէ ջոգ եէր վըրտուպ վէրան էտէր ։ զէ-
քա հէր վըրտուղի եէրլէրդի տայնմա Թահդի հիւքո-

Digitized by Google

միւնտե սագլամաղե ղայէթ ջօդ ասքեր լազըմ էտի ։ Վագաու ուրու սուրհէթ իլե տիւշման հեր նե մըգտաղ ինգըդազ պուլտու իսէտե ։ ամօնլու փուԹփէրեսԹէրին սէրտաքերի տիմաԹէտս՝ անի քի յուդա մուգատտեմ ԹէքՏիր էԹմիշ լուռ (նուՀէ քի իկիրմի սիւալտե զիքը օլտու) ԹէքՏիր քիւլլիյէԹլի ասքեր ՀԵմ էտեր քի՝ Ձիւմլե եահուտիստան գօնրատղինի վուրուպ էսիր կտե ։ Մէզպուրուն ՀարեքէԹի յուդայա մալիւմ օլտուդտե ։ Ձիւմլե ասքերի իլե սէղանըն էնիւնտե նիյազե տուրուպ՝ վէ ջուլ կիյինիւ պաշլարընա Թօփրադտսէրփէք՝ ըէք՝ ալլահըն գուտրէԹինէ ուժուտ պիրլե չէհիրտէն տըշարը ջէՀաննէմ ։ վէ տիւշման իլե Ձինկ իւզրե օլտուղլերի Հալտե ։ հիքմէԹ ուլլահ կէօյտէն պէշ աէԹլը ալԹուն սիլահ վէ ալԹուն ԹաղԹ իլե տօնանմըշ յուդանըն եարատըմընէ կէչիրլեր [1] ։ քի անլեր մէզհէպ իտիլեր ։ վէ տիւշման քի յուդանըն իւզէրլինե օգ աԹար իտի ։ մէզհէպլիլեր անի ՀըրԹէզ էտիւպ՝ քէնտիլերի տիւշմանըն իւզերինե օգ աԹմադ իլե ։ մէզՀուրլեր քէնտիլերինի շաշըրըրլեր ։ վէ ՕՀ կիւն տիւշմանտան իկիրմի պին պէշ եիւզ ատէմ Հելլաք օլտուգտէն մատե ։ մէղքիւր տիմօԹէոս տախի՝ պիր մուՀուր չէհիրե գաչըպ գույու իչինտե սագլամտը ։ վէ յուդա անի տախի եըգըպ՝ վէ եՀուդիլի զըրպուպ Թալան էտեր ։ ալախուստա սէֆիլ տիմօԹէոսու գույու ի չինտե Հելլաք էԹտիլեր ։

ՊատէՀու (օն սէքիզ սիւալտե զիքը օլան) լիւսիաս՝ օ 2Մաւ.
քի ասքէր Թէտարիւքիւ իւզրե օլուպ՝ եահուտիստանը գը ·
վուրմագ արզուսինտե իտի ։ սէքսէն պին ատէմ իլե ԺԱ ·

---

1 Ա Այն ինչ լինէր նոցա զանաշառ զանողոքն ձեռն պատերազմի՝ ի գործ արկանել · երևեցան յերկինից հինգ հեծեալք սպառազէնք վաւեալք ի վեր ոսկի և ի վարդ ոսկի · որք երկին՝ էջին առ գնդապետն Թէնմաեաց · գայիոն՝ խառնէին ի գունդն եբրայեցւոց · 2 Մաւ · ԺԵ · 29 ։

Digitized by Google

երուսաղէմին իւզերինէ կէլլը , քի անի զապթ էտիւպ միւթվիկրէսթլերի անտէ սաքին էթտիրէ • տաճարը վէ քահանայապետլիկի տախի սէնէվի վերկի ալթընտա տախիլ էտէ : Վէ երուսաղէմէ եագըն քէթտուքտա տէ նիլլէն մէմլէքէթի գուշատտըղընտէ , յուդա Ձիւմլէ Ձէմմաէթ իլէ ալևսկա նիյազ էտիւպ՝ աղաղրլար քի քէնտիլերինի խէլաս էտէ : Վէ տիւշմանըն իւզերինէ վարըմալը օլտուգլերինտէ , հիքմէթ ուլլահ՝ հէման պիր մէլայիք գըլը աթը Ձէնկէի չէքընտէ , ալթուն սիլահ իլէ , վէ էլինտէ մըզրաղ՝ կէօրիւնիւպ անլերին գօնիւնտէ տէն կիտէր իտի [1] , անի կէօրիւնմէ , Ձիւմլէսի եէքտիլ սալահա տուա էտիւպ՝ գուվվէթի վէ Ձէսարէթի քէսապ էտէրլեր : Վէ ասլան մինալի՝ տիւշմանըն իւզերինէ վարըմալը տէրհալ օն պիր ալայ՝ աթը եիւզ աստէմ գըրուպ՝ վէ ջօգլերինի տախի եարալույուպ՝ գալանը գաչտը խէտտէ , ֆ տէրհէՁէ գօրգու տիւշէր տիւշմանլերինէ գալմընտէ , Թա էլի իւզերլերինտէ օլան սիլահը վէ էսմապլերինի տախի այըրագուպ՝ չըպլագ Վիլսար էտէրլեր : Վէ մէղքիւր լիւսիա տախի րէզալէթ պիր լէ՝ անՁագտա գաչտըպ խէլաս օլտուղընտէ , միւսլահաթ զա էտիւպ տէր քի , իսրայիլ մըլլէթինի ալթ էթմէք գաապիլ տէկիլ տիր • մատեմ քի ալևսկ անլերէ եարտըմ էտէր : Օ էՁիլտէն յուդայէ ատեմ իրսալ էտիւպ՝ րիՁա էտէր քի միւսլիւհիւն օլտուպ պարըշալար :

Պունտան գաթի նաչար՝ Թաահուտ էտէր քի փաաէլ չահը տախի իսքեաթ էտիւպ՝ հէր նէ վէՁՁ իլէ իսԹէր իսէ՝ մաԹլուպինի իՁրա էտէ :

---

1 Յայնմ ժամանակի միաբան՝ միահաւան՝ վառեալ պատրաստ առաքեալքն մասնէին . այն ինչ լինէր նոցա մերձ ի հողջ քաղաքին երուսաղէմացւոց հասանիլ . եկն՝ էջ առաջի նոցա այր մի սպիտակաձի յոսկիապէն վառեալ ձօռերը ընկալեալ . և պատրաստեր յարձակիլ . 2 Մակ . 11 . 8 .

Digitized by Google

Սիւաղ 24 ·

Մեզքիւը լեւսիաս քի պարըշմագ իսթէտի , յուդա տաքի բա-
զի օլուդ պարըշտը մը ։

ԾԻ· Պարըշտը ։ Փիլհագիգա՝ յուդա անտէն խէվճ էթմէտի իսկտե , ՀԷմանէթլին մէնճայէթլինի միւլահազա ետերէք պու գաւլէ բազի օլտուգտե , լեւսիաս , նիՀէ քի Թաահուտ էթտի , մանսլահաթը անտիոքոս փատիշահա պէյան էտեր ։ ՕՀ տանկի՝ իսրայէլ միլլէթի ՀԷ քիմսէ մանի օլմայուագ՝ քէնտի նամուսլերինի ՀՀրա էթսինլեր տէյու Ղէրմանի իրսալ էտիւագ պարըշըրլար ։ Օ՛ վագըթ՝ բօմա հիւքիւմտարլերինին դարաղընտան իլչի մէօթէպէր ատէմ փատիշահըն եանընտա պուլունմադ իլէ , անլեր տանկի մասլահաթա վուգուդի օ-լուպ , Ղերմանի միՀՀիւպինՀԷ եահուտիլերէ քեաղըտ եազարլար ։

Փիլհագիգա՝ պարըշտը օլտուղի զամիրե ջէդուագ՝ իս-րայէլ ՀԷմանէթի քէնտի մասլահաթընա տիւգաթ էթ-մէկէ պուշատը իսէտե , էդրաֆատա օլան միւմիզ- 2Մակ.
րէսթլերին պիւյիւքլերի , եէնիՀ ՀԷմանէթէ քեատեր վէր- Գլ ·
մէկլերի իլէ , յուդա մէՀԱպուր օլտու Թէքքար անլեր ի- Յ.Ն ։
լէ ՀԷնկ էթմէկէ ։ ՆիՀէ քի եաղնա իսքէնտէրիէնին կէ-
միՀիլերի՝ իսրայէլ ՀԷմանէթինտէն էր՝ նիաման՝ վէ չո-
ՀուգՀ՝ իքի եիւզ ատէմ՝ կէմիլերինէ ալըրլար՝ քի ան-
րի մէմլէքէթլերինէ կէօթիւրլէր ։ զիրա պարըշտը
օլտու տէյու՝ անլերէ էմնիյէթ էտերլեր ։ Լաքին մէ-
քիւր կէմիՀիլեր զատտար վէ մէրՀամէթսիզ օլմայ
իլէ , իսքէնտէն այրըլուպ էնկինէ կիւմտիլերինտէ՝
անլերին Հիւմլէսինի տէ տէնիզէ ալմադ պօղազլար ։
վէ յուդա՝ մէզպուրլերին էթտիկլի զատտարլըղը տույ-
տուգտա՝ ալլահա նիյազ վէ ումմուտ էտերէք՝ կէՀՀ
վագթի ամանտազ անլերի պատսպ իսքէնտէրի՝ վէ կէմի-
լերի եագաը ։ վէ անտէ պուլունանլերի գէբտրըգտան

Digitized by Google

մատե ։ Ձիւմլէ եաֆթա ԵՀալխսինի հեղլուք էտեր ։ քի սայիրլէրինէ իպրէթ օլա ։ Վէ եաֆայէ գաբիպ սայիր իաքէլէնինի կէմիձիլէրի տախի՝ ադու ֆէսատ ֆիքիրտէ օլտուգլէրինի Թաստիք էտիւպ անի՝ վէ անտէ օլան կէմիլէրի տախի եապար ։ Վէ ՚ծ տէրէձէ չէտիտ իՀրաթգ օլուբ՝ Թա քի իՀթիագըն շամլգը եըուսաղէմտէկն կէօրիւնիւբ իտի ։ Պունտան գաթի նաչար՝ Թէքրար՝ պաշգա տիւշմանըն իւգէրինէ կիտեր իչէն ։ արաթլար՝ պէշ պինի պէշ եիւզ ատըը իլէ գարշը չըդուպ՝ ղայէթ չէտիտ ՀէնԹ էԹտիքլէրինտէ ։ արաթլար ալԹ օլուպ բայ իսԹէրլեր ։ յուդա տախի բաղի օլմաղ իլէ իդաաթ էտիւպ վէրկի վէրիրլէր իսրայիլէ ։ Վէ տախի սայիր տիւշմանլէրինի իւգէրինէ վարուպ ։ ինայէԹի պարի Ձիւմլէսինի փէԹՀ էտեր ։ նիձէ քի ոյլան տըր աչ գինգ քիԹապտա ։

ՊատՀոս սկիւԹիւպոլիս տէնիլէն մէմլէքէԹէ նէՀլնւպ՝ անի տախի վուրաձագ օլտուս իսէտե ։ անըն էՀալխի իսրայէլ միլլէԹինէ տայիմա էրլիք էԹմէշ օլամաղ իլէ ։ նիձէ քի անտէ սոնքին օլան ՁէմաէԹ Թագըրիր էԹտի ։ անլէրէ քէտէր վէրմէգ ։ վէ ԹէնպահՀ էչտեր քի իսրայէլէ տայիմա սիյանէԹ էտէլեր ։ վէ անտէն կէլիրլեր եըուսաղէմէ ։ զիրա պէնտեկոստե պայրամը կիւնլէրի եապգըլըշը իտի ։ քի անէ եաՀուտիլէր կիւլ պայրամը տէրլեր ։

Պայրամը էԹտիքտէն սօնկրա ՝ եէռմլու փուԹփիէրէսըձ էյալէԹինին Հիւքիւմտարը գորգի տէնիլէն ատէմլէն իւգէրինէ վարտը ։ վէ մէզպուր օԹուզ պինի եայան՝ վէ տեօրԹ պինի աՀըը տաքեր իլէ գարշը չըդուպ՝ ՀէնԹ էԹտիքլէրինտէ ՝ պու ատէքա յուդանըն տաքերինտէն՝ պիր աչ ատամ Հօլիւը ՝ քի ՚ծ անէ տէկլին՝ անլէրտէն քիմսէ ՀէնԹտե Հօլմիշ տէկիլ իտի ։ Վէ լաքին յուդա՝ վէ անըն տաքերի Ձիւմլեսի պէրտէն ալլահա նիյազ էտիւպ՝ Թէքրար տիւշմանըն իւգէրինէ ՀիւԶմ էԹմէկ

իւրք ։ տիւշման աւրք օյուզ՝ մեզբիւր գոլդի վէ առ-
քերի տախի գաշար ։ Վէ երթեսի հինն հեմմ իւ սեպէ
(շաշտաք) օմնաղ իւրք ։ յուդա քենտի ասքերի իւրք և
գոլամ տէնիլէն մեմլեքեթի կիտել՝ քի ամուռ Ճիւմաս
երթեսի կիւնիւնիւ նօյոս իւղրե ասգլայա ։ վէ ասպահ
օլտուգտե ։ Ճէնկ օլան եերդ կէլել՝ քի խորտակել միլէք
Ճինտէն անտե եավնալրի ուեֆն էտելեր ։ Ֆիամմեն ան-
կրին գօլհուգլերինին աւրէնտե փուԹփուրտանլերին
ասուքի իւղրե հըղըսըմ՝ (քաժանք) պու լուրլեր ՝ քի
մեզպուրլեր կնօյա Ճաղըսըմ՝ գուվվեթի իւրք Ճենկտե
ալի քետեր գալմազ ասրդուսունտե օլարագ՝ փու Թփե-
ընամլերի վուրտուգլարինտե ՝ ունլերի ալուգ իւրքրե
բինտե ասգլամըշ իտիլեր ։ լաքին պու միսլլիւ Ճէյ՝
փուԹա վէ պիւյիՃէյիւնէ միւԹալիգ օլտուղունտէն՝
անլերե էպէտի ասէր վէ իհթիպար Ռումելիլէրը տե՛ս՝
ալլահսուան ԹէնպիհՀ օմմաշ իւրք (2 Օբն · 7 · 25 ։) ՝ ան-
լերե Ճենկտե հօկունլարին իւգրինտե պուլտուգլարին
տե ։ նիւնահլերի սեպեպինե գաթելե միւսԹահաղ
օլտուգլարինի անկլայուգ ՝ ալլահա տուա ետերէք
մետՀ ետերլեր անըն ատասլեթինի ՝ քի սաիիրլերինե
իպրեթ օլա տե յու ՝ անլերին նիղլի գաապահաղըմըզը
աշկեարա եթտի ։ նիՃե քի յուդա տաւթի ԹենպիհՀ
ետեր իտի Ճեմաեթի՝ քի նօյոսա մուղայիր իշտե պու-
լունմայալըը ։ Վէ ապգէ տեմշիրիւգ երուսաղեմ իր-
սաւ ետել՝ քի եօլկունլերին Ճանը իչին ալլահա տուա
եուիւգ գուրսուն ետելեր ՝ քի ալլահ ան ետե անլե
բին Թաղսիրաթըը ։

Ելօշէա միւլահազա էյլէ պուրատե ՝ քի նե գա-
տար պիւյիւք կիւնահ տըր պլէյիւՃիլլեւ ՝ վէ Թե-
լըզտա միւԹալիգ Ճէյլերե իմիւտաթ եթմէդ ։ պնդա
ան եօլտաշլարը ՝ վէ Թեֆսիր իլմինդե եօգ իտի ։
ալլահդըը եմրինե մուղայիր տիր ։

Digitized by Google

Սիւաղ 25 ։

Պալատէ զինքը օլտուղի ձգնվաղ իւպրէ՝ անտիոքոս փատիշահ քի յուզա իւէ պարըշտը , տայիմա գավլէնտէ տուբտին մը ։

ՃՈւրմատը ։ Ջիրա նիձէ քի մուգատտեմ զինքը օլտու՝ երուսաղէմին գալէն տիւշմանըն էլինտէ օլմաղ իւէ ազիմ մազարաթ օլուբ իտի ձեմանէիէ , օ էձէլտէն յուդա միւրաւո էտեր՝ քի անի գապթ էտիւպ տիւշմանը երուսաղէմտէն իխրաձ էտե ։ Վէ գալէյի մուհաձարը սէրէ էթտիկինտե , անըն մուհաձարը պիր թագրիպ գալէտէն ատմ չըգարուպ մասլահաթը փատիշահա պէյան էթմէկ արզուսքնտե օլունձա , նօմօսու թէրը կ՚տէն քեօթիւ եահուտիւէր տախի անէր իւէ եէկ տիւ օլուպ յուդայնըն հագգընտե չինքեայէթէ կիտէրէր ։ Օվ պապատե փատիշահ ղայէթ կիւձկնիւպ՝ վէ թէվմ պիւերի իւէ մէշվէրէթ էտիւպ եիւղ պին եայան՝ իկիը մի պին աթը ասքեր ձէմ էթտիքտեն մատե , օ՚ձուղ իւքի ֆիլ տախի հազըր էտեր , քի անըրին իւզերինէ ատմ թայինն էտերէք տիւրլիւ ձէնկ ալէթլերի իւէ իպ ըայէլին իւզերինէ իրսալ էտե ։

21Մաւ. Վէ օն տեօրթ սիւալտե զինքը օլան ղատտար մենեղաւոս՝

Գվ. օ՚քի մուգատտեմ կեօնակեօն ֆէնատե պատի օլմաղ

ԺԳ. իւէ՝ մէշհուր անտիոքոս անի գարիպլին նամ մահալէ հիւ քիւմատար նասպ էթմիշ իւտի ։ (նիձէ քի օն պէշ օիւ ալտե պէյան տըր) յուդանըն հագգընտե չինքեայէթէ կիտինըր իւէ պիւ իւթիւֆագ կիտիւպ՝ զիյատե թահ րինք էտեր իտի փատիշահը ։ քի անե խօշ քէշի օլարագ՝ եէնե քահանայագեօրինկե ձէլպ էտե ։ լաքին էթտիկի քեօթիւլիւկէ կեօրե ղաձըպինի պուլաձագ օլմաղ իւ լե ։ փատիշահ անի պալատե մէղքիւր լինսխասա սիւ աւ էտեր ։ օ տախի մէղպուրնուն ղայէթ քեօթիւ վէ հեր վէձհ իւէ ֆէնատե պայիս օլտուղինի աշխքեաթ սեօյլեր ։ Վէ անտե երկի արշըն եիւդաեթքինքտե պիր գու

Digitized by Google

լէ վար իսի ։ քի անքն իչլնտե քիւլ ԷրդԷլմԷշ սլուպ գաԹԷլ վաչխպ օլանկԷրի օրայա ալԹար իսիկԷր ։ զատ տար մենեզաւոսու տախի օ մահալէ ալԹուպ՝ քիւլ իչլնտե հՏլլաք ԷտԷրկԷր [1] ։ խօչձա միւլահազա էյլէ պուրատե ալլահըն ատալեԹինի՝ քի նիչխ եչԷտի զաղպ իլէ հՏլլաք օլտու զատտար մենեզաւոս ։

Ֆիլհագիգա՝ պու պապտե անտիոքոս էքրայի ատաչկԷթ էԹտի իսկտե ։ պալատե գիքը օլտուղի մենմալ իւզրե՝ ՀԷմ էԹտիկի ասքԷրի վԷ ֆիլկԷրի ալուպ կԷլԷր եաՀուտիստանե ։ քի իսրայիլ միլկԷթինի գԷլտուպ ԹԷքտիր էտե ։ Ցուդա անքն Հարկ-քԷթինի տուլմալ իլէ ։ ՀԷմանկԷթ ԹԷնպիհ էտեր քի իւչ կիւն օրուչ դուԹուպ՝ կԷօղ եաչը իլէ ալլահա նիյազ էտիկեր ։ Ֆէնտի տախի ալլահըն գուտրԷթինե ուամուտ էտԷրկԷնք՝ կՏչՀ վագԹի ափանսըզ փատիչահըն օրտուսու նու պատուպ՝ տեօրԹ պին ատեմ հՏլլաք էԹտիքտՏն մատե ։ պիր ֆիլ տախի Էօլտուրուպ տեճաներ քէնտի եէրինե ։ Վագաա պու պապտե փատիչահըն ասքԷրի՝ յուդանըն ՀէսարԷթինի կԷօրիւնՀէ ։ ՀիւմկԷնէրինն գալ պինե գօրդու տուչուպ ԹիԹիրԷմկԷ պաչլատըկԷր ի սէտե ։ ԷրԹԷսի կիւն փատիչահ ԹԷքրար ասքԷրինի ԹԷրԹիյա իւզրե՝ պեօկիւք պեօկիւք ՇագաՀիմ էտերկՀ՝ ֆիլկԷրե տախի սյայհ իւզիւմ չԷրապը իչկիրիր՝ քի զիյատե գԷղդուպ իսրայիլին իւզԷրինե Հղրաս իլե եԷուրիւ իւչ էտԷրը ։ ֆիլհագիգա՝ պու միսկիլու տիգաԹ պիրը լէ յուդանըն իւզԷրինե վարմաքը օլտուգԷրինտե ՝ յուդա անկԷրե գարշը ՀղդուպՀ՝ տԷրհալ ալԹը եիւզ ատեմ

---

1 Եւ այսպէս օրհասաւ վանօրէն մենեղուոս հրամայեցին ի միջոյ ջնջել ։ զի Ա՛ հողոյ և պատանացոյ յիւրում բնակութեան աշխարհին լինի արժանի ։ քանզի բազում չարիս էր ցուցեալ նա ի սեղան անդր ։ ուր հուրն ոչ մարէր կայր՝ և ածիւնն ։ վասն այսորիկ մոխրահեղձոյց մահու վկատտած իւր վախճանն ։ 2 Մակ ։ 13 ։ 7 ։

Digitized by Google

տանին հետևակք եռեր : Ձե յուդանցն գաղտնատաշը եղեալ զարը՝ զայեն զեյատե սիլահ իւրե տօնանամբշ ապր ձիւ կնօրտութքատե , զանն եռեր քի վատիշահ անլեն իւզե բնատե տիր . վե իւերի վարուագ՝ ձիլին եւանընատ օլանե էրի եօլտուբտութքատեն մատե , ալթընա կիրիուզ գըլը- ձք գարնըցա սօգմաշ իւե ձիւ եօլտե իսէտե , քննատե տանին անլեն ալթընտա գալուզ եզիւտի : Վագաա եղեւ ազարըն եօլտուկուննէ՝ կերեք յուդա վե կերեք անլեն աաքերի հերն նե մըգատար քի ազիմ գասաւիկեն իւզեր օլտուէլը , տուշմանն տանին ապու պատատե անլեն ին վերտ լիկինե նատարեն՝ ծ գատար զկյատե խեկվի եռուզ ձե սարեցե եռուգմագ թեքըտար յուդանցն իւզերինչ հիւձմ եզիմեկե , յուդա տանին անլերին իւզերինչ վարմայ- ազ՝ պաշգա գարագիտ սամըշտու , լաքին նեռեկ կիւնեցի ինչ՝ փատիշահըն ապքելինե ըստցե կերեուզ գըտար իտի անլերի :

Վե փատիշահ՝ քի յուդալը ալթ եզիմ կե գատար օլա- մատը , հըրտընըգ թեսաքին եռուգմիուզ վարըր քեթսօր տանչլեն մեմլեքեթի մուհասիլ ըկ եռեր . վե ծ մահատ ղալեկ մեթին օլուզ , պարխուռսու քի եհչալն տանին ապիմ մեզուկք իւզեր ապի խեկվի ձինչ եռուզ՝ անըն ատ քերինի գըրմազ ինչ՝ մի գալու ըտուն գարագիր կիւն պե կիւն լինդրատ պու լինագ ատրեցի քեռատ եզիտի խես- ատ , մուհասիլ ըօզ վագըր սիւրտուկինուն եհալկ տանին գալեկեր խաւատսինուե գալեկ սըգըկեր ըէքեկ լեռ : Պեկի յուդա անլերե գախիրե իրատ եզիտի , լա- քին քինդալեկ եզիմեգ ՝ գիւրա ատրհանան թենապիհ վար իտի իսրայել միլլեթինե՝ քի ալեմը սենե եքինե ե, քերեր , վե եհտինձի սենե եքմեդիւ գեմինե քննատի , լինկինտեն նե քի հատը եռեկ իսե , անըն լիե իտարե հետևակ իսե : Ալեմ քի պեյան տըր . Եւնդ . 23 . 10 : Վե ծ սե- մաղ լիե , քնդայելու եյատեցինատե գախիրե պու լուենամբ նե գենինե բահաթլեգ (շաքատանաւոր) ակնեսի օր-

Digitized by Google

ասղինատէն , տիւշմանըն տախի պուռ խուստուստ զայրոյ
ըլլէթի վար իտի ։ Ֆիամմա փուտիշահ եհալինին պուռ
միսիլլիւ նաչարը հալինատէն ալի թապկը ծլուպ , Ֆէգաթի
քէնտի ասքերինին լինթրատ պուլուտուղին նազարէն կէ
րի տուանիւպ կիւթմէք իսթէտի իսեռտ , եւ Հուտի մէլ
լէՖինատէն ուդուկ նամինտե պիր քեօթիւ ասուպ՝ եհալ
լինին զարուրիյէթինին պէրան ետինէն , փուտիշահ Ֆէգ
բինի տէկիշիւպ՝ զայրեթ շի ոտէլի չէնդիզ պուշխատըղի
հալտե , եհալի անըն զարալընե թաստամիւլ ետեմէդ
ելուպ իսյ իսթէրլեր ։ ե տախի իսյ վէրիւպ՝ հեր
պիրի պիրեր դարափա տաղըլտըղինտե , զայրեթ էտեր
մէմլեքէթի ։ Վէ մէզքիւր ուդուկ՝ քի միլլեթինի գա
մաղլայուպ՝ մէմլեքէթին խաբուպլընե սեպէպ օլուռ ,
յուդան էլինե կէչիւպ Ֆէլլինե կնօր պէրաբէր պուռ
լարափ հեղլութ օլուռ ։

Վէ չիւնքի եռուստաղէմին գալէսը ե ասնե տէկին տիւշ
մանըն էլինտե ելմաղ իլէ , յուդա տախի պիօ տաղըն
տե պիր մէթին գալե եաիմըշ իտի (նիչէ քի գիքը
օլուռ ան թօգուզ սիւռտե) ։ փուտիշահ քեօթօռտան
գալգուպ եռուստաղէմէ կէլմէկինտե , մէզքիւր գա
լէյի մուհասէրե կէտիւպ՝ դարափէյին պիր վազքի չէնգ
իւզրե օլուռլեր իսետե , լիչերայի Ֆէթհու համե ետեմէդ
լեր ։ Պէյն գալե զայրեթ մէթինի վէ չէնգէմիէրի մեքտու
նե իտիլեր , լաքին զախիրէլերի նօգտասն պուլուղինա
ակն , ասքեր կիւն պէ կիւն Ֆիրար ետեր իտի ։ քեղ
զա փուտիշահըն գարուֆը տախի պուռ խուստուստե զայ
կեք նաչար գալմադ իլէ՝ դարափէյին պարըշմադե րի
զա իտիլեր ։ պայխուռտա քի մէշհուր անտիոքոս պուղ
տատ եօլընտե էօլէչէկի վազքեթ ։ փուտիշահըզ թագ
չընը լհալասընը վէ միհրիբանիւ՝ քէնտի թեվապիլէ
քինտեն փինհասոս նամ քիմսե իլէ անթէքեայե իրատ
էթմիշ իտի՝ քի օղլու անտիոքոսու փուտիշահ ետէլը ։
լաքին մէզքիւր փինհասոս՝ ե վազքեթ անթէքեայե կեց

Digitized by Google

մելիւզ մըսըրա կիթմիշ օլմադ իւլե (նիձե քի իւիրմի իքի սիւալտե զիքը օլտու)։ օ կիւնլերտե կելիւպ անթեքեայը գապե հտեր։ փատիշահ պու միսիլլիւ գաըրա խապերի իշիտիւպ՝ վե մեղքիւը լիւսիաս տախի մասալահաթը տուլյուպ՝ անի վե անըն թեվապիլերինի իքեաթի հտերնէ գարար վերիրլեր քի՝ յուդա իւե պէրըշուպ պիրան եվվել փիլիպպոսուն իւզերինե վարալեր։ Պու խուսուստե յուդայա խապեր հտիւպ՝ օ տախի ըիզա օլմադ իւե՝ փատիշահ վե անըն թեվապիլերի եէմին իւե գավլի գաըրա հտերնէ եահուտիլեր քեշ եվվել սերպեսթ օլալեր տէյու պարըշտըգերինտե՝ յուդա վե ձիւմլե եահուտիլեր էմնիյէթ իւզրե՝ գալէտին տիշարը ջըգարլեր։ Օլ պապտե փատիշահ տախի տաձարա կիրիւպ՝ անըն եավրըսըը վե ղիյնեթինէ կեօրտիւբտե՝ թաաձիւպ հտեր՝ վէ մուհապպէթ կեօստերիւպ գուրպան վե փէշքէշ իւե տաձարա իշզեթ վե թաղիմ կեթտի իսետե՝ յուդանըն եավրոպըղը գալէյի տախի կէպիւպ՝ անըն ղայէթ մեթին օլտուղունէ նազարէն՝ փիւշման օլուբ պարըշտըղինե։ օ էձիլ տէն անըն եդրաիճնտե օլան հիսարը սեօքտիւրիւբ։ Ընձագ՝ յուդայա գինյոտե վայէ վե չերքճ վերիւպ՝ ադեա դարաիճնտէն գերարա տէնիլէն մահալե տեկին՝ օ էյաչերիլերին իւզերինե սեթասքեր նասպ հտեր անի՝ լուքին ադեա եհալիսի՝ յուդա քենտիլերինէ քեշ տեր վերիր տէյու պու միսիլլիւ գավլիտէն խօշլանմազ տըգլերինտե՝ լիւսիաս հիւանիւ վէձհ իւզրե ձեվապ լեր իւե իսքեաթ հտեր անլերի։ Փատիշահ տախի եղուսաղեմտէն ավտէթ հտիւպ անթեքեա դարաիճնէ կիթտիկինտե՝ մեղքիւը փիլիպպոս քի՝ ալի ղայրն հայգգն անթեքեայը զապե կեմիշ իտի՝ անըն իւե ձհնէ հտիւպ ալը մեմլեքեթի։

Նարեթ ալ՝ յուդա թամ իթիգաթ իւզրե օ-
րուձ դուքտու՝ վե կեօզ եաշը իւե նիյապե մեշղուլ օ-

լուսոյ՝ այլեւեղբն գուտրեթի ազնիւներինէ ուսուած էին
մեկ իւրէ՝ տիւշմանըն շէրբինտէն խելաս օլտուգտէն մա
տե , ազնիւ շէրէֆ տախի քէսպ էթտի . զիրա պալա
տե զինքը օլտուղի ժնուալ իւզրէ՝ անտիոքոս զայէթ
ձնսիմ ասքերը իւէ անըն թէքտիրիյէթինէ կէլուշ ի
քէն , անի ազնիւ փայէյէ վասըլ կէթտի :

Սիւաղ 26 :

Պատէհու նիձէ օլտու մէզքիւր անտիոքոս փատիշահ , վէ լիւ
սիաս :

Ճ. Պէմետը փատիշահըն էլինտէն խոխի տե սէֆիլ 1Մաւ.
հալ լէվ էօլտիւ : Զիրա մէզկուր դեմետը՝ ան իլի սիւ Գլե
ալտե զինքը օլան սելեվկիոս փատիշահըն օղլու սլմազ ի 2Մաւ.
լէ , չոճուգլուգտէն պէրու բօմատե բէհ հին խոխ . վէ պիր Գլ .
թագրիպ խելաս օլուսւ՝ կէլիբ քիւլիյէթլի ասքեր ժԴ :
իւէ անթէքեայը պատուպ՝ անտիոքոս փատիշահը վէ
լիւսիասը դուշար . վէ հուզուրինէ չըգարմազտէն Դե
իքիսինէ տե էօլտիւրիւպ՝ քէնտի փատիշահ օլտու : Վեպ
Զիրա պու անտիոքոստէն վէտէրի մէշհուր անտիո
քոս՝ սելեվկիոս իւէ գարնտաշը վէ իքիսէ տե բօմատե
րէհ հին խոխէր : Պէյլիէք անտիոքոս էօլտիւքտե , սե
լեվկիոս փատիշահ օլտու խաետե , գարնտաշը մէշհուր
անտիոքոս բօմատէն գաչուպ կէլտիկինտե , սելեվկիո
սու զէհիրլէյիւպ անըն եէրինէ փատիշահ օլուր (նի
ձէ քի ան իւչ սիւալտե զինքը օլտու) . իմտի սելեվկիո
սուն օղլու դեմետը տախի՝ անըն օղլու անտիոքոսու
էօլտիւրտիւ :

Նաղլոր գըլ պուքատե իսրայէլ ձէմաէթինին հալէ
քէֆիյէթինէ . զիրա մէզքիւր դեմետը քի փատիշահ
օլտու . եահուտիլէրտէն ֆէնասատե պայիս քեօֆթիւ քի
մէհնեցլեր անըն եանընէ կլտուրլուր՝ քի յուդանըն հագ
գընտե շինքեայէթ ետէյլեր . անլեր իւէ պէրապեր յա

ցիւմա նամինտե ղայեթ պիր քեօթիւ ատեմ տաճի կնոջ տիւպ (օ քի մուգատտեմ երուսաղէմտե քահանայապետ ոլար օլուպ՝ քեօթիւլիւկի սեպէպինե անի խիստճա եթիշ խոխլեր), եկնե քահանայապետ օլմադ արզուսի իլե, աշիմ փնշկեշ վե հեռիյե սունար փատիշահ • վե Ջիւմլեսի պիւլ լեթիֆթաղ թէշեքքի եթտիլեր խսետե, փատիշահ թեքքար յակիմոսու ջաղըրուպ՝ եաշ հուսխատանըն հալինի սիւալ ետեր։ Մեզպուրուն էլի նե պու միսիլիս ֆուրսադ կէջտիկի հալտե, գալպինջ տեքի ֆեսատը աշիքեաթ ետերեք՝ Ջիւմլե քէմիկե սեպեպ յուդա տըր տեյու թաղրիր եթտիքտեն մաստե, բիճա եսեր՝ քի ատեմ իրսալ ետիւպ թասիր եստե • վե քահանայապետլիկի տախ մահլուլ ետեր • փատիշահ պու խաւսատե միւզէվվիրին չէ վասլընե հեր նե գատար իթիմադ եթտի խսետե, քաբիւլ նամինտե քենտի սէվկիւլեսիւ պիր մեօհէպեր օխմակլի իրսալ ետեր՝ քի ատալեթ իւզրե թահգիգը մասլահաթ ետե • քահանայ սպետլիկի տախի վերիլը յակիմոսա • Մեզքիւր քապիւլ՝ քիւլլիյեէլ ապքեր ալուպ՝ յակիմոս իլե եահուտիսատանե կելտիկինտե, յուդա քենտի հադըղընտե իչքիլե վարմասըն տեյու, տօսթլուգ սաբեթթ իլե անե խապեր իրսալ ետիւպ կելտիկինի պէյան ետեր • վե լաքին յուդա՝ անըն ֆեսատ իւզրե օլտուղունի ֆեհմ եթմէկ իլե, հմիյեթ եթմէյիւպ զիյատե թեքիք իւզրե օլուր իտի • Ընճաք պաղը սաղնտերուն եահուտիլեր՝ յակիմոստան քէմիք մամուլ եթմէյիւպ (չիւնքի քահանայ վե ահալոսուն Ջինսինտեն իտի) ան՞ եանլըճ թէպրիքե կելտիքլերինտե, քաբիւլ եվ վէյա թալիփ ետերեք՝ սիզե վե սիզին տօսթլերինի, զե քէտեր եթմէմ տեյու եէնին եթտիքտե, մեզպուրլեր անըն Ջեվապընե ինանտըլեր իսետե, օ կիւն անլերտեն ալթընշ ատեմ դուքաւպ եօլտիւրիւր, վե թէնի լերինի անտե պիր գուլուխ աթմաշըլըր։ Ջեմանեթ պրե

Digitized by Google

միսիլլիս ղատտարըդը կեօրիւնճէ ، խեվլի ետիւալ անէք
բրն շէրբինտէն հըմէտ օվմանէ տիգաւթ ետեր խոյ ։
Վէ թաքիդ երուսաղէմ կիւնիւալ յակիմոսը քահանայ
ապետ նասպ ետէր ։ պատուհոս կիտիւալ բեդաւեթ տէ
նիլէն մէմլեքեթի գու չատտըգտէ ، անտէ քէնտի ազ
քէրինտէն գաչանլերի մէջ տախի եհայտէն չալ կերինի
ե օլտուբուալ գու յուդայ աթատըրը ։ Վէ յակիմոսուն նազ
ընդէ տախի ջոդ ապգեր պըրագտուալ եահուտիստան էլ
ալեթինէ հիւքիւմտար նասպ ետէր անի ։ մէջ քէնտի
կիտերը քի մասլահաթը գիատիշահա պէյան ետէ ։

Սիւալ 27 ։

Ղատտար յակիմոս հիւքիւմտար նասպ օլտուգտէ ، չէմաեթ նէ՛
հալէ կիւրիւթար օլտու ։

Ճ· [illegible] այեթ սեդիր հալէ ، զիրա ջոդ քեօմիւ քի
մէնդիլեր անըն եանընտա Ճիմ օլուպ ، եյալեթի խարապ
վէ Ճէմաեթի զայեթ զիյատե Թէքտիր ետեր իսկին ։
Վէ յուդա Ճէմաեթինի չէքտիկի սըդլեթի կեօրիւպ
թահամիւլ ետէ մէտիկինտէն ، եահուտիստան եյալէ
Թրինին եղըտաճընտան կէզկրնէ ، նէրետե քի նօմօսու
Ռեբը ետիւալ միսուլմանլերդեն կիմսիզ եահուտի
պուլտու իսկ ، Ճիւմլեսինի գըբմադ իչ՛ մէզգուրլեր
օ տերկՃե խեվլի ետերլեր ، Թա քի պէզ տահա իսրալ
էլ եյալեթինէ կիւնէտէգ օլտուլեր ։ Նազար գըլ պուրա
տէ յակիմոսուն ըեօմիւրիւճինէ ، պէրի մէշգուր հիւ
քիւմտար օլտու ، լազգին յուդայը ալեմ ետէմէյէճէկի
ուչիքեար օվմադ իչ ، կիտերը անՃէքեսիչ Թէքտիր ա
նըն հադգընտե շիրեթյէթե ։ Վէ խիւրմէտ ինսան կեօռա
կէօռ իդիտիրա եՃտիլուն մատե ، տեր քի յուդա սաղ
գատալգՃա՝ գահիլ տեկին տէր քի եահուտիստան սե
լա ՌԹլեր պուլա ։ Փաուլոսին ԹէրԼաքիերին տախի ،
ռանըեր քի եվ գատիմ յուդայա տիւշմանի իտիլեր ، տա

Digitized by Google

հա զկայատե վատիշահը թահրիք եթափըլելնատե ։ ազ նիտե չաղրըը նիկանօր տենիլեն այր մօթիֆոլեր ըմ չալընը ։ վե եմր հտեր քի վարուպ խրայէլ չեմանեքի նի գըրա ։ վե յուդայը դուքա ։ Սեզբիւր նիկանօր զայեթ չեսիմ ասքեր լիե եահուտխտան էյալ ընինք կելմելի օլտուգտե ։ ջօք քեօփու եահուտիները՝ ան լեր քի յուդանըն ելինտեն գաչըն էտիները ։ կելիւպ նի կանօրտե ասքերի լիե այր օլուրը ։ Ակմահեթ նիկա նօրտեն հարեքելինի տուլուպ զայեթ էտ վե եթափները էտետե ։ գաչու ուամուտ օլմույուպ՝ ազլայաշագ ալահա նիյազա տուրտուրը ։ Խանի նիկանօր տերհալ դեսաոմ տենլեն գարխնին իզբերինե ասքեր էրսալ եթափելնը տե ։ յուդանըն գարնտաշ շմաւօն ՝ օ՛րի մոգատտմնի կանօրտան գօրգմազ իտի ։ պրե տենգա չէուզի մոհա րնպե իւզրե օլմազ լիե էնէլ հտեր ։ Փնգա նիկանօր տալսի՝ էսրայէլնը ասքերնին զայեթ մերտ վե չեսոթ օլտուգնի պլմենգ լիե ։ չենդ եթմենգ չեսարեթ եթ մկիւպ՝ յուդայա ատմ էրսալ հտեր՝ քի պարըշալար ։ Պէրն մեզատրուն գիրրի տալիմա գեհատ իւզրե էտի ։ լաքին յուդատան էսկիի եթմեն լիե ։ պրե միսկլլու հիլլեր սիւնեք հտ՝ քի ալր թադրնպ ան եկ կե չէր ։ վե յուդա՝ անըն չեվատըն տուլուպ ։ վե էգ քեօփու ենըն վե դարար հտերնը պարըշալար էսհտե ։ յուդա հէր պե օլտուգներնտե ։ նիկանօր երուսաղեմե կելիւպ գալ պե գարար հտերնը պարըշալար էսհտե ։ յուդա հէր վեչհ լիե թեմմուզ իւզրե տուրուպ՝ քենտի ասքերինի տալիմա հաղըր սադըպ էտի ։ քի օլմույա տիւշմանլեգ ըզուհուր հտե ։ Զադաա՝ նիկանօրուն գինըրի յուդալը դուքուպ՝ վատիշահը թեսլիմ եթմեք էտի ։ լաքին ա նըն լիե կեօրնիշտիւրնտե զայեթ խօշլանուպ՝ մու հապպեթ իւզրե էշղեք հտե ։ վե երուսաղեմ տե քիմսեյե քեհտը վերմըտիկլինտեն մատե ։ ասքերինի առաջին տաղըրլըը ։ վե ըլնջա հտեր քի զեկլեհ ալուպ՝

տալիմա մուհապիճ իւզրե գալալէր ։ յուզա տախի քիզա օլմադ իլէ ։ պիրի պիրի իլե ագրապա օլուրլար ։ Ֆիւամմա՝ մէզքիւր յակլիմա պու պապուճ ծ տերկձէ խօշլանմադ ։ ըմա քի՝ նիկանօրուն հագդընտե տախի չիքեայէթե կիտիւ՝ փատիշահա տեր քի՝ սկնկն տիւշ մանըն իլէ եէքտիլ օլուա՝ ագրապա օլուրս ։ փատիշահ տախի կիւձենիւ՝ տերհալ նիկանօրա Ֆերման իրսալ ետեր ։ քի յուդայը դուշուպ կլի այաղը պաղը մուճ լադ անձէգքեայ կէրիլրե ։

Ֆիլհագիգա՝ պու խուսուստա նիկանօր ազնի գաստ վէրէճ կիրինիճար օլտու ։ զիրա յուդանըն գապահա ըմը օլմատըղնին պիլմէկ իլէ ։ իսթէմէդ իտի անըն թէքտիր օլտուղնին ։ լազըմ փատիշահըն էմրինի տա խի կէրի պըրագամազ խոչէ ետիւպ Ֆինըրնատն գա ըար վէրիր՝ քի անի դուշուպ փատիշահա թէսլիմ է տե ։ Նիկանօր պու մասլահաթը քիմսէյէ պէյան էմ մէտի խսետ ։ գալալինատըն եսրարը տախի կիղլէմմ կէ գատը օլամայուա՝ չէհրէսինի պօղտուգտե ։ յուդա անըն հարդընթինատն Ֆինմ ետեր քի՝ մէզալուրուն գալալինատ հեր հալ պիր տիւշմանլըգ վար տըր ։

Օ՛ եձիլտէն անըն եիւղինատն սալուշտուպ՝ պաշգա մա հալե կիտեր քի՝ քենամի դարագինատն Ֆեսատե պայ իս օլմասըն ։ Վե նիկանօր՝ դուրտուղն թէրթիյալի լաչ ըա ետեմ տիկի հալտե ։ գալալինատըն տիւշմանլըղնե ա չիքեար ետերնք ։ տաձարա էլրիւպ՝ քահանալերգ իպ ըամ ետեր ։ քի յուդայը քենտինդ թէսլիմ ետեր ։ զինա զանն ետեր իտի քի տաձարտա կիտղնմիշ տիր ։ Վե քահանալեր քի ծ վադըճ ալլահա դուրպան սու նար իտիլեր ։ յուդայը կէօմիշտիր տէյու Զիւմլէսի պիր տէն եէմին էթտիլեր իսետե ։ մէզալուր ինանմազ ։ վե ելինի տաձարա ուզատուպ՝ հկեր յուդայը ելի վե այա՝ ղը պաղը պատա թէսլիմ էմմէզսինիզ ։ տաձարդն վե սեղանդն թէմէլինի սեօքիւպ վուրթլասանդ նաիարըմ

Digitized by Google

տէյու եկմին ետիւաւ կիլճտիքտե ։ քահանայապետ երեք
րինին կեօյէ գուշտը ըտրաք կեօզ եուշը իլէ աւետհա նիյ-
աղ ետերքեր՝ քի հեքիզ եէտսին տուռմուշը ։

Ո՛ էմնատ հուպաբա նասիհնտե՝ իսրայէլ ձկմաեքինին
ինքնիշարլերինտեն այնը մեօճեպեր ատեմ վուր իսոի Տ
բուսաղէմտե՝ քի տայինա ալահըն ընդառաքնտե օլուաք՝
պէտեր մագամնտե միլլէքինին այյահնըն ետեր իսոի ։
նիկանօր պէշ եէուզ ատեմ ընտրակ ետերնէք այըն կէլինէ
գուշտարը քի անդի գուրմուպ եօտխուրե ։ Հուպաբա ան-
լերե ըեսրիմ օլմայուպ՝ գաքըը տուրբուր ։ անդեր տաճե
աքիշէ կէլքինէպ եէլին գաքիուսուհու հապամալը օշ
տուգէլ ընտե ։ տատ ընդեն տիւշման եկինե ս իշամշիմ
տէյու ՝ տերհալ գելքէնէք քենտի գարինդեն տօգար քի
եօշե ։ մէ լաքին զայիք ատնէլ եքեաքսի ինե ՝ գելքէ
տօղրու կիրաքատքինտեն եօլնէշ ։ Օլ պատատ հեման
եկինե պէտենինե ջեզուպ՝ ատատը աքիար քենտինի տիւշ
մանըն իւաղերինե ։ մէ գիմինե տիւշնունջէ եարասընտան
սեր կիսին գան ագուպ՝ այա ընդատաքարը տաքնի տինա
րը ջեզտը իսետե ՝ եէնե զայիքեր ետերնէք տիւշինանը
տաղընտուպ ատտե պիր գաշ իւաղերինե ջեզտար ։ մէ
պատընտատքարընը գուշտանինե ալտպ՝ կեօյե տօղրու
գիեատերնէրնէք ալահա նիյատ ետեր՝ քի անդ կեօրե
քինտինե մուգատպէրե ինայեթ ետե ։ մէ պտս հալ
իւաղրե եօլնը ։

Սիւռ 28 ։

Մէզքեւր նիկանօր քի երուսաղէմտե գու մինչեւ ղատտարլըգ
եէտե ՝ յոհաննըն իւաղերինե տայիք կէլեպէ մի ։

տուգելերինտե ، ինպէնկի պարկ յուզանքն գարտաղիը ղալ
լեզ սմաղ լինչ՝ նինկանօգոն ասքեղինտեն ալ չ՚լուզ ա
տեմ՝ թելնէն օղուզ՝ գուստուրտ գինտար կՀամբատէն մա
տէ ، քենտի տալնի գաշտուզ երդուատըմէ կՀիր ։
Վե քահանալար խնկինդրինտեն նասի լզըլ ուղիր ա
նե գարդը ջըղուզ տաճարա քիտը կՀիճ սէն ուխտ՝
վատուշահըն սաղրըդն լչկեն ալտնա գտ ըգան տուե
տուգելերինի պէյան կտերինը ։ Ընդդատ՝ ուխդինն գտ ը
պանքը գատտ ը կՀամբիւզ՝ կինչեր մէ ա.կտգ. կտեր
անչեղի ، պուենտան գաՀի նատար ، զայկ չխալտանէ
Հարեգեմ իւզդե կօղդինի ջղուզաղ լչկե ، կինդ յուղդը
մէկ անդի ասքեղինի դուՀուզ պտանա ըՀսդիմ կՀամբա
սկնիզ ، տաճարը ամՀչե եագուզ սիզտեն կօձ ուր
բըմ տեկերկը Հըղտս իւզ ջըշտր տիշտը ։
Նաշար կրկ մէկտուրտն գատտաղըդնկ ، մուգատա
տէմ քահանալարա խայտամ կտեր իտի՝ դի եաղնըդ
յուդդայը քենտինկ թԱնամ կտեր ، պու տեղա ուլճ
օղուզ՝ անքն երիզիճատկն գաչըՀա ، անդի Չիւմլե ատ
քերի իւզ դուՀուն տկյու Չնպր կտեր ։ Վափաա պու
Չկվաա անկ պիկլիկը ընդուչե իտի ։ դինա չկտի՝
ասքեր ինչ գըըչ տահկդն կրկն ، յուղդայը դուՀմատկ
գատտը օլանկյուզ՝ ալն չտրկ քահանալրդն Թէ տուկ
եՀմեք իտիկը ։ Վե քահանալրը՝ անքն Ձնտատ իւզդե
օլտուղինի պիկլեկ իւզ ، նկՀկ քի մուգատատմ՝ պու
տղեա տալնի սեզանքն էնկիճատե ալտահա նկյաղ կտեր
լեր՝ քի զալըքն եչկնատկն իտկտա եՀմկն տաճարը ։
Պատկհու՝ յուղա իւզ այն տաւմ իւզ տամատկա զա
քաճընկ կՀերկ ըտե ، նկկանօգո տալնի տակեր մահատկը 21Ման.
տկն զայկ Չնտիմ ասքեր կՀեՀերտկուզ՝ Թէ ըտատգ տա Գլ ։
նքն իւզդերինկ վարմալը օղուզ իտկտե ، պաշՀա կինատե ԺԵ ։
կիՀեՀկե Չնտատրեք կտեր կտեր քի Չիւմատա
էրԹէնկի կինկնիւ կկատ ։ Վե ջինդքն եագուզուկերտկն
ջոգ քիմնե անկ Թատկի օղուզ իտի ، անդերկ տալնի պէ

Digitized by Google

բաժակը կեօթիւրմէք խաթիտիկինտե ։ քիչա էտիւպ տէրլէր քի՝ պեօյլէ ձեպը եղաւ ։ իւլա քի իզզէթ էյլէ ձիւմլայա երթէօսկոնէ ։ զիրուա ձիւմլէյէ գատըր ալլահ քի ընդհանուրդնինէ իքրամէն՝ իզզէթտե սադըմընդը ։ կիւն ։ Մեզմուր սիւալ էտիւպ ատր քի՝ մէհէր վէր մը տըր կեօյտե ձիւմլէյէ գատըր ալլահ՝ քի պու ծէնպիհի սիզէ եղաւ ։ վէ ան՝ վար տըր տէյու ծաքըրիւր եղաւ ։ Չէվապ էտեր քի՝ տիւնեաետե գուվվէթլի օ տըր քի գըլըչ իլէ հիւքմ էտիւպ՝ պիտիհըրլի էմրինի իձրա էտեր ։ Նիհանօր պու պատպտե ալլահա գարշը Հվապ եղաւ կի ։ Չէնիետե վըրտը լուզ ղայէթ սէվինճ հալ իւզրե հէլլաը օլտու ։

Օ նբա յուդա՝ քի անըն հատէքէթինի իչէտի՝ նիյապէթ պիրլէ ալլահըն գուստրլէրի ապն ընէրլինէ ումուտ էր ։ տիւպ ապտէրինի տակյն խէմլէ եղաւ ։ Պախտ սէլտ էտերդը Հիւմէյնէ ղայրէթ վէրմր ։ պախտ սուս քի՝ ըուեա կեօղիւչ օլտ՝ նապտ եղաւ ։ Հիւմէյնի Ձեսապրնե քթպ էտեր ։ Հիրա մէղքներ ը նիա քահանայապտ՝ անի քի գատոտը անդրոնիկոս եօլտիւրմիւչ իտի (նիձէ քի ան տեօղե սիւալտե գինը օլտու) ։ յուդա՝ ըուեասընտե անի կեօղներ քի՝ Հիմա եղե իչիւն ալլահ տուա էտեր իտի ։ մէ տակի գայ եղե մէհտ ու սալհանաթը տիր քինան կեօղիւղ ։ ոնիա՝ յուդայա տեր քի ։ պու տըր երեմիա մինդամպեր՝ քի տայիմա ալլահ տուա էտեր ։ մէ երեմիա՝ յուդայա ազգուն գինդեքի պիր գըլըչ վերիւպ տեր քի՝ ան պու ազգ գըլըչ ալլահտան մինդեք ։ քի պուննուն իլէ հեր լաս էտեսին Հիմէ տիւմանդե քի [1] ։ Գինճաքիա՝ պու

1 Անդուստ խօսել սկսաւ ոնիա՝ և ասէր ։ եղբայրասէրս այս ։ սա է՝ որ բազում աղօթս անպակաս և յաճախ մատուցանէ երեմիա մարգարէ ՚ի ։ և ձգէր զայ ձեռն իւր երեմիա ։ և տայր ձեռն ՚ի ձեռն ց յուդա՝ սուսեր մի ոսկեհանդերձ ։ և ետ ասէ՝ ասէր այսպէս ։ ած զսուսերդ զայդ որ պարգեւ ՚ի ձէ ։ զի դովաւ սատակեացես զթշնամիս ձմ ։ 2 Մկ ։ 15 ։ 14 ։

բուհեա Հիւմէկսինէ ապիմ Թէսեքլա օմաղ ինէ , գարաբ վերինները քի խոյնի եԹժէյիւզ՝ մերտինկ ինէ Հէնկ էտէլեր : Վե գարաձիկին Հէնկ իւզրե օտուգտե՝ յուդա Թէքբար ալլահա նիյազ էտերեր տիւշմանըն իւզերինե հիւՀմ էտիւզ՝ տնրհոմ օԹուզ պէշ պին ատէմ գըրըլըր տիւշմանտան : Գալ՛ուստուս քի՝ նիկահսը տախի վուլուսուզ Հօլտիւնի Հայտե , գալան ապգերի՝ ծտերիՀէ խոնվէ իւզրե քենահիներինի շաշըրըրըմ , Ծա քի սիլահ՝ լերինի տախի պըրագուզ գիրար Հտներ : Վե յուդա ապրագեզ խորայելին երյակնըլերինտե էշարեկ պօրուստու չալըշըրարաք՝ տիւշմանըն ալէ օտուրըն ակիյան օլտուգտե , Հիւմէկ Հէմահէկ՝ գիրար Հտներինին վերնի նե տիւշմէկ ինէ՝ անլերտեն պիր քինտե խոչտա օտուայարագ Հիւմէկսինի գըրըուպ տիւշմանըն օրտաստուհու Թալան Հտերեր : Գունտան դուռնի նաւլար , նիկահօրուն Թէկնինի պուլտուգըրինտե , յուդա անըն պաշընե՝ սաղ երնի՝ արգասը ինէ պէրտակեր , վե տիլինկ քէստիրիւպ կնօՀընըրիւր Երուսաղէմ , վե Հիւմէկ փուԹփէրեսՀերեր Հնյայնը օլուպ խորայելէ քէտար վերմէսինլեր տէյու՝ մէջլիսըրուն տիլինի , քրի անըն ինէ ալլահա գարշը Հնլամպ նՀմէշ խոի , տոպրատուպ գուշարա եէտիրը : երնի տախի՝ անի քրի տաՀարատ ուզաքմըշ խոի , տաՀարըն գարշըսընտե աստըրըը : քեղա պաշընը սըրըկ խուերինկ գոյուպ Երուսաղէմին գուրեսինտե տիրեր : Փիլիշտիգա պուե միսիլլու ապիմ ՓեԹուհայի ընձա օլմաղ ինէ Հիւմէկ խորայել Հէմահէ Թէ զայեք մեՀմունկյնի պիրէկ ալլահա չինգը կոտ, ետք շաղ ու մեսրուը օտուգտեն մատե , ալլահընն քենահիներինկ երՀտինի ինայնի ուննուտուրմասըն տէյ՝ ու գարար վերերեր քի , Հեր սէնե ծ կիւն պայրամ կտեր : Պու ՓեԹուհայըն խուերինկ Երուսաղէմ երյակնէ պիր վագըծ տիւշման շերըմնատեն ապատ գալըը :

Digitized by Google

Ցուդա քի՛ նիկանօքու Հօլոիւբիւղ ոնքն ձիւմիչ ասքէրինի Թէ
լէՀ կՈտէ ։ պեմէտր վատիշահ Թէքքար յուդայնըն իւզէրինէ
ասքէր ֆրսաղ կՈտՑ՚մի ։

ԾԱ. Ֆէրհատ ։ Վաղաա՛ պալատե զինքը օլտու՛ղի մէճ-
վալ իւզրէ ։ մէղրիւբ ՊէկՈուհաի ֆէրման օլտուղտան ։
Եահուտիստան էյալէթի պիր միւտտէթ բահաճ գալ-
ուղ իսկտե ։ Հէրհէ գէմիտր վատիշահըն մէճ կէրէք
ատիր տիւշմանի կէլմէտիկ իսթայէղ Ձէմանէրինին տալի-
մա սըղլըՃ ՀՀքէՀՀէրի աՀՀՀեար օլմազ իլէ ։ յուդա
միւբատ ետեր քի՛ բօմա հիւքիւմտարլըղի իլէ գամլի
պ ադար իւզրէ տօսՃ մէճ նէՀ տիլ օլուղ՝ եահուտիս-
տան էյալէթինի անլէրին հիւքմիյէսինէ տալիթ ետե ։

Գւ. Օ ֆրսա ծ Ըտնալէրտե բօմա հիւքիւմտարլըղի ղայէթ
Ը ։ ՀէրՀՀէրի մէճ գուվվէթ տահի պի օլմադ իւՀ՚, ջօգ ֆյտ
լէթլերի գիւրի տէՃՀրինէ ադաղ իդտաՃ իւզրէ օ
ղանլերի տիւշմանտէն հըլըՃ ետերէՃ՝ գաչըղ տուրանլէ
րի Թէքքիւր ետեղ խոյլէր ։ օ ՀՀիլտէն յուդա անլէ
րի իլէ մէօՃՀապ ատամ ֆրսաղ ՀՀՃաֆտե ։ մՀՀ-
պուրլեր տալին խօջըանուղ անքն մաՃրուպինի Թաաղ
հուտ պիրլէ ։ ՀՃտոիլերին գամլէ իլէ վիրինՀ Թահ-
դա իւՀՀրինՀ ԵազրուՀ՝ ՀՀրինի ղամատե տաՀՀղօրլար ։
վէ պիրինի յուդայա ֆրսաղ ետերէր ։ քի՛ ԵրուսաղԷՄ
տէ հըլըղ ետե ։ Դեմիւտր վատիշահա տալին Եազար-
լար՝ քի՛ իսրայէլ միլլէթինէ տղրլըՃը վէրիլսին ։ վէ Ե-
կէր վէրիր իսե ։ քէնտինին Թէքքիւր օլաՃաղինի մու-
հաՃադաՃ պիլսին ։

Ֆրհադիւտա՝ պու մինվալու գամլէ գստար դուրանՃկլէ
նին պէկլինտե տաՀՀՃ օլտու իսկտե ։ յուդանըն ֆրսաղ
Գւ. ԼՃտինկի տատՃՀեր՝ ղօնտատան հէրՀՀգուեն ադատՀՀ՝ դէ
Ը ։ ՀՀտուր քի՛ նիկանօքուն Հօլոիւբինի իչինՃտի ։ տէրՀՀալ՝
պալատե ՀՀղքիւր ֆաՃիդի ։ վէ յակիմտուտ իկՀրմի պինի

Digitized by Google

եւայան , վէ ֆէքի պին ամէլը ասքէրը ինչ իլտալ էտեր իա
ըայէլին էյալէթինէ : Մեզպուրնէր կէհնուպ մեասաղաթ
տէնիլէն մէմլէքէթի վուրմաղ ինչ ջոգ ատեմ թէլէֆ
էտըրնէր : Ցաուդա՝ անլէրին կէտիկնին իշխիմիքտե ,
գալպինէ գօրգու տիւշնուպ՝ ազիմ էնտիշէյէ կիրիֆ
թար օլտու , պախուստա քի՝ ծ վագըթ եանքնտե իչ
պին ատեմի վար իտի , լաքին անլէրին տախի ջոգլերի
եէվմ իւզրե տուաղլուպ՝ ֆիֆգաթ սէքիզ եիւզ ատեմ
գալըր եանընտե :

Խզրեթ ալ պուրատե յուդանըն հալինտէն , ծ քի մուշ
գատտեմիէրտե ալլահա ումուտ էտերէք հէր ուար ինչ
ըայի ֆէֆուհաթ իւզրե տիւշմանը ալթ էտե կէհմիշ
իքէն , պու տէֆա ըումալըլերին եարատմընէ ումուտ
էթմէկ ինչ խէյլի էտեր : Վաղտա յուդա քի՝ ինսանտա
ումուտ եիտի , ալլահ տախի անի քէնտի դաւաիաթը
իւզրե պըրագուպ , վէ լաքին մեզպուր չինքի ղայէթ
մեըտ իտի , եէնի ղայրեթսիտե գուսուր եթմեյիւ՝ ան ,
քիզ եիւզ ատեմ ինչ տիւշմանըն իւզերինէ վարաճագ
օլտուգտե , ասքերի ձնվաող էտեր քի՝ գատը օլա
մայըզ անլերէ գարշը տուրմաղե , չիմտիկինք քէնտիմիզի
հըթիզ էտելիմ : Ֆիամմա յուդա՝ չինքի ծ ունէ ուէկնի
տիւշմանտէն էպէտի եիւզ չէվիրմէյիւա ուայիմա մեըտ
լինք իւզրե ձնկնկ էտեր իտի , պու տեֆա տախի մեըտ
լինկ ինչ ձնկնկ էտելիմ՝ վէ էկեր եօլնուր իսէք , գարշը
տաշլերիմիզ իչին իկիթլինկ ինչ եօլուպ՝ ափրեզ զնու կէ
թիլմեյէլիմ տեյու ասքերինէ ղայրեթ վերմեմէք՝ դա
ըաֆէյին ձնկնկ իւզրե օլտուգլերինտե , եվվելտա տիւշ
մանըն ասքերինտեն վաֆիր ատեմ գըրուպ՝ չօգլերինկ
տախի գաչըրտը , վէ լաքին տիւշման սանկրա անքն իւ
զերինէ ղայէթ ղալընպե կէհմինկ ինչ՝ վուրուլուպ եօ
լին , վէ գալան ասքերի անիտե ֆիրար էտեր ,
եօլնպ՝ քենտիմիզե զնու կէհմէյէլիմ տեյու , քենզա
ֆէհմ էյլե , յուդա նէյզե քի գարնտաշլերիմիզ իչինե

Digitized by Google

ած սահմանին սէկին էպէտի ղայրութեամբ գուսուր էթ, մէյերնէք հօրենիս խնդան, տայիրնա ալահդին նամօսնուն վէ մէլլէթինին ղայրութիմնամբ օտուղլի իշխան՝ ձիւմլէ իսրայէլ ձէմաէթի ջոգ վագըճ աղլայարագ մէտհ հասէր իտիլէր անի [1]։ Վէ անդն թէկնին՝ գարնտաշլէրի յումնաք ըման վէ շմաւօն սլուագ տէրին հասերներ մոգէլիմտե վէճ տէրլինին համընտե։

Ֆիլհագիգա՝ յուդանդն մէրտլիկի վէ էթտիկի ձհնդ հէր նէ մըդտար ջոգ եաղըլսըճ իսէտե, ղայրութ միւ պայնդէ վէ ջոգ օրմադ իլէ՝ անդերին ձիւմլէսի թէքմիլ լէն եաղըլմատը տէյու աղիզ քիթապ պէյան հասեր [2]։

Սիւաղ 30։

Յուդա էօլտիւքտե՝ իսրայէլ ձէմաէթինին հալն նէճէ օլտու։

Ճ· 1 այէթ սէֆիլ ու վէրուշան օլտու։ Զիրա ջոգ քեօթիւ քիմսանդերը յուդուտէն խէվի էթմէկ իլէ, գալգէրինտերի օլան ֆէսատդն իձրասընէ գաւոըր օլամազ իտիլեր, անդն էօլտիւկիւնտե անձագտե ֆուրսաղ պուլուշա՝ կիճլիտե օլան քեօթիւլիւքլերինին իշհար. սիրէլ կեռնակեօն ֆէսատ իւդրե ձիւմլէ իսրայէլ ձէմաէթինին քետերինէ վէ իլթիճլարինէ պատի օլտուգ, տէն մատե [3], ինճիգամ գաւտի իլէ յուդանդն տօսթ, էգլինի՝ պուլատե մէղքիւր քաղմադին եանընտե կեօթիւ

---

1 Լացին՝ հոծեցան որդիքն իսրայէլի հոծ մեծ. սուգ առին առաջս բազում . . . և ասեն՝ ցիարդ անկաւ՝ հործանեցաւ հրջոյն՝ վրկիչն իսրայէլի. 1 Մակ. 9. 20։

2 Ա յլ ուրեք ուրեք մատ՝ կամ ձակատ՝ կամ մէջ պատերազմի. կամ քաջութիւն ինչ զոր արարեալ էր յուդայի, գրեցաւ եւս ոչ յայսմ մատեանի. զի բազում էր կարի յոյժ. 1 Մակ. 9. 22։

3 Եւ եղև յետ մահուն յուդայի. բղեցին անօրէնքն շուրջ զսահմանօքն իսրայէլացւոց՝ բուստն՝ բղխեցան՝ և բազմացան ոք գործէին զանօրէնութիւն. 1 Մակ. 9. 23։

Digitized by Google

բիւզ՝ վէ կեօնակեան սըգընըձը վերիւզ մէզագ եօեր
իտիլեր անլերի ։ Ալիւմէ իսրայէլ Հաճմաէթի սուս միսիր
լիւ սեֆիլու վէրուլման Հալէ կիրինճեար օլտուգտէ ։
յուդանըն տօս Ձլերի ։ անլը քի ալահըն իդաաթլանտէ
օլմազ իլէ՝ նօսա վէ միլլեթ զայրեթի իւզէն իտիլը ։
անըն գարնտաշը յոշիաթանըն եանընէ վարուզ տէրլեր
քի՝ սկնին գարնտաշըն յուդա եօլունու ։ վէ անէ մա
նէնտ քիմսէ եօգ տը՛ր քի տիւշմանէ գարշը տուրա ։
իմտի անըն եէրինէ սէնի մինասիպ կեօրտիւք քի՝ պէ
զիմ լուգերիմիզէ հիւքիւմտար վ՛ պաշ օլուազ՝ տիւչ
մանըմզը իլէ Ճնկ ետեսին ։ Ֆիլհագիգա յոշիաթան՝
մէղպուլերին րիՃասընէ մէպնի ։ պաեխուստա քի պէ
լեթինին սեյամեթի իչուն Ճիմաեթէ պաշ օլուազ՝ ան
լերին տիւշմանը իլէ Ճէնկ եթմէկէ րիզա օլսու լսէ
տէ ։ մէզքիւր լաքիդ մասլահաթը անկլատըզտէ ։ յոշ
նաթանը վէ անըն գարնտաշը շմաւսունու եօլունըմէք լա
թէր ։ ՕՏՃՐԼՏԷՆ ԹՒՆԿՈՒա նամ մէմլեքէթինին չեօլունէ
ֆիրար ետերլեր ։ զիրա սիլահ վէ Ճնկ տուլմը թա
գըմերին եօգ իտի ։ Վէ նաեաստը տէնիլէն արաալըր ի
լէ յոշիաթանըն իւզրինէ վէ տօսԹլուղը օլմազ իլէ ։
գարնտաշը յօհաննէսի պիր ազ ատեմ իլէ այլերե իր
սալ ետէր՝ քի սիլահ վէ սայիր իւզիւղա ետենլերի վէ
րելեր ։ անլեր տասխի տօսԹլուղը պինայէն վերտիկը ի
սէտէ ։ յօհաննէս անլերի աչուտ կեԹիրիր ինքէն ։ դա
մատա նամ մէմլեքէթինին ազիւրիւկի յամբրի տենիլէն քի
մեանէնինին էվլատլերի անի դուրմուազ՝ եանընտէ օլան
Ճիւմլէ Ճէնկ Թագըմլերինի ալտըգտէն մատէ ։ քէնդ
տինի տախի եօլտեբիւրլեր ։ Պատեհու մէղպուլերը
տիւլիւեն ետիւազ՝ ղայեթ աղիմ գիյնեթի՝ չալկը վէ չէն
լինկ իլէ կելին ալուազ մէմլեքէթլերինէ կեօԹիւրիւր ի
քէն ։ յոշիաթան վէ գարնտաշը շմաւսն տուլուազ՝ ան
լերին կեչէՃկի եօլտա ասքէր իլէ կիշլենլերք կելա
տինքլերինտէ ափանաշղ վուրուրլեր անլերի ։ վէ չօգլէ

Digitized by Google

բինի եղուխուբիւս Թաւլան էտելները ։ Գու պատուոհ յով-
նաթան տեկիլ քի Եալընդզ գարնատաշընդն ճօՃիւնիս
ալմագ գաստի իլե անկերի վուրուագ տիւյիւնկերինի
գասավէնէն Թէպտիլ էթտի ։ իլսա քի սայիրլէրինէ
տաղան իպրեհիմ օլուագ՝ քիմսէ Չէսարեթ էյմէսին իս-
րայէլ Չէմաէթինէ գէտեր վէրմէկէ ։ Վէ անուէն տեօ-
նիւագ կիտեր յորղանան ջայընդ գէնարընդտէ պիր մահա-
լէ գի ՝ անընդ էդրաֆըմ կեօղ ֆիգաճէ պիր տար եօղ-
տան ղայրէ անէ կիտեՉէք եագ օլմատընդինտէն ՝ տիւշ-
ման գաստը օլամագ իտի քիւլէյճէնէն ասքէր իլե կէ-
լիւագ գէնտինի ափանսընդ պատմաղե ։ Մէղընդիւ բաւքիւ
յուղնաթանընդն հարեքէթինի տուրուագ՝ անընդ իագերինէ
վարմադը օլտու իսկետ ՝ սայիր կիւնտեէ կիւնէմէ կա Չէ-
տաբեթ տեմիւրիւագ՝ Չիւմաա երթեսի կիւնիւ կիտեր ։
գիւրա ուամար իտի գի եահուտիլեր ՝ կիւն Չէնէկ կէ-
մէղեր ։ Վէ լուքին՝ ան ուղը սիւալտե գիւքը օլտուղը
մէնվալ իագրե՝ նիՉէ գի յուղնաթանընդն փէտերի մատա-
թի՝ Չիւմաա երթեսի կիւնիւ տիւշման գուհուր էթ-
տիկինտե Չէնէկ էտեր իտի ՝ քեզգա յուղնաթան տաղի՝
Չ՛ամուէթին սէյամէթի իչիւն Չիւմաա երթեսի կիւնիւ
Չէնէկ էթմէյի օլուագ ալտահա նիյագ էտեր ։ Վէ ատքէ-
րինէ տաղի գայրէթ վէրերէք ՝ էվվէլտա քէնտի՝ բաքի-
գին իագերինէ վարուագ՝ անի տերհալ գընդՉ իլե վուրաղ
Չագ օլտուգտե ՝ մէզգուր անՉագտե կերի տեօնիւագ
գաչտընդտէն մատե ՝ ասքերի տաղի պօգուտուագ ֆիրաղ
էթտիքտե ՝ յուղնաթան էնդբասէնէրինէ տիւշիւագ գին
ատեմ գընդար անկերտէն ։ Օլ պատտե բաւքիւ՝ անընդ
մէրտիվէնինէ նազարէն թէնբեհ Չէնէկ իագրե օլմադե
Չէսարեթ էտեմէյիւագ՝ խէվֆինտեն նաՉին երուսաղեմ
կէլտի իսկետ ՝ իսրայէլին էյալէթինտե չօգ մէմէքէթ-
լերե մէթանէթ վէրերէք՝ տիւշմանընդե գաստի իլե ատ-
քեր թայֆին էտեր անկերին իագրերինէ ՝ գի իսրայէլ Չէ-
մաէթի տայվանա քէնտի էդաաթընտե գալա ։ Վէ տա-

Digitized by Google

քան Հեմանէթին պիւլիւքներինն է վաստկերինի բեհին աղ
լուպ երուսաղէմին գալեսինտե մեգս ետեր ։
Նազար գրէլ պուրատե պալատե մեղքիւբ ղատատաղ
յակիմատուն սեֆիլ հալինե ։ ո՛ր քի ֆիղուլի քահա-
նայապետ ըլմուշ իտի ։ տաճարըն իչլինտեքի ավլուտուն
պետենինի (անի քի եզրաս՝ անգեսաս՝ մէ գաքարիա
փեյղամպեր եափմըշ իտիլեր) սեօքտիւրմէկե պաշլայ-
քընձե ։ հիքմեթ ուլլահ անիտե իւզերինե շեֆիտ ղա-
պէպ ղուհուր կԹամէկ իլե ։ էննեսի մէ տիշլերի սեօ-
քիւլերեք տիլի ղուԹուլուր ։ մէ ալիր կեօնե սեյլե
մէկե գաւորը օլամայարագ ազիմ իսքենձե իլե հելլաք
օլուպ՝ կԹտիւկինե կեօրե պուլտու պէլասքը [1] ։
Յակիմս պու միսիլլիս սիյասեթ իւզրե հելլաք օլ
տուղինտե ։ քաքիդ տանի երուսաղէմտեն սէմտեթ կ
ափուպ կիտեր վիատիշհրն եանընե ։ Ինայեթի պարի
պու սուբեթ իլե եահուտիստան էյալեթի իլքի սկնե
տիւշմանըն չերրինտեն ազատ գալուպ յոպիւաթան տա
քան քենտի ատեմլերի իլե քահաթ օլուբ իտի ։
Ֆիամմա նօմօսու Թերը ետեն ֆեւատե պայիս քեռ
Թիւ եահուտիէրը՝ էպ գատիմ յոպիւաթանա տիւշմանե
օլմադը իլե ։ անըն ատուտե հալ իւզրե րահաթ գալ
տըղինե հաստե ետերեք՝ Հիւմմեսի պիլ ԼԹԹիֆադ
կիտիւպ մեղքիւբ քաքիդի Թահրիւք ետերեր ։ քի
տերհալ ատքեր իլե կեվլուպ պիր կեՀետե յոպիւաթա
նը՝ վե անըն տսքերինի դուԹաղեր ։ Վե չիւնքի քաքիդ
տանի յոպիւաթանատան էօՀ ալմագ իսթէր իտի ։ միւ
պէվիլէրեն Թահրիւքի իւզրե ատքեր ԹԷտարիւքինտե
ալտու իսէտե ։ եվվելա իսրայէլ էյալեթինտե օլան սըզ
տաշլերինե կիզլի եմր եատսը՝ քի պիր Թագրիպ յոպ

---

1 ՚Ի ժամանակին յայնմիկ հարաւ յակիմս ։ և խաւանեցաւ
գործք նորա ։ քակեցան երախք նորա ։ պատանձեցաւ՝ և ոչ
կարէր խօսիլ բան մի և հրամայեաց տալ վասն տան Դաւիթ ։ և
մեռաւ ։ ։ ։ մեծաւ տանջանօք ։ ա Մակ ։ 9 ։ 55 ։

Digitized by Google

նաթանը եւ կեղծիքները ։ Վէ լաքին յոյիաթան՝ մեզ պուրջերին գեղատ իւզրե օլտուգերինի տուչմաղ ելե ։ անկերին պիւյիւքլերինտէն էլլի ատէմ դուշուպ էօլմիւրիւ ։ վէ ասքերի իլե կիտէր չէօլտե քեղեքեու տէնիլէն մէմլեքեթի մամուրլատուպ օթուրտուր անտե ։ Օլպապտե քաքիդ քիւլլիյեթլի ասքեր իլե կելիւպ մէզքիւր մահալի գուշաթտը իսլ տե ։ պիր կեճենե իչ ըսալ գելեճուհաթ ետիմիյիւպ՝ մուհասեբե չօգ վա գելե սիւրտիւկի հալտե ։ յոյիաթան գալիուորը շմա ւօնու անտե պըրագուպ՝ քենտի պիր թագրինպ չեհիր տէն տիշարը չըգար ։ վէ եդրաֆտե պու լաենան սատը գանե Ճեմաեթի Ճեմ ետերեք Ճեսիմ ատէմլե ա վիանըզ քաղիդին օդտուսունու այատ պ՝ պաշարը ան լերի գելրմաղե ։ Բաքիդին ասքերի յոյիաթան իլե օղ ըսարը իլքեն ։ չաուօն տախի չեհիրտէն տիշարը չե գուպ՝ քաքիդին եափտըղը մեհե եղինգ՝ վէ չեհիրին պէ տէնիյին երզմաղա թերթիյլ եթտիլերի ալեթլերի՝ ել գուպ եադտգտէն մատե ՝ անտե պուլունան ասքերի տախի գելրար ։ Պու սուրեթե իլե քաքիդ ալե օլտուգ տե՝ քենտինի թահրիք ետինլերտէն չօգլերինի էօլտիւ ըլար ։ զիրա յոյիաթանտան էօչ ալամտըղընտէն մա տե ՝ չօգ ասքերի տախի թեկեֆֆի օլմաղ իլե ազիմ ըհ պալեթե օլտու քենտինե ։

Պատեհու՝ մեզպուր տեօնիւպ քենտի եերինե կիթմե լի օլտուգտէ ՝ յոյիաթան ատէմ իրսաալ ետեր անե քի՝ գավլ ետիւպ պարըչալեր ։ վէ մուգատտեմ նե գա տար էսիր ալմըշ իսե իսրայիլ Ճեմաեթինտէն ՝ անլե րին Ճիւմլեսինի կելրի էչվիրե ։ Վէ չինէքի քաքիդ զայ եթ նաչար գալմըշ իտի ՝ պախուսուս քի՝ յոյիաթան տան խեվլի եթմեսի իլե պարըչմաղե ըսաղն օլուպ՝ պիր տահա տիւշմանլըգ վէ քետեր վերմեմ տեյու եեմին ետեր ։ վէ եսիրլերի տախի պըրագուպ կիտեր ։

Յոյիաթան տախի վարուպ մաքմաս տենլիչեն մահալ

Digitized by Google

տե սաքին օլուպ հէր վէՀՀ իլե աւտալէթ իւզրե ՀԷ-
մահէթին իտարէսինտե պիրան գուսուր եՀմէտլըեան
մատե , իմթիալե պայիս օլան քեօմիւր քիմճանկերի
հէվեսք ետեր էտի քի ս պիրլէրի իպրէթ ալարագ իս-
լահի նէՀս օլալէր : Ինայէթի պարի՝ պու վէՀՀ իւզ-
րե եէտի սէնե իսրայէլ ՀէմմաՀէթի տիւշմանտէն ա-
զատ գալտը :

Սիւռ 31 :

Պաղատե մէզքիւր դեմէտը մատիչտ Թէքրար յոլնաթմանա
տիւշմանլըգ եէտմէմի :

Ճ. Ի Թէմէտի : Պիզի մէզկուրուն Հիքմէրի տայիմա
ՀէՀատո իւզրե իտի , լաթիֆ տիւշմանլըգ ետեՀէք վա-
գըթ պուլամատը : Ջիւմա մէշՀուր անտոլոքա վատիչտ Գլ. ա
հըն (օ քի ան իւչ սիւռատե ոլնըր օլտու) աղէրսանդրա ժ.
նամինտե պիր օղլու տահա վ՚ար իտի , վՀատերի հօշ-
տիւքտէն սօնկրա պիր վագըթ քենտինի կիւղէմիշ օ-
լուպ , պու տէՀնա մէկտանա ջոդար : Վե ջիւնքի մէզ-
քիւր դեմէտը իլե Հքի գարնտաշ էվլատը իտիլեր , փէ-
տերինին վատիչտՀընըլմին անըն էլինտէն ալմագ արզու-
սի իլե ագեայէ կէլտիկինտե , պիր Թագրիպ էՀալիյի
քենտինե պէնտ էտիւպ վ՚ատիչտՀ օլուր : Վե դեմէտը Անէ-
մասլահաթը տուդուպ՝ ասքեր ՀէմմէՀէտի իսէտե , օլ. առաք-
մայա քի յոլնաթան իլե էթԹիֆագ իւզրե օլաղագ ցոս
գուվվէթե քէսպ էտե տէյու , քենտի անտէն էվվէլ
յոլնաթանա Ճերման իրսալ էտիպ պարըշմագ ար-
զուսի իլե էմր էտեր քի՝ ասքեր մէ սէլահ ՀէմմէՀ
սին , վէ երուսաղէմին գալէսինտե ընՀին օլան եահու
տիլեր խէյլա օլտուղլեր , անլերի քի մէղքիւր բ-ազիզ
գալէյե գօմուշ իտի (նիՀէ քի օՀուզ սիւռատե պիքը
օլտու) : Պու մէսիհիս Ճերման երուսաղէմին գալէսին
տե օլան մուհաՃիրլերե մալիւմ օլտուգտե , ընՀին ե-

Digitized by Google

լան առեմլերի յովնաթանա թեզելիմ եթոխիքտեն մա-
տե ։ քենտիլերի տախի ղայեթ խեվֆ ետելլեր ։
Օլ պատպտե յովնաթան՝ երուսաղեմին հիսարընը վե
սիօն տաղընըն եդրաֆընը եափտըրուպ ղայեթ մամուռ
լատըր ։ Պունտան գաթի նաղար՝ պալատե մեզբիւր
իսրայէլ էյալեթինտեքի գալելերտե օլան ասքեր՝ անլե
րի քի բաքիդ թային եթմիշ իտի ։ յովնաթանըն պու
տերեձե փայեյե վասըլ օլտուղնի տուլյունձա՝ խեվֆլել
րինտեն նաշի գաչար իտիլեր ։ ֆեգաթ նօմճոսու թեզբ
ետեն քեսթիւ եահուտիլեր՝ անլեր քի յովնաթանա
տիւշման իտիլեր ։ քեթսօր գալեսինտե գալըրլար ։
Ֆիլհագիգա՝ պու խուսուստե յովնաթան ագիմ շե-
րեֆ քենդ քեպզ եթտի իսետե ։ մեզբիւր աղեքսանդրոս՝ ա-
նըն մեզոպոտամիեյի ։ պախուսուս քի դեմետր փաստիշահըն
անե ֆերման իրսալ ետիւպ քենտինե պեկտ եթմեք
իսթեֆանիկինի տուտուգտե ։ քենտի տախի ֆերման իր-
սալ ետեբք՝ յովնաթանը քահանայապետ նասպ եթ-
տիքտեն մատե ։ ալթուն նիշան՝ վե փաստիշահա լայ-
իգ լնպաս իրսալ ետիւպ գալլ ետեր քի ։ տայիմա
քենտի իլե սատագաթ իւզրե գալա ։ Ցովնաթան տա-
խի պու գալլե րազի օլմադ իլե ։ անրն իրսալ եթտինկի
լնպասը կելյենիւպ՝ Ճիւմլեսի ղայեթ շատ օլարագ աս-
քերը վե սիլահ տախի Ճամ ետելլեր՝ քի իզ թիզա եթ-
տինկինտե անե եարտըմ ետելլեր ։ Նաղար եյլե պուրա-
տե՝ քի ալլահ նե տերեձե ագիմ ինայեթ եթտի խա-
յսեյել Ճեմաեթինկ ։ զիրա իլքի փաստիշահ՝ զեմետր վե
աղեքսանդրոս պիրի պիրինկ տիւշման օլմադ իլե ։ իքի
պինտե յովնաթանըն եարտըմընե ուշուտ ետելլեք՝ պի-
րի պիրինտեն զեյատե չերեզ վե փայե վերիլլեր անե ։
Ընձձ քի պալատե զիքր օլտուղի մենմալ իւզրե ։ գե-
մետր մուգատատեմ յովնաթան իլե պարըշմագ արզուզ
պինտե օլարագ՝ ագիմ սերպեսթիքը վերմիշ իտի անե ։
լաքին ըուսում վե շուռուսե իւզրե գալլի գալագը

Digitized by Google

ՀԻՄԻՉ ՕԼՄԱՏԼՂԻՆԱՏԿՆ , ԱՂԷՔԱՍԱՆԴՐԱՍՈՒՆ ԱՆԸՆ ԻՒՂ ՆՒՔ
ՏԻՒ ՕԼՏՈՒՂԻՆԻ ՏՈՒՅՏՈՒԳՏԵ , ԹԷՔԲՐԱՐ ՓԷՐՄԱՆ ԻՐԱՍՈՒ
ՏԻՒՍ՝ ՀՅԸՐ ՎԷՃՀ ԻՒՂ ՅՈՒՆԱՍԹԱՆԱՆ՝ ՎԷ ՃԻՒՄՂԷ ԻՍՐԱՅ
ԵՒ ՃԷՄԱՆԷԹԻՆՆԷ ԱԶԻՄ ՍԷՐՊԷՍՏԻՅԷԹ ՎԷ ՀՕԳ ՏԻՒՐՂԻՒ
ԲՈՒՆՍՏԷԹ ՎԷՐԻՒՍ՝ ՄՇՕԹԱԹ ՕԼԱՆ ՄԻՐԻ ԽԱՐՃԸՆՏԿՆ
ՄԱՀՎՎ ԿԹՏԻՔՏԿՆ ՄԱՏԵ , ՏԱՃԱՐՏԱՏ ԳՈՒՐՊԱՆ ԿԹ
ՄԷՔ ՎԷ ՀԻՍԱՐՂԷՐԻ ՄԱՒՈՒՐՂԱԹՄԱԳ ԻՀԼԻՆ ԻՔԹԻՂԸ
ՏԱՒՆ ՄԱՍՐԱՃ՝ ՄԻՐԻ ԽԱՉՂԻՆՏԷՒՆՏԿՆ ՎԷՐՒՂԷ ՈՃՅՈ
ՎԱՏ ՏՏԵՐ , ՆԻՃԵ ՔԻ ՍԷՅԱՆ ՏՂԸՐ ՄԱՀԱՂԻՆՏԵ ։
ՎԷ ԼԱՔԻՆ ԻՍՐԱՅԷՂ ՃԷՄԱՆԷԹԻ ՄՇՂԱՓՈՒՐՈՒՆ ՓԷՏԱՏ ԻՒՂ
ՐՆ ՕԼՏՈՒՂԻՆԻ ՍՂՂԷՄՆԴ ԻՒՂ , ԱՆԸՆ ՃԷՎԱՍՂԷՐԻՆՏ ԼԻՆԱՆ
ՄԱՅՈՒՍ՝ ԱՂԷՔԱՍԱՆԴՐՈՍ ԻՒՂ ԿԹՏԻՔԼԷՔՐԻ ԳՕՎՂԻ ՍՕԶ
ՄԱՉՂԱԲ ։ ՊԱՏՃՀՈՒ՝ ԱՂԷՔԱՍԱՆԴՐՈՍ ՀՕԳ ԱՒՔԵՐ ՃԷՄ
ՏՏԻՒՍ , ՅՈՒՆԱՍԹԱՆ ՏՈՒՆԻ ԻՍՐԱՅԷԼԻՆ ԱՍՔԵՐԻ ԻՒՂ ՍԱ
ՆԸՆ ԼԱՍՏՈՂՄՐՆԿ ՎԱՐՈՒՍ ՃԿՆԿ ԻՒՂՐԿ ՕԼՏՈՒԳԼԷՔԻՆՏԵ ,
ՁԱՁՏՈՒ ՃԿՆԿՏԿ ԿՕԼԻՒՐ ։ ՎԷ ԱՍՔԵՐԻ ՏՈՒՆԻ ԳՔՐՂԼՈՒՍ
ԳՕՉՂՈՂԻ ՀԱՅՏԵ , ՁԱՍՊՃ ԿՏԵՐ ԱՂԷՔԱՍԱՆԴՐՈՍ ՔԿՆՏԻ
ՓԵՏԵՐԻՆՆԻՆ ՓԱՏԻՀԱՏՀԼՂԻՆԻ ։

ՍԻՒՍ 32 ։

ՊԱԼԱՏԵ ՃՂՁԻՒՐ ԱՂԷՔԱՍԱՆԴՐՈՍ՝ ՅՈՒՆԱՍԹԱՆ ԻՒՂ ԱՍՑԻՄԱ ՄՈՑ
ՀԱՍՊԻՎԵՄ ԻՒՂԵ ԳԱԼՈՒՆՄՂ ։

ՃԾ· ՊԱԼԱՏՔ ։ ՓԻԼՀԱԳԻՒԳԱ ՍՈՒ ԽՈՒՍՈՒՏԵ ՄԵՂԱ
ՊՈՒՔ ՀՅԸՐ ՆՆԿ ՄՂԳՈՒԱՐ ՄԻՒՍԹԷՐԻՀ ՕԼՏՈՒ ԽԱԿՏԵ , ՄՂ
ՅՂԸՐ ՓԱՏԻՀՀԱՏՀԸ ՊՏՂՈՒՄԿՈՍ ԻՒՂ ԻՒԹԻՒՓԱԳ ԿԹՄԵՔ ԱՐ
ՊՂԱՍՔՏԵ ՕԼՏՈՒ՝ ՔԻ ԱՆՔՆ ԴԱԹԱՓՐՂՏԵՆ ՏԱՅՔԻ ՔԿՆՏԻ
ՆԿ ՔԿՏԵՐ ՊՂԱՀՈՒՐ ԿԹՄԿՍԻՆ ։ Օ՛ ԿՃՒՏԵՆ ՄՂՔՍԸՐԱՍ ՃՂ
ՈՒՄ ԻՐԱՅԱՂ ԿՏԻՒՍ՝ ՄԿՂՊՓՐՈՒՆ ԳՂՂՊՐՆԸ (ՔԻ ԱՆՔՆ ԻՍ
ՄԻ ԿՂԿՈՍԱՅՏՐԱՍ ԻՏԻ) ՔԿՆՏԻՆԿ ՂԿՎՃՀ ԱԼՄԱԳ ԻՍԹԿՂ
ՏԻՒԿՆՏԿ , ՊՏՂՈՒՀՏ ՏՈՒՆԻ ԸՍԱՂԻ ՕԼԱՐԱԳ ԳԸՂԸ ԻՒՂ ՎԿՂ
ՂԸՐ ՃԳ ԿՍՂՅԱ ։ ՎԷ ԱՃԻՄ ՄԿՃՏ ԻՒՂՐԿ ՏԻՒՂԻՒՆ ԿՏԻՒՍՍ՝
ՏՂԿՔՍԱՆԴՐՈՍ ՏՈՒՄՄՈՍ ՕԼՏՈՒ ՊՏՂՈՒՄԿՈՍ ։

Digitized by Google

Յովհաննէս տախտ տիւրիւնէ տասվեցի օրուընմաղ իջէ ։ ազիմ սալթանաթ վէ փէշկէշ իլէ կիտիւսպ՝ իւրի փատի շահըն հուզուրինէ չըգասըղինտե ։ իղզէթ վէ թալթինէ ետերլեր անէ ։ Վագաս՝ յովհաննէս իսրայէլ միլլեթին ենին ղայրեթինտե օլուսպ՝ ինայէթի իսիւտա իւրի փատի շահըն ինտինտե ազիմ չէրկի պուլտու իսէտե ։ օ վաղըթ պաղը քեօթիւ քինէկլեր երուսաղէմտէն ագեայա կիտիւսպ՝ անըն հադդընտե թէշէքքի ետերլեր ։ լաքին աղէքսանդրոս՝ անէրինի միւղէմլեր օլտուղինէ պիլիւսպ՝ Հեվապերինէ եպէտի ամէն էթմէտիքտէն մատե ։ տեղը հալ փատիշահա լայիդ լիպաս կիյտիրիւսպ քենտի եաղ նըղտե օճուրտուղու յովհաննէսը ։ վէ էմր ետեր քի քիմսե անըն հադդընտե թէշէքքի էթմէսին ։ Պատե Հուս յովհաննէս ազիմ մէչետ ու սալթանաթ իլէ երուսաղէմ կէմի կէլտիկինտե՝ անըն տիւրմանէրի ղայէթ խէվֆ ետերէք սագլանըրլեր անըն էհտղինէտեն ։

Պէրլի աղէքսանդրոս՝ փէտերինին փատիշահլըղինի պապթ էթտի ։ Ֆիռամանա՝ մէջքիւր դեմէտրին կիրիտ դարափէք ընտե պիր կվատը օլուսպ՝ անըն իսմի տախի դեմէտր ի տի ։ պու ինքինէն դեմէտր՝ փէտերինին եօլտիւկինի իչիտինէ ։ Հեսիմ ասքեր իլէ կելլեր աղէքսանդրոսուն իւզերինէ ։ Վէ լաքին չինէքի յովհաննէս վէ աղէքսանդրոս պիրի պիրի իլէ իթթիֆաք էթմիշ լտիլեր ։ դեմէտրին սերասքերի ապոդինիոս նամ քիմսէնէ ։ օ քի պայէթ քիպիր վէ քենտինի պէկէնմիշ իտի ։ Հենկ իւզրե օմպաղտն ագտեմ տիւրլիւ քիպիրտանէ Հեվապերը իլէ՝ յովհաննէսնա իսաղեր ետեր քի՝ սեն տագղերե ուժուտ ետիւսպ քիպիրլենմիշսին ։ կէչ օմատա իմմինհան օլալըմ՝ քի պիզե գարշը տուրմաղե գատըր օլամատըղինի պիլե սին ։ Յովհաննէս պու միսիւլիւ Հեվապերի իշլեմտիքտե տե ։ կիւՀենիւղ տերհալ օն պին Հեսուր ասքեր իլէ ։ վէ գարնտաշը շմաւօն տախի պերապեր երուսաղէմ տէն չըգուպ եաֆայա կիտերլեր ։ Վէ լաքին մեղքիւր

ասպողնիոս քէնտի դարաձընտէն մուհաֆըզ թային եթմիշ ըլմաղ իւլէ , եհալի գափուլերի աչմաղ : Վէ յոմ նաթան չէնկ իւզրէ օլտուգտէ , եհալի լսէմինտէն նաչն տերհալ գափուլերի աչար քի մէմլէքէթի խա- րապ եթմէսին : Օր պապատէ յունիաթան ասքերի իւէ ի չերի կիրիւպ գնալէ եթտի եաճայը : Ասպողնիոս մա- լահաթը տուլտուգտէ , կէօյո գաչամազ կէստերիը հինապը ասքերի իւէ աղուլտոս նամ մահալին օլասը- նըն դարաձընտէ կիտիւպ՝ եօլ իւզէրլինտէ վուստուտա ասքեր պէգլէտիը , քի յունիաթան կէլմէյի օլտուգտէ վուրաթը անի : Ֆիամմա՝ յունիաթան անըն հիյլէսինի պիլմէկ իւէ , եվվէլա վուստուտա օլանլերի գըրաղ : պատէհու ասպողնիոսուն իւզէրինէ վարուպ՝ ինայէ- թի պարի անլերի տախի գըրուպ՝ գալան ասքեր ա- պուլտոստա դագօն վուրթուն վուրթևսանէսինէ գաչտը խսէտէ , անի տախի եագուպ՝ սէքիզ պին ատէմ հէլ- լաք ետեր տիւչմանտէն : Վէ անտէն տեօնիւպ ասկա- գօն տէնիլէն մէմլէքէթէ կէլտիքտե , եհալի անէ ա- պիմ իզզէթ պիրլէ գարըը չըգուպ գապուլ ետեր , վէ անտէն կէլնէր երուսալէմէ ղայէթ ջոգ թալան իւէ : Յունիաթանըն պու մինիլլու մէրտինկինի ապէքտանդրա- պատիշահ լէյնտրոչէ , ղայէթ խոշնուպ՝ անէ թէգ- բար ալթուն նիշան իւտալ ետեր՝ քի օ գարըզ նիշան թալ չըմագ եաղլընըզ վուստիւսհլերին գարնտաշընէ մախսուս իւտի : Վէ տախի ավէլարօն տենինկն եյալէթի պէգ վէչ հի մալէքեանէ վէրիր անէ :

Ասպողնիոսուն մէզրիւբ ապողնիոսուն սէ- գիլ հալինէ , օ քի՝ քէնտի ասքերինէ ուստուտ ետե- ընդ ղուրուբինէ պիրլէ յունիաթանա խատպէր իւտալ եթտի , ասքերի թէնկի օլտուգտէն մատե , քէնտին տախի ղայէթ ըհգալէնէ պիրլէ գիւրար ետեր :

Digitized by Google

Սիւաղ 33 ·

Պալատէ մէջբերում մըուրը վատիշահը պատրաստէ՝ չէ աղէքսանդրոս վատիշահա գըլլըը վէքտի, անըն իւէ տայիմա մըուհապպէթ իւղրէ գալտը մը ·

Ճ· Պալմատը · Պախտուտուս քի գիկեոտ իւէ անըն փա-
տիշահըլըղինի չապաթ ետիւ էօլիմրիւնէ տակի սպասէ
պլտոս · զիրա զայէթ քեօթիւ մէ ղատտար քիմսանէ
Գւ· օլմադ իւէ՝ աղէքսանդրոսուն վատիշահլըղինի զապաթ
ԺԱ· եթմէք իսթեր · լաքին հիյլեսի զահիրէ չըգմասըն
տէյոս կեօյա մուհապպէթ իւղրէ տամամտընէ թեպը-
րիթ կիլմէլի օլուա՝ զայէթ ձեսիմ ասքեր իւէ չը-
գար մըսըրտան · մէ անթէքեայէ վարընէյէ տեկինի
հանկը մէմլեքէթէ կէլտի լսէ՝ էհալի անկ գարշը չը-
գարագ իզդէթ պիրլէ գապտուլ ետէր · նէձէ քի տա-
զէքսանդրոս թէնպիհ եթմիշ իսի · Վէ հէր եէրտե պէ-
րեր սեպեպ իւէ ասքեր պշրագուա՝ տէնիզ գըմը-
պէնտե օլան մէմլեքեթլերդե հինգ ետէթէ անթէք-
եայէ կէլտիկինտե , գալպինտէրի գիեաստը աշնէքեար
ետիւպ՝ անդ տուխի գապաթ ետէր · Զիրտա ի վագըթ
սիս էյուլեթլերի դարաիլերինտե՝ Ձեմանէթին պէյնի-
տե ասիլնը գուշդուր եթմիշ օլմադ իւէ , աղէքսանդրոս
անլերի թեպբին եթմեկե կիլմիշ իսի · Պուննան գա-
թի նագտար · պալատե մէջբերե նէյնձի գեմիտրե խա-
պեր ետիւպ՝ տամամտը աղէքսանդրոսուն հագգընտե
թիշնէքքի ետէր · Պէկի պոս պատրտե աղէքսանդրոսուն
գապտահաթը եօգ իսի , լաքին ղատտար պտղոմէոս՝
քենտի գիեաստընը կիզգեմէք իւէնն անդ գապտահաթը
եթտի · Վէ դեմե-տը իւէ իթթիֆագ ետիւպ , գըզընը
առախի աղէքսանդրոստան այըրուպ վէրիւր անէ ·
Գագտա՝ պոս մատտե պիւյիւք ընգալէթ իսի պտղո-
մէոսա՝ մէ անըն գըզընա · լաքին մէգալոր քեօթիւ
քիմսանէ օլմադ իւէ , պիւշնունմէսի քենտի ընգալէթինէ ·

Digitized by Google

Վէ՛ ազգերանդրոս մասլահաթը տուլտուգտէ , չօգ ասք
քեր իւէ պտղոմէոսուն իւզերինէ կէլսի իսկոտ , ալեք
օլուպ գաչարը արտպլարըն դարաթըրնէ , վէ արապ փոշ
տիշոհը գաթահէլ նամ քիմէնսնէ՝ անըն պաշընը քէսիւպ
պտղոմէոսա իրսալ էտէր ։

Նագար հյէ ։ ազգերանդրոս տամատ օլտու պտղոմէո
սա քի՝ անըն եարտըմը իւէ փատիշահլըղի մէթանէթ
պուլա ։ լաքին անըն եէտի իւէ գահրի շահանէտին իվ
րաձ օլտուգտէն մատէ , հօմրիւ տախի թէկրէ՛ն օլտու ։
Անձաղ գիմն էթմէ՝ քի պտղոմէոսուն էթտիկի գաշ
տարլըգ քէնտինէ գալտը , իլլա քի իւչ կիւնտէն սոնկ
րա քէնտի տախի հօլտիւ ։ Վէ օ՛ քի ֆէսատ ֆիքրինէ
թձրա էթմէք իչիւն՝ պաղատե մէղքիւր մէմլէքէթլէրը
տե ասքեր պըրագմըշ իտի ։ հօլտիւկի գահիրէ չըք
տըգտե ։ օ՛ մահալլերին էհալիսի՝ անըն ձիւմլե ասքե
րինի գըրտուպ թէկրէ՛ն էտէրլեր ։ Օվ պապտե պաղատե
գլիքը օլան իքինճի դեմէտը գաթէ՛ն էտէր աղէքսանդրո
սուն փատիշահլըղինի ։

Ֆիլհագիդա ինայէթի պաթի օ՛ էնտատե յունիաթան՝
տիւշմանտան խաղէ գալտը , վէ լաքին չիւնքի երուստ
դէմին գալէսի օ՛ անէ տէկինի տիւշման էլինտե իտի , անի
քեզլտա էթմէք արզուսի իւէ ։ ասքեր ձէմ էտիւպ գա
լէյի մռհասէրե էթտիկինտե ։ նօմօտւ թէրը էտէն
քեօթիւ եահուտիլէը՝ վաղուպ գեմէտը փատիշահա
քապէը վէրիրլեը ։ օ՛ տախի կիւձենէրէք յունիաթանա
փէրման իրսալ էտէր ։ քի մուհասէրէյի թէրը էտիւպ՝
ազգայա կէլէ քէնտի եանընէ ։ Իմտի յունիաթան՝ մու
հասէրէյէ տահա զիյատե թազվիյէթ վէրտի իսկոտ ,
իդաաթմըզ օլմասըն տէյու՝ ալեուն վէ կիւմիշ վեճա
կէշ իլէ ։ վէ ձէմաէթլէրին ինանըճաարլըրնտէն տախի ա
լեմ քիմսնէլեր ալուպ՝ կիտեր անըն եանընէ ։ Վազատա՝
պու պապտե յունիաթան աղիմ թէհղիքէյէ գօտու քէն
ձինի ։ լաքին միլլէթլինին սէլամէթի իչիւն այի եէվ

Դէ-
ւէտ

կ'ելնեին ։ Վէ ինայէթի պարի դեմ-ետը անտէն ղայէթ խոշլանուալ՝ ազնիւ իշղէթ .ետեր ։ վէ քահանայապետ նասպ ետիւալ ։ մուգաւատէմքի փայէսկնի ինամ կեթ տիքտէն մատե ։ տահա չօգ տիւրլիւ սերպէստիյեթ վէրիր անե ։ վէ իսրայէլ ձեմաեթինե ։ վէ չօգ մաս բանիլարտան մահվ ետեր անէրին ։

'Նազար գըլպուրատե դեմ-ետրին հալինե ։ զիրա գուվ վէթ քէսպ ետիրեք քէնտի թահդի հիւքմիւնտե օլան մէմլեքէթլեր հեր վէձհ իլե իդաաթ իւզրե օլտուգլե րի հալտե ։ եերլե ասքերին իւվլուղ էսինդ՝ քէսպէալ՝ ձե վալ վէրիր անէրե ։ Գեգաթ էնիրիճտէն քէնտի իլե պերապար կեճիրտիկի եապանձը ասքերի սագլար ։ Պու ձինեթտեն եվրի ասքեր ղայէթ կիւձենիւալ՝ ձիւմ լէսի եեք տիւ տիւշման օլար անե ։ զիրա մէզպուրլեր եզ գատիմ ձինդէի օլմադ իլե ։ պաշգա սուրեթ իլե կեչինեմէզ իտիլեր ։ պախտուսուս՝ անթէքեա եհալիսէ տակի անըն հարեքեթինտեն խոշլանմազ իտի ։

Պունտան գաթի նագար ։ պուլատե մեզբիւր աղէքա ռանդրոսուս պիր քիւչիւք օղլու գամըշ իտի արապ փատիշահըն եանընտե ։ քի անըն իտի տակի անտիոք քոս իտի ։ Վե տրիփոն նամինտե պիր ձենսուր պինե պաշ շը ։ օ քի աղէքսանդրոսուն զարաֆը իտի ։ անթէքեա եհալիսինին՝ վէ եերլե ասքերինին դեմ-ետրտեն եիւզ չեվիրուալ անե տիւշման օլտուգլերինի անդլատըգտե ։ իտիեը քի մեզբիւր անտիոքոս չօձուղն արապլարտան ալուալ՝ վէ տերինեն եէրինե փատիշահ ետե անթէքեաս տե ։ Օ՛ եձիլտեն արապ փատիշահըն եանընե կի տիւպ ։ ֆիքրինի պէյան ետեր անե ։ վէ պիր վագըթ տեն սանկրա անտիոքոսու ալըր ։ վէ դեմ-ետր քի եերլե ասքերե ձեվապ վերմիշ իտի ։ անդրի տակի քէնտինե ձելի ետեր ։ Օ՛ ալապտե դեմ-ետր նագար գալուպ ՝ յոմ նաթանա խապեր ետեր քի՝ քէնտինե եարտըմըզ աս քեր իրսալ ետե ։ ծ տակի իւչ պին մերտանե ձենկէի

իրսալ հտեր անթեքեայք · Վէ հՀալի տուլուպ՝ եիւզ իկերմի պին ատեմ ՃՀմ օլուր քի դեմետրի հօլտիւրեք լեր · մեզպուր խեվիքինտեն նաշի գալեյե ջիրար հԹատիքտե , յուլիաթանըն իրսալ հԹոմկի ասքեր՝ տերՀալ հՀալնկն իւզերինե հիւՃմ հտերեք անկերտեն եիւզ պին ատեմ գըրտըգտեն մատե , մեմլեքեթի տախի եՃգուպ թալան հտերլեր · ֆՀմ էրլե հՀալնկն սեֆիլ հալնկի , զիրա անկեր քի ասիլկե եիւզ դուԹուպ՝ քենե տի փատիշահլերնկի հօլտիւրմեք իսԹեր իտիլեր , անկ հօլտիւրմեկե գատըր օլամատըդլերնկտեն մատե , քենե տիլերնկտեն ծ գատար ատեմ ԹՀլեջի օլուպ՝ մեմլեքեԹլերի տախի վերան վե թալան օլտուգտե , գալան ՃՀմահԹ րիզալերի իւե սիլահլերնկի պըրագուպ դեմետրե նկյագ հտերլեր քի՝ ՃՀմահԹի գըրմասընլեր տույուԹՀնպհՀ հտե յուլիաթանըն ասքերնկե : Վագաա նկ՝ Ճե քի դեմետր՝ հՀալնկի ԹՀնքտիր հԹմեք իսԹեր ի տե , մատամ քի քենտի հօլիւմիւնե գատա հԹոմկեր , քենզա յուլիաթանըն ասքերի տախի անկերտեն հօՃ ալմագ արղուսկնտե իտի , զիրա անկեր տայիմա խասիմ կ տիլեր իսրայել ՃՀմահԹինե , օ հՃկիլտեն գնուրսադ պուլ տուգլերինտե , հպհտի մերհամեԹ հԹմեքերեք գըրտըգլեր անկերի , վե ղայեԹ ջօգ թալան հտիւպ ազիմ շաՀգլեգ վե չերնգ իւե աւտեԹ՝ հտերլեր երուսաղեմ :

Սիւալ 34 ·

Գալատե մեզքիւր դեմետր՝ քի յուլիաթանըն Նարտոլը իւե հօ՝ լեմտեն խելաս օլտու , վատինի իչրա էԹոլմի :

Ճ· ԱԹեմետի · ֆիլհագիգա մեզպուրուն հեր վեՃհ իւե տիւշմանլերի թհլեջ օլուպ յուլիաթանտան մՃտուն օլմազե պօրՃլու իլքեն , անԹեքեա հՀալնկի իդաաԹ իւգրե օլտուգտե , վատինի իչրա հԹմետիւրտեն մա՝ ատե · տիւշման տախի օլտու · վե լաքին քնայեԹի պտ՝

Digitized by Google

րի՝ յուլիաթանէ քէտեր ետեձէք վագըթ տուլաման-
ալը։ Ձիրա պալատե գնեը օլտուղը մէնավալ իւզրէ , տրի-
փոն՝ աղէքսանդրոսուն օղլու անտիոքոսու արապլէրտէն
Անդ. ալըձ իտի , անի կէթիրիւպ փատիշահ եթտիկինտե ,
ծտոօ գեմէտորին Ձեվապ վէրտիկի եէրլի ասքէր՝ անտիոքոսուն
եանընէ կէլիւպ Ձեմ օլուր ։ Վէ դաթաֆիլին Ձէնկ իւզ-
րէ օլտուգլէրինտե , դեմէտր ալըթ օլուպ ֆիրար եթ-
մէկ իլէ՝ տրիփոն գասլըթ ետեր անթէքեուլը ։
Պու անտիոքոս տախի՝ իսրայէլ միլլէթի իլէ տօսթ օլ-
մագ արզուսինտե օլարագ յուլիաթանա դէրման իրսալ
ետիւպ՝ անի քահանայապետ եթտիքտէն մատե , ւ տէ
ընձէ ազիմ փայէ վէ շէրէֆ վէրիր ։ Թա՛ քի փատի-
շահ հէրէք մախսուս օլան նիշանը իրսալ ետեր անէ ։
Վէ տախի անընն գարնտաշը չմաւօնու՝ փարաշամ գըզը-
սընտէն՝ մըսըր սընըրընէ վարընձէ հիւքիւմատը վէ սէ-
րասքեր նասպ ետեր ։ Օլ պապատ յուլիաթան՝ յորդա-
նան ջայըն գարշըսընտե օլան մէմլէքէթլերէրէ վարուպ
անլերի կէզտիքտե , սիւրեանի ասքերի կէլիւպ ինթիք
սապ ետեր ՝անէ ։ քէզա ասկաղօն դարաֆընէ կէլտիք-
տե , էհալի իզզէթ պիրլէ գաւպուղ ետեր անի ։
Վէ անտէն գաթա նամ մէմլէքէթէ կէլիւպ՝ էհալի շէ-
հիր գաւխուլերինի աչմաստողի հալտե , էդրաֆտե օլան
ջինթլիկլերի եըգուպ Թաւլան եթմէկ իլէ , Թէսլիմ օլուր-
լեր ։ վէ Ձէմահէթին պիւյիւքլէրինին էվլատլերինի տա-
կի ըհէին վէրիրլեր ։ Յուլիաթան անլերի եըուսաղէմ
իրսալ ետիւպ ՝ քէնտի չամ դարաֆընէ կիտեր ։
վէ դեմէտրին Թէվապլերի՝ տնի մէն էթմէք խօթ-
տիքլերինտե ՝ անլերէ գարշը կիտիւպ վուրուր անլերի ։
Փէգա չմաւօն՝ բէԹսուրա տէնիլէն մէմլէքէթի Ձէնկ
իլէ ալուպ՝ ատեմ Թայինի ետեր անլերին իւզէրինէ ։
Վէ տախի յուլիաթան՝ նասօր տէնիլէն օլայա կէլտիք-
տե ՝ տիւչման իլի պէօլիւք օլարագ՝ պիր Թագըմը
փուստուտա կիզլէնիւպ՝ ւ պիր Թագըմը Ձէնկ էթմէկլի

օլտուգտե , յուլիաթանը օրթույա ալըրլար , վէ ասքե-
րի խէվֆ էտիւպ գաչընչէ՝ քէնտի ֆէգաթ իչի ա-
տեմ իլէ գալտը իսէտե , ալլահա ուամուտ էտերէք՝
տիւշմանըն իւզէրինէ վարուպ անլերի շաչըրտըղընտե ,
եանընտեն գաչան ասքեր՝ անըն ղայրէթինէ վէ չէսա-
բէթինէ նազարէն թէքքար տեմնիւպ կէլմէկ իլէ՝ օ
կիւն իւչ պին ատեմ գըրուպ տիւշմանը գաչըրըլըբեր ,
վէ անտէն կէլիրլեր երուսաղէմ ։

Վէ չիւնքի յուլիաթան տիւշմանը ֆէթհ էտիւպ՝ հէր գլ ·
վէչխ իլէ իգպալ իւզրէ օլարագ ղայէթ չէրէֆ պուլ ժի ·
տու , միւրատ էտեր քի ըօմալըլէրին՝ վէ սպալտուրլէ-
րին (օ՛քի մուա դարաֆընտե տիր) վէ սայիր մահալ-
լէրին հիւքիւմտարլերի իլէ գավլի գարար էտիւպ
իթթիֆագ էտե՝ քի իգթիզա եթտիկի հալտե , քէնդ
տինէ եարտըմ էտելեր ։ Պէլի իսրայիլ Չէմաէթի մու-
գատտեմ տախի անլեր իլէ իթթիֆագ եթմիշ իտի ·
(նիչէ քի իկիրմի թօգուզ սիւռլտե ղէբը օլտու) լա-
քին ջօգ վագըթ կէչմիշ օլմադ իլէ , յուլիաթան օ գավ-
լի թէչհիտ էթմէկը արզուսի իլէ , իչի մեօթեպեր ա-
տեմ իրսալ էտեր անլերե ։ Վէ մէզպուրլեր՝ ըօմույա վէ
սպարտույա վարուպ , յուլիաթանըն մահլուլի իւզրե
գավլի գարար էտերլեր ։ Վէ տեճնիւպ տուհա եըրա-
սաղէմ կէլմէզտեն եէրլէշ , դեմէտը փատիշահըն թէ-
վաֆիլերի չէսիմ ասքեր իլէ յուլիաթանըն իւզէրինէ
կէլմէլի օլտուգտե , յուլիաթան տախի անլերե գարշը
կիթտի իսէտե , տիւշման թէրթիպ էթմիշ իտի՝ քի կէ-
չէ վագթի ան ուսսա ։ Վէ յուլիաթան անլերին թէբ-
թիյալինի տուլյուպ՝ օ կիչէ ղայէթ թէճէմմիւ իւզրե օլ-
մադ իլէ , մէզպուրլեր խէյլիճ ըինտեն նաչի՝ օլտուգ-
լերի եէրտե պիրի պիրինե եաղըն աթէչ եագուպ՝ քէնդ
տիլերի գաչարլեր , անչաղ յուլիաթան անլերին գաչ-
տըղընի ֆէրդ էտեմէդ , զիրա աթէչի կէօրիւնչէ ղանն
էտեր քի անտե տիրլեր ։ Սապահ օլուպ մահլահաթը

Digitized by Google

անկլատըգտե ։ տեր հալ փեշլեբինե տիւշեր ، լաքին եեթիչեմեզ ։ զերա մեզպուլըե ազատ տենիլեն չայըն գարշը դարաձրնե կեչմիշ խոխլեր ։

Վե անուն ավետե էտերե՛ք՝ արապլարը վուրուպ թա՛ լան եթտիքտեն սօնկրա ، շամ վե ասկաղօն գարաձրնե տե օլան մամաւը գալեբերի տախի գապե էտեր ։ պա՛ խուսուս եաձա եհալիսի դեմե՛տը փատիշահա միւլիւն օլմաղ իլե ، յումիաթան կեվիւպ անի տախի ալը ։ վե ան՛լերին իւզերինե ատեմ թային էտեր ։

Պատեհու երուսաղեմե կելտիքտե՝ ձեմաեթին իսեթի եաորերի իլե մեշվերեթ էտիւպ՝ երուսաղեմին հիսար լերինի եաճօրըը ։ զերա սեվ կեվիւպ կեղրօն տերեսի գարաձրնտեքի պետենի եըգմըշ իտի ։ Վե տախի չիւն՛ քի օ ան՛ան տեկինե երուսաղեմին գալեսի տիւշման եվլիյ տե իտի ، պու տեղա անըն եդրաձրնե եիւքսեք հի՛ սար չեքիւպ անի գուշաթըգտեն մատ՝ մեն էտեր քի տերուն՛ գալետե օլան՛լեր իլե քիմսե ալը՛ չ վերիշ եթմեսին ، վե զախիրե վերմ՛սին անլե՛ր՝ քի նաչար գալուպ գալեյի թեսլիմ էտերը ، մատամ՛ քի ախեր սուրեթ իլե ան՛ի ֆեթհ եթմեք՛ զայեր կիւչ իտի ։ Ֆիլամնա պալատե մեզքիւր տրիմոն՝ օ՛ քի անտիքոյ սու վատիչահ եթտի ، պու տեղա ֆեսատ ֆիքիրե զահիպ օլարագ՝ խոթեր քի անի հօլտիւրիւպ քենտի վատիչահ օլա ։ վե լաքին՝ պեզքի յումիաթան ըիզա օլ՛ մազ տեյու խեվճ եթմեսի իլե ، մեզրամ էտեր քի եվ՛ վելա անի հօլտիւրե ։ Օ՛ էչիլտեն չէսմ ասքեր իլե քեթեսան տենիլեն մահալե վարտըգտե ، յումիաթան տա՛ խի գըրգ ուին ատեմ իլե անե գարշը վարըն՛չէ ، տրի՛ վոն չէնկ եթմեկե չէսարեթ էտ՛մեմուկինտեն՝ մի՛ ըսայի սուրեթ իլե մուհասապեթ կեօստերիր ، մատամ՛ քի եվվելա տօսթ խոխլեր ։ Պուռնտան գաթի նա՛ զար ، ազիմ չերքե վե հետուկ տախի վերիւպ՝ ասքե՛ ըինե թեկնպինե էտեր քի յումիաթանա իղաաթ էտելեր ։

Digitized by Google

պախուստուա՝ կեօյա ագեայը անկ թեսլիմ եթէմկկ կելը միշ կիպի տեր քի նկ իգթիզա՝ քի ասքերկ պու գա տար զահմեթ վերիրսին, իրսալ կ՚ի անլերի, ինգաճ պիրաղ ատեմ գալըն սենին եանըստե, վկ կիտելիմ ագեայե՝ քի անի սանա վերեյիմ։ Յունիաթան անըն Հեվապըկե կնանմաղ իլե, եանըստե լուչ պին ատեմ սագլայուպ գուստուրուննա իլին վերիը, պատեհու իքի պինի տախի իրսալ հտիւպ գալըը պին ատեմ իլե։ Վե ագեայա կինթիքլերինտե, զատտար տրևիմն տեր հալ չհիերին գափուլերինի գափատուպ յունիաթանըն եանըստե օլան պին ատեմի գըրուպ՝ քենտինի հսիր կի պին ագեատե մեքս եթէտիքտեն մատե, անըն կերի չե վերտիկի իքի պին ատեմին արտըշըրա ասքեր իրսալ հ տեր քի՝ անլերի տախի գըրուպ թեսլեղի հտե։ լաքին մեզպուրլերը մասլահաթը անկլայուպ Հիւմլեհի պիլ իթ թիֆաք եեք տիլ Հինկ իւզրե օլտուգլերի հալտե, տը բիւմունուն իրսալ եթէտիկի ասքեր խեվղի հտերեք կերի տեօնեղլեր։ օլ պապտե մեզբիւր իրի պին ատեմ ե րուստուղեմ կելիպ՝ մատտեյի պէյան եթէտիքլերինտե, Հիւմլե իսրայել Հեմահեթի ադամ գատալհեթ իւզրե յոլ նաթանը աղլայուպ հատ դուրմադ։

Լոդրեթ ալ, յունիաթան ս անկ տեղլին նիյազ պիրլե ալահըն գուստրեթինե ուամատ հտերիք՝ ազամ գիչ թուհաթ իւզրե տայիմա տիւշմանը թեքտիր հտե կելը միշ բքեն, պու տեղիա ինտանլերե ուամատ հտիւպ ըղ մալըերտուն լամատտ պուլմադ արզուսմտե օլարագ՝ անլ լեր իլե իթթիֆաք եթէտիկնտե, եանըլտպ քենտի թեսլեղ օլտուգտուն մատե, Հիւմլե իսրայել Հեմահեթի նի տախի ազամ թեհլիքեյե պըրագտը։ Ջիրա՝ անքն էսիր օլտուղն գահիրե չըրտըգտե, եղրաթտե օլան ուուրթփերեսթլեր մեշկերեթ հտերլեր քի՝ պիլ իթթի ֆագ իսրայելին իւզերինե գալգուպ Հիւմլեսինի գըրալըը։

Սաւաղ 35 ։

Պաղատեցէք ընդդէմ անոնց որ զիս կը նեղեն, կռուեցէք ընդդէմ անոնց որ զիս կը տագնապեցնեն։ Վահան եւ վահանակիր բռնեցէք, եւ ելէք ինծի օգնութեան։ Նիզակ հանեցէք եւ ընդդիմացէք հալածողներուս ճամբուն վրայ։ Ըսէ անձիս, Ես քու փրկութիւնդ եմ։ Թող ամօթահար ու խայտառակ ըլլան անոնք որ անձիս կը փնտռեն։ Թող նահանջեն ետ ու ամօթահար ըլլան անոնք որ չարիք կը խորհին ինծի։ Թող ըլլան հովուն առջեւ հողմին տարուած մանր փայտեր, երբ Տէրոջ հրեշտակը զանոնք կը հալածէ։ Թող ճամբաները մութ ու սահուն ըլլան, երբ Տէրոջ հրեշտակը զանոնք կը հետապնդէ։ Որովհետեւ անոնք առանց պատճառի ինծի համար որոգայթ պատրաստեցին, առանց պատճառի փոս մը փորեցին անձիս համար։ Թող անոնց վրայ անսպասելի աւերածութիւն գայ, եւ թող անոնց որոգայթը որ ինծի համար պատրաստեցին, զիրենք բռնէ, եւ թող աւերածութեան մէջ իյնան։ Իսկ անձս Տէրոջ մէջ պիտի ուրախանայ, եւ անոր փրկութեան համար պիտի ցնծայ։ Ամբողջ էութիւնս պիտի ըսէ, Տէր, ո՞վ քեզի նման է, որ կը փրկես տկարը զօրաւորէն, եւ աղքատն ու կարօտեալը անոր կողոպտողէն։ Անիրաւ վկաներ կ՚ելլան, զոր բան որ չգիտեմ՝ զայն ինծի կը հարցնեն։ Չարութիւնս բարիքի կը հատուցանեն, եւ անձիս կը վնասեն։ Բայց ես, երբ անոնք հիւանդ էին, հագուստ կը հագնէի, ինքզինքս պահոց կը նուաստցնէի, եւ աղօթքս ինծի կը դառնար։ Ինչպէս որ մտերիմ կամ եղբայր մը կ՚ընէր, այնպէս կ՚ընէի։ Ինչպէս որ մայրը սգաւոր կ՚ըլլայ, այնպէս սգաւոր կ՚ըլլայի, եւ կը տրտմէի։ Բայց երբ ես կաղցի, անոնք ուրախացան, եւ ինծի դէմ հաւաքուեցան։ Ինծի դէմ հաւաքուեցան ծեծողներ, որոնց չճանչցայ, եւ անդադար զիս կը պատռտէին։ Ինչպէս որ անառակ մարդիկ կը ծաղրեն, այնպէս ինծի դէմ ծաղրողներ հաւաքուեցան, եւ ինծի դէմ իրենց ատամները կը կրճտէին։ Տէր, մինչեւ ե՞րբ պիտի նայիս։ Անձս անոնց չարութիւններէն ազատէ, միայնակ հոգիս առիւծներէն։ Եւ ես մեծ ժողովի մէջ պիտի գոհանամ քեզմէ, եւ բազմութեան մէջ պիտի գովեմ քեզ։ Թող ինծի դէմ անիրաւ կերպով ուրախացող թշնամիներս ինծմէ չհեռանան, որոնք առանց պատճառի ինծմէ կ՚ատեն, եւ աչքով կ՚ընեն։ Որովհետեւ անոնք խաղաղութեան խօսքեր չեն ըսեր, այլ երկրի վրայ խաղաղասէր մարդոց դէմ նենգութիւններ կը խորհին։ Ինծի դէմ իրենց բերանները լայն բացին, եւ ըսին, Ահա՛ ահա՛ մեր աչքերը տեսան։ Դուն տեսար, Տէր, մի՛ լռեր, Տէր, ինծմէ մի՛ հեռանար։ Արթնցիր եւ զարթնեցուր ինծի համար դատաստանիս, Տէր իմ եւ Աստուած իմ, իմ դատիս համար։ Ինծի համար դատաստան ըրէ՝ քու արդարութեանդ համեմատ, Տէր Աստուած իմ, եւ թող ինծի դէմ ուրախացող թշնամիներս ինծմէ չհեռանան։ Թող չըսեն իրենց սրտին մէջ, Ահա՛ ահա՛ մեր ուզածը։ Թող չըսեն, Կլանեցինք զայն։ Թող ամօթահար ու խայտառակ ըլլան անոնք որ ինծի չարիք կը խորհին։ Թող ամօթով ու խայտառակութեամբ զգեստաւորուին անոնք որ ինծմէ կը մեծնան։ Ուրախութեան եւ ցնծութեան երգ թող երգեն անոնք որ արդար դատաստանիս կ՚ուրախանան, եւ միշտ թող ըսեն, Փառաւորեալ թող ըլլայ Տէր, որ իր ծառային խաղաղութեան մէջ ուրախութիւն կը պատճառէ։ Եւ իմ լեզուս քու արդարութեանդ համար պիտի խօսի, եւ ամբողջ օրը քու գովեստներդ պիտի ըսէ։

Digitized by Google

սէ զախիրէ վէրմէսին տէյու Թէնպիհ էթմիշ խոի (նիչ
ՃԷ քի օթուզ տեօրթ սիւալտէ զիւքը օլտու)։ օ ԿՃԻԼ-
տէն մէզպուրլէը զայէթ նաչար Հալէ տիւշիւպ զա-
րու գալմադ իլէ, պիր Թագրիպ տրխիոնա խապէը
Կտերլէը քի՝ չէօլ դարաֆընտէն կէլիպ քէնտիլերինէ
զախիրէ կէթիրէ։ Մէզպուր զախիրէ Թէտարիք Կ-
տիպ երուսաղէմ կիտէՃէք օլտու խսէտէ, օ կէՃԿ
ջոգ գար եաղմադ իլէ՝ կիտէմԷյիպ տեօնէր գաղայադ
դարաֆընէ։ վէ անտէ յովհաննէսը էօլտիւրիպ տէրն
Կտեր։ պատէհու ագեայէ կիթտիկինտէ, շմաւօն ա-
տիմ իրեայ Կտերէք յովհաննէսըն Թէնկինի կէթիրտիպ
տէրն Կտեր մովսէսէն վէՏերկինէ մէզարըտէ։ վէ
զայէթ ազիմ չերեֆլի Թիւրպէ եաւիորըրը անըն մէ-
զարըտըն իւզերինէ։ վէ Ճիւմլէ խորայէլ ՃԷմաէթի ջոգ-
վագըթ եաս դուԹարագ աղլար խոյլէը յովհաննէս[1]։
Նազար էյլէ պուրատէ տրխիոնուն զատտարըզինէ։ օ
քի անտիոքոսուն փատիշահ զապէթ էթմէկ ար-
զուսկնտէ խոի, (նիՃԷ քի օթուզ տեօրթ սիւալտէ
զիւքը օլտու) պու տէրէա փուրսադ պուլուպ էօլտիւ-
րիւր անի։ վէ քէնտի անըն եէրինէ փատիշահ օլտուզ Տբէ-
տէ, ջոգ ատիմ գըրուպ ազիմ հասարաԹի էտէր։ ֆոն
Մէզպուրուն պու միսիլլու հարէքէթինի շմաւօն տուլ-
տուգտէ, եահուտիատան էյալէթինտէ օլան գալէլերէ
զայէթ մէԹանէթ վէրիւպ՝ ջոգ զախիրէ ՃԷմ էթտիք-
տէն մատէ, միւրատ էտէր քի մէզքիւր դեմիւտը փա-
տիշահ իլէ տախի պարըշա։ օ ԿՃԻԼտէն միւտէպպիլը
քիմանէրը իլէ հէտիյէ իրսալ էտեր անէ։ Զիրա իս-
րայէլ ՃԷմաէթի մէզքիւր անտիոքոսա դարաֆկիր օլ-
մադ իլէ, դեմիւտը անլերէ կիւՃենմիշ իտի։ վէ լաքին
պու տէրէա շմաւօնուն մաԹլուպի իւզրէ՝ Թէրման իր-
սալ էտերէք, մուգատտեմ խորայէլ ՃԷմաէթինէ վէրտի-

1 Կամ եդին. լացին զնա ամենայն իսրայէլ. և սուգ առին ա-
ւուրս բազումս. 1 Մակ. 13, 26։

Digitized by Google

կին աերպետքելիկին Թէշտիտ էտիւպ պարըշտը իսէտե ,
տրիփոնա տանի ղայէթ խասիմ օլմադըխըն , անտէն էօշ
ալմագ արզուսինտե օլարագ՝ կիտեը քիւրտիստան էյա
լէթինե քի՝ քիւրլեյէթլե ատքեր չէմ էտիւպ անըն իւ
ղերինե կէլե ։ Վէ լաքին արշակ տէնիլէն աչէմ փատի
շահը՝ անըն կէլտիկինի տուդուանչէ , ատքեր իրսալ ե
տիւպ դուԹար անի , վէ տերզինչիլ մահպուս էտեր ։
պու սուրէթ իլե դեմիւտը մահպուստա գալուպ՝ տրի
փոնտան ինԹիգամ ալմադխ գատըը օլամատը ։

Սխալ 36 ։

Պալատե Ճգզքիւը տրիփոն քի ղատտաըլըգ իլէ փատիշահ օլտու ։
Թահդի շահանէտե սապլիը գալտը՞մը ։

Ճ· Պալատը ։ Չիրա պալատե գինըը օլան դեմիւտը
քի՝ աչէմ փատիշահը արշակըն մահպուսինտե գալ
տը , անըն օղլու անտիոքոս մահպահաԹը տուդուպ՝ աս
քերը Թէշտարիքինտե օլուբ , քի կէլիւպ տրիփոնու
Թէքտիր էտերէք փէտերինին փատիշահլըղինի զապԹ
էտե ։ Օ՛ էչիլտէն էվվէլա շմաւօնա Չիերինն իրսալ
էտիւպ՝ էվվէլքի փատիշահլէրին խորտիլ միլէԹինէ
վերտիքլերի աերպետքելիկի Թէշտիտ էԹտիքտէն մա
տե , օ տերէչէ ազիմ չերկՃ վէ փայէ վատ էտեր ա
նե , Թա՛ քի սիրքե քէսմէկե տախի բուախտԹ վէրիր ։
Վէ քէնտի՝ ղայէԹ չէսիմ ատքեր իլէ պերրէն վէ
պահրէն փէտերինին էյալէԹինէ կէլտիքտե , տրիփո
նուն ատքերի տատղըլըպ՝ անըն եանընտե չէմ օլմադ իւ
Ընդե լէ , ղապԹ էտեր փէտերինին Թահդըը ։
Ֆէհմ էյլե պուրատե ղատտար տրիփոնուն սեՃիլ հա
լինի , խասմի ղայէԹ ղալիպ օլտուդինտէն մատե , աս
քերի տախի անտէն եվուղ չէվիրմէկ իլէ՝ գաՃի ու
մուտ օլարագ տէնիլ գըլդրընտե դօրա տէնիլէն մա
հաչէ Չիրաը էԹտի խսէտե , անտիոքոս ծ մահալի տա

Digitized by Google

ֆի գաթի էտեր ։ լաքին տրիփոնու հլե կէչիրեմիշ ։ զնրա մէզպուր ղայէթ նաչար գալմադ իլէ անտէն ֆի բար էթմիշ իտի որթոսիա նամ մէմլէքէթէ ։

Իպրէթ ալ ։ ֆիլհագիգա տրիփոն ղայէթ նամտար ձէ սուր վէ չէրէֆլի պիր քիմսանէ իտի ։ լաքին հատտին տէն գնյատե պիւյիքլիկէ արզուքէշ օլուպ գատտար, լզգ իւզրէ փատիշահ օլմասը իլէ ։ տէկիլ քի եալընըզ Թահդի շահանէտէն ըէզալէթ պիրլե իխրաճ օլտու ։ իլլա քի նամի նիշանը տախի նապէտիյա օլտու ։ զնրա ազնզ քիթապ՝ անըն իսմինի ղայրի անմազ ։

Պալատե զնըր օլտուդն մէնմալ ։ ամանիօքոս վէ տրի֊ փոն պիրի պիրի իլէ ձէնկ իւզրե իքէն ։ երուսաղէ֊ մին գալէսինտե օլան փուԹփերեսԹէրը պիր քիմսէտէն էպէտի իմտատ պուլամայուպ՝ անլերին չօգլերի աճըգ֊ տէն հէլլաք օլմադ իլէ ։ գալէյի Թէսլիմ էտերլեր ։ վէ շմաւօն անի Թէմիզկիւլ իւգատ լուզրե օլան եահու֊ տիլերի սաքլին էԹտիրիր անտե ։

() հանալերտե շմաւօն տուշման չերրինտէն խալի գալ֊ մադ իլէ ։ իսթայէլ էյալէԹինին սինօր պաշլերինտե օ֊ լան գալէլերե մէԹանէԹ վերիւպ՝ ասքեր Թային էԹ֊ տիքտէն մատէ ։ եաֆայը տախի զուպէթ էտեր ։ պահու֊ սուս քի՝ նօմսաս մուղայիր օլան քեօԹիւ քիմսանէլերի գ֊ըրուպ Թէքտիր էտեր՝ քի ախերինէ իպրէթ օլա ։ Մէզպուրուն միլլէԹ ուղրունէ պու միսիլլիս ազիմ ղայրէթ իւզրե՝ վէ հէր վէձհ իլէ սատտագաԹքեար օլտուղինէ նազարէն ։ ձիւմլէ իսթայէլ ձէմաէԹի օ տերէձէ մէսրուրիյէԹ պիրլե շազ ու միւշերրէԹ ։ ֆ֊ լուր իտի ։ Թա՛ քի անըն քահանայապետիլիք գէմա֊ նէնի Թարիխ էտիւպ գարար վէրիրլեր քի՝ հէր սէ֊ նէ օ կիւն շէնլիք էտէլեր ։ նիձէ քի պէյան աշը ա֊ զնզ քիթապտե ։

Digitized by Google

Սիւաղ 37 ։

Գոյատեւ մեզբիւր անտիոքոս քի՝ աղիմ շէրեփ վէ սէրպէսթիլիք վատ էթտի շմաւօնէ , վատինտե տուբտոճ մը ։

Ճ. Տուրմատը ։ Զիրա տրիփոն քի՝ դօրա նամ մէմ լէքէթէ գաչմըշ իտի (նիձէ քի պալատե զիբը օլտու) , անտիոքոս անի գուշատուպ ձէնկ իւզրէ իբէն , շմաւօն իբի պին ղայէթ մէրտանէ ասքեր՝ չօգ ալթուն՝ վէ կիւ միւշ հէտիյէ իրսալ էտեր անէ ։ Վագաա՝ պու պապտե շմաւօն քէնտի սատապաթընը անէ զահիր էթմէք արզուսինտե օլտու խսէտե , մէզպուր փէթհուհաթ պու լարագ տիւշմանընը թէքտիր էթտիկլինտե , վատինտե տուբմայուպ՝ շմաւօնուն իրսալ էթտիկլի հէտիյէյի գա պու՛լ էթմէտիկլինտէն մատե , փէտատ իւզրէ օլտուղլ նի տախի աշիքեար էտիւպ՝ ալթենոքիոս նամինտե պիր թէվապիսի իլէ խապեր հտեր քի , քէնտի էյալէթինդ տէն զատի էթտիկլի մէմլէքէթլերի՝ եափայը՝ վէ ե րուսաղէմին գաւէսինի թէսլիմ էտե ։ եախօտ անչէրէ պէտէ պէշ եիւզ քէսե , վէ օ անէ տեկլին մէն օլան իրատ իչլիւն տախի պէշ պին քէսե ադէձ վէրէ ։ Ա՛նգըիւր ալթենոքիոս երուսաղէմ կելիւպ՝ վէ շմաւօ նուն մէձտ ու սալթանաթընը՝ վէ անըն ասքէրինին թա գըմէրինի կեօրիւպ՝ իզպէթ պիրլէ անտիոքոսուն էմրի նի անէ պէյան էթտիքտե , շմաւօն ձէվապ էտեր քի՝ ախէր քիմսանէյինն զօրաղինէ ձէպրի եէ ուզաթտընը մըղ եօգ տուր ։ իլա քի փէտէրլէրիմիզին միւլքիւնի տիւշման փիլտւլի զապթ էթմիշ օլմաղ իլէ ։ վապրէթ պու՛լուպ ձէնկ իլէ անչէրի ալտընդ ։ փէգաձ՝ եաղա վէ գազարա նամ մէմլէքէթլերինն էհալիսի՝ քի իսրայէլ լին էյալէթինտե չօդ հասարաթ էթմիշ լտիլեր ։ եօձ ալմագ գաստի իլէ անչէրի վուրտուղումդ իչիւն ։ եիւզ քէսե ադէձ վէրէլիմ ։ Ա՛թենոքիոս պու միսիլը լիւ ձէվապլէրի իչտիւպ՝ ալթընդ՝ վէրմէտի խսէտե ։

Digitized by Google

եօվքեյէ էզգոտը, պախուսուս քի տեօնկիւզ անտիոքը սուն եանընէ վ'արտըղլնատե, շմաւօնուն մէչխինի վէ Հէվասլերինի նագլ ետիւպ զիյատե Թահրիք եթմէկ իլէ՝ անի տալխի ղայէթ եօվքեյէ էզգուրտը։

Վագաս պու պապտե անտիոքոսուն մանթիւպի նայէ րի՝ վէ հեր վէՀ իլե ատալէթե մուղայիր իտի, լա քին մէզպուր ղատտար պիր քիմսենէ օլմադը իլե, տեր հալ կենդեթա նամ սեբաստըրինի ջաղըրուպ, ղայէթ քիւլլիյէթլի ատթը վե եայան ասքեր իլէ իրսալ ետեր անի եահուտիստան էյալէթինէ, քի իսրայէլ Հէմաէ Թինի Թեքմիր ետե։ Էմմ օլտուղի իւղրե մէղպուր կէ լիւպ Հէմաէթի Թեքմիր եթմէկ կե պաշլատըղլի Հալտե, շմաւօն քենտի եվլատլերինտէն իքիսինի (քի անըն պի րինին խամ յօհաննես, ծ պիրինին յուդա իտի) ջաղը րուպ անլերէ իՀալէ ետեր քի տիւշման իլե Հէնկ ե տելեր, վե յօհաննեսի ասքերնին իւղերինե հիւքիւմ տար նասպ ետեր, զիրա քենտի իսԹիեար օլմուշ ի տի։ Օլ պապտե մէղպուրլեր՝ իսկիրմի պին գատար աԹլը ասքեր իլե տիւշմանե գարշը վարուպ Հէնկ իւղրե օլտուգլերինտե, յուդա վուրուվուպ եարալանտը իսե տե, ինայէթի պարի՝ յօհաննես ազիմ Հէսարեթ պիրլե տիւշմանըն իւզերինէ հիւՀմ ետերեք ալԹ ետեր անլերի, վե տիւշմանըն ասքերինտէն ջօգլարը գըրըլ լուպ՝ գալանը ազովտոս դարափընտեքի գուլլերե գաչտըգլերինտե, անլերի տախի եապուպ՝ իքի պին ատեմ Թելեֆ ետեր անտե։ վե քենտի պի քետեր կելիր իսրայէլին էյալէթինէ։

Զե չիւնքի պա ինայէթի խիւտա՝ տիւշման ինգրազ պուլուպ Հիւմլե իսրայել Հէմաէթի ասուտե Հալ ըահաթ օլտու, պախուսուս քի պալատե զիքը օլ տուղի մէնիմալ իւզրե, շմաւօն հեր վէՀ իլե ազիմ չերեֆ վե գուվվէթ քենտ եԹտի, միւրատ ետեր քի (իսկիրմի Թօգուզ՝ վե օԹուզ տեօրԹ սիւալտե

Digitized by Google

պէյան օլտուղի կիպի , գարնտաշլէրի յուդա վէ յոլ-
նաձան միսիլլիս) օսմալըլէր իլէ գաւլի գարար ե-
տէրէք՝ տայիմա իթթիֆագ իւզրէ անլէր իլէ տօսթ
օլա , քի տիւշման թէդբար իսրայէլ Ձեմաէթինէ
քէտէր վէրմէլի օլտուգտէ , տէստիկէր օլուպ իմ-
տատ էտէլէր , օ եՁիլտէն պին քէսէլիք պիր աշ-
Թուն գալգան հէտիյէ իլէ՝ ատեմ իրսալ էտէր օ-
մայէ քի՝ մուգատտեմ եթտիքլերի տօսթլուղի թեՁ-
տիտ էտէլէր : Փիլհագիգա՝ պու պատտէ օսմալը-
լեր պայեթ խօշլանարագ շմաւօնուն մաթլուպի իւզ-
րէ գաւլի դարար էտիւպ՝ իսրայէլ միլլէթինէ քիմ-
սէ քէտէր եթմէսին տէյու՝ իգթիզա էտէնլերէ քեա-
ղըտ եապտըլեր իսէտէ , շմաւօն ինսանտա ուամուտ եթ-
մէսի իլէ քէնտի տամամտը պտղմիտու նամ քեօթիւ
քիմսէնէյին էլինտէն էօլտիւ : Զիրա մէզքիւր պըտ-
ղմիտու պայեթ տէվլէթլիւ վէ իսրայէլ Ձեմաէթին
նին մապէյնինտէ շերֆլի օլտուղինտէն , շմաւօն ա-
նի քէնտի դարափընտէն երիքօվտա հիւքիւմտար
նասպ եթմիշ իտի , վէ լութֆն չիւնքի մէզպուր պայեթ
քիպիր վէ քէնտինի պէկլէմիշ պիր քիմսէ իտի , տե-
րէՁէսինէ գանատ եթմէյիւպ՝ քահանայապետլիկէ
տապի արզուքէշ օլարագ՝ էվլինտե կիչլի ատեմ սագ-
լուր քի՝ շմաւօն կէլտիկինտե , անի պիր Թագրիպ էօշ-
տիւրիւպ՝ քէնտի քահանայապետ օլա : Վէ շմաւօն իւ-
քի օղլու՝ մատտէի վէ յուդա իլէ Ձեմաէթին իտարէ-
սի խուսուսինտե օ էյալեթլերտե կէչլեր իլքէն , անլի
տավէթ էտէր , վէ եէյիւպ էչիւպ շայ օլտուգլերինդ-
տէ , ալթմնտըգ էօլտիւրտիւ շմաւօնու՝ անլըն իլքի օղլու-
նու՝ վէ խազմէթքէաարլերինի :

Պատտաւ պուղմէտա՝ պու մինիլլիս մէրհամէթսիզլիք
եթտիքտէն մատէ , անտիոքոս էպատիշահ խօշ քիչլի
կեօրիւնմէք արզուսի իլէ , տէր Ձալ անէ խատպէ ե՝
տիւպ ապքեր իսթէը , քի շմաւօնտան մաթլուպ եթ-

Digitized by Google

տիկի մեմղեքեթլերի վէ ազգէյի թէսլիմ էտե ։ Վէ շմաւօնուն օղլու մէղքիւր յօհաննէս քի ծ վագըճ գաղար տէնիլէն մահալտե իտի՝ անի դուքմաղէ , վէ Էրուսաղէմտե տաճարըն տաղընը տախի զապթ էթմէկ կէ ատէմ իբտալ էտեր ։ Վէ լաքին յօհաննէս մասլահաթը անկլատըգտե , քէնտինի դուքմաղէ կէլէնլերի էօլ տիւրիւպ՝ վարըր պաշգա մահալտե հընդը օղուր պիր վագըճ ։ Պատէհու փէտրինին եէրինե քահանայապետ օլսուն օղուր , քի անէ հիւրկիանոս տէնիլտի ։

Սիւսել 38 ։

Մէղքիւր յօհաննէս քի՝ քահանայապետ օլտու , գաչ սէնէ է տարէ էթտի ձէմանէթի ։

Ճ։ Թուզ իւչ սէնէ ։ Վէ ղայէթ մէրտիվէ իլէ տիւս շմանը ֆէթհ էտիւպ՝ ազիմ շէրեֆ քէսպ էթտի կիւնտէն՝ ազիղ քիթապ մէտհ էտեր անի [1] ։ Պէյլ ահմի սահիպտե (հին կտակարան) պու յօհաննէսին վագիինէ տեկին եազըլուպ՝ պատէհու կէրեք իսրայէլ ձէմաէթինին մապէյնինտե , վէ կէրեք սայիր, առէն անլերէ զուհուր էտէն մասլահաթլեր եահուտի յումէպոս նամ քիմսէնէնին եազտըղի Թարիխ (պատմուրիւն) քիթապընտե զիքր օլունուրլեր ։

Մէղքիւր յօհաննէստէն սօնկրա անլըն օղուր արիստաքուզոս նամ քիմսանէ՝ քահանայապետ վէ փիւտիշահ օլտու ։ Պատէհու անլըն գարնտաշը յաննէոս (քի անէ պիրինճի աղէքսանդրոս տէնիլտի) ։ Պատէհու՝ անլըն գէվճէսի աղէքսանդրոս ։ զիրա վէ զպուր էօլէճէկի վա-

[1] Եւ այլ ինչ բանք՝ որք էին ց յօհաննէ վասն մարտի պատերազմաց . կամ այլոց քաջութեանց . կամ շինուածոց պարսպաց . կամ գործոցն բարութեան ։ այն ամենայն գրեալ է ի մատենս քահանայից . յորմէհետե եւիաց նա քահանայապետ կոչի հօր իւրոյ . ‡ Մակ . ւե . 23 ։

Digitized by Google

գըլի՛ զեվՀեսինե իհալե եԹտի փատիշահըղին ։ օ տա
խի օղլու իքինՀի հիւրկանոսու նասպ ետեր ։ Լաքին ա
նըն գարնտաշը՝ իքինՀի արիստաքռատղոս՝ հիւրկանոսու
Ձեպրի իխրաՀ ետիւպ՝ քենտի հիւքիւմտար օլտու ։
Պունլար իքի գարնտաշ՝ պիրի պիրինե ղայԹ խասիմ
օլուպ՝ բոմպըլերե ումուտ եԹմեկ իլե ։ բոմա սերապե
րի պոմպեոս նամ պիր քինե՝ կելիւպ զապԹ ետեր ե
լուսաղէմ ։ վե հիւրկանոսու ԹեՀքըար հիւքիւմտար
նասպ եԹտիկ՛ինտեն մատե ։ արիստաքռատղոսու՝ վե ա
նըն իքի օղլուննու (քի անլերին պիրինըն իամի աղեք
սանդրոս ։ վե օ պիրինին անտիգոնոս իամի) տերպենե
Ձիլ բոմայե իրսալ ետեր ։ Վե լաքին աղեքսանդրոս նօլե
տա Ֆիլոար ետիւպ՝ երուսաղէմ կելմեկ իլե՝ ԹեՀքըար
ալեմե խելալ վերիր իտի ։ քենզա պիր վագըԹտեն
սօնկրա գարնտաշը անտիգոնոս տալեն՝ վեՀտերի ի
լե բոմատան խելասս օլուպ՝ վեՀտերի եօլտիւքտե՝ քենտի
պիր ԹագրիպՀ փատիշահ օլտու ։ Պատեհու՝ եդոմու
եաղմօտ ասկարղոնլու անտիպատրոս նամ քիմսենին օղ
լու՝ պիրինՁի վե պիւյիւք տեմեկ իլե մարուՀ հեքով
դես բոմա փատիշահը օգոստոսուն եմրի իւզրե փատի
շահ օլուր երուսաղէմե ։ Վե անտիգոնոս իլե Ձեկնկ ե
տիւպ՝ անի ալԹ եԹտիքտեն մատե ՝ անԹեքեայե իր
տալ եԹտիրմեկ իլե եօլտիւրտուր անի ։ Պաս անտի
գոնոստոս գաԹ օլտու յուդայնքն վե Ձիւմլե խորայել
ՁեմանեԹինին փատիշահլըղը ։

Պուրատե զայեԹ ոխգաԹ պիրլե միւլահազա եյլե
քի ՝ միլեԹ եախօտ մեմլեքեԹ պիւյիւքլերինին մա
պեկինատե զուհուր ետեն նիՀադ՝ նե տերեՁե աղիւ
քետերե պատի օլուր ։ Ջիրա պալատե մեզբիւր յու
դա՝ վե անդն գարնտաշլերդն յոսիայաՀան՝ վե շմաւօն՝
շերեՀ վե պիւյիւքլիւք արզուսինտե օլմայուպ՝ Ֆե
գաԹ նօսօս վե մլեկեԹ զայրկին իւզրե՝ պիրի պիրդն իւ
լե մուհաուպեԹ վե իԹԹիՀադ ետերեք՝ տայիմա Ձե

Digitized by Google

մահէին խոթիրահաթքնե տիգահ ետեր իտիլեը ։ վե լաքին պալատե զինքը սլան յօհաննես քի եօլտիւ ։ ա նըն ևվլատլերի շերեֆ վե պիւյիւքլիւք արզուսինտե օլուպ՝ մապէյնլերինտե նիֆահ վե խուսուսկեթ փէյ տա եթմեկ իլե ։ տեկիլ քի եաղընըզ պիրի պիրինին թելեֆինե ։ քլլա քի եահուտիստան էյալէթինին տա խի վուղուխերեսի եվինե կեչմեսինե սեպեպ օլտուլեը ։ Նիչե քի մեզպուրլեը ձիսմանի հիւքիւմտարլըզ վե պիւյիւքլիւք արզուսի իլե՝ պիրի պիրինե եթտիրքլերի քետորի վե տիշմանլըղի մեզքիւր յովսեպոս մուֆասլը պէյան ետեր [1] ։

Ֆիլհագիգա ապունլար ղևվինին ձինսինտեն իտիլեը (նի ձե քի օն ալթը սիւալտե զինքը օլտուս) ՝ լաքին յու դանըն իսթիհպարլերինին ընչ իւղրե հարեքեթ եթ մեկերի իլե՝ ձիւմլեսինին իւզերինե յուդանըն ձինսի հիւքմ ետեր իտի ։ Ընձագ մեզքիւր հերովդես վուեք փէրեսեթ միլլեթինտեն օլուպ՝ ըօմա փատիշահընըն եմ րի իլե եահուտիլերին իւզերինե փատիշահ օլտուղին տե ՝ հիւքիւմտարլըզ յուդանըն ձինսինտեն ընչ պիրը լե կեչտի պաշգա միլլեթ եվինե ։

Պու հերովդեսին փատիշահլըղընըն վագթինտե մե սիհ էֆենտիմիզ Թօղուպ [2] (իւչիւնձիւ տեհրին օֆուղ Թօգուզ սիւալինտե զինքը օլտուղին մենվալ իւզրե) Թեքմիլ օլտու ալլահընըն իրհամը իլե յակոբ նահապե տին քեչտամը ։ ամին քի սեօյլեմտի տեօրտընճիւ օղլու յուդանըն ձինսինին հագգընտե ՝ քի եգիպտոսին ա նըն ձինսինտեն հիւքիւմտար ՝ Թա՛ քի մեսիհ կեչե [3] ։

---

1 Ձայսցանէ տես զի գիրս առաջին դպրութեան յովսէպոսի ։

2 Եւ զի ծնանիլն յետ զերեզմանի հրեաստանի ՝ յաւուրս հե րոդէի արքայի ։ Մ՚՚փ ։ 2 ։

3 Մի՛ պատասեսցի ինչ ոք ի յուդայ ։ և մի՛ պեծ յերանացց նա քա ։ մինչև եկեսցէն նմա հանդերձեալքն ։ և նա է ակնկա լութիւն հեթանոսաց ։ ծննն ։ 49 ։ 10 ։

Digitized by Google

Պու պայպտ՝ տէկին քի եաղընըզ յակոբ նահապետին ,
իլա քի ձիւմլե փէղամպերըն ձէվապը տախի թէք
միլ օլտու , անլէր քի մեսիհին տիւնեայէ կէլմեսի խու
սուսնտե ալահըն իլհամը իլե մուգատտեմներտե հէր
պիրի վազըթ վազըթ փէղամպերունք ետերեք եազ
մըշ իտիլը : Իմտի եահուտիլէր անըն կէլտիկինէ ի
նանմայու պունտան պեօյլէ կէլձէք տիր տէմիլերի՝
հէր վէձհ իլե ազիզ քիթապըն մէֆհումինէ զըտտ վէ
մուզայիր տիր . նիձէ քի պալատե մէղքիւր եահու
տի յովսեպոս տախի փէղամպեր երին եազտըղը մէն
վալ իւզրե , մեսիհին կէլիւպ վազ վէ միւձիւզաթ
էթտիկինէ , եահուտի միլլէթինին պէ էյիւքէրինին գու
մազատտասը իլե , պիղատոսուն անի խաչա չըգարտըղը
նի , վէ իւչ կիւնտէն սոնկրա գըյամէ ալտըղինի աչի
քեար եազար [1] :

Պու անլե տի կինի ահտի աթիգ տէ տերձ օլան նագլիյ
էթէրինի հագդընտե՝ օլտուղը մերթէպէ միւխթասա
րիձէ եազըլտը իսէտե , պունտան պեօյլե պէձինձի
տէհրին նիհայէթինէ տէկինի եազըլաձագ մէվատէր
աւրըք աւ ետարանտէն խիւլասէ օլունուրլէր . զիրա

---

1 Ձայսու ժամանակաւ էր այլ իմաստուն՝ անուանեալն յիւ , և էթէ արժան է մեզ այր կոչել զնա . զի էր ոքանչելագործ , և ուսուցիչ այնոցիկ որք յօժարութեամբ ընդունին զչշմարտութիւնն . և զբազումս ի հրեից անտի և ի հեթանոսաց աշակերտս ունէր : քէն իսկ է նա . զոր չարախօսեալ իշխանացն ազգին մերոյ՝ պիղատոս ետ գնա ի պատիժ խաչի : առկայն այնոքիկ որք իսկզբանէ սիրեցինն զնա , ոչ դադարեցին ի սիրոյ անտի նորա . զի երեւեցաւ նոցա յետ երից աւուրց միւսանգամ կենդանի . որպէս մարգարէքն այ զայս՝ և այլ բազում ինչ ասացեալ իմ զնմանէ նախ խօսեցան : և մինչև ցայսօր ժամանակի ոչ նուազի ժողովուրդն քրիստոնէից որ ի նմանէ անսաանեալ էր . ի գէպս երկոցուք գործոցն պատմէ յովսեպոս . գլուխ 10 :

Digitized by Google

ահտի աթիզ մեսիհին տիւնեայե կէլէչէկլինի , ստուրբ աւետարան կէլտիկինի խաչէր վէրիր : Պէլի՝ մեսիհին հապգելտե ահտի աթիգլին իմտիտատըտէն նիհայէ թինե տէկին , կերէք սըրբէն վէ կերէք աշխեար եաղըլը օլմաղ իլէ , աւետարանըն թէմիզլի տիւնեա- նըն եարատըլմասըտե պըրագըլտը , վէ մեսիհ կէ- լիւպ քէնտի իչիւն աղիզ քիթապտե տերձ օլանլերի իչերա էթտիքտե , անըն նագլի չիւմլէյէ պէյան օլա տէ- յու , տեօրթ աւետարանիչ՝ մատթէոս , մարկոս , ղու- կաս վէ յօհաննէս՝ րուհիլ գուտսուն իլհամը իլէ աւե- տարանը եազտըլըր , քի ինսանլէր անէ իթիգաթ պիրլէ՝ էմրինի իձրա էտերէք չէննէթէ վասըլ օլա- լեր : օ էձիլտէն միւժտե քիթապը (աւետարան) տէնիլտի անե : նիչէ քի մեսիհ էնճէնտիհիզին թօղ- տուղինտե , պու կիւն սիզե գտրթարըձը թօղտու- տէյու մէլսիդ միւժտե վէրտի ջօդանլերե :

Եւ աւէ ցնոսա հրեշտակն . Մի երկնչիք ; զի ահա աւետանիմ ձեզ ղուրախութիւն մեծ . որ եղիցի ամ ժողովրդեանն ։ Զի ծնաւ ձեզ այսօր փրկիչ . որ է օծեալն Տէր քաղաքի Դաւթի ։ Ղուկ . 2 . 10 ։

Digitized by Google

Սիւաւ 39 ։

Սուրբ աւետարանըն խփտիտաբ նէրքետէն պաշխանըը ։

Ճ։ Յովհաննէս Մկրտիչին փէտէրի զաքարիա քահանայ՝ պա էմրի խիւտա գաբրիէլ մէլայիքին եէտի իլէ էվլատ միւժտէսի վէրիլտիկինտէն ։

Ա՝էղքիւր զաքարիա վէ անըն զէվճէսի եղիսաբեթ՝ քի ահարօնուն ճինսինտէն իտի [1]՝ իքիսինտէ սալին վէ հէր վէճհ իլէ էմրի հագ իւզրէ հարէքէթ էտեր իտիլեր ։ անճագ եղիսաբեթ գըսըր (ամուլ.) օլմագ իլէ էվլատլերի եօգ իտի ։ քէնտիլերի տախի իլթիհաար օլմուշ իտիլեր ։ Ալլահըն միւրատը ալմայէսի իւզրէ մէսիհին կէլէճէք վագթի քի եագլաշտը ՝ նօմճատա տէրճ օլտուղի մէնտիլ՝ ըուսուսմ իւզրէ զաքարիա տաճարտա թէպախխուը էտեր իքէն՝ գաբրիէլ մէլայիք կէօրիւ նիւբ անէ ։ մէզկուր խէվֆ եթտիկինտէ ՝ գալկի միւա թէրինճ օլտուն տէյու՝ խէվֆ եթմէ ։ զէքրա նիյազընը գա պուլ օլտու ։ զէվճէն եղիսաբեթ տանա էվլատ թօղու ըուպ՝ իսմինի յովհաննէս չաղըրտասըն ՝ վէ իչըէթ եթ մէյէ տէտիքտէն մատէ ՝ անա րահմինտէն լուքֆու պարի իլէ փիւբ զիյա ՝ վէ ալլահըն ինտինտէ պիւյիւք օլաճաղընի ՝ վէ անըն թօղտուղինտէ չաղ ու մէսրուը օլաճագ էլերինի ՝ պախտուտուս քի եղիա փէյղամպէր մի սիլլիւ՝ ալլահըն մէճտի ղայրեթի իլէ ճէմաեթէ վազ էտերէք՝ անէրի քէօթիւ ինէյինլէրինտէն չէվիրիւպ՝ մե սիհին իղտաաթընէ տախիլ եթմէկէ հազըր էտէ տէյու պէյան էտեր [2] ։ Պուրատէ մաղաքիա փէյղամպէրին

---

1 Ըս էղէ յատուրա հէրուվէ արքայի հրէաստանի ՝ քահանայ ոմն անուն զաքարիա՝ ի դասակարգէ աբիայ ՝ և կին նորա ՝ ի գստերաց ահարօնի ՝ և անուն նորա եղիսաբեթ ։ Ղուկ ։ Ա ։ 5 ։

2 Ասէ ցնա հրեշտակն որ ՝ մի երկնչիր զաքարիա ՝ զի լսելի եղեն աղօթք քո ՝ և կին քո եղիսաբեթ ծնցի քեզ որդի ՝ և կոչեսցես զանուն նորա յովհաննէս ։ Ղուկ ։ Ա ։ 13 ։ մինչև 17 համար ։

Digitized by Google

Եհետ իւէ յոյշհանդէսին Հաագբլնտաէ ազինգ քիթապտե
աէրձ օլան սիձիլ Թեքմիլ օլտու [1] : Գիւ խուսուստե
զաքարիա գալպինտեն զայեթ խօշնանալ խոետե , քեզն
տինին վէ զեվձեսինին իմթիեազըզինէ նազարեն՝ նէ
իւէ պիւեյիմ անի տէյու սիւալ եթտիքտե , մէլայիք
ձեվապ հտեր քի , պէնիմ ձեվապըմա ինանմատըղընն
իչիւն լալ օլասըն , Թա՛ քի մասլահաթ իձրա օլա :
Ֆիլհագիգա հիքմեթի պարի անիտե զաքարիանըն
տիկի դուԹուլտու , վէ ձեմանէ քի տիշարտե անե
պեքլեր իտի , ատեթտեն զիյատե տաձարտա եկլեր
տիկինե Թաաձիւպ հտերլեր , վէ տիշարը ջըփտըղընը
տե , սեօյլեմեկէ գաստը օլամայտաղ իշարեթ իւէ
սեօյլետիկի հալտե , անկլարըեր քի նիշան վէ ելամեթ
կեօրտիւ :

Սիւալ 40 :

Զաքարիա տաձարտա պուխուր ուանսուպինտե , նէ տիլեկ ե-
տէր իտի , քի մէլայիք անե խէվճ եթմէ՝ նիյազըն գապուլ օ-
լտու տեմի :

Ճ. Հէմանեթին կիւնահընե մաղֆիրեթ տիլեր , քի
անըն իձրասը մեսիհին եհետ իւէ օլաձագ իտի , յով-
հաննես տախի անըն կեզեձեկինե գըլաղուզ (կարա-
պետ) օլմաղ իւէ , մէլայիք տեր քի նիյազըն գապուլ
օլտու , նիձէ քի մէզկուր՝ ըուսում իւզրե խըզմէթի
կիւնլերի Թեքմիլ օլտուգտեն սօնկրա եվինե կիտիւպ՝
եղիսաբեեթ համիլե գալտը խետե , պեշ այ քենտինի
կիւզէլիւպ քիմսեյե պեյան եթմեզ համիլե օլտու ղինի [2] :

---

1 Ի՛հաւասիկ եւ աւաքեմ զհրեշտակ իմ աւաջի քո . որ հան-
դերձեսցէ զձանապարհ քո՝ աւաջի քո. Մաղ. Ւ. 2:=Մաղա. 3:

2 Ոչ եւս էրբէք լսիան աւուրք պաշտաման նորա , գնաց ի տուն
իւր : և յետ աւուրցն այնոցիկ յղացաւ Եղիսաբեթ կին նորա .
և ինաքուեցանէր զանձն ամիսս հինգ . Ղուկ . Ւ . 23 .

Digitized by Google

Ինչքան ատոնց վեհերուլայհատան իրասլ օրհնութը
մեզքիս դաբրիել մելայիկը գալիլեա էյսէթինեն նազ
զարեթ տէղին մէմլեքեթեն մարիամ նամ պիքր դը-
զա՝ ո քի դաւիթին Հինսինտէն յովսէփ նամինտե պիր
քիմսեյէ նիշանը իտի (խօսեցեալ) • վե կէլէսպ չուշ
օր եա միւֆերրիհ՝ ալահ սէնին իլէ տեսիկինտե ՝ ան
րիամ զգաստապէս տիւշիւպ ադու նամըր սեբսամ (ոգեղէն)
տըր տէյու Թէֆեքքրիւր իւզրէ օլտուգտե ՝ Յէվապ է
տեր քի խեվֆ էրմէ • վիրա ալահտան լուրֆ ադու-
տուն ՝ հաւիրէ գալուպ էվլատ Թօղտրասըն • վէ իսի
նի յա (փրկէ) զաղըրասըն ։ Պունտան գաթի նագար՝
անըն փեսեերի դու խիին քիւրսիւսինի սլահ անե վէ
բիւպ՝ վէ իւրայէ Հէնտեթինին իւզերինէ Հոփուր է
պէտ միատիշահ օլուպ՝ անըն միատիշահլըղինին ոչ նի-
Համ էյ սիւրեքհկինի պէյան եմիւրտե ՝ մարիամ տեր
ր ՝ ո նիհնէ օլուր ադամա ՝ զիրա եր պիչմիշ ։ Մեսելեր
Հէմադ էտեր քի՝ բուհ իլ գուտս կէլէ ատնա ՝ վէ գուպ
ՀէրՀի միւթաալ (զօրութիւն ըստ Ծրէրոյն) սահե օդա
ադինի իւզերինէ ՝ զիրա ո քի սէնտեն Թօղաձագ տըր ՝
ազիզ վէ Հոչտուտան չաղրըլա ՝ Վհ տախի մեզքիս
Հէնտազէկինե ՝ ո քի մարիամա ազ բաբա իտի ՝ ոյնէ
ադատ պէդրա Համիւրե օլուպ՝ ալահըն ինտինտե միւմ
զինտիր չէյ Հազ տեր տեսիկինտե ՝ մարիամ չէվապ
Հուր քի իշտե ալահըն խալըլըդի Հաղըրըմ ՝ օլտուն
ադա քէլամընե միւնթէսիպինձէ [1] ։ Օվ ադապտե Հինգ
Ռէհ ադարի ՝ անիտե քէլամուլլահ անըն ըսհմինէ լինելս
Թէհն ալտը ՝ մէլայիկը տախի անտէն կիւԹտի ։
Վալատե զիրը օլտուվն մէնվալ իւզրէ մարիամ՝ քէն-
տին ագրապատը եղիսաբեԹին Համիւրե օլտուզընի տուս
տուգտե ՝ ո կիւնլերտե ազկէ կիտեր Թէպրիւէ՝ տաղ

---

1 Եւ յամենայն վեցերորդի առաքեցաւ գաբրիէլ հրեշտակ յայ-
ն քաղաք ի գալիլեացւոց ՝ որում անունն էր նազարէթ ։
Ղուկ ։ Ա ։ 26 ։ մինչև 38 համար ։

Digitized by Google

զարտիլընտեղն յոզդանըն մեմլեքեթինե [1] (քի երուսա-
ղեմտեղն ինքի սաաթ մըզտարի ուզագ տըր ։ օ մահա-
կե արապլեր չիմտի այնիլ քէրիմ տերլեր) ։ վե զաքա-
րիանըն եվինե կիրիւպ՝ եղիսաբեթե սելամ վերտիկի
հալտե ։ հինքմեթի խիւտա՝ եղիսաբեթին ըահմինտե
յովհաննես հարեքեթե կելիպ մեսիհե սեջտե գըլ-
լար [2] ։ օլ պաապտե եղիսաբեթ պիլ լուեթիու պարի իւ-
ջե սես ինե նիտա էտիպ տեր քի՝ միւպարեք սին սեն
նիսպանլերտե ։ միւպարեք տիր սենին ըահմինին մէյմե-
սի [3] ։ Պախուսուս քի մարիամըն վարտե ուլահ օղ-
տուղինի իդրար պիրլե [4] ։ սենին սելամընըն սեսի կիւ-
շիմե վասըլ օլտուգտե ըահմիմտե չոշտուղիմ շաքըգ ի-
նե հարեքեթե եթտի տեղիպ մուեթլու վերիր ան ։ քի
ալլահըն պերան եթտիկի հօրարըն քենտինտե թեքմիլ
օլաշաղինե լա չիւմհե իմիգաճե եթտի ։ Օղ տեմ
մարիամ տահի ալլահըն քենտինե եթտիկի ազում կնայ
եթի իգդար պիրլե զայեթ մեմնուն օլուպ՝ անըն գուտ
բեթի ազիմեկերինի վե մերհամեթինի զահիր կոտերեք
օրհնուեթիւն սեօյլեր [5] ։ Վե իւչ այ մըգտարի եղիսա-
բեթին եանընտե գալուպ՝ եվինե ամտեթե եթտի իսե-
տե ։ յովսեփ անըն համիլե օլտուղինի փեհմ եթտիքը-
տե ։ տիւրլիւ շիւփհեյե զահիպ օլտու ։ վերա բուհ իշ
գուստուն գուվմեթի իլե համիլե գալտըղինի պիլմեդ
իտի ։ Վե լաքին չինքի յովսեփ հեր վեչհ իլե փաղին

---

1 Յորուցեալ մարիամ յաւուրսն յայնոսիկ ։ գնաց ՚ի լեռնակողմն
վուճտասէս ՚ի քաղաքն յուդայ ։ Ղուկ ։ Ա ։ 39 ։

2 Յորովայնէ յորովայն երկրպագօղ քումի ։ Շար ։ ՀԴ ։

3 Օրհնեալ ես դու ՚ի կանայս ։ և օրհնեալ է պտուղ որովայ-
նի քոյ ։ Ղուկ ։ Ա ։ 42 ։

4 Եւ ուստիր է ինձ այս ։ զի եկեսցէ մայր տեառն իմոյ առ-
իս ։ Ղուկ ։ Ա ։ 43 ։

5 Եւ ասէ մարիամ ։ Մեծացուսցէ անձն իմ զտէր ։ և ցնծացաւ
հոգի իմ՝ յԱծ փրկիչ իմ ։ Ղուկ ։ Ա ։ 46 ։ մինչև 55 համարը ։

Digitized by Google

լեթլիւ վէ սատըգ իտի , քիմսէյէ սըր վէրմէյէրէք միւ
րատ ետեր քի անի կիզլիձէ իթլագ ետե : Մեզպուր
պու ֆիքքր իւզրե իքէն , րուեասընտե մելայիք կեօրիւ
նիւ՝ խէվի եթմէ զեվձէն մարիամը ալմազէ , զիրա
անտէն Թօղան րու հիլ գուտուստէն տիր , էվլատ Թօ
ղուրուպ իսմինի յա ջաղրասըն , քի օ խէլաս ետէձէք
տիր քէնտի ձէմաեթինի կիւնահտէն [1] տէյու պէյան
ետեր : Պուննտան գաթի նազար , մուգատտէմ ազիզ
քիԹապտե եսայի փէյղամպէրին էէտի իւլ տերձ օ
լան սիձիլ , քի իչտե պիւքիր համիլէ գալուպ՝ էվլատ
Թօղուրսուն , վէ իսմի էմմանուէլ ջաղրըլսըն , քի ալ
լահ պիգիմ իլէ տէմէք մէ-ֆհումի իւզրե Թերձիւմէ օ
լունուր [2] , մարիամտե Թէքմիլ օլաձաղինի տույ ետեր ,
քի գալուպի միւսԹէրիհ օլսուն , վէ յովսէֆի ուլայուպ՝
էմր օլտուղի իւզրե մարիամը սագլար եանընտէ : Պէյլի
մէսիհին իսմի էմմանուէլ ջաղրըլմատը , լաքին անըն
Թէն ալտըպ ինսան օլմասը իւէ իձրա օլտու պու սիձիլ :

Սիւռ 41 :

Պալատե մեզքիւր զաքարիա քի լալ օլտու , տիւէ նէ վագըԹ
աչըլտը :

Ճ. Ողու Թօղուպ՝ իսմինի գօտուգլէքինտե , զի
րա մէլայիքին պէյան էԹտիկի իւզրե՝ միւատեթ Թէք

---

1 Մինչդեռ նա զայս ածէը վմտաւ՝ ահա հրեշտակ տեառն ՛ի տեսլեան երևեցաւ նմա՝ և ասէ . յոսէֆ որդի դաւԹ . մի՛ երկնչիր առնուլ առ քեզ զմարիամ կին քո . զանզի որ ՛ի նմա ծնեալ է , ՛ի հոգւոյն սրբոյ է , ծնցի որդի . և կոչեա ցես զանուն նորա յիս . զի նա փրկեսցէ զժողովուրդ իւր ՛ի մեղաց իւրեանց . Մաթ . I . 20 :

2 Ահա կոյս յղասցի . և ծնցի որդի . և կոչեսցեն զանուն նո րա էմմանուէլ . որ Թարգմանի՝ ընդ մեզ Աստ . Մաթ . I . 23 : = Եսայ . 7 . 14 .

միլինտէ եղիսաբեթ քի եվլատ Թօղուրտու , անըն ապ-
րատալէրի վե եդրաիտե օլանլեր իշխիթտիքլէրինտե ,
քի ալտհ ապիմ ինայեթ էթտի ատե , շատ օլուր խ-
տիլեր ։ զնրա մէզպուրե գըսըր օլտուղինտէն մատե ,
խնթիեարլըղե տախտ գատեմ պատմըշ ։ վե դապիաթ
խզրե եվլատ էտինմէք տերէձէսինտեն կէրի գալըշ
իքէն , ալտհ քէրեմ էտիւ եվլատ վէրտի ատե ։
Վե սէքիզնախի կիւն նամս միՀիւապինձէ Թվիատել էթ-
մէկե կէլիւ վե անըն խամինի փէտերինին խտի իչ
գաբարթա ջաղըրմադ արզուսինտե օլտուղ լէրինտե , վա-
լիտէի բաչի օղլույու տեր քի յոլՀանկես ջաղրալըն ։
Վե անլեր ձէվապ էտիւ ակնին Չինավինտե յոլՀանկես
նամինտե քիմսե եօք սըր տէտիկեր խէտե , փէտերի
նէ իշարէթ էտէրլեր քի նէ միւբարտ էտեր ։ ս տա-
խի ԹախԹա խսէդիւ յոլՀանկես տիր անըն խամի
ոե յու եաղտըղի Հալտե , Ձրավէկսի Թատձիւ էվ
տիքտէն մատե , ՀինքմէԹի պարի անկոե տիլի ա-
լըշ-
լոպ ալտհը օրՀնել էտը [1] ։ Փիլհադիքա պոե պատ
տե զաբարթա դայէթ շատ օլտու խսէտե , անդի իչինէն
լեր խէվի իւզրե օլուպ ։ ս Չիլավլերտե վե Հահուտա-
տան տադլեղինտե պոե քէնիկէրի նագլ էՁտիքլերին
տե , Չիւմլե իչտեղնէը գալալերինե գօյուպ պոե ջո,
Ձուգ նէ օլսա կէրեք տեյու սեօյլեր խոկլե ։ Վէ յոլ-
Հանկես պիլ լուԹիոու պարի փիւր զնյա օլուպ վատ
էթմէկե պաշլայընձէյ գատար ջէօղտե սուքին օլուր
խտի [2] ։ Պոենատան գաԹի նագար զաբարնա պիլ լուԹի
լոու Իլ գուտս նիւպուվիլէթ էտերէք (մարդարէ-
նաչ) ալտհը մէտհ էտեր , քի էվ գատիմ փիլղամ-
պերլերին լնատը իլե սեօյլեսիկի մէնմալ իւզրե քէն-

1 Ես բացատ բերան նորա վաղվաղակի , և լեզու նորա . և խօ-
սէը՝ և օրհներ զԱստ . Ղուկ . I . 64 ։

2 Ես մանուկն ածէը՝ և զօրանայր հոգւով . և էը յանապատս
մինչև յօր երևելոյ նորա Իսրայէլի . Ղուկ . I . 80 ։

Digitized by Google

ամի Հիմանէթինի տիւշմանտին խելաս եթուի [1] : Պախուշ սուա պէյան ետեր , քի յովհաննէս ալլահըն փէյղամպէրի չաղրըլըպ մեսիհին ճանիւնտեն կիտերէք՝ վե ա նըն Թարիգլերինի հազըր ետերէք ակեսհ ետե Հիմայէթի , քի ալլահըն մերհամէթինէ մէպնի՝ կիւնահլերի ամէն պիրլէ խելաս օլսալեր կերէք [2] :

Պու պապտէ յովհաննէս՝ սապահ եըլտըզընէ , մեսիհ էֆէնտիմիզ՝ կիւնկէշ մանէնտ անկլատը , վերա նիհէ քի սապահ եըլտըզը կիւնկլին Թօղմասընէ տէլալեթ տիր , յովհաննէս տախի մեսիհ էֆէնտիմիզին էն գա րիպ Թօղաձաղընէ նիշան օլտու [3] : Զերա՝ նիհէ քի Հիմանի փատիշահըեր պիր մէմլեքեթէ կիտեհէք օլ տուգլերինտե , եվվելա ատեմ իրսալ ետերլեր՝ քի հեր քէս Թետարիգ իւզրէ օլա , քեզա մեսիհ՝ քի ասի մանի փատիշահ տըր , տիւնեայա կելեհէք օլտուգտե , եվվելա քենտի գըլաղուզու յովհաննէսի իրսալ եթտի , քի խապեր վերէր անըն կելեհէկինի , նիհէ քի յովհան նես վաղ եթմեկկէ պաշլատըղինտե , խաթիրընար ետին , զերա ասլումանի փատիշահլըգ գարիպ տիր տէյու մե սիհին կելտիկինի պէյան էթտի [4] :

Ֆէհմ էյլէ , զաքարիանըն տիլի դուԹուլտուղի անէ Թէքտիրիյէթ սայըլտը իսկտէ , պու խուսուստե տա

---

1 Օրհնեալ տէր ած իսրայէլի , զի յայց եւ մեզ , և արար ըմ փրկանս ժողովրդեան իւրոյ . Ղուկ . Ա . 68 . մինչև 79 համար :

2 Եւ դու մանուկ , մարգարէ բարձրելոյն կոչեսջիր , վի եր . Թիցես առաջի երեսաց տեառն , պատրաստել զճանապարհս նորա . Ղուկ . Ա . 76 :

3 Արեգականն արդարութեան ծագման արուսեակդ առաւօտեալ . նախնեաց ճանապարհի որդւոյն այ անօրէնութեան տուրք յովհաննէս . Շար . Կէ :

4 Հայտնութեան յայնոսիկ գայ յովհաննէս մկրտիչ քարոզել յանա պատին հրէաստանի : և ասել . ապաշխարեցէք՝ զի մերձեաւ է արքայութիւնն երկնից . Սահ . ե :

Digitized by Google

խի կնոջն հինգերորդ տուլորը ։ զերա չինքի հսքի նո մսուն գարարը մեսիհ խոի ։ անըն կէլէձէկի գարիպ՝ վէ յովհաննես անէ գըլաղուզ օլմաղ իլէ ։ անըն միւժ տեսինտե զաքարիա լալ օլուպ՝ Թօղտուղինտե տիլինին աչըլմասը ։ մեսիհին կելտիկինտե հսքի նօմսատա տերձ օլանլեր Թեքմիլ օլուպ՝ նոր օրենքին զահիրե չը գաձաղինի տուլ հտեր ։ պու ձիհեթտեն յովհաննես՝ առաքեալարըն խոտոտասը ։ վէ միչյաղմալէ ըլերին խի Թասը անը լտը [1] ։ Պալատե զիքը օլտուղի ան նվալ իւզ քե քելամուլլահ՝ քի մարիամ պիքիր գըզըն ըահմինե ինիւպ Թեն ալտը ։ վատե Թեքմիլինտե բեթլե հեմտե Թօղտու ։

Սիւալ 42 ։

Ցե նէյնեն բեթլեհեմտե Թօղտու ։

ՃԸ. Պ էհնտի հագգընտե տերձ օլանը Թեքմիլ եթ մեք իչուն ։ զերա անըն բեթլեհեմտե Թօղաձաղի միքեա փեյղամպերին եհտի իլե ազիզ քիԹապտե մուս գատտեմ եաղըլմըշ իտի [2] ։ Պախտուսուս՝ չինքի դաւիԹին ձինսինտեն Թեն ալուպ անըն օղլու չաղրըլտը ։ գաւիԹ տաճի բեթլեհեմին օլմաղ իլե անտե Թօղար ։ լաքին նազար էյլե ալլահըն հիքմեթինե ։ քի նե սուրեթ իլե մասլահաթ իձրա օլտու ։ Ձիրա օ վագըԹ եահուտիստան էյալեթինե օգուստոս նամ ըոմա փատիշահը հիւքմ հտեր իտի ։ մեզպուր եմը հտեր քի հիւքմ եթտիկի էյալեթլերուե սաքին օլանլերին ձիւմլ

---

1 Որ (յովհաննես) առաքեալըն է սկիզբն և մարգարէից լըսա մըն ։ Շ ։ Հ ։

2 Եւ գու բեթլեհեմ տուն եվրաթայ սակաւաւոր իցես լինել ի հազարաւորս յուդայ ։ ի քէն ելանէ ինձ լինել իշխան իսրայէլ ։ և ելք նորա ի սկզբանէ աւուրց աշխարհի ։ Մ՝իւթ ։ ե ։ 2 ։ = Մոտ ։ 2 ։ 6 ։

լեսլի , մեմլէքեթլերի՝ ձինսլերի՝ վէ իսիմլերի իլե թէֆ-
տերէ ալընա [1] , յոլաեմի տոսիի գաւիթին ձինսլիտէն
բեձէլէհմլի ալմադ իլե , էմրի շահանէ միւձիւալինձէ
նազարկիտէն գալգուպ մարիամ իլե (օ քի համիլե
իսի) բեձէլէհմէ կէլոլքերի հալտե , միւոտեթի
թէքմիլ օլուպ թօղուրտու յա էֆէնտիմիզի տէրունէն
մադարատէ պիքիրլիկինէ էպէտի քէտեր օլմայարագ ,
զիրա նիձէ քի պիքիրլիկ իլե համիլե գալտը , քէզա
պիքիրլիկ իլե թօղուրուպ տայիմա պիքիր գալտը , նի
ձէ քի տուրբ եկեղեցի թագրիր հտեր [2] : Վէ չիւնքի
կէձէ վագթի իսի , գոնագ հտիձէք եկը պուլունա
մատըղինտէն՝ յիսուսու գունտագլայուպ եէմլիկէ գօր :
Վէ չապանլերը քի բեթլեհէմին գարիպի եաղտտե կէձէ
գօյուն սիւրիւլերինի պէքլեր իսիլեր , անլերէ մելայիք
կ՝օրհնելուպ՝ վէ ալլահըն մէձտի թուլու (ծագել) է
տիւպ՝ զայեթ խէվի եթտիքլերինտե , տեր քի գօրգ
մայընն , իչտե ազիմ շազլըգ միւժտե վէրիրիմ սեզէ՝ քի
ձիւմլէ ձեմանէթ շազ օլա , զիրա պու կիւն դաւիթին
ազ-մէնքեթինտե գունթարըլը թօղուտու սիզե , անկ նէ
չան՝ պուլասընըզ գունտագ իլե չօձուգ եէմլիկէ գօ-
նուլմազ [3] : Օ մելայիք իլե ատփանսըզ պի հիսապ մե-
լայիլերը տասկ մաղարատնըն իւ զերինէ ինկիւպ՝ ալլահը
օրհնել հտերէք փառաք՝ ի քարձունս սեօյլեր իսիլեր [4] :

---

1 Եւ եղև ը առուրան ը այնոսիկ . եւ հրաման յօգոստոս կայ-
սերէ՝ աշխարհագիր առնել ընդ ամ տիեզերս . Ղուկ . 2 :

2 Երիս խորհուրդս սուսիալիս ՚ի քեզ տեսանի ծածկին . յղու-
թիւն անսերմնական , ծնունդ անարատ , հուսուելիւն յետ
ծննդեան մնալով անապականն . Շար . ծիզ :

3 Եւ հրեշտակ ն երևեցաւ նմա . և փառք ն ճոգեցան առ նո .
և երկեան յերկիւղ մեծ . Ղուկ . 2 . 9 . մինչև 12 համար :

4 Եւ յանկարծակի եղև ը հրեշտակին ը այնմիկ բազմութիւն զօրաց
երկնաւորաց . ովք օրհնէին զԱծ և ասէին : փառք ՚ի բարձունս
աց . և յերկիր խաղաղութիւն , ՚ի մարդիկ հաճութիւն . Ղուկ . 2 . 13 :

Digitized by Google

Մելայիքները ասիւմանե եիւքսելտիքտե , ջօպանլեը հէյ պեթտե գալարագ պիրի պիրինե տէրլեը քի՝ բեթլե հեժե տէ կլնն կիտիւպ պաժալըմ , պաե նէ տիը էի ալ լան պիշե պէյան եթտի : Վե կէլիւպ զինքը օլտուղի մենվալ իւզրե՝ մարիամը յոլսէ փի վե յիսուսու մաղա բատե կեօրիւնէե , (զիրա օ մաղաթա բեթլեհէմ մին խա բիձինտե խտի) մելայիքին ձեվապը անլն հադ գընտե օլտուղինի անկլայտպ մէձտ ետերլեը ալլահը , պու ելամեթի պաշդաելերինե տախի նագլ եթտիգլերինտե , ձիւմլեսի թաագիւպ ետեը : Վե մարիամ պու ձին մնե զինքը , օլանլերի ֆինքրինտե սագլայտպ՝ տիգաթ ետեը իտի : Ֆեհմ էլլե , վատուշահլերե եվլատ թօղտուգտե ազիմ էնտինք իւզրե կեօնտերեն սագ ջալարագ՝ թեհլալ նիտա եթտիքտեն մատե , ուզագ մէ մինքէթլերե վարընձե տախի ֆերման իրսալ օլունտը , քի ձիւմլեսի իչլետիպ շագ օլտ , մեսիհ էֆենտիմիզին թօղտուղինտե , ինսանլերտեն պիր քիմսե ֆեհմ ետիպ չէն լինք եթմետի խաւտե , ասիւմանտեն մելայիքլեր ազիմ մէձտ ու սալթանաթ իլե պէմինե լնկրնք՝ վե թեկլիլ միտալի անլն թօղտուղինի ինսանլերե խասպեր վերե րեք՝ վատք՝ ի ըարճունս տէյտ օրհնուեթիւն սեօյլե մելերի իլե , անլն իպնուլլահ վե ասիւմանի ի ատիշահ օլտուղինի պէյան եթտիլեր : Վե սեքիզինձի կիւն նո մօս միեձիպենձե անի թելփատել ետիպ՝ մելայիքին պէյան եթտիկի իւզրե իամլնի յա ջաղըրըլեր :

Գալատե մեզքիւր ելամեթլերտեն մատե , անլն թօղտուղինե նիչան վե տելալեթ՝ կիւն թօղտուտու դօրտ ֆինտե հիքմեթօուլահ կեօյտե մախտուս եըլտըղ կեօ րիւնիւպ՝ օ էյալեթլերին հիւքիւմտարլերի իւչ միւնեձ ձիմ (մնգք) եաճօտ փատիշահ (նիձե քի տէնիլիր) մեզքիւր եըլտըղըն հալինե նագտարլեն , պախտուտս պիր լուեթիւս պալն ֆեհմ ետերլեը քի եահուտիլերին փա տիշահը թօղտպ՝ ձիւմլե փատիշահլերին իւզերինե

Digitized by Google

հիւքմէթսե կէրեք ։ Պուրատե թէքմիլ օլտու քաղայ ամէն Ճէվապը քի յակօբուն երլտըզը Թօղա տէյու ալ լահըն իլհամը իլէ մուգատտեմ պէյան էթմիշ իտի [1] (նիՃէ քի տեօրտիւնՃիւ տէհրին իկերմի իքի սիւալինը տե վերը օլտու) ։ Օ՛ էՃիլտէն զիքը օլան միւնէՃՃիմէ ը պիլ իթթիֆագ երուսաղէմ կէլերլեր անե սէՃտե գըլմադը [2] ։ զիրա մէզքիւր երլտըզ գըլաղուզ միասլի բուլ ասիմանտեն երուսաղէմ տէկին անլերե բահնիւմա օլուր իտի ։ ԱնՃագ տէկիլ քի ատեթա երլտըզ միտայլի զայէթ իւքսէքտեն ։ իլլա քի զեմինե գարիպ հավալտեն կիտերէք ։ խուսուսա քի ղայէթ միւնէվվեր օլմադ իլէ՝ գատըը իտիլեր հանկը դարաֆա կիլիտիկինի ֆերգ եթմէկէ ։ պունտան գաթի նազար ։ գնագ եթիտիքլերինտե տուրուպ՝ կեօչիւքլերինտե էօնկլերին տեն կիտերը իտի ։ պու մէնվալ իւզրե երուսաղէմ տէկին կէլիպ կեօրիւնմէզ օլտուղի Հալտե ։ նէրէյտե թօղտու եահուտիլերին վատիշլահը ։ զիրա կիւն թօղտուսունտե անըն երլտըզընը կեօրտիւք վէ կէլտիւք անե ատՃտե գըլմադե տէյու սիւալ էտերլեր [3] ։ Հերովդէս պու Ճէվապը իշիթտիքտե՝ քէնտի վէ Ճիւմլե երուսաղէմ էՀալիսի անըն իլէ ազիմ ըզտըրապ կիրիՃիաը օլտուլէը իսէտե ։ Թահգիգը մասլահաթ խուսուսինտե ՃէմաեթԹին Ճիւմլե քահանալերինի վէ ալիմլերինե չաղըրուպ՝ մեսիհ նէրէյտե Թօղաձագ տըը տէյու սիւալ էտեր ։ Մեզպուրլերը Ճէվապ էտիւպ տերլեր քի՝

---

1 Ծագեցյէ աստղն յակոբայ ։ և յարիցէ այր յԻսրայէլէ ։ Թուոց ։ 24 ։ 17 ։

2 Եւ գնասցեն Թագաւորք ՚ի լոյս քո ։ և հեթանոսք ՚ի ծագումն քո ։ Եսայ ։ 60 ։ 3 ։

3 Եւ ՚ի ծնանիլն յիւ ՚ի բեթղէհէմ հրէաստանի ։ յաւուրս Հերովդէսի արքայի ։ ահա մոգք յարևելից եկին յերուսաղէմ ։ և ասեն՝ ո՞ր է որ ծնաւ արքայն հրեից ։ զի տեսաք զաստղն նորա յարևելս ։ և եկաք երկիրպագանել նմա ։ Մատ ։ 2 ։

փիլիստացիներին եաղտըղը մէնվալ իւզրէ եահուտիստան էյալէթի բեթլեհեմտե (Մուտ . 5 . 2) : Օվ պատրե հերովդես մեզքիւր միւնէձիմլերի կիղլի ջաղըրում՝ եըլտըզըն նէ վադըթ կեօրիւնուիւկինի թասթիք պիր, լէ՝ իրսալ կտէր անլերի բեթլեհեմ , քի վարում եէ նի թօշան փատիշահը պուլտուգլերինտե , քենտիլենէ տալսի խասպեր էտէրը քի կէլիւպ սէձտե գըլա : Մեզպուրլեր բեթլեհեմ կիթմէլի օլտուգլերինտե , զիքը օլան եըլտըզ անլերիե թէգըար կեօրիւնիւը . վե գըլըշտուզ կիսպի իլերիսէն կիտերեք՝ լիսուսուն օլտուղլի մահալին իւգերինէ տէկկին կէլիւպ տուրտուգլի հալե տե , զայեթ շազ օլարագ՝ անկլարլեր քի եէնի թօշան փատիշահ անտե տիր . վե էչերի կիրիւպ լինսուսու՝ վալիսեի մարիամ իլե կեօրիւնէձէ , եիւզ լեսիթիւ անե սէձտե գըլտըգտէն մատե , խազինեգերինի աչդուպ՝ սալթուն՝ կիւնլիւք՝ վե սահլպէնտ հէտիյե սունարլեր [1] : Ֆուրատե թէքմիլ օլտու՝ փատիշահլեր փեշկեշ կէթիր, սինլեր անե տէյտու դաւիթ փէյղամպերին ձէվապը [2] : Ֆէզա եասլի փէյղամպեր տալսի պէյան էտեր մեսիհին թօշտուղլինտե փատիշահլեր անե սէձտե գըլմադը կէլիւպ , ալթուն՝ կիւնլիւք՝ վե զեիգըմէթ միւձէֆեր հէտիյե կեթիրեձեգլերինի [3] :

Ֆէհմ եյլե ողուրատե հերովդեսին քեսթիւլիւկինե ,

---

1 Եւ երբեմն մեզի տուն տեսիր զմանուկին հանդերձ մարեմայ մօրըն իւրոյ . և անկեալ երկիրպագանէին նմա . և բացեալ զգանձս իւրեանց՝ մատուցին նմա պատարագս ոսկի՝ և կնդեղ և զմուռս . Մտթ . 2 . 11 :

2 Թագաւորք Թարսիս և կղզեաց դարձուածգս մատուցանեն նըմա . Թագաւորք սրաբացւ և սաբայ պատարագս բերցեն նըմա . Սաղ . 71 :

3 Ամենեքեան՝ ի սաբայէ եկեսցեն , բերել ոսկի և կնդրուկ՝ և առնոյս պատուականս . և փրկութեան տեառն աւետեն զաւետիս . Եսայ . 60 . 6 :

Digitized by Google

գերա (նիշէ քի պալատե գնէը օլտու) ջօձուղի պուլ-
տուղնիգտե, պանա տախի խապէը ետին քի կէլիւպ
աեձտե գըլայըմ տեմի խսետե, տեկնիլ քի սեձտե գըլ-
մագ արգուսի իլե պու ձեվապը սեօյլեմի, իլլա քի եե
ըրնի խապէը ալուպ անի եօլտիւրմէք իչուն, օ եձիլը
տեն բաւեատե (՚ի տեսլեան) մէլայիք միւնեձիմներե
կեօրիւնիւպ՝ հերովդէսին եաղըն վարմայէները տեյու
էմր եթտիկինտե, մեզպուրնէը պաշգա եօլտան կի-
տերնէր քենտի էյալեթլերինէ։ Փիլհադիգա՝ հերով-
դէս ֆեստա իւզրե օլտուղնի զահիր եթմէյերեք՝ միւ-
նեձիմների ալտաթմագ խսթետի, լաքին անդն նէ ղի-
քիրտե օլտուղնի ալլահ սէվգան եթմէկ իլե, քենտի
ալտանուպ քնիլաիը զահիրե չըդարագ ըհգնել օլտու։

Սիւռէ 43։

Յո՜ նիշիեան չօպանէրին մաղարատնտե թօղտու։

ճ. Պօնագ եերի պուլունմատըղի իչուն[1]։ Ձիրա
գըրգ իքի սիւռէտե գնէը օլտուղի մէնմալ իւղրե,
չիւնքի հերքես վէթանը ասլնէն սկիտիւպ՝ թէնթէ-
րե տախիլ օլաձագ իտի, ախեր մահալտե պուլունան
բեթլեհէմնիներին ձիւմլեսի կիւն եվվել կէմիյե օլտուգ-
լերինտեն, պոշ եվ պուլունմագ։ Վէ լաքին պու պատ-
տե տախի կիզլի հինքմէթ անկլանըբ, գնրա օ մաղա-
րատե եօքիւգ վէ մերքեպ պուլունմագղնէ, իքի հայ-
վանըն մապէյնինտե թանրլասըն տեյու յիսուսուն հագ-
գընտե, ամբաւկու մ փէյղամպերին եետի իլե եաղըլան
սիմէլ պուրատե թէնքմիլ օլտու[2]։ Գնգպա՝ եօքիւգ քենդ
տի սահինի, մերքեպ աղասընդն եեմինկինի թանրլա-
ուագ՝ իսրայէլ պենի թանրմատը տեյու եսայի վէյ-
ղամպերին քիթապընտե եազըլան տախի պու գինքիը

1 Ձի ո՛չ գոյր նոցա տեղի իջեւանի. Ղուկ. 2. 7.
2 Ի մէջ երկուց կենդանեացն ծանիցիս դու. Աբակ. 3. 2.

իւզրե տուլյուլուը [1] : Վե տախի յա եղենտիմիզին Թօղ-
տուղինտե անե եվ պուլանմայուպ բեթլեհեմին խա-
րիճինտե Թօղտուղի եահուտիներին անի գապուլ եթ-
մէյէճեկինե նիշան իտի : Պունտան գաթի նազար ,
ջևնքի յա մերտանե ջօպան կիպի [2] գայլ օլան գօյ-
ուռնու , եանի կիւնահա տիւշեն ինսանը պու լմուղե կելը
միշ իտի , ե էճիլտեն ջօպան մաղարասընտե Թօղտու :
Պախուսուս քի Թէվազիս հալ ֆագիր կիպի մաղարա-
տե Թօղտուպ՝ եէմլիկե գօնուլմասը իլե , Ճուհմե ինսանդ
լերե ֆազիլեթ Թաւիմ էտեր , քի ֆանի տիւնեանդըն
սեֆասընը մալինի վե պիւլիւքլիկինի Թերք պիրլե տայ-
իմա Թէվազիս գալպ օլարագ , Ճէննեթին պի նիհայ-
եթ սեֆասընդ՝ մեՃտինդ՝ վե պիւլիւքլիկինե արժու է-
տելեր : Փէհմ էյլե , յա եղենտիմիզ ֆագիր գըլըղինտե
կելտի իսէտե , պալատե զիքը օլտուղի մենվալ իւզրե ,
Թօղտուղինտե ազիմ մեՃտ իլե մելայիքլերին ասիւմանդ
տէն զեմինե ինմելերի՝ անդն Ճիւմլեյե գատըը , վե
Ճիւմլեյե սահիպ ասիւմանի վատիշահ օլտուղինի պէյ-
ան էտեր : Փէզա՝ իէ ալիմ փատիշահլերին անե սեՃ-
տե գըլմազե կելմէսի իլե , անըն փատիշահլըղինին պի
նիհայեթ վե Ճիւմլեյե հիւքմ էտեՃեկի անկլանըը :

Սիւռե 44 .

Յիւ նէ գատար վագըթ գալը մեղքիւր մաղարասե .

Ճ. Պ ըրդ կիւն , Ջիբրա իլ եվլատ Թօղտուրան նի-
ան՝ գըրդ կիւնե տեկին օլտուղի մահալտէն տիշարը
ջըդմայուպ՝ գըրդընՃը կիւն նօմօս միւՃիւպինՃե՝ եվ
լատընը ալլահ փեշկեշ սունմազե պօրՃու օլմազ իլե

---

1 Ծանեաւ եվն գատացիչ իւր՝ և հշ զմռուր տեաւն իւրոյ . և
իսրայէլ գիս ուշ Ծանեաւ . Ընդ . 1 . 3 :
2 Ես եմ հովիւն քաջ . հովիւ քաջ զանձն իւր դնէ ի վերայ
ոչխարացն . Յով . 10 . 11 .

Digitized by Google

(նիձէ քի տեօրտիւնձ՚լե տէհրին օն իւչ սիւալինտէ ղևնքը օլտու) , սուրբ ՚ձածաճ՚ին վէ հայր յովհաննի՚ յիտու սու վէ պիր չնիքի գումրու՝ եախօտ կիւվերձ՚ին հէտիյէ ալուպ՝ երուսաղէմտէ տաձարա կեօթիւրիւրլէր : Ֆիլհագիգա՝ պու թէնպիհլին լ՚ձրասընէ սուրբ ՚ձածա՚ձին պօրձլու տէկիլ իտի , մատամ քի պիքիրլիկ իլէ թօղուրտու , լաքին յ՚ն էնիէնտիմիզ նօմօսու թէքմիլ էթմէկէ կէլմիշ օլմադ իլէ , անի իձրա էթտի խաետ , սյլօհ գրալէ դարադընտան կէլէ տէյու՝ ամէնակուամ միչ ղամպէրին եէտի իլէ եադըլան սիձ՚իլ տախի պուրատէ թէքմիլ օլտու [1] , զիրա բեթ՚լէհեմ երուսաղէմին գըզ՚լէ դարադընէ տի՚չէր : Ֆէզա՝ ափանտը ղ էհնտի տաձարընէ կէլէ ատհիպ , անի քի սիղ տիլերսի՚նիզ , իչտե կի՚լուի տէյու՝ մադաքիա փէյղամպէրին եէտի իլէ եադըլան տախի իձրա օլտու [2] :

Պու նատան գաթի նազար , երուսաղէմտե ղայէթ փիր իլմ՚հեար սիմ՚ան նամինտէ հէր վէձհ իլէ ֆադիլէթ՚լու ազիզ պիր քի՚միձ՚ի՝ մեսի՚հին կ՚ըլմէսինէ արզու՚ քէչ օլմադ իլէ՝ ալլահտան էմր օլունմուչ լուտի անե քի է՚օմէ՚յէ , թա՚ քի մեսի՚հի կեօրէ [3] , օ կի՚չի ալլահըն իլհամը իլէ տաձարա կէլտի՚քտե , յիտուտու գուձ՚ադի՚նէ ալուպ՝ վէ ալլահը օրհնել էտի՚պ ղայէթ մե՚ննու՚նի՚յէթ պիրլէ տեր քի , էմրին միւձ՚իպ՚ինձէ ազատ էյ՚լ՚ի գուլունու սէլամէթ իլէ : զիրա կեօրտի՚մ աչինին տի՚նեայէ էհլիպ՝ վէ լ՚ինսանը խէլաս էտի՚պ՝ փուԹ՚

---

1 Ա՚ճ՚ի հարաւոյ եկեսցէ : Աբդ : 3 : 3 :

2 Եւ յանկարծակի եկեսցէ ի տաճար իւր՝ որ զոր դուքն խընդրէք : Մաղա : 3 :

3 Եւ ահա այր մի էր յերուսաղէմ. որոյ անուն էր ա՚լմէօն . և էր այրն այն արդար և երկիւղած . և ակն ունէր մխիթարու՚թեան խորայէլի . և հոգի՚ն նը էր ի նմա . և էր նորա հրա՚ման աւետե՚լ հոգւոյն սրբոյ՝ մի՚ տեսանել զմահ մինչև տես՚ցէ զօծեալն տեառն . Ղուկ . 2 . 25 :

Digitized by Google

վերեսթլերե նուը , իսրայէլ ձեմաեթինե չերեզի օշ տուղինի [1] : Մեզպուրուն ձեվապլերինե հայր յոլեզի վե սուրբ ձոծաֆին թասաձիւպ եթտիւէր իսետե , սի մեօն անլերի տախի օրհնել եթտիքտեն մատե , պէյան ետեր յիսուսա եթինգաթ ետենլերին նեձաթ պուրուպ՝ եթմեյենլերին խարապէյեթինի . վե պու սեպեպտեն թարաձիյենին մապէյինտե պիրի պիրինե մուղայը հարեքեթ զուհուրի իլե , սուրբ ձոծաֆինին գալպի- նին տախի կեօյա քի գըլըձ իլե եարալանաձաղինի [2] , նիձե քի յիսուսա խաչա չըգարտըգլերինտե , սուրբ ձոծաֆինին եփրեկի ղայեթ ացըրը : Ֆեհմ էյլե մե- սիհե եթինգաթ ետենլեր իլե՝ եթմեյենլերին ձերգի- նի , վերա՝ կիւնեշ քենտի շամգընը քիմենտեն տիրիղ եթմեյերեք ձիամեենինի միւնեզիվլեր ետեր իսետե , ա- նըն քի կեօզիս սագաթ վե ալիլ տիր , վե օ քի վեհե ձիրեսինի աչմազ , հեր հալ կիւնեշլին շամգընտեն մահ- րում գալըր . քենգա մեսիհ ձիամե կնաանչերին խեչա- ազ իչիս կելտի իսետե , թամ եթինգաթ պիրլե տույ- մա եմրինե իգաաթ ետեն խելաս պուրուպ՝ եթմեյեն քենտի գեօթիւլիւկի սեպեպինե թեղեձի օրը [3] : Պալատե վերը օլտուղի մեհնալ իւզրե՝ սիմեօն քի մե- սիհին հագընտե սեօյլեր իտի , ասերին ձինսիներտեն վանուել նամ քիմենսեհինի գըզը աննա վեյլամպեր ,

---

1 Արդ ուրձակիս զծաւայթ քո տէր ըստ բանի քումդ՝ ի խաղա- ղութիւն : զի տեսին աչք իմ զփրկութիւնն քո . . . լոյս ի յայտնութիւն հեթանոսաց . և փառս ժողովրդեան քումդ Իս- րայէլի . Ղուկ . 2 . 29 :

2 Եւ օրհնեաց զնոսա սիմէոն . և ասէ ցմարիամ մայր նորա . ահա սա կայ ի գլորումն և ի կանգնուածն բազմաց ի մէջ Իս- րայէլի . և ի նշան հակառակութեան ; և ընդ քո իսկ անձն անցցէ սուր . Ղուկ . 2 . 34 :

3 Ոչ հաւատայ յորդի՝ ընդունէ կեանսն յաւիտենական . և որ ոչն հնազանդի որդւոյ՝ ոչ տեսցէ կեհանս . Յօհ . 3 . 36 :

Digitized by Google

ծ քի երի իլե եչտի սչնե տուբուպ՝ վե երի էօլիպ սեքսեն տեօրթ սչնէյե տեկինն տուլ գալտըդ տեն մա տե , տայիմա օրուջ վե նիյազ իլե տաճարտան այրըլ մայտագ՝ կէջե վե կիւնտիւզ ալահա գուլլուգ էտ տեր իտի . ծ վագըթ մէզգուրե տաքի կէլիպ մէմ նըձն օրուր ալահտան . վե մեսիհին կէլմէսինե ուամ տ էտենլերե՝ յիսուսուն հագգընտե սեօյլեր իտի . զիրա ուալահը ինհամը իլե յիսուսուն քիմ օլտուղունի Ճանքտը Ճատեհու յումսեի վե մարիամ նամս միւճիւպինէ իլք էվլատ հագգընտե տերջ օլանլերի ինձրա էՃտիքտեն սոնկրա , ամմեթ էտերլերը գալելեատա քենտի մէմլե քէթլերի նազարեթե : Վե յումսեինին րուէեասընտե մէ լայիք կեօրիւնիւպ տեր քի , ջօՃուղու վե վալիտեսինի ալուպ ֆիրար էյլե մըսըրե , վե անտե գայ , Թա քի սանա խապեր վերեյիմ . զիրա հերովդես ջօՃուղու էօլտիւրմէք իսթեր : Էմր օլտուղի Իւգրե յումսեի կէ Ձե վագթի ջօՃուղու վե վալիտեսինի ալուպ՝ խեմի ինն սէն նաչի մըսըրա կիթտի իսետե , պուրատե Թէքմիլ օլտու ազըզ քիթապտե տերջ օլան սիճիլ . նիձէ քի մըսըրտեն ջաղըրտըմ պէնիմ էվլատըմը տեյու՝ ուՀահե մեսիհ յիսուսուն հագգընտե եազմըշ իտի [1] :

Սիւալ 45 .

Յիսուսու նիչին էօլտիւրմէք իսթետի հերովդես :

Ճ . Ը ենտեն խեմի եթտիկի իչնուն : Ջիրա օթուզ սե քիզ սիւալտե գնդը օլտուղի մէնիմլ իւգրե՝ հերովդես վուԹիհերեսի միլլեթինտեն օլուպ՝ ըօմա վատիշհընըն զարսպի տեսթի իլե եահուտիստան էյալեթինե հիւքմ էտեր իտի , օլմայա քի քենտի վատիշհընըդը յիսուս ալապ էտե տեյու՝ անի էօլտիւրմէկէ գաստ եթտի :

[1] Յեգիպտոսե կոչեցի զորդի իմ . Մատ . 2 . 15 . = Ովս . 11 . 2 :

Digitized by Google

զնոսա՝ (նիշէ քի գըլըգ իչքի սիւալտէ զինքը օլտու) եըլտըզըն կեօրիւնտիկի վագթէ միւնէճճիմլէրտէն թաշ թինք պիրլէ՝ ջօձուղլի պուլտուղինիզտէ պանա տախի խաապէը վէրին քի կէլիւպ սէճտե գըլըլըմ տեսի իսէ տե ՝ մէզպուրլէր խաապէը վէրմէ յիւպ կիթտիքլէրին տե ղայէթ կիւճէնիր ՝ վէ անլէրտէն ինթիգամ ալը մադղ տախի գատը օլամատըղընտէն ՝ էմնալի սապ գամ էթմէմիշ ղատտարըղը իւզրե՝ ասքէր իրսալ էտերէք բեթլեհէմտէ՝ վէ անդն նահեասըտե իքի եա ընտէն աշաղը օլան ջօձուգլերին ձիւմլէսինի գըլտը ըդը [1] ՝ քի մեսիհ տախի անլէր իլէ հօլէ ՝

պու խուսուստե հերովդեսին ղայէթ ղատտար՝ մէր համէթսիզ՝ վէ քեօթիւ օլտուղլ հէր նե մըգտար զա հիրե էջգտը իսկտե ՝ հըամա տէնիլէն մահաչ իւ չինէնճիւ տէհրին իկիրմի ալթը սիւալինտե զինքը օլան հըաքէրլին թիւրպէսինէ գարիպ բեթլեհէմ նահեասը օլտուղինտէն՝ անտե պուլտընան ջօձուգլերի տախի գը տըգլերինտե ՝ փիղան ու ֆէրեատ՝ վէ ղայէթ եաս ու մաթէմ վէ աղտամագ սէտասը հըամատէն իշխտիլտի տէյու՝ երեմիա փէյղամպերին ձէվապը թէքմիլ օլտու [2] ՝

պու պաապտե զանն էթմէ քի մեսիհ սէպէպ օլտու մէզ քիւը ջօձուգլերին էօլմէսինէ ՝ իլլա քի հերովդէսին քեօթիւլիւկի ՝ լաքին անլեր շահետ միսալ մեսիհին կէլտիկինի սապիթ էտերէք ալի ձիւնդա գան տեօքմէ լէրի իլէ՝ ձէննէթին մէճտինէ շայիսթէ օլտուլէր ՝

ֆէհմ էյլէ ինսանլերին սէֆիլ հալինէ ՝ մեսիհ տիւն

---

1 Յայնժամ իբրև ետես հերովդէս թէ խաբեցաւ ՚ի մոգուց անտի ՝ բարկացաւ յոյժ ՝ և առաքեալ կոտորեաց զամենայն մանկունսն՝ որք էին ՚ի բեթլեհէմ և յամենայն սահմանս նո՛ա՝ յերկեմենից և ՚ի խոնարհ ՝ Մտթ ՝ 2 ՝ 16 ՝

2 Զայն գուժեաց ՚ի հուամայ ՝ ողբումն՝ և լալումն՝ և աշխա՛ բումն յոյժ ՝ հուսքէլ լայր զորդիս իւր՝ և ոչ կամեր միխիթա՛ րիլ՝ զի ոչ էին ՝ Մտթ ՝ 2 ՝ 18 ՝ = Երէմ ՝ 31 ՝ 15 ՝

եայէ կէլտի քի ինսանը կիւնահտէն խէլաս ետիւպ՝ քէնտի պի նիհայէթ ասիւմանի փատիշահլըղընքն մէջտ ու սալթանաթընէ սեզտիկը ետե ։ ինսանլեր անի ֆօր տիւրմէկէ արզու ետերլեր ։ Վէ լաքին անըն հագգընտե եազըլանլերին իճրասը խուսուսինտե ՝ պալատե զնքը օլտուղի մէնվալ իւզրէ՝ հայը յովսէփ անի մըսըր ըա կեօթիւրտիւկի հալտե ՝ զատտար հերովդէս՝ քէնտի քեօթիւլիւկի իլե գալուպ՝ տիւնեատե վէ ախրեթ տե զաղեպինի արթըրտը ։ նիձէ քի անըն զայէթ սէ փիլ հալ իւզրե խասդելէնիւպ տերեձէտեն խարիձ իս կէնձէ իչինտե հելլաք օլտուղինի եաշար յովսեպոս [1] ։

Սիւալ 46 ։

Երուսաղէմ էհալիսէ՝ մեսիհին թօղտուղինէ իշլեթտիքտե ՝ խօշ լանուպ շազ օլտիւ մը ։

Ճ։ Ցլմատը ։ զերա նիձէ քի հերովդէս խէվլի եթ տի ՝ քէզա էհալն տախի խէվլի իւզրե ըզտըրապէ վար տը [2] ։ պախուսուս Ձէմաեթինն պիւյիւքլերի՝ անչը քի հերովդէսին սույեսինտե փայէ վէ չերեփ քէսպ էտե րեք՝ հեր վէձհ իլե Ձհամանի սեֆթայէ մէշղուլ իտիլեր ՝ օլմայա քի մեսիհին կելմէսի իլե քենտի ըահաթըզլե րինի գայպ էտելեր տէյու խօշլանմազլեր ։

Ֆիլհագիգա հեր Ձհամաեթ արզու ետեր՝ քի փատիշահ քենտի միլլեթինտեն օլա ։ անձագ՝ պու միսիլլու մասլահաթըն նէհայէթի Ձէնկտե գարար գըլմազդի պէյանի իլե՝ երուսաղէմ էհալիսի խէվլի եթտի ։ զերա մեսիհին փատիշահլըղընի Ձհամանի զանն ետեր իտիլեր ։ Վէ լաքին անըն հիւքմիւ վէ փատիշահլըղի ասիւմանի վէ ըուհանի օլմազ իլե ՝ պու տիւրլիւ ֆիքրերե զահիպ

---

1 Տե՛ս ՚ի պատմուէ յովսէպոսի յատուկին դպրուէ 21 գլուխն ։

2 Եւ ֆբրե լուսա ասբայ հերովդէս՝ խուովեցաւ՝ և ամենայն Երուսաղէմ ընդ նմա ։ Մտթ ։ 2 ։ 3 ։

օրմագ իգ Թիզա եԹմեզ իտի · նիՀԷ ֆի պեհնիմ վատիչ շահլըզմ պու տիւնեատե տեկիլ տիր տեյու՝ պիղատոսուն Հուզուրինտե մեսիհ քենտի Թագըրը եԹտի [1] ։

Սիւռ 47 ։

Յիսուս նէ՞ դատար վագըԹ գալտը մըսըրտե ։

Ճ. Երուսղէմին էօլմէսինէ տեկին ։ Ջիրա Հերովդէս էօլտիւքտե , մէլայիք ըուեատե Հայը յումէվի կեօրիւնիւպ տեր քի՝ ալ ջօձուղի վէ վալիտէսինի կԹԹ իսրայէլին էյալեԹինէ ։ զիրա ջօձուղի էօլտիւրմէը իսյ Թէյէնլերը էօլտիւլէը [2] ։ Օ՛ տախի եմր օլտուղի իւզրէ կէլտի ֆահտե , Հերովդէսին օղլու արգեղայոսուն եաՀուտիստանէ փատիշահ օլտուղունի իշիտիւպ՝ երուսաղէմ դարահլընէ կիՀմէ-կէ ֆէՀմէյէ եԹտիքտե , մէլայիքլին անէ ԹեԹքար ըուեատե կեօրիւնիւպ եմր կՀմէսի իլէ , վարուպ գալիլեա էյալէԹի նազարեԹ նամ մէմլեքեԹտե սաքին օլըը ։ պու ՃիհեԹտէն յիսուս եՀֆէնտիմիզ նազարեյլի (ուխտաւոր) ջաղրըլտը ։ նիՀէ քի անըն Հագգընտե նազարեցի ջաղրըլաս տէյու փիյղամպէրլեր եազմըշ իտիլեր [3] ։

Վէ չինըքի նօմօս միւՃիւպինճէ Հեր սէնէ խամոըսուզ պայրամընտե (՚ի տօնի զատկին) երուսաղէմ կիտէը իտիլեր ։ յիսուս ան իլքի եաչընէ վարտըգտե , եէնէ երուսաղէմ կիտերլեր՝ քի նօմօսու ինձրա ե-

---

1 Պատասխանի եա յի եմ արքայութիւն չէ յայտ աշխարհէ . Յօհ . 18 . 36 ։

2 Եւ ՚ի վախճանին Հերովդէի . ահա հրեշտակ տեառն ՚ի տեսլեան երևի նմա յոսեփայ յեգիպտոս ։ և առէր՝ արի առ զմանուկն և զմայրն նորա՝ և դնա յերկիրն իսրայէլի . չի մեռան՝ որք հնդրէին զանձն մանկանդ . Մատ . 2 . 19 ։

3 Եւ եկեալ բնակեցաւ ՚ի քաղաքին՝ որ կոչի նազարեթ . զի ասացեալ եղիցի մարգարէիցն . Եմն նազովրեցի կոչեսցի . Մատ . 2 . 23 ։

Digitized by Google

տիւպ կերլի տեօնէ լերը ։ Հայր յոլեֆի վէ տուրբ ձեռ-
ծին պիլմէյերեք ։ յա՛ երուսաղէմտե գալտը ։ վէ անկէր
պէլքի նազարեթլի գօմշուլեր վէ պիլտիք եօլտաշլեր
իլէ պերապէր կիթտի տէյու երուսաղէմտե արամազ-
լեր ։ վէ պէր կիւնլիւք եօլ կիտիւպ պուլամատըգ-
ընտե ։ ազիմ գասապէթ իւզրէ երուսաղէմ տեօ-
նիւպ՝ իւչ կիւնտէն սօնկրա պուլուրլեր անի տաճար-
տէ ։ քի մուսալլիմլեր (վարդապետք) իլէ օթուրմուշ
սիւսալ ձէվապ էտեր ։ վէ անդն քէլամլէրինի իչիտէն-
էրին ձիւմլեսի՝ իլինճ վէ ձէվապլերինէ թաաձիւպ
էտեր իսիլեր ։ անի կեօրիւպ հայրեթտե գալտըկ-
իսէտե ։ տուրբ ՅՃաճին Թէվաղիւ սիւրեմէթ իլէ նէ-
էլէքտին պիզէ ։ իչէնէ ազապ (տառապանք) չէքէրէք
սէնի արար իտիք տէտիկինտե ։ ձէվապ էտեր քի ։ նին
չիւճ արար իտինիզ պէնի ։ պիլմէդիմ մի իտինիզ քի՝ վէ
տէրիմին եվինտե օլմազ պանա պօրճ տըր ։

Յա՛ պու պապտե քէնտինին իպնուլլահ օլտուղունի պէր-
ան էթտի ։ վէ լաքին մէզպուրլեր՝ պու ձէվապտըն վէ-
հումնի անկլամազլէ գաւտըր օլմազլէրը ։ փէգ ան ՚նը
ՅՃաճին փիքրինտե սագլար իտի անըն քէլամլէրինի ՚։
վէ յա՛ իպնաձ իւզրէ՝ կիտէր անդէր իլէ նազարեթէ ։
վէ օթուզ եաշընտե տէկին անտէ ասլըն օլուպ՝ վազ վէ
միւձեզզաթ էվէմտի իսէտե ։ հէր իւուսուստե անդն
հիւանիւ վէձհ իւզրէ հարեքէթինէ ։ դիազիլէթինէ՝
վէ իլմինէ նազարէն ձիւմլեսի իզզէթ պիրլէ միւչէր-
քէթ էտեր իտի անկ ։

Սիւռէ 48 ։

Յա՛ նէ՛ վագըթ պաշլատը վազ վէ միւհիւզզէմ էվմ էլ ՚։

Ձ. Օթուզ եաշընտե վարուպ՝ յորդանան ջայրտե
յոլհանիեստէն միւրտէր օլտուգտէն սօնկրա ։

2 Նե մայր նէ պահէր զիմ զրանան ՚ի սրտի խորում Կող. 2. 5 ։

Ջիրա յովհաննէս քի չեօլտե սաքին ալուր իտի ։ (նա՛ Ձե քի գըլըգ պիր սիւալտե զիբը օլտու) ալլահըն իւ֊համը իլէ՝ օ կիւնլէրտե եահուտիստան չեօլևունե կէ֊լիւպ՝ իսթիղֆար էտին ։ զիրա գարիպ տիր ասիւմանլի փատիշահլըգ տէյու վազ էթմէկէ պաշլար [1] ։

Պուրատե թէքմիլ օլտու ազիզ քիթապտե տէրձ օլան սէձիլ ، օ քի՝ իւձե սէս չեօլտե ، հազըր էտին ալլա֊հըն Թարիգլէրինի ، վէ տօղրուլտուն անըն իղինի [2] տէյ֊ու՝ եսայինին եէտի իլէ եազըլմըշ իտի ։ փէզա՝ օթուզ Թօգուզ սիւալտե զինը օլտուղի մէնվալ իւզրե յով֊հաննէսին հագգընտե՝ եղիա միսիլլիւ վազ էտիւպ Ձե֊մաէթի՝ մէսիհէն Թահէթի հիւքմիւնե տուպիլ էթմէկէ հազըր էտե տէյու՝ գաբրիէլ մէլայիքին սէձիլի տալեի իձրա օլտու ։ Նիձե քի երուսաղէմտեն վէ Ձիւմլե եա֊հուտիստան վէ յորդանան գարագիլէրինտեն քիւլլիյէթ֊լի Ձեմաէթ անե կէլիւպ՝ յորդանանտե ալըրտել օլարագ՝ կիւնահէլէրինի իթիրաֆ էթտիքլէրինտե ، պուննտան պէյլէ իսթիղֆար էտին ։ զիրա պալթա աղաձըն քեօ֊քիւնե գօնուլուպ՝ էլի մէյվե հասըլ էթմէյէն աղաձ֊քէսիլիր ، վէ աթէշէ աթըլըր տէյու վազ էտեր իտի [3] ։ Վէ Ձեմաէթ անտէն նասիյհէթ իսթէյիւպ՝ նէ՛ իշլէյէ֊լիմ տէյու սիւալ էթտիքտե ، Ձեվապ էտեր քի ، իքի

---

1 Ցաւուրան յայնոսիկ գայ յովհաննէս մկրտիչ քարոզել յանա֊պատին հրէաստանի ։ և ասէր ։ ապաշխարեցէ՛ք զի մերձեալ է արքայութիւն երկնից ։ Մտթ ։ 3 ։

2 Ձայն բարբառոյ յանապատի ։ պատրաստ արարէք ճանապարհ տեառն ։ և ուղի՛ղ արարէք շաւիղս նորա ։ Մտթ ։ 3 ։ 3 ։ = Եսայ ։ 40 ։ 3 ։

3 Եւ տեսեալ զբազումս ։ ։ ։ եկեալս ՚ի մկրտութիւն նորա՝ ասէ ցնոսա ։ ։ ։ արարէ՛ք պտուղս արժանի ա֊պաշխարութեան ։ ։ ։ զի աւասիկ տապար առ արմին ծառոց դնի ։ ամենայն ծառ որ ո՛չ առնէ զպտուղ բարի ، հատանի և ՚ի հուր արկանի ։ Մտթ ։ 3 ։ 7 ։

Digitized by Google

Եսվապը օլան՝ պիրինի վէրսին օլմայանա ։ քէզա դաշ-
մը օլան անքն կիպի եթեին ։ Կեսմրիւկճիւլեը սիւաղ
եթեիքլերինտե , տեր քի էմր օլանտան զիյատե շէյ
աւմայըն ։ Ապգերլեը տակի պիզ նէ իշ իշլէյլիմ տե-
տիքլերինտե , Ճեվապ ետեր քի զուլմ ետիւպ քիմ-
սեյի ինձիմիշին , վէ քիմսեյե պիւհտան եթմիշին ,
իւլեֆենիզ քինձայեթ եթեին սիզե ։ Ջերա անքն Թօղ-
տուղինտե օլան միւձիւզաթլեր՝ տահա ունուտտուլմուշ
օլմայուպ , պաղտուտուս քի՝ չօձուգլուղինտէն պէրու
չեօլտե սաքին օլուպ՝ եսվապը տէվե Թիւիւ , գուշա-
ղըն մէշինի , դաամը եապան պալը վէ չէքիրկէ , (քի անի
եէմիկէ նօմնստա լուխաեթ վար իտի ։ ՂՒԿ ։ 11 ։ 22) [1] ։
Վէ եպէտի Ճիսմանի սեֆայե մէյլ եթմէյիւպ տայիմա
տուտույե վէ նիյազեն մէշղուլ օլարագ՝ սատտագաթ իւզ-
րե ալլահա գուլլուգ եթմէսի իլէ , անքն իսմի վէ ֆա-
զիլեթի Ճիւմլեյե այնքեար օլտուղինտէն , հէրքես ա-
նքն վազինի տիյնեմէկէ վէ անտէն նասիյհեթ ալմազէ
արզու ետեր իտի ։ մատտամ քի վազ ետենին ֆազիլե-
Թինե նազարեն , Ճէմաեթ հէր հալ անի տիյնեյիւպ
իսլահի նէֆս օլմագ արզուսինէ զայրեթ ետեր ։
ՆիՃէ քի յովհաննէս հէր խուսուստե ֆազիլեթլիւ վէ
ազիզ օլմազ իլէ , Ճէմաեթին ինտինտե ծ տերեՃէ շէ-
րեֆ պուլմուշ իտի , Թա՛ քի անքն հագգընտե՝ Քեսի
պո՞ւ մը տըր տեյու՝ Ճէմաեթ Թեֆէքքիւր իւզրե օ-
լուր իտիլեր [2] ։
Ֆիլհագեգա՝ Ճէմաեթ պու ֆիքիրե զահիպ օլտու ի-
սէտե , օլմայա քի բէնտինի Քեսի պէլլեյելեր տեյու
յովհաննէս անլերե Ճէվապ ետեր քի , պէն սիզի ստու

---

1 Եւ ինքն յովհաննէս ունէր զհանդերձ ի ստևոյ ուղտոյս . և գօտի մաշկեղէն ընդ մէջ իւր . և կերակուր նորա էր մարախ և մեղր վայրենի . Մտթ . 3 . 4 ։

2 Մինչ ակնունէր ժողովուրդն՝ և խորհէին ամենեքեան ի սիրտս իւրեանց վասն յովհաննու , միթէ սա իցէ քրիստոս . Ղուկ . 3 . 15 ։

Digitized by Google

ինչ միրտել էթեմիմ, ո՛ր քի կելիր, պենտեն գուվվելիս տիր, անըն ջիզմէսինի Թաշըմաղե լայիգ տեկիլ իմ. ո՛ միրտել ետեր սիգի րուհ իլ գուտաս ինչ, անըն եկին տե տիր եապա (հեծանող), քենտի հարմանըդը թէ միզէյերեդ պուղտայը տերտմպար էտիւպ՝ սամանը սեօնմէպ սաթէշ ինչ եագսա կերեք [1]։

Յովհաննէս վաղ էթմէկէ պաշլայուպ յորդանան ջայըն գարըը եադասընտե քենԹաբդա տէնիլէն մահալտե իքէն, երուսաղէմեն եահուտիլեր անէ՝ քահանայ վէ ղևատացի իրսալ էտիւպ՝ սէն քիմնէն տէյտու սիւալ էթէ տիքլերինտե, քենտինին մեսիհ սվմատըղնի իպրար էթէ տիքտեն մատե [2], մեսիհին գուտափէթի ապոսթէլերինի պիլդիրքիւկնի՝ վէ սաալեթ չերիյաթը իւզրե ապոսթէլերի չէննէթէ լայիգ էտիւպ՝ կիւնահքեարլերին չէհէննէմէ նէյին էտաճէկնի պէյան էթեմ, քի հերքես խոչի էտերեք քեօթիւ ինչիլտեն կերի տուրուպ՝ անըն իպադաթընէ տախիլ օլմադ ինչ չէննէթինի ալի նիհայէթ մէչտինե սեզսաղերը օլա։

Հէմահէթ քի յովհաննէստէն միրտել օլուը իտի, յա տախիլ նադարէթէտէն յորդանանե կէլիր քի անտեն մըգ կրտել օլա։ Վէրի ո՛ անե տեկինի սիրի պիլինի կեօրմիւշ տէկիլ իտիլեր։ զերա յովհաննէս ջօճուգլուգտէն պէ րուհ ջեօլտե վէ յա նադարէթէտե սաքին օլուը իտի, յո՛ քի յորդանանե կելսի՝ յովհաննէս անի կեօրտիւկնտե, մեսիհ օլտուղնի ուղտրնը իլհամը ինչ թանըյուպ՝ պա նա Չայիգ տիր՝ քի սենտեն միրտել օլայըմ, սէն պանա կէլիրսէն տեյտու անի մեն էթմէկը իսթէտի իսէտե, Չէ

---

1 Որոյ հեծանոդն ին ձեււին խրտամ. և սրբեւսցե զիսալ իւր. և ժողովեսցէ զսորեւանն ի շտեմարանս իւր. և զարդն այրեսցէ անշէջ հրով. Մաթ. 3. 12։

2 Աւասիկ սա՛ նա հրեշտակն յերուսաղէմ քահանայս և ղևտացիս, ի հարցանել նմա՝ թէ դու ո՞վ ես։ և խոստովան եղև... Թէ ես ոչ եմ քրիստոս. Յով. 1. 19։

վասն հոգեր քո՝ միւսասուտ հլուի չմոռնիլիք ։ զկրա պեղ
լե եապըշըր պիզե քո՝ ձիւռվե ատալ թի թեքմիլ հտե
լիմ ։ ծ տախի էմր ալտուղի իւպրե միւսասուտ հտեր ։
Վէ յա քի միլոռել օլտու ։ ֆիլհալ սուտան տիշարը էջե
գուպ տուպայ տուբռանէ ։ անիտե ակմ՝վաթ աչըլուպ՝
բուհ իլ գուստս կիւվերձին կիսպի իներ իտի անդե իւզե
րին ։ վե կեօյտէն սետա կելիր՝ քի պուռ սըզ պէնիմ
անվինիւիւ եվլատըմ՝ անե բաղի իմ [1] ։ Պու ելամեթի
տահիլ քի եալընըզ յա վե յովհաննես կեօրմիւլեր ։ վե
կեօյտէն կելեն սէսի իշիթտիլեր ։ ինա քի անտե պուռ
լուման ձեմսիլեք տախի կեօրտիւ վե իշիթտի ։
Օ վագըթի յա ջեօղ կիտիւպ՝ գըլըգ կիւն գըլըգ կե
ձե սրուձ գուռաղ ։ քի չէյեան ինե քմիհ՝հան օլուպ
(փոդ՝իլ) անի ալե տե [2] ։

Սաղմոս 49 ։

Յո՛ն նիշխան մկրտել օլտու ։

ծ· ֆ՝ Ղնատի ալլահ՝ըղլըգեն պէյան կիմսեզ իշիւն ։
Ֆիլհագիգա թեկվասիւնիք պիրլե յովհաննեստեն մի՛ըր
տեղ օլտու խալգ ։ պուռ ուղը պէնիմ սեվինիւիւ եվլա
ուրմ տե՛յու՝ անդն հագ զըտե վեսուերուլմըշն չահա
տուն ինիւնը եիմեզսի ։ վե ըուհ իլ գուստուն անդն իւզե
րինե ինեզսի կրե ։ խալուղլաղ օլտու պէն զահիր օլտուգ
ուէն մատե (Յով ։ 1 ։ 32)՝ սուրըգ եըղոդուգիւնուն
խոր հուդըզու տախի պէյան պիրլե՝ քրիստոնեական ձե

---

1 Ինա լուքան մկրտեցաւ յո՛ , եւ վայելեալնի՛ն ջրոյ անտի ։ և տե
սեր բացան նմա երկինք ։ և Հոգին գնդկին պէս՝ գալ իջանէր իր
բեն գալուստի ։ և ձայն մի ելն ի երկնից՝ որ ասէր ։ դա է որդի իմ սիրելի ։ ընդ որ հաճեցայ ։ Մտթ ։ 3 ։ 16։

2 Յայնժամ վարեցաւ յո՛ յանապատ՝ի Հոգւոյն փորձիլ՝ի սա
տանայէ ։ և պահեալ զքառասուն տիւս և զքառասուն գիշերս՝
ապա քաղցեաւ ։ Մտթ ։ 4 ։

Digitized by Google

Հաւատալըն Թէմքի սահմին ալտու : Ձիրա չնայլի հա քի նայնսու եղնիկ Թէպտիլ կտնձիկը իտի , անոն տա խի իմիթիտասը վէ Թէմքի մէրտուԹիւն օչմալ ինչ , եվվելա քենտի մէրտել օրուպ պատճհու առաքեալ յարա եմը կտեր՝ քի Ձիւռնի գնուԹիւնէրի սուրբ հրոտուԹիւնուն իսմինչ մէրտել կտիչը [1] :

Սիւալ 50 :

Յի նիչին գըրգ կիւն գըրգ կէչէ օրուջ դուԹուպ չէյԹան լէ խոԹիհան ալտու :

Ջ· Թէքմիլ ինսան ալտուղինի պէյան հԹմէկ իչիւն : Փիլհագիգա՝ պալատե զնքը ալտուղի մէնվալ իւզրե , ալահզըղի աչնքեար ալտու իսէտե , ինսանըչինի տախի աչնքեար հԹմէկ միւրատ կտեր՝ քի մալիւմ ալսուն Թէքմիլ ալահ՝ վէ Թէքմիլ ինսան ալտուղի (կատար եալ ։ կատարեալ մարդ) : Օ՛ էհլիտէն գըրգ կիւն գըրգ կէչէ օրուջ դուԹուպ պատճհու աչնգտրգտե , չէյԹան՝ ինսան չէրգինտե կէչը քի անի Թէչգիլ պէ կտերէք քիմ ալտուղինի անկայա : Պէրի՝ անոն Թօղ տուղինտե ալան միւչհիւզաՀիլերի՝ վէ միւնճիմներին ա նէ սէչտե գըլմազ կէլտիգըներինի միւլահազա կտե ընք , պէրքի մեսիհ պու տըր տեյու իշգինլե վարտը , լազըն հէրուվդէստէն խէվգ կտիւպ մըջըրա Փիրար հԹմէկի , վէ կէլիւպ օ՛Թուզ եաչընէ տէկինի պայազը Փագ իր պիր քիմսանէ կիպի նազարհԹտե ատքին օչմա սը իլէ , ատհԹա պիր ատհմ պէրլհտի անի :

Փիլվագի՝ անոն մէրտել ալտուղինտե զուհուր կտեն է լամհԹիլերի կնօրիւպ՝ Թէքրար չնւգհէյէ վարտը իսէ տե , օրուջ դուԹուպ աչնգտրգտղինտե , մոմսես վէ է

---

1 Գնայէք այսուհետև՝ աշակերտեցէք զամենայն հնթանոսս . մկրտեցէք զնոսա յանուն Հօր՝ և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ . Մա . 28 . 19 :

Digitized by Google

ղիւս միսիւլիս պիրլ ազիզ քիմսէ գանին էտէր , մատաղ քի անլէր տախի գըլդը կէլէն գըլդը կէձէ օրուձ տուր տուլէր , օ էձիլտէն տէր քի էկէր ալլահըն էվլատը իսկէն , սեօյլէ քի պուռ Թաշլար էրմէք օլսուն ։

Ֆէհմ էյլէ , մէլուն չէյթան նիձէ քի եէմէք սէպէպի նէ իւնսանըն դրսախտանէն իխլասձ օլմասըն է սէպէպ օլ տուռ , պուռ տէֆթա տախի անի քէնտի ֆէեսատինէ սա լէթ էթտի , լաքին յա անդ ազիզ քիթապտէն ձէվապ վէրիւպ՝ եաղըմըշ տըր քի եաղմըդը էրմէք իլէ եաղ , շամազ լնսան , իլսա քի ալլահըն աղղընտէն չէդտան ձիւմլէ քէլամ իլէ [1] սեօյլիկինտէ , մէղպուր մէրամընէ վասըլ օլամայուպ րէզիլ օլտուռ իսէտէ , պաշգա հիւ լէյլէ սիւլիւնք էտէրէք իսԹէր քի անի տաձարըա կէօ ֆէյլ բրնսպ Թէքբար ֆէձդրւպ էտէ ։ պուռ պապտէ յա տախի անըն իլէ կիլմէկնէ բաղղ օլուբ՝ քի անտէ տա խի ըէզիլ էտէ ։ վէ կիտիպ էրուսաղէմտէ տաձարըն գուէլսինտէ տուրուսնձէ , տէր քի՝ էկէր իսկնուլտի իւ սէն , պուբատէն քէնտինի աշադը սէԹ ։ զիրա եաղըշ մըշ տըր սէնինն հադգընտէ քի՝ մէլայիքլէր էլ իւզէ րինստէ գալտը ըուպ այադըն Թաշա վուրմասըն [2] ։

Ֆէհմ էյլէ ։ չիւնքի իշը Թէձրիպէտտ յա քիթապ տէն ձէվապ վէրտի , օ էձիլտէն պուռ տէֆթա չէյթան տախի քիթապտէ տիրձ օլան սիձիլլի մէյտանէ կէԹիը տի ։ վէ յա եէնէ քիթապըն շահատԹլէկի իլէ անե գարշըլըդ վէրիւպ՝ եաղըր տըր քի սէնինն տահիպ աշ լահընը Թէձրիւպէ էթմէյէսէն [3] տէտիկինտէ , մէլուն

---

1 Ո՛չ հայիւ միայն կէցցէ մարդ ։ այլ ամէնայն բանիւ որ ելա նէ ի բերանոյ այ ։ Մաթ ։ 4 ։ 4 ։ = 2 Օրէ ։ 8 ։ 3 ։

2 Ասէ ցնա (ատտանայ) ։ էԹէ որդի էս այ՝ ա՛ռ զբեզ աստէ ի վայր ։ զի գրեալ է ։ Թէ հրեշտակաց իւրոց պատուիրեսցէ էվասն քո ։ և ի վերայ ձեռաց բարձցեն զքեզ՝ զի մի երբեք հարցես զքարի զոտն քո ։ Մաթ ։ 4 ։ 6 ։ = Սաղ ։ 90 ։

3 Ո՛չ վտրձեսցես զայր ասծ քո ։ Մաթ ։ 4 ։ 7 ։ = 2 Օրէ ։ 6 ։ 16 ։

չէլթան եկնէ ըէզիլ օլուպ՝ Ճէվապէ գատըր օլամազ։ Ան-
Ճագ եէնէ ըահաթ տուրմայուպ կնօթիւրիւր անի
զայէթ պիր իւքսէք տապղէ՝ քի Թէքրար ԹէՃրիւպէ
էտէ, յա տալխի կիտեր քի անի Թէքրար ըէզիլ էտէ։
Վէ անտէ տիւնեանըն Ճիւմլէ փատիշահլըգլերինի վէ
անլերին մէՃտ ու սալթանաթլըը տէրագէպ կէօստէ-
րիւպ տեր քի, պուն̈լէրին Ճիւմլէսինի սանա վէրմիյիմ,
եկեր պանա սէՃտէ գէլսար իսէն [1]։ Նազար գըլ պու-
րատէ մէլուն չէլթանըն նամար վէ սէվիլ հալինէ, ոլ
ըա հիլլէսինտէն վէ քինսիրլիգինտէն նաչի եալընըզ ա-
լահա մախսուս օլան իզզէթի քէնտինէ Թախսիս էճ-
տիկինտէ, յա Ճէվապ էտեր քի կիմ եանըմտան նա-
չէլթան, գիրա եաղըլը տըր քի սէնին սահիպ ալտը-
հընա սէՃտէ գըլտըպ եալընըզ անի գուլտըգ էտէ-
սին [2]։ Պէզի իլէ ԹէՃրիւպէտէ յա անլն քիմ օլտու-
գինի պիլտի, լաքին օ անէ տեկինի կնօյա Թանըմամըշ
կիպի Ճէվապ վէրմիր իտի, պու տեֆտա անլն հիլլէսինի
աշիքքար էտիպ՝ չէլթան օլտուգինի զահիր էթտիք-
տէ, բէզալէթ պիրլէ գաթի ումաւտ օլտրագ պըրա-
գուպ կիտեր, գիրա գատըր օլամազտը յիտուստն իտն
ուլլահ օլտուգինի անկլամազտէ։ Փիլհագիգա յա էվնէ
տիմիղ հէր նէ սուրէթ իլէ օլսա գատըր իտի անի
Ֆէթհ էթմէկէ, լաքին Թէքմիլ ինսանըլգինի Ճիւմլէյէ
աշիքքար էթմէք նչիւն, իւչ տեֆտա իմԹիհան օլուպ՝
Ֆիլհագիգաթար մէլուն չէլթանը ալթ էթտիկինտէ, մէ-
լայիքլեր կելիպ գաամ հագըը էտերինք գուլտըգ էս-
տեր իտիրը անի [3]։ Պատէհու անտէն կիմտի յա գա-
լինէա դատրտիքտէ։

---

1 Եւ ասէ ցնա (ատտամայ)։ զոյս ամենայն քեզ տայ՝ եթէ անիեալ Երկիրպագանիցես ինձ։ Մտթ. 4. 9։

2 Աստ ցնա յո։ Երթ յնտս իմ ասյց։ չի գրեալ է։ նն ոչ քոմ երկիրը-պագցես՝ և զնա միայն պաշտեացես։ Մտթ. 4.10։=2 Օրէ. 6.13։

3 Եւ ահա հրեշտակք մատուն՝ և պաշտէին զնա։ Մտթ. 4.11։

Digitized by Google

Գալիլեա նամինտե գալ էյալէթ անըլըը սուրբ աւետարանտէ ։

Ձ. Ինքի ։ Պիրինին զէմինի էիւքսէք օլմադ իլէ՝ ֆօ-
գանի (վէրին) գալիլեա տէնիլիր ։ քի անտէ փութ-
փէրէսթ միլլէթինտէն չօգ ատէմ սաքին օլտուղունտէն
գալիլեա հեթանոսաց տոսխի անըլտը ։ Օ՛ պիրինին Թահ
ղանի (ստորին) գալիլեա տէնիլիր ։ քի զաբուլունուն
Հինսինին Թօփրահլի նազարէթ ։ մէ նեփթաղիմին Հին
սինին Թօփրահլի կամիառնայում ։ Եյալէթտէ օլուպ յի
տոսխի էքսէրի ։ մահալլէրտէ կէզնիպ վազ մէ միւհիս
զաթ էտէր իտի քի՝ ազիզ քրիստոսէ եսայի փէյղամ
պէրլին եէտի իլէ տէրճ օլան սէմիլ Թէքմիլ օլա [1] ։
(Օ՛ էյալէթտէ տիր Թէպէրիա կէօլիւ (տիբերիական
ծով) քի առաքեալլէր անտէ պալըգ ավլար իտիլէր ։
պու կէօլ իպրանի իլգապի իւզրէ (քսան ոգվոյ էբրայե-
ցւոց) սուրբ աւետարանտէ տէնիզ իտմի իլէ անըլըր) ։
Ալ չիւնքի (գըրդ սէքիզ սիւալտէ զինըր օլտուղի մէն
վալ իւզրէ ։) յի Միրտել օլտուղունտէ սէմաւաթ ուչը-
լուպ սէա կէլտիկի ։ րուհ իլ գուտսուն կէօմէրէմի մի-
սալի անըն իւզէրինէ ինտիկի ։ պախտուսուս անըն հագ
ըընտէ յովհաննէսին չահատէթիլիք էթտիկի ։ մուգատ
տէմ օ՛ էյալէթլէրտէ զահիրէ չըգարագ՝ Հէմահէթին
պէյնինտէ իտմի զայէթ մուսլման օլմուշ իտի ։ պու տէ
գա օ՛ Հիվարլէրէ կէլիւս՝ մէմլէքէթ մէմլէքէթի կէ-
զէրէք Թաղիմ էթտիկինտէ ։ Հիւմէյի թահաձիւպտէ
գալարագ անըն իսմի շէրիֆինին միւշէրէֆ էտէր իտիլ

---

1 Զի լոցի բանն՝ որ ասացաւ ՚ի ձեռն Եսայեայ մարգարէի ։ Երկիր զաբուլոնի՝ և երկիր նեփթաղիմայ՝ ճանապարհ ծո-
վու՝ յայնկոյս յորդանանու ։ գալիլեայ հեթանոսաց ։ ժո-
ղովուրդ որ նստեր ՚ի խաւարի՝ եհաս ղոյս մեծ ։ և ո-
րոց նստէին յաշխարհին և ՚ի ստուերս մահու՝ լոյս ծա-
գեցաւ նոցա ։ Մտթ ։ 4 ։ 14 ։ = Եսայ ։ 9 ։

լեր [1] : Ինձա նազարէթէ վարուզ՝ շաբաթ կիւնիւ կի-
տեր անկերին Ջեմ օլտուղերի մնհալե , վէ անուտ և
սայի փեղլամպերին քիթապըլը վերիլեր անե , օ տա-
խի ոգումաղե գալղուպ օ եէրի աչար օդուր՝ քի ան-
տե քինտի հագգընտե եազըլըշ խոի , օ էֆիլտեն տէր
քի՝ պու կիւն Թեքմիլ օլտու պու քիթապըն Ջեվսըզ .
վէ Ջիւմլեսի անե նազար ետիւպ՝ լաթինի քելամէ
բինե թաաճիւպ ետեր իսիլեր [2] :

Պինեն կիտեր յորդանան ջայըն գարշը եադասընտե բե-
Թաբրա նամ մնհալե , քի անուտ յովհաննես Ջեմանե
Թի ընդուել ետեր իսի : Վէ նիՋե քի գըրգ սեբիպ սիւ-
ալտե զիբր օլտու , եահուտիներ մուգատտեմ երուսա-
ղեմտեն անե քահանայ վէ ղևտացի իրսալ ետիւպ՝ Ջե-
սիհ սէն մի սիհ տեյու սիւալ եԹտիբլերինտե , քինտի
նին Ջեսիհ օլմատըղընի իգրար եԹտի իսետե , երբե-
սի կիւն յիսուսուն կէլտիկինի կեօրիւպ տէր քի՝ իչերե
ալտնըն գուզուսու՝ քի օ գալտըրըր տիբենանըն կիւ-
նահընը [3] : Յոյհաննես պու Ջեվապ իւղ ուէյան եԹտի
ինանաներին կիւնահինե մաղիրեԹ օլմագ իչիւն , գե-
զու միասի յիսուսուն գուրպան օլաՋաղընի :

Վէ Թեքրար երուսեմի կիւն քի յե անուտ կէղեդ իսի ,
յովհաննես էհնե անի կեօրիւպ՝ քենէ նիլիճ սեյլեսի
կինտե , ջըրագլերինտեն ինձիսի իչինտիւպ կինտըլը յի-

---

1 Եւ դարձաւ յն զօրուէ հոգւոյն Ի գալիլեա . և էլ համբաւ
գնմանէ ըստ ամ կողմանս գաւառին : և նա ուսուցանէր Ի ժո-
ղովուրդս նոցա վառաւորեալ յամենեցունց . Ղուկ . 4 . 14 :

2 Եւ ետուն նմա գիրս ջեայեայ մարգարէի . և յարեալ ըն-
Թեռնուլ . և իբրև եբաց զգիրսն՝ եգիտ զտյն տեղի , յո-
րում գրեալն էր . հոգի տեառն Ի վերայ իմ՝ վասն որոյ
և էօծ իմ զիս աւետարանել աղքատաց առաքեաց զիս .
Ղուկ . 4 . 17 . մինչև 22 համար : = Եսայ . 61 .

3 Ի վաղիւ անդր տեսանէ զյն զի գայր առ նա . և ասէ , ա-
հաւասիկ գառն այ՝ որ բառնայ զմեղս աշխարհի . Յօհ . 1 . 29 :

Digitized by Google

ստուսուն արտաքսըրա ։ քի անըն այերի պետրոս առաքեալ
լըն գարնատաշը անդրեաս լտի , քի սօնկրա օն իւքի ա-
ռաքեալլարըն պէրի օլտու ։ ՅԵ անլերի կեօրիւպ նկի
լսելիցրսլինիզ տէյու սիւռալ կտլինձկ , տէրլեր քի ըսպ-
սլի նեբրետե տիր սեկին մեպքեանըն ։ Ձեվապ կտեր քի
կելլին կեօրիւն ։ ալե կիտիւպ ՚ կիւն անըն խանեսինտե
գալըրլեր ։ զերա սաաթ օն մշպտարինտե վար իտի ։

Նպրեթ ա՛ր ։ մեպպուրլեր յիսուսուն իսմինի իշի-
տիւ՚ ղայեթ մուհապպեթ իւզրե անըն արտըսըրա
կիմմե կ իլե , խանեսինե տակի կիմսե կե , վե անըն ի-
լե սեօհպեթ եթմեկե լայիզ օլտուլերը ։ սեն տակի ան-
լեր կիսի քեմալի մերթեպե յիսուսուն եմինե բդա-
աձ կտիւպ՝ թեքմիլ աշգ իլե արտըսըրա կիտեր ի-
սեն , Ձննեթտե անըն մեՁտ ու սալեանաթընը կեօր
մե կե լայիզ օլուբսուն ։

Սիւռ 52 ։

Մ՚նզելեր անդրեաս վե անըն ըՁինկե՝ յա իւք նկ՚սեօհպեթ եթ-
տիլեր ։

Ճ։ Ն՚եթտիլերի սեօհպեթ եաղըը տեկիւ իսետե ,
մալիւմ՚ քի անըն լաթինի քելամլերինի իշիտիւպ իթի-
գաձ եմտիլեր ։ ՆիՁե քի անդրեաս քենտի գարըն-
տաշը սիմոնա՝ Ձեսթայը պուլտուգ տէյլերեք կեօրիւ-
րիւր անի յիսուսուն եանընե ։ Վե յա անե պագուպ տեր
քի՝ սեն յանատըն օղլու սիմոն , կելիսա ջաղըրլասըն ։ քի
այնտրոս տեմեք տիր ։ օլ այտապտե պետրոս տակի իթի-
գաձ ետեր անե ։

Ն՚ըՁեմեն կիւն յա Ենեբրատ գալիլեայե կիմսելի օլ
ստուգտե , վի լինդրոս նամ քիմսանելի պուլուրը , ՚ քի
սե գըլիւր անդրեասըն վե պետրոսուն սեմիլեքերի ըտեթ
սալիդա տենիլեն վնահատեն իտի ։ անի տակի քենտի
նե ջըրագ եթմեք միւրատ ետիւպ՝ կել արտըմըրա

Digitized by Google

նիտիւլ (ինձանել) ետեղեր իսկ ինսան իւզերինե [1]։
էջըւպ ալտկըն մէլայնէլերի սուլուտ (ելանել) վե
սեն, տահտ գիլասուսկնի կէօրմէնիզ, զի կէշլեր ա-
տե, ինսուս Ճէվապ ետեր զի տէսկիմէ ինանըր ի-
շահը տէլու Թագերիր պիրլե իրեդաւթ եթէսկի հալ
ղարթան ակնկի ալտկը եվլատը, մէ իսթայէրսե գիատի
շիլեմի իսէտե, պու Ճէվապը տալկի իշլեմէսկինտե,
տուն հագդընտե վիրկապոստան հէր նե մըդատը ի-
ւրէնտա իտիր, ինսուս ասի կէօրմէնիզ։ Նաթանայէլ պու
նայէլ պու Ճէվապտը իշնտիւզ պէնի նէրկտեն Թանըր
սըն տէսկինտե, Ճէվապ ետեր զի վիրկապոս տահա
սէնի չտըգըմադտեն ագաԹմ՝ զի ինձիր ասլտընըզ ու-
լը իրընտա իտին, կէօրտիւմ ասնի։ Նաթանայէլ ինսու-
տուն հագդընտե վիրկապոստան հէր նե մըդատը ի-
շիլեմի իսէտե, պու Ճէվապը տալկի իշլեմէսկինտե,
ըսըդեի սէնտկի ալտկը եվլատը, մէ իսթայէրսե գիատի
շահը տէլու Թագերիր պիրլե իրեդաւթ եթէսկի հալ
տե, ինսուս Ճէվապ ետեր զի տէսկիմէ ինանըր ի-
սէն, տահտ գիլասուսկնի կէօրմէնիզ, զի կէշլեր ա-
էջըւպ ալտկըն մէլայնէլերի սուլուտ (ելանել) վե
նիտիւլ (ինձանել) ետեղեր իսկ ինսան իւզերինե [1]։

[1] Էր անդ ըհատ եղեալ սիմանի վիմի, ու յերկուց անտի. որք լուան Հրոյնանդ և գնացեն գինի նր. Յօհ. 1.40. մինչև 51 հմր.

եանիա գուլլուգ եթէմէկ կ՚ուզեն ինձէ քի գըլամէ ալտըղինտե , վէ սէմայե լիւբլուճ էթտիկինտե , մէլայիքէրը կէ՚ուտէն ինձուճ՝ ինանմէրըճ խապէր վէրտիկըն , քէզա մահչէր կիւնէքեանտե տալսի պէն հիսապ մէլայիքէրը ա՚նէ գուլլուգ էթմէկէ կ՚ուզեն ինձէրը կէրեք ։

Սիւռէ 53 ։

Ցե նէֆէն իսկն ինսան խսմի իլէ անար քէնտինէ ։

Ճ· Ինէքմիլ ինսան օլտուղինկ պէկյան էթմէք իւ՚ զիւն ։ Ջիրա զիւնքի Ճիսմանի փէտերի օլմայուճ՝ սա՚ հիհ իպնուլլահ՝ վէ սահիհ ալլահ իտի , անՃաղ ինսա՚ նըն խէլասը իչիւն պիքիր գըլտէն Թօղուճ՝ սահիհ ին՚ սան օլմասը իլէ , ինսան էվլատը (որդի մարդոյ) խսմի իլէ ջօգ տէֆա անար իտի քէնտինէ ։ նիՃէ քի անըն հագգընտե դաւիթին վէ աբրահամըն էվլատը տըր տէյու եազար (Մաթ ։ 1 ։) , մատամ քի անըէրին Ճինսիտէն Թէն ալտը , ս էՃիլտէն վուզ վէ միւՃիզաթ էթտիկինտե , պազը տէֆա ինսանլըղինկ՝ վէ պազը տէֆա ալլահլըղինկ զահիր էտեր ։ զիրա սատե ալլահ օլսա , անէ էօլմէք գասիլսիզ իտի ։ վէ էկեր սատե ինսան օլսա , անըն էօլմէսի իլէ ինսան կիւնահտէն խէլասա օլմազ իտի ։ նիՃէ քի ես էկեղեցի Ճգրար էտեր անըն Թէքմիլ ալլահ՝ վէ Թէքմիլ ինսան օլտուղինկ ։

Սիւռէ 54 ։

Յիսուսուն էթտինկ միւՃիւզաթլէրին իվտիտասը հանկըսը տըր ։

Ճ· Ուդուն շէրսաղ օլմասը ։ Ջիրա պալատե զինքը օլտուղի մէնմէլ իւզրե փիլիպպոսու ջաղըրուճ՝ գա՚ լիլեայէ քի կիթտի , իւջիւնՃիւ կիւն կանա գալինէա նամ մէմլէքէթտե տիւրիւն օլմազ իլէ , սուրէ ես՚ ձ՚ին յիսուս՝ վէ շակիրտլէրի տալսի տալինէթ օլունուբը ,

Digitized by Google

ւկը ։ զերա տիւլիան սահիպն՝ սուրբ ՀՈԳԱՓՆԵ ասրա պա իտի տէնիլը ։ Պու պապտե տեղիվ քի Եալընըզ ոգբատալըդ սեպեպի իւե տիւլիանե էլիթտի յիսուս ։ իւլա քի քէնտի գուտէթի ալիմէլերինի անտե պէյան ՏԹՄԵՔ իչինն ։ պախուսուս քի իւը միւմէզաթը սուրբ ՀՈԳԱՓՆԻՆ վասիթէսի ինչ ինգրա հտե ։ քի Ձիւմէսի ա նըն իզզէթինի Թանըյարագ վչ անի վասիթէ (բարե յաս) հտէրեք մաԹըռպինե վատըլ օլա ։ ՆէՀԱՆ քի շե բասլ եքսպընիս՝ վչ տիւլիան սահիպնին հնտիչէյե վատ տըղինի սուրբ ՀՈԳԱՓՆ տուլուս՝ շերապիէրի հօգ տըր տէյս յիսուսա պէյան եԹուիքտե ։ տահա ոչՆԻՄ վագ Թիմ կելմէտի տէտի իսէտե ։ սուրբ ՀՈԳԱՓՆ խիւտա տամէրե տէր քի ։ նե սեօյլէր իսէ անի էտին ։ վչ ան տե մէրմէր գաշտան ալԹը քիւփ վատ իտի ։ քի անկէ քին հէր պիրի էքի՝ եալնօտ իւչ մէտրե սու սլուս՝ նօ մա միւՀիւպինՁե դաամ վագԹի եկերինի եայգար Հ տիլեր ։ յիսուսուն էմրի իւզրե՝ քիւփլերի տօլունՁայա գատար սու իւե տօլտուրտուգլերինտե ։ տեր քի կէ Թինրին պալագՁը պաշլայ ։ ՕՏ տախի աղըշնա ալուպ պա գար քի սու՝ շերապ օլմուշ ։ լաքին անըն նեբէտէն օլ տուղինի պիլմէյիւպ՝ ՆԵգաԹ քիւփլերի տօլտուրանկեր այնիր իտիկեր ։ Ո ՏՀԱԼտեն տամատա տեր քի՝ ՀՏրքես դաՀԹը շերապը էվՀէ կարՁ էտեր ։ ՊԼԿՆայը սոնկրա ։ ան դաՀԹը շերապը չԼմոիյէ տեկին սագլատըն [1] ։

Վատհու յա չէկնը կափառնայուս՝ տէնիլէն մէրՀէքե Թ ։ լաբէն խամուրտուզ պոլրամը եագըն օլմադ ինչ՝ անտե ջօգ վագԹի տուրմայուպ եՀՀՀ կելմինտե [2] ։ կԷօրիւբ քի տամամ՝ գօյուն՝ մէ կիւվէրՁինն սահԹուպ

---

1 Նե յաւուրն ԵրրորդԷ Հարսանիք ԷԼԼն Ի Կանայ գալիլէա ացաց ։ և անգ էր մայրն յին ։ կոչեցաւ և յին ։ ՅօՀ. 2. մինչև 10 համար ։

2 Յետ այսորիկ ԷՀ յն Ի կափառնայում ։ ։ ։ և անգ լինէր ան բաղում ինչ աւուրս ։ և էր մերձ զատիկն հրէից ։ և ելն յն յերուսաղէմ ։ ՅօՀ ։ 2 ։ 12 ։

Digitized by Google

սարափելոյ հետը խոխլեր տաձարտե ։

Նազար գալ պուրատե եահուտիլերին նահէմնար հա-
րէքեթինէ ։ տաձար քի ալլահըն էվի իսի , հէր մէճ
ինէ անըն իջզէթինի սադլամազ պօրճ էքէն , քիչնոի
մէնիայէթլերի ան պեհայինէ պայազը այր ևէր կիսի
անոտ հայկան ալուշ սաթարլար վէ սարափելոյ հա-
տեր խոխլեր ։ օ ֆէհլոտն յիսուս իմտէն գասդը եաս
վուշ տավարլերին վէ գոյունլերին ձիւմլէսինի իլարաձ
էթտիքտէն մատե ։ սարափլերին մոլկըրլերին տակի
տաղըտուշ թէզկիահլերինի եըզդար ։ վէ կիւմէրձին
սաթանլերե տեր քի պուրատն գալըրըն անի , պէ-
նիմ միետրիմին կէլինի թէկառլերի իատե էթմէկին [1] ։
Պու ձէվապ նէ յիսուս քէնտինէն հուշուլսուզ օլսուշ
գինի պէհան էթտիքտէն մատե ։ պու խոլ սուսուե ա-
նըն հաղըրլանե ոնըն օլան սէհիլ ուսուլի թէգրիվ օլ
տու ։ նիշէն քի անկին էրգինի գալմըշըր էքլ հետ պէ-
նի տէյու ապնը քիթապտան եազար [2] ։

Յիսուսուն պու միաղնը հինըմնան հարէքէթինէ եա-
հուտիլեր հատտա ալիրձ կիւձէնսուլեր իսէտե ։ խէմին
ընրլանտեն նաշի մէնինէ գատըր օլամայուշ , նէ՞ նիշան
կէօսթէրիրսին ալիրձ քի պու կոնի հետրսին տետիքլերինի
տե ։ ձէվապ ետեր քի՝ սէօրմեն պու տաձարը , ի՛ե
կիւնտե նաման՛ անի ։ Ընիաւս պու քելամը տիկկըրէեօն
մանսաձ նէ քէնտի հաղըլըտե սեօյլէտի ։ մատոսմ
էրի եահուտիլերին էյլէտեն էօրէա՝ ի՛ե կիւնտեն սօնկ
բա գլխամէ ալուձաղ իսի ։ անձաղ մէ գուրբան անի
սողօմոնուն եաթլարըն տաձարըն հաղգլտե անկլատաղ
նէ ։ գէրգ ալիջը սէնտե եաման՛ պու տաձար ։
սէն նի՛ե կիւնտէ մի եաման՛ աջսըն տէյու ձնվապ ե-
տերլեր ։ (պու խոսուտուտե նազար գալ տեօրտիւնձի-

---

1 Աստ ցնասա (յո) ։ առնէք զայդ աստի ։ և մի առնէք զսուն
հօր իմոյ տուն վաճառի ։ Յօհ ։ 2 ։ 16 ։

2 Նախանձ ասն քոյ կերիցէ զիս ։ Յօհ ։ 2 ։ 17 ։ = Սաղ ։ 68 ։

տէհրին եղծմիշ պիը սիւսալինք ։ ղիրա անտե տաշա-
րըն գաչ սկնէտե եաիրլտրըն ղիրը օլտօա) ։
Գիլհագիգա յիսուսուն Ճիւաչէ քէլամէրինին ատհիկ
օլտուղի աշիքեաթ լսետե , եահուտիէրին էլնատէն էօ-
լիւպ իւչէնճէ կէտն գըյամէ ալտըգտե՝ աւսաքեաշ-
լար պու Ճէվապը անուպ կնանատըկր անըն քէլամէ-
բինե , վէ անըն հագ գըմտե եաթըլանէրե [1] ։

Սխալ 55 ։

Յիսուսան էթտիկի միւՃիւզ Թէրի կեօրէնէրին Ճիւմլէսի ա-
նէ էթիգաթ էթտիմի ։

Ճ. Ճիւմլէսի էթմէտի խսետե՝ ջօդէրի էթտի ։
ՆիՃե քի յիսուս երուսաղէմե գալտըղընտե , վարի
սեզիլ ըտէն նիկոդեմոս նամինտե ալիմ մէ մեօՀպէր
պիը քիմնանե , յիսուսուն էթտիկի միւՃիւզաթէրին
եաղընըզ ալտօհրն գոստէրմինե մնխտուս օլտուղընի
ՀէՀմետերեք իթիգաթ էտէր ։ վէ անըն իչե կնէրիւշ
մէք իսթէր քի՝ տահա իգիթիգա էտէն Թաչլմաթը
անտէն էօկրէնէ ։ լաչին լնատնե կնէրիմտէյու Ճեսա
տե պայիս եահուտիէրտէն իհթիրաչ էթմէկ իչե կե-
Ճէվագթի յիսուսուն եանընե կնտիւպ անըն հագ գաչ
ըտէնտէն կնէտնկինի Թագրիր պիրլե տեր քի՝ ահնէն
էթտիկին միւՃիւզաթէրի քիմնե էտէմէզ , նկէր ալ-
լահ անըն իլե օլմազ իսկ ։ Պու պատատ նիկոդեմուսն
իթիգաթը հէր նե մըգտար զահիր օլտու իսկատ ,
չիւնքի յիսուստան Թաչլիմ էթմէկնէ կնէմիշ իտի , անըն
տահի Թաչլիմաթը եէնի նօմնտու սապիթ էտիւպ ի-
սանէրին ՃհննէթՀ վասըլ օլմասընտէ գաթտար գ ըլա-

---

1 Հայց նա աւեր վասն տաճարի մարմնոյ իւրոյ ։ խակ յորժամ յարեաւն ՚ի մեռելոց ։ յիշեցին աշակերտքն նորա՝ Թէ այս է՝ զոր ասացն ։ և հաւատացին գրոյն ։ և բանին ։ զոր ասաց ։ ՚ի ։ Յով ։ 2 ։ 21 ։

Digitized by Google

Ձադ իսի , եէնի նօմնաուն Թէմէլի տակի մկրտութիւն
օլմադ իլէ , քրիստոնէական տուրք հաւատք չահիր չը
տուգտէն սօնկրա , տուրբ երրորդութիւնուն իսմինէ
մկրտել օլմայանչն Ձէնոնէթ կիւրմէյէ Ձէ կինի , պախա
սուս քէնտի ալահըդինի՝ ինսանըդինի՝ խաչա չըդաձա
դինի , վէ իթիգաթ էտէնլերին Ձէնոնէթ՝ կէմէկէն
լերին Ձէհէննէմ կիտէձէքլերինի գահիր էօտի [1] ։
Պատէհու կիսուս՝ շակիրտլերի իլէ կիտուպ եահու
տիստան էյալէթինտէ կէդէրէք Ձէմաէթի մկրտել է
տէր , լաքին տէկիլ , ըի կիսուս քէնտի , իլա անչն
էմրի իւզրէ շակիրտլերի մկրտել էտէրլեր իտի կէլէն
Ձէմաէթի ։ Օ՛ վագըթ յովհաննէս տակի յորդանանէ
գարիպ այեոն տէնիլէն մահալտէ սու չօգ օլմադ իլէ ,
անտէ մկրտել էտէր , գիրա տահա մահպուս օլմուշ
տէկիլ իտի ։ Վէ չօգ Ձէմաէթ կիսուսա մէհապկէթ
վէրուպ՝ անրն եանընէ մկրտել օլմադչ կիմէտիքլերին
տէ , յովհաննէսին չըրադլերի կիսուսա հասէտ եթմէկ
իլէ Ձիւմլէսի անրն եանընէ կիտեր տէյու յովհաննէսէ
շիքեայէթ էտերլեր ։ Ձիրա կիսուսուն մկրտութիւնու
րուհ իլ գուստոսն գուվվէթի իլէ օլտուղինտէն՝ ինսա
նըն Ձանընը կիւնահտէն Թէմիզլէր իտի ։ լաքին յովհան
նէսին մկրտութիւնունտէ պու գուվվէթ օլմայուպ՝ Ֆէ
գաթ Ձէմաէթի կիսուսուն մկրտութիւնունա հապըը
էտեր իտի ։ օ էՀիլտէն կիսուստան մկրտել օլանլեր՝
պու խուսուստէ յովհաննէսին չըրագլերի իլէ միւՀա
տելէ էտերլեր [2] ։

---

1 Եւ էր այր մի ՚ի վարիսեցւոց անուն նորա՝ Նիկոդեմոս անուն նորա՝ իշխան հրէից ։ սա եկն առ նա գիշերի՝ և ասէ ցնա . ուսո՛ցիչ , գիտեմք եթէ յայ եկեալ ես վարդապետ . զի ոչինչ կարէ զայդ նշանս առնել՝ զոր դու առնես , եթէ ոչ Ա՛ստուած ընդ նմա . Յովհ . 3 . մինչև 18 համար ։

2 Եւ եղև ընդդէմ յաշակերտացն յովհաննու ընդ հրէից վասն սրբութեան . Յովհ . 3 . 25 ։

վաքսաս յովհաննէսին չըրագրերի անդը իզդէթինի սագ-
լամագ արդուսու ինչ պու մարդիկ չէվռալ եթոլները
խոետե , յովհաննէս քենոնինին մեհրի օմմաղըլինի նի-
չէ քի մուգատուեմ թագրիր եմ ինչ իսի , քէզա պու
տեֆա տալսի թագրիր պիղէ , քենոճինին կիւն պէ
կիւն քիւչիւլեսա զայֆի պուլաչաղինի , վէ յիսուսուն
պիւթիւխա զայեֆ միւչերրեֆ օլաչաղինի [1] , պախու-
սուս անդը մեհրի՝ վէ իսդուելլահ օլտուղինի պէյան ե-
տերէք՝ քիմ քի անդ ինանդը իսե , չէննեֆէ չայիա-
թէ օլուա՝ վէ ինանմայան մահրում գալուա՝ ալլահդը
զաղէպի անդը իւչերինէ օլոր տէյու սիհիր հաեր [2] ,
քի Ճիւմլեսի յիսուսուն իղդաաթընէ տահիլ օլմադըգ է
պէտիլ եպէտ հօմիւրդ վասըլ օլա :

Սխալ 56 .

Յիսուս չօգ չակիրտ սէդդա հտեւ՝ չէննաեթի մկրտել էթ-
տիկնտե , պաղ հանցիկը կիւչէնուիլէր մի :

Ճ· Պիւչէնուիլէր : Ջիրդա չէմաեթէյն ինամիտե ա-
նդը իսմինին չերէֆ պուլտուղինտէն հպէտի խոչանմայ-
ուա տայիմա հաուէտ իւզդրե օլոր իտիկեր , մեդդուդու-
լերին ֆիքրդի անդ մադիւմ օլմադը լէյ հղրիսէների ճէհէդին
օլսուն տէյու , այուհաուտուս քի խոչդա ջեդուաճագ վադէթի
տահա նիչինէ օլմաստըղինտէն կիտեր գալիկեա դարադիլ-
նե 3 : Վէ սամարիա էյալեթինտէն կինջիկի օլուա՝ տա-
աե աչեր վագիթէրինտե հղլը օիւբար նամ մէհդի-

---

1 Պատասխանի ետ յովհաննէս և ասէ . . . նմա պարտ է ա-
ռնել . և ինձ մեղմանալ . Յօհ . 3 . 27 :

2 Որ հաւատայ յորդի՝ ընդունի զկեանս յաւիտենական . և որ
ոչն հնազանդի որդւոյ՝ ոչ տեսցէ զկեանս . այլ բարկութիւն
աստուծոյ ի վերայ նորա . Յօհ . 3 . 36 :

3 Իբրև գիտաց տէր եթէ լուան վարիսեցիքն . . . եթող զՅու-
դայաստան երկիրը . և եկն միւսանգամ ի գալիլեա . Յօհ . 4 :

Digitized by Google

քեզնէ ՝ քի անոնք գարիպինտե իտի յակոբ նահապետ տին քնտի օղլու յովսէփին վէրտիկի գարնէյ (նի- ՀԱ քի նէգլունՀԱ տէրնին օՃուզ ԹօգուՀ սէւաղինտե կնոջը սլուու) վէ շէհիրին նարինՀինտե պիր փունար վար իտի ՝ քի անի յակոբ նահապետ գազտըրմըշ օղ- մաղ նկե ՝ անոնք իտմի նկե անոնցը իտի ։ Յիսուս անտե օՃուրտուղինտե ՝ սամարիացիը պիր նիսա գուլուտէն սու չեքմէկէ կելեր ՝ յիսուս անէ ինայէթ էտՀէնք օղ- լուպ՝ անտէն սու իսթեր ՝ գնրա շակիրտլերի եէյէՀէնք ալմադ իչին շէհիրե կիթմիշ իտիլեր ։ Վէ լաքին եաՀու- Հուտիները մէսեպ խուսուսինտե սամարիացիլերե մու- ղայիը օլմադ նկե ՝ չեքինիրլեր իտի անկե նկե իւՀքեԹ էտիւպ կեօրիւշմէկէ ։ օ էՃիլտէն մէղպուրե տեր քի՝ սէն եաՀուտի սին ՝ նիՃէ սու իսթերսին սամարիացը- տէն ։ Յիսուս Ճեվապ էտեր քի ՝ եկեր ալսՀրն քե՛ Թէմինի պիլսե իտի՛ն՝ քի սէնտէն սու իսթեչէն քիմ տիր ՝ սէն տալսի անտէն սու իսթեչիւպ՝ վերե իտի սանա ապիքեվսեր (ջաւր կենաց) ։ Պու քեչամ րուս Հանի մեՓՀաւամ իւղրե միրտուլեիւն Հագգընտե անկ- լանըը իսկոե ՝ օչնիսա ատեՃա սու Հագգընտե անկ լայուպ տեր քի ՝ վեր՛ օ սուտան պանա քի սուսամայ քամ ՝ վե պիր տաՀա պու գուլուտէն սու չեքմէկէ կելե մեկիմ ։ Վէ լաքին մէղպուրե նահեմլար ՀարեքեԹ իւզ- րե օլարադ պեշ եր տեկիշմիշ իտի ՝ յիսուս անե ինայէԹ էտիւպ Թեօփկե տալկեԹ էտէնք օլմադ նկե՛ կիԹ երնեի չադըը կել տէփիկինտե ՝ Ճէվապ էտեր քի երիմ եօղ- տըը ։ Յիսուս անըն լնսանընտէն պու Թադըրի ալտըգ- տե տեր քի՝ սահիհ տիր տէփիկէն ՝ գնրա սէն պեշ տեՀիա եր տեկիշմէն նկե չիմտիքի երին սէնեն տեկիլ տիր ։ Օլ պաստե մէղպուրե անկլար քի քենտի Ճեկլի յիսուսա մալիւմ տիր ՝ վէ օ անդ տեկէն պայտաղ պիր ՀրիմՃանկ նկե սեօհպեՀ էտեր կիսի ՝ սէնէն պարգա- Ճըն եօգ քի գուլուտէն սու չըէարասըն ՝ մեկեր վե

տերիմիզ յակոբտան պիւշիւք քիմանք՞ մ՚սին , ս՚ քի պու գուլօյուս պիզէ վէրտի , քէնտի վէ ն՚վատլերի պուն տան իչտիլեր տէյու մուգատտէմ ՃԱ՛ պաց ԵԹՄԻՇ ԽՈՐ քէն , յիսուա անքն նէ կ՚ուօնք հարէչԵԹ իւզրէ օլտուղ ինի զահէր ԵԹտիքտէ , անի փէղամպէր զանն էտէրքը սու մասլահաթընը կերի պըրագուպ՝ ևահուտի կեր իչ սամարիալըկերին մապէյնինտէ օլան միւշքիւ ին սիւսալ էտեր , քի հանկըսընըն տէտիկի սահին օլտուղինի անկլայա : Ձիրա ևահուտիլեր տերչէր իտի քի , ալլահա տուա ԵԹՄԵՔ հէր եերտե Ճայ՛զ տիր , լաքին ախէր եերտե ալլահա գուրպան սուն՚ալմազ , իլլա քի տաՃարտա : Անչերե մուղայէր՝ սամարիալըկեր տերլեր լտի քի , գարիզնի տուղինտե տախի Ճայիզ տիր ալլահա սեՃտե գըլուպ գուրպան ԵԹՄԵՔ , քի օ տաղ՝ մեզքիւր սիւքար նամ մահալին գարիպինտե տիր : Պու պապտե յիսուս՝ դարաՃիլենին մապէյնինտե ծան միւՃտեկենին կերի գալաՃաղինի պէյան ԵԹՄԵՔ իչիւն տեր քի , վագըԹ կելե քի՝ նիՃե քի չիմտի կելմիշ տիր , նե պու տաղտե՝ վե նե երուսաղէմտե , իլլա քի ԹամԹիԹագ՝ վե ըուհ իլե ալլահա սեՃտե գըլուլեր , շիրա անե սեՃտե գըլունե պօրՃ տըր քի՝ ըուհ վե սահինիւք իլե սեՃտե գըլա : Մինզպուրե պու քէչ լումըն սահին օլտուղինի պիլտի իսէտե , ԹէքքԹար տեր քի՝ մեսիհին կելեՃէկինի պիլիրէզ , օ նե վագըԹ կե լեր իսե Ճիւմլեսինի էօչԹտիր պիզե , օր տեմ՝ յիսուս քէնտինին մեսիհ օլտուղինի անե աչիքեար կտեր քի շաղ օլսուն : Վագաա պու խօսուստե մէզգուրե օ տերկՃե շաղ օլտու , ԹԷ՛ քի սայիրլերինե տախի յի սուսուն խապերինի վերմէք ուրզուսի իլե՝ տէսԹիյի անտե պըրագուպ տերհալ շհիւրե կիտէր : վե նհա լինե շայ էտուպ տեր քի՝ կելինն կէօրուն , պիր քիմսե նե պէնիմ ՁԻԿԼԻՄ՝ նե քի ԵԹՄԻՇ իսէ՛սէյէտի պա նա • ԱՃտագ օ մը տըր մե՛սիհ : Վե չիւնքի պապատե

Digitized by Google

զԱքը օլտուղի մինվալ իւզրե շակիրտլերի եկյեձէք աշ
մագ իչիւն շէհիրե կիթմիշ իտիլեր , օ արաձդ կելիւպ
յիսուսուն անըն իլե սեօհպնթ եթտիկլինե թուաձիւպ
տուրլեր , լաքին սեպեպինի սիւալ եթմեկե ձեսարեթ
տուեմկյիւպ՝ եկմեք եմ տեյու նիյազ եթտիքլերինտե ,
յիսուս ձեվապ ետեր քի՝ պենիմ եկյեձէք դաամըմ
վար տըր քի անի սիզ պիլմեզլինիզ , մեզպուրլեր պու
քելամը ձիսանկի եկյեձէք հագդընտե անկլայուպ՝ ա
ձապ անե եկմեք կեթիբրւն օլտու մը տեյու պիրե պի
րի իլե սեօյլեշենձէ , թեբրար տեր քի , պենիմ դաա
մըմ օ տըր քի՝ պենի իրսալ ետեն՝ եմբինի թեքմիլ ե
տիյիմ : Փիլհագիգա յիսուս քի՝ վեետերուլար եմբի
իւզրե ինսանլերի կիւնահատեն խելաս ետիւպ ձենենթե
վասըլ եթմեկե կելմիշ իտի , վե պու խուսուստե ա
ռաքեալլարը տախի վազ եթմեկե իրսալ ետիւպ՝ ան
լերին վազի իլե լիթիգաթ ետենլերին պի նիհայեթ եօ
միւրե շայիսթե օլաձաքլերինի պէյան եթտիքտեն մա
ուտ , առաքեալլարըն վե վեյղամպերլերին տախի ձեն
նեթտե պիլ՝ եթթիֆագ շազ օլաձաքլերինի զահիր ե
տիւպ՝ տիկերկեօն մանասը իւզրե տեր քի՝ նազար ե
տին զերա եքինլեր հասըլ օլմուշ տըր : Պեկլի օ վագըթ
տէն՝ օրագ զամանընե տեօրթ այ վար իտի , լաքին
կեօյա հազըրտա եեթիշմիշ կիտի զահիր եթմեկ իլե ,
առաքեալլարըն վազինի՝ ինսանլերին գապու լ ետեձէ
կլինի տուլ եթտի քի շազ օլաունլեր , վերա մեսիհին
ելելեձէնինի մուգատեմ վեյղամպերլերը խապեր վեր
մելերի իլե , կեօյա քի Թարըայա թօքտում եքտիլեր ,
վե առաքեալլար անըն կելտիկինի վազ եթմեկ իլե ,
հասըլա կելմիշ եքինի ասէտիլեր :

Յիսուս պու մխսիլիս ձեվապ իւզրե էքեն , սամարիա
եհաչեսինտեն չոգլերի կելիւպ անըն ձելապլերինի ե
շիթտիքլերինտե , գալ պիզտե տեյու նիյազ եթմեկե
րի իլե , էքի կելեն գալըր անտե . մեզպուրլեր անըն

ՔԷԼԱՄԵԼԵՐՆԻ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՎՐԱՍՏԱՆ

ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ

Ի ՎՐԱՍՏԱՆ

ՔԷԼԱՄԵԼԵՐՆԻ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ

Ի ՎՐԱՍՏԱՆ

Digitized by Google

տիւն սաստիկ եղեւոտեն էյին օլտուս տեխտիքլերինտեն : ան-
լար քի՝ նե վագըթ յիսուս կիլիթ օղլուն սաղ տըր տե-
տի , ւ վագըթ չինիա պուլտու ։ ւ էչիլտեն ձիւմլե
քիւղնեթի իլե ինանըր [1] ։ Պալատեն մեղքեր մուճիւ
զաթիկրտեն սոնկրա՝ յովհաննէսին մահպուս օլտուղուն
յիսուսա մոջիւմ օլտուգտե , կիտեր դահդանի գալու-
լեա էյալեթինտե կափտուռնատու գալրագիրնե [2] , քի ան-
տե տախի վազ վե միւճիւզաթ եթմէկե պաշլայա ։

Սխալ 57 ։

Յովհաննէսի քիմ մահպուս էթտե ։ վե նէ սեպեպ իլե ։

Ճ։ Ետու սէքիզ սխալտե զնքը օլան պերինճի
վե պիւյիւք հերովդեսին օղլու՝ հերովդես անթիպաս ,
ւ քի գալիլեատե փատիշահ իտի ։ Վագաա յովհաննէ
սին աղիզ քիմանե օլտուղունի պիլտիւ՝ խեվճ իւզրե
պեր վագըթ անըն քեչմիերինի տիյնետի իսետե [3] ,
սոնկրա նաշերի հարեքեթե մէյլ ետերեք՝ քէնտի գա-
րըշտուշը փիլիպպոսուն զեվճեսի հերովդիանըն թահ-
րիքի իլե մահպուս եթտի անի ։ զերա փիլիպպոս հայ-
աթտե իքէն՝ անըն զեվճեսինի ալտըղի իչիւն յովհան
նես ասե թեպաղ ետեր իտի ։ Պէյլե հերովդես քենտի
քեօթիւլիւկի սեպեպինե յովհաննեսի հապըսա գալ-

---

1 Երկն (յն) գաթձեալ ՚ի կանայ գալիլեացւոց՝ ուր արար ըս-
ջուրն գինի ։ և անդ էր թագաւորական մի , ուրոյ որդին
հիւանդ կայր ՚ի կափառնաում ։ Յօ ։ 4 ։ 46 ։ մինչև 53
համար ։

2 Ես խբրև լուաւ յն՝ եթէ յովհաննէս մատնեցաւ՝ մեկնեցաւ և
գնաց ՚ի գալիլեա ։ Մտթ ։ 4 ։ 12 ։

3 Զի հերովդես երկնչէր ՚ի յովհաննէ ։ զանգի գիտէր զնա
այր արդար , և սուրբ ։ և սպասէր նմա ։ և լուեալ ՚ի նը-
մանէ՝ բազում բան առնէր՝ և քաղցրութեամբ լսէր նմա ։
Մրկ ։ 6 ։ 20 ։

Digitized by Google

տը[1] , լաքին պուրատե թեքմիլ օլտու յովհաննէս քեքամը՝ անի քի քէնտի քին չիւլէչէկլինին , վէ յիսուսուն չէրեֆ պուլաչաղլինկին հաղգըլնտե մուգատէմ պէյտն էթմիշ իտի (նիչէ քի էլլի պէշ սիւալտե զնէքը օլտու) : Ֆիլհագիգա՝ յովհաննէս մահպուս սըտուգտէն սօնկրա՝ յիսուս պաշլատը իսթէղնար էյլէյին , զնրա ասիւմանի վատիշահլըգ գարիպ տին ոէյու վազ էթմէկէ : Ֆէհմ էյլէ . նիչէ քի յովհաննէս (գըրգ սեքիզ սիւալտե զնէքը օլտուղի մէնվալ իւզրէ) , իսթիղնար էտին , զնրա ասիւմանի վատիշահլըգ գարիպ տին տէյու վազ էտէր իտի , քեղալ յիսուս տախի անըն չէլիապընը թասատիք էտէրէք պու տէֆա չիւմլէսինի իսթիղնարե տավէթ էտեր :

վէ կամաւնատումա կիտիւ՝ գալիլեա տէհրիզինին գըզ ըսրնտեն կէչէր իչէն , պետրոսու վէ անըն գարնտաշը անդրէասը կնօրիւր քի անտե պալըգ ավլար իտիլեր . անլերի չաղըրուպ կէչէն արտըմընըա՝ քի սիզի ինսան ավճընը էտէյիմ տէտիկինտե , անիտե ալեթլերինի պըրատգուտ կիտերլեր արտընըա : Ֆիլհագիգա (եվ լի իչի սիւալտե պէյտն օլտուղի իւզրէ) ատլեր մուգատեմ յիսուսա իթիգաթ էտիւ անէ շակիրտ օվմուշ իտիլեր , լաքին տայիման անըն եանընտե տուրմայուզ՝ պաղէն պալըգ ավլամաղե տախի կիթմէկլերի իլե , պու տէֆա պալըգընըղլե թերըք էտերէք արտընըա կիթտիլեր : Վէ անտէն պիր ազ տահա իլերի կիթտի կինտե , յակօբոսու վէ անըն գարնտաշը յոհաննէս սի կէօրիւր՝ քի վիտէրլերի ղեբեդէոս իլե կէմիտե պալըգ աղը եաիսարլեր իտի , ատլերի տախի չաղըրտըղլի հալտե , անիտե վիէտերլերինի կէմիտե պալըտուպ՝

---

1 Բայց հերովդէս չորրորդապետ յանգիմանեալ ի նմանէ վասն հերովդիադայ կնոջ եղբօր իւրոյ՝ և վասն ամենայն չարեաց զոր գործեաց հերովդէս , յաւել և զայն ևս ի վերայ ամենայնի . և եդ ի բանտի զյովհաննէս . Ղուկ . 3 . 19 .

Digitized by Google

արտասրքրա կիտեբրլեր [1] ։

Յիսուս մեզքիւը առաքեալրէր վէ տահա սայիր չուշ կէրտրէրի իլէ շաբաթ կիւնիւ էափատնատումտա եաշ հուտիլերին ՀԷմ օլտուգլերրի մահալե կիտիւպ՝ անլէրե Թալիմ էթտիքտե , Հիւմլէսի Թաաձիւպ էտեր ։ զիրա տէկիլ քի եահուտիլերին օգուամուշերի կիպի , իլլա Հիւքմ Թարիգի իւղրե էօկրէտիր իտի [2] ։

Վէ անտե պիր մէՀնուն քիւմէնէ կէլիւպ՝ պիղիմ նէ իշիտիզ վար սէնին իլէ (կէօյա տէմէք իսթէր քի՝ նէ քէտեր վէ նէ էօրթիւլիւք էթտիք սանա) , քի պէզի Թելեֆ էթմէ կէլտին ։ սէնին քիմ ալտուղնի այլ լիրիզ՝ այլոյնըն ազկըն տէյու Ցիտա էտեր ։

Պու ապատե շէյԹան տէկիլ քի յիսուստա չէրէֆ ղըսուն տէյու պու միսիլլու Հէվապ էթտի , իլլա քի աղնըն քիմ օլտուղնի անկլամագ իչէուն ։ վէ լապքին յա աղըն ֆիքրինի այիւպ Հէվապընէ դալ էլըգ վէրմէտիքտէն մատե , Հիւքմ սուրէթի իլէ աշարլայարաւ էվսէմ օվ (կարկիլ) ջըդ անտէն տէտուկի Հալտե , ուչ նուհի եէրե վուրուպ՝ քէՀե սէս իլէ նիտա էտէրէք ֆիլՀալ ջըգար անտէն ։ անի կէօրէնլէրին Հիւմլէսի Հայրէթտե գալարագ՝ ֆըքըրտայու (Հծծել) նէ տիր պու եէնի Թալիմաթ , քի Հիւքմ իլէ Հինէրե Թազէր էտեր՝ վէ իդաաԹ էտերլեր անե տէյու , պէ

---

1 Յայմհետե սկսաւ քարոզել յի՛ւ և ասէր . ապաշխարեցէ՛ք . զի հրաձեալ է արքայութիւն երկնից , մինչդեռ զգնայր յի՛ւ ընդ եզր ծովուն գալիլեացւոց՝ ետես երկուս եղբարս զսիմոն զկոչեցեալն պետրոս . և զանդրէաս եղբայր նորա արկեալ զուռկան ի ծով քանզի ձկնորսք էին ։ և ասէ ցնոսա . Եկայք զկնի իմ . Մատ . 4 . 17 . մինչև 22 համար ։

2 Եւ մտանէին ի կափառնայում . և իսկ և իսկ ի շաբաթուն մտեալ ի ժողովուրդն ուսուցանէր զնոսա ։ և զարմանային ընդ վարդապետութեի՛ նորա . զի ուսուցանէր զնոսա իբրև իշխանութիւն՝ և ո՛չ որպէս դպիրքն ։ Մարկ . 1 . 21 ։

Digitized by Google

քի պիրի իւնչ սեօյլէշիլիւրը [1] ։ Վէ անտէն կէլիր սիմաունա էվլինէ՝ քի անընդ գայլըն վաղխտսի հիւմմա հարերդեթի իւնչ խասդե եաթըր իտի ։ յիսուսա խասդեր վէրտիքըն ընտե , անընդ եանլընէ վարուագ էլինտէն գուշտունձէ , անիտե չինձա պուլմադ իւնչ խոզմէթ էթմէկե պաշլար ։ Վէ մադրուագ վադթի չոգ խասդե վէ ճէնտուն կէթիր տիքըերինտե , ձիւմլէսինե չինձա վէրմէկ իւնչ , թէքմիլ օլտու ազիզ քիթապտե եսայի փէյղամպէրին էյտի իւնչ , ՙ պիզիմ խասդէլիմիզի վէ աղրըմըզը գաւտրտոտ տէյու՝ յիսուսուն հադգընտե տերձ օլան սիձիլ [2] ։

Վէ չէյթանլէր անընդ հիւքմիւնե գաւրըը տուրմադէ գաստը օլամայուագ ինսանլերտէն չըգտըգլերինտե , սէն սին իսկնուլլահ տէյու նիտա էթտիկըդ իսէտե , տէ կիլ քի սահիհ պիլմէկ իւնչ պու միսիլլու ձէվապ էտէր իմ տիլեր , իւլա քի անընդ գաւտրթէթինէ նազարէն իշկիլէ վարուագ՝ քիմ օլտուղունի անկլամադ իշլեւն թէձրիւպէ տուրթէթի իւնչ անի մէտո էտըլեր ։ Ո էձիլտէն անէկրի ազազըլայուագ՝ լուխտէթ վէրմէզ քի մեսիհ օլտուղունի սեօյլէյէրլեր [3] ։

Ինրէթսի կիւն էրքէն կիւտեր չէօլ մահալէ , վէ անտե տուագայա տուրտուղունտե , սիմօն վէ անընդ իւչ տահա սայրիլերդի կէլուագ՝ ձիւմլէսի սէնի խոթեր տէյու նիյազ էտէրլեր քի կափառնայուամտան կիլմէսին , վէ

---

1 Եա էր ՚ի ժողովրդեանն նշ այր մի , յորում այս պիղծ գոյր . որ աղաղակեաց և ասէ . Մարկ . 1 . 23 . մինչև 27 հատ :

2 Իբրև երեկոյ եղև՝ մատուցին առ նա դիւահարս բազումս . և հհան զոգիսն բանիւ . և զամենայն հիւանդսն բժշկեաց : զի լցցի բանն՝ որ ասացաւ ՚ի ձեռն եսայեայ մարգարէի . նա զհիւանդութիւնս մեր վերացոյց՝ և զցաւս մեր եբարձ . Մատ . 8 . 16 : = Եսայ . 53 . 4 .

3 Ելանէին դևք ՚ի բազմաց՝ աղաղակէին և ասէին . Է՛ք դու Ես որդի Յ . և նա սաստէր՝ և ոչ տայր նոցա թոյլ խօսիլ . զի գիտէին զնա Թէ քրիստոս է . Ղուկ . 4 . 41 .

Digitized by Google

լաքին յիսուս՝ աչքերը եերկերուն տակին ինայելէ եւ տեսնէ զանոնք ալմաղ ըլլէ՝ չեվապ եւ տեսը քի կիսեհլիմ պաշտօնատեղերուն վազ եթեռնկէ ։ վե կիտուպ չիւմլէ գալիլեա եյայ լերկերինտե վազ եւ տեսնէք խաստեղերի վե մարտզըլէ րի էյի եթուէքտեն մատ՛ ։ սիւրեանի թաւրաղինկ տէ կին իսմի ղայեթ զահիրե ջըգմազ իլլէ՝ ու եյալեթլերո տէն տակի կեռնակեռն իլլեթե կերիֆթար ալանկերի կէթիրտիքլէրինտե ։ չիւմլեսինկ շինգալըգ վերը [1] ։

Սիւաղ 58 ։

ՃԷմաէթ մեղքիւր միւչիւզաթլերի կեօրիւզ՝ յիսուսաւն քէմ՝ օլտուղինի թանըտը՞ մը ։

Ճ. Ալանքմատը ։ Ֆիլհագիգա պազըլերի՝ անքն մե սէհ օլտուղինի թագրիր եթտիկեր ՝ յիսուս տակի ջոգ տեֆա տիկերկեռն մանեսի իլլէ պէյան եթտի իսեֆտե ՝ չեմաեթին պիւյիւքլերի հասետ իւզրե օլտուգլերին տէն ՝ անի թանըյամազ օլտուլեր ։ պահուսօսա քի շա բաթ կիւնլերինտե միւչիւզաթ եթտիկինտե ՝ նօմնսա մուղայիր հարեքեթ ետեր տեյու տիւշմանլըգ գաստիինտե օլուր իտիլեր ։ Նիչէ քի խամուրսուզ պայրաք մինտե յիսուս երուսաղեմ կելիւպ օթուզ սեքիզ սեր նելիք քեօթրիւմիւ շաբաթ կիւնիւ էյի եթտիկինտե ՝ խուսուսմեթ իւզրե Թաւրտ (Հալաճել) ետեր լտիլեր ունի ։ Չիրաս երուսաղեմտե տաչարքն եանըտե պիւյիւք պիր հավուզ օլուպ՝ գուրպանլըգ գոյունլերի ան տե եայգամազ իլլէ եիւնանիչէ պրօպատիկէ տեղինէ (քի գոյուն եայգայաչագ եէր տեմեք տիր) ։ վե իպրանէ լտանը իլլէ բեթհեզդայ տեղինէ ։ քի հնայեթ եչ վի ՝ եախօտ չինգա մահալի (տեղե աւուղուբեան) մեջ

---

1 Եւ եղ լուր նորա ընդ ամենայն երկիրն սորուց ։ և մատուցին առ նա զամ հիւանդս՝ որք նեղեալք էին ի պէսպէս ցաւս և ի ամանջանս ։ ։ ։ և բժշկեաց զնոսա ։ Մտթ ։ 4 ։ 24 ։

Պատճառու Յիսուս անի տաճարտեն պուլուագ տեր քի՝
ուսմադ իլէ ։ Յիսուս սաւրշմուշ լուտի անտեն ։
Օ՛ տախի քիմահի ալմաստղչտեն՝ օ անդ տեկին նա-
ջար հալ իւզրե գալտղինի պէյան եթտիկինտե ։ Յի-
սուս անդ մերհամեթ ետիւագ ։ գալդ՝ ալ եաթաղինի
կիթե տէմէկ իլէ՝ անիտե սաղալտագ վէ եաթաղինի ա-
լուագ կիտեր ։ Վէ չիւնքի օ կիւն շաբաթ իտի ։ եա-
հուտիկեր անի կեօրիւագ՝ Յայիւզ տեկին տիր սանա շա-
բաթ կիւնիւ եաթաղինը ալուագ կեօթիւրմէք տետիք-
լերինտե ։ Չեվապ ետեր քի՝ պէնի էյի ետէն տետի
քի՝ ալ եաթաղինը կիթե ։ Մէզպուր պու Չեվապ իլէ
քէնտինի անկերին չերքինտէն խէլաս եթտի իսպե ։
քիմ տիր եաթաղինի ալ կիթե տեյէն տէյու սիւալ է-
տերլէր՝ քի անի Թէքտիր ճտէլեր ։ վէ լաքին անդն
տախի քիմ օլտուղինի պիլմէտիկինտէն ։ պայրի պիր
Չեվապ եթտիկերը անե ։ զիրա անտե գալապագդ չօգ
ուշադ իլէ ։ Յիսուս սաւրշմուշ լուտի անտեն ։
Պատճառու Յիսուս անի տաճարտեն պուլուագ տեր քի՝

ნიკეის ოთხმოცდაექვს, თუნდ თორმეტ წელიწადზე ნაკლებად ადრე მეფობდა ბერძენთა იმპერატორი ალექსი კომნენოსი, ამ ალექსის ბრძანებით ტაძარი ეკლესიისა ნიკეის ქალაქისა ნანგრევებად იქცა, ხოლო ეკლესიის ქონება ყველა ალექსის ხელში ჩავარდა. ამ ალექსის ბრძანებით ნიკეის ეკლესიის ქონება ალექსის ხელში ჩავარდა, ხოლო ეკლესიის ქონება ალექსის ხელში ჩავარდა. ამ ალექსის ბრძანებით ნიკეის ეკლესიის ქონება ალექსის ხელში ჩავარდა.

ამ ალექსის ბრძანებით ნიკეის ეკლესიის ქონება ალექსის ხელში ჩავარდა. ამ ალექსის ბრძანებით ნიკეის ეკლესიის ქონება ალექსის ხელში ჩავარდა. ამ ალექსის ბრძანებით ნიკეის ეკლესიის ქონება ალექსის ხელში ჩავარდა.

---

1 ეკლესია ალექსის ბრძანებით ნიკეის ეკლესიის ქონება ალექსის ხელში ჩავარდა. 2 ამ ალექსის ბრძანებით ნიკეის ეკლესიის ქონება ალექსის ხელში ჩავარდა. ამ ალექსის ბრძანებით ნიკეის ეკლესიის ქონება ალექსის ხელში ჩავარდა. ამ ალექსის ბრძანებით ნიკეის ეკლესიის ქონება ალექსის ხელში ჩავარდა.

Digitized by Google

նիչերէն մուԹլու վէրԹուալ՝ պաշտար կ՚ենանակեան ըուհայա նի մկվաալեր հագգընտե վազ էԹմէկէ ։ Զիրա՝ տէ կկէ քի եաղնըզ Հիսմանի իլչէԹչերի , իլլա քի կիւնահ իլչէԹչերինի տախէ լնսանչերին ըուհմնտէն ուԹի էԹմէք իչիւն չօգ տէԹիա վազ էտուալ փագիչէք Թարիգ չերի էօկրէտուր իտի , քի անչերի իչրա էԹմէկ իլէ Հնդ նէԹէ վասըլ օլաչեր ։ Նիչէ քի ամէն ըուհար տատտե օ Թուրուալ նասիյհէԹ վէ Թէնպիհ էԹտի կիւնտե , Թօ գուզ տուրլու փագիչէք պէյան էտէրէք՝ անչերի լայըղ վէչհ իւզրե այի գուստար իչրա էտնչերե մուԹ լու վէրԹուալ՝ ՀէնդէԹին պէ նիհայէԹ մէՀտունէ շայխա Թէ օլաՀադչերինի զահիր էտէր ։

Սիւռէ 59 ։

Պալատե մէպնւր Թօգուզ տէրլէս փագիչէք նէ՞տեր ։

ա. Ճ· Հ՚ան իլէ փագիր օլմազ ՝ ։ քի ան֊ րն իչրասը լի֊ սուսան աշգընէ տիւնեա սէֆիասրնը՝ այիւրիւ֊քլիւ կինէ՝ վէ մայինի Թէրը էտէրէք՝ ԹէվաՀիւ գալալ իւզրե պիլ բիզա փագիր (կամուր ուղըտտ) օլուալ կիւնահ սէ֊ այէչերինտէն մէ Հիսմանի դալչէրտէն փիրաար այիր֊ լէ ֆէօԹիւ փէղն էպէտի իրհադ օլմայուալ՝ տայիմա փագիչէք իլչէմէրտե գաւտար գըլտր ։ Նիչէ քի Հիւմ լէ ազիզլէր՝ յիսուսան ուղրունէ Հիսմանի մէվալէրի փիքիրտէն իլՀարաՀ էտէրէք՝ եաղնըզ անրն էմրինին իչ֊ բասընտե պուլունտուգչերի իչէիւն Հան իլէ փագիր (անմէղ) գալուալ՝ ՀէնդէԹին պէ նիհայէՀ մէՀտունէ շայխնան օլտուչեր ։ քէնտ յիսուսան աշգընէ ԹէվաՀիւ տիւնեա Թագիգինէ կէրիւալ՝ վաՀիյնէի զիմմէԹէք օլան խըղմէԹտե գուստար էմմէչին ։ վէ տահքի Թարիգի տիւնեանըն իսդիՀզաատունտէն կէօնակեան սագընԹոյե վէ

---

1 Էրանի աղբատաց Հոգւոյ զի նոցա ե աղբայութիւն երկնից ։ Մատ ։ 5 ։ 3 ։

Digitized by Google

Ջիամանի փագիրլիկէ կիրիվէթար օլուպ պի թէշէքքի մէհմունիյէթ պէքլէ ատպր էտէն՝ Ջան իլէ փագիր ա-նըլուպ թէրքէթտէ ժպիմ ակվապկ լայըգ օլուր ։ ան-Ջագ շօ՛ շարթ իլէ քի՝ չէքտիկի սըպընթըլէ քէնտի սեպէպ վէրմիշ օլմայա ։ Իմտի նահէմվար հարէքէթէ մէյլ էտիւպ միւքէտտէր օլան ՝ Եաքօտ Ջիամանի փա-դիրլիկէ տիւշիւպ թէշէքքի էտէն ՝ իւՀրէթէ ումուտ էճմէսին ՝ իլլա քի չէքտիկի սերբէսՀամընի՝ քէնտի Թագ-սիրաթընէ պէտէղ օլտուղունի պիլդիւպ փէյղամի տօղ-րուլմատըն ։

Պու պաւստե ղայէթ խէվֆ էթմիշլեր քէպէր վէ տիւնեա ղայրէսինէ մէշղուլ օլան քիմսանէլեր ։ գիրա փագիլեթ արզուսի իլէ Թէվֆիգիւ գալպ վէ Թէրքի տիւնեաւ օլանլերէ մուԹլու վէրիլմի իսե ՝ անըն զըտ-տը ՝ մայիւմ քի Ջիամանի խուսուսլեր արզուսընտէ օ-լանլերէ վայ վէրիլմը ։

ջ. Գասավէթի օմմագ [1] ։ Պու քէլամ ուէկիլ քի Ջիամա-նի ՝ իլլա ըուՀանի գասավէթ Հաքգընտե անկլանուպ՝ եալընըգ ալլահըն իզղէթինի սապլամագ արզուսի իլէ չէքիլէն գասավէթտէ գարար գըլար ։ Օ՛ էՀլիտէն ալ-լահը կիւՀնտիրմէք իսԹէմէյէն՝ կիւնահ իշլէմէյիմ տէյու տույուրմա խէվֆի իւզրէ ըուՀանի գասավէթ էս-տեր ։ գիրա խէդա էԹմէք անըն էմրինէ մուԹապիր ավմաղ իլէ՝ ատապէԹինէ մէպնի կիւՀնէպ ՀէրՀալ կիւնահքէռրը Թէքտիր էտեր ։ վէ լաքին խէդա էս-տէն քիչի ՝ անի կիւՀնտիրտիկինէ վէ իզղէթինի սապ-լամատըղընէ փիւշման օլուպ Թեօպէ իսԹիղֆար իւզ-րէ գասավէթ էտեր իսե ՝ մէրՀամէթինէ մէպնի տա-խի պարըշուպ Թէսէլլա էտեր անի ։ Պու խաւսուստե ղայէթ ոիգապ պիրլէ միւլուՀապա էյլէ ։ գիրա քիչի նիՀէ քի քէնտի Հապգընտե ալլահը կիւՀնտիրմէյիմ տէյու գասավէթ էԹմէկէ պօրՀու իսե ՝ քէ-

1 Երանի սգաւորաց՝ զի Ներգա մխիթարեսցին . Մտթ . 5 . 4 ։

ქალი ჯვრისწერის წესისათვის ნიშნად დაესმის თავისი ; ისეც ქალის ოჯახის ხელმძღვანელობით ხდება ხოლმე ქორწინება ; ოჯახის ხელმძღვანელი ქალის ნათესავებიდან ვინმე ან ქალის ნათლია ან ნათლიის ქმარი ან ნათლიის ძმა ან სხვა ვინმე ქალის ნათესავი ქალის ხელს ართმევს ქმრის ნათესავებს და ამ ნათესავებთან ერთად ქალის სახლში მიდის ; იქ ქალის ნათესავები ქალს ჩააბარებენ ქმრის ნათესავებს და ისინი ქალს ქმრის სახლში წაიყვანენ ; ქალის ნათესავები ქალის ქმრის სახლში ერთ ღამეს ათევენ ; მეორე დილით ქალის ნათესავები ქალის ქმრის ნათესავებს ეთხოვებიან და ქალს ქმრის ნათესავებს ჩააბარებენ ; ამ ჩაბარების დროს ქალის ნათესავები ქალის ქმრის ნათესავებს ეკითხებიან, ხომ კარგად მოეპყრნენ ქალს ; ქალის ქმრის ნათესავები ქალის ნათესავებს ეუბნებიან, რომ ქალი ჩვენ ისე მოგვწონს, რომ ჩვენ ქალს ისე ვეპყრობით, როგორც ჩვენს ძმას ან დას ; ამის შემდეგ ქალის ნათესავები ქალის ქმრის ნათესავებს ეთხოვებიან და ქალი ქმრის ნათესავებს ჩააბარებენ ; ქალის ნათესავები ქალის ქმრის სახლში ერთ ღამეს ათევენ ; მეორე დილით ქალის ნათესავები ქალის ქმრის ნათესავებს ეთხოვებიან და ქალს ქმრის ნათესავებს ჩააბარებენ ; ამ ჩაბარების დროს ქალის ნათესავები ქალის ქმრის ნათესავებს ეკითხებიან, ხომ კარგად მოეპყრნენ ქალს ; ქალის ქმრის ნათესავები ქალის ნათესავებს ეუბნებიან, რომ ქალი ჩვენ ისე მოგვწონს, რომ ჩვენ ქალს ისე ვეპყრობით, როგორც ჩვენს ძმას ან დას ; ამის შემდეგ ქალის ნათესავები ქალის ქმრის ნათესავებს ეთხოვებიან და ქალს

ղաբանչիներէն ոմանք ալ ուրիշ տեղեր ապրելու համար հեռացան հայրենի գաւառներէն։ Ասոնց մէջ մեծ մասը Պարսկաստան գնաց, ուր Շահ Աբբաս Մեծ զանոնք իր մայրաքաղաքին մօտ հաստատեց, որպէսզի անոնց հմտութենէն օգտուի իր նոր մայրաքաղաքին շէնցման համար։ Ասոնց մեծ մասը Սպահանի մէջ բնակեցուցին, ուր անոնք իրենց հետ բերին իրենց արուեստները, որոնք մեծ զարգացում ստացան։ Ասոնց մէջ կային նաեւ ոսկերիչներ, որոնք իրենց արուեստին մէջ մեծ յառաջդիմութիւն ցոյց տուին։ Ասոնք ոսկիի եւ արծաթի վրայ գեղեցիկ նկարներ կ՚ընէին, որոնք մեծ գնահատութեան կ՚արժանանային։ Ասոնց մէջ կային նաեւ ոմանք, որոնք ոսկիի եւ արծաթի վրայ կը նկարէին, եւ ասոնք ալ

զըստոը՝ փաղիչեթիւնի փիքրիւնե կեթէրիւ ապ բիսիրըչնամէ
իւե իւձրնթիւնի գայպ եստը ։ Իմոի հկեր տիլեր իսէն
քի թագսիրաթըն տէ օլսուն , ան՝ փիքրչնտէն իւնա
ըաչ եթամ ։ վե հկեր իւձրնթ այմագ տիլեր խսէն ,
իչլեսիկին փաղիչեթիլերի ունաւտարագ աչ ատէմին
եքամկ , տուստուղ ատէմին տույա արզու կճտիկի հի
տոմ՝ տայիմա փաղիչեթ արզուսիտե օլ ։

Ինանըն թևնի ճիւրապ օլմադ իւե ձիամանի դաամա ,
Ջանը ըուհ օլմադ իւե՝ ըուհանի դաամա միւհճաչ ի
սէտե , Ջիամանի դաամ ատճաէտէն զիյատե օլտուղը
հալտե , քետը վերիւագ՝ վե ըուհանի դաամ հեր նե
մըգտար չագ օլա՝ ծ գատար զիյատե գուվվեթ վե
րիւագ՝ ինանըն արզուսինի արճըըը , ծ եձիլտեն Ջենը
նեթիյն միՋոյնի լայիգ օլմագ խոթելին՝ պու տիւնեաչ
տե աչ՝ վե տուստուղ կիպի՝ տայիմա փաղիչեթե թևշը
նե օլուը ։

Շ . Կատագա վերմիը [1] ։ Մագպուլ սատագա ծ տըը քի ,
եալընըզ ալահըն խաճրը վե իսոի չերնիթի իւձնէն՝
գուտուչթիլինե կեորե ղանի՝ վե աչգ ինչ վերիւե [2] ։
Ջիրա ինանըն Ջնւամիե վաղ իչնեթի ալահըն քերեմի
օլմադ իւե՝ սատագա վերեն տնկիվ քի քենտի մալինա
տէն վերիր , իւրա քի ալահըն քերեմիտէն , ծ եձիլ
տէն եալընըզ անըն իւզեթինի սաթլամագ վե եմրինի
իձրա էթմեչը արզուսի իւե վերմեկկ պօրձնու տըը ։
Ալահ ճերհամդիչըևանի օլմադ իւե , գերեմինի քիմ
սետէն տիրիղ էթմեզ իսէտ , ինանչեր փաղիչեթ իշ
լեիւե՝ սեվսագե լայիգ օլսունչեր տիրու , պու տիւնեաչ
տե ան՝ եալընըզ սկրի պիրինե միւհճաչ եղլետի ։
Ջիրա գուտուրեթի երին՝ պի ջարե քիմեանեյե տեսատիչ
կիւր օլմադ իւե , պի ջարե տալնի հալիտեն ըեէչեքըքի
եթմեկերնըը քենտինե օլան եղլինի ինանըյուագ ինեվագիւե

---

1 Երանի ողրմածագ՝ չի նուշա գալըրուեըն գացեն . Աշտ . 5 . 7 ։
2 Հոռու ցրուեթուատու ինչե ած . 2 կորնթ . 9 . 7 ։

զոլով իւրեանց մեծասուն օրմաղ իւրն , իբրեւ սկսաւ աշխատանք իւրեանց ասելով : Ցիւրաքանչիւր առաւօտ մեզ պարտական է ընծայել մեր Տիրոջ Յիսուսի Քրիստոսի մեզ պարգեւած տուրքը , լսելով նաեւ հայհոյութիւնները օտարազգիներուն իզմիրլեան վրայ իւրեանց եարտըմ ըլլալնուն համար մեր կամաց ընթացքը տեսնելով , ուրախ կ՚ըլլանք տեսնելով որ Տէրը մեզ հասցուցած է , ու տէր ինչ որ ուզէ մեր ձեռքէն կ՚ընէ տեր ինքնանը , թող թէ աշխատ պիտի կրենք [1] : զկրա նիձէ թէ աշխատ Տիրմէսինէ ինայելէ տեր , թէզա մեր համբերելու առիթ Տիրմէ միւհիմաձ սլանչելեան : Գաղիրե մերհամէթ եղմէք՝ տեսնել թէ եաղնըզ վերջ կրնայ իւզերինտե գարար գըլար , իլլա թէ բուհանի նայ սէյհեթ իւզրե գաղրկեթ Թարիգերինի Թաւլիմ էտե րէք՝ կիւնահքեարլերդի խալհի նէգա եղմէտե , պա՛ խոստում ինսանըն Ջանը բուհանի վարըզդ օրմաղ իւրէ , անըն խէյրսըզ խոստսսինտե օլան մերհամէթ Տիմանին սատագատան զնյատե մագպուլ ծրը : Սատագա վերջ տիկինտե տիգաթ եյլէ թէ՝ ինսանլերտէն շերէֆ պուռ մագ եաթօտ մըզագպէրնսինի ալմագ արզուսինտե օր մնյասըն . զկրա պուռ միսիւլնե նահէմլար ֆիքիրե զա հիւզ օլան՝ ալահտան իւՋրեթ ալամատըղինտէն մա տե , ըմեօմիեթլե տուխի օլըր . մատամ՚ թէ ալահըն իս Ոհնե մախսուս օլան մեմլառք՝ քէնտի շերեֆինե Թայ ին էտեր :

Իպրահիմ ալ . գաղիրե մերհամէթ էտեն ալահըն ինայ էթմէնե լսոլըգ օլուր իսէ , մալիւմ թէ էթմէյէն մահ րուամ գալըր :

Շ. Գաղա իւրէ վատգ օլմագ [2] : Մախլուգներին հալնեն նա գարդն՝ ալահըն էպէտի գարար օլտուղի ազիմ գուտ րէթի իլմի կ՚ունենի մերհամէթի՝ վէ առաւէթի չոգ

1 Իսկութիւնք գիտաց՝ ոչ և հայրն ձեր գիտաւ է . Ղուկ . 6 . 36 .
2 Ըրանի այնոցիկ՝ որք աւուրբք են սրտիւք . զի նոքա լինիցեն Սոփ . 5 . 8 :

Digitized by Google

Digitized by Google

լատե զնքը օտոուղի մհնվալ իւզրե) ՝ ատալէթ իչրա-
սը իլէ թէչնէ օլանլերե մուԹլու վէրիլմի իսէտե ՝ ա-
նըն ղայրէԹինտե օլարագ ԹէքտիրիյէԹ չէքենլեր տա-
հա զիյատե ինայէԹէ չայիսԹէ օլուրլեր ՝ զնրա տե-
կիլ քի եալընըզ քենտիլերի տայիմա ատալէԹ իչրա-
սընտե պուլունուրլեր ՝ իլլա քի ատալէԹէ մուղայիր
հարեքեթ էտէնլերե՝ ալլահըն էմրինէ պէյան պիրլէ՝
նասիհէԹ վերտիքտէն մատե ՝ իսլահի նէգա օլմայան
լերե իԹաղ տակի էտերլեր ՝ պու սէպէպտէն քէն-
տիլերինե ԹէքտիրիյէԹ տակի զուհուր էԹսէ՝ խոշլա-
նուագ մէմնունիյէԹ իւզրե ստգր էՀմէտկ իլե ՝ զիյա-
տե ինայէԹէ լայիգ օլուգ [1] ՝ սեվապլէրի Թարագգա
պուլուր ։ Նիգէ քի ՀիւմԹե ազիզլեր պու միսիլլու ա-
տալէԹ ղայրէԹի իւզրե՝ տիւնեատե պիր վագըԹ է-
զիյէԹ էչքտիլեր իսէտե ՝ ախրէԹտե ՁէննէԹին պի-
նիհայէԹ մէՁտինէ վասըլ օլտուլեր ։

Թ. Յիսուս էփենտիմիզին իսմի չերինի իչիւն՝ Թէքտիրիյ-
էԹ իւզրե՝ քեմ Ձեվապ իչտիւսպ ատգր էՀմէտք [2] ։
Պէլի՝ քէտերտէն փիրաթ էՀմէտք դապիաԹտէն տիր ։
փիամմա ալլահըն իզզԹինի սագլամագ իչիւն միւ-
քէտտեր օլուգ՝ պա ռիզա վէ մէհնունիյէԹ իլե ատգր
էԹմէտք ՝ Թամ իմԹիԹալի վէ չէտիտ մուհապպեԹտէն
հասըլ օլտուղինտէն՝ պիլ լուԹֆու պարի դապիաԹ
ալէ օլուր ։ Օ էՁիլտէն՝ ալլահը սեվգին քիմսեսնէ հէր
նէ մըգտար չէտիտ իսքէննէՁէ չէքսե ՝ վէ քեմ Ձեվապ
իչիՁսե ՝ իւՁրեՁինինն տակի օ գատար զիյատե Թա-
րագգա պուլաՁաղինի պիլմէկ իլե ՝ շաշ ու սէպրուր
օլուր ։ ԻնՁագ շու շարԹի իլե քի՝ զուհուր էտէն ԹէՀ-

---

1 Եւ այգ յայն է՝ որ ձեզ չնարհեցաւ վասն քոյ ՝ ոչ միայն ի նա հաւատալ՝ այլ և վասն նորա չարչարիլ · Փիլիպ · 1 · 29 ։

2 Երանի է ձեզ՝ յորժամ նախատիցեն զձեզ՝ և հալածեսցեն · և ասիցեն զամ բան չար զձեզնէ սուտ վո՛ իմ ։ ցնծացեք և ու-
րախ լերուք · զի վարձք ձեր բազում են յերկինս · Մտ · 5 · 11 ։

Digitized by Google

տիրոյեթէ քենտի սեպհ վերմիւսք՝ եալնըզ ալլահըն համի շերիհի իչուն օլա ։ զիրա քենտի քեօթիւլիւկիւ սեպհլինէ թէքտիրիլեթ չէքեն շազ ալմատըղընտէն մատէ՝ տայիմա նէտամէթ չէքեր ։

Սիւռ 60 ։

Պալատէ մէզքիւր փավիլէթիլէրի իչրա էտինիլէրին չիւմլէսինէ մուէթելու վէրիլիր մի ։

Ճ· Վերիլիր, եկեր քի մուղայիրինէ հարէքէթ եթ՝ մէյիւսք՝ տայիմա լայըղի վէչհ իւզրէ անլէրին իչրասընը տէ պուլունուրլեր իսէ ։ Չիրա չօգլերի աչք իլէ պիր վագըթ ֆազիլեթէ մէյլ էտեր իսէտէ, պիր գարար օ հալ ըւզրէ գալմատըգլերինտէն իւչրէթ ալամազլեր, նիչէ քի պօղաս առաքեալ թազիր էտեր օ միսիլլիւ քիմէնէլերէ [1], պաչխուսուս քի պէյատէ թէքտիրէ միւսթահագ օլուրլեր, մատամ՝ քի ֆազիլեթինն էյի օլտուղունի պիլիւք՝ իչրասընէ տիգաճ եթմէզլեր [2] ։ Վէ լաքին պու չիւմլէ իլէ ալլահընն հնայէթինտէն գաչ թի ումուտ օլմա, իլլա քի քեօթիւ ֆէյիլտէն կէրի տուրուպ՝ գուտրէթինէ կէօրէ տայիմա ֆազիլեթ չայ րէթինտէ օլ, քի պիլ լուքֆու պարի հէր պար իչրա սընէ գատըր օլուպ՝ սեվապ ալասընը ։ Նիչէ քի յիսուս՝ պալատէ զինքր օլան թօգուզ չինս ֆազիլեթ թարիգ լերինի առաքեալլերէ պէյան այնրէ ։ անլէրի թուզա պէնկզեթիքտէն մատէ ։ լեզեթինի գայպ էտէն թուղունի տիշարը սաթքլուպ փայիմալ օլտու զի կիսի [3], թայ

---

1 Ա՛յդչափ անմիտք էք ։ սկսեալ Հոգւով՝ և արդ մարմնով վախճանիք ։ Գալ ։ 3 ։ 3 ։

2 Որոք գիտիցէ զբարին, և ոչ առնիցէ մեղք են նմա։ կամ յակ. 4.17։

3 Դուք էք աղ երկրի ։ ապա թէ աղն անհամի՝ ընդ յաղիցի ։ ոչ իմիք ապրիցէ այնուհետև ։ բայց լինէ ընկենուլ արտաքս՝ և կոխան լինիլ ի մարդկանէ ։ Մտթ ։ 5 ։ 13 ։

Digitized by Google

ին օլտուգլերի խըզմեթտե գուստուր էտերլեր իսե ։
Թելեֆ օլաձագլերինի տախի զահիր էտեր քի , մեզ-
քիւր ֆաղիլեթլերի եվվելա քենտիլերի իձրա էտիւ՝
պատեհու սայիրլերինե էօկրետելեր ։ Պախուստս քի
նուրա վե տաղ իւզերինտե օլան մեմլեքեթե պենկզե-
տիր անլերի [1] , քի ինսայեթի պարի՝ նե տերձե եվա
մերթեպեյե վասըլ օլտուգլերինի պիլմեպ՝ անե կեօ-
րե իձրայի ֆաղիլեթտե պիրան գուստուր եթմեյնլերեք
հեր վեձհ իւզրե քեմալեթ քեսպ եթմեկ իլե , անի
կեօրենլեր ալլահը միւջերրեթ էտելեր [2] ։
Ֆիլհագիգա եմր օլտուղի իւզրե՝ մեզպուրլեր վազ ե-
տերեք , վե ձիւմլեյե ֆաղիլեթ էօրնեկի օլարագ՝ ին-
սանլերին գալսինե րուհանի լեզեթ վերիւպ՝ փութփե-
բեսթիլե զուլրմաթինտե սաքին օլանլերի պիլ լութ-
ֆու պարի միւնեվվերը եթտիլերինտե՝ ալլահըն միւ-
պարեք իսմի չերիֆինի միւշերրեթ եթտիլեր ։
Իսոշձա միւսլահաղա եթսինլեր պուրատե ձհմաեթինե
կերեք րուհանի՝ վե կերեք ձիհաձանի իտարեսինե թալ-
ին օլանլեր ։ զիրա եկեր վաձինպեյի զիմմեթլերի օլան
խըզմեթտե գուստուր եթմեզլեր իսե , ազիմ ինսանե-
թե , վե եկեր գուստուդ էտերլեր իսե՝ հեր հալ ե-
չետտի զարեպե միւսթահաղ օլսաներ կերեք ։
Պալատե զիքր օլտուղի մենվալ իւղրե մեզքիւր ֆա-
զիլեթլերին իձրասը խուստուսինտե , յիսուս եֆենտի-
միզ աւաքեաւլերեք թալիմ եթտի իսետե , եսքի նո-
մօսա մուղայիր զանն եթմեսինլեր տեյու , անի տա-
խի հիւանիւ քեմալեթե իտխալ էտերեք՝ պիր նօգտա-
սընե վարընձեյե տեկինի իձրա էտեձեկինի պեյան ե-

---

1 Դուք էք լոյս աշխարհի . ոչ կարէ քաղաք թաքչիլ՝ որ ի վե-
րայ լերին կայցէ . Մտթ . 5 . 14 ։

2 Ա յնպէս լուսաւորեսցէ լոյս ձեր առաջի մարդկան . որպէս
զի տեսցեն զգործս ձեր բարիս և վաստատեսցեն զՀայր ձեր՝
որ յերկինս է . Մտթ . 5 . 16 ։

Digitized by Google

. ատեր [1] : Զիրա՝ չիւնոյի հագի նոամաս՝ եկեղի նոամասուն ըհա մի իտի (հինձե քրի տեօղտիւնձիւ տեհղրին իքինձի սիւ աչինտե զինքը օլտու) , վե ձիւմլեսի յիտուտուն հմրի օ լուպ՝ անըն կեղրիսի իլե պի գուտուբ թեքմիլ օլաձագ իտիլեր . պու ձիհեթտեն հեր նե մըգտաբ քիւչիւք թեհնպիհ օլան մուղայիրինե հարեքեթ ետենին թեքտիրիյեթինի . վե իձրա ետենին չերեգինի տախի զահ հիր եթտի , քի նոամաս խուտուպերինտե պիր քիմսե տիւրլիւ պեհանե իլե միւսաատե ետիպ թեքտիր օլմասըն : Զիրա՝ եահուտիլերին օդուամուչլըղի վե փա բիսեյիլեր քենտիլերի նոամասուն իձրասընե լայըղի վեձհ իւզրե տիգաթ էմմիյիպ՝ ախերինե թաւիմ ետեր ի տիլեր . օ էձելտեն առապնալերե տեր քի , սիզին ֆաբիլեթինիզ ան՚ներտեն զիյատե օլմազ իսե ձեհննե թե կիրեմմեզսինիզ [2] : Պու պապտե զայեթ խեմի եթ սինլեր նոամաս իձրասընտե թեքեսսիւ ետիպ՝ քենտիլե րինտե թեմիզե չըգարմադ իչինե՝ ախերինե տախի քեօ թիւ եմնալ օլարադ իհսիհիլ վերմիլեր :

Սեւալ 61 .

Էպէի նոամասաւն թեքմիլ օլմասը նիձէ անիլանըր .

Ճ. Եկինըի մեղրիւբ նոամաս , օն թեհնպիհին՝ չերիյա աե Դեթեվելերինին՝ մեսեպ մե այըն ատեձիկրինին՝ վե սիդղամպերիլերին քիթաալերինտե եաշըլանլերին իւզե րինտե գարար գըլսըր իտի , յիտուտուն նիչտիկինտե , անըն հագգընտե տերձ օլանլերին ձիւմլեսի թեքմիլ օլտու : Ֆիլհաղիգա՝ եկենի նոամասուն այնքեար օլտու

---

1 Մի՛ համարիք եթէ երկի լուծանել շօրենս կամ զնարգարձս . ոչ երկի լուծանել այլ ընալ . Մտթ . 5 . 17 .

2 Բայց ասեմ ձեզ . վի եթէ ոչ առաւել լուցու արդարութիւն ձեր առնի քան զդպրացն և զփարիսեցւոց , ոչ մտանիցէք յար քայութիւն երկինց . Մտթ . 5 . 20 .

Digitized by Google

ղինուած , այլեւ ատեղիների խիզախ պուլուսայ կերպի գալ-
տըները խաւտե , օն Թէնպիհին՝ վէ չէրքիացի նօմօսներինի
յիսուս Թէքքար տապիճ էտիւպ՝ քէմալէթե վասըլ
էթմէկ իլէ՝ անլեր տախի Թէքմիլ օլտուլեր , զիրա եա-
հուտիներին օգուտմուշների մէրամէրինե կէօրե նօմօսա
մանե վերիր խոխլեր , օ էճխլտէն յիսուս՝ անլըն մէդի-
հուտինի սահինի վէճհ իւզրե պէյան էթտի քի՝ խո-
լասինե հարէքէթի էտիւպ Թէքտիր օլմասընլեր :
Էսքի նօմօստա եազար քի էօլտիւրմէյ (մի սպանաներ) ,
վէ լաքին էօլտիւրմէք՝ կիւճէնմէքտէն հասըլ օլմադ իւ-
լէ , յիսուս փէղիլ էթտի քի՝ պի ըլլերի հադգըն գա-
րընտաշընե կիւճէնէ՛ա՝ չ՛ղըն եախօտ տիւշմանե տէյէն
տախի ըլտղէտե միւտաֆադ օլուր : Պու խուսուստե
ղայէթ տիգաճի պիրլե միւլահաթա էյլէ : զիրա պի
ղայրի հադգըն կիւճէնիւա էօյ ատմագ գաստի իլէ
խաթըր եըգմադ՛ ւ տէրճէհ ազիմ խէդա տըր քի ,
պիր քիմսանէ՝ էկէր ախէրինին զալսինի գըրմըշ ի-
սէ , վարուպ անըն իլէ պարըշմատըդընէ , էշտիկի
խայիր տախի գաապուլ օլմադ : Պուննան գաթի նա-
զար , տէկիլ քի եաղընըզ քէնտի , իլլա քի ախէրինին
տախի քէնտինէ կիւճէնմէյը օլտուղընի պիլտիկինտէ ,
տէրհալ վարուպ ուի տիւչէրեք պարըշմադե պօրճիու
օլմադ իլէ , էմի պուլտուրտու քի՝ ալլահա գուրպան
սունատուղինտե , ինիշընէ կէօճիր , էկէր գարընտաշըն
սէնտէն ինճինմիշ իսէ , կիճի էվլէդ պարըշ գարընտա-
շըն իլէ , պատէհու կէչ հէտիյէնի սուն [1] :

---

1 Եթէ մատուցանիցես զպատարագ քո ի վերայ սեղանոյ , և
անդ յիշեսցես , եթէ եղբայր քո ունիցի ինչ խնդիր զքէն ; Թող
զպատարագն քո առաջի սեղանոյն , և երթ նախ հաշտեաց
ընդ եղբօր քումմ . և ապա եկեալ մատուսջիր զպատարագն
քո . Մտթ . 5 . 23 :

Digitized by Google

ան էթեմի խախտէ , գաթի ումուտ օլմասընլէր տէյու ,
նէ վէչէ իլէ խէլաս պուլմազ միւմքին խսէ , անի տայ
խի խասպէր վէրիւպ տեր քի՝ խասմին իլէ տահա եօլ-
ուա իքէն , հագգանիյէթ վէ ատաւլէթ իւզրէ պարըշ՝
քի մահշէր տիվանընտէ էպէտիլ էպէտ թէքմիլը օլ-
մայասընը [1] : Ֆիլհագիգա՝ պու պապտէ սուրէթի ա-
խեր իլէ ղազէպտէն խէլաս օլմազ միւմքին տէկիլ , իլ-
լա՝ քիմին խաթրընը գըրմըշ՝ եախոտ քիմէ քէտոը վէր
միշ իսէն , վարուպ թագսիրաթընը նգրար պիրլէ թեօ
պէ տէյէրէք պարըշմաղ իլէ :

Ոլէ նիչէ քի քէտոերէ պատի օլան՝ ածք տիւէմէկէ պօրձ-
լու իսէ , քէզա միւքէտոեր օլան տախի ածք էթմէկէ
պօրձլու տըր , զիրա շուրութ վէ ատաւլէթ իձրասը
իւզրէ ածք տիւէյէնին գապահաթընը ածք էթմէյէն ,
հէր նէ գատար զիյատե հագ սահիպի օլսա տախի ,
դապահաթը օլուր [2] , մատամ քի թօղրու գալպ իլէ
թեօպէ տէյէնէն թագսիրաթընը ածք էթմէմէք՝ մեր-
համէթսիզլիք նիչանը տըր : Ֆիամմա՝ տէկիլ քի հէր
կիւձէնմէք խէդա տըր , զիրա ալէմ խէլաւ վէրէնլէ-
րին իսլահի , պախուսուս քի ալլահըն իզզէթինի սագ-
լամազ արզուսի իլէ՝ գապահաթըդը թէքմիլը էթմէք ,
իձրայի ատաւլէթ օլմաղ իլէ ապիմ սէվապ տըր :

Օ՛ էձիլտէն՝ կէրէք րուհանի վէ կէրէք ձիսմանի հիւ-
քիւմտարլէր՝ դարաֆկիրլիք պիրլէ քեօթիւ ատէմի միւ-
սաատե էտիւպ՝ լայըղլի վէչէ իւզրէ թէքմիլը էթմէզ-
լեր իսէ , քենտիլէրի ղազէպէ միւսթահագ օլուրլար :
Քէզա՝ էսքի նոմօստա եազար քի էլինն ըւզունէ կէչմէ

---

1 Լէ՛ր երաւախոհ ընդ ոսոխի քում վաղագոյն . մինչդեռ էցես ընդ նմա՛ ի ճանապարհի . գուցէ մատնիցէ զքեզ ոսոխն զատուորի . և դատաւորն դահճի . և արկանիցիս ՚ի բանտ . Մտթ . 5 . 25 :

2 Այլա Թէ ո՛չ Թողուցուք մարդկան զչանցանս նո՛ . և ո՛չ հայրն ձեր երկնաւոր Թողցէ ձեզ զչանցանս ձեր . Մտթ . 6 . 15 :

Digitized by Google

(մի՛ ընար) ։ Յիսուս անդր սեպհականի տանէի մէն ետիւ՝ նիսա թայֆեխինե շահվեթ արդուսի իլէ նազար ետէն , գալպինտե անդր իլէ կիւնահ իշլեր տէյու սիձիլ եթ տի [1] ։ Զիրա տեկիլ քի եալընըզ քեօթիւ հարեքեթ եթմէք , իլլա քի քեօթիւ ֆիքիրե զահիպ օլուպ՝ խոշ լանարուպ անդն իձրասընե ըէյ եթմէք տանի խէդմա տըը ։ Մատամ քի ինսանդն կեօզիւ նե քի կեօրիւը ի սե , տերհալ ֆիքրինե թէէսիր եթմէկ իլէ , ըէյի տա նի անե մէյլ ետեր ։ Իմտի կիւնահտէն խալի գալմազ նաթէր խսէն , սեպհականտէն ֆիքրաը էյլէ ։ Զիրա խե դա եթմէք ՚ տերէձէ քեօթիւ՝ վէ ինսանե քետերլի տիր , թա՛ քի քիշինին սաղ կեօզիւ վէ սաղ էլի՝ կիւ նահէ սեպհական վերմէլի օլսաէր , անլերի վիւձիւտին տէն իխրաձ եթմէք հադգընտե խալըըրը տըը [2] ։ Ֆիլհագիգա՝ նիձե քի պիր քիմսէնին ազասընտե քեօ թիւ եարե զուհուր եթսե , պիւթիւն վիւձիւտինէ եալըըտպ եօլտիւրմէսին տէյու՝ ՚ միսիլլիւ ֆէնա պու լան ազայը քէսերլեր ։ քեզա կիւնահ եարասը՝ ինսա նըն ձանընը ձէհհննէմ կեօթիւրմէսին տէյու՝ անդն սեպհականի րետտ եթմէք հեր վէձհ իլէ լեազիմե տէն տիր ։ Վէ լաքին՝ պու ձեվապ իլէ տեկիլ քի ինսան քենտի կեօզիւնիւ ջըգարմազե՝ եախօտ էլինի քեսմէկե պօրձլու տըը , իլլա քի սաղ կեօզիւ՝ վէ սաղ էլի կիպի տանի սեվկիւլիւսի եախօտ վարիյե թի օլսա ։ եկեր կիւնահա պատի օլաձագլեր խսե ՚ անլերի րետտ պիրլե եանընտէն իխրաձ եթմէկէ ։ զի րա՝ ջօգ քիմսէնե վարիյեթի՝ տօսթու վէ սեվկիւլիւ

---

1 Լուսարուբ՝ վի աստցաւ մ՛ ընար ։ բայց եւս ասեմ ձեզ ։ Թէ ամենայն որ հայի ՚ի կին մարդ առ ՚ի ցանկանալոյ նմա՝ անդէն շնացաւ ընդ նմա ՚ի սրտի իւրում ։ Մտ ։ 5 ։ 27 ։

2 Ընդէ ասն զո աչ գայթագղեցուցանէ զքեզ՝ խլեա զնա ։ և քանկեա ՚ի քէն ։ ։ ։ և եթէ աջ ձեռն քո գայթագղեցուցա նէ զքեզ , հատ զնա՝ և ընկեա ՚ի քէն ։ Մտ ։ 5 ։ 29 ։

սիւ սեպ պինդ կիւնահեղ տիւշիւպ ձեհենեմե կիտը։ Վենզա զեվձեսինի պօշայան իթլաղ քեաղըտը վերե տէյու էսքի նօմնստե եաբըլը իսէտե [1], պու մատտե դապիաթե մուզայիը, պախտուսս քի ալահ ինսանը եարաթըղինտե պիր եր՝ վե պիր նիսա եարաթմադ իլե, յիսուս սիձիլ էտեր քի՝ զեվձեսինին ըուզա քետեր հարեքեթի եօգ իքէն, անի պօշայան զինա էթտիրիը անե, եախստ երի վար իքէն՝ պաշգա ատեմե վարան նիսա, վե անի ալան տալթի զինա էտեր [2]։ Զիրա պու խուսուստե մախտուսիյե էմր օլմայուպ՝ ինեգաթ եաֆ հուտիլերին մերհամեթսիզլիկինե մեպնի՝ իթլաղ քեաղըտը վերիլե տէյու էսքի նօմնստե ըուխսէթ օլմուշ իտի, քի զեվձելերինի էօլտիուրմէյնլեր, նիձե քի պու պապտե վարիսեցիլերը յիսուսա սէեաղ էթտիքլերինտե, Ե՛ղ գատիմ օ միհիլլու օլմայուպ՝ անլերին մերհամեթսիզլիկինե մեպնի օլտուղինի զահիր էթտի [3]։

Իմտի եէնի նօմնստե՝ սուրը եէ՛եզեցինին քանօնու վե շուռութու իլե եր վե նիսա՝ քի պիրի պիրինի ալըրլեր, էօլիւնձէյե տեկին էպետի այրըլմայուպ տայիմա մուհապեթ իւզրե գալմադե պօրձլու տըրըլեր։ Վե էկեր մաազ ալլահ կեօնակեօն պեհանե սեպեպի իլե մապնիլերինտե նիղաթ զուհուր էթսե տախի այրի պինրինին թագսիրաթընը աճ էտիպ վե խալհի նեձնա խուսուսլերինտե նասիհհէթ վերմերեք սապը էթմեք սեվապ տըր, զիրա պօշամադ վե օ սաղ իքէն պաշգա զեվձե ալմադ, յիսուս էրձեմիյինի էմինինե մու-

---

1 Ակտաքէն տատցաւ՝ Թէ որ արձակիցէ զկին իւր՝ տացէ նմա վարձակնանն. Մաթ. 5. 31։

2 Ոլ արձակէ զկին իւր առանց բանի պատնիւճ՝ նա տայ նմա ընալ. և որ զարձակեալն առնէ՝ շնայ. Մաթ. 5. 32։

3 Ասէ ցնոսա (յն) . մինչեա վտան խստասրտութեան ձերոյ Հրամայեաց ձեզ արձակել զկանայս ձեր. այլ ի սկզբանէ ոչ եղև այնպէս. Մաթ. 19. 8։

Digitized by Google

ղայիը ալմաղ իւէ ղայէթ ազիմ խեդա տը-
ր ։ Քեզա եաքի նօմնատե խիւաֆ եէքե եէմին էթմէք մէն
օլուպ՝ ալլահըն իսմինե եէմին էթմէկէ ըուխսեթ օ-
տու [1] ։ վէ լաքին՝ եահուտիէր պու խուսուսատե լայը-
ղն վէչի իւզրե քիթապըն մէֆհումինե տիգաթ էթ-
մէտիքլէրինտէն ։ Ֆեգաթ խիւաֆ եէքե եէմին էթմէ-
կէ կիւնահ պէլկիւպ՝ իգթիզա էթմէյէչէք եէրսե՝
պիլա միւաէհաթ օլան եէմինի ։ Եահօտ ասիւմանէ՝ զէ-
մինե՝ երուսաղէմ՝ վէ պաշընէ եէմին էթմէկէ կիւ-
նահ սայմազ իսիլեր ։ օ էճիլտէն չիսուս էմր էտեր
քի՝ եպէտի եէմին էթմէ ։ Պու քէլամ՝ տէկիւրքի ղայ-
էթ իգթիզալը՝ ազիմ վէ սահիհ մասլահաթի հադըզն
տէ անկլանըր ։ իլլա քի իգթիզասը՝ վէ պիլա միւ-
աէհաթ օլան եէմինին հադըզնտէ ։ զերա նիչէ քի սա-
հիհ օլան մասլահաթըն սեբէբի ախեր իւէ իսպաթը
միւմքին օլմատըղի համտե ։ եէմին էտերկէ անի սա-
պիթ էթմէք ։ ալլահըն պիւղիւքլիւկինի՝ գուսրեթի-
նի՝ իմինի՝ վէ ատաւլեթինի թանըմագ տը-
ր ։ քէզա խի-
լաֆ ։ Եահօտ իգթիզա էթմէյէչէք եէրսե պիլա միւ-
աէհաթ կէրէք ալլահըն իսմինէ՝ վէ կէրէք ասիւմանէ՝
զէմինէ՝ երուսաղէմ՝ վէ պաշընէ ։ Եահօտ սայիր
մախլուգէրէ եէմին էթմէք՝ ալլահըն իզզէթինի վէ շէ-
րէֆինի թանըմամագ տը-
ր ։ Զիրա ասիւման՝ անըն քիւրբ
սիւսիւ ։ զէմին՝ իհայիթախդը ։ վէ երուսաղէմ՝ անըն իս-
մինէ թախսիս օլունտուղինտէն ։ վէ ձիւմլէ մախլուգլէ-
րի քէնտի եարաթտըղինտէն ։ անլերէ եէմին էթմէք՝
ալլահըն իսմինե սայըմազ իլէ խեդա տը-
ր ։ Ֆեզա քիշի
քէնտի պաշընէ եէմին էթսե խեդա էթմիշ օլուր ։ մա-
տամ քի ինսան քէնտի վիւճիւտինէ սահիհ օմայուպ՝
պաշընըն պիր գըլընը պէյազ՝ եահօտ սիյահ էթմէկէ

---

1 Խարձեալ լուարեաք ։ վէ ասացաւ առաքնոցն՝ մի՛ երդնուցուս ուստ ։ բայց Հաստուցեա տեառն զերդմունս քո ։ Մատ ։ 5 ։ 33 ։

Digitized by Google

գաստը տէ՛ր մի՛ր [1] : Ի՛նչ պա՛տ պատուոյ ընկերէ տէր գա՛յ պիտի խրմէր եղբա՛յրն խնկաի սեղանէն՝ մի՛ խնկաը ուրիշ եղբա՛յն ետնէն ծախէր՝ զիրա՛ խնկաը թեսեղի չեղեա՛ն օրհնած՝ ինչ՝ մի՛ր խնկաի սեղանէն իսե՛ , հէր հոգ ունի զանդրդնին ինձա՛ զբաղ , ծ եգիպտէն դնուս եղիսաիմիզ պատկու բառս մի՛ սիրեն ձիւոմէ քեզ ընկնիզ հէր խուռա ասե հոգիդ ազատ ի՛ւրէ օրս , գնա՛ տուն պինատեսի՝ եղբայնդն թաղրիզի տիր [2] :

Պատասխ մեղքիս ի նանդրեզին եղեմպէրնէն տալիր ինչ բիզտա ետեն քեզնաիհիզ բանն ասելու , ինքնայի մուս հատչենէնաե տախի գուստր եղեմպէրնէ՝ գիրի պիրի տնին թագաւորացնէ ան ետեն՝ հէր մեզի ինչ քեզ ունինիզ վատղ օրհնէ ուզու՝ քեզնայի քեզնայիհ զատկու քառս :

Կիսատ 62 :

Ձեռնդեն ինչ ման հատատուէ ինչ՝ տիրա՛ գնէք ուզես գարար գըլուխ :

ՃԲ· Ի՛նչ՝ կամքին մէջ ինձ հետ գուստրերնէն կէտրե տալ ինձա՛ հետ ելնել՝ քանի՛ մի՛ ինչ՝ մեզի ընկեր պատի օրնա տալուզին մնատ , ան ընկերի հոգ գըլի մի՛ւսըն եղբա՛ւր տեսակ չունի՝ իրանին թագաւորացնէն ան պիրի անդր իսա՛ն ինձ հետ գնալու ինչ՝ ուզու տալու եղեմպէրնէ՛ [3] :

---

1 Ընչ՝ նա ասէ՝ մեզ՝ ամէն մի՛ եղբայրք . մի՛ մերինս՝ զի ա՛մուս է նա . և մի՛ յ ինչ՝ մի՛ պիտի զի պատասխանի՛ն է ասէց նմա . և մի՛ մերինս՝ զինչ խոստանայ ամենի տալ ի նմանէ . Ա՛ռ· 5· 34·

2 Ինչպի՛ ձեռ բան գալն ասե . ա՛ռ . ա՛ն ես . ալ աւելին քան զայն մի՛ խօսիր և . Ա՛ռ· 5 · 27 ·

3 Ամէնքդ զմիմեանս ձեր . բայլ պարտք առեւտուց ձերոց . և ապօ՛ն արդարք մի՛ վերայ այնոցիկ որք չէիկն զձեզ և հա՛ լածէն · Ա՛ռ· 5 · 44 · = Պռ· 6 · 27 ·

Digitized by Google

Փիլհոդիգա քիշի պիր քիմսեհնին կեօզլիւնիւ՝ եակիօտ տիշինի ջըգարըը իսե , անըն տախի կեօզիւ վե տիշի ջըգա տէյու ճպի նօմոտե եազըը իսետե [1] , չիսուս պուլուրտու քի՝ քեօթիւլիւք ետենին փէչինե ուլուպ անե քեօթիւլիւք եթմե , սաղ եիւղիւնե չամար վուր սա , ճ պիրինի չեվիր , կեօմիչ կինի ալմազ խաթետե , պինիշտինի տախի վէր , պի պայրի հագգըն պիր միլ կե րե կեօթիւրսե , իչի միլ կիթէ անըն իչե , տաուագա վե եօսիւնՃ խաթեկենտեն եիւզ չեվիրմե [2] :

Պու մուսլիւմ թեվհաշիւ դալգ իւյգե Հարչգեթ կա տէն , տեղինէ քի եալընըզ քենդինը եատն ատեմի ալի է աեր , իյնա Չիւմլե չեմինլերնե պատի օլան չեվրմանը տաչ խի վուլիմալ եատե , գինա չեկիան տալինա ինսանլըրին մատխինե նիհատ պուլագը չի՝ պիրի պիրինե ատ չա ան եատա կիմսեհե տիւչիւմլեգ իչե ՃեՀԹենեմիչ կուե , ճ եՃիլտեն քիշի քենտի ուխչամըչ իչե տալխա մա Հաղապեթ իւգրե օլուգ՝ անըն ինագուխլանմըչլըգ անդ եթանինի Հալտե , ըսլին չեկիան գու քատաբդն տուգա դե քենտի ուխչուգ ըգեղ ու պեթնամ օլսը յ :

Պիր չիմսե տիչուգ քետերչնագ՝ անի կեգչն ատչը ուգ իՀթիրագ ետե չի քենտի տախի ուխչմգին , սանա չեօթիւլիւք ետեն օլուբ իսե , կիւՃենիւգ ու նդն ըՃքահրինի արզուսկնտե օլմա , իյնա անչ ա Ճլուգ խնդի եչե չի սեն տախի ուխչմգեսին :

---

1 Ի սատուք՝ գի ասպրա . ասկե ընդ անսն . և ատաճն ընդ ա տատանն . Ասա . 5 . 38 :

2 Ասլ Ես ասեմ ձեզ՝ մի կալ հախատակ չարել . այլ եթէ ոք ածիկե ասլատակ յաջ ծնօտս քո՝ դարձո նմա և զմիւսն ; և որ ջուանգի ոք զատել և առնուլ զշապիկս քո . թող ի նմա և զբաճկան ես ; և որ տասրսպարհակ վարիցէ զքեզ մի ՝ Երթ ընդ նմա և երկուս ; որ որ խնդրե ի քէն տուր . և որ կամի փոխ առնուլ ի քէն մի դարձուցաներ զերեսս ՝ Ասա . 5 . 39 ; = Ղուկ . 6 . 29 :

Digitized by Google

փիշի եալքնըղ քենտինէ էյլիք էտէնի սէլէմիկինտէ ։ պօյնտան խէլաս օլուբ իսէտ՝ դիաղիկէթլիւ անլըմազ ։ մատամ քի պօրՃ տըր անի սէվիք ։ նիՃէ քի քեօթիւ քիմսէնէլէր տախի եալքնըղ քենտի սէվկիւ լիւէրի իլէ մուհաթպէթ էտիւպ անլէրէ սէլամ վէ բիրլէր [1] ։ Ֆիամմա՝ ՚ն քի քենտի քէտէրինէ պատի օ լան իլէ մուհաթպէթ իւզրէ օլարագ՝ անլըն իսլահի ի ջիւն ալլահա տուա էթմէկինտէ ։ իձրայի դիաղիկէթ տէ ազիմ քեմալէթ քենտ էտէր [2] ։ Վագատա պու մի սիլլիւ քիմսէնէ Ճիւմլէսի իլէ մուհաթպէթ էտիւպ՝ քիմսէյի կիւՃէնտիրմէզ ։ վէ քիմսէտէն կիւՃէնմէզ ։ գերա տէկիլ քի ինսանը ՝ իլլա անըն քեօթիւ գէյլէնի ըէտտ էտէր ։ պախուսուա խէվֆ իւզրէ օլուբ քի՝ քենտի տախի անըն կիւլի եանըլմայե ։

Ֆիլվաղի՝ միւքէտտէր օլմագ ինսանըն ըէյինէ մուղայիր օլմադ իլէ՝ քէտէրտէն գիրար էթմէք Ճիւմլեսինէ պօրՃ իսէտ ։ քիշինին Թագսիբաթը եօղ իքէն՝ քէտէր գուհուր էթմէկինտէ ։ մէվնուսնէյէթ պիրլէ տաագ էտիւպ՝ քէտերէ պատի օլանէ էպէտի կիւՃէնմէյէրէք՝ անքն իսլահի խուսուսինտէ ալլահա նայէդ էտէն ապիմ սէվապէ լայիգ օլուբ ։

Պալատէ գիւբը օլան դիաղիկէթլերին հագդընտէ իգէթի գա էտէնլերի պէյան էթմէյէքտէն սօնգրա ՝ սուտագա վէրմէք՝ տուա էթմէք՝ վէ օրուՃ դուրմադ խուսուսլէրինտէ տախի պուլուդուր քի՝ անլէրի իձրա էթմէկիչ նիզտէ միւբայի քիմսէնէլէր կիսի ինսանլէրտէն շէրէֆ պուլմագ արզուսինտէ օլմայուպ՝ ինգամի ալլահըն իսմի շէրիֆի՝ իղղէթի՝ վէ աշգը իչլէն քիմսէ տուլմայ

---

1 Ձի հՃէ սէրեցէք զայնոսիկ ՝ որք սիրեն գձեզ ՝ գինչ վարձք իսէն ։ ։ ։ ՚ն առաքէն մաքսաւորք և մեղաւորք զնոյն գուրձեն ։ Մաթ ։ 5 ։ 46 ։

2 Արդ՝ եղերուք դուք կատարեալք ՝ որպէս և Հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է ։ Մաթ ։ 5 ։ 48 ։

Digitized by Google

ըսած կիտլե ետին , քի աշտա մուգապէլեսիկի աշխա-
քեաը ինայեթ ետե , զիրա ինսանլեը տուլուպ քէնա-
տիսինի մետ եթսինլեը տէյու չաղնլեթ իշլէյէն՝ աշ-
լահուան իաշրեթ ալամազ [1] : Պու Ձիւմլե իլե՝ զանն
եթմե քի աշխքեաը սատագա վերմէք՝ տուա եթմէք՝
եասլօտ օրուձ գուրթմազ Ձայիզ տեկիլ տիր , իլլա քի
անլերին իձրասը եաըրըզ աշտահըն միւպարէք իսմի շէ-
րիֆի իչեն օլա , զիրա իգթիւասընե կեօրե՝ աշխքեաը
չաղնլեթ իշլեմէք տակի պօրձ տըր . նիձէ քի եէնե
յիսաա քէնտի պուլուրը քի՝ ինսանլեը սիզին էյի ա-
մէլլերինիզի կեօրիւա՝ միւչերրեֆ եթսինլեը աշտահը :
Պու քելամլերի սեօյլեյիւպ ԹԷՔմիլ եթուխքտե ,
շահկիրտլերինտէն պիրիսի անե տեր քի՝ եա սահիպ
տուա էօկրեթ պիզե , նիձէ քի յոլհանլես քէնտի
ջըրատլերինե էօկրեթտի [2] . օ տակի նե վէձհ իւշ-
րե տուա եթմէք լհաձըմ իսե միւխթասարիձե պէյան
ետիւպ տեր քի՝ տուայե տուրտուղնիղտե պեօյլե սեօյ
լէյին : Ա՛թամըզ քի սեմատեսին , մուգատտես օլտուն
սէնին իամին : կէլսին սէնին փատիչահըդըն : Եմրին ԹԷՔ
միւ օլտուն . նիձէ քի սեմատե՝ քեզա զեմինտե : Փիզիմ
եեմմիւյե եքմէկիմ գլն իհտան էյլե պիզե պու կիւն : Վե
պօրձլարըմըզը պիզե պաղըշլա . նիձէ քի պիզ տակի
պօրձլարըմըզդա պաղըշլարըզ : Վե ա՛իլե իմմիհտանե
կեօրեթիւրմե : Իլլա խեյլա էյլե պիզի չերրտեն : Ձիւա
փատիչահըզդ մե գուվվեթե մե իլգեթ էպետիյե սե-

---

1 Ձգոյշ լերուք ողորմութեան ձերում մի առնել առաջի մարդկան . որպէս թէ ի ցոյց ինչ նոցա . գուցէ և վարձս ոչ ընդունիցիք ի հօրէն ձերմէ՝ որ յերկինս է . Մտթ . 6 . մինչև 8 համար :

2 Եւ հարն ի տեղւոջ ուրեք կալ յաղօթս . և երբոր դադարեսցէ , ասէ ցնա ոմն յաշակերտացն իւրոց . տէր , ուսոյ մեզ յաղօթս կալ . որպէս և յովհաննէս ուսոյց աշակերտաց իւրոց . Ղուկ . 11 .

Digitized by Google

հին տիր ։ ամին [1] ։ Նիշէ զի մեզքիւը տուա՝ սուրբ Հոգեղէցիտե հէր կիշն ագշամ սաղաշ օգուննուը ։ վէ Չիւմշէ քրիստոնեաշէրը տախի անի հզգիր հտերէք տուայէ տուրտուգէրինտէ անդն իչ նիյաշ հտերէր ։ ուչ անդն մկնհուսի եհտի հիսսե Թագսիմի իւզրէ՝ Ծիւրքի լիսան իչ զհնհոդիւոր տհնիչհն քիԹապտե մուխասըչհն տերչ օլմաղ իչ անե իհալե օլուննտու ։ Նիհիագիգա՝ ալահտան հէր նե զի տիչէմք ինսանե ոգորչ իսե ։ յիսուս պուրատե աչիքեար եԹտիքտեն մա տե ։ նե դարզ հարեքեԹ իչե տուա եԹիմք լեաղըմ իւ ած ։ անի տախի Թեմմիչ իչե պէյան հտեր զի՝ գատըր օչաըմ տիչետիկիմիզե վասըչ օլմաղե ։ Նիշէ զի պիր քիմեանհնին հապտի եչյեչհկի օլմայուպ՝ կեչե վագ Ծի եօլտան պիր տօսԹուս կէչտիկինտե ՝ վարուպ ա խեր տօսԹունտան իչ եքմեք իսԹեսե ՝ օ տախի զահ մեԹ վերմե պանա ։ զիրա գափու գափալը՝ վէ ուշ շագլեր եաԹմըշլեր տիր տէյու հօզր պիրչե րհտտի չէչ վապ եԹսե ՝ մեզպուր իսքեաԹ օլմայուպ ԹեՀքըար պե ԹեՀքըար տագգ պապ եԹտիկինտե (քաղհել ըզ դուուն) ՝ տեկիլ զի տօսԹլուղե սլինայէն ՝ իլլա զայեԹ զիյատե պեզար եԹտիկի իչքիւն՝ գալգուպ հէր նե զի լեազըմ իսե վերբր անե ։ Խմտի ինսան զի շէ տիտ նիյաշ պիրչե տիւնկ ետէնին բիչհասչնե մչպնի՝ ա նըն մաԹլուպինի ինշրա ետեր իսե ՝ տահա նե գատար զնյատե ալահ ինսանըն մաԹլուպինի ինշրա հԹսե կէ րեք ։ մատամ զի մերհամերԹլիւ տիր ։ վէ զէնտի ի

---

[1] Եւ ասէ՝ այսպէս կացէք դուք յաղօթս ։ Հայր մեր՝ որ յեր կինս է ։ սրբեսցի անուն քո ։ եկեսցէ արքայութիւն քո ։ եղիցին կամք քո՝ որպէս յերկինս և յերկրի ։ զհաց մեր հա նապազսյսէ տուր մեզ այսօր ։ և թող մեզ զպարտիս մեր՝ ոչ և մեք թողումք մերոց պարտապանաց ։ և մի տանիր զմեզ ի փորձութիւն ։ այլ փրկեա զմեզ ի չարէ ։ զի քո է արքայութիւն և զօրութիւն և փառք յաւիտեանս ։ ամէն ։ Մտթ ։ 6 ։ 9 ։

նայելթինի քիմնեֆտեն տիրիլ եթմեզ ։ ու եչիլտեն՝ իա-
թելին քի վերիլմին ։ տիլելին քի պուլաստընըզ ։ տագ-
ետին քի աշըլսըն սիզե ։ զինրա իսթէյէն ալը ։ տի-
լելէն պուլուր ։ տագ ետենե ֆեթհ օլուր տէյու
սիճիլ եթտի [1] ։ անչագ շու չարթ իլե քի ։ քեմալի
մերթեպե՝ թաս իթիգաճի՝ փագ ֆինքին՝ Ըվալճու
գալզ՝ չետիտ աշդ՝ ելե այրըն օսմանմայարագ միւտաֆ
վիմեթ իւզրե թալապ օլունա ։ զինրա լայըղի վեճհ
իւզրե մաթլուպ եթմեյէն տիլեկինե վասըլ օլամազ ։
Պուռնտան գալճի նաձար ։ քիչի հեր նե քի տիլեր իա-
սե՝ քենտի ճանընե ֆայիտելի օլա ։ ու եչիլտեն յի-
սուս տեր քի հանկը վեետեր տիր՝ ու քի եվլատը եք-
մեք իսթեյոե ։ դաշ վերիր ։ պաղդ իսթեյոե ։ եղլան վե-
րիր ։ եախօտ եուժուրթա իսթեյոե ։ ագրնպ վերիր [2] ։
Ֆիլհագիգա նիճէ քի սապի ջօճուգ՝ ագլը երմեյէրեք
քետերլի շեյ իսթեյոե՝ վեետերի վերմեզ ։ քեզա պիր
քիմսենե քենտի ֆայիտեսինի վե զիյանընը ֆերգ ետե
մեյիւա՝ քետերե պատի օլաճագ շեյ թալապ եթսե՝
տիլեկինե վասըլ օլամազ ։ Իմտի ալլահտան մաթլուպի
նի ալմագ իսթեյէն հեր նե տիլեր իսե ։ քենտի ճանը-
նե ֆայիտելի օլա ։ պախուսուս քի՝ պալատե զինքը օլ-
տուղի մինվալ լայըղի վեճհ իւզրե տիլեյե ։

Ճիսուս՝ պու մլսիլլու բու հանի նասիյհեթլեը իլե ճիւմ
լեսինե ֆագիլեթ թալիմ եթտի իսետե ՝ պուրատե տա-
քի նահեմվար հարեքեթտեն մէն ետեր՝ քի իւճրեթ-
լերինի գայպ եթմեսինլեը ։ զինրա տեկիլ քի էալըղը
ֆագիլեթ իշլեմեկե պօրճլու տըր ինսան ՝ իլլա քեօ-
թիւ ֆեյիլտեն տակի քենտինի հըղնզ եթմեկե ։ ու ե-

---

1 Ասե ցնսա (յիւ) ։ ոլ է յի ձէնջ որոյ էին բարեկամ ։ և
երթայէ առ նա յի մէջ գիշերի ։ և ասիցէ ցնա ։ բարեկամ,
տուր ինձ վոխ երիս նկանակս ։ Ղուկ ։ 11 ։ 5 ։ մինչև 10 հմր ։
2 Ոլ է յի ձէնջ մարդ՝ յոր խնդրիցէք որդի եւ հաց ։ միթէ
քար տայցէ նմա ։ Մտթ ։ 7 ։ 9 ։ մինչև 12 հմր ։ = Ղուկ ։ 11 ։

Ձիլտէն Թէքթուր նասիյհէթը վէ Թէնպիհ պուլյուրուր քի ախերինէ կեօնակեօն պէհանէ պուլարագ ահքեամ իւզրե հիւքմ էտիւպ՝ քիմսէյի գապահաթը էթմէյին • զերա պաշգասընըն հագգընտե հանկը եօլչիւ չիւ իլէ եօլչերսէնիզ՝ սիզե տախի անըն իլէ եօլչիւլիւր • նէչիւն գարնտաշընըն կեօզլիւնտէքի չեօփիւ կեօրիւպ՝ սէնին կեօզլիւնտէքի տիրէկի կեօրմէզսին • եա խօտ նէ սեւսիհիյեթ իլէ տերսին անե պըրագ կեօզլիւնտէն չեօփիւ չըգարըյընը • էվվելա սէնին կեօզլիւնտէքի տիրէկի չըգար • ասնկրա անըն չեօփիւնիւ ։

Պու պապտե ղայէթ տիգաթ պիրլե միւսահազա էյլէ • զերա գապահաթըլը Թէքթուր էթմէք՝ ալտահա վէ աղնըն դարաձընտան նատպ ալան գապըթանէ մախսուս օղմաղ իլէ • միւրայիլիք էտերէք պի ղայրի հագգընա խերլինէ պէհանէ պուլուպ քէնտինի գապահաթըղ պէլլէյէն ադիմ խեզա էտեր • վէ եպէտի իսլահլի նէզհա օլմանագ • մատամ՝ քի քիշի քէնտի Թագսիրաթընը Թանըմաղ իլէ Թեօպէյէ կէլիր • պու Ձիհէթտէն օ միսլիլիւ քիմսէլերի քէլիմէ վէ իսլընգլերէ պէննիզետիւպ՝ մէն էտեր քի բուհանի խուսուսլեր հագգընտե անլերե Ձէվսպ էթմէյէլեր • զերա գապուլ էթմէյիւպ միւյիմալ էթտիքտէն մատե • մուզայիրինէ վէ սեօյլէյէնլերին Թէքտիրիյէթինէ տախի հարէքէթ էտերլեր [1] ։

Իմամ Եէվեր Թէքտիրիյէթտէն խալի գաւմագ իսթեր իսկէն քիմսէյէ պէհանէ պուլմա • վէ քիմսէնին Փէյղամպէրլիգ Թէքլիֆ էթմէ • իլլա քըյասը նէհգա իւզրե սէնե նէ Ձէ խսթեր իսկէն քի ալէմ ասնա էտե • սէն տախի անլերէ եօղլէ էյլէ • պախուսուս ախերէթտե էպէտի հալաաթէ վաղըլ օլմագդ արզուս էտէր իսկէն • տիւնեաւտե զուհուր էտիդն սըգքընճըլըգա ալտընդն խադրընե բիայէԹէն պիլ բիզա Թահամմիւլ էյլէ • զերա Ձիսմանի սէ-

1 Մէ դատէք՝ զի մի՛ դատիցէք • զի որով դատաստանաւ դատէք՝ դատելոց էք • Մտթ • 7 • մինչև 6 համար ։

ֆայէ մէյլ էտէն՝ անէ մուգասէլէ ախրէթտե էպէտի
ղազեպ չէքսե կէրէք ։ Նիձէ քի ֆազիլէթ Թաւրիզէ
բինի տար գափուչա Թէշախհ էտեր չիսուս ։ քի ան-
տէն կիտէն ձէննէթէ տախիլ օլուր ։ վէ ձիսմանի սե-
ֆայլը՝ կէնիշ գափուչա ։ քի անտէն կիտէն Թէլէֆ օ-
լուր ։ Պու սուրէթտե չէրայի ֆազիլէթ խուսուսէլէրինէ
տե ձէֆայէ կիրիֆթաբ օլան պիրան գասամէթ էթ-
մէսին ։ Մատամ քի օ միսլիլիս ձէֆանքն նիհայէթի է-
պէտի շազլըգ տըր ։ պունուն զըտտը միւտտէթի եօմ-
բինտե հէր վէձհ էլէ մէրամը իւզրէ ձիսմանի սեֆայէ
մէշղուլ օլան շազ օլմասըն ։ Մատամ քի անըն նիհայէ-
թի տախի էպէտի ազապ տըր ։ անձագ հալ այս քի
ջօգլարը կէնիշ գափուտան կիտիւպ՝ տար գափուտան
կիտէն ազ պուլունուր ։ Նիձէ քի փարիսեցիլեր վէ
դպիրլեր տայիմա ձիսմանի սեֆայէ մէշղուլ օլմաղ էլէ՝
անլէրի եալանձը փեչղամպէր՝ վէ գօյուն դըլըղինտե
գափըձը գուրտ իսմի էլէ անուպ տեր քի ՝ անլէրտէն
իհթիրազ էտին վէ ձէվապլէրինէ պագմայըն ՝ իլլա քի
հարէքէթլէրինտէն ֆէրգ էտին անլէրի ։ զիրա էյի ու
ղաձքն էյի մէյիլէ՝ վէ քեօթիւ ադաձըն քեօթիւ մէյլէ
հասըլ էթտիկի հինսապ ՝ անլէր տախի քեօթիւ օլմաղ
էլէ քեօթիւ հարէքէթ էտէրլէր ։ օ միսլիլիս քիմսե-
նէլէր հէր նէ մքգտար ուլամ օլսալեր վէ միւձթեզաթ
էթմէլէր տախի ՝ մահչէրտե անլէրին ըետտ օլաձագ-
լէրինի աշիքեար էթտի ՝ մատամ քի (տեօրտիւնձիւ
տե հրին իկիրմի իւչ սիւալինտե պէյան օլտուղը մէն-
վալ իւզրէ) իլմ վէ միւձթեզաթ էլէ ձէննէթէ կիտիլ-
մէյիւպ ֆէգաւթ ալսանըն էմրինի իձրա էթմէկ էլէ կիտ-
տիլեր ։ օ էձիլտէն յիսուս էֆէնտիմիզին էմրի իւզրէ
հարէքէթ էտէն պէնկզեր ալիմ քիմէնէյէ ՝ օ քի քէն-
տի էվինի գայթ իւզերինտե եաշամաղ էլէ ՝ եաղմուր-
տան՝ սէլտէն՝ վէ բիւզկեարտան եըղըլմատը ։ Մուղայի
բինե հարէքէթ էտէն՝ պէնկզեր ահմագ քիմէնէյէ ՝

Digitized by Google

ծ՛քի եվինի գուա՛մ իւղերինտե եափմաղ իլե , եաղմուր սեղ՝ վե ըիւզկեաո զուհուրինտե երգըլուպ՝ անջն խա՛ րապիյեթի ղայեթ շէտիտ օլտու [1] ։

Պատեհու տաղտան ինտիկինտե ջօգ Ջ՛ամաեթ կիտէը աոտըսըրա , վե պիր քիմսանե տակի՝ ծ՛քի ուլուպ իլեթինե կիրինիթաո օլմուշ իտի , յիսուսու կէօրտիւ կլուինտե , եիւզ իւսթիւ սեՋտե գըլաբաղ նիյազ պիր լե տէր քի , եա սահիպ՝ եկեր միւրատ տեր իսէն , գատըրսըն պէնի էյի էթմէկե [2] ։ Յիսուս անե մէր՛ համեթ էտիւպ՝ էլինի ուզատարագ միւրատ էտէրիմ , էյի օլ ոէտիկի հալտե , անկտե չինա պուլտու իսէ՛ տե , Թէնապհի էտեր քի քիմսեյէ սեյլէմեյիւպ՝ կիտե քահանայա քէնտինի կեօստէրե , վե նամս միՋիւ պինՋե գուրպան էտե , վե լաքին մեզպուր ոիշարըը ջըգուպ՝ Ջիւմլեսինե շայ էթմէկ իլե , Ջեմաեթ ծ՛ոե րեՋե աշգ իլե կէլիր իտի անջն վարինի տիյնեմեկե վե չինա պուլմայե , Թա՛ քի՝ քիւլլիյեթլի գալապա՛ լըգտեն չեհիրե կիրեմեզ օլուպ՝ չեօլ մահալե տամու՛ շարագ տուայե տուրուր [3] ։ Պու պատեհ Ջեմաեթե նե գատար զնյատե խոշհանուպ յիսուսուն իսմինի քի միւ՛ շերրեֆ էտեր իտի , փարիսեցիները ծ գատար զնյատե խոշհանմայուպ հատետ պիրլե անի լիսանե կէթիրմէք արդուսինտե օլուր իտիլեր ։ ՆէՋե քի յիսուս պիր շա՛

---

1 Ջամենայն զոր միանգամ կամիջիք՝ Թէ արասցեն ձեզ մարդիկ՝ այնպէս արարէք և դուք նոցա . վի այն իսկ են օրէնք և մար՛գարէք . Մտթ . 7 . 12 . մինչև 27 համար ։

2 Ա՛յլ էբրև էչ (յե) ՛ի լեւունէ անտի , գնացին զկնի նորա ժո՛ղովուրդք բազումք ։ և ահա մատուցեալ բորոտ մի , երկիր՛ պադանէր նմա՝ և ասէր . տէր , եԹէ կամիս՝ կարող ես զիս սրբել . Մտթ . 8 ։

3 Եւ յորժըէր առաւել բանն գնմանէ . և ժողովէին ժողովուրդք բազումք լսել՝ և բժշկիլ ՛ի հիւանդուէ՛ իւրեանց ։ և նա էոյս տայր յանապատ տեղիս . և կայր յաղօթս . Ղուկ . 5 . 15 .

Digitized by Google

քաւեր կիւնիւ Թարլա արտասքնատեն կէչերը իրենն , առաջ քեռւլեր ահռելագնաղ իլէր՝ պուղտա պահաղը գոփիարուպ վէր ավուշ իլէ ուղիալտուպ եէտիքլերինտե , փարխաե ցիւերտեն պազըլերի՝ շաբաթ կիւնիւ Ճայիղ տեղիվ տիր էթտիկինիզ տէյաւ անլերէն իմաց էթտիքլերինտեն մատե , յիսուա տախի տերլերը քի պագ նէ իշլէյօրլար չահիրտերին , քի շաբաթ կիւնիւնտե Ճայիղ տեղիվ տիր , պու Ճէվապ իլէ անէ պէհանէ պուրմազ արզուհինտե օլտուլեր ։ Վէ յիսուա ազիզ քիթապտեն էմտաղ կէթիրեթէք՝ խորանտա սեղանըն իւղերինէ գօնուլան էքմէքտեն դաւթին եէտիկինի , քի անի եէմէք՝ եալընըզ քահանաներէ մախսուս իտի (1 Թագ . 21 . 6) , վէ տաճարտե քահանաներին շաբաթ կիւնը լէրինտե գուրպան խըզմէթինէ մէշղուլ օլուպ՝ Թեօհմէթլի օմմատըգլերինի , զիրա շաբաթ՝ ինսան իչիւն տիր , տեղիվ քի ինսան՝ շաբաթ իչիւն , պախուսուս՝ պու Թէնպիհ քէնտի էմրի օլուպ՝ շաբաթ կիւնիւնէ քէնտի միւրաթը ալնըէսի իւզրե հիւքմ էթտիկինի պէյան էթտիկինտե [1] , մէզպուրլեր Ճէվապ գատըլը օլամատըլեր իսէտե , ևէնէ հասէ տեղն կերի տուրմազլեր ։ Զիրա յիսուս երթէսի հաֆթա շաբաթ կիւնիւնիւ կատիաունատուտմտե անլերին Ճէմիյէթինէ կիտէր քի վազ էտե , վէ անտե էլի գուրուտմուշ (գօսպէլ) պիր քիմսենէ օլմազ իլէ՝ փարիսեցիլեր սիւաւ էտերլեր քի Ճայիզ մը տըր շաբաթ կիւնիւ խոսպէյի էլի էթտիկ ։ Պու սիւալտեն մէրամ անի Ճէմաեթինի պէյնինտե Թեօհմէթլի էտիւպ լիսանէ կէթիրմէք իտի , զիրա Ճայիզ տիր տեղէՃէկինի պիլլեր իտիլեր , (նիՃէ քի էլլի սէ քիշ սիւալտե զիքը օլսըն օհուզ սէրիվ եըլըզ քեօթթիւմիւ շաբաթ կիւնիւ էլի էթմիշ իտի) ։

---

1 Յայնժամ գնաց յիւր ընդ արտորայն նոցա ի շաբաթուս . և ահա շակերտքն նորա քաղեցան . և սկսան հասկ կորկել և ուտել ։ Մտթ . 12 , մինչև 8 համար ։ = Մարկ . 2 . 23 ։ = Ղուկ . 6 ։

յիսուս Ճէվապ էտեր քի ՝ սիզտէն ալիր քիմէ անէկին գոյունու շաբաթ կիւնիւ ջուգուրա տիւշսէ ջըգաըմաղ մը անի ՝ խուսուսա քի տահա նէ գատար զիյա տէ իննսանը ՝ իմոի շաբաթ կիւնիւ էյլիք էթմէք պօրճ տըր տէյու թէմմիլ իլէ սապիթ էթտիքտէն մատե ՝ ՚ ատէմ տէր քի ուզաթ էլինի ՝ մէզպուր էլինի ուզաթտըղը հալտէ ՝ անիտե շինիա պուլսու ՝ վէ լաքին փարիսեցիները տիշարը ջըգուպ մէշվէրճէթ էտերլեր յիսուսուն հագդընտե՝ քի նէ սուրէթ իլէ թեզէճ էտէլեր անի ։ Մէզպուրլերին ֆիքըր յիսուսա մալիւմ օլուպ անտէն կիթտիկինտե ՝ Ճէմաէթ տահի արտը սըրա կիթմէկ իլէ՝ իլէթի օլանլերին Ճիւմլէսինէ շինֆաղ վէրիւպ թէնպիհ էտեր ուռլերե քի՝ քէնտինո տէն էօթիւրիւ քիմսէյէ պէյան էթմէսինլեր [1] ։

Սիւաղ 63 ։

Յն նիշէն թէնպիհ էյնտի Ճէմաէթէ քի քէնտինին նէրէտե օլտուղունի քիմսէյէ խաղեր վէրմէյէկէր ։

Ճ. Ա՞զիզ քիթապտե տէրճ օլանը թէքմիլ էթմէք իչիւն ։ ՆիՃէ քի անըն հազ գլնտե ՝ միւնաղասաթ վէ ֆէրեսատ էթմէլիւ՝ նիսասընը մէյտանլերտե քիմսե ի՛ շէթմէյէ ՝ էգէրմի գամըշը գաթ էթմէյէ ՝ վէ գէլը Ճըմըշ ֆիթիլի սաճտիւրմէյէ ՝ թա՛ քի ֆէրեուհաթ է՛ տե ՝ վէ անըն իսմինէ փուԹիէրկսէրլէր ուամուտ էտէլեր տէյու՝ Եսույի վէյղամպէրին եէտի իլէ եաղըմըշ

---

1 Ես գնացեալ անտի չի՝ էվն ի ժողովուրդն նոցա . և անգ էր այր մի . որոյ ձեռն գօսացեալ էր . հարցին ցնա՝ և ասեն . եթէ սպրտ իցէ ի շաբաթու բժշկել զի չարախօսեսցեն զնմանէ , և նա ասէ ցնոսա ոչ է ի ձէնջ մարդ . որոյ իցէ ոչխար մի . և անկանիցի այն ի խորխորատ ի շաբաթու . միթէ ոչ ունիցի՝ և յարուցանիցէ զնա . Մտթ . 12 . 9 . մինչև 16 համար ։

իտի [1] ։ Զիրա մեղքերը փարիսեցիները պի ղայրն հագ-
գըն անի էօլտիւրմէք արղուսինտե օլտուլեր իսէտե ,
անլէրի Թէքտիր էթմէֆէքտէն մատե , մուղայիր չէ-
վապ տախի էթմէյիւպ անտէն սավուշտուղինտե , հայ-
լիմ վէ Թէվազիւ գալպ օլտուղի զահիրէ ընգտը ։
Ֆիլհագիգա՝ մեզպուրլերը եշէտտի զազեպէ միւսԹա-
հագ իտիլեր ։ մատտամ քի անլըն մեսիհ օլտուղի աշի-
քեար իքէն իԹիդաթ էթմէտիքտէն մատե , էօլտիւր-
մէք տախի իսԹէհզիլեր ։ վէ յիսուս քէնտի ազիմ մերհա-
մէԹինէ մեսիհի սապը էտիւպ՝ եէնէ վազ վէ միւՀիւ-
զուԹ էտեր քի՝ ՀէՀմ էտերէք խալահի նէՀտ օլուպ
ԹէքտիրիյէԹտէն խէլասս օլալեր ։ պիրա քէնտինին նէ-
րէտե օլտուղինի խապեր վերմէսինլեր տէյու ՀէմՀա-
ԹԹ ԹէնպիհՀ էթտի իսէտե , անտէ եէնէ միւՀիւզաթ
էթտի ։ ՆիՀէ քի ՀՀ վազըԹ ոլիր մէՀնուն ամա վէ
տիլսիզ քիմսանէ կէթիրիրլեր քի անի էյի էտե ։ յի-
սուս անէ չինֆալըգ վերտիկինտե , ՀիւմմէԹի Թաահիւպ
էտերէք տերլեր քի՝ աՀատպ ոՀ՞ մը տըր դաւիԹին օղ-
լու մեսիհ [2] ։ պիրա անՀտե իւչ տիւրլիւ միւՀիւզաթ
ինէրա օլտու անքն իզգերինտե ։ ՀՀ քի մէՀնուն իտի ,
ագ լը պաշընէ կէլտի ։ ամա իքէն՝ կէօզլէրի աչըլտը ։
տիլսիզ իքէն՝ սեօյլէմէկէ պաշլատը ։ Պու միւՀիւզաթ
ՀՀ տէյնէՀէ պայէԹ աշիքեար օլտու , Թա՛ քի երուսա-

---

1 Ահա մանուկ իմ՝ զոր ընտրեցի . և սիրելի իմ՝ ընդ որ հաճե-
ցաւ անձն իմ . եդից զոգի իմ ՚ի վե՛ր նորա՝ և իրաւունս հե-
թանոսաց պատմեսցէ ։ ոչ հակասականսցի՝ և ոչ աղաղակեսցէ ։
և ոչ՛ք լուիցէ ՚ի հրապարակս զբաւբաս նորա ։ զեղեգն ջախ-
ջախեալ ոչ վշրեսցէ՝ և զպատրոյկն աւիւայծեալ ոչ չիջուսցէ ։
մինչև հանցէ ՚ի յաղԹութիւն զդատաստան ։ և յանուն նորա
հեթանոսք յուսասցին ։ Մտթ ։ 12 ։ 18 ։ = Եսայ ։ 42 ։

2 Յայնժամ մատուցաւ առ նա դիւահար մի կոյր՝ և համր ։ և բժշկեաց զնա ։ ։ ։ զարմացան ամենայն ժողովուրդքն՝ և ա-
սէն ։ միթէ այ՛ եղե քո՛ն որդի դաւԹի՞ ։ Մտթ ։ 12 ։ 22 ։

ղեմտեն՝ յորդանանըն գարշը դարսափըլտեն՝ տիւրոս վե սիդոն տեղիլեն մեմլեքեթլերտեն ղայեթ քիւլլեյեթլի ձեմաեթ կելնը իտի անըն եառընեք ։ Վե անտե պիր տիլսիզ մեձնուն տաեխի կեթիրիլեր ։ յիսուս տերհալ ձինի անտեն չըգարտըղինտե ։ մեզպուրնուն տիւի աչըլուսպ՝ անիտե պաշլար սեօյլեմէկ կե ։ անի կեօրինլեր՝ իսրայել միլլեթինտե պեօյլե իշ եպետի կեօրիւլմէտի տեյու թաաձիւպ եթտիլեր ։ վե լաքին փարիսեցիլերտեն պաշըլերի հասետ պիրլե տերլեր քի՝ չէլթանլերին պիւյիւկլիւնին եէտի իլե ձինլերի ջըգարըը [1] ։

'Նազար գըլ փարիսեցիլերին քեօթիւլմէկնե ։ յիսուսուն էթտիկի միւձիզաթլերե նազարեն՝ ձեմաեթ ղայեթ խոշնատրագ անի հէր նե գատար գիյատե քի միւչերրեհ էտեր իտի ։ անլեր օ գատար գիյատե խոշնամայուպ անի լիսանե կեթիրմէք արզուսունտե օլուր իտիլեր ։ Վե չէնքի մեզպուրլերին ֆիքրի հեր վեձհ իլե անե մալիւմ իտի ։ օ եձիլտեն ։ նիձե քի նիֆաղ իւզրե օլան վասիլահլըդ՝ մեմլեքեթ՝ եվ սապիթ գալմայուպ եըգըլըը ։ եահսոտ գուվվեթլի ատեմին եվինի սօյմագ իսթեյեն ։ անի եվվելա պաղլայուպ՝ սոնգրա մալինի աըը ։ քեզա եկեր չեյթան՝ չեյթանը ջըգարըը իսե ։ քենտի նեֆսինե զըուտ օլուպ՝ անըն հիւքմիւ պայգի գալմազ տեյու ։ անլերին ձեվապընըն խալաֆ վե թապալաթե մուղայիր օլտուղունի պեյան եթտիքտեն մատե ։ պեն քի չէյթանըն պիւյիւկլինին գուվվեթի եյլե ձինլերի ջըգարըը իսեմ ։ չաղիրտլերիմ՝ անլեր քի սիզին եվլատլերինիզ տիրլեր ։ նիձե ջըգարըըզլեր ։ պու ձինլեթտեն անլեր սիզե հաքիմ օլուպ՝ թեքաոիր եթ-

---

[1] Եւ յեղանէլն նոցա արտաքս՝ ահա մատուցին առ նա գայր մի՝ համր դիւահար ։ և յելանել դիւին՝ խօսեցաւ համրն ։ և զարմացան ժողովուրդքն՝ և ասէն ։ Թէ և ոչ երբեք երևեցաւ այսպիսի ինչ յիսրայէլ ։ իսկ վարիսեցիքն ասէին ։ Թէ իշխանաւն դիւաց հանէ զդեւս ։ Մտթ ։ 9 ։ 32 ։

Digitized by Google

սինլեր սիզն տէյաւ սիձիլ ետեր ։ զերա տէկիլ քի եա֊
լընըզ յիսուս քէնտի ։ իլլա քի շակիրտլերի տակի անըն
իսմի իլէ չէյթանըն իւզերինէ հիւքմ ետերէք ձիներուն
չըգարմաղ իլէ ։ չէյթանըն ինգաթազ պուլտուղն աշխա֊
քեաը իտի ։ Պու խաւսուտ փարիսեցիլեր շաշ ու մնա֊
րուրյեթ պիրլէ յիսուսա իդաաթ վէ իթիգամ եթ֊
մէկէ պօրձլու իքէն ։ մատամ քի անլերի չէյթանըն ե֊
լինտէն խելաս եթմէկէ կելմիշ իտի ։ անէ հասետ ետէ֊
րէք նահէմվար ձէվապ եթմէք գայեթ նաշէրի՝ վէ
ղուհ իլ գուտսա մուզայիր օլմաղ իլէ ։ անլերին մաղ֊
ֆիրեթէ նասեզա օլտուգլերինի զահիր եթտի ։ զերա
ղուհ իլ գուտս իլէ օլան միձիւզաթը՝ չէյթան եէտի
իլէ տիր տէյու ձէմաեթին իսթիլալինէ պատի օլուր իւ
տիլեր ։ Մեզպուրլերին ուղու միսիլլու ֆենայէ գատեմ
պասմալերի քէնտի քեօթիւլիքլերինէ պիճայէն օլմաղ
իլէ ՝ անլերի էննկերէք եամըրուլերինէ պէնկզետիւզ
տեր քի՝ ի՛նկերէք մէվլուԹլերի ։ նիձէ գատըը օլա֊
պիլիրսինիզ էյի սեօյլեմէկէ ՝ քի քէնտինիզ քեօթիւ֊
սիւնիւզ ։ զերա գալպինն ֆազլասընըտէն սեօյլեր տիհան
(քերան) ։ Վագաս՝ քիշինին լիսանընըտէն չըգան քէ֊
լամ՝ գալպինտէն իլերի կելմէկ իլէ ՝ էյի ատեմ՝ էյի
քելամ ՝ քեօթիւ ատեմ՝ քեօթիւ քելամ սեօյլեր ։
Պու աուրեթտէ տէկիլ քի եաղընըզ քեօթիւ սեօյլեյէն
քիմսանէ Թէքտիրէ միւսԹահաձ տըր ՝ իլլա քի՝ ա֊
պէօ վէ լուզումընըզ ձէվապ ետէն տախի՝ ղուհի մահ֊
չերտէ ձէվապ վէրմէկէ պօրձլու տըր ։ մատամ քի
հէրքէս քէնտի քելամընտէն զէքի (արդար) ՝ եախօտ
միւԹետային (դատապարտ) օլուր [1] ։ Պու պապտէ

---

1 Բայց վարիսեցիքն իբրև լուան՝ ասեն ։ ոչ իւիք հանե զա զիւևս՝ եԹե ոչ բհեղզեբուղաւ էշխանաւն դիւաց ։ իբրև գիտաց յի֊ սիսոուղս նոյ՝ ասէ ցնոսա ։ ամ ԹագաւորուԹի բաժանեալ յանձն իւր՝ աւերի ։ և ամ քաղաք ՝ կամ տուն բաժանեալ յանձն իւր՝ ոչ կացցէ ։ Մտթ ։ 12 ։ 24 ։ մինչև 37 համար ։

յիսուս՝ քէնտիկին մեսիհ օտուղլնի , վէ իմիգաճ
հեմէյէնլերին եշետուի ղազէպէ միւսթահաճ օլաճաք
լերինի պէյան եթուի քի՝ իսլահլ նէզդա օլուպ թեքտիր
տէն խեյլաս օլալեր , անճաք հէնէ պազը դպիրլեր վէ
փարիսեցիլեր անի թէձրիւպէ եթմէք գաստի իլէ ,
մաթլուպ ետուլեր քի կեօյտէն նիշան կեօստերե քէն
տիլերինէ : Վէ լուքին նիշան տիլեմէք իմիգաճսըզլըգ
տէն հասըլ օլմադ իլէ , անլերին քեօմիւճ վէ ֆասիգ
օտուղլերինի պէյան ետուրեք տեր քի՝ նիշան վերիլմէ
սին անլերե , իլլա քի յոնան փէյղամպէրինի նիշանը . զէ
րա նիձէ քի յոնան իւչ կիւն իւչ կէձէ պալըղըն գաղ
նըտե գալմադ իլէ մեսսուլ եհալիսինե նիշան օտու ,
քէզա յիսուս իւչ կիւն իւչ կէձէ տերունի գապիրտե
գալուպ եահուտիլերե նիշան օնդաճագ լութի . լուքին հալ
պու քի՝ մուսուլ եհալիսի վուճուդիլերեսնէ իքէն , յոնաղ
նըն վաղինի տիյնէյիւպ թեօպէյե կէտիրլեր . վէ (տեօր
տիւնձիւ տեհրին եէթմիշ պիր սիւոլնտե զինըր օտու
ղի մէնվալ իւզրե) ձիւնիւպ դարադիրնտե սալա տենիլէն
մահալլին հիւքիւմտարը խաթուն (դշնոյն հարաւոյ) ,
սօղօմոնուն իլլիրնի տինէմէկ կէլտի . անդաճ եահու
տիլեր մեսիհին վաղինի տիյնէմէտիլեր , օ էձիլտէն ան
լեր մահչերտե եահուտիլերի թեքտիր ետիլեր տեյու
սինձիլ եթտի : Ֆիլհագիգա մեզուրլեր պու պուպոտե
փուրիսիեցլերտեն դիյուտե ֆէննա պուլտուգլերի Ի
ձիւն , անլերի պէննգէտիր օ ատեմ՝ քի անտէն այիր
ձին չըդաս պինթա պուլտու իսէտե , հէնէ քեօմիւ
լուկէ մէղլ եթմէսի իլէ , օ չըգան ձին՝ եէտի ձին տու
հա պէրապեր պուլուդ թեքքուր անե կիրտիկլնտե , էվ
վէլքինտեն քեօմիւ օլուր անըն նիհայեթի [1] : Նիձէ քի
աղլահ իսրայէլ միլլեթինե նօմօս վերմէկ իլէ իմանսըզ-

1 Յայնժամ պատասխանի Լուսն նմա ասելք՝ ի դպրացն և ի փա-
րիսեցւոց՝ և ասեն . վարդապետ՝ կամիմք նշան ինչ տեսանել
ի քէն . Մտթ . 12 . 38 մինչև 45 համար : = Ղուկ . 11 . 29 .

Digitized by Google

լըպտէն խելայն օլտուլեր ։ ֆիամմա՝ մեսիհէ իթթիսալ եթմէյիւպ անի եօլտաբոյնէ քէլերինտե ։ փուշթիպերէսթիլեր տերտէն գիյատե քեօթիւլիւկէ գատեմ պատըլեր ։ զիրա առաքեալլարըն վազի իւէ փուշթիպերէսթիլեր իմանէ կէլիւպ՝ եահուտիլեր իմանսըզ գալտըլեր ։

Ցիսուս պու ձէվապլերի սեօյլեր իքէն ՝ ձէմաէթին մայ պէյնինտէն պիր նիսա քեձէ սես իւէ մուխլուս վերիր այնի քահմիլ էտէն րահմէ ։ վէ էմզիրէն մէմլերե ։

Ցիսուս ձէվապ էտեր քի պաթեուսուս մուխլուս օ քի մէմանէլերե ՝ քի անլեր ալլահըն քելամընը իշիտիւպ ինձ րա էտերլեր [1] ։

()՝ վագըթ յիսուսուն վալիտեսի վէ ագրապալերի ։ (քի ազիզ քիթապ անլերն գարնտաշ իսմի իւէ անար) անի կեօրմէ կէ կելտիլեր իսէտե ՝ անտե ղայեթ քիւշ լիյեթլի ձէմիյեթ օլմազ իւէ ՝ եանընտե եագլաշմազե գատըը օլամայուպ տիշարտե տուրուր իտիլեր ։ անլե րին կելտիկինի պիրի յիսուսա քապըը վերտիկինտե ՝ էլինի առաքեալլարա տօղրու ուղատարաղ տեր քի՝ պուննար տըը պէնիմ վալիտեմ վէ պիրատերլերիմ ՝ քի ալլահըն էմրինի տիյնէյիւպ ինձրա էտերլեր [2] ։ Պու ձէվապ տեկիլ քի եալնըզ առաքեալլարա ՝ իւլա ձիւմլե ֆազիլեթլիւ քիմսանէլերե տախի ազիմ թէսելլա վէ շէրեֆ տիր ։ զիրա ալլահըն էմրինի քեմալի մերթեպէ աշգ իւէ ինձրա եթմէյերի իւէ ՝ վալիտե վէ գարնտաշ փայեսինտե յիսուսա սեվկիւլիւ օլաբըլեր ։

---

1 Եւ եղև մինչդեռ խօսէր ցայս (յն՝ ձայն եբարձ կին մի ՝ ի ժողովրդենէ անտի և ասէ . երանի է որովայնին՝ որ կրեացն զքեզ . և ստեանցն՝ որք դիեցուցին զքեզ ։ և նա ասէ . նա երանի այնոցիկ է ՝ որք լսեն զբանն ՝ այ ՝ և առնեն ։ Ղուկ . 11 . 27 ։

2 Ս՝ ինչդեռ նա ընդ ժողովուրդսն խօսէր . ահա մայր նորա և եղբարք նորա կային արտաքոյ՝ և խնդրէին խօսիլ ընդ նմա ։ և ասէ ոմն ցնա . ահա մայր քո՝ և եղբարք քո կան արտաքոյ՝ և խնդրեն խօսիլ ընդ քեզ ։ Մտթ . 12 . 46 . մինչև 50 համար ։

Digitized by Google

Ալլահըն էմ[illegible]ին իջլասընտե օլանլերին չերեիլինի պէյ
ան եթոխքատէն մատե ։ Թէ քրաը անլերի չեմմա իւլէչ
լինտե օլան չամգա պէնկզետերեք ակեահ ետեր՝ քի
այնայա քեօթիւ փէյլե մէլլ էտիւպ փատնլէթ չավգըշ
նը սեօնտիւրելեր ։ զերա նիձէ քի ամա օլան քիմսա
նէնին վիւձիւտի՝ քեզա փատնլէթ չավգընը սեօնտիւ
րենին ձանը՝ գարանլըգտե գալըը [1] ։

Սիւռ 64 ։

*Պալատե զէքը օլտուղի ժէնվալ իւզրէ ։ յէսուսուն վալիտեսի վէ
ազրապալերի նէյձէն կէլելպ անի կեօրմէք իսթետիլեը ։*

Ճ· Ի՞նի քետերտէն հըզըզ եթմէր իչիւն ։ Ջիրա
չիւնքի վարիսեցիլեր հասէտ պիլլե անի ձեմաեթինե
մապէյնինտե լհանէ կեթիրմիշ իտիլեր ։ օլմայա քի քե
տեր տախի վերիլեր տէյու ։ կէլլորը քի անի արըապ
քենտիլերի իլե պերապեր կեօրիւրելեր ։ մատամ քի
անլէն մեսիհ օլտուղինի տահա պիլմիզլ իտիլեր ։
Ա՜եվպուրլերին ղիլբըի յիսուսա մաւնեմ օլմազ իլե՝ վա
զլինի թեքմիլ եթտիքտեն սօնկրա անլերի կեօրիւպ քենտի հագգընտե խսվի եթմեխլինլեր տէյու թեսկլա եթ
տի խսետե ։ պերապեր կիթմիզլ ։ քի եէնե ձեմաեթե
գլալ ետե ։ Նիձէ քի օ վագըթ պիր վարլսեզի՝ անե
իպղեթ վե իքրամ եթմեք արզուսընտե օլսրագ՝ նիյազ
պիրլե եվինե տավեթ ետեր քի դաամ եէտիրե ։ յիսուս
տախի անե վե անտե օլանլերե բուհանի դաամ վերմեք
միւ բատ եթմեկ իլե՝ կիտիւպ կեօնակեան մէ մատլերը
հադգընտե նասիյհեթ ետերկե՝ անլերին գուսուրատ
լընը պէյան ետեր քենտիլերինե՝ քի իսլահլ նեձա օ

---

1 ՈՒՀ սուրբ լուցեալ գՀրագ՝ դնե՛ւ ի Թաքստեան ։ և ոչ ընդ
գրտանաւ ։ այլ ի վերայ աշտանակի ։ վի որք մտանեն՝ ըշ
ւոյս տեսանիցեն ։ ։ ։ արդ՝ գԳՀՀՀ լոյս՝ որ ի
քենգ է՝ խաւար իցէ ։ Ղուկ ։ ԺԱ ։ ՅՅ ։

Digitized by Google

լալեր ։ Վե լալին մեղսուրները իսլամ պլնատրգտան մեջ տե ։ տիւշմանլըդ գաստի իլե ձեմաեթին պէյնիկոն ա֊նի լնսանե կնեթիլմեք իսթերլեր [1] ։

Պատճառ գալնեա տնհիլնին գըլըսընտե գենեհատ֊րեթ նամ մեմլեքեթին քեօրֆեզնին կելտիքտե ։ զայ֊եթ քիւլլիյեթլի ձեմաեթ անըն վազնին տիրնեմկե արատըսըրա կիտեր ։ Ցիատա քի տենիղ գըլըսընտե տու֊րուբ իտի ։ անտե տաէի իքի գայըդ օլուա՝ քի անըն պիրի սիմնանուն իտի ։ անե կնրիւա վատ եթտիքտեն սանկրա ։ սիմնա ուեր քի գայըդը տերինե սիւբ ։ վե աղը տենինզե պըրագ ։ Վե լաքին օ կնձե ատպտհա տեկնին ջօգ զահմեթ չեքիւա՝ պիր շեյ ամլայամատըդ֊լերինտեն ։ սիմնն ձեվապ ետեր քի պիւրնիւն կնձե ջայ֊լըշտպ պիր շեյ դուԹամատըդ ։ անձագ սենին քեզլ֊մըն իւզրե պըրագալըմ աղը ։ վե պըրագտըդլերինտե տերհալ օ գատտար քիւլլիյեթլի պալըդ տօյտը ։ Թա֊քի աղ եըրԹըլմագ տերեձեսինե վատը՛ օլմազ իլե ։ օ պիր գալըդտա օլան արգատաշլերինե իշարնլի եա֊տրլեր քի կելնւա եարտըմ էտելեր ։ Մեզպտ ըլեր պու֊միւձիւզաԹը կեօրիւպ ապնմ գօրգաե իւզրե օլտուլեր խսետե ։ սիմնն պետրոս Ձիւմեսինտեն զիյատե խելնի պիրլե՝ ան֊ետե յիսուատն խաքի ընայինե տիշերեք ։ Եան֊ատհիպ ուզագ տուր պենտեն ։ զիրա ատեն կիւնատհ֊քեատ պիր քիմսենեյիմ տեյու նիտա եԹտիկի հարտե ։ Ձեվապ ետեր քի խելնի եԹմե ։ պուննատան պեօյլե լին֊սանլերի պի նիհայեթ եօմիւրե ամլատան կերեք ։

Օլ պատպտե ատնեն վե զիբեղեպատն եվատելրնի յակօբոս մե յօհաննես ։ քի անլեր տախի սիմոն իլե պերապտեր պալըդ ամլատ իտիլեր ։ պալըդձըլըդը Ձերք ոիլե գատըդը գատրայա չըգատրուպ՝ մե Ձիւմե Թադըմը իլե

1 Եա մինչեեա խսեեր զայս (յն՝) ապաչեր կնա ոսե ի վա֊րնան յատն ։ զի ձաշ կերնյե տաւ նմա ։ և նա մոեալ բապե֊յաս ։ Ղուկ ։ ԱԱ ։ 37 ։ մինչև 54 համար ։

պը[illegible]ագուպ՝ կիտեըլեը յիսուսուն արտըսը[illegible]ա [1]։
Յիսուս գալիլեա տէնիզինին գըլըսընտե քի վազ ե-
տեր իտի ՝ չօգ Ճէմաեթէ տաթի անքն վազինի տէյնէ-
մէք արզուսի իլե արտըսըրա կիթտիլեր ՝ կիւն ապ-
շամա գատեմ պասմալը օլտուգտե ՝ Ճէմաեթէ իզին
վէրիւպ էմը էտեր քի՝ տէնիզին գարըը եադասընէ կե-
ճելեը ։ Օ՛ վագըթ պիր քեաթիպ (դպիր) յիսուսա
շակիրտ օլմագ իսթէյէրէք ՝ վարըտպետ սէն նէրէյէ
կիտեր իսէն ՝ պէն տալի կէլէյիմ արտընսըրա տէտի-
կինտե ՝ Ճէվապ էտեր քի Թիւքիլերէ ին ՝ վէ կիեօյ-
իւն գուշլերինէ եուվա պուլունուպ՝ պանա եէր պու-
լունմազ քի պաշըմը գոյայըմ ։ Պու պապոե տուրտը-
լոը քի մէզքիւը քեաթիպին ֆիլքրի՝ Ճիմանի չերէֆ
վէ պիւյիւքլիւք արզուսընտե օլմազ իլե ՝ յիսուս անէ
պու դարզ Ճէվապ եէթտի ։ գիրթա Ճիմանի արզուլերի
գոռւպնտէն իքրահ եէթմէյէն՝ յիսուսա շակիրտ օլա-
մազ ։ Անտե յիսուսուն շակիրտլերինտէն ասախի պիրի՝
եվվելա կիտիւպ փետերիմի տէֆն էտէյիմ տէյու իզին
իսթէտիկինտե ՝ օլմայա քի ուգրապալերի անլըն ֆիլք-
րինի Թաղլիթ էտերէք ըուհանի Թարիգլերտէն մէն
էտելեը տէյու՝ իզին վէրմէյիւպ տեր քի կել արտըմ-
սըրա ՝ վէ պըրուագ եօլիւլերե քի՝ քէնտի եօլիւլերինի
տէֆն եէթսինլեր ։

Պատհու յիսուս՝ առաքեալլար իլե կէմիյէ կիրիւպ՝
Թէպերիյէ (տիբերիա) տէնիզինին գարըը եադասը-
նէ կեճելեը քի օլտուլեր ՝ յիսուս քէնտի գուտրեթինին
անլերե պէյան եէթմէք իչիւն՝ կէմինին գըրչընտե ուլյու
տուղլի հալտե ՝ ափանսըզ ՝ տերհՃէ ազիմ ֆըրթընա
ղուհուր ետեր ՝ թա՛ քի կէմի ղարկ օլմագ տերհՃէ-

---

1 Ել նա՛ի մի նաւուցն ՝ որ էր սիմոնի ՝ և ապաչեաց զնա առ-
կաւիկ ի ցամաքէն ՝ նստաւ ՝ և ուսոյց զամբոխսն ի նաւէ անտի ջժողովուրդսն ։ Ղուկ ։ 5 ։ 3 ։ մին-
չև 11 համար ։

սինե վասըլ օլուը ։ օլ պատճե առաքեալլերը խեվֆե
լերինտէն նաշէ անի ուլյանտըրուպ՝ եա սահիպ խելաս
էյլե պիզի ։ զնրա Թեզեֆ օլաճաղըզ տէյու նիյազ եմ
տիքլերինտե ։ գալդուպ նիշնեն խեվֆ ետերսինիզ գա
լիլի իմանլերը (սակաւահաւատք) տէտի իսէտե ։ րիւզ
կեարըը վե տէնիզն ազարլատըգտե ։ անիտե ֆըրթընա
Թեսքին օլարագ՝ ղայեթ ասուտե Հալ իլհամանլըզ օ
լուը ։ Օլ տեմ կէմիտե օլանլերին Ձիւմլեսի՝ նամըլ ա
տեմ տիր պու քի՝ րիւզկեարը վե տէնիզ իզաաթ ե
տեր անե տէյու ղայեթ Հայրեթտե գալըրլեր ։

Տէնիզին գարշը եագասընե կէչիւպ գերգեսալլերին
էյալեթինե վարտը ։ քի անտե իքի մէճմուա մէզարիս
Թանտե սաքին օլուը իտի ։ (լաքին պիրի ղայեթ զիյա
տե ազղըն օլմազ իլե ։ եալընըզ անըն Հագգընտե եա
զար ։ Մաէ ։ 5 ։ վե Ղուէ ։ 8 ։ 26) ։ զնրա անի ջօգ
տե ֆնա գինՁիլ իլե պաղլատըլեր իսէտե՝ գըրտը իտի ։
Պունտան գաֆի նազար ։ ջօգ վագըթտէն պերու եմ
վապ կիյմէյիւպ՝ կէՁե վե կիւնտիւզ մէզարիսմԹանտե՝
վե տաղլերտե դաշ իլե տեօմիւնէրեք ֆերեաօ եթտի
կինտէն ։ քիմնե գատըր տեկիլ իտի անտէն կէչմէ կե ։
Մեզպուր պու միսիլլիս աեֆիլ Հալ իւզրե խքէն ։ յի
սուսու ուզագտէն կեօրտիւկի Հալտե ։ իւՁե սես իլ
լե ֆերեաօ ետերեք Հուզուրինե կելիւպ՝ սեՁտե գըլը
տըգտէն մատե ։ անըն իսմնուլլահ պտուղինի իգրար ե
տիւպ տեր քի ։ պիզիմ նէմիզ վար սէնին իլե ։ քի կել
տին վագԹինտէն եվվել պիզե աղյապ վերմէկե ։ վերա
ճ աստէմտէն չըգ տէյու շէյԹանե եմը ետեր իտի ։
Յիասուս անըն իսմինի սիաալ եթտիքտե ։ ՁեվապՁ ետեը
քի լեգեօն տըը ։ զնրա ջօգլուգ իտիլեը ։ վե րիՁա
ետերլեր քի ։ զինյրի ղէմինե կիտին տէյու եմը եթմէ
սին ։ Վե անտե պիր սիւրիւ խքնզիր օլմազ իլե ։ յիասուս
տան լուգին ալուպ անլերե կիրտիքլերինտե՝ անիտե խքն
զնրլերին Ձիւմլեսի պիրտէն տէնիզե աթըլուպ՝ ղարկ

օրտուչէը , անչերի կիւտհնչեր փիրար էտերէք՝ վարուց չէ հիրտէ մէչ էնիթէլէչելրտուհ նագէ էթտիքչերինտե , ի չիտհնչեր կէլիսպ կեօրիւչելը քի՝ մեզքիւր մէհնուն ագէը պաշլնտե էսլապչելը կիլինիսպ՝ յիսուսուն եանչն ատե օթուրմուշ , պախուսուս քի պու ելամէթի կեօրընչերտէն մասլահաթը անկլայընձէ , ղայէթ խէլքի եւ տիւղ՝ յիսուսա նիյազ հտիրչէը քի , քենտի էյալէթչերինտէն կլտհ : Վէ յիսուս՝ կեմիյէ կիրիւպ անտէն հլնտէձէը օրտուղնտե , մեզնուն քի շինթա պուլտուս , անրն իչէ կլիմմէը խտհտի իսէտե , ձեվապ էտեր քի կլնէ էվինէ , ինչ նագէ էյլէ ալլահրն սանա եթտիկի ի նայէնի , օ տախի վարուպ նագէ եթտիքտե , ձիւմլէսի թուսձիւպ էտեր խտիչեր [1] :

Միաղ 65 :

Գերգեսալըէր նիչինն նիյազ էթտիւեր յիտուսա քի քենտի էյալէթերինտէն կիտե :

ճ· Քենտէն խէվճի եթտիքչերի ինչիւն : Չիրա պալչտե զինքր օլան միւձիւզաթը կեօրիւպ՝ անրն դուտրեթ քեանի վէ քենտիլերինին նահեմմար հարեքեթի իւղրե օլտուգլերինի այիմեկ իլե , օլմայա քի ղազեպ ղուհուր ետե , եախօտ քենտիլերինի անրն ազիզլինկինե նտասեպա կեօրմեկ իլե , նիյազ էտելերը քի անտէն կիտե : Վէ յիսուս անչերին նիյազընե մէպնի , կեմիյէ կիրիւպ ամտեթ էտեր կափտռանտուհա , քի անտե եքսերի վազ ետիւպ սաքին օլտուղլ ինչն , օ մահալ անրն մեմ լեքեթի անլտը , ուչ եչալն անրն եմտե օլտուղլնի տուրյտուգլերինտե , վազննի տիյնեմմեք արզուսն իլե օ տե

---

1 Տէսեալ չնի ղժուղվուրլս բազումս գիւրև՝ հրամայեաց էրթալ յայնկոյս , և մատուցեալ գայլը ու ասէ ցնա . վարդապետ՝ ևկից և ես զինի քո՝ յոր վայր և երթիցես . Մաթ . 8 . 18 . մինչև 34 համար : = Մարկ . 5 . մինչև 20 համար .

Digitized by Google

րեն ձէ քիւլլիյեթլի ձեմաեթ կելլեսպ պիրիքիր , թա քի գալիլէա վարընձայէ տիկին տուբաձագ եկը գալմա տը իսետե , եկնե վազ էտեր իտի անլերե ։

Ոչ չիւնքի անըն եթտիկի միւձիւզաթլեր ձիւմլեյե մայ լիւմ իտի , օ եձիլտեն եաթաղը իլե պիր քեօթրիւմ կեթիրիլեր քի անի սաղալտե ։ Մե լաքին գալապալըդ տեն եանընե եագլաշմադե գատը օլամատըգլերի հալա տե , օձուրտուղի եէրին թաւանընը սեօքիպ տեսնէթ ատեմ քեօթրիւմիւ անըն հուզուրնե եաթաղն իլե այ շաղա կտիրիրլեր ։ յիսուս անլերին իթիգաթընե նա զարեն քեօթրիւմ տեր քի , եա օղուլ ադի օլսուն սեֆ նին կիւնահըն ։ Ֆեաթիալերտեն պապլերի , քի անտե օձուրմուշ իտիլեր , պու նե՞ քիւֆր տըր քի սեօյեր , ալլահտեն ղայրի քիմ գատը օլապիլիր կիւնահը ադի եթմեկե տէյու թեղնեքքիւ եթտիլերնտե , յիսուս անլերին ֆիքրինտեն կեչնի պիլիւպ , տեր քի՝ քեօթ րիւմ կիւնահըն ադի օլսուն տեմեք մի գօյայ տըր , եօգսա ա՛լ եաթաղընը կիւթ եվինե ։ պախուսուս քի տիւնեա իւզերինտե կիւնահը ադի եթմեկե գատը ը օլտուղինի պէյան էտիւպ՝ քեօթրիւմ տեր քի , սանա սեօյերիմ , ա՛լ եաթաղընը կիւթ եվինե ։ Ֆիլիհադիգա՝ անիտե մեզպուր եաճաղընը ալուպ կիւթտիկինտե , ձիւմլեսի ղայեթ թաւձիւպ պիրլե ալլահը մեձտ եչ տերեք տերլեր քի՝ պու միսիլլիւ շեյ էպետի կեօրմե տիք [1] ։ Ոչ չիւնքի վազ տիկնեմեք արդուսի իլե ղայեթ քիւլլիյեթլի ձեմաեթ կելմիշ իտի , անտեն չըդուպ թեքբար տենիպ գըլըսընե կիւթտիկինտե , ձեմաեթ

---

1 Եւ մտեալ ի նաւ էտնց յայնկոյս՝ և եկն ի քաղաք իւր ։ և ահա մատուցին առ նա անդամալոյծ մի , որ դնեալ ի մահիճ չրս ։ և տեսեալ յնի զհաւատս նոցա՝ ասէ ցանդամալոյծն՝ Թողեալ լինին քեզ մեղք քո ։ և ահա ոմանք ի դպրացն ա՛ն ասեն ընդ միտս՝ Հայհոյէ դա ։ Մա ։ Ց ։ վինչև 8 համար ։ = Մրկ ։ 2 ։ = Ղուկ ։ 5 ։ 17 ։

տախի արտոնքը կ'իմանք իւր՝ վազ էտէր անլէրէ [1] ։ Ֆիւսմա՝ գերգասալէրին էյալէթինտէն քի ամէթ եթտի , չէմաեթ անէ միւնթազիր օլուպ գապուլ եթ տիքլէրինտէ [2] , կափառնաումտէ վազ էտէր անլէրէ ։ վէ լաքին ալիեաս նամ քիմսէնէնին օլլու կեօմրիւկչիւ մատթէոսու (քի անէ ղևի տախի տէնիլիր) քէնտինէ չակիրտ եթմէք միւրաթը ալի յէսի օլմազ իւէ ։ չէ հիր տէն չզգուպ կիտեր իքէն՝ անի կեօրիւպ կէլ արտընմընը րա տէտիկի հալտէ ։ մէզկուր անիտէ Ջիսմանի մէ վատէրի վէ տիւնեաւի ղայիլէրի գալպինտէն իխրաճ պիրլէ՝ գալգուպ կիտեր ։ Պու պապտէ մատթէոս քէնտինէ օլան ինայէթի Թանըշուպ՝ ծ տերկճէ չազ ու մէսրուր օլտու ։ Թա՛ քի յիսուսա չակիրտ օլտուղինէ տէլալէթ ։ անի վէ անըն չակիրտլերինի վէ տախի սայիլ իրլերինի էվինէ տավէթ էտիւպ՝ ազիմ զիյաֆէթ եթտի ։ Ցիսուս քի եվտէ դաամա օթուրմուշ իտի ։ սայիր չօգ կեօմրիւկչիւ վէ կիւնահքեար քիմսէնէլէր տախի կելիւպ անըն իւէ պերապեր օթուրուրլեր [3] ։

Սիւռ 66 ։

Յե նիչիւն կեօմրիւկչիւ վէ կիւնահքեար քիմսէնէլէր իւէ պէրապեր օթուրտու ։

Ճ. Անլէրի Թեօպէյէ տավէթ էտիւպ իսլահի նէֆս եթմէք իչիւն ։ Պու պապտէ յիսուս քէնտի աղիմ մէր

---

1 Եւ դարձեալ (յն) ՛ի ծովէզրն . և ամ ժողովուրդն գայր առ նա . և ուսուցանէր զնոսա . Մարկ . 2 . 13 ։

2 Եւ իբրև դարձաւ անդրէն յն , ընկալաւ զնա ժողովուրդն . քանզի ամենեքեան ակնունէին նմա . Ղուկ . 8 . 40 ։

3 Եւ անցեալ ըստ այնմանէ՝ ետես զայր մի . զի նստէր ՛ի մաքսաւորութիւն՝ մատթէոս անուն . և ասէ ցնա՝ Ե՛կ զկնի իմ . և յարուցեալ գնաց զկնի նորա ։ և եղև իբրև բազմաւ էր նա ՛ի տանն . և ահա բազումք մաքսաւորք և մեղաւորք եկեալ և բազմեալ էին ընդ յիսի . Մտթ . 9 . 9 ։ = Մարկ . 2 . 14 ։ = Ղուկ . 5 . 27 ։

Digitized by Google

համբերնի պահիր եթէ իսեռե , փարիսեցիները չհնդ
քի անե խաւսիմ իտիլեր , պու խուստուտե տախի պէ
հանե պուլմագ իսթէյիւս՝ թէշէքքի սուրեթ իլե շա
կիրտլերինե տերլեր քի , նիչինեն սիզին վարդապետունիզ
կեօմրիւկչիլեր վե կիւնահ.քեարլեր իլե դատ էտեր ։
Յիսուս անլերին հագսըզ օլտուղունի աչիքեար եթմէք
իչուն թէմսիլ իլե տեր քի՝ սաղ ատեմներե հէքիմ լուզ
թիւլա եթմէզ , իլլա քի խաստէլերե ։ Վե տախի կիւ
նահ.քեարլերին խելասը հագգընտե՝ ալլահըն մերհա
մեթինին պահեթ ջոգ օլտուղունի անկլայալեր տէյու , ով
սէե փէյղամպերին եէտի իլե ապիր քիթապտե եաթլա
տըղի մհնմալ իւզրե՝ միւհթաճ օլանլերե մերհամեթ
էտիւպ տէստիկիը օլմագ , պախուստուս խէդա էտնի
թեօպե խթիղնարե տամլեթ էտերէք անըն իսլահի
նէ՞նա օլմասը խուստուսինտե րուհանի նասիյհեթ վեր
մէք գուրպանտան վե հէտիյէտէն զիյատե ալլահըն
ինտինտե մագպուլ օլտուղունի պէյան էտիւպ տեր քի ։
սալիհլերի չաղրմաղե կելմետիմ , իլլա քի կիւնահ
քեարլերի [1] ։ Պու ձէվապ՝ քէնտիլերինի սալիհ պէլ
լէյէնլերե ազիմ գօրդու , վե կիւնահ.քեար պելլէյէն
լերե աղիմ թէսէլլա տըր ։ զիրա տէկիլ քի քիշի քէն
տինի սալիհ պելլեմէկ իլե ձէննէթէե կիւտեր , իլլա քի
կիւնահ.քեար պելլեյիւպ թեօպե տէյերեք իսթիղֆար
եթմէկ իլե ։ Նիձէ քի մեզքիւր փարիսեցիները քէնտի
լերինի սալիհ պելլէյիւպ՝ քինիրլիկե եիւզ դութտուգ
լերինե պինայէն , մերհամեթե նատէզա օլտուլեր ։ վե
կիւնահ.քեարլեր՝ յիսուսուն վաղինի տիյնէյիւպ թէվա
զիւ գալպ իւզրե՝ թեօպէյե կելմէկ իլե ինայեթե շայ
իսթե օլտուլեր ։ Պու պապատե քիպիր փարիսեցիլէր ձէ

1 Խոկ յն էբրև լուաւ՝ ասէ ցնոսս ։ ոչ է պիտոյ բժիշկ հարց
ղայ՝ այլ հիւանդաց ։ երթայք , ուսարուք զինչ է ։ ողոր
մութիւն կամիմ , և ոչ զզոհ ։ զի ոչ եկի կոչել զարդարս՝ այլ
զմեղաւորս ։ Մտթ ։ 9 ։ 12 ։ = Ուխ ։ 6 ։ 6 ։

Digitized by Google

վապէ գաւտըը օլամաղըլըը իսէտէ , Թէքրար յիսուս սա վէ անըն չակիրտէրինէ պէհանէ պուրմագ իսթէյ իւսպ տէրլըը քի , նիչիւն յովհաննէսին չակիրտէրի վէ փարիսեցիլըը չօգ օրուջ դուԹուսպ՝ ակնին չակիրտէրին դուԹմազլըը • վէ լաքին յիսուս՝ եէնի նօմօսու սայ պիԹ էԹմէկէ կէլմիշ օլմադ իլէ՝ պէյան էտէր քի՝ ես քի նօմօս խիԹամ պուլուպ՝ եէնի նօմօս սապիԹ օլ տուգտէ , անլըը տախի օրուջ դուԹսունլըը [1] :

Յիսուս մէզքիւը մատԹէոսուն էվինտէ փարիսեցիլըը իլէ պու միսիլլու Ջէվապլըը էտէր իքէն , հահուտիլէրին ՋէմաէԹ պաշըլէրինտէն յայրոս նամինտէ պիր մէաԹէպէը քիմսանէ , քի անըն օն իքի եաշընտէ պիր գըզը օլուպ՝ էօլիւմ հիյէԹի խասդէ եաԹըը իտի • վէ անտէն դայրի տախի էվլատը օլմադըղընտէն , յիսուսուն խաբի փայինէ տիւշերէք նիյազ էտէր՝ քի էվինէ կիտիպ գըզընը էյի էտէ : Ֆէհմ էյլէ • (էլլի ալԹը սիւալտէ զիքը օլտուղի մէհմալ իւզրէ) փատիշահ սինահլէսինտէն օլան քիմսանէյին օղլու էօլիւմ տէրէՋէսի խասդէ օլտուղինտէ , յիսուսա նիյազ էտէր իտի՝ քի էվինէ կիտիպ օղլուննա շիֆալըգ վէրէ • յիսուս անըն էվինէ կիտիպ օղլուն սաղ տըը տէմէկ իլէ՝ մէզպուրուն օղլու կափառնաումտէ չիխա պուլտու • լաքին մէզքիւը յայրոսա պու միսիլլու Ջէվապ էԹմէյիպ՝ էվինէ կիտիպ միւրատ էտէր • զէրա անըն գըզընըն էօլուիւինի պիլմէկ իլէ՝ էվէ կիտէՋէք օլտու քի էօլիւիւ տիրիլտէ • պախտուսուս եօչտա պիր դադիր նիսայէ տախի շինդալըգ վէրէ • օ՝ քի ան իքի սէնէտէն պէրու նիսա դայիֆէսի մարադլընէ օղրամադ իլէ (տէ ուատէսուԹիւն) գան կիտէր իտի անտէն • պու խօ-

---

1 Եւ էլաւ աշակերտքն յովհաննու և փարիսեցիքն ի պահս • գան և ասեն ցնա • ընդէր աշակերտքն յովհաննու՝ և փարիսեցիքն պահեն • և քո աշակերտքդ ոչ պահեն • Մատ • 2 • 18 • մինչև 22 համար • = Մարկ • 9 • 14 : = Ղուկ • 5 • 33 •

Digitized by Google

սուստե Ձիւմէն վարիչներէնին հեքիմներէն սարգիս էֆէնտի զինհար ֆայիտե օլմատըղինտէն մատե , եմըռազը տա հա զիյատե Թարագգա պուլըռը : Ցիսուս քի շա կիրտերի իլե յայրոսուն եվինե կիտեր իտի , մեղքիւ րե էշտիւպ՝ քեմալի մերթեպե Թամ իթիգաթ իւզրե ֆիքրինե գօր քի , պիր տեֆա անըն եսվապընե տօ գուռնուռ իսեմ խեյաս օլուրում : Վե չինքի ջոգ Ձե մաեթ տալթի յիսուսուն արտըսըռա կիտեր իտիլեր , օ մըգտար գալապալըղըն արասընե կիրիւպ՝ կերի Թարա ֆընտեն պիր Թագրիպ անըն եսվապընե տօգուռնուռ ղի Հալտե , անիտե չինֆա պուլտու : Ֆիլհագիգա պու իւ չի կիզ լի եթտի իսետե , անըն ղիքրի վե չինֆա պուլ տուղի յիսուսա մալիւմ օլմազ իլե տեմնիւպ Ձեմանեթե տեր քի՝ քիմ տօգուռնուռ պէնիմ եսվապըմե , վե ան լեր՝ պիլմէյիզ տետիրլերինտե , շակիրտլերի տեբլեը քի՝ գալապալըգ տըր սանա սըգընթը վերէն :

Օլ տեմ յիսուս եթրաֆա պագարագ՝ պիրի տօգանտը պանա , զիրա պիլտիմ քի պէնտէն գուվվեթ չըգտը տետիկինտե , մեզպուրե անկլար քի մանալհաթ անըն մալիւմի տիր , օ եՁիլտեն զայեթ խեվֆ պիրլե թիթիրեյերեք կելիպ խաքի վույինե տիւշեր , վե նե սեպեպ իլե անըն եսվապընե տօգուռնուպ՝ անիտե չի ֆա պուլտուղինի Ձիւմեսինին հուզուրինտե նագլ ե տինՁէ , յիսուս անե տեր քի՝ իթիգաթըն սէնի սա զալթտը , կիրթ սելամեթ իլե ,

Ցիսուս պու Ձեվապը սեօյլեր իլէն , յայրոսուն եվինե տէն պաղըլերի կելիպ՝ անե տէրլեր քի մուալլիմ զահմեթ վերմե , զիրա գըզըն եօլտու : Վագաս գը ղըն եօլտեկի յիսուսա մալիւմ իտի , լաքին անի տիրիլ տեՁէք օլմազ իլե , խեվֆ եթմէ դիեգաթ բնան , սա ղըլըր տէյու յայրոսա թալմուտ վերտիքտէն մատե , եվ քի կելտի , անտե Ձեմ օլան գալապալըղը կեօրտիւ կվենտե , քի նէյ չալարսըդ ֆերեսար իւզրե աղլար ի

տիլերը ։ տէր քի՛ նէ՛ վէրվէրէ ետիւպ աղաւթսըՆըզ ։ գըզ եօմիւշ տէկիլ տիր ։ իլաս քի ուլոր ։ վէ անլերը գըզըն եօտիւկինի պիւիւպ կիւլէրլեր ։ յիսուս անլերին Ճրեմէսինի տիշարը չըգարուպ ։ գըզըն վեհաէրինի՝ վա՛ լեհեսինի՝ չակիրտլերինտէն տախի պետրոսու՝ յակոբոսու՝ վէ յոհաննէսի ալուպ վէ գըզըն եաթաղին եէրե վարուպ՝ անըն էլինտէն դուԹարագ տալԹա կուտի ։ եանի գըզ գալգ տետիկի Համտե ։ անիտե տիրիլուպ եիւրիւմէկէ պաշլայնՃէ ։ վեհաէրի վէ վալիտեի ղայ֊ էԹ ՀամլերԹտե գալտըլեր իսետե ։ քիմսեյէ սեօյլե֊ մէյին տէյու Թէնպիհ ետիւպ տէր քի՝ դաամ վէրլին անէ եէսին [1] ։

Պատէհու անտէն չըգարուպ կափառնայումա կիտեր իւ֊ քէն ։ իլքի ամա քիմէսնէ չինԹա պուլմազ արըսաի իւ֊ լէ ։ եա՛ դաւԹէյին օղլու մէրհամէԹ կ՚ելե պիզե տէյու֊ արտըսըըա նիտա ետերլեր ։ անլերե Ճեվապ վերմէյ֊ Թապ եվե կելտիկինտե՝ հուզուրինե տախի չըգարըլը ։ վե յիսուս՝ ինանըը մը սըՆըզ քի գաարը ըմ սիզե չի֊ Ձա վերմէկէ տէյու սիւսալ եԹտի ։ Վէ չիւնքի մէզ֊ պուրլեր՝ անըն եԹտիկէ միւՃիւզաԹլերի իշիտիւպ՝ քէն տիլերինե տախի չինԹա վերմէկէ գատը օլտուղինե իւ֊ ԹիգաԹ ետերեք կելմիշ իտիլեր ։ պէյլ տէյու Թագ֊ լըը եԹտիքլերինտե ։ էլինի անլերին կեօղիւնե եադ֊ լաշտըրուպ տեր քի՝ իԹիգաԹընըդե կեօրե օլսուն սի֊ զե ։ պու քէլամ յիսուսուն լնսանընտէն չըգտըղին Համլ֊ տե ։ անիտե մէզպուրլերին կեօղլերի սչըլտը իաէտե ։ սադըգընը քիմսե տուրմասըն տէյու Թէնպիհ տախի է֊ տեր ։ վէ լսըին անլերը տիշարը չըգարուպ՝ ՚ծ էյալէԹտե

---

[1] Եւ ահա մի՛ ի ժողովրդապետացն գայր՝ որում անուն էր յայ֊ բոս ։ և ի՛բրև եւես զնա՝ անկաւ առ ոտս Նորա ։ աղաչէր զնա յոյժ և ասէր ։ Թէ դուստր Նորա մերձ է ի մահ ։ զի ե֊ կեալ դնիցէ նմա ձեռն ։ որպէս զի ապրեսցի ։ և կեցցէ ։ Սուրբ ։ 5 ։ 22 ։ մինչև 43 համար ։ == Սաղ ։ 9 ։ 18 ։ == Ղուկ ։ 8 ։ 41 ։

Ջիւմլէյէ շայ ետէրլեր անդն իսմինի [1] ։
Պէվի մէզքիւր ալիլլերին իթիգաթետե պի գուսուր
օլտուղդն յիտուսա մալիւմ իտի ։ լաքին Ջիւմլէյէ տա՛խի
պէյան օլսուն տէյու սիւալ էթտի , մատամ՛ քի ալլահ
հեր շէյէ գատրը տըր ։ անձագ իթիգաթինտե գուշ
առը էտէն մաթլուպինէ վասլ օլամազ ։

Սիւալ 67 ։

Յա նէյնաւ թէնպիհ էթտի մէզքիւր ալիլլերէ քի չէքմա պուլ-
տուգլէրինի քիմսէյէ սեօյլէմէյէճէկսինիզ ։

Ճ. Ասանլէրտէն չէրճի պուլմազ իչինն միւՋիւ-
զաթ ետեր տէմէսինլեր տէյու ։ զիրա ջօգ տէֆա պու
միսիլլու թէնպիհ էթմիշ իքէն , հասէտ իւզրէ օլան-
լեր՝ եէնէ պէհանէ պուլմազ իսթեր իտիլեր ։ Նիձէ քի
պալատե մէզքիւր ալիլլեր չիքա պուլուպ եվտէն տի-
շարը ջըխճէ , պիր տիլթիզ մէՃնուն տախի կէհիբիւր-
լեր րն անդ էյի ետե ։ յիտուս անտէն Ճինի իսրաՃ էթ-
տիկի հալտե ։ մէզպուրուն տիլի աչըլուպ անիտե սեօյ-
լէմէկե պուշլայընՃէ , իսրայիլ միլլէթինտե պեօյլե շէյ
եպէտի կէօրիւլմէտի տէյու Ճէմաէթ հայրէթտե գալ-
տը իսէտե ։ փարիսեցիլեր տէրլեր քի՝ շէյԹանլերին
պիւյիւկի իլե ջըգարըը Ճինլերի [2] ։
Պատէհու կամիաւնաւմանէն ջըդուպ նազարէթէ կէլ-
տիկինտե աւազեալար տախի կիտէրլեր արտընը րա [3] ։
Վէ անտե չաջտաթ էիւնիւ Ճէմաէթէ վազ էթտիքտե ,

---

1 Եւ մինչդեռ անցանէր րնդ այն յո ։ չհետ էլէն նորա կույրք երկու՝ աղաղակէին՝ և ասէին ։ ողորմեաց մ՛ ք որդի դաւթի ։ Մտ ։ 9 ։ 27 ։ մինչև 31 համար ։

2 Եւ յելանելն նոցա արտաքս՝ ահա մատուցին առ նա գայր մի՝ համք դիւահար ։ Մտ ։ 9 ։ 32 ։ մինչև 34 համար ։

3 Եւ եղ անտի ։ եկն ՚ի գաւառս իւր (նազարէթ) ։ և երթային շակերտքն իւր ։ Մտէ ։ 6 ։

Digitized by Google

անքն իլմինէ վէ էթտիկի միւէլլեզաթլէրէ նազարէն ։ նէ՞տիր պու միսիլլիւ իլլիմտարլէդ վէ գուվվէթ՝ քի անքն էլլի իլէ իձրա օլուր տէյու՝ ջօգլէրի թաաձիւպ էտերլէր ։ պախուսուս քի (գըրդ Եէտի սիւալտե զինքը օլտուգի մէնվալ իւզրե) լիսուս մըսըրտան էչլոխքտէն սանկրա՝ օթուզ եաշընէ տէկինի նազարէթտե սաքին օլմաղ իլէ ։ պու տէկիլ մի տիւվէկերին վէ մարիամըն օղլու ։ վէ անքն ագրապալերի պիլտե տէկիլ մի տէյու իլէթիգաթ էթմէտիքլերի իչիւն անտե ջօգ միւձիւզաթ էթմէկլիւյ՝ ինկգաթ պազը խասդալէրէ էլ գօյուուպ չինա վէրիր ։

‘Նազարէթ էհալիսի քէնտիլէրինէ օլան ինայէթի թանրմատըգլերի իչիւն ։ պու տէ՞նա լիսուս անտե ջօգ էյլէնմէգ ։ վէ սայրի մահալլերէ կիտիւպ վազ էտերքէք ձիւմլէ եմրաձլերէրէ չինա վէրտի իսէտե ։ ձէմաաթ քի ջօպանսըզ դօյուն միսալի տուղըրդ վէ մէշագգաթ իւզրէ իտի ։ անլերէ մերհաւէթ էտէձէք օլմազ իլէ ։ տաղէ չըգուպ՝ վէ պիւթիւն կէձէ տուույէ տուրուպ սաապահ օլտուգտե ։ չաղիրտլերինտէն օն իքիսինի ած էիւպ՝ առաքեալ չաղըրըը անլերի [1] ։ Եվվելա սիմօն՝ ո՛ք պէտրոս անըլտը ։ անքն գարնտաշը անդրեաս ։ յակոբոս՝ վէ անքն գարնտաշը յոհաննէս ։ քի անլեր զեբեդէոս նամ քիմզանէնին էվլատը իտիլէր ։ փիլիպպոս ։ բարդողոմէոս ։ Թովմաս ։ կէօմրիւկչիւ մատթէոս ։ ալֆէոսուն օղլու յակոբոս ։ դէբեոս՝ ո՛ք ինաղէոս վէ յուդա յակոբեան անըլտը ։ նանանլը սիմոն՝ քի անէ շամաանացա էանձայլոյզ տէնիլտի ։ վէ իսկարիոմաալը յուդա՝ ո՛ք գամագլատը լիսուսու ։ Ինլերէ իգլիդիգա տէն լուձիու

---

1 Եւ եղև ընդ ասուրան ընդ այնսահիկ եղ՝ ին լեռան կոչ յաջօթս ։ և հանէր զինչին ի գուխ յաշօթին այ ։ և երբև այգ եղև՝ կոչեաց զաշակերտան իւր՝ և ընտրեաց ի նոցանէ երկոտասան ։ զորս և առաքեալս անուանեաց ։ Լուկ ։ 6 ։ 12 ։ = Մատ ։ 10 ։ = Մարկ ։ 3 ։ 13 ։

վէ գուվկեթի տակի քեըեմ էտէր՝ քի վարուպ ձէ՞
մաեթե վազ էտերէք մարազլըերե չինփալըգ վէրնէրը։
Փիլհագիգա՝ իգնիզա էտէն գուվկեթ վէ լուեթճ ա-
ռաքեալներե ինայեթ օլտու իսկոե ։ ինձրայի խըզմեթ-
տէ՝ նե վէձհ իւզրե հարեքեթ եթմեք լեազըմ իսկ ,
թէնպիհ եթտիքտէն մատե , կեօնակեօն սըգընթը չէ
քեձեքլերինի , անլերի գառպուլ էտենլերին ազիմ սէ-
վապե վասըլ օլուպ՝ եթմիչենլերին մահչերտե սոզօմ
գ.օմը ձեմաեթինտէն զիյատե ղազեպե միւսթահազ-
օլաձագլերինի տակի պէյան էտեը քի՝ ձիսմանի քե-
տեը զուհուր եթտիկինտե , էպետի խեվֆ եթմէյե-
րեք ղայեթ մեսրուբիյեթ վէ մէմնունիյեթ պիլէ
սապը էտելեր ։ զլերա պու խուսուստե չեքտիքլերի
սըգընթըյա պետել՝ քենտիլերի ասիւմանտե պի նի-
հայեթ շազլըղե շայիսթե օլտուգտէն մատե , անլե-
րին իամինե պիր ֆիլձան սօվուգ սու վէրեկնին իւձրե-
թի տակի գայպ սլմազ [1] ։

Պատհու առաքեալներ իլե տաղտէն ինիւպ պիր օվա
մահալտե օթուրտուղինտե , ձիւմլե եահուտիստան՝ վէ
երուսաղէմ գարսաֆլերինուէն՝ տիւրոս՝ վէ սիդօն նամ
մէմլեքեթլերին եաղըլերինտէն ղայեթ քիւլլիյեթլի ձէ-
մաեթ տակի չէտիտ աշք իլե անըն վաձլինի տինկեմ-
կե վէ չինփա պուլմադե կելուպ՝ ձիւմլեսինի էյլի եթ-
տիքտէն մատե , առաքեալներե նազար ետիպ՝ (հէլլի
թօգուզ սիւալտե զիքըր օլտուղի մկնվալ իւզրե) մուե-
լու վէրթը անլերե վէ ձիւմլե ֆաձիլեթլու քիմսանէ-
լերե՝ քի շազ օլսունլեր ։ զլերա անքն իսմի չերինինե
բիայեթէն , տիւնեա մալինի՝ սէֆնասընը՝ վէ պիւյիւքլու-
կինի թերք էտերէք զուհուր էտէն ուգուպեթե

---

[1] Ձնուսա էրկուսասանեսին առաքեայ յի՝ պատուիրեաց նոյ , և ասէ . ի՛ ձանասպարհս հնեցանուսաց մի՛ երթայցէք . և ի քա-
ղաքս սամարացւոց մի՛ մտանիցէք ։ այլ երթա՛յք առաւել առ
ոչխարս կորուսեալս տանն Իսրա . Մտթ . 10 . 5 . մինչև 42 հմր ։

մեկնուելիքեն պիրլէ սապը եթմէլերի իլէ , սեվապլերի ղայթէ ջօգ օլաճագ տըր ասիւմանտէ : Պուննուն զըտ տը , տիւնեա մալինէ՝ պիւյիւքլիկինէ վէ սեֆասընէ մէլլ էտենլերե վայ վերիր , քի Թէքտիր օլաճագլերին նի պիլիւսպ իսլահի նէֆս օլսըր :

Ա՛զպուրլերին Թէքտիրիյէթինի աշկըեար էթտիքտէն մատե , անտե հազըր օլան ՀԻմաեթե տախի Թէքրար կէօնակէօն մէվատըր վէ ֆազիլէթ Թարիգլերի հագգընտե նասիյհէթ վէ Թէնպիհ պուրուրուր՝ քի իՀրայի ֆազիլէտե հէր իլէՀ իլէ քէմալէթե վասըլ օլաս լեր [1] : Պատէհու առաքելալերի իրթալ էտեր քի վարուպ ՀԻմաեթե վազ էտէլեր . վէ չիւնքի պալատե գիբը օլտուղի մէնմալ իւզրե ղայթ ջօգ ՀԻմաէթ կէլլեա անտե պիրիքմիշ իտի , մէդքիւր նասիյհէթլերի վէ Թէնպիհլերի ՀիւմմԷտի իշՀիտի իսէտե , անլէրին մէմլէքէթլէրինէ տախի կիտիւպ վազ էտեր [2] :

Յիտուա ՀԻմաեթե պու միսիլլիս Թալիմաթ էտիւպ կավիատնուումա կէլտիտե , փուԹփերէսէթ միլլէթին տէն պիր եիւզ պաշը եահուտիլերը իլէ մուհապպէթ իւզրէ օլուպ անլերին ՀԻմ օլտուգլերի մահալլե (ժողովրդանոց) քէնտի եամտըրմըշ իտի . մէզպուրուն մագպուլ վէ դըշմէթլի խըզմէթքեարը՝ եօլիւմ տերէՀՀսինէ տէկին զայթէ աղըր խատէ օլմաղ իլէ , եահուտիլերին իհԹիեարլէրինի յիտուա իրթալ

---

1 Եւ իջեալ նոքօք հանդերձ՛ի տեղի մի տափարակ . և ժողով աշակերտացն նորա՝ և բազմութիւն յոյժ ժողովրդեանն . յաՄենայն հրէաստանէ և Երուսաղէմէ՝ և յայնմ կողմանէ՝ և՛ ծովեզերեայն տիւրոսի և սիդովնի , որք եկին լսել՛ի նմանէ՝ և բժշկիլ՛ի հիւանդութենէ իւրեանց . Ղուկ . 6 . 17 . Մինչև 49 համար :

2 Եւ եղև ետքն հատարեաց յի զպատուէրս երկոտասանից աշակերտացն իւրոց , գնաց անտի քարոզել և ուսուցանել՛ի քաղաքս նոցա . Մատ . 11 :

կիւր նիչէ քի ինանտըն եօլէ օլսուն ։ վէ անիտե մէզ-
տուէր տէյու սիչիլ էտիւպ՝ եիւզ պաշը յա տէր քի՝
լումաթը խաբխոճ աղայարագ տիշլերինի կըշըրտա-
նըն իմանալ էօվրէտիմ սանա կէլմէկէ ։ իլլա
սեօյլէ քի չինճա պուլսուն խըզմէթքեարըմ ։ Ֆիլհագի
գա՝ մէզպուր պու միսիլլու թէվաջիւ դալպ իլէ յիտու-
սա ատէմ իրսալ էթտի ։ վէ լաքին օլմայա քի եէնէ
զահմէթ չէքիւպ եվէ կէլէ տէյու՝ տերհալ քէնտի
տախի կիտուպ տեր քի ։ պէն էմր ալթընտե պիր քիմ-
սէյիւմ ։ վէ պէնիմ զիյրի տեսթիմտե տախի ասքեր օ-
լուպ ։ պէրինե կիթ տեսեմ կիտեր ։ ախէրինէ կել տէ-
սեմ կէլիր ։ վէ խըզմէթքեարըմէ պուննու էթ տեսեմ
էտեր ։ Պու ձէվապ իլէ յիտուսուն ձիւմլէյէ գատըր՝
վէ ձիւմլէ մախլուգլերն հիւքմ էթտիկինի Թադրիր
էթմիշ օլմադ իլէ ։ յիտուս Թատձիւպ պիրլէ ձէմաե-
Թէ տէր քի՝ պու գատար իթիգաթ իսրայէլտե պուլա-
մատըմ ։ Վագաա մէզպուր՝ փուլթ փէրեսթ իքէն զայէթ
քէմալէթ իւզրէ իթիգաթ էթտի ։ անձագ եահուտիլեր
էթմէտիլեր ։ ё եձիլտէն չօդլերի կիւն Թօղուսուսնտէն վէ
կիւն պաթըրընտէն կէլիպ՝ վէ ձէննէթտե աբրահամ
խսահակ վէ յակօբ իլէ օԹուրուպ՝ եահուտիլեր զուա-
լումաթը խաբխոճ աղայարագ տիշլերինի կըշըրտա-
տուէր տէյու սիչիլ էտիւպ՝ եիւզ պաշը յա տէր քի՝
կիւն նիչէ քի ինանտըն եօլէ օլսուն ։ վէ անիտե մէզ-

Digitized by Google

պուրուն խաստէսի էվտե չինքա պուլտու [1] ։
Ինթեսի կիւն յիսուս կափառնաումէն ջգտաց՝ ասկեր
մահալլերե վազ եթմէկէ քի կիտեր իտի , առաքեալ-
լեր վե ջոգ ձեմանեթ տասի անըն իլե պերապեր կիտիւս՝
նային տենիլեն չեչհիրին գաւիուսինե եագլաշտըգտե ,
եհալնյի մէմլեքեթ պիր էօլիս տիշարը ջգտարըր իտի ,
քի անըն վալիտեսի տուլ՝ վե անտեն ղայրի եվլատք
եագ իտի ։ յիսուս անի կեօթտիւքտե , մերհամեթ ե-
տիւս՝ աղլամա տէյու թեսելլա էտերեք ձաղըն եանը-
նե եագլաշընձէ , անի կեօթիւրէնլեր տուրուրլեր ։ օր
պատպե յիսուս տեր քի՝ ուշագ սանա սեօյլեքիմ գա՛զգ ,
պու քեչամ յիսուսսըն լիսանընտեն չգտըղըն հալտե ,
էօլիս անիտե գալգուպ օթուրուր վե պաշտար սեօյլե-
մէկէ ։ Ձեմանեթ անի կեօրտիւքտե , ղայեթ խեվֆ իւզ-
րե ալլահը մեձտ էտերլեր քի՝ քենտի ձեմանեթինե ի-
նայեթ էթտի ։
Ֆիլհագիգա ՚ անե տեկին յիսուսաւն եթտիկի միւ-
ձիւզաթլերի կեօրէնլեր վե իշիտէնլէր՝ ղայեթ հայ-
բեթ պիրլե թաաձիւպ եթտիլեր իսետե , մեզքիւր
միւձիւզաթ ՚ տերկձե թեվաթուր պուլուպ՝ ալեմ
չայ վե աշիքեար օլտու , թա՛ քի ձիւմլե եահուտիստան
թափրաղինտե վե եդրաֆ էյալեթլերտե անըն միւպա-
րեք իսմի չերինին սեօյլենիւպ միշերրեֆ օլուր իտի [2] ։
Պախուսուս՝ (հէյլի հեֆտի սիւալտե զիքր օլտուղն ան-

---

1 Եւ եղև իբրև կատարեաց զամ զբանս իւր ի լսելիս ժողովրդ-
ականն , եմուտ ի կափառնաում ։ Հարիւրապետի ուրուն ծա-
ռայ չարաչար հիւանդացեալ մերձ էր ի վախճանիլ . որ էր նմա
պատուական . Ղուկ . 7 . մինչև 10 համար ։ = Մատ . 8 . 5 ։

2 Եւ եղև ի վաղիւն , երթայր ի քաղաք մի , որում անուն էր
Նային . երթային ընդ նմա և աշակերտքն նորա՝ և ժողովուրդ
բազում ։ իբրև մերձ եղև ի դուռն քաղաքին , և ահա ե-
կանէր մեռեալ մի՝ որդի միամօր մօր իւրոյ . և նա էր այրի .
Ղուկ . 7 . 11 . մինչև 17 համար ։

Digitized by Google

վալ խաչեն) յովհաննէս մկրտիչ ծ վագելի մահպուսա տեւ օլմաղ իլէ , անքն չըրագլերի տախի յիսուսուն եթ տիկի միւճիւզաթլերի վարուպ անէ նագլ եթտիքլերինտե , անլերտէն իքիսինի յիսուսա իրսալ ետիւպ՝ սէն միսին քի կելճէհքսին , եագսա ախերինճ մի միւնթազլեր օլալմ տէյու՝ սիւալ ետեր [1] ։

Սիւալ 68 ։

Յովհաննէս՝ նիչէւն պու սիւալի եթտի յիսուսա , մատամ քի անքն մեսիհ օլտուղինի մեգատուտմ տէքաճէն թագրիր եթմիշ իտի ։

Ճ· Պու պապտե յովհաննէս՝ տեկիլ քի յիսուսուն քիմ օլտուղինի անկլամագ իչիւն՝ սիւալ եթտի , իլլա քի անքն մեսիհ օլտուղինի չըրագլերինճ վե սայրիլերիւ նէ թէքրար պէյան եթմէք իչիւն , քի ճիւմլէսի անքն իղաաթլինճ տախիլ օլդաք լինայէթճ վասըլ օլալեր ։ Նիճէ քի յովհաննէսին ֆիքրի յիսուսա մաւիւմ օլմաղ իլէ , անքն իրսալ եթտիկի ատեմլեր կելիւպ՝ պալատե զիքր օլտուղի մէնվալ իւզրե սիւալ եթտիքլերինտե , չօգ մարագլերե՝ մէճնունլերե՝ վե ալիլերե չիֆալըգ վէրիւպ՝ կէտին կեօրտիւկիւնիզի վե իչթիտիկինիզի յովհաննէսե նագլ ետին , զիրա ամալեր կեօրիւրլեր , թօփալեր եիւրիւրլեր , ույուզլեր թէմիզլէնիրլեր , սայ չըրլար իչիտիրլեր , հօլուլեր գըյամէ ետերլեր , ֆագիրլեր թէպշիր օլուննուրլեր (աւետարանիլ) տէտիքտէն մատե , մուժիւզ վէրիր քէնտինին մեսիհ օլտուղինե չէքք (գայթակղութիւն) եթմէյէնլերե , նիճէ քի պու խուսուստե եսայի փէյղամպերին եէտի իլե ազիզ

[1] Եւ պատասխան յովհաննու աշակերտքն իւր ասին ամենայն այսորիկ ։ և կոչեաց առ ինքն երկուս ոմանս յաշակերտացն իւրոց յովհաննէս · առաքեաց առ տէր և ասէ · դու ես , որ գալոցն ես , եթէ այլում ակն կալցաք · Ղուկ · 7 · 18 ·

Digitized by Google

ՔՐԻԹապետ տէրՋ օլմուշ իսի [1] ։ Պուհետան գաղթի նայ զար , յովհաննէսին գարաֆընտեն կելլեն ատեմներ կիւթ տիքտեն սանկրա , անի մետ էտիւպ իթիգաթընե եչ պետի խելալ վերմէտիկինի զահիր էտեր , քի անի գայ մըշ միասին ըիւգեաըտան սալլանըը , եախօտ փատի շահ սուրայընտե սեֆթայա՝ վէ կիյինիւպ գուշանմաղե մեշղուշ օլան քիմէնելեր կիպի միւրայի պելլեմեխինլեր , եախօտ սայիր ինդյամպերլեր միսխլիւ զանն էթմեխինլեր ։ Ջիրա անտեն էվվել կելեն փիդյամպերլեր՝ իսուսաւան տիւնեայե կելեձեկինի եաղտըլեր իսե տե , յովհաննէս անըն կելտիկինի խաւպեր վերիւպ՝ անի մուտել էթմեսի իլե՝ անլերտեն վէ ձիւմլե ինսան եվ լաւերինտեն պիւյիւք տիր ։ Օ՛ եձիլտեն անըն շահա տեթինկինե ինանմայանլերին , պախուսուս քէնտինին էթտիկի միւձիւզաթլերի կեօրիւպ՝ իթիգաթ էթմէյ էնլերին , մահչեր կիւնհիւնտե փուԹիերեօԹլերտեն զիյուտե Թէքտիր օլաձագլերինի սիձիլ էտիւպ՝ պէնկզետիր անլերի օ միսխլիւ չօձուգլերե՝ քի անլերին րեֆիգլերի սօգագտա օթուրուպ՝ մէսրուրիյէթ պիրլե նէյ չալտըգլերինտե , ուսգս էթմէտիւլեր (կաքավել) , վէ գասավէթ իւզրե աղլատըգլերինտե , եաս գուԹուպ տեօղլիւնմէտիւլեր (կոծել) ։ Ջիրա յովհաննէս եէյիւպ իչմէկէ եպետի մէյլ էթմէյերէք եաս գըլըղի իլե՝ անլերե Թեօպե խոթիղար Թարիգի իւզրե վաղ էթտիկինտե , տիյնէմէյիւպ անտե չէյթան վար տե տիւլեր ։ Վէ յիսուս՝ քենտի ադիմ մերհամէթինէ մէպնի ձիւմլէսինի ձէննէԹին պի նիհայէթ չազըղինե վասըղ էթմէկէ միւրատ էտերէք՝ կիւնահ քեարլեր իւե դա

---

1 Պատահիանի ետ նոցա (յն) և ասէ . երթայք , պատմեցէք յովհաննու՝ զոր տեսէքդ և լուայք . զի կոյրք տեսանեն . հաղք գնան . բորոտք սրբին . խուլք լսեն . մեռեալք յառնեն . աղքատք աւետարանին ։ և երանի ըմէ որ ոչ գայթագղեսցի յիս , Ղուկ . 7 . 22 ։ ☞ Եսայ . 35 . 5 .

Digitized by Google

ամ եթէ ինկնիմ , նիչ իւն կիւնահգեաղքեր վէ կեօմ
ըհւկձիւլեր իւլ դաամ էտեր տէյու՝ անէ տախի պէհա
նէ պուլուբ իտիլեր [1] : Իչտէ պեօյլէ տիր միւնքիւրի ինայ
եթ ալանլերին հալի , զիրա հէր նէ կեօնէ հարեգքեթ
իւզրէ անլերին իսլահինէ տիգաթ վէ ղայրեթ օլուն
աա , տիւրլիւ պէհանէ էտէրեք իսքեամէ օլմազլեր :
Ա՛ենզուրլերին թեգքտիրիյեթինի պէյան եթիքտէն
ասնկրա , ձիւմլեսինի չաղըրուպ վէ քենտի նօմօսունուն
լաթիփ վէ հաձիփ , պախուսուս քենտինին մահձուպ
վէ թեվազիւ գալպ օլտուղինէ պէյան էտեր քի՝ անլե
րի իձրա եթմեկ իւլէ ասիւմանտէ էպէտի հայաթեէ վէ
պի քետեր բահաթլըղէ վասըլ էտէ անլերի [2] :
Ֆիլհագիգա՝ ինսանլեր հէր վէձհ իւլէ տայիմա պի քե
տեր վէ ասուտէ հալ իւզրէ ջոգ եաչամագ արզուսին
տէ իսեյերտէ , անըն նէրետէ գարար գըլտըղինէ ֆէրգ
էտեմէյիւպ՝ ձհիմանէ մէվաստէրտէ պուլմազա ումուտ
էտերլէր , վէ անլերտէ արայուպ պուլամատըգլերին
տէ , կեօնակեան մէշադգաթէ կիրինթաար օլտուգտէն
մատէ , ջոգլերի տախի նահէմվար հարեքեթ իւզրէ
խէդա էտեր , անձագ պու տիւնեատէ ինսանէ տայ
լամա պի քետեր գալուպ՝ մէրամը իւզրէ եաչամագ
գապիլսիզ օլմազ իւլէ հէր նէ մըգտարը զնյատէ ղայլէ
եթսեյլեր , ո գատար զնյատէ բահաթսըզ օլուրլեր :
Իմոի ասիւմանէ էպէտի հայաթտէ՝ պի քետեր բահ
հաթլըղէ վէ շազըղէ արզուքէշ օլան՝ յիսուսուն եմբի

---

1 Եւ իբրև նուքա գնացին , սկսաւ յԻ ասել ցժողովուրդն զայս
հանուն . զինչ ելիք ահեսանել յանապատին . եղէգն շարժուն ՚ի
հողմոյ . Մտ . ԻԻ . 7 . մինչև 24 համար : = Ղուկ . 7 . 24 .

2 Եհա՛յք ասե իս ամենայն վաստակեալք և բեռնաւորք՝ և ես
հանգուցից զձեզ : առէք զլուծ իմ ՚ի ձեզ . և ուսարուք
յինէն՝ զի հեզ եմ . և խոնարհ սրտիւ . և գտջիք հանգիստ
անձանց ձերոց : զի լուծ իմ քաղցր է . և բեռն իմ վաքրո
գի . Մտ . ԻԻ . 28 :

Digitized by Google

իւզրէ մահՀՈւպ վէ Թէվաֆիւ գալպ օլարագ՝ անըն նօմՕսուննուն իՀՀրասընտե պիրան գուսուր եԹմէյե ։ Պու պապտե յիսուս քէնտի ազիմ մերՀամէԹինի զայ հիր եԹտի քի՝ իԹիգաԹ եԹմէյէնլեր քէնտիլերինին Թէքտիր օլաՀագլերինի մուհագագ պիլերեք՝ Թեօպէ իսԹիղֆար եԹմէկ իւէ ղազէպտէն խէլաս օլալըը ։ վէ իԹիգաԹ էտէնլեր ախրեԹտե պի նիհայէԹ շագու մէսրուր օլաՀագլերինի պիլիւպ Թէնսելլա քէպագ էտէլեր ։ ՆիՀէ քի տահա պալատե մէզքիւր նային տէնլէն մէմլեքեԹտե իքէն՝ սիմէն նամինտե պիր փարիսէցի՝ անի էվինէ տամվեԹ եԹտինիլինտե ։ պիր կիւնահ քեաՀի նիսա Թեօպէյէ կելիւպ՝ քեմալի մէրԹէպէ իԹիգաԹ իւզրէ՝ աղլայարագ յիսուսուն խաքի փայինէ տիւշԹը ։ վէ պիր չիշէ զիյգեմէԹ եաղ կեԹիրիւպ՝ անըն միւպարեք այագլերինի եաղլատըգտէն մատէ ։ կեօզ եաշը իւէ տամխի ըսլատուպ սաչը իւէ սիլերեք պուս ետէը իտի ։ Պու պապտե մէզքիւր սիմէն քէնտի իԹիգաԹընէ խէլալ վերմէկ իւէ ֆինքրինտէն տէր քի ։ եկեր պու փէյղամպեր օլսա իտի ։ քէնտինէ եագլաշան նիսանըն նէ միսիլլիւ քիմսէնէ օլտուղունի պիլեր իտի ։ զիրա կիւնահքեար տըր ։ Պու խուսուստե սիմէն յիսուսա մալիւմ օլմադ իւէ տէր քի ։ սիմէն սաննա սեյլեյէՀկիմ վար ։ օ տամխի սեյլե վարդաքետ տէտիկինտե ։ Հէվապ էտէր քի՝ պիր ատեմե իքի քի մէսնէ պօրՀլու իտի ։ պիրի պէշ եիւզ դուգաչ՝ օ պիրի ելլի ։ իքիսինին տամխի էտայէ գուտուրեմի երմէզ օլուպ պաղըչլատըղինտե ։ Հանկըսը զիյատե սեվեր անի ։ սիմէն տէր քի ։ պանըմա կեօրե Հանկըսընա չոգ պաղըչլատը իսէ ։ Մեզմուրուն լիսանընտէն պու Թագրիրի ալուպ՝ վէ անըն սահիհ օլտուղունի պէյան էտիւպ տէր քի՝ սէնին էվինէ կիրտիմ ։ այագըմը սու իւէ եայգուսմատընը ։ պու նիսա՝ կեօղուննուն եաշը իւէ ըսլատուպ

սաջը իլէ սիլտի • սէն պուս եթէմէտին • պու կէլտիկիմ տէն պէրու տուբմայուպ պիր գարար այաղըմը պուս էտէր • սէն պաշըմը եաղլամատըն • պու թաթլը գօ՞ գուլու եաղ իլէ եաղլատը : Յիսուս պու պապտէ մէզ՞ քիւը նիսանըն ղայէթ չէտին մուհապպէթ իւզրէ օլ տուղլինի պէյան էտիւպ՝ ան՞ք օլսուն անըն ջօգ կիւնահ լերի • զիրա ղայէթ ջօգ սէվտի տէտիքտէն մատէ • մէզպուրէյէ տաչի տէր քի ան՞ք օլսուն սէնին կիւնահ ղըն : Ֆէհմ էյլէ • ինսանըն գալպինտէն կէջինի պիլ՞ մէք՝ վէ կիւնահը ան՞ք եթէմէք եալընզ ալլահա մահ՞ սուս ուղը • յիսուս՝ մէզպուրլէրին գալպինի պիւլիւպ կիւնահը ան՞ք եթէմէսի իլէ՝ քէնտի ալլահ ղըղինի պէյան եթէտի իսէտէ • տահիլի մէճլիս օլանլէր՝ պու՞ քիմ տիր քի կիւնահը ան՞ք էտէր տէյու թէղնէք քիւը իւզրէ օլ տուդլէրինտէ • թէքրար ՚ նիսայէ տէր քի՝ սէնին իւ՞ թիգաթըն եաշաթսուղ սէնի՝ կիւթ սէլամէթ իլէ [1] :

Իպրէթ ալընլէր մաղֆիրէթ արզուսինտէ օլան քիմսէ՞ նէլէր • զիրա մէզպուրէ մուգատտէմ նահէմմար հա՞ ըէքէթ իւզրէ իլգէն • յիսուսուն վազինի տիւնեիւպ չէ՞ տիտ աշգ վէ կեօզ եաշը իլէ թէօպէ իսթիղֆարէ կէլ՞ տիկինտէ՝ մաղֆիրէթէ չայիսթէ օլտու • քէնտիլէրի տահի անըն կիսպի թէքմիլ գալպ վէ կեօզ եաշը իլէ իս՞ թիղֆար էտէրլէր իսէ • մաղֆիրէթէ լայըզ օլուրլէր • մատամ քի հէրքեսին իմիգաթընէ վէ մուհապպէթ՞ նէ կեօրէ հագ դարաջընտէն ինայէթ վէ մաղֆիրէթ քէրեմ օլուսուր :

---

[1] Աղաչէր վնա ոմն ՚ի վարիսեցւոցն՝ զի հերիցէ ճաշ ընդ նմա • և մտեալ ՚ի տուն վարիսեցւոյն՝ բազմեցաւ • և ահա մի էր ՚ի քաղաքին մեղաւոր • իբրև գիտաց եթէ բազմեալ է ՚ի տան վարիսեցւոյն , բերեալ շիշ մի իւղոյ նարդեան ազնուի . . . և արտասուօքն սկսաւ թանալ զոտս նորա • և հերով գլխոյ իւրոյ ջնջէր • և համբուրէր զոտս նորա • և օծանէր իւղովն • Ղուկ • 7 • 36 • մինչև 50 համար :

Digitized by Google

Պատեհու յիսուս առաքեալսըս իւրե չեհիր պե չեհիր՝ գարիւչ պե գարիւչ կէզիւպ վաղ եթոիկինտե ՝ պայ զը նիսա դայֆելերի ՝ անկերի քի եմրազլերինտեն խե- լաս եթմիշ իտի ՝ պերապեր կիտիւպ իգ-թիզա էտեն մասրաֆի քենտի վարիչեթլերինտեն սարֆ էտեր իտի լեր [1] ։ Վե գալնըեա տենիզինին գըզըըընե վարուպ քիւլ լնչեթլի ձեմանեթ տախի անքե վազինի տիչնեմ- քը սու- զուսի իլե տենիզ քենարընտե պիրիքմիշ օլտուգլերինն տեն ՝ կեմիյե կիրիւպ թեմսիլ իլե վաղ եթոիկինտե ՝ ըուհանի քեչամերի պուղտայչ՝ վե անկերի վազ էտեն լերի՝ եքինճիյե պենկզետիւպ տեր քի ՝ եքինճի պուղ- տայը եքտիկինտե ՝ քիմի եօղ իւզերինե տիւշմեկ իլե գուշնը եետիկեր ՝ քիմի դաշ իւզերինե տիւշիւպ պիթ- տի իսետե ՝ կիւնեշ թօղտուղինտե գուրուտու ՝ քիմի թիքեն իչինե տիւշմեկ իլե հասըլ օլմատը ՝ վե քիմի եչի թօփրաղա տիւշիւպ՝ պիրինե եիւղ՝ ալմըշ՝ վե օ- թուզ գաթ մահսուլ վերտի ։

Պու պաղտե տեկին քի եքինճինին՝ եախօտ պուղտայ- ըն իտի գապահաթ ՝ քի իւչ հիսսե թօխուտ թեզեֆ օլտու ՝ իլլա քի անկերին տիւշտիկի եերին ։

Ֆիլհագիգա՝ ըուհանի քեչամերի իչինտեն ջօգ օլուը իսետե ՝ քիմի ֆիքրինտե սագլամըղինտեն ՝ եօղ իւ- զերինե տիւշեն թօխուտու գուշկերին եետիկի հիսսապ ՝ շէյթան անըն գալպինե եքիչենի իխրաճ եթմեկ իլե ՝ քիմի տախի իշետիւպ ֆիլհալ գապուղ ետեր իսետե ՝ դաշ իւզերինե տիւշեն թօխուտ կիտի՝ քեօքիւ օլմա- տըղինտեն ՝ ըուհանի խուսուսլեր հագգընտե սըգլեթ զըհուր ետինճե ՝ անիտե իշկիլե վարուպ ֆիքրինե իչինե տիւշեն

---

1 Եւ եղև յետ այնորիկ և ինքն շրջէր ընդ քաղաքս և ընդ գիւղս ՝ քարոզէր ՝ ՝ ՝ և երիտասարդքն ընդ նմա ։ և կանայք ոմանք՝ որք բժշկեալ էին յայտոց չարաց ՝ ՝ ՝ սլաշտեին զնա յընչից իւրեանց ՝ Ղուկ ՝ 8 ։

թօխտումեն պիթմէտիկի հետաքրքրութիւնեա ղայրէսի մէջ պիւլիւքլիկի արգելուածնեա օրմաղ էին , փոդրիկեթ մէյմէ սի հասպէր եթմէկէն գատըր օլաճաղ ։ Վէ լաքին օ քի իչիթտիկի թուհանի քեչաճերի ծիլքրնատէն պիրան իվ բաձ եթմէյերեք , անկերին իչրատը ղայրէթլիտե օ լուաչ հերնեկ մըգտաղը սըգընթը զուհուր եղնաե տաղխի , իթիդաթընե խեճալ վերմէզ ։ Վէ Չիսմանի մասլահաթլերտէն աչտանուաղ անկերե մէյլ եթմէզ , պիր լուծիւնու պարի պիրլնե հիւզ , եախօտ աչիտը չ , եաղխօտ օթուզ գաճ մէյմէ հասըլ ետեր ։ Նիձե քի յիհսուս եֆենտիմիզ ազու ծիկիր իւզրե թասլիր եթտի մեզգիւր թեմմիլե ։ Խոռի խեղճ երէ քի զայ օլանլերին սըրասընտե պուլուռմույասըն ։

Պու թեմմիլ Չիւմլե լինաանլերնե ազիմ թեհելա տըր ։ քի հեդեթս գուտրեթինե կեօրե իչրայի ծաղլեթտե պիրան թեքէ ասիւլ եթմեյե ։ զիրա տեկիդ քի եաղընդ եիւզ , իլլա քի այթմըչ վե օթուզ գաճ մէյմէ վերե նին տախե մադ պուլա կեչէչեկինի այեյան ետեր ։ Ղուհանի քեչաճ իչինտէներին ծերգինեն պեյան եթտի ։ տիքտէն մատե , անլըն իչրատընքն տախի նե սուրեթ իլ լե թեքմիլ օլուչաղինի զահիր եթմէք իչին թեքրար թեմմիլ իչե մէյեքիւթ ի սեմտմաթը (արքայուճ իւն երկնիկ) էյի թախտա թեչտիհ ետեր , քի պէր ա տեմ անի էքտի ընէնտի թարլասընա ։ վե ուդուդայա պարտընդտե , տիւշման կէլիւպ պուռտայըն իչինե տէ լիձե էքտի , իրթիստե պիթտիկինտե , խոզմեթքեար լերի տեկիլ մի քի թարլայա էյի թախտա մէքտին , տե լիձե նէտեն հասըլ օլտու ուէյու սիւսալ եթտիքլերնի տե , ձեվապ ետեր քի տիշման եթտի անի ։ վե մէյշ պուռլեթ խոչէկ միսլի քի կիտիպ անի եօլալըմ տե տիլեր խետե , բաձն օլմայուպ տեր քի տօգուռմույըն ։ զիրա սձա քի տեկինձէյի եօլար իքեն պուռտայը տախի անըն իչե գօճարասընըզ ։ պըչաղըն ալեյտայեր պիւյ

Digitized by Google

իւսիւնքեր • օրագր զէմանինտե թէնագիհ էտերիմ օրագր
ձրքերե քի՝ հվիքեա տելեձէլի եօլուպ աթէշե աթաքն
լեր • վէ պուղտայը ամպատա ձեմ եթմսինքեր ։
Պու թէմամիլ իլե սուրբ եկեղեցիյի թարլայա թէշպիհ
էթմէքտեն մատե • թէքրար անի խառատալ տանեսի-
նէ • վէ մայայէ պէնկզէտիր • զիրա նիձէ քի խառա-
տալ ձիւմլե թօխտումքերտեն քիւչիւք տիր • լաքին՝
թարլայէ էքելիւպ պիթտիկինտե • ձիւմլե նէպատաթ
տէն պիւյիւք աղաձ օլուպ՝ գուշլեր անքն տալլերինէ
գօնարքեր • քէզա մայա՝ ուննա գաթը լուպ եօղրուլ-
տուղինտե • ձիւմլե խամուրու քենտի գապիսաթընէ
թէպահիլ էտեր [1] • պու հիսապ սուրբ աւետարանքն
վազի ալեմի աչիքեար օլտուղինտե • փուԹփէրեսթէր
իմանէ կելիւպ՝ ըզ եկեղեցինին թահդի հիւքմիւնէ տու-
խիլ օլարադ՝ պիլ լուԹֆու պարի միւղէյեն օլմուքեր ։
Պու ֆիքրեր քեզրե անի պաշգա եկրուե (Ղուկ. 12. 49)
աթէշե տալոի պէնկիզէտիր • զիրա նիձէ քի աթէշ՝
չամգ վէ սըձագլըգ վերքը • պախուսուս խարիձ մէ-
վատ ալԹունէ վէ կիւմիւշէ գարըշմալը օլսա • անի ու-
թէշ գուվվէԹի ընէ ինքրազ (մեկնել) էտերլեր • քէ-
զա սուրբ աւետարանքն վազի՝ պիլ լուԹֆ ըուհ իլ
գուսու՝ ինսանլերին ըուհինտեն կիւնահ չիրքինի նէՔ-
ըազ էտիւպ՝ անլերի ըուհանի շամգ վէ աշդ իլե օ
տերեձէ միւնէվվերը էտեր • Թաւ քի յիսուսուն մու-
հապպեթի իչինն փէտեր՝ եվլատ՝ վաւիտե՝ գըզ գայ-
նանա վէ կելէն պիրլի պիրինտեն այրըլըրլըք ։ Վագատ՝
քիշինին հեր նե մըգտար եադըն սէվկիւլիսէ օլսա ,
եկեր անքն սեպեպինէ կիւնահա տիւշեձեք իսէ ՝ ան-

---

1 Յաւուր յայնմիկ ելեալ յի տանէն՝ նստաւ առ ծովեզերն ։
և ժողովեցան առ նա ժողովուրդք բազումք . մինչև մտանել
նմա ի նաւ . և նստիլ . և ամ՝ ժողովուրդն ցկայր առ ծովե-
զերբն ։ և խօսէր ընդ նոսա բազումս առակօք՝ և ասէր . ահա
ել սերմանողն սերմանել . Մտթ . 13 . մինչև 33 հատմար ։

տէն այրը լմաց պօրձաքը ։ (պու խուսուսուտէ նազար էյլէ ալէմըշ պիր սիւալէ տուխի) ։ Ֆիամմա չլունքի սուրբ աւետարան խայէլուքիւնտէն սօնկրա Ձկմի տիւ նեայէ վազ օլաւնաձաք խոի ։ օ ԵՃիլտէն յիսուս անի մկրտուքիւն իսմի իլէ անուաք՝ կիւն էվվել անըն իձրա սընէ միւբատը ալիյէսի օլտուղունի պէյան էթմի քի՝ ինչ սանը կիւնահատան խէլսա էթմէք իչիւն պէլ ըիզա խա՛ չա՛ չըգաձաղի մալիւմ օլսուն ։ Պու պատտէ փուլթիւ բէսթերին իմանէ կէլէձէքլերի զահիր օլտու խտէ ։ Եահուտիլեր քի իմիգաթ էթմէդ իտիլեր ։ Թագսի բաթլերինի ֆէհմ էտիւպ խալահի նէֆս օլաէրը տէյու՝ յիսուս անլերէ տէր քի ։ կիւն պաթըսընտէն պու լուքթ զուհուր էթսէ՝ տէրսինիզ քի եաղմուր կէլէձէք ։ գըպլէ դարաձընտէն րիւզկեար էսսէ՝ սամ եէլի օլա՛ ձաղ ։ վէ էօյլէ օլուր ։ բուլի ասիւմանի վէ զէմինի թէձրիւպէ էտերսինիզ ։ պու վագթի նիչիւն թէձ՛ րիւպ էտիւպ՝ լայըգ օլանը ֆէրդ էթմէ զսինիզ ։ Ֆիլհաղ իգա մեսիհէն կէլէձէք վաղթինին նիշանլէրի՝ ազիզ քիթապտէ տէրձ օլտուղի մէնսիլ իւզրէ թէք՛ միլ օլմուշ իտիլեր (նիձէ քի օթուղ սէքիզ սիւալ՛ տէ զիքր օլտու) ։ լաքին մէզկուրլեր քիթապտէ տի՛ գաթ էթմէտիլերինտէն՝ անի թանըմաղէ գաւտը ր օ՛ լամատըլեր ։ Պու Ձէվապ անլերէ հէր նէ մըգտար թուզիր օլտու խսէտէ ։ քէնտի ազիմ մէրհամէթինէ մէպնի թէքըաք նասիհէթ վէրիւպ տէր քի՝ նէ զէման խասմին իլէ զաւալիթէ կիտերսին ։ Նօլտա իքէն հիսապը նը վէր քի գուրթուլսուն ։ զիքա օլա քի սէնի հաքիմ հուզուրինէ կէօթիւրէ ։ վէ հաքիմ Ձէլտտէ թէսլիմ էտէ ։ օ տաքի հաւալտա գօյուպ նիհայէթ մանկըտա տէկին էտտա էթմէտիքձէ չըգամայտաըն անտէն [1] ։

---

1 Հուր եկի սրկանել յերկիր . և ինչ՝ կամիմ , թէ արդէն բոլորեալ է ։ և մկրտուիլ մի ունիմ մկրտիլ և զիա՞րդ վա՛ թամ մինչև կատարեսցի ։ Ղուկ . 12 . 49 . մինչև 59 հատոր ։

Սիւաղ 69 ։

Յո վաղ եմ տիւնուտ նշիւն Թէմուղ սեօյւեր խոյ ։

Ձ։ ՚ի հնուն հագգեղնուտ լեմնիլ իւր սեօյլեյէ տէյու՝ աշխղ քիւթաղտէ տէրձ օլանը Թէգքիլ եթմէք իչւեն [1] ։ ապահաւուս քի Ձխմաճէ գատըը օլսուն տիյնեկտիկի ջաղլի ատան Թարխղ իւղղե գիւղլինուե ատգլամաղե [2] ։ ճ Ձէրլետեն մանիի գալըոգչերլինտե ահօյնետիկի Թեկիր սիկին սեբի հուտինի տաւարնաւներե Թաւիբը ետեր իտի ։ Ղիմե քի եմի կեհտիկինուտ ։ տաւարնաւներ մաթլաղ ւԹտիւբեր քի Թաւիբը եթոկին պալատե մեգըբեը տեղի Ձեկին Թեկտիկինի ։ ճ տալի Ձխլաղ ետիւղ ։ քենտի նի Թէչալեհ ետեր եղի Թօխուտ եգըն տաւեմ ։ Թարղատը տիւնեսայե ։ եղի Թօխուտուտ ազնըգրե ։ տեղնձէղի կիւնահղնաւարեր ։ անի եբսեի չկյնտե ։ օգատ վոգ Թիղի մահչեր կիւնինտե ։ օգատձէղի մեգտիքեր ։ քի անդեր քեօթիւ գիչղիտե օլանչղի քիւղտանի նարե աւԹուղ՝ անաե Ձխմէ կիւնահղնաւարեր պի նիհայո եթ սիյաաեթ իւղրե եղիկեթ չեբկ Ձէգչերինի ։ վէ ա գիղչերին Ձխնաեթկին մեգտ ու տալձանաթը իւր չեմա միտալի միւնեղիլեր ։ մէջ տալիմա շաղ ու մեսրուը օլսա Ձաղչերինի պիՁիլ ետիւղ տէր քի ։ քիմին իշխտեՁէ դուտաղի վար իսե իչղիմեն [3] ։

Յիսուս պու պատասխանեց նոցա՝ ոչ գիտեմ ինչ

---

1 Քաղից առաւելագ գերան իմ . բանեցից ընծայիցեալն ի սկզբանէ աշխարհի . Մաթ . 13 . 35 . ։= Սաղ . 77 ։

2 Եւ այնուհետեւ առաւելագ խօսեր զբանն (յա) , որպէս կարող լինէին լսել . Մարկ . 4 . 33 ։

3 Յայնմ-ամ ետկեալ էին ղ-ի մոտ մարգարեքն , եկին ի առն . մատեան առ նա աշակերտքն նորա՝ և ասեն . ՚Ի վերնում մեզ գաւառ որոմանցն ասգաղին ։ Նա պատասխանի նոցա՝ և ասէ ցնոսա . ոչ անդամանն շինեաց թագաւ և որդի մարդոյ ։ և ապագաւին աշխարհս ։ Մաթ . 13 . 36 . ՚Ի վերուստ գոյ ծագումն ։

ելեմտի խսետե , զայրեթաե գուսառը ելեմչիկերը սեյ-
ու՝ մկլեքիւեթ ի սեմալաթը թեքրար թիշակիհ հոտը
թարլատե ուչին օլուհմուշ իսազլնեկէ քի՝ անի պուլան
կիզլերը , վե շաղ օլտուղլնուեն ձիւմչե վարիկելիկի սա-
թուպ ալըը ս թարլայը , թեքրար թիւձձարե թեշ-
պիհ ետեը , ս քի պիր տանե խուպ (գեղեցիկ) ինա-
ձի արար , վե պուլտուղլնուեն ձիւմչե վարիկելիկի սա-
թուպ ալտը անի ։

Իմոի պու սուրկեթուե պօրձ տըը քի ձենկելիկն մեձ-
տինեե վասըլ օլմազ իսթեկլեն , հէր վեձհ իլե ձիամանկի
մելատլերին մուհապազելինի գիքրլնուեն իկրաձ պիրը
լե , տայիմա գազինկեթ արզուսնուե օլու ։ Ֆինկագիս-
գա մեղքիւը թեմնիլլերի միւլահազա հոտերեք գազին-
լեթքեար ատեմ հէր նե մըդտար թեհեքլա քիսազ և-
տեր իւեմե , քեօձիւ քիմսնելերին եձունուեն միւրկե-
տեր օլտուղլնուե գաձեն ուամուտ օլմազըն տէյու՝ անկե-
րին թեհքտիրիկելիկնի տակի՝ տենինզե պըզտազըմըշ չե-
պիքե (ուռկան) իլե պկյան եթոտի , Ջիւրա նհձե քի
հէր ձինս պալըզ շեպիկեե ձեմ օլուե՝ անի գարտյա
ջըզարտըլերինտե , հիլիերի գաազ իչլինե ձեմ հուե՝
Ֆենաերի եապանկ ատձազլեր , քեզա տիւնհանըն նհ-
հայելինտե մեկայիկլեր՝ սալիհերին մատիրնինուեն քեօ
թիւլերի այըտուպ քիւլհանի նարե ատձազլը կիրեք ։
Վազաա՝ պու տիւնհատե հէր սալիհ՝ վե հէր քեօ
թիւ ատեմ պիր ներտե սաչըն , ըտը ։ վե ըսքին սհա-
րեթտե պիրի պիրինուեն այրըտուպ՝ քեօձիւլեր ձե-
հէննեմտե տուինա սիյատեթ պիրի նուս ու մանկ
իւզրե , վե սալհզելը ձենկելինի այն նիհայեթը մեձ-
տինուե մետուրլիկե պիրլե շաձ օլտըլար ։

Պու թեմնիլ ատիմ իսրեթե տեր ձինսի ինուանըե՝ քի
սալհ ատեմ հեքսիկն սըդեթե նազարեն թեհքիքի
էթմեսին , մատամ քի պիր նիհա ձիւմչե սըդեթնիկը-
տեն խելաա պիրլե , նպատակ նպատ շաձ օլտաղըն , վե

Digitized by Google

քեօթիւ ֆէլիլտե օլան քիմէ՞սնէ սիւրտիւկիւ սէֆայէ նազարէն շազ օլմասըն , մատամ քի անըն տախի պէը կիւն ձէֆայէ տիւշլիւպ պի՛ նիհայէթ եզիյէթ չէքե՛ ձէկի սիձիլ օլտու ։

Պալատե մէզքիւր Թէմիլլերի քի՝ յիսուս սեօյլէյիւպ Թապիը եթտի , ձիւմլէսինի անկլատընըզ մը տէյու ա՛ ուաքեալլերե սիւալ էտեր , քի անլերի պիրան ֆինքիը տէն իմրաձ եթմէյերիզ՝ մէֆհումինի ղայէթ տիգաթ պիրլե տայիմա միւլահազա էտէլեր ։ մէզպուրլեր տա՛ խի պէլի տէյու Թագրիը եթտիքլերինտե , բուհանի քելամլերի ձէմաէթե վազ էտինլերի պէնկէձտիր խա՛ նէտան քիմէ՞սնէ՞ ։ օ՛ քի իդԹիզասընե կէօրե վագ՛ Թինտե քէնտի խազինէսինտէն ձէտիտ վէ աԹիգ շէյ՛ լերի իմրաձ էտեր [1] ։ Պու պապտե ձէտիտ վէ աԹիգ տէմէսի իլէ պէյան էտէր քի՝ վայիզլեր (քարոզիչք) ձէմաէթե վազ եթտիքլերինտե , տէկիլ քի եալընըզ ահտի ձէտիտտէ , իլլա՛ ահտի աԹիգտէն տախի մէ՛ նասիպի վէձհ իւզրե շահատէԹլիւք կեթիրէլեր ։ զի՛ բա իբիստե ալլահըն քելամը օլմադիլէ պիրի պիրինի Թատուիք էտերլեր , մատամ քի եէնի նօմա՛ էսքի նօ՛ մասուն իւզերինե պինա օլմուշ տըր ։ օ՛ էձիլտէն էսքի նօմա՛ Թարլայէ մանկնտ անկլանըր ։ եէնի նօմա՛ անտե տէ՛ջն օլունմուշ խազինէյէ Թեշահհ օլունուր ։ Յիսուս մէզքիւր Թէմիլլերի Թէքմիլ եթտիքտեն սօնկ՛ րա , քէնտի մէ՛մլեքէթի նազարեթե կէլիւպ սինահօ՛ կատե վազ եթտիկինտե , ձէմաէթե անըն իլմինե վէ եթտիկի միւձիւզաԹե նազարէն Թատաձիւպ էտերեք , նէ՛րետեն ուր անե պու միւլլիւ իլմ վէ գուվվեթ ։ պու տէկիլ մի տիւլկերին օղլու , պունուն վալիտէսի մա՛

---

1 Դարձեալ՝ նման է աքայութեի երկնից գանձի ծածկելոյ յա՛ գարակի՝ զոր գտեալ մարդոյ Թաքոյց՝ և ՛ի խնդութենէ անտի երթայ վաճառէ զամենայն ինչ՝ զոր ունի ։ և գնէ զագարակն զայն ։ Մաթ ։ 13 ։ 44 ։ մինչև 52 համարը ։

ինամ չայիրը լմնալ մը ։ գարնատաշլերի յակօբոս՝ յուդէս՝ սիմոն՝ յուդաս՝ վէ գըզ գարնատաշլերի պիզատե տեկիլ մի տէյու շէքք ետերլեր ։ Վագաս՝ մուգատտեմ տայխի անտե վազ եթտիկինտե (նիձէ քէ եէլլե պիր սիւալտե զնքը օլտու) ՝ անքն իլմինե վէ եթտիկի միւձիւ զաթե թաաձիւպ եթտիլեր ։ լաքին տիւշմանլըգ գատտինտե օլմատըլեր ։ Փիամմա պու տեֆա էպէտի քնա թիպար եթմէտիքտտեն մատե ՝ հասետ իւզրե լմանըլըգլե եիւզ դուրմուշ օլմալերի իլե ՝ անտե ջօգ միւձիւաթ եթմէյիւպ տեր քի ՝ ինթիպարսըզ փէյղամպէր եօգ տըր ՝ իլլա քենտի մէմլէքեթինտե [1] ։

Պու ձէվապ անլերե հեր նե մըգտար թազնր օլտու քի սետե ՝ թէքրար տեր քի՝ եղնա փէյղամպէրին զեմայինտե իւչ պուչուգ սենե գըրթըգ օլտուղունտե ՝ նա ըայել ձէմաեթինտե ջօգ տուլ նիսա վար իտի ՝ լաքին եղնա՝ անլերին պիրինե իրսալ օլունմայուպ ՝ ֆեգաթ սիզ օն եյալեթինտե ՝ սարեւիթա նամ մէմլեքեթտե պիր տուլ նիսայե իրսալ օլունտու ։ Վէ եղնսե փէյղամպէրին վազթինտե՝ իսրայէլ ձեմաեթինտե ջօգ ուշուզ վար իտի ՝ անձագ անլերտեն պիր քիմսե չինա պուլմատը ՝ իլլա քի եաղընըզ նեեմանասորի (նիձէ քի մեզքիւբ նագլիյեթլեր տեօրտիւնձիւ տէհրին սեքսեն վէ տօգսան պիր սիւալինտե պէյան տըր) ։

Յիսուս պու պատտե ազիզ քիթապտեն էօրնեկ կեթիրտի անլերե քի՝ Թագսիրաթլերինի ֆեհմ էտիւպ խալահի նեֆս օլաչեր ։ լաքին անլեր խալահ օլմատըգլե րինտեն մատե ՝ հըրսլանադրագ ՝ տերեձէ Թահվիլերե

---

1 Եւ եղև երբ կատարեաց զառակս զայսոսիկ՝ վոխեցաւ անտի ՝ և եկեալ ի գաւառս իւր՝ ուսուցանէր զնոսա ի ժողովրդեանն նոցա . մինչև զարմանալ նոցա և ասել ՝ ամա ուստի՞ կայե այս իմաստութի՛ւն և զօրութի՛ք . Մտթ . 13 . 53 . մինչև 58 համար ։

ընկերը ։ Վասն այս մեզպոտամիոյ գիրքերն հին վէմ կայ Յիսուսա մանուկ իսի ։ վէմ լայնին քենտի գուտրեթի ազնիվներին անունը պէյան եղեմէք իչիւն ընկերինէ մուզայիր օմայուսպ պերապէր կիթտի ։ զնրա ձիւմէ սին ենէք տիլ անի տաղտան աշաղը աթմաղ արզուսինն տե օտուլէր իսկետե ։ անկերին մապէյինտէն կէչիւպ կիտեր [1] ։ վէ քիմնէ գատըր օլամազ անե եղ ուզաթմաղե ։ Պաե պատպտե նատարեթի եհալիսի ղայէթ միւն քերի ինայէթ օլսու ։ զնրա յիսուս նատարեթի անըր մաղ իչէ՝ անըն չերեդի ձիւմէն նատարէթ եհալիսինէ ազամ չերեդի իսի ։ լայնին մեզպոտըրեր անի տիւկեր ին օղլու պէկեիւպ՝ իմինէ վէ գուտրեթինէ հասետ եղե տիքտեն մատե ։ հօղեմիանէ առանի գաստ եղեմեկերի իչէ ։ անըն քերթմինտեն մահրում գալըրըկեր ։ իչտե պեօյէ տիր հասեա իւզրե օլանկերին հալե ։

Սիւռ 70 ։

Ցի պալատե մէչքիւբ տաղտէն նէրեյէ ինտե ։

Ց։ Պատիտուսումա ։ վէ անտե Հեմաեթե թանիմ եղետիկինտե թատաձիպ ետերկեր ։ զնրա հիւքիմեթե իւզրե քեկամ ետեր իսի [2] ։ քենզա աուտքեանկեր տապ նի անըն եմրի իւզրե ։ ց եյուկեթկերտե կէզերեկ Հե ատեղիե վրա հատեր իսիկեր ։

Վէ չինկրի գանկեա յիսուի չահը հերուկեա՝ քենտի գորմատզը վիկիպոտան գէլէձեի հերուկինայը Հիզու լի ալուպ քենարինե գի վէձե եղետի ։ պու խուսուստե

---

1 Եւ ասէ ցնա . . . բազում այրեր էին յաւուրս Եղիսէի մեջ Իսրայէլի ։ յորժամ փակեցան երկինք երիս ամս և վեց ամիս ։ և եղև սով մեծ ըստ ամենայն երկրի ։ Ղուկ ։ 4 ։ 23 ։ մինչև 30 համարը ։

2 Եւ էջ ի կապառնաում ի քաղաքն գալիլեացւոց՝ և ուսուցանէր նոքա ընդ շաբաթիան ։ և զարմանայի էին ընդ վարդապետու նորա՝ վի իշխանութեամբ էր բան նորա ։ Ղուկ ։ 4 ։ 31 ։

Digitized by Google

յովհաննէս միւրտիջ անէ թաղիր կԹմէկ իլէ՝ հերովդ գիտնըն թահրիքի իւզրէ անի մահպուս եԹմիշ իտի (նիչէ քի եղլէ եէտի սիւալտէ զիքը օլտու)։ Գելի՝ հերովդիանըն խադրը խօշ օլտուն տէյու՝ հերովդ գէս անի եօլտիւրմէք արզուսինտէ օլտու իսէտէ, ձէ մանէյտէն խէվէ եԹմէկ իլէ եօլտիւրմէյիւպ մահպուս տա մէքս էտէր։ (յովհաննէսին նէ գաւտար վագըԹ մահպուստա գալտըղըն եազըլը տէկիլ, լաքին տէնիլիր քի՝ պիր պռոֆէտ սէնէ մէզտարի գալտը)։ Ֆիամմա օ կիւնլէրտէ՝ յիտուա քի կափատնատումտա վաղ էտէր իտի, եէնէ մէզքիւրէ հերովդիանըն մաՀլուպի իւզրէ՝ մահպուստա գաՀլ եԹտի յովհաննէսի։ Ջիրա հերովդեսին թօղտուղու կիւն կելիւպ՝ քէնտի րիՀալէրինէ՝ պին պաշըլէրինէ՝ վէ գալիլիա էյալէթի նին պիւյիւքլէրինէ զիյաֆէԹ էտէր։ վէ հերովդիա նըն գըզը մէՀլիսէ կելիւպ պի ատէպ Հարէքէթ իւզրէ ոյնատըղնտէ, հերովդէսէ վէ տաախիլի մէՀլիս օլանլէրը զալէթ խօշ կելտիկինտէն ջօգ տէֆա եէմին իլէ վատ էտէր՝ քի հէր նէ տիլէկ էտէր խսէ վէրե, Թա՛ք քի փատիշահլըղընին պըսՂընէ տէկին, օ պատտէ գըզ տի շարը ջըգուպ՝ նէ՛ տիլէկ էտէյիմ տէյու վաՀտէսինէ ահւալ էտէր։ Վէ ջիւնքի մէզպուրնէ էօՀէտտէն պէրու յովհաննէսի եօլտիւրմէք արզուսինտէ իտի, պու տէֆա անՀագտէ Ֆուբսատ պուլուպ՝ տէր քի յովհաննէս միրտիջին պաշընը խԹէ։ Գըզ տէրՀալ կելիւպ՝ միւրսատ էտէրիմ քի չիմտի ՖիլՀալ վէրէսին պանա պու Թէփսի իւզէրինտէ յովհաննէսին պաշընը տէտիկինտէ, հերովդէս զալէթ գատաֆէթ իւզրէ օլտու իսէտէ, եէ՛ մին էԹտիկի իչիւն, պախուսուս տուախիլի մէՀլիս օլանլէրին Հաւզուրինտէ անի րէզիլ եԹմէք իսԹէմէտիկինէ տէն, անիտէ ՀէլլատԹըրսալ էտէրէք յովհաննէսին պաշընը Թէփսի իւզէ կեԹիրտիւպ վէրիր անէ։ օ տուախի ալտուպ կեօԹիւրիւը վալիտէսինէ՝ ՃովհաննէսինՀ ջըրատ

Digitized by Google

լերի իշխեմոխլերինտե , անոնց թէկնիկի գալոտրուպ մէջ զարտե տէրին եթոխքտէն սանկրա , կէլիւպ նագլ եւ տէրլէր յիսուսա [1] ։

Ֆէհմէլլե ։ Հերովդէս քէնտի քեօթիւլիւկի սեպէպի նէ յովհաննեսի եօլտիւրուլկինտե ազիմ խէտա սահիպի օլտու իսէտե , խէվճի եթմէտի , յովհաննէս եօլտիւքտէն սօնկրա՝ յիսուսուն եթոխկի միւճիւզաթլերի իշխոխպ պաշլար խէվճի եթմէկէ ։ զիրա օ անե տէկինն աղնըն իսմինի իշխեմիշ օլմատըղընտէն , պախուսուս պաշըլերի յովհաննես գըլյամէ ալտը ։ վէ պաշըլերի տախի եղիա պէյան օլտու ։ եահօտ մուգատտեմլերտե օլան մէղլամպերլերին պիրի տիրիլտի տէոխքերինտե , թաաճիպ պիրլէ տեր քի , յովհաննեսի պէն գաթլ եթտիմ , պու քիմ տիր քի անըն հագգընտե պու թարզ շէյլերը իշտիրիմ ։ օ էճլետէն անի կեօրմէք իսթեր (Ղուկ ։ 23 ։ 8) , քի գալպկի միւսթերիհ օլսուն ։ զերա զանն ետեր քի՝ յովհաննես տիր գըլյամէ ալտը ։ օ միսիլլու միւճիւզաթլերի տեղն ։

Իպրեթ ա՛լ շահվէթ արզուսի իլէ քեօթիւ նիսայէ նայ հէմմար հարեքեթ իւզրե մուհապպեթ ետենին սեֆիլ հալինտեն ։ հերովդէս աչեմ հիւքմ ետեր իքէն , պէ նամուս նիսայէ պէնտե օլտու ։ զիրա հերովդիանըն գըզը մէճլիստե օ գատար բիճաղ քիպարըն հուզուրինտե հիւքմ սուրեթի իլէ՝ միւրատ ետերիմ քի շիմտի ֆէլհաղ պու թէփսի իւզերինտե յովհաննէսին պաշընը պանա վէրեսին տետիկինտե , աղիմ գատավէթե կիւրիթաը օլտու իսէտե , ըետտի Ջէվապ ։ ԼԷ անե իթաղ եթմէկէ գատըր օլամայուաղ՝ տերհաղ անըն մահ

---

1 Իբրև օր մի լինէր պարապող յուրժամ ընթրիս տայր հերովդէս յաւուր ծննդոց իւրոց՝ նախարարաց իւրոց և հազարապետաց . և մեծամեծաց գալիլեացւոց ։ և ՚ի մտանել դստերն հերովդիայ և ՚ի կաքաւել , հաճոյ եղև հերովդէ՝ և բազմականացն . Մրկ ։ 6 ։ 21 ։ մինչև 29 համար ։

Digitized by Google

լուպինի ինձրա եթոտի ։ Պու պապտե հերովդես քենո-
տինե հեր նե գատաւր զիյատե զիւլ վէ ըհզալեթ կե-
թիրոմ իսե ։ գատավեթ եթմեսի իլե՝ ո՛ գատաւր զիյ-
ատե քենտինին աձիղ հալտե օլտուղինի պէյան եթ-
տի ։ մատամ քի գատավեթ եթմեք աձիղ լիք պէյանի
տիր ։ զիրա քիշի՝ քենտի ըեյինե մուղայիր իշ զու հուր
ետիւպ՝ մենինե գատըր օլամատըղինտեն գատավեթ ե-
տեր ։ Պախուսուա հեր նե տիլեր իսեն վերիրիմ տեյու
վատ վէ եեմին եթմեսի իլե ահմագլղինի պէյան եթ-
տի ։ մատամ քի ո՛ միսիլլիւ վատ եթմեք ահմագլղ-
նիշանի տիր ։ Թատաձիւպ եթմե ։ զիրա շահվեթ ար-
զուսի ո՛ տերեձե ինսանըն ֆիքրինի գաւիատըր ։ թա
քի քենտի հագգընտե էյիյի ֆենայը ֆերգ ետմեզ
օլուր ։ նիձե քի պէ նամուս հերովդիա տախի պու մի-
սիլլիւ ֆենայե գատեմ պատուպ ինթիգամ ալմագ
գատի իլե՝ քենտի գըզընը տեվլեթտեն մահրում եթ-
տի ։ զիրա հերովդես նըսիհ վատիշահլըղինե տեկին ու-
նե վատ եթմիշ իքեն ։ ղայրի չէյ տիլեմեկե բուխսեթ
վերմիյուպ՝ ֆեգաթ յովհաննեսին պաշընը տիլե տեյու
թենպհե ետեր ։ Պեօյլե տիր նեֆսանիյեթ իւզրե օլան
ատեմին հալե ։ ախերինե էյի օլմասըն տեյու ։ քենտի
քետերինե իրթիքեսապ ետեր ։ Հերովդիա պու ղատա-
տարլըղը եթտի քի՝ յովհաննեսին իթապլընտեն խելաս
օլսուն ։ վե լաքին յովհաննեսին պու ստուրեթ իլե եօլ
մեսի զահիր օլտուգտե ։ ալեմին լիսանընե տիւշիւպ
տահտ զիյատե ըեզիլ օլտու ։

Պալատե զիքը օլտուղի մենվալ իւզրե՝ առաքեալքար
քի վազ եթմեկե կիթմիշ խոխլեր ։ ո՛ վազըթ կափսա-
նատմա ավետեթ ետիւպ՝ ձեմաեթե հեր նե քի թա
լիմ եթտիլեր իսե՝ ձիւմլեսինի յիսուսա նագլ եթտիք
լերինտե ։ անլերի ալուպ կելմի իլե կիտեր բեթսայիդա
նամ մեմլեքեթին չեօլիւնե ։ քի անտե մաքինձե պիր
աղ ըահաթ ետիլեր ։ զիրա վազ տիյնեմեք արզուսի

ինչ՝ ւ տերեչէն քիւլլիւէթին չէմահէթ կիտիւպ կէլէր իտի անլերին եանընէ , թա՛ քի եքմէք եէմկէ տախի վազըթ պուլամազ իտիլեր ։ Նիչէ քի յիսուսուն կէմի ինչ կիթտիկինի չէմահէթ կեսրիւպ՝ վէ Հանկը դարաչ ձա կիտեչէկինի ձեկ Համ ետիւպ՝ Հէր եէրտէն սիւրինե ինչ եայան կիտերէք անտէն էվվել վարըը իտիլեր ա՛ նըն կիտեչէկի մահալե ։ չօգլերի տախի սայիր մահալ լերտէն տուրուպ կելմէկ ինչ՝ զայէթ չօգ չէմահէթ պիրինքին անտե ։ Յիսուս կէտիտէն չըգուպ անլերի կեօրտիւքտե , քի չօպանըզը գոյուն միսալի իտիլեր , մէրհաւէթ ետիւպ վազ ետէր անլերէ ։ վէ անլերին չիւմլէ խաստէլերինի էյի ետեր ։

Նազարը գըլ յիսուս Խրիստոսին ինայէթինէ ։ զիրա վազ ետերէք անլերի րուհանի զաամ ինչ տօյուրուպ՝ խաստէլերինի էյի էթտիքտեն մատե , Հիսանի զաամ տախի եէտիրմէք միւրատը ալնյեսի օլմազ ինչ , վազին ու ուզատըը ։ վէ չինանի չէմիյէթ զայէթ չօգ իտի , պահուսուս քի չէնինքտեն ուզագ գըը մահալտե իտիլեր , նէրետեն եքմէք ալալըմ՝ քի եէսինկը տէրու վիլիպպոսա սիւալ էթտի ։ Պէլի՝ քէնտի այլեր իտի նէ եաճաձաղինի ։ վէ նէ սուրէթ ինչ ւ գատաը չէմինչ թէ եէմէք եէտիրէչէկինի , լաբին անի թէչՀիւպե էթմէք իչինն պու սիւալն էթտի ։ ւ տախի չէվապ ետեր քի՝ ինչի Հիւզ զուռուշլուգ եքմէք քիդայէթ էթէ մեզ անլերէ ։ Ա՛իւզի վագըթ տախի կէչինչէ , առաք քահալեր կելիպ իշլին վեր չէմահէթէ՝ քի չէնինկէ վա՛ րուպ քէնտիլերինե եէմէք ալսընչեր ։ զիրա պուրատե եէյէչէէքլերի եօգ տըը տետիքլերինտե , չէվապ ետեր քի՝ անլերէ կինմէք իգթիդա էթմէղ , սիզ վէ՛ րին քի եէսինչեր ։ Լաբին անլերին տախի հաւարընտե եէյէչէէք օլմատըղինտուն , ւ գատաը չէմահէթ քի՛ գոյէթ ետեչէէք եքմէք նիչէ թէտարիք ետէլիմ տէյ՛ ու միւսհազա պինըէ տերեր քի՝ կիտիւպ Հէր Հիւզ

Digitized by Google

ղուռուշլուգ էքմէք ալալըմ քի եէսինլեր ։ յիսուս տէր քի պագըն գաչ էքմէկինիզ վար ։ էմր օլտուղի իւզրէ պագուսպ՝ պիր ուշաղըն եանընտէ գէգաճ պէշ թանէ արփա էքմէկի՝ վէ իքի պալըգ պուլունուր ։ անդրէաս անըն խապէրինի վէրիւպ՝ ՚ մըգտար չէմահէթ նէ օ լաճագ տէտի իսէտե (գիրա նիսա գայֆէսինտէն վէ ջօճուգլէրտէն մատե ։ պէշ պին գատար ատէմ վար) ։ յիսուս էմր էտեր քի սըրա սըրա եիւզեր՝ վէ հրէշ լիշեր ատէմ չիւմլեսինի օթլուգ իւզերինէ օթուրտաչ լեր ։ պէշ էքմէկի վէ իքի պալըղը կէթիրտիւպ ալըր եէինլեր ։ վէ ասիւմանէ նազար էտերէք օրհնել էտիւպ տօղրար անլերի ։ վէ աւուքեալլերէ վէրիր ։ անլեր տաչ խի չէմահէթ վէրիւպ չիւմլեսի տօյուննչայա տէկին եէտիլեր ։ գիրա յիսուս էֆենտիմիզին օրհնութիւնու իլէ պէշ էքմէք վէ իքի պալըգ ՚ տերկէչէ արթուպ շո ղալտը ։ թա՛ քի ՚ գատար չէմայէթ իսթէտիքլերի գաչ տար եէյիւպ տօյտուգտէն մատե ։ յիսուսուն էմրի իւզրէ արթան փարչալերի չէմ էտիւպ՝ ՚ օն իքի տօլու գէմ պիւ գալտըրըլար [1] ։ Ա՛էմահէթ պու միւչիւգաթը կեօ րիւնչէ ։ պու տըր սահի՛ վէյղամպեր քի տիւնեայէ կելեչէք տիր տէյիւպ՝ անի փատիշահ էթմէք արզուս սինտե օլտուղէր ։ վէ յիսուս անլէրին ֆիքրինի պիլմէկ իլէ եաղընըզ կենտեր թէքրար տաղէ [2] ։

---

1 Դարձան աւաքեալքն ։ և պատմեցին նմա զամենայն՝ զոր ա՛ բարին ։ և աւետալ գնասա՝ խուսեաց աւանձինն ՚ի տեղի ա՛ նապատ՝ քաղաքի միոյ ՚ որում անուն էր բեթսայիդա ։ և ժողովուրդքն իբրև գիտացին ՚ գնացին զհետ նորա ՚ և ընդ ի՛ալեալ գնսա՝ խօսէր ընդ նոսա վասն արքայութեան ՚ այ ։ և որոց պէտք էին բժշկութեան՝ բժշկէր ։ Ղուկ ։ 9 ։ 10 ։ մինչև 17 համար ։ = Մտթ ։ 14 ։ 13 ։ = Մրկ ։ 6 ։ 30 ։ = Յօհ ։ 6 ։ 5 ։

2 Յո՛ իբրև գիտաց եթէ գալոց են յափշտակել զնա ՚ զի արասցեն զնա թագաւոր ՚ գնաց դարձեալ ՚ի լեառն միայն ։ Յօհ ։ 6 ։ 15 ։

Digitized by Google

Սիւաղ 71 ։

Ցո նէֆիւն էր էթտի առաքեալներե քի արթան էքմէք վոչնչե լերինի չէմ էտիւղ սագլայալէը ։

Ճ· Քենտինին գուտրէթքեանի օլտուղինի չէմանէթ ֆէհմ էտիւղ իթիգաթ էթսին տէյու ։ Ֆիլհագիգաթ օ անէ տէկին ջոգ միւճիւզաթ էթմիշ իտի ։ լաքին պու տեֆա չէմանէթ օ տերեչէ խաչլանսաը ։ թա՛ քի անի վատիշահ էթմէք արզուսինտե օլտուղը ։

Նազար գըլ պուրատե իսրայէլ չէմանէթինին հալինէ ։ յիսուս միւճիւզաթ էտեր իտի քի՝ չէմանէթ կեօրիւպ իթիգաթ էթմէկ իլէ ։ անլերի քենտի պի նիհայէթ սը սիւմանի վատիշահլըղինին մէչտ ան սալթանաթընէ վասըլ էտե ։ վէ լաքին անլեր չհամանի պիւթիւքլինք արզուսինտե օլմազ իլէ՝ անի վատիշահ էթմէք իսա թէրլեր՝ քի անըն սայէսինտե քենտիլերի տախի շերեֆ քեսոզ էտիլեր ։ Մեզպուրլերին ֆիքրի յիսուսա մալիւմ օլմազ իլէ ։ տերհալ իպրամ էտեր առաքեալլերե՝ քի կէմիյե կիրիւպ գարըը դարաֆա կեչելեր ։ թա՛ քի քենտի չէմանէթե իպլին վէրիւպ հերքես մէմլեքէթինէ կիզ տե ։ ղերա անտէն այրըլմազ իսթէմէզլեր իտի ։ պաա խուսուս քի՝ քենտի ալլահլըղինի վէ գուտրէթքեանի օլտուղինի առաքեալլերե թէքրար պէյան էտե ։

Ջիրա չէմանէթե իղլին վէրիւպ իրսալ էթտիկինտե ։ եալընըզ տաղե ջըդուզ ագշամա տեկին անտե տուալե տուրուր ։ վէ առաքեալլեր քի կէմի իլե կիտեր իտիլեր ։ անլերե գարըը շետիտ րիւզկեար զուհուր էտերընք՝ իկերմի պէշ եասատ օթուզ միլ մզգտարի գըյրտան այրըլտըգլերինտե ։ կէչէ վագթե ազիմ ֆըրթը նա տախի օլուպ ղայէթ խէվֆ իւզրե իլէն ։ եարը կե չէտեն սօնկրա՝ տեհիզին տալկալերինին իւզերինտե եիւրիյերեք կիտեր իտի ։ վէ նե վագըթ քի կե միյե եազըն վարուպ անտեն ցայղուշըը կիսպէ օլտու ։

աւազաքեալլէը անի կեօղտիւքլէրինտէ , գալալէրինէ տէ
րէձէտէն խարիձ գօրդու տիւշերէք իւձէ սէս իլէ նի
տա էտէրլէը ։ զէրա անդն քիմ օլտուղինի ֆէրդ էտէ
մէտիքլէրինտէն՝ զանն էտէրլէը քի խէյալէթ տէը քէն
տիլէրինէ կեօրիւնէն ։ Վէ յիսուս տէրհալ անլէը իլէ
սեօյլէյիւ՝ ձեսարէթ էտին գօրդմայդն պէն իմ տէտի
կինտէ , ձիւմլեսինին գալալի միւսթէղիմ օլարագ ձէ
սարէթ քէսպ եթտիլէը խսէտէ , պետրոս ձէվապ է
տէը քի՝ եա սահիպ , էկէը սէն խսէն , եմը եթ պա
նա քի սուլուն իւզէրինտէ եիւրիւյէրէք սանա կէլէյ
իմ ։ Վէ յիսուս կէլ տէտինի հալտէ , կէմիտէն ինիւպ
եիւրիւյէրէք յիսուսուն եանընէ վարտը ։ ֆիամմա՝
քիւզկեարդն վէ տալկալէրին շիտուեթինտէն խէվֆ
պիրլէ ֆիքրի թաղլիթ օլուպ՝ պաթմաղէ եիւզ դու
թունձէ , եա սահիպ խէյլա էյլէ պէնի տէյու նիտա
էտէը ։ ֆիհմ էյլէ ։ պետրոս թամ իթիգաթ իւզրէ
ինքէն , ագիմ ձեսարէթ իլէ տալկալէրի փայիմալ է
տէրէք սէրպէսթ եիւրիւյիւպ կիտէը իտի ։ իթիգա
թինէ նօգսան կէթիրինձէ ։ տալկալար տաթի իդաաթ
տէն չըգուպ՝ անի ղարդ եթմէք արզուսինտէ օլտու
լէը ։ Վէ լաքին թէքդար իթիգաթընը տօղրուտուպ՝
յիսուսուն գուտրէթինէ ումձետ պիրլէ նիյազ եթտի
կինտէ ։ եէնէ իդաաթ եթտիլէը ։ Ձիրա յիսուս՝ թա
զիը սուրեթի իլէ՝ նիչիւն չիւփհէյէ վարտըն իմանը
նօգսան (թերահաւատ) տէյէրէք ֆիլհալ էլինի ու
զատուպ անի ղուեթտուղինտէ , խէլաս օլտու ։
Պօս պապտէ նազար գըլ յիսուս էֆենտիմիզին ձիւմ
լէյէ գատըը գուտրէթի ազիմլէրինէ ։ զինրա տէկիլ
քի եալընըզ քէնտի գարատէ եիւրիւը կիպի սու իւ
զէրինտէ եիւրիւտիւ ։ իլլա քի անըն էմրի իլէ պետ
րոս տախի եիւրիւը ։ Վէ յիւ քի կէլուպ կէմիյէ ջըգ
տը ։ անիտէ րիւզկեար տախի թէսքին օլարագ՝ տէնիզ
ատուտէ հալ քէսպ եթմէկ իլէ կէմիտէ օլանլէը ղայ

եթէ հեյպէթ իւզրե թաատիւպ էտերէք՝ անկ ակչեսե գըլուսպ՝ իսկնուլլահ օլտուղունի թագրիր էտերէզը։ Էվմի տասխի տերհալ վասըլ օլտու կիտիճէքլերի մահալե։ Պատեհու գարայա չըդուպ գենեաարեթ էյալեթինէ քի կիթտիկը, եհալի անի թանըյուպ ճիւմլե էդրաֆա խասպէզ վէրիր։ Վէ անըն ներետե օլտուղունի իշտիւպ՝ խասդէզերինի եաթագլերի իլե կէթիրըլըզը, պախուստուս հանկը քեօյէ՝ չէհիրե՝ վէ չինթելինէ քի կիտէր իտի, չինֆա պուլմագ արզուսի իլե մարաշլըզը, րի էօլ իւզերինէ գօյարագ նիյազ էտեր իտիկը՝ քի պարէ անըն էսվապտընըն փիչինի տօգունաճը։ Վագատա՝ օ քի պիր տեֆա տօգունտու, խեկաս օլտու [1]։

Վէ չինըն պալատե զինքը օլտուղի մէնվալ իւզրէ՝ պէշ էքմէկի վէ իքի պալըղը չօշալտուպ՝ օ գատար քիւզ լինէթլի ձեմիյէթի տօյուրտու, երթեսի կիւն կավատ նատամա կէլտիքտե, ձեմաեթ անի արույուպ պուլ տուգլերինտե, պու տեֆա ըռւհանի հայաթ վերիճի նիհէթ՝ տուրը պատտրագըն խորհուրդունուն հագըլը տե, անի քի սանկրա տապիթ էտեճէք խտի, տիկեց կեան մանասը իլե՝ վէ քենտինին Թէքմիլ ալլահ վէ Թէքմիլ ինսան օլտուղինի, պախուստուս քենտինէ իճի գաթ էտենլերի պի նիհայեթ էօմիւրե վասըլ էտե ձեկինի պէյան եթտի։ Նիձէ քի եաղար մահալինտե [2]։

Նազար գըլ պուրատե վարիսեթիլերին վէ դպիրլերին քեօթիւլուկինէ։ Ղնրա յիտուստուն եթտիկի միւճիւ

---

1 Եւ ասիպետց վաղվաղակի զաշակերտան մոռանել ի նա՝ և յաւուրէ յայնմոյ. մինչ ինքն զժողովուրդսն արձակեաց և ինքն արձակեաց զժողովուրդսն, եւ ի լեառն աւանձինն հաւ յաղօթս. . . և նաւն միհնետւ էր ի ցամաքէն բազում առ ալարիաք ծվնեալ յալեացն. քանզի ընդդէմ էր հողմն։ և ի չորրորդ պահու գիշերոյն եկն առ նոսայն գնալով ի վը ծովուն. Մ՚ա. 14. 22. մինչև 36 համար։ = Մ՚բ. 6. 45։ = Յօհ. 6. 16,

2 Յօհ. 6. 22. մինչև ցվերջ գլխոյն։

զաթէրքի Ջէմաէթի կեօրիւպ՝ ղայէթ խօշլանարագ ա֊
նի փատիշահ էթմէք իսթէտիքը իսկտե , անդեր հա֊
սէտ պիրլէ անի էօլտիւրմէք արզուսինտե օլտուղը ,
օ էջիլտէն պալատե մեզքիւր միւճթէհիտ զաթէրի֊
նէ , երուսաղէմ էյալէթինէ կիթմէյլիւպ՝ գալիլեա դա֊
րափէրինտե կէզեր իտի [1] . լաքին տեղիվ քէ անդերտեն
խէվճ եթտիկինտեն , իլա քէ խօջա ջըգաճագ վագթի
տահա կէլմիշ օլմատըղընտէն : Օ՛ վագթէ երուսաղէմ
տեն պաղը փարիսեցիները վէ դպիրները յիսուսուն եան֊
նէ կէլմիշ օլուպ՝ վէ պաղը առաքեալքը քէ ելլերինի
եայգամատան դաամ էտէր իտիլեր , անի կեօրիւպ՝ յէ֊
սուսա տերլեր քէ , սէնին շահիրտլերին նիչին իչմէի֊
եարլերին վասթյեմինի թէրք պիրլէ ելլերինի եայգա֊
մատան դաամ էթմէտիքլերինտեն մատե , սօղրա
իւզերինտե տախի ջօգ տեֆա ելլերինի եայգաբլերը ի֊
տի . քէզզա գատէՀ՝ քեասէ՝ սահան՝ թէնճիրե՝ գա֊
զան՝ վէ սերիրլերի (մահիճ) տախի եայգաբը իտիլեր :
Վագաա պու խուսուստե նօմօստա պուզը թէնպիհ
պուլունուբ իսկտե , փարիսեցիլեր կեօյա նօմօս ղայ֊
ըէթինտե օլուբ կիպի՝ լեազիմկտեն խարիճ անի աղըբ
լատուպ՝ ալլահըն թէնպիհինտեն զիյատե իմթիհանըլ֊
րին վասիյէթինէ տիգաճ էտեր իտիլեր . օ էջիլտեն
անդերին հագըղ օլտուղինի՝ կերեք ազիզ քիթապտեն
վէ կերեք թէմսիլ իլե յիսուս զահիր եթտի [2] :

---

1 Յետ այսորիկ չըՀէր յո՛ւ գալիլեա . քանզի ո՛չ կամէր ՛ի հրէ֊
աստանի չըՀիլ . զի խնդրէին զնա հրեայքն սպանանել . Յով . 7 :

2 Եւ ժողովեցան առ նա փարիսեցիքն՝ և ոմանք ՛ի դպրացն ,
որք եկեալ էին յԵրուսաղէմ , և տեսեալ զոմանս յաշակերտաց ան֊
տի , զի խառնակ ձեռօք՝ այս ինքն է անլուայ ուտէին հաց ,
բամբասեցին . Մարկ . 7 . մինչև 23 հատուած : — Մտթ . 15 .

Digitized by Google

Ինչուէն տիւբոս վէ սիդօն նամ մէմլեքեթլերին դարաջը լէրինէ քի կէլսին , անտե պիր էվէ կիրիւպ քէնտինի քիմսէյէ պէյան եթմէք իսթէմէզ · լաքին անըն կէլ տիկի տերհալ ջահիը օլտու · Նիձէ քի անտե փիւնիկէ տեմէկ իլէ մարուֆ սիւրեանի միլլեթինտէն քանանլը պիր նիսա՝ քի անըն գըզը մէձնուն իլէնթի իլէ ղայեթ եզիյեթե կիրիֆթար օլմուշ իսի · Յիսուսուն կէլտիկէ՝ նի իչլիսիւպ մերհամեթ էյլէ պանա դաւիթին օղլու եա սահիպ տէյու նիյազ վէ նիտու էտտը քի գըզընըը էյի էտե · Յիսուս անէ ձէվապ վերմէտի իսէտե , մեզ պուրէ սէսինի քէսմէտիկի Հալտե , չաչէրտէրի տեր՝ ըր քի՝ եօլ վէր անէ · զիրա արտընըզ սըրա ֆիղան էյ տիյօր · Յիսուս տեր քի՝ ախեր մահալե իրսալ օլունմատը , իլա քի՝ իսրայէլ միլլեթինին գայթ օլմուշ գոյ ունէլերինէ · Օլ պատտե մէզպուրէ կէլիւպ անէ սէջտե գըլարագ՝ եա սահիպ եարտըմ էյլէ պանա տէյու թէք ըար նիյազ եթտիքտե , ձէվապ էտեր քի՝ պըրագ էվ վէլա չօճուգլեր տօյսունլեր · զիրա անլերին էքմէկինի ալըպ քէլփէրէ աթմագ էյի տեկիլ տիր ։

Ֆէհմ էյլէ պուրատե մէզքիւր նիսանըն իթիգաթընէ · զիրա Յիսուս անըն մաթլուպունի Յձրա եթմէկիւպ տե ֆաթէհն ձէվապ վերմիշ իքէն , ո եէհնե գաթի ումուտ օլմայարագ թէքրար պէ թէքրար նիյազ մէչըլու օ լուր իսի , թա՛ քի միւրատընէ վասըլ օլա · Վէ սուրէթի ախեր իլէ նիյազընըն գապուլ օլունմայաձաղինի պիլ մէկ իլէ , Յիսուսուն ձէվապընը թաստիք ետերէք , պէ լի՝ քէլիմէր տախի քէնտի սահիպլերինին սօհպաթընտէն տիւշէն էքմէք վարձուտուր իլէ կէչինիրլեր տէյինձէ · Յիսուս անըն իթիգաթընըն այնիյլէ օլտուղունի պէյան ետիւպ՝ նիձէ քի իսմէն իսէն էօյլէ օլսուն տէտիկի Հալտե , անիտե չինա պուլտուե անըն գըզը [1] ։

---

1 Լ՚ ելեալ անտի յէի գնաց ի հոյնանս սիւրոսի և սիդոնի ։ Մաթ · 15 · 21 · մինչև 28 համար ։ = Մարկ · 7 · 24 ։

Սիւաղ 72 ։

Յն նիչեան մեզբիւր քահանայն գլխոյն տէրհաղ չիֆալըզ վերմէտի ։

ՃԾ. [illegible]նըն իթիդաթընը ալեմի պէյան էթմէք իչիւն ։ զիրա էվվէլա Ճէվապ վէրմիւլուզ՝ սօնկրա անի քէլմէ տէրճէօհինէ ինտիրտի իսէտե ։ մէզպուրէ կիւՃէնմիշ էրեք Թէքրար նիյազէ Ճէսարէթ էթտիկինտե ։ Թամ իթիդաթ իւզրէ օլտուղի պահիրե չըգտը ։ խուսուսա քի պու պապտե իսրայէլտէն էվվէլ՝ փուԹփէրէսԹէլէրին յիսուսա իթիգաթ էտէՃէկլէրի տուրտուլը ։

Ձիհագիգա յիսուս՝ Ճիւմլէ ինսանլէրին խէլասը իչիւն կէլմիշ իտի ։ լաքին քէնտի լութֆունու էվվէլա իսրայէլէ՝ պատէհու փուԹփէրէսԹէլէրէ քէրէմ էտէՃէք օլմազ իլէ [1] ։ տէր քի պըրագ էվվէլա չօՃուզլէր տօյսունլէր ։ նիՃէ քի սուրը աւետարան էվվէլա իսրայէլէ ։ սօնկրա փուԹփէրէսԹէլէրէ վազ օլունտու ։ անՃաղ իսրայէլ միլլէԹի միւնթէսիբի ինայէԹ օլմազ իլէ՝ յիսուսուն քէրէմինտէն մահրում գալուպ՝ փուԹփէրէսԹէլէր ինայէԹէ վասըլ օլտուլէր ։

Պատէհու յիսուս Թէքրար գալիլեա տէնիզինին գէնա սընէ կէլտիկինտե ։ անլըն հուզուրինէ պիր սաղըր վէ տիւսիղ ատէմ կէԹիրիւպ՝ նիյազ էտէր իտիլէր քի էլ գօսուն անլըն իւզէրինէ ։ Վէ չիւնքի անտէ գալապալըգ ջօդ իտի ։ յիսուս անի Թէնհայէ ալուպ՝ փարմագլէրի նի ուանըն գուլաղ լէրինէ կէօԹիւրիւր ։ վէ Թիւքիւրիւպ դուԹար անլըն տիւնի ։ վէ ասիւմանէ նազար պիրլէ այ էտէրէք աչըլ (եւիսաԹայ) տէտիրի հալտե՝ սա նիտե չինիա պուլտու իսէտե ։ քիմսէյէ սեօյլէմէյինի տէյու Թէնպիհ էտէր անլէրէ ։ վէ լաքին անլէր տահա դիւատե սեօյլէր իտիլէր ։ պախուսուս ղալԹ իլ զայէ

[1] Ուր զատաջնադարգևի քո նշանագ ոչ խնայեցեր լնձեռել շանն հովուապետի ։ Շատ ։ Ե ։

միւթէհհայիը օլտուգլերինէ պինայէն տէրլերը քի , հէր չէյի էյի իշլէտի պու , գնրա սաղըրլըրին գուլաղինի աչար , վէ տիլսիզլերի սեօյլէտիր [1] :

Ծիսուս պու միւձիզաթը էթտիքտէն սանկրա՝ տաղէ չըգուպ օթուրտուղինտէ , չօգ ձէմաէթի էկլուպ անըն հանընէ ձէմ օլուր . քի անլեր քէնտիլերի իլէ պէրա՝ պէր թօփա՝ ամա՝ տիլսիզ տօմալը՝ վէ տախի սայիր չօգ կէօնահէօն եմրազը քիմսէնէլերի կէթիրթիպ անըն խալքփայինէ պըղրագըրլեր իտի . ՚ տախի ձիւմլէսէնի էյի էթտիքտէ , թաաձիւպ պիրլէ իսրայէլին ալլահ՝ միւշէրրէֆ էտէր իտիլեր : Պու պատտէ ձէմաէթի ՚ տէրէձէ թօշլամատը , թա՛ քի իւչ կիւն տաղտէ գալուպ եէյհձէէլերի նօգսան պուլտու իսէտէ , յիսուստան այրըլմագ իսթէմէտիքլերինտէն , անըն աչդը իլէ գէր վէ եապան չէօլտէ տուրուր իտիլեր :

Ն՚ազար գըլ պուրատէ յիսուս էֆէնտիմիզին ինայէթի նէ , զնրա ձէմաէթին նէվալէսի թիւքէնտիկի քէնտէ նէ մալիւմ օլմադը իլէ , առաքեալլերի չաղըրուպ՝ աձլը րըմ պու ձէմաէթի , զնրա իւչ կիւն տիւր եառնըմտէ տիրլեր , վէ եէյհձէէլերի նօգ տօը . անլերէն աձ իւսաւ էթմէք իսթէմէմ՝ քի ալմայա եօլտա աձլըգտէն զայիֆլէնելեր , զնրա անլերին պաղըլերի ուզագ մահալտէն կէլմիշ տիրլեր տէտիկինտէ , չէվապ ետէրլեր քի՝ պու չէօլտէ ՚ գատար ձէմաէթի տօյուրմազէ էք մէք նէրէտէն պուլունուր : Վ՚ագաա՝ յիսուս մուգատտէմ պիշ էքմէկ իլէ պիշ պին ատէմի տօյուրտուղինտէ (նէձէ քի եէթմիշ սիւալտէ զէքը օլտու (քէնտի գուտուէթինի պէյան էթտի . վէ լաքին մէզպուրլեր անի միւլահաձա էթմէյիւ՝ վէ նէ տուրէթ իլէ չէօլ

---

1 Ըս եւէաւ միւսանգամ՚ի սահմանացն տիւրոսի և սիդովնի . և եկն՚ի ծովեզրն գալիլեացւոց՚ի մէջ սահմանացն՚ի դեկապօլիս : և բերին առաջի նորա խուլ մի և համր . և ազաչէին , զի ձեւն դնէր՚ի վր նր . Մրկ . 7 . 31 . մինչև 37 համար :

մահալտե ՝ գատար ՃԷմաՔԹԷ ՔքմՔք ԵԷտիրԷՃԿինԷ տաքի ագՔլՔերի ՏրմԿՅԷրՔՔ՝ պու միսիլիս ՃԷվապ ՔՔ տիլԷր իսՔտե ՝ գաՀ ՔքմԿկինիՔ վար տԷյու սիւաՀ Է տե ։ ՊԼլի անԷ մալիւմ իտի Քի գաՀ Ք քմՔքԷրի վար տՐր ՝ լաքին ՔԷնտի գուտրՔՔինի ԹԷՔքրար պՔյան ՔՔ մՔք իչիւն պու սիւալի ԷԹտի ։ Վկ մՔզպուրլԷր՝ ԵԷտի ՔքմՔք վկ ՃԷւղի պալՔգ վար տԷյու Քագրիր ԷԹտիՔ լԷրինտե ՝ ՃԷմաՔԹի ԵԷր ՔւզԷրինԷ օԹուրտու՝ ԵԷտի ՔքմԿկի վկ պալՐղը ԷլինԷ ալու՝ չիՔքր Ք տԷր ՝ վկ տօղրայու՝ վկրիր առաքեալներԷ ՝ անԼԷր տաքի վԷրիրլԷր ՃԷմաՔԹՔ (քի նԷտա դայինԷսինուն վկ ջօՃուգԼԷրտԷն մատ՝ տեօրԹ պին աուԷմ մՐգտարքի վար խոխլԷր) ՝ վկ ՃիւմլԷսի խսՔԹտիքլԷրի գատար ԵԷտիքտԷն սանկրա ՝ ԵԷտի զԷմպիլ տօղու՝ արԹան փարջալԷրի գալտրըրլԷր քի պու միսիլիս աղիմ միՃիւզաԹ ուՆուտուրմասըն ։ ՊատԿՀու յիտուս՝ ՃԷմաՔԹՔ Էզին վԷրԷու՝ կիԹտիքլԷրնտե ՝ տԷրՀալ առաքեալներ իլԷ պԷրապեր ԿՔմիյԷ Քիրիւ՝ ԿԷլիր մագդալԷա նամ մկ մինքԷԹՔ գարիպ պաղմանուՆԷա տՔնիլԷն մահալին գարաՔլընՔ [1] ։ Անտե պուլսնան փարիսեցիլԷր վկ սադուկԷցիլԷր ԷանընՔ կՔ լիւ՝ անըն իլԷ մուավԷրե (վիՃԷլ) Է տԷրՔք՝ մաԹլուպ Է տԷրլԷր Քի ԿէօյտԷն նիշան վկ ԷլամՔԹ կԷօստէ Ք ։ Կէօյա տԷմՔք իսԹԿլԷր Քի՝ մԷսիհ օլտուղինԷ նիշան վկ տԷլալԷԹ՝ պու գատար միՃիւզաԹ Է տԷր իսԿն ՝ ասիւմանտԷն տաքի պիր ԷլամՔԹ կԷօստէ Ք ։ Փիամմա՝ մՔզպուրլԷրին Քիքրի տԷկիլ Քի անըն մԷսիհ օլտուղինի անկլայուպ իԹԿգաԹ ԿԹմՔք իտի ՝ իլԼա Քի անԿ ԹԷՃրիւպՔ ԿԹմՔք ։ օ ՃՃլտԷն ՃԷվապ Է տԷր Քի՝ ագՃամ

---

1 Եւ գնացել անտի յՆի , եկն ի Ծովեզրն գալիլեացւոց . և ելեալ ի լեառն նստէր անդ ։ մատեան առ նա ժողովուրդք բազումք՝ որք ունէին ընդ իւրեանս , կաղս՝ կոյրս՝ համրեալս՝ մնջակողմանիս . և այլս բազումս . և ընկեցին զնոսա առ ոտս նո՛ և բժշկեաց զնոսա։ Մատ . 15 . 29 . մինչև 39 համար ։ = Մարկ . 8 .

Digitized by Google

վագԹի ասիւման գըրմըղը կեօրքեանտիւկինտե , տէրսքի-
նիզ քի հեվա աչըդ օլաճագ տըր , սապահ վագԹի՝
հիւզն (տրտմուԹիւն) վէ վուս իլէ գըզարտըղինտե ,
գայ (մրրիկ) օլաճագ տըր . րուխի ասիւմանի ԹէքՃէս
սիւդ էԹմէկէ գատըր օլուպ՝ պու վագԹին նիշանընըր
պիլմէկէ նիՃէ գատըր օլամազըրընըդ : Ֆիլհագիգա՝ էյ
կէր ազիզ քիԹապա նազար էԹսէլէր իտի , գատըր իյ
տիլէր անըն մէսիհ օլտուղինի Թանըմազ (պու խու-
սուստե նազար էյլէ ալԹմըշ սեքիզ սիւալէ տուխի) :
Պու Ճէվապ անլէրէ հէր նէ մըգտար իԹապ օլտու իյ
սէտե , անլէրին քեօրԹիւ Ֆէյիլտե օլտուգլէրինի տախի
զահիրէ ջըգարմագ իչինն առաքեալլէրէ տէր քի՝ պու
Հէրիր ջըգարմագ իչինն առաքեալլէրէ տէր քի՝ պու
ՀէրիրԹ վէ վինագեար միլէԹ նիշան տիլէր , նիշան վէրիյ-
մէսինն անլէրէ , իլլա քի յոնան փէյղամպէրինն նիշանը :
Վագաա նիՃէ քի յոնան՝ իւչ կիւն իւչ կէՃէ պալըղըն
գարընտե գալուպ՝ տիշարը ջըգտըղինտե մուսուլ է-
հալիսինէ նիշան օլտու , քէզա յիսուս՝ իւչ կիւն իւչ
կէՃէ տէրունի գատըրտե գալուպ՝ վէ սօնկրա գըյա-
մէ ալուպ նիշան օլաճագ իտի իսրայէլ միլէԹինէ :
Յիսուս պու ՃէվապԹերի սեօյլէտիքտէն սօնկրա անլէ-
րի պըրտուպ՝ վէ ԹէքրարՀ առաքեալլէր իլէ կէմիյէ
կիրիւպ՝ գարշը գարաղա քի կէջէր իտի , ԹէնապիհՀ է-
տէր անլէրէ քի փարիսեցիլէրին սադուկեցիլէրին՝ վէ
հերովդիանոսլէրին խամուրլէրինտէն սագընաալէր :
Յիսուս պուրատե մէզպուրլէրին քեօրԹիւ ԹաչիմաԹ
լէրինի (աղանդ) տիկկէրկեօն մանասընտե խամուրա
ԹէչապհՀ էԹտի իսէտե , առաքեալլար զանն էտէրլէր
քի՝ անլէրին էքմէկ կինտէն եէմէսինլէր տէյու պու ԹէՀ-
պիհի էԹտի . պախուսուս քի՝ կէմիյէ կիրտիքլէրինտե
էքմէկ ալմադա ունուԹմազ օլուպ՝ եանլէրինտե ՃէՀ-
գաԹ պիր սօմանն վար իտի : Յիսուս քի էքմէկ իչինն
ԹէնապհՀ էԹտի , էքմէկ ալմատըգլէրի հէնիչ Ֆիքիր-
լէրինէ կէլիպ պիրի պիրինէ տէրլէր քի՝ էքմէկ ալմա-

տըզ ։ Մէզպուրլէրին ֆիքրի լիսուսա մալիմ օլմաղ իչ
լէ , էքմէկլէմիզ եօգ տըր տէյու նէ միւլահազա էտէր
սինիզ գալիլի լամանլեր տէյերէք Թազիր էտեր ։ զիրա
մուգատտէմ պէշ էքմէկ իլէ պէշ պին ատէմի , վէ եէ
տի էքմէկ իլէ տեօրթ պին ատէմի տօյուրտուղունի ֆիքր
էթմէտիլեր ։ Վէ յիսուս՝ պու պապտե ատէթա էքմէք
հագգընտե սեօյլէմէտիկինի Թէքրար պէյան էթտիքա
տե , անկլարլեր քի վարիսեցիլերին վէ սադուկեցիլե
րին քեօթիւ Թալիմաթլերինտէն սագընուպ իհթիրազ
էթմէք իչիւն սեօյլէտի [1] ։

Յիսուս կէմիտե պու միսիլլիւ քէլամըը էթտիքտէն
սոնկրա , քեթսայիդա նամ մահալէ կէլտիքլերինտե ,
անըն հուզուրունէ պիր ամա կէթիրիպ նիյազ էտեր
լեր քի անի էլի էտե ։ Յիսուս անըն էլինտէն դու
Թարագ գասապատան տիշարը ջըգարուպ կեօզլէրինէ
Թիւքիւրիւբ , վէ էլինի անըն իւգէրինէ գոյուպ՝ պիր
շէյ կեօրիւմիւսին տէյու սիւալ էթտիկինտե ։ Զէվապ
էտեր քի՝ ինսանլերի կեօրիւքիմ քի աղաճ միսալի կէ
զէրլեր ։ Թէքրար էլինի անըն կեօզլէրինին իւգէրինէ
գոմաղ իլէ մէզպուր չինա պուլտու իսէտե , Թէնպիհ
էտեր քի չէնլինէկ կիրմէյիւպ էվլինէ կիտե , վէ էկէր
չէնլինէկ կիրիր իսէ տախի՝ քիմսէյէ սեօյլեմէսէն [2] ։
Ֆէհմ էյլե ։ յա պազը տեղնա եաղընըղ քէլամ իլէ միւ
Զիւգաթ էտեր իտի քի՝ ալլահլըղընը զահիր էտե ։ պա
զէն տախի հարեքէթ իլէ քի՝ ինսանլըղընի պէյան էտե ։
Պատեհու առաքեալները իլէ պէրապեր քեթսայիդա
տէն չըդուպ՝ փիլիպպոս կեսարեա նամ մէմլեքէթին
ղարաֆլերինէ քէն կէլիր իտի , ինսանլեր քենտինտեն

---

1 Եւ մատուցեալ վարիսեցիքն և սադուկեցիք վորձելով խըն դրէին ՚ի նմանէ՝ նշան յերկինց ցուցանել նոցա ։ Մաթ ։ 16 ։ մինչև 12 համար ։ = Մարկ ։ 8 ։ 11 ։

2 Գան ՚ի բեթսայիդա ։ և ածէն առաջի նր կույր մի ։ և այլա չէին զնա՝ զի մերձենայ ՚ի նա ։ Մարկ ։ 8 ։ 22 ։ մինչև 26 համար ։

Էօթիւրիւ՝ քիմ տիր տերլեր տէյու Եօլուա սիւռալ Էն
տեր անլերե ։ մէզպուրլեր Ձեվապ էտիւպ ։ պազըսը՝
յովհաննէս մկրտիչ ։ պազըսը՝ եղնա ։ վե պազըսը՝ երե ֊
միա ։ եակօտ մեռգաւտեմլերտե օլան փէյղամպերլեր,
տէն պիրի գըյամ ալտը տէտիլեր իսէտե ։ սիզ նէ՞ տեր,
սինիզ տէյու քէնտիլերինե տակի սիւռալ էթտիկի հաշ֊
տե ։ անըն մեսէհ՝ վե իպնուլլահ օլտուղունի՝ սիմոն պետ֊
րոս (Ձիւմլե առաքեալլերին դարաձիլտուն) թագրիր
էտէր ։ Անձաղ՝ տեկիլ քի քէնտի դապիաթը իլե պու
թագրիրի էթմէկէ գատը՛ր օլտու ։ իլլա քի փէտեր
ալլահըն իլհամը իլե ։ ՛ ՛ Էձիլտէն յիսուս անե մեթրու
վերիւպ տեր քի՝ սէնսէն գայթ (վէմ) ։ զերու պետ֊
րոս՝ գայթ տեմէք տիր ։ վե քէնտի քիլիսէսինի անըն
իւզերինէ պինա էտիւպ՝ Ձէհէննեմին գուվվէթի անի
ալե էթմէյե տէյու սիձիլ էթտիքտէն մատե ։ մէղե֊
քիւթ ի սեմավաթըն միւֆթահինի (փաղեանք) տակի
վատ էտեր ան քի՝ զէմինտե քիմսի պաղլեր իսե ։ սէ֊
մատե պաղլէնսին ։ վե քիմի չեօզեր իսե ։ չեօղուլսիւն ։
Պու միսիլլիւ րուհանի հիւքմ տեկիլ քի եաբընըզ պետ֊
րոսա ։ իլլա քի Ձիւմլե առաքեալլերե տակի վերիւտի ։
նինձե քի պէյան տըր (Մտ ։ 18 ։ 18 ։ = Յօհ ։ 20 ։ 23) ։
մատամ քի անլեր տակի մէզքիւր թագրիր միւձիւ֊
պինձե իթիգադըտե պի գուսուր իտիլեր ։

Փիլհագիգա առաքեալլեր՝ անըն մեսէհ օլտուղունի
թագրիր էթտիլեր իսէտե ։ քիմսէյե սեօյլեմէյէլեր
տէյու՝ ղայէթ տիգադի պիրլե թէնապիհ էթտիքտէն
սօնկրա ։ երուսաղէմ կիտիւպ՝ Ձեմաէթին քահա֊
նայապետլերինտէն՝ դպիրլերինտէն՝ վե իհթիեարլերին
տէն ջոգ եզիյէթ չէքիւպ էօլԶէկինի տակի պէյան
էտեր քի ։ խաչա չըգուպ եօլտուկիւնտե՝ իթիգադլե֊
րինե խելալ վերմէյէլեր ։ զերա ինսանը կիւնահտէն քէ֊
լաս էթմէք իչիւն պիլ բիզա երուսաղէմ կիտիւպ սիմ֊
ասէթ չէքերէք էօլԶէկ խոր ։ Պու խուսուստե ա֊

Digitized by Google

ռաքեալներին ազիմ գասալէթ ետէձէկի աշխարհատր ոչ
մաղ իւրէ՝ թէսելլա քեսպ եթախինէր տէյու՝ իւչ կիւնս
տէն սանկրա գըլամէ ալաձաղինի տախի գահիր եթտի ։
Լաքին պետրոս քի անի ղայէթ ջոգ սեվէր իտի , անըն
սիյասեթ պիրլե եօկէձկինի իշլուիւպ՝ վէ նե ձիհեթ
տէն պու իշ ալաձագ տըր տէյու՝ տահա ագըր երմե
տեկզինտէն , եա սահիպ հաչլ քի սանա պու միսիլլիս
չէյ օլա տեյերեք միւնազաատ եթտիկի հալտե , թա
զիրե միւսթահագ օլտու ։ զիրա յիտուս քենտի քնայէ
թինէ մէպնի ինսանըն խլաար իչիւն եղիյէթ չէքերեք
եօկձէկինի սիձիլ եթմիշ իքէն , պու իշ սանա օլմասըն
տեմէք անըն ըէյինէ մուղայիր իտի ։ վագաա մեզպուր
պու խուսուստե՝ ալլահըն ըէյինէ մուվաֆֆըգ օլանը
ֆիքր եթմէյիւպ , ֆեգաթ ինսանըն ըէյինէ մուվաֆֆըգ
օլանը ֆիքր եթտի [1] ։

Պետրոս պու միսիլլիս թուզիր իչիտիւպ ղայրի ձեվապ
եթմետի իսետե , ջոգ ձեմաեթ քի անտե պիրիքմիշ
իտի , յիտուս ան՚ըրի վե առաքեալներին եանընե ջաղը
րուպ տեր քի՝ էկեր պիր քեմսե պէնիմ արտընըրա
կէլմէք իսթեր իսե , նեֆսիկին ինքեար ետէրէք տայի
մա քենտի սալուսինի (թաջ) ալուպ կէլսէն պէնիմ խ
զիմե [2] ։ ֆեհմ էյլե , պետրոսուն մուհափազաթի յի
սուսա ղայէթ ջոգ օլմաղ իլե , անըն եղիյէթ չէքեձէ
կինի իսթեմէդ , վե լաքին յիսուս՝ տեկրէ քի եաչընազ
քենտինին եզիյէթ չէքեձկինի , իլա՝ քենտի արտընը

---

1 Եւ ելեալ յն՚ի կողմանս փիլիպպեայ հեատրեայն , հարցանէր
ցաշակերտան՝ և ասէր . զո՞ ոք ասեն զինէն մարդիկն՝ թէ ի
ցե որդի մարդոյ . Մաթ . 16 . 13 . մինչև 23 համար ։ =
Մարկ . 8 . 27 ։ = Ղուկ . 9 . 18 .

2 Եւ կոչեալ աւուրբնդն աշակերտօքն հանդերձ՝ ա
ասէ ցնոսա . եթէ ոք կամի գալ զկնի իմ՝ ուրասցի զանձն իւր .
և բարձցէ զխաչ իւր՝ և եկեսցէ զկնի իմ . Մարկ . 8 . 34 .

Digitized by Google

թեերը տիրել՝ տիւնեատե զուհուր էտէն սըդ ընթըլէ
ատպր էթմիկէ պարձու օլտուղնի պէյան էճտիքտէն
մատե , նէֆսինի իպգա էթմիկէ միւրատ էտէն , անի
գայպ էտե , վէ պէնիմ իչիւն գայպ էտէն՝ իպգա է-
տե , նէ՞ֆայիտե ձիւ վէ տիւնեայը գազանուպ նէֆ-
սինի զայ էթմէք , զերա ինսան նէ՞ վէրմիկէ գատըր
օլապիլիր՝ քի քէնտի նէֆսինին խէլասընե պէտէ օլա
տէյու սիձիլ էթտի [1] :

Ֆիլհագիգա նէ՞ մէնձայէթ վար տիւնեա սէֆասընտե
վէ պիւթիւքլիւկնտե , քի անլեր թէֆէքքիզ օլուպ
ընուզկեար մեսալի կէչտիքլերինտէն մատե , ախրէթտե
տախի ինսանըն էպետ իլ էպետ սիյասէթ իւզրե թէք-
տիրիյէլինէ պատի օլուրլեր : Ալիսանի իտարե խու-
սուսինտե իգթիզա էտինլերի էտինմէք խէդա տէյիլ
իսէտե , լեազիմ սինտեն զիյատե անլերե վէյլ էթմէք՝
սէֆայէթտէն վէ քիպրիլիքտեն հասըլ օլմազ իլե ս-
զիմ խէդա տըր : Ալլահ ինսանդե նաֆագա թային էթ-
տի՝ քի աձլըգտան էօլմէսին , էօվլադ վէրտի քի էտե-
պինի էօրթսիւն , ատլուգտան վէ սըձագտան հընձղ
օլմազ իչիւն էվ ևասիտագ տախի ատեթ օլտու , վէ
լաքին ջօգ քիմսէնէ անլերի վէհսիլե վէ սէպէպ դու-
թարագ տերէձէտէն խարիձ ձիհանդի մէվճուտլերէ
տիգաթի պիրլե արպու քեշ օլուպ րուհանի թարիգլերը
տէն կէրի տուրմազ իլե , քէնտի ձանըր թէհլիքէ էտեր :
Վէ չիւնքի՝ պուլատե պիլդր օլտու զի մէնձուլ իւզրե յու-
սուֆ սիյասէթ պիրլե խաձդա ջրգուպ՝ անե թաապի օլ-
մագ իսթէյէնլերը տարի՝ անըն իսրի վէ մուհապպէթ
իչիւն տիւնեատե կէօնակէօն գելիյէթ ջէքձէքլեր ի-
տի , պու խուսուսատ ֆիմ քի անլե՝ վէ անըն քէլամ

---

1 Ձի որ կամիցի զանձն իւր կեցուցանել՝ կորուսցէ զնա . և որ կորուսցէ զանձն իւր՝ վասն իմ , գայցէ զնա : վինչ օգտիցէ մարդ՝ թէ զաշխարհս ամ ընկեսցի , և զանձն իւր տուժեսցէ . կամ զինչ տայցէ մարդ փրկանս ընդ անձին իւրոյ . Մտթ . 16 . 25 .

Digitized by Google

լերինի այլոյ սայարագ՝ արտասրբա կիմիմեղ իսե ։ մա՛հ շեր կ՚ասիւ հեղբեսին շերիյաթընը կեօրմեկէ կէլուիկին տե ։ ան՛ տախի թեքտիր ետեձեկինի պէյան ետեր քի [1] ։ քենտինե թասլի օլանլեր թեսեղլա քեսպ ե՛ տիւ՝ օլմայանլեր խեվի ետերեք իսլահ նեֆս օլալեր ։ Իմոի՝ յիսու ե՛ն քենտիմիզին աշդընե տիւնեատե հեր նե մըզտար զիյատե էլեմ մե ե՛զնեթ չեքեր իսեն ։ ս գա տար զիյատե շազ ու մե՛սրուր օլ ։ մատամ քի ախրեթ տե անըն պի՛ նիհայէթ մեՀմե ու սալեհանաթընե տա խի իլՀադ օլսՀաղըն տերքեատը տըր [2] ։

Վաղասյիսու՝ քենտի մեՀմինի ախրեթտե ազիզլերե պէյան ետեր իսե՛տե ։ անըն նիշանեսինի խաւջա չըգմաղա տեն եվվել պու տիւնեատե տախի Ճիւղլի պէյան եթ մեք միւրատ էյլեմի քի՝ խաւջա չըգտըղընտե իմիդաթ լերնե խեյալ վերմէյելեր ։ վե՛ անի քիմսեր մոեայեան ետեձեք իսե ։ ս վաղթե տեկինի էօլմէյելեր ։ թա՛ քի մեկեքիւթի իլահիյէնին գուվվեթի իլե վիրուտ եթ տինինի կեօրելեր տեյու սիՃիլ ետեր [3] ։

Սիւալ 73 ։

Յո՛ նէբետե պէյան էյտե քենտե մեՀմինին նիշանընը ։

Ճ. Պիր եիւքսեք տաղըն իւ զերինտե ։ քի անըն իս մինե Թաւօր տեկիլիր ։ Պուրատե Թեքմիլ օլսու՝ Թա բօր վե հերմոն սեռինի իսմինե շաղ օլսունլեր տեյու ա

---

1 Ձի որ յամօթ հաամարեսցի զիս և զբանս իմ ։ վնա և որդի մարդոյ յամօթ ասասցէ՝ յորժամ գայցէ փառօք իւրովք՝ և հօր՝ և հրեշտակաց սրբոց ։ Ղուկ ։ 9 ։ 26 ։

2 Եթէ չարչարանացն կցորդք լինիցիք ։ և փառայն հաղորդք լինելոց եմք ։ Հռոմ ։ 8 ։ 17 ։

3 Եւ ասէ ցնա (յն) ։ ամէն ասեմ ձեզ ։ չի էն ոմանք ի սո՛ ցանէ որք աստ կան ։ որք մի՛ ճաշակեսցեն զմահ՝ մինչև տես ցեն զարքայութի՛ն ից եկեալ զօրութեամբ ։ Մարկ ։ 8 ։ 39 ։

զնոյ զիւթապատե տէրէ՛ օլան սիմէի՛ն[1] • զնորա նիմէ զի հերմոն նամ տաղ՝ յորդանան նէհրէին գարչը դաբաթընտե օլմաղ իւզէ ՝ յիսուսուն միրտել օլտուղնտե շազ օլտու ՝ քէզա միւթէդալիր շէքիլ (այլակերպ) օլտուղնտե ՝ Թաբօր տաղը մէսրուր օլտու •

վէ չինքի (պալատե զնքը օլտուղն մէնվալ իւզրե) մինիզպահա կեսարիա դարաթընրնտե իքէն ՝ քէնտի աւլահլըղնին մէշհունի պաղըլընրնէ պէյան էթմէկէ վատ էտիւպ՝ ո՛ վաղթէ գատար անըրին հօլմէյէձէ կինի սիմէի՛ն էթմիշ իտի ՝ վատինին իչնասը խուսուսին տե ՝ ալթը կիւն՝ եահօտ սէքիզ կիւն պէյնինտե (նիշձէ քի եազար ղուկաս • դնրա մատթէոս վէ մարկոս դնգաթ մէզքիւր վատին՝ վէ անրն իչնասընրն մապէյնինտե օլան կիւնլերի սայմաղ իւզէ ՝ ալթը կիւն եազըլըր • լաքին ղուկաս ՝ վատ՝ վէ իչրա օլտուղն կիւնլերի տանէի սայմաղ իւզէ ՝ սէքիզ կիւն եազըր) ՝ առաքեալներ իւզէ պէրապէր մէզքիւր Թաբօր տաղըն էթէկինէ քի կէլտի ՝ պետրոսու՝ յակոբոսու՝ վէ անրն գարնտաշը յօհաննէսի ալտա՝ ո՛ պիր առաքեալների անտե պը դաթը • վէ իւչ առաքեալ իւզէ մաթթիձէ տաղըն պաշընե էրգուպ տուայէ տէրթուղնտե ՝ մէզպահլերին իւզերինե ոյկու աղըրդըը վէ ոյուշուգլուգ գրու հուր էթտի իսէտե ՝ յիսուս միւթէդալիր շէքիլ օլա րագ էնհրէսի շէմն միտալի ՝ եսկապը տուխթ նուր կիպի պէյտաղ ՝ ո՛ տէրձէ զայէթ վիյալէնլը ՝ Թա՛ քի գատարընրը գատըր օլամազլեր նօքսե աղըրմազլե • պրու միսէլլու շէհտտ նուրնան շամէլչտան ոյանուպ՝ վէ յիսուս էրենտիմիզնին մէշհունի կեօրիպ՝ հատտէն պիրտէն շաղ ոե մէսրուր իւզրե իքէն ՝ անրն եանընտե մունէսիբ վէ եէմիալը տանրի կեօրիւրլեր ՝ րի անլեր մէշհուտ իւլէ կեօրինիպ՝ երուսաղէմտե սիյասէթի պիրլէ անրն խաչա չըգատշաղինտեն էօնէրիւ սեօյլեր իտիլեր •

1 Թաբօր՝ և հերմոն յանուն էտ ցնծասցեն • Ա՛Ղ • 88 •

Digitized by Google

Պոլ պատուե յիսուսուն Ճիւմլէյէ հիւքմ եթուիկի զայ հիր օլսու ։ զիրա մովսէսի եօլնէլերին մապէյնինտէն , վէ եղնայը ասիւմանտէն կէթիրսին ։

Նազար գըլ պուրատե պէտրոսուն հաղինէ ։ օ քի (եէթմիշ իքի սիւալտե զիրը օլտուղի մէնվալ իւզրե) յիսուսուն խաչա չըգաճաղինի իսթէմէտիկի իչինն թայ զիր իչինմիշ իքէն , պու տէֆա թէքրար օ ֆիքիրե զայ հիպ օլտու իսէտե , օմմայա քի եէնէ թազիր իշլէտե տէյու՝ մապատհաթը անըն րէյինէ իհալէ էտիւպ տէր քի՝ եա սահիպ էյի տիր աիզէ պուրատե օլմագ , եա կէր միւրատ էտեր իսէն իւչ չատըր եափալըմ , պիրի սանա՝ պիրի մովսէսե՝ վէ պիրի եղնայա ։ զիրա յիսուսուն մէՃուինի կէօրիւպ զայիֆ խօշլանտըղընտէն , իսթէր քի տայիմա անտե ատուտե հալ իւզրե գալալըր ։ մատամ քի եահուտիլերին անէ խասիմ օլտուղընի պիլմիր իտի ։ Ֆիամմա չինքի յիսուս՝ ինսանը կիւնահտան խէլաս էթմէք իչինն պիլ րիզա խաչա չըգաճագ իտի ։ օ էՃինտէն մէզպուր պու խուսուսատե տախի նէ սէօյլէ տիկինի պիլմէտի ։ զիրա խէվլի իւզրե օլմուշ իտիլեր ։ Պետրոս պու Ճէվապը սէօյլեր իքէն , անիտե միւնէվվէր պուլութ իւզերլերինէ սաեե (հովհան) օլարագ՝ պու տըր պէնիմ սէվկիւլիւ էվլատըմ ։ անէ բիզայըմ ։ անի տիյնէյին տէյու պուլութտան սէտա կէլտիկինտե , ղայէթ խէվլի պիրլե եիւզ իւսթիւ տիւշերլեր ։ օղ ապագոե մովսէս վէ եղնա կէօրիւնմէղ օլուպ՝ պուլութ տախի ըէֆ օլտու ։ Վէ յիսուս անլերի դուԹուպ տեր քի այողէ գալգըն ։ գօրգմայըն ։ վէ գալգուպ տերս հալ եդրափե պագտըղլերինտե ։ յիսուսուն ղայրի քիմնէյի կէօրմէղլեր քէնտի եանլըֆնտե ։

Վէ տաղտէն աշաղը ինէր իքէն ։ քիմնէյէ սէօյլէմէյէ լեր կէօրմէքլերի էլամէթի տէյու յիսուս Թէնպիհ եչ տեր անլերե ։ Թա՝ քի էօլելերտէն գըլամ էտե ։ Զիրա էկեր օ վագըթ նագլ էթսէլեր իտի ։ իչտէն

լեր գասիլ քի միւրտիլիք զանն ետերէք ինանմազ ի-
տիլեր ։ նիչէ քի (եէթմիշ իքի սիւալտե զիքը օլտու-
ղի մէնվալ իւզրե) մուգատտեմ տախի պու սէպէպ
իլե թէնպիհ եէմիշ իտի անլերե քի քէնտինին մի սիհ
օլտուղինի պէյան եէմէսինլեր ։ Վագաա յիտուս՝ կէրեք
քէլամ իլե՝ վէ կէրեք հարեքեթ իլե՝ քէնտի ալտղը-
ղինի չօգ տէֆա պէյան եէտի ։ լսաքին գըյամէ ալ-
մազտէն էվվել ինանմատըլեր ։ նիչէ քի գըյամէ ա-
տըղինտէն սօնկրա՝ առաքէալլեր անլըն մուգատտեմ
սէօյլետիկի չեվապլերին վէ անլըն հագգընտե ազիզ
քիթապտե տերճ օլանլերին չիմչէսինէ ինանտըլեր ։
պու խուսուստե նազար էյլե էլլի տեօրթ սիւալե տա-
խի ։ Ֆինհադիգա էմր օլտու ղի իւզրե՝ առաքէալլեր
կեօրտիւքլերի էլամէրի ծ վազըթ քիմսեյէ սեօյլեմէ-
տիլեր ։ վէ ըւքինի՝ եօլիւէրտըն գըյամ եէմէք նէ օլ-
տեյու պիրի պիրի իլե միւղաքերե հաեր իտիլեր ։
Պէվլ յիտուս՝ քէնտինին սիյասեթի պիրլե եօլիւպ՝ պա-
տեհու գըյամէ ալտաղինի վէ ինանանլերին չերիյա-
թըն կեօրէհկինի պէյան եէմիշ իտի ։ անչաղ՝ անլը
քէլամլերինին մէղհումինե քէմալի միրթեպե տահա
ազըլլերի էրմեզ օլտուղինտէն՝ պէյղի եօլմազտէն էվ-
վել կեօրէհկեք տիր ինսանլերին չերիյաթըն տեյու
ֆիքըր եէտիլեր իսետե ։ կեօրտիւկիւնեէզ էլամեթի՝
գըյամէ ալմազտան ազ տեմ քիմսեյէ սեօյլեմէյին տէ-
տիկինտե ։ զանն էտերլեր քի՝ անլըն եօլիւպ գըյամէ
ալահաղի՝ վէ մահչեր կիւնիւ տահի եապգըն տը ։
Ֆիամմա՝ մահչերտէն էվվել եղիանըն կէլէհկի՝ մաղա-
քիա վեյղամպերին եէտի ։ լե ազիզ քիթապտե տերճ
օլմազ իլե (Մալա ։ 4 ։ 5) ։ դպիրլեր տեր իտիլեր քի ։
էվվել ա եղիայե կէլմէք պօրճ տը ր ։ վէ եղիա տահա
կէլմէք չայեզ տիր տեյու յիտուսա սիւալ եէտիքլերին

շեն , եղեանըն կելլուպ Ձիւմբէսիկին սասպիթ էտէ Ձէկիկի պէյան էթտիքտէն մատե , տէր քի՝ եղեա կելլոյ , վէ անի Թանըմայուպ՝ նէ քի իսթէտիլէր իսկ էթտիլէր ա նէ , քէզա՝ քէնտինին տախի անլէրին էլինտէն սիյա սեթ չէքէՃէկինի Թէքրար զահիր էտէր , Օվ պապա տէ ֆէհմ էտէրլէր քի՝ եղեա կելլոյ տէյու՝ յովհաննէս մ՚ըտիչէին հագգընտե սեօյլէտի [1] ։

՚Նազար գըլ պուրատե եահուտիլէրին սէֆիլ հալինէ , գիրա ազիզ քիթապտե տէրՃ օլտուղի մէնվալ իւզրէ՝ մեսիհ իլի տէֆա տիւնեալե կելէՃէք իտի ։ ՆիՃէ քի տեօրտիւնՃիւ տէհրին սթուզ տեօրթ սիւալինտե զիքր օլան գեդեօնուն հարմանա գօտուղի եափաղանըն իւ զերինե կէՃէ վագթի չիլ ինտիկի հիսապ՝ եվվելա ին սանըն խէլասը իչլուն Թեվազիլէք պիրլէ սեօսիզ վէ կիղ լի կելլուպ [2] ՝ Ձիւմլէյե ֆազիլէթ եօրնեկի օլարագ քէնտի էմրինի պէյան էթտի ։ Պատէհու տիւնեանըն նէհայէթինտե՝ ղայէթ հէյպէթ իւզրէ ապիմ մէՃտ ու սալԹանաթ վէ պի հիսապ մէլայիքլէր իլէ՝ մահչէր կիւնիւ չերիյաթէ աշիքեար կելլուպ [3] ՝ եվվելքի կէչինտե՝ քէմալի մերիթեպե իթիգադ վէ սատագաթ պիրլէ էմրինէ իդաաթ էտինլերի ՃէնիԹ վասըլ է տիւպ՝ էթմէյինլերի Ճէհէննեմէ նէֆիլ էտէՃէք տիր ։ նիՃէ քի դաւիթ փէյղամպեր՝ անըն իլքի տէֆա տիւն

---

1 Եւ յետ վեց աւուր առնու յի զպետրոս՝ և զյակոբոս՝ և զզ յովհաննէս զեղբայր նո՛ . և հանէ զնոսա ՚ի լեառն մի բարձր առանձինն ։ և այլակերպեցաւ առաջի նոցա . և լուսաւորեցաւ երեսք նորա իբրև զարեգակն . և հանդերձք նորա եղեն ըս պիտակք իբրև զլոյս · Մ՚ած · 17 · մինչև 13 համար ։ = Մ՚րկ · 9 ։ = ՚Լուկ · 9 · 28 ·

2 ի՞նչպէս որպէս անձրև ՚ի վերայ գեղման · որպէս ցօղ զի ցօղէ յերկիր · Սաղ · 71 ·

3 Աչ՛ ժէր յայտնապէս եկեսցէ . . . հուր առաջի նորա բորբո քեսցէ · և շուրջ զնովաւ մրրիկ յոյժ · Սաղ · 49 ·

Digitized by Google

նեայէ կէլմէսինին Հագգէոսեան տախի եազար [1] ։
Վէ իլքի տեփատե տախի՝ պիրէր եղնա անե գըլաղուզ
օլաճագ խոր ։ պիրի խիմ իլէ եղնա , ւ պիրի Հարե-
քեթ իլէ ։ Նիձէ քի իլք կէլնինտե յովհաննէս մկրը-
տիչ անե գըլաղուզ օլտու ։ լաքին եղնա միսիլիու տայ-
իմա ալնահըն մէձոի գայրեթինտե օլմազ իլէ , յիսուս
անի եղնա իսմի իլէ անար ։ քէզա իքինձի կէլինինտե՝
եղնա վիդյամպէր գըլաղուզ օլսա կէրէք ։ Փիամմա՝
եահուտիլերին օգուտմու չէրի ազիզ քրիստոս տիգաթ
էթմէտիքլէրինտե , անըն իլք կէլինինի փէհմ էտե-
մէզ օլուպ , եալընըզ իքինձի կէլինինե ըամուտ էթմէկ
իլէ՝ անի թանըյամազ օլտուլէր ։
Պալատե գիքը օլտուղի մէնվալ լուգըե յիսուս թաբօր
տաղինտե քէնտի մէձինի մուայեան էթմիքտէն սոնկ-
րա , երթեսի կիւն մէզքիը ֆէշ ատաքեաղ իլե տաղ-
տէն ինուպ՝ ւ պիր առաքեալլերինն օլտուղի մահալե
քի եազ լաշտըլէր , անտե ջօգ գալաթպայըգ վէ դպիր-
լերի կեօրիւրլեր քի՝ անլեր իլե մուավէրե էտեր իտի-
լեր ։ Ջիրա պիր քիմսենէնին եալընըզ պիր կիւնատը օ-
լուպ՝ ւ տախի ջէձուգլուգտէն պէրու մէձնուն իլլե-
թինե կիրիֆնեար օլարագ՝ զայեթ չէտիտ ազապ իւզ-
րե խաստէյնմէկ իլե , ջօգ տեֆա աթէշէ վէ սույա
աճար իտի քէնտինի ։ Յիսուս Թաբօր տաղինտեն ինո-
մէզտէն ագուտմ՝ անի կէթիրմիշ իտի քի էյի էտե ։
Յիսուսու անտե պուլամայուպ՝ առաքեալլերե կեօ-
թիւրտիւ իսէտե , գատըը օլմազլեր Ձինի անտէն իթ-
րատ էթմէկէ ։ Փիլհագիգա մէզպուրլեր՝ ւ անե տէ-
կին ջօգ մէձնուն էյի էթմիշ իտիլեր , պու տեֆա է-
տէմէտիքլէրինտե , դպիրլեր քի եզ գատխմ հասետ
էտըլլեր իտի ։ յիսուսա՝ վէ անըն շակիրտլերինէ ։ պու
պատտե էլլերինե անձագատե ինուրատագ կէչիւպ՝ առաջ
քեալլերե կեօնակէօն պէհանե պուլարտագ մապէյնէ-

[1] Ձէ գայ · Ա գայ նա Ի գաաեր զերկիր · Սաղ · 95 ։

քինտե մեռաւիլերէն հասալ օրուր ։ Օ՛ արալըդ ձեմանէթ տախի յիսուսուն կէլտիկինի կեօրիւպ՝ վէ թաձիւպ էտերէք տերհալ գարշը չըգուպ՝ իզղեթ պիրլե անդ սէլամ վերտիքլերինտե ։ նէ՞մեռաւիլերէն էտեր խոհնէզ տէյու սիւալ էտեր անլերէն ։ Պէլի նէ սեպէպ իլե մեռաւիլերէն էթտիքլերի անդ մալիւմ իտի ։ լաքին մախսուս սիւալ էթտի քի՝ քէնտիլերի թագրիր էթմինլեր ։ նի՛ ձէ քի մէզքիւր մէձնունուն փէտէրի պալատե զինքը օլտուղի մէնվալ՝ օղլունուն չէքտիկի ազատը թագրիր էտէրէք ։ տիզ իւսթիւ նիյազ պիրլե տիլեր քի մերհամէթ էթմէն ։ Յիսուս անլերէն իթտագ էտերէք տեր քի՝ պանայ կէթիրին անի ։ անլեր տախի կէթիրտիքլէ լինտե ։ Ձինի տերհալ մէձնունի սարսմաղ իլէ՝ եէրե տիւշնէպ տեպելէնիր վէ քեօխիբլիւր ։ Պէլի նէ վա՛ դըլճուէն պէրու անըն պու միսիլլիւ տերտե օղրատըղի քինտե սիւալ էտեր ։ օ տախի ջօձուգլուգտէն պէրու ղուհուր էթմիշ օլտուղինի թագրիր էթտիքտէն մատե ։ տեր քի՝ եկեր գատըր իսէն՝ մերհամէթ էտիւպ եարտըմ էթ պիզե ։ Պու ձեվապ իլէ իթիգադատե գու տուր էթտինկի զահիր օլտու իսէտե ։ յիսուս անէ աշե քեար թազիր էթմէյիւպ՝ իթիգադ էտէնէ հեր շէյ գատիլ տիր տէտինկինտե ։ մէզկուր քէնտի թագսիրատ Երընը թանըյուպ՝ իթիգադ էտերիմ տէյու տէրհալ նիտա էտերէք տիլեր քի եարտըմ էթտին քէնտինէ ։ վէ քիւլլինկէթի ձեմանէթ քի կէլիւպ անատե պիրիքիր լտի ։ յիսուս անլերի կէօրտիքտե՝ ձինի իթտագ իւզ լէ՝ պէն էմր էտերիմ տանա չըգ անտէն ։ վէ պիր տատա կիրմէ անէ տետինկի հալտե ՝ ձին նիտա էտե րէ ք անիտե չըգտը ։ լաքին օ տերէձէ սարսուպ իս քէնձէ վերտի ուշաղե ՝ թա՛ քի էօլիւմ հիյէթինէ

Digitized by Google

վասը լսուոս ։ վէ չօգլերդի անի կնօրիւպ՝ եօլտիւ տեր տիլեր խսետ ։ յիսուս անդն եկնտեն դուԹմաղ իլե գալտըրուպ Թեսլիմ էտեր փետերինէ ։

Պու միՀիւզաԹը վէ ս անե տէկլին եԹաիկի միՀիւզաթլերի միւսահազա էտ՛րեք՝ ՀիւմԹեսի ղայեԹ Հ՛յ. պեԹտե գալտըղընտե ։ յիսուս անտե Թեքբուր քենտի Հադըքնտե աւաքեալլերե պէյան եԹտի լինսանլերին եկնտեն եօլուպ իչ կիւնտեն սանկրա գըյամ էտէչկի՛ ։ քի Թեքմիլ ալլա՛հ՝ վէ Թեքմիլ լինսան օլտուղնի ինհմ էտիւպ սիյասեԹ իլե եօլտիւկնտե ։ կեօրտիւքլերի միւՀիւզաթլերի միւսահազա պիրլէ՝ իԹիֆաՀլէրինէ խեյլ վէ բմէկլեր ։ Հիրա նիՀէ քի գուտրուԹքեանի օլմաղ իլե միւՀիւզաԹ էտեր իտի ։ քեզա մեր՛ ՀամէԹքեանի օլմաղ իլե՝ լինսանըն խեյլսը իչիւն սիյայ սեԹ իւզրե խոջդն իւզերինտե պիլ բիլա եօլէչէք իտի ։ վէ լաքին մեզպուրլեր պու քելսըր ինհմ էտե՛մեյիւպ՝ վէ սիւռէ եԹմեկէ տաԹի խէվճ էտիւպ՝ ղայեէԹ գաստալէԹ էտերլեր ։

Պաստէհու յիսուս քի էվէ կելտի ։ պալատե մեզքիւր մեչտուանտէն չկնի նիչիւն ջըգարամաուզդ տեյու աւաքեալեր մանիչէ անե սիւռէ եԹտիրլերինտե ։ չեվապ էտեր քի գալիլի լիման օլմանըդ իչիւն ։ Վագաա՝ պու խուսուսատե մեզպուրլեր գուսուր եԹմիշ օլմալերի իլե ։ տէր քի եկէր խարտուղ Թանէսի գատսը իմանըմըդ վար իսե ։ տաղե՝ տէսեկնիդ քի պուրատան գալդ պաշգա ևերե կիւԹ ։ գալդար ։ վէ գապկըսիդ չեյ օլմաղ սիլե ։ Յիսուս պու պատտե խէրտի միւՀիւ զաթ Հագգընտե իդԹիալա էտեն իԹիգաԹլեն գուվվեխինի Հեր նե գաշտաղ պէյան եԹտի իսետե ։ չեյԹանըն իւզերինե Հիւքմ էտէրեք անի ինհմ Հ էտիւպ վնայիմալ եԹմեՀ՝ սուրեԹի ալո՛ր իլե լէրտա օլմայուպ՝ մուԹլաղ օրուջ դուԹուպ՝ տուա եԹմեկե միւՀԹաջ օլտուղնի տաԹի մուայեան եԹմեկք իչիւն տեր քի ։ պու ձինա չեյԹան պաշգա չեյ

Digitized by Google

իւէ իմուտ օմազ , իլա քի օրուշ մէ տուա իւէ [1] ։ Ա՛ն անտէն կափաւնաուամ կելտիքլերինտե , իքի տի բէմինք կիւժիւշ (երկդրամեան) Թասպիր օլունան Ճի զինկի տեվշիրէնլէր պետրոսա տերլէր քի՝ սիզին վար դուպետինիզ Ճիլկիկի հետա էթմէզ մի , ծ տախի պէկլի տէյու Ճեվապ էթտի ։ Վէ լաքին Ճիւմլէսինին ինիքրի Յիսուսա մալիւմ օլմազ իւէ , պետրոս էվէ կելուպ տա հա սիւռալ էթմէզտէն ադամ , Յիսուս անէ տեր քի , նէ պանն էտերսին , վատուշկներ բիմանէն նարաՃա լըրլեր , էվլատլերինտէն , եօգսա էՃնեպիլերսէն , ծ տախի՝ էՃնեպիտէն տէյու Ճեվապ էթտիքտե , տեր քի իմտի էվլատլեր ադամ տըրլեր , լաքին անլերե խե լալ (գայթաղղեաթիւն) վէրմէմիզլեր Իչլուն՝ տէնիզէ վա րուպ օլթայի պըրագ , մէ իւք ջէդան պալըղըն աչըլմըշ աչըսագ տեօրթ տիրէմ կիւժիւշ (սատեր) պուլսաղըն , վէ անի ալուպ վէրեհսին պէնիմ , վէ սէնինն Իչիւն [2] ։ Վագաս էմը օլտուղի իւզրե պետրոս մալահաթը Իճ բար էթտի խսետ , ծ կիւն առապէտլէր սիւռալ էթտի՝ տիլեր Յիսուսա չի մոպէյնիմիզտե քիմ տիր պինիւք մէլեքիւթ ի սեմավաԶտե [3] ։

---

1 Ըս եհեալ առ աշակերտսն , առին ամբոխ շուրջ զնոքօք · և զբպիսկոպն , որ վիճէին ընդ նոսա ։ և վաղվաղակի ամենայն ժողովուրդն երբեւ տեսին զնա , զարմացան · և ընդ առաջ ընթացեալ՝ ողջոյն տային նմա ։ և հարց ցնոսա ։ Թէ զինչ վիճէիք ընդ նոսա · Մարկ · 9 · 13 · մինչև 28 համար ։ = Մտթ · 17 · 14 ։ = Ղուկ · 9 · 37 ։

2 Իբրև եկին նոքա չի կախաւնաուամ , մաեան , որք զերկ պըրամեանն պահանջէին առ պետրոս՝ և ասեն · վարդապետն ձեր ոչ տայ զերկպրամեանն · և ասէ , այո՛ · Մտթ · 17 · 23 · մինչև 26 համար ։

3 Յայնմ առեալ մատեան աշակերտքն առ յի՝ և ասեն , ո՞վ իցէ ոք մեծ յարքայութեան երկնից · Մտթ · 18 ։

Սիւաղ 74 ։

Մաղկնեմիզտե պիւյիւք քիմ ոիր տէյու՝ յիսուսա նէֆիւն սիւ-
ալ էթոիւէր աւաքեալլէր ։

ԾԴ. Գալալլերինտէքի հասեթ զահիրե ջըգմասըն տէյ-
ու ։ Ջիրա չիւնքի յիսուս Թաքսը տաղլինե ջըգտըլինը-
տե ։ պետրոսու՝ յակօբոսու՝ վէ յօհաննէսի պէրապէր
կէօթիւրտիւ ։ պախտուսուա քի՝ մուգաւատեմ պետրոսա
մուԹլու վէրիւպ՝ պու տէֆնա տուխի Ճիզիյէյի վէրը
տէյու անե էմր էթտիկինտե ։ հասեթ իւզրե օլտու-
լէր ։ մատամ քի հեր վէՃհ իլե տահա քէմալէթ քէսպ
էթմիշ տիկիլ իտիլէր ։ անՃաղ՝ պու միսիլլիս եաղը ջըգ-
ըզ ֆիքիրե զահիպ օլտուդլերինի պէյան էթմէք իս-
Թէմէտիլէրինտէն ։ մապէյնիմիզտե պիւյիւք քիմ տիր
տէյու աշլիքեար սիւալ էթտիլեր ։ գիրա պու մատտե
ծ տէրկՃէ իվ (կիրք) օլմուշ իտի անլերե ։ Թա՛ քի
եօլտա տուխի պու խուսուսատե պիրի պիրլերի իլե միւ-
Ճահիդլե կտէր իտիլեր ։ Մէզկուրլերին ֆիքրի յիսու-
սա մալիւմ օլուպ՝ եօլտա նէ՛ միւՃահիդլե կտէր իտիդլ
տէյու սիւալ էթտիկինտե ։ հէվՃապլերինտէն նաշի սիւ-
քիւթ էթտիլեր իսէտե ։ յիսուս անլերի չաղրուպ՝ էկեր
պիր քիմսե իլէ օլմագ իսթեր իսե ։ հէվփիսինին քիւ-
չիւկիւ՝ վէ խըզմէթՃիսի օլսուն տէտիքտէն մատե ։ ա-
չիքեար եօրնէկ իլե տուխի Թէվազիւլիւ Թալիմ էթմէք
միւրատը ալինէսի օլմադ իլե ։ գուՃաղլինե պիր քիւ-
չիւք ջոՃուգ ալուպ տեր քի ։ էկեր պու ջոՃուգ կիպի
օլմապսանըզ՝ Ճէննեթէ կիրէմէզսինիզ ։ քիմ քի պու
տապի կիպի Թէվազիւ օլուր իսե ։ Ճէննեթտե պիւյ-
իւք օ տըր ։ Ջիրա նիՃէ քի տապի ջոՃուգ Ճիւմլե-
ինի քէնտինտեն պիւյիւք պէլլէիւպ՝ ոխերինին գիյրի
ոէնճինտե օլմագ իսթեր ։ պախտուսուս քի չերեֆ՝ վէ
պիւյիւքլիւք արզուսունտե օլմատըղնտէն՝ քիմսէյէ հա-
սեթ էթմէզ ։ խաթըրընը գըրան օլսա տուխի գաւատվէթ

էթամէզ ։ իզգէթ էթսէլէր քիպիրլէնմէզ ։ վէ քեօթիւ
ֆիքիրէ զահիպ օլմայարագ տայիմա գալպինի փագ
սագլար ։ քէզա ձէննէթէ կիթմէք իսթէյէն՝ քէնտի
նի ձիւմլեսինտէն ետնա պէլլէյիւպ՝ եպէտի ձիսմանի
շերեֆե վէ պիւյիւքլիւկե մէլլ էթմէյերէք՝ թէվազիւ
գալպ իւզրե տայիմա ալլահըն իդաաթընտե օլա ։
Վագաա՝ սապի ջօձուղին պու հալն դապիաթտան օլ
մադ իլէ ՝ անե ֆազիլէթ սայըլմազ իսէտե ՝ ֆէյլի
միւխթար օլան անլերի իձրա էթմէտիքձէ՝ միւմքին
տէկիլ տիր անե ձէննէթին մէձտինե շայիաթե օլմագ ։
Ա՛նգքիւր ֆազիլէթլեր օ տերեձէ մագպուլ տըր ,
թա՛ քի անլերին իձրասընտե օլանլերին պիրինի՝ յիսու
սաւն խաթըր վէ մուհամմեդի իչիւն իզգէթ պիրլե
գապուլ էտեն ՝ յիսուսու գապուլ էթմիշ օլըր ։ պու
նուն զըտը՝ անլերին պիրինին իսլամ իլալինե պատի օլա
նըն՝ էչէտտի ղազէպ իւզրե թէքտիր օլաձաղինի ալե
մե պէյան էթմէք իչիւն ՝ էյի տիր անե քի՝ մէրքէպ
տէկիլմէնինին թաչընը պօյնունե ատուպ՝ տէնիզին տի
պինտե ղարկ օլա տէյու սիձիլ էթտի՝ քի հէրքէս
խէլ՛ք էտիւպ իսլամլալե պատի օլաձագ հարեքէթ՝
տէն կէրի տուրա ։
Ֆիլհագ իգա՝ տիւնեա իսլամլալտէն խալի տէկիլ իսէ
տե ՝ անըն սեպէպինե վայ վէրիւպ տէր քի՝ հկեր է
լին՝ այադըն՝ եախօտ կեօզիւն՝ ակնին իսլամլալինե պատի
օլուրլեր իսե ՝ քէօ՝ վէ իւզերինտէն տէֆ էթ անլերի ՝
ղերա իքի էլին՝ իքի այադըն՝ վէ իքի կեօզիւն օլուպ ձէ
հէննեմ կիթմէտէն իսե ՝ քի անըն գուրտու եօլմէզ
վէ աթէչլի սեօխիւնմէզ ՝ պիր էլ՝ պիր այագ՝ վէ պիր
կեօզ իլե ձէննէթէ կիրմէք էյի տիր ։ Պու ձէվապ տե
կիլ քի ձիսմանի էլ՝ այագ՝ վէ կեօզ հագգընտե անկ
լանըր ՝ իլլա քի անլեր կիսպի միւձէրրեթպ սէվկիւիւն
վէ տօսթունտանի օլաս ՝ հկեր սէնի կիւնահա տիւ
չիւրմէձէք օլուրլեր իսե ՝ ըհտատ էյլե քի՝ անլերին

սեպհականե ՀԷՀՆՆԷՄ կիմանկեսին (ոչու խոստա տե նազար էլլե ալիմըշ պիր սիւռալե տասխ) ։
Վազաա՝ ալեմ քեօթիւ եմռոզ օլարագ իմիթիլսե սեպեպ վէրմէք՝ ո տէրհՀէ ազիմ խէզա տըր , թա քի անտէն հատըլ օլան քէտէրե նազարէն , տէնիզէ տիւշիւպ ղարկ օլմագ՝ եախատ էլինի այաղընը քեսմէք՝ եախատ կեօզիւնիւ ջըգարմագ՝ քիշինին հագգ ընտե խայըրը սայըլտը ։ Ո էՀՀիլտէն ՀԷՀՆՆԷՄին աթէշինի թուզա , վէ իմիթիլսե պատի օլանէրդի գուրպանե պէնկզետիւպ տեր քի , հեր շէյ աթէշ իլե՝ վէ հեր գուրպան թուզ իլե թուզլանաՀագ տըր [1] ։ զիրա ալե լահըն էմրինե մուղայիր հարեքէթ իւգրե օլուպ՝ անի կիւՀՀենտիրտիքլերինե պետէ , սեոյիւնմէզ նաար իլե թուզլանուպ պի նիհայէթ եանսաէրը կէլիք ։
Պու խոստատե ղայէթ տիգաթ պիրլե սիւ լահազա էյե քի եանըլուպ թեքտիր օլմայասըն , զիրա նիՀՀ քի թուզ եարայա գօնուլտուղինտե անի աՀքտըը իս տե , գուրուտուպ էյի տասխի էտեր , վէ գաամա գօնուլտուղինտե , լեղէթ վէրիւպ գօգ ուտմագ , քե զա տիւնեատե գուհուր էտէն տէրտ վէ պէլա՝ ինսա նըն նէՀՀինէ կիւՀ կելիր խէտե , անի քեօթիւ դիէյիր տէն ուտախի հընդղ էտեր , մատամ քի թէն իլե գզիյ էԹ՝ ինէրէն կիւնու հուէն խալի գալըր [2] ։ Պուհատան գա՝ թի նազար , քիշինին չէքտիկի սըգընթը գապիաԹըն տէն հեր նէ մըգատար աղըր օլա , ալահըն խաթրընէ

---

1 Ընկ՝ ի կավատանատ . և իւրև եմուտ ի տուն՝ հարցանէր ըզ նոսա . գինչ վիճակիք զհանապարհայն ընդ միմեանս , և նոքա լուռ լինէին . քանզի ընդ միմեանս վիճէին ի հանապարհին Թէ ո՞վ մեծ էցէ , և իւրև նատաւ՝ կոչեաց զերկոտասանսն և ասէ ցնոսա . եԹէ ոք կամի առաջին լինել՝ եղիցի ամենեցուն վերջին՝ և ամենեցուն պաշտօնեայ . Մարկ . 9 . 32 . մինչև 48 համար : = Մտթ . 18 . 2 : = Ղուկ . 9 . 46 :

2 Ըր չաբչարի մարմնով , դադարէ ի մեղաց . 1 Կոր պէթ . 4 :

Digitized by Google

բնայելթէն՝ սակայն ետեւնէ հաւինիք կելլեր. ու եձիլտէն զուտհուր ետեն ուգուսպեթէ պիլ բիպա թահամմիւլ ետէն պու տիւնեաւտէ բուհանի թեսելլա քեսպ էթ տիւբուէն մատէ, ալրեթատ տապի ձէննեթին մէձտի. նէ շայիսթէ օլուր [1]։ Պունուն զըտտը քիշինին չէքսիկի սըգընթը գապիաթընտէն հեր նէ մըգտար հաւինիք օպա սակը էթմէկլիպ հալինտէն թեշեհքքի ետենէ զայէթ աղըր կելմէկ իլէ, ու միսիլլիս քիմէանէ տիւն եատե թեսելլա պուլամատըգտէն մատէ, ալրեթատ տապի զազեպե միսթահատ օլուր։

Վէ չինքի մուգատտեմ աւանգեաւլերի թուզա թեշեպինի էթտի, քի վազ եուրպ գաղինէթ իշլեմէկ իլէ, ալեմ բուհանի լեզէթ վերկելր (նիձէ քի ալեմըշ պիր սիւալտէ գիքը օլտու), պու տեղա անի թեքբուր պէյան ետեր քի՝ գաղինէթ թուզունու գալպէ, բինտե սագլայու՝ վէ պիչիքլիք արզու սինտե օլմայու՝ պիրի պիրլերի իլէ մուհապպեթ ետելեր [2]։ Պալատե գիքը օլտուղի մէնձիլ իզրե՝ սապի չօձուգ միսիլլիս փագ ֆիքիր վէ թեվազիս գալպ օյմատըգձէ ձէննեթէ կիրիլմէզ օլտուղի, վէ անլերե իլա՞ձիլալ վէ բէնին ախրեթատ չէտիու դապեպ իլէ թեքբուր օլաձաղի պէյան օլտու խսկտե, թեքբուր ակեահ ետեր քի՝ սագլընըն թահգիր (արհամարհել) ետերէք խօրլայ մայատընըզ ու միսիլլիս քիչչիքլերուն պիրինի. գիրա անլերին մէլայիքլերի սեմատե տայիմա ալլահըն եիս գիւնյէ կեօրիւրլեր [3]։

---

1 Բաղամ նէղու թեամբք պարտ է մեզ մոանել յորքայութիւն այ. Գոլծ. 14. 21։

2 Կայարուք յանձինս ձեր վասն՝ և խաղաղութիւն սրտիւք ընդ միմեանս. Մարկ. 9. 49։

3 Զգոյշ լերուք՝ մի արհամարհիցէք զմի ի փոքրիկանցս յայոցս, նէ. ասեմ ձեզ. զի հրեշտակք նոցա յերկինս ծանապարհ տեսանեն վերնոյս հօր իմոյ որ յերկինս է. Մատ. 18. 10։

Digitized by Google

Պաւ պատրե ղայեթ խեվի էյէ , քի էտնա՝ ֆագիր
վէ թէվազիւ քիմէնէլէրե խօր պագմայըն , մա-
տամ քի անլէրին մէղայիքլերի տայիմա ալահըն հու-
ղուրինտե օմադ իլե , քէնտի ղիլրի տէսթիքրինտե օ-
լանլերե էյլիք էտէն իչիւն՝ ալահտան էյլիք տիլերլէր ,
վէ խօր պագան իչիւն ղազէպ : Ֆիրհատիգա՝ յիսու
էֆէնտիմիզ Ջիւմլէսինին խէյրսըզ իչիւն կէլմիշ օմուղ
իլե [1] , էտնա՝ վէ ֆագիր քիմէնէլէրե խօր պագա-
ղագ անլերի թահգիր էտէնին՝ հէր հալ թէքտիրե
միւսթահաք օլաձաղի տերքեար տըր : Նիձէ քի պու
խու սուստե թէմիլ իլե տախի տէր քի , պիր ատմին
եիւզ գօյուճու օլուպ՝ անլերտէն պիրի գայիպ օլսա ,
թօղսան թօղուղուճու տուղուտե պըրագարագ՝ կի-
տիւպ գայիպ օլանը պուլտուղինտե , հէվալինտէն զիյ-
աուտե անըն իւզերինե չաղ օլուր , քէզա օ միսլլիւ
քիւչիւքլերտէն պիրինին գայիպ օլտուղինե սալահըն րի-
զասը հօգ տըր [2] : Իմտի պէյան տըր քի՝ անլերին թէ-
լէֆինե սեպեպ վէրէն , ալահըն էմրինե մուղայիր օ-
լուպ՝ ախրէթտե մութալագ սազապլընը չէքսե կէրէք :
Ալէ չիւնքի մուգաուտեմ պիր քիմսէնե յիսուսուն իսմի
իլե միւՋիզաթ էտիւպ Ջինլերի ջըգարտըղինտե , ա-
ռաքեալլեր անի կէօրիւպ՝ քէնտիլերի իլե պէրապէր
կէզմէտիկինտէն մէն էթմիշ իտիլեր : Վէ յիսուս քի
մէղքիւր քէլմլերի՝ անլերե թէնպիհ էտէր իտի , օլ
մայա քի պու խուսուստե էմրե մուղայիր հարէքէթ
էթմիշ օլալեր տէյու՝ յօհաննէս շիւպհէյէ վարուպ՝ ա-
նի միւՋիզաթտէն մէն էթտիքլերինի յիսուսա պէյան
էթտիքտե , Ջէվապ էտեր քի՝ մէն էթմէյինի անի , օ

---

1 Ընկն ոդդէ մարդոյ կէցուցանել զնորաստեալսն . Մատ . 18 . 11 :
2 Ձեանդ թուի ձեզ . եթէ լինիցի մարդոյ հարիւր ոչխար՝ և
մոլորիցի մի ի նոցանէ , ոչ թողուցու զինիսունն և զինն ել-
խարսն ի լերինս . և երթիցէ խնդրիցէ զմոլորեալսն . Մատ .
18 . 12 . մինչև 14 համար :

Digitized by Google

քի սիզէ տիւշմանլըզ գաստի իլէ մեռլայիը տէկիլ տիր , սիզին դարաիքնըզտան տըր [1] ։

Պու պապտէ յիսուս էֆէնտիմիզին ազիմ գուտրէթի վէ ինայէթի տուլուլուր , զիրա տէկիլ քի եալընըզ աչ ուսքեալլերէ , իլլա քի սայրիլերինէ տախի միւճիւզաթ գուվվէթի քէրեմ էթտի քի՝ ճիւմլէսի ինայէթէ իլա հագ օլսա՝ ալլահըն իսմի չէրիֆինի միւչէրրէֆ էտէլէր , պու ճինէթտէն քէնտի իսմի իլէ միւճիւզաթ եւ տիւպ ախէրինէ մէնֆայէթ էտինի՝ մէն էթմէյին տէյու էմր պուլուրտում , զիրա քէնտի ազիմ մէրհամէթինէ մէպնի՝ ճիւմլէսինէ ինայէթ վէ էյլիք էթմէկէ կէլմիշ օլմաղ իլէ , անըն մուհապէթի իչիւն ախէրինէ էյլիք էտէն՝ անէ էթմիշ օլուպ [2] , ազիմ սէվապէ նայիլ օլուր ։ Վէ լուքմն տէկիլ քի ախէրինէ եալընըզ ճիւմանի էյլիք էթմէկէ պօրճլու տըր ինսան , իլլա քի բուհանի էյլիք էտիւպ՝ լէձդա էտինի քեօթիւ ֆէյիլ տէն չէվիրմէկէ տահա զիյատէ պօրճլու օլմաղ իլէ , թէքրար տէր քի՝ էկէր գարնտաշըն սանա խէդա էտ տէր իսէ , սէն՝ վէ օ եալընըզ օլտուղինիզ վագըթ՝ էյլիթ թազիր էյլէ անէ ։ էկէր տիյնէր իսէ , գազանըտըն անի ։ վէ էկէր տիյնէմէզ իսէ , պիր՝ եալաօտ իլէ աստէմ տախի ա՛չ սէնին իլէ ։ զիրա հէր շէյ իլի՝ եալաօտ իւչ շահիտ իլէ իսպաթ օլունուր ։ Վէ էկէր անլէրի տախի տիյնէմէտիկլի հալտե , իւմմիլէր (հէթաանոսք) վէ կէօմրիւկճիւլէր կիսալի օլսուն սանա [3] ։

---

1 Պտռնկի ետ յօ՛հնա և ասէ . վ՛րդ.պտ՝ տէսաք զոճն . որ յանուն քո չևս հանէր՝ և արգել՝ ինա . զի ո՛չ շրջի ըստ մեզ , ասէ ցնո՛ յո՛ . մի՛ արգե՛լէք . վի որ ոչն է ձեր թշնամի , ո՛ի ձեր կողջն է . Ղ.ս.ի . 9 . 49 .

2 Որտ՛հէ ամե արարիք միում յեղբարցս այսոցիկ փոքրկանց՝ ինձ արարիք . Մ՛պ . 25 . 40 .

3 Ե՛թէ մեղիցէ քեզ եղբայր քո՝ երթ յանդ իմանեա զնա՝ յորժամ դու և նա միայն իցէք . Մ՛պ . 18 . 15 . մինչև 17 համարը ։

Digitized by Google

ֆեհմ էլլէ ։ յիսուստա շակիրտ օլմագ րուհանի մուս հապպեթ իւզերինտե գաթրաք գէլմադ իլէ [1] ։ մէքքէյէ տէր օլանէ էմր պույուրտու քի խասմինին իսլահինէ ղայրեթի էտե ։ զերա պիր քիմսէնէ ախէրինին քէտէ րինէ պատի օլսա՝ անտէն ած տիլէմէկէ պօրձլու օլմադ իլէ՝ կիտուպ ած տիլէմէք՝ անէ ֆադիլեթի սայրէ մայուպ՝ ֆեգաթի պօրձունտան խէբսս օլուր ։ անձագ՝ խասմինին թագսիրաթընը ած էտէրէք՝ անըն իսլահի ղայրեթինտե օլմագ ապէմ ֆադիլեթի տիր ։ ֆիամմա՝ խէդա էտինին իսմի լիսանէ կէլմէսին տէյու՝ էվվելա եալըղդ կիտուպ անի ալեահ էտե ։ էկէր իզլամ օլմադ ինէ ։ պիր իքի ատեմ իլէ կիտե ։ վէ եէնէ խաքեաթ գապուլ էթմէդ ինէ ։ քիլիսէյէ յապմագ տե քի րուհանի հիւքիւմտար (առաջնորդ) անե լանեթ վէրիպ ՀԷմայէթտէն իզրաձ էտե ։ թա՛ քի իսլահ նէֆս օլա ։ պու Հիհէթտէն առաքեալլերէ տէր քի պէմինտե քիմի պաղլարսանըզ՝ սէմատե պաղլանա ։ վէ քիմի չեօզդրսէնիզ ։ սէմատե չեօզիլէ [2] ։

Ա՛յագսա՝ կիւնահընտան մինչեւ մէյ օլմայուպ թեօպէ տեմէյէն ։ րուհանի պաղէպ՝ լանեթէ (նզովք բանադրանք) միւսթահագ օլուպ՝ եարսլանմադ վէ չիւրիւ միչ ազա (անդամ) կիպի քէսիլիպ տիշարը աթըլը ։ քի ախէրինէ սըրսաթի էյմէսին ։ Օ՛ էՀԼուն՝ նքի ատեմ պիլ իմթիհադ հէր նե քի ալլահտան տիլէր իսկ՝ թէքմիլ օլա տէյու ։ պահասուս՝ քենտինին տոպտի անլերին մապկնսնեսե հապըր օլաՀալինի վատ էթմէ [3] քի ։ լանեթլի օլան քիմսէնէ ։ մաւսամ քի կիւ

---

1 Յայամ գիտացէն ամենքեան ։ էթէ իմ աշակերտք էք ։ եթէ սիրեիք զիս ։ Յով ։ 13 ։ 35 ։

2 Ասէն ասեմ ձեզ ։ զոր կապիցէք երկրի՝ եղիցի կապեալ յերկինս ։ և զոր արձակիցէք երկրի՝ եղիցի արձակեալ յերկինս ։ Մտթ ։ 18 ։ 18 ։

3 Զի ուր իցեն երկու կամ երիք ժողովեալ յանուն իմ ։ անդ եմ ես ի մէջ նոցա ։ Մտթ ։ 18 ։ 20 ։

Digitized by Google

նահատակութիւնն ձեռնհասութեան իմքնագործ օրհնութիւնը տըր-
տունչը եկեղեցիսեր ձեմփիլեր իրե աւետիս տունուրան
տուսյե իշխագ օրամատրղինի վե աւետիսն ինայեցինա
տէն մահրուս գալոտղինի պիրնաւ թեօպէյե կէնե ։
Յիսուս քի պու միսիլիս քէզամ հոտը իտի , ս վասն
գըճի պետրոս՝ էա սահիպ էկէր գարնատաշըմ պանտա
խեզա հոտը իսե , գաջ քերե այ հոտէյիմ ոնե , թա՛
եէտի տէջայետիք մի տէյու սիւաղ էճտիրկինտե , ձէ
վապ հոտը քի , տէ կիլ եէտի , իլլա քի եէճիմիշ քերե
եէ ոտ ։ ։ Պու ձէվապ իրե տուրուրը քի՝ գարնատաշը
նըն թագաւորաճընը այ էճմէք՝ էօչիս վէ գարար աւ
Թընա տախիլ օլմայուպ՝ չօգ տէջա խեզա էճմիշ օլսա
տախի ; եէնէ այ էճմէք պօրձտըը ։ Օ էձիլտէն Թէմ
սիլ իրե տէր քի՝ պիր վատիշտա քէնտի Թէվապկէրի
իրե մուհասեպե կեօրմէրե օլտուգտե , օն պիր քէսե
ապձե պօրձրու պիր քիմսե իշհար օլուպ՝ հոտայէ դու
քէճի էրմէտիկինտէն , աղասը էմր էճտի քի , անի ա
նըն զեվձինի՝ էվլատըրինի՝ վէ նէսե քի վապ իսե ,
սաթուպ Թահսիլ հոտէրը ։ ուղղուրը սէձոտ գըլա
րագ՝ մօսկէե վէր ձիւմլէսինի հատա հոտկիմ տէյու
նիյատ էճտիկինտե , աղասը մերհամէճ հոտուպ ձիւմ
լե պօրձուտու պաղըշլատը ։

Նապար գըլ պուրատե գիրը օլան մէտեիւնըն քեօճիւ
լեուկինե , գիրա պիր տեղնա նիյատ էճմէկ իլէ՝ օն պին
քէսե պօրձտան խելաս օլուպ , տիշարը չըգատըգտե
գաւփու եօլտաշընրինտեն պիրինի պուրատը՝ քի անտե
եիւզ ղուռուշ ալաձաղը վապ իտի , վէ անդ դուճուպ
պօրձուտու հատա ճէճ տէյու ձէվը հոտը , ս տախի նիյ
աձ պինըե խաբիմայինե տիւշէրէք՝ մէօհնէճ վէր հատա

---

1 Յայնժամ մատեաւս առ նա պետրոս՝ և ասէ . տէր՝ քանիցս ան-
գամ եթէ մեղիցէ ինձ եղբայր իմ՝ և թողից նմա . մինչև ցեօ-
թըն անգամ ։ առէ ցնա յիս . ոչ ասեմ քեզ՝ թէ մինչև ցեօթն
անգամ ։ այլ մինչև ցեօթանասնիցի եօթն ։ Մտթ ։ ԺԸ ։ 21 ։

էտէյիմ տէտի իսէտե ։ ըիզա օլմայուշ մահպուս էթ-
տի անի ։ Թա՛ քի պօրձունու էտա էտե ։ Մէզպուրուն
պու միսիլլիս մէրհամէթսիզլիկինի սայրի գաւիս եօլ-
տաշլերի կէօրտիւքլէրինտե ։ ղայէթ գասամէտ է-
տիւ՝ աղալէրինէ նագլ էտերլեր ։ ՚ս տախի կիւճ-
նիւշ Թէսլիմ էտեր անի խասասլերե ։ Թա՛ քի ՀՀւմ-
լե պօրձունու էտա էտե [1] ։ Իմտի ալլահտան մաղֆի-
րէթ պու լմագ իսՀէյէն հեր վէՀՀ իլե պօրձլու տըը
գարնտաշընըն Թագսիրաթընը ա՛ֆ էթմէկէ ։

Պատե՛հու յիսուս երուսաղէմ կիՀմէք իւզրէ օլտու
իսէտե ։ խաչա ջըգուպ գըյամէ ալաճաղի՝ վէ սէմայէ
յիւրիւճ էտՀէկի վագըթ տախի եագլաշմըշ օլմալ
իլէ ։ միւրատ էտեր քի էվվէլա յորղանընըն գարշը դա-
րաֆընե կիտիւպ՝ անտե օլան ՀեմաէթԹէ վազ էտէ ։
Վէ եօլ իւզերինտե սամարիա նամ մէմլէքէթինն նահ-
եասը՝ պիր քէօյէ ատէմ իրսալ էտեր քի՝ իգԹիզա է-
տէնի վէ գօնագ Հազըը էտէլեր ։ պէլի՝ քէնտի պիր
չէյե միւհԹաճ տէկիլ իտի ։ լագին առաքեալլեր միւհ-
Թաճ իտիլեր ։ Վէ էՀալի անի գաւպուլ էթմէտիկի Հալ-
տե ։ յակօբոս վէ յՀաննէս անե տէրլեր քի՝ միւրատ
էտեր իսէն՝ սեօյէյէյիմ կէօյտէն աԹէշ ինիւպ Հէլլաք
էԹմէն անլերի ։ Վագաա մէզպուրլեր՝ յիսուսուն իզդէ-
Թինի սագլամագ արզուսինտե օլուպ՝ վէ անլըն իսմի ի-
լե նէ քի սեօյլերլեր իսե Հեր Հալ Թէքմիլ օլաճաղընդ
իԹիգաաԹ էԹմէկ իլէ՝ պու միսիլլիս Հէվապ էԹտիկեր
իսէտե ։ իՀրայի մռսլահաԹը էէնե անըն ըէյինէ իՀա-
լե էտերլեր ։ անՀագ՝ յիսուս բուսի օլմայուպ աղաբլար
անլերի ։ Պէլի անի գաւպուլ էԹմէկինլեր չերան Թէք-
տիրէ միւսԹաՀագ իտիլեր ։ Դիւանմա՝ յիսուս տէկիլ քի
ինսանլերինն բուհինի Թէլեդ էԹմէկէ ։ իլլա քի Հեեա

---

1 Վասն այսորիկ նմանեցաւ արքայութիւն երկնից առն Թագա-
ւորի ։ որ կամեցաւ հաշիւ առնուլ ի մէջ ծառայից իւրոց ։
Մտթ ։ 18 ։ 23 ։ մինչև 35 հատոր ։

ՀԹՄԿԿ ԿԷՐՄԻՉ ՕՐՄԱՂ ԻԼԷ ՝ ԱՆԼԵՐԻ ԹԷՔՓԻՐ ՀԹՄԿՅՈ ՀՒԱՊ՝ ԿԻՏԷՐԼԵՐ ՊԱՇՏԱ ՔԵՕՎԿ [1] ՝ ՎՀ ԵՕԼՈՒՍ ԿԻՏԷՐ Ի ՔԷՆ՝ ՊԻՐ ՔԻՄԿՍՆԿ ՅԻՍՈՒՍՈՒՆ ԱՐՏՈՂՈՐԱ ԿԻԹՄԿՔ ԱՐՇՍՒՆԱՏ ՕՐՈՒՊ ՏԷՐ ՔԻ ՝ ԻՂԼԻՆ ՎՀՐ ՀՎՎԷԼՍ ՎԱՐՈՒՊ՝ ՀՅԱԼԻՄ ԻԼԷ ՎԷՏԱԼԷՀԷԻՄ (ՀՐԱՇԱՐԻԼ) [2] ՝ ՅԻՍՈՒՍ ԱՅՆՔ ԻՂԼԻՆ ՎՀՐՄՀՂ ՔԻ ՀՎԼԻՆԿ ԿԻՏԿ ։

ՍԻԱՂ 75 ։

ՅՈ ՆԻՀՁԻՆ ԻՂԼԻՆ ՎԼԷՐՄԻՏԻ ՊԱԼԱՏԻՆ ՄՀԱՔԻՐ ՔԻՄԿՍՆԿՅԿ ՔԻ ՀՎԼԻՆԿ ՎԱՐՈՒՊ ՎԷՏԱԼԷՀԷ ։

ՃՈ. ԱՅԱԼԻ ՎՀ ԱԳՐԱՊԱԼԷՐԻ ԱՆՂՆ ՓԻՔՐԼԻՆԻ ԹԱՂԱԼԻԹ ԷՏԷՐՀՔ ՐՈՒՀԱՆԻ ԹԱՐԻԳԼԵՐՏԷՆ ԱՆԻ ՀՀՎԼԻՐՄՀՍԱԼԻՆԼԷՐ ՏԷՅՈՒ ։ ՆԻՀՁ ՔԻ (ԱԼԹՄՐՀ ՏԷՕՐԹ ՍԻԱԱԼՏԷ ՀՒԼՔՐ ՕԼՏՈՒՂԼ ՄԷՆՎԱԼ ԻԱ ՂՐԷ) ՊԻՐ ՔԻՄԿՍՆԿ՝ ՎԷՏԷՔՐԼԻՆԻ ՏԷՓՆ ՀԹՄԿՀԿ ԻՂԼԻՆ ԻՍԹԷՏԻԿԼԻՆՏԷ, ՊՈՒ ՍՀՊԷՊ ԼԻԼԷ ԱՆՀ ՏԱՒԻԻ ԻՂԼԻՆ ՎՀՐՄԼՏԻ ։ ԻՄՈՒ ՅԻՍՈՒՍ ՀՓՀՆՏԻՔՄՈՒՂԼԻՆ ԱՐՏՈՂՈՐԱ ԿԻԹՄԿՔ ԻՍԹԷՀՀՆ՝ ԻՒՐԱՁ ՀԹՍԿՆ ՓԻՔՐԼԻՆՏՀՆ ՎԷՏԷՐ՝ ՎԱԼԻՏԷ՝ ՂԷՎՀՀԷ՝ ՀՎԼԱՏ ՎՀ ԱԳՐԱՊԱ ՄՈՒՀԱՊԱՊԷԹԻՆԻ ։ ՓԻՀԱԳԻԳԱ ԱՆԼԵՐԻ ՍՀՎՄԿՔ ՝ ՎՀ ՀԿԵՐ ՄԻՈՀԹԱՁ ԻՍԿԼԵՐ՝ ՏԷՍՏԻԿԿԻՐ ՕՐՄԱԳ ԱՕՐՁ ԻՍԷՏԷ ՝ ԱՆԼԵՐԻՆ ՍՀՊԷՊԿՆԷ ՁԱՆՂՐԼ ԹԷԼԷՓ ՀԹՄԿՔ ՆԱՁԵՐԻՔ ՕՐՄԱՂ ԻԼԷ ՝ ՏԷՐ ՔԻ ՀԻՀ ՊԻՐ ՔԻՄՆԷ ՍԱՂ ԱՊԱՆՂ ԴՈՒԹՈՒԱՂ՝ ՄԿԼԷՔԻՈԹ ԻԼԱՀԻՅԷ ԹԱՍԹ ԿԷԼԻՐ ՄԻ ՏԷՅՈՒ ԿԷՐԻ ԱԳՄԱՂ [3] ։ ՎԱԳԱԱ ՆԻՀՁԷ ՔԻ ՀԻՓԹՁԻ՝

---

1 Ի՛ ԵՂԼ Ի՛ ԿԱՒԱՐԵԼ ԱՒՈՒՐՑ ՎԵՐԱՆԱԼՈՑ ՆՈՐԱ՝ ԵՒ ԻՆՔՆ ՁԵՐԵՍՏ ՀԱԱՏԱՏԱՒԱՑ ԵՐԹԱԼ ՅԵՂ՝Մ ։ ԵՒ ԱՒԱՔԵԱՑ ՀՐԵՇՏԱԿԱ ԱՒԱՋԻՔ ԵՐԵՍԱՑ ԻՒՐՑ ՝ ԵՒ ԻՓՐԼ ՀՈԳԱՆ՝ ՄՏԻՆ Ի ԳԻՒՂ ՄԻ ԱՄԱՄԱՐԱ ՑՍՈՑ ԱՒԱՐԱԱՏԵԼ ԻՆՉ ՆՄԱ ՝ ՂՈՒԿ ՝ 9 ՝ 51 ՝ ՄԻՆՉԼ 56 ՀՄՐ ։

2 ԱՍԿ ԵՒ ԱՅԼ ՈՒՆ ՝ ՀՎԼԵՑ ՂԻՆԻ ՔՈ ՇՈՐ ՝ ԲԱՅՑ ՆԱԽ ՀՐԱՄԱՆ ՏՈՒՐ ԻՆՁ ՀՐԱՇԱՐԻԼ Ի՛ ՏԱՆԷ ԻՄՀ ՝ ՂՈՒԿ ՝ 9 ՝ 61 ։

3 ԱՍԿ ՑՆԱՅՅ՝ ՈՂՔ ԱՐԱՆԷ ՂՁԵՒՆ ՁՄԱՃՈՎ՝ ԵՒ ՀԱՅԼԵՑԻ ՅԵՏՍ ։ ԵԹԷ ՅԱՋՈՂԵԱԼ ԼԵՑԷ ԱՐՔԱՅՈՒԹԵԱՆ ՅՑ ՝ ՂՈՒԿ ՝ 9 ՝ 62 ։

Digitized by Google

այնը տեղիա չինիլ սիւրմակէկ պաշկայընձէ , իձրասընկ գատըը մըտըմ տէյու կերուչէ պագմայարագ՝ վաձիս պէրի զիմմէթի օլան էտըմկըճին էտասընկ տայիմա ղայ ընկ էտեր , քենգա յիսուսուն արտըսընդա կիճմակէկ նախ էն էտն՝ ձիամանկ մէկ յատլերին մուհասպէթինի թէրք պէրլէ՝ տայիմա գազիկ՛ի իչկէմկէկ ղայրեթ վէ ձահէթ էտե քի՝ պիլ յոշճիտու պարի իձրասընկ գատըը օլա ։ Ձիսասս քէ սամարիա նահեասընտէ պիր քեօվէ կիճ՝ մէ՛ չ՛ոխ (նիձէ քի եկէմկ՛չ տեօրթ սեասլտե գիրը օլ՝ տու) , անտէչ գալգասագ յորդանանըն գարշը դարագիը՝ նե կէլտիկինտե , ջօգ ձէմաեթ տայիմ արտըսընդա կիճ՝ մէ կ՛ իչէ՝ հզ գատիմ ատեթի իւգրե վատ էտիւգ՝ անլերին ձիւմլէ խատէլէրինի էյի եճատի [1] ։ Պու պատե ձէմաեթ ղայեթ չատ օլտու խետե , փարիսեցիլեր՝ քի տայիմա անե հատետ էտեր իտիլեր , պու տեղիա տա՝ խի անի թէձրիւպե էտերեք՝ հէր տիւրլիւ քէտե սե՝ պէպինե՝ ձայիզ մի տիր քիշիյե ղեվձէսինի պօշամագ տ՛յու սիւսալ էտերլեր [2] , քի անե պէհանե պուլուպ լիսանե կէճիրէլեր ։ Ձիրա՝ եկէր ձայիզ տիր տեսե , ջօգլերի քեօթիւ ֆիյիլ իւգրե օլուպ՝ պու ձէմաեթ վէ սիլե էտերեք՝ գեվձէլերինի իխրաձ եճտիքլերինտե , ձէմաեթին իխթիլայինե պատի թաւիմ էտեր տէյու ա՝ նի լիսանե կէճիրէնձէք իտիլեր ։ վէ եկէր ձայիզ տե՝ կիլ տիր տեսե , մուձահսե մուղայիր տիր տէյձէնէք իտիլեր ։ Մեզալուլերին ֆիքրի յիսուսա մալիսմ օլուպ՝ մովսէս սիզե նէ թէնպիհ եճտի տէյու սիւսալ եճ՝

---

1 Եւ եղև՝ երբէք կատարեաց յի զբանս զայսոսիկ , մոխեցաւ ի գալիլեէ՝ և եկն ի սահմանս հրէաստանի յայնկոյս յորդանանու ։ և գնացին զհետ նորա ժողովուրդք բազումք՝ և բժշկեաց զնոսա անդ ։ Մաթ ։ 19 ։ = Մարկ ։ 10 ։

2 Եւ մատուցեալ առ նա վարիսեցիքն , փորձէին զնա և ասէին . եթէ արժան լցէ առնուլ արձակել զկին իւր ըստ ամ ինա՝ ռու ։ Մաթ ։ 19 ։ 3 ։ = Մարկ ։ 10 ։ 2 ։

տիքտե ։ Ձեվապ ետերլեր քի ։ իթլադ քեաղըտը եաչ զրուպ պօշամաղե եմր եթեմի ։

Գիլհագիգա եահուտիլերին մերհամեթսիզլիկինե նաչ զարեկն ։ զեվձե պօշամաղե մովսես բուխսեթ վերմիշ իտի քի անլերի եօլտիւրմեսինլեր ։ լաքին տեկիլ քի պաշգա սեպեպ իլե ։ իլա քի եաղընըզ ըռաշա քետեր հարեքեթ վագի օլտուղինտե (2 Օբե ։ 24) ։ անձագ մեզգիւր փարիսեցիլեր հիյլելերինտեն նաչե ։ հեր տիւր լիս սեպեպ իլե Ձայիղ մը տըր տեյու սիւալ եթմիլեր ։ Վագտա պու պատե մեզպուրլեր թազերե միւսթահ հագ իտիլեր ։ լաքին յիսուս անլերե թազեր եթմեյ իւպ՝ մովսեսին պու միսիլիս բուխսեթ վերմեսի՝ անլերին մերհամեթսիզլիկինե մեպնի օլտուղինի պեյան եթմ տիքտեն մատե ։ զեվձե պօշամագ՝ ալլահըն եմրինե մռուղուիր օլմադ ինչ սիձիլ ետեր քի ։ զեվձեհինի պօշայուպ՝ պաշգասընը տլան գինա իչլեր ։ Փարիսեցիլեր պու Ձեվապը իչնտիւպ՝ սիւքքիւթ եթմտիլեր իսետե ։ առաքեալլեր պու մատտե հագգընտե եվտե մագիձե թեքրար սիւալ եթմտիքլերինտե ։ պալատե գինը օլտուղի կիտի եր՝ զեվձեհինի պօշայուպ՝ պաշգասընը տլա սա ։ վե նիսա՝ երինտեն այրըլուպ՝ ախերինե վարսա ։ գինա ետեր տեյու թեքրար սապիի եթմտի [1] ։ (նիձե քի ալթմըշ պիր սիւալտե գինը օլտուղի մինալ իւղ րե մռգատտեմ տահի պու խսուսուտե անլերե սեպ լեմիշ իտի) ։ Յիսուսուն պու միսիլիս քեբսահինե նաչ զարեկն տէրլեր քի եր իլե նիսա մապեկնինտե ապեղլե քետեր վար իսե ։ եվենմեմեք եդի տիր ։

Վագտա երկի տիւնեա Յուրնդինե կիրմեք հեր նե մըգտար կիւձ իսետե ։ թեքրի տիւնիա օլմադե տահի

---

1 Եւ ՚ի տան ւսորձեալ աշակերտքն զնոյն հարցին ցնա ։ և ասէ ցնոսա ։ եթէ ոյր արձակեսցէ զկին իւր՝ և արասցէ այլ՝ շնա նայ ։ և կին եթէ ելցէ յառնէ իւրմէ ։ և ելիցէ առն այլում՝ շնայ ։ Մարկ ։ 10 ։ 10 ։

Ջիւմլէսի գատը օլամատըղլընտէն , հէրքէսի քէնտի
ըէյինէ իհալե էտերէք՝ նասիյհէթ վէրիր քի , գուտ՝
ըէթի երէն Թահամիւլ էթսին : Ջիրա պազը հա՝
տըմ վար քի՝ անասըլտէն էդլե Թօղմուշ . պազը տա՝
խի լինանլէրտէն հատըմ օլմուշ . վէ հատըմ տախի վար
քի՝ պա րիզա նէ ֆայնի փայիմալ էտիւպ՝ քէմալի մէր
Թէպե աշդ իլե եալընըզ ալլահա գուլլուգ էթմէք ար
ղուսլնտէ օլարադ սապը էտեր [1] :

Յիսուս պու միսիլլիւ Ջէվապ իւղրէ իբէն՝ պազը քիմէս
նէլեր քէնտի ջօՀուգ էլերինի կէԹիրիլլեր քի՝ անլէրին
իւղերինէ էլ գյուպ օրհնել էտե . վէ լաքին անէ սըզ
լէթ վէրմէսինլեր տէյու աւազեալլեր՝ Թազիր սուրբ
Թի իլե մէզպու ըլէրի մէն էթմէք իսԹէտիքլէրինտէ ,
յիսուս անլէրէ իԹապ էտիւպ տեր քի , մէն էթմէյ
քին . զիրա օ միսիլլիւ օլանլէրինն տիր մէլեքիւԹ ի սե
մավաԹ . վէ անլէրի գուՀաղինէ սլուպ օրհնել էթ
տիքտէն մատե . (եէթմիշ տեօրԹ սիւռալտե զինքը օլ
տուղլի մէնիլա իւզրէ) Թէքրար սիՀիլ էտեր քի , ջօ
Ջուգ միսալի կիւնահսըզ՝ փուգ ձինքիր՝ վէ Թէվաձիւ
օլմայան Ջէննէթի կիտէմէզ [2] :

Յիսուս անտէն ջըգուպ կիԹտիկինտե , ղայէթ տեվ
լէթլիւ պիր տէլիգանլը քիմսանի՝ օ քի նօմստա տէրձ
ալան Թէնպիհլէրինի իՀրասլտե ջօՀուգլուղինտէն այէ՝
րու գուսուբ էթմիշ տէկիլ իտի , լաքին րուհանի Թա՝
րիգլերտե տահա զիյատե քէմալէթ քէսալ էթմէք ար

---

1 Ասէն ցնա աշակերտքն իւր . եԹէ այդպէս ինչ Ճնաս իցէ ընդ այր և ընդ կին , լաւ է չամուսնանալ . Մաթ . 19 . 10 . մինչև 12 համար :

2 Յայնժամ մատուցին առ նա մանկտի . կի ձեռն դիցէ՛ի վե՛րայ նոցա՝ և աղօԹս ոքասցէ . և աշակերտքն նորա սաստէին նոցա : ասէ յի՛ն Թո՛ղլ տուք մանկուտդ՝ և մի արգելուք զդո՛ստ գալ առ իս . զի այդպիսեացդ է արքայուԹիւն երկնից . Մաթ . 19 . 13 : = Մարկ . 10 . 13 . = Ղուկ . 18 . 15 .

Digitized by Google

զեւսինտե ելարեագ , եօշտա անե գարշը չըգուպ՝ վե իզվեե պիրլե տիզ չեօքիւպ՝ նե՛ իշլեյլմ քի հայաթ ի եպէտիյէյե վասըլ օլայըլմտ՛իյու սիւռալ եԹտիքտե , յին սուս անե նազար էտիւպ սեվէր անի , վե Ձեվապ ե տեր քի , սենտեն պիր չէյ նօգսան տըր , եկեր քեմա լեԹե վասըլ օլմագ միւրատ ետեր իսէն , նէն քի վար իսե , սաԹըպ ֆըգարեյե վէր , քի խազինեն սեմա տե օլսուն , վե սալնպի ալուպ կիչ արտըմըշըտա ։

Յիսուսուն պու միսիլլիւ քեչամէրըն անե ազիմ ինայե եԹ իտի , լսքին մեզպուրուն վարիյեԹի չօգ օլտու շինտեն , պախուսուս քի՝ անլերին մու հապսեԹինի գալսինտեն իխրաՋ եԹմեկե ՁեսարեԹ ետեմտիկինե տեն՝ խոշլանմայ՛արագ հիւջն պիրլե կեԹտի ։

Պու պապտե ղայեԹ ուիգաԹ իւզրե ՉեԿմ եյլե քի՝ Ձիսանալ մեվատէրին մու հապսեԹինի գալսինտեն իխ րաՋ նեմեյեն՝ նէ՛ տերեՁե ԹեԿհիքեյե պըրագըր քենե տի Ձանընը ։ ՆիՁե քի մեզքիւր տեհիգանըր՝ բու հանի քեմալեԹ արզուսինտե իքեն , վարիյեԹինե ումուտ եԹմեմի իլե , աղիմ գասեվեԹե կիրինեԹար օլտու ։ ծ եՁիլտեն յիսուս առաքեալլերե տեր քի՝ նէ՞ գատար կիւՋ տիր մալինե ումուտ ետենլերե ՁենննեԹե կիր մեք ։ Պու խուսուստե առաքեալլեր ԹաաՋիւպ եԹ տիլեր իսէտե , ԹեՁքար տեր քի՝ եՁմի փալամարընըն իյնե տեհինինտեն կեՁմեսի գօլայ տըր , նեԹե քի ՁենՁ կին ատեմին ՁենննեԹե կիրմեսի ։ Օ ատեմ առաքեալլեր տահա զիյատե ԹաաՋիւպ ետերեք՝ քիմ գատըր տըր խեյլաս օլմազ տեյու՝ պիրի պիրի իլե սեօյլեՁտիւլերինՁ տե , յէ՛ անլերե պագուպ՝ ինսանըն ինտինտե ծ գասիլե սիզ տիր , էմմա ալլահըն ինտինտե հեր ՁեյՁ միւմքին տիր տեյու սիՁիլ եԹտի քի գաԹի ումուտ օլմասընլեր [1] ։

---

1 ԵՒ ընդ եւանել նը՛ անտի՛ ի՛ Ձանապարհ , ահաւասիկ ոմն մե ծատուն ընԹացեալ ի՛ ծուռն իջանէր . ՄԹ՛ . ,10 . 17 . մինչ չև 27 համար ։ = ՄԹ՛ . 19 . 16 ։ = Ղ՛ . 18 . 18 ։

Digitized by Google

Պու պատճառ զանոնք եթէ քի վարիչքեր սահիպի ալանչ
լերին Ձիւմլէսի Ձէնոնքեին մէՁտիներն մահրում գա-
լըը , իլլա քի վարիչքեի սեպհականէ Ձիամանի սեֆայէ
մէյլ ետերեք՝ քիպիրլէնիւպ վաՁիպէյի զիմմեքեի ալան
ֆազիլէքեի թերըք ետէն : Իմոի՝ մալինքն չօգլուղինէ
շաղ ալմա , իլլա խեվֆ էյլէ քի խեդա եթմէյեսին , զէ-
րա նիՁէ քի ֆագիրլիք , քեզա զէննկինլիք պզիմ թէՁ
բիւպէ տիր ինսանէ : Ֆիլհագիգա՝ ֆազիլէքեի իլէ Ձիա-
մանի տեվլեթին պիր եերտէ իմթիզաՁ եթմեսի հէր
նէ մընդտար կիւՁ խեետե , պիլ լութֆու պարի գա-
պիլսէզ տեկիլ տիր : ՆիՁէ քի Ձիամանի վարիչքեի սա-
հիպի չօգ քիմսենիլէր՝ Ձէննէթի արզուսինտե օլուպ՝
թէվազիւ գալպ իւզրե իՁրայի ֆազիլէքետե գուսուր
եթմէյէրէք՝ տայիմա ալլահըն իդաաթքտե պուլունմա-
լերի իլէ՝ հայաթի էպէտիյե վասըլ օլտուղէր :

Ձիսուս պու դարզ քէլամ սեօյլէր իքէն , պետրոս ա-
նէ սբաւ էտիպ տեր քի՝ էյտե պիզ Ձիւմլեսինի թերըք
պիրլէ սէնին արտընսըրա կէլտիք՝ պիզէ նէ օլաՁաք-
տըը : ՕՀ տախի մահչերը կիւնիւ ազիմ մէՁտ իլէ չերիյ-
աթէ կէլտիկինտե , անլերին քիւրսիւտե օթուրաՁաք-
լերին , վէ տախի քէնտի իսմինէ քիմ քի էվ եախօտ
գարնտաշ գըզ գարնտաշ՝ փէտեր վաւլտե , եախօտ
զէվՁէ՝ էվլատ՝ վէ թարլասընը թերըք եթմիշ իսէ , պու-
տիւնեատե եիւզ գաթ մուգադիզե ալտրգուտն մատե ,
պի նիհայէթ եամիւրե վասըլ օլաՁագլերինի , պաեթու-
սուս քի հեերքեսե՝ քէնտի աշգը մուհապպեթինէ՝ ղայ-
րեթինէ՝ վէ իշլետիկի ֆազիլէքեէ կեօրէ՝ իւՁրեթ վէ
րեՁՁեկինէ սիՁիլ ետիպ տեր քի , նէջէ էվվելքիլեր՝
սօնկրաքի , վէ նէջէ սօնկրաքիլեր՝ էվվելքի օլալէր [1] :
Վագաա՝ բաՀանի քէմալեթէ վասըլ օլմագ արզուսի

---

1 Յայնժամ պատասխանի եւ պետրոս և ասէ ցնա . աւասիկ մեք թողաք զամ և եկաք զկնի քո . արդ զինչ լինիցի մեզ . Մտթ . 19 . 27 . մինչև 30 համար :

Digitized by Google

իւէ քիմի չօձուգլուգ՝ քիմի կէնչլիք՝ վէ քիմի իմեթի-
եարլըգ վազթինտէ ֆազլէթի իշլէմէկէ պաշլար իսէ-
տէ , տէկիլ քի վագթին չօգլուղինէ նազարէն իւձ-
րէթ վէրիլիր , ինչա քի հէրքէսին ղայրէթինէ՝ վէ սըտգ-
իւէ աշգը մուհապպէթինէ կէօրէ [1] : Նիձէ քի պիր քի-
մէնէ իւձրէթ իւէ պաղինէ ամէն դուքմաղէ չըգուպ՝
պաղըսընը վագթի սէհէրտէ , պաղըսընը սաաթ իւչ-
տէ , պաղըսընը ալթընտէ , թօգուզտէ , վէ տաթէ օն
պիրտէ իրսաչ էթտի իսէտէ , ագշամ օլտուգտէ ձիւմ-
լէսինէ պիրէր ղուռուշ կիւնտէլիք վէրիր : Նիձէ քի
փաղար էթմիշ իտի , պախուսուս քի՝ սաաթ օն պիր-
տէ կէլէնլէրին հագգընը ձիւմլէսինտէն էվվէլ վէրտի :
Պէլի՝ մէզպուրլէր կէձ կէլտիլէր , լաքին ագիմ ղայրէթ
վէ մուհապպէթ իւզրէ չալըշարագ՝ էրքէն կէլէնլէր
գատար գուռլուգ էթմիշ օլմաէրի իւէ , անլէր կէպքի՝
վէ անլէրտէն էվվէլ իւձրէթ ալտըլէր :

Պայէթ տէգաթ պիրէյ միւլահաղա էյլէ պուրատէ ,
Փիլհագիգա՝ ալլահ քէնտի ագիմ ինայէթինէ մէպնի՝
ձիւմլէսինի ըուհանի քէմալէթէ տավէթ էտէր քի՝
ձէննէթին մէձտինէ լայըգ օլալէր , անձագ չօգլէրի
պիր վագըթ ֆազլէթէ արզուսինտէ օլուբ իսէտէ ,
հէր վէձհ իւզրէ քէմալի մէրթէպէյէ սատագաթ վէ
աշգ իւէ տայիմա ալլահա գուռլուգ էտէն ազ պուրուն
մաղ իւէ տէր քի՝ տավէթ օլունանլէր չօգ տըր , լաքին
միւնթէխապ (ընտրեալ) օլանլէր ազ տըր [2] : Պուռտան
գաթի նազար , անլէր տաճի քէնտի ֆազլէթէրինէ
քիպիրլէնմէսինլէր տէյու թէմմիլ իւէ թէքրար տէր
քի , պիր չինթձի՝ եահօտ չօպան՝ թաղլատան կէլտի
կինտէ , աղաստ տան թէզ կէչ օթուր տէմէյիւ՝ եմր

---

1 Ըստ առաձին . ձէ ուչ հայի յորքանն , այլ յորպէան :

2 Քանզի նման է արքայութիւն երկնից առն տանուտեառն . որ ել ընդ առաւօտս ՚ի վարձու ոնդիլ մշակս յայգի իւր . Մտթ . 20 . մինչև 16 համար :

եթէ մեզ մի քի գառամ հաշըրլա , եվվելա պէն եչիմ՝ սանկրա սէն , էմր օլտուղի իւզրե մեզպուր իշրա եթ տիքտե , մեկեր անըն զիյատե պիր ֆազիլեթի օլըր մը , պու հիսապ սիզ տախի էմր օլանլերին չիւմլեսինի թեքմիլ եթտիկինիզ հալտե , տէյին քի լեազիմսիզ գուլուզ , հէր նե եթմեք պօրչ իսե անի եթտիք [1] : Պու քելամը պիրան ֆիքիրտէն իթրաճ եթմիյիւք՝ հէր նե մըգտար սատագաճ սիրուե կըզմեթ ետեր իսէն տուխի՝ քիպիրլենմէ , զիրա ինսան տայիմա ալլահա կ՚ա դաաթ եթմեկե պօրչլու օլմաղ լիլե՝ անըն էմրի իւզրե հարեքեթ եթտիքտե , ֆազիլեթլիու սայըլմայուք՝ ֆէ գաճ պօրչտան կեչաս օլուր , զիրա ֆազիլեթլիու ա տեմ ծ տըր քի ալեսկվիյե չիւմլեյե ըաճի օլան թէն պիհլերի պի գուստուր իշրա եթտիքտէն մատե , ալլա հըն մուհամպէթի իչիւն գուտրեթինե կեօրե զիյա տե խայըրըր աճել իչլեյե : Ֆիլհագիգա ալլահըն ինայ եթինե եօչիւ վե գարար օլմատըղինտէն՝ քենտի լուճ ֆունու ինսանլերե պօրչ կիսի վերիուք՝ վե անլերին պօրչունու հէտիյե կիսի գաապուլ եթմեկ իլե [2] , տէ կիլ քի եաղընըզ ֆազիլեթլիու քիմսանէյե , իլա քի պօր չունու ետա էտինե տախի իշրերեթ վերիր իսէտե , պօրչունու ետա էտին քիչի կեօյա հիչ պիր չեյ եթմե միչ հիսապը թեվազիու գուլուզ իւզրե քենտինի լեազի մեսիզ գուլ պէլլեյերեք կիւն պե կիւն զիյատե ֆա զիլեթ արըշուսինտե օլա , քի լուճրեթի տախի թա րադգա պուլսուն :

Պատե հու յիսուա եէթմիչ իբի չակիրտ տախի թախ սիս էտիւպ հանկը մեմլեքեթե վե հանկը քեօվե կի

---

1 Իսկ ում որ չի ձէնը , որ ունէցի զծուացոյ հողագործ , կամ հո վիւ . որ էբրև մոանիցե յագարակէ՝ ասիցե ցնա վաղվաղակի՝ թե անց , բաշմեաց . Ղուխ . 17 . 7 . միմչէ 10 համար :

2 Ըստ աւուածին . որ (ասե) ասյ զընորհս էբրև զսյարտս . ասե նու զսյարտս էբրև զընորհս :

Digitized by Google

տէՀԼէք իսե , անլէրի իքիշէր իքիշէր իրսաչ ետեր քի վարուպ ՀեմաեԹէ վաշ ետելէր • վէ անլէրին ըաւսա դէլէրինե չինՀալըգ վէրիւպ՝ տէյելէր քի մէկէքիւԹ ի իլահիյէ գարիպ տիր • վէ տախի նե վէՀՀ իւզրե հա րեքեԹ եԹեմէք Ձայիզ իսե ԹէնպիհՀ ետիւպ՝ անլէրի գապուչ եԹեմէյենլէրին ԹէքտիրիյէԹինի • վէ գապուչ էտէնլէրին էննայեԹե սեզավէր օլաՁագլէրինի պէյան էտեր • նիՀէ քի (ալեմըշ եՀտի սիւալտե գլիքը օլտու) մուգաատեմ օն իքի առաքեալը վաշ եԹեմէկէ իրսաչ եԹտիկինտե , անլէրե տախի պուս միսիլլիս ԹէնպիհՀ եԹմիշ իտի [1] :

Ա՛Հգքիւր եեԹմիշ իքի չահիրտէր վաշ եԹեմէկէ կիԹտիքլէրինտե , քենտի պիր քեօվէ կիտիւպ՝ անտե մալ Թա նամ պիր նիսա անի էվինե տավլեԹ էտեր (պու քեօվլիւն իսմի եազըլը տէկիլ իսէտե , տէնիլիր քի բե Թանիա իտի անըն իսմի , օ քի երուսաղէմէ գարիպ տիր) • վէ յիսուսուն եանընտե օԹուրուպ անըն լաԹինճ վէ րուՀանի քէլամլէրինի տինլեր իտի • վէ լաքին՝ գըչ գարնտաչը մարիամ տախի կէլիպ յիսուսուն խաքիմայ ինտե օԹուրտուղինտե , գալգուպ կիտեր քի դաամ ԹեՀտարիք էտե , վէ մարիամ գալըր անտե :

ՖիլՀագիգա մարԹա տախի տայիմա յիսուսուն քէլամ էրինի տինլեմէք արզուսլինտե իտի • անՁագ՝ իքրամտե գուսուր օլմասըն տէյու՝ դաամ ԹէՀտարիքինի պաշգա լէրինէ իՀալէ եԹմէյիւպ՝ պիլ նէֆս քենտի խըզմեԹէ մէշղուլ օլուր • պուննտան գաԹի նաշար , իսԹեր քի մարիամ տախի քենտինէ եարտըմ էտե : Ֆիլամմա պիլ լիր քի մարիամ՝ րուՀանի դաամը Թերք էտիւպ՝ Ձիս մանի խըզմեԹէ մէշղուլ օլմագ իսԹեմէղ • օ էՁիլտէն

---

1 Յետ այսորիկ երևեցոյց տէր և այլ ևս ետն-անուան և երկուս • և առաքեաց զնոսա երկուս երկուս առաջի երե- նայն քաղաքս և ՚ի տեղիս , ուր ինքն երԹալոյց էր • Ղուկ • 10 . մինչև 16 համար •

Digitized by Google

նիյաղ պիտւէ յիսուսա տէր քի՝ գըղ գարնտաշըմ պէնի
խըշմէթտե եալընըզ պըրագտը , սեոյլե անե քի պանա
եարտըմ էթսին , յիսուս անըն րիչասընը գապուլ էթ-
մէյիւպ՝ մարթա մարթա՝ սէն գայկը էտիւպ չօգ մշը-
ղուլ օլմուշսըն , անչագ պուրատե Ճիւզի չէյ լեազըմ
տը տէյու թազիր էթտիքտէն մատե , մարիամ քի
Ճիսմանի մէվատէրի թէրք պիրլե ղուհանի քէլամ
տիյնէմէկէ արզու-քէշ օլմուշ իտի , օ միսկիլիւ արզու-
անտէն րէֆ օլմասըն տէյու սիՃիլ էտեր [1] :

Պէլի՝ յիսուսա խզզէթ վէ ինըրամ էթմէք ղայրէթին-
տե օլտու մարթա , լաքին պու պապտե հարէքէթի
Ճիսմանի թարիգ իւզրե օլմադ իլէ թազիր էշիթտի ,
անՃագ մարիամ հէր խուսուստե Ճիսմանի ղայրէրէրի
թէրք էտիւպ եալընըզ ղուհանի քէլամ տիյնէմէկէ
արզու էթտիկինտէն՝ յիսուս անի մէտհ էթտի :

Սիւրէ 76 :

Պալատե մէզքիւր եէթմիշ էքէ շակիրտէրը հէյթանէ տախկ
հիւքմ էտէրէկէն մի իտի :

Ճ· Յտէրէրը քտի : Ջիրա տէկիլ քի եալընըզ թա-
պիաճ իւզրե զուհուր էտէն մարազէրի ինսանլէրտէն
տէգ էտեր իտիլեր , իլլա քի շէյթանլերե տախկ հիւքմ
էտիւպ՝ մէՃնունլերե շիֆալըգ վէրիլըր քտի :
ՆիՃէ քի Ճէմաէթե վազ էտիւպ շազըգ պիրլե աշ-
տեթ էթտիքլերինտե , յիսուսա տէրէրը քի եա՛ սա-
հիպ՝ սէնին իսմինե շէյթանլերը քզաաթ էտէրէրը պի-
զե : Վագաա՝ պու պապտե մէզպահրէրը յիսուսուն
գուտրէթի աշիմլէրինի վէ շէյթանըն ինգրազ պուլ-
տուղինե ղայիթ շազ օլմադ իլէ՝ պու միսկիլիւ Ճէվապ

---

1 Եւ եղև ՝ի գնալն նոցա , և ինքն եմուտ ՝ի գիւղ մի . և կին
ոմն անուն Մարթա՝ ընկալաւ զնա ՝ի տան իւրում . Ղուկ .
10 . 38 , տինչև 42 համար :

Digitized by Google

եթոխլեը ։ անձագ՝ օլմայա քի պու խռւսուստե ղուա
րուբիյեթ փէյտա էտելեը տէյու՝ քիպէրլիք սեպեպինե
չէյթանըն սեմավաթտան տուշնուզ՝ սէրնբուկիւն օլտուա
ղինի պէյան էտերէք՝ անի փայիմալ եթմէկէ թէքըար
հիւքմ վերտի իսէտե ։ տէր քի՝ շէյթանլերին սէզե իյ
դաաթ եթոխլինե շաղ օլմայըն ։ իլլա քի իսմինըզնի սէ
մավաթտե տէրձ օլտուղինե շաղ օլուն (մատամ քի՝
ախերինե մէնֆայեթ օլուն տէյու ։ քեօթիւ քիմսե
նէլերէ տաքի պաղէն միւձիւզաթ գուվվեթէ վերի
լեր ։ պու խռւսուստե տեօրտիւնձիւ տէհրին իկերմի
իւչ սիւալինե տաքի նաղար օլուննա) ։

Յնսուս քէնտի շակիրտլերինե մէզքիւր քեշմիկլերի
սեօյլետիքտե ։ մէմնուն օլուր փէտերուլլահտան՝ քի
պու հսրարը ալեմլերտէն կիզլեյիւզ սաղլըգրէ ։ եանի
թէվազիւ գալսլ՝ սապի չօձուգ միսիլլիս փաղ ֆիքիր
շակիրտլերինե աշիքեար եթտի ։ Պախուստուս քի սուրբ
երրորդութիւնուն խորհուրդունու մուայեան էտիւզ՝
մուԹլու վերիր անլերե ։ զնրա չօգ փեյղամպերլեր վէ
փատիշահլեր՝ անլերին կեօրտիւքլերինի կեօրմէկէ ։ վէ
իշիթտիքլերինի իշիթմէկէ արզու քեշ օլտուլեր խսհ
տե ։ գատըր օլամատըլեր [1] ։

Յնսուս պու միսիլլիս քեչլամ իւզրե իքեն ։ հրկե նօմօս
(օրինական) պիր քիմսենե՝ անի թէչրիւպե ետերէք ։
նե իշլեյիմ՝ քի էպէտի հայաթե մալիք օլայըմ տէյու
սիւալ եթոխլինտե ։ Ձեվապ էտեր քի նօմուստա նե՞
եաղըլը տըր ։ վե նիձէ օգուրսուն ։ օ տաքի՝ սեմվէնի
աէնին սահիպ ալլահընը պիւթիւն գալպինտեն՝ պիւ
թիւն նէֆսինտեն՝ պիւթիւն գուվվեթինտեն՝ վե պիւ
թիւն ֆիքրինտեն ։ վե բէֆիկինի քենտին կիպի տէյու

---

1 Դաբձան եօթանասուն և եղիուքն լանդուեթամբ և ասեն ։ տէր՝ և դևք հնազանդին մեզ յանուն քո ։ և ասէ ցնոսա ։ տեսանէի զսատանայ անկեալ յերկնից իբրև զվայրկեան ։ Ղ։ի։ 10 ։ 17 ։ մինչև 24 համար ։

Digitized by Google

Թագրիր եթոխքտե , տեր քի Ճէվապըն սահին տիր , ան իՃրա էլէ քի եպէտի հայուԹէ մալիք օլասըն ։ Վե լաքին պոռ պապտե մեզպուր քենտինի սալին կեօղ տերմեք միւրատ եԹմեկ իլե ; տեր քի քիմ տիր պե նիմ ըեֆիկիմ։ Ջիրա ըեֆիկինի վիւՃուտին կիպի սեվ տէյու՝ նօմօտա տերՃ օլան սիՃիլե , չօգէրի եալընըզ քենտի Ճինալերինին՝ վե տօսԹերինին հագընտե անկ լար խոլեր ։ Ֆիամմա չիւնքի Ճիւմլէ սիտե ալլահըն մախլուգի վե գուլու տըր ։ հեր քիմ վե հանկը միլ լեԹ օլսա ըեֆիգ անըլուպ՝ անլերի սեվմեք վե միւհ ԹաՃ օլտուգլերինտե , եարտըմ վե մերհամեԹ եԹ մեք՝ հերքեսե վաՃիպէյի գլնմեմեք օլմազ իլե , յիտուա տեր քի՝ պիր քիմսանէ երուսաղէմտէն էրիհովա Ւներ ինչէն , հարամիլեր անի սօյուպ՝ ղայեԹ եարալատըլեր , վե էօլիւմ հիյլեթինտե պըրագուպ կիԹոխլեր ։

Պատերհու անտէն պիր քահանայ կէչիւպ կեօրտիւ իս տէտ , միւհիւմմ եԹմեմտի (ջանդ առնել) , քեզա պիր գէտացի օ մահալե կէլիւպ՝ օ տաԽի իղմաՃ եԹ տի ։ պատերհու սամարիայը պիր քիմսանէ անի կեօր տիւքտե , մերհամեԹ էտիւպ՝ վե եարալերինե գիյԹ վե չերապ գօյուպ սարտըգտեն մատե , անի քենտի այինէլինին իւզերինե գօր ։ վե պիր քանէ կեօՃիւբիւպ Թինաը էտեր ։ վե երԹեսի կիւնիւ անտէն կիԹոխլինը տե , քանընՃըմե իքի գուդուշ վերիւպ տեր քի՝ իլաՃ էԹ պուննա , նէ քի մասրաՃ էտեր իսկեն , օ պիր կէ լիչիմտե վերիրիմ։ Յիտուա պու Թեմսիլի սեօյլետիքտեն սօնկրա , պալատե գիքը օլան երկրի նօմօտա սիւռ էտեր քի՝ մեգքիւը իւչ քիմսանէնին հանկըսընը ըեֆիկ վե գարիպ սայարսըն հարեմի երկինե տիւշենե , օ տա խի քիմ քի անե մերհամեԹ եԹտի իսե տեոտիկինտե ։ Ճէվապ էտեր քի , կիԹ սէն տախի անըն կիսպի էլլե [1] ։

---

1 Ըստ օրինական՝ վորձէր գնաս և սատր . վ՛րէշտա , գինչ գործեցեր գէ գիվեռնա յաւիտենական ժՃնգեցից . Ղուկ . 10 . 25 . մինչև 37 համ ։

Digitized by Google

Ա՛ծպէիւր Թէմամել բուհանի մէֆիհուա՛ իւպրէ՝ ինսանքը շէյթան իղվասը իւե կիւնահ տիւշիւպ դրախտաան ինդրաչ օլտուղը ։ Ինքն նամասուն գուվվէթի իւե խե՛ լաս օլամայուպ՝ ետ իւզէրինտե նօլիւմ հէյէթի պայէթ սեզիլ հալ իւզրե գալտըղը ։ Վե յիսուս ֆենտիմիզին կէլիւպ քէնոի ազիմ մերհամէթինէ մէպնի անի կիւնահտան խէլաս եթմէկի պէյանինտե տիր ։

Պալատե զիքը օլտուղը ան՛վալ իւզրե՝ հէմիշ իքի շահկըտղը քի չէմահէթ վազ ետիւպ ավտի եթմէ՛ լեը ։ Յիսուս առէի անէրին վազ եթմէկի մահալլերին վարուպ՝ շէհիրլերտե վե գաբէյլերտե վազ ետէրէք եուսաղէմ կէլմէլի օլտու[1] ։ զիրա խաչը չզգաշաք վազգի եապշըշըլըիսա ։ Վե հեր ներկէյ քի կիթան ։ պայեթ քիւլլէյհէլե չէմահէթ տուխի անըն վազկնէ տէյ՝ նէմէք արզուսե իւե պիրի պէրլինի փայէմալ եթմէ՛ք տէ՛ չէհեսինե տէկկին կէլիւպ չէմ օլտուգլերինտե ։ շաա՛ կիրտլերինէ տեր քի՝ փարէսեցիլերին միւրայե հարցա՛ ղեթլերինտէն ինհէրատ ետիւպ՝ անէրին ֆէյլինէ մէյլ եթմէկին ։ զիրա վազգը օլա քի՝ անէրին կէզլե միւ՛ ըայիւլկի զահերե չզգուպ ըէզիլ օլտեր ։ Վե սէզլե ֆա՛ զիլեթէյնիզ մուայեան օլա ։ ՚ ե՛չքիտէն պուրատե մա՛ ֆիչէ նե քի իշիտիրսենիզ՝ պի խէվի ալե՛ պէշիքտաշ քտան ։ Ֆիլհագիգա՝ կերեկ քեօփիւ վե կերեկ եյլե՛ քիմսեանէլերին հարեքէթի գապիլ քի պու տիւննետե ազիզ վազգը կէզլե գալա ։ Վե լաքին Հիւմէյսինին ֆէյ՛ լի ալահա մալիւմ օլմազ իւէ՝ նիհայէթ զահերե չզգ՛ պար ։ պախտուսուս մահչեր կիւնէնտե ։ Վե տախի ա՛ ուտեքտալեր սուրբ ասեետարանը վազ եթմէլէրինտե ։ եահուտիլերին վե փուքփէրեօմլերին էլինտէն կէօռ՛ կեօն ապապ վե սըղ ընթը չէքէչէք օլմալերի իւե Թէք՛ տար տեր քի ՝ խէվի եթմէյին անլէ բուէն ։ զիրա անլեը

---

1 Ն՛ հղյեր (յա՛) ընդ քաղաքս և ընդ գիւղս՝ ուսուցանէր ։ և Հանապարհ արաքեալ յերուսաղէմ ։ Ղուկ ։ 13 ։ 22 ։

Digitized by Google

ֆինգաթի սիզին թէնթինիզի հօլտիւրիւպ՝ ոնտէն գիյասէթ պիւր շէյ էթմէկէ գատըր օլամազդըր ։ իլլա ալլահտան քեմվի էտին՝ քի ինսանըն թէնինի հօլտիւրտուքտէն մատե ։ Ճանընըզ տուխի ոխդրէթտէ Ճէհհէննէմին սեզի իւնմէզ նարինկ աթմազէ գատըր ոզը ։

Վագաս՝ էղնյէթտէն վէ հօլումտէն քեմվի էթմէք գապիաթտէն իսէտ ՝ ալլահըն ուղրունէ գուհուր էտէն ապազտան վէ հօլումտէն քեմվի էթմէյէլեր տէյ ոզ՝ ապէլ ինքի ագէջէյ սաթըլան սերջէք հավրուսունուն պիրի՝ ալլահըն ինտինտէ ունուտտուրմատըդի հիսապ ՝ տեր քի սիզին պուշընըզըն Ճիւմլե գըլտըրը սայըլմըշ շտըր ։ Պու Ճէվապ ինսանըն ֆիքրինտէն վէ գալպինտէն կէչէն մէշվէրթլէրին հագգընտէ ան կալընըր ՝ մատամ քի անլերին Ճիւմլեսի ալլահըն մահիմի օլմազ խլե ՝ անի կեօրէ սեվապ հաքտա ազապ վերիլէք ինսանէ ։ ՆիՃէ քի յէ քենտի ուղրունէ պիւր ընգա իսքէնտէչէյ թահամմիւլ էտինլերին՝ Ճէննէթթէ վասըլ օլաՃագլերին՝ թահամմիւլ էթմէյիպ ինքաար էտինլերին՝ Ճէհհէննէմէ կիտէՃէկլերին ։ պախտուտա քրիստոնեական աբէ հաւատը ըուհ իլ գուտուսուն գուվվէթի իլե զահիր վէ ասպիթ օլտուղունէ այինայէն ՝ անի ինքաար էտինլեր՝ ըուհ իլ գուտուսա մուղայիր քիւֆը էթմիշ օլուպ՝ մաղֆիրէթէ նայէգա օլա տէյու սիՃէիլ էթտի ։

Ա՛լ-Ինքիւրի իմանլերին ղաղէպինի պէյան էթտիքտէն սօնռկրա ՝ առալքանալլերի վէ Ճիւմլէ հաւատացեալլարա թէբլըղ ումուտ վէրիը քի՝ հաւատը ուղրունէ քէնտիլերինի՝ Ճէմաէթ վէ զամինէտան հուզուրինէ կեօթիւրտիւքլերինտէ ՝ նէ սեօյլէյէ լիմ տէյու տիւշինիւրսէ գայտ էթմէսինլեր ։ զիքրա պու պապտե նէ սեօյլէմէք իդ թիզա էտեր իսէ ըուհ իլ գուտուս քենտիլերինէ էօվրետուր [1] ՝ պու հաւաստան սալմըշ էէտի սիւայլ տալխինադար էլլե

1 Որովհետև հոգի բնությունն է ուղղվելու, միշտ կոխել գլխովանս ։ Ղուշ ։ 12 մինչև 12 համար ։

Digitized by Google

Յիսուս զայն ըսելէն ետքը ելաւ անկէ ու գնաց Գալիլեա
ծովուն քովը, ու լերան վրայ նստաւ հոն։ Եւ բազմութիւն
մեծ անոր եկաւ, ունենալով իրենց հետ կաղ, կոյր, համր,
նուաղկոտ ու շատ ուրիշներ, եւ զանոնք դրին Յիսուսի
ոտքերուն առջեւ, ու զանոնք բժշկեց։ Այնպէս որ բազմու-
թիւնը զարմացաւ, երբ տեսաւ համրերը խօսելով, նուա-
ղկոտները առողջացած, կաղերը քալելով, կոյրերը տես-
նելով, ու փառաւորեցին Իսրայէլի Աստուածը։ Յիսուս
իր աշակերտները մօտ կանչելով ըսաւ. Ես կը գթամ
բազմութեան վրայ, որովհետեւ արդէն երեք օր կը մնան
ինծի հետ, ու բան մը չունին որ ուտեն. ու անօթի ար-
ձակել չեմ ուզեր զանոնք, որպէս զի գուցէ ճամբան
նուաղին։ Աշակերտները անոր ըսին. Ուրկէ՞ մենք այս-
տեղ անապատին մէջ այնքան հաց պիտի գտնենք, որ
այսքան մեծ բազմութիւն մը յագեցնենք։ Յիսուս ալ
անոնց ըսաւ. Քանի՞ հաց ունիք։ Անոնք ալ ըսին. Եօթը
հաց ու քանի մը ձուկ։ Ան ալ հրամայեց որ բազմու-
թիւնը գետնի վրայ նստին։ Ու առնելով եօթը հացերը
եւ ձուկերը, գոհութիւն մատուցանելով՝ բեկաւ ու տուաւ
իր աշակերտներուն, եւ աշակերտները՝ բազմութեան։
Ամենքն ալ կերան ու յագեցան, ու վերցուցին իրենց
մնացած կտորներէն եօթը զամբիւղ լեցուն։ Եւ կերակ-
րողները եղան չորս հազար այր, բացի կիներէ ու ման-
կանցմէ։ Ապա արձակեց զբազմութիւնը, ու նաւ մտաւ
եւ եկաւ Մագադանի սահմանները։ Փարիսեցիներ ու
Սադուկեցիներ եկան, եւ փորձելով՝ խնդրեցին որ երկ-
նքէն նշան մը ցուցնէ իրենց։ Ան ալ պատասխանելով
ըսաւ անոնց. Երեկոյին կ՚ըսէք. Պայծառ պիտի ըլլայ,
որովհետեւ կարմրագոյն է երկինքը։ Ու առտուն. Այսօր
ձմրան պիտի ըլլայ, որովհետեւ կարմրագոյն է երկինքը
ամպամած։ Կեղծաւորներ, գիտէք դատել երկինքին
երեսը, բայց ժամանակներուն նշանները չէք կրնար
դատել։ Չար ու շնացող ազգը նշան կը խնդրէ, եւ նշան
պիտի չտրուի անոր, բայց միայն Յովնան մարգարէին
նշանը։ Ու զանոնք թողլով՝ գնաց։ Աշակերտները
երբ միւս կողմը անցան, մոռցեր էին հաց առնել։ Յի-
սուս ալ ըսաւ անոնց. Տեսէք ու զգուշացէք Փարիսե-
ցիներուն ու Սադուկեցիներուն խմորէն։ Անոնք ալ
իրենց մէջ կը խորհէին՝ ըսելով. Հաց չենք առած։
Յիսուս գիտնալով՝ ըսաւ. Ո՛վ դուք սակաւահաւատ-
ներ, իրարու մէջ կը խորհիք թէ հաց չունիք։ Դեռ չե՞
հասկնար ու չե՞ք յիշեր հինգ հացերը հինգ հազարին
համար, եւ քանի՞ զամբիւղ առիք։ Եւ ոչ եօթը հացերը
չորս հազարին համար, եւ քանի՞ զամբիւղ առիք։ Ինչ-
պէ՞ս չհասկցաք թէ ոչ հացին համար ըսի ձեզի զգու-
շանալ Փարիսեցիներուն ու Սադուկեցիներուն խմո-
րէն։ Ապա հասկցան թէ հացին խմորէն չըսաւ զգու-
շանալ, այլ Փարիսեցիներուն ու Սադուկեցիներուն
ուսուցումէն։ [1] Ու գալով Կեսարիա Փիլիպպոսի գա-
ւառները, հարցուց իր աշակերտներուն՝ ըսելով. Մար-
դիկ զիս ո՞վ կ՚ըսեն որ է Մարդու Որդին։ Անոնք ալ
ըսին. Ոմանք՝ Յովհաննէս Մկրտիչ, ուրիշներ՝ Եղիա,
ոմանք ալ՝ Երեմիա կամ մարգարէներէն մէկը։ [2]

---

1 Ասէ մի՛ ժողովրդենէն ցնա. վարդապետ. ասա ցեղբայր իմ, բաժանել ընդ իս ժառանգութիւն. Ղուկ. 12. 13. մինչև 15 համր։

2 Խօսեցաւ առ նոսա գաւառակ մի (յայն), և ասէ. առն ուրուք մեծատան եւտուն անդք ծաղմամբ ասացմանս ։ և խորհէր ի միտս իւր և ասէր. զի՞ գործեցից. Ղուկ. 12. 16. մինչև 19 համար։

մանկ մէվատներին Յիւմհէսի անձ արդիւնք սայլեալ [2] ։
Քէն մէչու ու աալիանուերընէ արդուածդէշ ելմաղ իւն ։ Չէ՞
ևաս գայլեսկնտէն ազատ սագլայարուածը՝ ֆեֆտա Չէկննէ
գինկ պէյան էջուտ դի ։ հերէկս գնեսու ֆէկդրինի տուն
երբին հագգընտէ տանկէ գայլէ էմմէգ Չայիզ ելմաուդ
կի ճէն էթափքտէն մատէ ։ գայէթ էգմիքազալը ալ վատ
տուալենկ պիլիր ։ Պու պապտէ արմիյէ մալ Չէմ էմճ
մէկ էյիտիրսէ էկէրնէգ ։ գէքտ անկերթն սիզէ լճաղեալը օլ
Հէն էտէր ։ տահա նկ գատատր գնյատե սիզի պէսքեսե
մէ էյիտիրսէ էկէրնէգ ։ գէքտ անկերթն սիզէ լճաղեալը օլ
մէ էհէնգէլերրն հեռնանկեսն.ընկ իւն տոնատատուալ միւգէդ
ամ մէ էսվատ տանկէ վէրին ։ Օ՛ գէ գուշերկ պէսկեք ։
ագատեմ տիրկեք ։ ալլահ անկերն հատաճատը խսե ։ դատ
ը՛ն ։ գէքտա Չան մէ թէն՝ գէ գատատոան մէ էսվատտան
լեթքնե տէր գէ՝ հեմգէ մէ էտվատ գայկեսկնտե ելմաղ
գիմ հատատգատերգ տալը ։ օ գէՉիլտէն յիտտա Չանկիրտա ՝
ակիեսե իւն մալ տարգուածնտե ելատաք գէյլեն էթմէգ ե
Ֆիհատգէգտա ալլահա ուտաուտ էթմէկյէալ հէդէնմէգ մէ
հատերը էթմիւերինկ քիմմգ գատատՉագ տալը [1] ։
կէՉէք քուհինկ սէնտէն մատերտալ էթմեգերը հէդէգ ։
տե ելմաղ իւն ալլահ ասնե տեր գէ ՝ ևս ատհատգ՝ ագու
ֆիատգատ ինսատնքն մէ Ֆատէգ մէ հայտէգ ատերհէն ճէնկ
նեգյէալ իւն՝ Չագ գատատ ատգագտատգինտե ելտատ ։
Ճէգյէալ իւն՝ Չագ գատատ ատգագտատգինտե ելտատ ։
լուգինկ նատատքէն՝ էօք մատգը մատուտե հալ իւգեք
նե մախտատ էթմեսե ։ ատախտատատ գէ վատրկյէնկեն էօգ
քէն գայէգ գամակ ելմաղ իւն՝ Չէնատէ մալինկ գէնտե
ըէյե վէրիւգ՝ գատատվէթտեն էհէլատ ելմաղէ ։ մէ լատ
վիկլ գատտը իտե լճատգիմեսքնտեն գիյատեսքնկ Ֆէգտա
ջօգատնէՉ ։ գատատվէթտեն տախէ թատատգատ տրուլտատ ։
Ֆատգէգ մ՛ մէգգտրուտուն օհՖիլ հալինտեն ։ գիրտա մալկ

---

1 Ատե յնա ՚ա՚ ։ ա՛նգա ։ յայտ գէյնէրկ գոգեգ ՚կ՚ գէն ՚կ՚ էտ
պ՛ինչէյեն ։ խոկ զոր գատատատատեգեն՝ ՚ա՚ լինեյ ։ Ղու։ 12.20։

2 Ատե յատէգերատն իւր (յա՛) ։ վէ՛ ատյոգոկ ատեմ ձէգ՝ մ՛ հոգատ
ընդ ագատ՝ Թե վինչ ուատեյհգ ։ Ղու։ 12.22 ։ պինչև յէ հատատ։

Վասպուռական Հիշատակարանի տպագրութեան ծրագրին մասին

Հանդէս մատենական՝ ուր պիտի հրատարակուին հին ձեռագիր հայերէն մատենագրութեանց նոր գիւտեր, կամ նշանաւոր հին գրուածներու նոր տպագրութիւններ, ծրագրած էր Վասպուռական Հիշատակարանը հրատարակել։ Ասոր համար ալ ամբողջ տարի մը առաջ ամէն կողմ տարածուած էր ծրագրի մը տպագրութիւնը, որ ցոյց կու տար թէ ինչ ձեւով պիտի հրատարակուէր Հիշատակարանը։ Ծրագրին մէջ ըսուած էր թէ Հիշատակարանը պիտի տպուէր Վենետիկ, Վիեննա կամ Պոլիս, ամէն տարի մէկ հատոր, որ պիտի ունենար 30 մինչեւ 40 տպագրական մեծ թերթ։ Ասոր համար ալ տարեկան բաժանորդագինը պիտի ըլլար 15 ֆրանք կամ 12 շիլինկ։ Ծրագրին մէջ ըսուած էր նաեւ թէ Հիշատակարանին մէջ պիտի տպուէին Վասպուռականի մէջ գտնուած հին ձեռագրներու ցանկերը, ինչպէս նաեւ հին ձեռագրներու մասին ուրիշ տեղեկութիւններ։ Ասոնցմէ զատ պիտի տպուէին նաեւ Վասպուռականի մէջ գտնուած հին արձանագրութիւնները, որոնք մինչեւ հիմա ոչ ոք հրատարակած է։ Ասոնցմէ զատ պիտի տպուէին նաեւ Վասպուռականի մէջ գտնուած

ընուագ՝ եօլտուկինատե պէ նիհայէթ ասխումանի՛ չաղվըղնե
չայինթե օլուր։ Պոե պապտե գայէթ տիգաթ պէթլե
խեվճ էյլե, քի եօլում կէլիւպ սենի թէտարքսէղ
պուլմասըն։ Մատամ քի խըրսըղ կիպի կէլիր։
Վագաա՝ խըրսըղըն նէ վագըթ կէլէչէկի եվ սահիպի-
նէ մալիւմ օլսա, ուչանըղ տուբուպ եվինի սոյտուբ-
մազ, իմոի կէր ախրէթաե չազ օլմագ իսթէգե խէն,
գուարէթինե կեօրե ֆազիլէթ իշէյէթէգ տայիմա ըուչ
հանի թէտարիք իւզրե օլ, զերա նէ վագըթ եօլէչէկ,
կին սանա մալիւմ տէգիլ տիր[1]։

Պալատե զիքր օլտուղի մէնզիլ իւզրե՝ յիսուս քի թէմ-
փիլ իլե նասիյհէթ վէ թէնպիհ էտեր իսի, պու թեմ
սիլի եալընղըզ զիհզե եախօտ չիւմլեսինէ՞ մի սեօյլէտին
տէյու պետրոս անե սիւալ եթտի։ Ֆիլվագի պու թէն
պի հլերին չիւմլեյե ըամձի օլտուղի աշիքեար իսէտե,
առաքեալլեր վե չէմահէթին իտարէսինե թային օլան
լեր՝ թարիգի ֆազիլեթտե ախերինտէն զիյատե քեմի
լեթ քեսուլ էտերեք՝ զիյրի տեսթէրինտե պու լուսանդէ
քի հիւանթե թերթիյով իւզրե իտարէ էթմէկե պօրձ-
լու օլմադ լիւ, յիսուս անլերի պէնկզետիր ատտրգանե
վե աւիմ վերիվեարէ, քի վագթինտե չիւմլեսինէ զա-
ամ վերե տէյու աղատը անի քենտի չինթիւկինին իւ-
պէրինե նատըր թային եթտի։ Մուհլու վերիր ո միսիր-
լիս վէրիվեարէ քի՝ եմի օլտուղի մէնզիլ իւզրե իչրա
էտեր, զերա ադատը կէլտիկինտե, անի չիւմլե վարդի
եթինին իւզերինե հիւքիւմտար նասդ եթտե կերեք,
ֆիւսմա՝ էկեք ադամ կէչ կէլիր տէյու՝ քիպէրլիկե վե

---

[1] Մի՛ երկնչիր հօտ փոքրիկ, զի հաճեցաւ հայր ձեր տալ ձեզ զարքայութիւն։ վաճառեցէք զինչս ձեր, և տուէք զողորմութիւն։ և արարէք ձեզ քսակս աւանձ հնանալոյ, գանձ անսպառ յերկինս, ուր իւ գող մերձենայ, և իւ ցեց ապականէ։ զի ուր գանձն ձեր է, անդ և սիրտք ձեր եսիցին։ Ղուկ. 12. 32. մինչև 40 համար։

ղատատարքեղ գաւառէմ պատատրաք խըղմեթքեարքերի վէր
խալայըգերքի տեօվիւպ՝ վէ հէյլիպ իչիպ սերխօշլիկ
եիպ թուքսա , մէմուր եիմէտքիի վագըճ ափան-
սըզ աղաստը իչելիպ՝ ան՝ ի միսիլլեր չետիտ ղազեպ իլե
թէքտիր էտեր , ան՝ քի իմանսըզներ միւսթահաք տըր :
Փիլհագիգա՝ քիշի քենտի աղատըն եմրինի պիլիպ՝
գուսուբ եիմէ՝ , ղայիթ աղըր օլուր անքն ղազիպ ,
պիլմէյին՝ եկեր գուսուբ եիմէ տուխի , հափիճ ղա-
զեպ վէրիլիր անի , զիրա քիմ չօգ վէրիլսի իսէ , ան՝
ուն չօգ մանճլուպ օլուննուր [1] :

Պու պատատ ղայիթ խօշճա միւսհաղա եիմպինլեր
բուհանի՝ վէ Ճինսանի խուսուսլերտի եկա մերթէ-
պէյէ վահըմ օլուպ՝ պաշգաւլերինին իւզերինէ հիւքմ
էտինլեր , մաճամ քի հէրքէս քենտի իլմինէ՝ վարիյէ
թինէ՝ վէ պիւյիւքլիւկինէ կէօրէ՝ հուզուրի հօգ տիր
վանքտտ ՃԷվապ վէրմէկե պօղՃու տըր :

Ինսաւս պատատ զինքր օլանլերի ատաքսօլլերի վէ ՃԷ-
մաէթէ Թաւիմ էտեր ինքն՝ պաղըլերի հէյլիպ գաւրինաղ
լըերինի հադգընտ նագար եիմսիլեր ան՝ քի պիղատոս
անլերին գանընը գուրպաններինէ գադըր շտըրտը [2] : զի-
նա ՛ վագըմլերտե մէզգիւր գաւրինաղլեր նըուսաղե-
մի կէյլիպ ասՃաղտա գուրպան էտեր ինքն , պիղատ՝
տոս անլերի գաթիլ եիմսիկինտե , մէզպաուրլերին գա-
նը քենտիքլերի գուրպանըն գանընա գադըշմըշ իտի :

---

1 Ասէ պիետրոս . Ոչ՝ աւա մեզ աստուածը զատակէտ ջոյլ՝ Թէ առ
ամենեսեան , և ասէ ան՝ . ոյլ ինչ Հաւատացիմ տնտես և ի-
մասատուն . զոր կացոյց ան՝ իւր ի վերայ գերդաստանի իւրոյ՝
տալ ի ժամու զկերակուրս , էթանէ ինչ ծառային այնմիկ՝
զոր ներհալ տեր իւր գտանիցէ արարեալ այնպէս . Ղուկ .
12 . 41 . ինչպէս 48 համար :

2 Ընկեր ոմանք ի նմին ժամանակի . և ոտատէ՛ցին նմա վասն գա-
լիլեացւոցն . որոց զարիւնն պիղատոս խառնեաց ընդ զոհս
նոցա . Ղուկ . 13 :

Digitized by Google

պէլեատոս նիշէան եօսէբեան պալատակ մէջբերէր գալիլեացիները ։

ԾԲ. Պաղեստինի հիւսիսային մասերը հնորոշէին իրենց նուսուցմունքի եւ գործունէութեան համար ։ Օ՛ հՀելտէն պիղատոսեան այս դարուն նահանգի հարկերեքերկրի յիսուսա նազովրեցի հետեւորդներ եւ հրէից խօշտանգեալ էին ։ անոնք հնորոշէին գամալիէլեան ։ Գամալիէլի տանէն զանոնք էտեր քի՝ հինաւանդներն սեպհական եւ թեքտիրը ուսուցեր [1] ։ մէկ լաթին քենտիներուն տանէն հինաւանդները ամրագրելու իրենց տեղը քի՝ Հնումները ի գործադրելու ջանային հեմէյին՝ քի ։ միսիւլիւ սերտենհամ էնքտիները , իրենց քի Թեօպէ իսթիղեար հեմէզսէնիզ ։ Հիւմէնիզտէ անլեր կիսպէ Թեղէն օլուրսունուզ ։ Տիսուս պաե Հեվապ իրէ մեզպուրներին Թեօպէյէ տավեթ եթեան իսետե ։ օ հանալէզտե երուսաղէմեն սերվամ տենիզէն մահալին գուրեսի եզգըլուզ՝ ալիրնաա օն սէքիզ ատամ էօլմիւշ ամադ իրէ ։ Թէքրար տէր քի՝ Հիւմէզ երուսաղէմ էհա լեսինտեն գելյատե կիւնահդեար զանն եթեմիզին անլէրի ։ իրէ քի Թեօպէ իսթիղեար եթեմիզսէնիզ Հիւմանլէնիզ անլեր կիսպէ Թեղէն օլուրսունուզ [2] ։

Պու պատպոե ղայէթ խէվի եթեսինլեր իսլահի նէգեա օլմայանլեր ։ զերա նիՀէ քի աւլահ մերհամեթլիւ օլմադ իրէ՝ սապր ետիւզ էիւնահդեարը տէրհալ Թեքտիր եթմէզ ։ քէզա՝ ատաւէթլիւ օլմադ իրէ Թեօպէ իսթիղեարտ կիւլմէյենի Հեր հալ Թեքտիր ետեր ։ ՆէՀէ քի յիսուս պու փիլիքր իւզրե Թեմմիլ տաքի սեօյլեր քի ։ պիր քիմսենե ք՛ուռան պաղընտա ինձիր ա՝

---

1 Որպէս գրե Հինաւտիս վարդապետն Ի մեկնութ զուակասու ։

2 Պատասխանի եա (յն) և ասէ ցնդ ։ համարիք եթէ այնք գալիլեացիք եղեն մեղաւորք քան զնմ գալիլեացիս ։ դի զայնպիսոք անցս կրեցին ։ ոչ՝ ասեմ ձեզ ։ այլ եթէ ոչ ապաշխարիցէք՝ ա՝ վեհնեքին նոյնպէս կորնչիցէք ։ Ղուկ ։ 13 ։ 2 ։ մինչև 5 հմր ։

նոյնս զայրեցի իւր ասելն չէ վասն սեօյլետի , իլլա թէ
տէ կ՚երեւայ շինած պատճառելը ։ անշուշտ զանց առնել
տէ , չէ մնար թէ տախտի թագին եւ տեղ չի ախոռ կուտ
նել խատդէլի էլի եթէ տէյու՝ հը ըսլանտըգտեղ մա
տէն , նամօսս սէ պէ՛ղ դուրս ասա՝ նիչիւն շուտաթ կիւ
լաքին յիսուսա պէհ՛անէ պուլուչաք՝ հալի օլմատղինդ
մէզգիւր միւչիւզաթը կէօրիւ հապէտ իւզդէ օլսու ։
տէր ինծիկը , քէզա ՛ օ մահլուէ օլան չէմայիմ պաշը
պարսիսացիկը յիսուսուն չէրէզինէ տայիմա հապէտ է
ինչ անչն իւզերինէ գօտաւղինտէ , մէզուրէ տեր
չինի աղուլտա աւլահը մէչա էտէր ։ ֆիւամմա նի չէ
տը օլաննդ ինդ ։ յիսուս անդի կէօրտի քտէ , չաղը
լուշ խէլսս օլմա՛ չըն տը խատդիւինէն տէյու՝ է
գաթ օլուպ՝ էտիէտի եօգաղը թօղրու պատմաղէ գա
կերմէկ իւզ՝ օն տէքիզ սենետէն պէրու խատդ վէ ինդի
լէ ։ վէ անտէ պէր նիսա պուլտնուր՝ քի անէ չէյթան
թէ թանլիմ եղմէ՛նիդ՝ անչերին չէմ օլտուգուերն մահ
պետհու պէր շաբաթ կիւնիու կիտէր յիսուս չէմանէ
հէննէմին էտդեաի սեօյլեմէդ նասլինէ աթարլեր ։
լէթ իշլեմէյէնի մէդինէսիդ ազատ միսալ քէսիւպ չէ
նէ պէյանինատ օլուպ՝ մէզքիւր վագթլէրտան փաղի
գանլըզդ՝ կէնձինք՝ վէ իմամիեարդզ վագթի իւչ սե
ղան ասկըրա՝ քէսէ [1] ։ Խպրեթ ա՛դ ։ զիրա տիւնեա՝ պա
խուսուս սուրբ եկեղեցի աղլահըն պաղը ։ հաւատա
ցեալլարըն հէր պիրի պիրէր աղաչ ։ քիշինին տէվի
նէ պէյանինատ օլուպ՝ մէզքիւր վագթլէրտան փաղի
գանլըզդ՝ կէնձինք՝ վէ իմամիեարդզ վագթի իւչ սե
ղան ասկըրա՝ քէսէ [1] ։ Խպրեթ ա՛դ ։ զիրա տիւնեա՝ պա
խուսուս սուրբ եկեղեցի աղլահըն պաղը ։ հաւատա
ցեալլարըն հէր պիրի պիրէր աղաչ ։ քիշինին տէվի

[1] Ասաց և զառանց պոյս – թզենի մի էր ուրուն տնկեալ յայ-
գոյ իւրում , և եկն խնդրել պտուղ ի նմանէ՝ և ոչ գ-
տիս . Ղուկ . 13 . 6 . Մինչև 9 համար ։

Digitized by Google

միւթայիլնէք պիրլէ ։ ՚ի ՀՃիլտէն յիսուս անլըն միւրայի
օլտուղնին զահիր ԷԹմէք իչիւն տեր քի՝ Հերքես շա-
քաթ կիւնիւ քենտի Էօքիւղնիւ վէ մերքեպնին ԷԷմ
լնքտէն սեօքիւպ սուլտանդ մը ։ իմոի պու նիսա՝ աբ-
րահամըն Ճինսինտէն օլուպ՝ ան սէքիզ սէնէտէն պէրու
չէյթան քի անի ղապզ ԷԹմիշ իտի ։ մէկէր Ճայիզ տէ
կիլի մի շաբաթ կիւնիւնտէ անի խելաս ԷԹմէք ։
Յիսուսսուն պու միսիւնիւ Թազիր սուրԷԹի իլէ սեօյ-
լէտիկի քէլամլէրի իչիտիւպ՝ անէ մուղայիր օլանլէրին
Ճիւմլէսի խէՃիլ գալտը իսէտե ։ գալպի փագ վէ ֆիքր
րի ԹԷմիզ օլան Ճիւմլէ ՃէմաՀէթ անլեր քի Հասէտ
ԷԹմէզ իտիլեր ։ անըն էԹտիկի միւՃիւզաթլէրէ նա-
զարէն ղայէթ չոզ ու մէսրուր օլտուլեր ։
Յե պու պատտե քէօթիւ ֆէյլէ մէլլ էտինլերի խէ-
Ճիլ պըրագուպ՝ գալպի փագ օլանլերի շազ ԷԹտիքտե ։
առաքեալներէն վազղ իլէ փուԹփերէսԹէրիոս իմանէ
կելէՃԷկինի տախի՝ խաղտալ տանէսինին վէ մայանըն
իւզերինէ ԹԷմիլ սեօյլէյիւպ պէյան ԷԹտի [1] ։ նիՃէ քի
(աղէմըշ սէքիզ սիւսլտե զինքը օլտուղի վէնվալ իւզրէ)
պու խուսուստե մուգատտեմ տախի սեօյլէմիշ իտի ։
Յիսուս քի ՃէմաՀէթ վազ Էտեր իտի ՝ պիրը ատէմ
անէ սիւալ Էտիւպ տեր քի՝ ղալինաս ազ տըր խելաս
օլաՃագ քիմէ սնէլեր ։ զերըմ մուգատտեմ անտէն իչինէ
պիշ իտիլեր քի՝ Ճիմանի սեՃնա իլէ ՃէննԷԹէ կիրմէք
գապիլսիզ օլուպ՝ Հեր Հալ զահմէթ վէ սըզընլըԹը չէք
մէկէ միւՀԹաՃ տըր ։ պու տէՃնա ԹԷքըաը անի սա-
պիթ ԷԹմէք իչիւն՝ ինսանըն տիւնեատե չէքտիկի զահ-

---

1 Եւ ահա կին մի՝ զոր ունէր ոգի հիւանդութեան , ամ ութ-
տասան . և էր կորկամաւոր . և ոչ կարէր ամենևին ՚ի վեր հայ-
իլ ։ և տեսեալ զնա յիսուս՝ կոչեաց առ ինքն , և ասէ ցնա . կինո
դու՝ արձակեալ ես ՚ի հիւանդութենէ քումմէ ։ և եդ ՚ի վերայ
նորա ձեռն . և ուղիղ եցաւ . և փառաւորէր առնէր
զԱստ . Ղուկ . 13 . 11 . մինչև 21 համար ։

Digitized by Google

մէթի վէ սըգընթըլը ، ՚ քի ալահըն թէնալիհլերինին
իձրասընտե գարաը գելըր ، տար գափու յա պէնկզէ՝
տէրէք պուլուրուը քի՝ ղայրեթ ետին անե կիրմէկէ ։
զիրա եվ սահիպէ իչերի կիրիւպ գափուլու գափա՝
տըգտէն սանկրա ، եա՛ սահիպ այ պիզե տէյերէք տագգ-
պապ էթփիկինիզտե ، սիզին ներէտէն օլուռզինիզին
պիլմէմ ، ուզագ տուրուն պէնտէն ձիւմլէ զուլում
քեարլեր տէյու ձէվապ ետեր սէզէ ։

Զու պապտե ղայէթ խէվի էթսինլեր ֆուրսադ էլտե
իքէն՝ թեաղե իսթիղնար էթմէկիւղ քէնտի ձանլերի
նին խէլասը խուսուսինտե իգ թիզա ետէնլերի կիւն պէ
կիւն թահիր ետէնլեր ։ զիրա ֆաղիլէթ իշլէմէկէ գա
տըր իքէն ، իշմազ ետերէք ֆուրսադը գայպ ետէն՝
սանկրա միւրատ էթսե տահի գատըր ալամազ [1] ։

Խոռի ձէննէթին պէ նէհայէթ մէձտ ու սալթանաթը
նէ արզու քէշ օլան՝ պիրան էվվել իձրայի ֆաղիլէթտե
եպէտի թէքէսսիւլ էթմէկիւլ՝ տար գափուլա կիրիք
հիսապը՝ զուհուր ետէն սըգընթըլա պա բիզա մէմնուն
նիյէթ պիրլէ թահամմիւլ ետե ։ մաստամ՝ քի գափու
դափանտըգտէն սանկրա՝ տիշ գընձընտատարագ տիշար
տե աղայաձագլերի տերքեար ։ նիձէ քի առաքեալլէ
րին վազի իլէ տիւնեանըն տեօրթ դարափընտան իման
կելենլերին ձէննէթտե աբրահամ՝ իսահակ՝ յակօբ՝ վէ
ձիւմլէ փէյղամպէրլերը իլէ օթուրուպ՝ եահուտիլերին
խարիձտե գալարագ եպէտ իլ եպէտ եաս ու մանէմ
իւզրե աղայաձագլերինի պէյան էթտի [2] ։

Պալատե զիրը օլուռզի մէնվալ իւզրե՝ յիսուս գալիլեա

---

1 Ո՛րդեակ՝ մի՛ յոպտիցես գառնալ ՚ի մեղաց առ տէր ، զի մի՛
առ մեզս քո ատտակիցիս ։ Սիրաւ ։ 5 ։ 8 ։

2 Ելոհ ցնա ոմն ، տէր ، եթէ ուակա՛ք իցեն ، որք ապրեսցեն քա
ցեն ։ և նա առէ ցնոսա ։ Չանացարո՛ւք մտանել ընդ դուռն
նեղ ։ ասեմ ձեզ՝ զի բազումք խնդրեսցեն մտանել՝ և ո՛չ կա
րասցեն ։ Ղուկ ։ 13 ։ 23 ։ մինչև 29 համար ։

հյալէթինտե վազ էտիւպ՝ Հէմահէթի Թեօփէ խնթիղ
ֆարէ տավէթ էթտիկինտե , գալուզի փոգ-քիմանիլէք
խօշլանտըլէր խսկտե , պազը փարխսեցիլէր խօշլանմայ
ուպ տէրլէր քի՝ Հերոմվդես սէնի էօլտիւրմէք ինթեր ,
կիւթ պուրատան : Ֆէհմ էյլէ մեզպուրլէրին խիլափի
նի , զիրա Հերոմվդես տէկիլ քի յիսուստու էօլտիւրմէ
կէ , իլլա քի անի կէօրմէկէ արզու էտեր իտի (նիձէ
քի եկէթմիշ սիւալտե պէյան տըր) : Իմոի մալիւմ քի
մեզքիւր փարխսեցիլէր Հտաէտ իւզրե օլտուգլերինի
կինվլէմէք իչտուն՝ միւրայիլիք պիրլե Հերոմվդեսի պէհա
նե էտէրէք՝ յիսուստուն գալիլինե էօխիմ գօրգուստու
պըրագմագ արզուսինտե օլտուլեր քի խէվճ էտիւպ
կիտե : Զէ լյաքին յիսուս էպէտի խէվճ էթմէյիւպ՝ Հէր
նե գատար քի գալիլեատա տըր , քէնտի միւրատը ա
լիւէսի իւզրե միւՀիւգաթ էտէՁէկինի , պախսուսուս՝
նիձէ քի Երուսաղէմին ԵՀալիսի փէյղամպէրլերի գը
րատար իտի , քէգա քէնտի տախի անտե խաչա ջըգուպ
գըյամմ ալտըդտէն սօնկրա՝ Երուսաղէմին խարապ օլսւ
Ձաղինի պէյան էտեր : զիրա թամուգ քէնտի եամրու
լերինի դահճի գանատընե ալտըղի Հիսապ գաջ տեֆթա
անըն էվլատլերինի Ձէմ էթմէկէն միւրատ էթտի խսկ
տե րազի օլմատըլեր : Պուենտան գաթի նազար , չիւնքի
ծաղկազարդ կիւնիւ զէյթին տաղընտեն ազիմ մէՁտ ի
լե Երուսաղէմէ կէլէՁէք իտի , օ կիւն մեզքիւր փա
րիսեցիլերին տախի Երուսաղէմտե պուլունաՁագլերին
նի , վէ Ձէմանէթուն քէնտինին միւչէրրեթ օլսՁաղինի
զահեր էթտի [1] : Նազար գըլ յիսուս էֆէնտիմիզին ի
նայէթինե , զիրա ասիկրա նե քի զուհուր էտիՁէք ի
տե օլմազտէն էվվէլ մուսյեան էթտի քի Ձէրա օլտուգ
տե զեհմ էտէրէք իսլահի նէֆս օլսւլեր , անՁագ մեզ

---

1 Ի նմին աւուր մատեան ոմանք վախիսեցէք , և ասեն . ել և գնան առաի . պէ Հերոմվդես կամի սպանանել զքեզ . Ղուկ . 13 . 31 մինչև 35 հատոր .

պուրլեր եկնեք խաքեաթ ըլմատըլեր ։ Ֆէհմ էյլե ։ նէյճէ
քի փարիսեցիլեր յիսուսուն գալիլեատէն կիթուիկինի
խաթեր խոխլեր ։ քէզա անըն ազրապալէրինտէն տասնը
պաղըլերի ՝ օ անե տէկին իթիդաթ էթմէտիքլէրին
տէն ։ տերլեր քի կիթ եահուտիստանէ ։ պու գատար
միւճիւզաթ քի ետերսին ՝ պէյան էթ քէնտինի ալէ
մէ ։ Պէլի յիսուսուն էթուիկի միւճիւզաթլեր ձիւմլեյէ
աշիքեար իտի ։ վէ լաքին օ վագըթ ջիւնքի գամըշ
պայրամը եաղըն իտի ՝ պայրամ սեպեպինէ տախի ե
ըուսաղէմտէ զայէթ քիւլլիյէթլի ձէմաեթ պիրիքիբ
ըլմադըլէ ՝ վարուպ անտէ ձիւմլեսինին հուզուրբինտէ
միւճիւզաթ ետերեք քէնտինի պէյան էտէ տէյու՝ պու
միսիլլիս ձէվապ էթուիլեր իսէտե ։ պայրամըն իլք կիսյ
նիւնտե անլեր իլէ կիթմէյլիւպ ՝ պատէհու տեօրտիւնձիւ
ձիւ կիւն կիզլիձէ կիտեր ։ Վէ ձէմաեթ պայրամըն իլք
կիւնլերինտէ՝ ներէտե տիր օ տէյու անի արար ։ զիրա
գալիլի փագ քիմսանէլեր անտէն խօշլանուպ՝ հասէտ
իւզրե օլանլեր խօշլանմադ իտիլեր ։ պու ձիհէթտէն
մապէյնլերինտե նիֆագ հասըլ օլմադ իլէ ՝ պախտուսուզ
ձէմաեթին պիւյիւքլերինտէն խէմի էթմէկ իլէ՝ անըն
հագ գընտե քիմսե աերպէսթ սեօյլէմէկ ձէսարէթ է
տէմէդ իտի ։ Վէ յիսուս պայրամըն տեօրտիւնձիւ կիւ
նիւ տաձարա կիրիպ ձէմաեթէ Թալիմ էթտիկինտե ։
անըն Թասլլիւմինէ (վարդապետութիւն) նազարէն ՝
պու նէյճէ պիլիր քիԹասլլերին մեֆհումինէ ։ քի ասլա
եօկրէնմէ տէկիլ տիր տէյու Թասձիւպ իւզրե օլտուղ
լեր ։ զիրա՝ անըն էպէտի պիր քիմսետէն Թալիմ էթ
մէ օլմատըղընի աշիքեար պիլիր իտիլեր ։
Պու պապտե քէնտի Թագրիրլերի իւզրե՝ յիսուս է
ֆէնտիմիզին Թասլլիւմի ինսան գուվվեթի իլե օլմայ
ուպ՝ եալընըզ ալլահ մսխսուս օլտուղինի Թանըմագ
պօրձ իքէն ՝ անըն շերեֆինե հասետ էթտիքլերինե
պինայէն՝ մուղայիր ձէվապ էթտիլեր իսէտե ։ մէզ

Digitized by Google

պուրլերին ֆիքրի անէ մալիւմ օլմադը իլէ, քէնտի պէյ-
ան էթմէի թաալլիւմինին ալլահտան օլտուղունէ քէ
ֆէհմ էտիւպ իսլահ օլաէրը [1], վէ լաքին անլէրը տա-
հա զիյատե ֆէննայէ գատէմ պաստըլէր:

Ընձէ քի պիր վարիսեցի շաբաթ կիւնիւ յիսուսու
վէ տահա սայրիլէրինի էվինէ տավէթ էթմէի, անձագ
առկիլ քի անէ իքրամ էթմէք իչիւն, իլլա պէհանէ
պուլմագ գաւատի իլէ. վէ անտէ պիր իսթիհագա (ջըը
գողեաշ) ատէմ պուլտունուր, տէննիկլէր քի անի քէնտի-
տիլէրի մախսուս կէթիրթմիշ իտիլէր քի յիսուս անի
էյի էթմէքտե, տավաշը օլաէրը. մաւտամ քի սուրէք
թի ախէր իլէ պէհանէ պուլամազլէր իտի անէ. մէզ-
պուրլերին ֆիքրի յիսուսա մալիւմ օլուպ, ձայիզ մի տիր
շաբաթ կիւնիւ ինսանը էյի էթմէք տէյու էհլի նօմա-
լէրէ վէ վարիսեցիլէրէ սիւալ էտինձէ, սիւքիւթ էթ-
տիլէր. զիւրա ձայիզ տիր տէսէլէր քէնտի ֆիքիրլէրիւ
նէ մուղայիր օլաձաղը, տէհնիւ տիր տէսէլէր իսպաթը-
նէ գաւատը օլամայուպ, ըէզիլ օլաձագլէրի ոէյան իտի.
ե էձիլտէն սիւքիւթ էթտիլէր իսէտե, յիսուս տէրօ-
հալ էլ առնարագ անի էյի էտիւպ տէր քի սիզտէն
պիր քիմսէնին մէրքէպի եաթաօտ էօքիւզիւ շաբաթ կիւ-
նիւ գույուլա տիւշէ, ֆիլհալ չըգարմազ մը անի.
ֆէհմ էլլէ. անլէր քի յիսուս ապէհանէ պուլմագ իչ
չէնե ձէմ օլմուշ իտիլէր, անըն ձէվապընը իչիտիւպ
գաւրըլըպ վէրմէկէ տահի գաւտը օլամազլէր:

ՓԼհագիգա յիսուսուն պու թարզ քէլմէն անլէրէ
հէր նէ մըգտար թագիր օլտու իսէտե. չունքի մէզ-
պուրլեր շէրէֆ արզուսի իլէ պիրի պիրլինտէն ագտէմ
սէտիրին իւաճ պաշընտե օճաքտուրլեր իտի, ունէրին

---

1 Քւ էր մերձ տօնն հրէից տաղաւարտհարաց: ասէն ցնա էղ-
բարքն Նորա. գնաց ատի, և ևրէթ չի հրէաստան. վի և ա-
շակէրտքն քո տեսցեն զգործսդ. քո՝ զորս գործես. Յհ.
7. 2. մինչև 18 համար:

Digitized by Google

գու միսիլլիւ քիսիլրանէ Հարեքեթինէ նազարէն՝ թէ քը
բար տեր քի , պիր քիմսէ սէնի տիւլիւնէ եսխոտ զիյ
աֆեթէ տամլեթ եթտիկինտե , սէտիրին իւսթ պաշըն
տա օթուրմա , ալ քի սէնտէն իքրամլըսընը տախի տա
վլեթ եթմիշ օլուպ սանա տէյե քի , եեր վէր պուննա ,
օ վագըթ սէն հիչտապ իլէ պաշլայասըն աշաղը եերտե
օթուրմաղէ , իլլա աշաղը եկրտե օթուր քի՝ սէնի տա
վլեթ ետէն կէլիւպ՝ եօգարը պուլուր տետիկինտե , սա
նա չերչի օլսուն , զիրա քենտինի եիւքսելտէն՝ աչլաղ
լանըը , ալչագլատան՝ եիւքսելը : Գու պապտե իպրեթ
ալընըը քենտիլերինի ելա մերթեպէյե լայըգ կէօրիւպ
քիպիրլիկէ եիւզ դուրթանըը , մատամ քի քիպիրլիկին
սօնու ըգզալեթ տէր : Գէգա տամլեթ սահիպինէ տա
խի տեր քի՝ զիյաֆեթ եթտիկինտե , տօսթուանու՝ գա
րընտաշլերինի՝ ագրապալերինի գօմշուլերինի՝ վէ պիւյ
ինքլերի չաղըրմա քի , օմայա անլըը տախի սէնի չաղը
րուպ մուգապէլե օլսուն , իլլա՝ Ֆագիր՝ ատագաճ՝ թօ
փաչ՝ վէ ամանլերի չաղըը , քի անլերին գուտրեթի եր
մէզ օլմաղ իլէ՝ մուգապէլեսի ասիւմանտե վէրիլսինն
սանա : Տախիլի մէճլիս օլանլերտէն պիր քիմսենէ պու
քենլամլերի իշնտիւպ , մուխթոլու անէ քի մէլէքիւթի ի
լահիյետե դաամ էյլէյե տետիկինտե , յիսուս թէմմուզ
իլէ պէյան ետեը քի՝ աչլաղ Ճիւմլեսինի օ դաամ տա
վլեթ ետեը , վէ լաքին Ճիսմանի արզուլերե միւշթագ
օլանլերը կէլթմէյիւպ՝ Ֆագիր վէ այի չարե քիմսէլեր կէ
տերլեր , անլեր քի Ֆանի տիւնեանըն մանինէ սեֆասընե
վէ պիւյիւքլիւկինէ մէյլ եթմէզլեր :

Նիչե քի պիր քիմսենէ զիյաֆեթ ետիւպ չօգլերինի
տամլեթ եթտի , լաքին մէզպուրլեր պաշլատըլեր մի
թեպայիտ օլմաղե (Հրաժարիլ) պիրի՝ չինթիլիկ աշ

Digitized by Google

պէսպէսին կէնդանեաց տեղոյ. Հրեշտակ էթիոպիայէն, կիւ-
Հենիւպ էմը էտեր խոզմիթքեարընդ քի տերհալ վա-
րուպ՝ մէյտանդերտե վէ աօգագնդերտե օլան գագիրդե-
քի՝ սագաթնդերի՝ թօփալդերի՝ վէ ամալդերի կէթիրէ ։
Օ տախի էմը օլտուղի իւզրե իձրա էտիւպ ։ տահա
ետը վար տեսի կինտե ։ թէդբար անի իրսալ էտեր քի՝
եօլդերե վէ ձիթնդրե (ցանկ) վարուպ պուլտուղինի
կէթիրե քի էվ տօլտուն ։ Պու պապատե ֆէհմ էյնէ քի՝
շահվնթ արզուսինտե օլան ատեմ ՝ նէ գատար ղիյա-
ատե կիւձ տիր Հենէթէ կիթմէք ։ զիրա ձինթնդիկ
վէ եօքիւզ ալանդե կէնդիտիդեր իսէտե ՝ նիյազ պիր-
դե ագ տիկէյնդեք եօղղ էթիտիկը ։ լաքին գատը ալան
գատը տեկինմ կէնդինէ տեյու ինանմիյէթսիկե մու-
ղայիր Հէվապ էթտի ։ Ձիտուս պու թէմսիլե սեօյլէյ-
իւպ սիՀիլ էտեր քի ՝ տապվնթ օլուենանդերտեն պիր
քիմսե քենտի զիյանֆէթինտեն էյնէյէ ։ Իմտի զայ-
էթ խէվք էթսինդեր Հիմաձանի մէվատէրի եօզր վէ
այէհանէ էտերէք ըուՀանի թարիգ ետուեն կէրի տու-
ղանդեր ՝ մատամ քի Հէնդէթին մէՀտուտ, սալթանա-
թընտեն մայրում գալաձագդերի սիՀիլ օլտուղ ։

Սիւռաղ 78 ։

Յէթ քի շաբաթ կիւնինտե պալատե մէգբութ խոյխոգայէ էյնէ էշ-
տի ։ քահանայապետերը վէ վարդապետդերը անդ կիւՀէնտիդէրի մի ։

Ձ ։ ԿիւՀէնտիդեր ։ Պախտուտուղ անի եօլտիւրմէկ կէ-
պատը վէրտիդեր ։ զիրա պու միՀրիձանի Երուսա-
ղէմտե ղայէթ թէվաթուր պուդմաղ իւձ՝ մեզպուրդեր
տաղի տերուն պիրլէ ։ տերկՀէ ըզգաղրատպէ կիրիֆ-
թար օլտուղեր ։ թա՛ քի յիտուտուն եօղնուիւ իւձ թե-

[1] Եւ եղև՝ ի մտանել նր՝ ի տուն աւրուան իշխանացն փարիսե-
ցւոց՝ ի շաբաթու ուտել հաց ։ և նոքա ապահսին նմա ։ և տես
այր ոմն էր առաջի նր՝ Ղուկ. 14. մինչև 24 հմդ.

Digitized by Google

սելա պուլմագ իսթերլեր ։ անձագ զանն եթմե քի նո
մօս ղայրեթի իւզրե օլտուգլերինտեն ։ իլա անդն չերե
ֆիկնի քենտիլերինե զիւլ սայուագ՝ անե հասետ եթտիք
լերինտեն ։ Վե յա անլերին ֆիքրինի պիլիւագ՝ պի խե վի
եկնե տուձարտե վազ եթտիքտեն մատե ։ տեկիլ մի քի
մովսես սիզե նօմօս վերտի ։ սիլտեն քիմնե նօմօսու իձ
րա եթմեզ ։ նիչինա պենի եօլտուրմագ իսթերսինիզ տե
տիկինտե ։ ձեվապ ետերլեր քի՝ չեյթան վար սենտե ՝
քիմ եօլտուրմագ իսթեր սենի ։ ֆէհմ էյլե ։ ատեմ
եօլտուրմե տէյու մովսես նօմօստու եաձըշ իլգեն՝ պի
ղայրի հադգըն յիսուսու եօլտուրմագ արզուսինտե օձ
մալերի իլե ։ նօմօսա մուղայիր իտիկը ։ յիսուս անլերին
նե ֆիքրետե օլտուգլերինի զահիր ետինձե ։ գալպլերին
տե օլան ֆեֆսատը ինձեար եթտիքտեն մատե ՝ քիւֆր
տախի ետերլեր ։ Պու պատե մեզպուրլեր թեքտիրե
միսթահագ օլտուլեր իսետե ՝ յիսուս անլերե իթաղ
տախի եթմեզ ։ ֆեգաե թէլիատուրիւնու եմնալ կե
թիրիւագ՝ չաբաթ կիւնիւ խատէյի էյլի եթմեք նօմօսա
մուղայիր օլմատըղինի գենտիլերինե պէյան ետեր քի՝
իսլահի նեֆս օլաներ ։ զերա թէլիատուրիւն հայր աբ
րահամըն վագթինտե եմր օլունուագ՝ մովսեսին նօմօսու
նա տախիլ օլմադ իլե ՝ չաբաթ կիւնիւնտե տախի իձ
րա օլուր իտի ։ իմտի եկեր չաբաթ կիւնիւ թէլիատու
թիւն եթմեք վաձիպ իսե ՝ տահա նե գատար զիյա
տե իննասը էյլի եթմեք վաձիպ տիր տէյու՝ սապիթ ե
տերեք՝ նասիյհեթ վերիւագ տեր քի՝ զահիրտե կեօ
րիւնիւշե կեօրե հիւքմ եթմէյին ՝ իլլա քի թօղրու չէ
րիյաթ ետին ։ Վագտա՝ թէլիատուրիւն վագթի իգ
թիզա ետեն ձիամանի հարեքեթլեր կիւնտա օլմայուագ՝
չաբաթ կիւնիւնտե յիսուսուն խատէյե չինձալագ վէր
մեսինի ՝ ՞ քի եալընըզ քեչտամ իլե իձրա օլտու՝ կիւ
նա ատտ եթմեք ատալեթե մուղայիր ։ վե զեձրեն
տիւշմանլագ պէյանի իտի ։ Նիձե քի յիսուս տաձար

Digitized by Google

տա վազ էտեր իքեն , երուսաղէմ էհալնինտէն պա-
զըլըր՝ պու տէկին մի տիր քի՝ անի ճօլտիւրմէք իս-
թերէր իտի , ընտի աշխըատար սեօյլեյօր ։ մէ քիմնէ
պիր չէյ տէմէդ անէ , ամէսա պիւյիւքլեր պիլտիկեր մը
քի՝ մեսիհ պու տըր տէյու պիրի պիրի ինէ սեօյլէտի-
լեր իսէտե , թէքրար տէրլեր քի պուննան ներկտէն
օլտուղունի պիլդիրիդ , էմմա մեսիհ կէլտիկինտէ՝ քիմ-
սէ պիլմէդ քի ներկտէն տիր ։ Պու թագրիր՝ անէ-
րին իրիդամօրդ վէ քրիամպէ վէրգուճի օլմատըգ-
լերի պէյանինտէ անկլանըր ։ զիրա յիսուս նատա-
րեցտե պիւյիւմէկ իլէ , տերլեր քի անդն ներկտէն
օլտուղունի պիլդիրիդ , լսըդին մեսիհ օլտուղունի իդրար
էմմէղլեր ։ քէզա՝ մեսիհ կէլտիկինտե , քիմսէ պիլ-
մէդ քի ներկտէն տիր տէփդիլեր ։ անձագ անդն քեճ-
լէհէմտե թօզաձաղի ադիդ քրիամպտե եապըլը իտի
(Մաթ ։ 5 ։ 2) ։ Ասդպաուրէրդն գիդըդի յիսուսա մա-
լիւմ օլուպ , քէնտինին իսդնուդսդ վէ ալտհուան իր-
սաալօլունտուղունի պէյան էթտի քի գնգմմ էտիւպ իրի-
գաթ էթմէկ իլէ ինսայէթէ վաստը ալէրը ։ անձագ՝
անդեր իրիդաթ էթմէտիդլերինտէն մատե ։ տիւշմանդ
լըդ գաստի իլէ անի գուրթմագ իսդէրլերը ։ լսըդին ա-
նըն խաչտ ջըդաձագ վագդի տահա կէլմիչ օլմատըգնդն
տէն քրինմէ գաստը օգամագ անէ ձուրգաթմագէ ։

Փիլիպոս յիսուստն էթտիկի միւձիւրգաթլերդ նադա-
րեդն ջոդլերի իրիդաթ էտիւպ տերլեդը քի՝ մեսիհ կէլ-
տիկինտե ։ մէկեր պուննտան ղիյատէ միւձիւզաթ մը
էտէձէք տիր ։ Փիլիպոսիւս՝ քահանայապետլեր վէ
փարիսեցիլեր յիսուսու էօլտիւրմէք արդուպլտտե իսդ-
լեր ։ լսըդին օ անէ տէկին սդիքաար տեիւմանդը Հարդ-
քէթի կէօստէրմէկիւպ՝ պու տէքձա ջօգ էնկինկին էթի-
գաթ էթտիկինի իդիտինձէ ։ անի գուրթմագէ իսդատ-
տամէրինի (սպասաւորը (իրսաալ էտէդլեր ։ Մէգպուդ-
լեր կէլիւպ անդն լաթինի վէ ըուհանի քէլամէրինի ի-

Digitized by Google

ջիթ տիքլերինտե ծ տերեձե խոշանըրըդը ، թա քի տիր
ձէլնա տալխի եթեմըզլեր անդ ، պիրա եօլձինե վըգ-
թի կելմիտիչ խոխ ։ Անլերին նե ձինքիր լե Լ տիքլերի
Յիսուս մալըմ օլմադ լըդ տեր քի ձիւդին վադըճ
տահա սիդլե լըդ օրուպ կինաեդիմ անդ ، ծ քի պիրի լը
տալ եթմադ ։ սիդ պինի ատը պուրամատընըդ ، վե պին
նեբեդե քի կիտերիմ սեր կընեմեզինդ ։ Ցիսուս պու
պապատ քենտինին ատ ընդիմտեն սոնդրա եօլիպ վե
գըդտամե ալուպ սեմալտեճ յիւբիւճ եռեձե կինի ، պա
տեհու եահուտիլերին գենտինի պուրամատուպ ձենդեճ
տեն մահրուտ գալաճագլերինի գահիբ ներտի խահտ ،
մե գապուլըդը գամն ետերեդը քին կիտիւպ պուրինկեցի
Իյալեճիլերինտե սոպդին օդան իսրայել ձժմաեճինե վադ
եռե ձենդ տիր ։

Վե ընեդի ծ վագըճ պայդամ կինդլերի իտի (նիձե
քի պալատե գինդը օլտու) պայդամըն սոն կիւնիւնաե
յիսուս եկնե առձադա կհլտիքտե ، ձիչնե օլան պա-
նա կելլեպ էյտին ، պալատուտա գենտինե իրինգամ ե
տեհին ուպաճնըտեն (որ-Լայն) գինիաձատ տերտ օդ
առաղի սեն-Լաձ ներտե ، ատի Հայաճ ջայլերի ձիրեան
(ըգնե) երեմինէե տեյու ձիամհսինի պետա էյե գեն
տինդ ջաղըրըդ ։ պու գիչամ տինկերկեոն մանասըտե
ըուհ Լ ըուստուն յուրիդե պէյանինտե օդուպ ՝ յիսուս
ատեմամեճ յիւբիւճ եղոհքտեն ասնկրա ، ատե իրի-
գաճե ետեդերին պիլ ըուրի ըուհ իլ դուտս վիւբ ընյա
օլարաղ ՝ տախրինդ տախի միւսեհ վիւնդ ետեձեդրինդ
մռեպաեան ետեդ ։ Նինձ դրի առստրեալներդ վե սայիր
Հաւատացեալները սուրբ աւետարանդ վայի էյե յոհ
ան էրին ըուհինի մէզդիեն եմտիւդ ։ պու գինքիդ

Ք (Ա֊ճ֊յ) ին մտեսու ետ ձեզ զրկնա ، ե ոչ ոք չի ձենդ առ
նե զօրհնա ։ վե՛ր կացիր զէն տպանիդ ։ պատասխանի եւ
ժողովուրդն և ասե ։ դու գոյ չի քեզ ։ մի կնդրե զքեզ սպա
նանե ։ Յօհ ։ 7 ։ 19 ։ մինչև 36 համար ։

իւզրե անկլանըը ազիզ քրիստոսե տերջ օլանլեք
(Եսայ . 41 . 18 : 44 . 3 : = Յովէլ . 2 . 28) :
Ֆեհմ էյլե , յիսուս նիշէ քի ՝ վագըթ տաշարտե
չիւմլեսինի քենտինե չաղըրտը , քեզա հերպար տուրը
եկեղեցիտե չիւմլե հաւատացեալները չէննէթին պէ
նիհայէթ մէչտ ու սալթանաթընե տակլեթ ետէր , իմ
տի մուրթու անլերե քի անըն միւպարէք սհտասընե
կիւշ ետերէք էմրինի իշրա ետերլեր :
Յիսուսուն պու միսիւլիւ քէլամըրինի իշիտէնլեր , ան
լեր քի հասէտ իւզրե տեկիլ խոխլեր , պու տըր սա
հինէ վէյղամպէք , վէ պաշլըլերի տախի պու տըր մե
սէհ տէյու թագրիր եթտիլեր , վէ լաքին անե հասէտ
ետինլեր՝ մեկեր մեսիհ գաբինեատան մը կելեչէք ,
քրիստոս տեմէզ մի քի դաւելթին չինսէնտէն՝ վէ քեթ
լէհեմ գարիյետէն կելեչէք տիր տէյու պիրի պիրինե
մուղայիր մանե վէրմեկ իլե , դարաֆիյենին պէյնինտե
նիֆաղ հասըլ օլուպ՝ անի դուշմանք խոֆեկյեն օլտուղ
իսէտե , քիմսե գատըր օլամազ էլ ուզաթմազլե :
Պունտան գաթի նազար , յիսուսու դուշմանլա կելեն
լեր քի կերի տեօնտիւլեր , քահանայապետլեր վէ փա
րիսեցիլեր՝ նիչէնէն անի կէթիրմէտինիզ տէյու անլերե
սիւաղ էտինչէ , տերլեր քի պու անե տեկին հիչ պիր
քիմսե եօղլե թէքէլլիւմ էթմէտի , նիչէ քի օ ատէմ
սեօյլէտի : Պու չէվապ ղայէթ ուչը՝ կիւչ՝ վէ աղըր
կէլտի քահանայապետլերե վէ փարիսեցիլերե , զիրա
յիսուսու դուշմուպ կէթիրմէտիքլերինտէն մատե , ա
նի մետհ տախթ էթտիլեր , օ էչքիլտէն ղայէթ կիւ
չէնէուչ՝ վէ պաշգա չէվապ պուլամայուպ , մատաթ
քի յիսուսա պիր կեօնե եօղը վէ պէհանե պուլմազ
միւմքին տեկիլ իտի , անե իթիգաթ էտինլերի թահ
գիլ պիրլե խօրլամազ իչիւն տերլեր քի՝ սիզ տե մի
շաշըրտընըզ , մէկեր պիւյիւքլերտէն վէ փարիսեցիլեր
տեն պիր քիմսե անե ինանալը մը , իլլա մէրուն՝ վէ խոր

Digitized by Google

Հաթ գալստեայնէդ , զի անկեր նօմօսու պիլմէդլեր ։
Պու պապոե մէզպու ըլէրին քեօթիւլիւկի պէյան օլ
տու , զնրա պիւդիւքլերտեն վէ փարիսեցիլերտեն տա
քի իմիգաճ էտեն վար իտի , լաքին հասիւտլերտեն
քէվճի եմմէկ իլե աշնքեար եմմէզ իտիլեր ։ Նիճէ քի
անլերտեն պիրի՝ նիկոդեմոս նատ քիմէնե (օ քի եկաւ
պէշ սիւալտե գնքը օլտուղը մէհալլ իւզրե մուգատա
տէմ կէճէ վադիի յիսուսուն եանընէ կէլիւպ իմի
գաճ եմմիշ իտի) անլերին նաշէրի ճեվապընը իշնա
տիւպ տեր քի՝ մէկէր պիզիմ նօմոսումուզ պիր քիմսէյի
տինէյիւպ՝ ամլընի պիլմէզտեն եվվել հիւքմ էտեր մի ։
Պէլի՝ յիսուսա դարաիկիր զանն եմմէպինլեր տէյու՝ ա
նըն իսմինի վերմէյերեք՝ ալեսեվինէ ատաւէճ քնուսու
սինտե սեթէկտի իսէտ , փիքրի անլն հապգընտե օշ
տուղնի ասնկլատըլեր ։ մատամ քի՝ նօմօսա մուշայիր
պի շայրի հապգըն անի հօլտիւրմէք արզուսինտե ի
տիլեր ։ օ էճիլտեն նիկոդեմոսուն սիւալինէ կնօրճ ճէ
վապ վերմէյիւպ ասեր հիյլէյէ սէւլիք էտերէք տեր
լեր քի սէն տե գալիլեատան մը սըն , լէճէճսիւս էյլե
ապճ ։ զնրա գալիլեատան վէյղամպեր ջըգմազ ։ (պէշ
լի յիսուս բեթլեհեմտե թօղտու ։ լաքին նապտրեթտե
ատքին օշնաղ իլե գալիլեացը տետիլեր անե) ։
Ֆէհմ էյլե քի թաֆսիրաթընը պիլուպ իսքեաճ գա
ու էթմէյեն՝ կիտերեք նէ տերէճէ ֆէնայէ գատեմ
պատար ։ Վաճատա նիկոդեմոսուն ճէվապը սահիհ վէ
ֆէնտիլերինէ խայըրլը իտի , անճագ՝ հասէտ իւզրե
հարեքէթ մէլլ էթտիլերինէ պինայեն քէնտի մէն
ֆայէթլերինի թանըյամադ օլտուգլերինտեն մատէ , ա
նի տալսի քիթապտեն այն խապէր միւպէճեհի եէրինէ
գօյուպ՝ իմիսպարինէ զիւլ ճէվապ էթմէլերի իլե թաֆ
հիրաթլերի թաթպագա պուլտու ։ զնրա գալիլեատան
տպէտի վէլիդամպեր դու հուր էթմէզ տէյու քիթապ
տե եաշըլը ատկիլ իտի , պու ճիհէթտեն անէտե տէյ

Digitized by Google

զի մեՀՀնս եՀեբէք Հերքէն կիտեր քէնտի ևէրկնէ ,
քի օմնայա նիկոդեմոստեն Թէբրար Թազիը իշխեցէը ,
մատամ քի խլլաՀ իտի սեօյլեմիքլերի [1] ։

Պալատե զինքը օլտուղն մենալ իւզրե՝ յիսուս քի պայ-
ըամըն սօն կիւնիւնտե տաՀարտե վազ եՀեբ իտի , ծ
կիւն ագչամ իւսթիւ զէյթին տաղընե կիտիւպ ՀՀ կե-
ՀՀ գալըբ անտե ։ սապաՀ օլտուգտե կէլիբ Թէքրար
տաՀարե , մէ օթուրտուպ ՀՀմաՀէթէ վազ եթտիկինա-
տե , դպիրլեր՝ քահանայապետլեր՝ մէ փարիսեցիլեր՝
անլեր քի տայիմա խասիմ իտիլեր ։ անի ԹէՀՀիւպե
եթմէք իչիւն ըռազը քեսիբ ոյիր նիւսա Հուդտուրնե կե-
ՀՀիրիւպ տէրլեր քի , պեօյէլերի դաշլամաղէ մոմնէա
Թէնպիհ եթտի պինէ ։ սէն նէ տէրսին ։ Նապտր գըլ
մէզպուրլերին Հիյլեսինե ։ գիրա անլը ՀիւմէՀէյ մէր-
Հաեթ մէ էյնի եթտիկի աշիքեար օլմազ իլէ , պու
աիւաէ եթտիլեր քի եկէր մէրՀաեթ ետիւպ դաշլա-
մաղէ իգնն մէրմէզ իսե , նօմօսա մուղայիր տիր տէյ-
անի լնսանե կեթիրտլեր ։ Անլերին Գիլիրի լիսուսա մա-
լիւմ օլտուղնդ պինայէն ՀՀվազ մէրմիւպ աշտղը
ատզրու պագարագ եէր իւզրինէ պուրնաղը իլէ եա-
զար իտի ։ Մէ եէնե սիւալ եթտիքլերինտե , եօգարըը
պաւգուպ տեր քի՝ սէզտէն քիմ քի կիւնահ ըրզ իսե ,
եվիէլ ծ դաշ աթսըն անլը իւզրինէ ։ մէ Թէքրար ա-
զաղը պագուպ եապար ։ պու ՀՀվազը իչիթտիքլերի
Հաշտե , գաղրըլըգ մէրմիէկե գատըը օլտուղնդ պիր
պիր չըգուպ կիմսիկ իլէ եապըլըը մէզգիւրնե նէսա
գալտը անտե ։ մէ յիսուս անլե Թէզտիր եմ մէյիւպ
տեր քի կիմսե պուրնան պեօյէ պիր տահա կիւնահ

---

[1] Ի. վերջնում աւուր մեծի տօնին հայր՝ յի՛ զազատիչը և ասէր ։ եԹէ ոք ծարաւի լիցի՝ եկեսցէ առ ի՛մ, և արբցէ ։ որ հաւատայ յիս՝ ոյժ աստն գիրք՝ գետք յորովայնէ նր գոլեսցեն ջրոց կենդանուԹեան ։ զայս ասէր վասն Հոգւոյն՝ զոր ընդունելոց էին , որք հաւատային՝ ի նա ։ Յով ։ 7 ։ 37 ։ մինչ։ 53 համար ։ ։

իշխեմք ։ Յիսուսն ևս եաղաղէր ասելով առաքեալսն իւր՝ ա-
ան տեղիս իսկոյն ։ տեսնէիր զի զնոքա ոչան նիստեալ տա-
վարէին գործերին կիւանահլերինն եաղաղ ։ զնոսա հեղ
այրի քեռան եմաղինի քեռիկ ։ ց եաղաղ օգուտ
մաղ իւր տնեցոյ առանձն առ ինքեան կոչեցեալ ։
Մեղաւորքն զրա խոստանան ընդդիմել միաբանակաց
խոչեցեր ։ ինոսայ զրի տիւնչանդեղ գործոյ իւր Յիսուս
ընդունելոյ եղիւզ լուսան կնքելիքդ արդարանան
օգուտ ։ ընդոյն յիսուս անկերպ խոտակ տանի եղ-
մեզ ։ ընդունի անկերպն քեռիկ զիկիլերինի գործո-
լերինք ունայեան եղոյ ։ պախսուսուս զրա պատասխ
քեռան տալա հրեղինի զոյն եղմէք միաբան եղերոյ ։
քի զնեմ եղիւզ խոյս օգուտ ։ զնոյա յիսուսն կիզել
զիկիլերին զիկիլեր նայելով տալա մախսուս տալ ։
Ես տալի զիւնահլ օգնայան քեմ խոք ։ եղմեզ ։ գաղ-
աղերին տեսնէի իւր չհամբերեք նասիհլեզ զերիր քի
ախերոյին զիկիլեր ընդունի եղերոյ եղմեզ քիմեք չեսոյ
քեզ եղմեզին ։ իյոյ քի հետքեր քեռան կիւնահլեղ
զիկեզ զիկ չեսոյ մաղզիրեզ զրա զալեզ եղ-
ակն ։ զաղաս քեռանին կիւնահլքեար զերկեզն ախերոյ
ևք տղեզան զրա զալեզ զաղաղ օգուտ ։ մեզեզ հազ
զալ գաղալ եղմեզն զաղաղալերեզն օգ ։

Յիսուս զրի տեղիս եկն տուգարա եկիւզ ։ մահալ
տեղ տուգոյ ։ քի ասաղա չեմ եղմեզ իչիւ անատ
զրի տանտոյ գործալոյ օգուտ իւր ։ տուգարոյն մաղա
բիզեզ իյոյան չեզալեզ զրի քիզալ անեք ազգեզ
գեղալիսի ։ անատ վազ եղմեզիկնատ ։ քեռանին նաղ
ալեզ զաղալոյին վեր քեռան աղտոգալա կեկիւզ եմրին

ա ինակ յա շնոց ի կեան ձերնեկաց ։ և ընդ առաւօտն գար-
ձեալ եկն ի տաճարն ։ և գայր առ նա ամէն ժողովուրդն ։ և
նստեալ ուսուցանէր զնոսա ։ ածին առ նա գրագիրքն և քահա-
նայապետքն և կային ի մէջ ընդ առաջի ։ ասեն ցնա ։ Վարդ-
ապետ ։ զայս իմացաք ։ զի կնոջ այսորիկ ։ ի պարսաւ
կացուցեալ ընդ առաջի ։ Յիսուս ։ ասէ ։ մինչ ։ Համար ։

ֆձրա ետեղերին , րուհանի եսիրվիք կիւնահտան խե֊
լաս օլարագ՝ ասլուամնատե պի մեֆֆի եպէտի հայտարե
վասըլ օլաձագլերինի , շերիյաթընըն սահին վե ատիլ
օլտուղինի , պախուսուս քի իպնուլլահ , վե փետը֊
ուլլահտան իրսալ օլունմաղ իլե , անընն եմրինին ֆձրա֊
սը խուսուսինտե խաչա չըգուպ՝ վե եօլտուքտեն սոնկ֊
րա գըյամե ալուպ եչնե անե կիտեձկինի . պատե֊
հու՝ եահուտիլեր քենոիինի ապատըգլերինտե պուլա֊
մայուպ կիւնահլերինտե եօմնկ իլե , ձեննեթտեն մահ
բուա գալաձագլերինի պէյան եթտի . (նիձե քի պու
ֆիքիր իւզրե մուգատտեմ տախի անլերե սեօյլեմիշ ի֊
տի) : Յիսուս պու միսիլլու քելամլերի սեօյլետիկինտե՝ ձեմաեթտեն չօգալերի քի անլերին գալուի փագ
իտի , իթիգաե եթտիլեր իսետե , գալուի ֆեսատ օ֊
լան քեօթու քիմսենելեր՝ կեօնակեօն մուղայիր ձեվապ
ետերլեր . զիրա անե հասետ եթտիքլերինե պինայեն
ձան կեօզլերի գափանուպ՝ րուհանի քելամլերի՝ Յիս֊
մանի մֆհում իշղրե , խուսուստա քի ալտանըլընինի
պէյանինտե սեօյլետիկինի , ինսանլընինին հադգընտ֊
անկլար իտիլեր . ՚ ենձիլտեն իթիգաե եթմեյիպ դաշ
ալերլեր քի անի դաշլայալեր . վե յիսուս անտեն սա֊
մուշարագ տերհալ ատձարտան չըգուպ կիտեր :

Պու պապտե յիսուս ֆենոտիմիզ քենոտի գուտրեթթի
ազիմլերինի անլերե գահիր եթմեք միւրատտ էյլետի
քի ֆեհմ՝ ետիպ իսլահին նէֆս օլսլեր . զիրա Յիսմ
լեսի եեք տիլ մուեթագտա անի դաշլամագ արզուսունտե
իլգեն , գատըր օլամատըդ՚ :

---

x Դաձեալ խօսեցաւ ընդ նոսա յի՛ , և ասէ . ես եմ լոյս աշ֊
խարհի . որ գայ զկնի իմ , ընդ խաւար մի՛ գնասցէ . այլ ըն֊
կալցի զլոյսն կենաց : Յով . 8 . 12 . մինչև 59 համար :

Digitized by Google

Սիւաղ 79 ։

Պաղատեր մեզքիւր եահուտիլեր քի յիսուս դաշլամաղէ գատըր ալամատըլէր , անդն գուտրէթքեանի ալտուղինք ձեհմ էտիւպ խալճ ալտուլէր մի ։

Ճ։ Ալամատըլեր ։ պահուստուս քի անե իմիգաթ է տէնի վէճրին թէքտիր էմտիլեր ։ Զիրա յիսուս տա- Ճարտան չըգուպ կիմտիկինտե ։ եալտա սիր տիլէնճի կեօրտիւ ։ օ քի ամա թօղմուշ իտի ։ անե մէրհամէթ էմմէք միւրատը ալիլէսի օլմաղ իլէ ։ առաքեալլեր՝ քիմմս կէնահը անպալինե տիր քի՝ պու ատէմ ամա թօղտու ։ քէնտինին եօգսա փէճտիրինին՝ վէ վալիտե- սինին մի տէյու սէուալ էմտիրլերինտե ։ Ճէվապ էտեր քի՝ նե քէնտինին նէ փէճտիրինին՝ վէ նե վալիտեսինէն ։ իլա քի Գէկլի ինահի (գործ ոչ) զահիր օլա պուն- տե ։ Ջիհադ-իգա՝ խէդա էտէն հէրհալ զազէպինի չէքեր ։ լագին տէնեաատ ըռահար էտէն զազէպին Ճիւմլէսի ինսանլերին կիւնահը սէպէպինէ օլմայուպ՝ տաղէն տահի աչահըն հիքմէթլի վէ կիւլլի չերիյա- լարընդ մէդնի զռահար էտեր ։ քի անե ինսանըն Գիքրէթ երմէդ ։ Նիճէ քի մեզքիւր տիլէնճինին ամա թօղմա- սը՝ ալահըն կիզլի հիքմէթինե մէդնի օլտուղինէ նհ- շան վէ տեյալէթ ։ յիսուս եէրե թիւքիւրեպ ջամուլ եաւիար ։ վէ օ ջամուրու մէպուրուն կիօզլերինե սիւ- րիւպ տեր քի ։ կիթ սեղտամտե եայգան ։ օ տահի վա- րուպ եայգանուղդի հալտե՝ անիտե չիգա պուլտու ։ Փիամմա՝ գօշուլերի վէ անլեր քի մուգատտեմ անդն կեօրմիւշ իտիլեր՝ անդն ամա օլտուղինի պիլմէկ իւէ ։ Թաաճիւպ էտէրեք տէրլեր քի՝ պու ատէմ օ տէյզիճ մի՞ քի տիլէնիր իտի ։ պաղըլերի օ տըր ։ վէ պազըլէր քի տէկիլ տիր ։ իլա քի անե պէնկլեր տէտիրեր իսե- տե ։ քէնտի տեր քի՝ պէն քա ։ վէ անլեր նիճէ աչըլ- տը կեօզլերին տէյու սիւալ էտիւպ՝ պաղատեր դիքը օլ

Digitized by Google

տուղն մեռնէալ իւզրէ , յիսուսուն եկեղ ինչ պուլ տուղնի թագրիր եղինձէ , տերլեր քի օ ներկեղ տիր , զերա յիսուս անտէ տուրմայուպ ախեր մահալե կլթմիշ իսի , վէ մեզպուր պիլմէմ տեղիկինտէ , ա լուպ կեօթիւրիւրլեր անի փարիսեցիներին եանընէ ։ Սնլեր տախի նիձէ կեօրիւրսիւն տէյու սիւալ եթմէք լերինտե , տեր քի չամուր գօտու կեօզիւմէ , եայգան տըմ վէ կեօրիւրիւմ ։ Ֆիամմա պու միձիզաթ չինն քի շաբաթ կիւնիւնտե իշրա օլտու ։ անլերտէն պա շըլըրի յիսուսա պէհանէ պուլմագ արզուսի իլե տերլեր քի ալլահա մագպուլ տեկիլ տիր օ ատեմ ։ զերա շաբաթ կիւնիւնիւ սագ լամազ ։ պազըլերի տախի կիւ նահքեար ատեմ պու միհէլլու միձիզաթ եթմեկճ նիձէ գատըր օլապիլիր տէյերէք մապէյնլերինտե նի ֆագ հասըլ օլտուղի հալտե ։ սէն նէ տերսին անըն հագգընտե օ քի սէնին կեօզլերինի աչտը տէյու ա մայե թէքրար սիւալ եթմէրլեր ։ օ տախի փէյղամպէր տիր տէտի իսէտե ։ անըն ամա օլտուղիե ինանմայա լագ փէտերինի վէ վալիտեսինի չաղըրտպ ։ պու մը տըր օղլունտպ ։ քի անտէն եօթիւրիւ ամա թօղտու տեր խոնինիզ ։ չիմտի նիձէ կեօրիւր տետիքլերինտե ձեվապ էտերլեր քի պու տըր ։ վէ ամա թօղտու լաքին չիմտի նիձէ կեօրիւր ։ վէ կեօզլերինի քիմ աչ տը պիլմէյիզ ։ քենտի ֆէյզի միւխթար տըր անե սիւա ալ էտին ։ Պու ձեվապը խէվնըլերինտէն նաշի սեօյլերը լեր ։ զերա մէզքիւր հասիւտլեր յիսուսուն հագգընտ տե քիմ քի մեսիհ տեր իսե , ձէմաեթտէն իհրաձ օ լա տէյու ահճ եթմիշ իսիլեր ։ Նազար գըլ հասիւտ լերին նաչար հալինե ։ պէլի յիսուսու թէքմիլ եթմէ կէ գատըր օլամայուպ՝ անե իթիգաթ էտէնի թէքա տիր եթմէք իսթեէտիլեր ։ անձագ նահագ օլտուգլե քինե պինայէն մէզքիւր ամատէն թագիր իչինթահլեր ։ Ձերա անի թէքրար էտղըրուպ՝ ալլահա շինքր էյլե ։

Digitized by Google

պիջ պիլերիդ քի ծ ատեմ կիւնահ քեար տըր տետիք-
լերինտե ։ Ձեվապ ետեր քի կիւնահ քեար օլտուղունդ
պիլըմ՝ իլլա անդ պիլսիմ քի ամա իսիմ վէ չիմտի
կեօրիւրիւմ ։ Վարսաա պուռ Ձեվապ անդըրե պիւյիք
Թաղլը վէ բեզալեթ իտի ։ լաքին ինհմ եթմէլիս պ
Թեէրսար ասիե տեղրեր քի նէ եամուրը սանա ։ վէ նա-
ռըլ ասլտը կիծուլերինի ։ Գոռ տեֆթա մէզարտ ըուն Ձանը
սըգըլտուպ՝ շիմտի սեօյլետիմ իշքիմէտինիդ մի ։ նիչիւն
Թէէքքար իշիմիդ իսԹէրսինիդ ։ մէ կեր սիդ տե անե
շանկիրտ-օլմադ մը իսԹէրսինիդ տէյինՁե ։ քի-ինը ետե
ըեք սեն շանկիրտ օը անե ։ պիդ մովսէսին շանկիրտիդը ։
պիլերիդ քի ալլահ մովսէս իլե սեօյլետի ։ պուռնու պիւ
մէյիդ քի ներետեն տիր տետիքլերը հալտե ։ Ձեվապ
ետեր քի ։ պուռ տը ասայլուդ քի սիդ անըն ներետե
օլտուղունդ պիլմէզսինիդ ։ մէ ծ պէնիմ կեօզլերիմի աչ-
տը ։ պիդ քիմսե՞ սամա Թօղանըն կեօզիւնիւ աչտը տէյ-
ուռ ։ պիդ քիմսե՞ սամա Թօղանըն կեօզիւնիւ աչտը տէյ-
ուռ ։ Եզեր ծ ատեմ ։ ե-
լահտան օլմատտ իտի ։ պիդ շէյ եթմեկէ գատը լըշ
մատը իտի ։ Մէզարտըլտըն պուռ միսիլեթ Ձեվապ լինե
գատըդը ախեր գատըլըդը վէրմեկէ գատը գատըդ
ան՝ խօրլամադ իչիւն ։ պիլ քիւլլիւ կիւնահ իլէ Թօղ
մուչխըլը ։ պիդէ մուաղիլ՝ մէ օլսՁադըն տէյինտ Ձեմ
ցեմտե իսԹաՁ ետերլեր անդ ։ Մէզարտըռտ իսԹաՁ
ցեՄտիքլերինի յիտուտ իշնտիւդ անդ պուռտագտե տեր
քի սեե ինանըը մըրըն իսանուլտահ ։ ծ ատախ եա սայ
հիւդ քիմ տիր քի ինանայըմ անե տեյուռ Թագրիր ե-
տինՁե ։ ծ տը քի կեօրտիւ անդ ։ վէ սէնին իլե սեօյ
լեր տետիկինտե ։ ինանուդ Թամ իՄիգաՁ պիրլե ա-
նիտե սեՁտե գըլտը անդ ։ Օ՛ր տեմ իտուռ տեր քի
պուռ տիւնեայե չերիյաԹա կէլտիմ ։ կեօրմէյինլէդը կեօզ
սիւնլէդը ։ կեօրէնլէր ամա օլտուռլէդը ։ Ընտե պուռնուան
Փարիսեցիներետեն պազըլերդի իչնտիւդ պիշ ամա մըդըդ
տետիքլերինտե ։ Ձեվապ ետեր քի եկէր ամա օյա իւ

ոչինչ՝ կիւնահ տէկիլ իտի սիզէ ։ լաքին կեօրիւրիւշ տէմէնիշ իլէ ։ կիւնահընըզ սիզտե սապէթ գալմազ
մըը [1] ։ Վաղւայս պու Ճէվապ իլէ՝ յիսուս քէնտի ա՜
տիլ չերիյաթընը զահիր եթտի ։ զնրա փարիսեցիները
քիթապէ վուգուճ ընչէն՝ քիպէրլինէ եիւզ դուխա՜
լաչ հասէտ կ՚եթտիրըէրինէ պինայէն ։ Ճան իլէ ամա օ
լուպ իթիգաճ կ՚եմէտիլեր ։ փիսանմա հասէտ կ՚եմէ՜
իւպ վուճ ընչիր վէ թէվազիւ գալըպ իւզրե իթիգաճ
կ՚ետէնլերին պիլ լուքնու պարի Ճան կ՚եօզլերի աչըլըը ։
Փէհմ էյլե եահուտիլերին սէնիլ հալինի ։ զնրա յիսու՜
սուն քէլամլերինտէն վէ կ՚եթտիկի միւՃիւզաթլերտէն՝
անընը մեսիհ օլտուղը նուրի չէմն միսալի աչիքեար ի՜
քէն ։ քէնտի քեօճիւլիւքլերի սէպէպինէ Թանրյա՜
մազ օլտուղը ։ ՆիՃէ քի մէղքիւը փարիսեցիները հա՜
սէտ իւզրե օլմազլերի իլէ՝ անէ իթիգաճ կ՚ետէնի Թէք
տիր կ՚եթտիլեր ։ քէզա մուգաւուտմիլերտե տոպէի եա՜
լանՃը քիմսանէլեր՝ քէնտիլերինի մեսիհ եերինէ գօյ՜
ուպ՝ պաղըլերինին քէտերինէ պատի օլտուղը իսէտե ։
ՃեմաէԹ անլերի տիյնէմէտի ։ զնրա քեօճիւ ֆէյիլտե
օլմազլերի իլէ՝ իսրըսըզ վէ հարամի միսիլիւ շաւտար
վէ հիյլէքեար իտիլեր ։ Օ՛ էՃիլտէն յիսուս քէնտինին
մեսիհ օլտուղունի ։ վէ ազնչ քիթապըն ակֆ՚ոմի իւզ՜
րէ՝ մեսիհնին պէյանընտե օլան նիչանլերին՝ քէնտինտէ
գարար գըլտըղունի զահիր եթտիզե իչէն՝ Թէհանիլ իլէ
տիկերիճան մանասըտե ։ սուրըզ եկնէնէրի գօյուճը՜
րին Ճէմ օլտուղի մանհալէ ։ հաւատսըզլըէրի գօյուն՜
լերէ ։ վէ քէնտինի օ մահալլի գաֆլուտունա Թէչիպ
էտեր ։ մատամ քի անէ իթիգաճ էտճէյ՝ վէ սուրըզ
եկնէչէյինին զահիրի հիւքմիանէ տախիլ ուրաչ՝ եունիրի

---

1 Եւ մինչև անցանէր (յն՝) Լաեւս զայր մի ի նոյր ի ծնե ։ և հարցին ցնա աշակերտքն նորա՝ և ասեն ։ ուսուցի՛չ, ո՞վ մեղա՞ց է ։ սուտ՝ Թէ հօր և մօր իւրոց ։ զի կոյր ծնցե ։ Ցհ ։ 9 ։ մինչև 41 համար ։

ինձըա եթէ տիքչէ , ձէննէթէ կիրմէք գասպիլ տէ կիլ տիր ։ Թէքրար մըտանէ ջապանէ թէշկիհ հտեը ։ զին ըա նիձէ քի մըտ ջապան՝ քէնտի վիւձուտինի գոյուն էրինին ուղրունա գօր ։ քէզա յիսուս քէնտի վիւձուտինի ինսանլէրին ուղրունա գօտու ։ Պու խուսուստէ ղայէթ խէվճ եթսինլէր ձէմաէթին րուհանի խտարէ սինէ թային օլանլեր ։ զիրա էկեր անլերի կիւնահտին հընդզ եթմէկէ տիգաթ վէ ղայրէթ եթմէկիւզ՝ եաւ լընըզ քէնտի րահաթլըգլերինէ վէ ձիմանի մէնձույա եթլերինէ մէյլ ետերլեր խտ , հերհաւ ջէտիտ ղաղէալէ միւսթահաք օլաձագլերի տերքեար ։

Պու պատատե յիսուս եղինտիմիզ՝ ձիւմլէնին սահիպի օլտուղունի , ձիւմլէյէ հիւքմ եթտիկինի , փէտերուզ լահըն էմրի իւզրէ՝ պիլ ըիզա սիյասեթ չէքերէք եօ լիւզ՝ վէ քէնտի գուվվեթի իլէ գըյամէ ալուզ՝ սէ մաւաթէ յիւրիւձ եթտիքտէն սօնկրա , առաքեաւլէ րին վազի իլէ՝ փուֆիբնսթլեր իմանէ կելիւզ՝ սուրբ եկեղեցինին դահթի հիւքմունէ տախիլ օլաձագլերինի , վէ քէնտի անլերի թանըլտուզ՝ վէ անլերտէն թանըլտուզ՝ անլերին էօնլիւնտէն կիտերէք՝ ձիւմլէ սինինի անըն արտը սը ըա կիտէձէկինի , վէ սաւինլերի կիւնահտքեարլերինի մապէյնինտէն իփրազ պիրլե , ձէննէթէ վասըլ ետիւզ՝ վէ կիւնահտքեարլերի ձըհէննէմէ նէփսի ետիւզ՝ ձիւմլէ աղիզլեր պիր սիւրիւ՝ վէ քէնտի անլերէ ջապան օլաձաղինի պէյան եթտի ։ Յիսուսուն քէլամլերինի իշիտիւզ պուղլերի՝ շէյթան վար անտէ , վէ պաղլերի՝ պու մի սիւլիւ քէլամ մէձունի իչի տէկիլ տիր ։ մէկեր շէյթան գուտըր մը տըր ամանըն կէօզլունիւ աչմաղէ տէմէ իլէ , պու խուսուստէ թէերար նինձաղ վէյտա օլուր իտի ձէմաէթին մապէյնինտէ [1] ։

---

1 Կամն ամն ասեմ ձեզ . որ ոչ մտանէ ըէ դուռն ՚ի գաւթէ ոչխարաց , այլ ըէ այլ ելանէ , նա գող է , և աւազակ ։ իսկ որ մտանէ ըէ դուռն , հովիւ է ոչխարաց . Յով . ԺՕ . 1 . մինչև 21 հմր .

Ֆիլհագիգա հասեր իւզրե օլան եահուտիլեր օ անդ տեկին յիսուսուն ալէյհինտե օլուպ՝ անլա հագգընտե կեօնակեօն նաշէրի Հեվապ կԹտիլեր խսետե, քենա մընտե վէ հարեքեԹինտե գուսուբաթ վէ եօլիւմէ միւամահագ պիր մէվատ պուլսամատըգլերի քենտիլէ քինե ղայեԹ տաղլե տէրուն օլմադ ինէ ախէր հիլեյէ սիւլիւք եԹտիլեր։ Նիհէհ քի օ վագըԹ ատ Հարընը ԹեՀՀոխու պայրամը (նաւակատիք) կՏրիքտե, քի գըշ եյամը իսի օ յիսուա տաՀարատա՝ տաղլի սիւնէյման (սրաՀ տողմանի) Թատլը օլուննան մանհալտե կՀՀեղ ինքեն, քիւրկիԹլե ՀեմիյեԹ անդն եանընե պիրիկիւզ տէրլեր քի, նեՀՀեյհտեք ազապ իւզրե շիւմիհտե դոլ Թարսըն Հանըղըզը օ կակը մեսիհ սէն իսէն աշՀքեաբա սեօյլե։ Մեզպուրլերին փինքըրի տեկին քի անդե մեսիհ օլտուղինի պիլիւպ լնանմադ իսի, իլլա քի անի Հօլ տիւրմէք օ գերա քենտի գիւյիւմլերի իւզրե զանե Հ աէրլեր իսի քի մեսիհ կելսի կինտե Հիսմանի փատի շահ միսիլլիւ Հիւմլե ատմե հինքի ՀատէՀէք տիր օ օ էՀլտեն պոե սիւսլի եՀտիլեդ քի, կակը մեսիհ օլ տուղինի Հիւմլենին հուզուրլունտե աշՀքեաբա Թաքրիր ՀտԹեր իսե, փատիչահլըգ իստատասլըատա տըր տիյոր զաւալԹանե գամազլայուպ Հօլտէրտեր վէ կՀեՀ տեկլիւմ տեր իսե, ալլահա գատդը քիւրը կՀիշ տիր տեյոր քենտիլերի դաշլայալեր օ մատամ քի քենտինկեն խսոուլա վէ մեսիհ օլտուղինի մուգատտեմլերտե ջոգ տեՀիա ատլերե սեօյլեմիշ իսի։ Ալագատա մէզպուրլեր պոե պատե ԹեՀքտիրե միւամահագ իսիլեր օ զիրա մեսիհ օլտուղինի կեսնակեօն ԹեՀնիլ իլե օ անդ տեկին ջոգ տեՀիա սեօյլեմիշ իքեն, պահատսուա ԹտիկԹ միւ ՀիւզաԹլերտեն շէմե միսալի պէյան իքեն, ինանմայուպ աշՀքեաբա սեօյլե տէյոր ՀէմիյեԹ իլե մաԹլուպ Հտեր էը։ Անլերին Դիքրի յիսուա մաշիհ օլտուս խսետե, քենտի աշիք եաբա սեօյլե տէյոր ՀինայեԹինե՝ մէպնի ԹագսիրաԹլերինի

եւ զերկինս վասն սակաւուց՝ հաւիմ զի թէ վաղիւ սուրբ իւր ոչ ձգեսցէ վէրսն զի փրկմամբ հոգւով իսկ օրհնէր ։ պետրոս ։ մեծի օրհնութեան պատրաստ աշխարհաւոր ասի ։ լաքին. եթէ ոչ ձգեսցէ հեր վէրս իւր մնալ անդ ։ Զիրա իմիգաթ պիտի քենտի արտասուս կիտենդերի հայելի եպեսիկ վասն եւ ոչ ձգեսցէ զայսպիսի օմայաձագերին սիրել եթէ ոչ ։ մեհտերուլսի իւր պիտի օրհնութեան պէյան եթէ ։ Վե լաքին մեզպուրդեր եղ գաւիմ խասիմ օրհնաղ իւր ։ անդր պոռ միսիլիս քէլմերին իւրեթիքատ գալպերինտերի թեսատը զահիր եղերք թաշալուս տերհալ անի թաշլայաձագ օրհնութեան ։ անձագ գատը օրհնատը ։ մուտամ քի քենտի ըրի օրհնութեան վիմքին տեկիլ իսի անե եղ ուզամագ ։ նիձէ քի անի թէքրար դուքմագ իսի եղուքերինտե ։ անտեն չգուս կիտեսի յորդանանդն գարշը դարաձը նե ։ քի մուգ ատտե՞ յովհաննես անտե մկրտել եղեր իսի [1] ։ (նիձէ քի եղբի պէշ սիւասլտե զիրք օրհնութեան)։

Սեաւղ 80 ։

Յե նիչիւն կիթտի յովհաննէսին մկրտել եթէ ոչ մահալէ ։

Ձ. Պէհտի հագցնետե անդն եթէ ոչ շահատեք լինի ձեմատեթ փիքրինե կեթ իրիս պ իմիգաթ եթսիս տէյս ։ Նիձէ քի չօգ ձեմատեթ անտե իսուսուն եաղնե կելիս՝ յովհաննես միձիւզաթ եթմէտի ։ լաքին անդն հագցնետե նե քի սեղլէտի իսե ձիմէսի սաղ հիմ իսի տէյս թագրիր եղուս իսանտը անե [2] ։

---

1 Եղեն յայնժամ նաւակատիքն յԵրմ ։ և ձմեռն էր ։ և շրջէր Յիսուս ի տաճարին ։ ի սրահին Սողոմոնի ։ Յովհ ։ 10 ։ 22 ։ մինչև 30 հմր ։

2 Եկին բազումք առ նա՝ և ասեն ։ զի յովհաննէս նշան ինչ ոչ արար ։ բայց ամենայն որ ասաց յովհաննէս վասն նորա՝ ճշմարիտ էր ։ և բազումք հաւատացին ի նա անդ ։ Յովհ ։ 10 ։ 41 ։

վէ յիսուս անկերե վազ ետիւպ տեր քի՝ եկեր պիր քի՝ մեանե քենտի ինետերինի՝ վարիտեսինի՝ զեվզեսինի՝ եվ. լատ՝ գարնտաշ՝ գըզ գարնտաշերինի՝ վէ քենտի նեփ. սինի տախի թէրք սիրէք՝ խաչընը ալուպ արտըմըը ըա կելմեզ իսե պանա շուկիրտ օլամազ ։ Վագաա՝ անկերի աեվմեք ։ վէ մուհթաճ օլտուգլերինտե տեյտիկիը օշ մագ դապիաճետեն խեետե ՝ եկեր սէնի թահրիք եշ տիւպ կիճնահ տիշլերդէքլեր իսե ՝ թէրք կ'ե ան կերի ՝ մատաւմ քի քիշի ճիւմլեսինտեն ագտիմ՝ վէ ճիւմ լեսինտեն զիյատե քենտի ճանընըզը խեէտասընե տիգաճ եթմեկիչ պօրձու տըր (պու խուսուստե եթմիշ պէշ սիւալե տախի նազար էյլե) ։ Պու ձեվապ իլե յիսուս սուն խաչա ջըգաձալի տուրյուտուգտեն մատե ՝ հեր քենտի քենտի տէրէձեինե կեօրե՝ հագ դարաիրը տեն պիրեր խաչ թայիին օլտուղի տախի անկլանըը ։ Պու սուրեթաե լինսանե պօրձ տըր քի՝ զուհուր ետեն սըգընթըը ՝ պու պէնիմ խաչըմ տըր տեյերեք՝ պիլ ըի զա գապուշ ետե՝ վէ քիմսեյե պէ հայնե պու ընայա ։ Ձե գաթ տիգաճ ետե քի՝ ձեքտիկի սըգընթըայա քենտի սեպեպ վէ ըմիշ օլմասըն ՝ զիրա լայընձինտեն իւսթիւն մասլահաթա մեյլ ետեն ինձրասընե գաստը օլամայուպ հեր հալ սըգընթը ձեյեր ։ Պու հիսաւ՝ քիշի հեր հանը ևը թարիգաթա կիրիչձեք օլսա ՝ ինձրասընե գուտրե թիմ երկը մի տեյու եվվելա տիւշինեմեկե պօրձու տըր ։ Նիձե քի պու ֆիքիրը իւզրե յիսուս տեր քի՝ սիզտեն քիմ տիր Օ աստէմ քի՝ գուլե եասխաձագ օշ տուգտա ՝ գուտրեթիւմ երկը մի տեյու եվվելա մա սարիֆինի հիսաւ կեմեզ ։ զիրա օլա քի թեմելինի պըրագուպ ըեեքմիլ ետեմետիկինտե ՝ պու աստէմ պաշլատա խաչմադե ՝ լաքին թեքմիլ ետեմեթի տեյու կեօրինլեր մեզագ ետիպ կիւլեկեր ։ Եախօտ հանկը յուտիչա տըր քի՝ ան պին աստէմ իլե ձենկե կլուխէտե ՝ անե գարդը խաչի իկերմի պին աստէմ իլե կեկլուխէտե ՝ անե գարդը

տուրմաղէ գատը մըլրմ տէյու եվվելա տիշիհինիւ տահա ուզագտա իքէն երէյի իրսալ հետերէք սուրհ օլմաղէ նիյազ եթմէզ : Վագտա նինէ քի Ճիսմանի խուսուսէրտե ալեմ կիւլիւնճ օլմըլրմ տէյու՝ քիշի եվվելա քէնտի գուտրեթինի վէզն եթմէկէ պօրճլու իսէ , քէզա ըռհանի Թաբիգլերե մէլ հտենին Ճագգընտե տախի պեօրէ անկլա : Խմոի յիսուսա շակիրտ օլմաղէ արզու հտէն՝ եվվելա իեռուճ եթսէն գալպինտեն Ճիս մանի սեվկիւլիւլերին , պախուսուս տիւնեա մալինին՝ աէֆասընըն՝ վէ պիւյիւքլիւկինին մուհապեթինի քի , ալեմ կիւլիւնճ օլմասըն : Զիրա նինէ քի նուբ՝ վէ գաբանըզգ պիրի պիրի իլէ իմթիհաճ եթմէկլ . հա քէզա՝ ալլահընն՝ վէ Ճիսմանի մեվլատերին մուհապեթի պիր եէրտե իմթիհաճ եթմէզլեր :

Ֆիամմա՝ պու Ճիւմլէ իլէ գաթի ումուտ օլմա . զիրա քիշի քէնտի գուտրեթինի վէզն հտիւս՝ միւտեպէիյ բանէ հարեքեթ իւզրե հալինէ կեօրէ իՃրայի Ճաիզ լեթտե գուսուբ եթմէզ իսէ , պիլ լութֆու պարի գատը տըր ալլահա մազպուլ օլմաղէ : Նինէ քի հա սուա պու միսիլլու միւթեէիլ վէ հիւանիւ միւտեպէ պիյը հարեքեթի Թուզա Թէշիհ հտիւպ տեր քի՝ Թուզ էյի տիր . անՃագ լեզլեթինի գայպ եթմիկինտե , հիչ պիր չէյե լեազըմ օլմայուպ տիշարը աԹըլըր : Վագտա ինսանն հանկը մէնեթտե վէ տերէՃհտե օլսա՝ վաՃիպէյի զիմմեթի օլսըն Ճաիզլեթտե գուսուբ հտեր իսէ , լեզլեթինի գայպ եթմիշ Թուզ միսալի տիշարը աԹըլուպ՝ ալլահըն ինայեթինտեն մահրում գալըր [1] . (պու խուսուստե նազար էյլե եթմիշ

1 Երեմային ը նմա ժողովուրդք քաղցած . զարճաւ և ասէ ցնո . Թէ ոք գայ առ իս՝ և ոչ առեայ վհայր իւր և գմայր . և զկին իւր , և զորդիս . և զեղբարս և զքոյր . նաև զանձն ևս իւր , ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել . զի որ ոչ բառնայ զխաչ իւր՝ և գայ զկնի իմ , ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել Ղուկ . 14 . 25 . մինչև 35 հնդ .

Digitized by Google

տեօրթ սբ. աստուածածնի (տաճարն) ։
Ֆեհմ էֆէնտի յիսուս Ֆրէնսիսկոսին ինայէթինի • զնորա
Ջիւանբէսինին խնամատարն էր ու կը մնար քրիստոսի
ընտանեաց, կեսմրիւկճիլերը վէց կիւնահացքառա-
կերը իրէ տախի դասամ էտիւալ՝ վաղ էտեր իտի անկերճ
քի իսլահ օլալերը ։ Փիամմա փարիսեցիները վէց դպիրները՝
քրիսթիոնկ եիւզ դուշմարտաց՝ ախերինէ հասպտ էթ-
տիքլերինէ պինայէն , նիչիւն կիւնահացքառկերի գա-
պուլ էտիւալ՝ անկեր իրէ դասամ էտեր տէյու մը ըլտա-
նըր իտիրեր (տրտնջալ) • վէց չիւնքի մէզպուղլերկեն
Քրիքրի յիսուսա մալիւմ խոի • անկերին նահագ օլտու-
ղինի պէյան էթմէք իչիւն պիր ջօպանըն իւզերինէ
թէմիղ սեօյլեր , քի անոն եիւզ գօյուննու օլուպ պիրկ
գայպ օլսա , թօգսան թօգուզգունու չեօլտե պըրա-
գարագ՝ գայպ օլսնը պուլունճայա տէկինի արար • վէց
պուլտուղինտե մէսրուբիչէթ պիրէ անի ումմաղունա
ալուպ՝ տօսթլերինէ վէց գօմշուլերինի չաղըրուպ տէր
քի՝ շազ օլուն պէնիմ իլէ • զնորա պուլտում գայպ օ-
լան գօյուննումու ։ Թէֆքրար պիր նիսանըն իւզերինէ
թէմիղ սեօյլեր , քի անոն տախի օն ղուռուշու օլուպ
պիրինի գայպ էթսե , մամ էապուպ վէց էվի սիւսիւ-
րկնպ պուլունճայա տէկինի տիգաճ պիրէ անի արար •
պուլտուղինտե տօսթլերինի վէց գօմշուլերինի չաղըրուպ
տէր քի , շազ օլուն պէնիմ իլէ զնորա ագչէյի պուլ-
տում , անի քի գայպ էթմիշ իտիմ ։ Գու հիսապ պիր
կիւնահացքառ թեօղէ իսԹիղնարե կէտիկինտե , ա-
նըն իչիւն ասիւմանտե մէլայիքլերկեն չուշ օլուճագ-
տինի տախի զահիր էթուի [1] • քի մէգքիւր հասիւտլեր

---

1 Եւ էքն մերձ աւուրն նա ամ մաքսաւորք , և մեղաւորք լսել ի նմ-
մանէ ։ տրտնջէին փարիսեցիքն և դպիրք և ասէին . ընդէր
սա զմեղաւորս ընդունի և ուտէ ընդ նոսա ։ առաց (յայ) աւու
նոսա զառակիս զայս . Ղուկ . 15 . մինչև 10 հատոր ։

թէսէլա տըր կ՚ենահ֊քեարլերէ ։ զերա նիՀէ քի չ՚ը֊
պան գայլ օլան գոյունու , նախօտ նիսա՝ գայլ կ՚ե֊
տիկի ագէնլի արայուպ պուլտուլը ։ քեզա յիսուս
քենտի սիյասէթի իլէ ինանալը արայուպ պուլտու ։ ՚ծ
քի շէյթանըն փիլթնէլիկի սեպեպինէ կիւնահա տիւ֊
շիւպ Ճան կլէ գայլ օլմուշ իտի ։

Պու պատտե յիսուս քենտի մէրհամէթինի պէյան կ՚ը֊
տի խսետե , քիշի քենտի Ճանընըն խեբլասը խուսուսին֊
տե՝ գուսուր կ՚ըմէյիպ՝ նէ վէՃԿ խոզրե ղայրէթ կ՚ը֊
մէք լեազըմ իսե , անի տախէ թէմմիլ իլէ մուայեան
կ՚ըտի քի հէրքես իայրէթ ալուպ՝ անէ կեօրե հարե֊
քէթ կ՚ըմէկ իլէ՝ պիլ լուէթիու պարի Ճէնկէթե վա֊
սըլ օլա ։ ՆիՀէ քի պիր առէմին իչի կվլատը օլուպ ,
քուչուկի փէտերինին մալինտէն քենտինե իսապկէթ կ֊
տէՃէք վարխինի մաթլուպ կ՚ըտիքտե , փէտերի թազ
սիմ կուեր անչերե քենտի վարիյէթինի ։ Վե ջոգ վա֊
գըթ կէչմէկէրէք քիւչինք օղլու ուզագ մէմլէքէթէ
կիտուպ՝ նահէմմար հարէքէթ իւզրե սէփայէ մէշղուլ
օլտուղինէ պինայէն՝ Ճիւմլե մալինի թէկէի կտերը ։
Զե անտե չէտիտ գըթլըգ տախի զուհուր կտիւպ ֆիա֊
գիր օլմազի պաշլայընՃէ , վարուպ կՀայիտեն պիր քի
մէնէկինի եանընէ ինթիսապ կտերը ։ ՚ծ տախի քենտի
չինթիլիկինտե խընգիր կիւտմէկէ իրսալ կ՚ըտի անի ։ Վէ
լաքին Հալ պու քի՝ խընգիրլերին եէտիկի քեչի պու֊
նուզու իլէ գարնընը տօյուրմազի արզուքեշ օլտու կ֊
սէտե , անի տախի քիմսե վէրմէզ իտի անէ ։

Ամզպուր՝ պու միսիլլիւ սեֆիլ ու փերուշան Հալէ
տիւշտիւքտե , փէտերինին կվինտե օլան խընգմէթքեար֊
լերին ասուտե Հալ իւզրե ըսահաթ կՀզինտիքլերինի ,
վէ քենտինին ուՃրագտէն թէկէի օլաՃաղինի ֆիքր կ֊
տիւպ տէր քի՝ վարուպ փէտերիմէ տէյիմ քի խեբա
կ՚ըտիմ՝ լայըդ տէկիլիմ սանա կվլատ չաղրըլմազէ ։
խընգմէթքեար եէրինէ գաւդուլ կ՚ը պէնի ։ Վադաս՝

Digitized by Google

պու միսիլլիս Թէվռաղիս ֆիլքը իւզրէ գալդուպ կիթ֊
տիկինտե , տահա ուզագտա իքէն փէտերի կեօրիւը
անի . վէ մերհամէթ եթմէկ իչէ գարշը ջըգարտագ պոյ֊
նունէ սարըլուպ պուս ետեր : Օլտեմ մեզպուրը՝ պայ
լատե զիքը սլտուղի մենվալ Թադրիր եթտիկի հալտե ,
վէտերի խըղմէթքեարլերինէ տեր քի ֆիքհալ եվվել֊
քի լիպասընը անէ կէյտիրիւպ՝ էլինէ խաղեմ՝ վէ այա֊
ղինէ չիզմէ վերիւպ՝ պէսի հօքիւգիս պօղազլայըն՝ քի
եէյիւպ շազ օլսըմ . զիրա պու էվլատըմ հօմիւշ խոխ
տիրիլտի , գայդ օլմուշ խոխ պուլունտուս . վէ պայչու֊
տըլէր շազ օլմազէ : Ֆիամմա՝ անըն պիւյիւք օղլու քի
չինիթինկտե խոխ , կէլիւպ մասլահաթը անկլատըգտե ,
կիւչհինէրէք փէտերինէ տեր քի գաչ սէնէ տիր սանա
գուլուգ էտերիմ . վէ էպէտի էմրինի կէրի պըրագ֊
մատըմ . պիր օղլուգ վէրմէտին պանա քի տօսԹէրիմ
իլէ շազ օլայիտիմ . պու օղլուն քի սէնին մալընի ֆայդ
չէլէր իլէ եէտի , կէլտիկինտե պէսի հօքիւգիս քեօ֊
տին . վէտերի Ջէվապ էտեր քի սէն տայիմա պէ֊
նիմ իլէ պէրապէրսին , պէնիմ վարլըէԹիմ սէնին տէ ,
շազ օլմազ պօրճ տըր . զիրա պու գարնտաշըն հօմիւշ
խոխ տիրիլտի , գայդ օլմուշ խոխ պուլունտուս [1] :

Պու Թէմսիլ ալլահըն ինսայէԹի ազիմգէրինին պէյա֊
նինտէ օլմազ իլէ , հէվր եանըլուպ խէդա եԹմիշ իս֊
սէն գաԹի ումուտ օլմա . իլլա քի անասուգ որդի կիս֊
պի Թէվռաթիս գալպ իւզրէ պիրան էվվել քէմալի մէր
Թէպէ Թեօպէ իսԹիղֆար էտերէք՝ խոստովանա հայրըն
հուզուրինտե զայդ տաղի տերուն պիրլէ Թագրիր
եԹ իչէտիկին խէդալերի՝ քի մաղֆիրէԹ պուլայըն :
Ալլահըն ինայէԹինտէն քիմնէ գաԹի ումուտ օլմասըն
տէյու մէզքիւր Թէմսիլտե պէյան եԹտի իսէտե ,

---

1 Ըս ասէ (յիս) . աւն միջ էին երկու որդիք , ասէ կրտսերն
ցնոցանէ ցհայրն . հօրը՝ տուր ինձ բաժին . որ անկանի ցընձ
ցայգ . և նա բաժանեաց նմա զկեանս . Ղուկ . 15 . 11 , մինչև 32 հմր .

Թէքըար Թէմմիլ սեղյէր քի , հէրքէս վաճիպէյի զիջ
մէթի օլան խուսուսէրտե գուսուր կԼմէյէ , վէ ե-
կէր ճանըլըր իսե՝ տէրհալ քէնտի ձանընդն խէլասընե
տիգաթ ետե : Նիձե քի պիր տէվէթլու ատէմին վե-
քիլսարձը օլուպ՝ անդն հագգընտե աղասընդն մալինի
Թէլեֆ էնէր տէրու Թէշէբբի զուհուրի իլե՝ աղասը
անի ազ ետէձէք օլտու , վէ լաքին մէզպուր չիւնքի
իշլեմէկե գատըր տկիւ իտի , տիւնեմէկե տասի հի-
ձապ էԹմէկ իլե , ազ օլտուգտե քէնտինե սահա-
պեԹիլիբ էտիւպ կվինե ալան պուլունսուն տէյու , ա-
զասընդն պօրձու լըրինի չաղըրուպ՝ հիւզ մէտրե զէյԹ
եաղը պօրձու օլանդն Թէկմէսիւկինէ էլլե եաղըլըրը ,
հիւզ սօսար պուդտա պօրձու օլանդն Թէկմէսիւկինէ՝
սէքսէն : Մէնզպուր պու պատտե հազ իգամէթըդ պու-
լունտու իսէտե , պու իշի իլիմտարըդ իլե էԹտի տէյ-
ու աղասը մէտհ էտէր անի , զիրա մանսուպինտեն
ազ օլաձաղնի տուդյտուգտե , տահա էլինտե զուրբ-
սաղ վար իքէն , քէնտի ինդայէԹինի տիւշինէրեք՝
աղասընդն մալինտեն սայրի կերինե էլլիք էԹմէկ իլե՝ զա-
զինէ Թիւե քիմսանկ կերտէն , խուսուսա քի մէկայիքէրս-
տէն զնյատե իլիմտարըդ էԹմէշ օլտու : Վագաա՝ մէզ-
պուր քէնտի Ճիսմանի զնայիտսըզ խուսուսընտե նէ
գատար քի զայրէԹ մէ տիգաթ էԹտի , բուհանդն
Թարիգե մէյլ ետնէյէր՝ քէնտի Ճանկերընին զնայիտսըզ
հագգընտե օ մըգտար տիգաթ էԹմէկդէր : պախուս
սուս՝ մէկայիքէր բուհանի վ ըդէ իքէն խէդա հտիւպ
յսիւմանտեն իխրաՃ օլտուգկերինտե , քէնտի մէնզայ-
էԹէկերինի տիւշինմէյիւպ՝ կնէն պէ կնէն զնյատե քէօ
Թիւկիւկե գատեմ պասմազ իլե՝ նսանտեն ահմագ
սայըլտըդ : Խմտի ալիմ օ տըր քի , Թէքմիլ գալդ ին
կե եաղընդ սլատա գուլուգ էԹմէք արդուսինտե օ-
ըրագ՝ Ճիսմանի մէկատէրին մուհապիզէկինի զիքը-
րինտեն կսրաՃ էտիւպ զէգարյե սատաՃա վէրմէկ կն

լէ՝ քէնտի Ճանքլըն խէլասընէ տիգաթ էտիր • Ճատաւամ քի ալահա՝ վէ տիւնեա մալինէ պիր եէրտէ գուլլուգ էթմէք գապխլըդ տիր [1] :

Գու պաապտէ խոշՃա միւլահազա էթսինլեր գամաի քէ մէանէլեր , անլեր քի վարիյէթլերինի եաղընդէ քէնտի լերինէ Թախսիս էտիւպ՝ վէ տայիմա Ճիսմանի սէֆայէ մէշղուլ օլուպ՝ փըգարէյէ վէ միւհԹաՃ օլանլերե տէս տիկկէր ալմազլեր • գերա էօլտիւքլերինտէ պի նիհայէթ ղազէպէ լայէդ օլաՃագլերինէ շիւփհէ եօք :

ԻնՃէ քի սէֆայէ մէշղուլ պիր մերհամէթսիզ տէվլէթիյէ գուհուր էթտի • գերա մէզկուր քէնտի մայլինին չօգալտղինէ նազարէն քիպիրլիկէ գատէմ պասաբագ՝ գէյ գըյմէթ լեպասլեր կիյինիւպ՝ հեր պար գիյատե շազ օլուբ իտի • պունուն գըստը՝ ղազարոս նամինէ տէ պիր ֆագիր՝ պիւԹիւն վիւՃուտի եարե փարե՝ աղնըն գափուսինտէ տիւշիւպ գալմազ իլէ • սօղրասընդէ տէն տիւշէն էքմէք փարչալէրինի եէմէկէ արզու էքէր օլուպ՝ վէրէն սուլուննմազ • վէ ՙ տէրէՃէ նաչար հալէ տիւշեր , Թա՛ քի քէլիլեր կէլիւպ անդն եարէլերինի եալար իտիլեր : Վագաա մէզքիւր տէվլէԹլիւ տիւնեա տէ պիր վագըԹ սէֆա սիւրիւպ , ղազարոս ՃէՖա չէքտի իսէտե , աէրէԹտե մուղայիրի զուհուր էթտի • գերա էօլտիւքլերինտէ , ղազարոս՝ մէլայէք եէտի իլէ հայր աբրահամընդ գուՃաղլե Թագիր օլունան մահալտե պի նիհայէթ բահաԹլըղե , քիպիր վէ սէֆայէ մէշղուլ օլան տէվլէԹլիւ ՃեՀՀինէմէ վասըլ օլտու :

'Նազար գըլ մէղպուրուն սէֆիլ հալինէ • ղազարոս քի անդն գափուսինտէ՝ ղայէԹ նաչար հալ իւզրե պիր

---

1 Եւ ասէր (յն) առ աշակէրտան • այր մի էր մեծատուն • ո՛ր ծոյլ էր անուն • և եղև գնմանէ ամբաստանուի • ոմն Թէ վատնիցէ զինչս նորա : կոչեաց , և ասէ ցնա • զինչ է այս , զոր լսեմ զբէն • տուր զհամարս տնտեսուԹեան քոյ • զի ոչ ևս կարես լինիլ պնտես • Ղուկ • 16 • մինչև 13 համար •

Digitized by Google

վարչա էքմէկէ միւհթաջ էքէն , անի էնէօրնէուդ մէրճ հաճէթ էթմէտէ , պու տէֆթաքի տէրճունէ նուքթէ տիճ շիւսի վէ հարարէթինտէն գաւմրուլուպ թուքթուշուք իտի , օ վաղըճէ էնէօզիւնիւ աչարուդ՝ անի հայր աբա րահամըն գուձուալինտէ սէֆայի խաթըր իւզէրէ ըտա հաճ էնէօրմէւիկինտէ , անտէն խմտատ ադաղ , վէ լա քին պուլաձմազ ։ Զիրա ղազարոսու էրսաւ էթ քի՝ միարմազընըն ուձուննու սուչա պաթըրուպ՝ կէլսին տի լիմի սօլուԹաստն տէյու աբրահամա նիտա էթտիկինտ տէ , Ձէվապ էտէր քի , ֆիքրինէ կէթիր , սէնդ տիւնեատտէ սէֆտա միւրտիւն , վէ ղազարոս էզիյէթ չէքտի , չիմոխ պուրատէ օ Թէսկէլա պուլուպ՝ սէն ան տէ Թուքթուշուրսուն , պահսուսա քի՝ մապէյնէրինտ պիւչիւք տէրճ օլուպ՝ պէրի պէրինին դարափընէ կէմիէք գապպէլսիզ օլտուղնի զահիր էթտիքտէ , գա Թի ուամուտ օլտու ։ Ֆիաամա չիւնքի մէզուրուն պէշ գարնտաշը վար իտի , օ էչիլտէն՝ ղազարոսու իրսաւ էթ քի վարուպ անլէրճ շահատէթինք էթսին՝ քի անլէր տասխ պու խաքէնձէ էրինէ կէլմէսինլէր տէյու Թէքրար աբրահամա նիյազ էտէր ։ օ տասխ՝ մուսէ սի վէ փէյղամպէրլէրի տիյնէսինլէր տէտինիւնտէ , էօ լուէրտէն քիմսէ կիթմէյինձէ խաԹիղնար էթմէզլէր տէյու Թէքրար նիյազ էթտի խաէտէ , Ձէվապ էտէր քի՝ էկէր անլէրի տիյնէմէզլէր իսէ , էօլուէրտէն տէ թիլէն օլսա տասխի իՀթիգաճ էթմէզլէր [1] ։

Իշտէ պեօյլէ տիր աւլլահըն շէրիաԹը ։ էլինտէ ֆուրսաղ վար իքէն միւհթաջ օլանէ մէ քհամէթ իմէյէն ինայէթէ նասեհգա օլուր ։

---

1 Ա յր ոմն էր մեծատուն . և ագանէր բեհէզս և ծիրանիս . և ուրախ լինէր հանապազ առատապէս ։ և աղքատ ոմն ա նուն ղազարոս անկեալ դնիւր առ դրան նորա վիրաւորեալ . Ղու - ի . 16 . 19 . մինչև 31 համար ։

Սաւաղ 18 ։

Պաղատեն զնոքա օրհն տէվզէթլիւ՝ նշխեն իսթէմիշ իտի գա-
րընտաշէրի տալ իւ ձէհէննէմի կէտէլէր ։

ԾՈ. Վ[illegible]հնտի պաշտպի Թարտագա պուրմիսըն տէյու՝ մատաւ՝ քի քեօթիւ էմաղ օլարագ անլերին կիւնահա հա տիւշմէլերինէ սեպեպ օլմուշ իտի ։ Վէ տախի պա զարոսուն ըտհաթտե օլտուղունէ հասետ եթմէկ իչի՝ իսթէ՝ քի տիւնեայա կիտիւպ Թեքրար սեֆիլիքե չեքե ։ Պաե նագ լիկեթ ձիւմլէյէ ապիմ իպտէԹ տիր ։ իմտի մա լինին չօգ ուղալունէ քիպրիկնիւպ չազ օլմա ։ իլլա խեվֆ էյլե քի ձիւմանի սեզնայե մէլ հուրուք խեզա եթմէկե սալն ։ պախուսուս էլինտե ֆուրսաթ վար իքէն՝ ֆագիր ըհ վէ միւհԹաջ օլանլերե սատագա վէրիւպ եարտըմ էյլե քի՝ վադիինտե սանա տախի մէրհամեթ էտէն պուլունսուն ։ Վէ էկեր Թարիզի տիւնեանըն իգԹիզտ սընտան ֆագիրլիկէ՝ եախսօտ տերտ ու պէլայե վէ ֆո զիյեթե տիւշեր իսէն՝ մահդուն օլուպ Թէշեբբիւ եթ մե ՝ իլլա քի ալտանըն ինայեթինէ ուժուտ պիրլե բիղան իլե Թահամմիւլ էյլե ՝ քի պի նիհայեթ բահաթլըղե վա սըլ օլսալն ։ Պու պապտե ալիմ վէ ուհմագ պիրի պէ բինտեն ֆէրդ օլունուբ ՝ զիրա ֆանի տիւնեանըն մալի վէ էզիյեթի իլե՝ ձէննէթի գազանմագ իլիմտարլըգ ՝ սեֆասը իլե՝ ձէ հէննէմէ կիւմէկը համագաթլըգ տըր ՝ օ էձիլտեն ձէննէթէ կիհանէրին ձիւմլեսի ալիմ ։ վէ ձէհէննէմէ կիտէնլերին ձիւմլեսի ահմագ սայլըբը ։

Յիսուս քի պաղատե զիրը օլանլերի յարդանարն գար ըղ դարաիլնտե ձէմաէթե վազ հտեր իտի (նիձէ քի սեքսէն սիւալտե պէյան տըր) ՝ օ վագըթ զաղարոս նամ քիմսանէ՝ անի քի յիսուս սէվեր իտի ՝ քեթմանիւս տէննիլէն գարիյետե խասդե օլմադ իչե ՝ գըղ գարըն տաշլերի մարիամ վէ մարթա յիսուսա ատէմ իրսալ է տերեք անըն խասդե օլտուղունի խապէր վէրտիլէր իսէ

Digitized by Google

տէ , կէլ անի էյլի եթ ։ եախօտ էմ էյլե քի չինիա պուլսուն տէմզլէը ։ զերա անըն եթիսիկի միւձիւզաթ վերե նազարէն պիլիը իսիլէը քի , էկէը միւրատը ա վելյէսի օլուը իսե , գատըը տըը քէնտի գարնատաշլեթե նե տախի չինիալըգ վերմէկէ ։ Պէլի զազարօսուն խատ դե օլտուղլ յիսուսա մալիւմ իսի , պու խատպերի տա քեի ալտըղլնտե , չինիա պուլսուն տէյու էմ եթմէյիւպ՝ օլտուղլ եերտե իւրի կիւն տահա էյլէնիը , թա՛ քի զա զարոս էօյե ։ վե ասկըրա վարուպ անի տիրլլեթիկինտե , գուտրեմի ազիմէլերի ձիւմէյէ մուայեան օ զուպ՝ ձեմաեթ քէնտինե իթիգաե ետերէք իւնայեթե վասըլ օլա ։ օ էձիլտեն տէը քի՝ օ խատէլինք էօլիւմ իչիւն տէկիլ , իլլա ալլահըն մէձմի իչիւն տիը , քի ա նըն իւրէ խանուլահ միւշերրեֆ օլսուն ։ Վագաա զազա րոս օ խատէլիքտեն էօլտիւ խսէտ , տեօրթ կիւնատէն ասկըրա անի տիրլտեձէք օլմազ իւրէ՝ պու պապտե ա նըն խատէլիկի վե էօլմէսի դապիաե իւզրե զանն օ զուննայա տեյու պու ձեվապը սեօյլետի ։

Պատէհու առաքեալարա տէը քի՝ կիտեւիմ թէքրար Եահուտիստանե ։ եանի երուսաղեմե ։ փիամմա մաե գատտեմ եահուտիլէը տաձարտե անի դաշլայաձագ օլմազերի իւրէ ։ (նիձէ քի եէթմիշ թօգուզ սիւալտե գիքը օլտու) ձեվապ ետերէրը քի ուտըբի տահա չիմ տի սէնի դաշլամագ իսթէը իտիլէը ։ թէքրար օրտայ մը կիտեձէքսին ։ Վե չիւնքի՝ քէնտի րիզասը օլմատըգ ձե քիմնե անե էլ ուվաթմազե գատըը տէկիլ իտի ։ ֆ էձիլտեն տէը քի կիւնտիւզ կիտէն եանը զմայուպ կէ ձե վագթի կիտեն եանըզը ։ Պու ձեվապ իւրէ տեմէք իսթէը քի եահուտիլերտեն խէյլի եթմէյլին ։ զերա էօ լէձէք վագթիմ տահա կէլմիշ օլմատըղնտեն գատըը տեկիլ տիրլեը պէնի էօլտիւրմէկէ ։ Ղազարոս տախի ֆ վագըթ քեթանէատե էօլմիւշ օլմազ իւրէ թէքրար տէը քի ։ պիզիմ տօսթումուզ ղազարոս ույուտու՝ կիտիւզ

Digitized by Google

ուչանտը բայլամանի ։ Պու քեչամիլե անդն եօլտուկինի զահիր եթոն իսետե ։ անլեր ատեթա ուլգու հագ֊գընտե զանն ետուպ ուչուտու իսե ։ եկպեթ գալդար տետիքլերինտե ։ զաղարոս եօլտու տէյու աշխքեաը պէյան եթտիքտէն մատե ։ պու խուսուստի շաղ սը֊տուղինի տալսի տուչ ետեր ։ քի կիտիպ ճանի տիրիլթ֊տիկինտե լինանսընլեր ։ Պատեհու քեթանիայե կեմբը քի զազարոս տեօրթ կլունտէն պէրու եօլուպ տէճն ալունմուշ իտի ։ վե ջօգ եահուտիլեր քի մարթայը վե մարիամը թէսելա եթմեկե կեմիշ իտիլեր ։ մարթա յիսուսուն կեմտիկինի իշտինձե ։ մարիամը եվտե պըր֊ըագուպ՝ վե քենտի տեր֊հալ յիսուսա գարշը ջըգուպ՝ եկեր պուրատե օլսա իտին ։ գարնտաշըմ եօլմէշ իտի ։ լազբին ալահտան նե քի տիլեր իսկն սանսա վերիր տե֊տիկինտե ։ յիսուս ձեվապ ետեր քի՝ տիրիլիր գարընտաշըն ։ Մեզպուրե պու ձեվապը մահչեր կլունիս հագ֊գընտե անկլամաղ լիե ։ տեր քի պիլիրիմ տիրիլիր ։ լազքին գըյամեթտե ։ յիսուս ձեվապ ետեր քի՝ պեն իմ դըյամեթ վե հայաթ (յարուլթիւն և կեանք) ։ քիմ֊քի պանա իման էթիգաթ ետեր ։ եօլսե տախի եաշար ։ վե սաղ իսե եպետի օլմէշ ։ Ջիսուս պու միսիլիս քե֊լամիր իլե ։ քենտի ալահզըղինի ։ վե իմանիգաթ ետե֊նին ։ ձան իլե պի նիհայեթ եօմիւրեգ վասըլ օլաձաղի֊նի պէյան ետուպ՝ ինանըր մըսըն տեսինկինտե ։ պէլի ի֊նանուրմ քի՝ սեն սին մեսիհ իսրուլլահ քի տիւնեայէ կելէձեք լատին տէյու՝ թագրիր ետեր ։ Պատեհու վարը դաալետ կեմիշ սենի ջաղըրըր տէյու մարիամա կիշիլի խաապեր վերտիքտե ։ օ տախի անիտե դալգուպ կի֊տեր ։ վե եվտե օլան եահուտիլեր՝ գեղեզմանե աղլա֊մաղե կիտեր զանն ետուպ՝ անդն արտըրըրա կիտեր֊լեր ։ վե մարիամ կեմիպ յիսուսու կեօրտուինկինտե ։ քաքի վոյնե տուշնե աղլայարագ տեր քի՝ եկեր պուրատե բատը կեմիշ օլսա իտին ։ գարնտաշըմ եօլ֊

Digitized by Google

ՀՇԶ իսի ։ յիսուս անդր վե անդր իւէ օլսնլէրին աղլաս
տըղինի կեօրիւպ վե քենտի տախի հիւգն պիրլէ ոգ
լայուպ ներէյէ գօտունուզ անի տէյու սիւալ էթմիք
տե ։ տէրլէր քի կել պագ ։ Պէլի ղազարոսուն ներէտե
ոէ֊ին օլնհատուղի անե մալիւմ իսի ։ լաքին քենտինին
թէքմիլ լինձան օլսուղինի ալէմե պէյան էթմէք իչին
պու սիւալն էթսի ։ քէզա հիւգն կէթիրիւպ ազլա֊
մասը տախի պու ֆիքիր իւզրե անկլանըը ։ Վե լաքին
եահուտիլէր՝ պագըն նէ գատար սէվեր իսի անի ։
պազըլէրի տախի՝ անատան ամա Թօղանըն կեօղէնիւ
աչտը ։ լաքին պունուն էօլիւմիւնիւ մէն էթմէկ գա֊
տըր օլսմատը տէսիլէր իսէտե ։ յիսուս գերեզմանա
կէլտիկինտե ։ էմր էտեր քի իւզէրինտէքի դաշը գալ֊
տըրալէր ։ ղիրա ՚ մէզար մաղարա կիսպի օղուպ՝ իւ֊
զերինէ պիե պիւլիւք դաշ գՕնուլմուշ իսի ։ Օ՛լպապ
տե մարթա՝ էօլիւնիւն տեօրթ կիւնլիւք օլտուղինէ նա֊
գարէն՝ գօգմըշ տըր տէսի իսէտե յիսուս անդ տէր
քի ստնա տէմէտիմ մի քի ինանըը իսէն ալլահըն մէձ
տինի կեօրիւբսիւն ։ Վաղասա անդն իպնուլլահ ։ վե միւ
րատա էթտիկինին իչրա օլաձաղինի մուգատտեմ Թաղ
բիր էթմիշ իքէն ։ յիսուս տախի գարնտաշըն տիրիլիը
տէ՛ղու վատ էթմիշ իքէն ։ էօլիւ գօգմըշ տըր տեմէք
իգԹիւղա էթմէզ իսի ։ լաքին պու պապտե տախի կիղ֊
լի հիքմէԹ անկլանըը ։ ղիրա ղազարոս տիրիլմէզտեն
էվվել անդն տիրիլէձէկինի պէյան էթմէսի իչե վատին
ոե սատըգ օղուղլի զահիրե ջըգտը ։ Նիձէ քի մէզճ
քիւբ դաշը գապրին իւզերինտեն գալտըրտըգլերին֊
տե ։ ասիւմանե նազարէ պիրլե ։ փէտերուլլահտան
մէմնուն օլսրագ ։ ղանիսրե գա՛լգ տիշարը կել տէյու՝
քուձե սես իչե նիտա էթտիկլի հալտե ։ տէրագէպ էօ
չե՝ քէֆինի իչե ջըգտը տիշարը ։ վե յիսուս տեր քի՝
սեօքիւն անի վե պըքտագըն կիմանի ։ Պու միսիլլիւ ա֊
ղիմ միւձիւզաԹը կեօրէնլերին ջօգլերի յիսուսա էթէ

գաթ էտերլեր ։ վէ պաղլերի տախի հասէաէլերինտէն նաշի կէտիւպ նապէլ էտէլէր փարքսեցիներէ [1] ։

Սբւալ 82 ։

Յե քի տեօրթ հիւնլիւք էօլիւյիւ տիրլիթոի ։ վ՚ֆրքսեցիներ անի իշխտիւպ նսլաֆ օլտուլէր մը ։

Ձ· ( )լմատըլեր ։ պախտուսուս քի տահա զիյատէ ձէնայէկ գատէմ պատըլեր ։ վագտա մէզպուրլեր տայիմա անէ խասիմ իտիլեր ։ պու միւձիւզաթըն իւ զերինէ չէմաեթին մապէյնինտէ ինսանին զյեթշէ ըէձ պուլտուղինէ գալպլերինտէքի հասէտօ տէրեէ թարագգա պուլտու ։ թա՚ քի քահանայապետերը իւ լէ պիլ խթիթիադ չէմ օլուպ անի էօլտիւմկէ տի վան գուրտուլեր ։ ձիամմա անտէ պիր կէօնէ թագ սիրաթ պուլամատըդլերինտէն ։ նէ եափալըմ քի օ ա տէմ չօգ միւձիւզաթ էտեր ։ էկէր անի պօշ պըրագ սագ չիւմէսի անէ քինանմադ իլէ՝ բօմալըլեր կէլիւպ միլէթիմիզի վէ եէրիմիզի զապթ էտէրլեր տէյուս՝ ա զլիմ էնտիշէյէ կիրինթաար օլտուլեր ։

Ձէհմ էյլէ մէզպուրլերին սէձիլ հալինի ։ պու պատա տէ նէ եափալըմ տէյու էնտիշէ էթմէք իգ թիզա էթ մէյիւպ՝ ձէգաթ ինանմագ իգ թիզա էտէր իտի ։ մա տամ քի յիտուսուն էթտիկի միւձիւզաթլեր անըն մէ սիհ օլտուղինէ աշխքեաար իսպաթ իտիլեր ։ վէ լաքին քի թապէ տիգաթ էթմէտիքլերինտէն ։ պախտուսուս քի զայէթ քիպիր վէ հասէտ իւզրե օլտուգլերինէ պի նայէն՝ Ձան կէօզլերի գափանուպ քէնտիլերի ինանմա տըգլերինտէն մատե ։ չօգ Ձէմաեթ քի անէ խթիգաթ էթմիշ իտի ։ անլերե տաթաթ խէյլ վէրմէք իչլուն՝ ըօ մալըլերի սէպէպ դուԹտուլեր իսէտե ։ պու Ձէվապ

[1] Ես էր ոմն Հիւանդ զազարոս ։ ի բեթանիայ ի գեղջ Մարիամայ ։ և Մարթայի քեռւ նէ ։ Յով ։ 11 ։ մինչև 46 համար ։

խիլաֆ վէճ քէնտիլերինէ ղայէթ զիւլ վէ ըէզալէթ լա-
տի ։ զիրա յիսուս տահա տիւնեայէ կէլմէզտէն ագ-
տէմ եահուտիստան էյալէթի բռմալըլերին դահիլի
հիւքմիւնէ կէջմիշ իտի ։ անէ տախի քէնտիլերի սե-
պէպ վէրմիշ իտիլեր (նիձէ քի օթուզ սեքիզ սիւալ-
տէ զիքը ընտու) ։ տախիլի մէձլիս օլանլերին ձիւմլէսի
նէ եափաձաղլերինի պիլմէյիպ թէֆէքքիւր իւզրէ իւ
քէն ։ անլերտէն պիրի քի անըն խամի կոսիափա վէ օ
սէննէ քահանայապետ իտի ։ քէնտինի ձիւմլէսինտէն
զիյատէ իշ աղնար եէրինէ գօյուպ տեր քի սիզ պէր
չէյ պիլմէզսինիզ ։ ձիւմլէ միլլեթ գոյպ օլմատան խա ,
ձհմաեթին ուղրունէ պիր ատէմին էօլմէսի պիմէ էյի
տիր ։ Ա՛եղպուր քէնտի զիւլիւմիւ վէ ֆէսատ ֆիքրի
իւզրէ տիւշմանլըզ արզուսինտէ օլտու իսէտէ ։ պու
ապատէ քահանայապետ օլմազ իլէ պու ձհ՛վապը ալ-
լահ սեօյլեթտի անէ ։ մատամ քի յիսուս իսրայէլ միլ-
լեթինին , պախտուսու քի ձիւմլէ ինսանլերին խէլասը
իչին էօլձէք իտի ։ Օ տեմ տախիլի մէձլիս յիսուսու
էօլտուրմէկէ պիլ ենթիհադ մէշվէրեթ էտիպ գա-
րար վերտիլեր ։ Ա՛եզպուրլերին ֆիքրի յիսուսա մայիլ
օլմազ իլէ , առաքեալլերի ալուպ կիտեր եմրայիմ տէ-
նիլէն մէմլէքէթէ ։ լաքին տէկիլ քի խէվինտէն նազի ,
իլա տաձհա էօլձէք վագթի կէլմիշ օլմատըղընտէն ։
Վէ էնունքի օ վագըթ խամուրտուզ պայրամը եագըն իւ
տի , վէ ջօգլերի պայրամ սեպեպինէ երուսաղէմ կէլ-
տիքլերինտե ։ յիսուսու արայուպ կէրմէտի տեյու Թաա-
ձիւպ էտերլեր ։ զիրա քահանայապետլէր վէ փարիսե-
ցիլեր Թէնպիհ էթմիշ իտիլեր քի անըն նէրէտե օլտու-
ղընի պիլսէն օլուբ իսէ , խապէր վէրսե քի ատէմ իրսալ
էտիւպ դուԹսունլեր անի [1] ։

---

[1] Յովհաննէս քահանայապետէն և փարիսեցիք յատեան , և ա-
սեն ։ զինչ արասցուք՝ զի այրն այն բազում նշանս առնէ ։
Յով ։ ԺԱ ։ 47 ։ մինչև 56 համար ։

Պալատեն զինքը օլտուղին մէնվալ իւզրե յիսուս քի եփ-
բայիմ կիթմիշ իտի , անտեն գալգուպ Թէքրար ե-
րուսաղէմ կիթմելի օլտու իսէտե , սամարիա իլէ գա-
լիլեա էյալէթինին մապէյնտեն կէչերեք պիր քեօվէ
կիրիր իքէն , բասթ կէլիր անէ օն ուչուզ ադոեմ . վէ
ուզագտե տու բուսլ՝ յիսուս վարդապետ ՃԷրհամէթ
էյլե պիզե ոէյու իւձե սէս իլէ նինտա էթտիլէրինտե ,
ձէվապ հտեր քի՝ կիտին կեօստերին սիզի քահա-
նալերէ , ուրե քէլամ յիսուսուն լնսանընտեն չըգ-
տըղին հալտե , անլտե լինձա ուրլտուլեր , վէ լաքին
եմը օլտուղի իւզրե վարուպ քէնտիլէրինի քահանա-
լերէ տալսի կեօստերիլեր , զինա ուրե միսլինե եմլուզ-
տէն խէլաս օլանէ նամս միձիւպինձէ պօրձ իտի քէն-
տինի քահանայէ կեօստերմէք քի անրն չինձա ուրլտու-
զինի քահանայ սաալթի հտե (Ղեւ . 14 . 2) : Օ՛ է-
ձիլտէն յիսուս անէերի քահանայէրե իրսալ էթտի , նի-
ձէ քի (ալթմըշ իքի սիեաղտե զինքը օլտուղի մէնվալ
իւզրե) մուգաւտեմ պիր ուչուզու էյի էթտ կինտե ,
անե տալսի եմը էթտի քի վարուպ քէնտինի քահա-
նայէ կեօստերե : Վագաս մէղքիւը ան ատեմին չինձա
ուրլտուզինի քահանալէրը սաալթի էթտիլեր իսէտե ,
անէերին Թօգուչու՝ քի իսրայէլ միլլէթինտեն իտի ,
կէչիւպ յիսուստան մէմնուն օլմատըլէր , ՃԷգաթ պի-
րի , օ՛րի սամարիացը վէ ալտեր միլլէթ իտի , տերհալ
կէրի տեօնիւպ իւձէ սէս իլէ սլտհը մէձտ էտերէք՝
վէ եիւզ իսմինիւ յիսուսուն խաքիխայինէ տիւշերէք
շինքը էտիւպ՝ զայէթ մէնմուն օլուր : Վէ յիսուս՝
Ձիւմլէսինին չինձա ուրլտուզինի պիլմէկ իլէ՝ տեկիլ
մի քի պունլեր ան ատեմ իտիլեր , Թօգուզուզ նէրէ-
տե տիր քի կէչիւպ ալլահտան մէմնուն օլմատըլեր
առյու՝ անլերին էյլիք պիլմէզ օլտուգլերինի պէյան
էթտիքտեն մատե , էյլիք պիլէնին իթիգաթընը մետ
ճատերէք անե տեր քի , գալգ կիթ , զինա աէնին խ-

թիգաթըն սաղալթատը սենի [1] ։
Պատեհու յիսուս միւբատ հտեր քի՝ երիքով նամ մէմ
լէքեթե կիտիւպ՝ անտե զաքեոս տէնիլէն քիմսանէյէ
տախի ինայեթ հտե ։ Վէ եօլտա օն իքի առաքեալլե-
րե մանիհէ թէբրար սէյան հտեր երուսաղէմ կիւ-
տիւպ՝ վէ՝անտե սիյասեթ իւզրե խաչա ջզգուպ էօ-
լէշէկլինի ։ Վէ իւչ կիւնտէն սօնկրա գըյամէ ալաճա-
ղինի ։ նիշէ քի մուգատտեմ տախի չօգ տէյա սեօյ-
լէմիշ իտի քի իթիգաթլերինե խէլալ վէրմէյէլեր ։ զի-
րա տեկիլ քի եահուտիլեր քէնտի մէրամէրինե կեօ-
րե գատըր իտիլեր անի հօլտուրմակէ ։ իլլա ազուզ
քիթապտե փեյղամպէրլերլերին եէտի իլե անլըն Տադըն
տե տէրճ օլտուղի մէնվալ իւզրե ։ լինսանըն կիւնահտէն
վէ շէյթան էսիրլեկինտէն խէլասա եթմէք իչլուն՝ պիլ
րիզա իսքենջէ չէքէրէք թէն իլե հօլէջէք իտի ։
Վէ լաքին պու իշին անո նե վէջհ վէ սուրեթ իլե օ-
լաճաղինե տահա ազ ըլլէրի երմէղ օլտուղինտէն պիր
շէյ ՓԷՀՄ էտեմէյիւպ՝ ՓԷգաթ սեօյլէտիկի քէլամէրնէ
վէ եօլտա քէնտիլերինտէն իլերի կիթտիկինե նազարէն
թաաճիւպ եթտիլեր իսէտե սիւալ եթմէկե խէվըն է-
տէրլեր ։ Յիսուսուն պու միսալլիւ քէլամէրինտէն եա-
գըն վագըթտե անըն հօլիւպ գըյամէ ալաճաղինի ղէ-
քեդոսուն էվլատլերի յակօբոս վէ յօհաննես ՓԷՀՄ
էտիւպ՝ վալիտէլերի սողումէնին վասիթէսի իլե ՝ վէ
քէնտիլերի տախի մաթլուպ եթմէկ իլե ՝ տիլերլեր քի
անըն ասլումանի փաուտիշահլըղընին մէճտինտե՝ պիրի
սաղ դարտոլունտե՝ պիրի սօլ դարտոլունտե ֆՓուրա ։
Վէ չինքի յիսուս սիյասեթ չէքէճէք իտի ՝ պու պատ-

1 Եւ էղև մինչ երթայր նա յԵՀ. և ինքն անցանէր ընդ մէջ
սամարիայ և գալիլեացւոց ։ և մինչդեռ մտանէր ՚ի գեօղ ու-
րումն ՝ պատահեցան նմա տասն արք բորոտ . որք կացին ՚ի
հեռաստանէ ։ բարձին ձայնս . և ասեն . յի վարդապետ՝ ո-
ղորմեա մեզ ։ Ղուկ . 17 . 11 . մինչև 19 համար ։

Digitized by Google

տէ անկ տիկերկեօն մանասընտե պիր քեասե պա-
տէյէ վէ մկրտութիւնա թէշպիհ էտերէք մասլահա-
թը անլերին ըէյինե իհալե էտեր ։ զէրա հկէր օվ պա-
տէյի իչերլեր իսկ , մաթլուպլերինէ վասըլ օլուրլեր ։
նիձէ քի անի իչէնլերե վէետերուլլահտան հյազըր օվ-
մուշ տըր ։ Վագաա մէզպուրլերին մուհաձպէթի վի-
սուս էֆենտիմիզե ղայէթ ջօդ օլուպ անտէն զինհար
այըրլմագ իսթէմէտիքլերինէ պինայէն , անըն աշգընէ
պիլ ըիզա գան տեօքմէկ իլէ լայըգ օլտուլեր մաթ-
լուպլերինէ ։ Զու խուսուստէ ՚ պիր առաքեալլեր յա-
հօբոսա վէ յօհաննէսե կիւձենտիլեր քսէտե , յիսուս
անլերի քենտե եանընէ չաղըրուպ իւմմէթլերին հինքիւմ
տարլերե վէ պիւյիւքլերի հինքմ էտերլեր անլերե ։ ան-
ձագ սիզին մապէյնիզիտե էօյլէ օլմայուպ , սիզտեն
պէրի պիւյիւք վէ իւլը օլմագ իսթեր իսկ , սիզե խա-
տէմե վէ գուլ օլսուն տէյու նասիհհաթ վերիր ։ քի
շերեֆ արզուսի իլէ մապէյնլերինտե նիհագ հասըլ օլ-
մասըն , մատամ քի տահա հէր վէձհ իլէ քէմալեթե
վասըլ օլմուշ տէկմիլ իսլերը ։ պու պապտե քենտինի
տահի եմմաւ կէթիրիր ։ զէրա տէկմիլ քի խըզմեթ քեսպ
էթմէկէ , իլլա քի խըզմեթ եթմէկէ ։ պախտուսուս քի
վիւճուտինի ջոգլերին խելասընե վերմէկէ կէլմիշ իսկի[1] ։
Պալատե վինքը օլտուղի մէնվալ իւղրե յիսուս երիքոմա
կիտեր ինքէն , ջոգ ձէմաեթ տահի անըն իլէ պերապտեր
կիտեր ։ վե պիր ամա տիւէնձի , ՚ օ քի շէհիրին գարի-
պի եօլ իւշերինտե օթուրմուշ իսկի ։ քիւլլիյեթլի գա-
լապալըղըն կէչմիկինի իշտէւպ ՚ օ նէ տիր տէյու սիւ-

---

1 Եւ էին ի ճանապարհի մինչդեռ գային , և երթայր
յիւր առաջի քան զնոսա ։ և զարմանային որք կը-
թային և երկնչէին ։ և առեալ միւսանգամ զերկոտասանն
առաքեալն , սկսաւ ասել նոցա որ ինչ անցք անցանելոց էին
ընդ նա ։ Մարկ ։ 10 ։ 32 ։ մինչև 45 համար ։ = Մտթ ։
20 ։ 17 ։ = Ղուկ ։ 18 ։ 31 ։

ալ կ՚ըսէին՝ տերէլեր քի յիսուս նազովրեցի անոր կէտ
չէն ։ ան զպուռ՝ մուգատատ ալէրտե յիսուսուն կ՚ըսէին
մուձիւսլիմներուն իշխանմէջ օլմադ իւէ ։ եան յիսուս դաւի
թին օղլու ան րհամէթ էյլէ պանա տէյու նիտա էտեր ։
իւերիուն կիտեն ձէմաէթ անէ իմասպ էտերէք սուա
օլ տէտիւէրն իսէտե ։ տատա զնյատե նիտա կ՚ըսէին
տե ։ յիսուս անտե տուրուպ՝ վէ անի քէնտի եանընէ
կէ՚ըրտիւպ՝ նէ միւրատ էտերսին քի սանա էտ՚իմ
տէյու սիւալ էտինձէ ։ կեօզէրինե շինայդ տիւեր ։
ալ տէմ յիսուս անէ մէրհամէթ էտիւպ՝ կեօր (հայ
եաց) սէնին իմիգաձէլն սաղալտը սէնի տէտիկի հալ
տե ։ անիտե շինդա պուլուպ կիտեր անոն ապրտըրըս ։ վէ
ձէմաէթ անի կեօրիւպ՝ ալլահը օրհնել էտեր իտիւեր ։
պատէհու երիքովա կիտիւպ անտե կէզեր իքէն ։ զա
քէոս նամ քիմէնե ։ օ քի տէվլէթլիս վէ կեօմրիւկ
ձիւ իտի ։ յիսուսուն կէլտիկինի իշխիւպ՝ անի կեօր
մէկէ արզու էտեր քի՝ անոն քիմ օլտուղունի պիլե ։ վէ
լաքին չիւնքի ազոլը գրսա իտի ։ գալսպալդգտեն անի
կեօրմէկէ գատըր օլսմատըղինտեն ։ տերհալ իւերի սէ
կիրտերէք յիսուսուն կէ՚ձէկի եօլուն իւզէ բինտե պիր
ձիւմլէզ (ժանտարմէզնի) աղաձնա ջըգար քի կէձ
տիկինտե անի կեօրմէկէ գատըր օլս ։ վէ յիսուս քի
ս մահալէ կելտի ։ մէղպուրուն փիքրի քէնտինէ մալիամ
օլուպ՝ եօգարը պուգարտգ ։ զաքէ թեզ ին օրատան ։
զիրտս պու կիւն սէնին էվինտե գանագ էթմէք պանա
ձայրդ տիր տէտիկինտե ։ անիտե ինիւպ ուզիմ ջաղըր
պիրլէ ։ յիսուսուս էվինէ կեօթիւրտիւ իսէտե ։ անի կեօ
րենլեր՝ կիւնահ էյեսը ատմին էվինտե գանագ էթմի

---

1 Եւ եղև ի մտանել նորա յերիքով՝ կույր ոմն նստեր առ ճանա
պարհաեն մուրացիկ ։ իբրև լուաւ զանցանել ժողովրդեանն ։
հարցանէր թէ ո՞նչ իցէ այն ։ և պատմեցին նմա ։ թէ յիս նազ
ովեցի անցանէ ։ աղաղակեաց և ասէ ։ յի՛ որդի դաւիթ ։
ողորմեա՛ ինձ ։ Ղուկ ։ 18 ։ 35 ։ մինչև 43 համար ։

Digitized by Google

առիյու Թեշեքքի հտեր խոխեր ։
խարեթ ալ զաքեոտուն Հարեքեթինտեն ։ զերա՝ երի՞
քոմտա զայեթ մեօթեպեր քիմտուկ ինքեն ։ յիսուսու
կեօրմեկե արզուքեշ օլտուգոտ ։ ինսանլեր նե տերլեբ
առիյու հպետի գայտ եթմեխիւպ սիրկիրտերեք՝ վարուպ
աղաչա ջըգար քի անի կեօրե ։ մատամ քի անըն իլե
սեօհպեթ եթմեկե՝ եախօտ անի եվինե կեօթիւրմեկե
քենտինի լայըգ կեօրմեխիւպ՝ պախուսուս ուժուտու օշ
մայուպ՝ փեդաթ կեօրմեք խոթեր ։ մե զպուրուն գալ
պի յիսուսա մալիւմ օլուպ՝ անըն եվինե կիլմեկ իլե ։
օ տերեձե պիլ լութֆու պարի միւզեյեն սլարագ ֆռ
լահի նեձա օլտու ։ թա՛ քի նըսըն մալինի փըգարեխ
վերմեկե՝ վե զատտարըգ իլե քիմտեն մալ ալըշ խոսք՝
տեօրթ գաթ հտա եթմեկե վատ եթոտիկինտե մաղ
ֆիրեթ պուլտու ։ մատամ քի պու միսիլլիս վատ եթ
մեք՝ թեօպե խոթիւզիար վե փիւշմանլըգ նիչանը իտի ։
օ եձիլտեն յիսուս անե տեր քի պու կիւն նեձաթ օշ
տու պու եվե ։
իմտի օ քի մաղֆիրեթ արզուսինտե ատր ։ ինսանլերին
տիւնեամլիձե եթտիքլերի միւսահազայը գայտ եթմե
իւպ՝ փեգաթ յիսուս եֆենտիմիզին աշգը իլե վաձի
պեչի զիմմեթի օլան ֆաղիխեթ թարիգլերինտե պիրան
գուսուր եթմեկե քի՝ ինայեթե շայիսթե օլա ։
Պու պապտե երիքով տիւնեայա ՝ զաքեոս կիւնահ
քեարլերե եօրնեկ անկլատը ։ զիրա նիձե քի մեր
ջօպան՝ գայտ օլան գոյունուն արտալարրա կիտիւպ ու
լար անի ։ քեզտ յիսուս տլենեայա կելիւպ պուլտա
ինսանը ։ օ քի ձային խալխին Թահրիգ իւզրե կիւնահ
հա տիւշիւպ Ձան իլե գայտ օլմուշ իտի [1] ։

---

1 Եւ մտեալ շրջեր ընդ Երիքով ։ և ահա այր մի անուն կոչե
ցեալ զաքէոս ։ և նա էր մաքսապետ ։ և ինքն մեծատուն ։
և խնդրէր տեսանել զՅիսուս ։ և ոչ կարէր ի բազմու
թենէն ։ վի կաձառ էր հասակաւ ։ Ղուկ ։ 19 ։ մինչև 10 հմր ։

Ոիսուսուն պոռ միսէլլիս քելամէրինի իշխուիւ ձէմա
եթեան պաղըլերի զանն ետեր քի՝ երուսաղէմ վա
րուպ հեմանն հադըն վագըթեան քենոի փաստիշա հղըղի
նի զահիր ետերե՛ք խորայել միլլեթինի ըօմալըլերին է
լինուեն խնդաս ետեձէ՛ք տիր ։ Ֆիլհագիգա՝ ձէմանեթ
պոռ ֆինքիրե զահիպ օլտոռ՝ ֆիամմա չիւնքի յիսուսուն
հիւքմիւ վէ փաստիշահղըղի ձիամանի թարիգ իւզրե օլ
մայուպ՝ ասիւմանի վէ պի նիհայեթ խոի ։ անի տահքի
մահչէր կիւնիւ աղլամ մեձոտ իլե իքինձի կէլիչինտե ա
լեմ պէյան ետեձէ՛ք օլտուղունե նիշան վէ տէլալեթ ։
պիր ասըլ ղատե մուաղզեմ (ազնուական) քիմսանէ
նին իւզերինե թեմամիլ սեօյլեր ։ օ քի ուզաղ մահալե
կինձոի փաստիշահղըղինի ալուպ ավոտե եթմեկէ ։ վէ
խըղմեթքեարլերինի չաղըրուպ օն մինանե (մուսա) (պիր
ռիւաս եիւզ տիրեմ ։ եախոտ իքի եիւզ գըրդ տիրեմ
կիւմիւշ պէյանինտե անկլանըր) աերմայե վերիր անկլ
ըե քի՝ անըն իլե քեար ետէլեր ։ Ա՛էմմէքեթինի անե
պոռղուզ (աստեղութիւն) եթմեկ իլե՝ պիշիմ իւզերի
միպե անքե փաստիշահ օլտուղունի իսրեթմէյիպ տէյու ալղ
տըսըրա էլչի իրսալ եթտիլեր ։ վէ լաբին մեզպուր քենդ
տի փաստիշահղունի ալտը ։ վէ կէլտիկինտե ։ խըզմեթ
քեարլերինի չաղըրըր քի անկերին հիսապընը ալա ։
Եվվելքի՝ պիրինե օն գաթ քեար եթմիշ օլմազ իլե ;
անի մետհ ետիւպ՝ օն մեմլեքեթին իւզերինե ։ վէ հ
քինձիսի՝ պեշ գաթ քեար եթմիշ օլմազ իլե ։ անի տա
խի պեշ մեմլեքեթին իւզերինե հիւքիւմտար նասպ է
տեր ։ վէ ՛ պիրի կէլիւպ տեր քի՝ իշտե աերմայեն ։
ակնտեն գօրդտուղունտեն անի տէսթիխմէլտե սարմըշ
իտիմ ։ զինտա ակն պիր սերթ քիմսեսին ։ գօմատըղինի
գալտը ըուպ՝ էքսիդիկինի պիչէրսին ։ Ազատը անե տէղ
քի՝ ակնին աղլըն իլե Թեքտիր ետէյիմ ակնի եա՛ իմանդ
սըզ գուլ ։ չիւնքի պիլեր իտին քի պէն պիր սերթ քիմ
սեյիմ ։ գօմատըղինմի գալտը ըուպ՝ էքսիդիկինի պիչէ

Digitized by Google

թիմ, նիչիհան պէնիմ կիւմիւշիւմիւ սարաֆլերե վերմե-
տին քի կէլիւպ ֆայիզ իլե մաթլու պ ետէյիտիմ։
Մեզարբուն քեօթիւ լիւկինի աշխատար եթուիքտե ,
էմր ետեր խիւտտամերե քի , սերմայէյի անտէն ա-
ըւպ՝ ան գաթ քեար ետէնե վերէլէը , վե ճանլը ա-
նըն ան մասը վար տըր տեխիքլերինե , ճէվապ ե-
տեր քի , քիմին քի վար տըր անե վերիլսին , վե քի-
մին քի էօգ տըր , ալանը տախի անտէն րեֆ օլունսուն ։
Վե տախի էմր ետեր քի տիւշմանլերինի հուզուրինե
կէթիրիւպ էօլտիւրելը , անլեր քի անլն փատիշահ
օլտուղինի իսթէմէտիլեր [1] ։
Պու թէմսիլի ղայէթ տիգաթ պիրլե միւլահազա էյլե
քի սախրեթտե թէքտիր օլմայտըն , զիրա ասլ զատե
վե մուազէմ քիմսանե՝ յա՛ ենիհտիմզե , անլն խըզ-
մէթքեարլերի՝ ճիւմլե ինսանլերի պէյան ետեր , մա-
տաամ քի ճիւմլէսինի քենտի եարատտըպ՝ հեր պիրինե
լայըղի վէճհ իւզրե տուհանի վե ճիհանանի կենանակեան
քերեմ ինայէթ եթտի քի , անլեր իւլե ֆազիլէթ իշ-
լէյերէք պիրինե ան՝ եախօտ պէշ գաթ քեար ետէն
միսիլլու՝ ախրեթտե ազիմ սեվապե լայըղ օլալեր ։
Ինանի հերքես քենտի իրմինի վարիյեթինի՝ վե գուվ-
վեթինի ալտհընե խաթրընե րիայեթեն սարթ պիրլե ,
միւհթաճ օլանլերե տեատիկի օլուպ՝ եարատըլմ եթմէ-
կէ ատարճլու տըր , վե քիմ քի ալտհընի ինայէթ եթ-
տիկի քենտինի եալընըզ քենտի նեֆսինե թախսիս ե-
տիւպ՝ անէ քինե զինհար եարատըմ եթմէզ իսե , սեր-
մայէսինի տեատիմէլտե սագլայան իմանըզ վե քեօ-
թիւ քիմսանե կիպի՝ թէքտիր օլուճուղինի մուհագ-

---

1 Եւ միւնչիւեւ նուքա զան լաէին , յաւել առաք մի և ասէ , վը-
մերձենայցին ն՛ր յինէմ , և համարելոյ նուցա եթէ առաջամայն
յայտնելոց է արքայութիւն այ , ասէ , այլ ոմն ալնուական գը-
նաց յաշխարհ հեռի առնուլ իւր թագաւորութիւնն և դառ-
նալ ։ Ղասի ։ 19 ։ 11 ։ մինչև 27 համար ։

գաղափարիսմին ։ քէշտա յիտուա եկեղեցականիզմին իմիգամին վէճ իդաւսի եկեղեցիներ մուհչերտե հշտատին դաւանիզ իւր թեքտիր ալաւներ կէրնէք ։ մուտաւմ քի անոնց ատիճանին վայտիչ-հոդևորնին դահլճի հիւքմիւնէ տակիւլ ալ մագ խոշեհատիլէք ։

Սիաղ 83 ։

Յիշ քի երկրորդ կիթտէ , անտե չօգ վաղըճ տուրատիզ մը ։ [1]

Ճ. Տուրմատը , Հիրա խոչան ջըդաձադին վաղըճ նագլայշըշ օմղաղ իւէ ։ երուսադէմ կիսիմէնի գտուա քի վարուպ անտե խոչան ջըդաս ։ Երիքտիսան ատաղ քհոդլէր վէ ջուդ Հէմայէլ իւէ ջըդոզղինտե , տիմիհտա նաւմ քիմէնէնին օղլուս ըստրսի Հատա ։ ը քի ամս վէ եօղ իւզէրնտե սհմատրապ տիւլնիր իսկ ։ Դնտատան կէջտիկինի իշխիւ պէրհամիզ էլլե պատնա դաւիճին օղլուս կիտաւս տէկու նիտաս էտեր ։ վէ ջուդերի անոնք հա թասագ իւզրէ ատաս ը՛ղ տէտիլեր իսկ ։ մէզպահ ատաղ հա զինատե նիտաս էտինՀԷ՝ կիտաս ատաղրաս անտե ։ վէճ անոնի չաղղրատագ՝ նէ միւրատ էտեղրսին քի էտեկիմ ատնտա տէկտոյ կիմնտե ։ կեօզկէրնիսե շինիւղդ տիլեր ։ ալ տեմ կիմ ատաս կիՀ ա՛նին իմիգատլըն խօլատա եՀտոյ սէնի տե տիլին հատտե ։ մէզատաղ անիտե շինիւ ատաղատագ կիՀտոյ անոնց տուտուղրտա [1] ։ Պուրատե նատլըղդ մէկքիւր ատմա նըն շինէ ը ատաղատագ զինի հատագ տնտրնա ։ մէ Հաքին կիմ տէրտի տէկոյ մատէոս նատլըղ իւէ (Մաթ ։ 20 . 29) ։ ատաղտան՝ իւրիանին ը՛նդ նագիլ ջընն էտիւղ տէր քի ։ ատաղատե զիւրր օլոն քատրտիմէոսաս փէնտրին տիլէնմէկ տատիսի ատաս օղուտ , ատաղա օղուտ , տէքտատէր տիւէնմէկ մագ խոշեհատիլէք ։

---

[1] Եա ընդ երանելին նուտա յերիքտոյէ աշակերտացն և քաշուիմ ժո ղովրդոյ ։ ոտդի տիմի ի քատրհատաս կոչ՝ նատեր մուրատին յանո ցըմ ձանապարհի ։ Մաչ ։ 10 ։ 46 ։ ալնչէ 52 հատոր ։

Digitized by Google

ինչ ։ Յիսուս իքիմինի պիրտէն էլի էշծտի [1] ։
Պալատէ գիրքը օլտուղի մէնվալ իւզրէ՝ Յիսուս էֆէնձ-
ամիմիլ մէզ քիւր ամալերէ շինձալըզ վերտիքտէն սօնկա
լա՝ զազարոսուն քեօյլիւ քեթծանիայէ քի կէլսի ։ ան
տէ ուլուզ սիմոն տէմէկ իւէ մարուֆ պիր քիմսէնէ՝ ա
նի էվինէ տավէթ էտիւպ դիւյածէթ էտեր ։ (պու ա
տէմ տեկիլ քի ուլուզ խոյ ։ իւլա քի օ խսիմ մախալէ
խոյ անե) ։
Նազար գըլ պու լաւտէ քահանայապետլերին հասէտի
նէ ։ պէտի Յիսուսուն նէրէտե օլտուղունի Հէմահէթ իշիճ
ամիկինտէ ։ անի կէօրմէկէ վէ վազկինի ամիչմէկէ կի
տեր իտի ։ պու տէֆտա տաճի մէզքիւր սիմոնուն էվինը
տե օլտուղինի պիլտիպ ջօգլարը կիտեր ։ լաքին տեկիլ
քի Եաճընըզ Յիսուս ՝ իւլա քի զազարոսու տաճի կէօր
մէկ արզուսի իւէ ։ գիրա Յիսուս անի մուգատտեմ տի
րիլմիշ օլմաղ իւէ տաճիւլի մէՀչիս օլանլերին պիրի ի
տի ։ պու Ձիհէթտէն ջօգ Հէմահէթ կիտիւպ Յիսուս
ինանմըտըլըրստե ։ քահանայապետլեր օ տէրէՀՀ կիս
Հէնիրլեր ։ Թայ քի զազարոսու տաճի էօլտիւրմէկճ
մէշվէրէճ էտուրլեր ։ վէ անլըն գըզ գարնտաշը մար
թա Յիսուս էֆէնտիմիզէ իճրասէն գիյադէթտէ խըզմ
մէրճ էթալին օլուր ։ վէ օ պիր գըզ գարնտաշը մարի
աւ՝ տիւրլիս էՀզարլէտտէն եաիրըլմըշ պիր շիշէ գիւ
գըյմէճի եաղ կէթիրիւպ՝ վէ Յիսուսուն այագլերինճ
եաղլայուպ սաչը իլէ սիլմէկ իլէ ՝ եաղըն գօգուստուն
տան էվ տօլար ։ պատէ Հու շինէրի տաճի գըզըպ գա
լան եաղը անըն պաշընա տեօքտուկինտէ ՝ իսկարիոմ
տաճը յուդա ՝ պիր առաքեալլերէ տեր քի ՝ նիչիւն
Թէզէ օլտու պու եաղ ։ գապիլ իտի անի իւչ եիւզ
դուռուշտան գիյատէյէ տաճուպ ՝ Թըզտարէյէ վէրմէք ։
Ֆէհմ էլլէ մէզպուրուն քեօՀթիւզինի ։ գիրա տէ կիլ
քի Թըզտարէյէ վէնճայէճ օլտուն տէյտու պու Չէվապը

[1] Ցիս՝ ի մէկտաճ եան մատթէոսի ու ի ձեռագրեցւոյն ։

ձօլաշա վատ ետերէր ։ Վե լաքին չիւնքի Ձեմանէթ չի-
նի սիզե գամագէյլըմ ։ անէեր տախի կիւլուպ օթուզ
լերինե կիտուպ տեր քի ։ նէ վէրիրսինիզ պանա էի ա-
հանայսատներդ դալիրէրդ վե Ձեմանէթին պիւյիք-
ձօլաշա վատ ետերէր ։ Վե լաքին չիւնքի Ձեմանէթ չի-
նի սիզե գամագէյլըմ ։ անէեր տախի կիւլուպ օթուզ
նէ սիզե գամագէյլըմ ։ անէեր տախի կիւլուպ օթուզ
տաղա սանտըղի անդն էլինտե օլուպ տայիմա անտէն
տաղա սանտըղի անդն էլինտե օլուպ տայիմա անտէն
ձալմազ իչէ մէզքիւր եաղըն սաթըլտըղինի քսթէր ի-
ձալմազ իչէ մէզքիւր եաղըն սաթըլտըղինի քսթէր ի-
տի քի անտէն տախի ձալա ։ Ըռաքեաւէր անդն պու
տի քի անտէն տախի ձալա ։ Ըռաքեաւէր անդն պու
միսլլու քեօթիւ Ձէլիլտե օլտուղինի Չէհմ ետեմէյ-
միսլլու քեօթիւ Ձէլիլտե օլտուղինի Չէհմ ետեմէյ-
իւպ՝ անէեր տախի պու Ձիքիրէ զահմլուպ օլտուղեր իսէ
իւպ՝ անէեր տախի պու Ձիքիրէ զահմլուպ օլտուղեր իսէ
տե ։ անէերին Ձիքիրէ յիտուսա մալիւմ սլմազ իչէ տեր
տե ։ անէերին Ձիքիրէ յիտուսա մալիւմ սլմազ իչէ տեր
քի գոյ վէրին ։ նիչիւն պիհուդուր ետերսինիզ անի ։
քի գոյ վէրին ։ նիչիւն պիհուդուր ետերսինիզ անի ։
զէրա պիր էլի իչ կէօտի ։ պանա ։ Ձէզապէրէր տայի-
զէրա պիր էլի իչ կէօտի ։ պանա ։ Ձէզապէրէր տայի-
մա սիզին իչէ տիրէր ։ նէ վագըթ միւրատ ետերսի-
մա սիզին իչէ տիրէր ։ նէ վագըթ միւրատ ետերսի-
նիզ գատըրսընըզ անկերե էլինէ կէմէկկե ։ լաքին պէնի
նիզ գատըրսընըզ անկերե էլինէ կէմէկկե ։ լաքին պէնի
հէր վագըթ սիզին իչէ պուլամազսընըզ ։ պախուսուս
հէր վագըթ սիզին իչէ պուլամազսընըզ ։ պախուսուս
չիւնքի ինսանլերին խէյրատ իչիւն սէյատէթ չէքերէք
չիւնքի ինսանլերին խէյրատ իչիւն սէյատէթ չէքերէք
էօյլէ Ձէնէ իտի ։ մէզպուրնին պու Հարէկէթի անդն
էօյլէ Ձէնէ իտի ։ մէզպուրնին պու Հարէկէթի անդն
Թէնկինին քէֆին իչէ սարըլուպ գասիրտե տէրն օլու-
Թէնկինին քէֆին իչէ սարըլուպ գասիրտե տէրն օլու-
նաձաղինե նիչան վէ տեղլէթ օլմազ իչէ ։ սիՁիչ էթ-
նաձաղինե նիչան վէ տեղլէթ օլմազ իչէ ։ սիՁիչ էթ-
տի քի աւետարան ալէմե վազ օլունտուղինտե ։ անդն
տի քի աւետարան ալէմե վազ օլունտուղինտե ։ անդն
զիքրի տախի անըլուպ սեօյլենե քի ինսանլեր քենտիլե-
զիքրի տախի անըլուպ սեօյլենե քի ինսանլեր քենտիլե-
րինե օլան ինայէթի պիրան Ձիքիրտեն իխրաՁ էթմէյ-
րինե օլան ինայէթի պիրան Ձիքիրտեն իխրաՁ էթմէյ-
էրէք՝ մէ մնունէյէթ պիրլե հէր պար անդն միւզաքերե
էրէք՝ մէ մնունէյէթ պիրլե հէր պար անդն միւզաքերե
աինի տուպ՝ կիւն պէ կիւն զնյատե ինայէթե շայիս-
աինի տուպ՝ կիւն պէ կիւն զնյատե ինայէթե շայիս-
Թե օլալեր ։ Իմտի Ձիւմլէ քրիստոնեալեր յիտուս ի-
Թե օլալեր ։ Իմտի Ձիւմլէ քրիստոնեալեր յիտուս ի-
Ձէնաէմիլդեն էֆտիկի իսքէնՁելերի Ձիլքըտեն իխրաՁ
Ձէնաէմիլդեն էֆտիկի իսքէնՁելերի Ձիլքըտեն իխրաՁ
էթմէյէրէք հէր պար անդերի տուՁիւնուպ չիւքը էթմէ
էթմէյէրէք հէր պար անդերի տուՁիւնուպ չիւքը էթմէ
կե պօյնէյլու տըրլեր քի վուճուբիւ ինայէթ ալմասընդեր ։
կե պօյնէյլու տըրլեր քի վուճուբիւ ինայէթ ալմասընդեր ։
Յիտուսուն պու միսլլիւ քէլամլերինի իշիտուպ՝ ծ պիր
Յիտուսուն պու միսլլիւ քէլամլերինի իշիտուպ՝ ծ պիր
ս առաքեալերին գալպի վուսթերիհ օլտու ։ Ֆիամմա
ս առաքեալերին գալպի վուսթերիհ օլտու ։ Ֆիամմա
պու այատե յոտղա ղայէթ կիւՁենմեկ իլե ։ պախու-
պու այատե յոտղա ղայէթ կիւՁենմեկ իլե ։ պախու-
սուս քի չէյթան տախի անե կիրմեկ իլե տերհալ քա-
սուս քի չէյթան տախի անե կիրմեկ իլե տերհալ քա-
Հանայսատներդ դալիրէրդ վե Ձեմանէթին պիւյիք-

ստաւուն վաղվինի տիրեմեք ատրշուսի իւէ անտէն ատրուշ
մազ իտի ։ ա էձիլտէն գաստատը յուդա՝ մինա իպէիլ
վագըլը արատ քի՝ անի ձէմատէթտէն ատրը թէնկա՝ պիր
մահալտե գամազլայուպ օթուզ զօլաթայը պա ։
նատլար էլէ պուրատե քի՝ ձիամանին մալ ատրշուսի նէ
գաստար ազիմ քէտէը տիր ինանան ։ զիրա յուդա մէզ
քիւթ եաղտան մէնթիլէթ էթմէկէ գաստըր օլամատը
պինտէն ՝ քէնտի էփէնտիսինի գամազլամագ իսթէը
քի ազէջ ձէլպ էտե ։ պուենտան գաղի նատլար ՝ յի
ստաւուն փահասըը անլէրին բէյինէ իհալէ էտիւզ
հէր նէ վէրիրլեր իսե անե իրթիքապ էտեր ։
Զաթաս՝ յուդա զամանի խամինտէն ՝ վէ եահուտիլեր
քիտաս տիւշինն օլտու գէլերինէ պինայէն՝ եսիր փիլճ
պինտե (Եբ ։ 21 ։ 32) պու գաստար ուձտուզ փահայէ
գաստար վէրտիլեր իսէտե ։ պու պապտե յիսուսուն
հատզընտե օթուզ զօլաթայլե սահըլսա տէյու զաքա
րիա փէյղամպէրին եէտի իւէ ազիզ քրիստապտե ուերձ
օլսուն ս/ձիլ թէքմիլ օլսուս ։
ՈՒէ նիձ՝ քի յիսուսուն հատգընտե օթուզ զօլաթայլե
պահըլսա տէյու զաքարիա եաղմըշ իտի ։ քէզա մէրա
քէպե վէ ունկն սրմիսընա պինայէպ երուսաղէմի վէ
ուսձատա կէլէ տէյու եաղմըշ օլմազ իւէ ։ յիսուս
ասհա քեթաննիատե իքէն ՝ քեթիֆագե նամ քեօմէկ

---

1 Իբրև եկեալ ի բեթանիա ի տուն սիմոնի բորոտի ։ մատեաս
առ նմա կին մի ՝ որ ունէր շիշ իւղոյ ծանրագնի ՝ և թափեաց
ի գլուխ նորա ՝ ի բազմականին ։ Մտթ ։ 26 ։ 6 ։ մինչև 16
համար ։ = Յօհ ։ 12 ։

2 Եւ ասասցի ցնա ՝ Թէ քարոզք Թոմէ յայս ձեր ։ ունի՞ զվարձս
ի՞ ։ ապա Թէ ոչ՝ զոյց արարէք ։ և կշռեցին զվարձս իմ ՝ ե-
րեսուն արծաթի ։ Զաքա ։ 11 ։ 12 ։

3 Ուրախ լեր յոյժ դուստր սիովնի ։ քարոզեա՛ դուստր եր-
սաղէմի ։ ահա թագաւոր քո գայ առ քեզ ։ արդար ։ և փրկիչ ։ նոքա
հեզ և հեծեալ ի վերայ էշոյ և յաստանակի նորոյ ։ Զաքա ։ 9 ։

ինքն առաքեալ իրաստ Տիւսպ տէր քրի կիսոին քեօվէ
ծ քի սիզին գաղչընըզտե տիր ։ օրայա տախիլ օլտուղի
նիզտե ։ պուլըրսուննուզ պիր մէրքէպ՝ վէ սըվասը տա
խի եանընտե ։ քի անըն իւզէրինէ ինսանլէրտէն քիմսե
ծԹուրմատը ։ սեօքիւպ կէԹիրին պանա ։ վէ ճկէր սի
զէ պիր ՀԷվապ էտէն օլուր խսե ։ տէյին քի սահիպէ
նէ լեազըմ տըր ։ Էմր օլտուղի իւզրե կիտիւպ մէրքէ
պի՝ սըվասը իլէ սօզադտա պուլուպ կէԹիրիրլէր ։ վէ
անլէրին իւզէրինէ Էսլապ գօյուպ՝ կիսուս Էվվէլա մէր
քէպե ։ սօնկրա սըվայե պիներ (նէՀէ քի Էվվէլա
խսրայէլ միլլէԹինի՝ սօնկրա վուԹիէրէսԹլէրի քէնտի
նէ ՀէմահէԹ էԹտի) ։ վէ ղայէԹ ջօգ ՀէմահէԹ իլէ
զէյԹուն տաղինտէն աշաղը ինէրէք երուսաղէմ քի
կէլսըր խտի ։ ջօգլէրի քէնտի Էվապլէրինի՝ պազըլէրի
տաԹքի խուրմա՝ զէյԹուն վէ սայիր աղաՀՀէրին տալէ
րինի քէսիպ՝ եօլ իւզէրինէ սերսը խտիլէր քի՝ կիսուս
անլէրին իւզէրինտէն կէչէ ։ Վէ Հէր պիրինին էլինտե
պիրէր տաշ ալարագ՝ իլէրիտէն վէ կէրիտէն կիտէն Ձէ
մահէԹ վէ առաքեալլէր ։ անըն խսրայէլ փատիշահը վէ
ֆաւիհին էվլատը ։ պահուսուս ալլահտան իրսալ՝ օ
ղունտուղունի Թագրիր պիրլէ նիտա Էտերէք ։ ովսանն
նայ (կեցո ։ աղաչեմ) տէյու օրհնութիւն սեօյլերլեր ։
Կիսուսուն պու միսիլլու շերեֆինէ փարիսեցիլերտէն
պուզըլերի Հասէտ Էտիւպ՝ վէ ՀէմահէԹի մէն էԹմէ
կէ տահի գաւտըր օլամայուպ՝ ազարլա շաՀիրԹլերինէ
քի սուս օլսունլեր տէտիքլերինտե ։ Ձէվապ Էտեր քի՝
Հէկը պունլեր սուս օլսալեր ։ Թաշլէր նիտա Էտերլեր ։
Վաղտա խաչեղուԹիւն կիւնիւ պու Ձէվապ ԹէքմիլՀօ
տաւ ։ զիրա օ կիւն առաքեալլերին Հէր պիրի պիր դա
րաՁա տաղըղուպ՝ կիսուսու եալընըզ պըրագտըղեր ի
սէտե ։ Էաչըլն իւզէրինտե միւպարէք րուՀինի վիճտեր
ուղլահըն եՁտի ՀՀերինէ ԹԷսլիմ էԹտիկինտե ։ անըն
Ձեսին վէ խպնուղլահ օլտուղինէ նիշան վէ տեքլիԹ

Digitized by Google

գայլերը եառըլուպ մեզարլերը աչըլմաղ իլե , անի միշ
չէրճեի եթոփիլեը ։

Պալատե ղիլբը օլտուղի մէնվալ իւզրէ՝ բեթանիատէն
պէրու ՃԷսիմ դալապալըդ իլե լիսուսուն երթուսաղէ-
մէ կելէՃէկի թէվաթուը պուլուպ՝ պախուսուս քրի
ղազարոսու տիրիլմիսիկի ՃիւմԷյէ աշիքեաը օմաղ իլէ
քիւլիյէթլի ՃէմաեթԷ տախի աղիմ շազլըդ պիրլե ե-
րուսաղէմէն անէ գարշը չըգտըղինտե , փարիսեցիլերը
հասէտլիքլերինտէն նաշլի պիրի պիրլերինէ տէրլեր քի
պագաճը մըսրընըդ ։ ղերա Էպէտի պիր շէյ Էուեմէսի-
նիդ , իչթէ ՃԷլ տիւեեա անըն ա ըտըսըրա կիթոտի ։
Մէղպուրլեր պու միսիլլու ՃԷվապ իլէ պէրի պիրինի
ղիյատե թաՀրիք եթմէք արզու սինտե օլտուլեր՝ քի
եէք տիլ օլտուդ գ ուլպլերինտէքի տիւշմանլըղը իՃքա
եթմէկէ դատըր օլալեր ։

ՖէՀուդիդա՝ մէղքիւը Հասըլ տէբուէն մատե , օ կիւն
ՃԷմաեթԷ ղարէթ շազ ու մէսրուր օլտու ։ ֆիամմա՝
անլէրին իթիգատի եթմէկՃԷՀլրի , վէ պու սէպէպ
իլե երուսաղէմլին փախի քիւլիյէն վէրան օլուպ ՃԷմա
եթին շազլըղը դ ատավէթէ թէպոիլ օլաՃաղը միսու-
սու մալիւմ օլմաղ իլե , երուսաղէմէ եադ լոշտըղինտե ,
անըն իւզէրինէ ազլատըգտէն մատե , քենտի սէլամէ-
թինէ վէ ֆայիտասինի սիլէՃաիլիկի վէ քենտինե օլան
լինայէթինի վագըֆինի թանըմատըղը իչիւն , կիւն օլա
քրի տիւշմանլարընդ անի գուշատարապ եղրափընե մէթէ-
րիզ եաֆուպ՝ հիսարլերինի սեօքէ ։ վէ եՀալիյի գը-
րուպ՝ դաշ դաշ իւչէրինտե այըրադմըշլե ։ տէյու սի-
ՃիլեթԷ քի ՝ մէղքիւը ուգուպկէթլերին ղուՀուը
եթմիկինտե ՝ ՅեՀմ ետիպ լալահ օլալեր ։

Վազաւա խըտայէլ ՃԷմաեթի քենտինէ օլան ինայէթի
թանըմայուպ յիսու սու եօլտուրտուկունէ այէտել ՝ անըն
սէմայէ միւրիՃԷաթինտեն ասմկրա՝ գըրդ պՀշ սհ՝
նէ մըգտարի վաղքի կէչինուպ՝ բոամըլըերին էլինաեն

տերէնէտէն խարիճ թելէի սլուապ՝ երուսաղէմ վէ տաճ
ճար տախի խարտապ գլարագ գայէթ սեղիլ ու սերվէթ
տան հալ քէսպ եղծտի (նիճէ քի յովհաննս նատ եաղ
հուտինին եաւ լսողի Թարվիս քիճապընտե մնձ տասը
լէն պէյան տըր)։

Ճիսուս պու քէլամըէրի սեղլէիւպ ազիմ ճէտո լէ եղ
բուտաղէմ կիրուիկինտե, ճիւմլէ եհալիյ ի պէլտե
Թահրիզ գլարագ (դղրդիլ) տեր քի, պու քիմ օլա,
ձեմաեթ ձէվապ էտեր յի, պու տըր յիսուս փէյղամ
պեր։ (զիրա ջոգլերի անըն մեսիհ օլտուղընի ֆեղրգ ե
տեմէլ յիւպ փէյղամպեր գանն էտեր խոլլեր)։

Ճիսուս ենկնտիմիզ պու միսիլիե սալմանաթ իլե տաղ
ճարա կիրիւպ՝ անտե պու լուգան ամալերին վե Թսիսալ
լերին ճիւմլեսինե շնֆալըգ վերիր։ Պու խուսուսատե
փարիսեցիլեր եկնե խոշանմատլեր իսէտե, անե պէշ
հանե պուլաճագ հալլերի օլմատըղընտեն, վալիտելե
րինին գուճագլերնտե օլան սիւտ եմէն ջոճա գլերին
ովամանայ տէյու նիտա եֆտիքլերինե կիւճենիւպ տեր
լեր քի, իչլտիր միսին քի նե սեղլեղլեր։ պիրա մագ
սումլեր տախի ճնմանեթ իլե պերապեր օրհնուելիեն
սեղլեր իտիլեր։ վե լարին տնկհ չի սեպեպինի կե
նե սեղլետիքլերինի սիլերեք, իլլա ալլահըն իչհամ
եմեսի իլե։ նիճէ չի սապի վե սիւտ եմէն ջոճու գա
լերին աղղը իլե օրհնուելիեն սապիթ եղծտին տեյու
դաւիթ վեղղապերին եֆտի իլե ապիզ չրիստոստե
տերջ օլմուշ իտի։ Ֆիսամմա մեգքիւր փարիսեյլեր
քիճապե տիւսաթ եֆմէտիլերինե։ խուսուսա նէճ
սա իչլեթ իւզրե օլտուգլերինե պինայէն։ պու քէլա
մըն նե ֆիւբտո իւզրե եսազլտղընի անկլայամազ ու
տուլեր։ օ էճիլտեն յիսուս տեր քի սկլի։ ջոճա գլե
րին վե սիւտ եմէնլերին աղղըվերնտեն օրհնուելիեու
սապիթ եղծտին տէյու սիվլին օգուտուղինիզ եմգ մը
տըր։ Ճիսուս պու պապտե ունկերի ապիզ քիճապ

տէն իսքեան էթ մէք միւքատ էյլէտի քի՝ ֆէհմ ե-
տիւպ խալահ օլուլեր ։ վէ անլեր պիր կեօնէ իսքեան
օլմայուպ քեօթիւլիւքտե սապիթ գալմադ իլէ ։ ապ-
շամ վագթի պըրագըր անլերի ։ վէ ան իչի ատաքեալ
իլէ երուսաղէմտէն չըգուպ՝ կիտեր բեհեանիմիյէ [1] ։
Էրթեսի կիւնիւ եէնէ երուսաղէմ քի կէլիր իտի ։ ինչ
սանըղլընի պէյան էթմէք իչիւն աձըգտը ։ վէ եօլ ե-
ղերինտե ուզագտան պիր ինձիր աղաձը կեօրիւբ՝ քի
անըն եաւիրսղի չօձ իտի ։ վէ եանընէ վարուպ եափ-
րագտան ղայրի պիր չէյ պուլամատըղընտե ։ պուննտան
պեօյլէ սէնտէն պիր քիմսե հպետի մէյվէ եէմէսին տէյ-
ինձէ ։ անիտե գօռբաը ։ վէ ատաքեալլէր անի կեօ-
բիւպ թաահիւպ էթտիլէր ։ Փիլհագիգա ինձիր վագ-
թի ալմատըղընտէն անտե եէյինձէք մէյվէ պուլունմայա
ձաղի աչիքեաո իտի ։ անձագ վագթինտե տահի մէյ-
վէ հասըլ ետէձէք նիչանի վէ պիր եաերի ալմատըղըն
տէն թէքթիր էթտի անի ։

Իայրէթ ա՛ր ։ մէյվէսիզ աղաձ պու միսիլլու ղազէպ
միւսթահաձ օլուռ իսէ ՝ տահա նէ գատար զիյատե
չէտիտ ղազէպ իլէ թէքթիր օլսա կէրէկ վագթինտե
Փաղիլէթ մէյվէսի վէրմէյէն ինսան ։

Պատէհու երուսաղէմէ կէլիւպ տաձարտա էիրտիկին-
տէ ՝ աղըշ վէրիշ էտէնլէրին ձիւմլէ սինի հիւքիւմանէ
հարեքէթի իւզրե անտէն իխրաձ էտէրէք՝ սաթաֆլէրին
թէզկիահլէրինի՝ վէ կիւվէրձինի սաթանլէրին քթըրսիւ-
լէրինի եըգուպ ատէր քի ՝ պէնիմ էվիմ տուա էվի ձաղ-
րըձա տէյտու եաղըրը տըր (Եսայ ։ 56 ։ 7 ։ = Երեմ ։ 7 ։ 11) ։

---

1 Իբրև մօտ եղեն յերուսաղէմ ՝ և եկին ի բեթվագէ մերձ ի լեառն ձիթենեաց ։ յայնժամ յղի արձակեաց երկուս յաշակերտացն իւրոց ։ և ասէ ցնոսա ։ երթայք ի գեօղդ՝ որ առաջի ձեր է ։ և անդէն գտանէք զէշ կապեալ՝ և յատանակ ընդ նմին ։ լուծէք և ածէք ինձ ։ Մտթ ։ 21 ։ մինչև 17 համար ։ = Մարկ ։ 11 ։ = Ղուկ ։ 19 ։ 29 ։ = Յովհ ։ 12 ։ 12 ։

սիրէ անոնք խորհրդով մաղարասը եթափնիլ [1]։ (Նիչէ քի էլլի տեօրթ սիւալտե զիրը օլսուդին մէնվալ իւղրե մուգատտ տեմ տախի անէլրի տաչարտեն իխրաճ եթմիշ իտի)։

Սիւալ 84։

Տաճարտա ալըշ վէրիշ էտէնլէրէ յն քի անտէն իխրաճ եթտի ։ Հէմահէթ անե մուգայիր հէվապ եթտի մի ։

Ց. Լ՚Էթմէտի ։ Վագաա գալուի փագ օլանլէրը՝ ալոե խուսուստե զայէթ խօշանուսը՝ մուղայիր հէվապ եթ մէտիլէր իսէտե ՝ քահանայապետլէր դպիրլէրը վէ հէ մաեթին պիւյիւքլէրի ՝ անլեր քի քէնտի մէնֆայէթլէ րի իշիւն տաճարըն իզզեթինի տագլամազ իտիլէը ՝ պա խուսուս՝ յիտուստան շերճինէ հասետ եթմէկ իլէ ՝ ա նըն պոե միսիլլու հիւքիւմանէ հարեքեթինի իչխուսը՝ անի էօլտիւ ըլլէք իսթերլեր ։ լսաքեն անտէն խէվճ եթ տիքլերինէ պինայէն իձթասընէ չեսարեթ էտէմ զլեր ։ զիրա չիւմլէ չեմահճե անըն վազինէ տիյնէմէկ կէ արզու քեշ օլուսը՝ թաւլուն.թընէ թատաչիւպ էտեր իտի ։ ()՝ կիւն ագշամ իւսթիւ առաքեալլեր իլէ պէրապէր յիտուս եէնե կիտեր բեթանիայէ ։ տաղտահ օլտուգտե թեբըրաս երուսաղէմ կէլիր էքէն՝ առաքեալլեր պալա տե մէզքեր ինձիր աղտաշընըն քեօքիւնտէն գուրուս մուշ օլտուղինէ կեօքիւպ ՝ նինձէ ֆիլհաէ գուրուտա տէյու թաատիւպ եթտիքլերինտե ՝ պետրոս տեր քի ։ նայ ռաբբի իշթե ինձիր աղտաշը՝ անե քի լանեթ վէր տիքն գուրուտու ։ Յիտուս չէվապ էտեր քի՝ եկեր ա լահա թեքմիլ եթիգաե էտիւպ շիւփհէ հեթմեզսէնիզ ։ տեկիլ քի եալընըզ ինձիր աղտաշընե ։ իլլա քի պոե

---

1 ՚ի վաղիւ անգր մինչդեռ ելանէին ՚ի բեթանիայ՝ քաղցեաւ ։ և եռեւս պեթզենի մի ՚ի բացուստ տեսաւ[illegible]ց ։ և էկն թէ գը տանիցէ ինչ ՚ի նմա ։ և երբ[illegible] եկն ՚ի նա՝ ոչինչ եգիտ ՝ բայց պիսկն տերև ։ Մրկ ։ 11 ։ 12 ։ մինչև 17 հմր ՝ = Մտթ ։ 21 ։ 18 ։

տաղէ տասի՝ գալգ տէնիզէ տիւշ տէսէնիզ ։ վէ տոյ այէ տուրտուղինիզտե ։ լայըղի վէչՀ իւղրե թամ իւ թիգաթ իլէ հէր նե քի տիլերսէնիզ թէքմիլ օլսուր ։ Պու խուստուստե լեսազրա օլան իհթիգաթըն գուվվէթի նի պէյան էթ՚ուքտէն մատե ։ թէքրար տէր քի ։ տուա էթտիկինիզտե ։ էկէր պիր քիմսէտէն ինձինմիշսէնիզ այ՚ն էտին ։ քի ալլահ տասի այ՚ն էթսին սիզին թագսիրաթընըզը ։ զիրա էկէր սիզ այ՚ն էթմէզսէնիզ՝ ալլահ տասի սիզէ այ՚ն էթմէդ ։ Իմտի էկէր մագսուտինէ վասըլ օլմագ՝ վէ կիւնահընէ մադիիրէթ պուլմագ տիլէր իսէն ։ այ՚ն էլլէ գարնատաշընըն թագսիրաթընը ։

Ձիւսա էնճիլտիմիզ եօլտա առաքեալլէրէ պու միսիլ լիս քելամ սեօյլէյէրէք երուսաղէմ կէլիւալ վէ տաս Ճարա կիրիւալ վազ էթտիկինտե ։ քահանայապետլէր՝ դպիրլէր՝ վէ Ճեմահէթին իհթիեարլէրի անե տեուէր քի՝ քիմին հիւքմիւ իլէ էտերսին պունլէրի ։ պու հիւք միւ սանա քիմ վէրտի ։ Ֆիլհագիգա նիՃէ քի պունտան ագտեմ գունդը օլտու՝ զայէթ մէՃմո ու սալմատան իլէ անան երուսաղէմ կէլտիկի ։ տուՃարտա ապդըչ վէրիշ էտէնլէրի հիւքմ Թորիգ ի իւղրե անտէն իքրուՃ էտիւք՝ Ճէմահէթէ վազ էթտիկի ։ հէր հանգ պիր տաղիմ գունդէթ միհրՃաՃ օլտուղի պէյանի իլէ՝ պու սիւսալի էթտիլէր ։ մատամ քի անլըն մահիմ օլտուղինէ ինանմայու պ՚ պունլարը պիր քիմսէնէ նէրինէ գօմմէՃ իտիլէր անի ։ Ձիւսա Ճէվապ վէրիւպ տէր քի՝ այէն տասի պիր շէյ սիւսալ էտէյիմ սիզէ ։ Ճէվապ վէրմէն պունա քի՝ սեօյլէ իմ քիմսին հիւքմիւ իլէ էթտիդիմի ։ յոհաննէսին մէժմուասիէթի (մկրտութիւն) էմմա տէնի մի իտի ։ եօգսա ինսանտէն ։ Ֆէհմ էլլէ պու բատտէ մէզկուր բէրհէն նաչար հալինի ։ զիրա անըն հագդընտե մէսիհ պու տըր տէյու՝ յոհաննէսին տէֆտաքիէն չէն հաստէթիէք էթտիկի քէնտիլէրինէ մահքամ օլմադըղ իլէ՝ թէնիէքքիւր էտերէր քի ։ էկէր սէմատէն

տիր տեսեք , սիրելի տեր քի նիչիւն ինանուանտրնըզ անձ
նէ . վէ եկեր ինանտան տըր տեսեք , Հեմաեթ պիւ-
դի թաշլար . մատամ քի յոլհանիսին Հադգընտե
սիեղլաճպեր տիր տեղու՝ Հիւմիէյինին վիքրինտե սաս
պիւթ օլմաշ իտի : Պու պատլտե մեզպուրքեր նե տեյե-
Հէքերինի շաշըրտա՝ նէրետէն օլտուղինի պիլմեյիզ
տեյու խիլաֆ ը ինչա Հեվապ եթտիքլրինտե , յիսուս
տեր քի՝ պէնտե սեօյլեմեմ սիզե քի՝ քիմին հիւքմիե
իլէ ետեբիլեմ պու նըշերի [1] :

Յիսուս պու Հեվապ իլէ՝ անդերին սիաւինե թէքմիլ
գարշըլըգ վէրիւպ՝ քէնտի հիւքմիենիեն ասիւմանտէն
օլտուղինի զահիր եթտի իսէտե , մեզպուրքեր եէնէ
իսքեաթի գաւպուղ եթմէյիւպ՝ զիյեթ ֆէնայէ գաւեմ
պաստըլեր . դիրտա՝ ալահտան խէվֆի եթմէյիւպ Հեմա
եթտեն խէվֆի ետերլեր . յոլհանինէ սիս սահիհ վէ յա-
ղմաղեր օլտուղի ուշիեար իքէն , նէրետէն օլտուղինի
պիլմէյիշ տեյու խիլաֆ սեօյլեմիլեր . պախտուստա՝ յի-
ստուտուն եթտիկի միւՀիւզաթլէր՝ ադիզ քիթապտե
տերՀ օլտուղի մէնվալ լուգրե՝ անըն մեհսի վէ խանուղ-
լահ օլտուղինե յա շի միհե շահիտ իքէն , քիթապտե
տիգաեթ եթմէյիւպ՝ քիմին հիւքմիե իլէ ետեբսին պու ն-
լեբրի տեյու սիւալ եթմեք զայեթ նուշերի , վե իման-
սըզլըգ նիշանը իտի :

() Էհիլտէն յիսուս՝ անդերին բեօթիւլիւքրէրինի քէն-
տիլերինե պէյան եթմէք իչիւն , պիր ատեմին իւզերի
նե թէմսիլ սեօյլեր , քի ադըն իքի եվլատը օրուպ՝ եվ
վէլրինե տեր քի պու կիւն կիթ պաղտե իչլե , մէզ-

---

1 Լուան քահանայապետքն և գպիրք . և խնդրէին թէ ում կո-
ղուսցեն զնա . բայց երկնչէին ի նմանէ . զի ամ ժողովրդեն
կարմացեալ էր [2] ուսուցն նէ : և ի բերև երեկոյ լինէր՝ արտա-
քոյ քան զքաղաքն ելանէին , և մնդղեւ այգուսցն աւ Նոլաա
անցանէին , տեսին զթզենին ցամաքեալ յարմատոց . Մրկ . 11 .
18 . մինչև 33 համար : = Մտթ . 21 . 20 : = Ղուկ . 20 :

պուր կիտերիմ տէյու Թաահուտ էյլէմէ՝ կիթմէտի։ ծ պիրինէ տախի կիթ տէտիկինտէ ։ կիթմէք իսթէ մէզ ։ անձագ սօնկրա փիւշմանի օլուպ կիտէր ։

Պու Թէմմիլ ալլահըն եմրինէ իդաաթ էտէնլէրին՝ վէ էթմէյէնլէրին ։ պախուսուս՝ իսրայէլ միլլէթինին վէ փուԹփէրէսթլէրին ապէյանինտէ օլմաղ իւէ՝ պու իքի խինտէն հանկըսը իձրա էթտի փէտերինին եմրինի տէյու սիւաալ էթտիքտէ ։ ձէվապ էտերլէր քի՝ սօնկրաքի ։ Օլ տէմ յիսուս անլերէ տեր քի՝ կեօմրիւկձիւլեր՝ վէ զանիլեր (պուռնիկք) սիզտէն եվվէլ կիրէկեր մէնէ քիւԹ ի սէմայէ ։ զիրա յումհանտէս կէլիպ ատաալէթ Թարիգի իւզրէ սիզ վազ էթտիկինտէ իննանմատընըզ ։ անձագ կեօմրիւկձիւլեր վէ զանիլեր իննանտըլեր ։ վէ սիզ կեօրիւպ սօնկրա փիւշմանի օլմատընըզ [1] ։

Վագաա (նիձէ քի տեօրտիւնձիւ տէհրին իքինձի սիւալինտէ զիքը օլտու) իսթայէլ միլլէթէ ալլահըն եմրինէ իդաաթ էտերիզ տէյու Թաահուտ էթմիշ իքէն ։ մուզայիր հարէքէթէ մէյլ էտերէք իդաաթտէն չըգտը ։ պուռնուն զըտտը՝ փուԹփէրէսթլէր ալլահըն եմրինէ մուզայիր իքէն ։ սօնկրա յիսուա էվինտիմիւէ իԹիգաթ էթմէկ իւէ իննայէթէ շայիաթէ օլուպ՝ եահուտիլեր մահրում գալտըլեր ։

Պու Թէմմիլ անլերէ հեր նէ մըգտար ազիմ իթտաղ օլտու իսէտ ։ անլերին Թէքտիր օլմաձագլերինի ախեր Թէմմիլ իւէ տախի պէյան էթտի քի՝ ֆէհմ էտիւպ իսլահ օլուլը ։ Նիձէ քի պիր խանէտան քիմսէնէ պաղտիքիւպ՝ էթրաֆընէ հիսար չէքերէք՝ շիրէ խանտ (հնձան) վէ գուլե եափուպ՝ վէրտի անի ամէլէյէ (մշակ) ։ մէ քէնտի կիթտի տիեարի ախերէ ։

---

1 Ասն միոջ էին երկու ոգիք ։ և մատուցեալ առաջինն ասէ՝ ոգիէակ, երթ այսօր գործեա յայգւոջ ։ նա պատասխանի ետ և ասէ ։ երթամ տէր՝ և ոչ չոգաւ ։ Մտթ ։ 21 ։ 28 ։ մինչև 32 համար ։

Digitized by Google

Մահտուլ վագթի իւջ տեֆա աւտեմ իրսալ էտիւպ՝ պաղը մէյլէսինտեն իսթէտիկլինտե , անլերին քիմինի տեօվէրլերը՝ քիմինի էօլտիւրիւրլերը՝ վէ քիմինի թաշլարլերը ։ պատեհու պէրլքի հիճապ էտերլերը տէյու՝ քէնտի պիր տանէ սէվկիւլիւ եվլատընը իրսալ էտեր ։ մէզալումլերը անի կեօրտիւքլերինտե , պու տըր վարիա (ժաւանգ) կելին անի էօլտիւրիւպ՝ մէրասընը զապթ էտելիմ տէյերեք՝ պաղտան տիշարը ջըգարուպ հօլ տիւրտիւլեր ։

Պու թէմթիլ տախի իսրայէլ Ճէմաէթինին հագգընտե անկլանըը ։ անի՝ քի ալահ քէնտինէ մադտուս ՃէմաԷթ էթ էտիւպ՝ պաղ միասլի տիքտիքտեն մատե (Եսդ . 5 : = Եզբ . 2 . 21) , նօմա վէրիւպ՝ վէ կեճանակօն թէնպիհլեր էտիւպ՝ թէսլիմ էթտի անի ՃէմաէթինԷ րու֊հանի իտարէսինէ թային ալանլերե , քի անլերի ինձրա էթմէկ իլե փազիլէթ մէյվէսի հասըլ էտելեր ։

Պուննտան գաթի նազար , էմրե մուղայիր հարէքէթ իւզրե օլտուգլէրինտե , քէնտի աղիմ մէրհամէթինե մէպնի՝ վագըթ վագըթ փէյղամպեր տախի իրսալ էտեր իտի՝ քի իսլահ օլալեր ։ վէ լաքին անլեր պիր կեճէ նէ իսլահ սէմայուպ՝ փէյղամպերլերի էօլտիւրիւր իտիլեր ։ պատեհու քէնտի սէվկիւլիւ եվլատը յիտուս եւ ՃենտիմիՀի իրսալ էթտի իսէտե , անըն տախի էօլիւ֊մինէ գաստ էտիւպ՝ պաղը զապթ էթմէք արզուսինը տե օմմալերի իլե , պաղ սահիպի կելիր իսէ՝ նէ եաիսը մէզքիւր ամլէյե տէյու՝ յիտուս անլերե սիւալ էթտի կինտե , տերլեր քի՝ շէտիտ ղազէպ իլե թէքտիր եւ տիւպ՝ պաղը վերիր սայրիլերինե քի վագթինտե մէյ֊վէ վէրսինլեր ։ Վագաս՝ պու թագրիր սահին օշ֊

1 Ա յլ մի էր տանուտէր՝ որ տնէից այգի . և ցանգով պտ֊ուղաց գնա՝ և մորեաց ի նմա հնձան . և շինեաց աշտարակ . և ետ գնա ցմշակս , և գնաց ի տար աշխարհ . Մտթ . 21 . 33 . մինչև 41 հմր , = Մրկ . 12 . = Ղկս . 20 . 9 .

Digitized by Google

մաղ իւղե , յիսուս տասին անի սապիթ եթմէք իչիւն՝ զնքը օլան պաղ անկերին եղինտէն ալընուպ սայրիւկերի-նէ վերիւե տէյու մուայեան եթտիքտե , անկլարըար քի պու թեմնիլ քէնտի հագկերինտե տիր , օ եչիլտէն սեօզկերինտէն տեօնիւպ՝ տերլերը քի հաշա , լա եիքուն (քաա՝ մի լիցի) : Նազար գըլ պուրատե միւրայիլերին նաչէրի չեվապընէ , զատտար ամէկնին թեքտիրիյե-թի խուսուսինտե մուգատտեմ ատալեթ իւզրե սէչիլ եթմիշ իչէն , զատտարըգ վե թեքտիրիյեթ քէնտի իւզերկերինտե գարար գըլտըղինտե , խօչանմայուպ չեվապկերինի կէրի ալըրկեր :

Ա՝եզքիւր թեմնիլ իւկ եահուտիկերին թեքտիր օլա-չագկերինի պէյան եթտի իսէտե , քէնտինէն մեսիհ օլտուղինէ իսպաթ՝ թեքքար ազիզ քիթապտեն շահա-տեթինք կեթիրիր քի՝ ֆեհմ ետիպ իթիգաթ եթմէկ իւկ թեքտիրիյեթտէն խէլաս օլաչեր : Ջիբրա չեւնքի զաւթ փէյղամպէրին եէտի իւկ զեպուրտե (Սաղ . 117 . 21) տերչ օլտուղի մէնմաչ իւզրե , յիսուս եֆենտի-միզ էսքի նօմոսուն գարարը , վե եէնի նօմոսուն իւզե թիւտասը օլուպ՝ իքիսինին մապէյնինտե քեօչէ թաշը ծ-լարագ՝ չիւմլեսի անէ՝ վե անտե պէնտ օլաչագ իտի , խմտի եահուտիլեր քէնտի քեօթիւլիւքլերի սեպեպի-նէ՝ հասետ իւզրե անի թահգիր ետերէք եօղումիւնէ գաստ եթմէկ իւկ՝ ալլահըն խնայեթինէ նասեզա օլ-տուղեր : Օ՝ եչիլտէն մէկերթիւթի եւահիյէ անկերտէն րէֆ պիրկէ՝ սայիր միլլեթէ վերիւե , պոխտուսուս՝ անի եօլտուրմէկ իւկ զանն եթմեսինլեր քի անե քետեր վե-րիւեր , իւլա՝ քէնտիլերի հեր հալ անտէն քետերկենիւպ թեքտիր օլուրկեր տէյու սիչիլ եթտի քի , թագսիրաթ-լերինի թանըյուպ թեօպէյէ կէլկեր . զիրա նիչէ քի թաշըն իւզերինէ տիւշեն՝ անե քետեր եթմէկ կէ գա-տըր օլամայուպ քէնտի քետերկենիր , եախատ թաշ քիմին իւզերինէ տիւշեր իսե՝ անի գըրուպ եզեր , քէ-

Digitized by Google

զաւ յիսուս ՚ի ջենտիմիզե քետեր եթէմէք իսթէյէն՝ քենդ
ոի միւքեատեր օլուբ ։ եախօտ էմրինե իդաաթ եթէմէյ
էն՝ անտեն հեր հալ թէքտիր օլուբ ։

Քահանայապետները դպիրները վէ փարիսեցիները յիսու
սուն պու միսիլլու քէլամներինին քենոի հագլերինտե
օլտուղունի պիլուպ՝ եէնե անի դուշմազ իսթէրլեր ։
անձագ՝ ձէմաեթոեն լսէվլ եթմէկ իլե գատըր օլա
մազլեր [1] ։ Պու պատե մէզքիւր հասիւտլեր զազեպե
միւսթահագ օլտուղեր իսկետ ։ ջենմ էտիպ իսլահ
օլտունլեր տէյու՝ յիսուս թէքրար պիր փատիշահըն իւ
զերինե թէմսիլ սէօյլեր ։ օ քի քենոի օղլունե տիւ
կիւն եթտի ։ վէ ատեմ իրսալ էտիւպ՝ տավէթ օղու
նանլերի ջաղըրտըղինտե ։ կէլմէք իսթէմէզլեր ։

Թէքրար պաշգա ատեմ իրսալ էտիւպ տեր քի՝ սեոյ
լէյինի տավէթ օղլունանլերե ։ քի եօյլեն դուամը (ձաշ)
վէ հեր չեյ հազըր տըր ։ տիւկիւնե կէլինիզ ։ վէ ան
լեր իւչենիւպ քիմի չինթէլիկինե ։ քիմի թիձարեթինե
կիւտեր ։ պաշդաչերի տաման անըն ատեմլերինի տեօ
վիւպ եօլտուրուրլեր ։ Փատիշահ իչտիւպ կիւձենմէկ
իլե ասքեր իրսալ էտերեք՝ մէզքիւր գաթիլլերի (ըս
պանօղլը) եօլտուրտուբ քոեն մատե ։ մէմլեքեթլերինի
տախի իհրաղ էտիւպ՝ խըղմէթքեարլերինե տեր քի՝
տիւկիւնիւմ հազըր տըր ։ տավէթ օղլունանլեր լայըգ
տեկիլ իտիլեր ։ կիտին եօլ կեչինթէլերինե ։ քիմի պու
լուբսանըզ չաղըրըն ։ Մեզպուրլեր կիտիւպ ձէմ էս
տերլեր ձիւմլեսինի՝ չերիրլերի վէ սուլհլերի (չար և
բարի) անլերի քի պուլտուղեր ։ Թա քի տիւկիւն եւ
վի տօլար ։ Ֆիաամմա տիւկիւնե կէլենլերին ձիւմլեսի՝
փատիշահըն խաթըրենե բիսյէթէն էսմապլերինի տեկի

---

1 Աստ ցնոսա յո՛ · չիցէ՛ երբեք ընթերցեալ ձեր ՚ի գիրս · ըզ
վէմն՝ զոր անարգեցին շինողքն ։ նա եղև գլուխ անկեան · ՚ի
տեառնէ եղև այս և է աքանչելի յաչս մեր · Մտթ · 21 · 42 ·
Մինչև 46 հատոր ։ = Մտթ · 12 · 10 ։ = Ղուկ · 20 · 17 ·

չէրեք գուտրէթլէրինէ կեօրէ Ճէտիտ չնպաօ ինչ-
նէպ , ֆէգաթ պիրիսի տիւկիւն եավաշը կիլինմիշ
տէկիլ իտի : Փատիշահ քի տախիլի մէՃլիս օլանլէրի
պագմաղէ կիրիւպ՝ վէ անի էսքի եավաշ իլէ կեօրիւպ՝
նիՃէ կիրտին պուրայէ , մատամ քի տիւկիւնէ լայըք
եավաշըն եօգ իտի տէտիկինտէ , մէղպուրուն պիր կեօ-
նէ եօզը վէ պէհանէ էտէՃէք Հալի օլմատըղինտէն ,
անիտէ տ՛ալի ԹուԹուլտու : Օլ տեմ փատիշահ խիւտ,
տամլէրէ տեր քի՝ անըն էլինի վէ այաղընը պաղայուպ՝
ջէգարըն զուլումաԹը խաբիՃէ , քի անտէ տիշլէրինի
կըՃրըտատըրէք աղայա , զիրա տամլէթ օլուանլէրը
ջօգ տըր , վէ միւնթէխիպ օլուանլէրը ազ :
Պու խուսուսատ պաղընը տեր քի՝ տիւկիւնէ կէլէնլէ-
րին Հեր պիրինէ՝ փատիշահ քենտի պիւյիւքլիւկինի վէ
տէվլէթինի պէյան էթմէք իչիւն՝ պիրեր Թագըմ Ճէ-
տիտ եավաշ վէրիր իտի : լաքին պալատէ մէղքիւր
տ՛ալի դուԹուլան քիմսէնէ , փատիշահըն իզզէթինէ
սաքլամայուպ՝ էսքի լիպասը իլէ կէլտիկինէ պէնայէն՝
Թէքտիրէ միւսԹահաք օլտու [1] :
Ֆէլհագիգա՝ ալլահ քենտի ազիմ մերհամէթինէ մէպ-
նի՝ Ճիւմլէսինի ասիւմանի տիւկիւն՝ Ճէննէթին պի նի-
հայէթ մէՃտ ու սալԹանաԹընէ տաւէթ էտիւպ՝ վէ
իգԹիզա էտէն լուԹֆու քիմսէտէն տիրիղ էթմէյիւպ՝
մէՃՃանէկէն քէրեմ էտեր : լաքին ջօգլերի անըն ինայէ-
Թինի Թանըմայուպ Թէքտիր օլուրլեր : Իմտի Թէքտի-
րիյէԹտէն ազատ գալմագ իսԹեր իսէն , էսքի վէ քիր-
լի եավաշը տէկիշիր հիսապը կիւն եվվէլ Թէօպէ իս-
Թիղֆարէ կէլիւպ՝ կիւնահ չիրքէֆլէրինի գալպինտէն
իխրաՃ էտերէք , պիլ լուԹֆու պարի՝ ֆագիլէթ լի-

---

1 Դարձեալ պատասխանի էտ յի՛ և ասէ ցնծ աւաւիօք : նմանեցաւ աքքայուԹի երկնից աւն Թագաւորի , որ արար հարսանիս որ-դոյ իւրում , և առաքեաց զծառայս իւր կոչել զհրաւիրեալսն ի հարսանիս , և ոչ կամեցան գալ : Մտթ . 22 . մինչև 14 հմր :

Digitized by Google

պատրերքնի կիյինմէկէ ղայրեթ էլլե քի , էսքի էսվապ իլե տիւկիւնե կիտէն կիպի ղազէպե միւսթահագ օվ մայասըն ։

Սիւռէ 85 ։

Քահանայապետըէ՝ դպիրըէ՝ վէ փարիսեցիըէ մէզըիւր թէմսիլ իշտիւպ իսլահ օլտուրէր մի ։

Ճ։ Ելմատըէր ։ պախուսուս քի տահա զիյատե ֆէնայէ գատէմ պատըէր ։ Պէլի տայիմա յիսուսուն թէքտիրիյէթի արզուսկնտե իտիրէր , լաքին Հէմահէթ տէն խէվֆ էթմէկ իլե մէրամէրիին իՀրա էթմէկէ գատըր օլամատըգէրինտէն՝ պու տէֆա ախէր հիյլէյե սիւնիւք էտէրէք , մէշվէրէթ էտիւպ միւրայի՝ ֆէնտպազ՝ վէ միւնաֆըգ քիմսէյէր իրսալ էտէրէր ա նէ քի՝ Հէմահէթին հուզուրինտե ըօմալըէրին հիւքմիւնե գարշը լիսանընտէն պիր Հէվապ այրուպ՝ զապըթան նէտե իլե թէքտիր էթսինէր անի ։ Մէղպուրէր կէլիւպ միւրայի սուրէթ իլե անի մետհ էտէրէք՝ փայտիշահա խարաՀ վէրմէք պիզէ Հայիֆ մի տիր , էօգտա տէկիլ մի տէյու սիւալ էթտիրէրինտե , յա անէրին ֆիքրինի պիլմէկ իլե տեր քի , նէ թէՀրիւպէ էտէրսի նիզ պէնի միւրայիէր , կէթիրին պանա պիր ղուռուշ քի կեսրէյիմ ։ վէ անէր կէթէրտիքէրինտե , տէր քի՝ քիմին տիր պու թասվիր՝ նահօտ եազը ։ Հէվապ էտէրէր քի փատիշահընը ։ օլ տէմ յա տէր քի՝ վարընը փատիշահընիքինի փատիշահա վէրին , ալլահընիքինի ալլահա ։ Պու Հէվապը իշնէտիքէրինտե՝ զայէթ թաաՀիւպ իւզրե սիւքիւթ էտիւպ ըէզալէթ պիրլէ կինտիլէր [1] ։

---

1 Եւ ասայ ասացեցին , և աւաքեցին դաւաճանս կեղծաւորել զանձինս աւր արկարս ունել ։ զի ըմբռնեսցեն զնա բանիւք ։ առ՛ի մատնել զնա պետուն և իշխանուն դատաւորին ։ Ղուկ ։ 20 ։ 20 ։ մինչև 26 հմր ։ = Մտթ ։ 22 ։ 15 ։ = Մրկ ։ 12 ։ 13 ։

զիրա անոյն քեզ լսումընտե զապրեցանե մուղայիր եպետի գուսուբաթ պուլամատըլեր ։

Ցիսուս պալատե մեզքիւր ջենտապազ քրիմանելերի հիշապ ալըընտե պըրագտղինտե ծ կիւն սաղուկե ցիլեր տախի՝ անդեր քի միւնքիւրի ախրեթ օլմաղ իւչ՝ գըյամեթի գապուղ եթմեզ իտիլեր ՝ անե սիւալ ետիւպ տերլեր քի ՝ մովսես պիզե եաղոր քի պիր քիմանե պի վեյետ եօլտուկինտե՝ զեվզեսինի գարնտաշը ալուպ՝ զիւրիյեթ փեյտա ետե անե (2 Օրէ · 25 · 5) ։ Պիզտե վար իտի եետի գարնտաշ ՝ եվվելքի զեվզե ալուպ՝ պի վեյետ եօլտիւ ։ անդն զեվզեսինի իքինջիսի ալուպ՝ ծ տախի պի վեյետ եօլտիւ ։ քեզզա իւչինջիւ սիւ ՝ թա՛ քի եետինջիսինե տեկնի անի ալուպ պի վեյետ եօլտիւլեր ։ պատեհու նիսա եօլտիւ ։ գըյամեթտե հանկըսընա զեվզե օլաջագ տըր ծ նիսա ։ զիրա Քիւմեսիտե անի ալտը ։ Մեզպուրլեր պու միսիլիւ խալաթ պուլուշ իւլե՝ քենտի ֆասիտ զիւչիւմլերինի աշխ քեաը սապիթ եթմեք արզուսինտե օլտուլեր իսետե ՝ Յիսուս Քեվապ ետեր քի շուշկընլեր ՝ նե քիթաղդն մեֆհումինի պիլիրսիկիզ ՝ վե նե ալլահդն դուվվեթի նի ։ գըյամեթտե նե էրքեքլեր նիսա ալդրլեր ՝ նե նի՝ տալեր էրկ վարըրլեր ։ զիրա ղալբի եօլմեյուպ՝ մեկոյ իք կիսի տիրլեր ասիւմանտե ։ Վաղտա ինսանլեր պու տիւնեետտե եվվելկիրլեր քի զիւրիյեթ փեյտա եթմեկ իւլե ՝ եօլեդնլերին եերինե ախերի կելե ։ լաքին ախրեթտե տե եօլիւմ օլմատըղինտեն եվվելկվեք տտախի իգթիղտա եթմեզ ։ իմտի ալլահ ինսանդն բուհկնի պի մեֆհ եաղ բսուեմաղ իւլե՝ Քիւմեսի անե տիրի տիր ։ վե անդն գուտրեթի ուդիմլերի իւլե մահչերտե դըյամ ետե Քեք տիրլեր ։ Նիքեե քի աբդրահամ՝ իսահակ՝ վե յա կօք եօլմիւշ իտիլեր ՝ լաքին բուհկերի պի մեֆհ օլմաղ իւլե՝ ալլահ քենտի հագ գընտե անդերին ալլահդըմ տեղ ա մովսես պեյան եթտի (Եւէց · 3 · 6) ։ զիրա ալ

լա՝ տեկիլ քի եօլնէլերին , իլլա քի տիրիլերին ալլա-
հը տըր [1] : Պու խուսուսատե մէզքիւը սադուկեցիլէրին
ղայէթ չօգ եանըլտըղինի յիսուս ազիզ քիթապտէն
աշնքեաթ եթտի քի՝ ինչմ ետիւպ խալխ օլալէրը , մէզ-
պո րէտ քէնտի քեօթիւլիւքլերինէ պինայէն իսքեաթ
գապուլ եթմէտիլէր խսետե , ղայէթ նահագ օլմալէրի
իլե՝ ձեվապե տախի գատըր օլամատըլէր :

Յիսուսուն պու միսիլլիս քելամլերինի ձեմանեթ իշի-
տիւպ՝ անըն թատալլիւմինէ թատաձիւպ եթտիքտեն մա-
տե , փարիսեցիլէր տախի՝ անլեր քի տայիմա տիւշմանե
վէ խաստիմ իտիլէր սադուկեցիլերե , անլերի եփսեմ եթ-
տիկինի իշնթտիքլերինտե՝ խօշլանարագ ձեմ օլուպ ա-
նըն եանընէնե վարըլըլեր , վե անլերտէն պիրի՝ օ քի ա-
լիմ դպիր իտի , յիսուսուն սադուկեցիլեր իլե մրաւէրե
եթտիկինի՝ վե անլերե եյի ձեվապ վերտիկինի կեօր-
տիքտե , քէնտի տախի նօմնատա հանկը թէնպիհ
պիւյիւք վե ագուեմ տիր տէյու սիւալ էտեր , լաքին
տեկիլ քի եօկրէնմէք , իլլա անի թէձրիւպէ եթմէք
գաստի իլե : Վէ նիձէ քի՝ ալլահ պիր տիր , վե անի
պիւթիւն գալտինտէն՝ պիւթիւն նէֆխինտէն՝ պիւ-
թիւն ֆիքրինտէն՝ վե պիւթիւն գուվվէթինտէն սէ-
վէսին տէյու ազիզ քիթապտե եազար (2 Օրէ . 6 . 4) ,
յիսուս անի պէյան էտիւպ տէր քի՝ պու տըր պիւյիւք
վե իլք թէնպիհ : Վե իքինձիսի պուռնա մէնէնտ՝ սէվէ-
սին ըէֆիկինի քէնտի նէֆսին կիպի (Ղէպ . 19 . 18) ,
Պուռնէլըտէն պիւյիւք թէնպիհ եօգ տըր , պու իքի
թէնպիհտե գարար գըլարլեր ձիւմլե նօմօս վե վէյ-

---

1 Մատուցէլ ոմանք ՚ի սադուկեցւոցն , որք հակառակէին չէ-
նել յարութիւն : Հարցին ցնա և ասեն . վարդապետ , մովսես
գրեաց մեզ . եթէ ուրուք եղբայր մեռանիցի , որոյ կին կին ,
և նա անորդի իցէ . ապ առնուցու եղբայր նորա զկինն , և յա-
րուսցէ զաւակ եղբօր իւրում . Ղևտ . 20 . 27 . մինչև 38
համար : = Մտթ . 22 . 23 : = Մարկ . 12 . 18 .

Digitized by Google

ղամպերըեր ։ Մեղքիւր դպիր՝ յիսուսուն սեռլեփիկն քեղամըերի Թաստիք պիրըէ՝ սահիհ տիր տէյու ագը, լանե Հէվապ վերտիկինտե ։ տեր քի՝ ուզագ տեկիլ սին մեղքիւթի իլահիտեն ։ վե ղայրի հիչ քիմսե Հէ սարեթ ետեմեզ իտի անե պիր չէյ սիւաւ եթմեկե [1] ։ Ֆիլհագիգա յիսուս եֆենտիմիզին իլմինե՝ Թաալլիւմինե՝ վե եթտիկի Հէվապլերե նազարէն ։ քիմսե անե չէյ սիւաւ եթմեկե Հէսարեթ ետեմեզ օլտու իսէտե ։ մեսիհ քիմին օղլու տըր տէյու քենտի սիւաւ ետեր անլերե ։ վե անլեր՝ դաւիթին օղլու տըր տետիքլերինե տե ։ Հէվապ ետեր քի՝ եա նիՀէ դաւիթ պիր լութֆ ըու՞ իլ գուտս՝ անի քենտինե սահիպ չաղըրուպ տեր քի ։ սահիպ տետի սահիպիմ ։ օթուր պէնիմ սաղ գարաֆըմտե ։ Թա՛ քի սէնքի տիւշմանլերինի գոյայըմ սէնին Թահդը գատեմինե ։ իմտի էկեր դաւիթ անի քենտինե սահիպ չաղըրըր՝ նիՀէ անըն օղլու օլուր [2] ։ Պու պապտե յիսուս՝ քենտինին Թեքմիլ ալլահ վե Թեքմիլ ինսան օլտուղինի ազիզ քիթապտեն գահիր եթտի քի ։ մեզպուրլեր ֆեհմ ետիւպ՝ իթիգաթ եթմեկ իլե ։ ինայեթե վասըլ օլալեր ։ զերա նիՀէ քի դաւիթին Հինսինտեն Թէն ալմասը իլե՝ անըն օղլու աղնըլտը ։ քեզա դաւիթ՝ անի քենտինե սահիպ չաղըրմասը իլե՝ ալլահ ըղին պէյան օլտու ։ մատամ քի պու քեղամ Թարզը աֆեր անկլանմայուպ՝ ֆեգաթ անըն մեսիհ վե ինսանուլլահ օլտուղին պէյանինտե իտի ։

---

1 Իբրև լուսան ժողովուրդքն ՝ զարմանային ընդ վարդապետուս Թիւն նորա ։ իսկ վարիսեցիքն իբրև լուան եԹե պապանծեցոյց զսադուկեցիսն ՝ ժողովեցան ՛ի միասին ։ և էհարց մի ոմն ՛ի նոցանէ զնա վորձելով ։ Մտթ ։ 22 ։ 33 ։ մինչև 40 համար ։ = Մրկ ։ 12 ։ 28 ։

2 Եւ ՛ի ժողովիլ վարիսեցւոցն՝ էհարց ցնոսա յն՝ և ասէ ։ զիարդ Թուի ձեզ վն քն ։ ոյր որդի է ։ ասեն ցնա՝ դաւթի ։ Մտթ ։ 22 ։ 41 ։ մինչև 46 համր ։ = Մրկ ։ 12 ։ 35 ։ = Ղուկ ։ 20 ։ 41 ։

Յիսուսեան պու թարզ քելամներնի իլինթոխլերինտե ,
անոնք մուղայիր օլանլերը նատիմ օլուպ ձեվապի՝ վը անոնք
ղայրի պիր չէյ սիւռալ եթմեկէ գատըր օլամազլեր ։
վը ջօգ ձեմաեթ քի հիւանթե բատեթ իլե անի տէյ-
ներ իտի , անլերի վը չակըտլերինի ակեսոհ ետեր քի՝
պպիներին վը փարիսեցիներին սեօյլեթիքլերինի իձրա ե-
տիւպ՝ հարեքեթլերինտէն սագընայլեր ։ գիրա մուվաե-
սին քիւրսիւսինտե օթուրուպ՝ ձեմաեթէ թաւլիմ եթ-
տիքլերինտե , նամօսատ տէրձ օլանլերի սահինի վէձէ
իւզրե աշիքեապ սեօյլեյիւպ՝ հարեքեթ իլե մուղայիքի-
նի էտեր իտիլեր ։ պահուսուս քի՝ ախերինին իւզերի-
նե կիւձ վը աղըր եիւք զամմ էտիւպ՝ քենտիլերի փար-
մագ իլե տահլիլ (շուրժել) եթմէտիքլերինտէն մատե ,
հեր նե քի էտերլեր իսկ՝ լինսանլերտէն չէրեզ ադու լուագ արզուսկնտե օլուր իտիլեր ։
Ան եզպուրլերին պու միսիլ լիւ միւրայի՝ նաչէրի՝ վը նաչ
հեմվար հարեքեթլերինի պէր պիր իտի ըեսմի իլե
պէյան էտերեք՝ վայ վէրիր անլերտ քի թագսիրաթլե-
րինի ձեհիմ էտիւպ իտլահ օլալեր ։
Իսկ Յիսուս պալատե զինքը օլանլերի ձեմաեթէ թաւլիմ եթ-
տիքտէն սօնկրա , սատտագա տանիշընլերինի գաղշընըտե
տուբուռեր , քի տաձարըն մահարիվինե իմտատ օլարագ՝
ձեմաեթէ անի ագչէ պըրտագըր իտի ։ վէ ջօգ տեվեթ-
լիւ քիմսանեներ՝ ուչմ քենտիլերինի մէտո եթմէն տէյ-
ու՝ քիալերանե հարեքեթ իւզրե վաինր չէյ պըրագտըր-
լեր իսէտե , պիր փագիր տուբ ենսա տակթի կէլլեագ՝ ի
քի մանկըր պըրագըր ։ օր տեմ յիտաս տուաքեապլերի
եանընե չաղըրուպ տեր քի ։ ո տեղտիմէնտ տուբ նիտա

Յայնժամ խօսեցաւ ցնո ընդ ժողովուրդսն՝ և ընդ աշակերտան
իւր . և ասէ ։ յաթոռն մովսէսի նստան դպիրքն և փարիսե-
ցիք ։ ամենայն ինչ զոր ասիցեն ձեզ՝ արարէք և պահեցէք .
բայց ըստ գործոցն նոցա մի՛ առնէք . զի ասեն՝ և ո՛չ առնեն .
Մատ . 23 . մինչև 36 համար ։

Digitized by Google

Ջիւմլէթանիտեն զնիյատե պըրդատը ։ զիրա Ջիւմլէթանի
ֆաղլա մալկերինտեն վերտիլեր ։ լուքան ծ ֆադիր պիր
քիւլլիւ մայիշէթինի վերտի [1] ։

Ֆիլհագիգա աչլան՝ սատագանըն նե մըգատար օխուդղե
նե պագմայուդ՝ վերջինին գալուինե պագար ։ անձագ
սատագա վերնե տալնի պօձտըր քի՝ քենտի գաւազ
բէթինի վէգն ետիւդ՝ անե կեօրե շանի եիւրեկ իլե ,
պախսասուս՝ ինանկերտեն չերկ ու ուրմագ արդուսին,
տե ալմայարադ՝ եալընըդ աչլահըն խաղըրնե ըհայէթէն
թէյմազիւ գալագ վէ չետիտ աշգ իլե վերե քի ՝ հագ
գարաճընտեն մուգադպէնէսի քենտինէ ինայէթ օլա ։
Պատե հու յիսուս քի տաձարտան չգատը ՝ ծ վաղքէթ
ուԹփէրնեաթներտեն պագդըների՝ պայրամտե աչլահա
սեչտե գըլմադե երուսադեմե կելմիշ օլուդ՝ յիսուսուս
կեօրմէք արզուսունտե օլտուդերը իսկտե ՝ քենտիհերի ա
նըն եանընե վարմադե ձեսարեթե ետեմէտիքըն ինատեն ,
փիլիպպոս առաքեալե տերլեր քի՝ յիսուսուս կեօրմէք
իսթերիդ ՝ ծ տահի անդրեաս առաքեալե սեույնէլիւդ՝
յիսուսա խապեր վերտիքըներինտե ՝ նայն ինատնըն մեձտ
օլտաձագ վագթի կելտի տեյուս ձեվապ եթտիքտեն մագ
ռե ՝ պուղտա Թանեսինի եմտաղ կեԹիրիւդ տեբ քի ՝
եկեր պուղտա Թանեսի գեմինե տիւշիւդ եօլմեգ իսե ՝
քհնտի եալընըդ ատուրուբ ՝ վե եկեր եօլու իսե ՝ չօգ
մահսուլ վերիր ։ Ոու պատատե այդյան եԹտի քենտինկին
եադըն վագԹտե խաձա չգատուդ եօլձեկինի ՝ վե գա
գըր տե տեղն օրունուդ՝ գըյամե աչտըգտեն տանիրտա
ձէմի տիւնեատե իսմինին մեձտ օլաձաղինի ։ նինձե քի
օեմսէյ յիերիւձ եԹտիքտեն ատանկրա՝ առաքեալներին վրա
զի իլե փուԹփերեսԹերը իմանե կելիւդ՝ անըն միւսապարեգը

---

1 Պայրայի ընդդէմ գանձանակին ։ տեսանէր Թե վիտրդ ժողո-
վուրդն ոսկիներ պղինձ դանձանակին ։ և բազում մեծա-
տունք արկին բազում լինէր ։ Մարկ ։ 12 ։ 41 ։ մինչև 44
համար ։ = Ղուկ ։ 21 ։

քամի չբլուիլն հեռը մահալտե մէջտ ու միւշէրլիէ ծլտու։ Ղեզի յիսուս էֆէնտիմիզ՝ ինսանը կիւնահտան խելտա էթմէդ իչիւն՝ քէնտի աղիմ մէրհամէթինէ մէպնի ալիր լէզգա խաչա չզգուպ հօղէձէդ լուի ։ լաքին ինսաչ նէ տախի՝ քէնտինի կիւնահտան հընծիզ ետերդէ՝ տիւնը եատե զուհուր ետէն սրգընթըլա՝ ալլահըն աշդը մուշ հապպեթի իչիւն պիր բիզա թահամիւլ էթմէտիլմէձ՝ ձիննեթե կիմմէդ գապիլսիզ օլմազ իւէ տեր քի ։ քէնտի նէ-ինինի սեվճն իւէլագ ետե (արձահել) անի ։ քետտո ետէն՝ հայաթի էպէտիյե հընծիզ ետե ։ քիմ քի պանա խըզմէթ ետեր խե ։ արտընմըդրա կէլիւպ՝ վե պէն նէրէտե խեմ՝ ծ տախի անտե օլուպ՝ փէտերիմ անե իզզէթ ետե [1] ։

Վագաա նէ-ինինի սեվմիդ գապիաթտէն խետե ։ ոտու մէ սիւե իւէ չօգւէրի՝ ձիամանի խուսուսէրտե եալընըզ քէնտի նէ-ինինին խըզմէթինե տէրձետէն խաբիձ տի գաա ետիւպ ըուհանի Թաբիգլերի իշմազ էթմէկ իւէ ։ քէնտի ձանէրինին Թէլէֆինէ պատի օլուրլեր ։ Ինոի էկեր նէֆսինի սեվէր իտէն ։ յիսուս էֆէնտիմիզ ձին ուղրուտե զուհուր ետէն սրգընթըլա սապը նէյլե քի՝ ասլւմանտե անըն պէ նէհայէթ մէջտ ու սալթաչ նաթըրնե չայինթե օլասըն ։ (ոտու խուսուսատե նազաթ գըլ եէթմիշ ինի սիւալե տախի) ։

Ալ չիւնքի իւչ կիւնտէն սոնկրա յիսուս խաչա չզգուպ եօղէձէդ իտի ։ ծ էձիլտէն միւգէթարիպ (խուտվիլ) օ լուպ եան փիտերը մէջտ էլլե սէնին իսմինի տէտիկլինտե ։ կեօկտէն սետա կէլիր քի՝ մէջտ էթտիմ՝ վե Թէնքրար ետէյիմ ։ Վագաա յիսուս սէմայե յիւբիւձէթտիլտեն սոնկրա աւաքեաւլերին եէտի իւէ ստըբ ստեատրան

---

1 Էրին անդ ոմանք և հեթանոսք յեկելոց անդր ։ զի երկիբոպա գանիցեն զի տօնին ։ նոքա մատեան առ վիլիպպոս՝ որ ի բեթսայիդայ գաւիլեացւոյն էր ։ ազաչէին զնա և ասէին . տէր ։ կամիք զյիս տեսանել . Յօհ . 12 . 20 . մինչև 26 համար ։

աղէտի վազ օրհնուածդինտե , յիսուսեան խամի ձեմի տիւնեատե մեջտ օվմաղ իլէ՝ փեստերուլլահըն պու քե լամը թեքմիլ օլսուս , զիրքա պու սէտտա տեկիլ քի յի տաս իչիւն , իլա ձէմանէթ իչիւն կելսի քի՝ անկն իսկն ուլլահ օլտուդինի ֆէհմ էտիպ՝ իթիգաթ էթմէկ ի լէ ինայէթէ վասըլ օլալըդ : Նիձէ քի յիսուս տոխտ քէնտինին խաչա չըգուպ էօլտիւկինտե՝ շէյթանըն ինգ րաղ պուլաձաղինի , մէ ինսանը անկն էլինտէն խէլլաս էտիպ՝ ձիւմլէսինի քէնտինէ ձէլպ էտէձէկինի պէյան էթտի : պախտաստս՝ քէնտինի նուբրա թէշպիհ էտիպ տէր քի՝ սիր ձիւմլէ վաղըթ տահա նուր սիզինն ինչ պէրապէր տիր : անե ինանըն քի պուլլումաթտե գալ մայասընըզ : Պուննան գաթիի նաղալը՝ փեստերուլլահ ի լէ սիր օլտուդինի պէյան էթմէքը իչիւն տէր քի , պա նա ինանան՝ պէնի իրսալ էտինդ ինանըը , պէնի կեօ րէն անի կեօրիւը :

Պու պապտե յիսուս քէնտի ալլահլըղինի մէ ինսան լըղինի զահիր էթտիքտէն մատե , ձիւմլէ սեօյլէտիկլ փեստերուլլահըն թէնպիհի քաղրե՝ մէ օ թէնպիհին է պէտի հայալը օլտուդինի , մէ քէնտինէ իթիգաթ է տէնլէրին նէձաթ պուլուպ՝ էթմէյէնլերինն մահչերտե թէքտիր օլաձագլերինի տահթի մուայեան էթտի խաե տէ , միւէննիտ եահուտիլէր՝ քէնտի քեօթիւլիւքլէրի սէպէպինէ եէնե իթիգաթ էթմէտիլէր :

Պէլի պիւյիւքլերտէն չօգլերի ինանտը , լաքին ձէմանէթ տէն իխրաձ օլմայըլմտէ յե՝ փարիսեցիլերտեն խէվֆ էթմէկ իլէ՝ աշիքեաը էթմէզ իտիլէր : զիրա մէձտ ի իլահիյէտեն զիյատե՝ ինանըն մէձտինի սէվտիլէր :

Ֆիլհագիգա եահուտիլէր՝ յիսուսուն էլլինկինի թանը մատըլէր , լաքին պու խուսուստե տահի ազիզ քի թապտե տէրձ օլան սիձիլ թէքմիլ օլտու : նիձէ քի եսայի փէյղամպէր՝ յիսուսուն մէձտինի կեօրտիկինտե , եահուտիլէրին անե իթիգաթ էթմէյէձէքլերինի եաղը

ծին Յիսի (Եսայ. 6. 9. 53)։ Փիլիմոն տիկնիւ քի քն Թասալն սիՀիլի անլերին իմիգաթսըզլըղինե աեպեպ օլ տոու. իլլա քի քենտի քեօթիւլիքլերի. զիրա յիտուսաուն եՀոտիկի միւՀիւզաթլերի կեօրմիւշ իքեն, Հասաետ իւզրե օլտուգլերինե պինայկն՝ Ճան կեօզլերի գաֆիանուզ՝ անըն ինայէթինտեն մահրում գալտըլըեր։ Յիտուս պու քելամերի Ճէմաեթե աեօյլեյիւպ կիտեր՝ զէյթուն տաղինտե կիզլէնիր [1]։

Սխալ 38։

Քրիմ իսիլեր զալատե զիւդ օլան վուժվիկէսէթլեր, անլեր քն յիտուտա կէ զրմէք իմիգլերը իտի։

38. ԱլերՃատա սաքին ազգար նամ երմէնի փուտի-քաՀընըն Թեվապիլերի։ Ջիրա ազգար ոչյուզ իլլեԹինե օղրայԹալ եէտի սկնե կինՃա պուլսունազ. յիտուսուն եՀոտիկի միւՀիւզաթլերի վե եաՀուտիլերին անի եօլսիւրմէք արզուսինտե օլտուգլերինի իչինէտիքտե, ասնըն իսպռուլսաՀ օլտուղինի Թազրիր ետերէք նիյազ պիրլե քեաղըտ եազար. վե անանե տեՀինլեն չաՀըտըր վե տաԼսի սայրի իմիսպիրլը քիմսենլերը իլե իրատաեսիւպ տավէթ ետեր անի՝ քի կելիւպ քենտինե չինՃալըգ վերե. վե տաԼսի վատ ետեր քի տայիմա քենտի եանընտե իզզեթ պիրլե սագլայէ. Մեզպուրլերը վարուպ մասլահաԹը յիտուսա պէյան եՀոտիքլերինտե, կինմէտի իսէտե, Թովմաս առաքեալըն եէտի իլե գարշըլըգ եազուպ՝ քենտինի կեօրմետեն իմիգաե եւ տենե մուԹլու վերտիքտեն մատե, սեմայէ յիւրիւՃ

---

1 Բայց այժմ անձն իմ խռովեալ է. և ինչ ասացից. Հեր Հայր՝ ապրեցո զիս ի ժամէ աստի։ յայսմանէ. այլ վասն այսորիկ եկի ես ի ժամս յայս։ Հայր, փառաւորեա զանուն քո. եկն ձայնաւոր յերկնից. և փառաւորե ապարի. և դարձեալ փառաւորե ապարից. Յով. 12. 27. մինչև 50 համար։

Ա՛հ զպուռըներ պու Հէվասը Իշխուա՝ նէ ան ալէպ իւէ
իւսթիւնան գասնայուպ Հիսմէհէսի սեօքիւլէ ։
Ա՛հ զպուռըներ պու Հէվասը Իշխուա՝ նէ ան ալէպ իւէ
հէսթիքտէն սանկրա , Թադէոս առաքեալ ուրֆայա կի-
պիւլե անե սէՀակ գըլտըղնուած , Տրդատայ Հայոց Թա-
պիւրէ Թէսքին օլսու ։ Մէքսուպու տակէն օգուտպ
գայէթ շատ օլը ։ Վէ Իսուս սէմայէ Ֆիլիպոս եթ-
տիքտէն սանկրա , Թադէոս առաքեալ ուրֆայա կի-
պիւլե աբգարա Թէքմիլ չինֆալզգ վէրսի ։

Իմմի աբգար՝ Հիսմէ փատիշահլէրտէն էմմել Իսուս
էֆենտիմիզէ իթիդաթ էտիւպ՝ սայիր փատիշահլէրէ
տակի քեաղըտ եազարագ՝ անըն մէսիհ վէ իպնուլլահ
օլտուղնուի ալեմէ մուայեան էտեր Իսի ։ ՆիՀայէ քի եա-
զար մուվահհիտ խորհնացի [1] ։

Ա՛հքսէն պէշ սիւալտե գինքը օլտուղի մէնմայ իւզրէ՝
Իսուս քի տաՀարտան չըգուը , առաքեալներ անըն
պիտնասընըն ղալէթ Հասանէ (գէորգիկ) վէ մամոբ օղ-
տուղնուի Իսուս սա Հէստէրիւպ նազարէ էյլէ քի նիՀայէ
կիւղել Թաշլեր վէ գուլլեր իլէ միւղէյեն օլմուշ
տըր ատուիչէրինտե , Հէվասպ Հտեր քի ՝ պինայը քի
Հէսրէթսիզնտե ղ , վադըթ օլս քի անտե Թաշ Թաշ
իւսթիւնան գասնայուպ Հիսմէհէսի սեօքիւլէ ։

[1] Տե՛ս խոր ։ Յերեմիայ Հատոր ։ գլուխ ։ Շ ։ լե ։ լէ ։ լէ ։

տաձար խորտակ ելաձագ տըր տէրս՝ ծ վագըճ սիւ-
ալ էթմէտիւէր խսետ ։ (սեքսէն պէշ սիւաչտե զիքը
ելտուղի ահնվալ խուզրե) յիսուս քի զէյթունն տաղինե
կլիտիւալ կիզկենմիշ լուսի ։ անտե տաձարըն գարշըլըմտե
ծխուրտուղինտե ։ տեօրթ առաքեալ ։ պետրոս յակո-
բոս յօհաննէս վէ անդրէաս մարդի անըն եանընե վա-
րուալ տաձարըն նե վագըճ խորտակ ելաձաղինի ։ պա-
խուտուս մահչէր կլուենիւնտե շերիյաթե կելէձկինին ։
վէ տիւնեանըն նիհայէթինին նիչանէլերինի սիւալ էթ-
տիւէր ։ վէ լաքին անէլերին իչրա ելաձագ վագըճինի
պիլմէք քենտիլերինե հղկէմ (հարչուտր) օլմատըղինդ
տեն ։ հէր նե քի անէլերե վէ ձիւմլէսինե ֆիլիտելը ե-
տի ։ անէլերի պէյան էտեր քի տայիմա ԹԷՖիք իւզրե
(ղգույշ) տուրուալ քիմնետեն ալտանմայալէր ։ վէ ջոջ
լերի քենտիլերինի մեսիհ եկրինե գօյուալ մահչէր կիւ-
նե եագլն տըր տետիքլերինտե ինանմայալէր ։
Մահալ պէ մահալ ձէնկ՝ մուհարեպէ գըԹլըգ՝ էօ-
լիւմ՝ վէ զեղզելե իչնԹոքքլեքինտե ։ խեմՀ էտիւալ
միւզԹաբիալ օլմայալէր ։ զինրա տաձար տահա խարտալ
օլմազտկն ածտէմ՝ պօրձ տըր քի անդրէ օլա ։
Պու ձիւմլե իլէ՝ աւետարանչն տախի վազի կէրի գալ-
մայուալ՝ անի վալ եԹոքքլերինտե ՝ քենտիլերինի փա-
տիշահ՝ հաքիմ՝ վէ զապթըն հուզուրինե կեօձիւրա-
տիւքլերի հալտե ՝ նե սեօյլէյէլիմ տէյու եՆտիշե եԹ-
ձէյէրը ։ զինրա նե սեօյլէմէք լեազըմ խսե՝ ըուհ իլ
գուտս լիհամ էտեր (պու խուսուստե նազար էլլե
եէԹմիշ ալԹը սիւալե տախի) ։ Պունատան գաթի նա-
զար ։ քենտի խսմի իչինն ջոջ սըգլըԹ՝ վէ ապապ չէքե-
րեք ։ վէ ատապ էտունլերինի հայատի ե-
պետիյե վասըլ ելաձագլերինի սիձիլ էԹտի քի՝ գաթի
ձումուտ օլմասընդեր ։ զինրա պաշլերինին պիր գէչընե վա-
բընձայե տեկին զաղ օլմազ ։ Վագտտա պէյան ելտուղե
ֆուզրե՝ ատաքեալերը վէ ջոջ հաւատացեալերը յիսուս

Digitized by Google

Ե՛ք ինձ տեսնել, ասելով թե Ես եմ Աստուած ձեր։ Եւ ես
տեսի զձեզ ի նեղութեան Եգիպտացւոց, եւ ելի ես առնել
զձեզ ի նեղութենէ Եգիպտացւոց ի տեղի Քանանացւոց
եւ Քետացւոց եւ Ամովրհացւոց եւ Փերեզացւոց եւ Եւ-
ովսեցւոց եւ Յեբուսացւոց, ի տեղի որ հոսի կաթն եւ
մեղր։ Եւ ասեն ինձ. Ո՞ է անուն նորա։ Զի՞ ասիցեմ
ցնոսա։ Եւ ասէ Աստուած ցՄովսէս. Ես եմ որ եմ։ Եւ
ասէ. Այսպէս ասասցես որդւոցն Իսրայէլի. Ես եմ ա-
ռաքեաց զիս առ ձեզ։ Եւ ասէ Աստուած ցՄովսէս. Այս-
պէս ասասցես որդւոցն Իսրայէլի. Տէր Աստուած հարց
ձերոց, Աստուած Աբրահամու, Աստուած Իսահակայ,
Աստուած Յակոբայ, առաքեաց զիս առ ձեզ. այս է ան-
ուն իմ յաւիտեան, եւ յազգէ յազգ յիշատակ իմ այս։
Գնա՛ եւ ժողովեա զծերս Իսրայէլի, եւ ասասցես ցնո-
սա. Տէր Աստուած հարց ձերոց երեւեցաւ ինձ, Աստ-
ուած Աբրահամու, Աստուած Իսահակայ, Աստուած Յա-
կոբայ, եւ ասէ. Այցելութեամբ այցելի ես զձեզ, եւ
տեսի զամենայն որ առնուն ձեզ ի Եգիպտոս, եւ ասեմ.
Ելանիցեմ ձեզ ի նեղութենէ Եգիպտացւոց ի տեղի Քա-
նանացւոց եւ Քետացւոց եւ Ամովրհացւոց եւ Փերեզա-
ցւոց եւ Եւովսեցւոց եւ Յեբուսացւոց, ի տեղի որ հոսի
կաթն եւ մեղր։ Եւ լսիցեն ձայնի քում, եւ մտցես դու
եւ ծերք Իսրայէլի առ թագաւորն Եգիպտացւոց, եւ
ասասցես ցնա. Տէր Աստուած Եբրայեցւոց կոչեցաւ
ցմեզ, եւ արդ երթիցուք ճանապարհ երից աւուրց յան-
ապատ, եւ պատարագեսցուք Տեառն Աստուծոյ մերում։
Եւ գիտեմ զի ոչ թողուն զձեզ մտանել թագաւորն Եգի-
պտացւոց, եւ ոչ ազատեսցէ զձեզ, եւ ոչ ինչ այլ, բայց
ձեռամբ զօրաւորի։ Եւ ձգեցից զձեռն իմ, եւ հարից
զամենայն զարհուրանս իմ զոր առնիցէ ի մէջ նոցա,
եւ յետ այնորիկ թողուցէ զձեզ։ Եւ տացեն շնորհս
ժողովրդեանդ այսմիկ առաջի երեսաց Եգիպտացւոց,
եւ եղիցի երթալ ձեզ, ոչ երթիցէք ունայն։ Եւ խնդրիցէ
կին ամենայն ընկերուհւոյ իւրոյ եւ հիւրի տանն իւ-
րոյ զանօթս արծաթեայս եւ զանօթս ոսկեայս եւ զհան-
դերձս, եւ դիցէք ի վերայ որդւոցդ ձերոց եւ ի վերայ
դստերաց ձերոց, եւ կողոպտեսցէք զԵգիպտացիսն։

Պատասխանի տուեալ Մովսէս ասէ. Եւ ահա ոչ հաւա-
տասցեն ինձ եւ ոչ լսիցեն ձայնի իմում, զի ասիցեն.
Ոչ երեւեցաւ քեզ Տէր։ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Զի՞ է
այդ որ ի ձեռին քում։ Եւ ասէ. Գաւազան։ Եւ ասէ.
Արկ զայն ի գետին։ Եւ արկ զայն ի գետին, եւ եղեւ
օձ։ Եւ փախեաւ Մովսէս յերեսաց նորա։ Եւ ասէ Տէր
ցՄովսէս. Ձգեա զձեռն քո, եւ բռնեա զպոչ նորա։ Եւ
ձգեաց զձեռն իւր, եւ բռնեաց զպոչ նորա, եւ եղեւ
գաւազան յձեռին նորա։ Զի՞ արասցեն հաւատասցեն
ինձ եւ ոչ լսիցեն ձայնի իմում, զի ասիցեն. Ոչ երե-
ւեցաւ քեզ Տէր։ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Ձգեա զձեռն
քո ի ծոց քո։ Եւ ձգեաց զձեռն իւր ի ծոց իւր, եւ
հան զձեռն իւր, եւ ահա ձեռն նորա սպիտակ իբրեւ
զձիւն։ Եւ ասէ. Դարձո՛ զձեռն քո ի ծոց քո։ Եւ դար-
ձոյց զձեռն իւր ի ծոց իւր, եւ հան զձեռն իւր, եւ
ահա դարձեալ իբրեւ զմարմին իւր։ Եւ եթէ ոչ հաւա-
տասցեն քեզ եւ ոչ լսիցեն ձայնի նշանի առաջնոյ, հա-
ւատասցեն նշանի յետնոյ։ Եւ եթէ ոչ հաւատասցեն
երկոցունց նշանացդ այսոցիկ եւ ոչ լսիցեն ձայնի քում,
առցես ջուր յգետոյ եւ հեղցես ի ցամաքի, եւ եղիցի
ջուրն զոր առցես յգետոյ, եւ լիցի արիւն ի ցամաքի։
Եւ ասէ Մովսէս ցՏէր. Ո՛հ, Տէր, ոչ է այր բանիբուն
ես եւ ոչ երէկ եւ ոչ յերէկ ի միջի ծառայի քո, այլ
ծանրաբարբառ եւ ծանրալեզու։ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս.
Ո՞ է որ ետ բերան մարդոյ, կամ ո՞ է որ արար զհամր
եւ զտես եւ զլուր եւ զկոյր, ոչ ես Տէր Աստուած։ Եւ
արդ երթ՛ եւ ես ընդ բերան քո, եւ ուսուցից զքեզ զոր
խօսիցիս։ Եւ ասէ Մովսէս. Աղաչեմ, Տէր, առաքեա
զոր առաքելոցդ է։ Եւ բարկացաւ սրտմտութեամբ Տէր
ցՄովսէս, եւ ասէ. Ահա Ահարոն եղբայր քո Ղեւտա-
ցի, գիտեմ զի խօսել գիտէ նա, եւ ահա նա ելանէ ընդ
առաջ քո, եւ տեսեալ զքեզ ուրախ լինիցի սրտիւ։ Եւ
խօսեսցի ընդ նմա, եւ դիցես զբանս իմ ի բերան նո-
ցա, եւ ես ընդ բերան քո եւ ընդ բերան նորա, եւ ուսու-
ցից զձեզ զոր արասջիք։ Եւ խօսեսցի նա քեզ ցժողո-
վուրդն, եւ նա լիցի քեզ ի բերան, եւ դու լիցիս նմա
յԱստուած։ Եւ զգաւազանդ զայդ առ ի ձեռին քում,
զոր արասցես նմա զնշանսն։

Եւ գնաց Մովսէս, եւ դարձաւ առ Յոթորոն զոր ունէր
զհարսն Եթովպացի, եւ ասէ ցնա. Երթիցեմ եւ դարձից
առ եղբարս իմ որ են յԵգիպտոս, եւ տեսից զնոսա եթէ
կան կենդանի։ Եւ ասէ Յոթորոն ցՄովսէս. Երթ՛ ընդ
խաղաղութեան։ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս յՄադիամ. Երթ՛
դարձիր յԵգիպտոս, զի մեռան ամենայն արք որ ի-
ւրոյ ինդրէին զանձին քո։ Եւ առեալ Մովսէս զկին իւր
եւ զորդիս իւր, եդ զնոսա ի վերայ անասնոյ, եւ դար-
ձաւ յերկիրն Եգիպտոսի, եւ առեալ Մովսէս զգաւազան
Աստուծոյ ի ձեռին իւրում։ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Ե-
րիթ դարձիր յԵգիպտոս, տես զամենայն զարհուրանս
զոր դիցես ի ձեռին քում, եւ արասցես զնոսա առաջի
Փարաւոնի, եւ ես զսիրտ նորա զկարծրացուցից, եւ ոչ
արձակեսցէ զժողովուրդն։ Եւ ասասցես ցՓարաւոն.
Այսպէս ասէ Տէր. Որդի իմ անդրանիկ Իսրայէլ է, եւ
ասեմ ցքեզ. Արձակեա զորդի իմ, զի պաշտեսցէ զիս։
Եւ եթէ ոչ կամիս արձակել զնա, ահա ես սպանանեմ
զորդի քո զանդրանիկ։ Եւ եղեւ ճանապարհին ի տեղի
հանգստեան, եւ պատահեաց նմա Տէր, եւ խնդրէր սպա-
նանել զնա։ Եւ առեալ Սեպփորա զսուր սրոյ, եւ կտրեաց
զծայր զգայականին որդւոյ իւրոյ, եւ ետ առ ոտս նո-
ցա, եւ ասէ. Արեամբ փեսայ ես ինձ։ Եւ արձակեաց
զնա, եւ ասէ. Արեամբ փեսայ ես ինձ ընդ թլփատու-
թեանն։ Եւ ասէ Տէր ցԱհարոն. Երթ՛ ընդ առաջ Մով-
սիսի յանապատ։ Եւ գնաց, եւ հանդիպեցաւ նմա ի լե-
ռին Աստուծոյ, եւ համբուրեաց զնա։ Եւ պատմեաց Մով-
սէս ցԱհարոն զամենայն բանս Տեառն զոր ետ նմա, եւ
զամենայն զարհուրանսն զոր պատուիրեաց նմա։ Եւ գնա-
ցին Մովսէս եւ Ահարոն, եւ ժողովեցին զամենայն ծե-
րս որդւոցն Իսրայէլի։ Եւ խօսեցաւ Ահարոն զամենայն
բանս զոր խօսեցաւ Տէր ցՄովսէս, եւ արար զնշանսն
առաջի ժողովրդեանն։ Եւ հաւատացին ժողովուրդն, եւ
լուան զի այցելութեամբ այցելոյ Տէր զորդիսն Իսրայէլ
եւ զի տեսանէ զնեղութիւն նոցա, եւ խոնարհեցան եւ
երկրպագեցին։

Եւ ապա մտին Մովսէս եւ Ահարոն առ Փարաւոն, եւ
ասեն ցնա. Այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայէլի. Ար-
ձակեա զժողովուրդ իմ, զի տօնեսցեն ինձ տօնս յան-
ապատի։ Եւ ասէ Փարաւոն. Ո՞վ է Տէր, զի լսիցեմ
ձայնի նորա, եւ արձակեցից զԻսրայէլ։ Ոչ գիտեմ զՏէր,
եւ զԻսրայէլ ոչ արձակեմ։ Եւ ասեն. Աստուած Եբրա-
յեցւոց կոչեցաւ ցմեզ, եւ արդ երթիցուք ճանապարհ
երից աւուրց յանապատ, եւ պատարագեսցուք Տեառն
Աստուծոյ մերում։ Եւ գիտեմ զի ոչ թողուն զձեզ մտա-
նել թագաւորն Եգիպտացւոց, եւ ոչ ազատեսցէ զձեզ, եւ
ոչ ինչ այլ, բայց ձեռամբ զօրաւորի։ Եւ ձգեցից զձեռն
իմ, եւ հարից զամենայն զարհուրանս իմ զոր առնիցէ
ի մէջ նոցա, եւ յետ այնորիկ թողուցէ զձեզ։ Եւ տացեն
շնորհս ժողովրդեանդ այսմիկ առաջի երեսաց Եգիպտա-
ցւոց, եւ եղիցի երթալ ձեզ, ոչ երթիցէք ունայն։ Եւ
խնդրիցէ կին ամենայն ընկերուհւոյ իւրոյ եւ հիւրի տա-
նն իւրոյ զանօթս արծաթեայս եւ զանօթս ոսկեայս եւ
զհանդերձս, եւ դիցէք ի վերայ որդւոցդ ձերոց եւ ի վե-
րայ դստերաց ձերոց, եւ կողոպտեսցէք զԵգիպտացիսն։

Պատասխանի տուեալ Մովսէս ասէ. Եւ ահա ոչ հաւա-
տասցեն ինձ եւ ոչ լսիցեն ձայնի իմում, զի ասիցեն.
Ոչ երեւեցաւ քեզ Տէր։ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Զի՞ է
այդ որ ի ձեռին քում։ Եւ ասէ. Գաւազան։ Եւ ասէ.
Արկ զայն ի գետին։ Եւ արկ զայն ի գետին, եւ եղեւ
օձ։ Եւ փախեաւ Մովսէս յերեսաց նորա։ Եւ ասէ Տէր
ցՄովսէս. Ձգեա զձեռն քո, եւ բռնեա զպոչ նորա։ Եւ
ձգեաց զձեռն իւր, եւ բռնեաց զպոչ նորա, եւ եղեւ
գաւազան յձեռին նորա։ Զի՞ արասցեն հաւատասցեն
ինձ եւ ոչ լսիցեն ձայնի իմում, զի ասիցեն. Ոչ երե-
ւեցաւ քեզ Տէր։ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Ձգեա զձեռն
քո ի ծոց քո։ Եւ ձգեաց զձեռն իւր ի ծոց իւր, եւ
հան զձեռն իւր, եւ ահա ձեռն նորա սպիտակ իբրեւ
զձիւն։ Եւ ասէ. Դարձո՛ զձեռն քո ի ծոց քո։ Եւ դար-
ձոյց զձեռն իւր ի ծոց իւր, եւ հան զձեռն իւր, եւ
ահա դարձեալ իբրեւ զմարմին իւր։ Եւ եթէ ոչ հաւա-
տասցեն քեզ եւ ոչ լսիցեն ձայնի նշանի առաջնոյ, հա-
ւատասցեն նշանի յետնոյ։ Եւ եթէ ոչ հաւատասցեն
երկոցունց նշանացդ այսոցիկ եւ ոչ լսիցեն ձայնի քում,
առցես ջուր յգետոյ եւ հեղցես ի ցամաքի, եւ եղիցի
ջուրն զոր առցես յգետոյ, եւ լիցի արիւն ի ցամաքի։
Եւ ասէ Մովսէս ցՏէր. Ո՛հ, Տէր, ոչ է այր բանիբուն
ես եւ ոչ երէկ եւ ոչ յերէկ ի միջի ծառայի քո, այլ
ծանրաբարբառ եւ ծանրալեզու։ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս.
Ո՞ է որ ետ բերան մարդոյ, կամ ո՞ է որ արար զհամր
եւ զտես եւ զլուր եւ զկոյր, ոչ ես Տէր Աստուած։ Եւ
արդ երթ՛ եւ ես ընդ բերան քո, եւ ուսուցից զքեզ զոր
խօսիցիս։ Եւ ասէ Մովսէս. Աղաչեմ, Տէր, առաքեա
զոր առաքելոցդ է։ Եւ բարկացաւ սրտմտութեամբ Տէր
ցՄովսէս, եւ ասէ. Ահա Ահարոն եղբայր քո Ղեւտա-
ցի, գիտեմ զի խօսել գիտէ նա, եւ ահա նա ելանէ ընդ
առաջ քո, եւ տեսեալ զքեզ ուրախ լինիցի սրտիւ։ Եւ
խօսեսցի ընդ նմա, եւ դիցես զբանս իմ ի բերան նո-
ցա, եւ ես ընդ բերան քո եւ ընդ բերան նորա, եւ ուսու-
ցից զձեզ զոր արասջիք։ Եւ խօսեսցի նա քեզ ցժողո-
վուրդն, եւ նա լիցի քեզ ի բերան, եւ դու լիցիս նմա
յԱստուած։ Եւ զգաւազանդ զայդ առ ի ձեռին քում,
զոր արասցես նմա զնշանսն։

Եւ գնաց Մովսէս, եւ դարձաւ առ Յոթորոն զոր ունէր
զհարսն Եթովպացի, եւ ասէ ցնա. Երթիցեմ եւ դարձից
առ եղբարս իմ որ են յԵգիպտոս, եւ տեսից զնոսա եթէ
կան կենդանի։ Եւ ասէ Յոթորոն ցՄովսէս. Երթ՛ ընդ
խաղաղութեան։ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս յՄադիամ. Երթ՛
դարձիր յԵգիպտոս, զի մեռան ամենայն արք որ ի-
ւրոյ ինդրէին զանձին քո։ Եւ առեալ Մովսէս զկին իւր
եւ զորդիս իւր, եդ զնոսա ի վերայ անասնոյ, եւ դար-
ձաւ յերկիրն Եգիպտոսի, եւ առեալ Մովսէս զգաւազան
Աստուծոյ ի ձեռին իւրում։ Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Ե-
րիթ դարձիր յԵգիպտոս, տես զամենայն զարհուրանս
զոր դիցես ի ձեռին քում, եւ արասցես զնոսա առաջի
Փարաւոնի, եւ ես զսիրտ նորա զկարծրացուցից, եւ ոչ
արձակեսցէ զժողովուրդն։ Եւ ասասցես ցՓարաւոն.
Այսպէս ասէ Տէր. Որդի իմ անդրանիկ Իսրայէլ է, եւ
ասեմ ցքեզ. Արձակեա զորդի իմ, զի պաշտեսցէ զիս։
Եւ եթէ ոչ կամիս արձակել զնա, ահա ես սպանանեմ
զորդի քո զանդրանիկ։ Եւ եղեւ ճանապարհին ի տեղի
հանգստեան, եւ պատահեաց նմա Տէր, եւ խնդրէր սպա-
նանել զնա։ Եւ առեալ Սեպփորա զսուր սրոյ, եւ կտրեաց
զծայր զգայականին որդւոյ իւրոյ, եւ ետ առ ոտս նո-
ցա, եւ ասէ. Արեամբ փեսայ ես ինձ։ Եւ արձակեաց
զնա, եւ ասէ. Արեամբ փեսայ ես ինձ ընդ թլփատու-
թեանն։ Եւ ասէ Տէր ցԱհարոն. Երթ՛ ընդ առաջ Մով-
սիսի յանապատ։ Եւ գնաց, եւ հանդիպեցաւ նմա ի լե-
ռին Աստուծոյ, եւ համբուրեաց զնա։ Եւ պատմեաց Մով-
սէս ցԱհարոն զամենայն բանս Տեառն զոր ետ նմա, եւ
զամենայն զարհուրանսն զոր պատուիրեաց նմա։ Եւ գնա-
ցին Մովսէս եւ Ահարոն, եւ ժողովեցին զամենայն ծե-
րս որդւոցն Իսրայէլի։ Եւ խօսեցաւ Ահարոն զամենայն
բանս զոր խօսեցաւ Տէր ցՄովսէս, եւ արար զնշանսն
առաջի ժողովրդեանն։ Եւ հաւատացին ժողովուրդն, եւ
լուան զի այցելութեամբ այցելոյ Տէր զորդիսն Իսրայէլ
եւ զի տեսանէ զնեղութիւն նոցա, եւ խոնարհեցան եւ
երկրպագեցին։

Եւ ապա մտին Մովսէս եւ Ահարոն առ Փարաւոն, եւ
ասեն ցնա. Այսպէս ասէ Տէր Աստուած Իսրայէլի. Ար-
ձակեա զժողովուրդ իմ, զի տօնեսցեն ինձ տօնս յան-
ապատի։ Եւ ասէ Փարաւոն. Ո՞վ է Տէր, զի լսիցեմ
ձայնի նորա, եւ արձակեցից զԻսրայէլ։ Ոչ գիտեմ զՏէր,
եւ զԻսրայէլ ոչ արձակեմ։ Եւ ասեն. Աստուած Եբրա-
յեցւոց կոչեցաւ ցմեզ, եւ արդ երթիցուք ճանապարհ
երից աւուրց յանապատ, եւ պատարագեսցուք Տեառն
Աստուծոյ մերում։ Եւ գիտեմ զի ոչ թողուն զձեզ մտա-
նել թագաւորն Եգիպտացւոց, եւ ոչ ազատեսցէ զձեզ, եւ
ոչ ինչ այլ, բայց ձեռամբ զօրաւորի։ Եւ ձգեցից զձեռն
իմ, եւ հարից զամենայն զարհուրանս իմ զոր առնիցէ
ի մէջ նոցա, եւ յետ այնորիկ թողուցէ զձեզ։ Եւ տացեն
շնորհս ժողովրդեանդ այսմիկ առաջի երեսաց Եգիպտա-
ցւոց, եւ եղիցի երթալ ձեզ, ոչ երթիցէք ունայն։ Եւ
խնդրիցէ կին ամենայն ընկերուհւոյ իւրոյ եւ հիւրի տա-
նն իւրոյ զանօթս արծաթեայս եւ զանօթս ոսկեայս եւ
զհանդերձս, եւ դիցէք ի վերայ որդւոցդ ձերոց եւ ի վե-
րայ դստերաց ձերոց, եւ կողոպտեսցէք զԵգիպտացիսն։

Digitized by Google

գուվվեթի ասիւմանն Թահրիգ պիրէ՝ Ձիւմէ ինսանէրը տերէձէտէն խարիճ խէզրե օլմաէրի իւէ եօլիւմ հիյէթինե վասըլ օլաէրը տէյուս աշխքեար եթեի ։

Քէզա մահչէր կիւնիս չերիյաթե քի կելէձէք տիր , անքն նիշանէրինի տաքի խապեր վերտի՝ քի մէշքիւը քեազիպէրին Ձէվապէրինե ինանմայաէրը ։ զերա տիւնեանքն նիհայէթինտե Ձիւմէ ինսանէրին չերիյաթըը կեօրմէկե կելտիկինտե , տէկիւ քի եվվելքի կէլիշի կիպէ կիզէ , իւլա նիձե քի շիմդիք կիւն թօղուս սունտէն կիւն պաթըսընե տէկին կեօրիւնիւը , քեզա իքինձի կելիշն Ձիւմէյե աշխքեար օլուպ՝ վե ասիւմանը տե սուրը խաչ չեմն միսալ փիւը գիյա նուրանի կեօրիւնիւպ՝ վե յիսուս եֆենտիմիզ պի հիսապ մելայիքաէր՝ վե գայէթ հէյպեթլիս ազիմ մէՁտու սալթանաթ իւե Ձէպտելի գէյթուն իւզերինե կելիւպ՝ մելայիքը իրսալ ետերէք՝ տիւնեանքն տեօրթ ըգլըմընտէն Ձիւմէ միւն թեխիպլերի քենտի հուզուրինե Ձեմ եթսե կերէք ։ Նիձե քի պու խուսուստե մուգատտիմ վարքսեցիլերը մէշքիւթ ի իլահիյե նե վագըթ կելէձէք տիր տէյուս յիսուսա սիւալ եթտիքլերինտե , անքն միւթեֆարիգե (խտրանօք) նիշանէսի իւե կելմիյէձէկինի պէյան եւ տերէք , անլերե տաքի պու գարզ Ձէվապ եթմիշ իւտի (Ղուկ . 17 . 20) ։

Վե չինքի (պալատե գիքը օլտուղի մէնզիլ իւզրե) երուսաղէմին խարապ օլտուղինտե՝ իսրայէլ Ձեմաե թինե , վե տիւնեանքն նիհայէթինտե՝ Ձիւմէ ինսանլերե գայէթ չօգ սըգընթը վե ազապ գուհուր ետե Ձեկինի խապեր վերտի ։ գաթի ումուտ օլմասընլերը տէյուս՝ նե վեձհ իւե խելաս օլմագ գապիլ իսե , անի տաքի պէյան եթմէկ իչիւն տեր քի՝ պօրձտըը տայէ մա օսանմայաըագ նիյազե տուրմագ ։ ֆիլհագիգա թա րիգի տիւնեատե տերտ ու պէլատեն հըզիշ օլմագ՝ եա էստ զուհուր եթտիքլերինտե , խելաս պուլմագ՝ սուս

Digitized by Google

ընթի ախեր իլէ միւմքին օլմայուպ՝ ինգաթ տուայէ միւհթաջ։ Նիձէ քի պու խուսուստէ յիսուս Թէմմըզ սեօյէյիւպ ուէր քի, պիր շէհիրտէ ալահտան գօրգմազ վէ ինսանտան հիձապ եթմէզ պիր հաքիմ վարմի իտի, պիր տուր նիսա անէ կէլիւպ խաստիմ իլէ տավամը կեօր ուէտիկինտէ, ջոգ վագըթ կեօրմէտի իսէտէ, տայիմա կէլիւպ քենտինի Թաձիղ եթմէսին տէյու՝ մէձպու բիյէ Թինտէն կեօրտիւ անըն տավասընը։ Խմոի ալահ քի ա զիմ մըշ համէթլիւ վէ ատաւլէթքեանի տիր, տահա նէ գատար զիյատէ ինսանլէրին նիյազընը գապուլ էտիւպ՝ հէրքեսին հագդընը հագ եթսէ կէրէք։ Վէ լաքին տուա էտէնէ տախի պօթձ տըր քի՝ Թէվազիւ գալպ իւզրէ տուայէ մէշղուլ օլա։ Նիձէ քի պու խուսուստէ տախի վարիսեցի իլէ կեօրիւկձիւնիւն իւզէրինէ Թէմմիլ սեօյէյիւպ՝ պիրինին Թէքտիրե՝ վէ օ պիրինէ մաղֆիրեթ չայխաթ օլտուղունի պէյան եթտի։

Չիրա փարիսեցի քենտինի պաշդաւլերինտէն էյի պէլ էյիւպ վէ իշլէտիկի խայրըլը ամէլլերի Թագրիր ետիւպ քիսիրլէնմէկ իլէ ձիւմլեսինի գայպ եթտի։ Պուննուն ղըտոթ կեօրիւկձիւ Թէվազիւ գալպ իւզրէ քենտինի կիւնահքեար պէլլէյիւպ՝ ՚ՙՔ տիլեմէկ իլէ մաղֆիրեթ պուլտու։ Խմոի եկէր տիլեր իսէն քի նիյազընը գըն գապուլ օլսուն՝ Թէվազիւ գալպ՝ Թամ իմիգաթ վէ միւտաւիմէտ իւզրէ օտանմայագտագ չէտիտ աշդ իլէ տուայէ մէշղուլ օլ։ Ղուհ։ 18։

Պալատտ մէզքիւր մէվատէրի յիսուս՝ միւհթատտարի ձէ պէյան եթտի իսէտէ, անլէրին իձրա օլաձագ վագ Թինի խապէր վէրմէյիպ տեր քի՝ փէտերուլլահտան ղայրի քիմսե պիլմէզ անլէրին վագԹինի։

Յիսուս էֆենտիմիզ զիքր օլանլէրի զահիր եթտիքտէն մատե՝ մահչէք կիւնիւնտե ձիւմլե սաղլըլէրին չաշ ու մէսրուր օլաձագլէրինի տախի պէյան եթտի քի Թէ

Digitized by Google

պաշտպանէ , եաղ էյսմը եագըն տըր տեղրեր , քէզա մէղքիւր սըգընթըղեր զուհուր եթմէկէ պաշտպանէ , անդերին խեղասը տախի գարիպ տիր ։

Կիւնահքեաղրեր պու պապտե ղայեթ խեվճ եթսինըլեր ։ զիրա մահչերտե սալնըլեր հեր նե մըգտար զիյատե շաղ օղուրլեր իսե ։ քենտիլերի ծ գատար զիյատե եաս ու մաթէմ իւղրե օղսալեր կերէք ։ Պու ձիհէթտեն նասիհէթ վերիր քի տայիմա նիյաղ պիրլե ույու նըգ տուրալեր ։ վե օլմայ ։ քի եէյիւպ իչիւպ տիւնեա ղայլեսինե մէշղուլ օլմաղ իլե՝ ափանսըղ հօլիւմ կելիւպ քենտիլերինի ուղգուտա թէտարիքսիզ պուրա ։ զիրա ինսան պիլմէզ քի՝ չօձուգլուգտե՝ տէլիդանըլըգտե՝ կէնձիքտե՝ եախօտ իսթիեարլըգտե մի հօլէձէք տիր ։ Նիձէ քի (իւք տեհրին օթուղ սեքիզ սիւալինտե զիրը օղուս) սու թուֆանընտեն ագտեմ ինսաններ ձիսմանի սեֆայե մէշղուլ օլմաղերի իլե ։ ղայզեպ վագթինի ֆերգ ետէմէյիւպ՝ ղարկ օղտուղեր ։ եախօտ (իւչիւնձիւ տեհրին ան պէշ սիւալինտե զիրը օղտուղի մէնիմլ իւգրե) ղուվտուն վագթինտե սուդմ գումըր ձէմանէթի հեր վէձհ իլե եէյիւպ իչմէկէ վե տիւնեավի մասլահաթլերե քի մէյլ ետեր իտիլեր ։ ղուվտ սուդմտան ջըգտըղինտե ՝ կնօք տեն քիւքիւրթլե աղէշ եաղայտա հէրլաք եթտի անղերի ։ եախօտ ղուվտուն զեվձհսի քի սուդմտեն ջըդուպ կիւտեր իչեն ՝ տեճնիւպ կէրի պագտըղինտե ափանսըղ թէքտիր օղտու ։ քէզա հեր պար տիւնեա սեֆայըն սինե հօլէ օղուր ։ օ էձիլտեն յիտուա պուլուդուր քի ղուվտուն զէվձհսինի ֆիքրինիզե կեթիրին ։

Վագտտա հօլիւմ սաաթը թուզաղե պէնկղեր ։ ինսան ուժուտ լթմէտիկի վագըթ տիւշեր անե ։ Նիձէ քի եվ սահիպի խըրսըզըն նե վագըթ կէլէձէկինի պիլսե ՝ ուչանըգ տուրուպ էվինի սոյտուրմազ ՝ քէզա ինսանէ

տախի պօրՃ տըր քի՝ տայիմա հաղըր վէ ուլանըզ տուբսուն , մատամ քի նէ վաղըլի էօլէՃէկ քէնտի նէ մալիւմ տէկիլ տիր : Պու ֆիքիր իւզրէ թէմնիլ տայ խի սեոյէնիւպ տէր քի՝ քիմ տիր սատըգանէ վէ ալիմ գուլ , քի աղասը անի քէնտի խըզմէթքեարլէրինին իւ զերինէ վէքիլխարՃ նասպ էթտի քի՝ վաղըլինտէ անլերէ դաամ վէրէ , մուԹլու անէ քի աղասը կէլիւպ Թէնպիհի իւզրէ իՃրա էթմիշ պուլսըր , զիրա Ճիւմլէ վարիյէԹինին իւզերինէ նասպ էտեր անի : Պունուն զըտտը , օ քի քեօՀիւլիւկէ եիւզ դուԹուպ՝ աղամ կէՃ կէլիր տէյու՝ սերխօշլիր իլէ եէյիւպ իչերէք խըզմէթքեարլերի տեօվմէկէ քի պաշլար , ուժուտ էթմէ տինի վագըլի ափանսըզ աղասը կէլիւպ՝ չէտիտ զա զէպ իլէ հեյլաք էտեր անի : Խամի՝ մուԹլու անէ քի , էօլիւմինիւ պիրան ֆիքրինտէն իլթրաՃ էթմէյիւպ՝ տայիմա ալլահըն էմրինի իՃրա էտեր , վայ անէ քի էօ լէՃէկինի տիւշիւնմէյերէք քեօՀիւլիւկէ մէյլ էտեր , զիրա էօլտիւկինտէ հայաԹի էպէտիտէն գաԹի օլու նուպ Ճէ հէննէմտէ միւրայիլեր իլէ սիյասէԹ պիրլէ աղլայուպ տիշլերինի կըՃըրտատաՃաղի տերքեար [1] : Պու պատտէ զազէպտէն խէլաս օլմազ միւմքին տէ կինի , իլլա քի կիւնահտէն հընԹզ օլմազ իլէ , կիւնահ տէն հընԹզ օլմազ տախի ասան Թարիզ էօլիւմիւ տիւ շիւնմէք տիր , օ էՃիլտէն էօլիւմիւնիւ այն (յիշեայ) քի խէդա էթմէյէսին տէյու աղիզ քինԹատտէ եաղըլըտը [2] :

---

1 Եւ ելեալ արտաքս յին՝ ի տաճարէն գնայր՝ և մատեան աշա կերտքն ցուցանել նմա գչինուածս տաճարին : և նա պատաս խանի ետ և ասէ ցնոսա . տեսանէք զայդ ամենայն . ամէն ասեմ ձեզ . ոչ ձեասցէ այդր քար ի քարի վերայ որ ոչ քակտեսցի . Մտթ . 24 . մինչև 51 համար : = Մարկ . 13 . = Ղուկ . 21 . 5 :

2 Ընդ ամենեցուն գործոց զոց յիշեայ զվախճանս քո , և յա խտեան ոչ մեղանչեացես . Սիրաք . 7 . 40 :

Digitized by Google

Սիւաղ 87 ։

Ցե՛ նիչեան առաքեալներին սիւաղ էթտիկէ մատտէլերին վաք, Թինի պէյան էթմէյիւաղ՝ վէտերուճահտէն ղայրի քէմսէ պիւ- մէղ սէտի ։

Ճ. Ինսանլերը հէր պար իհթիրազ պիրլէ թէթիք իւզրէ տուրալեր տէյու ։ զիրա վէտերուլմահ նիչէ պիլիր իսէ՝ քէնտի տախկ պիլիր իտի ։ Վաղատա նիչէ քի պալատէ զիքր օլտու , անլերին վաղթինի պիլմէք ինսանէ ֆայիտէսիզ օլմաղ իչէ , հէր նէ քի ֆայիտէլի իտի՝ անլերի պէյան էթտի քի մահչերտէ թէքտիր օլ մայալեր ։ մատամ քի ինսան եօլտիւկինտէ նէ ֆէյիլտէ պուլունուր իսէ , մահչերտէ անէ կէօրէ մուգաապէլէ ալըր ։ Իմտի թէքտիր օլմագ իսթէմէզ իսէն՝ հայալինի տէ տայիմա ֆաղիլէթ իչէրմէկէ ղայրէթ էյլէ ։

Յիսուս պու ֆիքիր իւզրէ թէմսիլ տախի սեօյլէիւպ՝ մէլէքիւթի ասիւմանի օն պիքիր գըզա թէչահիհ էտ տեր , քի անլեր ֆէնէրլէրինի կաղուպ տամատտա վէ կէլինէ գարշը չըգտըլեր ։ լագին անլերին պէչի ահմագ , վէ պէչի ալիմ օլմաղ իչէ , ահմագլեր քէնտիլերի իչէ զէյթ ալմայուպ՝ այիմլեր գապ իչէ զէյթ ալըրլեր ։ Տամատ կէձիկտիկինտէ Ճիւմլեսի տէ ույգույա վարտը իսէտէ , կէձէնին նըսֆինտէ իչէթ տամատ կէլիէօր՝ գարշը չըգըն տէյու նիտտա օլտուղի հալտէ , գալը գուպ ֆէնէրլէրինի տիւզէրլեր ։ ահմագլերին ֆէնէրլերի սեօնմէկէ պաշլայուպ՝ այիմլերտէն եաղ իսթէտիքլերինտէ , պէլքի պիրէ՝ վէ սիզէ քիֆայէթ էթմէզ , կիտին թիւճճարլերտէն սօրըն այըն տէյու Ճէվապ էթտիլեր ։ մէզպուրլեր եաղ ալմաղէ կիտինճէ , տամատ կէլիւպ՝ վէ ամատէ (պատրաստ) օլանլեր անըն իչէ տիւկինէ կիրիւպ գափու գափմանտը ։ սօնգրա անլեր տախի կէլիւպ՝ եա՛ սահիպ աչ պիզէ տէֆտիքլերինի տէ , Ճէվապ էտէր քի՝ պիլմէմ սիզ ։

Պու թէմմիլի ղ՚յէթ ոթգաթ պիրլէ միւլահազա էյլէ քի՝ ասիւմանի տիւկիճիւն մէճտինտէն մահրում գալ մայասը ։ Պէվի մէզքիւր ահմագլեր պիքիր իտիլեր ֆէնէրլէրինի տախի եագուպ տումատա գալըղը ջըգտըլեր ։ պունտան գաթի նազար՝ եաղլերի նօգտան պու լուպ՝ վէ սայրիլէրինտէն մաթլուպ ետերէք պուլամազ ղլէրինտե ։ տերհալ կիւճիպ սաթըն ալմագ արզու սինտե օլտուլեր ։ ֆիամմա վագթինտե իղմազ ետերէք թէտարիքսիզ պուլունմալերի իլէ խարիճտե գալըղլեր ։ Ֆիլհագիգա եվինտէքի ֆուրսաղը գալ ետէն՝ սօնկրա արասը տախի պուլամազ ։ Իմտի հեր նէ մըգտար ֆա զիլհէճճե օլսան ։ տէմէ քի պու գատար քիֆայէթ էտեր ։ իլլա քի տայիմա ըուհանի թարիգլերտե ուրա նըգ տուրուպ կիւն պէ կիւն ղնյատե ֆազիլէթ իչղե մէկէ ղ՚յէթ էյլէ ։ մատամ քի նէ զէման եօղճէկկի նի պիլմէզսին ։ պահուսուս՝ նիյազ էյլէ քի նէ վագըթ աղլահա մագպուլ օլուր խսէն՝ օ վագըթ եօղե սին ։ Մահղեր կիւնիւ հուզուրի հագ տիւվանընտե նի ճէ պուլունմագ իսթեր իսէն՝ հայաթինտե տայիմա եօյլէ պուլուն քի նարի էպէտիյէ տիւշմէյէսին ։

Պու խուսուստե յիսուս թէքըար թէմիլ սեօյլեր ՝ քի պիր քիմսէնէ ուզագ մահալէ կիթտիկինտե ՝ խըզ մէրքեարլերինի ջաղըրուպ՝ քիմինե պէշ ՝ քիմինե իքի ՝ վէ քիմինե պիր քէսե ագէլե վէրիր քի քեար ետէլեր ՝ ջօգ վագըթտէն սօնկրա կէլիպ ունլերին հիսապընը ալտըգտե ՝ պէշ քէսէյի ալան՝ պէշ տահա ՝ իքի քէ սէյի ալան՝ իքի տահա գազանմըշ օլմազ իլէ ՝ անլերի մէտհ ետիպ քէնտի մէճտինե շույիսթէ ետուր ։ Վէ օ քի պիր քէսե ալմըշ իտի ՝ ագէյի զիյրի զէմինտե ազգլայուպ՝ քեար եթմէտիկի իչղեն ՝ անի թէքմիլը ետիպ՝ պուլունմալի խարիճտե իրսալ ետեր ՝ քի ան տե տիշլերինի կըշըրտատուրագ աղլույէ ։ (պու ֆի քիր իւպրե մուգատտեմ տախի թէմմիլ սեօյլեմիշ ի

Digitized by Google

տի ։ նիձէ քի սէքսէն իքի սիւալտե զիքը օլտու) ։
վէ չիւնքի յիսուս էֆենտիմիզ իքի կիւնտէն սօնկրա
սիյասէթ պիրլե խաչա չըգարաք էօլէձէք իտի ، օմայա
քի առաքեալլեր ծ վագըթ իթիգաթլերինէ խէլար
վերմէրը տէյու՝ մահչըր կիւնիւնտե ազիմ մէձմո իլե
ձիւմլե մէլայիքլեր իլե շերիյաթե կէլտիկ՚նտե ، ձէմի
միլլեթլերի հուզուր ըլինէ ձէմ էտերէք ، նիձէ քի ջօպան՝
գոյունլերի քէչիլերտեն այրըլըր ، հա քեզա քէնտի
տախի կիւնահքեարլերին մապէյնինտեն սալինլերի այրը
րուրա սաղ գարաիքընտե ، վէ կիւնահքեարլերի սօղ դա
րաիքընտե տուրտուրաձաղընի պէյան էթտի ։
Պախուսուս՝ օղ տեմ սաղ գարաիքընտե օլանլերե տէյէ
քի՝ կէլին վինտերիմին մէպրուքլերի (օրհնեալք) ինո
ձայի ահէմտե (՚ի սկզբանէ աչխարհի) սիզե հազըր
օլան մէկքիւթի վիրասէթ (ժառանգել) էտին ։
Ձիրա աձ իտիմ՝ պանա եէմէք վերմինիզ ، տուտուղ
իտիմ՝ իչնուտինիզ ، ղարիպ իտիմ՝ գապուլ էթտինիզ ،
իւրեան իտիմ՝ կիյտիրտինիզ ، խաստէ իտիմ՝ կեօրտիւ
նիւզ ، մահփուս իտիմ՝ պանա կելտինիզ ։ Վէ սալինլերը
անէ ձէվապ վերիւպ ، եա սահիպ՝ նէ վագըթ սէնք
աձըգմըշ կեօրիւպ դաամ վերտիք ، եախօտ տուտուղ՝
վէ իչնուտիք ، նէ վագըթ ղարիպ կեօրիւպ գապուլ
էթտիք ، եախօտ իւրեան՝ վէ կիյտիրտիք ، նէ վագըթ
խաստէ եախօտ մահպուստե կեօրիւպ սանա կելտիք տէ
տիքլէ ըլինտե ، անլերե տէյէ քի ، չիւնքի պու քիւչիւք
գարնտաչլերին պիրինէ էթտինիզ ، պանա էթտինիզ ։
Յիսուս էֆենտիմիզին մահչըր կիւնիւ սալինլերե Թալ
Թինէ իւզրե (քաղցրութեամբ) վերմէձկի ձէվապը
իչնէմտին ، պունուն գլտտը՝ կիւնահքեարլերե ղարշը
իւզրե սեօյլէյէձկինի տախի իչնուրպ խէվճէ էյլէ ، գնը
բա սօղ գարաիքընտե օլանլերե տէյէձէք տիք քի՝ կէտին
պէնտեն մէ՚լուննլեր (անիծեալք) նարի էպէտիյէ (՚ի
Տուրըն յաւիտենական) ، օ քի շէյթանէ վէ անըն մէ

լայիքլերինէ հաղորդ ըլլուշ տըր ։ Ձիրա աչ իտիմ՝ պաշ նա եէմէք վերմէտինիզ ։ սուսուզ իտիմ՝ իչիրմէտինիզ ։ շարիպ իտիմ՝ գապուլ եթմէտինիզ ։ իւրեան իտիմ՝ կիյտիրմէտինիզ ։ խաստէ վէ մահպուստէ իտիմ՝ պէնիզ կեօրմէտինիզ ։ Մեզպուրլերը պու ձեւ լապերի իշլիթտիքլերինտէ՝ քենտիլերինի շաշըրարաք զայէթ աձելը ձեվապ վերիւպ՝ եա սահիպ նէ վագըթ սէնի աչ՝ սուսուզ՝ շարիպ՝ իւրեան ։ եալնօտ խաստէ վէ մահպուստէ կեօրիւպ խըղմէթ եթմէտիք տէտիլերինտէ ՝ չիւնքի պու քիւչիւք գարնտաշլերին պիրինէ քի եթմէտինիզ ՝ պանա եթմէտինիզ տէյիւպ անլերին եպէտ իլ եպէտ իսքենձէյէ ։ վէ սալինլերին եպէտ իլ եպէտ հայաթէ կիտեձէքլերինի սիձիլ եթտի [1] ՝ քի սալինլեր թէսէլլա քենպ էտերէք՝ թարիգի ֆաղիլեթտէ պիրան գուսուր եթմէյէլեր ։ վէ կիւնահքեարլեր քենվի էտիւպ իսլահ օլալեր ։

Ֆիլհագիգա պու տիւնեատէ սալինի վէ չերիր պիր եէրտէ սապրին օլուպ՝ չերիրլերին էլինտէն սալինլեր չօգ ագաձ չէքերլեր իսէտե ՝ մահչերտե պիրի պիրինտէն ֆէրդ օլունարագ՝ սալինլերին չագ ու մէսրուր իւզրէ ՝ վէ չերիրլերին եաս ու մաթէմ իւզրէ օլաձագլերի զայ հիր օլտու ։ ֆէհմ էյլէ ։ ՚ անէ տէկին ,իսուս կեօնաց կեօն ֆաղիլեթ թարիգլերի չէմահեթ թալիմ էտեր իւ տի ՝ վէ լութին պու տէֆա ,քենտի քէլամընը եաղընդ գարնտաշ մու հապպէթի ,վէ մերհամէթ իւզերինտե գարար գէլտըտը՝ քի հերքես ,նարէթ ալտու՝ պի չայրե ֆագիրլերե եարտըմ եթմէկ իլե ինայեթէ սեզգվեը օլա ։ Ձիրա ՚ միսիլլու նաչար՝ զարուր՝ վէ ֆագիր հայլե տիւշէնլերե տէտտիկլը օլան ։ տէկիլ քի անլերե էյ-

---

1 Յայնժամ նմանեսցի արքայութիւն երկնից տաւն կուսաձայց ։ որոց առեալ վառօտեր իւրեանց ելին ընդ առաջ փեսային և հարսին ։ հինգն ՚ի նոցանէ յիմարք էին ։ և հինգն խոհականք ։ Մոպ ։ 25 ։ մինչև 46 հատմար ։

Digitized by Google

լինք եթմիշ օրուր , իլլա քի անկերի եարատանե ։ Իմոի ախրեթտե շազ օլմագ իսթեր իսկն՝ ֆագիրե վե միւհթաճ օլանե տեստիկիր օրուպ՝ գուտրեթինե կեօրե եա՛րտըմ վե էյլիք էյլե ։

Ցիսուս պալատե զինքը օլանկերի առաքեալներե քի պէյան եթտի , պատհու տեր քի՝ պիլինիսինիզ ։ զիրա ինքի կիւնտէն սօնկրա պայրամ օլուպ՝ իպն ինսան գա՛մագլանուպ խաչա ջըգաճագ տըր ։ Պու խուսուստե մուգատտեմ ջօգ տեֆա սեօյլեմիշ իտի ։ անճագ վագթինի պէյան եթմիշ օլմայուպ , պու տեֆա վագթինի տախի պէյան եթտի քի՝ ըիզասը իլե խաչա ջըգուպ եօ լեճեկի զահիրե ջըգա ։ Ցիսուս քի պու քելամը զեյթուն տաղլնտե սեօյլեր իտի , օ վագըթը երուսաղեմ տե քահանայապետլեր՝ դպիրլեր՝ վե ճեմաեթին իլե թիւեարլերի կայիափա նամ քահանայապետին եվինտե ճեմ օլուպ մութլագ անի էօլտիւրմեկե մեչկերեթ եթտիլեր իսկտե , աշիքեար ատեմ իրսալ էտիւպ դուրմամղե ճեսարեթ էտեմետիքլերինտեն , ֆենտ իլե դուրմագ արզուսինտե օլտուլեր ։ մատամ քի գաչ տեֆա դուրթուպ թաչլամագ իսթետիքլերինտե , գատըը օլսմատըլեր ։ պունտան գաթի նազար , ճեմաեթ իսթեմեյլալե վարմասըն տեյու տերլեր քի պու պայրամտե օլմասըն [1] ։ զիրա չիւնքի պայրամ սեպեպինե եդրաճ մեմլեքեթլերտեն երուսաղեմ ղայեթ ջօգ ճեմաեթ կելմիշ իտի , անլերտն խեվճ եթմեկ իլե պայրամտե օլմասըն տետիլեր իսետե , յուդա քենտի ֆեսատ զիւյուիւմիւ իւղրե մինասիպեթինե վագըթ պու տըր տեկիւպ գամամղլատըղնտե , տերհաղ մերամլերինի ինճրա եթմեք արզուսինտե օլտուլեր ։

---

1 Եւ եղև էբրև կատարեաց յն ինչ զբանս զայսոսիկ՝ ասէ ցաշակերտան իւր ։ գիտէք , զի յետ երկուց աւուրց զատիկ լինի ։ և որդի մարդոյ մատնի ի խաչ ելանել ։ Մաթ ։ 26 ։ մինչև 5 համար ։ = Մարկ ։ 14 ։ = Ղուկ ։ 22 ։

Digitized by Google

պէտի մեզպուլէրին ֆիքրի հետ վէճէ իլէ յիտուսա մա-
լիմ իտի ։ վե լաքին քենտի ազիմ մերհումէթինէ մեպ-
նի ինսանը կիւնահտէն խնէլաս եթմէք իչիւն պիւ րիզա
քաչա ջըգուպ եօլէձէք օլմադ իլէ՝ տահա զէյթունա տա-
ղընտե իքէն ։ հինդշաբթի կիւնիւ պահտրոտու վէ յօ-
հաննէսի երուսաղէմի իրսալ ետեր քի՝ վարուպ նօմօս
միւձիւպինճէ պայրամտե եչիձէք գուզզույու՝ վէ տա-
հա սայրի իգթիզա ետինլերին հազըր ետելեր ։

Վէ անլէր՝ նէրէտե միւրսատ ետերսին տէյու սիւալ էթ-
տիքլերինտե ։ տեր քի՝ կիտին շէհիրե ։ վէ էչերի կիր-
տիկինիզտե՝ տու տեսթիխաք ուլմազունտե պիր ատեմ
րասթ կէլիր սիզէ ։ անդն արտընըգրա կիտիւպ՝ հանկը
եվէ կիրիր իսե ։ եվ սահիպինե սեօյլէյին քի ։ վարդաչ
պետ տեր քի վագթիմ եագըն տըր ։ նէրէտե տիր մէչ
քհանընմ ։ քի անտե շակիրտլերիմ իլէ գուզզույու եչիյէ
ձէկիմ ։ (Պու ատեմին էլմա օլմատըղն եագըդը տեկիլ իս-
սէտե ։ յօհան ծործորեցի տեր քի յումսէփ արեմաթա-
ցի իտի) վէ ֆ կեօտերիր սիզէ ուսանանդչ պիր պիւյ-
ւիւք ֆեֆգանի տիմանխանէ (վերնատուն) ։ անտե հայ-
ղըր ետին ։ Չէ անլէր կիրթտիքլերինտե՝ պիյան օլտուղդն
իւզրե պուլուպ հաղըր ետերլեր ։ ապգշամ օլտուգտե՝
ան իչի առաքեալ իլէ յէսուս կէլիւպ՝ գուզզույու եչի-
տիքլերինտե ։ էսքի նօմօս թէգմիլ օլուպ եէնի նօմօսու
սապթի ետէձէք վագըթ կէլմիշ օլմադ իլէ տեր քի՝
ղայէթ արզու ետեր իտիմ սիյասեթի չէքմէզտին էվ-
վել պու գուզզույու սիզին իլէ եչձիկէ [1] ։ զիրա (ին-
չինձիւ տեհրին էլլի իւչ սիւալինտե զիքը օլտուղդ

---

1 Եկն օր բանալարձակերացն , յորում օրէն էր զենուլ զպասէքն ։ և առաքեաց զսիմոնոս , և զյօհաննէս՝ և ասէ . երթայք , սպասասեցէք մեզ զպասէքն՝ զի կերիցուք ։ և նոքա ասեն , ոչ կամիս՝ մի պատրաստեսցուք ։ և ասէ ցնոսա . ահա իբրև մտանիցէք ի քաղաքն , պատահեսցի ձեզ այր մի . Ղուկ . 22 . 7 . մինչև 15 հմր ։ = Մտթ . 26 . 17 ։ = Մարկ . 14 . 12 ։

մեղավոր իւղեցէք ։ ի զուգաւորս յիսուսեան հօրենից իսոի [1] ։ Պատուհաս ոչ ունիցիմք զուգանուագ՝ մի ոք ընդ ոչ սուտ զօյարատագ առաքեալներին այագելերինն հայգոյուագ զուգանուագողի միշտիմայ իւղեցեալ սիւերը [2] ։ Օ՛ արուեստ առաքեալներին մասիկ յինուտ միւնաղաւաթ զուհուր եւ աեր՝ քի անկերտին հաւնիցոը պիւիւք սայրատագ տալ ։ մատամ քի հեր վեչհ իւղ տայհա քեմալեցի՝ գետագ եղ միշ աւելի իտիւեր ։ Մեզպուրերին գիւքրի յիսուսա մալ լուսմ օլմաղ իւղ նասիյեթ վերիր՝ քի սիզտե պիւիւք ։ լան՝ քիւչիւք միե խոզմեցէն կիպէ օլսուն [3] ։ պու խոս առաստե մուգատոսմ տասխի անկերե սեցյլիմիշ իտի ։ ոնե՞ չե՞ քի եկեմիշ տեօրթ սիւալտե գիքը օլտու ։

Սիւալ 88 ։

Ցե նիչինե առաքեալներին այագելերինի եայգատը ։

Ձ. Վ[illegible]նտի ազիմ մուհասպեթի տլեմի պէյան օղ սաեն տեյու ։ Ջիրա օ տերեէձ սեյմի քնսանը՝ քի անքն խեշասը իչինն թեկն ալտու ինսան ալտու ։ ֆե՞ք աենե տեօրթ այ մըգատարի չօգ միւչիւզաթ ետերեք՝ չեմաեթե կեօնակեան գետգինեն թարիգերի թաղիմ եղմտինեն մաաե ։ չակիգտերինին այագելերինի տասխի եայգատը՝ քի անլեթե վե չիւմլե քնսանլերե թեվազինեք օրնեկտե ։ օ եՀելատեն պու յուրտատու՝ քի պեն նիչե եղե՞

---

1 Իւրեց զօրէնն մովսէսի՝ զոր խօսեցաւն ի սինայի·եկեր ընդ գառն օրինակին և զբաղարջն ընդ եղեգին ։ վհինն ի նոթա վախեցայ՝ զստուերն ի լոյս չշմարտելոյ·վոխան գաւին քնքն գոլով՝ գառն այ նաւերելոյ ։ Շաւ ։ Ե ։

2 Ասյա առեալ զՀուր՝ էարկ ի կունք ։ և սկսաւ լուանալ զտան աշակերտացն ։ և սրբեր ղենջակաւն՝ զոր սփոծեալն էր ։ Յով ։ 13 ։ 5 ։

3 Եւ եղև հակառակութիւն ի մէջ նոցա ՝ թէ ով ի նոցանէ համարիցի մեծ ։ Ղուկ ։ 22 ։ 24 ։

Digitized by Google

տիմ իսե սիզե , սիզ տախի պերի պիրինիզե ֆոյլե եթ-
մեկե պօրձլուսունուզ [1] : Յիսուս՝ քենտինին թեվազիւ
գալպ վե մահճուպ օլտուղինի մուգատտեմ լնսանկեն
պէյան եթմիշ իտի (նիձե քի ալթմըշ սեքիզ տիւալե-
տե զիւքը օլտու) , պու տեֆթա անի ամել իլե տախի սա-
պիթ եթտի : Պու խուսուստե զայեթ տիգաթ պիրլե
միւսհազա ֆյլե , զերա՝ թեվազիւնք ձիմմե ֆազիլեթ
լերին թեմեզլի օլմազ իլե , թեվազիւ գալպ օլմայան՝
հեր նե մըգտար ջոգ խայըրը ամել եթմիշ օլսա՝ ֆա-
զիլեթիւ սայըլմազ : Փիպիրինկ իլե մեկայիքէրը ասիւ-
մանտեն իխրաձ օլտուղեր , թեվազիւնկ իլե ինսանլեր
ասիւմանե վասըլ օլուրլեր : Պախուսուս՝ օ վագըթ
սուրը պատտարագըն խորհուրդունու սապիթ ետեձեք
օլմազ իլե՝ ձիւմլե հաւատացեալլեր անըն իզզեթինկ
սագլայալեր տէյու՝ եվվելա առաքեալլերին այագլե-
րինի եայգատը , քի կիւնահ լեքելերինտեն փագլե-
նիպ՝ լայըգ օլսունլեր օ րուհանի հայաթ վերմէի դա-
ամա : Իմտի թեօպե իսթիղֆար իւզրե խոստովանա-
հայրըն հուզուրինտե ղայեթ տաղի տերուն պիրլե
կեօզ եաշը տեօքերեք կիւնահ չիրքինի գալպինտեն
իխրաձ եթմեյեն անե եագլաշըր իսե , մատնիչ յու-
դայե մանեկնտ օլուր :

Պալատե զիւքը օլտուղի մէնվալ իւզրե՝ եքքի նօմօստա
տերձ օլանը քի թեքմիլ եթտի , պատե հուս ելինե եք-
մէք վե չերապ ալուպ՝ օ եքմեկի վե չերապը օրհնել
ֆտերեք՝ սուրը պատտարագըն խորհուրդունու սապիթ
ֆտերե : վե տախի թենպահ ետեր քի՝ քենտի իսմինե
տայիմա տի իձրա ետեյեր :

Ա՛ֆ չինքի նօմսս միւձիւպինձե խամուրսուզ պայրաղ

---

1 Իսկ արդ եթէ ես լուացի զոտս ձեր , Տէր և վարդապետս ,
և դուք պարտիք զմիմեանց զոտս լուանալ : զի օրինակ մի ե-
տու ես ձեզ , զի որպէս ես ձեզ արարի , և դուք առնիք-
Ջէք . Յօ . 13 . 14 .

Digitized by Google

մընտե գուզուլյու քէպապ էտիւպ եէօխլքտէն սօնկրա ։
պաշգա դաամ տախի եէը իտիլը ։ քէզա յիսուս ա-
ռաքեալները իւլէ Թէքըար դաամա օթուրտուղինտե տէը
քի ։ սիզտէն պիրի պէնի գամազլայաճագ տըը ։ մէզ-
պուրլէը պու Ձէվապը իշխիտիքլէրինտե (յուդատէն
մատէ) Ճիւմլէսի ազիմ գասավէթ իւզրե օլուր ։
Պէլի՝ քէնտիլէրինին պու միսէլլիւ քեօթիւ ֆէյիլտէ օլ-
մատըգլէրինի պիլըը իտիլը ։ ֆիաամմա յիսուսուն տա-
խի Թէհի քեզամ սեօյլէմէզ օլտուղի մալիւմ օլմազ ի-
լէ՝ հէը պիրի քէնտի հագգընտե շիւփհէյէ վարուպ՝
աՃապ պէնն միյիմ տէյու սիւաալ եթտիլէրինտե ։ տէը
քի՝ պէնիմ իւլէ քիմ քի սահինէ (սկաւառակ) էլ
ուզաթտը խսե օ տըը ։ ֆիլհագիգա օ վագըթ յիսուս
իւլէ պէրապէը յուդա սահինէ էլ ուզաթմըշ իտի ։ զի-
րա անի գամազլամագ արզուսինտե օլմազ իւլէ՝ խղզե-
Թինի սագլամայուպ՝ ագրան միսալի անըն իւլէ սահինէ
էլ ուզատըը ։ Ջոն բարսեղ տէը քի սօֆրատա իքի սա-
հին օլուպ՝ առաքեալներին ալԹըը յիսուս իւլէ պիրին-
տէն ։ վէ ալԹըը օ պիրինտէն եէը իտիլը ։ զիրա յի-
սուս նիՃէ քի էվվէլա յուդանըն այայըը եայգատը ։
քէզա անի քէնտի սահինինտէն դաամ եէմէկէ իլհագ-
եԹտի քի իսլահ օլա ։ լսքին մէզպուր էյիքը պիլմէզ
օլտուղինէ պինայէն պիրը կեօնէ իսլահ օլմազ ։
Պէլի՝ ազիզ քիԹապտե տէրՃ օլտուղի մէնվալ իւզրե
յիսուս խաչա ջըգուպ էօլէՃէք իտի ։ վէ քիմին եէտի
իւլէ գամազլանաՃագ խսե՝ անըն տախի շէտիտ ղազէպ
իւզրե Թէքտիր օլաՃաղի մուհագգագ օլմազ իւլէ՝ էյի
իտի օ ատէմէ քի Թօղմուշ օլմասա իտի տէյու անէ
վայ վէրիր ։ Պու Ձէվապ իւլէ յուդայը Թեօպէյէ տա-
վէԹ եԹմէք միւրատ էյլէտի քի՝ պարէ ղազէպտէն
խէվֆ էտիւպ իսլահ օլա ։ լսքին մէզպուր քեօթիւ
ֆէյիլտէն էպէտի կէրի տուրմատը ։ Առաքեալները պու
Ձէվապըն քիմին հագգընտե օլտուղինի ֆէրզ էտէ-

Digitized by Google

մեզ ըլլար ։ զի թա յիսուս իւր պերճապէս յուզանքն ստիճա-
նի եւ ուզաքուղինի տուգամ եղծմիշ տեսնիւ ֆոխելը
ը էգլետեն պիբրի պիրինե պաղաքաղաք միւսահազա ֆուզ-
րե էբեն , յօհաննես քի յիսուսուն ետանքնտե օթուբ-
մուշ իտի , պետրոս անե իշարեթ ետեր քի զամպեզե
քիմ օլտուղինք սիւսալ ետե ։ ը տակի յիսուսուն պօյ-
նունե տաբերտուպ սիւսալ եթոխինկնտե ։ չեվապ ետեր
քի լօգմայը քիմ ըսլատուպ վերիր իսէմ , ը տը-
լաքին գուլաղինք եսվաշ սեձնէմ ի իւր յօհաննէստեն
զայրե քիմե տուլամազ ։ վե լօգմայը ըսլատուպ յու-
դայա վերտիքտեն մատե , տեր քի նե ետէչէք իսէն ,
թեզ կյե ։ ոու չեվապը տախի նե ֆիրիր իւզրե սեօյ-
լետինկնի ատուքաղերը ֆերզ ետեմիտիրկնտեն պա-
զերերի զանն ետեր քի պայրամտե իզթինզա ետնի
ալմազ , եսկզտո ֆըզարէյե սատազա վերմէք իչնե
սեօյլեմի ։ զերա սատազա սանտըղինի յուդա թաշըր
իտի ։ Յուդա պու չեվապը իշնիթտիքտե մասըհաթըն
յիսուսա մալիմ օլտուղինի պերտի իսէտե , նեկնե թեօ
պէյե կէմէյէ՝ պախուսուս տահա զիյատե ֆենայե
գատէմ պատուպ տեր քի վարդապետ մե կէր պէն
միյեմ ։ վե յիսուս՝ սէն սեօյլետին տեսինկնտե , տեր-
հալ գալգուպ կեձե վագթի ջըգար տիշարը քի վա-
լուպ քենտի վարդապետնին գամազլայա ։ օ տեմ
շէյթան տախի կիրեր անե ։ պէլի մուգաւտեմ կիճ-
միշ իտի (նիձե քի սեքտեն իւշ սիւսալտե զիւեր օլտու) ։
պու տեղիա լօգմայը ալտըղինտե , հեր վեչ իւր գատը
եթամի գալսինկ ։ ֆիլհագիգա զատատար յուդա՝ պի
հուգուգ վե դատախ օլտուղինե պինայեն յիսուսու
գամազլատը ։ ֆիսամմա պու զատատե տախի պեհիմ
իւր եգմեր եէյե պանաս հիւրե եթամի տեյու՝ յիսու-
սուն հատգըտտե ազիզ քիթաւատե դաւիթ փէղամպե
րին եէտի իւր տերչ օլսա թեգմիւ օլտու ։

1 Ոչ ուտէր ընդէս հաց · արար ինձ խաբէութի · Սաղ · 40 · 10 ։

Ֆէհմի եղբայրը պուլղարատ յիսուս եփենտիմիզին ինայէթին՝ զնոր յուդայնըն նէ փիլիբտէ օլտուղը քէնտինէ մաս լիմ ինքն , իսլահի նէփս օլտուն տէյու անի եանընտէն ինքզինք էթմէտի , անձագ մէզպուր եէնի քեօթիւլիւ կինտէ սապիթ գալարագ , պու ինայէթի Թանըյամադ օլուպ քէնտի Թէլէֆինէ պատի օլտու ։

Յուդա վերնատունտէն կիթտիկինտէ , յիսուս Թէքրար պէյան էտեր առաքեալլերէ քէնտինին սիյասէթի սիրլէ խաչա ջըգուպ էօլէչէկինի , վէ անլէրին իթիգաթընէ խէլալ կելմէկ իչը՝ հէր պիրի պիր դարագֆէ տաղըլուպ քէնտինի եալընըզ պըրագաչագլերինի , լաքին գաթի ումուտու օլմասընլեր տէյու՝ գըյամէ ալաչաղինի , վէ անլէրտէն էվվէլ գալիլեայա կիտէչէկինի տուխի զա հէրը էթուի , ել տէմ ալետրոս քէնտինէ կիւվէնիւպ՝ Ճիւմլէսի իչինիլելե վազտա , պէն վարմամ տէտիկին տէ , Չէվապ էտեր քի՝ պու կէչէ խօրօզ էօթիւնչէյէ տէկին , սէն իւչ տէֆա ինքեար էտէչէքսին պէնի , լաքին մէզպուր տուհա զնյուտե Չէսարէմ պիրլէ իպրամ էտիւպ տեր քի՝ աչնին իչէ էօլմէք տուխի թգ-Թիզա էթսե , ինքեար էթմէմ սենէ , քէզա Ճիւմլէսինտե պեօյլէ սեօյլերլեր իտի ։

Յիսուս էփենտիմիզին՝ ՚ անդե տէկին առաքեալլերէ ջօգ տիւրլիւ նասիհաթ վէ Թէնպիհ էթտիկէ աչիքեար իսէտե , պու առֆա գարնտաշ մուհապպէթի խաս առաչնտե Թէքրար Չէտիտ Թէնպիհ էտիւպ տեր քի՝ պէն նիՃէ քի սիզլե սէվտիմ , սիզ տաճկի պիրիպիրինգզի էօյլե ահվինե քի՝ պանա չակիրտ օլտուզինիզէ Ճիւմլէսի Թանըյըն ։ Վէ տուխի քէնտե ուղրուտա տիւնեատե ջօգ սըզդընԹը չէքիւպ՝ պատէհու ասխիմանտե պէն նիհայէթ շազ օլաչաղլերինի , վէ եարտընըզը պէնքան նօգսան էթմէյիւպ՝ անլերի հզընզ էտէչէկինե , վէ քէնտի իսմինէ՝ հէր նե քի տիլեկ էտերլեր խոե , Ճիւմլէսինին իչերա օլաչաղինի պէյան էտիւպ՝ փէտեր

ուլլահա տախի նիյաշ ետեր քի՝ անկերի վէ Ճիւմլէ հաւատացեալներուն հընգիզ ետիւալ՝ րուհ ել գուտսուս իրսալ ետե ։ վէ ծ կելիւալ՝ քէնտի նե քի սեօյլետի իւ սե՝ գիքիրլերինե պըրագարագ եօկրետե Ճիւմլեսինի ։ Պունտան գաթի նաշար՝ քէնտի ներքետե իսե ։ անկեր տախի անտե օլա ։ վէ տահա ջօգ տիւրլիւ կեսնակեան մէվատլեր հայգդընտե՝ օլմազտան եվվել պէյան ետեր քի ։ իձրա օլտուգ լերինտե՝ գեհմ ետիւալ իճիգաթ եչ տելեր ։ նիձե քի եազար (Յօհ ։ 13 ։ 14 ։ 15 ։ 16 ։ 17) ։ Յիսուս վերնատունտե պու միսիւլիւ քեչմիրի սեօյ լեյերեք՝ առաքեալներին գալպինի հեր վեձհ իւե միւա թերիհ եթոիքտեն սանկրա ։ անկեր իւե կիտեր զէյթունտ տաղինե ։ վէ անտէն կեդրոն տերեսինին գարշը դարա գընտե գեթսեմանի տենիլեն գարիւէյե կելտիքտե ։ պիր պահչեյե կիրիւալ առաքեալներե տեր քի՝ սիզ պու բատա օճուրուն ։ Թա՛ քի պէն տուայե տուրայըմ ։ Վե քէնտի իւե պետրոսու՝ յակօբոսու վե յոհաննեսի պերապեր ալուալ՝ հիւզն պիրլե գասավէթ իւզրե օլա րագ տեր քի՝ պենիմ իւե ուլյանըգ տուրուն պուրատե ։ Վե անկերտեն այրըլուալ պիր դաշ աթըմը գատար իլե րի կիթտիկինտե ։ եիւզ իւսթիւ եէրե գափանարագ փետերուլլահա նիյաշ ետեր քի՝ եկեր գապիլ իսե ։ ծ սաաթ կեչսին ։ վէ գալգուալ կելիր առաքեալներին եանընե ։ լաքին պու խուսուստե՝ ղայեթ գասավէթ իւզրե օլտուգ լերի իչինե աղերլաշարագ ուլդուլա տալմըշ օլմալերի իւե՝ ուլյանտըրուալ պետրոսա տեր քի ։ պիր սաաթ ուլյանըգ տուրմամտընըգ պենիմ իւե ։ ուլյանըգ տուրուն ։ վէ տուա ետին քի Թեձրիւպեյե (փող Ճուիհեն) տիւշմեյեսինիզ ։ րուհիմ գալիլ տիր ։ եմմա Ճիսմիմ զայիֆ ։ Օլ տեմ ասիւմանտեն մեկալիք կեօրիւ նիւալ գուվվեթլենտիրիր անի ։ լաքին զայեթ զինձրեթ (տագնալ (վէ Թեֆեքքիւր իւզրե տուայե տուրտուղնե պինայեն՝ անտեն Թեր (քրտունք (գան կի-

Digitized by Google

ալի ճաւերէն գաւերէն (ուրուն ուրուն) ադուսպ գեմինէ
տեօքլուլուր իտի : Յիսուս իւր տեֆան պոռ գարձ տուս,
այլ տղաստուս խաֆտե , իմանալի մասլահաթը եկնէն փէ,
տերուլլահըն լոխլինէ իհալէ ետեր քի նիչէճ միւբատա
ետեր իսկ , եօլլէ օլսուն :

Փիլիպիգա լիսուս քենտինին սիյասեթի պիրլէ խաչա
չըգուպ եօլէձկինի մուգատատեմիներտե չոշ ուֆեթա
անձլէտիքտին մատե . անկն իհրասը իշլուն ուիւ բիզա
ոլ մահալէ մախսուս կեչլիշ իտի : Թիլամիսս ֆեդեմիլ ինչ
սան օտուղն Ձիւմլէյէ գահինը օլսուն տեչյուս ոպռ միւ
միլլեթ հարեզգեթ իւզրե տուսայէ սուբուտուս : Մատսամ
քի գապիսաթտեն տոթը ինսանէ եղեյէճետն վէ եօխիւմ
տեն խոխ եղեճեզը : Ու ե ֆեդրատ սուպքեսուլերին հա
նգնե կեչիսպ անլերի ուրդուստա պուլտուղինտե , ուեր
քի պուռնտան պեօյլէ ուչյուսուն վէ ըսահաթ ետին : վի
ըսա իշլեե վազգը Ծեսուն քի բեզն ինսան կեռնուհգեսը
ձերին եկնտեն գասմազլասյա , գասզգը կիտեկլեմ պուռա
սան , զերբա պենի գասմազլասյան իշլեե եսգլաշը :
Յիսուս պոռ Ձեվասպ իւզրե իզեն քասհասյասպտէ
ըսլեն վաբեսթեզլերըն դապիրլերին իսեֆեթսուզլերին խեա
ասամլերի վէ զապիե գարատեղտեն ատզը իլե պեն
պասշե քիւլլհյէնեկլե Ձեմի ուեր օլսպ գասմազ յուդա
ասեզերե գեզասգաղ օլսուպգ , գեզլեչ սօփսը մասլասը
ոլե ֆեֆեր իլե կեչերլեր մեզքեր պահղէյէ , զերբա կի
ասուս չօգ տեֆտա ասասգեսալեր իլե անտե Ձեմ օլսուս
գինստեն , յուդա պիրլեր իտի օ մահալե : Վե լազգեն զա
պիե գարատեղտեն կեչեն օսմա ատզերի կիսուստա մա
ձերմազ օլմազ իլե , յուդա անլեգե նեչան վերմեյէ իտի
քի , քենտի պոռ ետեր իտի , անի գուրեճուպ մեսեհեթ
իւզրե կեօֆիքուրեչլեր , օ կՁիլտեն յեսուսուս եանգնե
ատեր անի : Ֆեհմ եյլե կիսուս եֆենտիմիզին ատապզնե
տեր քի գապիսաթտեն տոթը իհսանէ եղեյէճետն վէ
ատեր խոխ եղեճեզը : Վե ֆեդրատ սուպքեսուլերին հա
նգնե կեչիսպ անլերի ուրդուստա պուլտուղինտե , ուեր
քի պուռնտան պեօյլէ ուչյուսուն վէ ըսահաթ ետին : վի
ըսա իշլեե վազգը Ծեսուն քի բեզն ինսան կեռնուհգեսը
ձերին եկնտեն գասմազլասյա , գասզգը կիտեկլեմ պուռա
սան , զերբա պենի գասմազլասյան իշլեե եսգլաշը :
Յիսուս պոռ Ձեվասպ իւզրե իզեն քասհասյասպտէ
ըսլեն վաբեսթեզլերըն դապիրլերին իսեֆեթսուզլերին խեա
ասամլերի վէ զապիե գարատեղտեն ատզը իլե պեն
պասշե քիւլլհյէնեկլե Ձեմի ուեր օլսպ գասմազ յուդա
ասեզերե գեզասգաղ օլսուպգ , գեզլեչ սօփսը մասլասը
ոլե ֆեֆեր իլե կեչերլեր մեզքեր պահղէյէ , զերբա կի
ասուս չօգ տեֆտա ասասգեսալեր իլե անտե Ձեմ օլսուս
գինստեն , յուդա պիրլեր իտի օ մահալե : Վե լազգեն զա
պիե գարատեղտեն կեչեն օսմա ատզերի կիսուստա մա
ձերմազ օլմազ իլե , յուդա անլեգե նեչան վերմեյէ իտի
քի , քենտի պոռ ետեր իտի , անի գուրեճուպ մեսեհեթ
իւզրե կեօֆիքուրեչլեր , օ կՁիլտեն յեսուսուս եանգնե
ատեր անի : Ֆեհմ եյլե կիսուս եֆենտիմիզին ատապզնե

Digitized by Google

ժամագ առանի եղեմեցիք անեն • պատեհառատա քրի Թեոպեկ
եղելոյին առնյու՝ անի ընդհիպ իսոյի իլե անուագ տեր քրի ։
յիշեցյ ագուա ետեղծիցք գասմայելյալոցն իպան ինսանցը ։
Աւաքեսալլեր՝ ալ Ջեմիյեթի կեօղտեւքերինտե ՝ գըլըշ
իլե վրա ըսալըմ մը անկերի առնյու յիսուսա սիւսալ եթոքե
ներ իսկատե ՝ պետրոս պիր կեռանե թահսամիալ ետեմեզ ։
ետանքնատե առանի գըլըշ օլմադղ իլե ՝ ջ կիւռեքելիւ ա
ըսալընտե հեման գըլըշը չեքիւ՝ քահանայապետին
խըղմեթքեռները մադղոս նամ քիմնանեյե վրա ըստուղինը
ատե ՝ սադղ գուլադինի ձեռիւ այլըտը ՝ վեր յիսուս տեղ
հադ մը զալուքտան գուլադղը կերինե գոյու՝ անի եյե
եթոռիքտեն մնատե ՝ ատաքնալլերե տանի թադղը ես
ատեր քրի ինձիմ՝ յեղեր ։ վեր ձենտի ջ զատատար Ջե
միյեթե ալ խոչի գատըշը չգուա՝ քիմի իսկեռանիղ
ագյու սիւսալ ետեր ։ անկեր տանի նատալեթելի յիսուս
տա խոսկիղ տեռոիքերինտե ։ Ջեվապ ետեր քի պեն
քիմ ։ պու ձելյամ յիսուստան լիսանքնատեն ջըգտըղին հադ
տե ՝ Ջեմիյեսի յուդա առանի անկեր իլե հեվատ կերի
կերին վարտա զեմինե ջատուիքտալեր ։ վե Թեզքերա սիւ
ատ ետեր քրի ՝ քիմի իսկեռանիղ ։ վե անկեր ձեղ եվե
վե չատալեթելի յիսուսա տեյինՋե ՝ Ջեվապ ետեր
քրի ՝ սիղե տեռոիմ քրի պեն իմ ։ եկեղեր պենի իսկեր
եենիզ ՝ անկերի (հանի առաքեալլերի) պըրագըն կիՀ
սինկեր ։ գիրա անկերի առանի դուիմադ իսկեր խոխլեր ։
վոգատա՝ ջ անկե տեկինե յիսուս ջոգ տեղեա կեռնակեռ
միւՋիւգադ եթեմեզ իլե՝ ձենտի գուտրերի ադինեզե
քինի անկերե զահիր եմիշ իսոյ ։ պու տեղեա Թեզքերա
պենյան երեսե քրի՝ Ջեմիյեթ իլե ՝ ձենտի գուտրերի ադինեզե
ինձիմ ։ ագուա ետեղծիցք գասմայելյալոցն իպան ինսանցը ։
Աւաքեսալլեր՝ ալ Ջեմիյեթի կեօղտեւքերինտե ՝ գըլըշ
իլե վրա ըսալըմ մը անկերի առնյու յիսուսա սիւսալ եթոքե
ներ իսկատե ՝ պետրոս պիր կեռանե թահսամիալ ետեմեզ ։
ետանքնատե առանի գըլըշ օլմադղ իլե ՝ ջ կիւռեքելիւ ա
ըսալընտե հեման գըլըշը չեքիւ՝ քահանայապետին
խըղմեթքեռները մադղոս նամ քիմնանեյե վրա ըստուղինը
ատե ՝ սադղ գուլադինի ձեռիւ այլըտը ՝ վեր յիսուս տեղ
հադ մը զալուքտան գուլադղը կերինե գոյու՝ անի եյե
եթոռիքտեն մնատե ՝ ատաքնալլերե տանի թադղը ես
ատեր քրի ինձիմ՝ յեղեր ։ վեր ձենտի ջ զատատար Ջե
միյեթե ալ խոչի գատըշը չգուա՝ քիմի իսկեռանիղ
ագյու սիւսալ ետեր ։ անկեր տանի նատալեթելի յիսուս
տա խոսկիղ տեռոիքերինտե ։ Ջեվապ ետեր քրի պեն
քիմ ։ պու ձելյամ յիսուստան լիսանքնատեն ջըգտըղին հադ
տե ՝ Ջեմիյեսի յուդա առանի անկեր իլե հեվատ կերի
կերին վարտա զեմինե ջատուիքտալեր ։ վե Թեզքերա սիւ
ատ ետեր քրի ՝ քիմի իսկեռանիղ ։ վե անկեր ձեղ եվե
վե չատալեթելի յիսուսա տեյինՋե ՝ Ջեվապ ետեր
քրի ՝ սիղե տեռոիմ քրի պեն իմ ։ եկեղեր պենի իսկեր
եենիզ ՝ անկերի (հանի առաքեալլերի) պըրագըն կիՀ
սինկեր ։ գիրա անկերի առանի դուիմադ իսկեր խոխլեր ։
վոգատա՝ ջ անկե տեկինե յիսուս ջոգ տեղեա կեռնակեռ
միւՋիւգադ եթեմեզ իլե՝ ձենտի գուտրերի ադինեզե
քինի անկերե զահիր եմիշ իսոյ ։ պու տեղեա Թեզքերա
պենյան երեսե քրի՝ Ջեմիյեթ իլե ՝ ձենտի գուտրերի ադինեզե

Digitized by Google

ղջզ պահաս . եմմիս՝ պոռ տըր սիղին տասնեըզ մի հիւքմիւ զոռլուսանի . Յիսուս պաս Ճեվապ իւն զա հիր ճեռտի քենտինին ապիլ րիզա անդերե Թեսլիմ ո տուղինի . քի փէյղամպերլերին քիթապների Թեքմիլ ոլսուն . Ֆիամմա մեզպուրները պիր կեռնե իսքեսրե գա պուլ եմմիներիզ՝ դուԹուպ պաղլատըներ անի . ոլ առեմ առաքեալներին Ճիմլեսի Ֆիրատ ետուրեր . Պերլի մեզ պուրները խե վիլերինտեն նայլի գաջտըլեր . լսքին պոռ պահպան տահի՝ ջսպանը վուրայըմ՝ մի գոյուներ տաղ ղըլըներ տեղյու՝ յիսուսան մի տուաքեալներին հայգ գընտե զաքարիա փէյղամպերին եչտի իւե ազիզ քի Թաղատե տերՃ ոլան սիՃիլ Թեքմիլ ոլտու [1] . նիՃե քի պաղատե գիքը ոլտուղի մենվալ իւզրե՝ պոռ խուստատե յիսուս սեոլեմիշ իտի անլերե .

Ալ յիսուսու քի դուԹուպ կեռԹիւրիւլեր իտի , ժ վագըմ պիր տեղիգանլը քիմսանե չըպլագ Թենինին իւզերինե պիր պեզ պիւրինիւպ՝ անլը արտըսըրա կին տեր իչուն . ասլքեր անի յիսուսուն չըրագլերինտեն զանան ետիւպ՝ դուԹմալը ոլտուգլերինտե՝ հեման պեզլե պըրագուպ ջըպլագ գաջարը : Պունուն հայգըզնտե տեղ նիլեր քի պաղնջե սահիպի եախտո անլը ոլտու իտի . գիրա պահնջետե եաԹտըղի եերտե ափանըզդ չամա Թա վե կիւռիւլԹիւ սետասընը քի իչինտի , պոռ նե՛ ելսամբ տիր տեղու ապնամագ արզուսի իւե եվալագը նը կիլյուեսեն աՃելե գալգուպ՝ վե պեզլե պիւրինե նեւագ յիսուսուսան արտըսըրա կիտեր իտի .

Ա՛ՀԳԻՔԻՒ պի հոգուգ վե ելիք պիլմեգ Չեմսեբե քի՝ հասկու իւզրե օլմալերի իւե յիսուսա խասիմ ի-

---

1 Եթե հինգերորդ տունին նոքա՝ ասէ . ասին ասեմ ձեզ . զի մի ամն մի ձենդ մտանելոյ է գին . և տրտմեցան յոյժ . սկսան ասել ցնա իւրաքանչիւրոք մի նոցանէ՝ միթէ ես եմ տէր . Մատ . 26 . 21 . հինգե 56 համար . = Մարկ . 14 . 18 . = Ղուկ . 22 . 17 . = Յով . 13 . 19 .

տիկներ , փուռ ըսած պուլուկ՝ անոնց պատկաստելիքներնուն ։ ղեւոյեցի մէսրուրիչներէն պիրլէ սուրպ կեօթիւրիւրլեր եւ թուսաղէմէն անոնա քահանայապետէ , ւ՛ք ի կիպիտա փա քահանայապետին գայնաթասը իտի ։ Պու ւ՛ կայլ ափա տըր քի ւ՛ սպնի քահանայապետ օլսուղինե պիր գայել օլմասան խոհ , Ջէմաեթին ուղղուսնի պիր ա՛ տեմին եօլմէսի երկ տիր ։ Նիչէ ք՛ի սէքսէն ինձի սիւ՛ նայէն՝ յիսուսուն հագգընտե մուդաստեմ ալլահցը իհամը իլե սեոյլեմիշ իտի ք՛ի , պիւթիւն միլլեթ գայել օլմասան խոհ , Ջէմաեթին ուղղուսնի պիր ա՛ տեմին եօլմէսի երկ տիր ։ Նիչէ ք՛ի սէքսէն ինձի սիւ՛ ալտե գիքը. օլսուս ։

Սեաւ 68 ։

Քահոստներէն քահանայապետ գալ թանէ օլուր ֆոտ ք՛ի .սուրբ աւետարան անկերին չօգլուղինէ պէյան եաբը ։

ձ։ ¶ Ցօմօ միւՋիւպինձէ պիր թանէ ։ Լաքին պատ՛ տատ եսիրլեկինտէն քելաս օլուպ երուսաղէմ կեր՛ ւոյնք արգուսի իլե պաշլատըգեր փուՋփերեօնեգեր ու՛ ախկերկինտէն սոնկրա ։ ոյատը քեօթիւ քիմսանկեր չէ՛ պուսաիյեմ վերմէք՛ պիրի պիրինին երկնատն քահա՛ նայապետինկի Ջեպրեն ալմադ (նիչէ ք՛ի պէյան տըր մակաբայեցւոց քիթապլէտե) ։ Պու՝ քեօթիւ ատեմ կիտերը ւ՛ տերեՋկէյ վասըղ օլսուս ։ թէ՛ ք՛ի զապնեմ մարիֆեթի երկ սենետե պիր քահանայապետ նասպ է՛ տեղը խոխեր ։ վէ ազգ օլանկեր տախի հայաթտե օլմադ իկ սուրբ աւետարան անկերին չօգլուղինէ պէյան եգ՛ տե ։ Պազկն տախի իւրի քահանայապետ պիվ եթիւ՛ ֆադգ հիւքմ ետերկեր իտի ։ Նիչէ ք՛ի յովհաննես մըգ կըտախէ վապ եթմէկին պաշլատըգինտե ։ անոնա վէ կայ՛ թուսաղէմէտե անոնա քահանայապետին ։ ւ՛ք ի կիպիտա փա քահանայապետին գայնաթասը իտի ։ Պու ւ՛ կայլ ափա տըր քի ւ՛ սպնի քահանայապետ օլսուղինե պիր գայել օլմասան խոհ , Ջէմաեթին ուղղուսնի պիր ա՛ տեմին եօլմէսի երկ տիր ։ Նիչէ ք՛ի սէքսէն ինձի սիւ՛ նայէն՝ յիսուսուն հագգընտե մուդաստեմ ալլահցը իհամը իլե սեոյլեմիշ իտի ք՛ի , պիւթիւն միլլեթ գայել օլմասան խոհ , Ջէմաեթին ուղղուսնի պիր ա՛ տեմին եօլմէսի երկ տիր ։ Նիչէ ք՛ի սէքսէն ինձի սիւ՛ ալտե գիքը. օլսուս ։

Digitized by Google

հիւանդ եւ տեղեր տան գլուխ չէ երկրի պատմէ մարդոսի [1]

էլլէ · վէ եկեք էլլի , նիչիւն վուրթուսուն · Պու պատ
տու ղինուե , տէր զի զեմ սեղչիմի խոե , շահատեցի
պեղչիմի չէվապ վերիրսին տէյու յիսուսա շամար վուր
ղին պիրի զի անտե տուքուր իտի , զահանայապետ
ջըլդե վերմէնի դատդե օլամատը իսէտե , խեւտատամէ
սեղչիմի իսե պիլիրլեր : Մեզպուր պու չէվապե գու
տէրսին , անլերե սեւալ եմ զի իչինմիլեր · վէ նէ
տա չէմաեթին հուզուրինտե · պաճա նիչիւն սեւալ
պէն կիզլետե պիր շէյ անղլեմէմիմ , իլլա զի տաճաք
լըպ եօլտամ պօրձլու եմե · յիսուս չէվապ եմե զի
քինտե սեւալ եմեր զի լիսանըմտեն պիր չէվապ տա
շակըրտըլերինին վէ եմորկին թաւիւմաեըն խուսուսե
քեօշեանտըգտեն մատե , հուզուրինե տուխի չզգարուպ
մըն իտի , անի պատղը կեօրիւպ տերեձէմեն խարին
վի եմ սէնեն զի յիսուս չէվապ եմե զի
լըզ եւ զեզ եմ պատղը կեօրիւպ տերեձէմեն խարին
զեղ · վէ ե սէնեն զի յիսուս խաչա չզգտը , նեօպեցի
կայիափանըն իտի · զերա ունտէն սօնկրա զեզգրար տղ
նանըն զահանայապետիլեր եմ տիկի պէյան տըր (Գոլ ·
4 · 5) · վէ լուրին աննա՝ չէմաեթին պէ յինտե ՚ռօ
զեպեր օլամադ իլէ · յիսուսսե դուզտուգլերինտե եվվէ
լա անե կեօրիւրլեր : զէ մեզպուր չիւնքի յիսուսա
զայէթ խասիմ իտի , անի պատղը կեօրիւպ շադ օլտուգ
տէն մատե , մահպուս տուխի ետիւպ զէյթուն աղաճ
ձընե պատղատը : զի ե աղաճ հալէն տուրսաղ հրեշտա
կապետ իսմի իլէ անղլան երմէնի մանասեզըրնտե , զի
ուրտպէլեր անե տեր իւ զէյթուն տերլեր · զերա ե մա
հալ աննանընդ էվի իտի [1] : Պատեհու յիսուսսե իրսալ
եէտաի կայիափայա · զի անդն էվի տուխի եէնե երմէ
նի մանասեզըդ սուրբ փրկէչ վանըզընդն եէրինտե զ
տի · յիսուս անտե տուխի մահպուս օլմադ իլէ , հատպա
իւ մեսիհ տինիլեր անե :

Ա է կայիափա զի Ճիւմլէսինտե զէյատե յիսուսա տիչ
մըն իտի , անի պատղը կեօրիւպ տերեձէմեն խարին
քինտե սիւալ ետեր զի լիսանըմտեն պիր չէվապ տա
շակըրտըլերինին վէ եմորկին թաւիւմաեըն խուսուսե
լըզ եւ զեզ եմ պատղը կեօրիւպ տերեձէմեն խարին
պէն կիզլետե պիր շէյ անղլեմէմիմ , իլլա զի տաճաք
տա չէմաեթին հուզուրինտե · պաճա նիչիւն սեւալ
ետերսին , անլերե սեւալ եմ զի իչինմիլեր · վէ նէ
սեղչիմի իսե պիլիրլեր : Մեզպուր պու չէվապե գու
զըլդե վերմէնի դատդե օլամատը իսէտե , խեւտատամէ
լին պիրի զի անտե տուքուր իտի , զահանայապետ
պեղչիմի չէվապ վերիրսին տէյու յիսուսա շամար վուր
տուղինտե , տէր զի զեմ սեղչիմի խոե , շահատեցի
էլլէ · վէ եկեք էլլի , նիչիւն վուրթուսուն · Պու պատ

[1] Տե՛ս յերիւմդ գէդք տան գլուխ չէ երկրի պատմէ մարդոսի ։

ՍՈՒՐԲ ՀՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏՉԻ ՍԱՐԳՍԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ՍԿԻԶԲԱՆ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՏՈՀԻՄԻ ՄԻՆՉԵՒ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՍԱՀԱԿԵԱՆ ՏՈՀԻՄԻ ՄԻՆՉԵՒ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍՈՒՐԲ ՍԱՀԱԿԻ ՊԱՏՄԱՐԱՆԻ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ ՄԱՏԵՆԱԴ

գուշ՝ նիշխուն չեվասպ վերմիզպին տեղս իպրամ իւր յիշ
առաւս սիւռւլ եսեր : Պու սիւռալտեն մերամ ասնի սեծ
լետիւպ լիսանընտեն այիր չեվասպ ալմագ իտի , քի գա
առը օլսուն եօլուժ պօրչու եթմիկ : Մեզսուրսուն
փիքրի յիսուս մալիւմ օլսուպ՝ եկնե չեվասպ վերմիտի
կինատ , ալտնընը իսմինե եէմին վերտիրիրիմ սանա , մե
այհ սեն իսեն սեօյլե պիզե տէյս թեդքրար սիւռալ ե
տեր : Պու սիւռալն տախի հիյլեսինտեն նաշի եթտի .
վերս՝ եկեր մեսիհ պտուղինի թապրիր եթտե , քիւֆր
եթտի տեյեչէք իտի . եկեր եթմիկե , մուզատտեմ
ջոգ տեփա սեօյլմիշ օլմազ իւր չեմսեթի շահիս դուշ
թուպ քիւֆր եթմիշ տիր տեյերդ՝ չիւմլեպինին հուա
զուրինտե եկնե եօլուժ պօրչու ետեչէք իտի . օ ե
չիլտեն եէմին վերտիրիր քի սեօյլեսին . Վե յիտս՝ սեն
սեօյլետինի տեյս չեվապ վերիւպ՝ քենտինին մեսիհ օլ
տուղինի պեդյան եթտիքտեն մատե . մայհշեր կիւնիւ
ապիմ մեչետ ու սալմանամը իւրե շերիյաթե տուխի կե
լեչ չեկինի զահիր եթտի . Փեհմ եյլե (հեթմիշ թօ
գուշ սիւռպտե զինդր օլտուղին մենվարլ իւզրե) պու
խուսուսատե տատչարտա սիւռալ եթտիքլերինտե , քեն
տունին մեսիհ օլտուղինի ապիդան եթմեհտի . զի
տա խալչա ջզգատչապ վագիֆ կելմիշ տեկիլ իտի . պու
տեփա վապրլ կելմիշ օլմազ իւրե : ապիքտատ սեօյլեսի
ք քի , պիլմեյերդեդ խալչա չզգատատտպ տեսմե սինեդե
• Պու չեվապ ատնէրտե ապիմ ինանդի իտի . լատքի մեզ
պուրդեր քիւմատպ տիգատտ եթմեսիդերինտեն ատնդ
մտնդատատպ օլտուղդ (պու խուսուսատե դապտաթ էլմե
եթմիշ իմի սիւռալե տատխի) : Ղատատտա կեայիսիպ՝ քի
տուղինի մեսիհ օլտուղինի ապիդ չեվապտե տատրգատե . քիւֆր
եթտի տեյս խատչալտեն եզգատատպ տատխիլի մեչիս ե
զուրինտե եկնե եօլուժ պօրչու ետեչէք իտի . ե ե
չիլտեն եէմին վերտիրիր քի սեօյլեսին . Վե յիտս՝ սեն
սեօյլետինի տեյս չեվապ վերիւպ՝ քենտինին մեսիհ օլ
տուղինի պեդյան եթտիքտեն մատե . մայհշեր կիւնիւ
ապիմ մեչետ ու սալմանամը իւրե շերիյաթե տուխի կե
լեչ չեկինի զահիր եթտի . Փեհմ եյլե (հեթմիշ թօ
գուշ սիւռպտե զինդր օլտուղին մենվարլ իւզրե) պու
խուսուսատե տատչարտա սիւռալ եթտիքլերինտե , քեն
տունին մեսիհ օլտուղինի ապիդան եթմեհտի . զի
տա խալչա ջզգատչապ վագիֆ կելմիշ տեկիլ իտի . պու
տեփա վապրլ կելմիշ օլմազ իւրե : ապիքտատ սեօյլեսի
ք քի , պիլմեյերդեդ խալչա չզգատատպ տեսմե սինեդե
• Պու չեվապ ատնէրտե ապիմ ինանդի իտի . լատքի մեզ
պուրդեր քիւմատպ տիգատտ եթմեսիդերինտեն ատնդ
մտնդատատպ օլտուղդ (պու խուսուսատե դապտաթ էլմե
եթմիշ իմի սիւռալե տատխի) : Ղատատտա կեայիսիպ՝ քի
տուղինի մեսիհ օլտուղինի ապիդ չեվապտե տատրգատե . քիւֆր
եթտի տեյս խատչալտեն եզգատատպ տատխիլի մեչիս ե

Digitized by Google

լեր քի՝ գաթլէ վատչիկ տիր։ Էվին իւսէ գաթլընտէ պուռ միսիլիւ զատտար Ճեփիլեթ քի օլուր իտի ։ ո՛վ գրէթ պետրոս քէնտինէն յիսուսա չսկիրտ օլուռ ղինի աշա ղըտե իւչ տեֆա ինքեար ետեր ։ Գիրլի յիսուս դուռ տուգլերինտե առալքեալլերին հեր պիրի պիր դարաֆա Ֆիրար կԹտի ։ Դիսմէ պետրոս վե յոհաննէս անկրա Ճեսարեթե կելիսպ անքն արտըրըբա կիտերլեր ։ պետրոս ուզագտան կիտեր ։ վե յոհաննէս յիսուս իլէ պէրաբեր կիրիր կայիափանըն էվինե ։ զիրա անքն պիլտիկի իտի ։ անձագ պետրոս իչերի կիրմեկե Ճեսարեթե ետեմէյիպ տիշարտա տուրուր ։ յոհաննէս անի իչերը տե կեօրմէյինՃե ։ տիշարը ջոդուպ գափուՃույա սեոյ լեմկ իլե սլըր իչերի ։ վե քէնտի իւսէ գաթտե յիսուս աուսան օլտուղն էերե վարուպ պետրոս գալըր ավքուտե ։ վե անտե աթեղ հագմըշ օլանլերի իլե ։ զիրա հավա սօվուպ իտի ։ պետրոս աթեղլին եանընե վարուպ ըստընըր իբէն ։ զիբր օլան գափուՃու քի կայիափանըն խալայըղի վե գըզ իտի ։ սեն ատ ո՛ ատեմին ջըրագլե բինտեն միսին տեյու պետրոսա սիւալ եԹտիքտե ։ տեյ կիւ իմ տետի իսետե ։ մէզպուրբ անտե օլանլերե տեր քի՝ պու տա անքն իլե պերապեր իտի ։ վե պետրոս պիլմեմ անի տեյու Թեքրար ինքեար ետեր ։ Ահւզի վատ գրէթ տտիկի կեչտիքտեն սօնկրա՝ անտե տուրանլեր պետրոսա տերլեր քի՝ հագիգաթ սեն տե անլետեն սին ։ զիբա լիսանընտեն պէրլի տիր քի գաւլելար սըն ։ մէզպուրլեր պու Ճեվապը սեօյլեր իբէն՝ քահանայապետին խըզմեԹքեաբլերինտեն պիրի ։ ո՛ք քի մաղբոսուն ագրատպասը իտի ։ պետրոս քի անքն գուլաղընը քեսաու ։ տեկիլ մի քի սենի պահչետե կեօրտիւմ անքն իլե տետիկինտե ։ պետրոս քէնտինէ լսանէթ վերիւպ վե Ճեմին ետիւպ պիլմեմ անի տեյու Թեքրար ինքեար կԹտի ։ Ո՛վ գրէթ տիկի հալտե ։ խօրոզ տաթի անիտե եօԹեր ։ Ո՛վ գրէթ յինուսուս էվին իւսէ գաթընտեն աշտղը ինտիրմիշ օլմըղ

Digitized by Google

լերի ինչ՝ տեսնելուց պետրոսա պագաւոր քի Թեօպէյէ կէչ
լէ ։ պետրոս տախի անէ պագուազ՝ վէ խօրօզ եօթմէզը
տէն ագռեմ իւչ տեղա պէնի ինքեար էտերսին տէյու
սեօյլէտիկի քեյամը անուազ՝ ։ տերեէձէ չեռիտ նէտա
մէթ իւզրե Թեօպէյէ կելիը ։ Թա՛ քի եիւրեկի գանա
պուլանարուազ՝ վէ կեօզլերի գանլը եաշ ինչ տօլարուազ
ահչարը չըգուազ՝ պաշլար ղայեթ ուազի տերուն պիրլե
աղլամազ ։ Ինչրեթ ա՛ պետրոսուն հալինտէն ։ ֆա
զիլեթինե ումուտ էտիւպ քենտինէ կիւվենմէ քի եաղ
նըմայաքն ։ պէլի՛ պետրոս ձիւմլէսինտեն զէյատե
չէտիտ աշէ իւզրե յիսուսու սեվէր իտի ։ լաքին
քենտինէ կիւվենմեկ լիչ եանըլըոը ։

ֆեհմ էյլե պուրատե եւ հուտիլերին զատտուրըղլընի ։
յիսուս եֆենտիմիզի քի աշաղը ինտիքտիւլը ։ սուպա
հա տէկին անտե կեօնակեօն էզիյեթ պիրլե՝ քիմի չա
մար՝ քիմի եուտրուկ լիչ պաշլնա ժուրուը ։ քիմի եիւ
զինե Թիւքիւրիւը ։ ջօդլերի տախի պաշլը եօրԹիւպ
սանա ժուրան ։ քիմ տիր նիւպիւվէթ էյլե եա՛ մեհ
տէյու՝ մէզաք իւզրե քիւնը եՓտիլեը իսետե [1] ։ յի
սուս եպէտի Չեվապ եՓմէը ։ զիրա պու փսիխլիս սիյ
ասեթի չեքեՉեկինի մուգատեմ չօգ տեղա աեօյլէմիշ
խոն ։ Փիլհագիգս՝ էյլիը պիլմէդ եսհուտիլեր քենտե
քեօթիւլուքլերի սեպեպսինե պու դարդ իսքենՉէ վէր
տիլեը անե ։ վե լաքին պու խուսուստե ազիզ քիթապ
տե տերՉ օլսըն տախի Թեքմիլ օլսուս ։ նիՉէ քի ասլըն
չեքեՉեկի իսքենՉելերի պիր պիր խոմի ըեսմի ինչ հա
սալե վեղղամաեր եաղմըշ խոր (Եսայ ։ 53) ։
Ասպասի օլսուգտե ՝ երքեն Չեմաեթին խոմԹեաղլերի՝
քահանայապետըր՝ վե դպիրներ պիւյիւք տիվան գու

1 Իսկ նոցա կալեալ կայր ածին առ հայիւսայ քահանայապետ՝ ուր դպիրք և ծերք ժողովեալ էին ։ Մտթ ։ 26 ։ 57 ։ մին չէ 75 համար ։ = Մարկ ։ 14 ։ 51 ։ = Ղուկ ։ 22 ։ 54 ։ = Յով ։ 18 ։ 12 ։

Digitized by Google

քուաց՝ անկ քէնտէ հաւաղուրդերինէ ջրգաղթերէն , վէ լա-
քին չեւնքի կայֆեաթիանըն էվինտե սուրբէթի ախեր իլե
անտե թագաւորաթ պուլամայուաց՝ ֆենգաթ մեսէհ պէն
իմ տետիկի իչլուն գաթիլե վաչխուպ տէր տետունէն , պու-
մէշխետե տապան անի ասաս էտուպ տերդեր քի՝ եկեք
մեսիհ սէն իսէն սեղալե պիզէ , վէ լուքին տեկիլ քէ
էօկրենիւպ իթիգաթ եթմէք իչլուն պու սբեալն էթ-
տիներ , իլլա քի անի էօլտիւրմէք իչլուն : Վէ յիսուս
անլերին ֆիւքրինէ պիլմէկ իլե տեր քի , եկեր սեղալե-
սեմ ինանմամազընըզ , վէ եկեր սիզե պիր շէյ սբեալ է-
տիւպ՝ ինանմաթե մէհապուր օլսանըզ՝ Ջեվապ վերմիզ-
պինիզ , եաթսա իթլուպ եթմէզպինիզ , ֆենամդա պիլուն ,
զիրա վագըթ կելտի քի պուննտան սոնդրե՝ իսկ ինսանա
օթուրա գուվվեթի իլահի եճմինինտե (ընդ աջմէ զօ-
րութեանն ետր) :

Պու Ջեվապ իլե յիսուս քէնտինին մեսիհ վէ իսկնուլ-
լահ օլտուղունի պէյան էթմիշ օլմադ իլե , Ջիւմլեսի
տեր քի , էօյլե իսէ սէն սին իսկնուլլահ , յիսուս Ջե-
վապ էտեր քի , պէյլե սիզ սեղալետինիզ քի պէն իմ ,
վէ անլեր՝ ղայրի շահատեթ պիզե նէ իգթէդդա , պիզ
քէնտիմիզ անըն ստղզնտեն իչտիհտիւթ տէյերդ՝ անկ
էօլտիւրմէկէ գարսար վերտիլեր իսէտե , ատեմ էօլ-
տիւրմէկէ ըուխսեթլերդի օլմատըղընտեն՝ Թէքար տե-
գաթ պիզէ պաղլայուպ կեօթիւրթըւլեր պիղատոսա ,
ծ քի բօմա փատիշահը դարատիլտեն երուսաղէմէ
հիւքիւմտար իտի : Լաքին ճամաա մուղայիր օլմայա-
լըմ տեյու սարսայա կիրմէյիւպ՝ ճատտա եէտի իլե յի-
սուսս էչերի իրսալ էտերդեր քի , ճամա միւՋիւպինՋէ
գատըր օլսունլեր գուրսանը եէմ կէ . զիրա երթէսի
կիւն պայրամ իտի : Վէ պիղատոս անլերին խապերլէ
թիայէթէն տիշըրը ջըգարաք՝ ծ ատեմին հագգընտե Թէ-
շէքքինիզ նէ տիր տեյու սիւռալ եթտիքտե , տերլեր
քի եկեր Ղեյաֆէ շերիը (ջուրագործ) գամասա իտի ,

Digitized by Google

սանայ կէթիրմէզ իտիք • զիրա իզլալ (թխբել) էտէր միլլէթիմիզի , վատիշահա խաբաճ վէրմէկի մէն էտէր • վէ քէնտի նէֆսի իչիւն տէր քի մեսիհ փատիշահ տըր : Ն՚ալաբր գըլ մէզպուրներին հայլէսինէք , քէնտիլերի յէ՚ սուստուա ախէր թագսիրաթ պուլամ՚յուպ՝ ֆէգաթ իսկ ալլահըմ առտիկի իչիւն քիւֆր ետտի տէյու անի ետ՚ տիւրմէկէ գարար վէրտիլեր , լաքին պիլիրլեր քի պու խուսուստէ պիղատոս գայտ էտմէզ • զիրա փութփէ քէսէթ իտի • ե էհլիտէն՝ միլլէթիմիզի իզլալ էտիւպ՝ խաչ բաճը մէն էտեր • վէ քէնտինի փատիշահ եէրինէ գօր տէյու՝ խիլաֆ սեօյլերլեր քի անի տախի տամամաճը էթ՚ սինլեր : Պու պապտե մէզպուր անլերին խիլաֆ օլտու՚ ղինի ֆէհմ էթմէկ իւճ տէր քի՝ սիզ ալըն անի վէ նօմ՚ սունուպ միւհիւալինէճ թէտէիւն (դատել) էտին [1] •

Սիւալ 90 :

Պիղատոս նիչիւն տէտի եահուտիլերէ քի՝ յիսուսու ալուպ քէն՚ ս՚ նօմօլերի իւզրէ թէտէիւն էտելեր •

Ճ• Ն՚իլերին միւզէվիր վէ զատտար օլտուգլերինէ պէլտիկի իչիւն , քի օմմայա քէնտի հագգընտե ըօմա փատիշահլընէ թէվհիքբի էտելեր : Զիրա եկեր անլերին մէրտմընը իճրա էթսե , ատաւլեթէ մուղայիր օլաճաղը աշիքեար իտի , մատտամ քի յիսուսուն հագգընտե էթ՚ տիւրլերի չիքեայէթլին խիլաֆ վէ խիլաֆիրա օլտուղինէ անկլատը • եկեր էթմեսե , հիւքմիւ շահանէյէ գարշը հարէքէթ էտինէ թասասուպ էտեր աճկընճքլերը իս՚ տի • ե էհլիտէն յիսուսուն չէրիյաթընը անլերին ըսլինէք իճալէ էթմէկը արղուսինտե օլտու : Անճագ՝ մէզպուր

1 Եւ ածին զյի՛ ի վանայն Կայիափայ յապարանս պետառւրին • և էր այգուց • և նոքա ոչ մտին յապարանն , զի մի պղծեա՚ ցին , այլ կի ուտիցեն զպատիկն • Յով • 18 • 28 • մինչև 31 հատար : = Մտթ • 27 : = Մրկ • 15 • = Ղուկ • 22 • 66 •

Digitized by Google

լեր ղայեթ հիլեքեար օլմազ իլէ՝ Ճեվապ ետերնէ քի , պիզէ Ճայիզ տեգիլ տիր ատեմ եօլտուրմէք ։ Պէրի նօմսար գարշը քիւղը ետենէ գաւուրը խոխլէր գաշլամազէ ։ լաքին յիսուս մուճլագ խաչա չըգար մագ խոտասընուե օլմազլերի իլէ ՝ տերնէր քի պիզէ Ճայիզ տեգիլ տիր ատեմ եօլտուրմէք ։ Վազաս նէֆսանիյէթ իւզրէ օլսուզլերինէ պինայէն պու Ճեվապը ասեցլէտիլեր ՝ ֆիւամմա յիսուս քենտինին խաչա չըգաս Ճաղլինէ մուգաատեմ պէրան եթմիշ օլմազ իլէ ՝ պու բատե թեգմիլ օլսու օ քենտի ։

Ֆիլհագիգա մէղքիւր միւչքիլերը քենտի մերամէրինի իճրա եթմէք իչուն յիսուսուն հագգընտե թեքենէքի եթմիլեր ՝ լաքին թահգիգը մալատան խուսուսինտե անի տախի տիյնեմէք մուգթազիլի շերի օլմազ իլէ ՝ պիղատոս իչերի կիրիւպ սէն եահուտիլէրին փասխաՀը մըսընն տեյու յիսուսա մաֆի սիւսլ եթտի ՝ տիմէտի քի սէն Ճիմաեթի իղլալ ետուպ փասխաՀըն խարաՃընը մէն եթմիչսին ։ զիրա անլերին խիլաֆ օլսուղն հէր վէՃհ իլէ աշէքեար իտի ։

Ցիսուս Ճեվապ ետեր քի՝ սէն քենտինտէն մի տերսին պունու ՝ եօգսա պաշգալէրի տեսիլլեր սանսա ՝ պիղատոս տոս տեր քի՝ մէնէր պէն եահուտի միյիմ ՝ սէնին գաւմ մին վէ քահանայապետլեր պանա թեսլիմ եթմիլեր սէ նի ՝ նէ֊ֆիլ եթմիչսին ։ Ցիսուս տեր քի՝ պէնիմ փադիշահլըղըմ պու այէմտէն տեգիլ տիր ։ էկեր պու աշէմտէն օլսա իտի ՝ եահուտիլերե թեսլիմ օլմայըմ տեյու խիւտասընէրիմ Ճէնկ ետեր իտիլեր ։ Պիղատոս պու Ճեվապը իչիտիւ՝ եօյլէ իսէ ՝ սէն պէր փադիշահ քիմսե սին տեսիկինտե ։ Ճեվապ ետեր քի՝ սէն տեսինն ՝ քի փադիշահ եմ ։ լաքին պէն հալէն անտեղ թօղմուշում ՝ վէ տիւնեայա մախսուս կէլմիշիմ քի հագ֊գընտե շահատեթլիղը ետեյիմ ՝ քիմ քի հագ֊գընտե գիւաեթ շահատեթլիղը ետեյիմ ՝ քիմ քի հագ֊գընտե տէն տիր ՝ պէնիմ սեօզլիւմ խաթիմա (լսել) ետեր ։

Digitized by Google

ջիթմէջ ։ վէ անյն աղջնոտ ՀՆվատ եօզ տըր տէյուտ
հաֆգընտէ սէօյլէմէդ քիմսէ կիւլի օլտում ։ էմ ո՞ր
պիլմէզ օլտուս ։ Պուրատտ խիթաո պուէյտա յիտուտուն
եուխուԱՀաղինի վէ հանկը գուրտնիա մէրՀ էտէՀՀկինդ
հալտե ، ո ուերէՀՀէ թաուՀիւպ եՀՀտի ، թա՛ քի նէ
էտէյօդըտ սէնտնէ ، յիտուս եէկնէ ՀՀվատ վէրմէտիկ
նեյէ՛ ՀՀվատ վէրմէզսին ։ պա՛ֆ քի նէ՛ գատատ չէ՛ք֊
վատ վէրե ։ ո էՀիլտէն խալամ իւղրե անե տէր քի՞
լերե ՀՀվատ վէրմէյիւ՝ խոթէր իտի քի յիտուս ՀՀ֊
եաՀուտիէթե խոշ գինէ կէօրիւնմէք իՀՀէն գէնտի անէ
տոս անի խէլլէտ եՀՀմէք ադզուսնտե օլտու ։ լաբին
ստուտուն գատատ՝ՀաթտՀ օլտուդինե նայարկէն պիղա֊
լաբին յիտուս եպէտի ՀՀվատ վէրմէՀ ։ Վագատ՝ յի֊
գինէնե պէրատգըմ տէյու շտմաՀՀուլը ադրըբտըլէր ։
լատուէն պուրայե տէկնի թալիմ էտեր ։ վէ ՀՀմատենէՀ
մէ զպուրլեր տահա գինյատե թէչէքգէ ոյնուլ գալու֊
թահագ պիր սպէպ պուլամատըմ անտե ։ Օ տեմ
նայատպետլերե վէ ՀՀմատենէՀ տեր քի եօլիմմ միւս֊
լետե ։ վէ անի պուտպ տիշարը չզգտըղինտե ، գահա֊
լե ։ խոթէգ քի խատկիլերի իլէ լուե պէ լուե տատեի սեօչ֊
գէ ։ անտե նդետի թագսիրաե օլմատըղի պէյտնի իլ
գէմէյէրէգ՝ հագէգաե (ՀՀշմարտուե թիւե) նէ տիլ
տէտի խսետե ։ յիտուտուն էթտուկի ՀՀչլագլերե նագա֊
գէն ، անտե նդետի թագսիրաե օլմատըղի պէյտնի իլ
լե ։ խոթէգ քի խատկիլերի իլէ լուե պէ լուե տատեի սեօչ֊
լետե ։ վէ անի պուտպ տիշարը չզգտըղինտե ، գահա֊
նայատպետլերե վէ ՀՀմատենէՀ տեր քի եօլիմմ միւս֊
թահագ պիր սպէպ պուէյտամատըմ անտե ։ Օ տեմ
մէ զպուրլեր տահա գինյատե թէչէքգէ ոյնուլ գալու֊
լետե ։ վէ ՀՀմատենէՀ տեր քի եօլիմմ միւս֊
գինէնե պէրատգըմ տէյու շտմաՀՀուլը ադրըբտըլէր ։
լատուէն պուրայե տէկնի թալիմ էտեր ։ վէ ՀՀմատենէՀ
լաբին յիտուս եպէտի ՀՀվատ վէրմէՀ ։ Վագատ՝ յի֊
տուտուն գատատ՝ՀաթտՀ օլտուդինե նագարկէն պիղա֊
տոս անի խէլլէտ եՀՀմէք ադզուսնտե օլտու ։ լաբին
եաՀուտիէթե խոշ գինէ կէօրիւնմէք իՀՀէն գէնտի անէ
էրե ՀՀվատ վէրմէյիւ՝ խոթէր իտի քի յիտուս ՀՀ֊
վատ վէրե ։ ո էՀիլտէն խալամ իւղրե անե տէր քի՞
ՀՀյէ՛ ՀՀվատ վէրմէզսին ։ պա՛ֆ քի նէ՛ գատատ չէ՛քմա
էտէյօդըտ սէնտնէ ، յիտուս եէկնէ ՀՀվատ վէրմէտիկ
հալտե ، ո ուերէՀՀէ թաուՀիւպ եՀՀտի ، թա՛ քի նէ
եուխուԱՀաղինի վէ հանկը գուրտնիա մէրՀ էտէՀՀկինդ
պիլմէզ օլտուս ։ Պուրատտ խիթաո պուէյտա յիտուտուն
հագգընտէ սէօյլէմէդ քիմսէ կիւլի օլտուդ ։ դէ ո՞ր

Digitized by Google

աղեղ քիթապտե տերձ օլան սէձիլ (Սաղ · 37 · 14) ։ Ֆիսամմիս չիւնքի տէտիլեր քի գալիլեատեն պուրայէ տէկին Թաւլիմ ետեր , պիղատոս սիւալ ետիւպ՝ յիսուսուն գալիլեալը օլտուղնի տուլտուգտե , տամվայը քենդ տի իւզերինտէն տէֆ էթմէք արզուսի իլե , անի գալիլեա փատիշահը Հերովդէս իրսալ ետեր՝ քի անըն տամվաացը քէսսէն ։ զիրա ծ կիւնլերտե Հերովդէս ե ըուստուղէմտե իտի ։ քահանայապետլեր վե դպիրլեր տաէի պերապեր կէտերլեր ։ Հերովդէս պու խուսուստե խոշլանուպ զայէթ շաղ օլուր ։ մատամ՝ քի ջօք վա գըքտեն պերու յիսուսու կեօրմէք իսթեր իտի ։ զիրա անըն եթտիկի միձիւզաթլըի իշլիթմիշ օլմաղ իլե , ու մար քի խոշ քիշի կեօրինիւպ եէլաս օլմադ իչուն՝ քենդ տի Հուզուրինտե տաէի միձիւզաթ ետե ։ ծ էչիլտեն յիսուսաս ջօգ տիւրլիս շեյ սիւալ եթտի ։ լաքին յիսուս զինհար ձեվապ վերմիզ անե ։ քահանայապետլեր վե դպիրլեր տաէի յիսուսուն Հադգընտե զայէթ գիյատե թէշնէքքի ետերլեր ։ անձաղ ուզուրլերին թէշնէքքի սի Հեր նե մըդտար քի գիյատե թարագգա պուլսուր իտի ։ յիսուսուն պի ձինայա օլտուղի ծ գատար գիյատե աչիքեար օլմադ իլե , Հերովդէս պիլտի քի անտե եպէտի թագսիրաթ եօգ տըր ։ լաքին ձեվապ վերմէտիկի իշլէն կիւձենիւպ՝ քենտի ատեմլերի իլե անի թահդիր ետեր ։ վե ուզադ ետերէք իւզերինէ պէյ ազ լնպաս պըրագտըդ՝ իրսալ ետեր պիղատոսա քի՝ չէրիյաթը եէնե քենտի կնօրթանէն ։ պու վէսիլե իլե պիղատոս՝ վե Հերովդէս պարըշուպ տօսթ օլտուղեր ։ զիրա (եէնիմիշ եէտի սիւալտե գիյքը օլտուղի ուչնվալ իւզրե) պիղատոս մուգատտեմ տաձայտե գալիլեալըլերի պի ղայզրի Հադգընէ եօլաիւրմիշ օլմաղ իլե՝ պիրի պիրի սէրինէ տիւշմէն իտիլեր ։

Նազար դըլ պուրատե դամնի վե միւգեմմիր յուղանըն ան ֆիլ Հալինէ ։ զիրա յիսուսու եօլիւմէ պօրձլու եթ

տիքլերինտե ։ տերէնէ՛տէն խարիճ խեվճ էտերէք փիւշ-
ման օլտու խսետե ։ խսթիղճար էթմէտի ։ մատամ քի
գալսի Թօղրու տէկիլ իտի ։ Պէլի՝ յիսուսու գամազլա-
տըղլընէ փիւշման օլտու ։ լաքին տէկիլ քի անըն խաղ-
րընէ բիայէթէն ։ իլլա խեվճլինտէն նաշի ։ վէ Հիւմէթ-
սիզինին ինտինտե պէթ նամ օլուպ ինսան հիւզուրունէ պա-
գաճագ Հալի գալմատըղլընէ պիտայէն ։ Մուգատտեմ
օթուզ գօլաթայը ալմազլը հէր նէ գատար քի արդու
էտեր իտի ։ ալտըդտէն սօնկրա անի կէրի վէրմէ կէ ՚ծ
գատար զիյատե Հաճտ էթմէկ իւէ ։ տերՀալ քահա-
նայապետլերե վէ Հէմմէթինին իլութիհատլըրինէ կիտիւպ
խեղա էթտիւ ։ քի տէմի ղէնթ (սրիւն արդտը (գա-
մազատըմ տէյէրէք՝ ագէջլի կէրի վէրտիկինտե ։ Հէ-
վապ էտերլէր քի՝ պիզե Հաճէթ տեկիլ տիր ։ սէն պի-
լիրսին ։ Պու Հէվապը իշիտինէՀ ։ Հէմման վարուպ ա-
տըղլը ագէջլի տաճատա ալթար ։ վէ լաքին էթտիկլէ
գատատարըղլընի գայէթ աղըր՝ վէ էմմալի պու Հուքմ էթ-
միշ օլմատըղլընի միւլահաղա էտերէք՝ ։ տերէՀէ գա-
թէք ուամուտ ։ լուր ։ թա քի գահրընտեն կիտիւպ քէնդ
տինի ատլպ էթմէկ իւէ՝ վատաթընտեն շագգ օլարագ
(քնդ մէջ հերՀնու (վէ շիշիւպ Հիւմէ պաթընը տի-
շարը տեօքիւլերէք (Գաթ . ։ ։) ։ տերուննի Հի-
Հանտե րէգլիլ օլտու ։ պախտատա քի ախրէթտե Հէ-
հէննէմինն պի նիհայէթ շէտիտ գագգալինէ միւսթա-
հագ օլտու ։ Պէլի՝ գատըր խտի ատ ու ֆինղան իւզ-
րե աղտյարագ վէ թէսապի տէյէրէք յիսուսուն խաքի
փայինէ տիւշիւպ՝ եանքատ ատուքեաղլէրի անէ վասիթե
էտիւպ՝ մաղֆիրէթ պուլմազէ ։ մատամ քի պիլսը ի-
տի անըն մէրհամէթքեանի օլտուղինի ։ անՀագ կիւ-
նահա տիւշէն ատեմին ֆիքրի տախի գափանմազ իւէ՝
մէնֆայէթինի թանըյամազ օլուպ քէնտի քէնտինի հէլ-
լաք էթտի ։ Պու պատտե դամաի վէ միւգէվվէր քիմսէ-
նէլէր գայէթ խեվճ էթսինլէր ։ գերա քիմին ֆէյլինէ

Digitized by Google

մեջ է տեղը իսկ ، անքն կիսվի ախորժուտե շէտիսու ղեզ-
ջեպ իրե թեքտիր օլաչագիչրի մուհաջագատ տրը ։
Յուդա ֆի ագեցի տաչտարա պը ըսագտը ، քահանա-
լար անի պուլտագիչրինտե ، գուբզանա իչիւն գնապուլ
եկիմէք ձնյիւ օլմաբըղինտեն ، մատամ ֆի գան միահա-
ը խոի ، անքն իրե ջեօմլեկչի թարլատը տեղինչեն մահ-
ի սաթքն ալըրլեր ֆի ղարիպ քիմսեները անտե տեղն ե
ըսնալեր ، պուե ձիհեթտեն ֆ թարլա պուե անե տեկին
գան թարլատը ջաղըրտըր ، օ տեմ ֆեքմիւ օլտուր ، սա-
ժարջ օլսն սիգիլ (եւրո ، 32 ، 7 ، 2 = 2սա ، 11 ، 12) ։
Փիհագէգա (նիչէ ֆի պալատե զիխդը օլտու (պի-
ղատոս տուվայդը պաղեստեն տեղ եկեմէք իչիւն) հերոմ-
դեսթ իրատաւ եկեսի չիտուտու ، այնչափ մեզպուր անի
ֆեքմատ ֆէնտունէ իրատաւ եկեսիկինտե ، իսկեր իտի
ալիւսե ֆի ֆանդ եպետի գատապատեը օլմայուտ ، եաե
ֆի պիր ջարե պուլուպ իֆլասգ ետե ، զիրա սահիհ
հուտիլեր անե հաստ եֆմէկ իրե գամազլատաբլեր ։
մայաջաղի պէյան իտի ، ֆ էչիլտէն իվիճա ատնլերի ին
լաքին պուե խուսուստե անլերին տաիկ ըսահաբ տուը-
գեաթ եկեմէք արգուսի իրե ، քահանայապետլերի
պիւյիւքլերի վե չէմատէի ջաղըրտուպ տեր ֆի ، խոշ-
գը իզլաւ ետեր ֆիւնէֆ կիսի պուե աստմի կեկիրտու-
նիզ պատս ، իշճէ սիրլին հուգուրմինգատե անի մեֆ-
քիշ ետիւպ հիչ պիր չիւրմ պուլամատըմ ։ ֆի սիզ
անքն հագդընտե շերկիւ (ջաւրախօս) օլուրսունուշ ։
հերոմդես տախի պուլամատը ، իմտի հօլիւմէ լաւդե-
պուենուն պիր իչ եկետիկի հօգ տըր ، նասխյեկ վե-
րիւպ իկիագ ետեյիմ ։ Դաբրին մեզպուրլերը իսքեսիք
ծիլհագէգա օլուր սիրիսե ֆի պիր ֆէնտե նիտտա եկետիկլերին-
տե ، ֆանդ եպետի գատապատեը օլմայուտ ، եաե
ալիւսե ֆի ֆանդ եպետի գատապատեը օլմայուտ ، եաե
ֆի պիր ջարե պուլուպ իֆլասգ ետե ، զիրա սահիհ
հուտիլեր անե հաստ եֆմէկ իրե գամազլատաբլեր ։
մայաջաղի պէյան իտի ، ֆ էչիլտէն իվիճա ատնլերի ին
լաքին պուե խուսուստե անլերին տաիկ ըսահաբ տուը-
գեաթ եկեմէք արգուսի իրե ، քահանայապետլերի
պիւյիւքլերի վե չէմատէի ջաղըրտուպ տեր ֆի ، խոշ-
գը իզլաւ ետեր ֆիւնէֆ կիսի պուե աստմի կեկիրտու-
նիզ պատս ، իշճէ սիրլին հուգուրմինգատե անի մեֆ-
քիշ ետիւպ հիչ պիր չիւրմ պուլամատըմ ։ ֆի սիզ
անքն հագդընտե շերկիւ (ջաւրախօս) օլուրսունուշ ։
հերոմդես տախի պուլամատը ، իմտի հօլիւմէ լաւդե-
պուենուն պիր իչ եկետիկի հօգ տըր ، նասխյեկ վե-
րիւպ իկիագ ետեյիմ ։ Դաբրին մեզպուրլերը իսքեսիք
ծիլհագէգա օլուր սիրիսե ֆի պիր ֆէնտե նիտտա եկետիկլերին-
տե ، ֆանդ եպետի գատապատեը օլմայուտ ، եաե

Digitized by Google

քրիստոնեայ մը կամ հրեայ մը, որ ինձ հետ կռուելու գայ, ես ալ անոր հետ կռուելու եմ։ Ես ալ ձեզի կ՚ըսեմ, որ ձեր թշնամիները սիրեցէք, ձեզ անիծողներուն բարիք ըրէք, ձեզ ատողներուն համար աղօթեցէք, որ ձեզ հալածողներուն ալ ներում շնորհուի։ Ինչո՞ւ համար

սիլլիս սիյասեթի չէքիւպ՝ Հէվապ ելմիշտի իսէտե ։ ՚ Հիյեթի քէսպ ելմտի ։ Թա քի անի կհօրէն Հէր նէ մըգտար դաշ Եիւրէք ալտա ։ Մերհամեթէ կէլլը իտի ։ նիՀէ քի պիղատոս պու ռամուտ իլէ անի տիշարը ջը֊ գարուպ՝ եահուտիլերէ տեր քի իշլեթ սիզլէն ատէմի֊ նիզ սիզե ։ Վ՚ անլեր եզ գատիմ յիսուսա խասիմ վէ մերհամեթսիզ օլտուգլերինէ պինայէն խաչա ջըգար անի՝ խաչա ջըգար տէյտ ։ իւՀէ սեզ իլէ նիտա Հտեր լեր ։ Պու պապտե պիղատոս նաչար գալըպ՝ սիզ ալըն անի խաչա ջըգարըն ։ զիրա պէն անտե Հօլիւմ միւս֊ թահագ Հիւբմ պու լսմատըմ տեմիրլինտե ։ Հէվապ Ե տերլերը քի՝ պիզիմ նօմնսումուզ միւՀիւպինՀէ պօրձ֊ տըր քի Հօլե ։ զիրա նէ֊ֆսինի իսկնուլլահ եթտի ։ Պիղատոս պու Հէվապը իշլեթտիկի Հալտե ։ զայէթ խեվֆ ետերէք թէքրար սարայա կիրիպ՝ սէն նէրէ֊ տենսին տէյտ յիսուսա սիւալ ետեր ։ վէ ՚ Հէվապ վերմէյինՀէ ։ տեր քի նիյհիւն սեօյլեմեզսին պէնիմ խա֊ լե ։ պիլմիզ միսին քի հիւքմիւմ վար տըր սէնի խաչա ջըգարմազե ։ Եախօտ իթլազ եթմէկէ ։ յիսուս Հէվապ ետեր քի ։ Հէկեր սանա պալատէն (յ՚ վերուստ) վե֊ րիլմիշ օլմասա իտի ։ պէնիմ իւզերիմէ հիչ պիր հիւ֊ միւն օլամազ իտի ։ ՚ եՀիլտէն քիմ քի պէնի գամազ֊ լատը սանա ։ անե ազիմ խէդա տըր ։ Պու սեպեպտեն պիղատոս իսթեր իտի քի անի իթլազ ետե ։ վէ լաքին Հահուտիլերը՝ Հէկեր անի իթլազ ետեր իսէն ։ գայետ֊ լե (կայար (սատըգ տէկլսին ։ զիրա քիմ քի քէն֊ տի նէֆսինի փատիշահ ջաղըրըր ։ գայետրե մուղայիլը տի՝ տէյտ ազիմ շամաթա վէ նիտա եթտիքլերինտե ։ պիղատոս յիսուսու տիշարը ջըգարըր ։ վէ դաշ մէֆ֊ լուշի (քաթայատուկ (իպրանիՀէ կապպաթա տէնի֊ լեն մահալտե մէմպերտե (բեմ) օթուրուպ՝ Հահու֊ տիլերէ տեր քի՝ իշլեթ սիզլեն փատիշահընըզ սիզե ։ վէ անլեր բէֆ էյլե պիզտեն ։ վէ խաչա ջըգար տէյտ տէ֊

ֆաթէն նիտա եթտիքլէրինտե ՝ ՀՀՀՀ ետեր քի՝ ա-
զին փատիշահընզը պէն խաչում մը ջըգարալըմ ՝ վե ան-
լեր թէնբար ՀԵՎԱՊ ետէրլեր քի՝ գայսէրտէն ղայրի
պիզիմ փատիշահըմըզ եօգ տըր ՝ Պիղատոս պատաս
քի՝ ֆայիտե եթմէլիս զիյատե ֆիքինէ օլուեօր ՝ Հե-
մահէն հուզուրինտե տու ալուպ եվլերինի հայգայա
ըտագ տեր քի՝ մէղՓուրուտ (քաւեալ եմ) պէն պու
սատըգըն գանընտէն ՝ սիզ պիլմիրսինիզ ՝ Օլ տեմ ՀԻՒՄ
լէ ՀԵՄառէթ՝ պունուն գանը պիզիմ պօյնումուզդէ՝ վէ
պիզիմ եվլատլերիմիզին պօյնունէ տէտիլերինտե ՝ քա-
ըտաքսայը իմտատ ետիւպ յիտուտու թէսլիմ ետեր ան-
լերին ըմէյինե քի խաչա ջըգարըսընլեր ՝

ՖԵՀՄ էյլէ պուրատե պիղատոսուն ղատտարըղընէ ՝
զիրա յիտուտուն զինհար գապահաթը օվմատըղընի մու-
հաֆազատ պիլիւպ ՀԵՄառէթին հուզուրինտե տախի տէ-
ֆաֆէն թադրիր եթմիշ իքէն ՝ օլմայա քի եահուտի-
լեր քենտի հադգընտե ըօմո փատիշահընէ շիքեայէթ
ետիւպ՝ մանտուպինտէն ազ ալա տէյու՝ աուպէթէ մու-
շայիր յիտուտա խաքինՀԵ վէրտիքտէն մատե ՝ սիՀիր
տախի եապտը քի անի խաչա ջըգարալեր ՝ Իշթէ պէօյ
լե տիր ՀԻՄՄանի պիւյիւքլիքը արղուսընտե օլանըն հու-
զի ՝ ֆանի տիւնեանըն շերեֆի իչիեն ՝ քենտի ՀԱՆընքն
եպէտ իչ եպէտ թէկէթ օլմասընէ պատի օլուր ՝

Հազար էյլէ պուրատե եահուտիլերին շազըրղընի ՝ ան
լեր քի ւիտուտա տիւշմանի իտիլեր ՝ անի խաչա ջըգար
մաղե ըտ խաեթ արտգլերինտե ՝ իւզերինտեքի գը ըմե
զը քերաքէյի (անի քի մէզտուգ եթմէք իչիեն խատատ
լեր կի ւտիրմիշ ետիլեր) ջըգարտուտ՝ քենտե եվլատընդը
կի ւտիրերեր ՝ վէ խաչը տախե քի Հազրը եթմիշլեր ին
տե ՝ ուամուղատնա գօյարտագ պէղատոսուն սարայընտէկ
քիւլլիյէթլե ՀԵՄիլեթ իլե ջըգտուպ՝ գողգոթա տա-
ղընե տօղրու կիտէր էքէն ՝ կիւրյինլի սիմօն նամ քէ-
մէնե՝ քի Թաթլասընտէն կէլէր իտի ՝ անի անկարեայէ

դուքարկերը քի՝ յիսուսուն խաչերնը աղուտ ածեքն ապ-
տրտրա գողգոթայա տեղին կեօթիւրեն [1] :

Սիւաղ 16 :

Ցիսուսուն ումուզունուեն խաչը ալուսպ՝ նիչինն մէ գէի-ր կիւրեն՝
էր սիմոնա վերտիլեր քի՝ գողգոթայա տեղին կեօթիւրեն :

Ը. Ա՛երամէրնին ինձրա եթմէք իչին : Ցիրա տեղ
կիւ քի յիսուսա մերհամեթեն , իլլա օլմայա քի եօլ
տա եօլիւզ խաչա չըգարմաղե գատըր օլսամայաղեք
տեյօ՝ խեվկ եթմիքներինե ալինային , մատտա քի վիւ
Ջուսինտե հպետի պիր թիւրլիւ սաղ եդը գալմայա
քնագ եօլիւմ հիւկիթինե վասրվ օլմըշ խոի :
ալ չեանքի չօգ Ջեմանեթ եր վէ նիսմէան քի պերապաղեք
կիտեր խոիլեր , անի պու հալտե կեօրիւպ՝ տիւշմանլե-
րէրք ղայեթ մեսրուրիյեթ պիրլե շաղ օլսուլեր խեօ-
տե , նիսմէան դայիֆելերի եաս ու մաթեմ իւզրե աղ-
լայուպ փերեատ եթմիքներինտե , օ կիւն երուսա-
ղէմտե եաս ու մաթեմ իւզրե տեօքլիւնեդիդ աղլամազ
չիտտիթլէնսին տեյօ՝ քիթապտե տերՋօլան սիՋիլ խոի
թամ պուլտու [2] : Օլ տեմ յիսուս կերուիյե պագուպ
անլերե տեր քի՝ պէնիմ իւզերիմե աղլամայըն ուրուտա
ղէմին գըզլերե , իլլա քի սիզլեն նէֆսինիզին վե էվլատ
լերինիզին իւզերինե աղլայըն , վագըթ օլա քի էվլատ
թօղուրմայանլերե մուԹլու վերիւպ՝ տաղլերե տեյկլեր
քի՝ տիւշիւն պիզիմ իւզերիմիզե , վե Թեփելերե՝ եօր

---

[1] Ասեն . . . հրէայքն (ցսկիզատոս) մեզ ոչ է արժան սպա-
նանել զնոքա : վի լայի քանն յայի , զոր ասաց . նշանակէալ Թէ
որով մահու մեռանելոյց էիցէ . եմուտ միւսանգամ յապարան-
սըն պիղատոս . կոչեաց զյիսու և ասէ ցնա . դուն ես Թագա-
ւորն հրէից . Յով . 18 . 31 . մինչև 19 գլխոյ 17 համարն :
= Մտթ . 27 . 3 : = Մրկ . 15 . 2 : = Ղուկ . 23 . 3 :

[2] Յաւուրք յայնմիկ սաստիացիք կոչ յիէմ . Գործ . 12 . 11 :

Digitized by Google

ժամն հագցնետ՝ եկեղեցիի մէջ այգագնելուն տեղուիցը
քունի մէջ այգագնելուն հնգետը իւր մըխալատգելունտ
ձէ տեսար հասաս անի խաչըն իւզերինդ կեռնուա՝ եկար
քինաւոր խեղտը իչուն պիւ ըսիա չեբեր խոի ։
եկեղեցիկն եղիչեր մէջ աղըը հագիւնչենմէսին ։ անկ քի
աղըինդ ալուա տատատգինտ իչմէր խոթեմդ քի՝
քիլե մախլուա (խաւնեսալ) շերտալ մէրտիւեր խոնտ ։
պիչեթի տուչմասըն ։ չիսուտա տախկ եօտ մէ ասիլպինտ
ուեմ ուչուշտուրուձու իլաչ իչիրմէք քի չեբտիւկ եչ
() վագըմներտ ատեթ իտի խաչա չըգատըգելունն ալ
Քինտիմիգին միւպարեք գանք իլե պոյանտը ։
Հարաւեր թեչքըտար աչըտուա՝ լուսի գէմին չիսուս եչ
անկերե հատիւշմըշ օլմադ իլե՝ անի չըգատըգելունտ
տե տեկին գանե պուլանմըշ հարտա ։ եսմասալը տախկ
տինտ եսգետի տաղ հեր գալմայուա՝ պարչտան այադը
ան քիզ սիւալինտե գինըտ օլտու (չիսուս եչքնտիմիգին
քեգերինտին եսմասալըգ չըգատարըրեր ։ ընչին վերձու
քի պաշ եբտեչեք մահտ իտի (նիչե քի իւր տեհքին
աչինե տախկ ։ գու հալ իւգրե գողգոթայա կեչուա՝ չ
տաստե նուագար եչլե իւչինչիե տեհրին օն հետի սիւ
քի իսահակ անե ըբտմ վե եօրնեկ իտի ։ պու խաու
չիսուս խաչ ումուգունտ չըգատ չ մահալե ։ մատամ
տի ուսմուգունա ալուա չըգատ գողգոթայա ։ քեզա
ձերա նիչէ քի իսահակ գուրպանըն օտունչերինի քենդ
տուս խաչը ալուա քենտի կեռնոթուրիւե գողգոթայա ։
աղգելերինտե ՝ սեղբիւր սիմոնուն ուսմուգունտեն չի
քիմաստե տերչ օլանչերին չիւմչեսի թեչքմիւ օլաչագ
ենտի ՝ չ եչիլտեն գողգոթա տաղընըն եթեկինե վար
թը սիւալե) ։ վե չինդքի չիսուսուն հագգընտե ագինդ
օլտուգունտե (պու խաուսուտե նաղար գըշ սեքսեն ալ
ալուա ՝ գուրուչա նե օլսա կերթը ։ պու քեչամ թեքմիդ
ըսմալըչերին նետի ինչ՝ ևրուսաղեմին խարատ
քիլե մախլուա (խաուսեալ) շերտալ վերտիչեր խոտե ։
աղգընե ալուա տատատգինտե իչմեր խոթեմդ քի՝
Հեբտիւկ եղիչեր վե աղըը հագիւնչենմէսին ։ անկ քի
քինաւոր խեղտը իչուն պիւ ըսիա չեբեր խոի ։
ձե տեսար հասաս անի խաչըն իւզերինդ կեռնուա՝ եկար
քինի վե այագնելունդ հնգետը իւչ մըխալատգելունտ ։
ամրն հագգընտե՝ եկեղեցիի վե այագնելունի տեհտիւեք

տէյու՝ քրիստոսի եաղբայն Թէքմիլ օլտու (Եփ. Դ. 11 - 13) : Հեզա խաչը գալտըրտաք Թէփէ իւզերինէ տիք տիքլէրինտէ , նէյէ քի մովսես չէօլտե միրինչ ծըլտը նը սըրըդ իւզերինէ գօյուպ եիւքսէք եէրտե տուրտուտու , անըն կիպի՝ իպն ինսանէ եիւքսէլմէք պօրճ տըր տէյու՝ մուգատտեմ յիսուսուն քենտի հագդընտե աեօյլէտիկի քելամ խիթամ պուլտու (Յով. 3 . 14) : (պու խուսուստե նազար էլլէ տեօրտիւնճիւ տեհրին իկիրմի պիր միաւինէ (: Վե նէյէ քի շէրի միւճիւ պինճէ զաալիթ պիր քիմսէյի գաթլ էթտիկինտե , ա լէմէ լապդէթ օլսուն տէյու՝ անըն ԹագսիրաԹընը եա զուպ իւզերինէ գօր , հա՛ քեզա՝ յիսուսու նէ սեպեպ իլէ խաչա ջըգարտըդլերինի ձիւմլէյէ պէյան էթմէքը իւ ջիւն , պիղատոս պիր ԹահԹա իւզերինէ իպրանի՝ լա տին (դաղմատերէն) վէ եիւնանի լեսանը իլէ պու տըր եահուտիլերին փատիշահը նազարէթլի յիսուս տէյու գաղմաշ օլմադ իլէ , անի տահի խաչըն եօգարը դարա ֆընչ մգնիսատըլեր : Ֆիամմա չիւնքի օ մահալ չէհիրէ գարիպ իտի , եահուտիլէր անի օգուստոզլերինտե , ճպետի խոշլանմազլըդ՛ քի՝ քենտի փատիշահլերինի խաչ ջա ջըգարմըշ օլմասընլեր : օ եէհիտէն աերհալ վարուպ պիղատոսա ատրլեր քի , եահուտիլերին փատիշահը տէյու եազմա : վէրմա քենտի տետի էվ պէն եահու տիլերին փատիշահըմըմ : Վագաա պու պատտե ջօգ րնդ չա էթտիկեր քի օ դահԹայը տեկինչինի , լաքին տե կինմ իւզ՝ նե քի եազտըմ իսե եազտըմ տեյերեք ընտ տի չեվապ ետեր : ՍեւԹլու իտի պիղատոսա քի մուգատեմ պու միսիլլե չեվապ էթմիշ օլսա իտի : Ֆիլհագիգաթ՝ եահուտիլերն խոշ քէլի կեօրիւնմէք միւ լահազտը իլէ՝ դաստուրլուգ էտիւպ՝ յիսուսու եօլտիւրմէկ մէկե սիչիլ եաստը , անդագ պու տե ֆա օ միւսահա

տը ըստ անձ ։ քի ինսանէրի թուհանի եսիրլիք կիւնահ-
տին խելաս եթմէք իչուն՝ յիսուսուն պիլ ըիզա խաչա
ջըգուղուն ձիւմլէյէ մոլայեան ալսուն ։ մատամ քի յիսուս
լուղլթինին մանասը գուրթարըձը տումէք տիր ։
Ֆեհմ էլլե պուրատե եահուտիներին նէֆեանիյէթի-
նի ։ զիրա յիսուսու խաչա չըգարուպ մերամներինի իչ
րա եթտիքտեն մատե ՝ անե զիյատե զիու ալսուն տէղ-
ու՝ գաթլե վաձիպ ևրի հարամի կէմիրիւպ՝ ուրինի
ատաղ դարափընտե ՝ վէ ծ պուրինի սօղ դարափընտե խաչ
ձա չըգարըրլըեր ։ Վադատա՝ մէզպուրլեր քէնտի ֆէնատ
պիւլիւմլերի իւզրե պու իչի զէձրէն եթտիրլեր ։ ան-
ձագ անըն հագգընտե՝ ուի նամուսլերէ մահտուպ ալ-
սու (ընդ անօրէնս համարեայս) տէյու քրիստոսի
եազըլսըն քալիամ պուրսու (Եսայ ։ 53 ։ 12) ։
Պալատե մէզքէրը տեօրթ հատաս քի յիսուսու խաչ
չըն իւզերինե մըհլաստըրեր ՝ անըն եսվապլերինի տեօրթ
գրսըմ իւզրե գուրա (ոլնձակ) իլե փայլաշտըգուն
ատկրա ՝ տօլատմատը (պատմեաձան) ծ քի եօգարտեն
աշաղը յա տեկինի պիւթիւն եօրմէ՝ վէ տիքիշսիզ խոխ ։
անի եըրթմայուպ քիմե չըգսը խսե ծ ալսըն տէյու՝ ան
նըն իւզերինե տասխե գուրա պըրագտըգեր ։ Գէլի մէղ-
պուրլեր պու խչի եթտիքեր քի մապէյնէրինտե նէզա
հատը ալմասըն ՝ անձագ պու պատե տասխե յիսուսուն
հագգընտե՝ պէնիմ եսվապլերիմի մապէյնէրինտե փույ
եթտիլեր ։ վէ տօլատմամըն իւզերինե գուրա պըրագ-
տըլեր տէյու գաւիթ փէյղամպէրին եէտի իչե քի-
թապտե տերձ օլան թէքմիլ ալտու (Սաղ ։ 21 ։ 12) ։
Ղապար էլլե պուրատե յիսուս էֆենտիմիզին ազիմ
մէքհամէթինե վէ սապրընե ։ զիրա նե իչլե տիքլերինի
պիլմէզլեր՝ ամի էլլե անլերին կիւնահլերինի տէյու՝ քէչ
ուչին խաչա չըգարմանըր իչուն փէտրուլլահ նիյազ
էտեր ։ Յիսուս պու պատե քէնտի գուտրէթի ա-
զիմեներինի զահիր եթտի խսետե ՝ մատամ քի խաչ

մինչեւ կիւշնիւ՝ ինքիգամ արգուսինտե օլմագ գուտ-
քեթիզլիք պէյանլի տիր ։ անե տիւշմանն օլան եահուդ
տիւլեր քի՝ անտեն կէչեր իտիլեր ։ հայլէք քի՝ տաշմ-
րը սեօքիւպ իւչ կիւնտե եաւիտաշագ իտին ։ էկեր իպ-
ուլլահ իսկեն՝ ին խաչտան ։ վէ խէլատ եմ ձենտինգ
տէյերնէք մէզհագ իւղրե քիւճը ետիւպ՝ պաշլէրինի սաղ
լար իտիլեր ։ փէղամ քահանայատպտիլեր՝ դպիրլէր՝ վէ
ինթիհաբլերը պիւ ինթիթիֆագ տէրլեր քի ՝ պաշգալե-
րինի խէլատ եթտի ՝ ձենտի խէլատընէն գատրը օլմադ
եօր ։ էկեր իսրայէլին վատիշահը իսկ ՝ ինսին չէմտի
խաչտեն քի ինանաձըմ ։ էկեր ալլահ ուամահ եթտի
իսէ ՝ գուրթարսըն ՝ էկեր անի իսթէր իսէ ։ զիրա իպ-
ուլահըմ տեսի ։ Պու հիսապ Հարաշիլեր տասիր՝ քի ա-
նըն իլե խաչտ ջուդմըշլեր իտի ՝ անե սիթէմ ետէրլեր
պահուստա սօղ դարաթըմտե օլան՝ տէկինմ մի քի մէսի
աչնսին ՝ խէլատ էյլէ պիզի՝ վէ սենի տէյու քիւճը եմ
տեր ։ Վէ լաքին սաղ դարաթըմտե օլան՝ յիսուստուն մահ
Ջուապլըղընէ՝ վէ տիւշմանլէրըդնէ տուա եթտիկդէն նահ
պարէն փիւշման օլուպ՝ վէ ըսինիկինի աղաղլայուպ տէր
րի ՝ գօրգմամըզըն սէն ուլուհտուն քի ՝ Ո՛ղուզեատէ
սէն ։ Հապ տը ը քի պիզ ֆէղլիմիզե կեօրե ձեչաստը
ձէբկիօրուպ։ Ամմա պու հիչ պիւ շերիր ֆէղրիմ իշեմէտի
ֆէհմ էյլէ պուրատուե քի Թաղուտ-սիրաթընը Թանըրուպ
Թօղրու գալպ իւղրե Թեօպէյե կէլէն՝ նէ տէրճե ա-
զիմ քնայէթի շայիսթե օլուր ։ զիրա մէզհապուր եղ գա-
տիմ ֆէղլե շերիւր իւղրե իզէն ՝ էմմիւնի ձեօքիւնէ-
լերի եգրար պիրլե փիւշմանի ձի օլտու ՝ անիտե հագ
դարաթընտէն ղուԹե տակիպ ձերիմ օլմադ էյլե ՝ յիսու-
սուն՝ մուհմ վէ իպնուլլահ օլտուղունի Թանըդուպ՝ եօ-
ղիմ էյե օլուրսուն ։

Փիլիպպոս՝ յիսուսասուն տիւշմանլերի անէ գիւղ օլսուն տէյու՝ մէզքիւր հարամիլերի անըն իլէ պէրապեր խա՛ չա ըզգարտըլըր ։ անձա՛ք յիսուս պու պապտէ քէնտի աշլահըղինի պէյան եթտի քի՝ ֆէհմ ետիւպ խալահ ը լուէր ։ զիրա նինձէ քի մահչէր կիւնիւնտե սալինլերի ադաղ դարափքնտե ։ վէ կիւնահքեարլերի սօղ դարափըն տե տուրտուրուպ՝ սալինլերի չէննեթէ ։ վէ կիւնահ քեարլերի չէհէննէմի իրսալ ետեձէք տիր ։ անըն նի շանէ սինի գողդոթա տաղինտե իհզար եթտի քի՝ այ լինլեր թեսկլսա քեսպ ետիւպ՝ շազ օլալեր ։ կիւնահ քեարլերը խէվի ետիւպ թեօպէյէ կէնլերը ։

Իպրէթ՛ա՛լ ։ զիրա նինձէ քի մէզքիւր հարամի թամ իլ թինգաթ իազրե թեօպէյէ կէնլիւպ յիսուսա ուամուտ եթ տինկինտե ։ մաղիրկեթ պուլտու ։ սէն տախի հէր նէ մըզտար կիւնահքեար իսէն գաթի ուամուտ օլմա ։ իլա լա քի թէվազիւ գալպ իազրե թեօպէ իսթիղֆար ե տերէք յիսուս էֆէնտիմիզին ինայէթինէ իհալէ էլլէ քէնտինի քի մաղիրկեթ շայիսթէ օլասըն ։

Ձաշար գըլ պուրատե սուրբ ՈՁԱՃԻՆԷն Հալինէ ։ ծ քի քէնտի վալիտէսինին գըլ գարնտաշը մարիամ ՝ վէ մարիամ մագդալէնացի իլէ խաչըն գարիպքնտե տուր դուր իտի ։ յօհաննէս տախի անըն իլէ ։ յիսուսաս ծ հալտե կեօրտիւկինտե Ձիեերի գավրուլուպ՝ հիւրէկէ գանէ պուլանըր ։ պու պապտե անըն նէ տէրթՁԷ ա ղիմ վէ չետիտ աղապ վէ զինձիթի իւզրե օլտուղինի քիմ գատըր օլապիլեր թապիր եթմէկէ ։ Յիսուս խա չըն իւզերինտե նէ կեօրե քի սիյասէթի չէքերը իտի ։ սուրբ ՈՁԱՃԻՆ տախի անլերի քէնտի գալպքնտե չէքդ տի ։ նինձէ քի (գըլըգ տեօրթ սիւալտե զինձը օլտուղ ունվալ իւզրե) ՝ սիմէօն Ձերուհի անէ պէյան եթմիշ քիտի ։ վէ յա անի կեօրէպ՝ յօհաննէս իչլէն՝ իչմէ եվ ջատըն ՝ յօհաննէս տախի իչմէ վալիտէն տէմէկ իլէ ։ յօհաննէս անի քէնտի եանընէ ալտա՝ եվլատ փայէթինդ

Digitized by Google

տե իզգեցե պիրլե տայիմա գուլլուգ ետեը խոի անե։ Պելի յիսուս քենտինին Թեքմիլ ինսան օլտուղունի մու գատտեմլերտե ջօգ տեֆա պեյան եԹմիշ խոի , պու տեֆա տախի պեյան եԹմեք իչիւն , ելի ելի լամասա բաքԹանի (ՀԱՅ ԽՄ ՀԱՅ ԽՄ ընդհ Թողեր զիս) տեյու խաշե սես խլե նիտա եԹտիկինտե , անտե օլանլերին պաղըլերի , անլեր քի իպրանիշե պիլմեգ խոխլեը , տեը լեր քի եղիայը իմտատե ջաղըրըը։

Պատե՛հու յիսուս պիլտե քի հեր շեյ Թեքմիլ տիր տեֆիամմա տուտուղուղումտե պանտա սիրքե իչերտիլեը տեյու՝ քենտի հագգընտե քիԹապտե եազըլան (Սպ. 68 , 23) տուհա Թեքմիլ օլմուշ տեկիլ իտի , ո՛չ եՀԹիլ տեն տեը քի տուտուգուսմ ։ Վե անտե գապ իլե սիրքե հաղըը օլմադ իլե հատատլերին պիրի՝ հեման սիրքե վե եօտ իլե ահունկերի Թօլտուրուպ՝ զաԹքին տեմեհտի տա խի չեվրեհինե գոյուպ՝ գամըշ իլե աղզընե վերտիքտե , անի իչտի խսետե , պագըլերի տեր քի՝ պըրտագըն պագուալըմ եղիա կելիր մի անի ինտիրմեկե ։

Օլ տեմ յիսուս հեր շեյ Թեքմիլ տիր տետիքտեն մատե , Թեքըրաք իւՀե սես խլե , ա՛Թա՝ ահինի եհտինե էյ մանեք ետերիմ ըուհիմի տեյու՝ նիտա ետերեք պաշընը աշատըյա մեյլ ետիւպ՝ պիլ ըիզա թուհինի Թեխլիմ եԹտիկի հալտե [1] , ինսանըն կիւնահը ատֆ օլտուե , ատնե քի ՀիւմԹե ինսանլերը ադամըն իդատաԹսըզլըղունե պե. տել պօրՀուե օլմուշ խոխլերը ։ պու պատտե նատաըե էյլե իւրե տեհրին իկերմի Թօգուզ սիւտունե ։

Ֆիլհագիգա նիՀե քի (տեօրտունՀիւ տեհրին ան Թօ

---

[1] Ես երեթայր պՀետ նորա բազ ՌուԹիւն ժողովրդեանն , և վա՛ նանց . որք կուժէին , և աշխարէին գնա ։ դարձաւ յի՛ն և ասէ ցնոսա . դատե՛րք երուսաղէմի՛ մի լայք ՚ի վերայ իմ ։ այլ լա՛ յե՛ք ՚ի վերայ անձանց և ՚ի վերայ որդւոց ձերոց ։ Ղուկ . 23 . 27 . մինչև 46 հմր ։ = Մաթ . 27 . 33 ։ = Մարկ . 15 . 22 ։ = Յով . 19 . 17 ։

Ի ՍՈՒՐԲ ԱՒԿԻՆ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՌԱՔԵԼՈՅ ԱՍՏՎԱԾԱԲԱՆԻ

Պէշիկթաշ տէրտ ծովուրատէ գաղտը գըլուխ՝ ալիքնէրը ուժգին չէին տիւնեատը աւետարանը վառ էտէրէք քրիստոնէութեան ճանապարհ հաւատքըն ալէմի մուսլման վէ սապիք օլմասը է պէշիկթաշ. տեղրատէ ֆէրզ օլուննուպ տիւնեանքն նիհայէթ ծովուրատէ հաւատքըն ալէմի մուսլման վէ սապիք օլմասը է

Ի ՍՈՒՐԲ ԱՒԿԻՆ ՍԻՒԼԷՄ ՊԱՏՐԱՍՏ

Ի ՍՈՒՐԲ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՌԱՔԵԼՈՅ ԱՍՏՎԱԾԱԲԱՆԻ

Լէտիկէ, ֆէլսաֆա մէկթէպլէրին դանիշմէնտլէրինէ սեօյլէմիշ ուէ ծովուրատա գաւթրիլմիշ մէկթէպլէրին դանիշմէնտլէրինէ սեօյլէմիշ ուէ ծովուրատա գաւթրիլմիշ

Լէտիկէ, ֆէլսաֆա մէկթէպլէրին դանիշմէնտլէրինէ սեօյլէմիշ ուէ ծովուրատա գաւթրիլմիշ մէկթէպլէրին դանիշմէնտլէրինէ սեօյլէմիշ ուէ ծովուրատա գաւթրիլմիշ

Լէտիկէ, ֆէլսաֆա մէկթէպլէրին դանիշմէնտլէրինէ սեօյլէմիշ ուէ ծովուրատա գաւթրիլմիշ մէկթէպլէրին դանիշմէնտլէրինէ սեօյլէմիշ ուէ ծովուրատա գաւթրիլմիշ

Digitized by Google

Սեաւ 92 ։

Յե գալ սաաթ գալտը խաչըն թազերնտե ։

Ճ. Վերջը սաաթ ։ գերա սաաթ իւշտե խաչա հըշ գուա թօգուզտու վէնտաթ եթուն ։ Ֆիամմա սաաթ քի աշըդա վարտը ։ անիտե կիւնէշ շամգընը քէնտի ։ նէ չէլա եթմէկ իչի՝ իւշ սաաթ չէմի տիւնեա գա ։ քանըզդ օղուա՝ սաաթ թօգուզտե քուհինի թէհլիմ եթմիկինտե ։ գուլուամաթ ընդ պիրդ եէնե այտընըզդ օղտու ։ Պուրատե խաչաա պուդտու՝ աւադ ուզքաթ կիւնէնէնէն Հագգընտե քիշապատե տերչ օլան սիչիր ։ նէչէ՞ք քի եազար ՝ օղտուն պիր կիւն ՝ ՛ք քի աչտահա պէյան տըր ՝ նէ կիւնտուզ օղա ՝ վէ նէ կէչէ ։ վէ ազշամ վագթինտե այտընըզդ օղտու [1] ։

Ֆիհհագ[illegible]ա՝ յիսուս քէնտի հագգընտե մեսիհ վէ ինչուզտահրըմ տեսիկի իչէուն՝ եահուտիլեր անի խաչտա ջըզաստըլեր ։ վէ լաքին անըն մեսիհ վէ խպռուտահ օղա տաուղն չիմէկէ աշեքեար օղտուն տէյտ՝ աւտահ մահա սաս կիւնէշինն շամգընը մէն եթմիտի քի՝ ինսանլեր ֆէհմ ետիւա՝ անե քիթիգաթ եթմէկ իչէ ինսայէթե վատըզ լաքեր ։ Իմոն յիսուսսուն վէնտաքընտե զուլուամաթ տեֆ օղտա այտընըզդ օղտաը ՝ անըն լուքֆու իչէ ինսանլեր ։ Ինչո՞ւ համար Աստուած Որդին Երկրի վրա ուղարկեց ։ Պատասխան գաթի նաղար՝ տաչարըն փէրտե (վարագոյր) քի սըբութիւն սրբութեանց տէնիզէն մահակլին եօնիւնտե ատաչը իտի ։ Հոգատուտան աշադըյէ տեկինն անիտե Երուքըտուա իչէ շագգ օղտուգտուն մեղ ։ ազիմ զեչգէչէ տահէ օղտուգ՝ քիւրմէյի զեմին ատ ՝ ազիմ զեչգէչէ տահէ օղտուգ ։ քի սրբութիւն սրբութեանց տէնիզէն մահակլին եօնիւնտե ատաչը իտի ։ Հոգատուտան աշադըյէ տեկինն անիտե Երուքըտուա իչէ շագգ օղտուգտուն մեղ ։ ազիմ զեչգէչէ տահէ օղտուգ՝ քիւրմէյի զեմին ատ ՝ ազիմ զեչգէչէ տահէ օղտուգ ։ Ֆիամմա՝ սաաթ գերա սաաթ իւշտե խաչա հըշ գուա թօգուզտու վէնտաթ եթուն ։ Ֆիամմա՝ սաաթ քի աշըդա վարտը ։ անիտե կիւնէշ շամգընը քէնտի ։ նէ չէլա եթմէկ իչի՝ իւշ սաաթ չէմի տիւնեա գա ։ քանըզդ օղուա՝ սաաթ թօգուզտե քուհինի թէհլիմ եթմիտի ։ ղուլուամաթ ընդ պիրդ եէնե այտընըզդ օղտու ։ Պուրատե խաչաա պուդտու՝ աւադ ուզքաթ կիւնէնէնէն Հագգընտե քիշապատե տերչ օլան սիչիր ։ նէչէ՞ք քի եազար ՝ օղտուն պիր կիւն ՝ ՛ք քի աչտահա պէյան տըր ՝ նէ կիւնտուզ օղա ՝ վէ նէ կէչէ ։ վէ ազշամ վագթինտե այտընըզդ օղտու [1] ։

Ֆիհհագ[illegible]ա՝ յիսուս քէնտի հագգընտե մեսիհ վէ ինչուզտահրըմ տեսիկի իչէուն՝ եահուտիլեր անի խաչտա ջըզաստըլեր ։ վէ լաքին անըն մեսիհ վէ խպռուտահ օղա տաուղն չիմէկէ աշեքեար օղտուն տէյտ՝ աւտահ մահա սաս կիւնէշինն շամգընը մէն եթմիտի քի՝ ինսանլեր ֆէհմ ետիւա՝ անե քիթիգաթ եթմէկ իչէ ինսայէթե վատըզ լաքեր ։ Իմոն յիսուսսուն վէնտաքընտե զուլուամաթ տեֆ օղտա այտընըզդ օղտաը ՝ անըն լուքֆու իչէ ինսանլեր ։ Ինչո՞ւ համար Աստուած Որդին Երկրի վրա ուղարկեց ։ Պատասխան գաթի նաղար՝ տաչարըն փէրտե (վարագոյր) քի սրբութիւն սրբութեանց տէնիզէն մահակլին եօնիւնտե ատաչը իտի ։ Հոգատուտան աշադըյէ տեկինն անիտե Երուքըտուա իչէ շագգ օղտուգտուն մեղ ։ ազիմ զեչգէչէ տահէ օղտուգ՝ քիւրմէյի զեմին ատ ՝ ազիմ զեչգէչէ տահէ օղտուգ ։

---

[1] Եղիցէ օր մի ։ և օրն այն յայտնի տեսցուն ։ այլ տես էջ՝ և այլ գիշեր ։ և ընդ երեկս եղիցի լոյս ։ Զաքար ։ 14 ։ 7 ։

ձէրինէ կեօրիւհմէկ իւրէ՝ անդր գլուխ ելլալմէ առաջ
ալիթ ետուրէրը ։

Փեհլիվ էյլէ , չիւնքի եսքի նամօս՝ հէնկի նամսուն թէսմի
վէ կեօլէկսի իտի (ինչէ քի տեօրտիւնճիւ տէհրին իր
քինէնի սիւալինտէ զիւքը օլտու) , ու էնձիլտէն յիտուսուն
վէճաճինտէ տուձատըն փերտեսի եըլտըզլտը քի ։ էմ
քի նամօսուն խիճամ պուլտուղի , վէ հէնկ նամսուն
ձիւմլէյէ աշխէներ օլուձաղի զահիր օլա ։

Քէզա յիտուս ճաղլազարդ էլինիւ ապիմ մէճիտ իլէ է
բուսաղէմէ էլելը իլէն՝ չէմաեթ քի ոլսաննա տէյու
նիտա ետեր իտի , փառաիսեցիլեր հասէտ ետիւպ՝ ազար
լա շակիրտլերինի քի սուս օլտուղլեր տէտիքլերինտէ ։
յիտուս չէվապ եթմիշ իտի քի , էկներ անլէր սուս օ
լտուրլեր իսէ , դաշլէր նիտա ետուրլեր (ինչէ քի սէզ
սէն իւչ սիւալտէ պէյան տըր) ։ պուրատաե խիճամ
պուլտու ։ քէնար : Վազտա յիտուսու խայշա ջըզար
ապզէլերինտէ , իւնսանլէր ոլսաննա տէյէրէզ ասի մէճիտ
եթմէտիլեր իսէտե , ըտուհի օլմայան մախտուդլեր՝ պա
ճմրի խուտա հարէքէթէ կէլինպ անդր իպնուլլահ օղ
աուղինէ շահատէթ պէրլէ՝ մէճիտ եթտիլեր անի ։

Ա՛ախտուգլերին պու միսիլլու հարաքէթէի դաւակաթ
ըտզրե զուհրաթտ զանդ օլունմասդր տէյու , էօղիւլլեր
տաչի տիրիլիւպ քնտանլերե խաապէր վէրտիլեր ։ պու
խուսուսատե տէհկիկ քի հաւլիպդ էօղիւլեր շահատէթ եթ
տիլեր , իլլա ալիմլեր տաթի մէզքէթու ելամէթլերի կեօ
քիւպ թարիխ քիթապլերինե եազտըլեր ։ Նինչէ քի ա
թինաը ալիմ ֆիլոսոֆօս վէ միւնէձձիմ դիոնէսիոս նամ
քէմէնդ՝ ու վագըթլերտե մասլահաթը ակպէպինե ա
թինատան արեգ նամ մէմլէքէթե կիճմիշ օլմադ իլէ
(քի շամա գարիպ պիր մահալ տըր) , յիտուսուն վէ
քիւնատան արեգ նամ մէմլէքէթե կիճմիշ օլմադ իլէ

Digitized by Google

Հէյպէթտե գալուպ՝ ևա տիւնևա ևըզըլքեօր , ևախօտ պապիաթը ևարատան իւքէնչէ չէքէևօր տէյու՝ թա- րիխ քիթապընէ ևազար : Օ՛ էչէլտէն պատիւ զէման պօղոս առաքեալ աթինայէ վարդապ աւետարանը վազ եփեսիկինտե , քենտի ինանտըգտէն մատե (Գործ . 17 . 34) , ախէրինէ տախ վէզ ետեր իտի յիսուսուն խպ- ուլար օլտուղինի , նիչէ քի պէյան տըր անըն նագլնէք թինկն քիթապընտե :

Վէ չիւնքի ՛ կիւն ուղըաթ խտի , խաչէք ջըգանըերին գալչալերինի գըրտուպ գալտըրալեր տէյու՝ ևահուտի- լեր պիղատոսա բիչա կտերլեր քի՝ շաբաթա տէկինէ թէնելերի խաչըն խզելերինտե գալմասըն , վէ ասքեր կէ- լեպ հարամիլերին գալչալերինի գըրտըգելերինտե ան- լեր եօլտիւլեր , վէ անլերի խաչտան ինտիրիւպ գալ- տըրտըլեր . լաքին յիսուս վէ ֆաթ եմմիչ օլտու ղինտէն անէ թօգունմատըլեր խսետե , ասքերին պիրի մըզ- ըատ իւէ անըն պէօյրիւնիւ Եարալատղին Հալտե , տե- ըագիպ գան վէ ատա չըգար : Գուրտտե թէքմիլ օլտու՝ անըն քէմի կին խուրտալենմէսին տէյու տեըմ օլան սի- Չիլ [1] : Ֆէզա նագլար կտերլեր անէ , անի քի ևարալա- տըլերը տէյու ևազըլան տախի խՀրա օլտու [2] :

Չէյնսուսուն պէօյրիւնտեն գան վէ ատա չըգմասը , անըն թէքմիլ ալլահ , թէքմիլ ինսան օլտուղինէ նիչան խտի . մատամ քի ալլահ Հըղղի իւէ պի մէչիթ օլուպ՝ թէն իւէ ֆօլտիւ . վէ տախէ գան ատըըմ պատարագըն , ատ՝ մկրտութիւնուն խորհուրդու պէյան քնտե անկլացը [3] : Ն՛իւզ պաշը քի ասքերի իւէ յիսուսուս պէգլերը խտի .

---

1 Եւ զոսկր մի՛ բեկանիցէք ՛ի նմանէ . Ելից . 12 . 46 .

2. Հայեսցին ՛ի նա՝ յոր խոցեցինն . Զաք . 12 . 10 .

3 Յարուցի ՛ի ոչխանէլեաց՝ ես մարմնով վասն իմ խաչեալ . մե- ռեալ բնութեամբ մեռանի՝ ես անմահ խոստովանի . կրկնավոտե կողին աղբերըք՝ ևկղէցի իւր հաստատի . ջրովն մաքրի զա- ծէնն քմկե՝ զորդի քնէ Հօր վառաւորէ . Շար . Ծ :

մեզ քիւր միաձիւզաթէրի կեօրտիւքտէ , ան՚ըն իպն՚ ուլլահ օլտուղունի թաղրիր ետերէք սէհէտ ետեր ալ լահը : Ակեմաեթտեն տախի պաղըլերի՝ անլեր քի քեօ թիւ ֆիքիր իւզրե օլմայուպ՝ սեյիրե կելմիշ իտիլեր , կեօյիւալերինի տեօվլերէք հիւզն պիրլե տեօնիւպ կի տերլեր : Փեզա յիսուսուն Ձիւմլե Թանըշլերի՝ վե ջոգ նիմալանլեր՝ ան՚ըն արտընըդա գալիլեատէն կելմիշ օլուպ՝ ուզագտեն պագարպագ եաս ու մաթեմ իւզրե օլուր իտիլեր : Վուրատե Թեքմիլ օլտու , սէնին հայաթին կեօղլունիւն էօնիւնտե ատը լը օլտուն տէյու՝ մովսէին եէտի իլե քիթապտե տերձ օլան սինհիլ[1] : Վագահա յիս ատա քի էպէտ իլ էպէտ հայաթ , վէ Ձիւմլեյէ հայաթ ըլլըձին տիր , ինսանըդ կիւնահտէն խելասա էտիւպ ասիւմանի հայաթե վասըլ եթմեդ իչիւն՝ քաչըն իւա պերինտե Թէն իլե մըխալնուպ ատը լտը :

՚Նագաթ գըլ պուրատե արիմաթեմլի յովհեի նամ քիւ մեհանէնին ֆազիլեթինե , օ՛ տի բլիձալտէն՝ սաւին՝ խեյ իրխահ (քարնեգրջ՚) մըղեքիւմ ի իլահիյեե միւնաՀաղիր՝ վե յիսուսա շակիրտ օլմադ իլե , անըն տիւշմանլերինին մեշիեթինե էպէտի բիզա օլմազ իտի , վե օ անե տէկին Ձասիւտլերտէն խէյլ եթմեկ իլե՝ յիսուսա շակիրտ օլտուղունի իհկար եթմետի խաետ , անըն վեֆաթընտէն սոնկրա քիմսեէտէն իհթիրազ եթ մեկերեք՝ ղայեթ Ձէսարեթ այիրե պիղատոսա վարուպ՝ յիսուսուն Թէնինի տիլեր .քի ալուպ տեղին էտե : Վե պիղատոս օ գաւտար Թեզ մի հօլտիւ տէյու Թաւաձձուպ եթմեկ իլե՝ եիւզ պաշըդը Ջաղըրուպ Թաստիք եթ տիքտե , յովհեի պաղըշար անի : Օ՛ վագըդ նիկո ղեմոս տախի՝ օ՛ քի մուգ ատտեմ կէՀէ յիսուսուն եաղ նըն կելմիշ իտի (նէՀէ քի էլլի ռէշ սիւրմե դիլեր օլ տու) , եիւզ պաթմանն մըգտարի ասիլ՚էնտ՝ վե միւրը (Հալուե) կեթիրիր (պիր պաթմանը Թօգտան ատը

1 Ըս եղիցին կեանք քո կախեալ առաջի աչաց քոց։ Բռ։ 20։ 28։ 66։

նացի, վէ ց պիր մարիամ գապրին գարշըմընտե պիր ա-
պահար հազըր եթովիները խոչտե ։ մարիամ մագդալե-
պազէնքի տեղհալ կիտէպ թաքըը գօգուլու եաղ վէ
կեօրս իւլեը ։ Մէզքիւրեղը անի Թէդբար եաղլայուպ
կիտէ ։ վէ ծ
եարարլար ։ Վէ լաքին չիւնքի վագըթ կէչ խոխ ։ վէ
ւէ տարխի պիւթէվի դայշուան օյմա պիւլիւբ պէզ մա-
զարքպինտե յուխարիկին պահչէսի օլուպ՝ ան-
նան ձէտիտ պիր մէզար գազտըրմըշ իտի քէնտի ի
չիւն ՝ ըի տահա անդ քիմսէ գօնմուշ տեկիլ իտի ՝ յի՞
սուսաւն Թէդինի ծ մէզարա տեղին կտիւ՝ պիր պիւլ-
իւբ դայշ ելե (կեափարիչ վէմ) գապրին գ ատիուսուս-
նու գ տիպար ։ ըի ծ դայշ չիմտի ՚՚ը վրկիչ վանըզնտա տը ը
Տինրիզը ըի՝ դուստ փատիշահը եզեկիանըն մէզքիւթա-
ՀԸ սօվնաա նամ քիմսէնե՝ ծ մահալտե քէնտինէ մէզար
գազտըրտը ։ պու խուսուստ եասայ վրդյամզեր անդ
իմամ կտէրեը՝ սիՀիլ կԹտի անդը պէրրի եասան չեօլ
տի կօլեՀէկինի (Եսայ ։ 22 ։ 15) ։ մէղքիւը սօվնաա՝
եասայինէն պէյան կԹտիկի իւզրե պաղտատ չեօլնէնտե
կօլիւպ՝ պատէհու ծ մահալի յուխէրի տաթըն ալտը ։
Դէզա գեոլեզմանըը գափուսուսնա գօնուլան դաշ իչիւն
տինրիզը ըի՝ (իւչիւնՀիւ տէհրին իչէրմի իչէն սիւռալինը
ուէ զինըը օլտուղը մէնվալ իւզրե (յակօբ նահապետ
էսաւանա կիտեը իչէն՝ հէքմէԹիւ ըուհա ըի կեօրտիւ՝
ուլանտըղինտե եաղլայուպ նիշան կԹտիկի դաշ տըը
։) վագըթ մարիամ մագդալենացի՝ վէ սայիը ֆազիլ-
լեԹիւ նիսպէտլերը գ ըեզմանըը գուրտլինտե օլմաղ իչէ ՝
յիսուսուն Թէդինի ներկտե վէ նասըլ տեղին օլտուղինը
կեօրս իւլեը ։ Մէզքիւրեղը անի Թէդբար եաղլայուպ
պահարլամագ արզուսինտե օլտուգլերինէ պէնայէն ։
պազգլեքի տեղհալ կիտէպ թաքըը գօգուլու եաղ վէ
նացի, վէ ծ պիր մարիամ գապրին գարշըմընտե պիր ա-

ե Ոչ դրե զայսցանէ գօհան ծուծորեցի ՚ի մէհնուե մատ ։ 27 ։ 56։

տաճա օծուրմաղ ելե վագըթ կեձիկեր ։ ծ եձիլուեն էթելիզա ետենի ։ ծ ապշամ թետարիք ետեմչիւ ։ շա, քաթ.կեչոխքաեն անկրա թետարիք եթոխլեը ։ քի կիւ րակի կիւնքե կելուպ պահարեյալեը [1] ։

Սիւալ 93 ։

Յիսուսան տիւշմանլերի պատուհ գիքը օլան միւձիւզաթլէրի կեօրիւպ թեօպլեյե կելելլէը մի ։

ծ. Կելմետիլեր ։ պախուսուա ղայեթ չոխլար վե միւ, հննիտ օլմալերի իլե տահա գիյատե դինա պուլտուղեր ։ Ջիքա երթեսի կիւնիւ քահանայապետլէրը՝ վե ժարի, սեյիլեր պէղատուա բիձա ետիւպ ասքեր ալտըլեր քի իւչ կիւն գիրեզմանը պէքլեսինլեր ։ քի օլմայա չակիրտ, լերի անքն թէնինի կչձե չալուպ՝ գըյամե ալտը տէյ, լեր ։ մատամ քի յիսուս չօղ ուչձա սեօյլեմիշ իւտի խայ, չա ջըգուպ իւչլենձիւ կիւնտե գըյամե ալաձաղնի ։ Պունտան գաթի նազար՝ քիմսե հիյլե եթմեսքեն տէյ, ու՝ գերեզմանքեն գաւիուսունու տոխի անքեր իլե պէ, բապեր ղայե՛ տիգաթ իւղրե միւհիւրերլեր [2] ։

Ալե չիւնքի մարքամ մադդալենացի յիսուսուն թէնինի պահարլամագ արպուսինտե խոտ ։ գերեզմանը պէքլե, մէկ ատքեր թայնի օլտուղունի իշիտինձէ ։ շուքաթ ագ, չամըը կիւնէչ պաթուղնտե ։ ծ պիր մարքամ իլե պէ,

---

1 Եւ ահա վարագոյր տաճարին ցեղաւ յերկուս՝ ի վերուստ մինչ, չև ի վայր ։ երկիր շարժեցաւ ։ և վէմք պատառեցան ։ և գերեզմանք բացան ։ և բազում մարմինք ննջեցելոց սրբոց յարեան ։ Մտթ ։ 27 ։ 51 ։ մինչև 61 համար ։ = Մրկ ։ 15 ։ 38 ։ = Ղկս ։ 23 ։ 44 ։ = Յհ ։ 19 ։ 31 ։

2 Եւ ի վաղիւ անդր՝ որ է յետ ուրբաթին ։ ժողովեցան քա, հանայապետքն և փարիսեցիք առ պիղատոս ։ և ասեն ։ տէր ։ յիշեցաք զի մոլորեցուցիչն այն ասէր ։ մինչ կենդանին էր ։ թէ յետ երից աւուրց յառնեմ ։ Մտթ ։ 27 ։ 62 ։ մինչև 66 համ։

Digitized by Google

թաւիզը գերեզմանիդ կեռասիկ կեղիր , քու երկիցդ կիսաց պահարանաղ կեղտիկներուն , նե վէչՀ իւր իջերի կիսը մէջ միւմբին խսե անի ՔերԹիլոյ ետե ։ Վաքառաս պիջ Ձիլերին հալինկ նազարէն՝ մատամ քու ջօգուտդ վի ղրաց եւ ուիգաթ իւզրե պիդերը խոխեր ։ Ֆէրուայի մասլուտ հաթիկն կիւչ օլուուղի մալիւմ իտի ։ լաւքն պուս Ձիւմէկ իւե խեվի եՇմիչներէդ՝ չաւաթաթ կեչտիրիտեն սանկրա յոտ կաքաուն վալիտեսի մարիամ՝ վի սողոմոմ իւե կիտիւաղ իզ-ՔիԹիա ետեն պահարքերի հայդը ետերքեր ։

Ֆիլամմա եարչ կեՁեչտեն սանկրա յիսուս եչ ֆենահիմիզքեն գըլամի ալմասը իւե՝ իչերի կիրակիկ եղեւտի կիւՁինեք գալմամըչ իտի ։ զիրա ծ վազերը ազիմ գերգերեն օլուուգ սեն մատ ։ մէյալիչ գար կիտի ազիյազ լիպասա իւե չիրչ չեք միսալի կեօրիւնեներէդ՝ գերեզմանքն գաւիուսունտեք քի գաշը պիր դարաՁա էուվալլայուս՝ անքն իւզերին տե օՇուրուը ։ պեչՁիլեր պուս միսիլիս հէյաթիչիս եչալմիՔի կեօրտիւքերինտե ։ ծ տերեՁչ միւզաթարկա ալարագ խեվիչ ետերքեր ։ Քի՛ գի հօլիւմ հիյեթինեք միտրէ օլուրքեդ ։ Աեզպուրքեր նեչե օզրատըգներինք ապիմիչներէդ գե նուիրէներին չուչըրուս՝ գոյ ագրէ գայեք փերուշան հալ իւզրե իքչեն ։ կիրակի կիւնիս երկչ կիւնեչ Ձօզմազուն ադտեմ եալընըչ մարիամ մագդա ղենատի գերեզմանաս կելիւս՝ մեզքիւ գասքեն օշ-տուուղինի կեօրտիքտե ։ յիսուսուն Շէնիկի անտեն գաւ-ատըմըզ շտար զանն ետերեք՝ ազիմ գատաւիՁի իւզրե ատերհալ վարուպ սկեաթոսա մէ օ՛հանեկտ խաւերը մէ ըրիր ։ գիրա գեղչամաս ալտընէնի սիրմեզ իտի ։ Օ, տեմ պուրդ գեղչամէ ղայեք Քաաչիւս սկիրեզ անի-տեղ գաւիգուպ կիտերքեր գերեզմանաս ։ լաւքնի ֆհանեքտ տեղ գաւիգուպ կիտերքեր գերեզմանաս ։ լաւքնի ֆհանեքտ

Digitized by Google

մէջ ոչ աշխատաքին մէնտիլ (վարշամակ) կեօրիւը քի քէչ
ֆին իւէ պէրաւպէր օղմայուք, այրըչա պիր դաստաֆուտա
տիւբրիւլիւ տուրուեօր, օ վագտի յօհանիդ տախ
իչերի կիրիւպ պաչտողինտե, իւնանտը քի քալընմըշ շ
տըր. [1] պաղըլըրի տեր քի գըշայմ ալտը տէյու լինան
ուղ, գիրա տահա պիրինճի իտիւրը անձն գըշայմ ա
ձաղինի, մէ տեօնիւպ կեուերըր օ պիր աստաքհալըճ
բին եանընճ, մագտաղենացի տախի անկեր իւէ կիտե
պուելատ գեղեցկատան այրըլտըգընինտե, հեմպա օ
պիր նեխմանդեր, անկեր քի ուրդուի ագշամը եգիմ
եմուն պահարլերի հագտը եվամիշ իտիւրը կելերլեր գ
ըեզմանատա, մէ գալուդյու աշըգ պուլադ իւէ իչերի կիր
տիւեք իսէտե, յիտուտան ֆէնդինի անտե պուլաչալու
ճատաձիւպ էտերեք հեյդեի իւգրե իքին, ինտան շեք
լինտե իքի մէլայիք նուրանի լեպաս իւէ անիտե եգիմ
շեք-անդերե, մէգպուրլեր գայէ քեւիի էտերեք եգիմ
աղագտագընինտե, տերլեր քի նիչիհեն տիրիլի եօլու
լեգտան արաբաճնագ, պուճատա եօգ տըր, գերեա գըշայմ
աւտը, գիքդի էտին, նիչէհ քի գաղինատա իքին սիդե
տեօյէ տի, քաչա չագուպ իւ չիւնչէ կիւեղտե գըշայմ
ալաչաղինդե, մէ անկեր պու խուտաւտե մոտգտտուկ
չիտուտան տեօյետիկինի գիւեր էտերեք, հեմպա վա
քուտ տուտաքտալերե, մէ անկե իւէ գանդերին չիմէ
սինչ նագ էտերեր: Մեզգիւրլեր քի գերեզմանտան
այրըտուպ կելմտիլեր, օ վագտի մարքամ մագտաղենա
ցի անկերտեն քատպերտիդ թեգտուր կելեր գերեզման
մէջ տիշատըճընտե ուտուրուպ աղլաթ իքեն եւիւ ոչ գ
թեզմանատա պագտաղինտե, պերաղ լեպատա կիչինմիշ իքի
ձաղինի, մէ տեօնիւպ կեուերըր օ պիր աստաքհալըճ
ուղ, գիրա տահա պիրինճի իտիւրը անձն գըշայմ ա
տը. [2] պաղըլըրի տեր քի գըշայմ ալտը տէյու լինան
իչերի կիրիւպ պաչտողինտե, իւնանտը քի քալընմըշ շ
տեւ իրէ պէրաւպէր օղմայուք, այրըչա պիր դաստաֆուտա
մէ պ աշխատաքին մէնտիլ (վարշամակ) կեօրիւը քի քէչ

---

1. Ձեզ գրե նէրտե լսեգըտնայդին, ի նէրգատական ձեռն ոչ ի համբարձումն քրի :

Թօղար ինքն (ընդ արևմտեան) վէմ պաշտօն նիսաձանը
կղեմէսեայ յակօբեան վանքեսի՝ վէմ սողոմէի՝ կիւնդ
առաքեալներէն նազար հատը իսի , օ վարդան մարիամ
ընտիկ քրիստիներն : Մեղսուրբ քրի պու Հէվասլերն
առաքեալներէն յիսուսու կեօրտիւկիւնիւ , վէ անոն սեօյ
ուր Հինգշաբթէն անլերն գարնուան իսմի ինչ ատար :
Նոյն օրուան իւղրէ մարիամ վարուպ նազար հատը ա-
պան վէրսին , քէ անլեր տասին Թէսեղլա օրսունչեր :
մեր վերջին , քէ անլեր տասին Թէսեղլա օրսունչեր :
Թէսեղլա օրսունչեր : Մեղսուրբ քրի պու Հէվասլերն
ընտիկ քրիստիներն : Մեղսուրբ քրի պու Հէվասլերն
առաքեալներէն նազար հատը իսի , օ վարդան մարիամ
կղեմէսեայ յակօբեան վանքեսի՝ վէմ սողոմէի՝ կիւնդ
Թօղար ինքն (ընդ արևմտեան) վէմ պաշտօն նիսաձանը

Digitized by Google

բահատ վէ լաֆաձանլըգ (շաղփաղվուԹիւն) զանն
նագ եԹոլները իսկտ՝ անէրին սեռլէտիէրլրին Թուը
պէնի կեօրսիւնէրը անտէ ։ Էմր օլտուղը Թէզրէ վարուպ
նիմ գարքնատաշէրիմէ սեռլէրին՝ քի գալիլեայէ կիտիւպ
գա լիսուս տակի տէր քի կէչի եԹմէկին ։ կիտին պէ
գըլարները անէ ։ Վէ նիձէ քի մէլայիք սեռլէտի ։ քէ
տէտիկնտէ ՝ անիտէ քաթխնայինէ տիւշերիք սէձտէ
սուս անէրէ կեօրնիւնիւպ սաղ օլուն ։ հանկի շաղ օլուն
տէրները ՝ գալալերի միւսԹերինՀ օլսուն տէյու՝ եօլտա յի
քէրհսինի տակի եօլտա պէրի պէրի իլէ եակօտ տակէ
կիտէրլրը ։ Թա՛ քի կեօջտիւրլերի էլտաՀինի միւշա
լէ՝ ինըտար էտեր միսիրլէս ։ տէրնէձէ ղայէԹ ատէկ
կիտէրլրը ՝ Թա՛ քի կեօջտիւրլերի էլտաՀինի միւշա
շաղ օլտուլըր ՝ լաքին մէլայիքտէն խէվլի եԹմէկերի խ
Ֆիլհագիգա պու՝ ձէվապը Հշտիւպ հատտէն պիրուն
բոտա՝ քի սիզտէն ագտէմ կիտեր գալխայ ։ անտէ
կեօրնիւսիւնիւշ անի ՝ նիձէ քի սիզէ սեռլէտի ։
տուլըր ։ կիտին սեռլէրին անըն շակիրտլերինէ վէ պետ
աը ՝ պուրատէ տէկիլ տիր ՝ իլՀէ եէլի ՝ քի անի գո
չէդ ան նագտարԹլի լիսուստա իսԹերսինիզ ՝ գըտամէ ալ
քուպ՝ քի սիզտէն ագտէմ կիտեր գալխայ ։ անտէ
կեօրնիւսիւնիւշ անի ՝ նիձէ քի սիզէ սեռլէտի ։
Ֆիլհագիգա պու՝ ձէվապը Հշտիւպ հատտէն պիրուն
շաղ օլտուլըր ՝ լաքին մէլայիքտէն խէվլի եԹմէկերի խ
լէ՝ ինըտար էտեր միսիրլէս ։ տէրնէձէ ղայէԹ ատէկ
կիտէրլրը ՝ Թա՛ քի կեօջտիւրլերի էլտաՀինի միւշա
քէրհսինի տակի եօլտա պէրի պէրի իլէ եակօտ տակէ
րլինէ սեռլէմէղլէր ։ Վէ չինըլի ղայէԹ քէվլի իւդրուհ իլ
տիլըր ՝ գալալերի միւսԹերինՀ օլսուն տէյու՝ եօլտա յի
սուս անէրէ կեօրնիւնիւպ սաղ օլուն ։ հանկի շաղ օլուն
տէտիկնտէ ՝ անիտէ քաթխնայինէ տիւշերիք սէձտէ
գըլարները անէ ։ Վէ նիձէ քի մէլայիք սեռլէտի ՝ քէ
գա լիսուս տակի տէր քի կէչի եԹմէկին ։ կիտին պէ
նիմ գարքնատաշէրիմէ սեռլէրին՝ քի գալիլեայէ կիտիւպ
պէնի կեօրնիւնիւպ սաղ օլուն ։ Էմր օլտուղը Թէզրէ վարուպ
նագ եԹոլները իսկտ՝ անէրին սեռլէտիէրլրին Թուը

Digitized by Google

տուղին ուրեան եթող անկերծ զի իրիկամերինք խե-
պիրկ ծովալ՝ մէջտինէ տուխուր եթէմիկ ֆարզ օշ-
թապտե տերչ ալտուղին իւրբե ՝ քէնտինին սիյասէթի
րինի ստրատ իկ նագլ ետելիր ։ Օլ տեմ յիսուս՝ զի-
գէյատ ալտը տէյտ նիսլանկերին խատգե վերտիկե-
լեր յիսուս գուտրեթի ազիմկերինի , իսրայէլ միւ-
ղեթինի ։ խելուս ետուչէք տիր տեյտ ուամուտ եթող-
եարին , իշչ կիւնտէն պերու քահանայապետերին անդ
խաչ չզգարուպ եօլտիւրտիքերինի ։ պախուտուս
գէյատ ալտը տէյտ նիսլանկերին խատգե վերտիկե-
րինի ստրատ իկ նագլ ետելիր ։ Օլ տեմ յիսուս՝ զի-
թապտե տերչ ալտուղին իւրբե ՝ քէնտինին սիյասէթի
տուղինի ուրեան եթող անկերծ զի իրիկամերինք խե-
պիրկ ծովալ՝ մէջտինէ տուխուր եթէմիկ ֆարզ օշ-

1 Ուրիշ գրե իգնատիու վարդապետն ի մեկնութ. գալ. 24. 4։
=Ե բառերէ վերջացն չունն անուանելի ի մեկնութ. մարկ. 16. 4։

լաւ վերաձայնելը ։ Պու միսիլլիս սեռհոգեի հատիկը քեռակի եագուլաշտրգլերինտե ։ յիսուս քեռակի կիրակէ իսկ թեմիլիւք ուզագ մայտալի կիտեգհեկինի պէհանե եղած իսէտե ։ վագելի կէգատիր պիզատե գալ տեյու իւզամ եղեմկերի իւէ ։ քեռակի կիրուպ անլեր իւէ դաամա աշեուրուր ։ ալէ եքմեք ալուպ օրհնել ետերեք ջեռուպ անլերե վերտինկինտե ։ թանըտըլեր անի ։ լաքին յիսուս անիտե կեօրիւնմեզ ալտու ։ Պու պապտե մեզպուլելը ։ տերեգհե չազ ու մեսբուր օլուելը ։ թա՛ քի դաամ եղեմկտեն անիտե գալգուպ ազեկե երուսաղեմ հեղելեր քի առաքեալլերե միւժտե վերելեր ։ Ալ լաքին ջիանքի գալնեայա վարուպ յիսուս անտե կեօրելեր տեյու եմը օլունտու ։ զանն օլունուբ քի ։ վագելի ա առաքեալլեր վե ասիիղերի գէյթունա տաղինին գարիպլի գալիլեա տենիլելն մահլուտե ։ պիր եվրե չեմ օլմուշ խոելեր ։ Ա՛ ենչիտեն մեզքիւբ կղեումպա ։ վե անլեր քեզինկի գալնեայե վարուպ առաքեալլերե նագլ եր տելելեր յիսուսուն գեյտմե ալտղինի ։ վե սիմոնա կեեղրիհնտուկինի ։ զնտա ։ կելեն անե տանքի կեօրիւնտիւ տեյու իլիմիզ խոելեր ։

Ա՛եզպուլելը պու միսիլլիս Ճէվապ իտարե բերեն ։ ա՛նիտե յիսուս տանքի կելուպ անլերինն մապէդհինտե տուրար ։ վե անլամ (խաղաղութիւն) սկրիւպ պէն իմ, խոչիե եեթմինն տետի խսէտե ։ շիւնգի գաւու գալնա լը ենթ ։ բուհ տեր կեօրիւնեչե տեյու ղալեթ գործալելեր ։ Վե յիսուս նիչիոն միւջթահիտկե օտարած թեզեբքիւր զուհուր էտեր գալպինիպտե ։ կեօրիւն եվլերիմի վե ալ ալէյհինի ։ ալելին քի պէն ծյուս ։ բուհուն Ճիտմե վե քեմիկի օլմազ ։ նիՃե քի ալեհիմ վար տեր ։ Պու Ճէվապը սեօյլեյիւպ եվլերինի վե ուղատլերինի անլերե կնոստերտիր քի ենգսեր եառալերինի կեօրելու խ

---

1. Ամէն զոր ինձ տայ Հայրն առ իս կու գայ . և զգալին զիս չեմ հաներ արտաքս . 24 . 40 .
= Ես յօհան ծովծորեցին ի մէկնուէ մատ . 28 . 16 .

Թիզաւոր եւ տեղեր ։ անձագ զայնեցաւ շուտ օրուան գլխուին պինայեն տահա ինանմ[illegible]ուպ Թաւաշիւպ եւ տեր իտիւ լեր ։ մէկ յաւուս քէնտինին տահիճ գըլամէ ալաքըլինի անկերե պէյան եղմէնք իչիւն՝ եեյնչէկինիզ վար մը տեղ ու սիւաղ եւ տեր ։ անկեր տակին պիր փարչա քեալաք օրմուշ պալըզ իլէ կնօմէչ պալը վերտիքլէրինտե ։ ա լուպ անկերին հուպուրինտե ներ ։ մէ գալանչնը անկերե վերիւս՝ (նիչէ քի մուգատուէմ անկերե սեօյլէ միշ լուսի քէնտի հադդընտե քիթաապտե տէրճ օլանչէ րին թէքմիլ օլաճաղինի ։ պու տէֆա անկերի թեբրաք փիրիլերինե պըզրադարաք՝ չիւմլեսինին իչիւս օլտու ալինի պէյան եղտիքտեն մատե (տեր քի վերիւրսի պա նա քիւլլեւ հիւրթումէ սէմատե մէ զեմինտե ։ նիչէ քի մէտերիմ պէնի իլտալ եղտու ։ պէնն տակի սիզե իլտալ եղտերիմ՝ քի վերտուղ չիւմլե միլլեթլերե խօթիղ ծար մէ մաղնիրեե վազ եղտսինիզ ։ պու քէլամը սեօյ լեդիքտե ։ անկերե նէ ինա (միել) եղիւպ տեր քի՝ ա լըն ըուհ իւ գաւտուտե ։ հէկ ալիր քիմսէնին կիւնահը նէ ա՞ք եղտերսինիզ ։ մաւաղիզ օլտուն (Թողեալ լինի) ։ մէ հէր ախզ եղտերսէնիզ՝ մէխուզ օլտուն (կալեալ լի նի) ։ պու խուսուսատե նազար էյլե եեյնիմիշ տեսորթ սիւալե տակին ։

Սիւալ 94 ։

Յիսուս էզէհնիմիզին գըլամէ ալտընդ զահիրե չըգտըգտե ։ ա նըն տիւշմանլերի նէ՞ տալե սիւշիւնլերը ։

ՃԻ. Պ այէթ սեզինլ հալե ։ Զիրա (նիչէ քի պա լատե վինըը օլտու (անընդ գըլամէ ալտընդինտե ապիմ

---

1 Եա յեբեկայի չաբաճաուն յորում լուսանայր միաշաբաթին . Եվն մարիամ մագդալենացի , և միւս մարիամն տեսանել գերեզ մանն . Մրկ . 28 . մինչև 10 համար ։ = Մտթ . 16 ։ = Ղուկ . 24 ։ = Յով . 20 ։

Digitized by Google

պերպերէ զրուհուրի՝ վէճ չնշմէնք միասալ մեզասիրէն կիսոն
րուհանիայի իրէ գերեզմանը պէդրէյէն ասցքերին ձգուժէնէ
հօլիւմ հիյէթիենե վասգէ օլտու իսկատ , ուիր ու վա-
գըմ կեցտիքտեն սանկրա պաղըլերի այրըտա՝ վէճ տեղ
հաւ եղուստաղեմ կիտուու՝ զրուհուր կտեն գլաաձրմի
քահանայապետներէ նագէ կտերնէք յիսուսեան գըլա-
ոէ ալտղեկնի ուչնեաար սեօղէմէկ իրէ , ամալ հաւթ ձնուժ
լեյէ մուայեան օլտու , պաղտուտա էրի յիսուսեան թէ
նիրի հաղըամտէ կիճլեն նիսմանդրը (իւղաբեր կանայք) ,
ասէր կեօրտիւըլեդրէնի ուի իսէ վէդ սեղյեր իտուիր ,
փեհեմ էլլէ , քահանայապետներ գերեզմանը ոչնչանալ
կէ ասքերը թազրին կտուա ասնի ուիւհիւբէտուէրը էրի յի-
տուսեան ԹԿնկնի չտակէրտրէի գաղտուա դըգտուէ ատտ-
տեմ ձիկնիրը , ինքնամիտ ոչնչացրի տեղտու ԹԷպրին ոլ-
դեր՝ ասնցն զըգտուէ ատտղեկնի ու ոչնչանալ չտհատեցնելու
նԹ տիրոջերէրիսդ , տեղէ ձէտեն իսատրէ ուղիտ հեռիչէդ
կիրնիցնար օլտուդ՝ նչ եռայիսձեալերէրնի չտաշըտալեր ,
պնդա ոչնչացրէր զգայեր տիդուէ ատրէ ոչնչանչ ատրչե-
րինէ տատղիԹ եՒՒտիքտեն մատչ , քահանայապետներին
ուիւհիւբէտու տուտնի պաղտուլմայտրտագ գերեզմանէն իսատչ
բինատ հիյէթիի իրէ ռուբտուբ իտի , դոբ պատատչ
մեզգուտրէրը ատչ կրնի ուչն ՀՒՒՒՒՒՒՒ ախեր չտրչ վէճ
չէռտիրէրէ ռուբտուբ իրէ ուիր ուչ ՀՒՒՒՒՒՒՒ ախեր չտրչ
կիսոն իրէ ուչնչանալ չտհատեցնելու պէդրէյէն , իսկՀիեռատ-
իրէ ռուբտուբ իրէ պաղտուլմայտրտագ գերեզմանէն իսատչ
ուիւհիւբէտու տուտնի

ջալտը տեյու Հէմաեթին պէ ընինտէ հէր նէ գատար քի զնյատե թէվաթուր եթտիլեր , անըն գըյամէ ալ տըղի ւ գատար զնյատե զահիրէ չըգտը ։ մատամ քի ագիլ պաշընտա օլան՝ մայլահաթը եդրաֆը իլէ միւ լահապա եթտիքտե , մէզպուրլերին խիլաֆը աշիքեար կեօրիւնիւր իտի ։ Ֆախուռաուս քի գըրգկիւն պէյնին տե յիսուս վագըթ վագը պառաքեալլերե կեօրիւնմէկ իլէ , անըն գըյամէ ալտըղի՝ վէ խասիմլերինին խիլաֆ օլտուղի հէր վէնգի լէ չայ օլտու ,

Ինէհ քի նոր կիրակի կիւնիւ ֆէֆքրար կեօրիւնտիւ առաքեալլերե , գիրա գատիկին իլք կիւնիւ քի անլէ րե կեօրիւնտիւ , ւ վագըթ Թոմմաս անտե պուլուն մատը , վէ սօնկրա կէլտիկինտե , յիսուսու կեօրտուք տէյու չօգ տեղիա անե սեոյլետիլեր իսէտե , պիր կնօ նե իսքեաթ գապու լ եթմէյիւք տեր քի՝ անըն էլլե րինտե վէ այագլէ րինտե օլան էնքսեր նիյտնլերինի , վէ պեօրիւնտէքի եարդըմը կեօրիւ՝ վիտամագլերիմի անլէ րե սօքմատըդըհ ինանմամ ։ Մէզպուրուն ֆիլքրի յիս տուսա մալում օլմադ իլէ , գատիկին աեքիզինշի կիւ նիւ՝ քի առաքեալլեր վէ Թոմմաս տուկի եաՀուտիա լերտեն խէվի հետերէք օտա գափուստունու գափ՝պուպ իչերտե օթուրմուշ իտիլեր , յիսուս կէլիւպ օրթատա տուրուր , վէ ողէրին վէրիւպ՝ Թոմմասա Թօղրու պա գար ագ , էլերինի վէ պեօրիւնիւ անե կեօստերիր քի վիտամագլերինին էնքսեր եերլերինե սօգուպ իմիգա թ եթսին ։ Ֆիլհագիգա՝ մէզպուր մուգատեմ հէր նէ մըգտար քի զնյատե իսքեաթ գապու լ եթմէզ իտի , յիսուսու կեօրտիւնինտե , անըն սահիպ վէ ալտո օ պ տուղինի ւ գատար զնյատե Թամ իմիգաթ խաղրե Թագրիր եթտի ։ Վէ լայնին չիւնքի առաքեալլերին չէ վապընե իմիմաթ եթմէյիւպ՝ կեօրէնինչէ ինանմա տը ւ ւ ԱՀիտէն յիսուս տեր քի՝ սէն կեօրտիւն ինանը րլերը ։ մուԹրու անլէրե՝ քի կեօրէնէուքեն ինանը րլերը ։

Digitized by Google

ելեւ ելաւ տէրն օրտոյ քո յիսուս զերկայն ալտրգտին
մէզ ։ զիրա պիւրը իսիւերը քո յիսուս տըր ։ պուննուն
վէ հիշ պիր քիմսէ սէն քիմսին տէյուս անե սիւալ էթ
մատե ։ անլերե տուխի վէրիւպ տէր քի կէլին եէյին ։
տիւպ ՝ ո էքմէքտուն վէ պուլէտուն քէնտի եէտիքտէն
լըզ ՝ վէ եբմէք կեօրիւրլեր ։ Յիսուս անլերի կէթիրե-
զիւ (կրտակեատ կայֆակայց) իւզերինտե պիր պա-
չէջ էքմէկտե գարայա ջըդտզվէլերինտե ։ աթէշ օջաղը քեօ
զազ օլմադ իւչ անիտե գալըզ իւչ կէլիւպ ՝ շէպիքէյի
ուրքեաչէր անջագտե իւրի եիւզ արշըն մըգտարի ու-
թաթար քէնտինի ։ զիրա ջըդալագ իտի ։ Վէ ՝ ո պէր ա-
իւչերինէ աւրպ հիմաալըտէն նաշի հէման տէնիզե
քեի նապէր վէրտիլլնտե ։ պետրոս տերհալ միշտիմալը
()ետմ յօհաննէս յիսուսաւս թան չուտալ պետրոսա ուա
պալագ վար իտի ։ լաբին շէպիքե երտէթըլմատը ։
ատէն մատե ։ եիւղ երլի իւչ թանե զայի պիւիւք
բայա ջդգարամադ օյտուլերը ։ զիրա քիւչիւք պալագներ
ձէ պալագ-տօլար շէնչիքէյե ՝ թա՛ քի անի չէքիւպ գա-
սուննագ ։ պըրագտըգերինտե ՝ ո տերհէշ քիւլլէթ-
պիքէյի գայըգըն սաղ դարաիլնե պըրագտըն պուլուր-
լեթ եագ տըր տոտիիլէրինտե ՝ Ձէ վապ ետեր քի շե-
Ձէք պիր շէյինիզ վա՛ր մը տէյուս սիւալ ետեր ։ վէ ան-
քենտինի պէյան ետեձէք օլմադ իւչ ՝ չօձուգերը եէյէ-
տէքնտինի պէյան ետեձէք օլմադ իւչ ՝ չօձուգերը եէյէ-
ընշտե կեօրինտիւ անլերէ ։ անձագ անի թանըմատը
լեր ։ վէ յիսուս անտե միւձիւզաթ ետիւպ պատե հու
ասխի պերապէր կիտիւպ ՝ ո կէձէ հիշ պիր շէյ ալ
լայամազերը ։ սապահ օլտուգտե ՝ յիսուս տէնիւչին գըդ
յակօբոս յօհաննէս վէ շակիրտլերուտեն իրէն քիմսէնի
լամազե կիւթմէյի օլտուգտե ՝ թումման նաթանայէլ
պատե հու պետրոս թէպերիյէ տէնիւլինե պալագ ալ
քի յիսուսու կեօրմէտեն անե իթիգաթ ետերլեր ։
Ձիւմլե հաւատացեալներե ապիմ թէսելլա տըր ՝ մատա ի

Digitized by Google

ասեկոյս կէօրինակիս առաքեալներէն ։

Ո՛չքը սլուտուղն ինվալ իւզրե՝ ուալըղը վէճ եքմէկի քի էֆտիկըր , յիսուս սիւաղ ետեք պետրոսա քի , պուն-լարտան պիզատե սէվճերմիսին ալկին , ո տասխի պէրի եան սահիպ՝ սէն պիլերսին քի սէվճերիմ սէնի տէտիկինտե , ՃՀվաղ ետեր քի կիւտ պէնիմ գուզուլերիմի ։

Ճանըրար սիւաղ ետեր քի սէվճը միսին պէնի , ՃՀզ-ուղուր քեղ եվճել սէվճերիմ տէտիկինտե , տեր քի՝ կիւտ պէնիմ գոյունլերիմի , վէճ Ճէնըրար՝ սէվճը միսին պէնի տէյու սիւաղ ետինՃե , իւզ տեֆտա սիւաղ եՃտիկինե այնտրոս մահկումն սլուաղ , եան սահիպ՝ սէն Ճիւմլեսինի այնլերսին , վէճ Ճիւմլեսինի Թանըրըմ՝ քի սէվճերիմ սէնի տէյու Թապըր եՃտիկինտե , յիսուս եէննե տեր քի կիւտ պէնիմ գոյունլերիմի ։

Ֆիլիպոսիա պետրոսուն գալսի հեր վեՃհ իւի յիսուս սա մալըմ՝ իտի , վէճ լաբին (սէքսեն Թագուազ սիւաղ տե պիլըր սլուտուղն մէնվալ իւ ղրե) շինեղի անի իւզ տե-կիա ինՃեյաղ եՃտիկ ետի , անե մուգապեղե սէվճերինին պէնի տէյու իւզ տեֆտա սիւաղ եՃտի ղի՝ անըն գալ-ֆի էֆտիսո աշէ իւ ղրե Թեսալ խալխիդարե կեվլուալ մալդիվեղե սլուտուղն Ճիւմլեյե մալըմ օլսուն ։

Պետրոս ըզինալե մէրդիվեն աշէ վէճ իվիգաՃ իւ ղրե յիսուսա ալ վերկինին Թագըրը եՃտիքտե , յիսուս այնյան ետեր ըզնեղի ուզրունա՝ անըն խոչա էշգուպ շեր հիտ օլաՃաղինե քի ին Ճեսըրա օլսուն , ո ՃՀվիտեն տեր դին եվել արուզըրըա , Ճոգատա յիսուսուս խնգիտար եՃա տիվինե հնր ՃՀե մէզտուտ քի դասամեՃ ետեր իտի , անըն աշէ-ղ մահտպեՃի իչքեն խաչըն իւզերինտե

---

1 Ա յսոր վրէն հատուած՝ շարունակ վարձուին խոսքեան մնա-ւած՝ է հէն Թուղթերուն պատճառով անդրադարձ չանդիմանե-լով , և ան յոյժ պարզ մեկնութեամբ որ գտանուի արտա-ուանդին ընկերաց՝ ի հին եւ նոր Կտակարանս սկսեալ ցերից ու-րուագիծեան ցոյց կուտայ . Շար . Ի Ճ ։

գան տեղացիները եղելէն իշխելու համար ։ ՚ի գատարը
ղեկայտե չասէ ու մեզարուը ելլուս ։ նոյնէ ՚ի քեռուսուն
պէյաս եճոտիկն իւղեցե ։ պատճհու պիղ րնդա թռամատա
փուռնգիցներեսիներին եհտուներն խասցա չեզգամազ իլէ՝ ու՛
լահըն իսմի չէբնիլին սէյնա եղլեսի ։ գիելի ինսան ղայնի
գաստիամ օլմազ իլէ՝ հեր հալ եղեյեցուեն վէ եօլնա
տէն խնչիլ ետե ։ ֆիրամմա յիսուս եֆենտիմիզին ուզ
լուենք եզելիկեմ չեբնեցիք եօլենին՝ ասիւմանատ հայտա
լեմ ևպեկուիյէ վաստազ օլաշատլ պէյաստի իլէ՝ պիղ լուեցո
ֆնա պարտի դաստայնաեմ պալճ սլուեք ։ ՅիսուսԷ ՚ի պուս չեզ
վասպեցիք սեռոյենիս ան տեղն ընդունէր իրան՝ պահտուս տաս
քեմ ազտազգըտա ևիտեր իչգեն՝ տեռոնիուս եկրուեյ ղայտազ
գէմ յոհաննես եկելիսեր ։ ասիգն պես տուրնէմ իլէ եօլեզնե
կինի տաղեցն ասնկլասմազ ազտուսիներուն օյատատ՝ ազուս նիշ
չեզ օլաշատ տըր ուեյուս՝ սիեսալ եֆեմիլիցներուն ։ յիսուս
ասնեզ ֆեազիր եօլլուս ատեր ՚ի՝ միւզդատա եհտերնիմ ՚ի ապս
տուռբասուն ։ ֆեա ՚ի պէն եկելիյիմ ։ ասանա նէչ միւհիմմի
(ֆերազ ղլիսիսոյէ ե) տեն կեռ ազտաղնազդատա ։ ֆիաս չեկելա
պէզ նատարէն ատուազեաղներ գըլդատ եֆետիլեր ՚ի՝ յոհաննե
նեն եօլնիցեչեզեզ տիր ։ լատին յիսուս տեզեմտի ՚ի՝ եօլ
մըցեչեզեզ ՝ իլլատ միւբատատ ետեզլիմ ՚ի՝ տուբատա ։ ֆեա ՚ի՝
պէն կեզլեյիմ ։ ապս ՚ի՝ եֆելատ իլէ պէյաստն օյատա ՚յոհան
նեզտէն ՚ի՝ ղենտէն եչեզլի իլէ վէզեֆաձ ետեչեզեզ ։ Ա՛ղզատա՝
յոհաննես զայնեֆ ՚ի՝ օզդ միյատեզ ՚ի՝ եզդատի յիսուսատա
ուզղըտանատ ։ լատին եզելմետի ։ ֆեա ՚ի՝ իրեզիկնատուլեսատ
՚ի՝ ղենտէն եչեզլի իլէ ատուտեզ հալ իւզրեզ եզատիւ ։
Յիսուս ֆեզըտատ (նիհեզ ՚ի՝ եատատ ։ 1 Կորնթ ։ 15 ։ 6)
գատիլեա եչատեզիֆնեզեզ հատուատուեցեալներէ միաժամ
գըլատի տատղիլին տատիճ եֆետի ։ ան՛նկա ՚ի՝ ապէշ եչիւղ
ուտեմեզին պնդատ ան՛տե չեմ օլմուշ իտիլեզ (պատրոնա
տեզ ՚ի՝ ֆեատեզտ տատեզնուեզ օյատա ատիս ֆեզնիլեզ) ։
գատեզ հա եզըտատ տատեզնուեզ ֆեա ատիս ֆեզնիլեզ
տիւ (1 Կորնթ ։ 15 ։ 7) ։ ֆիչ գատիլին դըտատնեզեզ կիւ

Digitized by Google

Յիսուսն պու միսիլիս քէլամէրինէ նազարէն՝ ՚ի
[1] Այլ տես իգնատիոս վարդապետն ՚ի մեկնութ. ղաւկ. 24. 50.

պա տէկլն (մինչև ՚ի ծագս երկրի) (Գործ. 1. 8)։
Պատուոն պու միսիլիս քէլամէրինէ նազարէն՝ ՚ի
հու զուրինտե թէքրար սապիթ ետե։ Պատէհու թէնդ
պին ետեր քի՝ վարուպ ձէմի տիւնեայա աւետարանը
վազ ետէրէք միւթիէրէսիլէրի՝ պա լամ իլ ապ։ Ել
քան, վէ ըուհ իլ գուտսս (յանուն հօր և որդւոյ և հո
գւոյն սրբոյ) մկրտել ետիւպ՝ նէ քի թէնդին էթմէ
խան ձիւմլէսինի անդէրե էօկրետէլը քի՝ անդրի լէձրա
էթմէկ իլէ ինանդէթե վասըլ օլաջեր։ օ նձիլտէն յիսու
գաթ ետիւպ մկրտել օլան խելաս պու լա։ էթմէկէն միւ
թեեսիլին (դատապարտ) օլա, վէ կիմիգաթ ետէնլե
րին նիչանեսինի զահիր էթմէք իչիւն՝ քէնտի խամնե
կէօնակէօն միւձիւզաթ ետէլեր տէյու սինձիլ ետե։
վէ տախի ըուհ իլ գուտսս անդէրե իրսալ ետէձէք օ
մադ իլէ՝ թէնդին ետե քի երուսաղէմտե օթուրուպ
պէքլէյէնլեր, թա քի մուալլատէն (՚ի քարձանց) գուվ
վէթ քէնտ ետեր։

վէ չինէքի էսգէրերի զաման ետեր խոն քի՝ մեսիհ ձիս
մանի թարիք իւ գրե խորսէնդին փատիշահլըղնի սապիթ
ետէձէք տիր, օ նձիլտէն չիմտի պու ասլըտե խորսէնդ
լէն փատիշահլըղնին զահիր ետէձէք միւլէն տէյու սիւ
սուլ էթտիքլէրինտե, ձէվապ ետեր քի՝ օ սապիթը վէ
վագթի պիլմէք սիզե վաձիպ տեկիլ տիր, ան է քի վէ
տեր քէնտի հիքմէտնե վազի էթտի։ Իլլա քի ըուհ
իլ գուտս իւզերինիզե կէլտիկինտե, դուվվէթ ախզ է
տիւպ շահիտ օլասընըզ պանա երուսաղէմտե ձիւմլէ
եահուտիստանտե սամարիատե թա քի ադսա ի ար
զա տէկլն (մինչև ՚ի ծագս երկրի) (Գործ. 1. 8)։

կիւն անքն սեմայէ յիւրիւջ ետեչկինի , վէ անի թէն կեօշիւ իլէ տիւնեատե ղայրի կեօղմէյէ ձէրքէրինի անկ ղայուա՛ գալղէրինտէքի մուհապպէթի կեօզ եաշը իլէ զահիր ետերէք ղայէթ թեվազիւ գալպ իւզրէ ա նէ սեձաե գըլըզգէրինտե , յիսուս էլէրինի եօգարըե եա գալտը արագ անչերի օրհնել ետիւ՝ տիւնեանքն նիհ այթինէ տեկին քենտինին անչը իլէ պերապեր օ լաձալինի վատ ետեր քի թեսելա օղուր : Պու քէլամ իլէ յիսուս ճիշենտիմիզին տալիմա հաւատացեալներ ի լէ պերապեր օլտուղն տուլուրտ : Վէ անտէն չէպչէլի գէյինի թեփինսինե կելտիրէրինտե . քի էօյէն վագ թի իտի , անդերտէն տյրըլըպ՝ ձիւ մէօյինին հուդու բինտե սեմայաթե յիւրիւջ ետերէք ձիւլիւս էթտի փետրին եէմինքնտե (նատաւ ընդ աշմէ հօր) [1] :

Մաթ 25 ,

Յետոյ գըլխովը օրաւ սեմայէ յիրիւջ եղաքինե տեկին գնջ տեքա վէ քիմնըե կեօրնտիւ :

ՃԻ . Պալատե գնքը օտուղն ձէնհալ իւ զրե ծո տեքա : Զաոհկինի իլք կիւնիւ. էմմէյա մարիամ մագդա ղէնատիյէ : Իբինձի՝ եօտա նիսանդերե : Իւչինձիւ՝ պետրոսա : Տեօրտիւնձիւ՝ եմմաուսա կիտունդերե : Պէշինձի՝ առաթեալներե վէ անդեր իլե օլանդերին Ճիւմ լէսինե . քի ծ վադրէթ Թոմմաս անտե տուկիլ իտի : Ուլթինձը գատիկին սերթինձի կիւնիւ Թոմմասա վէ ծ սիր առաքեալներե : Ութինձի՝ Թեպերինչե տենիշլինին գըլըշտատե պալտը ասլար իլէն պետրոսա՝ յակօբոսա՝ յոհաննէս՝ Թոմմաս՝ նաթանայէլե՝ վէ իլքի Ճակիրա

---

1 Իբրև նորա պնաքին , տես ումանք ի գրաւականացն եկին ի քա պաքն և պատմեցին քահանայապետին զամենայն որ ինչ եղեւն . Ասք . 28 . 11 . մինչև 20 հմր : Մարկ . 16 . 16 : = Ղուկ . 24 . 49 . = Յով . 20 . 24 . և 21 . մինչև 23 հմր :

Digitized by Google

ատ : Սնգլիզնիզմի պիշ եղիազ աստվամոհն գիյատե գտա-
լիշեա եյալիշիհնատե Ճեմ՝ ալանկերե : ԹոզգուզգուսնՃոզ՝
տնտուն եղբայրը քաղցրլան յակոբա : ՕնուսնՃոզ՝ Ճէ-
պնկե սիգլետե Ճիւմրե աստքեալկերե , մէ անտե մեզմ
Ճուտ ալանկերե , քրե անտհն սեմայե յիւրքիւՃ եզիտի :
Սուրբ ըստսովհնե կնորհնեանուհկե եաղցրը տհկհլ խսետե ,
Ճիւմրե սհնատնե ազտեմանե կնորհնեանտիւ տհկոս քիլհսե
թահիպկերդի (պետըզատնեքը ենեղեցւոյ) պիլ իրեզինգագ
սաալիճ եսոսկրեը , ենՃէ քի յհտուս գըզդե կՃեն պէյ-
նեմատե եղբայրե աստքեալկերդե կնորհնեանիւ ջօգ տիւը
Ճրե մուէզինլերսոզ եզիտկե · մէ մեզգրէնեզի իլահկյե
ատալիս մեզմատկրը հնագզըմատե անոզկետկկե աշխեարհ ֆո-
սեսե (Գոլոս . 1 . 3) . անկերը ատալի եաղցրմայուշ՝ ա-
ռաքեալսալկերդե կհմրկե պըշնատուկերը քրե մեզ եՃեմհՃեք-
ղրկետե · Քրկոնգեատը մեզՃհ իւզրե հաւատացեալկերդ
նհկեքը Ճրատնհն մէ կհզհկը եաղցը իրե անկերի ոկյան
Ճտոկերը : Գնգըտ մհտաս քաղա ջեզդուզգէն ատտեմ հհր
նե մըզատար քրե մեսեզհ ջաթ եՃեմհ , անկերդրն տանկհ
Գհուկերդի եաղցրմատը , իրեա քրե անքն մեսեհ մէ խպհ-
ուրեա ոլտուզգնհն տատկրե եՃեմհՃը իզեհն հեր նե գա-
տատ Ճատգըմ իսե՝ ֆ գատատը եաղցրատ , քրե ինատնհՃեր
գնե հմ հտոնեա տնե իՃեզգաթ էՃեմհ կ իրե՝ հմատրեդ ե-
գետկրկե տեքեզ Ճտեկերը [1] : Գնե հմ հեզե գատըգատե աստ-
գեալկերդնհն տատկրե մեսեհ ըստսովհնե , մէ հնատնհՃեր
գնե հմ հտոնեա տնե իՃեզգաթ էՃեմհ կ իրե՝ հմատրեդ ե-
գետկրկե տեքեզ Ճտեկերը [1] : Գնե հմ հեզե գատըգատե աստ-

---

1 Գաղատմ և տպէ Հնդնա տեքատյի աստղի պշտիկերտտեց Խորոց , որ
մէ ե գզնէ ի գլխո յատյտիկ : պպէ պյս պյնպես ինչ գրեցաւ մէ
գնտատատյնե : ԵՃեկ յհ գհ ե տրգե ես , և մէ գատ աստատյեք , և
գնհատատ յատբ : Եմտկնտա Ընտհնհնեքը յանուն նր . 3ես . 20 . 30 :
տե Գատա ե և տպէ ես ես ես , ըստ տատրյհ . տրք եՃե գը-
տհտ էյհ մէ ըտտ պհտե . ՀատՃեմ ես և մէ պշհատրն ըտատ-
հյեն գը տտնհկ գզ գհ գհ տատ , և մէ ես ես ես : 3ես . 21 . 25 :

Digitized by Google

լերինտե , անոնց տիւշմանները շատ ըլուպ՝ առաքեալները գասալէթ եթտիլեր խաչտե , գըլխամէ ալուպ սեվայէ յիւրիւձ եթտիկինտե , մուղայիլրի գուհուր եթտի ։ Նիձէ քի յիսուս՝ առաջ ուրթուած կեձէսի վերնատունը տե առաքեալներէ սեզիլմիշ լուտի քի տիւնեա շատ օ լուպ՝ սիպ եուս ու մաթէմ իգրե աղայարդ գասա վէթ եուձէբսինիզ , վէ սիզին գասավէթքինիզ շատ լըղե թէպտիլ ալուպ՝ քիմսե գատըր ալմայէ անդի սիզ տեն իսրաէլ եթմէկէ [1] ։ Փիլհագիքա՝ ալու խուասուս տե առաքեալները հեր նե մըդտար գիյատե շատ ու մեսրուր ալտուլեր-իսետե , եաղուտիկեր օ գատար գիյ աւտե գասավէթէ կիրինճմար ալտուլեր , գիրա յիսուս էֆենտիմիզին գըլխամէ ալուպ սեմայէ յիւրիւձ եթմեպի իլե , անոնք մեսիհ վէ իպոսուլլահ ալտուղի , վէ ոխանաց նքեն նիհայէթինտե պիլ մեձտ ու իլահիյէ ձեպգիլ գէյ թին իւգերինե ինիւպ՝ ինսանլերին շերիյաթքնը կեսօս մեկե կելեձեկի մուհապգատ ալմադ իլե , առաքեալ լերդն վե ձիամէ հաւատացեալլերին , անլեր քի օտա տագած պիրլե անե գուլլուպ եուերէք եմրինի պի գուտուր իձրա եուերլեր , ձեննեթտե պի նիհայէթ շատ ու մեսրուր ալտձաղլերի , վէ անդի խաչա ցըգա րանլերին՝ ձե հեննեմատե եպետ իւ եպետ սիյասեթ չե քեձէքլերի գահիր ալտու , քեզա անե իմթիգատ եր մեյենլերին ձիւմլեսի թեքմիր ալտաղեր կերեք ։

Խամոի յիսուս եֆենտիմիզին ուղրուանե գուհուր եուեն սգգընըլըյո շատ օ , մատաս՝ քի անդն ուշգը վէ մու հատպսկեթի իչլուն տիւնեատե հեր նե մըդտար գիյա տե խաքենձէ չեքեր խսեն , ախրեթտե օ գատար գիյ աւտե շատ ու մեսրուր ալտձաղդն ուիքեատ տը , ս է

1 Ամէն ամէն ասեմ ձեզ . զի լացջիք , և ողբայիք դուք՝ և աշխարհ խնդասցի . դուք տրտմեսջիք՝ այլ տրտմութիւն ձեր ուրախութիւն կղիցի . . . և ցուրախութիւնն ձեր՝ ոչ ոք հանիցէ ի ձէնջ . Յհ . 16 . 20 .

Digitized by Google

Ձիւտէն Ձիւմլէ առաքեալներ վէճ ջոփ հաւատացեալ-
լեր անոնց իսմի չէրնիկնէ վէճ խաթրընէ րիայէթէն պիւ
րիզա միւտտէթի եօմիւրլէրինտէ կեճնակեօն սիկյատէթ
վէճ տէրտ ու պիկլա չէքթիւ՝ ասիւմանտէ անոնք պի նիչ
հայէթ մէՃտ ու տալթանաթընե չայլիսմէք օլտուլէր ։

Այուրբ աւետարանտէ տէրՃ օլան նագլիկէթլէրին հագ-
գընտէ օլտուղի մէրթէպէ միւխթասարլըՃէ եաշըլտուզ՝ զուն-
տան պէօյլէ ամէլի միւրսելին (գործք առաքելոց) քիթապընտէ
տէ վէքը թլանլէր խնւլասէ օլունտուղլէր ։ անի քի ղուկիա աւե-
տարանիչ եազտը ։

Digitized by Google

Սիւաղ 96 ։

Յիսուս նշխարն Աչպէլն ջկնքոտն յիւրեաւ էթոխ սէմայէ ։

Ճ. Վ[illegible]էնտի հապտըմտէ եաղըլան Թէքմիլ օլսուն տէյու ։ Ջքրա ֊ կիւն անքն Աչպէլի ջկնքոտ տուրաս֊ Ճաղի զաքարիա մինչդամպերին եէտու իւէ եաղըմըշ ի֊ տի [1] ։ պախուսուս նիՃէ քի (սէքսէն սեքիզ սիւալտէ գիլքը օլոռս) աւաղ ուրքանք կՃէնի վերնատունտէն Աչպէլի ջկնքէ վարուպ ւիէ անտէն գէթսէմանի պահ֊ ջէսինէ խնիւպ պաշլատը սիյատէթ չէքմէկէ ։ քէզա Աչպէլի ջկնքոտէն ասիւմանէ յիւրիւՃ ետերէք ֊ ։ մա֊ հալտէն պաշլատը քէնտի ալտահլըկնին մէՃտ ու սալ֊ թանաթըկնը զահիր եթմէկէ ։ ջնրա տիկիլ քի յիւ֊ րիւՃ եթոխկինտէ եաղըմըշ իտի ։ իւլա Ճիւմլէ ադիջ֊ լերին րուհլերի տախի անքն իւէ պերապէր ։ անլերի֊ քի քէնտի հօլիւմիւ իւէ չկնքանքն եվնտէն խնլատ ալրիւէ հայաթի էպետիւէ վասըլ եթոխ ։ մատամ քի ադամքն կվնահտը սեպէպինէ (պատՃառաւս սկըքնա֊ կան մեղայ) ֊ անէ տիկին Ճիւմլէ ադիջլերին րուհ֊ լերի չկնքանքն զինրի տեսթինտէ իտիւէր [2] ։ Գուրատէ խիթամ պուլտուս յիտուսուն Հապտըմտէ եաղըմ ջըգուպ Ճոխրերի խնլատ եթոխ տէյու՝ քիթաբտէ եաղըլան քնլամ [3] ։ Գուռնատան գաքէթ նապարը ։ ալի հիտապ մէ֊ լայիւէրը ասիւմանտէն քնիւպ վնէ իզդէթ պիրնէ անէ գարըշ ջըգուպ՝ ղայիթ ադիմ շապտըգ վնէ մէսրուրիւէթ իւզրե օրհնութիւն սեղայէրդէ մէՃտ վնէ մետհ էտերը

---

1 Եւ կացեալն ոտք նորա յաւուր յայնմիկ ՚ի մէրինն ձիթենեաց՝ հանդէպ երուսաղէմի յարեւելից ։ Զաք ։ 14 ։ 4 ։

2 Որ լաճնը կվնարար մահուամբ քո տէր վերկուեա մահու ։ էշանելով ՚ի գժոխս վերածելը ընդ քեզ զհոգիս արդարոց մարգարէից ՚ի լոյս անատուեը ։ Հաւ ։ վէ ։

3 Եւ ՚ի բարձունս՝ և գերեաց զգերութիւն ։ էառ աւար՝ բաշ֊ խեաց պարգեւս՝ և ետ որդւոց մարդկան ։ Սաղ ։ 67 ։

իսիլեր անի , պու բատե տաքի ԹԷՔՄԻԼ օլուռ , պիզիմ
աշլահըմըզ օրհնութիւն իլէ յիրուչ ԷՓՓԱՒ տէյու քիչ
ԹԱՊԱԾ տէրՋ օլան քԷլամ [1] : ՓԷղա յիսուսուն գուռ
ըԹԷի ապիմԷլերինէ նաՓարէն , քի ՀԻՄԻԼԷ ապիզԷր
քԷնարի իլէ պէրապէր՝ ապիմ ՄԷՀար ու սալԹանաԹ իւպ
րե անմայէ յիրուչ ԷՓՓԱՒԿՆաԷ , պու քիմ տիր քի
գԷմինաէն (յեդովմայ) կԷլիսեօր տէյու՝ ՄԷլայիքԷրինն
գայԷԹ ՀԷյպԷՓԱԷ գաալարագ պիրի պիրի իլէ սեօյա
լԷյիքԷրինի , վԷ յիսուսուն անլԷրէ վԷրմԷկի ՀԷվապը
ապԷղ քիԹապ ՓաՓար [2] : ՓիլիՓպիգա յիսուս ԷՓԷն
տիմԷզ պու ՄիսիլլԷր ՄԷՀտ ու իլահիԷԷ իլէ յիրուչ
ԷՓԱՒ . լաքին առաքեալլԷր վԷ սայիրլԷրի՝ քի անլԷր
ՀԷպԷնի գԷՓԱԷ ՄԷվՀուտ իսիլեր , ՄԷլայիքԷրի վԷ
ապիզԷրինն գուհուրինի կԷօրմԷկի գաատը օլսունայուզ՝
Գլ . ՓաալլուզԷզ անըն սԷմայէ ԵրուքսԷլիմկինի կԷօրիուլԷր իսի .
Ա . վԷ շԷոխտ աշԷ իլէ արտըԷըրա նապար ՓտԷր իլԷն՝
պուլուռ գուհուր Փտիւպ անի կԷօրԷՄԷզ օլտուլԷր կ՝
ապտէ , հայրԷԹտէ գաալարագ՝ գայԷԹ տիգաա պիրլԷ
տահա ապիւմանէ ԹօղուռՐ քի պադ ար իսիլեր , պիյա
ազ լուգաս կիլինմիշ հինսան շԷքլինտէ տէրագատ իլէ
ՄԷլայիք կԷօրիւնԷրԷք , եա գաալիլաալլեր , նէ՞ տուրուպ
դագարընըզ ապիւմանէ , պու յիր քի սիզաէն սԷմայէ
ՄՓԷրՄԷՆի օլտու (վԷրագատ) , անըն կիսի վիւ
րուտ Ըտէ , նիՀԷ քի կԷօրտիւնիւ ը սԷմայէ կԷԹտի
կինի տէյուպ կԷօրիւնմԷզ օլտուլԷր : Օ , տէմ ՀիւմԷԷսի
գայԷԹ ազիմ շադլըգ պիրլԷ ՀԷպէնի գԷյԹտէն ՓրուՐ
սաղԷմ ամտեմ էտիւ՝ առաքեալլԷր վԷրնատուռնատ

---

1 Համեմատ ՅԾ օրհնութ . և ՅՐ մեր ձայնիս վարդ . Ասա . 46 :

2 Իսկ այս ով է՝ որ գիմեալ գայ յեզովմայ . կարմրատակի ձորձոց
իբրոց՝ ի բոստրայ . զեղեցիկ պատմուճանաւ և բուռն զօրու-
թեամբ . եա խօսիմ զարդարութեամբ և իրաւունս փրկութեան : ՎԻ
ԷՐ կարմիր էն ձորձք քո . և հանդերձք քո իբրև հնձանառնո-
ղի լոյս հնձանի կոխելոյ . Եսայ . 63 . մինչև 6 համար :

թէ մեր քրիստոնեայ եղբայրները, որ ամէն տեղ ապրում են Պարսից թագաւորի հպատակների մէջ, ինչպէս նաև Հայաստանի մէջ, ոչ միայն ազատ են իրենց կրօնքը կատարելու, այլ նաև ունեն իրենց եկեղեցիները, ուր կարող են ամէն կիրակի ժողովուել։ Ուստի ինչո՞ւ համար մենք պիտի չունենանք մեր եկեղեցին, ուր կարող ենք ժողովուել։ Ինչո՞ւ համար մենք պիտի չունենանք մեր եկեղեցին, ուր կարող ենք ժողովուել։ Ինչո՞ւ համար մենք պիտի չունենանք մեր եկեղեցին, ուր կարող ենք ժողովուել։

Ինչո՞ւ համար մենք պիտի չունենանք մեր եկեղեցին, ուր կարող ենք ժողովուել։ Ինչո՞ւ համար մենք պիտի չունենանք մեր եկեղեցին, ուր կարող ենք ժողովուել։ Ինչո՞ւ համար մենք պիտի չունենանք մեր եկեղեցին, ուր կարող ենք ժողովուել։

Գլ. Բ.

Digitized by Google

նայեցան լսողները սեղմելով կոկ ։ Ոչ ոք քրտնեցաւ լուռ թեքելը
լեռամբ եթոլիրերը իրեն անելերնէ ։ Վե լարին տեսնել քի եա-
զըղոչ ախեր միւսթելերին լսանելերինի , իլլա քուազիոչ
քինաւորե տերջ օլանելերին ։ Վէ հեր նե քի յիսուս
քենտիլերինե սեղելմիշ իրի , անլերին Հիւմելսինին մեղ
հուրինե տախե ուահիհի վերջ իւզրե քեմալի մերթե-
ալե վըռգուշ օլսուլեր , անլերե քի մուգատուեմ ա-
գըլլերի երեմեղ իրի ։

Վագաս՝ ոիչե քի յիսուս անլերե թենախի եթմիշ իւ-
ուի քի մուալլատին գուվվեթե քենտ ետինէյե տե-
կին երուսաղեմեն օթուրուլ՝ ալաուհու վաղ եթմե-
կե պաշխայելը ։ Ո՛ երեսմ պուրատե թեքմիլ օլմաղ իւ-
լե՝ անիուե ո՛ տերնէյե գուվվեթե վե Հենարութե քենտ
եթտիկը ։ Թայ րի Հիւմինսի պերտեն տերհալ վեր-
նատուհեն տիւարը չըգարագ յի եղենտիմիզնի մեսիհ
մե իպտուլահ օլսուչինի , մե անըն գըլյամե ալտըղինի
այնչատըլեր Հէմահեթե ալի խեվրի վաղ եթմեկե ։

Ալ չինդե ո՛ կիւն պենտեկոստե պայրամը իտի (անլե-
քի սինա տաղինտե մոլսեսե նօմոս վերթիլտիկինե իբրա-
մեն եահուտիլեր հեր սենե երուսաղեմտե Հէմիլեթե
իլե ինձրա ետեր իտիկը (, պայրամ սեպեպինե ախեր
մուղեցեթլերտեն ղայթե քիւղլիյեթլու Հէմահեթ պի-
րիքմիշ իտի երուսաղեմտե ։ պախուստու (տեօրտիւն-
Հիւ տեհրին եիւղ ալթը սիւռինտե դիեր օլտուղի մեն
վաղ իւզրե (պաղտատ էսիրինկի վագթինտե վե անտեն
ագուեմ՝ քի եահուտիլեր ախեր մուղեթլերին էյալեթե-
լերինե եսիր կիմտիլեր ։ խեզտա օլտուգլերինտե ջոգլե
րի վեթանը տալնյսինե կելտի իսետե ։ կելմեյեն տա-
խի ջոգ իտի ։ լարին եահուտիստան էյալեթի՝ բոմատը-
լերին գահրեի հիւքմիւնե կեչիւա՝ երուսաղեմ կհալե-
սի բուհաթե օլտուգտե ։ անլերին Հինտլերինտեն պաղը-
լերի երուսաղեմ կելուպ անտե թեմեքքիւն եթմիշ
իտիլեը ։ ԹեՀարեթե սեղեպի իլե ախեր մուղեթլերտեն

Digitized by Google

տանէր ծ վազելի ջոգ ատեմ պուլղունուը իտի երուսաղ
ղեմտե ։ Աւաքեալներուն կեանակեան լիսան սեղէտիքէ-
րինի ձեմտեթ իլինիտիքտե ։ քիւլլիյէթլու գալատպալըգ
անտե չէմ ծլուդ տնկիլ մի էլ պուռնկը գալլեալը
տըր ։ պիգիմ լիսանըմդըդ նիձէ սեղէեօղլար ։ պու նկ
օմագ իսթէր տէյու պիրի պիրի իլէ սիղէճէրթք ղայ-
է թ հայրեթ պիրլե թաահիւպ էտեր իտիլը ։
Ֆիլհագիգա աւաքեալներին պու գարդ հարտքէթի
ալլահըն գուտրէթի ազնիկներինին պէյանինտե օլտու-
ղն աշխքեար իտի ։ մատաա՛ էլի իլմ թահսիլ էթմէյէն
պալըգձը քիմէանիլեր հէդ չինս լիսանը հիւանիւ վէչ
իւզրե պի գուտուր սեղէտիքլերինտեն մատէ ։ անտե
հեր հանիկը միւէթտեն ատեմ վար իսէ ։ հերքես քէն
տի լիսանը իլէ անկլար իտի անլերին քէլտընը ։ Զիրա
աւաքեալները եալըղըգ պիր քիմսե իլէ սեղէտիքլերին
տե ։ անդն լիսանը իւզրե չէվլապ էտեր իտիլեր ։ լա-
քին կեանակեան միւէթլերտեն պիրինքմիշ չէմիյէթէ
վազ էթտիքլերինտե ։ պիր լիսան իլէ սեղէէլիւպ հեր
քես քէնտի լիսանը իւզրե անկլար իտի ։ [1]
Ֆիամմա լիսուսուն տիւշմանլէրի աւաքեալներե տանէ
հասէտ էթմէկ իլէ սերթօշ տըրլեր տէյու անլերի մէ
զագ էթտիքլերինտե ։ պեսորա ան պիր աւաքեալ ի-
լէ պէրապեր իւձե սես էտիւպ տեր քի ։ Ձիւմլենիպին
մալընմի օլուն ։ տիւնէյին պէնիմ քելմէդը ։ զանն էթ
մէյին լի պիզ սերթօշուզ ։ զիրա տահա սաագ իւջտե
տիր ։ իլա՝ պու ծ տըր քի ։ յոլլը մէդդտամներին լիսու-
նը իլէ ալլահ անի սեղէտի տէյու ըուհ իւ գուտուսուն
քէնտի իւզերլերինե քինիւպ անլն գուտլմէթի ղիւ լուճ
ֆու իլէ կեանակեան լիսան սեղէտիքլերինի պէյան էթ
տի քի ֆեհմ էտիւպ իսլահ օլունը ։ Վագաա՝ պու
խուսուստե ագիզ բիճապտե տէրձ օլանէրի սըրատը

---

1 Չայամանե տա՛ր մէնուճեան նախկին յակոբ պատրիարգի
ձի ձաուն գալստեան հոգւոյն սրբոյ յէչու 1022 ։

իւնէ վերջը եթէ տիքտէն մասին ։ յիսուսան գըլուխէ սկը-
սըլինի , պախուստուս դաւիթ փէյղամպէրին եօթ իւնէ
եապըլտըղի մէնվալ իւղրե ։ անոնն խպնուլըսը օլսուղ-
նէ տախի զահիր ետեր քի թեօպէյէ կելելը ։
Ա՛էմաեթ պու միսիլիւ ձեվապլերի իչիթտիքտե , պայ-
էթ նէտամէթ իւզրե տէրունի տիլտէն փիւշման օլսը-
ըագ , պետրոսա վե ՚ պէր առաքեալներէ՝ նէ՞ետելիմ
գարնտաշլար տէյու անլէրտէն իմտաստ պուլմագ ար-
զուսինտե օլսուլեր ։ զիրա յիսուսու ետլտիբումէլերի ի-
լէ , զայեթ ազիմ խէզմա էթմիշ օլտուգլերինէ անկլա-
տըլեր ։ Օ տեմ պետրոս տեր քի՝ իսթիղֆար ետերեք
հերքես մկրտել օլսուն յիսուս քրիստոսուն իսմինէ քի՝
մաղֆիրեթ պուլսուպ ըուհ իւ գուտսուն լըթֆունէ
լայըգ օլասընըզ ։ Պու պառպտե զանն եթմէ քի առա-
քեալեր ՝ յիսուսուն իսմինէ մկրտել ետը իտիլեր , իլա
քի սուրբ երրորդութիւնուն ։ նիչէ քի յիսուս էմր եթ-
միշ իտի ։ իմոն պուբուտե պետրոս տեմէք իսթիր քի
յիսուսուն էմր եթտիկի մէնվալ իւզրե մկրտել օլուն ։
Պալատե վերը օլանլերի՝ սայիր ջոգ տիւրլիւ քէլմէկը
իլէ տասխի սապիթ ետիւպ՝ վե գաթիլ ումուտ օլմա-
սընլեր տէյու անլերի թէսելլու ետիւպ տեր քի , խե-
լաս օլուն պու ֆասիգ գապիլէտէն (խոտորեալ ազգ) ։
Պետրոսուն պու միսիլիւ քէլմէրինի ալուղլերի պիր
րիպա գաալու ետերէք՝ ՚ կիւն իչ պին չանն գատաղ
մկրտել օլուպ՝ պիլ լուֆթու ւպարի ՚ տերէձէ չէտիտ
ուշդ իւզրե ըուհանի քէմալէթէ վասըլ օլտուլեր ։ Թո-
քի՝ տայիմա առաքեալներին վազինի կիւշ էթմէկ իլէ՝
Թէօպէ իսթիղֆար վե սըգ սըգ իթիրաֆ իւզրե սըր-
ըուԹիւն ալուպ՝ ուսչարտե տուպպէ մէղղուլօլսը ի-
տիլեր ։ Պախուստուն առաքեալներին եօտի իլէ չօգ մ ե-
չիւզաթ իչրա օլտուղունէ պինայէն , զայեթ խէվէ վե
հէյաեթ օլուբ իտի չէբմէկսինէ ։ մատտա՝ քի անլերին
պու միսիլիւ հարաչէթի ինսան գուվվէթի օլմայուպ՝

Digitized by Google

աղաչեցին զուարթենին մահասուս օրտուղի ուշիքեաթ ելեց բիւնիւբ իտի ։ Պոճնատան գաթի նոտարը քիւղի միւմին լեր (ամենայն հաւատացեալք) պիրկնքատե , հեռքեն քէնտի վարիչներին ալեսեվիչ միւշթերեք դուքմալ իլէ , անկերի սաթուպ վե իգնիչասընե կնօրհ միւհ թաձ օլանկերե պահչ ետիւպ ոիլ իմթիֆագ սաթ տե րուն վե չաղլըգ իւզրե դասամ ետերեք ալեսեը օրհնել ետեր լտիլեր ։ մեզպուրներին պու միսիլնե գտալիներին ձիւմլեյե մուսյեան օլմաղ իլէ , ձեմաեթին ինտինտե զայեթ շերեն վե լուծի պուլուպ ալեսե հեր պաը հաւատացեալները ջոշտերը էտի ։

Սիւաղ 97 ։

Առաքեալաը վազ եթմէկե պաշտօղներնտե , չկատաւտա տիեզ մանկերի անկերէ խուսափէ եվտիլեր վի ։

Ճ. Ներտիլեր , պահուսուս չի նէղնատնքյեթ ոչնչէ անկերին թեքտիրիյեկի ալոլուսինտե տակի օլտուկեր ։ Լուկ քի պետրոս վե յոհաննես սատե թօգուպտե ատեթ օլտուղի իւզրե տաձարա տուա եթմէկե քի ։ կիտեր էտիլեր , անոն հասնէ թատպեք օլունան գաթիու սունտե անա բահմինտեն ելօնալ թազմուշ ոչեր տիկեն ձի , քի եաշը գերգ սէնկի թեձաիւզ եթմիշ օլուպ մեզպուրուն եբրիւմկե զինհար գուարթենի օլմատքը զինտեն , պաշգաների հեր կիւն անի կէթիրիպ օ մոյ հալե գօմաղ իլէ տաձարա կիրիպ ջոգանկերտեն ատ տագա տիկնիր իտի , պետրոսու վե յոհաննեսի կնօ րիպ անկերտեն տուխի սատագա իմձետիկինտե , պետ րոս տեր քի պենիմ սլեձունուս վե կիւմիւշխանե խոք

---

1 Եւ չի կատարել աւուրցն պենտեկոստէից՝ էին ամենեքեան միաբան ի միասին , և եղև յանկարծակի հնչեաւ յերկնից՝ հչեալ երկաս սաստիկ հողմոյ . և ելից զամենայն տունն յորում նստէին . Գործ . 2 . մինչև 47 համար ։

Digitized by Google

տըը · լաքին նէմ քի վար իսե անի վերկիլիմ սանա , նաղ
զարեթլի յիսուս քրիստոսուն խաչինե գալէզ կիմ ։
Գու քեզամը սեղկէլէզ վէ անքն սաղ ելլնտէն գու-
Թուզ գալտըրտըզըն հալտե , հիքմեթի պարի անիտե
շինիա պուլարագ պուլար եւ բրկիմէկե , վէ անքը իլե
տաճարա կերիւզ սիկերտիր վէ ալսհը օրհնել ետը
իտի ։ Ա՛ճմաեթ անի կեորիւզ ղայեթ հայրե իւզրե
Թաաճիւզ եթտիքլերինտե , նիշխան հէյպեթտե գա-
լուզ Թաաճիւզ ետերսինեզ , տեկիլ քի պիզիմ գու-
վեթիմիզ իլե շինիա պուլտու , իլսս յիսուսուն իսմի ի-
լե · անի քի սեզ եօլտա ըտիւնիւզ տետի իսետե , գա-
Թի ուամտա օլմասըլըը տէյու , պիլատոսլերը պիլերիմ
քի պիլմեկերեք եթտինիզ տէյիւզ փեշղամպերլերին
յիսանը իլե ալսհըն սեօ լետինկի մէնվալ իւզրե քի յի-
տուս սիյասեթի չեքեձեք իտի · անքն իձրա օլտուղինի
ալէյան եթտիքտեն մատե , նասի յէհեթ վերեը քի իս-
եթ խղճար իւզրե փիշման օլարագ մաղլիրեմ պուլա-
լեը · վե տաթի քրիթապտեն կեօնակեօն շահատեթ կե,
Թիրերեք յիսուսուն գըլխուե ալտըղինի · վե անքն մե-
սեհ վե իպնուլլահ օլտուղինի սապիթ ետեը ։ Ա՛ճմա-
եթ պու միսիլլու քելամերի իշիտիւ պեշ պին ա-
տեմ գատար տախթ ։ կիւն յիսուսա իթիգաթ եթ-
Գլ · տիքլերինտե · քահանալեը տաճարըն պիւիքլերի վե
Դ · սադուկեցիները ղայեթ հըրսլանմադ իլե անիտե պետ-
րոսու վե յոհաննեսի դուշուպ մահիւուս ետերեը ·
գիրա վագըթ ապշամ իտի ։ Վե երթեսի կիւնե (սեր
սին Թոգուզ սիւալտե գիրը օլան) աննանըն հուզուզ-
րինտե · գիրա մեզպուր · վագըթ քահանայապետ ի-
տե · վե տահա սայլիլերի պիւիւք տիւնան գուրուպ
վե առաքեալերի հուզուրա կեթիրիւպ հանկը գու վ

1 Եւ ասէ ցնոսա , զբաժանէ՛ք և զսակի՛ ոչ ումիմ · բայց զոր
ունիմ , զայն տա՛ց քեզ · յանուն յի՛ս քի՛ նազովրեցւոյ արի՛
և գնա՛ · Գործ · 3 · 6 ։

մեկե գաղտը տեսկնելով [1] : Վաքսաս տանեկին մշակես օ-
ետին • պիղ ան րի կեօտիւշ վե իշխեմիք սեօյլեմե-
լուզ եսե ալահտան գիյատե սիլե տիկեմէք , ինքիխատ
մշկիւպ տերլեք րի , եկկր հուզուրի իշահիտե Հայ-
պատրաս վե յօհաննէս անկրատեն եալետի խակվե եթե-
եեսյալմաքն : Ղադըրուպ Թէնպհի եթտիքերինտե ,
ջաղըրուպ Ակհտաւա (սպատնաւ) եթմեկե գաղտը
վերնյլեք՝ րի , Հեմաեթինն պէյնինտե տահա գիյատե
իսկինք քրիմեքե սեօյլեմէյերը տեյու առաքեալերի
տիլեր խակտե , իսլահ օրմայուպ պիր տահա յիսուստեն
Հեմ Հպուրնիյեճերինտեն պու միսիլվե մշկիւթեթ եթ-
զիմ միւՀիւզաթ օլտու , վե Հիւմմե երուսաղեմ եկա-
լեսինե մուայեան տը , ինքեար ետեմիյոր : Վաղտա
մե Հպուրնիյեճերինտեն պու միսիլվե մշկիւթեթ եթ-
տիլեր խակտե , իսլահ օրմայուպ պիր տահա յիսուստեն
Հեմ Հպուրնիյեճերինտեն պու միսիլվե մշկիւթեթ եթ-
զիմ միւՀիւզաթ օլտու , վե Հիւմմե երուսաղեմ եկա-
լեսինե մուայեան տը , ինքեար ետեմիյոր : Վաղտա
մե Հպուրնիյեճերինտեն պու միսիլվե մշկիւթեթ եթ-
տիլեր խակտե , իսլահ օրմայուպ պիր տահա յիսուստեն
Հեմ Հպուրնիյեճերինտեն պու միսիլվե մշկիւթեթ եթ-
զիմ միւՀիւզաթ օլտու , վե Հիւմմե երուսաղեմ եկա-
լեսինե մուայեան տը , ինքեար ետեմիյոր : Վաղտա

---

1 Պետրոս և յովհաննէս պատասխանի եւտն և ասեն ցնո . եթե
արժան իցէ առաջի աչ՝ ձեզ լսել առաւելագան աչ՝ քան զերեց-
այլ մեք ոչ կարեմք զայր տեսանել և լուաք՝ Գործ. դ. 19.

լանչերին ձիւնիցեսկոյնե ուրե ձեվաւոր գոյութիւ աղբը կենտի ։
լաքին ոնդերի թեֆքտիր ֆիմէ կե պիր սեպել պուլաս
մատեղծելնե պինայեն ։ լիճաալ իւզրե թենուիհ ֆոիւպ
փիշուբ կիմարլեր՝ քի ձեմաւեթ լիսիհիալե վե քմասքե ։
պերա սկզբիւր միւ ձիւզա թը կնորհնլերին ձիւմեկեն ալ
լահը մեձա ֆոերլեր խոի ։ Օ՛լոեմ պետրոս վե յոհան
նեա բեղիզ լերլինին Եանընե կելիւպ մասնահատը նագ
ֆիշուիքներնուե ։ ձիւմլեսի եեքտիւ իւձե սեա իլե տուշ
այե տուբրուպ՝ ալահըն գուտրեթինի ։ վե գաւիթ ինէյ
զամպերին նեսի իլե ասիզ քիլիասպոե յիսուսսուն հագ
գլխուե տերձ օլանչերին լձքրա օլտուբինի իգբար ֆոե
բնէ սիներլեր քի գուվլիցե վե ձեասուեթ քերեմ կե
սին քեհնութերնուե ։ քի յիսուսսուն իսկինե սերպեհտիկե
իւզրե վեայ վե միւձիւզաթ կիմանկե գաստը օլսեր ։
Մեզպուբլեր պուե միսիլիւե նկյազ քի կիտութեր ։ տուապէ
ըլինին գաստու լօտուգինե նիշան վե տեղատեցե օլտուգէ
քի մահմատ անուե ատլանմազ կե ։ ալահսուան գուվլիցե
վե ձեասուեցե քեզոպ ֆոիւպ անքն քեզամբրինի զայեցե
սերպեհօցինը իւզրե տայինա սեղմեր խոիկը [1] ։
Պետրոսսուն գաթոլի նագաղը (նիձե քրե իւօգասեն ալինը
ակուսուե գինը օլսրե) ։ ս վերգինն Ձիւմկե հաստատ
ցնդալեկ նեկ տէ մե եկը նչիս օլարագ՝ ակիրի ակիրնե
րինչ բուհանի գաբնտագ մահատպերի իւզրե նագաղ
ցիմանկեր նեկ տէ մե եկը նչիս օլարագ՝ ակիրի ակիրնե
ֆեմանկերինի պինայեն ։ անդերսեն հիչ ակիր քիմնսեսե
վարկերինի քենակնե թագսիս ֆիշուիքսագ ձիւմկեսինի
ակիշիներնը մե ասեսկինե գու թուսագկերի իչքեն ։ ան
նրսուե միւհիագ ատեմ օմնագալինսուն մետե ։ ձիւմ
կեսինի ինսանսուե ագիմ չերկե քիչագ ֆոեր խոիկը ։
Ասիրնեն քիմ քի բիւօմ մե չերկե սուհսկի խոի ։
ագրեսագ վուհագսերը սուագերկերին գաստկինե կե

---

1 Եւ մինչ կային նոքա յարօթս՝ շարժեցաւ տեղին՝ յորում էին ժողովեալ . և լցան ամենեքին Հոգւով սրբով . և խօսէին ըշ ; ասն ոչ համարձակութեամբ . Գործ . 4 . 31 ։

Թէրիւ , անկէր տակէն չիմա՞ նե՛ քի լուացողի՞նե՛ Թագ
սիմ Հատկըլը իտի , Անոնց քի ընկերին չկրնայինաէն յոյ
սէ վճռած քիմնե՛ն քի ոնըն վճռածնի ընտրուպ դըպ
րըզուա Թեմնե՛ն օրմանը իլնէ , անտե Թօղնուշ իտի ,
գարիւնեայնի սաթուպ վնհամընը կենիքտի ուռապեան
կերե , պեն մէղպուր ան իրն առաքեալներուն տենել
իտի , լաքին ղայէթ Թաղնենիմ վը անկեր միանչիւ
աւետարանը վեղ ենՀանել իլնէ , անկերտեն սարքուպ
իպրանիչնե ըռաննաքաս ջաղրըլըղ քի իսկ Թէսէրլիւ
նեմ (որէն մինիմարուԹեան) տեմնը տիր ։ Ջնեքա ս, Գլ ։
նանչա նամինտե պիր ատմ քի անկն ընկերնանինեն իս Ե ։
մի սաչիքա իտի , քեօղնենիւ սաթար , լարքին Հեր գա
չա սաչիտը իսկ ուչեցէր Թեքմիլ կենԹիմնելուպ ղեկնէնե
սինին պիլմեսի իլնէ Թինգամ պիր Չիւգնիր (ման ինչ)
կէԹիլըր աւետարաներ , կնօյա ս գնահայա սաՀմանը չ
կնապ ։ Ալլահըն իչհատչ նչէ պետրա անկն նիկլաՀ սեղ
լետինինի պիլնիւպ տեր քի Ոնանկնա մալ ուչինն իտի , վը
սաՀմանագ աէնին հիւթմինտե , նիչնիւն գաւղինտե գօ
տուն ուրե իչնե , ընտանա խուտի անոլնեչատին , իլա քի
ալլահ ։ մեղպուր ուրե չենմատը իչնեՄուիքտե հենման
տիւշնեպ եսէտիւ [1] ։ մե ան գաղեցըրուպ ատենն ետեղ
լեր , ջնեղնեսի մատրահաները պիլնեչնիրկը իւչ սատոյ
ուն ասնելու քի կելուի , ս գնահայնե մը սաՀմանողը քնե
ղիւ ուեղուե պետրա ան սիւռալ էտե ս տանչան նուի
լուի ուեղուելուպ պիրը տեչնուէ , նչնիւն ըռաչ իչ ըռապ
պիրը ինեչնիւպե ենիքնիւպ ինիլնիչնուպ ևՀատնինել , սե
նչն երկեր տենչն էտեննէր սենի տակի քըղալըսըչներ տե
ալեկ (ուրէն ինեչնիւպե ենիքնիւպ ինիլնիչնուպ ևՀատնինել
խպրանիչնե ըռաւնաքաս ջաղրըլըղ քի իսկ Թէսէրլիւ
աւետարանը վեղ ենՀանել իլնէ , անկերտեն սարքուպ
լեր քի անկն իրն առաքեալներուն տենել իտի , լաքին
գարիւնեայնի սաթուպ վնհամընը կենիքտի ուռապեան
սիմ Հատկըլը իտի , Անոնց քի ընկերին չկրնայինաէն յոյ
սէ վճռած քիմնե՛ն քի ոնըն վճռածնի ընտրուպ դըպ
րըզուա Թեմնե՛ն օրմանը իլնէ , անտե Թօղնուշ իտի ,
Թէրիւ , անկեր տակէն չիմա՞ նե՛ քի լուացողի՞նե՛ Թագ

1 Ասե պետրա , անանկա , ըռանկն եւիչ սատանայ ղուրտ քո՛
տան քեզ Հնգեան ուրեղ , և խորհրդի գնոց գեղցն . . . ոչ
տանեն մարգկան , այլ աս , և լուեալ անանկա զքաղա զայ
տուիկ անկաւ , և եղան զոգի : Փոխ . Ե . Ձ :

ընտրեք ։ Պուա մա վահաթ Հիւմլէ հաւատացեալները ։ Ան իշխանները Հիւմլեսին ուղիմ գործու ալտու իսկ տե ։ Թագաւորած անդերին ալտուղի մալիւմ օլմազ փլե ։ Քիւլլիեթլիւ եր ու նիաման իվիդաթ կելերեք հա ստատեալներ զայիք միւսալիղէ իլե ջօղալտալ տա Հարտա ստօմանուն Քեհլիղի (սրահ) առնիլէն մա հալտե առաթեալները Հեմ օլարագ Թալիմ ետեր խոր լեր ։ Էլ սա րիլերինտէն անդերե պիր քիմսե Հաղալշ մաղէ Հնստէկի ետեմէզ օլուա՝ Հեմաեթ Թէքրիմ (յաղթել) ետեր իսի անդերի ։ Պուհետան գաթի նա զարա՝ առաթեալներին եֆսի իլե ջօգ միւ Հիւգաթ օլ ատուլնե ուլնայէն ։ խասդիլերի Թէնկերե էլ եաթագ լերի իե ատադերե ջրգարտալ գօշ խոլեր՝ էի պետ րոս կէջոլկնտե ուարե կելուկսի տօգունա անլե[1] ։ վագաա՝ չինի էի տօգունատու իսե չինգա պուլտու ։ քէզալթե եՆարդ մէմլեքեթլերտէն քիւլլիեթլիւ Հե մաեթ երուստագմտե Հեմ օլուա՝ մարագլերի էլ մէՀ նունների կնինխոլերինտե Հիւմլեսի չինգա պուլտը խոլ ։ Ֆիլհագիգա՝ պուլ խուսուստե գալպի փոգ օ լանլերին Հիւմլեսի զայէթ խօշնանտը ։ Ֆիամմա՝ յիսուշ սուն տիշ շմանլերի առաջնալլերե տակի հասետ կԹ տիլերինե պինայէն՝ ՚ ուերեՀ հըրսլանտլեր ։ Թա քի խահանայութե պիլ նէգին՝ անդեն իլե օլանլերին Հիւմ լեսի՝ էլ սադուկեցիները կվլուա՝ էլ առաջնալլերի դուշ Թուա՝ Թէվհիտ ը ետերեք աշանէն (հրաժարական) Հափշտա գօտուլեր ։ Քեհմ եյլե պուրատե մէգրիւթ հատնելեր էլ՝ յիսուսեն խոմինե վազ եՆԹէսինները ։ լա ջիանիլեր էլ՝ կՀՀ աշխեն մէշտիրքի կեվլուա հափըշտն գա

1 Եւ առաւել կս յաւելանային հաւատացեալներն Ի տէր ։ բազմութիւն արանց և կանանց ։ մինչեւ Ի հրապարակսն հանել զՀիւանդս ։ ։ ։ զի գոնէ ստուերն պետրոսի գոնե հոլանի նոցա հասցէ ումեք Ի նոցանէ ։ Գործ ։ 5 ։ 14 ։

ի խսիմ Թաւիմ եՒմէլին, իշՒէ սիպ երուսաղէմի տօն
Թաւղ իւզրե տէր չի, սիղե Թէնպիհ կՒԹամէութ մի քի
լերի հոզուրա ջըգարուագ. ըրահանայապետ զայէԹ ի
տիլերինի գաշտայա տէյու խաչՒն էտեր իտիլեր։ Վէ ան
պաշտարիքը ՁհմահԹէ վազ եԹամՒկէ։ ճա Չանայապետ
ֆեզրե առաքեալները երքէն եէնէ տաՀարա կիտուպ
տիլեր, գատըք օլամազլեր տուչմաղէ, էմր օլուղլի
փուչու գափար, պէքՀիլեր քի գալուտա պէքլեր ի
միւսլ գափար, պէքՀիլեր քի գալուտա պէքլեր ի
քէնտուտամերի իլէ կիտիպ առաքեալներն կՒԹիրտի ի
սէտե, Ձհար ԷԹՄՒշ, զիրա օլամայա քի ՉհմահԹ էէնէ
տիլերինի գաշտայա տէյու խաչՒն էտեր իտիլեր։ Վէ ան
լերի հոզուրա ջըգարուագ. ըրահանայապետ զայէԹ ի
Թաւղ իւզրե տէր չի, սիղե Թէնպիհ կՒԹամէութ մի քի
չ իսիմ Թաւիմ եՒմէլին, իշՒէ սիղ երուսաղէմի տօն

---

1 Հրեշտակ տեսան ի գիշերի երից ցդուրս բանսին. և հա-
նեալ գնաց՝ առ։ դնացէք, կացէք ի տաճարին, և խօսեք
ցարմուբք ընդ ժողովրդեանն զամենայն պատգամն կենացս այ-
սոցիկ. Գործ. 5. 19։

տուրաւնուշ սիզին Թալմինին իւչ ։ խաթերսինիզ քի ։ ատեմին գանջը սիկիմ իւչէրիսիզէ զամմ էտեսինիզ ։ ֆէհմ էյլէ ։ մեզքիւր զահանայապետ յիսուսա ղայ էթ խասիմ սլտուղինէ պինայէին անըն խամինի անմատը խսեաե ։ ղիլքրի անըն հաց գըմտէ օլտուղ պէյանի իլէ ։ պետրոս վէ սայըր առաքեալլէր ազիւ ձգսարէթ վէ սերպեաթլիք իւզրե սլի քէսկի տերլեր քի՝ ինսանտան գիյատե ալլահա իդաաթ էթմէկը պօրձուրը ։ ալախուսա, յիսուսուն գըլմայէ ալտըղինի ։ անի քի քէնտիլէրի խաչա ջըգարուպ հօլտիւրտիւլեր ։ վէ անըն խամինէ ինսանլէրին կիւնահընէ մաղֆիրէթ օլմաշընի պէյան էտերէք տերլեր քի՝ ատա տէնիլէն քէլամլերէ պիզ շա հիտիզ ։ վէ բուհ իլ գուստս տախի շահիտ տիր ։ անի քի ալլահ իթա էյլետի քէնտինէ իդաաթ էտէնլերէ ։ Ինաձեալլերին ատա միսիլլիւ քէլամլերինի իչինէտիքլէ րինտե ։ օ տէրեձէ հըրսլանուպ գուստուրուրլեր (ա ուատանայինն) ։ Թամ քի անլերի հօլտիւրմէկէ մէչիլ բէթ էտէր խտիլեր ։ Օլ տէմ տախինի մէձլիստէն գա մալիհել նամինատ պիր վատխսեցի ։ օ քի նսմս մուաալ լինի (օրէնսուսոյց) վէ ձիւմլէ ձէմաէթինի ինտինտե մուսթաֆացեր վէ միւքերրեմ (պատուական) իտի ։ ա ուաքեալլերի պիրազ տիշարը չըգարալեր տէյու հմր էտիւպ տէր քի՝ ուզագ տուրուն օ ատեմլերտէն ։ ալը բուազըն անլերի ։ հկեր ինսանտան խսե պու հսրար եա խաս ֆէկիլ քէնտիլիքլերինտէն տաղըլուպ փեթրուշան ը լուրլեր ։ էմմա հկեր ալլահտան իսե ։ գատըր տէկիլ սինիզ անլերի ինգրազ էթմէկէ ։ ըլա քի խաստուլլահ (ամէնամարտ) պուլունասըրըզ ։ Նիձէ քի պունտան ազտէմ գալգտը Թէհդաս՝ վէ անտէն սօնկրա քիւթպ չիհան էյտիտե (յաուրոս աշխարհագրին) գալիեա ըզ յուդա ։ պօղլար քէնտիլերինի պիւյիւք քիմսանէ ճէ րինէ գօյատագ վատիր Ձէմաէթի անլերե մէղ էթտի ի ատե ։ ձիւմլէ սիտե Թէկէք օլտու ։ Վագաա գամաղիլ

Digitized by Google

Հաւատացեալները չաշերսուպ տերեր քի պիտի ետ
իչխուն տայիմա ըհանգիր ալոր խոխեր , առաքեալներ
րին տուր նիսանեներին եօվիհով մուտքիչով խոշմերով
նուպ թեչեքքի իշերն ալոտուգերինտ , գիրա անել .
րին (եբրայեցի) հագգեքտ նուհնանիլեր մըրգուտա-
խոխար եփտիլեր : սիչէք քի ը կիւնեներտ խարանիլեր
չէգտալգտ տերհար ան տախի գահվի ըտապերայէ
դաբատիկիրներք եփտիլեր խոչտ , մատայոպ չահ ըտ
խոխ : պու խուհստուտ պաշերեր ատատչիպ մուգայիր
մուտանիչիպ վերմակ տախի խոշմկիպչեր իային ալոտ
ըտա ևերթ իչպի ըհշերտ պիհչիպատչ ալանչերտ եօվիհեք
պիրինտ տանքիկիր ալոտուգտին ատատ , առաքեալնե-
պիրգուտ մրատի գաքնատաշ մուհնատպիպ ին պիրգ
գիրեպուտ մրատի գաքնատաշ մուհնատպիպ ին պիրգ
քի պուտատ գիւերը ալոտ (չիրմիսու հեչգ տիչ գի պրգ
. ՃԵ ատչեք հիւանիւ վեչչ իւգերտ : Ծիրտա (նիչճ

թատրե ալուր խոխերը :

Ճաւատացեալները քի երուսաղէմտե չօղտտրելեր նկ գէչչ իւգրե
Սիւաղ 98 :

(աւետարանել) ճտեր խոխերը :
լաւիմ հտերկ , ինտա քրիստոսու պիւտեմ ինչպիրը
տե , հեր կիւն տուձարտե վե երչերտու ձչմպերթ
տուզ տեյու- զայերթ շաղ ու մեսրուր ալուգատն մա
սու իսմի իչիւն հագարեթե (անարգել) երշանր ու-
խովը ետիւպ վաղ երմեչերը : գիրամմա աներ յիսու
Ն՝զգբիւ ը հատիւտերը առաքեալչերը տեօվոխիւերը դի
տեյու թենպուհ հտերեք իւվաղ երատիրեր աներ :
րա , պիր տահա յիսուսուն իսմինե վաղ երմեչերը
րինտեն , առաքեալչերը չաղերուպ տեօվոխիւտեն սոնգ
լերինե տուխե թե գիւն երմեկե գատեր ալամուրելե-
քեար ալմաղ իւե ըտաղի ալտուլեր ան՝ , անչագ հերուս
ձլինն պու միսիլիւ քեվամերինն սահիհ ալտուղի աչե

Պու մհսիլու ֆէնատ վէ զատտար ֆիքիր իւզրե ձէ-
ալլահա քիւֆր եթմէ տեյու շահատէթ էտելեր ։
Թա հէրկիմ էտերլեր քի ռանըն հագգընտե մըմկինե վէ
գատդը օլամըտըգլերինտե , քեռամիով քիմսէնէլէրդի
անքն իլե ջոգ տէֆա միւնազարաթ էտերդէ ձէվապընե
ը գատտար զիյատե խոշլանմայուդ խուսուսմէթ իւզրե
լէու երուսաղէմտե թէմէդդիւն էտինլերին պաղըլերդի
եահուտիլեր , զաւախուսուս ափխեր մէմլէքէթինդն կո-
լեր հէր նե մզգիտար քի խոշլանըլըրլեր իտի , հէմ մէկէ
լուր իտիլեր ։ Պու պապատե յիսուսա իվէիգաւ էտին-
Հրէ մահապընինտե ազիմ միձիւզաթ եթմէկ իլե ։ ,
թին մահապընինտե ազիմ միձիւզաթ եթմէկ իլե
լուրֆու վէ գուվվէթի իլե միւգէյեէն օլուպ Հրէմտե
պախուսուս քի սուրբ ստեփաննոս՝ բուն իւ գուսասուն
տախի ջոգ Հէմիյէթի իմանե իդասաթ էտեր իտի ։
ղեր Երուսաղէմտե ղայեթ ջողալուպ՝ քահանաթլըսըն
նիւմա պուլուպ (բանն ալ այնքե) վէ հաւատացեալ-
զու Հուր էտեն նիֆաղ քեփ պիրէ , Հէմտ ի իլահի
պու թերթիւրմ իլե Հաւատացեալներին ժողովնինտե
նիկոդեմոստե , տոմոնտալ , պարմենադը , վէ անթէքեալ
իւ գուսսա իլե ժամու իտի , փիլիպպոստե , պրոքորոսն
էնթիոքիացի էտերլեր ստեփաննոստե , ՚ի քե իման վէ քուհ
ղուլ սլալըմ , պու քէլամ Հիւմէյնինե խոշ կելմէկ իլե
թայլեն էտինա՝ պիզ տուսուե վէ թայլամ էմէյէկլե վէշ-
ո էտի ատեմ , քի անլերի պու լեվազիմի իւզերինե
գուսսա վէ իլմ իլե թալուե մէշհուսա օլմուշ (մինպէտ)
լերե խաստիմ օլմուզ ։ սեզ ինձիլսուա էտին տուշ իլ
առկիլ տիր քէլամ իլ իլահիեէի թերեզ էտիւպ սաֆեա-

Digitized by Google

մանքի քահանայապետի դպիրների խղճալ (խուովիլ) եկաւ
մեկ խիզ տեղհալ խոցերինէ հիւանդ եւ տերեկք գաւուպ
տիվանաս կեղծիքները անի։ Օր տեսի քեզ ընդունել քիմե-
նելը շահատեցի եւ տերկեր քի պուռ ատեմ ալիզ եղբ-
տեղն վեր ձամաստան եօթիւրիւ քիւֆը եղեմկի փերա-
զաթ եղեմեզ։ Իշխեցուիք անտեղ քի նազարեթլի քի-
սուռ պուռ եղերի սեռքիւզ, մովսէսին պիղե վերտիկի
ձամասու բեզպոխ եւ ուեչեկք տեր իսի։ Ես զպուռլերը
պուռ դարզ խիլացիք ինձա շահատեցի իւզրե իրե
եղեսիլեր խսեւ, ստեփանոս ։ տերեկեչ պի խեվիք
գիյեցի փերա գալզ իզե տուրուբ իսի։ Թա քի տես
խոլի մեչիս օլանլերին չիւմլեսի անե պուռպուռ մերայիզք
չեզ հղծսի կեցալ կեօրիւրլեր չեզ հրեանին [1]։ Վադաս ա
ձըն բուհինին պիլ լուքֆու պարի փիւր գիյա օլտու-
ղնեզ նիշան վեր տեղայեցի սըքսանը տաիսի միալ մեկը
կեօրիւնտիւ խասմիզերինէ քի ինձ եմ եսիւա խոշտ ո-
լաղեր։ վեր լաքին անլեր հադգը գաւպուղ եղեմեղ միւ-
ֆինիսա վեր պաստառ օլմազերի իզե։ ոյի ղալրի հադգըն
անի դաշղայուպ եօլտիւ բուտուղեր։ Չիրա քահանայա-
պետ քեազիպ շահիտերին սեօյլեսիքլերինի իշիտիւպ
հադգտաս պուռ պեօյլե մի տիր տեյու սեւաղ եղեմին-
տեղ։ տինկերին պէնի գարնտաշլեր վեր փետերլեր տեյե-
լեք։ յիսուս եֆենտիմիզին մեսիհ վեր խոնուղլտի օղ-
ուռղի պէյանիմտե, հայլե աբրահամըն վադքինտեն
պերու ազիզ քիմսապտե տերջ օլանլերի միւխեմասա-
րեչեզ նադղ եղետիքտեն մատե, Թեօպեյե կելելեր տեյ-
ու քահանապետլերինէ տաիսի պէյան ետեր։ Չիրա նի
չեզ քի փետերլերի քեզա քենտիլերի տայիմա բուհ իղ
գուտսա մուղայիր։ փետերլերի փինդուսպերլերի եօղ-

[1] Ես հայեցեալ ի նա ամենեցուն, որք նստէին յաւետին, տե-
սին զերեսս նորա իբրև զերեսս հրեշտակի. Գործ. 6. 15.

Հօլտիւրտիւլեր ։ Պու միսիլլիւս քէլամներն իշխութիւ
Ջիւմլեսի ղայեթ թահվիրե կէլերէք անլն իւզէրինէ
տիլ կըՀրէրտատտըլեր իսէտե , ստեփանոս քն ըու Ֆր
գուտս իլե վէմըու էտի , ասիւմանէ նազար էտիւ
մէՀտի իլահիյեէյի , վե յիսուսու եէմինի իլահիտե
տուբուր կէօրմէկ իլե , տեր քի՝ ինշէթ մէՀթաւհ (քա
ցեալ) կէօրիւրիւմ սէմայէ վե իսկն ինսանլը քն տուբուր
եէմինի իլահիտե ։ Օլ տեմ մէղքիար հասիւտլեր պիլ
քիթինդաղ իւՀէ սես իլե շամաթա վե նիտա էտե
րեք գուլագլերինի գափայուն վե իւմիւմէն իւզերինէ
հիւՀմ պիրլե չէհիրլն խաղիձլինե չըգարուպ դաշլար
լեր անլն ։ Պալատէ մէղքիւր քեազիպ շահիտլէր անլե
ղայէթ տիւշմէն օլտուգլերինե պինայէն հապիբ պուշ
լունուպ պաշգալերինտէն զիյատե դաշ աթմադ ար
զուսի իլե , եսվասլերինի չըգարուպ պիր տեղեգանլը
քիմ անկինլն եաղընե գօրլար քն անկերի հըզմէտ եթսին ։
ծ քն սաուտղ չաղըրլըրդե իտի ։ (պու տէր սօղոս , քն
ասնկրա առաքեալ օլուպ պօղոս անըլըր , անըն նե սու
բերե իլե յիսուսա ինանուպ առաքեալ օլտուգլե , նէրե
տե՝ վե նե սեպեպ իլե պօղոս չաղրըլտըգլե պուննտան
պեօյլե գիբը օլունուր ։)

Նաշար գըղ պուրատե յիսուսուն սատգանե չակիրտ
տի ստեփանոսա ։ զիրա նիչէ էի յիսուս քենտինի խաչ
չա չըգարանլեր իչուն միեսերուլտուհա տուա ետեր ը
տի՝ քի ա՛ն եթսին անլերին Թագսիրատգընը , քեզա
ստեփանոսա քենտինի դաշլայանլեր իչուն եա սահիպ
պունու կիւնահ սայմա անլերե տէյուս նիյաղ ետեր ։
պատեհու տիղ չեօքիւպ եա սահիպ յիսուս՝ դապուր
էյլե ըուհիմի տէյերէք ուլտուտու (ննշանաց) ։
Փիլհագիգա ազիղ ատեմ հէր նե մըգտաը խա
քենչէ խչնտե էօլսե տաքի , անե դաթլը ուչ
գու միսալի ըահաձ սայլըը ։ Վե սօղոս՝ անի էօլ
տիւրէնլեր իլե հէմրիզա (կամակից) վե եէքտուխ ը

Digitized by Google

ժի՛ ։ Սօնկրա հաւատացեալները ստեփանոսուն թէ՝ ինչ տէն ետիւ՝ ազիմ եաս ու մարթէմ էթտիլեր ան՝ ըլզերինէ ։

Սիւաղ 99 ։

Ձագգը գայթուղ էթմէյէն զատտար եահուտիլէր քի ստեփանոսուն նոյնու դաշլատըլէր · սայիր հաւատացեալլերէ տախի երուսա՝ ղէմտէ քէտէր վէրտիլէր մի ։

Ձ· Վերտիլեր ։ Ձիրա օ սերճէճէ հըրսլանուպ դուտուրտուլար , թա՛ քի ստեփանոսուն գանը իլէ թէսթլա օլամայուպ՝ ձիւմլէ հաւատացեալլերէ ազիմ սըզընթը վէրտիքտէն մատե , այտլատե մէզքիւր սօղոս՝ եվ պէ եվ կէզերէք՝ եր վէ նիսմէն դուրթուպ մահ՝ փուս ետեր , վէ ջոգլերինի տախի եօլտիւրմէկ իլէ (նոյ՝ ձէ քի սէկյան տըր · գործ · 9 · վէ 26) · առաքեալ՝ լերտէն մատեսի եահուտիստան վէ սամարիա քեօվլէ՝ քինէ տաղըստըլեր խսկտե , զանն էթմէ քի աւետա՝ բանըն վաղւ մէն օլտու , իլլա պու սէպէպ իլէ թէզ՝ էլտէն երուսաղէմին խաբինձինէ տախի եայըլտը · պի՝ րա հաւատացեալլէր վէ նէթմէլ իլէ չակիրտլեր՝ հէր հանկը մահալե քի կիթտիլեր , պի՛ խեվվէ վէ ազիմ ձէսաբէթ իւզրէ յիսուսու վաղ էթմէկ իլէ ջոգլերի՝ ըման՛ կէլիր իտի ։

Հապար դըլ ալահըն ինայէթինէ · զիրա միւնքիրի՛ ի՛ նայէթ եահուտիլեր հէր նէ մըգտար քի զիյատե մու՝ ղայիր օլուբ իտիլեր , հաւատացեալլեր ։ գատար զիյա՝ ատե գուվվէթ վէ սերպէստիյէթ էհսպ էտիւ՝ կիւն պէ կիւն արթուպ ջողալըրլըր իտի ։ Նիձէ քի նէթմէլ

---

* Եւ քարկած աւնէին զստեփանոս որ կարդայր և ասէր · տէր յիս՝ ընկալ զոգի իմ ։ Եւ ծունր՝ և աղաղակեաց ՚ի ձայն բարձր · տէր՛ մի՛ համարիր դոցա զայս մեղս · և զայս իբրև ասաց՝ ննջեաց · և սօղոս էր համակից սպանմանն նմի · Գործ · 7 · 58 ։

ձեզ շահկերտելուտեն փիլիպպոս սամարիայի կիւղուա ան-
տե վասղ մի կնօջ ականջ մուծանիլ եւ ծիծկինուտ , ջօ-
լեզի իմիգաթ կտուա մկրտել օլսաղ իւկ տեղուն շը
հիւրտե ղայէթ ազիմ շազլըզ օլուը : Ընտե սիմըն նա-
մինտե պիզը սիհիրպազ քճնտկին պիզ պիւլիւք քիմէ-
նդ եզրինե գօյուպ շէյթան հիյլէսի իւկ կնօջականութ
հարազքեթ եւ ծիծկինուտ պինայէն ջօգ վազըմտեն պէ-
ղու չիւմլէսի հայրեթտե գալըը իտի , փիլիպպոսուն
վազի իւկ սամարիա եհալխի մկրտել օլսուգտե մէզ
քիւը սիմըն տանթ մկրտել օլուպ մի տուլիմա փիլիպ-
պոսուն եանընե վարուպ անըն եթտինկի մուճիւզաթ
լեզի նազարէն թսաւճիւպ եթտի իսետե , գալսկի թօղ-
ղու տեկնի իտի , Վէ առաւքեաւլեր քե ծ վագըթ երուշ
ազղէմտե իտիլը , սամարիատե տախկ քելամուլլահ
գասպուշ եթտիգլերինի իշլեմտիգլերինտե , պետրոսու
մի յոհաննէսի երուսաղէմտեն իրմակ էտեգլեր սամա-
քիայա , մի անլեր կգլուպ տուա էտեգլեր քի ըուհ
իւ գուստու ահազ եթսինլեր , զնըա ծ անդ տեկնի ըուհ
մկրտել սլմուշ իտիլը , մի անլերին իւզերինե էկ գ-օ-
տուս անլերին իւզերինե լինմիշ օլմայուպ ֆէգաթ
ատուգլերի հալտե (նկէզ քե տեկնիլեր , դուշմէգ եթ-
տիգլերինտե (անհտե ըուհ իւ գուստու ահազ ետուպ
քիմի պաշլար ալլահըն մեզմո էտեգլեր ահազ լեսան սեյ-
ղիմկկ , մի քիմի մուճիւզաթ եթմէկկ : Սիհիրպազ
ծրմօն կեօլտուս քի աստազեաւլեղ քիմե էկ գօտուլլը
քան , ըուհ իւ գուստուն լուլճիտ աշխէթար անըն իւ-
զերինե կեօլտուս քի աստազեաւլեղ քիմե էկ գօտուլլը

Digitized by Google

տաղտկալի հուզումներուն գալուկին թաղուած տեսիլը տիր ։ պոե քեմլիքլերտեն փիւշման օրուայ ալլահա նիյազ էյլե ։ ի՛ր մանչիկին պոուլասըն տէյու նասիհէթը վէրտի իսէտա ։ թեօպէյէ կելմէզ ։ վէ զայիթ քեօթիւ ֆէյլիտե օրուայ շէյթանէ պէնտա օլմադ ։ քէնտի նիյազ եթմէյիւպ տեր քի ։ սիզ նիյազ ետին՝ քի տետիքլերուն նիզ պէնիմ իւզէրիմէ կելմէսին ։ Պատճառու պետրոս վէ յոհաննէս սամարիատէն չըգուպ՝ անոնց նահեասըն տե վազ ետերէք կիտերէրը երուսաղէմ ։

Ա՛ղբիւր փիլիպպոս տահա սամարիատէ իքէն ՝ ալլահ հըն մէյսիքի անե տեր քի գալէգ ճինի Ճընհիւպ դա թաֆէք Թարիգինե ՝ ֆ քի երուսաղէմտէն գազայա՝ եաղ նի չեօղ իներ ։ էմր օլտուղն իւզրե կիմտիկնտե ՝ կիօթուհե քի մըսըրա գաւրեպ ենիչուկնա նամ էյալե Թինին տուլայանը կանդակա նամ խոջունըն Ճիւմլե խա զինէտինին նազըրը ենտերունի (նոդքինի (ըրձալը ՝ ֆ քի տաճարտա ալլահա սեճուե գըլմադե երուսաղէմ Եէլեուպ վէ ֆ վագըթ ամտեթ էտիպ գօչու իլե մէմ լեգեթինե կիտեր իտի ՝ մելայիքին էմրի իւզրե փիլիպ պոս գօչուլա եագըն վարտըգտե իշինետի քի՝ եսայի փեյղամպերին քիթապընըն ֆ ենէրինի օգուր՝ քի անոե յեսուսուն սէյսատի պիրլե խաջա չըգաճաղե իչիւն եագըլմադ չիտ ՝ աճայպ անկլաը մըսըն օգուստոսղինի տեյու փիլիպպոս անե սիւալ եթտի ՝ ֆ տախի եկեր պիր քիմսե պանա եօկտեմէզ խե ՝ նիչէ գատըր ֆ լապիկրիմ անկլամադե տեյիւպ նի՛յազ ետերեք անի գօչուլա ալուպ ՝ քիմսին հագգընտե սեօյլեր պաւնու փիղ շամպեր ՝ աճայպ ձենտի՝ եաեօտ ուտաշկատ իչիւն մը տեյու սիւալ եթտիքտե ՝ փիլիպպոս անե յեսուսու վ՛ա եթմեկ խլե ինանուպ անըն իպնուլլահ օլտուղինի Թագ քեր ետեր ՝ վէ եօլտա պիր փունարա քի կեստիւեր ՝ մէզապուղուն մաթթեուպ իւգրե գօչուտան ինիւպ փիլ քապատա անի ՝ ըլետու եղեսիկի հայտե ՝ անկատ ըուշ իշ

Digitized by Google

ա[ւետ ես]տեսին տէրտ սիտա իշխուած [1], նէյէ օղրա-
տուքտան մատե սաւուղ սաւուղ նիշհուն պինի ես[տե-
թատան էնկ]ան էնկան անիտե եդրի տուշ-
լանկն (սրսալի սեմատէն շէտիտ նուր ատըն ե[դրա]վընդ
շամա գարիպ վարտագտե , տերագէպ պէրդ (վայ-
տուքտան էրուսաղէմի կէնթըրե : վոռ միսէլլե - նէլբս ինչ
տուցեաղերտէն քիմի պուլըր [ի]սե էդ չէ նիսվան պաշ
հանայապետտէն էմր ալըր քի վարուպ անտե հաւա-
լանամաղ լինի , շամտա օլան-եահուտիներե լսիլսապէն քա-
պուտ տըր (այս է կեսարիա պաղեստինացւոց) :
անէլըն ծէգտիլ ի էմի ալիգաօնտե սլըր իտիներ :
պուհնիտ եահուտիներ ըտհակ տուրլայուպ տայտա-
ըլընձայ տուգին կիրա պէն կիրա շէրալըրեր իտի , լաքին
տաղէտլ լսպլիւ ի էդլատէ մէմլէքէթլերտե շամա վեր-
Ֆիլիպպոս տախի ա լսմտոստա , վէ ֆ Ֆիմարիերտե կէ-
շէրպ վեպ ետեր գայսէրի տէնիլէն մահալե կէլէնէ տե-
կին , ն քի եաւնայա գլըզ մուլ մըգտատրի գարիպ տե-
նիզ գըզըլըմտե պիր ողիա շէհիր իտի , քի շիմտի խա-
րպ տըր (այս է կեսարիա պաղեստինացւոց) :
Ֆիլհագէգա լինայէկի պէրլի հաւատացեալներե երու-
ըլընձայ տուգին կիրա պէն կիրա շէրալըրեր իտի , լաքին
պուհնիտ եահուտիներ ըտհակ տուրլայուպ տայտա-
անէլըն ծէգտիլ ի էմի ալիգաօնտե սլըր իտիներ :
ա[ւետ ես]տեսին տէրտ սիտա իշխուած [1] , նէյէ օղրա-
տուքտան մատե սաւուղ սաւուղ նիշհուն պինի ես[տե-
թատան էնկ]ան էնկան անիտե եդրի տուշ-
լանկն (սրսալի սեմատէն շէտիտ նուր ատըն ե[դրա]վընդ
շամա գարիպ վարտագտե , տերագէպ պէրդ (վայ-
տուքտան էրուսաղէմի կէնթըրե : վոռ միսէլլե - նէլբս ինչ
տուցեաղերտէն քիմի պուլըր [ի]սե էդ չէ նիսվան պաշ
հանայապետտէն էմր ալըր քի վարուպ անտե հաւա-
լանամաղ լինի , շամտա օլան-եահուտիներ լսիլսապէն քա-
պուտ տըր (այս է կեսարիա պաղեստինացւոց) :

---

1 Իջին երկոքեան ի ջուրն , փիլիպպոս և նեղքինին և մկրտեաց զնա : և երբ ելին ի ջրոյ անտի , հոգին տէր եկն ի վր նեղքինոյն . և հրեշտակ տն յաւետարեաց փիլիպպոս . և չ՚ե տեես զնա նեղքինին . և գնայր ճանապարհ իւր ուրախութ : Բայց փիլիպպոս գտաւ յազովտոս . Գործ . ՏՏ . ՅՏ :

2 եւ ընդ երթալն նորա՝ եղև մերձենալ ի դամասկոս . յանկարծակի շուրջ զնովաւ վայլատահեցաւ լոյս յերկնից : և անհետ երկիրն՝ լուաւ ձայնբառ՝ որ ասէր ցնա . սաւուղ սաւուղ . ընդ՚ինչ հալածեսն զիս . Գործ . Թ . Յ :

տղոյն, վէ՛ ո՛ սէս քիմին ալտուղինի պիլմէտիկինտէն, եա՛ սահիպ սէն քիմսին տէյու սիւալ էտեր, ո՛ տախի Ճէվապ էտեր քի պէն իմ յիսուս, քի սէն Թէրսիտ էտէհօրսուն, կիւՀ տիւր սանա նօտուլա Թէքմէ վըրմադ (խիստ է քեզ ընդդէմ խթանի ապտակել)։ Օվ տէմ սօղոս ղայէթ հէյպէթտէ գալուդ վէ հաւաղ առացհալէրի Թէքտիր էթմէք ազիմ իսկէտ ալտուղինի անկլայուդ եա՛ սահիպ պէնի նէ՞ էթմէ կէ միւրատ էտէրսին, եանի նէ՛ իսթէրսին քի էտիլիմ տէյէրէք քէնտիլէրինի յիսուսուն ըհլինէ իհալէ էթտիկինտէ, Ճէվապ էտեր վի այտադա գալդ, կիր շէհիրե, նէ էթմէք սանա պարՀիսէ անտէ սեօյլէնիր սանա։ Սօղոսուն ընդ Քիդէրի տախի պու սեոտալը իշլոտիւդ ղայէթ հէյպէթ իւշրէ ալտուղեր, գիրա պիր շէյ կեօրմէյիւդ պիլմէդ ի՛ տիլեր քի անըն իլէ սեօյլէյէն քիմ տիր։ Սօղոս այադէ գալդաղ իսէտե, քիմսէյի կեօրմէդ ալմադ իլէ ընՔիգ լերի անըն էլլինտէն դուԹուդ շամա կեօՀիւրտիւլեր, պէրի կեօզլէրի աչըդ իտի, անՃադ պիր շէյ կեօրմէկէ գաւտըր տէկին իտի։ Նադիր գըլ մէզոպոտրուն Հալինէ, վիրա՛ յիսուսա իմիգաթ էտինլերի Թէքտիր էթմէք արդուսինտե իքէն, քէնտի Թէքտիր ալտուդ յիսուսուն մեսիհ վէ իպնուլլահ ալտուղինի պիլիւդ անէ մուղայիր Հարուքէթ էթտիկինէ ո՛ տերէՃէ ազիմ նէտուդ մէտ իւշրէ փիւշման ալտու, Թա՛ քի շամա կեՀտիկինդ տէ, իւչ կիւն նէ էյմէք եեր վէ նէ սու իչեր, իլլա ղայէթ տադլը տէրսն պիրլէ նիյազէ մէշղուլ ալտը քի յիսուս քէնտինէ իննայէթ էթսին։

(՝) Եանատե շամտա յիսուսուն շակիրտլերինտէն անա նիա նամինտե պիր քիմսէնէ ալմադ իլէ յիսուս անէ ըս եասընտե էմր էտեր քի՝ տօղրու սօզադ տէնիլէն մա Հալտե յուդանըն խանէսինէ վարուդ Թէրսիսի (տար սոնացի) սօղոսու ադայա, ո՛ վագըթ սօղոս տախի ըս եասընտե կեօրտիւ անանիասը քի՝ կելիւդ քէնտի իւզէ

Digitized by Google

ընդ ձեզ եւ զօր իմ քո կեցցէ ։ Վէ՛ ասէ Տէր Տիրոջ ամենայ
նիս պիլէդ իմ յիսուսեան եղբայս ասղոսա կեօրիւնդ
տուկինի ։ ՚ ԷՃիլտէն տեր քո ջոգլերինտէն իշխեմիմ
՚ ատեմին հագցընտէ՝ քո երուսաղէմտէ հաւատաց
ցեալներդ նէ գաստար քեմիդ եթեր ։ պուրայէ տախէ
՚ սեպեպ իւէ կեմիշ տիր ։ Վէ յիսուս եղբայս անէ կեղ
բիւնտիւկինի ։ վէ ունի ինեխպաղ ետիւպ՝ քենտի իսմի
իշիւն չոգ եկեմ չէքճէկինի պէյան ետերդ՝ կիլէմ տե
տիւկինտե ։ վարուպ պուլուր սաղոսս ։ վէ իւզերինէ
եղ գոյուպ՝ սաւուղ գարնտաշ եօգաթը պայգ ։ յիսուս
քո եղայս սանա կեօրիւնտիւ ։ ՚ իրսալ եթեր պէնի
քո կեօրեսին ։ վէ ռուհ իւ գուստ իւէ միւմքէլի օլա
սըն (լեցիս հոգւով սրբով) տեփիկի հայտե ։ կեօզ
լերդ անիտե չինա պուլուպ միլրտել օլուր ։ վէ եէմէք
եէյիւպ գուվվէթ քեպպ եթեփիքտե ։ վարուպ հաւաց
տաց հայլերին եանչնտե սաքին օլտուգտեն մատե ։ տեր
հաղ յիսուսու վարզ ետերդէք՝ ունքն մեսիհ վէ իսկուլ
լահ օլտուղինի սուպիճ ետեր իտի ։ Մեղպուրսն պու
պիսիլլեա հարաքեթինի իշխանէներ հայրեթտե գա
լուպ՝ պու տեկին մի տիր քո յիսուսա իմիգաթ ետեն
լերդ երուսաղէմտե թէքտիր ետեր իտի ։ պուրդայ
տախի՝ անլերդ պաղտայու քահանայապետե կեօթիւր
մէկ կեմիշ տիր տեղերդէք թասաչիպ եթեփլեր իսկ
տե ։ սաղոս սահա զիյատե թագվինկեթ պուլարագ
եահուտիլերդ զալնպե կելիւպ՝ մեսիհ պու տըր տեղ
ու ակեսի ՚ տեր իտի անլերդ ։ գասուե հու արաքլար
տեղինէն մահալե կիտեր ։ վէ անտե պիր վագթ տուր
տուգտեն անկրա ՝ թեքրար կելիր շոմա (նոյնէ քո պէղ
ան տըր ։ գործ ։ ՚ ։ ՚) ։ անտե ազիմ չեսարեթ պիր
լե վազ եթեփիկինտե ՝ անի եօլտուրմկե մէշվերեթ եղ
տիւպ՝ արետա նամ փեսեհիշլէն գուրաֆընտեն մու հայ
փըղ թայլն օլան զապվինին մարիֆեթի իւէ (2 Կուրն ։
՚՚ ։ ՚՚) կեչէ կիւնտիւզ շէհիրին գափուլերինի պէգ

Digitized by Google

լեմ՝ եկ զայրացիր ի վերայ ծառայից քոց, զի ոչ գիտեն զոր ինչ առնեն. եւ մի՛ զմեզ տանջեր, զի ոչ գիտեմք զոր ինչ առնեմք. այլ ողորմեա՛ մեզ, զի ոչ գիտեմք զոր ինչ առնեմք

դնա տեղիկն մէ մէկէկէն քի կէլտի , անտէ ննան նայ
մինտէ պիր ատմ սէքիզ սէնէտին պէրու քնօթիւլմ
տէօշէքտէ եաթըր օլմադ լիզ , պետրոս անէ ոէյր քի
ննան՝ յիսուս քրիստոս էյի էտեր սէնի , գայդ տէօշէք
կինի քէնտին սիզդ , պու քէլամ պետրոսուն լիսանընա
տէն ջըգտըղին հայտէ՝ անիտէ չինիա պուլտու [1] ։
պու միւճիզաթ օ տէրէճէ թէվաթուր օլտու , քան
քի լիւդեատէ մէ էդրաթի էյալէթտէ օլանլէրին ճիւմ
լէսի յիսուսա իման կէթիրտիքտէն մատէ , եաֆեայա
տէ կին իշտիւլտի ։ Օ՛ վազգէ եաֆատա՝ վզգատքէյէ
տէստիկիր զայէթ ծաղիլէրլիւ տաբիթա նամինտէ՝ քի
ճէլրան (այֆեմնիկ) տէմէք տիր , պիր հաւատացեալ
նինա վար իտի , ժ կիւնլէրտէ մէզպուրէ իյատէլէնիւդ
ճօլտիւքտէ , հայգայուդ փօվգան՝ օտայա (դատիկոս)
գօյլար անի ։ Վէ լուքին չինէնքի լիւդեատ եաֆայա իջ
տաաթ մըգտարի եէր տիր , պետրոսուն տակի անտէ
օլտուղինի իշիթմիշ օլմալերի իլէ , անէ իքի ատմ իր-
տալ ճտիւդ՝ թէզ կէլ տէյու նիյազ էտերդեր ։ գ՛ըտ
ումար իտիլեր քի՝ պետրոս ճկեր միւրատ էտեր իսէ ,
գատըր տըր անի տիրիլմէմկճ ։ անլերին բիչաստինճ
մէպնի պետրոս քի կէլտի , անի ճօլտունլէն օլտուղի եէչ
րէ ջըգարուդ՝ ՀրիւմէՀ ֆատգիրլեր՝ տուլ նիամանդէր՝ մէ
եաքսիւզլեր ճդրաֆքնտե աղլայտուդ ճսմանպէրինի ա՝
նէ կեօտերիր իտիլեր ։ քի անլերի մէղքիւրճ տաբիճ-
թա մէրմիշ իտի ։ Օլ տեմ պետրոս անլերի տիշարդ ջը-
գատուդ՝ մէ տիզ ջեօքերեդ տուտայէ տուրտու ։ տա՝
քիթա՝ յիսուս քրիստոսուն իսմինէ դալդ տէտիկինտե ։

---

1 ԵՒ եղև՝ ի շրջիլն պետրոսի առ ամենեքումբք , իջանել նմա
և առ սուրբսն , որք բնակեալ էին ի լիւդդեա ։ և եգիտ
անդ զայր մի , որում անուն էր ենաս , ութամեան դնիւր ի
մահիճս անդամալոյծ ։ և ասէ ցնա պետրոս . ենաս՝ բժշկէ
զքեզ Յիսուս Քս . արի՛ , և քեզէն Թօթափեա զանկողինդ քո ։
և վաղվաղակի յարեաւ . Գործ . 9 . 32 .

անիտեղ տիրիլը [1] , պետրոս Հեքսիւշլէրի վէց տուլէրի
չաղըրտալ անլէրին հուզուրինտե տիրի տուրտուրտուր
անի՝ Պու միւՀիւզամէ Ճիւմլէ Հիսալինե աշխքեար օլա
տուգտե , չօգլերի յիսուսա լինանքը . պետրոս տախի
եաֆատա սիմոն նամ ալը տուպպաղ (խաղախորդ) քէն
մէնանէնին խանէսինտե չօգ վազըթ սաքին ալուպ տայի
մու աւետարանը վազ Հոգը իտի :

Ով վազըթտե պալատտե մէղքիւբ գույսէրիտե փուԹ- Գլ .
փէրէսի միլլեթինտէն կուռնելիոս նամինտե պիր Հիւղ ժ .
պաշը քի խէյիրլեսա վէ Ճիւմլե այալի իլե ալլահտան
խէվֆ էտիւպ վէ ՃեմաԹէթ չօգ սատագա վէրիւպ՝
Հէրվախտ տուպայե մէշղուլ օլուր իտի : Ընլուհ անդն նիյ-
աղընը դատպուլ էտիւպ՝ ինայեթ էտեձէք օլմադ իլե ,
եէնե պիր կիւն սաաթ Թօղուզտե տուսա էտեր իլքէն ,
պէյազ լիպաս կիյինմիշ պիր մէլայիք կեօրիւնիւպ՝ կիւռ-
նելիե տէյու իտմինի՝ վէրտիկինտե , խէվֆ եԹտի իսե-
տե , եւ սահիպ՝ նէ՝ տիր տէյու սիւալ էտեր . մէլայիքը
Ճեվապ էտեր քի՝ սէնին նիյազընդն վէ սատագան ալլահ
Հընդն Հուզուրինտե մագպուլ օլուսա , եւ ինձիայա ատեմ
իրսալ էյլե սիմոն նամ քիմսենէյի չաղըրը , անե քի պետ-
րոս տէնիլիր , օ կելիւպ իքԹիզա էտէնին սանա սէօյլե-
սին , վէ անդն նեգիտե սաքին ալուսուդինի տախի ա՛յնո
էտիւպ կիտեր : Պէյնի կուռնելիոս օ անե տէկկին պետ-
րոսուն խամինի իշիմիշ տէկկել իտի , լաւրին մէլայիքդին
քէլամընէ նազարլէն անկլատը քի՝ քէնտի Ճանընդն սէ-
լամէթի խուսուսինտե իւԹիզա էտէն Հէր նէ խսե ,
պետրոս քէնտինէ էօյրէտէՃէք տիր , օ էՃիլտէն երը
Թէսի կիւնիւ իւչ ատեմ իրսալ էտեր եաֆայա քի՝ վա-
րուպ պետրոսու կէԹիրէլեր , մասալհաթը տախի ան-

---

1 Ես հանեալ արտաքո զամէնեսեան պետրոսի , եւ ծուռը , ե-
կաց յաղօթս . և զարձաւ ի մարմինն և ասէ . տա՛քեցա՛-
ըի , կաց յանուն տեառն յիսի քրիստոսի . և նա եբաց զաչս իւր . և
տեսեալ զպետրոս՝ նստաւ կանգնեն . Գործ . 9 . 40 .

լերէն նագէ էտեր ։ Մեզպուրէր քի եաֆայա եաթլաշ-
տըլէր , ւ վայգըթ տաթի էյլէն գէմանի օլուպ պետ-
րոս էվլին սուֆուռնաս չըգուպ տու այճ տուրտու ի-
սէտե , աչըգուպ եէմ-ք իսթէր , անլէր գաամ թէ-
տարիքի իւզրե իքէն անըն իւզէրինէ հայրէթ գուհուբ
ետուպ կեօրիւբ քի սէմա աչըմգը , վէ տեօրթ ու-
ճունտան պուղու չարշաֆ միսալի պիր պիւյիւք պէգ
գէմին իւզէրինէ լիմիշ , քի անտե մէվճուտ իսթէրը ճիւմ-
լե կեօնակեօն հայուանաթ եըլան՝ սողուճաճն՝ վէ անլէ-
րին ճամաալի (սողուն) վէ գուշլեր [1] ։ պետրոս անի կեօ-
րիւպ ղայէթ հայրէթ իւզրե իքէն , գալդը պօղազլու
վէ եէ՛ տէյու սես կէլտիկինտե , հայշա եա՛ սահիպ ։
գիրա էպէտի փիս վէ նափագ շէյ եէմէտիմ տէյու ճէ
վապ էյտի իսէտե ։ Թէգրար սես կէլիր քի ալլահ ան-
նի Թահէր էյտի (սըրբեաց) սէն նէճիս էյտիմ (մի-
պղծեր) ։ Գու իւչ տէֆնա գուհուբ ետուպ մէզքիւը
պէգ սեմայէ րեխ օլտուգտե , պու նե օլա տէյու հայ-
րեթ պիրլե Թէֆեքքիւը իւզրե իքէն , կուռնէլիոսուն
իրսաւ էյտիկի ատեմլեր հեման գալդույա կէլիւպ ա-
նի սիւաւ էտերլեր ։ Վէ ւ վագըթ ալլահտան տաճի
իշլեճ սէնի իսթէրլեր ։ պիրնա շեֆքին (առանց լուիք
քաղաքելոյ) կիճի անլեր իլե , գիրա անլերի պէն իրսաւ
էյտիմ տէյու անե իշհամ օլմազ իլե , պետրոս աշա-
ղըյա ինիւպ՝ կէլճն ատեմլերտէն մասնահաթը անկլա-
տըգտե , ւ կէչէ անլերի քենտի եանընտե՝ սագլայ-
ուպ՝ երկեսի կիւնիւ կիտեր անլեր իլե գայսկրիյէ ։
հաւատացեալներտէն տաճի պաղըլերի , անլեր քի եաֆ

---

1 Եւ պետրոս՝ ի տանիան կոչ յաղօթս գլխեցաւղդ ժամուն ։ քաղցեաւ , և կամէր ձաշակել . և ի պատրաստելն նմ՝ եղեւ ի վերայ նր զարմացումն ։ և տեսանէր զերկինս բացեալ . և զնուերացունց տոնոց կասկեալ անօթ մի , իջեալ և նառեալ ի վերայ երկրի ։ յորում էին ամ չորքոտա-
նիք և սողունք երկրի , և թռուչունք երկնից ։ Գործ ։ ւ0 ։ 9 ։

Ֆատուա իսիլեր ։ պէրապէր կիտերլեր ։ կուռնէլիոս քի
ապրապալերինի վէ մէձէրբէպ տօսթլէրքնի կվինէ տա
վէթ էտիւպ պետրոսու պէքլեր իտի ։ անի կեօրտիւ
կինտե իզզէթ պիրլե գալըը ջըդարադ խաքիփայինէ
տիւշնիւպ սեձտե գըլտը իսէտե ։ այարդա գայդ պէն
տախի ինսանըմ տեյերէք պետրոս անի մէն էտիւպ
տեր քի՝ սիզ քենտինիզ պիլիրսինիզ քի ևահուտի քի
մէնէյէ իմքանանըզ տըը ախեր գապրիելէյէ թօգանմագ
վէ ևագլաշմագ ։ լաքին ալլահ պէյան եթտի պանա
քի պունտան պեօյլէ ինսանլերտէն պիր քիմսէյէ նա
մագ տեհիլմէյէ ։ պու սեպեպտէն պէնի տավէթ եթ
տիկլինիզտե պիրա իշլէթիպահ կելտիմ ։ պետրոս պու քե
լամ իլե ևահուտիլերնի վէ փութփէրեսթլերնի մապէյ
նինտե այրը սեչտի օլմայարագ՝ քիմ քի թօղրու գալը
իւզրե լիսուսա իմթիգաթ էտեր իսե ալլահ մագպուլ
օլմաձաղնի պէյան էտիւպ՝ պէնի նէ՞ սեպեպ իլե չա
ղըրտընըզ տէյու սիւալ էտեր ։ Վագաա՝ պետրոս պի
լեր իտի նե սեպեպ իլե չաղըրտըղնի ։ գիրա անի չա
ղըրմադե կիտեն ատեմլեր պէյան եթմիշ խուխլեր ։ լու
քին տիգաթ պիրլե մասլահաթը թահգիգ եթմէք իչ
չիւն պու սիւալլե եթտի ։ Վէ կուռնէլիոս նէձե քի ա
նե խապէր եթմիշ իտի ։ քեզգա քենտե տախի (պալա
տե զինքը օլտուղնի ինկնլայ իւզրե) մէլայիքնի կեօրիւն
տիւկինի վէ անըն քելտմէրինի նագլ էտեր ։ Օ նէմ
պետրոս անլերե լիսուսու վազ էտերէք ։ ևահուտիլե
րին անի եսլտիւրտիւ քելերինի ։ վէ իչլիւնձիւ կիւնտե
գըյամէ ալտըղնի ։ վէ նիձե քի փէյղամպերլեր ևագ
մըշ իտիլեր ։ անըն խամինէ էթթիգաթ էտեն լերինի մագնէթ
ըեթ պուլայնագլերինի սըրասը իլե սեօյլեր ։ վէ ան
տե մէվջուտ օլանլերնի ձիւմլեսինի անըն քելտմէրինի
թամ էթթիգաթ վէ ղայէթ շետիա աշգ իւզրե տիյա
նէլիւպ գաապու լեթտիքլերինտե ։ անխտե բուհ իլ
գուտսուն յուԹիւնու ձիւմլեսինէն քեզլերինէ ինմէկ ի

Digitized by Google

ղէ [1], պարշտարիքը ախէտը լիսանիքը սեռյէլիւ՝ ալլահը մէշտ էթմէկէ ։ Եաֆետան պետրոս իւէ պերապէք կէլէն հաւատացեալները, անլեր քի եահուտի մլլէթինտէն խոխլեր, անի կեօրիւպ փու թփէրեսթլէրեք տասխի ըուհ իլ գուստսուն քերեմի ինայէթ օլսը տէլու թաատիւպ էթտիլեր իսէտ, պետրոս մլրտել եաստեր ան լերի ։ վէ անլերին րիճատչնէ մէպնի պիր գաղ կինն գալըը անտէ ։ պետրոսսուն վաղի իւէ փուԹփէ ԳՒ ընսթլերին քեւսմը իւահիեէլի գապուղ էթտիքլերինի ԺԱ առաքեալները վէ եահուտիստանտէ օլսան հաւատաց ցեալները իշիթտիկ իւէ՝ անըն երուսաղէմ կէթտիկինտէ, սէն փուԹփէրեսթլերեք կէթտին վէ անլեր իւէ դատամ էթտին տէյու եահուտի մլլէթինտէն օլսան հաւատացեալլէրը պիր իշիթսիզ անտէն չէբինտիլեր իսէ տէ ։ պետրոս նագլ կտեր անլերէ ալլահըն եմրի իւզ րե կէթտիկինի, վէ փուԹփէրեսթլերին իւզէրինէ ըուհ իլ գուստսուն կնտիկինի (նիչէ քի պալատտէ զիքը օլտու) ։ Օլ տեմ սիբքիԹ էտիւպ՝ վէ ալլահը մէշտ էտիւպ տէրսլեր քի, էօյլէ իսէ փուԹփէրեսթլերեք տաշ խի ինայէթ էթտի ալլահ հայաթի խաԹիղնասի ։

Ստեփանոսու գաշլատըգ լէրինտէ, հաւատացեալները քի երուսաղէմտէն ֆիրար ետերէք եդրաֆ մէմլէքէ Ժլերեք տատղըմըշ խոխլեր (նիչէ քի Թագուսն Թագուղ սիւալ տէ զիքը օլտու) ։ փատրաչամ գըշլէ լէրինտէ յիսուսու վատղ ետերեք գըսղըզտա մէ անԹէքեացյա տէկլին կիՀ տիլեր խէտտ, եահուտիլերտէն զայրի քիմսէյի վատղ եՀմէգ խոխլեր, լաքին անլերտէն ատղըլերի, անլեր քի գըսղըզտալը մէ կիւրէնլի խոխլեր, վատրուպ ան ՃԹ եահե եունանիլերէ վատղ եՀմէկ իւէ ինայէթի պարի տաւ ալլահ հայաթ էթտիքլերինի ։ Երուսաղէմտէ օլսան հաւատացեալները պուր խուշ

---

1 Եւ մինչեւ խօսէր պետրոս զբանս զայս, հանգեաւ հոգին. ա ԵՂ. Ժ. 44 ։ Գործ. 10. 44 ։

պերի ալտեզկերինտե (Թօգսան եկեղ սիւաստե գեղը
...ան (քաւունաքաստը անկերե եարտամ֊ը իրսաշ ետեր֊
լեր ։ գիրա գայեթ գիրասեթիլի (պուարթամիտ) րուհ
իլ գուտս իլե մէմիւռ տինտար պէր գաթ իտե ։ Մեզ֊
պուր վարուտ ալլահըն լուրֆունու կեօրտիւքտե ։ գայ
եթ շաղ օլուպ Ձիւմլեսինի Թեսեկկա ետերեկ նասի֊
հէթ վերիր իտի քի տերուն տիլտեն ալլահըն մու֊
հապպեթինտե միւտիմ սաուրիթ գալտիը ։ վե ջիւնքի
անտե հաւատացեալներ կիւն պե կիւն չօղալմազ իւշ֊
քե իտե ։ օ էչիլտեն Թեքրսիսե կիտիւպ սօղոսու տա֊
նի կէմիներիր անԹեքքեայե ։ վե իքինջ պիւ իւԹիֆագ֊
պէր սէնե անտե գալուպ ազիմ Ձեսարեթ պիրլե հա֊
ւատացեալներե տայիմա աւետարանը Թալիմ ետերներ ։
վե անլերի ժրքիստոնեա խամի իլե անառլար ։ զերա յի֊
առուս իԹիգաֆի ետիպ մէրտեղ օլանլեր օ անե տե֊
կին շակիրտ եահօտ գարնատաշ ջաղրըլըրլեր իտի ։
() կիւնլերտե հաւատացեալներտեն պաշըլըրի ք֊
անլեր փիշղամպեր իտիլեր ، երուսաղէմտեն անԹեք֊
եայե կէմտիլեր ։ անլերին պէրի՝ քի իսմի ագաբոս ի֊
տի ، այլահըն իչամը իլե պէյան եՀեթե Ձէմի տիւնեաց
տե ադիմ գըրճըզ ղուհար ետեչէկինի ։ նիՁէ քի օլ
տուբ նիղոդիոս նամ օսմա փատիշահընըն զեմանինտե ։
օ էչիլտեն անԹեքքատե օլան քրիստոնեաներե հէրեքե
քէնտե գուտուԹինե կեօրե ատատագա վերիւոր քատ֊
պատըն վե սօղոսուն եէտի իլե իրսաշ ետերլեր երու֊
ատչէմ իսԹիեարլերե քի միհրԹաՁ օլանլերե վերիւր ։
() Թրնատե հելուվդե ադրիպպատս նամ քիմսեն ، օ գալ ։
քէյ գրդի եէտի սիւաստե զիւրը օլան անԹիւպատս հերուվ ժի ։

Digitized by Google

բընտաշը յակօքոսոս տախի գալէլ էտեր ։ Եահուտիէ
ըրին ալոյ խուսուստի ղայէթ խօշլանտըղը աչիքնար օչ
մաղ իլե ՝ անէրին գալալնի տահա զիյատե քենտինէ
Յերլե եթմէք իչինն՝ պետրոսոս տախի հօլոխումէք ար
գուսինտե օլսոյ ։ անձագ ՝ ի վագըթ խամուրսուզ պայ
ըատը կիւնէրին օլմադ իլե ՝ անի գուԹուզ վէ իքի գաթ
գինձիլ իլե ազատլադուզ մահկումս էտեր ՝ քի պայրամ
աչն ատմըրա ճօլոխուրե ։ ՏէօրԹ Թագսիմ իւզրե ան ալ
Ճը ատէմ տահի Թային էտեր անի պէրքէմեկե ՝ քի անդ
էրլին իչինի իչ գաթ Հաիշտատա պետրոսոսն օլսոյի
Էնրտե տուրսուզ՝ գուսուրսը գաւիուտա ղայէթ տի
գաթ պիրլե պէրքէր իտիլեր անի ։ Վագատա պու պապ
ատ եահուտիէր չատ օլսոյ՝ քրիստոնեաձէր գասավէթ
ճԹտիէր ։ լաթին ալահըն ինայէԹինտէն գաթի ուս
մուտ օլմայտուզ՝ Ձիուէհի պիւ իչԹիճատ անդ իչ
լատը իչինն նիյաղ էտեր իտիէր ։ Նադար էյէ պոս
ատե ալահդն ինայէԹինե ՝ ղեզա Հէրմոկրես քի երս
ՁԷսի կիւնիւ պետրոսոս եահուտիէրին Հոգոլինե
էզգարուզ՝ անի ճօլոխումէք իսԹեր իտի ՝ օ կէչէ մէ
լայիք ափանսըդ Հափըսա կիրմէկ իլե՝ տէրունի Հափըս
ատա նուր Թօշուզ այտընդգ օլսոյ իսէտե ՝ իչէրսե վէ
տիշարսե օրան պէրՁիէր տուդայսադըէր ։ գիւրա անէրին
ՔուղէրինԷ Հոգ զարատիընտն ղայէթ ադդըր ոլդու՝ վէ
ուդուչուգլուգ զուհուր էՁտի ։ վէ պետրոս՝ քի իչի
պէրՁինին մասդէնինտե այադչը ուդսոր իտի ՝ մէհտիէ
անի ուչանսըրուզ՝ ՊԷչ գալդ տէյիլինտե ՝ անիտե
ուդսոր էՁտի ։ վէ պետրոս՝ քի իչի

---

1 Ահա հրէշտակ տեսան նմին և էնոյ ՝ ի վերայ՝ և լոյս ծա
գեաց ՝ ոսկի վաղվադակի ։ և անկան շղթայքն ՝ ի ձեռաց նո
ցա ։ գործ ։ 12 ։ 7 ։

ան իսկոյն , սահիհ օլսուղինի պիլմէյերէք րուեա գանո
նէրը ։ Ֆիամմա հաւիլսըն գափուսու քենտիլինտէն
աչըլուպ տիլարը ջըդըգտէն մատե , խարխաճե պիր
տէմիր գափու տահա օլմադ իւչ՝ քի անտէն շէհիրէ
կիտիլիր իտի ։ օ տախի քենտիլինտէն աչըլուպ՝ պիր
սօգատ քի կէչտիլեր , անիտե մէլայիք կեօրիւնմէզ օ
լարագ պետրոս եալնըզ գալըրլնտե , քենտինե կե
լիւպ՝ անկլար քի մէլայիք եէտի իւչ ալլահ խէյաս եղ
տի քենտինի ։ վէ տէր խաճըր պիրէք (լեալ ՚ի միտս
մարիոս աւետարանիչին վալիտէյի մարիամն եվինէ կէ
լիւպ տագգ պապ եղծտիկինտե , անիտե հուօշե նաա
շինտե պիր Յարիյէ գափուլա կէլիր քի սիւալ ետիւպ
քիմ օլտուղինի անկլայա ։ անըն պետրոս օլտուղինի պէ
տի իսկոյ , սգվինՅինտէն գափուլու աչմայուպ իչէրի
պիկիրտերէք պետրոս գափուտա տըր տէյու նադէ ե
տէր ։ պիրա ջօդէրի անտե Ջեմ օլմուշ տուա ետեր էն
տիլէր ։ լալին Յարիյինին Ջեվապընէ ինանմայուպ տեր
էր քի տիվանէսին ։ օ եէնե սահիհ տիր տէյու իպրահամ
եղծտիկինտե , տերլեր քի պէնքի անըն մէլայիքի տիր ։
վէ պետրոս պիր գարար գափուլու գագմադ իւչ՝ ա
ջուպ անի կեօրտիւբէէրինտե , հայրէք իւզրե Թաստ
Յիւպ ետերլեր ։ պետրոս տախի եվ իւչ տուա օլուն տէյ
ու իշարէթ ետերէք նե դարդ խէյաս օլտուղինի պէյ
ան ևճտիլքտեն մատե , Թէնապհ ետեր քի հղբայր
տեսուն ջաղըրլըն յահկօբա վէ սայրի հատատուցիչը
լէրե իսպիր վէրիլէր ։ վէ քենտի կիտեր ասէր մահմէ
լէ ։ պէյն պետրոս պիրը իտի քի հնր Ներետե օլտա ալլ
ահ դատըր տըր քենտինի Տըրիզ եՇմէկ , լալին ին
սանա իգՇինըզ ետնի տախի իմձատ եՇմէկ ազօՀ օլ
մադ իւչ եղուստաղէմտեն ատվուշուպ՝ հնդուդէսին սի
նօդընտեն խարխՃ մահալե կեՇուն՝ քի պիր վագըՃ
հըրնիզ օլա ։

Պատուէր ընդ ամենայնի մինչեւ իւրոցն պետրոս քի խնդրեցաւ՝ հերովդէս թէ՞ զքարտ քեռեր վերստի՞ մի հաւատացեալներէ ։

Ը. Ա երկոտն ։ Պիղի եահուտիներին խաթրընեն ըրի այեթեն քրիստոնեաներէն քեռեր վերմեք իսթեր իտի ։ լաքին վագըթ պուլամատը ։ Ջիրա ատպահ օլտուգտե ։ պեքՁիլեր պետրոսու հատիրըտա պուլամայուշ՝ նե օլտու տեյու՝ մապեչնլերինտե ազիմ իզթիրապ պուհուրինտեն մատե ։ հերովդես տախի անի աթար ։ վե պեքՁիլերե ալուալ ետիւպ պուլամատըղը հալտե ։ գաչըրտըքլեր զանն ետերեք հըրսլանուպ եմր ետեր քի անլերի էօտիւրբէլեր ։ վե քենտի վիրլիպեայ կեսարիա տեչնիկն մահալե կիտիւպ՝ եթտիկի քեօթիւլիւկե կեօրե անտե հազ դարաֆըլտեն պեկլասընը պուլմադիլե ։ ղայֆ եթ սեֆիլ հալ իւզրե հելլազ օլտու ։ զիրա սուր վե սայտա մէմլեքեթլերին ե հալիսինե կիւՁենմիշ օլտպ անլերի թեքտիր եթմեք արզուսինտե իտի ։ Մեզպուրլեր իւմիւմեն անըն եանընե կելիւպ՝ քաս օտալեր աղաըտ (արքայի սենեկապետ) ալդաստոս նամ քիմսենկին վասիթեսի իլե սուրի օլմազ խաթերլեր քի միրի դարաֆընտեն մէմլեքեթլերինե մաքիւլեթ վերե ։ Վե պիր կիւն ղայեթ գիյնեթլիւ լինպասը շահանե իլե տիվանտե օթուրուպ Ձիւմլեսինին հուզուրընտե քիսպիրանթ վե հերքիւմանե սուրեթ իւզրե անլեր իլե քի սեօյլեր իտի ։ անըն ՁեվապլերինԷն հազգընտե՝ ալլահըն քելամը տըր ։ տեկրլ քի ինսանըն տեյու՝ ՁեմաեթԷ նիտա եթմեսինտե ։ անիտե մէջայիը անի վրե րմադիլե՝ եչետտե ղաղեպ իւզրե գուրթալանուպ հեվլաք օլտու ։ զիրա ղայեթ քիպիր վե քենտինե պեկկենմիշ օլտուղինե պիր նայկն՝ մեՁտ եթմետի ալլահը ։

Ֆիլհագիգա երուսաղեմտե օլան քրիստոնեաները հրճըմդեսին եվինտեն պիր վագըթ սըդըղթը չեբտիլեր իր

աչեան , ինայեթի պարի կիւն պէ կիւն քէլամը իլահի
կամա պուլուա՝ մեզիտ օլուը իտի (քանն ։։յ անէր ը
քազմանայը) ։ վէ չինքի (եիւզ սիւալտէ զինքը օլտու
պի մենալ իւզրե (բառնաբաս վէ սօղոս անթէքեաց
տէն երուսաղէմտէ օլան հաւատացեալներէ սատագա
կէներիմիշ իտիլեր , խըղմէթլերի թէքմիլ օլտուգտէ ,
մարկոս ջաղրըլան յոհաննէսի տախի քէնտիլերի իլե պէ
բապէր ալուպ եէնէ կիտերլէր անթէքեայէ ։ վէ անտէ Գլ ։
քրիստոնեաները ջոգ օլմաղ իլէ , բառնաբաս՝ նիւգեր ԺԳ ։
տէնիլէն շմաւոն կիւբրենի ղուկիոս՝ վէ ջար գըսըմ ըն
քան (յորդոդապետ) հերովդէսին սիւտ գարնտաշը մա
նայէն վէ սօղոս՝ քի անլեր միղղամպէրը վէ մուալլիմ ի
տիլեր ։ րուհ իւ գուտսուն իլէհամը իլէ բառնաբասը
վէ սօղոսու թէֆրիղ էտիւպ (որոշել) ալուհա նիյաղ
պիրլէ օրուջ դուշմարտ անլերին իւզերինե եւ գոյուպ
իրսալ էտերլերը քի վարուպ ախեր մահալլերտե վազ է
տէլեր ։ Էմր օլտուղի իւզրե սելևկիայէ ։ վէ անտէն
գըպրըղա վարուպ պիւթիւն Ձիղնրէյի կէղիւպ վազ
էտերէք պափոս տէնիլէն մահալե կէլտիքլերինտե ,բա
ղեյեսու նամինտե սինհիրպազ վէ քեռպիպ պիր միղ
պամպեր պուլուղլեր անտե օ քի քէնտինի իլինտաո եէ
րինե գոյուպ ելիման (գիտնական) ջաղրըլմազ իլէ՝
վալի դարաֆըտտան գայմագամ նասպ օլան՝ իսմի սեր
քիոս (սարդիս) վէ մախլեսի փաւլոս (պօղոս) ալէմ
նամ քիմէ տանէնին եանըտտե օլուը ։ Մեզքիւր սեր
քիոս բառնաբասը վէ սօղոսուն վազ կիմտիրլերինե
իշլեմէկ իլէ , անլերի ջաղրուպ նիյազ էտեր քի՝ քէն
տի տախի քէլամը իլահիյէյի տիկնէյ ։ պու այապտէ
ելիման սինհիրպազ՝ էպէտի իւօշանմայուպ մուշայիը
տուբտուս անէ ։ զինա պիլեր իտի քի՝ մեմլեքեթին զա
պիթի յիսուսա իմիգաթ էտեր իսէ ։ քէնտի խէլաֆը
պահիրե էզգուպ ըհղիլ օլաճագ տըր ։ Մեզպուր պու
միսիլլու քեօթիւ ձիքիրե զահիպ օլտու իսէտե ։ ա

ղոս ասնե իթաթ իւզրե տեր քի ին քիւլլիւ ֆըսգ ու
ֆիձիր իլե մէմլու իսկն չէյթան ձիւմլե աւտլէթե ա
ռու , ալլահըն թօղրու թարիգլերինի կէրիլմէդիքտէն
ատահա ֆերաղաթ եթմէզ միսին , իշլեթ ալլահըն էլի
սէնին իւզէրինե , քի ամա օլուպ՝ պիր վազըթ կիւ
նէշ կէօբմէյէսին : Սօղոսուն լիսանընտէն պու քե լամ
յըդտըղը հալոե մէզայուրուն կէօղլերինե անիտե փէղ
տե ինիւպ ամա օլուռ , օլ տէմ սէրքիոս ղայէթ թա
ձէթաք էտիւպ՝ թամ իթիգաթ պիրլե յիսուսա ինան
տըգտէն մատե , օ տէրեձէ մուհապպեթ վէրտի սօ
ղուա , թա՛ քի քենտի մախլէսինի անըն իւզերինե գօր ,
ն էձիլտէն ազիզ քիթապ պուննտան պեցլե պօղոս իա
մի իլե անար սօղոսու : Պատէհու լաթեքեա վէ գա
րաման ձիվարլերինե կէլտիքլերինտե , պալատե մէզքիւ
յօհաննէս՝ քի անլեր իլե պերապեր իտի , այըրըլուպ եչ
րուսաղէմ կիթտի իսկտե , անլեր պիր չաքաթ կիւ
նիւ եահաւտիլերին չէմիյէթինե վարուպ վազ եթտիքչ
լերինտե , չօգլերի իմանե կէլլը , լաքին չօգլերի տախի
հաաետ իւզրե մուղայիր տուրուպ՝ անլերի քենտի էյա
լլերինտեն իխրաձ եթտիլեր , անձագ իմանե կէլլե
լեր իթիգաթլերինե եպէտի խէյալ վէրմէյէրեք չաշ ո
Գլ. լուբ իտիլեր : Ընտեն գանեայա (իկոնիոն) կէլտիպ վարդ
ԺԴ. վէ միձիւպաթ եթտիլերինտե , ղայէթ չօգ եահուտ
ու վէ եուհանան քիմսանէլեր իւնանըը : Ֆիամմա միւհն
նիու օլան եահուտիլեր զապըթանե թեշէբբի ետիւպ
անլերի դաչլամագ իսթետիքլերինտե , ագաչհիր (լուս
տրա) դարաձլերինե ֆիրար պիրլե , օ ձիվարլե րտե
կէեզերեք վարդ ետեր իտիլեր :

Ա գաչհիրե տախի կէլտիպ վարդ եթտիլերինտե , անան
րտահմինտեն Թօմաղ պիր աուեմ , քի եայնտի եիւրիւ
մէկ գատըը օլամայուպ սօգադտա օճուրուը իտի ,
պօղոսուն քենտիլերինի իչտիւպ իթիգաթ արզուսին
տե օլմադը իլե , պօղոս անի նադար ետերեք իւձե սեա

իւր տէր քի սանա տէրիմ , լիսուա քրիստոսուն իսկինե
ալաղա գալե : Պու քէլամ պօղոսուն լիսանընտէն չըք
տըղը հալտե , անիտե գալդուպ սիկիրտիր վէ եհու
րիւը [1] : Ա՛եմանէթ պու միւՀիւզաթը կեօրտիւքտե ,
իւՀէ սէս իւէ տէր քի ալլահընը ինսան չէքլինտե կո
տիրեր պիզե , զիրա փուԹփէրեսթ օմմաքրի իւէ , զանն
ետերէրդ քի փուԹփէր տիր կէլիւպ միւՀիւզաթ ետէն ։
ւ ԷՀիլտէն քէնտի փուԹփէրինին իսկի իւէ քատունաքաս
տը դիոս , ուէ պօղոսու՝ հէրմէս չաղըրըրդըր ։
Պուննտան դաԹի նատար , դիոս փուԹճուն չէխի ւ քէ
շէհիրին գաւուստունտե տուրուը իտի , ՀԷմիյէթ իւէ
անէրթ գուրպան սունմադ , վէ պաչէրինէ չիչէքտէն
եօրմէ ստէֆան (պասակ) գօմադ իսԹեր ։
Ֆատնաքաս վէ պօղոս անէրին Հարէքէթինէ տուչ
տուզ լէրինտե , Հէմման եսվապլերինի եըուԹարադ վէ
նիտա ետերէք գաւապալըղըն իչինտէն տիշարը չըգուպ
եւ ատեմլեր նէ տիր քի ետէ եօրսուտուզ , պիզտե սի
զինն նիպի զաիԹ դաւոսաԹ լինսանըղ ։ ալլահը սիզե վազ
եղմիկ կէլտիք , քի պու միսիլիս ուիհուտե շէյէ
րի ԹերդԷ ետիւպ ասխումանէ վէ զեմինի վէ անէրտե
օլան ՀիւմԷ մախլուգաԹլերի եարատանը Թանրայտընըզ ,
քի ւ տըր սիզի պէտէյէն ։ վէ ՀիւմԷյէ լինայէԹ վէ
էյլիք ետեն ։ Պու դարդ քէլամէրը իւէ ՀԷմանէթի ան
Ճագտե մէն ետերէրը քի հէրքես քէնտի եէրինէ կո
տէ ։ վէ քէնտիւէրդի եէնէ վազ ետեր իտիրեր ։
Ֆիլիհագիա լինայէԹի պարի քատունաքասըն մէ պօղոս
սուն վազի իւէ ւ էյաւէԹլէրտե քրիստոնեաներ ջոպա

---

1 Եւ այր ոմն լիւստրացի տիար յոտից նստեր՝ հաղ յորովայնէ մօր իւրոյ , որոյ երբեք չէր գնացեալ : սա լուաւ զխօսսն պօղոսի . որ Խոսեցեալ ի նմա , և տնօրեալ Թէ ունի հաւատս վրկուԹեան : ասէ մեծաձայն . քի՛զ ասէմ , յանուն յն մեր Յս Ք՝ ոտիւ յի քե յոտն հաց ի վերայ ոտից քոց ուղիղ . և վազվազ ելեր՝ և գնայր . Գործ . 14 . 7 ։

Digitized by Google

ստը ։ անշահ պատը միւեննիտ վէ հասկտ իւզրէք օլան եահուտիլէր՝ ո կիւնլերտե անթէքեատէն վէ գանեատէն ատէն ադշէհիրե կէլէպ՝ անլերին սեոյլետիկի խրլաճ ադը ։ անլերտէն կէրի տուրսուն տէյկերէք չոգլերինը ալտատուպ վէ քիւլլիյէթլիս ՀԷմիւյէթ իլէ պօղսուն իւզէրինէ հիւՀմ կտփէպ՝ անի դաշլատըգտէն մատէ ։ ճօլտէ տէյու սիւրիւյերէք շէհիրին խարիՀինէ չոգա՝ մէկկ կելտիլեր խոֆտե ։ պօղոս հէման այդաղէ գալ գուպ կիւրւր շէհրե ։ վէ երթէսի կիւնիւ բատանագատ իւլէ դէրթ նամ մահալէ վարուպ վազ ետերէք՝ չոգլ քինի խմանի կէթիրիլլեր ։ վէ անտէն ավտէթ ետերլեր նէյնէ ադշէհիրե ։ գօնաձայա ։ վէ քիւչիւք անթէքեայէ (որ է անտիոք պիսիդեայ) ։ քի գուհուր ետէն սըգըն թըստէն խէվի եթմէյիւպ՝ իթկաթատե սապիթ գալա լեր տէյու քրիստոնեաների թէսելա ետէլեր ։ զիրա մէ լէքիւթի իւսհիյէ կիրմէկ չոգ սըգլէթ չէքմէք լա զըմ տը ։ վէ խգթիզասընէ կեօրե եկեղեցիներե քա հանայ օրհնել ետիւպ՝ վէ օրուչ դուԹարագ տուա ե տիւպ՝ ալահըն ինայէթինէ իհալէ ետերլեր անլերի ։ (՝) Ճիվարլերտե կէզիւպ վազ ետերեք կելիրլեր ատա լեայէ ։ վէ անտէն սկինէ իլէ անթէքեայէ վարտըգէ րինտե ։ քրիստոնեաների Ճնմ ետիւպ՝ ալահըն նէ մզգտ տար ինայեր եթտիկինի՝ վէ վուԹիւնէեսլերե ինամ պատկինի դէթՀ եթտիկինի նտգլ ետերլեր ։ Պու պատ

Պէ · տե Ճիւմլեսի շազ ու մէսրուր օլտու խոֆտե ՝ պազըթ

Թե ։ լերի անլեր չէ եահուտի սիրլէթինտէն իտի ՝ եահու տէքտատուեն անթէքեայէ կելիւպ՝ պու Թիւնէեսլեր տէն իմանի կելէնլերե ատրլեր քի՝ մուհեմէնի նօմօսու Թէրեք եթմէք խոթէմէք խոթէմէզ խարլեր ։ Պու կրու

ուստե պօղոս մէջ բառնաբաս՝ քրիստոնեաները ընկա-
ռել ամած մէջ հաքի նամուսը սպանած ձայիզ տեսնէր
տիրոջը՝ անոնք իրե ջօգ միանալուան եռանդներ ։ ան-
ձագ մեզացուածները ալիր կեանք խոքեան գալուլ է ըմ-
լեր ։ ՀԱՅՐԱՆ այսպուս մէջ բառնաբասը ՝ անոնցմեն
տախի պատուիրերին երուսաղէմ ուան առաքեալներ
մէջ իրենցիանրը իրան ճոեղներ ։ Պօղոս մէջ բառնա-
բաս անոնց քեանն չըլուզ փարսշամ գ ըլլըրինուեն
մէջ սանրնատն չի կեչերը խոխրեր ՝ պաշգա մոհամ-
ընտե ուան ալուրգինրեցնրին տախի իմանե կելտիք
լերինի նագէ կ ըմանի իրե ՝ Ջիւմէսի գայիզ շագ ու մեր
բուր օլուր իտի ։ Մեզա երուսաղէմ կելտիրերինուե ՝
առաքեալներուն մէջ Ջիւմէ իրենցիանրեցն իշգեր
ալ լուզ ալտհեն ալուրգինրերե կ ուանիկի ինայե
թի նագէ հուերը ։ ալու պատուե Ջիւմէսի շագ օլտու
իսկուե ՝ փարիսեցիներուեն ուան ըրիստոնեաիերին պա-
զըներն ալ ՝ ան ըրե տախի ըրնատել օրմագ պօղ-
տել ։ Գալ խուստուե առաքեալներ մէջ իրենցիարե
Ջեմ օլուզ չօգ սիրելիս սիւալ Ջեմպատն ասնկրա ՝
պետրս այտեղ գալդուզ կեօռակեան իտպահ իրե Ջիւմ
լեսինի գանտրտուզ եռանդ նամուսը սագլուագ քրիս-
տոնեաները Ջայիզ տեսնէր տիր տէրս գարար մերտիք-
ոե ՝ Ջիւմէսի իսքեամէ օրուզ սիւքիւր եռեր ։
Պատէհու յակօբ առաւն եղբայր ՝ ծ քի երուսաղէմաե
առաքեալներ իտի ՝ պետրոսուն քեզմերինի ապիշ քի-
թագուն թաստիք պիրիք տեր քի ՝ փուրիներեսիները
տէն իմանե կելեն լեր թրիստոս օլմաներ ։ Ինգաե
քեանը եռագրեմ անկրե քի փուրիներեսե առեր
լերինուն կերի տուրսունլեր ։ Ըչ տէմ տախին մէ Ջիւն
օլանքերին Ջիւմէսի այիւ իրենցիանրե գիներ օլուրին մէն
Ջաշ խուզրե եռագրեմ պօղոս մէջ բառնաբաս
իրե ՝ մէ տախի յուդայ ծ քի բառնաբաս ջաղըլըրե ,
մէջ շինգայ տախի ՝ քի անդրե փեյղամպեր սիւնագեխիսե

Digitized by Google

վէ՜ մեօթէպերը խոխլեր ։ իրասլ էտերլէր ։ Մենզիլլէրէ՝ անթէքնայէ վարուպ քրիստոնեալերին հուզուրինտե քաղաքէնտը օգուտուզ լէրինտե ։ Ձիւմլէսի ղայէթ շատ օրուը ։ Յուդա վէ շիղա պիր վագըթ անտե գալուպ քրիստոնեալերի թէսկէլա էտերլէր ։ պատե Հոլ յուդա երուսաղէմ կէտիւպ շիղա գալըր անտե ։ Պօղոս վէ բառնաբաս տախի անտե կէտիւպ վազ էտեր խոխլէր ։

Սիւռ ՀՕՁ ։

Պօղոս վէ բառնաբաս երուսաղէմտէն սոնթէդեայէ հէլտիքտէն ասոնկրա՝ անտե չօգ վագըթ գալըրլէր մի ։

Ը. Պաւլոստեղլեր ։ Ձիրա անտե օլան քրիստոնեալ լեր հոդի վէՀՄ իւէ իմիդալոտե այի գուսուբ՝ վէ իւդալա իւէրտէ օլմալերի իւէ ։ պօղոս միւթալատ էտեր զի մուհամմէտ վասղ էթմէկ իւէ ։ պիւլ ամէ ան՝ կլայ ։ Ֆիքրինի բառնաբաստա պէյան էթմէկինտե ։ ը տախի ըլդըս օլտուբ ։ Նազլըն չիւնդի մարկոս ջաղըրլըն յոհաննէս՝ անլէրտէն այրըլուպ երուսաղէմի կիդէճէք մի՞ խոխ (նիՀՃ զի եիւզ պիր սիւալտե զէնզը օլտուբ ։ փիւնհան օլարաք ը վագըթ անթէքեայէ կէլմիշ օլմալըլըն՝ իւէ՝ բառնաբաս խոխը զի անի տախի պէրապէր տալուէրը ։ զիղրա գըզ գարնտաշընըն օղլուբ իտի ։ անՀազ պօղոս բիզա օլմազ ։ ը կՀիլտէն պիրլ պիրինտէն այրըլուպ, բառնաբաս մէզքէթը մարկոսու ալուպ կիտեը գըլմըշտա ։ վէ պօղոս պալատէ զէնզը օլան շիղալը տո՞ պիլ՝ բառնաբաս խոխը զի անի տախի պէրապէր տալուէրը ։ զիղրա գըզ գարնտաշընըն օղլուբ իտի ։ անՀազ փիւնհան օլարաք ը վագըթ անթէքեայէ կէլմիշ օլմալ մի՞ խոխ (նիՀՃ զի եիւզ պիր սիւալտե զէնզը օլտուբ ։ ը տախի ըլդըս օլտուբ ։ Նազլըն չիւնդի մարկոս ջաղըրլըն յոհաննէս՝ անլէրտէն այրըլուպ երուսաղէմի կիդէճէք

տեմ կեզտիկի մեմիեքեթլերե վարուպ՝ վազ ետերկե
եկեղեցիների սապիճ եթուիքտեն սօկըա , կելիր եե- Գւ .
նի ագշեհիրե : Վե անտե տիմոթեոս նամինտե պիր Ժ.Հ.
քրիստոնեա օլմազ իլե , քի անըն ֆազիլեթի վե տի-
տար օլտուղի ձիւմլեյե մուապեան իտի , անլի ուսխի
պերապեր ալուպ՝ վե օ ձիւլարլերտե կեզերեք վազ
ետիւպ՝ քրիստոնեաւլերե թագվիյեթ վերմեկ իլե , կիւն
պե կիւն ջոգլերի իւիւգաձե կելիր իտիլեր : Գու մի-
սիլիս տիգաւթ վե ղայրեթ իւզրե , պօղոս՝ վե անըն
ընկինդլերի չիզա տիմոթեոս՝ վե ղու կաս աւեստրա-
նիչ (վիրա օ տախի պօղոս իլե պերապեր իտի , նիչիճ
քի պեյան տըր , Գործ . 16 . 10) վազ ետերեք կելիր ,
լեր վուհեգիս վե գաղատիա նամ էյալեթլերլե դա-
րդիլերինե , վե օ էյալեթլերտե պիր վագթի վազ եչ
տիւպ՝ անատօլ դարաիրը բիւթանիա տոգրուլեն սեմթե
կիմսելի օլտուլեր իսետե , Հագ դարադըլմատեն սկս օ
լուսնուպ՝ լինելեր տրօասդա նամ մահալե (եսքի ըս-
տանպօլ) : Վե անտե պօղոս ըուեան կեօրիւը քի պիր
ատեմ նիյազ պիրլե անե տեր իտի քի , մակետոնիայա
կեչիպ եարտըմ ետեսին պիզե : Գու ըուեանըն սուլհ
տան օլտուղնի ֆեհմ եթմեկ իլե , տրօասդատեն գազ-
գուպ կիտերլեր ֆիլիպէյե , օ քի մակեդոնիա էյալե-
թինեն եվվելքի մեմլեքեթի տիր : Վե անտե պիր գազ
կիւն գալուպ՝ շաբաթ կիւնիւ շեհիրին խարիճինե չը-
գարագ , էյլըն քենարընտե տուա ետիւպ օ՞ծուլուրը-
լեր : Ընտե տախի նիսլաներ ձեմ օլմազ իլե , աւլահրը
քեչամլերինի անլերե սեօյլեսիքլերինտե , աւլահտան
գօրգաւ՝ լիդիա նամինտե պիր նինա , օ քի Թիւատիր
նամ մեմլեքեթեն օլուպ՝ կիւմիշճի եւլախե եահօտ
գումաշ ֆիրուխտ ետեր իտի (ֆիլոսոսվաձառ) , ա-
նըն գալսինե սւլահտան լուքեթ քեչմիշ օլմազ իլե , պօ-
ղոսն քեչամլերինի իշխիւպ իլիքաձ ետեր , վե
ձիւմլե քիւճիքլերի իլե մակետոլ օլտուգտեն մատե , շէ

տիտ աշք վէ ղայէթ նիյազ պիրէն իպրնամ էտէրէք պօղտօսու վէ անըն ըհֆիզէրինի էվլինէ կեօթիւրիւը ։ Պատէհու պօղտս եկնէ ըհֆիզէրի իլէ տուա էթմէ կէ կիտէր իչքն , պիր Ճարիյէ ըտսէթ կէլիր անկերե քի անտե չէյԹան (այս հաթցուվ) սաքին օլմազ իւլէ , հէրքեսին սիւալինէ կեօրե պիրէր տֆերլու խիլաֆը ինհա Ձէվապ վէրիր նտի ։ օ ճէվիտէն սահիպլերի անի տայիմա չէհիրին իչինտե կէղտիրիւ՝ սիւալ էտինլերե ուէն ագչէ ալըր իտիլեր ։ Մեղքիւրե Ճարիեկե պօղտսու վէ անըն ըհֆիզէրինի կեօրիւպ , պուննլար ալահ Թաալանըն գուվլերի տիր , քի նէՃաթ Թարիզէրինի սիպե նագլ էտերլեր տէյտս ա՛րտալրըսըդա նիտա էտեր ։ Ծօգ վագըթ պեօյլէ էԹտիկինե պինայէն , պիր կիւն պօղտս Թաձիզ օլուպ՝ չէյԹանե տեր քի՝ յիտուս քրիս ատսուն խամինե Թէնպիհ էտերիմ սանա չըգ անտէն ։ Ֆիլհագիգա՝ չէյԹան անիտե չըգուպ՝ Ճարիեկինի ագը պաշընե կէտի [1] ։ լութին անըն սահիպլերի ղայէթ կիւՃենմէկ իլէ՝ մատամ քի այս սէպեպ իլէ ագչէ Ձելպ էտէձէք ուամուտլերի գաըմատը , հիւՃմ պիրլե պօղտսու վէ չիղայէ դուԹուպ՝ կեօթիւրիւրլեր չէհիրլերին պիւյիքլերինին հուզուրնէ , վէ Ձիւմլէսի եէրլ տիւ ագլամ Ձիւմհիւր իլէ անլերի գապըԹանե կեօթիւրլիւպ՝ մէմլեկէթիմիզի էնԹիրնէտ պըրագըօրլար , քէնտիլերի եահուտի տիր , պիրէե նամա նիՃատե էտերլեր քի անի գապուլէթմէկը պիրէե Ձայիղ տեկիլ տիր , զիրա բամալըտըզ տէյտս ԹէչէէԹրի կեօթիւրլերինտե , սէրասքերլեր (զօրագլուխք) ՁէվիկէԹտեն նէվի կեօթէկ իլէ՝ համապլերինի երուԹարտս , վէ ֆահդիզ ե մասլահաթ կեօձէտեն պօղտսու վէ չիղայէ տեսապլերե գայիր տեկիլ տիր ։ Ձայրաձիլ պօղտս՝ պարձա և ասէ ցայսն . պատատիրեմ զՆշ յոհաննէս յնի քրիստ Ե ի ժամանէ . և ել ի նմին ժամու ։ Գործ . 16 . 18 ։

Digitized by Google

քրէնակիր հետիոտները հափշտակեն քի՝ ղայթէք ախոգաձի պիրլե սագլայա անլերի։ օ տախի իչ գաճի հափշտակա իտնալ հետիոպ՝ Թօմրուգ իլե պէնտ հետը անլերին այագլերինէ։

Նաշարը էլլե պուրատեն ալլահըն գուտրեթինէ՝ զիրա այօղոս վէճ շիղա կէճէնին նըշանլըտե տուայէ տուրուպ ալլահը օրհնել եճիխլերինաճ՝ մահմուտատ պէնտ օղլանլեր տախի քի անլերէ կլուշ հետիլեր իտի՝ ափաճ սըզ օ տերեձէ ազիմ զեղզեղե օլուբ՝ Թէյ րի հափշըսըն քէճմէլի սալլանարատ՝ անիտե ձիւմլե գափուլար աչըլուպ՝ մահմուտ սլրին պէնտլերի չեօրիւ լիւբ [1]։ Հափշտա հէյնի քի անտե ոլյուբ Լոտ՝ զէկզէկէնին շնտաճինէ տէն ոլյանուպ գափուլերի աչըգ կեօրտիւճի հալտե՝ ձիրար կեմտիլեր զանը լուճ՝ քէնտինին նայէ գըլըճը չը էնքիպ քենտինի եօլտիւրմէք խոթէտի իսէտե՝ պօղոս իւձե սէս լուճ չաղըրըը քի՝ նէ՞նախինէ չերիր ա՞մէլ կեմմ՝ ձիւմլեմիզտե պուրա տայըղ։ Օլ տեմ մէզպուր ըչըղ ալուպ իչերի կէքտիկինտե՝ ղայթէք խոմլե իւձրե Թիմիլիկ՝ պօղոսուն վէճ շիղանը գատիմ՝ նէ տիւշուճքտին մատե՝ անլերի սիյարը ջըգատրուպ՝ նէ իչեմիզը պօղճ տեր ապատ քի խոլտաս օղայըմ տեյուս՝ քենտէ ձանընըն ալտամ Թէ՝ խոտաստուճինտե սիւտ էտ տուր՝ զիրա սահիհ անկլատը քի՝ պուս եըտայէք անլերին սէ պէնտինէ հատ ղատրախնտէն զուհուր եմտե։ Վէ անլերը ձէմտուղ ետուպ՝ չիտուս ղրիստոսա լինան՝ քի խոչտա օլտանըն սէն վէ ձ իչլլեբ տյագլն տեյուս ղէրտամը բատափիի անէ՝ վէ անընը նմիճտե օղայէրին ձիւմլեփինէ մադ եմմէ՞ն իլե՝ մէղղատեր անիտե եմինէ նիսթիճիւրիւբ

---

1 Եւ ին մէ ոլնէբոյն պօղոս և չնալս կայն յաղթեա՝ և օրհնէ-ին գնէ՝ և ասյն գնէին Նոցա ի գրաստուրքն՝ և եկև յանկարծ ծանի շարժ սաստ մեծ մինչև ի տարմէ հիմունդ բանտին՝ և բացան ամենայն դրունքն ամենայն՝ և ամենեցուն կապանք լուծան։ Գործ։ 16։ 25։

ետեւիմ ուչյու ազիզ քրիստոսեան պէյան եղեմէկ իւր ։
ղինք ։ վէ ծ տըր մէսէհ յիսուս ։ անի դի պէն սիզե նագ-
պէտ պիտրէ էօլուպ գըյամմ ալուաձաղինին Ղարզ օլուռ-
հուսին ջաղ իւտի ։ Պօղոս առեթի գատիմէսի խըզմէ
իւշ Հաֆթա անլեր իւէ սեօյլէշէրէք մէսիհին սիյա-
պաշտնիա նամ մահալլերդ ։ վէ օ Ճիհանըլըքտոե կէ-
ժ։ ԺԴ։ Ճ։ Ե՞նէնէ մանեղոնիա էյալէթինտե ամիիպօլիս վէ

Սաւաւլ 103 ։

Պօղոս վէ անըն ըէֆիգէրլերի Փիլիպէտէն ջըգտըգլէրինտե ։ նէ՞
ըէյէ կիթտիլեր ։

ետեւիմ ուչյու ազիզ քրիստոսեան պէյան եղեմէկ իւր ։
ղինք ։ վէ ծ տըր մէսէհ յիսուս ։ անի դի պէն սիզե նագ-
պէտ պիտրէ էօլուպ գըյամմ ալուաձաղինին Ղարզ օլուռ-
հուսին ջաղ իւտի ։ Պօղոս առեթի գատիմէսի խըզմէ
իւշ Հաֆթա անլեր իւէ սեօյլէշէրէք մէսիհին սիյա-
պաշտնիա նամ մահալլերդ ։ վէ օ Ճիհանըլըքտոե կէ-
ժ։ ԺԴ։ Ճ։ Ե՞նէնէ մանեղոնիա էյալէթինտե ամիիպօլիս վէ

Սաւաւլ 103 ։

Պօղոս վէ անըն ըէֆիգէրլերի Փիլիպէտէն ջըգտըգլէրինտե ։ նէ՞
ըէյէ կիթտիլեր ։

Digitized by Google

քեզդա եւսեւանիկեցուն տախի աւլիմ վէ ագէ ապաշէնուն
պիրլե թէչէնսիւշ էտէրդէ խոքնաթ ալուր իտիլեր ։
պիօյլ՚ մի տիր տէյու՝ հեռապար քիլիսալըկի տիգաթ
եահուտիկեցուն աւլիմ վէ եշրեֆ չինս օլմաղ կէ՝ պու
գա գաւպու չ էտեր ։ ապահուսուս անկեր սեկտանկէտ օլան
թինե վարուղ վազ եթտիքներինուն ։ չօդկերի պէղ կի
անուն տախի եահուտի օլմաղ լիկ՝ անկերին չեմկէյ
պաղտա վէ շեղա բերկամա ֆիրաթ եթտիկեր իսկուն ։
սեկտանկէ գարիպ պիր մահալ տըր ։
բիա նամ մէմլեքէթէ ։ օ դի մանկեդոնիա էյալեթինուն
կեր տերհալ կէչէ վագէի իրնսալ էտերկեր անկերի բա
շուսու վէ շէդուլ ատարկեր ։ օ եչկիլտէն քրիստոսեա
նեալէրին չէ ֆիլիպոի ալարագ՝ անկերի պըրնագուազ պո
մէք լեսալնմէտէն օլմազ կէկ ։ յատուշնուն վէ քրիստո
չիեւրինչէ դարագֆիլէրի տախի ըու ալէ ըու սեօյլեթ
կեր տեյու թէչէդէի էտերկեր ։ վէ լաբդին շէրի մու
տիւզ՝ յիսուս իսմինտէ պիր քիմսեյե միատիշահ տե
պունկերին չիւմլեսի գայսերին էմրինէ ուքսի ամէ
գընտե ալէմի միւզթաբիպ եթտիկեր ։ վէ շիմոի պու
կեօթթիւրիւզ՝ պօղոսուն վէ անդն րէֆիդկերինին հագ
կերնտէն տախի պաղտկերինի դուեթուպ վէ զապըթանե
կերի պու լատատըդկերի հալուե ։ յատուշնու քրիստոնեա
կէ ։ գիրաս անդն էվինտե գանագ եթմէշ իտիկեր ։ ան
նիլե պատուզ պօղոսու վէ անդն րէֆիդկերինին իսթեր
եահուտիկեցուն աւլիմ վէ եշրեֆ չինս օլմաղ կէ՝ պու
պինօյլ՚ մի տիր տէյու՝ հեռապար քիլիսալըկի տիգաթ
քեզդա եւսեւանիկեցուն տախի աւլիմ վէ ագէ ապաշէնուն

օրան եր վէ նիսկան վաֆիր քիմէնեէրը իմանէ կէլիրլէրմ Ալեանիկէն միւէննիտ եահուտիլէրի պու խապերի ալ մըգրլերինտե , տէրհալ ըերիայա կէլիրլէր քի՝ անտէ տախի Ջէմաէթէ ինթիխալ վէրիւպ պօղոսա մուղայիր տուրալեր , օ կՁիլտէն քրիստոնեալէր անի Փիլհալ ա֊ թինայէ իրսալ կտիւզ՝ շէղա վէ տիմոթէոս գալըր ըե֊ րիատե : Վէ լուքին ուէրի պիրինտէն այրըլմայարագ պէլ ինթիֆադ վազ կտէլեր տէյու՝ պօղոս քէնտինի կեօրիւբինլեր իւէ խապեր ետեր անլերէ քի՝ Թէզել֊ տէն այնինայէ կէլէլեր , վէ քէնտի տայիմա եահու֊ տիլէրէ վէ տայիրլերինէ վազ կտէր իտի :

Ինչաէ՝ այնինալըեր քէնտիլերինի ալիմ եէրինէ գօյ֊ ուպ՝ հերպար Ջէմիտ քէլամ տեօյլէմէկ կէ՝ եախօտ ի֊ շինմէկէ միւէյատ օլտուգլերինէ պինայէն , պօղո֊ սուն վազինի իշիմիտիլերինտե , նէ՛ տէմէք իսրէլ պու տատէմ տէյու՝ անէ մուղայիր Ջէվապ կտէն օլտուս խե֊ տէ , պաղըլերի կեօրիւբուլըեր անի արխապագոս չաղ֊ րըլան մահալտե ահգեամ տիվինինէ (ատեան դատա֊ աղտայ) քի Թէդրըար տիկնէյէր : Պօղոս Ջէվապ կ֊ տեր քի՝ եա այնինալըեր , հէր խուսուստե սիզի տինք տար (պաշտանատեր) կիսի կեօրիւեօրում , սիզինն Թա֊ միէնտզլերինիզի էգզիւպ պիր մէզհէպ (սեղան կամ զատ կին) պուլտում քի՝ անտե իլահի լա մարուֆ (անծ ճանօթի ոչ) Թահրիր օլմուշ իտի , անի քի սիզ Ջա֊ նըմայարագ մահպուտ (պաշտել) կտեբսինիզ , ույն պ֊ եի խապեր վէրիրմ սիզե տէյու՝ եէրի կեօրիւ վէ Ջիւմ֊ լե մալուղլերի եարատան ալտհը , Ջիւմլէ սինին ա֊ նըն գուվվէնի իւէ եաշատըղինի , տուրէյէր քի էլ եաշ֊ փինտը տըր , անլերին ալտաղ օլմատըղինի , յիսուսու՝ վէ անլըն գըլըճըզ ալտըղինի սըզատը իլէ վազ կՁիտքտէ , պաղըլերի անի մէզհաբ կՁեռիլերը խակտե , Թագաոր էլ գոստաս կհլէ ալէքսանդր պիւյուկը խալ) , վէ տաիկ քի սիւռտե զինր օլան պիւռեօխոս (օ քի աշխատա֊

ղամարիս նամինտե պիր նիսա , վե սայիլելերի յիսուսա
ֆէթիգաթ ետիւպ իմանե կելտիլեր ։
Պատեհու պօղոս կիտեր կեօրտես (կորնթոս) տէնի- Գլ.
էն մէմլեքէթե , օ քի մօուա դարաֆընտե տիր ։ վե ԻԸ.
անտե պանտոսու չատըրը ալիւղաս նամ հաւուտի
շերէֆէի պրիսկիլա իլե ըոմատա քրիստոնեա օլուպ
ըոմա վիատիշահը կլտդիոսուն էմրի իւղրե Ճիւվէ հա-
ւուտիլեր ըոմատան իխրաջ օլտուգլերինտե , շերէֆէի
իլե պէրապեր իտալեատան կեօրտէս կելմիշ իտի ։ պօ-
ղոս տասի չատըրը օլմադ իլե վարուպ անըն հանը-
տե սաբին օլուր ։ անՃագ անե այըրըպ օլմասըն տէյ-
ու՝ քէնտի էլինէն էմնի կի իլե կելինիւպ՝ վազ ետերէք
հաւուտիլերի վե վուլգիվերսէլերի իսքեաթ ետտը թ-
տի ։ Օ՛ վազրէթ չիղա վե տիմոթէոս (պալատե զիքը
օլտուղլի մէնվալ իւղրե պօղոս քի անլերի պէքլեր իտի)
մակեդոնիատան կելտիլեր կեօրտէս ։ անլեր իլե ալիշ
ֆէթիֆէտագ հաւուտիլերե վազ ետիւպ՝ յիսուսուն մէշ
սիհ օլտուղլինի սապիթ ետեր իտի ։ անՃագ՝ միւեննէթա
հաւուտիլեր անլերէ մուղայիր տուրտուպ քիւֆր էթ-
տիրերինտե ։ պօղոս հագատընը սիլքերէք՝ գանըդըզ
սիզլին պօնտոնտուզե ։ պէն մէղեդուրում ։ պունտան պեօյ-
լե վուլգիվերսէլերե կիտերիմ տէյիւպ՝ վարըպ տի-
ատոս յուստոս նամ պիր մեօմէնլեր քրիստոնեանըն եւ
պլինտե սաբին օլուր ։ քի անըն զաթը վուլգիվերսէլ
միլլեթինտէն իտի ։ եվը տասի հաւուտիլերին Չեմ օլ-
տուգլերի մահալե գարիպ օլմադ իլե ։ թէիս ի Չեմա-
էթ (ժողովրդավար) կրիսպոս նամ քէնիշանե քահանէ
այայի իլե ։ վե Կեօրտես էհալիսինտեն տասի ջօգլերի
իմանե կելիւպ միւրտել օլուրլեր ։
Վէ Չիւնքի հաւուտիլեր պօղոսա տիւշմանլիգ վե
մուղայիր իտիլեր ։ խեվի եթմէսին տէյու՝ ալլահ կե-
Չե րուհատե անե տեր քի խեվի եթմէ ։ հէմման սեօյ-
լե ։ պէն սէնինլե իլե պէրապեր եմ ։ քէնիճե գարշը տու-

Digitized by Google

քուպ սանա ազապ վերհմեզ ։ զնրա պու մեմլեքեթուն պենիմ Հեմաեթիմ ջոք տըր [1] ։ ՚ ՚ Հչիլտեն պօղոս պիր սենե ալիճը այ անտե գալուպ՝ քեշտմը իլահիկե ձիւմլե Հհալեկե թաւիմ Հեթտի իսետե ։ բուսմէլի դարուճըը աքայիա վալիսինին գայմագամը՝ գաղիօն նամ քիմսե նենին վագելինտե ։ Հասիւտ եահուտիները իմեթիճաք Հտուպ պօղոսու դուեթարլար ։ մէ անըն տիվանընե կնօ թէբրիւպ տերլեր քի՝ պու ատէմ նօմոստան Հարիճ ալլահա իպատեթ Հտեկներ տեկու քնանկերի ալտատըր ։ Պօղոս անկերե Հճվուպ վերմէլն օլտուգտե ։ գաղիօն այնի սեօյլեճմէկլիւպ՝ կյ եահուտիները ։ Հկեր զուլմե տարիր ։ եահուտ միքրի շերիր (Հարդանուելիեն) օլսա իտի ։ սիզի տինկմէկ պանա մինասիպ Հոտի ։ Հմմա Հկեր նօմոսունուզ իչուն Թալապընըզ վար Հոտ ։ մապէնին նիչտե կեօրիւն ։ զնրա պու մէսիհլիս չէլերե Հադ իմ օլմադ իսթեմէմ տեկերեք՝ անկերի տիվանտան սէրտիքտեն մատի ։ պու Հուսուստե Հունանիլեր՝ քի սոք Հճնես նամ քիմսենեյի ։ օ քի Հճմաեթ պաչը Հոտի ։ պօղոս պուրնա սիրլիեն տիր ուեյու՝ եահուտիներին Թահրիքի Հուզրե ։ տիվանըն կանիւնտե տեօվլեր Հոտիլեր ։ գաղիօն անի կեօրիւպ՝ զինհար միհրիւմմ եթմեզ ։ պու սուրեթ իլե Հճիլեկեթ ուաչըլուպ՝ պօղոս ջոք վոգելթ տաչ Հոտի անտե գալարագ վազ Հտեր Հոտի ։

պատհու պօղոս միւբաւատ Հտեր քի սիւրեանի էյալէչ Թինե վարուպ՝ անտե օլսուն քրիստոնեալերե Թագվիւ Հեթ վերե ։ պալատե մէ գրիւր ակիւղաս վե պրիսկիլա տանկի ըմճիվ օլարագ՝ եփեսոսա (այաստուլուգ) կին տիլերինտե ։ անկերի պըրագուպ՝ բենտի Հեմսան նաչ Հուտիլորին Հճիլեկինե վարուպ վազ Հտեր ։ Հճ ան

---

1 Եւ ասէ ցնոսա ։ Ի գիշերին տեսլեամբ ցպօղոս ։ Մի երկնչիր՝ այլ խօսեայ՝ և մի լռեր ։ քանզի ես ընդ քեզ եմ ։ և ոչ ոք ընդդէմ քում դարձցի քո ։ ի ժողովուրդ է քում բազում ի քաղաքիս յայսմիկ ։ Գործ ։ 18 ։ 9 ։

Digitized by Google

Սիւաղ 104 ։

Պատառե զքեզ օտարդի մինվաղ իւրէն՝ ոչդուս քի գաղտնիս դա-
րաքընե կիթափ , անտէն ներկէչ կիտէր ։

Ճ. Ի՞նչոսա , նիչէ քի վատ կիմիշ իսի ։ Վե ան գիւ ։
աե օն իւրի քրիստոնեայ պուլուր քի՝ անկը յոհաննէ- յ Թ ։
սին կիտիկի մ՚րտուքիւն Թարիգի իւզրե մ՚րտիւ օլ-
մաեր իւե՝ թուհ քլ գուտատու ախչ կիմետիքընինտեն
մատե , իսմինի տախի իչիմմիշ տեկիլ իսիլեր ։ զիրա

Digitized by Google

յօհաննէս Ձեմաչէթի մկրտել ետեր քեզ Քրեօպէյի կէլլիւզ, յիսուսա էթիգամ ետէրը (նիշէ քէ գըրդ սեքիզ վէ հըլլի պէշ սիւալտե պէյան տըր) ։ ՟ ե Ձէրկա տէն պօղոս անլերի ստուրբ երրորդութիւնուն իսմինե մկրտել ետիւպ՝ իւզերլերինե եղ գօտուղինտե, ըսա իլ գուստս անլերին իւզերինե լինմէկ իլէ՝ անիտե պաշլա տըլըը ախեր լեսանլեը սեթոյէյիւպ նիւպիւմվլեթ եղմէկ կէ ։ Վէ պօղոս իւչ այ շաբաթ կիւնլերի հաղուտիւնե ըրին Ձէմիյեթինե վարուպ՝ մէկեքիւթի իլահիեէյի վաղ ետերէք՝ անլերի գանտը ըստը լսետե ։ պաղը միւէննեթ քիմսանլեը անլըն վասլինի գապուլ էթմէկիւպ՝ մուշայ քը հարաքեթ իւզրե խալգըն հուզուրինտե զեմմ էթմէկ իլէ ։ քրիստոնեաելերի այլըըը անլերտէն ։ վէ կիւ տիւպ՝ տիւրքէն նամ պիր ատմին տիվանըտե (քի ՟ մահալ մեքթեպ միսալի պիր եէր իտի) իքի սէնե մըզդ տարի թեմեքքիւն ետերէք վազ վէ միձխազաթ էթմէկ իլէ հաղուտիլերտէն վէ փուրթիէրեսթլերտէն ջոգ լերի իմանե կելիր ։ Ջիրա պօղոսուն նետի իլէ աղլահ ՟ տերեձէ միւձիւզաթ ետեր իտի, թայ քի անլըն թեմ բինտէն խասթելերե վէ մեձնունլերե մահրամա վէ մեղ տիւ կեօթիւրտիւքլերինտե, չինքա պուլուր իտիլեր[1]։ (՟) վազըթ եվեսոստա՝ սկևա նամ քահանայապետին եետի օղլու, քի անլեր անտ վեքտիրիձի (երդմնեցոչ ցիչ) իտիլեր ։ պօղոսուն էթտիկի միւձիւզաթլերե նայ զարէն, քենտիլերի տախի մեձնունլերտէն չէյլթանը իլաձ էթմէք արզուսի իլէ ։ ղայէթ սերպեսթլենիւպ՝ եվ պե եվ կեղերեք մեձնունլերե տեր իտիլը քի, եղ մին վերտիրիրիմ սիզե յիսուսուն իսմինե ։ անի քի պօ ղոս վազ ետեր ։ Պիր կիւն եէնե մեձնունուն պիրինձ

---

[1] Եւ զօրութիւս ոչ սակաւս ած առնէր ի ձեռն պօղոսի ։ մինչ զի և ի հիւանդս տանիլ ի քրտանէն Թաշկինակս և կամ վար շամակս ։ և մերժել ի նոցանէ ախտիցն ։ և այսոց չարաց հա լանել ։ Գործ ։ ԺԹ ։ ԺԱ ։

զարմ. դարձ ՀԷՄԻՆ վերտիրութիւններնուն , չէլթան Ձէվադ
ճառեր քի յիսուս պիւրիմ , վե պօղոսու թանըրըմ ,
լաքին սիզ քինինիզ Փիլհագիա յիսուսուն վե պօ-
ղոսուն խամինուն չէլթան ղայեթ խէվի իւզրէ օլուր
քուն , անձագ մէղքիւր անու վերտիրութիւնին նասէզու
թլուռգէրինէ մէնին , մէձնուն անիուէ սիկիրտիւպ ան
լէրին իքիսինի դուրթար , վե այագ ալթընէ ալարագ՝ ՚
տնրէձ տեօվիւպ եարալար անլրի , թա՛ քի եսվապ
լէրինի տակու պըրագարագ անձագտե փիրար եուեր-
լէր : պու մատտե եվեսուուա չիւվէ եահուուիլէրե վե
վուրթվէրեսթլէրե մուայեան օլուպ՝ գ ալալէրինէ գօր
գու տի՛ չվկ իլէ , յիսուսուն իսմի ղայեթ մուազզամ
օլուր իսի : Վե չօգլերի իմանէ կէլէրկ մուգատտեմ
լէրտե իլեստիքլերի քեօթիւ ամէլլերի աշիքեար թագ
քիր եվա իքլէրինտէն մատե , սինհիրպազլերուն տախի
չօգ գիմէնեէլեր քիթապլերինի կէթիրիւպ՝ չիւմլեսի
նին հուզուրինտե եագարլար : քի անլրին փահասը
էլլի պին ղուռուռշա պաւղ օլուր իսի : ելրա ՚ մխիլ
լիւ պիւյիւձիւլիւկե տայիր քիթապլերին՝ քեալնէն խի-
լաֆ վե չէլթան հիյլեսի օլտուղունի անկատարլեր :
Ինայեթի պարի պու սուրւթ էլէ քելմէ իլահի եա
վեսուուա ղիյատե թագվիյեթ պուլտուգտե , պօղոս
ֆիքրինէ գօր քի թեքրար րուսկլի դարաֆլընէ կիտիւպ՝
վաղ եթտիկի մահալլերտե կեզերէկ՝ քրիստոնեալերէ
թագվիյեթ վերտիքտէն սոնկրա , կելիւպ երուսաղե-
մէ կիտե : պատեհու բոմայա : Պու ֆիքրե իւզրէ շա-
կիրտլերինտէն իքիսինի՝ տիմոթեոսու՝ վե եթաստոսու
մակեդոնիայէ իրսալ ետիւպ՝ քենտի պիր վագթ տա-
հա գալըր ևեվեսուստա :

() Հանատե գուլյումէու գիմետրիոս նամինտե պիր քին-
մէնե , կիւմիւշտէն փուռ՝ վե փուռլերէ տայիր շէյ-
լեր եատմամշ լրե՝ ազամ մէնդայեթ օլուր իտի՝ քենտի-
նէ վե իշչիլերինէ , պօղոսուն վազը լրե չօգլերի քեզ-

Digitized by Google

քիստոնեայ ըլլալ՝ փութալերտէն եւ ոչ ջեվիրահրէլերին
տէ , անկլատը քի եվվելքի կիպէ քեսը ետեմչեձէք ,
ծ էձիլտէն էանաֆիրը չալըըրալ՝ պուէնտան պեօլէ պիդ
նէձէ կէչինէձէյիզ , զիրա փութալեր ալլահ տեղիլ տիր
տէյու՝ պօղոս չօգլերինի գանտըրտըգտէն մատե , ալ
տէմիսին փութչանէսինի տախի եըգմագ իսթեր տէյե
քեզ՝ ձիւմլեսինի թահրիք էտեր , զիրա եվհեսոստա սա
քին ուլան փութվիերեսթլերին ձիւմլեսի արտումիս նամ
փութա թաւիրընըը իտիլեր , մեզպուրըը պու ձեվապը
իչիտինձե , ղայէթ հըըսլանալ պիւդիւք տիր արտե
միս տէյու նիտա եթմեկ իլե՝ տերունի չէհիրտե ա
զիմ վեվվելե օլալ՝ պօղոսու արարըը , անի պուրա
մաաղթերինտե , ըննիգլերի գայիոս վե արիստարքոս
նամ քիմսանելերի դութալ՝ ձիւմհիւր իլե մյտան եե
րինե (թեատրոն) կեսթիւրիւրլեր : Պու պապտե պօ
ղոս տախի օ մահալե կիթմեք իսթետի իսէտե , անդն
չակիրտլերի վե տօսթլերի ընձա էտիւպ պըրագմաշ
լեր անի , զիրա ս ձիւմհիւր ղայէթ միւզթաբիալ (խը
ռուվեալ) հեր պիրի պիր տիւրլիւ նիտա եթտիւքտէն մա
տե , չօգլերի տախի նէ սեպեպ իլե չեմ օլտուգլերինի
պիլմեդ իտիլեր : Ս՛ վազըթ աղեքսանդրոս նամինտե
պիր ատեմի տախի (պօղոս իլե եէքտիւ տիր տէյու)
դութալ մեյտան եերինե կէթիրրլեր , մեզպուր է
լինի սալլայուալ ձիւմհիւրե ձէլմալ վերմեք իսթետի
կինտե , անդն եահուտի վե միւթլերէ մուղայիր օղ
տուղինի անկլամադ իլե , ձիւմլեսի նեձ սեպա իւղրե
արտումս պիւդիւք տիր տէյու՝ իչի սաալթ մըղտարի
պիլ իթթիխնագ նիտա էտերլեր :

Ինչ ձիւնքի մեզբիւր դեմետրիոսուն սեպեպինե մեմե
քեթ իչթիրալե վարտը , ծ էձիլտէն ըեիս իլ քիւթա
թալ (դուրապետ) ծ քի փութվիերեսթլերին ձեթվա

Digitized by Google

քիմ պիլլէզ ։ (զիրա զիսպիտես տէնիլլէն վուռթա տաս-
քէն թաւիրնըր իտիլեր ։) պու խուսուստէ պօրձ տըր
սիզէ քի՝ թէսքին օլուպ ձիւմհիւր իւէ իշ եթմէյէսի-
նիզ ։ զիրա ձէվապէ գատըր օլամայուպ՝ պիզի քե-
տեր զուհուր ետեր ։ մատամ քի թէշէքքիւր եթտի-
կինիզ աստմլեր ։ նէ փուռթխանէ սօյտուլար ։ վէ նէ
վուռլլերէ քիւֆր եթտիլեր ։ եկեր դեմոտրիոսուն վէ
գուլյումձու եանաֆընըն տատվաստը վար իսէ ։ տիվանա
կիտուպ հաքիմ հուզուրլինտէ մու լաֆթա օլսունլեր ։
պու միսիլլու ձէվապլեր իւէ անլերի իսքեամէ ետիպ
տէֆ եթտի ձիւմհիւրիս ։

Վէ ջինքի պօղոս ըումէլի դարաֆլերլինէ կիթմէք իսա
թէր իտի (նիձէ քի պալատտ զիւքը օլտու) մեզքիւր
ձիւմհիւր տէֆ օլտուգտէն սօնկրա ՝ քրիստոնեալերի Գլ. ԺԴ.
ջաղըրուպ թէսալլս ետեր քի՝ իթիդաթտէ տայլմա Ի ՚
տապին գալլերը ։ վէ քէնտի մակեդոնիայէ կիտուպ՝
անտէն կէլլը եվլադայա ։ անտէ տալսի ֆէշ ույ տուրուպ՝
քրիստոնեալերէ մեթանէթ վերիր ։ պատէհու շակիրտ-
լերինտէն պատրիկլերինի իրսալ ետեր տրուվադայա ։ պէշ
կէձէտէն սօնկրա քէնտի տալսի կիտուպ՝ նէֆսի կիւն
գալլը անտէ ։ Լաքին պատտաթագ ետուպ երթէսի կիւ-
նիւ կիտէձէք օլմադ իլէ ։ շաբաթ կիւնիւ քրիստոնեա-
լէր պիր եվտէ ձէմ օլուրլեր ։ պօղոս անտէ վազ ետէ-
րէք ձիւմլեսինի թէսալլս եթտի խսէտէ ։ կէձէնկին նքա
փլինէ տեկին ուզատըր վազինի ։ օթուրտուգլերի ներ
տաքսի ֆօվգանի օտա (վերնատուն) օլուպ՝ անտէ չօգ
գանտիլ եաֆմլը շլեր խտի ։ Ընձաթ Լուխքաս նամ պիր
տէլիգանլը ուշաթ՝ քի իւչիւնձիւ գաթտա վէնձիրնե
իւզերինտէ օթուրմուշ վազ տիւնկը խտի ՝ ուչուգլա-
մադ իլէ աշաղը տիւշիւպ անկտէ եօլիւբ ։ Պու պապ-
տէ մեզպուրլեր զայէֆ տիւշինքեսինի օլտուգլերինտէ ՝
պօղոս հեման աշաղը ինիւպ՝ վէ անի գուձաղինկ տա-
լուպ՝ տեր քի մուղթաբիպ օլմայըն ։ զիրա ըուհի քեն-

Digitized by Google

տինտե տիր [1] ։ Փիլհազ իգա ուշագ անիտե տիրիլմեկ ։ իլե շաղ օլտուլեը ։ պօղոս տասխի պատաւրագ ետիւպ սապահա տեկինն վագ ետեր անլերե ։

Պատեհու տրովադատան ջգուպ տենիզ գըլըսընտե օ լան պագը եալըտրա օղրայարագ կելըրլեը միտիլլե ա տասընե ։ Անտեն եմեսոսա ատեմ իրսաւ ետիւպ քա հանալարը վե Ջեմահելին իմթիեաըլերինի եանընե ջաղ ըրըը քի՝ ալլահըն եմրինի թեզըրտը անլերե թենպիհ ետե ։ զիրա պենտեկոստե պայրամը գարիպ օլմաղ ը լե ։ աՃելե ետեը իտի քի՝ կիւն եմլել կիտիւպ երու սաղեմտե պուլունա ։ Մեզոպոտամիա անըն եմրինի իշխ տիւպ՝ ադիմ շաղըգ պիրլե կելտիբերինտե ։ եմեսոստա քենտինե գուհոը ետեն սերքենՃամլերի ։ աեետարանը նե դարզ Ջիւմեսինե վագ եթտիկինի ։ պախուստոս՝ քիմսետեն պիր շեյ ալմայուպ՝ քենտինե վե ըեդիդե քինե իդթիզա ետենլերի՝ երլինին եմկի իլե ետինտիքտ տեն մատե ։ խասդելերե տախի տեսթիկիր օլտուղինի նագը ետեը քի՝ օ մեկնալ իաղրե հարտաքեթ ետիւպ՝ սեվապե լսլիգ օլտը ։ պախուստոս քենտի կիթտիքտ տեն սոնկրա ։ քեօթիւ քիմսենելեր միեյտա օլուպ՝ գաւիը Ջը գուրտ միսալի քրիստոնեաւերի եսիրկեմեյերեք խե լաթը լինդա Ջեվապտը իլե անլերի քենտիւրինե պենտ ետեՃելքերինի պիլմեկ իլե ։ ամեհա ետեր անլերի քի՝ քրիստոնեաւերին իտարե սի խուստսինտե ղայթ տի գաթ պիրլե տայիմա թեզիք իւղրե տուրտրը ։ անդ լերի քի յիսուս քհնտի գանը իլե խեյաս եթտի ։ պօղոս պու միսիլիւ թենպիհ վե նասիհեթ վերիւպ՝ անլերի

---

[1] Եւ նստեր ոմն երիտասարդ՝ անուն Եւտիքոս՝ ի վերայ պատու հանին ։ նիրհեր ի քուն Թանձրուէ ։ ի խօսելն պօղոսի յա ձախ ։ ընկղմեալ ի քնոյ անտի՝ անկաւ յերրորդ դասի կնկէն՝ վայր ։ և բարձաւ մեռեալ ։ և իջեալ պօղոսի՝ անկաներ զնո ջաւ ։ ասելոյր զնա ի գիրկս՝ և ասէր ։ մի խաւսիք ։ քանզի հոգի սորա ի սմին է ։ Գործ ։ 20 ։ 9 ։

ալևահրն լուսիֆուսնե իհալե կիտիքտեին սանկրա , ձիւմ
լեսի իլե տիզ իւսթիւ տուբուբ քի վիտալե
շիւղ կեմիյե կիտե ։ Պու պապտե քիմ գատքը օլա
սիլեր իտի անտե մկվձուա օլան քքնստոնեալերին կնօգ
եաշընը սիմկկե , զերա անըն եհեգիւնիւ պիր տատհա
կեօրմեյեձեքլերի աչիքեատը օլտուղնեկ պինայէն , ղույ
էլ տատղի տէրուն պիրլե մկլուղ օլարագ՝ վի աղլայա
րագ ձհեմէսիտե պօյնուննա տարքլուս՝ չէտիտ աշգ
իւզրէ ան՝ պուս ետերքե իրսալ էտերլերը կեմիյե ։ Գլ .
Պօղոս վի անըն չանչիրտլերի սիւսիլլի ատատընտեն այ
բալուղ ստանքեօմէ (կոմ) , ըւատօսա (հուդդոն) , Իձ .
վի տահա սայր եերլերե օղրայարագ կէլերլերը սայ
տույա , զիչա կէմիձի՝ ևհեգիւնիւ ՝ մահալե չըգտրա
ձագ խոխ ։ Վե անտե քրնստոնեալերի պուլուղ եէտի
կիձան անչերին եանընտե գալուքդլերքնուե , պօղոսա տէր
լեր քի երուստաղեմ կիմէ , զերա այլա անլերե պէյան
կեմտի անըն երուսաղեմտե չօք սըգընքը չեքեձէկիյե ,
անձագ պօղոս խքեաւե օլմույուղ՝ կէլերլերը ազեույու ,
անտէն տահի եաֆանըն գարիպե գայսկրիյե կիրլուղ
միլիքապոստոն քանիձինտե գօնագ ետերլեր , ՚ ձէ
սան սեքիզ սիւալտե զերը օլան եէտի սարկուսագըն պի
րի խոխ , վե անըն տեօրթ գրղը օլուղ անլեր տահի պի
քեր վե ինէյլամպեր խոխլեր ։ Անտե պիր վագըձ եյ
ձնտեքլերքնտե , եահուտիստանտե (եէուղ սքեալտե
զերը օլան (ագաւրա նամ փիյլամպեր անլերքն եանընե
կեմիյե , վե պօղոսուն գուշաղընը ալուղ՝ ձեքտե պյագ
լերքնը վե եւլերքնը պաղլայարագ՝ ալուհրն իլհամը կո
լե տեր քի պու գուշագ քիմին խոե , եահուտիլեր ո
նի երուսաղեմտե պեօյլե պաղլայուղ՝ իուելիւիրեքձիլ
րե թեսալիմ եթսկիլեր ։ Պօղոսուն շանիերտլերի վե տա
հա սայրիւրքի պու ձէվապը իշխեբեղ՝ երուսաղեմ
կիձմե տե լու աղլայարագ անե չագ նիյաղ եւթաքլեր
խոետե , նիչիւն աղլայուղ եիւթ կիմի ֆրեձնօրսեուղ ,

Digitized by Google

ալեն՝ տեսկիլ քի եալընըզ պատլանմաղե ՝ իլլա քի յիթ տուստան իսմինե երուսաղեմտե եօլկե տսախ հաքըմ ըլամ տեյու պօղոս գաթի Ձիվապ եթտիկինտե ՝ մշեցի եգիպի ըտապի օլսուն (տեւառն կամք եղիցի) տեյիւաք սիւքիւրի ետորլեր ։

Պատճհու երուսաղեմ կելսիքերինտե ՝ քրիստոնեաց լեր իզզեթ պիրլե անլերի գաապուլ ետիւպ շուզ օլուրս լեր ՝ պատճառսուս երկինքի կիւնիւե քի տեւառն նղըպայր էաղրըլան յակօբուն եանընե կիթտիլեր ՝ Ձիւմլե քահանայլար վե իսթիհեպուլեր տսախ օրտայա կելմիշ սլմազ իլե ՝ ալլահըն փութփուրսուրլերե եթտիկին ինադեթի պօղոս պիր պիր սըրտասը իլե նադլ եթտիքտե ՝ ադամ հըզ մեՀան ետոր իսիլեր ։ Ֆիլիմմոս երուսաղեմտե քըշ րհատունեայ օլան եահուտիլեր ՝ եօքի նօմօս ղայրեթինտե տե օլտուգլերինե պինայեն պօղոսա մուղայիր իսիլեր ։ գլուա (եիւղ պիր սիւսլատե զիքը օլտուղի մեՀվալ իւզրե) եօքի նօմօսա սադգլամադ Ձայիղ տեկիլ տիր տեյու վուզ ետեր իսի ։ պու Ձիհեթտեն մեզքեքեր յակօբ թերթիյալ ետեր քի տաՀար կիտիւպ նօմօս միւՁիզ պինՁե հեսի կիւն ֆուրսաթ ետե ։ Օ վագըթ տեօրԸ քիմսենե տսախ նիյեթլի օլտուգլերի իչիւն պօղոս ինչ այնտաղ տաՀար կիտիւպ գուրսան ետերլեր ։ ան Ձուզ տաՀա եհտի կիւն ֆեղմիլ օլմազտան անասօ լուլըր եահուտիլեր անի տաՀարտա կեօբտիւքլերինտե ։ Ձիւմհիւր ինչ դուԹուպ տեօվկերքը տաՀարտան տիւ շարը էրգադտաքտըն մետե ՝ խորտյեկլիլեր իմտատա եղ տին ։ պու ֆ ատեմ տիր քի հեր մահալտե նօմօսա աքօր թեալիմ ետեր ՝ իմա քի տաՀարա փուխթիերեսօ իսթահալ ետիւպ ուզրիզ ների կիւնՁիս (պղՀատ) կիթտե տերու նիտա ետերլեր ։ Ձիւրա եւիեատսըզ տրուիլիոս նամ քհմեան կլի մեզատտեմ անըն իլե կեօրիւպ զանն կիթ տիլեր քի անի տաՀարա կիօվխեբուրե ։ Օ տամ քիւշ լե Ձիհիր թահրիք պիրլե ՝ անկատ գաւիուլեր գա

Digitized by Google

վիանուպ՝ պօղոսոս եղուհիւրեձեք օլտուլեր իսկոտ ։ լինը սկիսա նամ պին պաշը աստկերի իլե տէրհալ եկեղիշիպ աղբը ան ։ լսաքին հերպիրի պիր տիւրլիս չամանթա վկ նիտաս եքէմկ իլե ։ պօղոսոսն քիմ օլտուղնի ։ վկ նե սեպեպ իլե չիւմհիւր եթոխքլերինի սահինի վկչհ իւղրե անկլամպղե գատըր օլտամատըղնուեն ։ իքի գաթը զինչիլ իլե ունի պենտ ետիւպ օրտուլա իրսար ետեր քի թահգիգը մասլահաթ ետե ։

Սխալ 105 ։

Մէզքիւր պին պաշը պօղոսոս պողոսյոս պ օրտուլա իրսալ էթոտիքտե ։ անըն տիւշմանլէրի թէսքին օլտուլէն մի ։

Ճ։ Ոլմատըլեր ։ Ջիրա չիւմհիւր իլե քիւլհիւյեթ վկ գալատպոլեդ արտըլըրա կիտերեք գալատը անի տեղոս ծ տերեչէ ապնի շամանթա ետեր խոխլեր ։ թոմ քի ապտկեր անի գալատրոպ տէրհալ օրտուլա իսկապալ եթոտի ։ Օ վկադըթ պօղոսոս պին պաշը իլե սեռլեչմէք իսթէյլոպ եմրինիզ օլուր մը քի սկնին իլե սեռլէյլիմ տեղ տիկկնտե ։ չեվապ ետեր քի՝ ապտպ սկն մի սին ծ մըսըրը ։ քի պուռնտան ապտեմ տեռօրի պին հեզապե քիմ ապերդն եսոեքեք ըլչա ետեր քի չեմանեթ իլե սեռլեչ Գլ ։ մկկե եմը եթոխն ։ ծ տոխթ եմը եթոտիկկնտե ։ եկինի սապլատպ եան գարնտաշլեր վիճտերլեր տիկնելին պկ Իբ ։ նի տեյոր՝ իպրանի լնսաոնը իլե պուստի գատեմ ետե

րնեք ։ քեչտինին եան հուռտան վկ թեռոխմլի օլտուղնի ։ եռուստաղեմտե գամտուկնելին եանքնտե թեռպիյե օլուպ՝ քրիստոնեաների հօլիմ տերեչեպնե տեկկն թեքտիր եթոտիքտեն մատե ։ պու սեռպետ իլե չամա կիտեք իս քեն ։ եօտա յիտուտան քեչտինե կիռօրնեպ եթոտի կի քեղամլերի (նիչե քի թազան թոդուզ սիւապտե

ղիքը օլտու) , մի անըն կմբի իլե միրտել օլտուգտանն
ասնկտա եքուստաղմի կելիսա՝ տաձարտա տուա կտեր
իքեն հայթեք լուղթե օլտուղինտե , չիստա թեդքրատ
կէօթխնիսա՝ թեղ աձել ջըգ եքուստաղմտեն , զիրտա
սենին շահատեքինի գապուլ եթմեզլեր , սենի իքտար
ետեձկիմ ուզագ մահալլերտե օլան վուրթվերկսքէ
րե տեսիլնի , սըրտատը իլե պիր պեր նագլ ետեր ։
Ալիմհիսր քի ջ անե տեկին սիրքիսի պիրլե անի տիյ
ներ իտի , զիքը օլանլերի իչնտիսա՝ ջ տերկձե հգըտա
լանըը , թա՛ քի Ալիմվեսի եձք տիլ գալտըը անի , եաչ
շամագ Ձայիզ տեկիլ տիր անե տեյու նիտա եթտիքե
ուեն մատե , եսմայլերինի տաիքի ալմատագ հեվայե
թօզ սերվիերլեր ։

Ա՛եզպուրերին պու միսլլու հարագեթինե նագարքեն ,
ագատ նե տիր գապահաթը քի անըն հագգընտե պեօյ
լե նիտա ետերըը ուեյու՝ պին պաշը անի սեօյլեթմեք
իչիւն՝ պաղայուտ տեօվլեձեք օլտուղինտե , պօղու ձե
մատ ետեր քի , Ձայիզ մի տիր սիզե ույի Ձիւնհա ըօ
մալը քիմսանէյի տեօվլեձը ։ պին պաշը անըն ըօմալը օլ
տու ղինք անկլատըգտե , խեչմի եւտիւպ տեօվլեձտի ի
ագտե , երլիեթսի կիւնիւ քահանայապետերի՝ մե եաչ
հուտիլերին լնկըիւարլերինի ջաղըրուպ՝ պօղոսոս տաղ
խի հուգուրտա կեթխրը քի՝ ըոս այե ըոս թահգիգե
մաալահաձ ետե ։ Օլ տեմ պօղոս տիվանտե օլան ձե
մի՛լլեթ նագատ ետերեք տիւշմանլերի տահա ձեվապ
նեմձգտեն ադ տեմ տեր քի , եա գարնտաշլեր՝ պեն
պու անե տեկին հուգուրի իչահիտե (առաջին ՚ղղ
տօղրու գիքրը իլե կիրմիշիմ , անանիա քահանայա
պետ անըն չեթաբեթինե թահամմիւլ ետեմ՝ տիկին
ագե , պախտստս քի ձեվապնե գարըշագ վերմե կե
գատըը օլամատըղինտեն՝ իւետտաստիգրինե եմր ետե
քի , անըն աղղընե վո րալը ։ Ֆիւաննա՝ հուգուրի չե
րտե քիչինին իւզերինե գապահաթ սաութը օլմաշ

Digitized by Google

ուն ազատեմ անձ վրայագ նայելի վէ միւրայիւնք օրհ
մաղիլե , պօղոս անձ տէր քի աւետ վրայագատ տէր
սնի , ճշ պատանալը տիվար (ժամ քառեալ) , նօյնս
միաձիւսիւնձէ պանա հիւրքմ եթմէկէ օթուրուագ նօ
մօտա մուլայիր պինի վրայմագէ եմի հտերսի , պու
պատատ անանիա քինտի նայելի հարձքելինձ մէպնի
թաղիրե միւսթահագ օրուագ չնի վատից չէսարիթ ճ
ատճել օրտու խսիտճ , եթրաձտճ օրանլեր քահանայա
պետճ քիւրթը հտերսին տէյու տուվանըլըգ հտիւպ պօ
ղօսու գաւպահանըը եթմէք խսիկրլէր : Պօղոս անլէրճ
տակի չէլսագ վէրիւպ տէր քի քահանայապետ օր
տուղինի պիլմէգ խտիմ գարնտաշլեր , ընրա չէվապ կին
պիւրիւկինճ քիւրթը եթմէկսին տէյու եաղըը տըր
(Եւէց . 22 . 28) , պու խսուսուտճ քիթաւպտճ տէրչ
օրանէք անլէրճ պէյան եթտի քի , քիթաւպէ վրագուճ
տեկել տիր տեմէսինլեր : Պունտան գաթի նագար , անկ
լատը քի քենտինճ տուվանըլըգ հտեղնէրին պադրլերի
փարխսեցի , վէ պադրլերի սադուկեցի տիր , (քի ան
լեր եղ գատիմ պիրի պիրինճ խասիմ լքեն նչէչ քի
ճէքսէն պէշ սիւռատճ ընդր օրտու , ինգատի քենտի
հագրքնտճ իթթիհատգ հտերեը եկքտիրօրմուշ խտիրը)
ծ եչիլտեն անլէրին մադէրինճ նիհատգ ալըգադմագ
խօթեիւպ գարնտաշլեր պէն փարխսեցի եմ , վէ խպն
վարխսեցի , գրչամեթ ուժուտ եթտիկիմ իչնեն (վր
յուսոյ յարութեան) իչնէ ընէտիւեն օրուհօրուժ տէղ
ու նիտու հտե : Օ տէմ փարխսեցիլեր վէ սադուկեցի
լեր պիրի պէրինտեն այթըլուպ՝ չիւմհքեր իքիյե պեօ
լիհտիւքտճեն մատճ , փարխսեցիլեր օ տէրեչէ խօշլան
տըլեր պու քրլամտեն , թէ՛ քի անլէրտեն պադրլերի
հէմեն պյատը գալգուպ վէ սադուկեցիլերե մուղայթ
տուրուպ՝ տէրլեր քի ղինհար քեօչիւրթը պուլամըղ
ըզ պու աւետճտճ , իրագ քի բուհ եաքօտ մէկայթք սեօ
լէրճ անտե : Ընձագ պու պաթտճ սադուկեցիլեր ղինչ

Digitized by Google

ատեն ինքնին էթամիկ ըլլէ , օրա քի պօղոսու չարգ եւ տէրը տէյու՝ պէտք պարտք խնդրէն ետիւս՝ ասքերը ետը եաեր քի տերհալ անդի գաւիուս օրտուչյա կեսթիւրեր՝ լեր : Վէ յիսուս երթեսի կէշճ անդ կեօրիւնիւս՝ տեր քի ձեւարեթլի օղ պօղէ , նիշճ քի երուսաղէմտե պէ նիմ իչլուն շահատեթ եթտին , քեզա բոմատա տախի շահատեթ եթմէք պօրճ տըր սանա [1] :

Ինայեթի պարի օ կիւն պօղոս խելաս օլտու խոխտե , սապահ օլտուգտե սադու կեցիլերտին գըրգ ատմտին գիյատե իթթիհադ ետիւս՝ անի եօլտիւրմէտիքճե եչ մէք եէմէյելիմ՝ վէ սու իչմէյելիմ տէյու՝ եէմին իչե քենտիլերինի լանեթ ետուրլեր : Պու դիլքիրտե օլտուգ լերինի քահանայապետլերե վէ իհթիեարլերե տախի ունկլատըլըր : քի կեօյա անդը սահիհի վէճճ իւզրե թէճէսսիւզ եթմէք իչլուն՝ պին պարչյա բիւնա ետիւս՝ պօղոսու թէքրար տիվանա ինտիրե : քի տահա տի վանա նագշամազտըն ագտեմ քենտիլերի ունի եօլ ոխուդըլըր : Վագաա՝ մեզպուրլըր պու վիսիւլլու ֆենտ իւե լա շիւփհե անի եօլտիւրմէք ումուտինտե օլտուլեր : լաքին ալլահ անի հըղըզ ետէչէք օլմադ իւե , ըն զալեթ պիրլե տայիմա լանեթ այճընտե գաւտըլեր : Ջիրա պօղոսուն գըզ գարնտաշընըն օղլու՝ անդերին հինդեսինի տուրադ իւե , պօղոսա՝ վէ անդն թէրթիյալի իւզրե պին պարչյա խապեր վերտի , օ տախի օմայա քի ֆենտ իւե անի եօլտիւրիւզ՝ քենտե հադգընտե րըշվաթ ատը տէյնլեր տէյու՝ գայսերիտե ատքին փէ լերա նատ հադիմ քեատղտա եաղուզ՝ օ կէշճ պօղոսու ասքեր իւե անե իրսալ ետեր , քի պու տահվատը քենտի կեօրե , օ քի բոմա փատիչահը դարատընտեն հիւ քիւմտար նատա օլմուշ իտի :

---

1 Ես՝ ի վողուեան գիշերին է կաց ում նմա տէր , և ասէ . քա Ջուերեա՛ց , զի որպէս կամեցեր վասն իմ յերուսաղէմ՝ այն պէս պարտ է քեզ և ի հռոմ վկայել . Գործ . 23 . 11 :

Մեղքիւը վեղիքս մնալա հաթը անկլատըգտե , նե վա-
զըթ խասիմներին կեղիը իսե՝ սենի տիյներիմ տէյու պօ-
ղոսա սեօզ վերիապ եմր ետեր քի՝ հերովդեսին գօնա-
ղընտե հըզիզ ետեները անի ։

Պօղոսու գայսերիյե իրսալ եթտիկինի ալին պաչը եա-
հուտիներե խասպեր վերտիքտե , պէչ կիւնտեն սանկրա Գլ ։
պալատե մեգքիւը անանիա քահանայապետ պաղը իմ Իդ ։
թիւնարների վե տերտիւղոս նամ դնասիհի քելամ (Ճար-
տարախօս) քիմսանելի ալուպ գայսերիյե կիտեր քի՝
վեղիքս հաքիմին հուդըաբինտե տանքի թեշեքքի ետե-
լեր ։ Դարաննիյեն տիվանա չըգարըգներինտե , պօղոսուն
հագգընտե տերտիւղոս՝ կեօնակեան իթթիրա վե խի-
լաֆը ինհա Ճեվապ ետերեք՝ միլեթխմիզի իշլալ եթ-
տիկի իչիւն անի տանձարտու դուրթուպ նամօսումուզ
միւՃիւալինՃե քի թեսեչիւն ետեՃեք իտիք , լիւսիաս
ելիմզտեն Ճեպրի ալտը տէյու շեքվա ետեր ։ անըն խ-
լե օլան Ճիւմլե եահուտիները տանքի ։ վագտան՝ պու-
պեօյլե տիր տետիքներինտե ։ պօղոսա իշարեթ ետեր
վեղիքս քի սեօյլեսին ։ Օլ տեմ պօղոս պաստի գատեմ
ետերեք ։ անլերին պիլ քիւլլիւ խիլաֆ օլտուղունի ։ վե
քենտինին նամօսա մուղայիր հարաքեթտե պուլտունմայ ,
ուպ՝ սէՃտե գելմաղե տանձարա կիթտիկինտեն պերու-
տահա ան իչի կիւն կեչմետիկինի ։ փեչդամպերլերին
քիթտալերինտե տերՃալանլերին Ճիւմլեսինե իթթիգաթ
պիրլե գելդամեթե ռումուտ եթտիկինի ։ նինՃե քի եա-
հուտիները տանքի ինանըրլար ։ օ եՃիլտեն սադուկեցի-
լերին քենտինե խուսուսմեթ եթտիչլերինի սըրասը իչե
սեօյլետիքտե ։ փինհաս անկլատ քի նիգոդեմի այլե վե
մեսեպե տայիր մեվլատ խուսուսելերինտե տիր ։ քենտի
տանքի ինանլերե մուեգուէթ օլմադ իլե ։ լիւսիաս այնի պա-
շընըն կելտիկինտե ։ մնալա հաթը անկլայըմ տեյերեք
տեղի մեՃիս եթտի իսե տե ։ եվեզ պաշըեա եմր ե-
տեր քի՝ պօղոսու կեօդ հաղընտընտե հըզիզ ետեպ՝ եա-

Digitized by Google

ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՄԵՌ ԵՒ ՀՈՎՄԵԱՆ ։ ՊԱՀԱՊԱՍՈՒՍ ՈՒՐԸ ԳԱՑԱ ՀԻՒՆԵՐՈՐԴ ԱՆԿՈՒՐԱ՝ ԶԵՎՀԷՍԻ ԴՐԱՍԻՊՂԱ ԻՒՐ ԿԻՒՐԸ ՝ Ո՛Ր ՔԵԶ ԵԱՀՈՒԱՏԻ ԽՈՒ ՝ ՎԵ ՊՕՂՈՍՈՒ ՀԱՊՂՐՈՒԱ՝ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅԱՆ ՀԱԱՏԱՏՔ ԹԱԳԻՒԼԵՐԻՆԻ ՍԻՒԱԼ ԵԹՈՒՔՍԵ ՝ ՊՕՂՈՍ ԱՒԷՏԱՆ ԵՍԵՐ ԱՆԵ ԱՍՈՒԱԼԵՔ՝ ՎԵ ԿԻՒՆԱՀՏԱՆ ՀՂՔՂԱ Օ՛Լ ՄԱԳ ԻՂՁԱՆ ՆԵՂԱՒՆԻ ՎԱՅԻՄԱԼ ԵԹՍՂ՛Ք՝ ՎԵ ՏԻՒՆԵԱՆՂՆ ՆԻՀԱՅԵՑԻՆՏԵ ՕԱՅՃԱԳ ՀՆԴԻԱՅԻ ԽՈՒՍՈՒՍԼԵՐԻՆՏԵ ՝ ՓԵՂՐՔՍ ՊՈՒ ՄԻՍԻՂԼԱՔ ՔՆՏԱՂՆԵՐՈՒ ԻՂՆՏԻՒԱՅ ԽՆՁՂ ԵԹՈ ՏԻ ԽՍԵՏԵ ՝ ՏՂՐ ՀՐՒ ՍՀՆ ՀՆՈՒՆ ԿՒՆԻ ՝ ՎԱԳՐԵՔ ՕՐԵՑ ԽՍՀ ՀԱՊՂՐՈՒԱՐԴՄԱՆՆ ։ ՎԵՐԱ ՏԵՂԻՒՔ ՀՕԳԵՒՆԵՒՈՒ ՆՈՒ ԼԱՀՔ ՆԵՔՍ Օ՛ՄԱԳ ԻՂԻՆ՝ ՊՈՒ ՍԻՒԱԼԵ ԵԹՈՒ ՝ ԻՒԼԱ ՀՐ ԱՆՏՆՆ ՈՒԱՊՈՒՏԻՀՏ ԱՒՄԱԳ ՈՒՄՈՒՏԻ ԻՂԵ ՝ Օ՛ ԿՀԻԼՏՆՆ ՎԱԳՐԵՔ ՎԱԳՐԵՔ ՊՕՂՈՍՈՒ ՀԱՊՂՐՈՒԱ ԱՆՐՆ ԲՂԵ ՍԵՕՂԵՍ ՀՆՈՒ ՒՍՆԿՄ ԵՂԵՍ ՄԵԶՊՈՒԸՐՈՒՆ ՔԵՕԹԻՒԼԻՒԿՆԵ ՝ ՄԱՏԱՄ ՔՒ ՊՕՂՈՍՈՒՆ ԵԱՊԵՏԻ ԹԱԳԱՒՐՈՒԹԸՐ Օ՛ԼՄԱՏՂՂԵՆ ՆԻ ՍԱՀՒՆ ԱՒԼՏԻ ՝ ԼԱՔՆԻ ՄԻԸՐՍՒՆ ՎԵ ԴԱՄԱՒ Օ՛ԼՄԱՂ ԽՂԼԵ ԵԱՀՈՒԱՏՔԼՐԱՏՆՆ ՐՂՉՂԼԱԹ ԱՂՐԱՒ՝ ԱՆՂԵՐԻՆ ԽԱԹՐՂՂՆԵ ԲՐԱՅԵԹՆ ՀՂՔԻ ՍԿՆԵ ՊՕՂՈՍՈՒ ԽՐԼԱԳ ԵԹՄՂԳ ՝ ԹԱՒՔԻ ՄՆԱՈՒԱՒՆՈՒՆ ԱԶՂ Օ՛ՐԱՒ՝ ԱՆՂՆ ԵՂՐԻՆԵ ՎԵՈՒՍՈՒՈՒ ՈԱՐԿԻՈՒՈՒ ՆԱՄ ՔԻՄՆԱՆԵ ՀԱՅՔԻՄ Օ՛ԼՈՒՈՒ ։

Սիւալ 106 ։

ՄԵՂՔԻՒ ՎԵՈՒՍՈՒՈՒ ՔԻ ՀԱՔԻՄ Օ՛ԼՈՒՈՒ ՝ ԱՈՒԱԼԵՔ ԽՒՂՂԵ ՀՂՕՂՈՒՈՒՔ ՈՒԱՎԱՂՆՂՐ ԿՀՕՐԻՒՂ ԱՆՂ ԽՐԼԱԳ ԵԹՈՒՐԻ ։

Ճ։ ՅԱՐԵՄԻԱՅ ։ ՊԵՂԻՆ ԵՒՎԵԼԱ ԻՐԱՒՆՔ ԱՈՒԱԼԵՔ ԱՐՔ-ՂՐՈՒԵՍՆՈՒՆԵ ԿՀՕՐԻՒՆՈՒԻԵ ։ ԼԱՔՆԻՆ ՍՈՒՆԿՐԱ ՄԻԸՐՍՒՆԻՆՔ ԱՒԼԵՔ ԵԱՀՈՒԱՏԻԿՐՆԵ ԴԱՐԱՁՓԿԻՐ Օ՛ԼՐԱԳ ՀԱԳՈՒՆԻՆՂԼԱԹ ԻՒԱՁ ԳԼ ։ ՐՆ ԸՂՐԻՒՈՒՆ ԿՀՕՐՄԵՈՒ ։ ՊԻՐԱ ՄՆՈՒՈՒԱ ԿՂՀԻԱ ԻՒՂ ԻԵ ։ ԿՀԻՆՈՒՆ ՍՈՒՆԿՐԱ ԳՈՒՈՒՆԵՐԻՈՒՆ ԵՐՈՒՍԱՂԵՄ ԿԻԹՈՒԿՆԵ ՝ ՏՂ ։ ՔԱՀՈՒՈՒՈՒՊԵՏԸՐ ՎԵ ԵԱՀՈՒԱՏԻԵՐԻՆ ՊԻՒԼԻՒՔՂ ՐՆ ԵՒՈՒՈՒ ԵՒՐԵՐ ԱՆՀ ՔԻ՝ ՊՕՂՈՍՈՒ ԵՐՈՒՍԱՂԵՄ ԿՂ ԹԸՐԼԻՒ ։ ՔՂՆՈՒՂՐՆ ԻԼԵ ՄՈՒՐԱՇԱ ՀՈՒՂ ։ ՔԻ ԵՕՐՈՒԱ ՍՈ

տէմ պէքլէմիւշ անի եօլտաշլերը : Լաքին փեստոս անտե ջօգ վագըլի տուրաձագ օլմատըղընտէն , գա տըր օլան պէնիմ իլէ գայսէրիյէ ինսին , մէ անտե թէ չէքքել եթսին տէյու չէվապ վէրիւ սէքիզ եախօտ ան կիւնտէն սօնկրա Լիդր գայսէրիյէ : Պօղոսուն խա սիմլերի տախի հէլիւպ երթէսի կիւնիւ տիման գու ղուլտուգտե , անըն հագգընտե ղայէթ աղըր մէ ջօգ գապպահօթ սահիպի տիր տէյու իֆթիրա եթտիլեր ի սէտե , իսպաթընէ գատըր օլմազլեր : Պօղոս նէ՛ եահուտիլերին նսմօսունա . նէ՛ տաձարա , մէ նէ՛ գայսէրէ խէդա եթտիմ տէյու չէվապ վէրիր իտի : Ս եզպուրլեր պու տէֆա տախի րէգլել օլուպ՝ տուրէֆի ախեր իլէ անի ալէ եթմէյէճէգլերի աշիքաար օլտու ղինե պիննայէն , նիյազ մէ ըղշմաթ իլէ փեստոսա խպ ղում էտուրլեր՝ քի պու տաւմայը մուճրադ ևրուսաղէմ տե կեօրէ . քի եօլտա պօղոսու եօլտաշլերը : Ֆիլհա գիգա՝ պօղոսուն գինհար գապպահօթը օլմատըղընի փեստոս անկլատը . անձագ եահուտիլերէ խոշ գիշի կեօ ըթենմէգ արզուսինտե օլմադ իլէ պօղոսա տեր քի՝ ևրու սաղէմ կիթմէգ իսթէր միսին՝ քի պու տաւմայը անտե կեօրէյիմ : Պօղոս չէվապ էտեր քի՝ փատիշահ տիմա նընտե եմ . (կէձյա տէմէգ իսթէր քի՝ սէնին տիմանըն փատիշահ տիմանը տը ր) էկեր Հիւրմիւմ վար իսէ , էօլիմտէն խէվֆ էթմէմ . էկեր եօգ իսէ , պէնի հիչ պիր գիմսէ անլերե Թէսլիմ էտէմէգ . գայսէրե ֆէր եատ էտերիմ : Փեստոս պու գէլատը իչիճուտիկի հալ տե , էհլի մէշվէրէթ իլէ սեօյլէշիւպ՝ Հէվապ էտեր քի , գայսէրե ֆէրեատ եթտին . կիչի անե : Պու սու ղուճ իլէ պօղոս տիւշմանլերինին չէրբինտեն խեյլա օ լուպ բօմա փատիշահընե կիտէճէգ օլտու :

( ) Կիւնէրտե եահուտիստան փատիշահը չիւչիւք ազ րիպաս (ս չի եիւզ սիւաւտե զիդը օլան հերոմդես փատիշահըն սէլես Լտի) , գէրզ գարնտաշը գերինիկե

Digitized by Google

ինչ մեծատուն Քէպրիէլ կէլտիկինտե , մեծատուն՝ այս
լատե գիրը ալտուղի միշտ իւղրե պողոսուն հագցնելն
տե անկ նագլ ետուաց խոթելը գի անոնց հոգւոյ մեծ
տախի պատճառս սեծյլետե , գիրս անի ըսաս վատի
շահելնե իրաւ ետչէկը խոտ (նիշէ գի պատճառ գեղ
ուի մանըլուպ կ՚ըսէ) . լաքին անոնց գապատհամբերը օր
առաղինի պիլմկ իլե , պու խուսուստե վատիշահ նե
հազաշաղինե պիլմկը իսոի : Ապրիպատս տախի ոգոր
սու կեօրմէք գի անի սեծյլեցմէք ա.թզուսինտե օրմագ
իլե , երբեմն կիւնիս աղիմ սալըանալ իւղրե պին պաց
ջուլեր վի չհիւրին մեօճէպեր ատեմներ իլե տիւանատ
գլ . կէլեր , վօգտուս հոգւոյդ կէցիւրէպ սեծյլե տէյու
ի՞ . անե եմ երմիկինտե , պօղոս ազիմ սերպեսցիլնը իւղ
րե չէվոպե պաշտայու՝ մուգատատեմ քրիստոնեաներն
երուսաղեմտե ինէքտիր եցոխքտեն մատե , պու խոս
տուստե տախի չուման կիտեր իքէն , իհատուսն քէնտինե
կեօրնելու , անոնց մեսիհ օտուղինե վի գըլամե աշ
տըղինե իմիգաթ եցոխկինի , վի անոնց եմրի իւղրե
աւետարանը աչմե վազ եցմկէկ պաշտայտղինի , գիս
քաս օ տըր սահկ մեսհ , նիշէ գի փեշտամկերդեր ա
նոնց սիյուսեցի պիրլե էօլեպ գըլամե աղաչալինի , վի
անե իմիգաթ ետնդերին մաղնիրկեն լսելե օրաշգ
լերինի եաղմըշ իսոլեր , գի չիւմե եահուտիլեր պու
իմիգաթ իւղրե ուամուտ ետերլեր , պեն տախի անոնց
րի վազ եցոխկիմտե , տաչարտա պէնի դուցուպ էօվ
տիւբէչէնք օտուղեր ուէյու օղրատ իլե պէյան եցոխ
կինտե , փեստու իւչե սէս իլե տեր գի տէլիրմիշին
(մոյես) պօզե , քէսրեմ քիմսապէյին (բազում
դպրութիւնդ) սկնի մէչնուսնե տեսնտիս րիւեօր :
Պաղոս չէվապ ետուպ տէլիրմիշ եմ՝ դատղէրիս վես
տու , իլլու գի ազկ մուվաֆըգ վե հագիգաթ քեզ
մը սեծյլերս . գիրս տէկել գի պու կիզլե պիր պու
չագտա վարգ օտեա տէյու անի տուս եցոխքտեն

սղնկլոտ , պագբիպպասա տախի տէր քի , ինանդրը մըրըն փէյդամպերլերուե , պիլիրիմ քի ինանդրսըն : Վէ ագրիպպասա Հիւդիա պիր շէյ գալսը քի պէնի տե քրիստոնեայ եղեսիոն տէտիկինտե , պօղոս տեկիլ քի եաբընըզ անի , իլլա քի քէնտինի տիւնէյէնլերին Հիւմէնիսինի քրիստոնէութեան եթմէք արդուսինտե օլտուղունի աշխարհսը վէ պէն վէրմա սեոյլետի իսետե , ագրիպպասա անէ մուղայիր Հէվապ վէրմէկե գատըր օլամատըղընտեն , Հէմանն այ ազէ գալդուպ տէնիի մէՀլիս կտէր : Պունտան գաթիլ նազար՝ սիրի պէրի իլէ սեոյլէշէրէք , գաթիլ եաքօսա պէնտ օլնաղե վապիպ պու ատեմ Հիչ պիր ֆէյլ եթ միչ տեկիլտեր տետիքլերինտեն մատե , փեստոսա տեր քի , եկեր գայսերե ֆերեատ եթմիչ օլմասա խոխ , պու ատեմի իրլուգ եթմէք միւմքին խոխ , պէրա պօղոսուն պինհար Հիւդիա օլմատըղընի սահիհ պիլտիլեր : Իչիե պեօյլե տիր ղատտար վէ միւթայի Հագիմլերին ֆէյլի , նիՀէ քի փեստոս եաՀուտիլերին խաթըրընե րնայ էվ էն Հագգը իսթաղ եթտի : ԱնՀագ պու պատպետ տախթ կիզլի Հիքմէթի անկլամընը , զիրա (եհուդ տեօրթ վէ եհուդ պէշ սհաալտե գէնբը օլտուղի ճենվալ իւգրե (պօղոս Հերհալ բօմպայա կիտութ՝ անտե տախթ աւետաբանը վազ եթմէկ իլե , չօգլերինի խոսանե կէթիրեՀէք խոսի :

Սխալ 107 :

փեստոս քիմ՞ թէսլիմ էթտի պօղոսու զէ բօմպայա կիտութլուե :

Ճ. Յուլիոս նամինտե պիր եքիզ պաշըլայ : Լաքին Գլ . պօղոստան մատե սայիք մահվուսլերը տախի բոմա վա- իե : տիշտիքընըն Հուզուրունե մուբաղնայա կիտեՀճէք օլմա- լեթի իլե , Հիւմէնիսինի պէնտ եաբերէք կէմիյե գօյուպ՝ Թէսալիմ ետեր վէ պէքիւրտուլնուսա քի անլերի խդալնայա կնօթիբըե : Պօղոսուն շահիտլերինտեն ղուկաս վէ մա-

կեղծն էյալեթինտեն սէլանիքլն արիստարքոս տակիք ա-
նըն իւէ պերապէր կիտէրլեր ։

Գայսերիտեն ջըդուպ երթէնի կիւնիւ սայտայա կեշ-
տիքլերինտե ։ յուլիոս միւըմլէթ ետիւպ պօղոսա իգինե
վերիր քի՝ տօսթլերինին եանընե վարուպ իգիթիզա ե-
տենի ալա ։ Ընտեն ջըդուպ՝ մուխալիֆ րիւզկեար զուռ
Հուրի ֆլէ՝ ամուա (միուա) տենիլէն մահալե կէտիքլե-
լերինտե ։ պինտիքլերի կէմիտեն եիւզ պաշը խօշուտ
օմատըղինե պլինայէն՝ անի տե կիշիւպ պաշդա կէմիլե
կիրտիլեր ։ լաքին գըշ էյամը օլմադ իւէ եօլու շաշը-
րուպ կերիա տու լարընտե Հասանե էլմանն (գեղեցիկ
նաւահանգիստ) տենիլէն մահալե քի կէլտիլեր ։ ան-
տե գըշտամագ մինասիպ տիր տեյու պօղոս եիւզ պա-
շըյա նասիհէթ վէրտի խսէտե ։ րիզա օլմայուպ եօլա
ջըգտըղլերինտե ։ տերեէտեն խարիճ ֆըռֆընա՝ պաշ
խուտուս պըշ զաթէթ չիտտէթլինիւպ՝ կիւնեշ վե եօլ-
տըղ ջօգ վագքի կեօրիւնմէզ օլարագ՝ տենիպե եիւք
աթուպ՝ վե եէրքէնլերի խնտիրիպ Հեր վէշհ իւէ
գաւթի ուամուտ օշըր խտիլեր ։

Ֆիլատմա նիէե քի պալատե զիքր օլտու՝ այլահըն մի-
րատը ալիյեսի իւզրե պօղոս հէրհալ բամայու կիտե-
Ջնքը օմադ իւէ ։ օ կէչէ մէլայիքը անե տեր քի՝ խէվֆ
ֆէմէ ։ զիւրա այլահ սանա պաղըշլատըը կէմիտե օլան-
լերին Ջիւմլեսինի ։ քի անլեր իւքի եիւզ եէֆմիշ այլեը
Ջան խտիլեր ։ Օլ տեմ պօղոս՝ խէվֆ եֆմէյին քիմսե
պուլ օլմադ ուէրա՝ մէլայիքեին քէնտինե սեօղլէտիկի քե-
լամէրի նագվ ետերեք ։ զայրեթ վերիր Ջիւմլեսինե ։
Լաքին ան տեօրէթ կէՋէտեն պէրու ֆնկինտե ջալգան-
մադ իւէ գըշտըլարը եագըն զանն էտերիք ։ սգանտիոլ
պէրտագուպ իւքերմի գօլտՋ պուլտուրտա ։ Ջիւզի վա-
գըթտեն սանկրա Թէզէտար պէրտագուպ ան պէշ գօլաՋ
պուլտուգլերինտե ։ պիր սարսի եէրե տիւշմէյէ՝ իմտէ-
ու՝ կէմինէն գըշ գարտալիջնտեն ուեօղլի տեմիր պէրտա-

Digitized by Google

գործագ՝ պէրլէրլէր քի սապայ՝ օլա ։ Պու պապատ կէ՛
մէհիլէր գաթի ուամուտ այիրլէ ֆիքրար եթմէք արզու՝
այնտե օլուա՝ կիւօյա քի պաշ դարափշնտեն տուխի տէ՛
միր ալըտաճագլար կիպի՝ սանատալը խնտիրտիքլերին՝
տե ։ պօղոս անլերին ֆիքրար ետէչեկինի ֆեհմ եթմէք
իլէ՝ եթուզ պաշըյա վէ ասլերէ տեր քի՝ եկեր պուանլեր
եչմիտե տուրմազլըր խոչ ։ խելաս օլամազլըզ ։ վէ
անլեր հեման սանատալըն հալաթլըլը քեսերլեր քի գա՛չ
մասընլեր ։ Պէրի մեկսիքին խապեր վերտիկի իւզրե՝ պօ
ղոս պիլիր իտի կէմիտե օլանլերին իչլաս օլաչաղինէ ։
լաքին ինսանա ֆայդա օլանը տախի իչնրա եթմէք պօրչ
օլմազ իլէ՝ կեմիչիլերին կիլթու կիրի խաթեմէզ ։

ալէ չիւնքի ան տեօրթ կիւնտեն պերու աչխտիլեր ՝ սկ
զլան պիր գըլընըզա քետեր կելմէզ՝ եեմէք եեյին տէյ՛
ու պօղոս Չ՛ուամէսինէ ըրհա ետուշ՝ քենտի տախի տը՛
լահա շինքը ետերէք դաւամ ետիւշ՝ գուվվէթի քեսուզ
ետերլեր ։ Սապահ օլտուգտե ոեմիլերին հալաթքնը
քեսիւշ՝ տիւնհնսիւ վէ եեչքենսկզ գըզըեա թօղրու
րիւզկեարըն եանքընե տիւշմկ իլէ ՝ կեմինին պաշ դա՛
քատը գումա սաիչլանուշ՝ րիւզկեարըն չիտտեթինտեն
գըչ դարափը սեաքեւլմկ կե պաչլատըղի հալտե ՝ մու՛
գայիտ (կապաեաշ) օլանլերտեն քէմսե խելաս օլմազըն
տէյու՝ ասլերը անլերի հօչտուրմէք իսթեմէ իսետե ՝
եթիզ պաշը պօղոսու խելաս եթմէք խաթընիւշ՝ մկն կ
տեր ասլերի ։ վէ եմն ետեր քի գատը օլան նիւզկ
ըեք՝ եակաօտ թահդա վէ սուլիր ալայի իլէ գատայա
չըգա ։ Վադաա պու սուրնէ իլէ չ՛ուամէսի խելաս օ՛
լուա գատայա չըգտը ։ քի օ մահալնն խամ մաչթա (մէ՛ Գ։
լիտինէ) խոչ ։ ԻԸ ։

() վագքէ չետեկտ սօղուդ վէ նատմուր օլմազ իլէ ։ կ

ասացեր ասաքին օրս , թէ՝ ձեր հրաշքը չես հանդիսի ջրեցու ։ օրան ատեմ իւր՝ մաքիչ պիր եվտե կնոջ հատիրը հին պաղտատ երդ օրնուրը քի՝ քեֆտիկին պեքդիմիկե թայեր ֆընտեն անկերի պաշգա մահալտե հատիրտա գոյուզ տեր զուհուրը եթմեդուիկի հալտե , եվվելքեի սեռոյենութ քիւզ՝ վեր ջոգ վազըթ տախե կեջեւզ եպետի անե քե լերկինե տեկիշեբեք տերլեր քի՝ ալահ պէր քիմսե տիր պատ ։ զիրա փուԹուկերեսթ օղմաչերդ իլե , զանն եթմեդ լեբ քի՝ փուԹուչերդին պիրե տիր կեղեւզ ։ միսիլ միւ ձիւզաճե ետեն ։ Զուե միչեզաճե գայեթ թեվաթուը պուռմաղ իլե , պոպաղիտա նամ քիմեսնե , քե ։ մահալին պիւկլիկե իտի , պոդտատա քեֆիդ օլաբաթ եվինե կեօ թիւբեւզ իւչ կիբեն ապիմ իզդեճ ետեր ։ պաունտան գաթե նադաթ , մեզպուբուն միճմեր քե հարատեճ ֆեզդե գան իսալե (ախտ քանդեց (եմրադի իլե խոտ դե նաթբ բ իտի , պոդտա տուեայե տուբուզ անքն իւ պեբինե եվ գաատուղինտե , անիտե չեիճա պուռմաղ իլե սայիբ ջոգ խաատեդեր տախե կեղեւզ չինճա պուռ իտիւբ ։ ։ եչիլտեն պոդտատա ջոգ իբքատ եթմեդեր ըինտեն մատե ։ նե՝ քի լեսազըմ իտե , անլերդի տախե վեբեմբերեր ։

իւչ այտատան սանկրտա մալթատան կեմիյե կիրիւզ նօբ ֆեզեբինտե օլան պաղեբ մահալլերդե օղուտուրատ ձօ մայե վատղօլտուզլերինտե , քրիստոնեալեր իզդեճ պիր լե անե գարշը ջեզաբերեր ։ պոդտա անլերդի կեօրիւզ մե՞ նում օյուն տալտատան ։ վե չինդե պոդտա իլե պեռատպեր ատյիբ մահփուսլերդ տախե վար իտի , զաալթան դարտ ֆընտեն անլերդի պաշգա մահալտե հատիրտա գոյուզ տեր զուհուրը եթմեդուիկի հալտե , եվվելքեի սեռոյենութ քիւզ՝ վեր ջոգ վազըթ տախե կեջեւզ եպետի անե քե լերկինե տեկիշեբեք տերլեր քի՝ ալահ պէր քիմսե տիր պատ ։ զիրա փուԹուկերեսթ օղմաչերդ իլե , զանն եթմեդ լեբ քի՝ փուԹուչերդին պիրե տիր կեղեւզ ։ միսիլ միւ ձիւզաճե ետեն ։ Զուե միչեզաճե գայեթ թեվաթուը պուռմաղ իլե , պոպաղիտա նամ քիմեսնե , քե ։ մահալին պիւկլիկե իտի , պոդտատա քեֆիդ օլաբաթ եվինե կեօ թիւբեւզ իւչ կիբեն ապիմ իզդեճ ետեր ։ պաունտան գաթե նադաթ , մեզպուբուն միճմեր քե հարատեճ ֆեզդե գան իսալե (ախտ քանդեց (եմրադի իլե խոտ դե նաթբ բ իտի , պոդտա տուեայե տուբուզ անքն իւ պեբինե եվ գաատուղինտե , անիտե չեիճա պուռմաղ իլե սայիբ ջոգ խաատեդեր տախե կեղեւզ չինճա պուռ իտիւբ ։ ։ եչիլտեն պոդտատա ջոգ իբքատ եթմեդեր ըինտեն մատե ։ նե՝ քի լեսազըմ իտե , անլերդի տախե վեբեմբերեր ։

Digitized by Google

լաքին եանընկ կիտուլ կելենլերի մէն եթէմէզ իտիլեր ։ Պու մէնվալ իւզրե պօղոս էլչի սկնկ հաւիլաստա գալ-
տը իսկոտ ։ եանընկ կիտուլ կելեն եահուտիլերե վէ փուճիւրեսիթլերե վուղ ետերինչ չօգլերինի իմանկ կել-
թիրտի ։ պակառւստուս հուզուրի չահանէյկ չըգուլ էնչ-
լաս օլտուգտկն սանկրա ։ ղայեթ ազիմ ձեսաքէթ ունիը
լե տայիմա վազ ետեր իտի ։

Ամէլի միւրսելինն քրիմասզը պուրատուե գալաալ գըլուլ ,
պատճհու՝ կէրեկը պօղոսուն՝ կէրեկը սայիը առաքեալ-
լերին վէ նեթմիշ էլչի չահիրտլերին հաղգընտե եաղը-
լանլերե վուգուճ օլմագ իսթէյէն ։ քրիսեննէրի թաղիթ
քրիթապլերինե (նկեղեցական պատմութիւն) նապէր
ետե ։ Չէրթա մէզպուրլեր լիսուս եվհննտիմիզին թեն-
պիհի լուզրե (նիձե քի թագաւոր տեօրթ սիւալտե գլիքը
օլտու) Չէմի տիւննայը կելգերինչ վազ վէ միւհիւգաթ
ետիւլ՝ վէ Չիւմլեսինկ ֆնազլերե եօրնէկի օլուլ՝ կնո-
սանլերին ըու հլերինի ուիլ լուվ ըու իլ գուտս օ տե-
ըէչէ միւզէյեէն վէ միւնեվվէր եթտիլեր ։ թայ քի եթ-
թիգաթ ետեներե տիւննեա սէֆասընը մալինի վէ պիւլ՝
իւքլիւկինի թերը ետիւլ՝ լիսուսուն աշգընե պիւ ըիպա
կեռնակեռն իսքենձէ էհքտիքտեն մատե ։ չօգլերի տա-
խի գան տեօքիւլ չէհիտ օլուբ իտիլեր՝ քի ասքէմանկ
այն նիհայեթե քուհանի տեվվեթտե շաշ ու մէօռուը օ
լալեր ։ Ֆիլհագ իգա (աւրմշշ սէքզէզ սիւալտե գլիքը
օլտուղն մէնվալ իւզրե) լիսուս քի աւետարանն վա-
գլինկ խաբտալ թանկեսինկ մայայե՝ վէ աթեշէ թեշլիկէ
եթմիշ իտի ։ ո՛ք եկալ պուբատե խիթամ պուլուալ՝ ձէ-
րնստունեական ուբ հաւատքըն սահիհլինկի նուբրի չէմն
միսալն գահիրթ չըգտը ։ գլիքա տեկիւ քի ինսան գուվ-
վեթի վէ գաբուկ տեսթ իլե ՝ իլա քի եալնըզ ալլահ
հքն լուԹիֆու վէ անըն դուտրեթի ազիմէլերի իլե սա,
պիթ օլտու ։ ո՛ եՉիլտեն լիսուս եֆենտիմիզին մեսիհ
վէ իսկնու լլահ օլտուղունկ իմանըգաթ ետեն պիւ լուԹ-

Digitized by Google

ՓՈՒ պարի տիեզնայք աչքի ետեր տեյու եաղաբ ազիզ քրիստոս[1] ։

Սիաշ 108 ։

Քրիստոնեական ոչ հաւատք աչեմ աշիքեաը օլտուգուե , հա- սիւտ վէ միւէննիա եահուտիլէը նէ՞հալե կիրիֆթաը օլտուլէը ։

Ճ։ Պայթի սեֆիլ հալե ։ Ջիրա յիսուս ֆիճնոմի- միշ սեմայե յիւրիւճ ելճուքտեն սօնկրա , գըլըճ պէշ սէնէյե գաւտար՝ տահա էսքի նօմոս միւճիւալինձե տա, Ճարտա գուրպան ետեր խոխլէը ։ վէ քահանայապետ լէրի վար իսի ։ Փիամմա ասլինէյ եիւզ դուլտուգուճ ընտե ։ օսմա փատիշահը նեղրոնուն կիմի իւգրե՝ վեսպասիանոս նամ սեբաստըճը Ճէսիմ ասլըը իլե կելիւպ չօճ եահուտի գըըարագ՝ գալիլեա դարուիճնտե վարիր եէր գաւպէ կէճտի խսետե ։ օ եանատե նեղրոն եօլիպ վի- տելիոս նամ քիմսէնէ օսմանտե փատիշահ օլուը ։ աս- քէը անի իշլիմտիքտե ։ ընգա օմմոյեապ վեսպասիանոս օրուուտա փատիշահ ետերլեր ։ Ալ տեմ վեսպասիանոս ինճէնտերիյէյե կիտիւպ՝ անտէն օսմոյա կիլիմէլե օյ տուգտե ։ սոլոս տիտոսոս քիւ կիչէճլի ասքերը իլե իու- սուլ ետեր եահուտիստանե ։ Մէզկուր կելիւպ նորս- ապէզմի մու հասէրե էճտիկինտե ։ քիմ գաւտը օլաս ապէլլեր եահուտիլերնին ակիլ հալինի Ճարիճ էմմէկէ ։ գինա չինձլի նաամոնտաղ գայրամալ կիւնէրի իտե ։ պայ- տամ սեպե պինե գոյճե քիւելիկէճլի Ճէմտիկէ նորսա, ղէմտե պիրիքմիշ օլտու գինտեն մատե ։ տաՃարա վէ կ ընտասագէմին մատնոր օլտուգինդ ումուտ ետերքէ՝ կղ- տուգ մէմլէքէճլերտե ալանլերին տախի Ճիւժիսի նորս-

---

1 Ձի եմ , որ յայ ծննեալ է յայլեհ աշխարհի . և այս է յայ- թուեբէնն՝ որ յայլեհ աշխարհի հաւատայն մեր ։ և ի էյն , նոր յայլեհ աշխարհի . և ձեռ ոչ որ հաւատայցէ՝ ձեռ յո է մտեալ այ · Յով 1 նե · 5 · 4 ։

մեք իչիւն տաճարա պիրո տիշի տանա կէ իրմիշ օլուպ՝
Իւչիւնճիւ՝ պիրո քիմէ անե պայրամտա գուրպան կէ՞
լուր եարըմ սաամ ։
սաղի նուր զուհուրի իլե՝ կիւնտիւզ կիւպի այտընլըգ ՚ը
գուզտե՝ սեղաներն վե տաճարըն իւչերինտե շիմշէք մի
իբրինճի խամուրտու պայրամընտե կէչէ սաամ ըօ
ենէ տիւրլիւ աշիքեար ելամէք օլտու երուսաղէմտե ։
Ի՛վվելա՝ մըզրաղ շէքլի պիր երկտըզ կեօրիւնիւպ՝ պիրը
աննե երուսաղէմին իւզերինտե տուրուր ։
Ֆիլհագիգա եահուտիները ճէյիլներինե կեօրե ըեկքտիր
ալտուլերը ։ անձագ՝ պու տիւնեատե զուհուր էտէն զաղ
պէպին մերհամէթտին խալի օլմատըղընե մէպնի ՝ ֆէհմ
էտիւպ խալհ ալուերը տեյու չէնկ օլմազտէն ագտեմ
եէտի տիւրլիւ աշիքեար ելամէք օլտու երուսաղէմտե ։
ատղէմ կէլմիշ օլմալերքի իլե ՝ եէյէչէք պուլունմադ

١. Ատաբեցուացե զանղանն՝ և զպատարագս . . . և յի վերայ տաճարին պղծուելն աւերածոյն կացցէ մինչև ցվախճան ժամանակի . Դան . 9 . 26 .

ունտե պիր գուզու Թօղուրուր ։

Տեօրտիւնճիւ տաճարըն կիւն Թօղուսու զարաղընտե քի փիրինճ գափու ղալէթ աղըր օլմադ իւճ՝ անճագա տե իկիրմի ատեմանի աշուպ գափար իտիլեր ։ կէնճէ սաաթ ալԹըտե քէնտի քէնտիւկլինտէն աչըլըր ։

Պեշինճի պայրամտէն պիր գաչ կիւն սօնկրա կիւնեշ պաԹմազտէն ադտեմ՝ սեմատե փիւր սիլահ ասքերը կեօրիւնիւպ՝ չէհիրի գուշատարագ պիրի պիրինին իւ զերինե հիւճմ պիրլե ձէնկ էտերլեր ։

ԱլԹընճը՝ պէնտեկոստե պայրամը կէճէսի՝ քահանա լեր ատեթ ալտուղի իւղրե տաճարա կիրիւպ տուա էտեր իքէն ՝ անտե զեղչէնե ղուհուր եթտիքտէն մա տե ՝ պուրատան կիտելիմ ՝ կիտելիմ տեյու՝ տէֆաԹէն սետա իշխտիրլեր իտի ։

Ետինճի՝ յետու նամինտե փեսիփսյետէն պիր քիմսե նե ՝ քի անլըն փետերինին իսմի անանիա իտի ՝ գամը շ պայրամը վագԹի տաճարտա ափանսըղ պաշլար ՝ սե տու կիւն Թօղուսունտէն ՝ սետա կիւն պաԹըսընտէն ՝ սետա ուէտու տեօրԹ ըդլըմտէն ՝ սետա ևրուսաղեմին վե տա ճարըն իւզերինե ՝ սետու կիւվէյի վե կեվլիերին իւզե րինե ՝ սետա պու ճէմաե Թին իւզերինե ՝ վայ՝ վայ ե րուսաղեմ տէյու՝ նիտա եԹմեկե ։

Ա՛եզպուրու ջոդ տէֆա սեօվիւպ շէտիու զաղեպ իլե Թէքտիր եԹտիլեր իսէտե ՝ մէնինէ գատըր օլմայո ղու՝ եէտի սէնե ալԹը այ պու մէնվալ իւզրե տայի մա կէճէ կիւնտիւզ սօգագըտուտա նիտա կտեր իտի ՝ ճէնկ վագԹի տուխի պէտնին իւզերինտե կէզերեք քիւ կվվել նիտա կտեր իքէն ՝ ըսմալըլեր անի վուր տուգլերինտե ՝ քէնտ իինե տուխի վայ վէրիւպ եօխիր ։ Պուհտան գաԹի նուղար ՝ եսկիսուտիատանտե վե երու սաղեմտե սաբին օլան քրիստոնեաղերին ճիւմլեսի՝ ալ լահըն իշմամը իւե ղուրտանտն գաւրը դարտիլտտե ա

1 Տէս պ պատմութ յովհաննու կօթնեցւոյ գիրքն ։ գլ 12։

խեր Թօփրաղա կեօղ եԹտիլեր [1] ։ անՀագ քիւրի վէ միւէննիւտ եաՀուտիլեր մեղքիւ ը էլամԷԹլերտէն վէ քրիստոնեալերին կեօղ եԹմէսլինտէն էպէտի իւրեԹ ալմաղըլերինտէն մատե ։ կիւն պէ կիւն պիլյատե ինչ, նալըդտե Թարագտա պուլուր իտիլեր ։ օ էՀթիլտէն ղալ եԹ սէրիլ ու սէրկէրտուն Հալ իւէրէ փէրուշան ոլ տուլեր ։

ՓէՀմ էյլե ։ մուդատտիմլերտե չօգ ուեֆա խէդտ եԹ մկ իլե ։ ալլահ Թէքտիր էտե իտի անլերի ։ անՀագ Թեսալէյե կէլմազ նիյազ եԹտիքլերինտե խէլաս օլուր էտիլեր ։ նիչէ քի յովսէֆիլի սաԹտըղլերի իչին մըսըրտա փիրաշնուն էլինտէն չօգ եզիլեԹ չեքտիլեր ։ անՀագ Թեսալե տէյէրեք նիյազ եԹտիքլերինտե ։ ա գիմ չէրեֆ իլե խէլաս օլտուլեր ։

Ղեօլտե ալլահըն էմրինե գարշը ՀարեքեԹ եԹմէլերի իչիւն օԹուզ սեքիղ սենե պերրի եաւպան եէրտե կէ զիւպ ԹագսիրաԹ էտէնլերին Չիւմլեսի եօլտու իսե տե ։ սօնկրա անլերին էվլատլերի երուսաղէմ էյալեԹ լերինի զապԹ եԹտիլեր ։

Չաբիմլերին վագԹինտե չօգ տեֆա էմրե մուղայիր օլտուգլերի իչիւն քանունդ վէ սայիր միւսԼիմլերին եէտե իլե Թեքտիր էտեր իտի ալլահ անլերի ։ լարին Թեսալե տէյիւպ նիյազ եԹտիքլերինտե խէլաս օլուր իտիլեր ։ փուԹիւլերն սէլինկե մէյլ էտիւպ վիզղամպեքլերի եօլ տիւրտիւլմի իչիւն ։ պաղտատա եսիր կիՀտիլեր իսե ատե ։ եէԹմիշ սենէտեն սօնկրա խէլաս օլուպ տուՀարը վէ երուսաղէմի եէնէ եաւտուլեր ։

պատե Հու ԹէքրաՀ նամսըս մուղայիր կեօնիւլմէն Հա րեքեԹլերինե մէպնի ։ անՁէքեատե սալին սիւլեյման վատիշահըն մէշՀուր անտիՀքատան վէ սայիր վատիշահլերին ելինտէն չօգ ապատ չեչտիլեր իսէտե ։ մո

1 Որպէս գրէ Յան բարեզ ի ՄԷհնութեան մարկոսի 13 ։ 18 ։ տեսար յ հելլէնական պատմութենէ ։

ջրաբաժիններին եթէ իւրք խելառ օլտուլեր ։ Նչ՞ հիմդ
մեթօտ քի՝ մեզքիւր տխտուսուն էլի իւրք թեզքուխը օլտուգ
լերըն վագըլծուեն պու անդ տեկին՝ պին եթէ եբուշ
ալըմըշ իլքն սգնդ մըգտարի վագըլծ կէչիւսգ՝ թագսի
մեզ իւրք գոռբպան ետեմեզ օլտուլեր ։ Թաասիւսգ էյ
ըրն , մեսքհդ ինանմայուսգ ասն էօլտիւրտուեգըմինդ
պուրլերին պու մ սիւլէու ղազգսդ կիրիֆթաո օլմըշ
ձիհադիգա ալլահըն էրին իւզրե , նիչէ քի միէյղամ
պափսպինդ օլտուղն աշխքաո կիօրինիւր ։
Ֆ՝ ալլահ ասլմազ իսիկեր ։ ինսանըն խելասը իշեւն մե
խաչա ջզգուս էօլչգեդ իսի ։ վե լաքին եաշուտիւլե
տուկել քի ալլահըն էմրինի նչրա եթմեք աղուսր կել
ալ էօլտուրտուլեր , իլլա քի ենտի նկընանիկլեշ
ալ ֆէնա ալլահ անլերե ղարչը ջոգ ինայեթ եթսեն
վագտա ալլահ անլերե ղարչը օլտուլեր ։
րինդ մեպնի ։ օ նչքլտեն պօրչըտ օլտուլեր
ա՝ (նիչէ քի ալըմշ սեզնիզ վե եգըմշ իլքի սհ
ատկին զինդր օլտու (հասեթ իւզրե օլտուգլերինդ պի
նայրն , քիթաապ տախկ տիգամ եթմետիլեր ։ զինդա
եկեր տօղրու գալպ իլքն քիթաապ նազար եթսեգլեր իւ
տե , գատաբ իտիլեր ։ խուսուսա՝ ազօչ իտի մեսքհդ
թաննըմայուսգ միւնքիւրն ինայեթ օլմըլերդի իլքե ։ ալլա
կէլտիկինդ ֆէհմ ետիւպ ինանմագ ։ պու քինայեթդի
ե՝ քի մեզքիւր տախտուսուն էլի իւք թեզքուխը օլտուգ
ճաբաժիններին եթէ իւք խելասա օլտուլեր ։ Նչ՞ հիմդ

աշխարհին գալուն տեղրուելան կերպէք եվաստերկ ։ ՚ի վազելի թեդմիլ օլուը մաղաքնա փեյղամպերին եաղա տըղին սիձիկ [1] ։

Պատերհոս՝ մահչեր կիւնիւ չիսուս քրիստոս եՀենտէ փիշ՝ մէձոն իլահիյե վե պի հիսապ՝ մէլայիքլեր իլե յովասիաթ տերեսի նամ մահալտե (օ՛քի երուսաղէմ իլե ձեպելե զեյթին մապէնինտե տիր) շեքիյաթե կէ լինա [2] ։ սալիհերին ձէննէթե վասըլ կիւնահքեարլերին ձէհէննեմե նէֆսի եթմտիկինտե ՝ ձիւմլե փեյղամպերա էրին քիթապլերինտե [3] ՝ վե ահտի ձէտիտտե եաղըլ ըանլեր տահի թեդմիլ օլուրլեր [4] ։

Ամոն ձէննէթտե շաշ օլմագ տիլերը իսկե ՝ տլլայ հըն եմրինե մուղայիր իշտե պուլունմադ եկեր եանըլ լուպ խեդա եթտին իսկ ՝ էլինտե ձուբտսադ վար իքեն տերհալ թեաղիլե կէլիւպ իսթէղեձեր էյլե ՝ մատտամ քի նե վագըթ հօլձէկ կին մաղիւմ տեկիլ տիր ՝ վե տալ քիմա հօլիւմիւնիւ տիւշիւնիւպ՝ քենտինի մահչեր եե բինտե պիլ ՝ զերա հօլիւմտեկե սանկրա մահչեր ՝ մահ շերտէն սանկրա ագիղլերե ձէննէթ ՝ կիւնահքեարլերե ձէհէննեմ վար ։ Օ՛ էձիլտեկն ինսանե պօրձ տըր քե հեր պար հօլիւմիւնիւ ՝ մահչեր կիւնիւնիւ ՝ ձէհէննեմին սէյասեթինի՝ վե ձէննէթին մէձոն ոե ասլեանաթըն զայեթ տիգաթ պիրլե միւլահազա ետե ։ Պահուստա

---

1 Եւ ահա էս առաքեմ առ ձեզ զեղեայ Թեզբեացի ՝ մինչև հասանել իցէ օր ձեր մեծ և երևելի ՝ որ պատրաստեսցէ զսիբօտ հօր առ որբսն ՝ և զսիրտ առն առ կնիկեր իւր ՝ Մալաս. 4 5 ։ = Սէքաս. 44. 16 ; 48. 10 ։ = Մաթ. 17. 11 ։ = Յայտ. 11. 3 ։

2 Զարթիցեն ՝ և ելցեն ձմ ազգք ՚ի ձորն յոսափաթեայ ՝ զի անդ նատցյց դատել զամս ազգս շուրջանակի ՝ Յոել. 3. 12 ։

3 Յորժամ հնչիւն վտղոյն լինի և ղևտացիան գերն յոյտնի ձառագայթ սրբոյ խաչին յարևելից վասուք ծագի ՝ հրեշտակաց գունդք ծաւալին հրեշտակապետք պարունակին ՝ Շաբ. Հինէ ։

4 Երկինք և երկիր անցցեն ՝ և բանք իմ ՚ի անցցեն ՝ Մաթ. 24. 35 ։

ՔԱՆ ՍԵՆԵԱՑՆ ԿԱՀԼԱՍՔՆ ԻՋՇԻՆ ՅԱՅՏՈՒԱ ԵՒ ՁԵՆՈՒԻՄԻՂՆԻ ՁԵՌՔՈՎ
ՀՂԻ ՍԻՒՅԱՏԵՑԻՔ ՊԻՐԱՆ ՓԵՔԻՐՏԵՆ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ԵՒ ՄԵՂՒ, ՔԱՆ
ՄԱՀԻ ՄԵՐԹԵՑԱՒ ԱԱՏԱՒԱՐԱՑ ՊԻՐԼԵ ԵՐԻՆԵՑ ԻՒԱՒԱՐԹ ԵՂԱՒ,
ՔԻ ԱՍԻՒԱՆԱՒԵՑ ԱՆՆՈՒ ՊԻ ՆԻՀԱՅԵՑԻ ՄԵՋՈՒԻՆԵ ՇՈՒՐԻՍԵՑԻՑ
ՕԼԱՏՔՆ ՝ ՁԵՔԱՒ ՔԵՆԱՒ ՆԵՐԿՈՒԵ ԻՍԵ ՝ ԱԱՏՐԳԱՆԵ ԳՈՒՇ
ԼԵՐԻՆԷՆ ՏԱՒԻՔ ԱՆՏԵ ՕԼԱՀԱԳԼԵՐԻՆԻ ՎԱՏ ԵԹԻ[1] ։

1 ԵԹԵ ՈՉ ՁԻՍ ԱՂԱՂԱՒԱՑԵ ՝ ՁԻՆԻ ԻՄ ԵԿԵԱՑԵ . ԵՒ ՈՒԲ ԵԱՆ ԵՄ ՝
ԱՆԴ ԵՒ ԱՂԱՂԱՆԱՒԱՅՆ ԻՄ ԵՂԻՑԻ . ՅՕՔ . 12 . 26 ։

ԼՂԱՂՈՒ ՔԻԹԱՒՔ ԱՂՈՒՔԱՏԵ ԳԱՐԱՒՔ ԳԸԼՏԸ ՔԱՀԵ-
ՏԵ ՝ ՄԱՒԻՒԼ ՏԻՐ ՔԻ ԱՂԴ ԻՆՁ ԳԸԼՐԱԱԼ ՏՒՆՁԵՔ ՕՂ-
ՏՈՒՂԻ ՄԵՐԹԵՔ ԱՂԻՂ ՔԻԹԱՒՔՆ ՄԵՓՀՈՒՓԻՆԵ ՎՈՒ-
ԳՈՒՔ ՕՂՏՈՒՔ ՝ ՐՈՒՀԱՆԻ ԹԷՏԵՁԼԱ ՔԵՔԱՔ ՏՈՒՆՔՔ ՀԱՓ-
ԹԱԱԼԻ ՀԱՁՐԵՑԼԵՐԻՆԻՆ ՄԻՒՊԱՐԴՔ ԽՄԻ ՀԵՐԲՓԻՆԻ
ՄԻՒՀԵՐՐԵՓ ՏՈՒՆՔ ։

ՊԵՀԻՆՃԻ ՏԵՀՐԻՆ

Սխալ. Եիւղ.

1. Պէշինճի տէհր՝ նիճէ ֆէրգ օլուր տեօրտիւնճիւտէն։ 1
2. Յուվա ձէմաէթի՝ պաղտատտե էթմիշ սէնէ էսիրլիք վագթինտե նիճէ իտարէ օլուր իտի։ 3

Դոնիէլ փէյղամպէրը

Օն իւչիւնճիւ ֆասլ։ 4
Պիրինճի ֆասլ։ 9
Իքինճի ֆասլ։ 11
Իւչիւնճիւ ֆասլ։ 16
Տեօրտիւնճիւ ֆասլ։ 23
Պէշինճի ֆասլ։ 31
Ալթընճը ֆասլ։ 39
Օն տեօրտիւնճիւ ֆասլ։ 38
3. Հանկը վատիշահըն վագթինտե խէլաս օլտու խարայիլ ձէմաէթի պաղտատտ էսիրլիկինտէն։ 44
4. Եահուտիլէր տաճարը եավմաղէ պաշլատըդէրինտե, տիւ շնանըդ գաստի իլէ եավըլը մէն էտէն օլտու մը։ 46
5. Եահուտիլէր քիմին եէտի իլէ դարեհտէն բուխսէթ պուլտուդ թէքրար տաճարը եավմաղէ պաշլատըլէր։ 47
6. Եահուտիլէր էսիրլիդտէն խէլաս օլտուդտե, վէթանը ասլդյէէրինէ կիտիւդ տաճարը քի եավտըլէր, քէմալէ մէրթէպէ պալահըն իդաաթընտե գալտըլդը մը։ 51
7. Պալատե զիքը օլտուդի մէնվալ իւզրէ եզրաս քի՝ ձէմաէթին իսլահի դայրէթինտե օլտու, ձէմաէթ տաիկ իդաաթ էթմիմի անէ։ 53
8. Նէեմիան ըդկինէ մուդայիր հարէքէթ էտէն օլտու մը։ 58
9. Ա՛էզթէր աձէմ վատիշանէրինտէն ասանլրա՝ քիմ հիւքմ

Digitized by Google

էթտի եահուտիստան էյալէթինէ ։ 61
10 . Մէզքիւբ պտղոմէոս հագ դարաֆընտէն տաճարտա
թէքտիր օլտուղընտ ։ եահուտիլէրիե քէտէր վէրտի՛մի ։ 63
11 . Պալատե զիքր օլտուղ մէնվալ իւզրե եահուտիլէրի էօ-
լիւմ տէրէճէսինէ վասըլ օլտուգէրինտէ ։ ինսանլէրտէն
պիր քիմսէյէ ըէճա վէ նիյազ էթտիլէրի՛ մի ։ 66
12 . Պալատե մէզքիւբ միւճիւզաթըն իւզէրինէ պտղոմէոս
վասիլեահ թէքրար սըգընըթը վէրտի՛մի եահուտիլէրե ։ 72
13 . Պատէհու՝ նի՛ճէ օլսուս եահուտիլէրին հալը ։ 75
14 . Մէզքիւբ անտիոքոս վասիլեահ՝ երուսաղէմէ կէլտիկին-
տե ։ եահուտիլէրե քէտէր վէրտի՛մի ։ 77
15 . Պալատե զիքր օլտուղի մէնվալ իւզրե՝ երուսաղէմ է-
հալիսինին իխթիլալէ վարտըղընի անտիոքոս էշիտիւպ
անլէրե քէտէր վէրտի՛մի ։ 81
16 . Եահուտիլէր քի՝ չալըմ անտիոքոսուն էլինտէն չօգ է-
զիյէթ չէքտիլէր ։ ալլահա նէյազ հաիւպ մէրհամէթէ
լայիգ օլտուլը՛մի ։ 88
17 . Յուդա մահաբէ սէրասքէր օլտուգտե ։ իսրայէլ ճէ-
մաէթի անե իղաաթ էթտի՛մի ։ 92
18 . Ղատտար անտիոքոս՝ յուդանըն հարէքէթինի իշիթտի-
կինտե եահուտիլէրե քէտէր էթտի՛մի ։ 94
19 . Պալատե զիքր օլտուղի մէնվալ իւզրե ։ յուդա՝ քի
տիւշմանը ֆէթհ էթտի ։ երուսաղէմէ տաճի մէ-
թանէթ վէրտի՛մի ։ 98
20 . Պալատե մէզքիւբ վուճիվէրհսոթլէր՝ իսրայէլ ճէմա-
էթինե թէքրար քէտէր վէրտիկին՛մի ։ 99
21 . Պալատե մէզքիւբ ղատտար անտիոքոս ։ օ՛ քի մալ
ճէմ էթմէք իչինն աճէմ էյալէթինէ կէթմիշ իսի ։ ա-
նըն նիհայէթի նի՛ճէ օլտու ։ 103
22 . Պալատե զիքր օլտուղի մէնվալ իւզրե՝ մէզքիւբ ան-
տիոքոս քի պու միսլիմ թագըր էթտի ։ մաղֆիրէ
թէ սէյա օլտուպ շիֆա պուլտուճ մը ։ 105
23 . Յուդա՝ ճիւմլէ վուրտուղի մէ մէքքէթիէրե ասքէր թա-

Digitized by Google

քն էտեբեկք անլէբէ տայիւմա հիւքմ էտէք մի խտէ ։ 106

24 . Մէզքիւբ լիւսիտա քի պարը շմագ խոթէտի , յուդա տախք բազի օլտուդ պարը շտրմը ։ 109

25 . Պալատե զնքը օլտուղի մէնվալ իւզրէ՝ անտիոքոս վա-տիշահ քի յուդա իլէ պարը շտը , տայիւմա գավլնտէ տուբտրմը ։ 112

26 . Պատէհու նիչէ օլտու մէզքիւբ անտիոքոս վատիշահ , վէ լիւսիա ։ 117

27 . Ղատտար յակիմու հիւքիւմտար նասդ օլտուդտէ , չէ-մաէթ նէ հալէ կիբրիթար օլտու ։ 119

28 . Մէզքիւբ նիկանօր քի էչմտէ պաս միսիլիս ղատտար-լըգ էմտի , յուդանըն իւզերինէ տախք կիթմը մի ։ 122

29 . Յուդա քի՝ նիկանօրու էօլտիւբիւդ անըն չիւմէ աս-քէրինէ թ էլէդ էմտի , պեմետր վատիշահ թէքրար յուդանըն իւզերինէ ասքէր իրսալ էմտիմի ։ 126

30 . Յուդա էօլտիւքտէ՝ խրայէլ չէմահէթինին հալի նի-չէ օլտու ։ 128

31 . Պալատե մէզքիւբ դեմետր վատիշահ թէքրար յոլ-նաթանա տիւշմանլըգ էմտիմի ։ 133

32 . Պալատե մէզքիւբ ալէքսանդրոս՝ յոնլաթան իլէ տայ-խմա մուհապէթ իւզրէ գալտըմը ։ 135

33 . Պալատե մէզքիւբ մըսըր վատիշահը պտղոմէոս՝ քի ա-ղէքսանդրոս վատիշահա գըզընը վէրտի , անըն իլէ տայ-խմա մուհապէթ իւզրէ գալտըմը ։ 138

34 . Պալատե մէզքիւբ դեմետր՝ քի յոնլաթանըն եաթ-մըմը իլէ էօլիամտէն խէլտա օլտու , վատինէ իչրա էմտիմի ։ 141

35 . Պալատե վնքը օլտուղի մէնվալ իւզրէ՝ յոնլաթան քի տրիփոնուն եանընտէ էսիր գալտը , պատէհու քիմ է-տալմ էմտի խրայէլ չէմահէթինի ։ 146

36 . Պալատե մէզքիւբ տրիփոն քի ղատտարլըգ իլէ վատի-շահ օլտու , թահդի շահանէտե սալիմի գալտըմը ։ 148

37 . Պալատե մէզքիւբ անտիոքոս քի՝ աղնմ շէրէֆ վէ

Digitized by Google

սերպետաշխիք վատ էթիտի շնաւօնե , վատկնատ տուրք տոճ մը ։ 150

38 . Մէկքիւր յօհաննէս քի՝ քահանայապետ օլտու , գաջ սէնե իտարէ էթիտի ճէմաէթի ։ 153

39 . Սուրբ ապետարանըն իվտիտասը նէրքէտէն պաշլանըր ։ 159

40 . Ձաքարիա տաճարտա պուխուր սունաուղլնտե , նէ՞ տիլէվ էտեր ըտի , քի մէյսիքե անե խէվքի էթմէ՞ նէյա՞ ջըն գասպուր օլտու տէտի ։ 160

41 . Պալտան մէկքիւր զաքարիա քի լալ օլտու , տիլը նէ՞ վագըթ աչըլտը ։ 163

42 . Յո՞ նէ՞չէն բէթլէհէմտե թօղտու ։ 166

43 . Յո՞ նէ՞չէն չօպանլէրին մալարասընտե թօղտու ։ 171

44 . Յո՞ նէ՞ գատար վագըթ գալտը մէկքիւր մալարատե ։ 172

45 . Յիսուսու նէ՞չէն էօլտիւրմէք իսթէտի հէրվէէս ։ 175

46 . Երուսաղէմ էհալիսի՝ մեսիհին թօղտուղնի ընշէտիքը տէ , խօշլանուպ շաշ օլտո՞ մը ։ 177

47 . Յո՞ նէ՞ գատար վագըթ գալտը մըսըրտե ։ 178

48 . Յիսուս նէ՞ վագըթ պաշլատը վազ վէ միւճիւզաթ էթմէկ կէ ։ 179

49 . Յո՞ նէ՞չէն մկրտել օլտու ։ 183

50 . Յո՞ նէ՞չէն գըրգ կիւն գըրգ կէչէ օրուչ դուշտուպ շէյթան իլէ իմթիհան օլտու ։ 184

51 . Փաւլոս նամինտե գա՞չ էյալէթ անըլըր ասուրբ ա-ռետարանտե ։ 187

52 . Մէկքիւր անդրէաս վէ անըն ըէֆիկի՝ յո՞ իլէ նէ՞ սեօհպէթե էթտիլէր ։ 189

53 . Յո՞ նէ՞չէն իսկն ինսան իսմի իլէ անաը քէնտինի ։ 192

54 . Յիսուսուն էթտիկի միւճիւզաթլէրին խվտիտասը հանգ կըսը տըր ։ 193

55 . Յիսուսուն էթտիկի միւճիւզաթլէրի կեօրէնլէրին չիւմ լէսի անե իթիգաթ էթտի՞մի ։ 194

56 . Յո՞ չօգ շակիրտ վէ յահուտ էտիպ՝ ճէմաէթի մկրտել էթտիկնտե , վարիսեցիլէր կիւճէնտիլէր մի ։ 196

Digitized by Google

57 • Յովհաննէսի քովմ մնալուս էթէտի : վէ նէ սեպհակ
ըլլէ : 201

58 • Ջէմաէթի մէզթիւր միւֆիւզաթլէրի կէօրիւալ՝ յիսուս
սուն քովմ օլտուղնի ճանըտըր մը : 205

59 • Պալատէ մէզքիւր Թօգուզ տիւրլիւ ֆաղլիկէթ նէմ
տիր : 208

60 • Պալատէ մէզթիւր ֆաղլիլէթլէրի էչրա էտէնլէրին
չիւմլէսինէ մուճլու վէրիլմի մի : 216

61 • Էսքի նօմուսըն Թէքմիլ օլմասը նիչէ անլալընըր : 218

62 • Ճիւմլէսի իլէ մուհամմէտի իւչըճ օլմագ նէրճէտիգա
ըսըր գըլուսը : 224

63 • Ցո նիչին Թէնպիհ էթտի չէմաէթէ քի քէնտինին
նէրէտէ օլտուղնի քիմսէյէ խապէր վէրմէյէլէրը : 234

64 • Պալատէ զիքր օլտուղի մէնվալ իւզրէ , յիսուսուն վա
յիտէսի վէ ագրամպալէրի նիչին կէլէճակ
խաթէտլէրը : 240

65 • Գէրգեսալըլէր նիչին նիյազ էթտիլէր յիսուսա քի
քէնտի էյալ Թէրինտէն կիտէ : 244

66 • Ցո նիչին կէօմրիւկչիւ վէ կիւնահքեար քիմսէնէլէր
իւէ սէբապէր օճուրտու : 246

67 • Ցո նիչին Թէնպիհ էթտի մէզթիւր ալիլէրէ քի չէֆա
պուլտուգլէրի ի քիմսէյէ սեօյլէմէյէլէր : 251

68 • Յովհաննէս նիչին պու սիւալի էթտի յիսուսա , մա
տամ քի անըն մեսիհ օլտուղինի մաճգատտէմ տէֆա
Թէն Թագրիր էթմիշ իտի : 257

69 • Ցո վաշ էթտիկինտե նիչին Թէմիռլ սեօյլէր իտի : 266

70 • Ցո պալատէ մէզքիւր տաղտէն նէրէյէ ինտի : 270

71 • Ցո նիչին էմր էթտի աւաքէտլէրէ քի արԹան էք
մէք վուրչալէրինի չէմ էտիւսը սագլայալէր : 276

72 • Ցո նիչին մէզքիւր քանանէը նիսանըն գըզընէ տէրճալ
չիֆալըգ վէրմէտի : 281

73 • Յիսուս նէրճէտե պէյան էթտի քէնտի մէչտինին նէ
շանընը : 289

Digitized by Google

74 . Մասկենիմիզտե պլինկիւք քիմ տոր տէյու՝ յէսուատա նի՞ չէն սիւալ էթտիկէր առսքեալէր ։ 298
75 . Յո՞ նիչէն իզնն վէրմէտի պալատե մէզքիւր քիմհանկէ քի էվինէ վարուպ վէտալէշ ։ 307
76 . Պալատե մէզքիւր եէթմիշ էքի շակիրտլէր շէյթանէ տասխ հիւքմ էտէրլէրը մի իտի ։ 316
77 . Պիլատոս նիչէն էօլտիւրտիւ պալատե մէզքիւր գա՛լիլէալէրի ։ 326
78 . Յո՞ քի շաբաթ կիւնինտե պալատե մէզքիւր իսթիս՛գայէ էյի էթտի ։՝ քահանայապետլէրը վէ վարխսեցիք՛լէր անէ կիւձէնտիլէր մի ։ 334
79 . Պալատե մէզքիւր եահուտիլէր քի յէսուսու դաշլա՛մալէ գատըր օլամատըլէր ։ անլն գուտրէթքեանի օլտուպ վինի ֆէհմ էտիւպ իսլահ օլտուրլէրը մի ։ 343
80 . Յէսուս նիչէն կիթտի յովհաննէսէն մկրտել էթտիկի մահպալէ ։ 349
81 . Պալատե զիքր օլան տէվրէթլիւ՝ նիչէն իսթէմէզ իտի քի գարընտաշլէրի տասխ ճէհէննէմի կէլէլէր ։ 358
82 . Յո՞ քի տեօրթ կիւնլիւք էօլիչիւ տիրիլթտի ։ վարի՛սեցիլէր անի իշիտիպ իսլահ օլտուրլէրը մի ։ 362
83 . Յէսուս քի երիքովա կիթտի ։ անտէ չօգ վագըր տուրտո՛ւմ մը ։ 371
84 . Տաճարտա ալըշ վէրիշ էտէնլէրի յո՞ քի անտէն իչերաչ էթտի ։ ճէմաէթ անէ մուղայիր ճէվապ էթտի՛ մի ։ 379
85 . Վհանանայապետլէրը՝ դպիրլէրը՝ վէ վարխսեցիլէրը մէզքիւր թէմսիլի իշիտիպ իսլահ օլտուրլէրը մի ։ 387
86 . Վիրմի նտիլէրը պալատե գիքը օլան վուռթվէքէսնըլէրը ։ անլէրը քի յէսուսու կիւօրմէք իսթէրլէրը իտի ։ 395
87 . Յո՞ նիչէն առսքեալէրէրին սիւալ էթտիկի մատտէնէ՛րին վագինի պէյան էթմէկիւպ՝ վէհտերուլահտէն պայրի քիմսե սիլմէզ տէտի ։ 403
88 . Յո՞ նիչէն առսքեալէրէրին այագլէրինի եայգատը ։ 409
89 . Եահուտիլէրին քահանայապետի գա՛չ թանէ օլտը ր֊

Digitized by Google

տէր՝ քէ ծուրբ ասեստաբան անլէրին չօգլուղինի պէյ-
ան էտէր ։ 418

90 . Պիղատոս նիշէին տէտի Եահուտիլէրէ քէ՝ յիսուսու
ալուպ գէնտի նօմօսլէրի իւզրէ Թէտէիւն էտէլէր ։ 425

91 . Յիսուսուն ումուզունտէն խաչը ալուպ՝ նիշէին մէզ-
քիւր կիւրենլի սիմոնա վէրտիլէր քէ՝ գողգոթայա տե-
ղին կէօթիւրէ ։ 434

92 . Յո գաճ սասթ գալտը խաչըն իւզէրինտէ ։ 442

93 . Յիսուսուն տիւշմանլէրի պալատե զիքր օլան միւֆիւ-
զաթլէրի կէօրիւպ Թեօպէյէ կէլտիւզը մի ։ 447

94 . Յիսուս էֆէնտիմիզին գըյամէ ալտըղը զահիրէ չըգ-
տըգտէ , անըն տիւշմանլէրի նէ՞ հալէ տիւշտիւլէր ։ 454

95 . Յո գըյամէ ալուպ սէմայէ կիւրիւճ էթմէսինէ տէ-
կին՝ գահ տէքա վէ քիմլէրէ կէօրիւնտիւ ։ 461

96 . Յո նիշէին ճէպէլի վէյԹտէն կիւրիւճ էթտի սէմայէ ։ 465

97 . Աւաքեալլար վաղ էթմէկէ պաշլատըգլէրինտէ , յիսու-
սուն տիւշմանլէրի անլէրէ խուսուսի էթտիւզը մի ։ 471

98 . Հաւատացեալլէր քէ երուսաղէմտէ չօղալտըլըգը , նէ՞
վէճհ իւզրէ իտարէ օլուբ խոսլէր ։ 479

99 . Հագգը գապուլ էթմէյէն զատտար եահուտիլէր քի
ստեվաննոսու դաշլատըլէր . սայիր հաւատացեալլէրէ
տաճի երուսաղէմտէ քէտէր վէրտիլդի մի ։ 483

100 . Սօղոս երուսաղէմտէ վաղ էթտիկինտէ եահուտիլէր
անէ խաւիմ օլտուլդը մի ։ 489

101 . Պալատե զիքր օլտուղի մինվալ իւզրէ՝ պետրոս քի
խէլաս օլտուս՝ հերուզէս Թէքրար քէտէր վէրտի՞մի
հաւատացեալլէրէ ։ 498

102 . Պօղոս վէ բառնաբաս էֆէմտէն անթէքէեայէ կիւղ-
տիքտէն ասնկրա՝ անտէ չօգ վաղըթ գալտըղը մի ։ 504

103 . Պօղոս վէ անըն րէֆիգլէրի Փիլիպպէտէն չըգտըգէ-
րինտէ , նէրէյէ կիւԹտիւլէր ։ 508

104 . Պալատե զիքր օլտուղի մինվալ իւզրէ՝ պօղոս քի գա-
ղատիա գարաֆընէ կիւԹտի , անտէն նէրէյէ կիտէր ։ 513

Digitized by Google

105 . Ա հ գ ք ի ւ ր պ ի ն պ ա տ ճ ա ռ պ ո ղ ո ւ թ ա ւ ս ա ղ մ ո ւ ծ ո վ փ ո ւ թ ի ւ ն ի ր ս ա ռ հ ե ր ե տ ի ք ո ւ ն , ա ն ը ն ս ո ւ ր ա մ ա ն կ ե ր ի ն ի ն ա կ ա ն ի ք ո վ ա ռ ա ւ կ ի ր մ ի . 521

106 . Ա հ գ ք ի ւ ր վ ե ս տ ո ւ ս ք ի հ ա ք ի մ ո ւ թ ի ւ , ա ռ ա ւ կ ի ն ք ւ ջ ք ի ա ղ օ ղ ո ւ թ ե ա ն ա ռ ա վ ա ս ր ն ր կ ե ր ե ւ ո ւ մ ա ն ի կ ե ր կ ա ս ք ի ն կ ե ր ա ս ի մ ի . 526

107 . փ ե ս տ ո ւ ս ք ի մ ի ջ ի ն ի ն ի կ ե ր ե տ ի ք ա ղ օ ղ ո ւ թ ի ք ի ա մ ա յ ա ն կ ե ր ե ր ե կ ո ւ թ ի ւ ն . 529

108 . Ֆ ր ն ս տ ո ւ ն ե ա կ ա ն ա ռ ա ր ք հ ա ւ ա տ ո ւ ք ա ւ ե ւ ի ն ա շ ի ք ե ա ր օ ր ա ռ ա ւ գ ո ւ թ ե ա ն , հ ա մ ի ւ ռ ա ր վ ե ւ ի ն ի ւ ր ա ն ե ա ն ի ն ի ւ ր ե ա ն հ ո ւ ս ա ֆ ի ն ի ւ ր ե ր ն ի ն հ ա ւ ե ւ հ ի ն ի ն ի ն ի ւ ր ե ր ա ր օ ր ե ր ե ր . 534

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

3 2044 018 296 897

Digitized by Google

Widener Library
3 2044 114 117 906
HD